This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

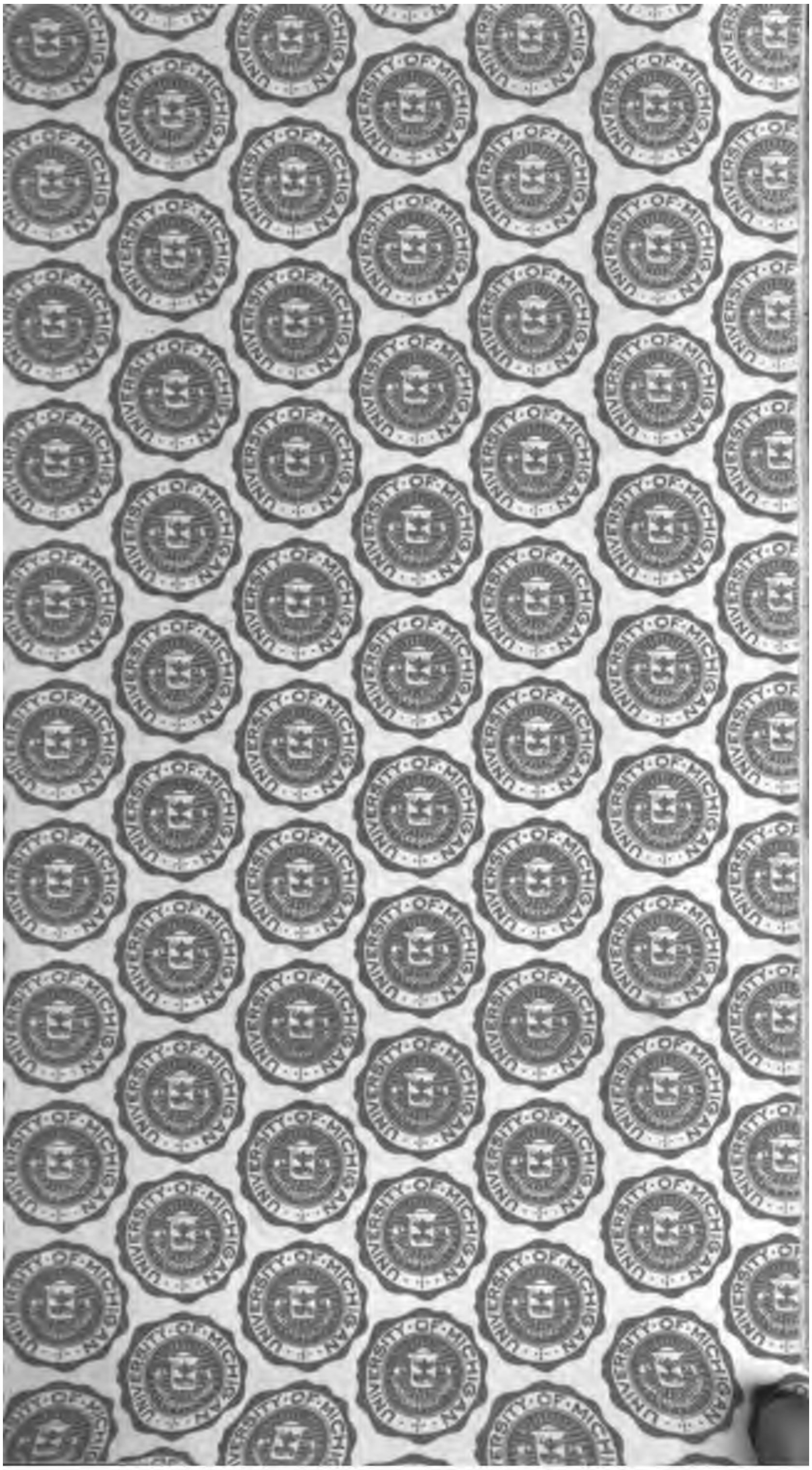
+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

A 468313

1837
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

[redacted]

878
T3
B48
1791

[redacted]

878
T3
B48
1791

P. TERENTII AFRI

COMOEDIAE.

RECENSUIT,

NOTASQUE SUAS

ET

GABRIELIS FAERNI

ADDIDIT

RICHARDUS BENTLEIUS.

EDITIO ALTERA REPETITA

Denuo recenſita, ac Indice ampliſſimo Rerum & Verborum, tam in Textum quam Notas, aucta.

LIPSIAE

SUMTU E. B. SCHWICKERTI, A. MDCCXCI.

LECTORIBUS

S. P. D.

LIBRARIUS.

Quod iuſtis Bentleianae ſagacitatis et eruditionis admiratoribus vehementer placuit conſilium alius librarii, qui Bentleii Horatium viginti ſex abhinc annis repeti formulis Lipſienſibus iuſſit, idem ego, hortante Reizio, deſideratiſſimo viro, ſecutus ſum, ita, vt, cum ſummus ille harum rerum iudex oſtendiſſet, multum Bentleii decreta de Terentianis metris, diligentius examinanda, et reliquas eius copias in Terentii editionem collatas, iuuenibus optimarum litterarum ſtudioſis commendari debere, equidem curarem, vt editio illa, accurate deſcripta, bene emi poſſet. Conſtituerat vero beatus noſtrae editionis auctor, quem vel ex libello quodam ante tres et quod excurrit annos edito omnem locum de metro et caeſura verſuum pedumque penitus perſpexiſſe conſtat, cum peculiarem de illo argumento addere diſſertationem, tum locos quoſdam poetae ex praeceptis a ſe ſcriptis emendare. Verum morbi diuturni vis, quam exſtinxiſſe lumen illud nemo non luget, invaſit eum, cum maxima pars huius editionis ſingularem Ipſius curam eſſet experta. Reliqua oportuit, ſine vlla mutatione, fideliter tamen, repetere. Vtimini his feliciter et fauete! Scr. Non. Octobr. CIƆIƆCCXC.

Richardus Bentleius
Lectori Salutem.

Doctissimi viri *Gabrielis Faerni* Notas, quamvis ſaepius iam recuſas, ideo Meis integras interſerui; quod, niſi id feciſſem, ſingulis pagellis ad partes vocandae eſſent, maiore meo labore, tuoque commodo minore. Quippe ille Romae vetuſtiſſimos omnium qui hodie ſuperſunt Terentii Codices nactus, luculentiſſimam Editionem, *Petro Victorio* procurandam, moriens reliquit, ſine cuius vel auxilio vel ſaltem uſu quicquam hic novi adtentare, foret hominis de opera ſua & exiſtimatione ludentis. Eae tamen Notae, niſi multum fallor, ſic Meis inſertae, maiore cum fructu ac voluptate quam uſquam alias legentur. De ſingulis enim iudicium meum interpono; & illius Codices Scriptos cum meis ubique comparo: qui a Faernianis proximam Vetuſtatis gloriam & dignitatem facile tutantur. Plurimos autem ad illius Editionem ipſe meis oculis accurate contuli & exegi; qui vel in Bibliothecis Cantabrigiae vel Regia & Amicorum Londini habentur: eoſque in Notis, ubi reconditae quid Lectionis & in paucis Membranis viſae profertur, nominatim appello. Orthographiam autem Faerni, quam & vetuſtiores noſtri ſervabant, ſecutus ſum: Textum autem mille, opinor, locis immutavi; nuſquam tamen, niſi cum in Nota modum mutationis cauſamque retulerim. De Metris, deque Accentuum (quod novum in Editione hac Repertum eſt) intervallis nihil hic te morabor: cum in ſequente Schediaſmate quod ſatis viſum eſt dixerim. Quare hoc quicquid eſt munuſculi, iam olim tibi deſtinato, ſed feſtinatius nunc, ut evénit, celerique opera deproperato, fruere ac vale.

DE METRIS

TERENTIANIS

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ.

IAMBICUS verſus ſenorum pedum Latinis veteribus *Senarius* vocabatur, a Pedum & Ictuum numero. Horatius Art. Poet. 251. Ἄρσις. & Θέσις

> *Syllaba longa brevi ſubjecta vocatur* Iambus,
> *Pes citus: unde etiam Trimetris accreſcere juſſit*
> *Nomen Iambeis, cum* Senos redderet ictus
> *Primus ad extremum ſimilis ſibi.*

Sex, inquit, habet ictus verſus Senarius; & tamen Trimetrus ſive *Ternarius* Graecis vocatur; quaſi tres tantum Ictus redderet, ob pedis celeritatem, praeſertim cum totus Iambis puris decurrit. Latini igitur per *μονοποδίαν*, *ſingulos pedes*, hos verſus dividebant; Graeci per *διποδίαν*, ſeu *geminatos*. Inde qui Graecis eſt *Tetrametrus*, Varroni a pedum numero eſt *Octonarius*. Juba rex apud Ruſinum de Metris p. 2712. *Quod autem binis pedibus, & non ſingulis, ſcandatur Iambicus; vetus inſtitutum eſt.* Et mox, *Unde apparet Heroicum ſingulis pedibus ſcandi etiam apud veteres ſolitum, Iambum autem binis.* Marius Victorianus p. 2497. *Per Monopodiam ſola Dactylica ſcanduntur; per Dipodiam verò cetera.* Neſcivit hic Bacchiacos & Creticos, quos etiam Monopodia dimetitur. Diomedes p. 503. *Feritur Senarius Iambicus combinatis pedibus ter.* Terentianus Maurus p. 2432. Διποδία

> *Iambus ipſe* ſex *enim locis manet,*
> *Et inde nomen inditum eſt* Senario:
> *Sed* ter *feritur, hinc* Trimetrus *dicitur;*
> *Scandendo binos quod pedes conjungimus.*

Ictus, Percuſſio dicitur; quia Tibicen, dum rythmum & tempus moderabatur, ter in Trimetro, quater in Tetrametro, ſolum pede feriebat: Ἄρσις autem ſive *Elevatio* appellatur; quod in iiſdem ſyllabis, quibus Tibicen *pedem* accommodabat, Actor *vocem* acuebat ac tollebat. In *Theſi* autem ſunt ceterae ſyllabae, quae Ictu deſtitutae minus idcirco audiuntur. Hos ictus ſive Ἄρσεις, magno diſcentium commodo, nos primi in hac Editione per Accentus acutos expreſſimus, tres in Trimetris, quattuor in Tetrametris:

Poëta cum primum ánimum ad ſcribendum áppulit,
Id sibi negoti crédidit ſolúm dari.
Enimvéro, Dave, nil loci eſt ſegnitiae neque ſocórdiae,
Quantum intellexi módo ſenis ſenténtiam de núptiis.

Etſi revera, quod Romani voluerunt, ſeni in quoque Trimetro ſint Ictus; qui ſic exprimi poſſint,

Poëta cúm primum ánimum ad ſcríbendum áppulit,
Id sibi negóti crédidit ſolúm dari.

Verum quia in paribus locis, 2, 4, 6, minus plerumque elevantur & feriuntur, quam in imparibus, 1, 3, 5, idcirco eos more Graecorum hic placuit omittere. Horum autem accentuum ductú (ſi vox in illis ſyllabis acuatur, & par temporis menſura, quae pedis Ditrochaei vel Ἐπιτρίτα δευτέρα ſpatio ſemper finitur, inter ſingulos accentus ſervetur) verſus univerſos eodem modó Lector efferet, quo olim ab Actóre in Scaena ad tibiam pronuntiabantur. Hoc quoque commodi in his Accentibus Lector inveniet; quod ſtatim & ictu oculi Trochaicos ab Iambicis, qui in eadem ſcaena interdum locum habent, poſſit diſtinguere: ſi accentus ſcilicet in prima verſus ſyllaba eſt, Trochaici ſunt; ſin minus, Iambici.

aeſura. OMNE verſuum genus ſuam habet *Caeſuram* ſive Inciſionem; qua verbum terminatur, & vox in decurſu paulum interquieſcit. Illa fere Caeſura Romanis placuit; quae in priore tertii pedis ſyllaba fit: ut in Heroico:

Arma virumque cano | Trojae qui primus ab oris
Italiam fato | profugus Lavinaque venit
Litora, multum ille & | terris jactatus & alto
Vi ſuperum, ſaevae | memorem Junonis ob iram.

Varro quidem apud Gellium XVIII, 15. *ſcribit obſervaſſe ſe in verſu Hexametro, quod omnimodo quintus ſemipes* (id eſt, prior pedis tertii ſyllaba) *verbum finiret.* Mirum, quod *Omnimodo* dixerit, cum Lucretius jam tum variaverit,

Reddenda in ratio | ne vocare, & ſemina rerum.

& Catullus,

Omnia fanda nefan | da malo permiſſa furore.

Poſtea ſaepius Virgilius,

Lyrneſſi domus al | ta, ſolo Laurente ſepulcrum.

Homerus autem olim ſaepiſſime,

Οὐλομένην ἣ μυ | ρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκεν.

Non *Omnimodo* igitur dictum oportuit; ſed *Plerumque.*

In Sapphico ſimiliter Romani quinto fere ſemipede:

Pindarum quiſquis | ſtudet aemulari,
Jule, ceratis | ope Daedalea
Nititur pennis | vitreo daturus
Nomina ponto.

In Alcaico: *Doctrina ſed vim | promovet inſitam,*
Rectique cultus | pectora roborant.
In Phalaecio: *Multis ille bonis | flebilis occidit:*
Nulli flebilior | quam tibi, Virgili.
Sic & in Iambo Trimetro:
Jam jam efficaci | do manus ſcientiae:
Supplex & ore | regna per Proſerpinae,
Per & Dianae | non movenda numina,
Per atque libros | carminum valentium
Refixa caelo | devocare ſidera.
Hanc Caeſurae ſedem plerumque in Trimetris ſervant Poetae Comici: ut Noſter;
Ne cui ſit veſtrum | mirum, cur partis ſeni
Poëta dederit | quae ſunt adoleſcentium:
Id primum dicam | deinde quod veni eloquar.
& itidem Graeci:
Οἱ γὰρ βλέποντες | τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα,
Οὗτός δ᾽ ἀπόλλυθα | κἄμε προσβιάζεται.
In Iambicis Trochaicisque Tetrametris Caeſura plerumque fit poſt ditrochaeum ſecundum:
Demiſſis humeris eſſe vincto | pectore ut gracilae ſient.
Video ſentum ſqualidum aegrum | pannis annisque obſitum.

Illud autem in primis notandum; cum Graeci Magiſtri per διποδίας Trimetros Iambos ſcandere juberent, ſemper eos intellexiſſe διποδίαν ἰαμβικὴν; adeo ut ſic divideretur ex eorum ratione verſiculus:
Ne cui ſit ve | ſtrum mirum, cur partis ſeni
Poëta dede | rit quae ſunt adoleſcentium:
Id primum di | cam, deinde quod veni eloquar.
Οἱ γὰρ βλέπον | τες τοῖς τυφλοῖς ἡγούμεθα,
Οὗτος δ᾽ ἀπολλ | ῦθα κἄμε προσβιάζεται.
ubi vides primam Dipodiam in mediis verborum ſyllabis deſinere, totamque Caeſurae virtutem ac gratiam miſere perire. Quare ego jam ab ipſa adoleſcentia in omnibus Iambicis praeter Tetrametrum Catalecticum, de quo poſtea dicam, aliam mihi ſcanſionis rationem inſtitui, per διποδίαν ſcilicet τροχαϊκήν, hoc modo,
Po | ëta dederit | quae ſunt adoleſcentium:
primo ſemipede quaſi ſubducto & abciſo, verſu autem in Dactylum vel Creticum exeunte. Siquidem iſta διποδία ex Trochaeis duobus, vel uno & Spondeo ſive Epitrito ſecundo conſtans, *Commodare, Commodavi,* & cum Caeſurae indole convenit; & verum Iambei rythmum auribus inſinuat; & Poetae, dum verſus hos fabricatur, praecipue mentem occupat; &, quod maximum eſt, in omni fere Comicorum metrorum genere principatum obti-

[redacted]

P. TERENTII AFRI
COMOEDIAE.

RECENSUIT,

NOTASQUE SUAS

ET

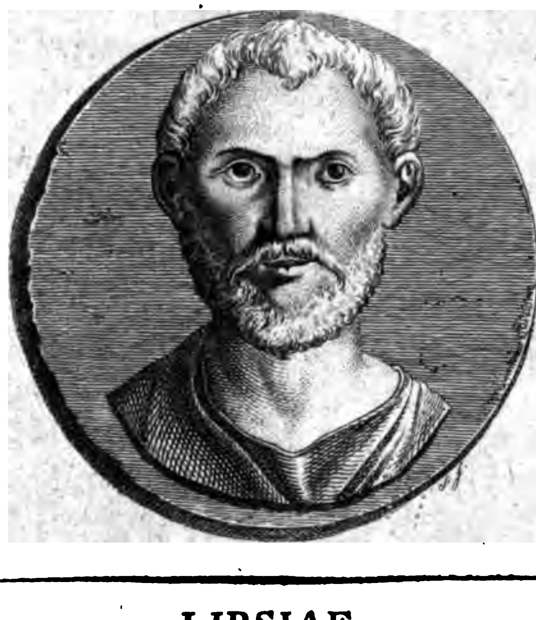
GABRIELIS FAERNI

ADDIDIT

RICHARDUS BENTLEIUS.

EDITIO ALTERA REPETITA

Denuo recenſita, ac Indice ampliſſimo Rerum & Verborum, tam in Textum quam Notas, aucta.

LIPSIAE

SUMTU E. B. SCHWICKERTI, A. MDCCXCI.

[redacted]

L E C T O R I B U S

S. P. D.

L I B R A R I U S.

)uod iuſtis Bentleianae ſagacitatis et eruditionis admi-
oribus vehementer placuit conſilium alius librarii, qui
ntleii Horatium viginti ſex abhinc annis repeti formulis
pſienſibus iuſſit, idem ego, hortante Reizio, deſidera-
imo viro, ſecutus ſum, ita, vt, cum ſummus ille ha-
m rerum iudex oſtendiſſet, multum Bentleii decreta de
rentianis metris, diligentius examinanda, et reliquas
s copias in Terentii editionem collatas, iuuenibus opti-
rum litterarum ſtudioſis commendari debere, equidem
rarem, vt editio illa, accurate deſcripta, bene emi poſ-
. Conſtituerat vero beatus noſtrae editionis auctor,
em vel ex libello quodam ante tres et quod excurrit annos
ito omnem locum de metro et caeſura verſuum pedumque
nitus perſpexiſſe conſtat, cum peculiarem de illo argu-
ento addere diſſertationem, tum locos quoſdam poetae ex
acceptis a ſe ſcriptis emendare. Verum morbi diuturni
s, quam exſtinxiſſe lumen illud nemo non luget, invaſit
m, cum maxima pars huius editionis ſingularem Ipſius
ram eſſet experta. Reliqua oportuit, ſine vlla muta-
one, fideliter tamen, repetere. Vtimini his feliciter et
uete! Scr. Non. Octobr. CIƆIƆCCXC.

Et in ſecundo & ceteris aeque locis:
Fidemque fictis dum procurant fabulis,
In metra peccant, arte, non inſcitia:
Ne ſint ſonora verba conſuetudinis,
Paulumque rurſus a ſolutis differant.
Magis illa Noſtri: nam fere Graecis tenax
Cura eſt Iambi, vel Novellis comicis,
Vel qui Vetuſta praecluent comoedia.

Ceterum quod in utriſque vituperat Flaccus, & in Comicis excuſat Maurus, hoc eſt: Quod in ſedibus paribus, ſecunda & quarta (nempe uterque per dipodiam Iambicam dimetitur: in ratione noſtra erunt prima & tertia, pedes ſcilicet ditrochaeorum priores) non volubiles pedes Iambum aut Tribrachyn, ex rythmi lege ac Graecorum exemplo; ſed tardos Spondeos ſive alios eis *ἰσοχρόνους* intulerint. Totum hoc, uno exemplo, & ſenſu & memoria facile tenebis. Graeci ad hanc formam in Iambicis;

Vi cómmodavi | *cómmodavi*, *cómmoda.*

Latini ad iſtam, non ſemper, ſed quotieſcumque vellent;

Vi cómmendavi | *cómmendavi* | *cómmoda.*

Vides *menda* ſpondeum bis poſitum pro Iambo *moda*; poſtremam ſedem violare numquam ſunt auſi. Idem & in Trochaicis obtinet.

Graeci: *Commodavi* | *commodavi* | *commodavi* | *commoda.*
Latini: *Commendavi* | *commendavi* | *commendavi* | *commoda.*

In his pedibus, excepto ultimo, pro brevibus longae ſyllabae adſumuntur; quod tamen, opinor, celeri pronuntiatione iuvabat & occultabat Actor, ne ipſe a Tibicine rythmum Graecum ſervante diſcreparet.

Quod ad Crimen autem hoc attinet: Tragicis quidem veteribus minor eſt excuſatio, cur non ad artis regulas verſus ſuos exegerint; cum toto ſtilo & colore a communi ſermone diſcreti, nova verba ac ſeſquipedalia pro lubitu finxerint. Fugiebant ſcilicet limae laborem; certi ſe in re ante inexperta & apud aures tum indoctas veniam impetraturos. Melius vero ac mitius de Comicis eſt ſentiendum. Profecto Terentius noſter, ſi quiſquam alius, in artis leges arte peccavit; ſtudio, non ignorantia; neceſſitate vel ſaltem commoditate inductus; & qualecumque illud delicti eſt, magnis virtutibus redempturus. Sermo enim ea de cauſa propius apud Noſtrum ad conſuetudinem accedit, quam apud Menandrum: oratio apud unum de medio ſumpta deque vita honeſtiorum civium; verſus minime cavi ſed verbis ſenſibuſque ſpiſſi: apud alterum, dum metro ſervire coactus eſt, ſtilus paulo elatior, & ſententiae dilutiores. Adde huc, conſonantes in Lingua Latina pro vocalium numero frequentiores eſſe, quam in Attica: adde omnia apud Latinos vocabula, monoſyl-

Hanc ſibi legem fixerunt, ſancientibus aure ac rythmo, primi artis inventores:. ſed in hac tamen ante nos Editiones peccant. Illud porro notandum; in Tetrametris ſolis apud Noſtrum, numquam in Trimetris,. Clauſulis locum eſſe. Neque id omittendum, has & reliquas omnes apud Noſtrum Clauſulas in Cretico terminari, *Audio*, *Pellito*, *Filius*, *Longius*; una tantum excepta, Hec. V, 1, quae in Spondeum exit.

Aut né quid faciam plús, quod poſt me minus feciſſe ſátius ſit.
Adgrédiar. Bacchis, ſálve.

Id tamen judicio, non caſu, a Poëta factum: quippe poſt hanc ſolam ex omnibus Clauſulam a Tetrametris plenis in Catalecticos Scaena tranſit, qui Spondeo finiuntur;

Salvé, Lache. Edepol crédo te non nil mirari, Bacchis.

Licentia Terentiana, qua deflectit a Graecis Comicis.

De Licentia veterum Romanorum, Tragicorum Comicorumque, paulo inclementius loquitur Horatius, Arte Poet. 255. Iambicus, inquit, verſus,

Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus & patiens; non ut de ſede ſecunda
Cederet aut quarta ſocialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus & Enni.
In ſcaenam miſſus cum magno pondere verſus
Aut operae celeris nimium curaque carentis,
Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
Non quivis videt inmodulata poëmata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poëtis.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? ut omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus & intra
Spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Graeca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At veſtri proavi Plautinos & numeros &
Laudavere ſales: nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte mirati; ſi modo ego & vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus & aure.

Candide magis de iis judicat, venuſtiſſimus in tenui materia ſcriptor, Terentianus Maurus, p. 2433.

Culpatur autem verſus in Tragoediis,
Et rarus intrat ex Iambis omnibus:
Ut ille contra, qui ſecundo & talibus
Spondeon aut quem comparem receperit.
Sed qui pedeſtres fabulas Socco *premunt,*
Ut quae loquuntur ſumpta de vita putes.
Vitiant Iambon tractibus Spondaïcis.

Though deep, yet clear, | though gentle, yet not dull.

In Anglico tamen hoc notes velim, tres ſyllabas poſitione longas loco brevium poni. Eas tu poſtea, & quam *Denhamo* veniam concedis, Terentio neges. *Perfectiſſimum* autem *exemplar* ideo appello; ut Poëtis noſtratibus, ingenii ſane venaeque felicibus, ſed eruditionis interdum modicis, quid hodierni Epici, quo numeris omnibus abſolutus fiat, rythmus geniuſque ſibi poſcat, obiter oſtendam: in verſibus nempe ſingulis tres ſyllabas breves. Hoc ſane confitendum eſt; Avorum tempore, ſcabros aſperoſque verſus, magno longarum pondere onuſtos, plerumque exiiſſe: hodiernos autem poëtas longe eos teretiores tornatioreſque dare; ſed Aure fortaſſis magiſtra, non Arte: quae tamen Ars principio judicibus Auribus dedebatur. Habent itaque, quod in longo ſane opere fruſtra expectandum, in Epigrammate vel Elegiola facile obtinendum, verſus Epici *exemplar*; quo et numerus Brevium & ſedes oſtenduntur. Quamquam in noſtris eſt & Varietati locus, ut in his:

Though deep, yet clear; though gentle, yet not dull;
Strong without rage, without oreflowing full.

Ictus in hoc poſteriore, qui in ſecunda ſyllaba fieri ſolet, in prima fit; & venuſte quidem; modo raro fiat, ac Brevis ſequatur. Et neſcio equidem, an in Terentio quoque, cum Trimetrum aliquoties inchoet ab *Hicíne*, *Hocíne*, *Sicíne*, *Libéra*, non in primam retrahendus ſit accentus *Libera* &c. etiam in Iambico; ob τὸ ἰσόχρονον ſcilicet & ἰσόῤῥυθμον; cum Rythmus, Hephaeſtione teſte, ſit Metro potentior. Tale illud Plauti Rudent. II, 6, 29.

Piſcibus in alto credo praebent pabulum.

ubi *Píſcibus* libentius efferrem, quam *Piſcíbus*.

entia en- a, de- tita inis cis.

Sed ut redeam, unde digreſſus ſum. Ut a Graecis Comicis deſciverunt Latini pro brevibus ſyllabis tardas infulciendo: ita vitio prorſus contrario peccarunt, corripiendo ſcilicet ejuſmodi ſyllabas, quae in Latino ſermone erant longae. Huius autem Licentiae modum ac fines non cuiuſvis eſt reperiſſe, cum ex interpretibus, hi qui laxiſſime & ultra terminos Licentiam hanc expandunt, monſtra nonnumquam & portenta pro veris Lectionibus tuentur; alii contra qui nimis arctis eam finibus claudunt, ſyllabaſque omnes ad Epicorum poëtarum normam exigunt, ſingulos fere verſus miſeris modis, addendo, mutilando, invertendo, contra Codicum fidem; jugulant & trucidant. Illud in univerſum animadvertas velim, nullas eos ſyllabas, quae natura & vocalis ſono longae ſunt, corripuiſſe; ſed eas tantum quae per vocalem quidem breves erant, poſitione tamen & conſonantium concurſu factae ſunt longae. Hae vero voces & numero paucae ſunt, monoſyllabae fere vel diſyllabae, vel cum praepoſitionibus compoſitae; & ex ipſa ſede ſituque commodo veniam

merentur. Cum autem in ipſo hujus Editionis textu ſingula haec in verſibus ſingulis per Accentuum intervallum ſponte ſe oſtendant; non opus eſt, ut ſingillatim hic enumerentur. Illud tantum monebo, quod ante me opinor nemo; In primo fere verſuum pede; & parcius alias, Licentiam hanc exercuiſſe Noſtrum: idque rectiſſimo judicio; cum Actor, in fine prioris verſus anima recepta, plenum rapidumque ſpiritum poſſet effundere.

Sed id grátum fuiſſe —
Sine invídia laudem.
Sine omni périclo.
Propter hóſpitai.
Hic eſt ílle non te.
Studet pár referre.
Ob hanc inimícitias.
Ob décem mnas inquit.
Inde ſúmam uxori.
Soror dícta eſt cupio.
Simul consílium cum re.
Color vérus, corpus.
Néque Antipho ália.
Adeſt óptime ipſe.
Solent éſſe id non fit
Quid huic hic negotiſt.
Student fácere.
Séd oſtium cóncrepuit.
Némini plúra acerba.

Sed hoc mihi moleſtum eſt.
Bonum ingénium narras.
Sed hic Pámphilus quid.
Is hinc béllum fugiens.
Nempe Phórmionem.
In hanc nóſtram plateam.
Supelléctile opus eſt.
Sed ecca ipſa egreditur.
Ego exclúdor ille.
Négat quis! négo; ait, aio.
Enimvéro, Dave, nil loci eſt.
Habent déſpicatu.
Dolet dictum imprudenti.
Quid ignáve peniculo.
Sed eſtne ille noſter.
Tamen vix humane.
Tacet cúr non ludo.
Jubet fráter? ubi is eſt.
Omnia ómnes ubi reſciſcunt.

Hoc, ut vides, Terentii judicium erat; ut in primo fere pede verſus, ubi paratior venia eſt, Licentia illa uteretur: idcirco excuſatior, quod non ipſe eam primus intulerit; ſed a Plauto, Caecilio, ceteriſque tum in ſcaena regnantibus acceptam retinuerit. Licentia certe erat; & *indigna* forte, cui Romuli nepotes indulgerent. Nam qui hodie non Comicos veteres excuſatum, ſed defenſum eunt: qui fontem rei cauſamque & originem deprendiſſe ſe gloriantur; popularem ſcilicet tunc temporis pronuntiandi morem: ut neceſſe fuerit Comicis, quae verba communi civium ſermone ſpretis Conſonantibus rapide efferebantur, ea verba in ſuis Fabulis, quae audiebantur ſcilicet, non legebantur, corripere: nae illi operoſo conatu nihil dicunt, pollicentes magna nihil extricant. Quid enim? ſi uſus tum civium communis,

Quem penes arbitrium eſt & jus & norma loquendi,

ſyllabas de quibus agitur raptim pronuntiabat: jam non Comicorum vel licentia vel crimen eſt, qui mori obtemperantes ea corripiebant; ſed Epicorum, qui uſu improbante producebant.

Mutantur tantum Rei; Crimen ipſum non eluitur: aut hi aut illi ſunt culpae damnandi. Quibus autem culpa haereat, ſcitu facillimum eſt. Priorem in *Ille* & *Eſſe* conſtanter producebant Epici; Noſter interdum corripit, ſaepius producit: quod ſi recte & ex uſu corripit; tanto ſaepius, dum ſaepius producit, peccat. *Propter* apud Epicos ſemper priore longa eſt: Noſter ſemel corripit, And. II, 6, 8.

Propter hoſpitai hujuſce conſuetudinem.

Si hoc ex conſuetudine vulgi; cur intra decimum verſum, & ubique alias, producit?

Nil própter hanc: ſed eſt quód ſuſcenſet tibi.

Eadem reliquorum ratio eſt: quibus venia quidem, praeſertim hodie, lingua jamdudum emortua, facile conceditur: niſi culpam quis defendendo fecerit majorem.

Ceterum *Abi, domi, redi, dari, roga, jube, tace, vide,* & ſiqua id genus alia quae ultimam brevem habent, vix eſt ut Licenter dicas, ſed Legitime corripi; cum veteres Epici idem jus uſurpaverint.

Similiter de Craſi cenſeas; qua duae vocales, quarum una brevis, in unam contrahuntur: ut *Diu, Deum, deorum, meum, tuum, ſuum, meorum* &c. *fuit, fuiſſe:* haec & ſiqua hujuſmodi, jure quoties vellent contrahebant Comici; quia idem Epicis jus erat. Durius quidem Noſtratibus ſonant *Hujus, cujus, ejus, novo, levi* in unam ſyllabam contracta: verum id eo evenit, quod nos hodie male pronuntiemus. Notum enim eſt eruditis, conſonantes *I* & *U* apud Latinos eodem fuiſſe ſono & poteſtate, quo hodie *Y* & *W*. Pronuncies igitur *Cuyus, nowo, lewi,* & mollior fiet Craſis. Ita noſter *Twa, ſwa, grandyuſcula, ſtellyonimo;* plane ut Virgilius *Stellyo, abyete* &c. Eadem ratione, cum *Iam* efferrent, ut nos hodie *Yam*; in duas ſyllabas pro lubitu diſſolvebant, *Nunc ïam.* Ceterum in hac Editione ubi *ïam* diſyllabon eſt, notatur diaereſis; & *Cuîus, huîus, eîus,* ubi monoſyllaba ſunt, ſuper *I* habent accentum; ubi diſyllaba, ſuper *U* & *E*, *Cújus, hújus, éjus.*

Eii, *reii, ſpeii,* priore per Ectaſin producta, non indigent venia, cum Lucretius aliique olim Epici idem fecerint. In hac Editione, cum producuntur, duplice I ſcribuntur.

Neque illud inter Licentias numeres, cum comici *S* finale in ſyllaba brevi, ſequente tamen conſonante, nonnumquam abjiciunt, ut *Triſti', famelicu':* ſiquidem idem facit paſſim Lucretius. Ceterum quod nos quidam docent, & in ſyllaba longa hoc ſolere fieri, & ſequente vocali, & totam etiam ſyllabam cum *S* ſaepe reſecari, falluntur & fallunt. In *Conſimiliſt*, a priore nihil, ſed ab *Eſt* vocalis reſecatur; ut in *Palamſt, Neceſſumſt.*

Multimodis apud Noſtrum non diviſim effertur *Multi' modis*; ſed vox una eſt ut *Omnimodis*: & Lucretius utraque utitur.

Quin & ubi Synaloephae vis ceſſat, & vel vocalis quaepiam vel *M* finales non eliduntur, altera vocali eas excipiente; ne hoc quidem in Licentiis ponas: qualia iſta & plura apud Noſtrum. *Omnes qui amant*, *Mé & aetate*, *Né ubi acceperim*, *Quae erat mortua*, *Una ire cúm amica*, *Dúm id efficias*, *Quicum uno rém habebam*. Quippe & Epici, Lucretius, Virgilius, Horatius eodem modo in Hexametris: *Sed dúm abeſt quod avemus*. *Credimus an qui amant*, *Si mé amas inquit*, *Collo núm adeſt honor idem*. In his autem aliiſque ſimilibus Tria ſunt obſervanda; Numquam hoc fieri niſi in verbo Monoſyllabo; quod verbum ſi in vocalem exit, oportet Syllabam eſſe Longam; Ictum denique habere in prima ſyllaba Anapaeſti. Harum vero conditionum ignorantia quot nuper peperit errores? dum & in polyſyllabis verbis, & in ſyllabis brevibus, & in aliena ſede, poſſe fieri hoc exiſtimabant.

Atque hactenus de Licentia Terentiana, deque ejus limitibus, modicis ſane illis neque incommodis: qualem hodie in Poëtis noſtratibus patriaque lingua patienter ferimus. Quin & auſim polliceri ſponſorque fore, quemvis adoleſcentem, vulgaris modo Proſodiae & Syllabarum quantitatis callentem, lecta una alteraque Editionis hujus Scaena, ſuo Marte ac ſine Magiſtro totum hoc quod quaeritur percepturum. Quo magis mirum, quoſdam cetera doctiſſimos, ſed in his rebus paulo ὀψιμαθεστέρους, tam immodica verborum pompa ſe & operam ſuam efferre: quaſi tantae molis eſſet Romanam nunc Licentiam, quantae olim erat Gentem condidiſſe. Neque tamen, ſi ipſi audiendi ſunt, immerito gloriantur: cum ex eorum ſententia nihil non veteribus Comicis & licuerit & libuerit: ut tam vagae Licentiae limites ullos poſuiſſe, perinde ſit ac Sarmatas & Gelonos intra campos ſuos coercuiſſe. Nimirum hi non ipſos Poëtas, non artem & rythmi genium, ſed Librarios ſibi duces ſumunt; & tot fere Licentiarum ſpecies ſibi fingunt, quot in toto Plauto Terentioque vitioſae Lectiones nunc reſtant; unique loco, qui emendandus erat, ex altero aeque mendoſo patrocinium quaerunt. Quid mirum igitur; ſi quo major iis tam falſae Metricae notitia accrevit, eo in dies, ut queruntur, magis decreverit emendationum ſuarum numerus? Illud, ſi dubitas, exemplo ſit; ubi Plauti auctoritate pedes Creticos in Trimetris adſciſcunt. Locus elegantiſſimus eſt, Trinummo I, 2 in *Urbanos* quos vocat *Scurras*,

Qui omnia ſe ſimulant ſcire, nec quicquám ſciunt:
Quod quiſque in animo hábet aut habiturúſt, ſciunt:
Sciúnt, quod in aurem réx reginae dixerit:
Sciúnt, quod Juno fábulatuſt cúm Jove:
Quae neque fu | tura neque | facta ſunt | *tamen illi ſciunt.*

Duos illic Creticos agnoſcunt & accipiunt, Dactylorum ſcilicet Vicarios: neque hoc contenti, *innumera* hujuſmodi portenta Plauto ſuo aſſignant, *pauca* etiam Terentio. Nos Pauca illa jam ejuravimus; de Innumeris olim fortaſſe curabitur. Interea, quid hic Plauti locus ſibi poſtulet, videamus;

*Quae neque fu*tura nec facta ſunt, *tamen illi ſciunt.*

Hic duae Longae corripiuntur; duo Cretici veniunt, quo ne Dactylis quidem, ſi aurem habemus, venire fas eſt. Hoſne *numeros ut laudaverint* Piſonum proavi? quis Comoedus Actor, ne ipſe quidem *Pellio*, vel pretio voluerit emere; vel blaterare haec ad tibiam in Scaena auſus fuerit? non ſuas potius ſibi res Poetam talem habere juſſerit? Si Licentiarii noſtri de Emendatione deſperarunt; humanius tamen erat, de mendo potius confiteri, quam Poëtam ipſum proſcribere. Vide tamen, quam facilis ea ne quaerentibus quidem ſe offerat. Tolle illud *Facta;* & Trimetrum, quales hic ceteri ſunt, rotundiſſimum habes;

Quae neque futura, neque ſunt, tamen illi ſciunt.

Quin & hoc ſenſus ipſe, non metrum ſolum, efflagitat: nam *Quae futura*, & *Quae ſunt*, in eodem genere ſunt oppoſita: non *Futura* & *Facta*. Si illud *Facta ſunt* a Poëta eſſet; dixiſſet utique, Quae neque *fient* neque *facta ſunt*; atque inſuper de duobus peccatis unum lucratus eſſet.

s Te- tiana. RESTAT jam, ut de Arte Terentiana, quae tantopere olim celebrata eſt, pauca delibemus. Horatius Epiſt. II, 1.

Ambigitur quotiens uter utro ſit prior, aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti:
Dicitur Afrani toga conveniſſe Menandro:
Plautus ad exemplum Siculi properare Epicharmi:
Vincere Caecilius gravitate, TERENTIUS ARTE.

Ubi dubium eſt, artemne Metricam velit, an Comicam: Utramque opinor: nam in utraque laude Noſter, tam verſuum concinnitatis, quam lucidae rerum diſpoſitionis, primas tenebat.

ILLUD ſane in Lingua Latina notabile, ne unum quidem verbum praeter Monoſyllaba Tonum in ultima habuiſſe. *Déum* igitur, *Vírum*, *Méum*, *Túum* priore licet brevi pronuntiabant, numquam niſi in Verſu *Deúm*, *Virúm*, *Meúm*, *Tuúm*. Quintilianus Inſtit. I, 5. *Eſt autem in omni voce utique acuta ſyllaba, nec ultima umquam: ideoque in diſyllabis prior.* Priſcian. p. 1287. *Acutus accentus apud Latinos duo loca habet, penultimum & antepenultimum*: apud Graecos autem et ultimum. Et paulo poſt; *Apud Latinos in ultima ſyllaba, niſi diſcretionis cauſa, poni non ſolet accentus.* Donatus p. 1740. *Tonus acutus, cum in Graecis dictionibus tria loca teneat, ultimum, penultimum & antepenultimum; tenet apud Latinos penultimum & antepenultimum; ultimum numquam.* Maximus Victorinus p. 1942; *Acutus, cum apud Graecos tria loca teneat, apud nos duobus tantum*

[redacted]

poni poteſt; aut in penultima ut Praelegiſtis, *aut ea quae a fine eſt tertia ut* Praelégimus. Olympiodorus in Ariſtotelis Meteora p. 27. Τότε μὲν Γραικοὶ ἐκλήθησαν, νῦν δὲ Ἕλληνες. τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα οἱ μὲν Ρωμαῖοι παροξύνουσι, Γραῖκοι λέγοντες. ἡ δὲ κοινὴ διάλεκτος ὀξύνει. Καθόλου δὲ οἱ Ρωμαῖοι πᾶν ὄνομα παροξύνουσι διὰ τὸν κόμπον. ὅθεν Ὑπερηνορέοντες ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν ποιητῶν. Hoc eſt, *Qui olim* Γραικοὶ *dicti, nunc appellantur* Ἕλληνες. *Illius autem verbi penultimam Romani acuunt, dicentes* Γραῖκοι; *ſed communis ſermo acuit ultimam* Γραικοί. *Et univerſim Romani in quacumque voce penultimam vel antepenultimam acuunt, propter Faſtum & Grandiloquentiam: unde a Poëtis dicuntur* Ὑπερηνορέοντες, *feroces & ſuperbi.* Ceterum quod hic faſtui tribuit, id dialecto Aeolicae, unde Lingua Latina partem maximam profluxit, rectius imputatur. Aeolenſes enim, ut notum eſt, Βαρύτονοι erant; & Θέος, Ἄνηρ pronuntiabant, cum alii Θεός, Ἀνήρ.

Jam vero id Latinis Comicis, qui Fabulas ſuas populo placere cuperent, magnopere cavendum erat; ne contra Linguae genium Ictus ſeu Accentus in quoque verſu ſyllabas verborum ultimas occuparent. Id in omni metro, quoad licuit, obſervabatur; ut in his,

'Arma virúmque cáno, Trójae qui prímus ab óris
Itáliam fáto prófugus Lavínaque vénit
Lítora; multum ílle & térris jactátus & álio
Vi ſúperum, ſaévae mémorem Junónis ob íram.

Qui perite & modulate hos verſus leget, ſic eos, ut hic accentibus notantur, pronuntiabit; non, ut pueri in Scholis, ad ſingulorum pedum initia,

'Italiám fató profugús Lavinaque vénit,

ſed ad rythmum totius verſus, ubi nulla vox, ut vides, accentum in ultima habet, praeter unicam illam *Virúm*: idque recte ob ſequens Encliticon *Que:* quod hic, ſemel dictum, in Terentio paſſim fieri animadvertes. 'Idem efficiunt ME, TE, SE: *Miſerám me, quod verbum audio?* quippe haec Latinis, ut etiam *Rem*, Enclitica ſunt, ut Graecis ΜΕ, ΣΕ. Eadem eſt & interrogationis vis; ſive cum *Ne* Enclitico, 'ſive abſque *Ne*. In hac igitur concinnitatis laude palmam omnibus praeripuit Terentius; eamque ut conſequi poſſit, ut & vetitos Ictus effugeret, & vocabula tamen ſignificantiora ſemper ſub Ictu poneret; non minore ſtudio judicioque verba diſpoſuit, & a proſae orationis ordine decenter invertit, quam mirificus in hac materie artifex ipſe Virgilius.

Priscianus De verſibus comicis narrat, *Fuiſſe quoſdam qui abnegarent ulla eſſe in Terentii Comoediis metra; vel ea, quaſi arcana quaedam & ab omnibus doctis ſemota, ſibi ſolis eſſe cognita confirmarent.* Ibidem ait, *Omnes quidem Comicos, crebris Synaloephis &*

Epiſynaloephis & Colliſionibus & Abjectionibus S literae, fuiſſe uſos ſcandendo verſus ſuos; TERENTIUM AUTEM PLUS OMNIBUS. Verum profecto hoc eſt; & cauſa unica, cur Magiſtelli iſti vel negarent metra eſſe apud Noſtrum, vel ut arcana quaedam venditarent. Quod vero hic queritur & criminatur magnus Grammaticus, non vitium eſt, ſed virtus Terentii prima: qui Synaloephas illas data opera conſectatus eſt; quo ſyllabae ultimae liqueſcerent coaleſcerentque cum ſequentibus; eoque vetiti ac vitioſi in ultimis Ictus artificioſe effugerentur. Hae vero Synaloephae, quae tenebras olim Magiſtris offuderunt, jam in hac Editione, Percuſſionum intervallis diſtincta, ne pueris quidem negotium faceſſent.

TOTUM autem hoc, quod de Ictu in ultimis ſyllabis cautum fuiſſe diximus, de ſecunda tantum Trimetri *διποδίᾳ* capiendum; nam in prima & tertia ſemper licuit; ſiquidem iſta ſine venia conclamatum actumque erat de Comoedia Tragoediaque Latina. Cum igitur hunc verſum ſimileſque apud noſtrum videris,

Malúm quod iſti di deaeque omnés duint:

cave vitio id poëtae verteris; etſi *Malúm* illud & *Omnés* ſi in communi quis ſermone ſic acuiſſet, deridiculo fuiſſet. Nimirum aures vel invitae patienter id ferebant, ſine quo ne una quidem in Fabula Scaena poterat edolari. Quin & Graecos ipſos eadem tenuit neceſſitas, eadem paſſa eſt indulgentia. Cum Ariſtophanes dixit,

Δουλόν γενεσθαι πάραφρονουντος δέσποτου.

Cum Euripides,

Ηκώ *νεκρων κευθμώνα και σκοτέ πυλας,*

idem admiſerunt in Δουλόν & Ηκώ, quod Noſter in *Malúm* & *Omnés:* ipſi enim alibi priorem acuunt, Δούλον & Ἥκω.

IN ſecunda igitur Trimetri *διποδίᾳ* hoc de quo agimus non licebat. Gellius XVIII, 15. *In Senariis verſibus animadverterunt Metrici duos primos pedes, item extremos duos, habere poſſe ſingulos integras partes orationis, medios haud unquam poſſe: ſed conſtare eos ſemper ex verbis aut diviſis aut mixtis atque confuſis.* Quotus quiſque hoc vel intelligat? nedum ut Senarios per ſingulos pedes ſcandendo tempus in hac obſervatione conterat? At in hac Editione vel aliud agentibus in oculos incurrit; ſimulque ratio, quam Metrici iſti tacent, plane apparet. Hoc illi voluerunt; in his & ſimilibus Senariis,

Venit Chremes *poſtridie ad me clamitans.*

Manſuetique animi officia, quid multis moror.

duos primos duoſque poſtremos pedes ſingulis verbis claudi, & recte: at pedem tertium quartumve non poſſe recte. Cur hoc? quia tum neceſſe eſt, ut Ictus in ultimas ſyllabas cadant; quod,

ut dixi, in prima ultimaque διποδίᾳ ſolet fieri; in media nec ſolet & vix umquam licet. Rariſſime igitur, ſemel atque iterum, ſed magno ſententiae lucro, admiſit hoc in Trimetris Terentius:

Perſuáſit nox, amór, *vinum*, *adoleſcentia*.
Scelíſta ovém lupó *commiſí*, *diſpudet*.

Nam illud, *Noſſe ómnia haec* salús *eſt adoleſcentibus*,
in hac Editione *Saluti* eſt. Notandum quoque in *Amór* & *Lupó* priorem brevem eſſe & ex Muſicae rationibus ita oportere; ut apud Horatium,

Jam jam efficaci do manús *ſcientiae*.
Ad pervicacis heu pedés *Achilleï*.

Et ſimiliter in verbo triſyllabo duos Ictus recipiente, ſi id διποδίαν trochaicam inchoat, media erit ex arte brevis,

Niſi pol filiúm multimodis éxpeto, ut redeát domum.

Ita recte hic editum, non *Expecto*; ut & alia plurima, quae ante nos vitioſa ferebantur, in omni verſuum genere hic corriguntur.

LECTORI

S. P. D.

TYPOGRAPHI.

CUm virum hoc tempore paucis comparandum R. Bentleium audiebamus Terentium & Phaedrum, ſcriptores elegantiſſimos atque utiliſſimos, ſuâ operâ caſtigatos in Anglia edidiſſe, & in his regionibus aut pauca aut nulla exemplaria iſtius editionis reperiri intelligebamus, ſtatim conſilium cepimus utrumque edendi ita emendatum & caſtigatum, ut Vir Clariſſ. illos in publicum emiſerat, una cum ipſius & Faërni animadverſionibus. Verum cum ſciremus haud fruſtra dici ſolere, ſecundas curas eſſe primis meliores, ipſum Bentleium literis compellavimus, ſi quid in editione ſua vellet mutatum aut emendatum. Nec ſpes fruſtra fuit. Transmiſit Vir ſummus, quae eſt ejus erga nos humanitas ſingularis, Anglicae editionis codicem ſua manu emendatum ad editionem ſecundam, ut illum nos ſequeremur. Secuti ſumus igitur, nec uſquam a duce iſto diſceſſimus, tam in Phaedro quam in Terentio typis deſcribendo. Addidimus praeterea indices duos, plane novos, abſolutiſſimos, tam in hunc ſcriptorem quam in illum, ut conſuleremus iſtis, qui linguae Latinae puritati ſtudent, quibus hinc diſcere licebit, quid Latinis quondam placuerit auribus, quidve illae adſpernatae fuerint. Quid igitur haec noſtra editio Anglicae praeſtet, quivis videt. Vale, & fave conatibus noſtris.

ANDRIA TERENTI.

Fabulae interlocutores.

SIMO ſenex.	BYRRIA ſervus.
SOSIA libertus.	LESBIA obſtetrix.
DAVUS ſervus.	GLYCERIUM adoleſcentula.
MYSIS ancilla.	CHREMES ſenex.
PAMPHILUS adoleſcens.	CRITO hoſpes.
CHARINUS adoleſcens.	DROMO lorarius.

ACTA LUDIS MEGALENSIB. M. FULVIO ET M'. GLABRIONE AEDILIB. CURULIB. EGERUNT L. AMBIVIUS TURPIO L. ATILIUS, PRAENESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI TIBIIS PARIB. DEXTRIS ET SINISTRIS. ET EST TOTA GRAECA. EDITA M. MARCELLO CN. SULPICIO COSS.

A N D R I A E

PROLOGUS.

POETA cum primum ánimum ad ſcribendum ádpulit,
Id ſibi negoti crédidit ſolúm dari,
Populo út placerent, quás feciſſet fábulas.
Verum áliter evenire multo intéllegit:
Nam in prólogis ſcribúndis operam abútitur,
Non qui árgumentum nárret, ſed qui málevoli
Veteris poetae málediƈtis reſpóndeat.
Nunc, quám rem vitio dént, quaeſo animum advórtite.
Menánder fecit Ándriam & Perínthiam.
Qui utrámvis recte nórit, ambas nóverit.
Non íta diſſimili ſúnt argumento, ét tamen

11 *Non ita diſſimili ſunt argumento, ſed tamen.* *Ex argumento* eliditur *u*, per ſyncopam, ut ſit *argmento*, ſicut ex *tegumen* fit *tegmen*, ex *tegumentum tegmentum*, ex *ſalſamentum ſalmentum.* FAERNUS.
De *Salmento* nihil inaudivi. *Tegumen* & *Tegumentum*, quia ſecundam ſyllabam brevem habent, idcirco elidunt *u*. Sed *Argumentum* producit ſecundam, ut vel ex Virgilio notum, *Argumentum ingens* — Falluntur ergo, qui hic triſyllabum ex eo faciunt: praecipue iſte qui exempla (ut putat) ex Plauto adducit; Amphit. Prol. 57. & 96.

Diſſimili oratióne ſunt factae ác ſtilo.
Quae cónvenere, in Andriam ex Perinthia hic
Fatétur tranſtuliſſe, atque uſum pró ſuis.
Id iſti vituperant fáctum; atque in eo diſputant,
Contáminari nón decere fábulas.
Faciúntne intellegéndo, ut nihil intéllegant?

Poſt árgumentum hújus éloquar
tragoédiae.
Dum hújus árgumentum éloquar
comoédiae.

Quippe aliter pronunciandi ſunt illi verſus:

Poſt árgumentum hujus éloquar
tragoédiae.
Dum hujúſce argúmentum éloquar
comoédiae.

Ubi ſecundam acuit, ut in Aſinariae prologo v. 8. & ſaepe alias,

Nam quód ad argúmentum atti-
net, ſané breve eſt.

Pro SET igitur repono ET;

Non ita diſſimili ſúnt argúmento,
ét tamen.

Quam poſtea lectionem apud Eugraphium reperi. *Et tamen*, praeterquam quod verſui medetur, elegantiae hic plus habet. Infra v. 32.

Herum ille nihil egregie praeter
cetera
Studebat: & tamen omnia haec
mediocriter.

IV, 1, 9.

Et timent: et tamen res premit
denegare.

Non ita diſſimili: vides ictum eſſe in *Ita:* proinde recte Donatus, *Ita,* inquit, *pro valde*: *non ita diſſimili*, non valde diſſimili. Addit: *Sed tamen*, ἀνακόλουθον *eſt: non enim ſupra poſuit Quidem.* Nempe hoc voluit: ſi *ſed tamen.* ut ipſe legebat, legitur; tum dici oportere, *Non diſſimili* quidem *argumento*, *ſed tamen diſſimili ſtilo.* Et ſic ſane res ſe habet. Cicero: *Miſera eſt illa quidem conſolatio, ſed tamen neceſſaria.* Ovidius:

Mira quidem, ſed tamen acta loquor.

Cum igitur non praeceſſerit *Quidem*, addo nec *Etſi*, conſequens eſt, ut *& tamen* ſit vera lectio: *Non multum diſſimili argumento; et tamen diſſimili oratione.* Mittimus ergo tres ex noſtris recentiores codices, qui ſic habent,

Non ita ſunt diſſimili árgumento:
ſét tamen.

Ubi metrum quidem commode habet: ſed praeter ea quae diximus, illud incommodum eſt; quod in priore verſu pronuncies *Diſſimili*, in ſequente *Diſſimili.*

13. *Quae cónvenere, in Andriam ex Perinthia Fatétur tranſtuliſſe]* Quis fatetur? an Menander? Is enim Nominativus in proximo eſt. Adde igitur in fine verſus, *Ex Perinthia* HIC. *Hic*, auctor, Terentius. Ita in aliis Prologis. Heaut. 19. & 23.

Dum facit
Paucas Latinas: id eſſe factum
hic *non negat.*
Repente ad ſtudium ſe applicaſſe
hunc *muſicum.*

Adelph. 10.

Eum hic *locum ſumſit ſibi.*

Et 18.

Eam laudem hic *ducit maxumam.*

Phorm. 20.

Hic *reſpondere voluit, non laceſ-*
ſere.

Unde ibi verſu 4. corrigendum:

Qui ita dictitat, quas ante hic
fecit fabulas.

non, ut nunc fertur, *Antehac.* ſic Eunuch. v. 31. inferendum eſt HIC;

Eas ſe hic *non negat*
Perſonas tranſtuliſſe.

Qui cum húnc accuſant; Naévium, Plautum, Ennium
Accuſant: quos hic nóſter auctorés habet:
Quorum aémulari exóptat neclegéntiam,
Potiús quam iſtorum obſcúram diligéntiam.
Dehinc, út quieſcant pórro, moneo, et déſinant
Maledicere; malefácta ne noſcánt ſua.

15. *Id iſti vituperant factum, atque in eo diſputant*] Vel abjecto *d*, ex *id*, ea ſyllaba per ſynaloephen eliditur; vel ex *iſti*, *s*, eliſo, prior ejus dictionis ſyllaba brevis fit: ut primus pes ſit anapaeſtus: vel *vituprant* fit triſyllabum eliſo *e*, per ſyncopen: quod aliqui malunt. FAERNUS.

Qui malunt *vituprant* pronunciari, nihil in his rebus ſapiunt. In *Id* non poteſt abjici D, neque quicquam ejusmodi. In *Iſti* prior ſyllaba corripitur; quoniam natura brevis eſt, poſitione tantum longa. Hoc ſingulis Scaenis experiendo diſcetur.

17. *Faciunt nae intellegendo ut nihil intellegant*] Haec particula, *nae*, ubicunque apud auctores invenitur, pro *valde*, vel pro *o quam*, non fere in ullo libro nec antiquo nec recenti per diphthongum ſcripta invenietur, ſed per *e* purum. itaque etiam legiſſe & ſcripſiſſe videtur Donatus, dicens, *Hanc particulam ne, hic & correpte cum interrogatione pronuntiari, & producte accipi poſſe, pro* valde: ubi nulla de diphthongo mentio eſt, ſed tantummodo de correptione & productione ſyllabae. quod ſi quis contendat, hanc particulam Graecam eſſe, & idcirco Graeco more ſcribendam, negaverim ego mihi liquere an Graeca ſit: cum praeſertim in Latino ſermone diverſam a Graeca ſignificationem obtineat. poſtremo & Donati auctoritatem & omnium librorum fidem opponam. Ceterum quod Donato melius videtur, *ne*, pro *valde* accipi, conſiderent obſervatores linguae Latinae, an ea particula in hac ipſa ſignificatione uſurpari poſſit ſine alicujus adjunctione pronominis. nam & in exemplis ab Donato adductis, & in iis, quae nos obſervavimus, haec particula poſt ſe aliquod habet pronomen: ut, *Ne iſti vehementer errant.* Et, *Ne iſte haud mecum ſentit.* nec quemquam fallat exemplum Lucilii infra ab Donato adductum. *Ne in arce bovem diſcerpſi magnifice, inquit.* Nam *Ne quem in arce* ex libris ſcriptis legendum eſt. FAERNUS.

Quod Faernus hic dicit, NE productum apud auctores inveniri pro *Valde* vel *O quam*, id non ita eſt. Semper ſignificat id quod *Certe*, *Profecto*. Deceptus eſt a Donato, cujus haec ſunt verba: *Faciunt ne*] NE *quidam corripiunt, & cum interrogatione pronuntiant; quidam producunt: quorum alii* NE *pro* Non *accipiunt, alii pro* Valde. *Et hoc melius.* Immo utrique prave; & qui ſic accipiunt, *Faciunt ne intellegendo;* hoc eſt, valde intellegendo, ut nihil intellegant: (argute hoc quidem, ſed non Latine dicitur) & qui ſic interpretantur, *Faciunt non intellegendo, ut nihil intellegant:* nec enim ſermoni neque ſenſui ſatisfaciunt. Reſtat itaque, ut cum interrogatione proferatur, *Faciúntne?* Et profecto, cum *Faciunt* habeat ultimam in Arſi, & *Ne* ſit in Theſi; non aliter pronuntiari poteſt, quam ut *Ne* ſit Encliticum. Atque errat ὁ δεῖνα, qui NE etiam pronomini poſtpoſitum *aſſeverandi* vim habere exiſtimat. Exempla ab ipſo prolata plane aliud narrant.

Favéte, adeſte aequo ánimo, & rem cognóſcite,
Ut pérnoſcatis, écquid ſpĕi ſit réliqŭum:
Poſthác quas fáciet de íntegro comoédias,
Spectándae an exigéndae ſint vobís prius.

Actus I. Scena I.

SIMO ſenex, SOSIA libertus.

SI. *VOS iſtaec intro auférte: abite. Sóſia*
Adésdum: paucis té volo. SO. *dictúm puta:*
Nempe út curentur récte haec. SI. *immo aliúd.* SO. *quid eſt,*
Quod tibi mea ars efficere hoc poſſit ámplius?
SI. *Nihil iſtac opus eſt árte ad hanc rem, quám paro;*
Set iis, quas ſemper in te intellexí ſitas,
Fide ét taciturnitáte. SO. *exſpecto quid velis.*
SI. *Ego póſtquam te emi, a párvulo ut ſempér tibi*
Apút me juſta et clémens fuerit ſérvitus,

25 *Et quid ſpei ſit relliqnum*] Sic Faernus. Eſt caſca ſcriptura, & *quid* pro *ecquid:* ita tamen, ut *ecquid* pro uno verbo veniat, & *quid* ſit encliticum. Semel monemus, nos ubique *Ecquid, Ecquem &c.* daturos eſſe. Eadem monitum velim; me ubique, ubi *Nihil* monoſyllabon eſt, *Nil* editurum; ubi *Mihi* monoſyllabon, *Mi:* ut in aliis Poëtis praeter Comicos omnibus numquam non factum eſt: idque veterrimorum codicum auctoritate. Cur enim major adoleſcentibus hic creetur, quam alibi, moleſtia? Satis per ſe, ut nunc eſt, difficultatis haec habent. quam tamen hac mea opera poſthac aut modicam aut omnino nullam fore cum ſpero, tum praeſagio. Fiat, bono omine, periculum.

11 *Propterea quod ſerviebas liberaliter*] *Serviebas* triſyllabon eſt; & ſcriptum & pronunciatum olim *Servibas;* quod cum veteres Grammatici doceant; & in Horatii Virgiliique codicibus jam ſemper obtineat; atque in Terentii ſcriptis exemplaribus interdum fiat; equidem & hic & ubique alias, cum metrum poſtulet, e expungam, *Servibas, Aibas;* non *Serviebas, Aiebas.*

13 *In memoria habeo.* SI. *Haut muto factum.* SO. *Gaudeo*] Olim monuit Palmerius, nemine tamen ei auſcultante, ſic diſtinguendum eſſe:

In memoria habeo. SI. *Haut muto.*
SO. *Factum gaudeo.*

Muto, abſolute: *Haut muto:* non me poenitet; non alio nunc erga te animo ſum atque olim. Plautus Rud. III, 6, 27.

Equidem tibi hodie dixeram praeſto fore
Apud Veneris fanum: numquid muto? ſumne ibi?

Idem Pſeud. I, 5, 142, & 153.

Non demutabo.

& Mil. IV, 3, 37.

Numquid videtur demutare?

Siquid *feci* aut *facio* quod placeat, *factum* gaudeo. Iterum Plautus Moſtell. V, 3, 26.

Me ludificatuſt. Bene hercle factum, & factum gaudeo.

Scis. féci ex ſervo ut éſſes libertús mihi,
Proptérea quod ſervíbas liberáliter.
Quod hábui ſummum, prétium perſolví tibi.
SO. *In mémoria habeo.* SI. *haut múto.* SO. *factum gaúdeo,*
Si tibi quid feci aut fácio quod placeát, Simo;
Et id grátum fuiſſe advórſum te habeo grátiam.
Sed hoc mihi moleſtumſt: nam iſtaec commemorátio
Quaſi éxprobratio éſt immemori bénefici.
Quin tu úno verbo díc, quid eſt quod mé velis.
SI. *Ita fáciam. hoc primum in hác re praedicó tibi:*
Quas crédis eſſe has, nón ſunt verae núptiae.
SO. *Cur ſimulas igitur?* SI. *rem ómnem a princípio aúdies:*
Eo pácto & gnati vítam & conſiliúm meum
Cognóſces: & quid fácere in hac re té velim.
Nam is póſtquam excéſſit éx ephebis, Sóſia, ac
Libera vivendi fúit poteſtas, (nam ántea
Qui ſcire poſſes, aút ingenium nóſcere,

Noſter Hecyra IV, 4, 20.

Bene, ita me di ament, nuntias;
& gaudeo
Natum *illum & tibi illam* ſalvam.

17 *Quaſi exprobratio eſt inmemoris beneficii*] Donatus: *Sunt qui ad* beneficium *referunt* immemor: *ut,* Memorem Junonis ob iram: *ut ſit ſenſus,* Immemoris beneficii, *id eſt, cujus nemo meminerit.* Hem tibi ſollertiam Magiſtrorum veterum: *Immemor,* ajunt, beneficium, ut apud Virgilium, *Memor ira.* Atque ut paria loca ſint, ſic exponendum eſt. *Memor ira,* quae ſemper offenſae meminit; Immemor beneficium, quod benefacteris numquam meminit. non, ut iſti, *cujus nemo meminerit.* Has turbellas dedit lectio vitioſa. non dubium eſt enim, quin *Immemoris beneficii* non conjungenda ſint, ſed ſeparanda. Plaut. Merc. V, 4. 36.

Hunc ſenem para clientem: memorem dices benefici.

Lege hic igitur,

Quaſi exprobratio eſt inmemori *benefici.*

Exprobratio *mihi*, non *mei.* Ceterum Faernus pro *Benefici* dedit *Beneficii;* de quo & omnibus ejuſcemodi, Vide nos ad *And.* II, 1, 20.

25 *Liberius vivendi fuit poteſtas: nam antea*] Sunt qui dictionem *vivendi*, eliſo ex ea, *u* medio, in duas ſyllabas contrahunt: quod per ſynizeſin fieri poſſe ſupra diximus. nos etiam ita ſuſtentari verſum putamus, ſi vel ex *poteſtas*, *s* medium abjiciatur; vel ex *liberius* eliſo *e*, per ſyncopam fiat *librius:* ſicut ex *aſperius*, faceremus *aſprius*: ex *dexterius*, *dextrius.* ita *librius*, erit dactylus abjecta *s*, more veterum: dictio autem *fuit*, una fit ſyllaba per ſynizeſin, ut ſaepe. FAERNUS.

Omnes immodulate; & qui *Viendi* diſyllabon; & qui *Potetas*, ſecunda brevi; & qui *Libriu'*, ut dactylus ſit; vel, ut quidam, *Liberyu*, quo pacto Creticus fiet loco Anapaeſti. Ceterum illud *Liberius* non minus ſententiae, quam metro officit. Quippe ſi nunc *Liberius* vivendi poteſtas erat; etiam, dum ephebus eſſet, *Libere* vivendi po-

Dum eum aétas, metus, magiſter cohibebánt? SO. *ita eſt.)*
SI. *Quod plérique omnes fáciunt adoleſcéntuli,*
Ut ánimum ad aliquod ſtúdium adjungant, aút equos
Alere, aút canes ad venándum, aut ad philóſophos:
Horum ille nihil egrégie praeter cétera
Studébat, & tamen ómnia haec mediócriter.
Gaudébam. SO. *non injúria: nam id ego árbitror*
Adprime in vita eſſe útile, ut ne quid nimis.

teſtatem habebat. Atqui hoc falſum; dum in *metu* agebat & ſub *magiſtro*. Hoc & Donatus ſenſit, qui hac vi coactus negat *Liberius eſſe gradum comparativum*. Neget idem ſolem meridie lucere. Sed ſcripſit, opinor, poëta,

> *Libera vivendi fuit poteſtas: nam antea.*

Cicero Orat. Antequam iret in exilium: *Libera facta eſt mihi poteſtas loquendi.* Suetonius Tiberio: *Principem, quem vos tanta & tam libera poteſtate inſtruxiſtis.* Ceterum cum a Dactylo Senarius incipit; Ictus a ſecunda ſyllaba in primam retrahitur; quod ſaepe apud Noſtrum tibi occurret. Cicero de Inventione I, 23. *Liberius vivendi* habet, ſi Editionibus fides: ſed illud ibi additium eſſe omnes membranae indicant.

27 *Dum aetás, metús, magiſter prohibebant, ita eſt*] Scitum ſane *magiſtrum* ſeu paedagogum! qui *prohibebat* patrem noſcere filii ingenium. Nempe data credo opera & de induſtria celabat Simonem, quae prave ageret filius. Hanccine lectionem tam diu ferri? Repono:

> *Dum* eum *aetas, metus, magiſter*
> cohibebant. *ita eſt.*

Cohibebant, retinebant: oppoſitum *Liberae* vivendi poteſtati. Noſter Adel. I, 1, 33.

> *Pudore & liberalitate liberos*
> Retinere *ſatius eſſe credo, quam* metu.

Dum eum cohibebant: Heaut. V, 1, 46.

> *Non tu* te cohibes? *non te reſpicis?*

Plautus Merc. I, 1, 65.

> *Non, ut ego, amori neque deſidiae in otio*
> *Operam dediſſe; neque* poteſtatem *ſibi*
> *Fuiſſe: adeo arte* cohibitum eſſe *a patre.*

Ceterum *Eum* abſorptum eſt a praecedente *Dum;* metrum vero numeroſius fit, & ictus fiunt commodiſſime:

> *Dum eum aétas, metus, magiſter cohibebant. ita eſt.*

Prorſus, ut Eun. IV, 4, 21.

> *Hic eſt victus, vetus, veternoſus, ſenex.*

Quale vero eſt, quod Simo tamquam ignotum quid memorat, Filio ſuo, cum ex ephebis exceſſiſſet, liberam fuiſſe vivendi copiam. Hoccine ut Soſia, vel tacente ſene, ignoraret, quod more civitatis publico factum? Immo vero hiat totus hic locus, ſic addita particula coagmentandus:

> *Nam poſtquam exceſſit ex ephebis, Soſia,* AC
> *Libera vivendi fuit poteſtas,*
> *Horum ille nihil egregie praeter cetera*
> *Studebat.*

Quae media interveniunt, per Parentheſin dicuntur.

33 *Non injúria: nam id árbitror*] Lege, *Nam id ego arbitror.* Vitatur, quantum poteſt, in hac ſtatione Trochaeus. Neque debet *Nam* ſine eliſione pronunciari; cum extra ictum ſit.

31. *Sic vita erat: facile ómnes perferre ác pati:*
Cum quibus erat cumque úna, iis ſeſe dédere:
Eórum ſtudiis óbſequi: [advorſus nemini:
Numquam praeponens ſe illis] ita facillume
Sine invídia laudem invénias, & amicós pares.
30. *Sapiénter vitam inſtituit: namque hoc témpore*
Obſéquium amicos, véritas odiúm parit.
31. *Intérea mulier quaédam abhinc triénnium*

35 *Sic vita erat. facile omnes perferre ac pati, Cum quibus erat cumque una: iis ſeſe dedere*] Laborat a mala diſtinctione ſententia; quam ſic reſtituas:

Sic vita erat; facile omnes perferre ac pati:
Cum quibus erat cumque una, iis ſeſe dedere;
Eorum ſtudiis obſequi.

Omnes perferre ac pati, etiam ignotos: at *ſodalibus* ſuis dedere ſe, & obſequi eorum ſtudiis.

37 *Eorum obſequi ſtudiis: adverſus nemini: Nunquam praeponens ſe illis: ita facillume*] Non difficile eſt, internoſcere hic interpolatorem, qui Terentii purpurae pannum de ſuo adſuit. Primo, bis vitioſe ponitur Arſis, *Eorum obſequi ſtudiis*. Hoc in medio verſu non feciſſet Terentius; qui, ut ait Flaccus, *arte vincebat*. Deinde bis idem dicitur; aut quod pejus, in poſteriore loco minus dicitur, ſententia decreſcente. Qui enim *omnes facile perfert;* quid miri, ſi *nemini adverſus* & infeſtus eſt? Qui aliis *obſequitur & dedit ſeſe*, ſine dubio non *ſe praeponit*. Porro & vitioſe hic dicitur, *Praeponens Illis*. Cum enim prius univerſe locutus ſit *Nemini:* dicendum utique erat *Aliis*, non *Illis*. Denique vitioſe tranſit oratio ab Infinitivis ad Adjectiva: *Sic vita erat; adverſus nemini*. Qui loqui ſcit, hoc modo diceret, *Adverſari* nemini, ſe non *praeponere*. Quod ſi Adjectiva mallet, ſaltem diceret *eſſe adverſum nemini*; caſu accuſativo: quo tamen pacto *eſſe praeponentem* barbarum prorſus foret. Quid jam videtur? Specta autem, ſublato hoc panno, quam rotunde & caſtigate exeat ſententia, & numeroſe currat verſus:

Eórum ſtudiis óbſequi. ita facillume
Sine invidia laudem invenias & amicos pares.

Pares, nempe *obſequendo*: cui appoſite jam reſpondet Soſia:

Sapienter vitam inſtituit: namque hoc tempore
Obſequium *amicos, veritas odium parit.*

Satisne apparet, illud *Obſequi* adhuc in aure Soſiae ſonuiſſe? neque iſtis interjectis exſtinguendum nunc eſſe? Neque tamen Interpolatio haec valde, ut opinor, vetuſta eſt: cum Donatus, qui in hac Scaena ſingula fere verba expendit, nihil ex hoc additamento proferat: neque item Eugraphius. Ceterum *Invidia* primam hic corripit; utpote poſitione tantum longam: ſono literae I hic exili. adde quod in primo verſus pede major conceſſa ſit licentia. Sic *Ingenium* primam corripit, III, 1, 8.

Bonum ingenium narras adoleſcentis.

Priſcianus p. 546. *Apud Latinos quoque hoc idem u invenitur pro nihilo in metris, & maxime apud vetuſtiſſimos Comicorum: ut Ter. And.* Sine invidia laudem invenias, &

Ex Ándro commigrávit huc viciniae,
Inópia & cognatórum neclegéntia
Coácta, egregia ſórma atque aetate íntegra.
SO. *Eí, véreor ne quid A'ndria adportét mali.*
SI. *Primum haéc pudice vítam parce ac dúriter*
Agébat, lana ac téla víctum quaéritans:
Set póſtquam amans accéſſit, pretium póllicens,
Unús & item alter; íta ut ingenium eſt ómnium
Hominum áb labore próclive ad lubídinem,
Accépit conditiónem, dein quaeſtum óccipit.
Qui tum íllam amabant, fórte, ita ut fit, fílium
Perdúxere illuc, ſécum ut una eſſét, meum.
Egomét continuo mécum: Certe cáptus eſt:
Habet. óbſervabam máne illorum ſérvolos
Veniéntis aut abeúntis: rogitabam, Heús puer,
Dic ſódes, quis heri Chrýſidem habuit? nam A'ndriae
Illi íd erat nomen. SO. *téneo.* SI. *Phaedrum aut Clí-*
niam aut

amicos pares. *Eſt enim Iambicum trimetrum: quod niſi* ſine inui *pro Tribracho accipiatur, ſtare verſus non poteſt.* Haec magnus Magiſter: in eo tamen errat; cum literam *u* elidere mavult, quam ſyllabam *in* corripere.

43. *Huc viciniae*] Noſtri Codices univerſi, *Huic viciniae.* Vetuſtus admodum hic error eſt. Nonius Marcellus p. 499. *Dativus pro Accuſativo: Terentius in Andria:*

Ex Andro commigravit huic viciniae.

Nempe *huic viciniae* dictum hic exiſtimavit pro *In hanc viciniam.* Sed hujus hominis minor habenda eſt ratio. Quid princeps Grammaticorum Priſcianus? Is p. 1101. *Caſus,* inquit, *pro Caſibus figurate ponuntur. Terentius in Andria:*

Ex Andro commigravit huic viciniae.

Pro *in hanc viciniam.* Rectius ſapuit *Donatus* ad locum: *Huc viciniae*] *Viciniae* παρέλκον: *huc loci, vel huc locorum.* *Legitur & Huic viciniae.* Ex Celſo fortaſſis habuit, vetere ad Noſtrum Commentatore. Nam Chariſius p. 197. de Adverbiis VICINIAE. *Huc viciniae! Terentius in Hecyra:* (lege *Andria*) *ubi Celſus: Adverbialiter, inquit, ut Domi militiaeque. Plautus Bacchidibus* (II, 2, 27.) *Proxumae viciniae habitat.* Vides, ut magnos olim magiſtros exercebant, quae pueris jam noſtris facillima ſunt.

59 *Phaedrum, aut Cliniam Dicebant, aut Nicératum: nam hi tres tum ſimul Amabant*] Vides ceratum Anapaeſti locum hic ſuſtinere. Atqui Graece non dicitur Νικέρατος, ſed Νικήρατος: vide Menandri Reliquias, & Plutarchum Περὶ σαρκοφαγίας. Egregie igitur Codex Regius, Chartaceus is quidem ſed ex optimo exemplari tranſſcriptus:

Illi íd erat nomen. Téneo. Phaedrum aut Clíniam aut
Nicératum dicébant: nam hi tres tum ſimul.

Nicératum dicébant: nam hi tres túm ſimul
Amábant. Eho, quid Pámphilus? Quid? ſýmbolam
Dedít, cenavit. gaúdebam. item alió die
Quaerébam: comperiébam nihil ad Pámphilum
Quicquam ádtinere. enimvéro ſpectatúm ſatis
Putábam, & magnum exémplum continéntiae:
Nam qui cum ingeniis cónflictatur ejusmodi,
Neque commovetur ánimus in ea ré tamen,
Scias póſſe jam habere ípſum ſuae vitaé modum.
Cum id mihi placebat; tum úno ore omnes ómnia
Bona dicere, & laudáre fortunás meas,
Qui gnátum haberem táli ingenio praéditum.
Quid vérbis opus eſt? fáma hac inpulſús Chremes,
Ultro ád me venit, únicam gnatám ſuam
Cum dóte ſumma filio uxorem út daret.
Placuit: deſpondi: hic núptiis dictúſt dies:
SO. *Quid ígitur obſtat: cúr non fiant?* - SI. *aúdies.*
Fere in diebus paúcis, quibus haec ácta ſunt,

Ceterum cum *Aut*, *Aut* dicit Simo: diffidit, ſcilicet memoriae ſuae: neque enim ipſi ſervuli ita reſponſum variabant. Quippe ſemel tantum rogaverat adhuc Senex: ut conſtat ex v. 62. *Item alio die quaerebam.*

61 *Symbolum dedit.*] *Symbolam* lego ex lib. Vaticano & Baſilicano et aliquibus aliis. ita & Plautus in Curculione: *Symbolarum collatores apud forum piſcarium*, item in Epidico: *Sine meo ſumptu paratae jam ſunt ſcapulis ſymbolae.* & in Sticho: *Eadem ſymbolam Dabo; & jubebo ad Sagarinum cenam coqui.* FAERNUS. Recte hoc: vix unus tamen aut alter ex noſtris libris, *Symbolam.*

68 *Scias poſſe habere jam ipſum*] Lege ex codice Academico; ut *Iam* in ictu ſit:

Scias poſſe iám habere ipſum ſuae
vitae modum.

72 *Quid vérbis opus eſt? hác fama inpulſús Chremes*] *Hac* in elevatione eſt; *Fama*, quod praecipuam emphaſin habere debuit, in depreſſione vix auditur. Quanto igitur melius eſt, et in pronuntiatione luculentius?

Quid vérbis opus eſt? fáma hac
inpulſús Chremes.

76 *Quid obſtat cur non verae fiant?* In omnibus libris poſt *quid* eſt dictio *igitur*, praeterquam in Vaticano & Baſilicano, qui eam in contextu non habent, quorum auctoritatem ſequor, maxime propter verſum. FAERNUS.

Omnes noſtri *Igitur*, hoc ordine:

Quid igitur obſtat cur non verae
fiant? Audies.

ubi pes integer ſupra numerum excurrit. Priſcianus de metris Comicis: *Miror*, inquit, *quoſdam vel abnegare, eſſe in Terentii comoediis metra; vel ea quaſi arcana quaedam & ab omnibus doctis ſemota ſibi ſolis eſſe cognita, confirmare.* De priore hominum genere ſatis conſtat, ex tot Codicibus vetuſtis, mille circiter annorum; qui Terentium ſic exhibent ut Ciceronem aut Livium, non ulla verſuum diſtinctione pro

Chryſis vicina haec moritur. SO. *o factum bene!*
Beáſti: ei metui a Chrýſide. SI. *ibi tum filius*
Cum illis, qui amarant Chrýſidem, una aderat frequens:
Curábat una funus: triſtis interim,
Nonnúmquam conlacrumábat. placuit tum id mihi.
Sic cógitabam: Hic párvae conſuetúdinis
Cauſa hújus mortem tám fert familiáriter:
Quid ſi ipſe amaſſet? quíd mihi hic fáciét patri?
Haec égo putabam eſſe ómnia humani íngeni

poëta agnoſcendum. Ex ſecundo genere videntur illi, qui Codices Faerni aliquot primi deſcripſerunt. Cum enim Metrorum aliquantum periti eſſent; ubi verſus conturbatos eſſe videbant, ſtatim correctionem aggrediebantur, immutando, addendo, delendo; recte quidem plerumque, ſed interdum perverſe: ſicut in hoc ipſo verſiculo perperam ejiciebant *Igitur;* cum alia vox expulſaro deberet, ſcilicet *Verae:*

Quid igitur obſtat, cur non fiant? Audies.

Verſu quidem xx habuimus:

Quas credis eſſe has, non ſunt verae nuptiae.

Sed aliud eſt *Eſſe veras*, aut *Credere veras;* aliud *Fieri veras*. Hoc poſtremum inepte prorſus & inſulſe dicitur: cum ipſum *Fieri* per ſe ſatis oſtendat, non poſſe *eſſe* niſi *veras*. Ita III, 2, 48.

Quando alias malim quam hodie, has fieri *nuptias?*

III, 3, 11. *Atque ita uti nuptiae Fuerant futurae, fiant.*

Sic paſſim Noſter; neque umquam aliter loquitur.

79 *Beaſti: metui a Chryſide*] Vis quaedam & Venus ſententiae accedet, ex Lectione trium Codicum ex noſtris, & Donato manuſcripto:

Beaſti: ei metui *a Chryſide.*

Ut ſupra 46. *Et vereor, nequid Andria adportet mali.* Firmat hanc lectionem Priſcianus p. 796. I ait, *Timeo & Metuo abſoluta cum non junguntur. caſui accu, ſed dativo: ut Terentius in A* (I, 3, 5.) Ejus vitae timeo: *in eadem:* Ei metui a Chr Sic MS. Cantabrigienſis no ptimae: Editiones, *Heu m Chryſide:* plane adverſus Pr ſententiam; qui *ei* hic legit pro *hei* ſed pro caſu dativo in quo tamen fruſtratus ſe eſt m Magiſter.

80 *Cum illis, qui amabant fidem, una aderat frequens*] hoc ſodes *Amabant?* Acerrim ro amatores, qui adhuc am meretricem mortuam. Repor us, *Amarant;* ſcilicet, dum vivis erat. Supra de iiſdem *Nam hi tres tum ſimul amaba qui tum amabant*, ideo, *nunc* mortuae comitantur, quod ea tea *amarant*. Infra de Pam *Quid ſi ipſe amaſſet?* Recte: *Quid ſi ipſe amaret.*

85 *Quid ſi ipſe amaſſet? q mihi faciét patri?* Sicut *Ipſe* ſi eſt, ita *Hic* eſſe debebat. igitur, fide priſcarum aliquo tionum,

Quid ſi ipſe amaſſet? quid hic faciét patri?

Nam quod quidam autumat, turam eſſe omnem hic gratiam

Manſuétique animi officia. quid multis moror?
Egomét quoque ejus caúſa in funus pródeo,
Nihil ſúſpicans etiám mali. so. *hem quid id éſt?* si. *ſcies.*
Effértur. imus: interea inter múlieres,
Quae ibi áderant, forte unam áſpicio adoleſcéntulam,
Formá bona. so. *fortáſſe.* si. *& voltu, Sóſia,*
Adeó modeſto, adeó venuſto, ut nil ſupra.
Quae cúm mihi lamentári praeter céteras
Viſa éſt, et quia erat fórma praeter céteras
Honéſta et liberáli, accedo ad pédiſequas:

Mihi ſignanter efferatur: parcat id metuere; cum *Patri*, quod in Arſi eſt et eſſe debet, ſatis ſuperque eam grátiam tuetur.

89 *Nihil ſúſpicans etiám mali. Hem, quid éſt? Scies*] *Hem quid*, Jam dixi in hac ſtatione non libenter recipi Trochaeum. Recte ergo tres ex noſtris codices,

Nihil ſúſpicans etiám mali. Hem,
quid id *éſt? Scies.*

Quid id mali *eſt*, *Quid id eſt*, ſaepe occurrunt. Hic a praecedente ſyllaba *Id* devorabatur.

92 *Forma.* so. *Bona fortaſſe.* si. *Et voltu Soſia*] Sic quidem diſtinguunt & Scripti & Editi: nec male quidem. Pace tamen illorum, ſic potius diſtinxero: (quamvis probe ſciam, rem eſſe aleae plenam, ex ſententia ſic ſatis bona meliorem ſuſcitatum ire.)

Forma bona. so. *Fortaſſe.* si. *Et*
voltu, Soſia.

Quod in recepta lectione minus placet: hoc eſt: Soſia hic, ignarus quorſum iret quidve dicturus eſſet Simo; cur de *bona* forma potius, quam de *mediocri* hariolaretur, neſcio. Contra, in noſtra diſtinctione nihil eſt quod deſideres. *Forma bona*, ut II, 5, 16. *Virginem forma bona Memini videre. Fortaſſe* autem abſolute poſitum, eſt conſentientis quidem, ſed dubitanter & tepide. In qua re Ethos his pulchre ſervatur: fere enim ſervi & liberti in talibus rebus judicandis inducuntur ſuis dominis ſeveriores & difficiliores. *Fortaſſe*, inquit, *bona*: paucae enim ſunt vere bona: quae ita videntur, cultui magis quam naturae id ferunt acceptum. Heaut. IV, 5, 30.

ch. *Nam prorſus nihil intellego.*
sy. *Vah tardus es.*
ch. Fortaſſe. sy. *Argentum dabitur ei ad nuptias.*

Plaut. Aſin. II, 4, 86.

Neque eſt alter hodie quiſquam
Cui credi recte aeque putant. me.
Fortaſſe. *Sed tamen me.*

& ibidem 92.

Nec poteſt peculium enumerari. me.
Fortaſſe. le. *Etiam nunc dico* &c.

94 *Quia tum mihi lamentari praeter ceteras Viſa eſt, & quia erat forma praeter ceteras*] Neſcio, quorſum pertineat illud tum. Quando enim alias *lamentari videretur* Simoni, quae tunc primum a Simone viſa eſt? Unde autem illud quia *tum*? Noſtri codices ſummo conſenſu, & Editiones priſcae, quae tum. Unde in promtu eſt veram lectionem revocare:

Quae cum *mihi lamentari praeter ceteras* &c.

Nihil certius. ſic in Prologo ſupra,

Qui cum *hunc accuſant; Naevium,*
Plautum &c.

Quae ſit, rogo. ſorórem eſſe aiunt Chryſidis.
Percúſſit ilico ánimum. atat hoc illud eſt,
Haec illae lacrumae, haec illaſt miſericórdia.
SO. *Quam tímeo, quorſum evádas.* SI. *funus interim*
Procédit: ſequimur: ád ſepulcrum vénimus:
In ignem inpoſitaſt: flétur. interea haéc ſoror,
Quam dixi, ad flammam accéſſit inprudéntius,
Satis cúm periclo. ibi tum exanimatus Pámphilus
Bene diſſimulatum amórem et celatum índicat:
Adcúrrit: mediam múlierem compléctitur:
Mea Glýcerium, inquit, quid agis? cur te is pérditum?

98. *Attat hoc illud eſt*] Haec vox *attat*, priore ſyllaba & producta & correpta invenitur: quod ex eo factum reor, quia cum antiqui hanc dictionem per duo *t*, in medio ſcriberent, ea ſyllaba poſitione longa erat: ſubtracto vero altero *t*, per parellipſin, brevis fiebat. Sed hoc loco quanta ſit prior ſyllaba nihil refert: ex poſteriore videtur verſus laborare, cum, *t*, in fine corripiat ſyllabam: ſed ſuſtentatur ex veterum licentia, quibus etiam producebat. Livius Andronicus in Odyſſea:

Cum ſocios noſtros mandiſſet impius Cyclops.

Ennius:

It eques, & planſu cava concutit ungula terram.

Idem:

Omnis cura viris uter eſſet induperator.

Item:

Infit, O cives quae me fortuna fero ſic
Contudit indigno bello, confecit acerbo.

FAERNUS.

Male Noſtro patrocinatur Faernus; cum ex caſcorum illorum licentia T in fine recte produci poſtulat. Et nihilo melius ille alter, qui ſequentem literam H, *atat Hoc*, vim conſonantis habere putat, & ea vi poſteriorem brevem in *Attat* productam facere: quod ex eburna porta ſomnium ſaepe ei illuſit. Adhuc vero deterius; cum verſa ſententia, ſic digitis verſiculum hunc metitur:

Percúſſit ilico ánimum, áttat hoc illud eſt:

ita ut *Animum* non elidat ſyllabam ultimam. Fuſe oſtendi in Prolegomenis, numquam eliſionem ceſſare; niſi ſyllaba in ictu ſit, hoc eſt, prima ſit ex tribus in Tribracho vel Anapaeſto. Hujus rei ignoratione, quoties in fraudem ſe induit? Quod ad *Attat* attinet, ſic ſe res habet: Interjectiones ejusmodi, quae affectum animi ſono exprimunt, variare accentum ſolere pro arbitro loquentis. Sic *Ha ha hé* nonnumquam ut Anapaeſtus profertur: alias ut Creticus *Há ha he*. Sic Graecorum Ἀττατaῖ, unde Latinum defluxit, alias eſt Ἀτταττaῖ vel Ἀτταττaταῖ. Eodem modo Comici Latini. Naevius in Tarentilla apud Chariſium p. 213.

Atáttatae, cavé cadas amábo.

Idem in Corollaria:

Quid ſálve atattatattatae
Rivális, ſalve. quid iſtud attatae ádvertiſti tám cito?

Ergo *Atat* pro poetae libitu variat ſuum tonum; nunc *áttat*, nunc *atáttat*, nunc *atát*: quod poſtremum hoc loco placet.

99 *Hoc illud eſt, Hinc illae lacrumae, haec illa eſt miſericordia*] *Hinc illae lacrumae*, in proverbii

Tum illa, ùt conſuetum fácile amorem cérneres,
Rejécit ſe in eum fléns quam familiáriter.
SO. *Quid ais?* SI. *redeo inde irátus, atque aegré ferens.*
Nec ſátis ad objurgándum cauſae. díceret,
Quid féci? quid commérui aut peccávi, pater?
Quae ſéſe in ignem injícere voluit, próhibui:
Servávi. honeſtá orátio eſt. SO. *rectè putas:*
Nam ſi illum objurges, vítae qui auxilium tulit;
Quid fácias illi, déderit qui damnum aút malum?
SI. *Venít Chremes poſtrídie ad me, clámitans:*

locum ceſſit; hodieque omnibus viſitur apud Ciceronem & Horatium: ut paene impudentis eſſe videatur, de hac apud noſtrum lectione controverſiam facere: faciendum tamen periculum eſt. HAEC nominativo plurali pro HAE ſaepe apud Plautum & Noſtrum uſurpari, jam vel pueris notum. And. IV, 1, 32.

Hae nuptiae non apparabantur mihi.

Ubi Donatus: *Legitur* & Haec nuptiae: *Sic enim veteres dixerunt.* Eun. III, 5, 34.

Novitiae puellae: *continuo* haec *adornant ut lavet.*

Ita plane tres libri ex noſtris: neque ipſe verſus aliter ſuſtentari poteſt. Iterum Donatus: Haec *pluraliter pro* Hae; *ut in Phormione*: *Haec illae erant itiones.* Locus, quem ex Phormione citat, extat ibi V, 8, 23.

Haéc illae erant itiónes crebrae & mánſiones diutinae
Lémni? haecine erat éa, quae noſtros mínuit fructus vilitas?

Ubi hodie male legitur, *Haecine erant itiones.* Ad hanc faciem ſic hunc, de quo agitur, locum refingo:

Atát hoc illud eſt.
Haec *illae lacrumae, haec illaſt miſericordia.*

Tu jam dijudica; annon elegantius ſit, *Hoc illud*, *Haec illae*, *Haec illa*, eodem tenore dicere; quam alienum illud *Hinc* in medium intrudere? Neque enim hic Proverbii vicem eſt; ſed ideo *Haec Pamphili lacrumae*, quia ſupra v. 82. *Nonnumquam conlacrumabat.* Poſtea vero, cum hoc pro proverbio obtinuiſſet, & obſoleviſſet plurale femininum *Haec;* illius locum occupavit *Hinc*: quod poſtea Magiſtri in ipſum Terentium induxerunt.

102 *In ignem poſita eſt: fletur*] Noſtri codices plerique omnes,

In ignem inpoſita *eſt: fletur.*

Recte, & ex poetae more. Quippe amat, quantum fieri poteſt, elidere poſtremam ſyllabam, ut liqueſcat & miſceatur ſequenti. Hoc magnum Terentianae artis arcanum etiam veteribus animadverſum erat; quo & ſibi cavebat ab accentu in ſyllabis ultimis, contra indolem linguae Latinae; & verſus ſuos ſolidiores, ſuccique pleniores reddidit. *Priſcianus* p. 1322. *Omnes Comici crebris ſynaloephis & eliſionibus & abjectionibus literae* S *ſunt uſi, Terentius autem plus omnibus.*

113 *Quae ſeſe voluit in ignem injicere, prohibui*] Et Donatus, & omnes libri ſcripti Terentii ita collocant: *quae ſeſe in ignem injicere voluit, prohibui.* FAERNUS. Sic & noſtri.

116 *Qui dederit damnum aut malum.* Lege, *Dederit qui damnum*

Indignum facinus: cómperiſſe, Pámphilum
Pro uxóre habere hanc péregrinam. ego illud ſédulo
Negáre factum. ille inſtat factum. dénique
Ita túm diſcedo ab illo, ut qui ſe filiam
Negét daturum. SO. *nón tu ibi gnatum?* SI. *ne haéc quidem*
Satis véhemens cauſa ad óbjurgandum. SO. *quí cedo?*
SI. *Tute ipſe his rebus finem praeſcripſti, pater.*
Prope adéſt, cum alieno móre vivendúmſt mihi:
Sine núnc meo me vivere intereá modo.
SO. *Qui igitúr relictus éſt objurgandi locus?*
SI. *Si própter amorem uxórem nolet dúcere,*
Ea primum ab illo animá lvertenda injúriaſt.
Et núnc id operam do, út per falſas núptias
Vera óbjurgandi caúſa ſit, ſi déneget:
Simúl ſceleratus Dávos ſiquid cónſili
Habet, út conſumat núnc, cum nihil obſint doli:
Quem ego crédo manibus, pédibus, obnixe ómnia
Factúrum: magis id ádeo, mihi ut incómmodet,
Quam ut óbſequatur gnáto. SO. *quapróptér?* SI. *rogas?*
Mala méns, malus animus. quém quidem ego ſi ſénſero.
Sed quíd opuſt verbis? ſin eveniat, quód volo,

aut malum. Dederit qui ut *Vitae qui*: ne Ictus in ultima ſit.

127 *Quis igitur relictus eſt objurgandi locus*] In noſtris fere univerſis, *Qui igitur.* Codex veterrimus Vaticanus, teſte ad Phaedrum Gudio, *Relicuus.* Legebat igitur:

Quis igitur reliquus eſt objurgandi locus?

Ego mallem,

Qui igitur reliqüus eſt objurgandi locus.

ut Eun. V, 5, 26.

Reliqüom. Tantum eſt. Céſſo huc introrumpere?

Et apud Plautum Ciſt. II, 1, 29.

Quod dedi datúm nón vellem: quód reliqüom eſt, non dabo.

Sed omnino retinenda eſt recepta lectio; adſcito huc ex codicibus *Qui.* Infra III, 4, [illegible]

Nihil eſt preci loci relictum: *jam perturbavi omnia.*

Et, nequis forte & hic quoque *reliqüom* ſubſtituat, adde Phorm. III, 3, 14.

Ne inſtigemus etiam, ut nullus locus relinquatur *preci.*

128 *Si propter amorem uxorem nolit ducere*] Eugraphius: NON VULT *ducere.* Donatus: *Legitur &* NOLLET. Et apud ipſum & apud Terentium, repone NOLET.

133 *Nunc, cum nihil obſint doli*] Videtur legendum, *obſunt.* non tamen muto: omnes enim libri habent, *obſint.* FAERNUS. Noſtri quoque univerſi, OBSINT. Nec, quid interſit, video.

134 *Quem ego credo manibus pedibuſque obnixe omnia*] Vehementior & melior oratio eſt, ſublato iſto QUE.

In Pámphilo ut nil ſit morae; reſtát Chremes,
Qui mi éxorandus éſt: et ſpero cónfore.
Nunc tuúmſt officium, has béne ut adſimules núptias:
Pertérrefacias Dávom: obſerves filium,
Quid agát, quid cum illo cónſili captet. SO. *ſat eſt:*
Curábo: eamus núnc iam intro. SI. *i praé, ſequar.*

ACTUS I. SCENA II.

SIMO ſenex. DAVUS ſervus.

SI. *NON dúbiumſt, quin uxórem nolit filius:*
Ita Dávom modo timére ſenſi, ubi núptias
Futúras eſſe audívit. ſet ipſe exít foras.
DA. *Mirábar hoc ſi ſic abiret: ét eri ſemper lénitas*
Verébar quorſum eváderet:
Qui póſtquam audierat nón datum iri filio uxorém ſuo,
Númquam cuiquam nóſtrum verbum fécit, neque id aegré tulit.
SI. *At nunc faciet; néque, ut opinor, ſine tuo magnó malo.*
DA. *Id vóluit, nos ſic néc opinantis dúci falſo gaúdio,*
Sperántis iam amotó metu, interea óſcitantis ópprimi,
Ut ne éſſet ſpatium cógitandi ad diſturbandas núptias:

Quem ego credo manibus, pedibus, obnixe omnia.
ut IV, 1, 53.
Conari manibus, pedibus, noctesque & dies.

144 *Curabo: eamus jam nunc intro. I prae, ſequar*] Victorianus liber, *ſequor.* quod magis videtur conſuetudini ſermonis accommodatum. FAERNUS.

Meliores ex noſtris:
Curábo: *eamus* núnc iam *intro.*
I praé, ſequar.
quo pacto mollius decurrit verſus. SEQUAR etiam omnes, non SEQUOR. Neque audiendus eſt codex Victorianus. In Eunucho quidem eſt, V, 2, 69.
Id ipſum. Id ipſum? virgo vero.
I prae, SEQUOR.
Sed obſervandum eſt, Thaidem illic ſtatim & ſine mora ſequi praeeuntem Chaeream: & ſemper ita fieri, ubi SEQUOR ponitur. Hic vero SEQUAR magis convenit: quia Simo non continuo Soſiam ſequitur, ſed in Scaena aliquamdiu ſubſiſtit.

10 *Sperantis jam amoto metu, inter oſcitantis opprimi*] Meliores quique ex noſtris, INTEREA *oſcitantis.* Et ſane vel furca abigendum eſt illud, *Inter oſcitantis.* Quinam ſodes ſunt illi alii, praeter Davum & Pamphilum, qui tum oſcitabant? Tota vero via errat, qui ideo *Inter* praetulit, quod metro magis commodum arbitraretur. Immo nocet potius metro, quam proficit.

11 *Ne eſſet ſpatium.* Ne Trochaicus inter Iambicos veniat, cor-

Aſtúte. SI. *carnufex, quae loquitur?* D. *erus eſt,*
que províderam.

SI. *Dave.* D. *hém, quid eſt?* SI. *ehodum ád me.* D. *qu*
hic volt? SI. *quid aïs?* D. *qua de ré?* SI. *rogas*

Meum gnátum rumor éſt amare. D. *id pópulus cu*
ſcilicet.

SI. *Hocíne agis, an non?* D. *égo vero iſtuc.* SI. *ſét nunc*
me exquírere,

Iníqui patris eſt. nám, quod antehac fécit, nihil ad
ádtinet.

Dum témpus ad eam rém tulit, ſivi ánimum ut exple
ſuum:

Nunc hic dies aliam vítam defert, álios mores póſtulat.

Dehinc póſtulo, ſive aéquumſt, te oro, Dáve, ut redi
iam ín viam.

DA. *Hoc quid ſit?* SI. *omnes, qui amant, graviter ſibi d*
uxorém ferunt.

DA. *Ita aiunt.* SI. *tum ſiquis magiſtrum cépit ad eam rem*
probum,

rige, *Ut ne eſſet ſpatium.* Sic Eunuch. V, 4, 20.

Ulſciſcar, ut ne impune in nos illuſeris.

Et paſſim. *Ne*, cum hic extra iſtum ſit, non poteſt non elidi; quod quidam opinatus eſt.

12 *Erus eſt, neque praevideram*] Omnes fere libri *provideram*: licet aliter Donatus. provideram autem pro, porro videram. Plautus in Aſinaria: *Non hercle te provideram.* FAERNUS. Noſtri, uno excepto, omnes *Provideram.*

18 *Nunc haec dies aliám vitam ádfert, álios mores póſtulat*] *Hic dies* habent omnes libri ſcripti, & Donatus. FAERNUS.

Noſtri quoque omnes *Hic dies.* Sed vide, ut incommode haec diviſa ſunt Arſi & Theſi. *Aliám* acuitur in ſyllaba ultima; *Vitam* in Theſi cubat, ut vix exaudiatur; denique primo *aliám*, mox *álios*; cum conſuetudo & ratio poſtulent, ut verba quae repetuntur, eod accentu pronuntientur. Haec o nia incommoda tollit lectio, q apud Ciceronem exſtat, Epiſt. Fa XII, 25. 'Accipio, *inquit*, ex 'ſationem tuam de Sempronio. 'que enim ſtatuti quid in tanta p 'turbatione habere potuiſti:

'*Nunc hic dies áliam vitam fert, álios mores póſtulat.*

'ut ait Terentius.' Conſulantur n aures; & quantum interſit, ip teſtabuntur. *Hic* corripitur, ſequ te licet conſonante; ut paſſim. I 1, 4.

Sed hic Pámphilus. Quid dic Firmavit fidem.

vel *Dies* monoſyllabon eſt. Ne unt Terentium, ſiqui ſuſpicabun commodius haec diſponi a Cice ne, quam ab ipſo potuiſſe.

27 *Aut velle in ea re oſtend quam ſis callidus*] Plerique libri in iis omnes antiqui, *oſtendi qua ſis callidus.* FAERNUS. Un

Ipſum ánimum aegrotum ad détériorem pártem plerumque ádplicat.
DA. *Non hércle intellegó.* SI. *non? hem.* D. *non: Dávos ſum, non Oédipus.*
SI. *Nempe érgo aperte vís quae reſtant mé loqui.* D. *ſané quidem.*
SI. *Si ſénſero hodie quícquam in his te núptiis*
Falláciae conári, quo ſiánt minus;
Aut vélle in ea re oſténdi, quam ſis cállidus:
Verbéribus caeſum té in piſtrinum, Dáve, dedam uſque ád necem,
Ea lége atque omine, út, ſi te inde exémerim, ego pro té molam.
Quid, hoc íntellextin? án nondum etiam ne hóc quidem? D. *immo cállide;*
Ita apérte ipſam rem módo locutus, níl circum itione úſus es.
SI. *Ubi vís facilius páſſus ſim, quam in hác re, me delúdier.*
DA. *Bona vérba, quaeſó.* SI. *inrides: nil me fállis. edicó tibi,*
Ne témere facias. néque tu haut dices tíbi non praedíctúm. cave.

tantum ex noſtris *Oſtendere*: ceteri *Oſtendi.*

28 *Verbéribus caeſum té, Dave, in piſtrinum dedam uſque ád necem*] Miror, qui hoc intactum reliquerit Faërnus. *Dave* hic in depreſſione totum latitat. Quanto melius & numeroſius, quod in Noſtris omnibus habetur?

Verbéribus caeſum té in piſtrinum, Dáve, dedam uſque ád necem.

Idem, quem dedi, verborum ordo eſt apud Nonium v. Caedere; Servium ad Aeneid. I, 144.

31 *Nil circuitione uſus es*] Fallitur & fallit ὁ δεῖνα, cum Diphthongos & Conſonantes hic praedicat, ut pronuntietur *Circuitjone. Circumire* ſemper Plautus & Noſter, non *Circuire:* neque elidunt M; Phormio IV, 3, 10. *Sic circumiri*: & ſic Horatius, *Circumagi.* Quin & hic nonnulli codd. *Circumitione.* Ergo hic duo verba ſunt *Circum itione.* Iterum Phorm. V, 8, 23.

Haéc illae erant itiones *crebrae & manſiones diutinae.*

33 *Bona verba, quaeſo. Inrides? nihil me fallis. ſet dico tibi*] Veteres noſtri codices *Inrides* ſine nota interrogationis. Recte. Illud autem *Set dico tibi*, nimis tepide in re tam gravi. Repono:

Nil me fallis. edico *tibi,*
Ne temere facias.

Edico, denuntio. Simo ipſe de eadem hac re loquens, III, 2, 15.

Edixin *tibi,*
Interminatus ſum, ne faceres?

ubi Donatus; *Edixin tibi;* Hic illud reddit, *Edico tibi, ne temere facias.* Vides Donatum ipſum ſic olim legiſſe, ut nos nunc legendum admonemus. Nonius tamen v. Dicere, *Sed dico* legebat, quod exponit Denuncio. Vides mendi vetuſtatem.

34 *Ne temere facias: neque tu haut*

ACTUS I. SCAENA III.

DAVUS ſervus.

ENIMVERO, Dave, nil lociſt ſegnitiae neque ſocordiae,
Quantum intellexi módo ſenis ſenténtiam de núptiis:
Quae ſi non aſtu próvidentur, me aút erum peſſúm dabunt.
Nec quid agām certumſt: Pámphilumne adjútem, an auſcultém ſeni.
Si illúm relinquo, eius vítae timeo: ſin opitulor, huius minas;
Cui vérba dare diffícileſt: primum idm de amore hoc cómperit:
Me infénſus ſervat, né quam faciam in núptiis falláciam.
Si ſénſerit, perii, aút quam lubitum fúerit cauſam céperit,

dicas tibi non praedictum. Cave] O. l. s. *neque tu hoc dicas.* Vaticanus, *hoc dices*, quod idem eſt: nam antiqui *dices* pro dicas efferebant; ſolus Donatus legit, *haut dicas*, quem & ſequimnr. FAERNUS.

Vera ſine dubio & vetuſta illa lectio eſt, *Neque haut*, non *Neque hoc*: Sic Plautus ter quaterque, Noſter III, 3, 31.

At ego non *poſſe arbitror,*
Neque *illum hanc perpetuo habere*, neque *me perpeti.*

Sic alii *Neque non* negative; etiam ipſe Virgilius. Recte quoque Vaticanus codex *Dices*, cui accedunt tres meliores ex noſtris: quod non idem eſt ac *Dicas*: ſed futurum indicativum. non enim *Edicit* Simo, ne Davus *dicat* ſibi non praedictum: ipſe Davus jam praemonitus non hoc *dicet*, nec dicere audebit.

7 *Ne quam faciam nuptiis fallaciam*] Duo ex noſtris, & editiones pleraeque veteres, *Faciam in nuptiis.* Plane ut ſupra 1, 2, 25.

Si ſenſero hodie quicquam in his *te* nuptiis
Fallaciae *conari, quo fiant minus.*

... inſuper hoc commodi eſt, ... eo pacto ultima in *Faciam* liqueſcat; & evitetur ingratum Homoeoteleuton, *Faciam*, *Fallaciam*.

8 *Si ſenſerit, perii: aut ſi lubitum fuerit, cauſam ceperit*] Nec verba, nec ſententiam expediunt interpretes. *Perii* quaſi Interjectionie vim hic habet; ut, *Perii, quid ego egi?* Deinde pro *Si* reponendum eſt *Quam*. Sententia eſt: *Si ſenſerit, immo* (quod minus eſt) *quamlibet cauſam ceperit, in piſtrinum me dabit.* Hec. IV, 1, 25.

Quamvis cauſam *hunc ſuſpicari,*
quam ipſam veram, mavolo.

9 *Quo jure quaque injuria praecipitem me in piſtrinum dabit*] Sic Codices noſtri, & editiones priſcae: nec Faërnus quicquam ad locum. Atqui ſyllaba hic abundat; niſi *Injuria* in triſyllabum redigas, quod quidam inepte faciunt. Sed & aliud animadvertendum eſt; *Quo jure, quaque injuria* (quod & noſtri omnes habent) nullo modo hic poſſe ſubſiſtere. Sententia quidem apparet: ſed verbis deſtituitur: quippe *Qua* omnino hic requiritur, non *Quo*: ut non unus ante nos vidit. Nondum tamen locus expurgatus eſt, quem ſic ſibi reſtituo:

Qua iúre qua me injúria praecípitem in piſtrinúm dabit.
Ad haéc mala hoc mi accédit etiam: haec A'ndria,
Si iſta úxor ſive amícaſt, gravída e Pámphilo eſt.
Audíreque eorum eſt óperae pretium audáciam:
Nam incéptioſt améntium, haut amántium:
Quicquíd peperiſſet, decréverunt tóllere:
Et fingunt quandam intér ſe nunc falláciam,
Civem A'tticam eſſe hanc. Fúit olim hinc quidám ſenex,
Mercátor: navem is frégit aput Andrum ínſulam:
Is óbiit mortem. ibi tum hánc ejéctam Chryſidis
Patrém recepiſſe órbam, parvam. fábulae.
Mi quidem non ſit véríſimile; at ípſis commentúm placet.
Set Mýſis ab ea egréditur. at ego hinc me ád forum, ut
Convéniam Pamphilúm, ne de hac re páter inprudentem óp-
primat.

Qua *júre, qua* me *injúria prae-cípitem in piſtrinúm dabit.* Numquam in iſta diſtributione Latine dicitur *Qua-quaque*. ſed *Qua qua*. Plautus Milite, IV, 4, 20.

Qui conſectare qua mares, qua feminas.

Trinummo, IV, 3, 37.

Rapere properant qua ſacrum, qua publicum.

Cicero: *Qua dominus, qua advocati*. Livius: *Qua paterna injuria, qua ſua.* Sic ubique reperies. Cum autem conjunctio *Que* de ſua ſede *Me* expuliſſet, neceſſe erat *Mé* alicubi locum habere, licet verſus ipſius injuria.

11 *Sive iſta uxor, ſive amica eſt, gravida e Pamphilo eſt*] Etiam hic quoque ſyllaba verſui ſupereſt: quam fruſtra quidam in metrum concludere laborat, nunc hoc nunc illud arripiendo. Qui natura pes Creticus eſt, nulla licentia vel in dactylum vel in anapaeſtum redigetur. Recte olim hoc expedivit Janus Gulielmius:

Si iſta úxor ſive amica eſt, gravida e Pámphilo eſt.

Si hic eandem prorſus ſententiam efficit, quam *Sive:* ne aliquod ſenſus diſpendium hic cuiquam metuatur. Plaut. Curc. I. 1, 4.

Si *media nox eſt*, ſive *eſt prima veſpera.*

Pſeud. I, 5, 129.

Si *ſumus compacti*, ſive *conſilium umquam inivimus.*

Quin & *Si-ſi* perinde eſt ac *Sive-ſive.* Captiv. I, 2, 5.

Sinito ambulare, ſi *fores*, ſi *intus volent.*

16 *Civem A'tticam eſſe hanc. Fúit olím quidám ſenex*] Non ſatis venuſte illud *olim*, cum ictu in ſyllaba poſteriore. Neque vero ſi *quidam mercator* in Andro obiit, &c. id ullo modo demonſtrat civem *Atticam* eſſe Glycerium; niſi & ille quoque mercator fuerit Atticus. Utrique vitio medicinam facies, ſi ſic legeris,

Civem Atticam eſſe hanc. Fuit olim hinc *quidam ſenex.*

Hinc id eſt Athenis, ubi fabula agitur. Infra V, 1, 14.

Illam hinc *civem eſſe aiunt.*

& V, 3, 21.

Adducti, qui illam civem hinc *dicant. viceris.*

20 *Mihi quidem hercle nón ſit veriſimile, atque ipſis cómmentum*

Actus I. Scaena IV.

Mysis ancilla.

AUDIO, Archylis, jamdudum: Léſbiam adduci iubes.
Sáne pol illa témulentaſt múlier & temerária,
Néc ſatis digna, cuí committas prímo partu múlierem:
Támen eam adduci? inportunitátem ſpectate ániculae:
Quía conpotrix éius eſt. Di, dáte facultatem óbſecro
Huíc pariundi, atque ílli in aliis pótius peccandí locum.

placet] Ita in omnibus fere libris invenitur ordinatus hic verſus, itaque impreſſit Robertus Stephanus; eſt autem verſus tetrameter trochaicus hypercatalecticus. FAERNUS.

Atqui ejuſmodi verſus hypercatalecticus nuſquam reperitur; nec mirum, cum abſonus plane ſit & ἄμουσος Tolle vero illud *Hercle*, quod & verſum & ſententiam onerat. Cur enim adjuret hic, & tantopere aſſeveret Davus? hic inquam ubi dubitat tantummodo & ſuſpicatur.

Mi quidem non ſit vériſimile: at ipſis commentúm placet.

Quidem correptum, ut paſſim. Adelph. III, 4, 16.

Prius nólo. Haecine flagitia. Mi quidem non placent.

At ipſis, lege cum Guyeto. Poſt *Quidem* de more ſequitur, *At*, *Sed*, *Tamen*; non *Atque*.

1 *Audivi*, *Archilis*, *jamdudum*: *Leſbiam adduci jubes*] Per unum l. in omnibus l. s. eſt: &, per i, in penultima. FAERNUS.

Sic & noſtri Codices *Archilis*: reponendum tamen *Archylis* cum *y*: Graece enim eſt Ἀρχυλίς: qualia plura eadem terminatione, *Theſtylis*, *Xyſtylis*, *Phidylis*, *Erotylis*. Illud vero *Audivi* parum eſt pro Terentii elegantia. Anicula intus ſaepe Leſbiam nominaverat, credens Myſin non audiiſſe, quia nihil reſponderet. Cui Myſis ſubirata:

Audio, *Archylis*, *jamdudum*: *Leſbiam adduci jubes.*

Audio te ſaepe vociferantem; non *audivi*, quaſi ſemel tantum. Hec. III, 2, 1.

Neſcío quid jamdudum aúdio *hic tumúltuari miſera.*

Phorm. II, 1, 59.

Jamdudum te omnes nos accuſare audio.

& ita alias ſaepe.

2 *Sane pol illa temulenta eſt mulier, & temeraria*] Verſus eſt Trochaicus, in quo *pol illa*, tribrachus eſt, eliſo uno *l*, ex *illa*, *pol* autem corripitur exemplo Ennii:

Nec pol homo quiſquam faciet impune animatus. FAERNUS.

4 *Tamen eam adducam: inportunitatem ſpectate aniculae*] Illud *Adducam* nec cum prioribus, nec cum ſequentibus verbis bene convenit. Si anicula *inportuna* & crudelis, quod Leſbiam accerſi jubeat; ſi ipſa Leſbia *temulenta & temeraria*; cur culpae ſe participem hic facit Myſis? *Tamen eam adducam*; etſi indigna ſit, cui puerpera committatur. Difficultatem hanc ſentiens Guyetus, Archylidi haec verba tribuit, intus loquenti. Sed nec is mos eſt in comoediis, illis quae foris ſunt clamare de domo: nec ulla tam inhumana, tam ſtolida, ut ſic palam loqueretur. Dixerat prius Myſis, *Leſbiam* ADDUCI *jubes*: repetit poſtea ſecum cum indigna-

ldnam Pamphilum éxanimatum video? vereor quíd fiet.
·iar, ut ſciám numquidnam haec túrbae triſtitia ád-
ferat.

ACTUS I. SCAENA V.

PAMPHILUS adoleſcens. MYSIS ancilla.

O'CINEST factu humánum aut inceptu? hócineſt officiúm patris?

Tamen eam ADDUCI? tam n, tam inconſultam? ob lum cauſam, quia compo-? Et nota, quod in repeti- fit, utrobique eodem ac- ici, *ádduci.*
veriar, ut ſciam nunc, quid- ec turba triſtitiae adferat] : pro *Nunc*, *quidnam*, ut hodie exhibent, legebat *dnam*; & ita ſane unus ex a primo habuit, poſtea in- us. *Numquidnam* rurſus I, 1, 25. Sine dubio prae- haec lectio eſt: quid enim entiam confert illud *Nunc*? erſus ſic legendus eſt:
·iar, ut ſciam numquidnam c turbae triſtitia adferat.
ſtitia, inquit, turbam, non iſtitiam afferat. Nondum rbam ullam viderat Myſis. um conſpexerat ambulan- m, nihil dum loquentem; ultu & inceſſu triſtem & ex- m eſſe facile conjectabat. re expetit, *numnam* haec i triſtitia turbae *quid* prae- II, 3, 5.
tu negaris ducere, ibi cul- in te transferet;
illae turbae fient.
cine eſt humanum factum, ptum? hoccine officium pa-). l. s. & Donatus geminat *eſt*, hoc modo, *hoccine* eſt *patris?* Vetuſtiora vero ex- a & hic, & ubique, *hocine* per unum *c*, habent: ita nulla du- bitatio eſt quin *hocine* in caſu recto & accuſativo primam corripiat, ſic- ut pronomen *hoc*, unde *hocine* com- poſitum eſt, teſte Probo, corripit; quemadmodum uſurpavit & Virgi- lius, ſive ille Ovidius ſit, in luſibus Priapeis:

> *Et vos hoc ipſum quod minamur, invitat.*

& Plautus in Aulularia:

> *Nunc hoc ubi abſtrudam cogito ſo- lum locum.*

Erit ergo hic verſus Terentii octona- rius. FAERNUS.

> *Hocinéſt humanum factum aut in- ceptum? hócineſt officiúm patris?*

Vides in repetitione accentum va- riari; *Hocinéſt*, *hócineſt*. Quod ca- vere ſolebant artis periti. Lege ergo:

> *Hócineſt factum humánum aut in- ceptum? hócineſt officiúm patris?*

Unius tamen apicis diſpendio, cre- ſcet elegantia:

> *Hocine eſt* factu *humanum*, *aut* inceptu.

Sic Heaut. IV, 3, 26. *Rem* factu *facilem.* Phorm. II, 4, 16. *Tur- pe* inceptu *eſt.* Quid quod poſtea vidi apud Donatum: *Factum aut inceptum; in aliis, Factu aut in- ceptu, fuit.* Bene, quod doctiſſi- mus Magiſter vetuſtam lectionem indicavit. Hoc intereſt; Si *Factum* legis, ad ſingulare quid reſpicis; ſi *Factu*, ad omnia, circa nuptias & praeterita & futura.

MY. *Quid illud eſt?* P. *pro deúm fidem, quid eſt, ſi hóc non contuméliaſt?*
Uxórem decrerát dare ſeſe mi hódie: nonne opórtuit
Praeſciſſe me ante? nónne prius commúnicatum opórtuit?
MY. *Miſerám me, quod verbum aúdio?*
PA. *Quíd Chremes? qui dénegarat ſé commiſſurúm mihi*
Gnatám ſuam uxorem: is mutauit, quia me inmutatúm videt.
Ita óbſtinate dát operam, ut me a Glycerio miſerum ábstrahat:
Quod ſi fit, pereo fúnditus.
Adeon hominem eſſe invenuſtum aut infelicem quémquam, ut ego ſum?

2 *Quid illud eſt? Pro deum atque hominum fidem quid eſt, ſi non haec contumelia eſt?*] Poteſt hic eſſe monometer, aut praecedenti applicatus facere eum pentametrum Iambicum. Sed, quia haec genera inuſitata Terentio ſunt, poteſt eſſe octonarii Iambici initium eliſione *i*, & *d*, ex *illud*, item *d*, ex *quid eſt*, quod mox ſequitur. Porro omnes ſere libri etiam antiqui, cum Donato, ita collocant, *ſi haec non contumelia eſt*. FAERNUS.

Miſeret me hic optimi Faerni, qui in metiendis verſibus digitos ſaepenumero, non aurem conſulit. Illud *Atque hominum* a codice primariae notae abeſt, & in codicibus aliis non certum locum habet. Recte quidem abeſt. Non enim ubicumque *deos* teſtantur, adjiciunt & *homines*. Vide Phorm. II, 3, 4.

Jam ego hunc agitabo: pro deum immortalium,
Negat Phanium eſſe hanc ſibi cognatam Demipho?

Sic igitur verſum conſtitue:

Quid illud eſt? Pro deum fidem, *quid eſt, ſi hoc non contumelia eſt?*

ut Eun. V, 5, 1,

Pró deum fidem, *fácinus foedum: o inſélicem adoleſcéntulum!*

Adelph. IV, 7, 28.

pro divom fidem,
Meretrix & materfamilias una in domo?

Atque hoc pacto elegantius veniet, v. mox 11. *Pro deum atque hominum fidem*. Principio enim deorum tantum fidem appellat, poſtea & deorum & hominum. Porro *Hoc* habet codex Collegii Corporis Chriſti; & Donatus, qui recte adnotat, Hoc, *cum ſtomacho dictum. Hoc*, quod fecit pater.

3 *Uxorem decrerat dare ſeſe mihi hodie*] Ita liber Victorianus, alii fere omnes, & Donatus *decreverat*, pauciſſimi *decrevit*, atque hi recentiſſimi. FAERNUS. Duo tantum ex noſtris *Decrevit*: alii magno numero *Decrerat*.

7 *Gnatam ſuam uxorem: id mutavit, quoniam me immutatum videt*] Multi libri, inter quos Victorianus, pro *quoniam*, *quia* habent; quod malim; ut verſus ſit trochaicus ut praecedens. FAERNUS.

Unus ex noſtris *Quia*: ſed univerſi *Id mutavit*: Fallor tamen aut ſcripſit Auctor *Is Mutavit*. *Mutavit* abſolute, ut ſupra I, 1, 13. *Haut muto*. Vide vero, quam venuſte oppoſitio fiat, *Is* mutat; quia *ego*

Pró deum atque hominúm fidem!
Núllon' ego Chremétis pacto adſinitatem effúgere potero?
Quót modis contémptus, ſpretus? fácta, tranſacta ómnia. hem,
Répudiatus répetor: quamobrem? niſi ſi id eſt, quod ſúſpicor:
'Aliquid monſtri alúnt: ea quoniam némini obtrudi poteſt,
'Itur ad me. M. *orátio haec me miſeram exanimavit metu.*
PA. *Nam quid ego dicam dé patre? ah*
Tántam rem tam néclegenter ágere? praeteriéns modo
Mi áput forum, uxor tibi ducendaſt, Pámphile, hodie, inquit, para:
'Abi domum. id mi viſuſt dicere, ábi cito, & ſuſpénde te.

non muto; quia vidit *me inmutatum.* At in vulgata lectione hinc opponitur *res*, illinc *perſona.*

8 *Itane obſtinate operam dat, ut me a Glycerio miſerum abſtrahat?*] Si tollas interrogationem, melius procedet ſententia, ſeu priora reſpicias, ſeu ſequentia. Lege igitur, ITA *obſtinate dat operam.* ut Heaut. I, 1, 14.

Ita *attente tute illorum officia fungere.*
Is mutavit: ita obſtinate dat operam.

Tum & illud, *Quod ſi ſit, ut abſtrahar,* oſtendit priora affirmative poni, non dubitanter & interrogative.

11 *Pro deum atque hominum fidem! nullon' ego*] Haec verba *pro deum atque hominum fidem*, in multis l. s. recentibus inveniuntur ſuperius ſita, & hi verſus ordinati ut infra.

Itane obſtinate operam dat, ut me a Glycerio miſerum abſtrahat?
Pro deum atque hominum fidem: quod ſi ſit, pereo funditus.
Adeon' hominem eſſe invenuſtum aut infelicem quemquam ut ego ſum!
Nullon' ego Chremetis pacto adfinitatem effugere potero?
Quot modis contemtus, ſpretus, facta, tranſacta omnia. hem.

qua ordinatione verſuum primi duo & ultimus eſſent trochaici catalectici, tertius & quartus] acatalectici: nobis tamen probatur collocatio verborum vulgata, quae eadem invenitur in omnibus antiquis libris: ita ut, *Quod ſi ſit, pereo funditus,* ſit dimeter Iambicus: *Pro Deum atque hominum fidem*, dimeter trochaicus. FAERNUS. Antiqui libri hic audiendi ſunt: novitios nihil moramur.

17 *Nam quid ego nunc dicam de patre? ah.* Verſus eſt dimeter Iambicus, ſi ex *quid, d*, elidatur. FAERNUS.

Immo delendum eſt *Nunc*, cum Mſtorum auctoritate, tum verſus ipſius cauſa. *Quid* enim neque elidi neque in Theſi eſſe, ſed ſub Ictu ſtare debet.

18 *Tantámne rem tam neclegenter agere?*] Si illud *Ne* hic admittis, Iambicus fiet verſus; cum ſex ſeptem & hinc & inde Trochaici ſint. Lege igitur cum codice Regio, qui *Ne* inter lineas habet:

Tántam rem tam néclegenter ágere?

Jam vero aurium judicium fiat, annon bis tanta res evadat, vel hac ipſa pronuntiatione.

MY. *Quid illud eſt?* P. *pro deúm fidem, quid eſt, ſi hóc non contuméliaſt?*
Uxórem decrerát dare ſeſe mi hódie: nonne opórtuit
Praeſciſſe me ante? nónne prius communicatum opórtuit?
MY. *Miſerám me, quod verbum aúdio?*
PA. *Quíd Chremes? qui dénegarat ſé commiſſurúm mihi*
Gnatám ſuam uxorem: is mutauit, quia me inmutatúm videt.
Ita óbſtinate dát operam, ut me a Glycerio miſerum ábstrahat:
Quod ſi fit, pereo fúnditus.
Adeon hominem eſſe invenuſtum aut infelicem quémquam, ut ego ſum?

2 *Quid illud eſt? Pro deum atque hominum fidem quid eſt, ſi non haec contumelia eſt?*] Poteſt hic eſſe monometer, aut praecedenti applicatus facere eum pentametrum Iambicum. Sed, quia haec genera inuſitata Terentio ſunt, poteſt eſſe octonarii Iambici initium eliſione *i*, & *d*, ex *illud*, item *d*, ex *quid eſt*, quod mox ſequitur. Porro omnes fere libri etiam antiqui, cum Donato, ita collocant, *ſi haec non contumelia eſt*. FAERNUS.

Miſeret me hic optimi Faerni, qui in metiendis verſibus digitos ſaepenumero, non aurem conſulit. Illud *Atque hominum* a codice primariae notae abeſt, & in codicibus aliis non certum locum habet. Recte quidem abeſt. Non enim ubicumque *deos* teſtantur, adjiciunt & *homines*. Vide Phorm. II, 3, 4.

Jam ego hunc agitabo: pro deum immortalium,
Negat Phanium eſſe hanc ſibi cognatam Demipho?

Sic igitur verſum conſtitue:

Quid illud eſt? Pro deum fidem, *quid eſt, ſi hoc non contumelia eſt?*

ut Eun. V, 5, 1,

Pró deum fidem, *fácinus foedum: o infélicem adoleſcéntulum!*

Adelph. IV, 7, 28.

pro divom fidem,
Meretrix & materfamilias una in domo?

Atque hoc pacto elegantius veniet, v. mox 11. *Pro deum atque hominum fidem*. Principio enim deorum tantum fidem appellat, poſtea & deorum & hominum. Porro *Hoc* habet codex Collegii Corporis Chriſti; & Donatus, qui recte adnotat, Hoc, *cum ſtomacho dictum. Hoc*, quod fecit pater.

3 *Uxorem decrerat dare ſeſe mihi hodie*] Ita liber Victorianus, alii fere omnes, & Donatus *decreverat*, pauciſſimi *decrevit*, atque hi recentiſſimi. FAERNUS. Duo tantum ex noſtris *Decrevit*: alii magno numero *Decrerat*.

7 *Gnatam ſuam uxorem: id mutavit, quoniam me immutatum videt*] Multi libri, inter quos Victorianus, pro *quoniam*, *quia* habent; quod malim; ut verſus ſit trochaicus ut praecedens. FAERNUS.

Unus ex noſtris *Quia*: ſed univerſi *Id mutavit*: Fallor tamen aut ſcripſit Auctor *Is Mutavit*. *Mutavit* abſolute, ut ſupra I, 1, 13. *Haut muto*. Vide vero, quam venuſte oppoſitio fiat, *Is* mutat; quia ego

Prò deum atque hominúm fidem!
Núllon' ego Chremétis pacto adfinitatem effúgere potero?
Quót modis contémptus, ſpretus? fácta, tranſacta ómnia. hem,
Répudiatus répetor: quamobrem? niſi ſi id eſt, quod ſúſpicor:
'Aliquid monſtri alúnt: ea quoniam némini obtrudi poteſt,
'Itur ad me. M. *orátio haec me miſeram exanimavit metu.*
PA. *Nam quid ego dicam dé patre? ah*
Tántam rem tam néclegenter ágere? praeteriéns modo
Mi ápud forum, uxor tibi ducendaſt, Pámphile, hodie, inquit, para:
'Abi domum. id mi viſuſt dicere, ábi cito, & ſuſpénde te.

non muto; quia videt *me inmutatum.* At in vulgata lectione hinc opponitur *res*, illinc *perſona.*

8 *Itane obſtinate operam dat, ut me a Glycerio miſerum abſtrahat?*] Si tollas interrogationem, melius procedet ſententia, ſeu priora reſpicias, ſeu ſequentia. Lege igitur, ITA *obſtinate dat operam.* ut Heaut. I, 1, 14.

Ita *attente tute illorum officia fungere.*
Is mutavit: ita obſtinate dat operam.

Tum & illud, *Quod ſi ſit, ut abſtrahar*, oſtendit priora affirmative poni, non dubitanter & interrogative.

11 *Pro deum atque hominum fidem! nullon' ego*] Haec verba *pro deum atque hominum fidem*, in multis l. s. recentibus inveniuntur ſuperius ſita, & hi verſus ordinati ut infra.

Itane obſtinate operam dat, ut me a Glycerio miſerum abſtrahat?
Pro deum atque hominum fidem: quod ſi ſit, pereo funditus.
Adeon' hominem eſſe invenuſtum aut infelicem quemquam ut ego ſum!
Nullon' ego Chremetis pacto adfinitatem effugere potero?
Quot modis contemtus, ſpretus, facta, tranſacta omnia. hem.

qua ordinatione verſuum primi duo & ultimus eſſent trochaici catalectici, tertius & quartus] acatalectici: nobis tamen probatur collocatio verborum vulgata, quae eadem invenitur in omnibus antiquis libris: ita ut, *Quod ſi ſit, pereo funditus*, ſit dimeter Iambicus: *Pro Deum atque hominum fidem*, dimeter trochaicus. FAERNUS. Antiqui libri hic audiendi ſunt: novitios nihil moramur.

17 *Nam quid ego nunc dicam de patre? ah.* Verſus eſt dimeter Iambicus, ſi ex *quid*, *d*, elidatur. FAERNUS.

Immo delendum eſt *Nunc*, cum Mſtorum auctoritate, tum verſus ipſius cauſa. *Quid* enim neque elidi neque in Theſi eſſe, ſed ſub Ictu ſtare debet.

18 *Tantámne rem tam neclegenter agere?*] Si illud *Ne* hic admittis, Iambicus fiet verſus; cum ſex ſeptem & hinc & inde Trochaici ſint. Lege igitur cum codice Regio, qui *Ne* inter lineas habet:

Tántam rem tam néclegenter ágere?

Jam vero aurium judicium fiat, annon bis tanta res evadat, vel hac ipſa pronuntiatione.

'Obſtipui: cenſén' me verbum pótuiſſe ullum próloqui? aut
'Ullam cauſam, ſáltem ineptam, fálſam, iniquam? ommútui.
Quód ſi ego ſciſſem id prius, quid facerem, ſi quis nunc me intérroget;
'Aliquid facerém, ut hóc ne facerem. ſét nunc quid primum éxſequar?
Tót me inpediunt cúrae, quae meum ánimum divorſaé trahunt;
'Amor, miſericordia hújus, nuptiárum ſollicitátio,
Tum pátris pudor, qui mé tam leni páſſus animo eſt úſque adhuc,
Quae meó cumque animo lúbitumſt, facere. eine égo ut advorſer? ei mihi,
Incértumſt, quid agam. M. *miſera timeo, incértum hoc quorſus áccidat.*

21 *Obſtupui. cenſen' ullum me verbum potuiſſe proloqui*] O. l. s. ita collocant:

Obſtupui. cenſen' me verbum potuiſſe ullum proloqui:

qua ratione verſus eſt Trochaicus, ut ceteri. atque is quoque qui proxime ſequitur, ſi ejus prima ſyllaba praecedenti applicetur. Vaticanus & Decurtatus *obſtipui* habent, quemadmodum & alibi Bembinus; & apud Virgilium antiquiſſimus liber Romanus. FAERNUS. Non omnes noſtri ita collocant, ut Faerniani; ſed eorum perique.

22 *Ullam cauſam, ineptam ſaltem, falſam, iniquam: ommutui*] Rotundiores fluunt numeri, fide codicis Petrenſis:

Ullam cauſam | ſáltem ineptam |, falſam, iniquam;

Saltem non ſemper poſtponitur; etſi plerumque ita ſolet; quae cauſa interpolationis erat. Vide And. II, 1, 28, III, 2, 14. & Adel. II, 2, 41.

23 *Quód ſi ego réſciſſem id prius; quid facerém, ſiquis nunc mé roget*] Sic edidit Faernus. & ita habent codices vetuſti. Vides tamen, ut inconcinne ſe habeant Arſes & Theſes. Repone:

Quod ſi ego ſciſſem id prius, quid facerem, ſiquis nunc me interroget.

Si ſciſſem, ut infra IV, 5, 13. *Nam pol ſi id ſciſſem.* & Hec. II, 1, 25. *Quod ſi ſciſſem.* Ceterum *Interroget* pro *Roget*, etiam Eugraphius habet.

27 *Tum pátris pudor, qui mé tam leni páſſus eſt animo úſque adhuc*] Vides totum illud *Animo* in Theſi latere; plane contra artem. Sed nullo negotio revocatur vera lectio:

Tum patris pudor, qui me tam leni páſſus ánimo eſt úſque adhuc.

29 *Incertumſt, quid agam. Miſera timeo hoc incertum quorſum accidat*] O. fere libri hunc ordinem verborum habent, *incertum hoc*; quae melior compoſitio eſt; verſus eſt Trochaicus, aut etiam octonarius Iambicus, ut proximi, ſi in *quorſum accidat* non fiat Synaloepha. FAERNUS.

Omnes codices *Incertum hoc.* Interpolatoris eſt *Hoc incertum*; Ver-

Séd nunc peropuſt, aút hunc cum ipſa, aut de illa me adverſum húnc loqui.
Dum in dúbio eſt animus, paúlo momento húc vel illuc inpéllitur.
PA. *Quis hic lóquitur? Myſis? ſálve.* M. *o ſalve, Pámphile.* P. *quid agit?* M. *rogas?*
Labórat e dolóre; atque ex hoc miſera ſollicita éſt, diem
Quia ólim in hunc ſunt cónſtitutae núptiae. tum autem hóc timet,
Ne déſeras ſe. P. *hem, egone iſtuc conari queam?*
Egon' própter me illam décipi miſerám ſinam?
Quae mihi ſuum animum atque ómnem vitam crédidit?
Quam ego ánimo egregie cáram pro uxore hábuerim?
Bene ét pudice eius dóctum atque eductúm ſinam,
Coáctum egeſtate ingenium inmutárier?
Non fáciam. M. *haut verear, ſí in te ſit ſoló ſitum:*

ſus nempe gratia, quem digitis metiebatur. Atqui hoc pacto, prius *Incértum*, poſterius *Incertum* pronuntiatur; quod minime ferendum. Faernus in *Quorſum* ſynaloepham prohibet, alius in *Timeo*. Neſcias, uter in artem magis peccet; niſi quod hic etiam accentum variet in *Incertum*. Quam in promtu eſt, quod reponendum erat, *Quorſus? Quorſum, Quorſus* eodem ſenſu: ut Prorſum, prorſus; Rurſum, rurſus; Surſum, ſurſus; Adverſum, adverſus.

30 *Sed núnc peropúſt, aut húnc cum ipſa, aut me aliquid de illa ádverſum hunc loqui*] Cernis, opinor, verſus ſcabritiem. Syllabae finales acuuntur; *Ipſa, Illa*, quae in emphaſi eſſe debebant, in Theſi occultantur. Hujuſmodi verſus non pro arte Terentii, tam nobilitata. Eſt qui ſic legat, *De illa* ejecto,

Séd nunc péropuſt, aút hunc cum ipſa, aut me áliquid adverſum húnc loqui.

Sed dum metro proſpicit, ſententiae parum cavit. *De illa* profecto hic neceſſarium eſt: niſi enim *de Glycerio* loqueretur, quid ad rem? quid ad confirmandum aut accendendum Pamphilum? de aliis rebus loqui, plane garrire eſſet. Nimirum alia medicina tentanda eſt; quae quidem ſponte ſe offert. Pro *me aliquid de illa*, noſtri omnes alio ordine; *Aliquid de illa me.* Tolle, *Aliquid*, quod tam incertae ſedis eſt.

Séd nunc péropuſt aut hunc cum ipſa, aut de illa me adverſum húnc loqui.

Tolle inquam illud *Aliquid:* id enim hic minus nihilo eſt. *Aliquid loqui?* Immo omnia, quae ex arte meretricia blande loqui didicerat.

31 *Huc illuc inpellitur*] Omnes libri antiquiores, & Donatus, *huc vel illuc*. FAERNUS.

36 *Ego propter me*] Omnes noſtri codices *Egon' propter*. Recte: ut verſu praecedente *Egone*.

41 *Haut vereor, ſi in te ſolo ſit ſitum*] Plerique ex noſtris *Verear*. Duo inſuper, *In te ſit ſolo*. Lege igitur, quod magis ex arte eſt,

Non fáciam. Haut verear, ſi in te ſit ſoló ſitum.

Set ut vim queas ferre. P. *adeóne me ignavóm putas?*
Adeóne porro ingrátum, inhumanúm, ferum?
Ut néque me conſuetúdo, neque amor, néque pudor
Commóveat, neque commóneat, ut ſervém fidem?
MY. *Unum hóc ſcio, eſſe méritam, ut memor eſſés ſui.*
PA. *Memor éſſem? o Myſis Mýſis, etiam núnc mihi*
Scripta ílla ſunt in ánimo dicta Chrýſidis

42 *Sed vim út queás ferre. Adeon' me ignavóm putas?*] Vides illa *Vim* & *Ferre*, in quibus ſolis vis hic atque emphaſis eſt, in Theſi vix poſſe exaudiri. Scripſit poeta ſine dubio,

Sed ut vim queas férre. Adeóne me ignavóm putas?

Queas una ſyllaba; ut paſſim.

43 *'Adeon' me ignavom putas? Adeón' porro ingratum aút inhumanum aút ferum?*] Primum in his vitium eſt, quod in repetitione varietur accentus; *ádeon*, & *adeón*: Alterum eſt, in illis particulis *Autaut*. Quaſi vero *Inhumanus* tam ſollicite diſtinguendus eſſet a *Fero?* In tanta animi commotione, devolvenda haec erant rapidiſſime per Aſyndeta, ut in Adelphis,

Ego ille agreſtis, ſaevus, triſtis, párcus, truculentús, tenax.

Quin & illud *Porro* in Theſi totum deliteſcit. Spondeo tibi, ſic a poetae manu profectum eſſe:

Adeóne me ignavóm putas?
Adeóne pórro ingrátum, inhúmanum, ferum?

46 *Unum hóc ſcio, hánc meritam eſſe, ut mémor eſſés ſui*] *Meritam*, in quo ſententiae vis eſt, in depreſſione occultatur: quod ut clare exaudiri poſſit, ſic verba colloca, ut in Donato Mſto Oxonienſi ea vidi:

Unum hóc ſcio, eſſe méritam, ut memor eſſés ſui.

Hanc abeſt a meliore parte codicum: nec ancillae de domina loquenti convenit.

48 *Scripta illa dicta ſunt in animo Chryſidis*] Ambiguum nullo modo tolerabile. Quis enim, ut primum haec audit, non ſic accipiat, *In Chryſidis animo?* non, ut Poeta vult, *Pamphili*. Ne dubites, quin is ſic dederit,

Scripta illa ſunt in ánimo dicta Chryſidis.

52 *Nec clam te eſt, quam illi utraeque res inutiles*] Omnes fere l. s. *quam illi* nunc *utraeque res inutiles*. Duo tantum, ſcilicet Vaticanus & Baſilicanus, itemque Donatus & Eugraphius haec habent ſine dictione, *res*: quod & placet. *utraeque* enim, refertur & ad *formam*, & ad *aetatem*: itaque legendum, *quam illi nunc utraeque inutiles*: ita ſtat verſus, qui aliter admiſſa dictione *nunc*, impeditus eſt. FAERNUS.

Noſtri omnes, uno excepto, agnoſcunt illud *Res*, quod verſum quidem jugulat. Acceſſerunt igitur olim correctores, & ſtilo id confoderunt. Atqui minime expungendum erat; cum adeo Terentianum ſit, ut nihil ſupra. Mos enim ei eſt; quamvis ipſa nomina ſupra poſita ſint, *Rem* tamen ſubinferre. Phorm. II, 1, 40.

Si eſt, patrue, culpam *ut Antipho in ſe admiſerit,*
Ex qua re *minus rei foret aut famae temperans.*

Ubi Donatus: Ex QUA RE, *Haud venuſte inſertum* Re, *cum praepoſuiſſet* Culpam. Sic hodie editum. Itane vero, bone Magiſter? Tun' quicquam in Terentio arguas di-

lycerio. iam ferme moriens me vocat:
i: vos ſemotae: nos ſoli: incipit:
amphile, hujus formam atque aetatem vides:
ldm te eſt, quam illi utraeque res nunc utiles
pudicitiam et ad rem tutandam ſient.
te ego per dextram hanc oro, et per genium tuum,
nam fidem, perque hujus ſolitudinem,

wenuſti? Sed injuria hic facta iato. Editiones veteres non *Haud:* lege igitur, VETU-*uſertum* RE. Jam, opinor, retinendum eſſe *Res*, non dum. Porro Donatus ad lo-INUTILES. *Legitur & Uti-* Unde ſic verſus eſt conſtitu-

clam te eſt, quam illi utrae-
ue res nunc utiles.

utiles, hoc eſt, quam parum : moraliter & ex conſuetudi-ſtum: quod cum olim Magi-non caperent, locum interpo-. Ceterum & codex Regius rdine ponit,

clam te eſt, quam illi utrae-
ue res nunc inutiles.

ie *Utiles;* & rem conficis. s quoque vir doctiſſimus ſic, s nunc, olim legebat; firma-e ex And. IV, 5, 16.

Nunc me hoſpitem
es ſequi, quam *id mihi ſit fa-*
ile atque utile.

Et ad pudicitiam & ad tutan-rem ſient] O. l. s. & Donatus ollocant, *& ad rem tutandam.* RNUS.

: & Noſtri omnes collocant. e hoc pacto, ita verſus erit ef-dus:

ad pudicitiam et ad rem tu-
tandam ſient.

imen, qui ſic verſum modula-ſt:

ad pudicitiam & ad rem tu-
tandam ſient.

audio? an *pudicitia* ſecundam pit; tamquam ſi veniret a *Pu-dicus*? Apage a Terentio talem maculam. Unum tamen errorem altero cumulat & defendit; Plautum quoque in partes advocans, Epid. III, 3, 23.

Non nimis poteſt
Pudicitiam quiſquam ſuae ſerva-
re filiae.

Pudeat in loco tam facili haeſiſſe. Corrigendum,

Non nimis poteſt
Pudicitiam quis ſuae ſervare
filiae?

54 *Quod ego per hanc te dextram oro & genium tuum*] O. l. s. & Donatus ita collocant, *quod ego te per hanc.* quod vero ſequitur, *& genium*, in omnibus libris, itemque Donato, & Eugraphio eſt, *& ingenium.* quod & verſui magis convenit. exponemus autem *ingenium*, id eſt *naturam;* quam cum laude intelligendo, tanto magis quadrabit, ut ſit *per tuam ſtabilem conſtantemque naturam, per tuum probum & amabile ingenium*: ut & infra de Pamphilo, *Quandoquidem ipſe eſt ingenio bono.* elidetur autem in ſcanſione, *d*, ex *quod.* ut *quod ego te* ſit anapaeſtus. FAERNUS.

n. in *Quod* elidi non poteſt. Senſit hoc ὁ δεῖνα, & ſic verſum ſcandit,

Quod égo te pér hánc dextram óro.

Neque animum advertit, *Hanc dextram*, in quo ſumma emphaſis eſt, (tunc enim Pamphili dextram dextra ſua prehendit) in Theſi hoc pacto obmuteſcere. Plautus Capt. II, 3, 82.

Haec per dexteram tuam te dex-
tera retinens manu, Obſecro,

Te obtéſtor, ne abs te hanc ſégreges, neu déſeras:
Si te in germani frátris dilexí loco,
Sive haéc te ſolum ſémper fecit maxumi,
Seu tíbi morigera fúit in rebus ómnibus.
Te iſtí virum do, amícum, tutorém, patrem.
Bona nóſtra haec tibi permítto, & tuae mandó fidei.
Hanc mi ín manum dat: mórs continuo ipſam óccupat.
Accépi: acceptam ſérvabo. M. *ita ſperó quidem.*
PA. *Set cúr tu abís ab illa?* M. *óbſtetricem adcérſo.* P. *propera.*
atque aúdin?
Verbum únum cave de núptiis; ne ad mórbum hoc etiam.
M. *téneo.*

Lege ergo:

Quod te égo per dextram hanc óro & per geniúm tuum.

Quod te, notiſſima obteſtandi formula; & item *Per genium*: ut Horat. Ep. I, 7, 94.

Quod te per genium dextramque deoſque penates.

Plautus tamen Captiv. V, 2, 24.

Philocrates, per tuum te ingenium *obſecro, exi: te volo.*

Ubi tamen duo Codices Palatini *Genium*: quod & ſententia ipſa flagitat. Ceterum *Per* neceſſario hic continuatur: *Per dextram, per genium, per fidem, per ſolitudinem.* Si unum ex his tollis, de elegantia tollis: aut tria tollenda ſunt, aut ne unum quidem.

58 *Sive haec te ſolum ſemper fecit maxumi*] Aliqui libri, inter quos Vaticanus & Baſilicanus: item Donatus & Priſcianus ſic collocant, *ſive te haec ſolum*. & ſtat verſus, ſi in *te haec* non fiat ſynaloepha. erit enim *ſive te*, dactylus. Quod vero ſequitur, *ſemper fecit maximi*, omnes recentes libri habent, *fecit maximum*, & ita etiam Priſcianus citat. infra quoque in eiſdem recentibus legitur, *maximum feci Chreme.* ſed utrobique in antiquis, *maximi.* FAERNUS.

Immo & Donatus Manuſcriptus & Priſcianus p. 1143. *Sive haec te*: non ut editiones modo, ſed ut codex veterrimus in Bibliotheca hic publica. Sic & duo codices Terentii, Regius & Academicus. Ignoratae artis crimen habent tam Faernus quam alius; cum ſic efferunt, *Sive te haec.* *Te* enim, cum in ictu non ſit, non poteſt non elidi. Adde, quod *Haec* omnino in ictu hic eſſe debet.

64. *Sed cur tu abis ab illa?* M. *obſtetricem adcerſo.* P. *propera*] Verſus eſt trimeter Iambicus, ſed ex *abis* elidendum eſt, *s*, & in quinta ſede dactylus collocandus. FAERNUS.

65 *Ne ad morbum hoc etiam.* M. *teneo*] Verſus eſt iambicus dimeter catalecticus. nam quod alii hunc ſupplent ex inſequenti ſcaena, *ut, quid ais Byrria*, perficiat ſenarium, primum haec ordinatio verſuum in nullo libro invenitur. deinde verſus qui ſequuntur, impediti remanent, ut non facile certum eis genus poſſit aſſignari. FAERNUS.

In Faerni editione ſic verſus conſtituuntur,

Sed cur tu abis ab illa? Obſtetricem adcerſo. Propera.

Credo impetrabo, ut áliquot ſaltem núptiis prodát dies:
Intérea fiet áliquid, ſpero. B. *id áliquid nihil eſt.* C. *Býrria,*
Quid tibi videtur? ádeon' ad eum? B. *quid ni? nihil ut impetres,*
Ut te árbitretur ſibi paratum moéchum, ſi illam dúxerit?
CH. *'Abin hinc in malám rem cum ſuſpicione iſtác, ſcelus?*
PA. *Charínum video. ſálve.* C. *o ſalve. Pámphile,*
'Ad te advenio, ſpém, ſalutem, cónſilium, auxilium expetens.
PA. *Néque pol conſili locum habeo, néque ad auxilium cópiam.*
Sèt iſtuc quidnamſt? C. *hódie uxorem dúcis?* P. *aiunt.*
C. *Pámphile.*

licet deinde ex *abin*, abraſum utrobique fit, n. praeterea hi duo, & alii omnes fere l. s. *in malam rem* habent. qua lectione admiſſa verſus, qui aliter ſtare non poteſt, eſt trochaicus catalecticus. FAĿRNUS. Ex noſtris quattuor tantum *Abi*: nullus vero *Crucem*.

18 *Charinum video: ſalve.* C. *o ſalve, Pamphile*] Alia vis & virtus orationis erit, ſi ſic diſtinxeris; *O ſalve. Pamphile, ad te advenio.* Elata voce pronuntiandum eit, *Pamphile*.

19 *'Ad te venio, ſpém, ſalutem, auxilium, conſilium éxpetens*] Aliqui libri ſcripti, & in iis antiqui, & Priſcianus, *Ad te advenio*. FAERNUS.

Quanto melius ordine paulum immutato,

'Ad te advenio, ſpém, ſalutem,
cónſilium, auxilium expetens.

Ut ſpes minus eſt ſalute, ita conſilium auxilio. Deinde commotius pronuntiatur. Poſtremo idem ordo eſt in reſponſione, verſu ſequente.

20 *Neque pol conſiliis locum habeo*] O. l. s. & Donatus & Eugraphius *conſilii*. & ita Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS.

Néque pol conſilii locum habeo, néque auxilii cópiam.

Muretus, ut evitetur hiatus iſte in *Neque*, ſic legendum cenſuit, mutato ordine:

Neque pol auxilii locum habeo, neque conſilii copiam.

Sed codices univerſi contra obnituntur. Majore nimirum morbo laborat hic verſus, cui medicinam mox faciam; ubi rem huic opinor ſaeculo novam narravero. Utcumque verba diſponas; vel *Auxilii* vel *Conſilii* quattuor ſyllabis conſtabit. Atqui veteres in nominibus ſubſtantivis, exeuntibus in *ius* vel *ium*, ſemper Genitivos caſus *i* ſimplici efferebant; numquam *Auxilii*, *Conſilii*, *Imperii*, *Negotii*; ſed *Auxili*, *Conſili*, *Imperi*, *Negoti*. Ego vero a puero diu credidi, ut didiceram, hujuſmodi Genitivos per contractionem fieri, & idcirco tali apice ſignatos vidi, *Imperſ*, *Conſi.ſ.* Poſtea ſuſpicio mihi incidit. rem aliter ſe habuiſſe. Diutina item obſervatione facta, de plano affirmare auſim, neminem ex veteribus duplicem *i* in Genitivis illis uſurpaſſe: non Virgilium, non Horatium, non priorum Poetarum quemquam; ne ſemel quidem: ſi quid aliter nunc feratur, mendoſum eſſe; ſicut Ennii illud apud Ciceronem de Senectute,

O Tite, ſiquid ego adjuro curamve levaſſo,
Ecquid erit pretii.

Id velis quod poſſit. C. *nil volo álium niſi Philúmenam.*
B. *ah,*
Quánto ſatiuſt te id dare operam, qui iſtum amorem ex córde ejicias;
Quam id loqui, quo mágis lubido fruſtra incendatúr tua.
CH. *Facile ómnes, cum valémus, recta cónſilia aegrotís damus.*
Tu ſi hic ſis, aliter cénſeas. B. *age age, út lubet.* C. *ſet Pámphilum*
Video. ómnia experíri certumſt prius quam pereo. B. *quid hic agit?*
CH. *Ipſum húnc orabo: húic ſúpplicabo: amórem huic narrabó meum:*

7 B. *Ah quanto ſatius eſt te id dare operam, Qui iſtum amorem ex animo amòveas tuo*] Hos duos verſusl unum tantum trochaicum acatalecticum putamus eſſe, rejecta prima ejus ſyllaba in finem praecedentis verſus, detractoque in ſcanſione pronomine *tuo*, quod ſubdititium putamus, & tamen ob reverentiam omnium librorum, in impreſſione retinemus. aliter hi duo verſus adeo impediti ſunt, ut non facile cujus ſint generis, agnoſcatur. FAERNUS.

Quanto ſatiuſt te id dare operam, qui iſtum amorem ex animo amoveas tuo] Omnino ſubdititium eſt illud *Tuo*: nec major reverentia Librariis habenda eſt, quam auctori atque arti. Monet autem Donatus, pro *Animo amoveas* v. 7. legi etiam *Corde ejicias.* Sane perplacet haec lectio. *Ejicere* majus eſt quam *Amovere*, & *Corde* aptius quam *Animo.* Eun. II, 2, 16.

Ejiciunda *hercle haec eſt mollities animi.*

Hec. III, 2, 12

Et cura ex corde *exceſſit.*

Ceterum eſt qui illud *Tuo* non ejicit, ſed ſequenti verſui apponit, hoc modo:

Qui iſtum amorem ex animo amoveas
Tuo, quam id loqui quo magis lubido fruſtra incendatur tua.

Et ob hoc ſe magnifice effert, quaſi primus dederit lectionem dehinc ab omnibus tenendam. Haud vidi magis. Haec praeclara iſtius correctio octonario pleno Iambicum ſubjicit, prorſus contra artem &, ſi aurem quis conſulat, ipſius Rythmi & Muſicae rationes. Octonarios ſemper excipit Trochaicus, numquam Iambicus.

10 *Tu ſi hic ſis, aliter ſentias*] Non *Hic* δεικτικῶς *Ego*; ſed adverbialiter, *Meo loco.* Lege autem *Aliter cenſeas*; hoc eſt Putes, exiſtimes; non *Sentias* quod eſt Percipias, intellegas. Sic Adelph. V, 8, 5. *Haut aliter cenſeo.*

15 *Quid ni? ſi nihil impetres*] Unus ex noſtris, *Quid niſi? ut nihil impetres*: duo, *Quid niſi? nihil ut impetres*, ubi *Ut* eſt *Etſi*, *Quamvis*, ut paſſim; *Quid niſi* idem ac *Quidni.* Feſtus; Quid niſi *uſurpaviſſe antiquos teſtis eſt Afranius in Epiſtula*:

A. *Me auctore, mater, abſtinebis?* B. *Quid niſi?*

Afranius Terentio noſtro erat natu minor. Hic tamen numeroſius *Quidni.*

17 *Abi hinc in malam crucem cum ſuſpicione iſtac ſcelus*] Libri Vaticanus & Victorianus, *Abin hinc,*

ímpetrabo, ut áliquot ſaltem núptiis prodát dies:
…a fiet áliquid, ſpero. B. *id áliquid nihil eſt.* C. *Býrria,*
tibi videtur? ádeon' ad eum? B. *quid ni? nihil ut impetres,*
árbitretur ſibi paratum moéchum, ſi illam dúxerit?
Ibin hinc in malám rem cum ſuſpicione iſtác, ſcelus?
harínum video. ſálve. C. *o ſalve. Pámphile,*
… advenio, ſpém, ſalutem, cónſilium, auxilium expetens.
éque pol conſilí locum habeo, néque ad auxilium cópiam.
ſtuc quidnamſt? C. *hódie uxorem dúcis?* P. *aiunt.* C. *Pámphile.*

einde ex *abin*, abraſum utroſit, n. praeterea hi duo, & mnes fere l. s. *in malam rem* :. qua lectione admiſſa verſus, ter ſtare non poteſt, eſt troſ catalecticus. FAERNUS. ſtris quattuor tantum *Abi*: vero *Crucem*.

Charinum video: ſalve. C. *o Pamphile*] Alia vis & virationis erit, ſi ſic diſtinxeris; e. *Pamphile, ad te advenio.* voce pronuntiandum eſt, bile.

Ad te venio, ſpém, ſalutem, um, conſilium éxpetens] Aliri ſcripti, & in iis antiqui, riſcianus, *Ad te advenio.* NUS.

unto melius ordine paulum im-o,

te advenio, ſpém, ſalutem, nſilium, auxilium expetens. s minus eſt ſalute, ita conſiauxilio. Deinde commotius ntiatur. Poſtremo idem ordo reſponſione, verſu ſequente.

Neque pol conſiliis locum habeo] s. & Donatus & Eugraphius i. & ita Robertus Stephanus ſit. FAERNUS.

que pol conſilii locum habeo, néne auxilii cópiam.

us, ut evitetur hiatus iſte in *Neque*, ſic legendum cenſuit, mutato ordine:

> *Neque pol auxilii locum habeo, neque conſilii copiam.*

Sed codices univerſi contra obnituntur. Majore nimirum morbo laborat hic verſus, cui medicinam mox faciam; ubi rem huic opinor ſaeculo novam narravero. Utcumque verba diſponas; vel *Auxilii* vel *Conſilii* quattuor ſyllabis conſtabit. Atqui veteres in nominibus ſubſtantivis, exeuntibus in *ius* vel *ium*, ſemper Genitivos caſus *i* ſimplici efferebant; numquam *Auxilii*, *Conſilii*, *Imperii*, *Negotii*; ſed *Auxili*, *Conſili*, *Imperi*, *Negoti*. Ego vero a puero diu credidi, ut didiceram, hujuſmodi Genitivos per contractionem fieri, & idcirco tali apice ſignatos vidi, *Imperî*, *Conſilî*. Poſtea ſuſpicio mihi incidit, rem aliter ſe habuiſſe. Diutina itaque obſervatione facta, de plano affirmare auſim, neminem ex veteribus duplicem *i* in Genitivis illis uſurpaſſe: non Virgilium, non Horatium, non priorum Poetarum quemquam; ne ſemel quidem: ſi quid aliter nunc feratur, mendoſum eſſe; ſicut Ennii illud apud Ciceronem de Senectute,

> *O Tite, ſiquid ego adjuro curamve levaſſo,*
> *Ecquid erit* pretii.

Si id facis, hodié poſtremum mé vides. P. *quid ita?* C. *ei mihi,*
Véreor dicere: huic dic quaeſo Býrria. B. *ego dicám.* P. *quid eſt?*
BY. *Spónſam hic tuam amat.* P. *né iſte haut mecum ſéntit. ehodum dic mihi:*
Númquidnam ampliús tibi cum illa fuit Charine? C. *ah, Pámphile,*
Nil. P. *quam vellem.* C. *núnc te per amicítiam et per amorem óbſecro,*
Príncipio ut ne dúcas. P. *dabo equidem óperam.* C. *ſet ſi id nón poteſt,*

Codices quippe alii *praemi* habent; quae vera lectio eſt. Primus ex Poetis qui hodie extant Propertius bis vel ter, Ovidius ſaepiſſime, & poſt eum alii omnes geminum *i* uſurpant. Sub Auguſti ſcilicet ſeneſcentis aetate mutatio iſta facta eſt. Egomet ergo fallebar, cum in Horatii Serm. I, 4, 70. ederem,

Non ego ſim Caprii *neque Sulci?*

Nunc reponi velim *Capri*: tum enim hoc, quod nunc alios doceo, ipſe neſciebam. Quod ſi in Poetis ubique hoc obtinuit; quis dubitet quin idem obtinuerit in oratione ſoluta? Cicero itaque ſic ſemper locutus eſt: quod maxime attendendum eſt eis, qui numeros oratorios cupiunt intellegere. Nigidius Figulus, Romanorum a Varrone doctiſſimus, apud Gellium XIII, 25. *Voculatio*, inquit, *qui poterit ſervari? ſi non ſciimus in nominibus, ut* Valeri, *interrogandi ſint an vocandi. Nam interrogandi ſecunda ſyllaba ſuperiore tono eſt quam prima; deinde noviſſima dejicitur. At in caſu vocandi ſummo tono eſt prima, deinde gradatim deſcendunt.* Explicante ibidem Gellio, *Voculatio* apud Nigidium eſt, quem Accentum nos dicimus; *Caſus interrogandi,* quem nos Genitivum. Ergo Nigidii aetate, qui poſt Auguſtum natum vixit, a Nominibus in *ius* nulla erat diſtinctio Vocativi & Genitivi, niſi ſolo accentu: A recto *Valerius*, Vocativus *Váleri*, Genitivus *Valéri* pronuntiabatur. Ad hanc faciem ubique Terentius, *Gaudi, fili, viti, preti* genitivos facit. Quid igitur de verſu hoc fiet? Duo ex codicibus mihi viſis, Petrenſis & Regius, ſic habent,

neque ad auxiliandum *copiam.*

at Eugraphius ſic:

neque ad auxilium copias.

Lege igitur ſine controverſia,

Néque pol conſilí locum habeo, neque ad auxilium cópiam.

27 *Sed ſi id non potes*] Quid ſodes id, quod non potes? *non potes non ducere.* Hocine placet? veteres quaedam Editiones *Poteſt.* Donatus: *Deeſt* Fieri: *& hoc ad patrem retulit.* Apparet hunc legiſſe *Poteſt*; alioqui non deeſt *Fieri*, ſed *Facere.* Recte: paſſim enim apud Noſtrum & Plautum *Poteſt* perinde venit ac *Poſſibile eſt*: & ſaepe hic Librarii peccarunt, *Quantum potes*, pro *poteſt.*

28 *Aut tibi nuptiae hae ſunt cordi*] Maluit, opinor, noſter hic, ut alibi, *Nuptiae haec;* ut vitetur Homoeoteleuton. Sic IV, 1. 32.

Haec nuptiae non apparabantur mihi.

30 *Officium eſſe liberi puto*] Deeſt dictio *hominis*, quae in omnibus

Aút tibi nuptiae haéc ſunt cordi. P. *córdi?* C. *ſáltem aliquót dies*
Próſer, dum proficíſcor aliquo, né videam. P. *audi núnc iam:*
'Ego Charine ne útiquam officium líberi eſſe hominis puto,
Cum is nil mereat, póſtulare id grátiae adponí ſibi.
Núptias effúgere ego iſtas málo, quam tu adipíſcier.
CH. *Rédduxti animum.* P. *núnc ſi quid potes aút tute, aut hic Býrria,*
Fácite, fúgite, ínvenite, efficite qui detúr tibi:
'Ego id agam, qui mihi ne detur. C. *ſát habeo.* P. *Davom óptume*

eſt l. s. & in pleriſque ita collocatu, *Officium liberi eſſe hominis puto.* quo modo etiam melius procedit trochaicus. liberi autem hominis intelligendum non ejus modo qui non eſt ſervus, ſed & qui nobilitate & bona exiſtimatione inter ſuos cives cenſetur. Juvenalis:

Tu tibi liber homo: & regis conviva videris,
Captum te nidore ſuae putat ille culinae.

Cicero libro primo Officiorum: *Nihil eſt agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius.* FAERNUS. Ita noſtri univerſi.

31 *Cum is nil promereat póſtulare id grátiae adponí ſibi*] Jambicus hic inter tot Trochaicos non ſatis belle incedit. Lege,

Cum is nil mereat, poſtulare &c.

Donatus: Mereri *eſt aliquid mercedis pro labore ſumere; ut cum dicimus, Nihil meretur.* Satis hinc apparet, Donatum *Mereat* hic legiſſe. Servius ad Aeneid. VI, 664.

Quique ſui memores alios fecere merendo,

hunc Terentii locum citat: unde & hunc quoque ſic legiſſe conſtat; licet Editiones ibi *Promereat*.

33 *Réddidiſti ánimum: Nunc ſi quid potes aút tu aut hic Byrria*] Duplex hic erratum eſt. Primo *Tu* non poteſt non elidi, cum extra Ictum ſubſidat. Deinde *Reddidiſti* perperam incipit a pede Cretico. Pro *Reddidiſti* codex noſter Petrenſis *Reddixti*: unde naſcitur certa emendatio:

Rédduxti animum. Núnc ſi quid potes aút tute *aut hic Býrria.*

Reduxiſti animum, plane ut Hec. III, 2, 12.

Iſto verbo animus mihi redît, & cura ex corde exceſſit.

& And. III, 3, 27.

Redducunt animum aegrotum ad miſericordiam.

Plautus Epid. IV, 1, 42.

Remigrat animus nunc demum mihi.

Horatius quidem Carm. I, 16.

Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

& I, 19.

Finitis animum reddere *amoribus*.

Sed longe alio ſenſu. *Reddere animum* eſt In gratiam redire; quod ad hunc Noſtri locum nihil facit. *Redduco* ſemper apud Terentium prima longa, *d* geminato.

34 *Efficite qui detur tibi; Ego id agam, mihi qui ne detur*] Quanto melius, ut *Mihi* ſub Ictum veniat? *Ego id agam, qui mihi ne detur.*

Video: cuius conſilio fretus ſum. C. *át tu hercle haut quicquám mihi;*
Niſi ea, quae nil ópus ſunt ſciri. fúgin hinc. B. *ego vero ác lubens.*

Actus II. Scaena II.

Davus. Charinus. Pamphilus.

DA. *DI' boni, boní quid porto? ſét ubi inveniam Pámphilum,*
'Ut metum quo in núnc eſt adimam, atque éxpleam animum gaúdio?
CH. *Laétus eſt neſcio quid.* P. *nihil eſt: nóndum haec reſcivít mala.*
DA. *Quem égo nunc credo, ſi jam audierit ſibi paratas núptias,*
CH. *Aúdin tu illum?* D. *tóto me oppido éxanimatum quaérere.*

37 *Niſi ea, quae nihil opus ſunt ſcire*] Unus ex noſtris, *Opus* EST. Certe alterutrum legendum eſt, aut *opus eſt ſcire*, aut *opus ſunt ſciri*. Poſterius placet.

2 *'Ut metum in quo núnc eſt ádimam*] Sic omnes Scripti, & bis ad Virgilium Servius. Vides tamen ut *Metum* in Theſi totum ſubſidat, ut exaudiri vix queat. Repone,

Ut metúm quo in nunc eſt adimam.

Quo in pro *In quo*: & ſimilia veteribus familiariſſima. Plautus Curc. IV, I, 6.

Commonſtrabo, quo in *quemque*
hominem facile inveniatis loco.

In Plauto haec manent: in Terentio puerorum gratia Magiſti immutabant.

6 *Sed ubi quaeram? aut quo nunc primum intendam? Ceſſas adloqui? Abeo*] Donatus ad locum: *Habeo*, inveni: legitur & *Abeo*. Noſtri quidem codices *Abeo*: ſed illud alterum praetulerim, *Habeo*. Porro. Sex ex noſtris meliores non agnoſcunt illud *Aut*. Lego igitur & diſtinguo:

Sed ubi quaeram? quo nunc primum intendam, C. *Ceſſas adloqui?* D. *Habeo.*

Continuatur oratio, *Quo nunc primum intendam, habeo*: quam Charinus interloquendo mediam interſecat.

8 *Te ipſum quaero, euge o Charine ambo opportune vos volo*] Nec Donatus, nec l. s. habent *o*, interjectionem, & ſtat verſus omittendo facere ſynaloepham, in *teipſum*, vel diſſolvendo diphthongum in *quaero*. FAERNUS.

Noſtri quoque omnes, *Euge Charine* ſine *o*. Sed taedet ineptiarum iſtarum: *Te ipſum* ſine Synaloepha, *Quaëro* triſyllabum. Huc redactus eſt Faernus, quia *Euge* poſteriorem corripere putabat. Graece quidem Εὖγε: ſed Latinis, *Euge* ambiguum, ut *Atat*, & alia ejuſmodi, pro lubitu pronuntiantis. Plaut. Merc. III, 4, 41.

Dí ſciunt culpám meam iſtanc
nón eſſe ullam. Eugé *papae.*

& Aſin. III, 2, 9.

Vi púgnando perjúriis noſtris eu-
gé *potiti.*

Ceterum Chariſius p. 96. & Servius ad Aen. XII, 342. in exemplis & hoc adducunt: *Ambo opportune vos volo*: unde probent *Ambo* aeque

Sít ubi quaeram? quó nunc primum inténdam, C. *ceſſas ád-loqui?*

DA. *Hábeo.* P. *Dave: adés. reſiſte.* D. *quis homoſt, qui me? o Pámphile,*

Te ipſum quaero. eugé Charine: ambo ópportune: vós volo.

PA. *Dáve, perii.* D. *quin tu hoc audi.* P. *intérii.* D. *quid timeás ſcio.*

CH. *Méa quidem hercle cérte in dubio vítaſt.* D. *et quid tú, ſcio.*

PA. *Núptiae mi.* D. *etſí ſcio?* P. *hodie.* D. *optúndis, tametſi intélligo?*

Id paves, ne dúcas tu illam: tu aútem, ut ducas. C. *rém tenes.*

PA. *Iſtuc ipſum.* D. *atque íſtuc ipſum nil pericli eſt: mé vide.*

PA. *Obſecro te, quám primum hoc me libera miſerúm metu.* D. *hem,*

Líbero: tibi uxórem non dat jám Chremes. P. *qui ſcis?* D. *ſcies.*

ut *Ambos* accuſativi eſſe caſus. En tibi acumen Grammaticum! Immo caſu hic recto: *ambo opportune*, i. e. adeſtis; ut recte hic Donatus. Quo enim ſenſu dicas, ut iſti voluerunt, *opportune volo?*

9 P. *Dave perii.* P. *interii*] Haec verba Charino Donatus adſcribit: & bene. FAERNUS.

Itane vero? *Bene* hoc Donatus, te judice? Atqui omnes codices Pamphilo tribuunt, non Charino. Quippe abſurdum fuerit, priores vel in amore vel metu partes Charino dare: abſurdum quoque, Davum prius Charinum compellare, *Quid timeas ſcio*, quam herilem filium Pamphilum. Nam quod Nugator ille (ſine dubio non hic Donatus) philoſophatur, ſi dis placet; Pamphilum plus feciſſe, *periturum ſe eſſe* dicendo, quam Charinum *ſe interiiſſe*; Pamphilum jusjurandum addidiſſe, *Hercle certe:* quo innuit illud Charini *Interii* falſum eſſe: dignus profecto eſt, qui ſua ſibi ferula vapulet, & inter cathedras diſcipulorum perpetuo ploret.

10 *Mea quidem hercle*] Donatus his addit adverbium, *certe*, & tres libri vetuſtiores. *Et tu quid, ſcio*] Iidem libri, *& quid tu.* FAERNUS. *Certe* etiam meliores ex noſtris; item *Quid tu.*

11 *Et id ſcio*] Affirmat Donatus etiam legi *& ſi ſcio*, & ita habent omnes vetuſtiores libri. FAERNUS.

Noſtri partim *Et id ſcio*, partim *Etſi ſcio.* Sed memorare hoc non ſatis erat; quid interſit, dictum oportebat. Neceſſario hic legendum, *Etſi ſcio.* Dixerat Davus, *Quid timeas ſcio;* Nuptias ſcilicet. Si idem, Pamphilo dicente, *Nuptiae mihi*, reſpondeat *Et id ſcio;* ſequetur, ut praeter nuptias aliquid aliud timuerit Pamphilus: quod falſum.

15 *Uxorem tibi jam non dat*] Iidem libri vetuſtiores & aliqui alii, & Donatus ita collocant, *tibi non dat jam.* FAERNUS.

Ita & noſtri; niſi quod unus ex Regiis numeroſius, *Libero: tibi uxorem non dat jam Chremes.* Porro in iſtis, *Qui ſcis? Scio. Tuus pater modo*, nonne inutile eſt iſtud *ſcio?* non enim reſpondet interrogationi; quae non eſt *An ſciret*, ſed *Quomodo ſciret?* Codex Collegii Corp.

Túus pater me módo prehendit: ait tibi uxorém dari
Hódie; item alia múlta, quae nunc nón eſt narrandi locus.
Cóntinuo ad te próperans percurro ád forum, ut dicám tibi
haec.
'Ubi te nón invénio, eſcendo in quéndam ibi excelſúm locum.
Círcumſpicio; núſquam es. ibi forte hújus video Býrriam;
Rógo: negat vidíſſe. mihi moléſtum. quid agam, cógito.
Rédeunti interea éx ipſa re mi íncidit ſuſpício: hem,
Paúlulum obſóni: ípſus triſtis: de ínproviſo núptiae:
Nón cohaerent. P. *quórſumnam iſtuc?* D *égo me continuo ád*
Chremem.

Chriſti *Scio* in textu quidem habet, ſed pro varia lectione *Scies.* Egregie & vere. Scies, qui ego ſciam. Quin & ſic Donatus, ut ex nota ejus conſtabit. *Scio. Praeparatio eſt auditoris ad narrationem.* Atqui *Scio* non promittit narrationem: ſed *Scies.* ſupra I, 1, 89. *Quid id eſt? Scies.*

16 *Tuus pater modo me prehendit: ait tibi uxorem dare ſe*] O. l. s. *dare ſeſe.* ita erit trochaicus acatalecticus. FAERNUS.

In uno Noſtro locum mutat *ſeſe, Uxorem ſeſe dare*: in altero primariae notae codice non comparet illud *Seſe:* quod ſane in verſu redundat. Praeterea duo codices rotundius, *Tuus pater me modo prehendit.* Verſum integrum ſic conſtitue:

Tuus pater me modo prehendit: ait tibi uxorem dari.

ut ſupra I, 2, 20.

Omnes qui amant, graviter ſibi dari uxorem *ferunt.*

19 *'Ubi te non invénio, ibi áſcendo in quendam éxcelſúm locum*] A duobus noſtris abeſt *ibi.* At ſentis, opinor, quanto cum pondere, quanto molimine hic verſus ſe inferat, *áſcendo in quendam éxcelſum.* Auget hoc ὁ δεῖνα, qui tolli cupit *ibi,* & in *Invenio* ſynaloepham omitti: *Ubi te non invénio, áſcendo.* Non jam dico hoc Artis non eſſe: ſed ipſe ſenties, ſi illi ponderi hic hiatus accedat, minoris pene operae eſſe locum excelſum aſcendere, quam hunc verſum pronunciare. An forte dices captaſſe hoc Poëtam? haud exiſtimo. Non enim Mons aliquis in foro eſſe potuit, ſed mollis quidam Clivus. Vide vero, an pondus iſtud ſic commode amoliar:

'Ubi te non invénio, eſcendo in quéndam ibi excelſúm locum.

Eſcendo codex vetus Guyeto viſus: magis ex vetere conſuetudine.

20 *Círcumſpicio: núſquam: forte ibi hujus video Byrriam*] Donatus: *Nuſquam, deeſt Vidi.* Immo & plus deeſt; *quem* enim vidit? Pro *Forte ibi*, tres ex noſtris *Ibi forte.* Spondeo, ſic ab auctoris manu eſſe,

Circumſpicio; nuſquam es: ibi forte *hujus video Byrriam.*

Nuſquam es; ut infra IV, 4, 4.

Nuſquam eſt: vae miſerae mihi.
Reliquit me homo, atque abiit.

Eun. III, 4, 5.

Homo ipſe nuſquam eſt.

25 *Cum illo advenio*] O. l. s. Donatus, *cum illoc.* FAERNUS.

Atqui *Illo* priſcae editiones mihi viſae. Et ſic veterrimus Plauti codex paſſim, ut Amph. II, 1, 56.

Quid igitur? Prius multo ante aedes ſtabam, quam illo advéneram.

27 *Video exire neminem, matronam nullam. in aedibus Nihil ornati*] Ita Faernus, & quantum ſcio omnes alii diſtinguunt. Atqui, cum

Cum illo advenio: ſólitudo ante óſtium: jam id gaúdeo.
CH. *Récte dicis.* P. *pérge.* D. *maneo: intérea introire néminem*
Video, exire néminem: matrónam nullam in aédibus,
Nil ornati, nil tumulti. accéſſi: intro aſpexi. P. *ſcio.*
Mágnum ſignum. D. *núm videntur cónvenire haec núptiis?*
PA. *Nón, opinor, Dáve.* D. *opinor, nárras? non recte áccipis.*
Cérta res eſt. étiam puerum inde ábiens conſpexi Chremi
'Olera et piſciculós minutos férre in cenam oboló ſeni.
CH. *Líberatus ſum hódie, Dave, túa opera.* D. *ac nullús quidem.*

prius dixerit *neminem* omnino introire vel exire, fruſtra additur, *matronam nullam* introire. Non opinor dicent, *Neminem* de viris dici: ſi meminerint III, 2, 26.

Hoc ego ſcio unum, neminem peperiſſe hic.

Diſtinguent ſpero poſthac in hunc modum,

Video exire neminem. matronam nullam in aedibus,
Nihil ornati, nihil tumulti.

Nulla erat ibi ex vicinis & cognatis matrona, quae ſponſam ornaret: ſola domi ſedebat cum ancillis virgo Philumena.

31 *Puerum inde abiens conveni Chremis*] Donatus: *Sic Chremi, ut Ulixi, & Achilli.* Contra Valerius Probus p. 1465. *Chremes, Chremis, vel Chremetis: Terentius: Puerum conveni Chremis.* Et eadem rurſus habet p. 1468. Conſentius quoque p. 2030. *Quaedam duplici modo declinantur, ut Jubeo Chremetem: & poſtea, Etiam puerum inde abiens conveni Chremis.* Cuinam ex his magiſtris auſcultabimus? Donato, opinor. Sic enim Noſter Heaut. V, 5, 21. *Archonidi hujus filiam.* Ubi Codices omnes, ut hic *Chremis*, ita illic, excepto Bembino, *Archonidis.* Sed mirum profecto eſt, & Magiſtros illos & codices noſtros *Conveni* hic agnoſcere. Quod, quaeſo, Sermonis genus eſt, *Conveni puerum ferre olera*? Et tamen ſolus, quod ſciam, Guyetus hoc animadvertit: qui tamen pro ſolita temeritate & audacia ſequentem verſum jugulat, ut huic verſui medicetur. Atqui levi manu facile & certo ſanatur locus:

Certa res eſt. etiam puerum inde abiens conſpexi *Chremi.*

Conſpexi puerum ferre; ut Hec. III, 2, 17. *Sed eccum, video ipſum egredi.*

32 *'Olera ac piſciculós minutos férre obolo in cenám ſeni*] *Obolo,* quod hic emphaſin habere debet, totum in Theſi latitat. Erigetur, ſi ordinem ſic mutaveris:

'Olera ac piſciculós minutos férre in cénam oboló ſeni.

Si hoc, ut eſt, melius vulgato eſt; ne dubites, quin ſic dederit Auctor, artificum omnium ſummus.

33 *Liberatus ſum, Dave, hodie tua ópera. At nullus quidem*] O. I. s. *hodie Dave:* non *Dave hodie.* Et *Ac* non *At.* FAERNUS.

Tres ex noſtris *Dave, hodie;* omnes *Ac nullus.* Priſcianus quoque utrumque habet, p. 1015. ubi hoc exemplum dat, *Nullus* dici pro *Minime.* Putſchius quidem edidit *At;* ſed ſcripti, quos vidi, *Ac.* Ceterum iſta cujuſdam conjectura, quae in tanta laetitia jocante Davo *Ah* pro *Ac* ſubſtituit, nec rebus

Quóſi neceſſe ſit, ſi huic non dat, té illam uxorem dúcere:
Niſi vides, niſi ſénis amicos óras, ambis. C. *béne mones.*
'Ibo: etſi hercle ſaépe jam me ſpés haec fruſtratáſt. vale.

Actus II. Scaena III.

Pamphilus. Davus.

PA. *QUI'D igitur ſibi vólt pater? cur ſimulat?* D. *ego dicám tibi.*
Si id ſuſcenſeát nunc, quia non dét tibi uxorém Chremes,
'Ipſus ſibi eſſe injúrius videátur: neque id injúria:
Prius, quam tuum, ut ſeſe hábeat, animum ad núptias perſpéxerit.
Sét ſi tu negáris ducere, íbi culpam in te tránsferet:
Tum íllae turbae fient. P. *quidvis pátiar.* D. *pater eſt, Pámphile.*
Dífficileſt. tum haec ſólaſt mulier. díctum ac factum invénerit
'Aliquam cauſam, quámobrem eam oppido eíciat. P. *eiciat?* D. *ác cito.*
PA. *Cédo igitur quid fáciam, Dave?* D. *díc te ducturum.* P. *hém.* D. *quid eſt?*
PA. *Egon' dícam?* D. *cur non?* P. *númquam faciam.* D. *né nega.*
PA. *Suadére noli.* D. *ex eá re quid fiát, vide.*

nec tempori convenit: prorſus eſt ἀπροσδιόνυσος.

8. *Quia non det tibi uxorem Chremes*] Complures libri, *dat*. FAERNUS. Noſtri omnes *det*: & ad ſententiam rectius eſt.

8 *Aliquam cauſam, quamobrem eiciat oppido. Eiciat? Cito*] Sic a Faerno eſt; & ſic codices *Eiciat*. Si, ut quidam facit, utrobique ſcribis *Ejiciat;* prius acuét ſecundam ſyllabam *Ejíciat*, poſterius primam *'Ejiciat*; atqui in repetitione numquam mutatur accentus. Repono igitur,

Aliquam cauſam, quamobrem eam oppido eíciat. Eíciat? Ac cito.

Eiciat triſyllabon, ut Virgilius, *A flumine reice capellas. Ac cito*, ut Heaut. IIII, 5, 15.

Faciam boni tibi aliquid pro iſta re, ac lubens. Eun. V, 9, 55. *Recipimus. Ac libenter.* V, 3, 6. *Cognoſcitne? Ac memoriter.* Plautus Epid. I, 1, 28.

Pol illa ad hoſtis transfugerunt.
Arman'? Atque quidem cito.

Eam abſorptum a praecedente *am*, *Ac* ab *at*.

17 *Sine omni periculo*] Niſi legas *periclo*, & ex *omni m* elidas, impeditus eſt verſus. FAERNUS.

21 *Nam quod tu ſperas*] Liber Vaticanus & Donatus, *ſperes*.

PA. *Ut ab illa excludar, húc concludar.* D. *nón itaſt.*
Nempe hóc ſic eſſe opínor: dictúrum patrem,
Ducás volo hodie uxórem: tu, ducam, ínquies:
Cedo quíd jurgabit técum? hic reddes ómnia,
Quae núnc ſunt certa ei cónſilia, incerta út fient,
Sine omní periclo: nam hóc haut dubiumſt, quín Chremes
Tibi nón det gnatam. néc tu ea cauſa mínueris
Haec quaé facis, ne is mútet ſuam ſenténtiam.
Patrí dic velle: ut, cúm velit, tibi júre iraſci nón queat.
Nam quód tu ſperes, própulſabo fácile; Uxorem his móribus
Dabit némo. inveniet ínopem potius, quám te corrumpí ſinat.
Set ſí te aequo animo férre accipiet, néclegentem féceris:
Aliam ótioſus quaéret: interea áliquid acciderít boni.
PA. *Itan crédis?* D. *haut dubium íd quidemſt.* P. *vide quó me inducas.* D. *quín taces.*
PA. *Dicám. puerum autem né reſciſcat mí eſſe ex illa, caútio eſt:*
Nam pólliciíus ſum ſúſcepturum. D. *o fácinus audax!* P. *hánc fidem*
Sibi me óbſecravit, quí ſe ſciret nón deſertum iri, út darem.
DA. *Curábitur. ſet páter adeſt. cave, té eſſe triſtem ſéntiat.*

ACTUS II. SCAENA IV.

SIMO. DAVUS. PAMPHILUS.

SI. *REVISO quid agant, quídve captent cónſili.*
DA. *Hic núnc non dubitat, quín te ductúrum neges.*

FAERNUS. Ita & ex noſtris veterrimus.

22 *Dabit nemo. inveniet inopem potius quam te corrumpi ſinat*] Ex *dabit*, *t* elidetur, ut ſit anapaeſtus in prima. ſi quis tamen contrahere velit τὸ *potius* in pyrrichium, non repugno. FAERNUS. Apage pyrrichium iſtum *Potius: Dabit* ex more ultimam corripit, in verſus initio.

24 *Aliam otioſus quaeret*] O. l. 1. & Donatus *alia.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Alia.* Rectum tamen eſt *Aliam;* cum dote ſcilicet; non ut v. 22. *Inopem inveniet.*

26 *Puerum autem ne reſciſcat mihi eſſe ab illa cautio eſt*] Mihi magis placet *ex illa*, quod in multis libris, praeſertim antiquioribus, legitur. FAERNUS. Sane omnes noſtri *Ex illa.*

28 *Qui ſe ſciret non deſerturum*] Recte vetus Mureti codex *Deſertum iri.* Alioqui ſententiae deeſt *Me: ſciret me non deſerturum ſe.* Plautus Caſ. III, 5, 56.

Ni ſéſe ſcidt villicó non datum íri.

1 *Reviſo quid agant, aút quid cáptent cónſili*] Attende ſodes, ut prius *Quid* in Arſi ſit, ut oportet; alterum vero in Theſi. Scripſit Auctor,

Venit meditatus alicunde ex ſolo loco:
Orationem ſperat inveniſſe ſe,
Qui differat te: proin tu fac aput te ut ſies.
PA. *Modo ut poſſim, Dave.* D. *crede inquam hoc mihi, Pamphile,*
Numquam hodie tecum commutaturum patrem
Unum eſſe verbum, ſi te dices ducere.

Actus II. Scaena V.

Byrria. Simo. Davus. Pamphilus.

BY. *ERUS me relictis rebus juſſit Pamphilum*
Hodie obſervarem, quid ageret de nuptiis.
[Scirem: id propterea nunc hunc venientem ſequor.]

Reviſo quid agant, quidve captent conſili.
Eun. II, 3, 13.
Quid tu es triſtis? quidve es alacris?
Infra IV, 4, 9.
Eho, Myſis, puer hic unde eſt? quiſve huc adtulit?

5 *Qua differat te*] Libri Baſilicanus & Decurtatus, *qui differat.* & ita etiam in Victoriano & Vaticano emendatum. FAERNUS. Duo tantum e noſtris *Qua*: ceteri *Qui.*

6 *Modo ut poſſim*] Hic verſus ita legi debet addita dictione *Dave,* ex o. l. s. & Donato,
Modo ut poſſim Dave. D. *crede inquam hoc mihi Pamphile.*
Eliditur, *t* ex *ut.* FAERNUS. T nec eliditur, nec elidi poteſt: tota vero ſyllaba corripitur, ſequente licet conſonante.

3 *Scirem, id propterea nunc hunc venientem ſequor*] Unus ex noſtris *Huc;* & mihi quidem pro certo eſt auctorem hujus verſus dediſſe *Huc.* Sed totum a mala manu ſuppoſitum eſſe, ſtatim evincam. Dicit Byrria, ſe Pamphilum ſequi *huc* (id eſt, in Scaenam) venientem. Atqui Pamphilus, ex quo Byrria *fugere* juſſus eſt II, 1, 37. nuſquam pedem ex Scaena moverat. Nunc & cau[...] Interpolationis indicabo. Pri[...] duo verſus ſic in omnibus libris [...]runtur:
Herus me relictis rebus j[...] Pamphilum
Hodie obſervare, ut quid ag[...] de nuptiis.
In hac lectione ſententia, ut vi[...] mutila & manca eſt: quam idc[...] de ſuo aliquis, ut nunc habe[...] integrabat. Atqui, non additi[...] verum correctione opus erat: q[...] hic praeſto.
Hodie obſervarem, *quid ager[...] nuptiis.*
Apparet ex *ut* natum eſſe *ut r*[...] *juſſit facere* vulgatius eſt quam *j*[...] *facerem.* Eun. IV, 4, 25. *jube*[...] *denuo reſpondeat.* And. I, 1, [...] Obſerves *filium,* Quid agat, [...] *cum illo conſili captet. Obſerves* [...] *agat;* non *Obſerves,* ut ſcias [...] *agat.* Videſne jam verſum [...] ſpurium non re modo peccare, [...] oratione ſupervacua & inerti?

8 *Nunc noſtrae parti timeo*] fere l. a. ita collocant, *nunc no*[...] *timeo parti.* FAERNUS. Si[...] noſtri plerique omnes.

9 *Tibi uſquam erit* [...] Neſcio, hoc intactum praeterierit Faer[...]

ı ádeo praeſto video cum Davo: hóc agam.
'trúmque adeſſe video. D. hem, ſerva. S. Pámphile.
Quaſi de inproviſo réſpice ad eum. P. ehém pater.
Probe. S. hódie uxorem dúcas, ut dixí, volo.
Nunc nóſtrae timeo párti quid hic reſpóndeat.
Neque iſtic, neque alibi tíbi erit uſquam in mé mora. B. hem.
Ommútuit. B. quid dixit? S. facis ut té decet,
Huc quod poſtulo impetro cum grátia.
Sum vérus? B. erus, quantum aúdio, uxore éxcidit.
nunc iam intro; ne in mora cum opus ſit, ſies.
Zó. B. nullane in ré eſſe cuiquam homini fidem?
n illud verbumſt, vólgo quod dicí ſolet,
ſibi eſſe béne mavelle, quam álteri.
cum illam vidi, vírginem formá bona

ınes fere noſtri rotunde le-
Tibi erit uſquam: illud au-
erum metri legem violet.
ıб. *Nullane in ré eſſe homini*
fidem?] Sentiſne iſtum in
a τῷ *Homini* perperam inci-
quippe in medio verſu? Ve-
naedam Editiones, *Cuiquam*
m. Codex Petrenſis, *Cui-*
omini. Placet. Plautus enim
ter ſaepe habent, *Homo*
m & *Quisquam homo*.
mnes ſibi melius malle eſſe
lteri] Nullum fere librum
ıs hac collocatione verborum,
roſque ea quae infra ſcripta
mnes ſibi eſſe melius malle,
alteri. Vaticanus & Baſili-

es ſibi malle melius eſſe quam
lteri,
o etiam meliore. FAERNUS.
ıe codices cum Editionibus

es ſibi eſſe melius malle quam
lteri.
ıſpicor, immo plane credo,
tores hic olim graſſatos eſſe.
melius eſſe quaſi duplex Com-
vus eſt: neque *Melius eſſe* hoc
dicitur, ſed *Bene eſſe*. Re-

Omnis ſibi eſſe béne mavelle *quam*
álteri.

Mavellem, *Mavelim* &c. Plautus paſſim; & Noſter Hec. IV, 1, 25. *Mavolo*: cum autem Diſcipulorum cauſa *Malle* dediſſent Magiſtri, reſtabat, ut verſus cauſa *Melius* ſubſtitueretur. Noſter Adel. I, 1, 9.

Et tibi bene eſſe ſoli, ſibi cum ſit
male.

Plautus Pſeud. IV, 7, 36.

Qui neque tibi bene eſſe *patere, &*
illis quibus eſt invides.

Trin. II, 2, 71.

Quandoquidem nec tibi bene *eſſe*
potes pati nec alteri.

& Truc. IV, 2, 31.

Nam invidere alii bene *eſſe*, *tibi*
male eſſe, *miſeria ſt*.

17 *Ego illam vidi virginem: forma bona Memini videre*] Diſtinguatur poſt *Vidi*, ut *virginem* ad inſequentia referatur, hoc modo, *ego illam vidi*: deinde ſubdatur, *virginem forma bona memini videre*. FAERNUS. Immo lege,

Ego, cum *illam vidi*, *virginem*
forma bona
Memini videre.

Tum de diſtinctione non laborandum erit.

Mémini vidére: quo aéquior ſum Pámphilo,
Si ſé illam in ſomnis, quam illum, ampleĉti máluit.
Renúntiabo, ut pro hóc malo mihi dét malum.

Actús II. Scaena VI.

Davus. Simo.

DA. *HIC núnc me credit áliquam ſibi falláciam*
Portáre, et ea me hic réſtitiſſe grátia.
SI. *Quid, Dáve, narrat?* D. *aéque quicquam núnc quic*
SI. *Nilne? hém.* D. *nil prorſus.* S. *átqui expeĉtabám quic*
DA. *Praetér ſpem evenit: ſéntio: hoc male habét virum.*

5 *Quid Davus narrat? Aeque quicquam nunc quidem*] Sic omnes codices, & diu inolevit mendum. Lego,

Quid, Dave, *narrat? Aeque quicquam nunc quidem.*

Hoc eſt, *Quid narrat* Pamphilus? Priore Scaena v. 15. domum ibat Pamphilus, comitante Davo: qui tamen extra oſtium reſtitit, Pamphilo introeunte: conſtat hoc ex iſtis, *Et ea me hic reſtitiſſe gratia.* Jam ſequitur v. 4. *Nihilne* narrat? *atqui expeĉtabam quidem.* Quid ſodes expeĉtabat? Pamphilum, dum cum Davo iret, locuturum fuiſſe aliquid de Nuptiis. Atqui in recepta leĉtione; ut expeĉtaverit Simo, Davum, dum ad oſtium ſtaret, ſolum ſecum garriturum fuiſſe, putidiſſimum eſt. Heaut. I, 2, 18.

Quid narrat? Quid ille? ſe miſerum eſſe.

6 *Potin és mihi verum dícere?* D. *nihil fácilius*] Prima, ut vides, Anapaeſti ſyllaba Simonis eſt, duae alterae Davi. ſatis invenuſte. Ne dubites, quin Poeta ſic dederit,

Potin es mihi verum dicere? D. ego? *nil facilius.*

ut Eun. I, 2, 21.

Hoc primum, potin eſt hic tacere? P. *egone? optume.*

7 *Num illi moleſtae quippiam hae ſunt nuptiae*] Codex unus ex Regiis, *Haec.* Vetuſte & vere de infra IV, 1, 32. & ſupra 99.

8 *Propter hoſpitae hujuſc… ſuetudinem*] O. l. s. quos vi… & Donatus, habent hanc c… tionem,

Propter hújuſce hoſpitae … tudinem.

Utroque modo ſcanditur verſ… ſione *r*, ex *propter*, & diſſol… diphthongi in voce *hoſpitae.* F… NUS.

Reĉtior tamen eſt alter ill… borum ordo,

Propter hóſpitaï hujúſce … túdinem.

Hujúſce; non ut in recepto *Hújuſce*: quippe illa *ce* Pa… accentum eo trahit. Phorm. …

Hujúſce habendae: ſed u… Getam invenire poſſum?

Hec. I, 2, 97.

Horúnce: ea ad hos redieb… hereditas.

Ceterum *Hoſpitaï* edidimus; optimi codices apud Virgiliu… oſque exhibent, *Aquaï*, … *Terraï frugiferaï.* Noſtri h… *ſpitae.*

9 *Bidui aut tridui eſt*] O. … Donatus, *bidui eſt aut tridui.* … melius verſus procedit. FAER…

Nec, quid me nunc faciam, ſcio. D. *nec quid me, atque id ago ſédulo*
Dicam áliquid me inventúrum, ut huic malo áliquam producám moram.
PA. *Oh.* D. *viſus ſum.* P. *ehodum bóne vir, quid agis? viden me conſiliis tuis*
Miſerum inpeditum eſſe? D. *át jam expediam.* P. *expédies?* D. *certe Pámphile.*
PA. *Nempe út modo.* D. *immo mélius ſpero.* P. *oh, tibi ego ut credam, fúrcifer?*
Tu rem inpeditam et pérditam reſtituas? hem quo frétus ſim,
Qui me hódie ex tranquilliſſima re cónjeciſti in núptias.
Annon dixi eſſe hóc futurum? D. *dixti.* P. *quid meritú's?* D. *crucem.*

abſorptum, a plerisque exemplaribus abeſt.

5 *Nunc ſi devito hoc malum*] Concinnius duo ex noſtris: *Nunc ſi hoc devito malum.*

6 *Sed quid ego nunc dicam patri?*] Donatus & aliqui libri, inter quos antiqui, *nam quid ego.* FAERNUS. Ita & omnes noſtri.

8 DA. *Nec quidem me*] Lege, *Nec quid me.* Venuſtas a repetitione tota eſt.

9 *Dicam aliquid jam inventurum*] In aliquibus libris eſt, *jam me:* in aliquibus & inter hos, Vaticano, & Baſilicano, ſolummodo eſt, *me.* FAERNUS.

Dicam aliquid jam inventurum.] Ut duo ex Faernianis primarii *Me* pro *Jam*; itidem & duo ex noſtris veterrimi. Ceteri non *Jam me*, ſed *Me jam.* Lege vero,

Dicam aliquid me *inventurum.*

10 P. *Oh.* D. *viſus ſum.* P. *ehodum bone vir, quid ais? viden me tuis conſiliis*] Et Vaticanus & omnes alii libri quos vidi, non *oh* ſed *ohe*, habent: pro quo tamen libenter legerim, *oho:* quae interjectio eſt exclamantis irati. ut & in Adelphis, *Oho, ſcis & pateris?* Sed ſive *ohe* ſive *oho* legas, eſt haec dictio neceſſaria ſuſtentando octonario: ita ut *ohe* ſit ſpondeus: ex *quid* vero *d* abjiciatur, ut in quinta ſede ſit tribrachus; *tuis* una ſyllaba ſit; *conſiliis* creticus; utrumque per ſynizeſin. FAERNUS.

Ohe. Viſus ſum. Ehodum bone vir, quid ais? viden me tuis conſiliis.

Miſeris modis haec contorquet Faernus, ut verſum efficiat. Tu ſic conſtitue,

Oh. Viſus ſum. Ehodum bóne vir, quid agis? viden me conſiliis tuis.

Si mavis *Ohe*, ut plerique ſcripti; tamen Monoſyllabon erit. *Agis* autem ex noſtris duo, non *Ais.* Recte. Ut *Bone vir* per Ironiam, ita, *Quid agis?* Noſtrates, *How do you do?* Ita paſſim, *Quid agitur,* eodem ſenſu. Supra I, 5, 32. *O ſalve, Pamphile. Quid agit? Rogas? Laborat e dolore.*

13 *Hem quo fretus ſiem*] Verſus, & ſermo exigit *ſum*, ut & alicubi ſcriptum invenimus. FAERNUS.

Quo fretus ſiem. Verſus & ſermo exigit *Sim* non *Sum.* Non enim hoc vult, *Hem cui confido*: jam enim minime confidit: ſed *Hem cui confidam, cui confidere debeam.*

15 *Quid meritus es?*] Aliqui libri & in his antiquiores, non ha-

SI. *Quidnámſt?* D. *puerileſt.* S. *quid id eſt?* D. *nil.* S. *quin quid eſt.*
DA. *Ait nimium parce fácere ſumptum.* S. *méne?* D. *te.*
Vix, inquit, drachmis éſt obſonatúm decem:
Num filio vidétur uxorém dare?
Quem, inquit, vocabo ad cénam meorum aequálium
Potiſſimum nunc? ét, quod dicendum hic ſiet,
Tu quóque per parce-nímium. non laudó. S. *tace.*
DA. *Commóvi.* S. *ego iſtaec récte ut ſiant vídero.*
Quid hóc eſt rei? quid hic volt veteratór ſibi?
Nam ſi hic mali eſt quicquam, hem illic eſt huic reí caput.

ACTUS III. SCEANA I.

MYSIS. SIMO. DAVUS. LESBIA. GLYCERIUM.

MY. *ITA pól quidem res eſt, út dixiſti, Léſbia:*
Fidélem haut ferme múlieri inveniás virum.

Nihil própter hanc rem: ſéd eſt quod ſuſcenſét tibi.

Atqui illud quod ſuccenſet, *Nimis parce facere ſumptum*, eſt *propter hanc rem;* utpote ejus pars. Lege igitur,

Nihil propter hanc: ſed eſt quod ſuſcenſet tibi.

hoc eſt, propter hanc hoſpitam, hanc amicam, Glycerium. Nempe Simo id a principio interrogaverat v. 7; an hae nuptiae moleſtae eſſent Pamphilo,

Propter hoſpitaï hujuſce conſuetudinem.

III, 2, 17.

Credon tibi hoc nunc, peperiſſe hanc e Pamphilo?

18 *Quidnámſt? Puerileſt. Quid eſt? Nihil. Quin dic quid eſt*] Non ſatis venuſte hic verſus pulpita percurrit. Codex Regius, *Quid eſt? Puerile eſt. Quidnam eſt.* Commode ad verſum. ſed repone, *Quid id eſt?*

20 *Obſonatus eſt decem*] Vaticanus & nonnulli alii, *eſt obſonatus.* FAERNUS.

Vix, inquit, drachmis eſt o-natus decem.

Duo ex noſtris libris primarii, *obſonatum.* Recte: Plaut. Bacc 2, 35.

An hoc ad eas res obſonatu- obſecro?

24 *Tu quoque perparce nimi- non laudo. Tace*] Lege, *Per p- ce nimium.* hoc eſt, *Pernimium p- ce.* Quod ſupra v. 19. *Nimium p- ce* dixerat, nunc amplificat: Adelph. III, 4, 29.

Nimium inter vos, Demea,
Non quia ades praeſens dico
pernimium intereſt.

Sic & infra,

Per ecaſtor ſcitus puer eſt n-
Pamphilo.

'Priſcianus p. 1070. Terentius
'Andria *Poſt deinde* (III, 2,
'abundat *Poſt.* Idem in eade
'*Pernimium. non laudo.* Per ſup
'vacuum eſſe videtur: quamvis a
'plioris ſignificantiae cauſa po
'eſſe. Vide & p. 1020.

26 *Quidnam hic volt veterator*

SI. *Ab Andriaſt ancilla haec.* D. *quid narrás?* S. *itaſt.*
MY. *Set hic Pámphilus* S. *quid dicit?* M. *firmavit fidem.* S. *hem.*
DA. *Utinam aút hic ſurdus, aút haec muta fácta ſit.*
MY. *Nam quód peperiſſet, júſſit tolli.* S. *o Iúppiter!*
Quid ego aúdio? actumſt, ſiquidem haec vera praédicat.
LE. *Bonum ingénium narras ádulescentis.* M. *óptumum.*
Set ſéquere me intro, ne in mora illi ſis. L. *ſequor.*
DA. *Quod rémedium nunc huic malo inveniám?* S. *quid hoc?*
Adeóne eſt demens? éx peregrina? jám ſcio, ah
Vix tándem ſenſi ſtólidus. D. *quid hic ſenſiſſe ait?*
SI. *Haec primum adfertur jám mihi ab hoc fallácia:*
Hanc ſimulant parere, quó Chremetem abſtérreant.
GL. *Junó Lucina fér opem, ſerva me, óbſecro.*
SI. *Hui, tám cito? ridiculum: poſtquam ante óſtium*
Me audivit ſtare, adpróperat. non ſat cómmode
Diviſa ſunt tempóribus tibi, Dave, haéc. D. *mihin?*
SI. *Num inmémores diſcipuli?* D. *égo quid narres néſcio.*

[Sed] *ait?*] O. l. s. & Donatus, *quid hic volt.* FAERNUS.

> *Quid hoc rei eſt? quid hic volt veterator ſibi?*

Libri noſtri omnes & Eugraphius, *Hoc eſt rei.* Lege,

> *Quid hoc eſt réi? quid hic volt veterator ſibi.*

17 *Nam ſi hic mali eſt quicquam, hem illic eſt huic rei caput*] Lege *Maliſt*; ne *Mali* totum in Theſi obſcuretur. Priſcianus p. 948. *Illicce*: unde *Illic*, quaſi Apocopa facta, in fine ſervat accentum: Terentius in Andria, *Illic eſt huic rei caput.* Sed fallitur ſummus Magiſter: *Illic* enim in hoc verſu non in fine, ſed in priore ſyllaba habet accentum. Atque ita apud Plautum; ut Aſin. II, 2, 6.

> *Illic homo aedes cómpilavit, móre ſi fecit ſuo.*

Capt. IV, 3, 1.

> *Illic hinc abiit, mihi rem ſummam credidit cibariam.*

Neque uſquam aliter: non igitur venit ab *Illicce* per Apocopam.

1 *Ita pól quidem res eſt, ut dixti, Lyſia*] Donatus ad locum: *Et Dixti & Dixiſti* legitur. Duo tantum ex noſtris codicibus, *Dixiſti*: quae vera lectio eſt:

> *Ita pól quidem rés eſt, út dixiſti, Lyſia.*

Concinnius *Res* in Arſi hic ponitur, quam illic in Theſi.

3 SI. *Ab Andria eſt ancilla haec. quid narras?* D. *itaſt*] Ita omnes ſcripti editique. Ego vero ſic verba diſtribuo,

> SI. *Ab Andria eſt ancilla haec.*
> DA. *quid narras?* SI. *itaſt.*

Quid narras? Davi verba ſunt, non interrogantis, ſed admirantis & quaſi negantis, vel gravate concedentis; ut Phorm. V, 7, 42.

> DE. *Ut filius*
> *Cum illa habitet apud te, hoc veſtrum conſilium fuit.*
> PH. *Quaeſo, quid narras?*

Et ſic alibi non raro. *Itaſt* Simonis ſunt, rem confirmantis.

19 *Num inmemores diſcipuli*] Sic lege cum Donato: *Diſcipuli Aegis, Lyſia, Pamphilus,* omnes per quos

SI. *Hicine me ſi inparátum in veris núptiis*
Adórtus eſſet, quós me ludos rédderet?
Nunc huius periclo fit, ego in portu návigo.

Actus III. Scaena II.

Lesbia obſtetrix. Simo. Davus.

LE. *ADHUC, Archylis, quae adſolént quaeque opórtet*
Signa éſſe ad ſalútem, omnia huic eſſe vídeo.
Nunc prímum fac iſtaec lavét: poſt deinde,
Quod júſſi ei dari bibere, & quántum imperávi,
Date: móx ego huc revértor.
Per ecáſtor ſcitus púer eſt natus Pámphilo.
Deos quaéſo, ut ſit supérſtes, quandoquidem ípſeſt ingenió bono;
Cumque huíc eſt veritus óptumae aduleſcénti facere injúriam.

agitur fallacia. Altera lectio, quam ponit Donatus, & expreſſit Faernus, *Inmemor es diſcipuli*, ſcil. Pamphili, prorſus inepta eſt.

21 *Quos mihi ludos redderet*] Lege, *Quos* ME *ludos redderet?* ut Plautus ſaepe, *Ludos me facitis.* Reddere autem eſt facere. Adel. IV, 2, 18. *Tam placidum, quam ovis eſt, reddo.* Sed *Reddere mihi ludos* ne Latine quidem dici exiſtimo.

1 *Adhuc, Archilis*] Apud Plautum quoque Truc. II, 5, 25. *Archilis.* Sed a Graeco Ἀρχυλὶς, ſcribendum *Archylis*; ut a Γλυκέριον, *Glycerium*. Vide ſupra I, 4, 1.

2 *Signa ad ſalutem eſſe*] O. l. s. & Donatus, *ſigna eſſe ad ſalutem.* FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

3 *Jam primum | fac iſtaec ut | lavet: poſt ; deinde*] Olim cum ad Tuſculanas Ciceronis Bacchiacos hos primus detexi, legebam *Fac iſtaec | lavet*: deleto *Ut*, ut pedem Creticum ſervarem. *Fac lavet;* ut *Fac tradas*, *Fac promiſſa appareant;* nihil vulgatius. Si qui *Ut* retinere malit, legat cum veterrimo Noſtro, *Fac iſta ut.*

4 *Quod juſſi ei dare bibere*] Invenio emendatum *date bibere*, quemadmodum & Donatus legit. alii habent *dari bibere:* ut Vaticanus & Decurtatus. in aliis quoque antiquis ita emendatum eſt. FAERNUS.

Quod duo iſti Faerniani omnium principes habent, *Dari bibere*; id ipſum reperi in Septem ex Noſtris & ſic ad Ciceronem edidi; ut Bacchiacorum lex & modi poſtulant.

5 *Mox ego huc revertar*] Aliqui libri & Donatus, *revertor.* FAERNUS. Ita & Noſtrorum pars major & melior.

6 *Peraecaſtor ſcitus puer natus eſt Pamphilo*] Priſcianus lib. IV. ita citat:

Perecaſtor ſcitus puer eſt natus
Pamphilo.

Et in hunc modum omnes fere Terentii l. s. habent, & aliqui Donati. Vaticanus tamen & alii antiqui habent *Perecaſtor*; ſine diphthongo, ut & *Edepol.* quam lectionem ſequimur conſtituendo anapaeſtum in prima hujus verſus: correpta antepaenultima in *Perecaſtor.* FAERNUS.

Omnes praeter unum Noſtri, *Perecaſtor.* Quin & Priſcianus p. 987.

Utríque, id oro te, in commune ut cónſulas,
'Quaſi illa tua ſit, Pámphilique ego ſim pater.
SI. *Immo ita volo itaque póſtulo ut fiát, Chreme:*
Neque póſtulem abs te, ni ípſa res moneát. CH. *quid eſt?*
SI. *Iraé ſunt inter Glýcerium et gnatum.* CH. *aúdio.*
SI. *Ita mágnae, ut ſperem póſſe avelli.* CH. *fábulae.*
SI. *Profécto ſic eſt.* CH. *ſic hercle, ut dicám tibi:*
Amántium irae, amóris integrátio. S. *hem,*
Id te óro, ut ante eámus. dum tempús datur,
Dumque eius lubido occlúſa ſt contuméliis,
Prius quam hárum ſcelera et lácrumae confictaé dolis
Reddúcunt animum aegrótum ad miſericórdiam,
Uxórem demus. ſpéro conſuetúdine et
Conjúgio liberáli devinctúm, Chreme,

ribus accepta. Lege cum MSto Regio: *Atque ita uti:* ut paſſim.

14 *Si in rem eſt utrique, ut fiant, accerſi jube*] Ita antiqui libri ut in vulgata, nonnulli vero, & cum iis Donatus, *in re:* ſane & apud auctores, ubi in impreſſis eſt *in rem*, fere reperias in ſcriptis, *in re*. FAERNUS.

Unus tantum e noſtris *Re*. Elegans vero lectio apud Eugraphium habetur,

Si in rem eſt utrique, fiant, accerſi jube.

quae neſcio quomodo ſuavior videtur, quam recepta.

16 *Utrique, id oro te in commune ut conſulas*] O. l. s. *id te oro*, habent. in *oro* autem non fiet ſynaloepha. quod vero ſequitur, Donatus legit, *in commune conſule*: quod parvi refert utro modo dicatur. FAERNUS.

Atqui apud Noſtrum, in Arte metrica principem, nuſquam ſuspenditur ſynaloepha. Recte igitur, *Id oro te;* atque ita Codex Petrenſis.

17 *Pamphilique ego ſim pater*] Codex Academicus: *Pamphiloque*; neſcio an verius.

19 *Neque póſtulem abs te, niſi ipſa res moneat. Quid eſt?*] Quis tulerit illud *Niſi ipſa*, cum tam in propinquo ſit auxilium, *Ni ipſa*? ut ex Noſtris quinque codices habent. In Membranis veteribus vix differunt *Niſi* & *Ni*: hoc integre ſcribitur, *ni*, illud compendioſe $\frac{i}{n}$; *i* ſuper *n*.

20 *Audio*] *Audio* hic ut ſaepe alias eſt negantis & aſpernantis: ut mox, *Fabulae*.

23 *Amoris reintegratio'ſt*] Antiqui libri & aliquot alii, & Donatus habent *integratio*. FAERNUS. Servius ad Virg. Eclog. II, 14. & Acron ad Horat. Carm. III, 9. *Redintegratio eſt*. Chariſius p. 98. *Reintegratio eſt*. Noſtri codices *Integratio eſt*. Equidem ſic verſum conſtituo,

Amantium irae amoris integratio. S. *hem,*
Id te oro.

Quippe ipſe animadvertes: *Hem*, *Hui*, *Ah*, & ſimilia, fere ſemper in verſus fine poni. Et venuſtius erit, ſiquid video, ſi *eſt* hinc abſit.

27 *Reducant animum*] Iidem antiqui libri *reducunt*. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Reducunt*.

29 *Et conjugio liberali devinctum*]

DA. *Renunciatumſt: nám qui tibi iſthaec incidit ſuſpício?*
SI. *Qui? quia te noram.* D. *quáſi tu dicas, fáctum id conſilió meo.*
SI. *Certe énim ſcio.* D. *non ſátis pernóſti me étiam, quális ſim, Simo.*
SI. *Ego nón te?* D. *ſet, ſi quid narrare occoépi, continuó dari Tibi vérba cenſes fálſo: itaque hercle nil jam muttire aúdeo.*
SI. *Hoc égo ſcio unum, néminem peperiſſe hic.* D. *intelléxti. Set nihilo ſeciús mox puerum huc déferent ante óſtium. Id égo jam nunc tibi, ére, renunció futurum, ut ſcis ſciens.*

ter quos antiqui, habent *aſſimulario*. & ſtabit octonarius, ſi *mihin*, in unam ſyllabam contrahatur. item *eho*, per ſynaloephen elidatur. FAERNUS.

Mihin quiſquam?] Quanto melius aptiusque, *Mihin'* QUICQUAM; ſupple, renuntiatum eſt? Vide vero, ut Faernus verſum metiatur,

Min' quiſquam? Eho an tute intéllexti hoc adſimularier. Inrídeor.

Scilicet ubique eum digitos conſuluiſſe, de aure ſecurum. Recipiamus illud *Adſimulari;* & valeat prava haec erga codices ſuperſtitio.

21 *Tibi incidit ſuſpectio*] O. l. s. etiam vetuſtiſſimi *ſuſpicio* ſcriptum habent per *c* tantum. nec timendum verſui, antepenultima enim hujus vocis longa eſt. Martialis:

Obliuitur minimae ſi qua eſt ſuſpicio rimae.

FAERNUS.

Renuntiatumſt. nam qui iſthaec tibi incidit ſuſpicio.

Suſpicio, Noſtri omnes, & res nunc vel pueris nota eſt. Ceterum pro *Iſthaec tibi*, repone *Tibi iſthaec*; nonnullo & verſus & ſententiae commodo. Priſcianus quoque p. 1011. *Tibi iſtaec;* non in Editione modo, ſed in duobus, quibus utor, ſcriptis.

23 *Non ſátis me pérnoſti etiam qualis ſim, Simo*] Rotundius & verius ſic:

Non ſátis pernóſti me etiam, quális ſim, Simo.

24 *Ego ne te? Sed ſi quid narrare occoepi, continuo dari*] Ubi vel pronuntiandum *Egóne te?* vel *Ego né te?* quorum utrumque eſt pravum. Repone: *Ego nón te?* quod & ſententia poſtulat. Dixerat Davus: NON *ſatis pernoſti me*: convenit, ut Simo reſpondeat, *Ego non te?* ſcilicet *Pernovi.* Male igitur Noſtri codices, *ſi quid tibi narrare:* quo admiſſo, legendum fuerit, *Egon te?* Et recte Faerniani, qui non agnoſcunt hic *Tibi:* ſiquidem iners plane & ſupervacuum eſt. Cum enim ſtatim ſequatur, *Tibi verba dari*, illud *Narrare* per ſe ſatis indicat, *Simoni* id narrari.

25 *Continuo dari Tibi verba cenſes. s. Falſo.* D. *Itaque hercle nihil jam muttire audeo*] Omnes, quantum novi, ſcripti editique illud *Falſo* Simoni tribuunt: ut & Donatus ipſe, qui hoc dicit: Poteſt & *ἀποκρίσις* pronuntiari: poteſt & *Falſo loqueris* dici. Non tanti erat; ut Simo vir, ut Ethos indicat, naris emunctae hoc tam nihil interponeret. Davi totum hoc eſt:

Continuo dari Tibi verba cenſes falſo: itaque hercle nil jam muttire audeo.

ıóc poſterius dicas Davi fáctum conſilio aút dolis.
r. a me opinionem hanc tuam éſſe ego amotám volo.
'le id ſcis? D. *audivi, et credo: múlta concurrúnt ſimul,*
ieEturam hánc nunc facio. jám primum haec ſe e Pámphilo
:am dixit éſſe: inventum eſt fálſum. nunc, poſtquám videt
: domi ápparari, miſſaſt ancilla ílico
'icem accérſitum ad eam, & púerum ut ádferrét ſimul.
ſit, tu púerum ut videas, nil movéntur núptiae.

ſes, ut *falſo credere, falſo* *ılſo ſuſpicari.* Heaut. II, *ıalim, quam me hoc falſo* *ıicarier.* , 2, 11. *mulieres ſuſpeTe falſo.*

l nihilo ſeciús mox deferént *ıúc ante óſtium*] Videſne *ı*, verbum hic ἐμφατικὸν, ı Theſi abſorbeatur? Quin ıaeus iſte *Deſe* in ſede in*ı* eſt. Codices noſtri omnes *deferent huc.* Legendum ſieſt:
hilo ſeciús mox púerum huc *rent ante óſtium.*

égo jam nunc tibi renuntio, *ırum, ut ſis ſciens*] Non elegantia Terentii eſt, ut la cum Emphaſi ultimam & acuat. Noſtri omnes Edd. alio ordine:
jam nunc tibi, ére, renun- *ſuturum, ut ſis ſciens.*
ırofecto, quam illud prius. ımen adhuc melius ſortaſſe,
ı jam nunc tibi, ére, re- *tio éſſe futurum, ut ſis ſciens.*
5, 15.
n dixi eſſe futurum?

ı tu hoc poſterius dicas] O. ıtquot ſunt, habent *ne tu poſterius dicas. mihi* autem non utique Davo intelligendum eſt, ſed ea vox ex conſuetudine ſermonis eſt addita. ut in Phormione, *Qui mihi ubi ad uxores ventum eſt, tum fiunt ſenes.* verſus eſt trochaicus ut ceteri, ſed hypercatalecticus. FAERNUS.

Ne tu hoc mihi poſterius dicas,
Davi factum conſilio aut dolis.

Faernus de verſu nihil proſpicit. Alius fatetur quidem verſum hunc uno pede longiorem eſſe juſto, alios tamen eſſe apud Noſtrum hujus ſimiles; more ſuo lóca vitioſa pro exemplis conſtituens. Tres ex noſtris codices, *Ne tú mihi hoc.* Tolle illud *Mihi*, utpote varis incerti; & repone:

Ne tu hóc poſterius dícas Davi fáctum conſilio aút dolis.

ubi ordo eſt, *Ne tu poſterius dicas hoc factum eſſe.* Nulla diſtinctio hic ponenda eſt, & ſane cum *Davi* dicit, qui poteſt dicere *Mihi?*

, 30 *Prorſus a me opinionem hanc tuam ego eſſe amotam volo*] In l. s. etiam antiquis melior collocatio, & elegantior compoſitio eſt; *eſſe ego amotam volo.* ſtabit autem Trochaicus, ſi *tuam* una ſit ſyllaba, quae per ſynaloepham abjiciatur. FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

36 *Hóc niſi ſit, puerum út tu videas*] Codex C. C. C. *puerum ut videas*, ſine *Tu.* Legendum: *Hóc niſi ſit, tu púerum ut videas.*

SI. *Quid dis? ubi intelléxeras*
'Id conſilium cápere, cur non díxti extemplo Pámphilo?
DA. *Quis igitur eum ab illa abſtraxit, niſi ego? nam omnes nós quidem*
Scímus, hanc quam miſere amarit. núnc ſibi uxorem éxpetit.
Póſtremo id da míhi negoti: tú tamen idem has núptias
Pérge facere ita, út facis: et id ſpéro adjuturós deos.
SI. *'Immo abi intro: ibi me ópperire, et quód parato opus éſt para.*
Non inpulit me, haec núnc omnino ut créderem:
Atque haút ſcio, an quae díxit ſint vera ómnia:
Set párvi pendo: illúd mi multo máxumumſt,
Quod míhi pollicituſt ípſe gnatus. núnc Chremen

37 *Quid ais? cum intellexeras*] Dimeter trochaicus catalecticus. FAERNUS.

Atqui debet eſſe Dimeter Iambicus acatalectus, ut doceo in Prolegomenis. Lege igitur,

Quid ais? ubi *intellexeras.*

38 *Id conſilii capere*] Terentii aevo & diu poſt *Conſili* ſemper dicebant, numquam *Conſilii.* Vide nos ad II, 1, 20. Recte igitur Noſtri praeter unum omnes: *Id conſilium capere.*

50 *Scimus, quam miſere hanc amarit*] Lege, ordine meliore: *Scimus, hanc quam miſere amarit.* Heaut. I, 2, 16. *Eam miſere amat.* Adelph. IV, 5, 33. *An illam miſere nunc amat.*

41 *Poſtremo id mihi da negoti*] Lege: *Poſtremo id da mihi negoti:* ut Prol. v. 2. *Id ſibi negoti.*

42 *Et id ſpero adjuturos deos*] In antiquis libris eſt, *adjuturos:* in recentibus habent *adjutores.* FAERNUS. Unus tantum *Ex* Noſtris, *adjutores.*

48 *Conveniam: orabo gnato uxorem: ſi impetro*] Alia diſtinctio eſt in codice noſtro vetuſto,

Conveniam: orabo: gnato uxorem ſi impetro.

ut Scaena proxima de hac ipſa re v. 12.

Quaſi hoc te orando a me impetrare oporteat.

Placet tamen Priſciani lectio: ID *ſi impetro.* p. 1143. ſic ibi quattuor codices ſcripti.

49 *Quid alias malim quam hodie has fieri nuptias?*] Donatus ad locum: *Quid, cur. Alias, alio tempore.* Chariſius p. 175. *Alias* pro *Aliter.* 'Terent. in Andr. *Quid 'alias malim quam hodie has fieri 'nuptias.* Ubi Flavius Caper de La'tinitate, Non auſim affirmare *Ali'as* pro *Aliter* dici. Nam neque 'Pronomen eſt, neque Adverbium 'temporis eſt: ſed proximum vero 'eſt, ut pro eo quod eſt *Aliter*, di'ctum eſſe fateamur.' Vides hunc verſiculum veteribus Magiſtris negotium creaviſſe. Neuter tamen rem expedit. Quale enim eſt, *Cur* alio tempore malim quam hodie? Non ſane deliberandum hoc, ſed optandum. Quale vero illud, Quid *aliter* malim quam hodie? Nihil aliter; niſi velit nuptias non eſſe futuras. Controverſiam hanc dirimet Horatii Scholiaſtes Acron ad Serm. I, 4, 63.

Hactenus haec; alias juſtum ſit necne poema.

Alias, inquit, alio loco, tempore: Terentius:

QUANDO *alias malim quam hodie has fieri nuptias?*

Convéniam: orabo gnáto uxorem: id ſi impetro,
Quando álias malim quam hódie has fieri núptias?
Nam gnátus quod pollicitus eſt, haut dubium eſt mihi,
Si nólit, quin eum mérito poſſim cógere.
Atque ádeo in ipſo témpore eccum ipſúm Chremem.

ACTUS III. SCAENA III.

SIMO. CHREMES ſenex.

SI. *JUBEO' Chremetem.* CH. *o, te ipſum quaerebam.* S. *ét*
ego te. CH. *optato ádvenis.*
Aliquót me adierunt, éx te auditum qui aibant, hodie filiam

Rectiſſime: etſi Priſcianus loco dicto *Quid* habeat, & Codices ibi firment. Quo alio tempore malim, quam hodie; ut ſimulatum fuit? Hec. I, 2, 5.

Alias ut uti poſſim cauſa hac integra.

ubi Donatus recte: *Alias*, alio tempore: *Alià*, aliter, aut per alia.

52 *Atque adeo in ipſo tempore eccum ipſum obviam*] Numerus & ſenſus pulchre conſtat hoc modo: utique enim, per hoc pronomen, *ipſum*, intelligimus Chremetem, quem jam Simo convenire velle ſe dixit: nec ab eo qui ſecum loquitur, exigi debet, ut omnia voce exprimat; ſed aliquid tacito ſenſui ſuo relinquat. Donatus tamen videtur addere *Chremem* in fine hujus verſus. quae dictio & in aliquibus libris Terentii eſt. mihi tamen magis probantur exemplaria, quae eam non habent. FAERNUS.

Recte ſuſpicatur Faernus, Donatum addidiſſe huic verſui *Chremem*; licet in editis ſit *Chremetem*. Verba Donati ſunt: *Eccum ipſum obviam Chremetem] Continuo mutavit Declinationem, ut Jubeo Chremetem.* Nempe verſu ſequente. Si enim utrobique *Chremetem* ponas, quomodo *mutatur* declinatio? Si *Chremem* a ſexto abhinc verſu arceſſis, quomodo *continua* mutatur? Quid quod *aliqui etiam libri*, Faerno teſte, & Rivii codex, *Chremem* adjiciunt. Repono:

Atque adeo in ipſo tempore eccum ipſum Chremem.

Nam primo, niſi Chremetis nomen hic ponas, neceſſe eſt ut illud *Ipſum* de Pamphilo accipiatur, non de Chremete: lege modo duos verſus praecedentes. Deinde *eccum Chremem*, abſolute: ut *Eccum Parmenonem, Eccum Dromonem cum Syro, Eccum ſceleratum Syrum, Sed eccum ipſum*, & ſimilia. Nuſquam alibi apud noſtrum *Eccum obviam.* Quid quod obviam reciprocum eſt: atqui adhuc in Scaena ſtabat Simo, nec dum Chremem conventum ierat.

2 *Aliquot me adiere, ex te auditum qui ajebant, hodie filiam*] Unde vero hoc Faernus? Omnes, quos vidi, codices cum vett. Edd. *Adierunt:* recte, ut *Stéteruntque comae.* Si *Adiere* huc adſciſcas, claudicabit verſus: neque enim ſine ſynaloepha hiatum hic facies, contra artem. Nonius quoque v. Aditus: *Terentius in Andria: Aliquot me adierunt, ex te auditum.* Sic Merceri Editio, & codex Academicus 900 annorum. Sic etiam Eugraphius.

Meam núbere tuo gnáto: id viſo, tún an illi inſániant.
SI. *Auſcúlta: paucis ét quid te egò velim ét quod tu quaeris*
ſcies.
CH. *Auſcúlto: loquere quíd velis.*
SI. *Per te égo deos oro, et nóſtram amicitiám, Chreme,*
Quae incépta a parvis cum aétate adcrevít ſimul,
Perque únicam gnatám tuam, et gnatúm meum,
Cuius tíbi poteſtas ſúmma ſervandi datur,
Ut me ádjuves in hác re: atque ita uti núptiae
Fueránt futurae, fiánt. CH. *ah ne me óbſecra:*
Quaſi hóc te orando a me ímpetrare opórteat.
Alium éſſe cenſes núnc me atque olim cúm dabam?
Si in rémſt utrique ut fiant, accerſi jube.
Set ſi éx ea re plús maliſt quam cómmodi

3 *Tune an illi inſaniant*] In antiquis libris eſt, *tun an illi inſ.* FAERNUS. Sic & in Noſtris.

4 *Auſcúlta: paucis, ét quid ego te vélim, & tu quód quaerís, ſcies*] Laxo neque ſatis adſtricto ſocco hic verſus incedit. Cui ut opem ferrent veteres Magiſtri; *Pauca* ſubſtituerunt pro *Paucis*. Donatus: *Et Paucis & Pauca legitur*. Priſcianus p. 1167. *Terentius in Andria:* Auſculta pauca: & quid ego te velim & tu quod quaeris, ſcies: *nec enim aliter ſtat Iambus qui eſt quaternarius; quod etiam Donati commentum approbat*. Idem p. 1186. *Auſculto cum accuſativo. Terentius Andria:* Auſculta pauca: & quid ego te velim, & tu quod quaeris, ſcies. *Sic enim habent antiqui codices, teſte Donato commentatore ejus*. Vides idcirco eum *Pauca* praetuliſſe, quod aliter non ſtaret verſus. Nos tamen cum omnibus qui nunc ſuperſunt, codicibus, *Paucis* legimus ob ſententiam: de verſu alia via videbimus. Quid enim promptius occurrat, quam *Et quid te ego*, pro *Et quid ego te?* totumque verſum ſic conſtituendum;

Auſcúlta: paucis ét quid te égo
velim ét quod tú quaerís ſcies.

Ubi vides Terentianae artis ſpecimen; *Et*, *Et* utrumque in Arſi; atque itidem *Ego* ac *Tu:* quod in Antithetis recte & venuſte fieri, ἄμουσος plane eſt qui non ſentiat.

6. *Per ego te deos oro*] Pronomen *ego*, non fere eſt in antiquis libris: nec ponitur a Donato, qua dictione ſublata bene procedit ſenarius, alias impeditus, niſi quis ex *per r* elidat. FAERNUS.

Nullis tormentis *per* iſtud poteſt elidi. Quinque ex Noſtris, *Per ego te deos.* Repone:

Per te égo deos oro, & nóſtram
amicitiam, Chreme.

Vim & affectum orationi addit illud *Ego;* ut ſupra I, 5, 54.

Quod te égo per dextram hanc oro
& per genium tuum.

& V, 1, 15.

Per ego te deos oro, ut ne illis
animum inducas credere.

Dido apud Virgilium:

Mene fugis? per ego has lacrimas dextramque tuam te.

Livius XXIII, 8. *Per ego te, fili, quaecunque jura* &c.

10 *Atque ita ut nuptiae*] Haeſit haec labes Editioni Faerni a vete-

Utríque, id oro te, in commune ut cónſulas,
Quaſi illa tua ſit, Pámphilique ego ſim pater.
SI. *Immo ita volo itaque póſtulo ut fiát, Chreme:*
Neque póſtulem abs te, ni ipſa res moneát. CH. *quid eſt?*
SI. *Iraé ſunt inter Glýcerium et gnatum.* CH. *aúdio.*
SI. *Ita mágnae, ut ſperem póſſe avelli.* CH. *fábulae.*
SI. *Profécto ſic eſt.* CH. *ſic hercle, ut dicám tibi:*
Amántium irae, amóris integrátio. S. *hem,*
Id te óro, ut ante eámus. dum tempús datur,
Dumque eius lubido occlúſaſt contuméliis,
Prius quam hárum ſcelera et lácrumae confíctaé dolis
Reddúcunt animum aegrótum ad miſericórdiam,
Uxórem demus. ſpéro conſuetúdine et
Conjúgio liberáli devinctúm, Chreme,

ribus accepta. Lege cum MSto Regio: *Atque ita uti:* ut paſſim.

14 *Si in rem eſt utrique, ut fiant, accerſi jube*] Ita antiqui libri ut in vulgata, nonnulli vero, & cum iis Donatus, *in re:* ſane & apud auctores, ubi in impreſſis eſt *in rem*, fere reperias in ſcriptis, *in re.* FAERNUS.

Unus tantum e noſtris *Re.* Elegans vero lectio apud Eugraphium habetur,

Si in rem eſt utrique, fiant, accerſi jube.

quae neſcio quomodo ſuavior videtur, quam recepta.

16 *Utrique, id oro te in commune ut conſulas*] O. l. s. *id te oro*, habent. In *oro* autem non fiet ſynaloepha. quod vero ſequitur, Donatus legit, *in commune conſule*: quod parvi refert utro modo dicatur. FAERNUS.

Atqui apud Noſtrum, in Arte metrica principem, nuſquam ſuspenditur ſynaloepha. Recte igitur, *Id oro te;* atque ita Codex Petrenſis.

17 *Pamphilique ego ſim pater*] Codex Academicus: *Pamphiloque*; neſcio an verius.

19 *Neque póſtulem abs te, niſi ipſa res moneat. Quid eſt?*] Quis tulerit illud *Niſi ipſa*, cum tam in propinquo ſit auxilium, *Ni ipſa*? ut ex Noſtris quinque codices habent. In Membranis veteribus vix differunt *Niſi* & *Ni*: hoc integre ſcribitur, *ni*, illud compendioſe $\overset{i}{n}$; *i* ſuper *n*.

20 *Audio*] *Audio* hic ut ſaepe alias eſt negantis & aſpernantis: ut mox, *Fabulae.*

23 *Amoris reintegratio'ſt*] Antiqui libri & aliquot alii, & Donatus habent *integratio.* FAERNUS. Servius ad Virg. Eclog. II, 14. & Acron ad Horat. Carm. III, 9. *Redintegratio eſt.* Chariſius p. 98. *Reintegratio eſt.* Noſtri codices *Integratio eſt.* Equidem ſic verſum conſtituo,

Amantium irae amoris integratio. S. *hem,*
Id te oro.

Quippe ipſe animadvertes: *Hem, Hui, Ah*, & ſimilia, fere ſemper in verſus fine poni. Et venuſtius erit, ſiquid video, ſi *eſt* hinc abſit.

27 *Reducant animum*] Iidem antiqui libri *reducunt.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Reducunt.*

29 *Et conjugio liberali devinctum*]

Dein facile ex illis ſeſe emerſurum malis.
CH. *Tibi ita hoc videtur: at ego non poſſe arbitror*
Neque illum hanc perpetuo habere, neque me perpeti.
SI. *Qui ſcias ergo iſtuc, niſi periclum feceris?*
CH. *At iſtuc periclum in filia fieri, grave eſt.*
SI. *Nempe incommoditas denique huc omnis redit,*
Si eveniat, quod Di prohibeant, diſceſſio.
At ſi corrigitur, quot commoditates vide:
Principio amico filium reſtitueris:
Tibi generum firmum, et filiae invenias virum.
CH. *Quid iſtic? ſi ita iſtuc animum induxti eſſe utile,*
Nolo tibi ullum commodum intercludier.
SI. *Merito te ſemper maxumi feci, Chreme.*
CH. *Set quid ais?* S. *quid?* CH. *qui ſcis eos nunc diſcordare inter ſe?*

Antiqua lectio *devinctum.* FAERNUS. Non aliter in Noſtris.

30 *Dehinc facile*] Aliquot libri, inter quos Vaticanus, *Dein.* FAERNUS. Noſtri quoque, & Rivii unus, *Dein.*

31 *Tibi ita videtur*] *Tibi ita hoc videtur*, eſt in o l. s. FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

33 *Qui ſcis ergo iſtuc, niſi periclum feceris*] Non procedit oratio, *Qui* ſcis, *niſi feceris:* immo, *Qui* ſcias, *niſi feceris. Scias* ſaepe monoſyllabon apud Plautum & Noſtrum.

34 *At iſtuc periclum in filia fieri grave'ſt*] Ita ut poſuimus ordinandus eſt hic verſus ex l. s. eliditur autem *s*, ex *iſtuc*: ut, *at iſtuc*, ſit anapaeſtus. FAERNUS.

37 *At ſi corrigitur*] Sic vetuſtiores: in aliis *Corrigatur*, vel *Corrigetur:* ſi hoc arridet, tum lege,

Sin corrigatur, quot commoditates vide.

39 *Et filiae invenies virum*] Vetuſtiores noſtri *Invenias.* Recte, ut prius *Reſtitueris.*

40 *Quid iſtuc? ſi iſtuc animum induxti eſſe utile*] Ex libris antiquis, & Donato, lego *quid iſtic?* deinde in iiſdem libris & omnibus aliis ſequitur, *ſi ita iſtuc.* FAERNUS. Ita noſtri omnes.

41 *Nolo tibi ullum commodum in me claudier*] Sententia ſatis conſtat: ſed qua dictum ratione ſit *In me claudier*, nemo adhuc oſtendit. ſimilis fertur locus Eun. I, 2, 84.

Nuncubi meam
Benignitatem ſenſiſti in te claudier.

Quo ſane exemplo etiam hic dictum oportuit *In te claudier*, non *In me.* Lego utrobique *Intercludier.* Vide nos ad Eunuchum.

47 *Tute adeo jam ejus audies verba*] In libro ſcripto inveni ita ut ſequitur collocatum: qua collocatione & Robertus Stephanus impreſſit, *Tute adeo jam ejus verba audies.* ita verſus aliter impeditus procedet, & quidem cum Iambo in quarta ſede, ſi tamen vox *ejus* monoſyllaba fit. FAERNUS.

Recte. tametſi omnes noſtri habeant *Audies verba*: quod verſus reſpuit; niſi pro *Evocate* legeris *Vocate.*

48 *Sed eccum video ipſum foras*] O. l. s. & Donatus, *atque eccum.* FAERNUS. Pariter & Noſtri.

ST. *Ipſius mihi Davos, qui intumuſt eorúm conſiliis, dixit:*
Et ís mihi ſuadet, núptias quantúm queam ut matúrem.
Num cénſes faceret, filium niſi ſciret eadem haec vélle?
Tute ádeo jam eius verba aúdies. heus, évocate huc Dávom.
Atque éccum: video ipſúm foras exire.

ACTUS III. SCAENA IV.

DAVUS. SIMO. CHREMES.

DA. *AD te ibam.* S. *quidnam eſt?*
DA. *Cur úxor non adcérſitur? jam advéſperaſcit.* S. *aúdin?*
Ego dúdum non nil véritus ſum abs te, Dáve, ne facerés idem,
Quod vólgus ſervorúm ſolet, dolís ut me delúderes:

1 D. *Ad te ibam.* S. *quidnam eſt?* D. *Cur uxor non accerſitur? jam adveſperaſcit.* S. *audin tu illum? Ego dudum nonnihil veritus ſum Dave abs te, ne faceres idem*] Donatum ſuper hoc loco conſideranti, apertiſſime liquet legiſſe eum ſine illis verbis, *ne faceres idem:* ſic enim ait, *Nonnihil veritus ſum Dave abs te. Breviter, pro, Veritus ne quid abs te fieret: ſicut ſupra, Ei metui a Chryſide.* haec Donatus. ſed verbis illis demptis quomodo verſus ordinari poſſint, neſcio. quare quemadmodum in impreſſis eſt, relinquemus; ita ut hemiſtichium compleat imperfectum verſum praecedentis ſcaenae; ut ſit tetrameter catalecticus. qui vero ſequitur hypercatalecticus, & qui poſt hunc eſt eſt acatalecticus, omnes Iambici. FAERNUS.

Cur uxor non accerſitur? jam adveſperaſcit. Audin tu illum?

Hic verſus diu vexavit Interpretes, jam ab Eraſmi aetate, nec minus ab ipſis vexatus eſt. Spondeo tamen poſthac quietum fore. Tolle addititium illud *Tu illum*, & Iambicum Tetrametrum habebis, quales ſex priores:

Atque eccum video ipſum foras exire. Ad te ibam. Quidnam eſt?
Cur uxor non adcerſitur? jam adveſperaſcit. Audin?

Audin abſolute; ut ſupra I, 5, 66. *Atque audin? verbum unum cave de nuptiis.* V, 2, 24. *Atque audin? quadrupedem conſtringito.* Atque ita ſemper. Dixerat ad Chremen Simo, *Tute adeo jam ejus verba audies:* nunc ad eundem ait, *Audin?* ſcilicet *ejus verba*, quod ſubauditur. Porro nuſquam Octonarius plenus, ut hic vulgo eſt, Iambicus eſt, ſed Trochaicus: neque verſus qui plenum ſubſequitur, Iambicus eſt, ut hic ſequens, ſed Trochaicus. Utriuſque igitur verſus cauſa, ejiciendum eſt illud, quod ex notula in textum irrepſit, *Tu illum.*

3 *Veritus ſum Dave abs te*] *Dave* in Theſi pene mutum eſt: ut exaudiatur, lege cum uno ex noſtris,

Ego dúdum non nil véritus ſum abs te, Dáve, ne f. idem.

Donatus: *Veritus ſum abs te: Breviter, pro, Veritus ſum ne quid abs te fieret: ſicut ſupra, Hei metui a Chryſide.* Quae ſit iſta *brevitas*, ſatis aperte liquet; nempe quia lucratus eſt tria verba, *ne quid fieret.*

Nil opuſt, ibi verentur.
Sét quid agam? adeamne ád eum, et cum eo injúriam hanc expóſtulem?
Ingeram mala múlta? atque aliquis dicat, Nil promóveris:
Nil? moleſtus cérte ei fuero: atque ánimo morem géſſero.
PA. *Charine, et me et te inprúdens, niſi quid Dí reſpiciunt, pérdidi.*
CH. *Itane inprudens? tándem inventaſt cáuſa. ſolviſti fidem.*
PA. *Quid ita tandem?* C. *etiám me diſtis dúcere iſtis póſtulas?*
PA. *Quid iſtuc eſt?* C. *poſtquám me amare dixi, complacitáſt tibi.*
Héu me miſerum, qui tuum animum ex ánimo ſpectavi meo.
PA. *Fálſus es.* C. *non ſátis tibi eſſe hoc ſólidum viſumſt gaúdium;*

Sl roges; nil pudent, hic ubi opuſt: illic ubi
Nil opuſt, ibi verentur.

Quis tu homo's, ut Plaut. Curc. III, 42.

Ut hás tabellas ád eum ferrem. Quis tu homo's?

& Mil. II, 5, 15.

Quicúm, niſi tecum? Quis tu homo's? aut mécum quid eſt negóti?

Cicero quidem Epiſt. Fam. VII, 16. *Cui tamen dixi, cum me aliquoties invitaret, oro te, quis tu es?* Verum, ſi ita apud noſtrum legeris, *Tu* cum in ictu non ſit, neceſſario elidetur; ut haec Plauti loca demonſtrant. Deinde ut *Homo* hic adſcivimus, ita mox *Ego: Cur ego meam tibi?* Ubi Guyetus mavult *Meum* genere neutro, τὸ ἐμόν. Sed Priſcianus p. 1091. *Terentius Andr. Cur meam tibi? ſubauditur Conjugem vel Sponſam.* Porro, *Nil pudent hic*, oppoſitum ei quod ſequitur *Ibi verentur:* ut jam facile careamus illo *Non verentur;* quod verſum conturbat, ſententiam autem fruſtra onerat. *Pudent*, vetuſte: ut Adel. IV, 7, 36. *Non te haec pudent?* Plaut. Caſ. V, 2, 3. *Ita nunc pudeo, atque ita nunc paveo.* Denique ejuſmodi Colon, *Ibi verentur*, clauſula eſſe ſolet tam Creticorum quam Bacchiacorum; *Ibi verentur, Ego huc revortor*, III, 2, 5. Plautus. *Velim ſepultam, Capit quadrantal, Te delicatam.* Eſt qui multum hic laborat, ut probet horum verſuum rationem Eraſmo & Belgio cuidam fuiſſe perſpectam, ante meam ad Tuſculanas operam. Mirum igitur, qui factum ut iſti neminem poſt ſe Interpretem eandem docuerint: mirum, qui hic ipſe, non ἄμουσος, ut de ſe narrat, ab illis eam non didicerit; cum ultra ea quae in Tuſculanis ego digeſſeram, ne pedem quidem unum hic promoveat, quin labatur & cadat.

17 *Multum. moleſtus certe ei fuero*] Donatus: *Subauditur, Promovere. Sed non ſubjunxit, quo modo Multum.* Quomodo ſodes id ſubjungeret? cum ea quae ſubjungit *Moleſtus certe*, clare indicent ſe parum promoturum. Praeſtaret, ut opinor, ſine diſtinctione legere, *Multum moleſtus:* vel ut unus ex noſtris *Multum ei moleſtus certe fuero:* niſi quod nulla de cauſa Trochaicos duos Iambicus excipiat. Ut hoc evitetur, & quam verſui tam ſententiae conſulatur, ſic lego:

CH. *Domúm modo ibo: ut ápparetur, dícam: atque huc renúntio.*
SI. *Nunc te óro, Dave, quóniam ſolus mi éffeciſti has núptias,*
DA. *Ego véro ſolus.* S. *córrigere mi gnátum porro enítere.*
DA. *Faciam hércle ſeduló.* S. *potes nunc, dum ánimus irritátus eſt.*
DA. *Quiéſcas.* S. *age igitúr, ubi nunc eſt ípſus?* D. *mirum, ni domi eſt.*
SI. *Ibo ád eum: atque eadem haec tibi quae dixi, dícam itidem illi.* D. *núllus ſum.*
Quid caúſae eſt, quin hinc in piſtrinum récta proficiſcár via?
Nihil éſt preci loci relíctum; jám perturbavi ómnia:
Erúm feféllí: in núptias conjéci erilem filium;
Feci hódie ut fierent, inſperante hoc, átque invito Pámphilo.
hem
Aſtútias: quod ſi quieſſem, níhil eveniſſét mali.
Sed éccum video ipſum: óccidi.
Utinám mihi eſſet áliquid hic, quo mé nunc praecipitém darem.

narraſti mihi. Poſt *narro*, adde pronomen *huic*, quod in omnibus eſt l. s. FAERNUS.

Hem, numnam periimus? Ita dedit Faernus: quippe in veterrimis ſuis membranis, quae vocales raro geminant, ſic ſcriptum invenerat. Repone, *Periimus:* Quod tamen cave cum quodam ut Dactylum pronunties; ſed illud *Hem* priori verſui appone: & ſtatim, quae antea deformia erant, fient pulcherrima. Jam dixi *Hem*, *Hui*, in fine verſus plerumque poni: idque hoc certo indicio; quia ubicumque fere hodie *Hem* verſum inchoat, prior verſus vel vocali vel conſonante *m* terminatur: quod caſu accidiſſe non poteſt.

13 *Quidnam audio? Gnatam ut det oro*] Donatus ad locum: *Quidnam audio? Legitur & Audiam. Menander enim ſic ait*, Τί δήποτ' ἀκούσω. Unica haec & vera lectio eſt; futuro tempore, non praeſenti. Dixerat Simo, *Narro Chremi quae tu dudum narraſti mihi*, hoc eſt, *Iras eſſe inter Glycerium & filium.* Nondum exanimatus eſt Davus, licet hoc *audiverit*; poterat enim Chremes fidem non habuiſſe: ſed id metuit, quidnam *auditurus ſit*, nempè exoratum fuiſſe Chremen.

14 *Hem. Quid dixti? Optume.*] Unus ex noſtris primariae notae, *Dixiſti.* Lege, *Quid dixiſti*, & *Hem* priori verſui appone.

15 *Domum modo ibo: ut apparentur, dicam*] Apparentur ſcilicet *Nuptiae:* atqui eae apparandae erant, in domo Simonis, non Chremis. Repone: *Ut apparetur, dicam:* Imperſonaliter dictum; ut Eun. III, 5, 35. *Adhortor, properent. dum apparatur, virgo in conclavi ſedet.* Et Adel. V, 7, 2. *In apparando conſumunt diem.*

20 *Atque eadem haec quae tibi dixi*] Unus ex noſtris, *Quae dixi tibi.* Lege, *Tibi quae dixi, dicam itidem illi. Tibi* & *Illi* utrumque in ictu.

Actus III. Scaena V.

Pamphilus. Davus.

PA. *'UBI illic eſt? ſcelús, qui me hodie. périi. atque ho*
fiteor jure
Mi óbtigiſſe; quándoquidem tam inérs, tam nulli cónſili
Sérvon fortunás meas me cómmiſiſſe fútili?
Ego prétium ob ſtultitiám fero: ſed inúltum id numquam
aúferet.

DA. *Poſthác incolumem ſát ſcio fore me, núnc ſi hoc devit*
lum.

PA. *Nam quid ego nunc dicám patri? negábon velle mé,*
Qui ſúm pollicitus dúcere? qua fidúcia id facere aúdeam

1 P. *Ubi illic ſcelus eſt qui me perdidit?* D. *perii.* P. *atque hoc confiteor*] Multi l. s. & Donatus, *ubi illic eſt ſcelus*: eſt autem verſus trochaicus catalecticus contracto per ſynizeſin, *confiteor*, in dactylum. *Jure obtigiſſe*] Interpone pronomen *mihi*, ex omnibus l. s. ut ſit, *jure mihi obtigiſſe*, quod & ſenſus exigit & ratio verſus, qui eſt trochaicus hypercatalecticus, vel forte acatalecticus, ſi ex *quidem*, *m* elidatur, ut in quinta ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS.

Ubi illic eſt ſcelus, qui me perdidit? D. *perii.* P. *atque hoc confiteor*
Jure mihi obtigiſſe, quandoquidem tam iners, tam nulli conſilii
Sum. ſervon fortunas meas me commiſiſſe futili?

Sic verſus conſtituit Faernus, quem ſecuti ſunt plerique omnes. Sed male rem hic geſſit vir optimus, cum ex *Confiteor* dactylum facit; nec melius alius, qui ex *Perdidit* anapaeſtum. Si ſic agatur, actum eſt de Terentio. Vide, ſi nos quid melius afferamus. Multi codices tam noſtri quam aliorum, *Ubi illic eſt ſcelus, qui me hodie perdidit.* Quae cum ultra metrum excurrerent; acceſſerunt veteres illi, quos ſupra indicavi, Correctores: bum innocens ejecerunt, n retinuerunt. Sic enim conſt dus erat hic verſus, & ſequer

'Ubi illic eſt? ſcelús, qui
die. périi. atque hoc co
jure
Mi obtigiſſe; quándoquiden
inérs, tam nulli cónſili
Sérvon fortunás meas me c
ſiſſe fútili?

Multo iracundius venit, *Qui die;* quam ſi addas, *Perdidi*
Quem quidem ego ſi ſenſero.
Quos ego. ſed motos praeſta
ponere fluctus.

Perii autem, cave Davo t cum libris ſcriptis: totum Pa eſt: ut Chaerea, Eun. II, *Quid hoc eſt ſceleris? perii.* & ſim. Animadverte autem, u *lus* in ictu nunc ſit, elata voc nuntiandum: at ſi *Perdidit* in Theſi ita ſtrangulatur, ut effugiat.

4 *Ergo pretium ob ſtultitia ro: ſed inultum id numquam ret*] Sic dedit Faernus: ſed ex vett. Edd. & uno Regio,

Ego prétium ob ſtultitiám
ſed inultum id númquam
aúferet.

A me a ſyllaba praecedent

DA. *Decéptus ſum, at non défetigatús.* C. *ſcio.*
DA. *Hac nón ſucceſſit, ália adgrediemúr via.*
Niſi ſi íd putas, quia prímo proceſſit parum,
Non jam ád ſalutem póſſe converti hoc malum.
PA. *Immo étiam: nam ſatis crédo, ſi advigiláveris,*
Ex únis geminas míhi conficies núptias.
DA. *Ego, Pámphile; hoc tibi pró ſervitio débeo,*
Conári manibus, pédibus, noctiſque ét dies:
Capitis periclum adíre, dum proſim tibi:
Tuumſt, ſi quid praeter ſpem évenit, mi ignóſcere.
Parúm ſuccedit quód ago: at facio ſédulo.
Vel mélius tute réperi, me miſſúm face.

Phorm. III, 1, 11. *Neſcio;*
Niſi Phaedria haud ceſſavit pro te eniti.
& V, 8, 6. *Neſcio;*
Niſi me dixiſſe nemini: id certo ſcio.
Plaut. Pſeud. I, 1, 105. & I, 1, 155. *Neſcio;*
Niſi quia futurumſt.
Rud. IV, 3, 85.
Neſcio, neque ego iſtas veſtras leges urbanas ſcio;
Niſi quia hunc meum eſſe dico.

41 *Factum eſt hoc Dave?* D. *Factum.* C. *Hem quid ais ſcelus?*] Omnes libri antiquiores, *Factum hoc eſt Dave?* FAERNUS.
Factum hoc eſt, Dave? Factum.
Hem quid ais ſcelus?
Atqui ex noſtris antiquiores omnes, *Factum eſt hoc.* & mox pro *Factum,* Petrenſis *Factum eſt.* Lege ergo,
Factum eſt hoc, Dave? Factum eſt. Hem quid ais, ſcelus?
Factum enim ante *Hem*, non poteſt non elidere ultimam.

44 *Quód, niſi hoc, cónſilium darent?*] Quod conſilium, niſi hoc? Immo alia via eodem pervenire poterant. Vides quoque verſum duriter incedere: Lege, minima mutatione, duorum ſcilicet in MStis apicum:
Inimici vellent, quidni hoc conſilium darent?

46 *Alia aggrediemur*] Donatus: *Legitur & Adoriemur.* Codices nunc ſuperſtites, omnes *Aggrediemur.*

47 *Niſi id putas*] Lege, *Niſi ſi id putas.*

48 *Non poſſe jam ad ſalutem converti hoc malum*] Lege numeroſe magis:
Non jam ad ſalutem poſſe converti hoc malum.

54 *Tuum eſt ſiquid praeter ſpem evenit ignoſcere*] Ex l. s. interpone poſt *evenit*, pronomen *mihi.* & ſtat ſenarius, ſi *tuum* & *mihi* monoſyllaba fiant. FAERNUS.

Etiam noſtri omnes *Mihi.* Sed audiamus Donatum: *Evénit productum, magis quia hoc perpetuo non vult Pamphilo accidere. Ergo* Evénit*: non autem* 'Evenit *media correpta.* Vide Magiſtrorum acumen. Nam & metri ratio *'Evenit,* non *Evénit*, efflagitat: & ſententia ipſa: quippe *'Evenit*, ut *Succedit.*

55 *Parum ſucceſſit quod ago*] Victorianus & aliqui alii libri etiam antiqui & Donatus, *parum ſuccedit.* FAERNUS. Sic & noſtri *ſuccedit.*

56 *Vel melius tu aliud reperi*] Non fere invenias librum ſcriptum in quo non legatur *vel tute*: vox vero *aliud* non eſt in aliquibus libris, inter quos Victoriano, ut &

PA. *Cupió: reſtitue quem á me accepiſti locum,*
DA. *Faciam.* P. *át jam hoc opus eſt.* D. *ſt concrepuit hinc a Glycerio óſtium.*
PA. *Nihil ád te.* D. *quaero.* P. *hem, núncne demum?* D. *at jam hóc tibi inventúm dabo.*

ACTUS IV. SCAENA II.

MYSIS. PAMPHILUS. CHARINUS. DAVUS.

MY. *IAM, úbi ubi erit, inventúm tibi curábo, et mecum addúctum*

verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri *Tute:* ſed plerique etiam *Aliud.*

57 *Reſtitue in quem me accepiſti locum*] Omnes antiqui libri, *reſtitue quem a me accepiſti locum.* ita legit & Eugraphius. ita videtur legiſſe & Donatus. nam quamvis aliter verba Terentii citet, tamen in expoſitione ſic dicit: *omnia mihi integra & ſalva redde, qualia tibi tradidi conſulturo.* quae verba Donati optime quadrant cum *reſtitue mihi locum.* FAERNUS.

Sic & noſtri vetuſtiores, *Reſtitue quem,* non *In quem.* Phorm. Prol. 31.

Quem actoris virtus nobis reſtituit locum.

Plautus Mil. III, 1, 108.

Si iſtam ſemel amiſeris
Libertatem, haut facile te in eundem rurſus reſtitues locum.

Idem, qui hic, error eſt: corrigendum enim ex metri ratione:

Líbertatem, haut fácile eundem rúrſus reſtitués locum.

58 D. *Faciam.* P. *at jam hoc opus eſt.* D. *hem. ſt mane. concrepuit a Glycerio oſtium*] Poſt *hem* nullam videtur habere ſignificationem dictio *ſed.* quare, licet reclamantibus omnibus libris, accedimus ſententiae Mureti legentis *ſt.* quae nota ſilentii eſt. ita etiam optime procedente octonario Iambico. FAERNUS.

Neque *Hem,* neque *St* mihi videtur ſignificationem hic habere. Muretus, quem hic ſequitur Faernus, *Hem, St,* quaſi unam ſyllabam ponit, ubi omnes ubique Codices *Hem ſed.* At illud *St,* ubi recte venit, per ſe ſyllabam ſemper facit. Velius Longus p. 2213. 'Inventi ſunt tamen, qui & ſine vocali putent poſſe ſyllabam fieri. 'Nam animadvertimus apud Comicos *S* & *T* pariter ſcriptas literas: 'ut apud Terentium in Phormione, '*Non is obſecro es Quem ſemper te eſſe dictitaſti? St. quid has metuis fores?* Hoc S & T pariter renuntiat ſilentium.' Vides ex his veteris Magiſtri verbis, ex *St* ſyllabam fieri. Hieronymus Epiſtola ad Damaſum: (Tom. IV. p. 148.) 'Sicut nos in Lingua Latina habemus interjectiones quaſdam: ut 'inſultando dicimus *Vah,* & in admirando *Papae,* & in dolendo '*Heu:* & quando ſilentium volumus 'imponere, ſtrictis dentibus ſpatium coartamus; & agimus tantum 'ſibilum, inſonando *Sith.*' Sic ex uno codice edidit Martianaeus; narrat tamen alios codices habere *Si.* Lege *St.* Ex his, & ex ipſa re patet, *St* ſyllabam per ſe facere; neque cum praecedente vocali, vel cum *Hem* poſſe coaleſcere. Quid igitur fiet? Videamus, an ex recepta librorum lectione aliquid excuti poteſt auctore ſuo dignum. Tolle iſta *Hem* & *Mane*; & eorum vice ſubſtitue *Hinc.*

Faciam. P. *át jam hoc ópus eſt.*
D. *ſt concrépuit hinc a Glycerio óſtium.*

Tuum Pámphilum: modo tu, ánime mi, noli te maceráre.
PA. *Myſis.* M. *quis eſt? ehem Pámphile, opportúne te mihi óffers.*
Oráre juſſit, ſi ſe ames, era, jám ut ad ſeſe vénias:
Vidére ait te cúpere. P. *vah, perii: hóc malum integráſcit.*
Sic'ne me atque illam operá tua nunc míſeros ſollicitári?
Nam idcirco adcerſor, núptias quod mi ádparari ſénſit.
CH. *Quibus quidem quam facile pótuerat quiéſti, ſi hic quiéſſet.*
DA. *Age, ſi hic non inſanít ſatis ſua ſpónte, inſtiga.* M. *atque édepol*

Illud autem *Sed*, quod ſpreverunt Muretus & Faernus, tam apte & appoſite venit, ut nihil ſupra. Eun. V, 8, 3. *Sed fores crepuerunt ab ea.* Hec. IV, 1, 6. *Sed oſtium concrepuit.* Phorm. V, 5, 12. *Sed oſtium concrepuit abs te.* Heaut. I, 1, 122.

Sed quid crepuerunt fores
Hinc a me? quiſnam egreditur?
huc conceſſero.

Ubi nota *Hinc a me*, ut hic *Hinc a Glycerio*: & vix, opinor, de hac emendatione dubitabis. Omnes fores, quae in fabulis memorantur, intra Scaenam erant, & eam verſus aperiebantur.

59 *Hem nuncine demum*] Codex e noſtris inſignis, *Hem nuncne demum.*

2 *Tuum Pamphilum. tu modo, anime mi, noli te macerare*] Ride eos, qui vel ſpondeum hinc *Pamphilum*, vel Anapaeſtum *Paphilum* faciunt. Muta modo ordinem, & nihil opus erit ejuſmodi portentis.

Tuum Pamphilum. modo tu, anime mi, noli te macerare.

Modo ſententiam inchoat, ut *Modo ut poſſim; Modo ut tacere poſſis.*

3 P. *Myſis.* M. *quid eſt*] Haec verba omnia in Vaticano & aliquibus aliis, perſonae Pamphili aſcribuntur. quod vero ſequitur, *mihi te offers*, ita collocatum legitur, *te mihi offers.* eſt autem utroque modo Iambicus tetrameter acatalecticus, ſi *quid* per dialyſin, diſyllabum fiat. FAERNUS.

Myſis quid eſt? M. *Hem, Pamphile, optume te mihi offers.*
P. *quid eſt?*

Apage illud *Quid* diſyllabum per dialyſin, *Quid.* Repono:

P. *Myſis.* M. *quis eſt? ehem Pamphile, opportune te mihi offers?*
Orare juſſit, ſi ſe ames, era; jam ut ad ſeſe venias.

Quis eſt? ita unus ex noſtris, & pro varia lectione alter. Sic & ſupra II, 2, 7. *Quis homo eſt, qui me? o Pamphile:* & alibi. *Ehem* autem monoſyllabon in hujuſmodi locis; non *Hem*, quod indignantis vel conturbati eſt. *Opportune te mihi offers;* ut Adel. III, 2, 24. *Opportune te obtuliſti mi obviam.* *Optume* et *opportune* non ſemel permutantur, tam apud Noſtrum, quam Plautum: quippe in ſcriptis vix differunt, *optune*, et *optume*. Ceterum illud *Quid eſt* olim a Correctoribus venit ad ſupplendum verſum; poſtquam *Optume* coeptum eſt legi pro *Opportune.*

6 *Sic miſeros ſollicitarier?*] Lege, ut verſus poſtulat, *ſollicitari.* At, inquiunt, in dimetiendo verſu *er* omittendum. Quae, malum, haec ſuperſtitio eſt, praeter communem loquendi morem apponere Paragogen, quam tamen non pronunties?

8 *Quibus quidem quam facile poterat*] Antiqui libri *potuerat.* FAERNUS. Sic & Noſtri, ipſo verſu poſtulante.

Nil opuſt, ibi verentur.
Sét quid agam? adeamne ád eum, et cum eo injúriam hanc
póſtulem?
'Ingeram mala múlta? atque aliquis dicat, Nil promóveris:
Nil? moleſtus cérte ei fuero: atque ánimo morem géſſero.
PA. *Charíne, et me et te inprúdens, niſi quid Dí reſpiciu*
pérdidi.
CH. *'Itane inprudens? tándem inventaſt cáuſa. ſolviſti fiden*
PA. *Quíd ita tandem?* C. *etiám me dictis dúcere iſtis póſtulas?*
PA. *Quíd iſtuc eſt?* C. *poſtquám me amare dixi, complacit*
tibi.
Héu me miſerum, qui tuum animum ex ánimo ſpectavi meo.
PA. *Fálſus es.* C. *non ſátis tibi eſſe hoc ſólidum viſumſt gaúdiu*

Si roges; nil pudent, hic ubi opuſt: illic ubi
Nil opuſt, ibi verentur.
Quis tu homo's, ut Plaut. Curc. III, 42.
Ut hás tabellas ád eum ferrem. Quis tu homo's?
& Mil. II, 5, 15.
Quicúm, niſi tecum? Quis tu homo's? aut mécum quid eſt negóti?

Cicero quidem Epiſt. Fam. VII, 16. *Cui tamen dixi, cum me aliquoties invitaret, oro te, quis tu es?* Verum, ſi ita apud noſtrum legeris, *Tu* cum in ictu non ſit, neceſſario elidetur; ut haec Plauti loca demonſtrant. Deinde ut *Homo* hic adſcivimus, ita mox *Ego: Cur ego meum tibi?* Ubi Guyetus mavult *Meum* genere neutro, τὸ ἐμόν. Sed Priſcianus p. 1091. *Terentius Andr. Cur meam tibi? ſubauditur Conjugem vel Sponſam.* Porro, *Nil pudent hic*, oppoſitum ei quod ſequitur *Ibi verentur:* ut jam facile careamus illo *Non verentur;* quod verſum conturbat, ſententiam autem fruſtra onerat. *Pudent*, vetuſte: ut Adel. IV, 7, 36. *Non te haec pudent?* Plaut. Caſ. V, 2, 3. *Ita nunc pudeo, atque ita nunc paveo.* Denique ejuſmodi Colon, *Ibi verentur*, clauſula eſſe ſolet t Creticorum quam Bacchiacoru *Ibi verentur, Ego huc revortor,* I 2, 5. Plautus. *Velim ſepultam,* pit *quadrantal, Te delicatam.* qui multum hic laborat, ut pro horum verſuum rationem Eraſmo Bergio cuidam fuiſſe perſpecta ante meam ad Tuſculanas opera Mirum igitur, qui factum ut neminem poſt ſe Interpretem e dem docuerint: mirum, qui ipſe, non ἄμουσος, ut de ſe narr ab illis eam non didicerit; cum tra ea quae in Tuſculanis ego geſſeram, ne pedem quidem un hic promoveat, quin labatur cadat.

17 *Multum. moleſtus certe ei f ero*] Donatus: *Subauditur, P movero. Sed non ſubjunxit,* q *modo Multum.* Quomodo ſodes ſubjungeret? cum ea quae ſubju git *Moleſtus certe*, clare indicent parum promoturum. Praeſtaret, opinor, ſine diſtinctione lege *Multum moleſtus:* vel ut unus noſtris *Multum ei moleſtus certe f ero:* niſi quod nulla de cauſa Tr chaicos duos Iambicus excipiat. I hoc evitetur, & quam verſui ta ſententiae conſulatur, ſic lego:

CH. *Sat hábeo.* P. *quid ſaciés? cedo.* D. *dies mi hic ut ſatis ſit véreor*
Ad agéndum: ne vacuum éſſe me nunc ád narrandum crédas:
Proinde hinc vos amolímini: nam mi ímpedimento éſtis.
PA. *Ego hanc víſam.* D. *quid tu? quo hinc te agis?* C. *verúm vis dicam?* D. *immo étiam*
Narrátionis incipit mi inítium. C. *quid me fiet?*
DA. *Eho tu inpudens, non ſátis hábes, quod tibi diecúlam áddo,*
Quantum húic promoveo núptias? C. *Dave, át tamen.* D. *quid érgo?*
CH. *Ut dúcam.* D. *ridiculum.* C. *húc face ad me vénias, ſi quid póteris.*
DA. *Quid véniam? nil habeo.* C. *át tamen ſi quid.* D. *age, véniam.* C. *ſi quid;*
Domi éro. D. *tu, Myſis, dum éxeo, parúmper opperíre hic.*
MY. *Quaprópter?* D. *ita facto éſt opus.* M. *matúra.* D. *jam inquam hic ádero.*

ei blandius dicat. Quin & Donatus hoc a Pamphilo abjudicat, & Charino adſignat; & ſic unus codex ex Noſtris. *Forti's; ſi quid conere*: hoc eſt, optimum conſilium extundes, ſi modo nervos intendas. ut ſupra IV, 1, 49. *Si advigilaveris.* Eun. V, 9, 26. AN. *Difficile eſt.* TH. *Si quid conlibuit, novi te.* Illud vero, *Scio quid conere*, plane abſurdum. Quomodo enim vel Charinus vel Pamphilus praeſcire id poſſet? Cur etiam & poſtea alter interrogat, *Quid eſt?* alter, *Quid facies? cedo:* ſi jam reſciſcerent? Ex pronuntiatione ſciebant, *Forti's*, ut *Triſti's*, *veritu's*, *meritu's*, coalitum eſſe ex *Fortis es.*

22 C. *Sat habeo.* P. *quid facies cedo.* D. *dies hic mihi ut ſit ſatis vereor*] Ita haec colloca ex l. s. *dies mihi hic ut ſatis ſit vereor.* & verſus procedit, qui eſt ejuſdem generis cum ſuperiore: aliter impeditus eſt. FAERNUS.

Noſtri omnes, *Dies hic mi*, non *Dies mi hic.* Non flocci intereſt.

28 *Huc face ad me ut venias*] Duo ex noſtris vetuſtiſſimi, *Ad me venias*, concinnius.

31 *Dum exeo, parumper opperire me hic*] Peccat hoc in metri leges: ac licet vetuſtiores quoque noſtri ſic ordinent: vix crediderim a Faerno ſic datum. Unus ex noſtris, *Me parumper opperire hic.* Tres, *Parumper, me opperire hic.* Hoc certe verſui ſatisfacit. Ejice tamen potius *Me*, quod ſedem adeo incertam habet: neque eo hic opus eſt, cum dicat *Exeo.* Sic And. I, 4, 8. *Opperiar ut ſciam*, & alibi: abſolute, non ſequente accuſativo.

32 *Ita facto opus eſt*] Lege ex ratione verſus & libro ſcripto, *ita facto eſt opus.* FAERNUS.

Noſtri quidem omnes, *Facto opus eſt*; cui lectioni eſt qui faveat contra Faernum; ſed ut verſui, inquit, conſulatur, inſerendum *At.*

Quapropter ita facto opus eſt. M. *At matura.*

Sane optime verſui conſultum eſt: ſi conſulere eſt jugulare. Quid? an *opus eſt at* corripiet *eſt* in ea ſede? ut fiat Paeon

ACTUS IV. SCAENA III.

MYSIS. DAVUS.

MY. *NILNE eſſe proprium cuiquam? Di voſtrám fidem:*
Summúm bonum eſſe erae députabam hunc Pámphilum,
Amícum, tutorém, virum in quovís loco
Parátum: verum ex eó nunc miſera quém capit
Labórem? facile hic plús mali eſt, quam illíc boni.
Set Dávos exit. mí homo, quid iſtuc óbſecro eſt?
Quo pórtas puerum? D. *Myſis, nunc opus éſt tua*

quartus, quomodo ſupra v. 8. *Potuerat*; infra, *Digitulo*, *Philoſophor'*? Non, opinor, hoc dicere ſuſtinebit. Sed *Matura*, ait, nude poſitum languet frigetque. At ex cujus contagione friget? Non certe in Epidico friget V, 1, 27.

Opperire dum effero ad te argentum. DA. *Matura.* EP. *Domiſt.*

2 *Summum bonum eſſe herae putavi hunc Pamphilum*] Quinque ex noſtris cum Edd. vett. *Putabam.* Recte. Sic enim loquimur, cum poſtea nos deceptos eſſe intellegimus. Praeterea pes tertius integro verbo *Erae* conſtat, contra veterum Metricorum effatum. Repone,

Summum bonum eſſe erae deputabam hunc Pamphilum.

Eſſe erae anapaeſtus eſt. Hec. IV, 1, 9.

Tun virum me aut hominem deputas adeo eſſe?

3 *Amicum, amatorem, virum in quovis loco Paratum*] Non placet illud *Amatorem;* quod minus eſt quam *Amicum.* Et ſi hic eſt *Amator;* Glycerium erit *meretrix*; prorſus contra fabulae argumentum. Lege ergo, vel Terentii cauſa, velint nolint Librarii,

Amicum, tutorem, *virum in quovis loco.*

ut ſupra de re eadem, I, 5, 6.

Te iſti virum do, amicum, tutorem, patrem.

Infra IV, 5, 18.

Aliquem eſſe amicum & defenſorem ei.

Amator in quovis loco paratus obſcoene accipi poſſit.

5 *Quem capit dolorem?*] Multi libri ſcripti, etiam antiqui, habent, *quem capit laborem?* ita legit & Donatus, licet variare videatur; ita & Eugraphius, qui hic *laborem* accipi dicit pro *dolore*, ſicut *periculum* pro *temptamento.* FAERNUS. Etiam ex noſtris plures & meliores *Laborem.*

8 *Memoria atque aſtutia*] Liber Vaticanus & Baſilicanus, pro *memoria* habent *malitia*, & aliqui alii. ita legit & Eugraphius. in aliquibus corrupte legitur *militia.* FAERNUS. Donatus *Memoria.* Noſtri codices, partim hoc, partim *Malitia*: quae verior lectio eſt. *Malitia*, calliditas, vafrities.

12 *Quamobrem id tute non facis*] Lege ob numeros meliores,

Quamobrem tute id non facis?

13 *Quia ſi forte opus ad erum jurandum mihi*] Poſt *opus*, deeſt verbum *ſit*, quod in omnibus ſcriptis eſt, & videtur neceſſarium. FAERNUS.

Donatus ad locum: *Sic locutus eſt, ut explicari atque intellegi non poſſit; aut enim deeſt Jus, ut ſit Jurandum pro Jusjurandum, aut ut vulgo dicitur Juramentum.* Ex his apparet, nullum alibi locutionis hujus exemplum Donato occurriſſe:

DA. *Decéptus ſum, at non défetigatús.* C. *ſcio.*
DA. *Hac nón ſucceſſit, ália adgrediemúr via.*
Niſi ſi id putas, quia prímo proceſſit parum,
Non jam ád ſalutem póſſe converti hoc malum.
PA. *Immo étiam: nam ſatis crédo, ſi advigiláveris,*
Ex únis geminas mihi conficies núptias.
DA. *Ego, Pámphile, hoc tibi pró ſervitio débeo,*
Conári manibus, pédibus, noctiſque ét dies:
Capitis periclum adíre, dum proſim tibi:
Tuumſt, ſi quid praeter ſpem évenit, mi ignóſcere.
Parúm ſuccedit quód ago: at facio ſédulo.
Vel mélius tute réperi, me miſſúm face.

Phorm. III, 1, 11. *Neſcio;*
Niſi Phaedria haud ceſſavit pro te eniti.
& V, 8, 6. *Neſcio;*
Niſi me dixiſſe nemini: id certo ſcio.
Plaut. Pſeud. I, 1, 105. & I, 1, 155. *Neſcio;*
Niſi quia futurumſt.
Rud. IV, 3, 85.
Neſcio, neque ego iſtas veſtras leges urbanas ſcio;
Niſi quia hunc meum eſſe dico.

41 *Factum eſt hoc Dave?* D. *Factum.* C. *Hem quid ais ſcelus?*] Omnes libri antiquiores, *Factum hoc eſt Dave?* FAERNUS.
Factum hoc eſt, Dave? Factum. Hem quid ais ſcelus?
Atqui ex noſtris antiquiores omnes, *Factum eſt hoc.* & mox pro *Factum*, Petrenſis *Factum eſt*. Lege ergo,
Factum eſt hoc, Dave? Factum eſt. Hem quid ais, ſcelus?
Factum enim ante *Hem*, non poteſt non elidere ultimam.

44 *Quód, niſi hoc, cónſilium daremus?*] Quod conſilium, niſi hoc? Immo alia via eodem pervenire poterant. Vides quoque verſum duriter incedere: Lege, minima mutatione, duorum ſcilicet in MStis apicum:
Inimici vellent, quidni hoc conſilium darent?

46 *Alia aggrediemur*] Donatus: *Legitur & Adoriemur.* Codices nunc ſuperſtites, omnes *Aggrediemur.*

47 *Niſi id putas*] Lege, *Niſi ſi id putas.*

48 *Non poſſe jam ad ſalutem converti hoc malum*] Lege numeroſe magis:
Non jam ad ſalutem poſſe converti hoc malum.

54 *Tuum eſt ſiquid praeter ſpem evenit ignoſcere*] Ex l. s. interpone poſt *evenit*, pronomen *mihi.* & ſiat ſenarius, ſi *tuum* & *mihi* monoſyllaba ſiant. FAERNUS.

Etiam noſtri omnes *Mihi.* Sed audiamus Donatum: *Evénit productum, magis quia hoc perpetuo non vult Pamphilo accidere. Ergo* Evénit: *non autem* 'Evenit *media correpta.* Vide Magiſtrorum acumen. Nam & metri ratio '*Evenit*, non *Evénit*, efflagitat: & ſententia ipſa: quippe '*Evenit*, ut *Succedit.*

55 *Parum ſucceſſit quod ago*] Victorianus & aliqui alii libri etiam antiqui & Donatus, *parum ſuccedit.* FAERNUS. Sic & noſtri *ſuccedit.*

56 *Vel melius tu aliud reperi*] Non fere invenias librum ſcriptum in quo non legatur *vel tute*: vox vero *aliud* non eſt in aliquibus libris, inter quos Victoriano. ut &

PA. *Cupió: reſtitue quem á me accepiſti locum.*

DA. *Faciam.* P. *át jam hoc opus eſt.* D. *ſét concrepuit hinc Glycerio óſtium.*

PA. *Nihil ád te.* D. *quaero.* P. *hem, núncne demum?* D. *at ja hóc tibi inventúm dabo.*

ACTUS IV. SCAENA II.

MYSIS. PAMPHILUS. CHARINUS. DAVUS.

MY. *IAM, úbi ubi erit, inventúm tibi curábo, et mecu adductum*

verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri *Tute:* ſed plerique etiam *Aliud.*

57 *Reſtitue in quem me accepiſti locum*] Omnes antiqui libri, *reſtitue quem a me accepiſti locum.* ita legit & Eugraphius. ita videtur legiſſe & Donatus. nam quamvis aliter verba Terentii citet, tamen in expoſitione ſic dicit: *omnia mihi integra & ſalva redde, qualia tibi tradidi conſulturo.* quae verba Donati optime quadrant cum *reſtitue mihi locum.* FAERNUS.

Sic & noſtri vetuſtiores, *Reſtitue quem*, non *In quem.* Phorm. Prol. 34.

Quem actoris virtus nobis reſtituit locum.

Plautus Mil. III, 1, 108.

Si iſtam ſemel amiſeris
Libertatem, haut facile te in eundem rurſus reſtitues locum.

Idem, qui hic, error eſt: corrigendum enim ex metri ratione:

Libertatem, haut fácile eundem rúrſus reſtitués locum.

58 D. *Faciam.* P. *at jam hoc opus eſt.* D. *hem. ſet mane. concrepuit a Glycerio oſtium*] Poſt *hem* nullam videtur habere ſignificationem dictio *ſed.* quare, licet reclamantibus omnibus libris, accedimus ſententiae Mureti legentis *ſt.* quae nota ſilentii eſt. ita etiam optime procedente octonario Iambico. FAERNUS.

Neque *Hem*, neque *St* mihi videtur ſignificationem hic habere. Muretus, quem hic ſequitur Faernus, *Hem, St*, quaſi unam ſyll bam ponit, ubi omnes ubique C dices *Hem ſed.* At illud *St*, ubi r cte venit, per ſe ſyllabam ſemp facit. Velius Longus p. 2213. 'I 'venti ſunt tamen, qui & ſine v 'cali putent poſſe ſyllabam fie 'Nam animadvertimus apud Con 'cos *S* & *T* pariter ſcriptas litera 'ut apud Terentium in Phormior '*Non is obſecro es Quem ſemper* '*eſſe dictitaſti? St. quid has meti* '*fores?* Hoc S & T pariter renu 'tiat ſilentium.' Vides ex his v teris Magiſtri verbis, ex *St* ſyll bam fieri. Hieronymus Epiſtc ad Damaſum: (Tom. IV. p. 14 'Sicut nos in Lingua Latina hab 'mus interjectiones quaſdam: 'inſultando dicimus *Vah*, & in a 'mirando *Papae*, & in dolen '*Heu:* & quando ſilentium volum 'imponere, ſtrictis dentibus ſpa 'um coartamus; & agimus tantu 'ſibilum, inſonando *Sith.*' Sic uno codice edidit Martianaen narrat tamen alios codices habe *Si.* Lege *St.* Ex his, & ex ip re patet, *St* ſyllabam per ſe fac re; neque cum praecedente voca vel cum *Hem* poſſe coaleſcere. Qu igitur fiet? Videamus, an ex a cepta librorum lectione aliquid e cuti poteſt auctore ſuo dignu Tolle iſta *Hem* & *Mane*; & eoru vice ſubſtitue *Hinc.*

Faciam. P. *át jam hoc ópus e* D. *ſét concrépuit hinc a Gly rio óſtium.*

CH. *Non mihi reſpondes?* M. *núſquam eſt, vae miſeraé mihi,*
Reliquit me homo, atque ábiit. D. *Di voſtrám fidem,*
Quid túrbae aput forumſt? quid illic hominum litigant?
Tum annóna caraſt. quid dicam aliud, néſcio.
MY. *Cur tu óbſecro hic me ſólam?* D. *hem! quae haec eſt fábula?*
Eho Mýſis, puer hic únde eſt? quiſve huc áttulit?
MY. *Satin ſánu's, me qui id rógites?* D. *quem igitúr rogem?*
Qui hic néminem alium vídeam. CH. *miror, únde ſit.*
DA. *Dictúra es quod rogo?* M. *aú.* D. *concede ad déxteram.*
MY. *Delíras: non tute ipſe?* D. *verbum unúm mihi,*
Praetéreaquam quod té rogo, faxís cave.
Quin dícis undeſt cláre. M. *a nobis.* D. *áttate:*

11 *Qui hic néminem alium video?*] Ita & Donatus; ſed o. l. s. Terentii, *videam*. FAERNUS. *Videam*, noſtri quoque omnes.

12 D. *Dicturan quod rogo?*] Liber Victorianus, *dicturan es:* alii omnes, *dicturane es*, itaque Priſcianus citat libro xv. verſus autem ſuſtentatur vel abjectione *s* ex *es*, vel *d* ex *quod*. primo modo, ſecundus pes erit anapaeſtus, tertius jambus; altero, ſecundus erit jambus, tertius anapaeſtus. FAERNUS.

Dicturan es quod rogo? Unus ex Noſtris: *Dicturan quod rogo.* Lege, *Dictura es.*

13 *Verbum ſi mihi Unum, praeterquam quod te rogo, faxis, cave*] Quinam, quaeſo, hic ſermo eſt, *Cave ſi faxis?* pro *Cave faxis.* Deinde omnes fere Noſtri, *Praetereaquam*, non *Praeterquam.* Unde facilis eſt loci reſtitutio:

Verbum unum mihi,
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.

Praetereaquam, praeterquam; ut *Poſteaquam*, poſtquam. Mutarunt hoc, ut alia, Magiſtelli; ne diſcipuli vetuſte loqui diſcerent.

15 D. *Unde eſt? dic clare.* M. *a vobis*] Non fere invenias librum ullum ſcriptum, qui non habeat, *a nobis*: quemadmodum etiam Donatus legit, ita dicens, *Quia a nobis, parum intelligebatur, hic addidit morem meretricis. ut vel ſic intelligat ſenex.* haec Donatus. Ceterum qui *a vobis* legunt, ex eo falſi ſunt, quod *unde eſt*, acceperunt pro, *cujus eſt.* quod ſi ita intelligeretur, jam illud quod infra dicitur, *cedo, cujus puerum hic adpoſuiſti?* ut geminatum, ſupervacaneum eſſet. Duo ergo Davum interrogare dicendum eſt; unum *unde ſit puer*, id eſt ex cujus domo exportatus, ad quod Myſis reſpondet, *a nobis*, id eſt ex domo noſtra: ut re vera erat; alterum, *cujum puerum adpoſuerit* ante aedes Simonis: ad quod illa reſpondet, *Pamphili.* quod vero Davus Myſidem, cum reſpondiſſet, *a nobis*, impudentiae inſimulat, ad id reſpicit, quod infra dicturus erat: *Quemne ego heri vidi ad vos adferri veſperi?* in eo enim videri vult eam accuſare, quod puerum ut ipſe vult credi ſuppoſitum Glycerio, adpoſuerit ante aedes Simonis, tanquam filium Pamphili. FAERNUS.

Male dicis. Undeſt? dic clare.
A nobis. Ah ah eh.

Vides, opinor, cum *Nobis* ultimam

Mirúm vero, inpudénter mulier ſi facit
Meretrix. CH. *ab Andria éſt haec, quantum intéllego.*
DA. *Adeón videmur vóbis eſſe idónei,*
In quibus ſic inludátis? CH. *veni in témpore.*
DA. *Própera ádeo puerum tóllere hinc ab jánua:*
Mane: cave quoquam ex iſtoc excéſſis loco.
MY. *Di te éradicent: ita me míſeram térritas.*
DA. *Tibi dico ego, annon?* M. *quid vis?* D. *at etiam rogas?*
Cedo, cújum puerum hic ádpoſuiſti? dic mihi.
MY. *Tu néſcis?* D. *mitte id, quód ſcio: dic, quód rogo.*
MY. *Veſtri.* D. *cuius noſtri?* M. *Pámphili.* D. *hem, quid?*
Pámphili?
MY. *Eho, annón eſt?* CH. *recte ego némpe has fugi núptias.*
DA. *O fácinus animadvértendum.* M. *quid clámitas?*
DA. *Quemne égo heri vidi ad vós adferri véſperi?*
MY. *O hóminem audacem.* D. *vérum. vidi Cántharam*

producat. *Ah ah eh* non Triſyllabon, ſed Diſyllabon eſſe. Reponere poſſis:

Male dixti. Undéſt? dic cláre.
A nóbis.

Male dixti eſt querentis & indignantis, ut *Bene dixti*, *Benefeciſti*, gratias agentis. Eun. III, 1, 61.

Bene dixti: ac mi iſtuc non in mentem venerat.

& III, 2, 10.

Ituran, Thais, quopiam es? Ehem Parmeno;
Bene feciſti: hodie itura.

Atque hoc pacto verſui quidem conſules; ſententiae vero parum proſpicies: cui nec *Maledicis* neque *Maledixti* ſatis apte reſpondet. Donatum vide, qui hic haeſitat, nec expedire ſe poteſt. Fuit, opinor, ab Auctore:

- Verbum unum mihi,
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.
Quin dicis undeſt clare. MY. *a nobis.* DA. *attate.*

Rogaverat Davus v. 9. *Eho Myſis, puer hic undeſt?* Illa bis tergiverſata eſt, nec dum certum & clarum reſponſum dederat: ergo hic denuo ei praecipit. *Quin dicis undeſt clare.* Porro meliores ex noſtris *Ahahe:* non ut in riſu ſolet *Ha ha he.* Neque ſane ullus hic ridendi locus eſt; ſi modo bene ſuas partes agat Davus. Lege *Attate*, quae interjectio eſt admirantis & conterriti, & ob rem ſubitam conturbati. Plaut. Epid. III, 4, 21.

Meam amicam audivi te eſſe mercatum. Attate.

(et alibi non ſemel.) Merc. II, 3, 31.

Attate: Meus pater hic quidem eſt.

16 *Mirum vero inpudenter mulier ſi facit meretrix. Ab Andria eſt ancilla haec, quantum intellego*] Prior verſus toto pede ultra terminum vagatur. Repone:

Mirum vero inpudenter mulier ſi facit
Meretrix. Ab Andria eſt haec, quantum intellego.

Mulier meretrix, Plautus aliquoties: ut Merc. IV, 1, 19.

Quid, mulier? Mulier meretrix.
Veron? Serio.

Suſſárcinatam. M. *Dis pol habeo grátiam,*
Cum in páriundo aliquot ádfuerunt líberae.
DA. *Ne illa illum haut novit, cújus cauſa haec íncipit.*
Chremés, ſi adpoſitum púerum ante aedis víderit,
Suam gnátam non dabit: tanto hercle mágis dabit.
CH. *Non hércle faciet.* D. *núnc adeo, 'ut tu ſis ſciens,*
Niſi púerum tollis, jám ego hunc in mediám viam
Provólvam: teque ibídem pervolvam in luto.
MY. *Tu pól homo non es ſóbrius.* D. *fallácia*
Alia áliam trudit. jám ſuſurrari aúdio,
Civem 'Atticam eſſe hanc. CH. *hém.* D. *coactus légibus*
Eam uxórem ducet. M. *eho, óbſecro, an non civis eſt?*
CH. *Joculárium in malum inſciens paene íncidi.*
DA. *Quis hic lóquitur? o Chremé, per tempus ádvenis.*
Auſcúlta. C. *audivi jam ómnia.* D. *anne haec tu ómnia?*
CH. *Audívi, inquam, a princípio.* D. *audiſtin, óbſecro? hem*

Turpilius apud Nonium v. Quaeſti:

Mulier meretrix, quae me quaeſti cauſa cognovit ſui.

Ancilla autem nihil confert ſententiae; cum id ex veſtitu conſtaret.

21 *Mane. cave quoquam ex iſtoc exceſſis loco*] Eſt qui corrigit: *Mane, cáve tu quoquam:* quia ſenſus, inquit, exigit, ut *Mane* raptim pronuntietur. Immo ſenſus exigit potius, ut mora fiat in *Mane:* quia jubet, ut Myſis in eodem loco moretur.

23 *Tibi ego dico annon?*] Venuſtius Edd. vett. *Tibi dico ego annon?*

27 *Eho annon eſt? Recte ego ſemper fugi has nuptias*] Quomodo *ſemper* fugit, qui I, 1, 73. ultro ad Simonem venit, ut cum ſumma dote filiam Pamphilo uxorem daret: & poſtea III, 3. conſenſit ut hodie fierent nuptiae? Codex ex Noſtris unus *Semper has fugi;* duo cum editione vetere *Has ſemper fugi.* Repone:

Eho annon eſt? Recte ego nempe has fugi nuptias.

31 *Dis pol habeo gratias*] Duo ex noſtris *Gratiam.* Recte & ex more. Eunuch. I, 2, bis, *Eſt dis gratia.* Hec. III, 2, 11. *Dis gratiam habeo.*

34 *Chremes, ſi poſitum puerum ante aedis viderit*] Noſtri aliquot cum Edd. vett. *puerum poſitum.* Lege, ut antea bis, ter:

Chremes, ſi adpoſitum puerum ante aedis viderit.

37 *Ni puerum tollis*] O. l. s. *Niſi.* FAERNUS. Noſtri etiam *Niſi.*

42 *Eho obſecro*] Donatus legit *au,* dicens eſſe interjectionem perturbatae mulieris. FAERNUS. Omnes noſtri, *Eho*: & recte.

45 *Audivi omnia*] Omnes fere libri & in his plerique antiquiorum, *audivi jam omnia.* verſu etiam id poſtulante. FAERNUS.

In omnibus noſtris deeſt *Jam.* Ceterum pro *Ah ne tu omnia,* plures & meliores noſtri *An haec tu omnia.* Donatus: 'Aut *ne* pro *non* 'legitur, aut *Ne tu omnia,* ut *Ne* 'producatur, & accipiatur pro *Non.*' Atqui *Ne* productum nullum hic locum habet. Lego, *Anne haec tu omnia?*

Scelera, hánc jam oportet in cruciatum hinc ábripi.
Hic eſt ille: non te crédas Davom lúdere.
MY. *Me míſeram: nil pol fálſi dixi, mí ſenex.*
CH. *Novi ómnem rem. eſt Simo intus?* D. *eſt.* M. *ne me áttigas*
Sceléſte, ſi pol Glýcerio non ómnia haec.
DA. *Eho incépta, neſcis quid ſit actum?* M. *qui ſciam?*
DA. *Hic ſócer eſt. alio pácto haut poterat fieri,*
Ut ſciret haec, quae vóluimus. M. *praedíceres.*
DA. *Hilum intereſſe cénſes, ex animo ómnia,*
Ut fért natura, fácias, an de indúſtria?

47 *Obſecro. hem ſcelera*] *Hem*, ut ſupra monui, in fine verſus fere ſemper ſedem habet: ut & hic legendum:

Obſecro. hem
Scelera, hanc jam oportet.

Viderunt jam alii.

48 *Hic illic eſt*] Libri omnes & Donatus, *hic eſt ille*, & τὸ *hic* praecedenti verſui in ſcanſione attribuitur. FAERNUS. Plerique etiam Noſtri *Hic eſt ille*, & Priſcianus p. 1114. tam editus quam manu ſcriptus.

50 *Novi rem omnem. ſed eſt Simo intus?* D. *eſt*] L. s. o. *novi omnem rem:* particula vero *ſed*, non eſt in antiquis libris: verſus autem eſt dimeter Iambicus. FAERNUS.

Ita hos verſus ordinavit Faernus:

Novi omnem rem. Eſt Simo intus? Eſt.
Ne me attingas, ſceleſte. ſi pol Glycerio non omnia haec.

ubi inter Senarios male Dimeter & Tetrameter locum occupant. Sed jam dudum correxerunt Guyetus, aliique. *Attigas* Plautinum quoque eſt, Epid. V, 2, 58.

Ne attigas. Oſtende vero. Nolo. Non aequum facis.

Porro hinc intelligitur, Davum Myſidi oſculum obtuliſſe.

52 *Quid ſciam*] O. L. [illegible] FAERNUS. Unus [illegible] ter ex noſtris *Quid.*

54 *Ut ſciret haec quae volumus.* M. *praediceres*] Hunc verſum ſuſtentamus diſſolutione alterius ex diphthongis, quae in hoc verſu ſunt. FAERNUS.

Ut ſciret haec quae volumus. Praediceres.

Faernus libris ſuis ſemper addictus, ex *Quaë* vel *Praë* diſyllabon facit. Deſpueretur Terentius, ſi hoc & plura ejuſmodi vera eſſent. Codex 900. annorum, nunc inter Academicos, *Voluimus.* Recte; quod & alii ex conjectura dederunt.

55 *Paulum intereſſe cenſes, ex animo omnia, Ut fert natura, facias, an de induſtria?*] Donatus ad locum: Paulum *intereſſe; nove pro* Multum: *& eſt* Ταπείνωσις σχῆμα. Sane & nove & mire; ſi *Paulum* idem ſignificare queat ac *Multum:* praeſertim ubi nullus ſit Ironiae locus. Et tamen verum eſt, quod Magiſter hic ex cathedra pronuntiat: aut in hac lectione *Paulum* perinde eſt ac *Multum;* aut ſenſu caſſa eſt tota ſententia. Pone enim, *Multum intereſſe cenſes?* & ille ipſe ſenſus recte naſcitur, quem prave accipiunt, qui legunt *Paulum.* Hoc tamen praetereunt, & conſulto, opinor, diſſimulant omnes, in quos incidi, Interpretes. Nos, ſi poſſumus, etiam hic ſuppetias Terentio feremus. Donatus iterum, [illegible] *animo omnia, ut fert natura,*

Mihi ad hánc rem exprompta málitia atque aſtútia.
MY. *Quid nam incepturu's?* D. *áccipe a me hunc ócius,*
Atque ánte noſtram jánuam adpone. M. *óbſecro,*
Humíne? D. *ex ara hinc ſúme verbenás tibi,*
Atque eás ſubſterne. M. *quámobrem tute id nón facis?*
DA. *Quia ſi forte opus ſit ád erum juratô mihi*
Non ádpoſuiſſe, ut líquido poſſim. M. *intéllego:*
Nova núnc religio te iſtaec inceſſit cedo?
DA. *Move ócius te, ut quíd agam porro, intéllegas.*
Pro Júppiter. M. *quid eſt?* D. *ſpónſae pater intérvenit.*

neque ſane crediderim vel Noſtrum vel quemquam hominum ſic locutum. Ratio enim & ſenſus communis non patitur, ut *Jurandum* valeat *Jusjurandum*, non magis quam ut *Familias* ſit *Paterfamilias*. Hodie tamen ex Plauto auctoritatem, ſed falſo, petunt. Ciſtell. II, 1, 25.

Abi quaerere ubi tuo jurando tuo ſatis ſit ſubſidi.

Ita codex omnium veterrimus: unde ſic locum extra aleam conſtituo:

Alibi quaere, ubi tuó jurandò júri ſatis ſit ſúbſidi;
Hic apud nos, Alcéſimarche, cónfregiſti teſſeram.

Jurando juri, hoc eſt, *jurijurando*: ut Pſeud. I, 2, 63.

Lanios qui item ut nos jurando jure malo quaerunt rem audi.

Ita ſcripti veteres: ubi corrigendum:

Lánios, qui item ut nós jurando júre male quaerúnt rem, adi.

Jurando jure pro *Jurejurando*. Deſinant igitur poſthac huic *Jurando* ex Plauto patrocinari. Sane apud Terentium omnes, quos vidi codices, verſu licet invito, habent,

Ut ſi forte opus ſit ad herum jusjurandum mihi.

praeter unum Academicum, qui *Jure jurando*; quod egregie verſui medebitur, ſi tollas hinc *Ad herum*:

Ut ſi forte opus ſit jure jurando mihi
Non adpoſuiſſe: ut liquido poſſim.

Sed aliam viam & meliorem, immo rectiſſimam, inſiſtemus: ſic enim dedit Auctor,

Ut ſi forte opus ſit ad herum jurato *mihi.*

Opus ſit mihi jurato, ut *opus eſt tibi tranſcurſo*. Hec. III, 4, 17.

In arcem tranſcurſo opus eſt. Cui homini? Tibi.

Phorm. V, 8, 14.

Non opus eſt dicto. Tibi quidem, at ſcito huic opuſt.

Sic alibi *opus prolato, parato, tacito* &c. Plaut. Aſin. I, 1, 8.

Per Dium Fidium quaeris: jurato mihi
Video neceſſe *eſſe eloqui, quicquid roges.*

Amph. I, 1, 280.

Nam injurato ſcio plus credet mihi, quam jurato tibi.

Perſ. III, 3, 11

Qui niſi jurato mihi nil auſu's credere.

15 *Nova nunc religio in te iſthaec inceſſit cedo*] Turpe mendum in omnibus libris inolevit: *In te inceſſit*, quaſi praeteritum eſſet ab *Incedo*. At praeſens tempus eſt ab *Inceſſo*. Lege,

Nova nunc religio te iſtaec inceſſit cedo?

Inceſſit te metus, timor, religio &c. non *in te*.

17 *Pro Juppiter.* M. *quid?*] Addatur verbum *eſt*, ex o. l. s. ita ex

Repúdio quod conſiliúm primum inténderam.
MY. *Neſcio quid narres:* D. *égo quoque hinc ab déxtera*
Venire me adſimulábo: tu, ut ſubſérvias
Orátioni, utcúmque opuſt, verbis vide.
MY. *Ego quid agas nihil intéllego: ſet, ſi quid eſt,*
Quod méa opera opus-ſit vóbis, ut tu plús vides,
Manébo, ne quod vóſtrum remorer cómmodum.

Actus IV. Scaena IV.

Chremes. Mysis. Davus.

CH. *REVERTOR, poſtquam quae ópus fuere ad n*
Gnatae parávi, ut júbeam arceſſi. ſet quid hoc?
Puer hérclest. mulier, tu ádpoſuiſti hunc? M. *úbi illic e*

quid d, eliſo, factaque ſynaloepha, verſus procedet. FAERNUS. Ita & noſtri, *Quid eſt?*

18 *Repudio conſilium quod primum intenderam*] Antiqui libri ita collocant,

Repudio quod conſilium p. i. FAERNUS. Ita & noſtri, praeter tres recentiores.

21 *Utcúmque opus ſit*] Opus in Theſi totum occultatur. Lege, *Opuſt.* Vide ad Heaut. III, 3, 17.

23 *Aut tu plus vides*] Lege cum Guyeto, *Ut tu plus vides.* Certum quippe erat, non, cum *Aut*, dubium, Davum Myſide longe callidiorem eſſe.

3 *Puer hercle eſt. mulier, tun adpoſuiſti hunc? Ubi illic eſt?*] Verſus juſto longior eſt vel ſyllaba vel toto pede: unde plerique ex noſtris, *Tun' poſuiſti hunc?* Sed hoc a correctoribus minus peritis. Lege,

Puer hercle eſt. mulier, tun' adpóſuiſti? 'Ubi illic eſt?

Dele *Hunc;* quod, cum *Puer eſt* dixerit, facile abeſſe poteſt. vel etiam lege, *Tu adpoſuiſti hunc?* ut editiones veteres habent. *Adpoſuiſti*, ad januam ſcil. (non abſolute *Poſuiſti*) ut ſupra IV, 3, 10 & 14.

& in hac Scaena, 24 & 3
terum Iambicorum, qui inte
rios pedibus ſeptem incedan
ex corruptis Plauti locis cre
gratiam facimus eorum reper

6 *Quid turbae eſt apud f*
quid illic hominum litigant?]
hic verſus ultra menſuram
rit. Eſt qui refingat *eſt ad*
melius, opinor, Guyetus,

Quid turbae apud forumſt
illic hominum litigant?

vel, *Quid illud hominum?* u
tus Rud. I, 2, 60.

Quid illud eſt, Scepa
Hominum ſecundum littus

8 *Cur tu, obſecro, hic me*
D. *Quae eſt haec fabula?*]
& meliores e Noſtris, concin

Cur tu, obſecro, hic me
D. *Hem, quae haec eſt f*

10 *Quem igitur rogem*] Po
o. l. s. habent pronomen *ego*
in ſcanſione in unam ſyllaba
trahendum, & per ſynalo
abjiciendum eſt. FAERNUS

Satin ſanus es, qui me i
tes? Quem ego igitur r

Ita codices cum Faerni, t
ſtri. Repone:

Satin ſánu's, mé qui id
Quém igitur rogem?

Vel ictus ipſi ſatis hoc prob

CH. *Non mihi reſpondes?* M. *nuſquam eſt. vae miſerae mihi,*
Reliquit me homo, atque abiit. D. *Di voſtram fidem,*
Quid turbae aput forumſt? quid illic hominum litigant?
Tum annona caraſt. quid dicam aliud, neſcio.
MY. *Cur tu obſecro hic me ſolam?* D. *hem! quae haec eſt fabula?*
Eho Myſis, puer hic unde eſt? quiſve huc attulit?
MY. *Satin ſanu's, me qui id rogites?* D. *quem igitur rogem?*
Qui hic neminem alium videam. CH. *miror, unde ſit.*
DA. *Dictura es quod rogo?* M. *au.* D. *concede ad dexteram.*
MY. *Deliras: non tute ipſe?* D. *verbum unum mihi,*
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.
Quin dicis undeſt clare. M. *a nobis.* D. *attate:*

11 *Qui hic neminem alium video?*] Ita & Donatus; ſed o. l. s. Terentii, *videam.* FAERNUS. *Videam,* noſtri quoque omnes.

12 D. *Dicturan quod rogo?*] Liber Victorianus, *dicturan es:* alii omnes, *dicturane es*, itaque Priſcianus citat libro XV. verſus autem ſuſtentatur vel abjectione *s* ex *es*, vel *d* ex *quod*. primo modo, ſecundus pes erit anapaeſtus, tertius jambus; altero, ſecundus erit jambus, tertius anapaeſtus. FAERNUS.

Dicturan es quod rogo? Unus ex Noſtris: *Dicturan' quod rogo.* Lege, *Dictura es.*

13 *Verbum ſi mihi Unum, praeterquam quod te rogo, faxis, cave*] Quinam, quaeſo, hic ſermo eſt, *Cave ſi faxis?* pro *Cave faxis.* Deinde omnes fere Noſtri, *Praetereaquam*, non *Praeterquam.* Unde facilis eſt loci reſtitutio:

Verbum unum mihi,
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.

Praetereaquam, praeterquam; ut *Poſteaquam*, poſtquam. Mutarunt hoc, ut alia, Magiſtelli; ne diſcipuli vetuſte loqui diſcerent.

15 D. *Unde eſt? dic clare.* M. *a vobis*] Non fere invenias librum ullum ſcriptum, qui non habeat, *a nobis*: quemadmodum etiam Donatus legit, ita dicens, *Quia a nobis, parum intelligebatur, hic addidit morem meretricis. ut vel ſic intelligat ſenex.* haec Donatus. Ceterum qui *a vobis* legunt, ex eo falſi ſunt, quod *unde eſt*, acceperunt pro, *cujus eſt.* quod ſi ita intelligeretur, jam illud quod infra dicitur, *cedo, cujus puerum hic adpoſuiſti?* ut geminatum, ſupervacaneum eſſet. Duo ergo Davum interrogare dicendum eſt; unum *unde ſit puer*, id eſt ex cujus domo exportatus, ad quod Myſis reſpondet, *a nobis*, id eſt ex domo noſtra: ut re vera erat; alterum, *cujum puerum adpoſuerit* ante aedes Simonis: ad quod illa reſpondet, *Pamphili.* quod vero Davus Myſidem, cum reſpondiſſet, *a nobis*, impudentiae inſimulat, ad id reſpicit, quod infra dicturus erat: *Quemne ego heri vidi ad vos adferri veſperi?* in eo enim videri vult eam accuſare, quod puerum ut ipſe vult credi ſuppoſitum Glycerio, adpoſuerit ante aedes Simonis, tanquam filium Pamphili. FAERNUS.

Male dicis. Undeſt? dic clare.
A nobis. Ah ah eh.

Vides, opinor, cum *Nobis* ultimam

Mirúm vero, inpudénter mulier ſi facit
Me: et. ir.. CH. *ab Andria éſt haec, quantum intéllego.*
DA. *Adeón ridentur vóbis eſſe idónei,*
In quibus ſic inludátis? CH. *veni in témpore.*
DA. *Propera ád. o puerum tóllere hinc ab jánua:*
Mané: cave quoquam ex iſtoc excefsis loco.
MY. *Di te éradicent: ita me miſeram térritas.*
DA. *Tibi di o ego, amnon?* M. *quid vis?* D. *at etiam rc*
Cedo, cújum puerum hic ádpoſuiſti? dic mihi.
MY. *Tu néſcis?* D. *mitte id, quód ſcio: dic, quód rog*
MY. *Veſtri.* D. *cuius noſtri?* M. *Pámphili.* D. *hem,*
Pámphili?
MY. *Eho, annón eſt?* CH. *recte ego némpe has fugi núp*
DA. *O fácinus animadvértendum.* M. *quid clámitas?*
DA. *Quemne égo heri vidi ad vós adferri véſperi?*
MY. *O hóminem audacem.* D. *vérum. vidi Cántharam*

producat, *Ah ah eh* non Triſyllabon, ſed Diſyllabon eſſe. Reponere poſſis:

Male dixti. Undéſt? dic clárc. A nóbis.

Male dixti eſt querentis & indignantis, ut *Bene dixti, Benefeciſti,* gratias agentis. Eun. III, 1, 61.

Bene dixti: ac mi iſtuc non in mentem venerat.

& III, 2, 10.

Ituran, Thais, quopiam es? Ehem Parmeno;
Bene feciſti: hodie itura.

Atque hoc pacto verſui quidem conſules; ſententiae vero parum proſpicies: cui nec *Maledicis* neque *Maledixti* ſatis apte reſpondet. Donatum vide, qui hic haeſitat, nec expedire ſe poteſt. Fuit, opinor, ab Auctore:

Verbum unum mihi,
Praetereaquam quod te rogo, faxis cave.
Quin dicis undeſt clare. MY. *a nobis.* DA. *attate.*

Rogaverat Davus v. 9. *Eho Myſis, puer hic undeſt?* Illa bis tergiverſata eſt, nec dum certum & c reſponſum dederat: ergo hic ei praecipit, *Quin dicis undeſt* Porro meliores ex noſtris non ut in riſu ſolet *Ha ha he.* que ſane ullus hic ridendi loc ſi modo bene ſuas partes ag vus. Lege *Attate,* quae i ctio eſt admirantis & conterr ob rem ſubitam conturbati. Epid. III, 4, 21.

Meam amicam audivi te eſſ catum. Attate.

(et alibi non ſemel.) Merc. II,
Attate: Meus pater hic quiden

16 *Mirum vero inpudenter ſi facit meretrix. Ab Andr ancilla haec, quantum int* Prior verſus toto pede ultra num vagatur. Repone:

Mirum vero inpudenter mu facit
Meretrix. Ab Andria eſt quantum intellego.

Mulier meretrix, Plautus a ties: ut Merc. IV, 1, 19.

Quid, mulier? Mulier me Veron? Serio.

Suſſárcinatam. M. *Dis pol habeo grátiam,*
Cum in páriundo aliquot ádfuerunt liberae.
DA. *Ne illa illum haut novit, cújus cauſa haec incipit.*
Chremés, ſi adpoſitum puerum ante aedis víderit,
Suam gnátam non dabit: tanto hercle mágis dabit.
CH. *Non hércle faciet.* D. *nunc adeo, ut tu ſis ſciens,*
Niſi puerum tollis, jám ego hunc in mediám viam
Provólvam: teque ibídem pervolvam in luto.
MY. *Tu pól homo non es ſóbrius.* D. *fallácia*
Alia áliam trudit. jám ſuſurrari aúdio,
Civem 'Atticam eſſe hanc. CH. *hém.* D. *coactus légibus*
Eam uxórem ducet. M. *eho, óbſecro, an non civis eſt?*
CH. *Joculárium in malum inſciens paene incidi.*
DA. *Quis hic lóquitur? o Chremé, per tempus ádvenis.*
Auſcúlta. C. *audivi jam ómnia.* D. *anne haec tu ómnia?*
CH. *Audivi, inquam, a principio.* D. *audiſtin, óbſecro? hem*

Turpilius apud Nonium v. Quaeſti:

Mulier meretrix, quae me quaeſti cauſa cognovit ſui.

Ancilla autem nihil confert ſententiae; cum id ex veſtitu conſtaret.

21 *Mané. cave quoquam ex iſtoc exceſſis loco*] Eſt qui corrigit: *Mane, cáve tu quoquam:* quia ſenſus, inquit, exigit, ut *Mane* raptim pronuntietur. Immo ſenſus exigit potius, ut mora fiat in *Mane:* quia jubet, ut Myſis in eodem loco moretur.

23 *Tibi ego dico annon?*] Venuſtius Edd. vett. *Tibi dico ego annon?*

27 *Eho annon eſt? Recte ego ſemper fugi has nuptias*] Quomodo *ſemper* fugit, qui I, 1, 73. ultro ad Simonem venit, ut cum ſumma dote filiam Pamphilo uxorem daret: & poſtea III, 3. conſenſit ut hodie fierent nuptiae? Codex ex Noſtris unus *Semper has fugi;* duo cum editione vetere *Has ſemper fugi.* Repone:

Eho annon eſt? Recte ego nempe has fugi nuptias.

31 *Dis pol habeo gratias*] Duo ex noſtris *Gratiam.* Recte & ex more. Eunuch. I, 2, bis,. *Eſt dis gratia.* Hec. III, 2, 11. *Dis gratiam habeo.*

34 *Chremes, ſi poſitum puerum ante aedis viderit*] Noſtri aliquot cum Edd. vett. *puerum poſitum.* Lege, ut antea bis, ter:

Chremes, ſi adpoſitum puerum ante aedis viderit.

37 *Ni puerum tollis*] O. l. s. *Niſi.* FAERNUS. Noſtri etiam *Niſi.*

42 *Eho obſecro*] Donatus legit *au,* dicens eſſe interjectionem perturbatae mulieris. FAERNUS. Omnes noſtri, *Eho*: & recte.

45 *Audivi omnia*] Omnes fere libri & in his plerique antiquiorum, *audivi jam omnia.* verſu etiam id poſtulante. FAERNUS.

In omnibus noſtris deeſt *Jam.* Ceterum pro *Ah ne tu omnia*, plures & meliores noſtri *An haec tu omnia.* Donatus: 'Aut *ne* pro *non* 'legitur, aut *Ne tu omnia*, ut *Ne* 'producatur, & accipiatur pro *Non.*' Atqui *Ne* productum nullum hic locum habet. Lego, *Anne haec tu omnia?*

[redacted]

Scelera, hánc jam oportet in cruciatum hinc ábripi.
Hic eſt ille: neu te crédas Davom lúdere.
MY. *Me míſeram: nil pol fálſi dixi, mi ſenex.*
CH. *Novi ómnem rem. eſt Simo íntus?* D. *eſt.* M. *ne me áttigas*
Sceléſte, ſi pol Glýcerio non ómnia haec.
DA. *Eho inépta, neſcis quíd ſit actum?* M. *quí ſciam?*
DA. *Hic ſócer eſt. alio pácto haut poterat fieri,*
Ut ſciret haec, quae vólumus. M. *praediceres.*
DA. *Hilum intereſſe cénſes, ex animo ómnia,*
Ut fért natura, fácias, an de indúſtria?

47 *Obſecro. hem ſcelera*] *Hem*, ut ſupra monui, in fine verſus fere ſemper ſedem habet: ut & hic legendum:

Obſecro. hem
Scelera, hánc jam oportet.

Viderunt jam alii.

48 *Hic illic eſt*] Libri omnes & Donatus, *hic eſt ille*, & τὸ *hic* praecedenti verſui in ſcanſione attribuitur. FAERNUS. Plerique etiam Noſtri *Hic eſt ille*, & Priſcianus p. 1114. tam editus quam manu ſcriptus.

50 *Novi rem omnem. ſed eſt Simo intus?* D. *eſt*] L. s. o. *novi omnem rem:* particula vero *ſed*, non eſt in antiquis libris: verſus autem eſt dimeter Iambicus. FAERNUS.

Ita hos verſus ordinavit Faernus:

Novi omnem rem. Eſt Simo intus? Eſt.
Ne me attingas, ſceleſte. ſi pol Glycerio non omnia haec.

ubi inter Senarios male Dimeter & Tetrameter locum occupant. Sed jam dudum correxerunt Guyetus, aliique. *Attigas* Plautinum quoque eſt, Epid. V, 2, 58.

Ne attigas. Oſtende vero. Nolo. Non aequum facis.

Porro hinc intelligitur, Davum Myſidi oſculum obtuliſſe.

52 *Quid ſciam*] O. l. s. *qui ſciam.* FAERNUS. Unus tantum & alter ex noſtris *Quid.*

54 *Ut ſciret haec quae volumus.* M. *praediceres*] Hunc verſum ſuſtentamus diſſolutione alterius ex diphthongis, quae in hoc verſu ſunt. FAERNUS.

Ut ſciret haec quae volumus. Praediceres.

Faernus libris ſuis ſemper addictus, ex *Quae* vel *Prae* diſyllabon facit. Deſpueretur Terentius, ſi hoc & plura ejuſmodi vera eſſent. Codex 900. annorum, nunc inter Academicos, *Voluimus.* Recte; quod & alii ex conjectura dederunt.

55 *Paulum intereſſe cenſes, ex animo omnia, Ut fert natura, facias, an de induſtria?*] Donatus ad locum: Paulum *intereſſe; nove pro* Multum: *& eſt* Ταπείνωσις σχῆμα. Sane & nove & mire; ſi *Paulum* idem ſignificare queat ac *Multum:* praeſertim ubi nullus ſit Ironiae locus. Et tamen verum eſt, quod Magiſter hic ex cathedra pronuntiat: aut in hac lectione *Paulum* perinde eſt ac *Multum;* aut ſenſu caſſa eſt tota ſententia. Pone enim, *Multum intereſſe cenſes?* & ille ipſe ſenſus recte naſcitur, quem prave accipiunt, qui legunt *Paulum.* Hoc tamen praetereunt, & conſulto, opinor, diſſimulant omnes, in quos incidi, Interpretes. Nos, ſi poſſumus, etiam hic ſuppetias Terentio feremus. Donatus iterum, *Ex animo omnia, ut fert natura,*

Actus IV. Scaena V.

Crito hoſpes. Mysis. Davus.

CR. *IN hác habitáſſe plátea dictumſt Chrýſidem,*
Quae ſibi inhoneſte optávit parere hic divítias,
Potiús quam honeſte in pátria pauper víveret:
Eius mórte ea ad me lége redierúnt bona.
Set quós percontèr vídeo. ſalvete. M. *óbſecro,*
Quem vídeo? eſtne hic Critó ſobrinus Chrýſidis?
Is éſt. CR. *o Myſis, ſálve.* M. *ſalvos ſis Crito.*

facias. Figura ἐπεξήγησις. *nam quid eſt ex animo, niſi ut fert natura? Et haec ſententia a Terentio* ἐρωτηματικῶς *prolata eſt, quam Menander* ἐπιδεικτικῶς *poſuit.* Fallit primo Magiſter; cum *ex animo* dicit idem eſſe quod *ut fert natura.* Immo *ex animo* eſt proſpere, ex animi ſententia: *ut fert natura,* eſt ſponte, ſorte, temere, oppoſitum τῷ *de induſtria.* Quod ſequitur apud Donatum, Terentium quidem per Interrogationem, Menandrum autem per Affirmationem ſententiam hanc protuliſſe; uterque affirmative dixerit, ſi ſic legas:

Paulum intereſſe cenſeo, *ex animo omnia,*
Ut fert natura, facias, an de induſtria.

Sed vera lectio eſt, *Hilum intereſſe cenſes? Hilum intereſſe, hilum differre.* Lucret. III, 881. *Neque hilum Differre, an nullo fuerit jam tempore natus.*

2 *Quae ſe inhoneſte optavit parare hic divitias*] Ex o. l. s. & Donato geminamus pronomen *ſe;* pro *parare* autem, *parere* habent omnes libri antiquiores & aliqui alii, tam Terentii, quam Priſciani hunc locum citantis. atque ita ratio verſus requirit. *divitias* autem, per ſynizeſin coeuntibus vel duabus primis ſyllabis, vel duabus extremis, contrahitur in creticum: ita remanet jambus in fine. atque hoc modo ſaepe ab Terentio & Plauto uſurpatur haec dictio. FAERNUS.

3 *Potiusquam in patria honeſte*] Ita & Donatus, & antiquiores libri Terentii. ſed omnes alii, *potiusquam honeſte in patria.* FAERNUS.

Duo quoque ex noſtris recentiores *Honeſte in patria.* & ſic Priſcianus p. 647, & 1030. etiam ſcriptus. Ita quoque Val. Probus 1457. Suaviores ſic ſunt numeri. Sed aliud quid, ſodes, vide. *Quae optavit ſeſe parere divitias, potius quam* (*ſeſe*) *vivere pauper.* Fateris jam, in hac lectione *pauperem* dictum oportuiſſe, caſu accuſandi. Codex ex Regiis Chartaceus, ſed e vetuſto tranſcriptus,

Quae ſibi *inhoneſte optavit parere hic divitias.*

Hoc quidem poſito, recte erit Pauper. *Sibi parere divitias,* ut Eun. V, 2, 32.

Ut ſolidum parerem hoc mi beneficium, Chaerea.

Codices duo Bodlejani, qui *ſeſe* agnoſcunt, alia tamen via Syntaxi cavent,

Potius quam honeſte in patria pauper viveret.

Et hoc etiam recte: ut Adel. I, 2, 28. *Et tu illum tuum ſineres nunc facere, potius quam faceret animiore aetate.* Utrumque nos amplectimur & *ſibi* & *viveret.*

CR. *Itan Chryſis? hem.* M. *nos pól quidem miſeras pérdidit.*
CR. *Quid vós, quo pacto hic? ſátine recte?* M. *nóſne? ſic*
Ut quimus, ajunt; quándo, ut volumus, nón licet.
CR. *Quid Glycerium? jam hic ſuós parentes répperit?*
M. *Utinam.* CR. *án nondum etiam? haut aúſpicato huc me*
ádtuli:
Nam pól, ſi id ſciſſem, númquam huc tetuliſſem pedem:
Sempér eï dicta eſt éſſe haec atque habita éſt ſoror:
Quae illíus fuerunt, póſſidet: nunc me hóſpitem
Litéſ ſequi, quam id mihi ſit facile atque útile,
Aliórum exempla cómmonent: ſimul árbitror,
Jam eſſe áliquem amicum et déſenſorem ei: nám fere
Grandiúſcula jam profécta eſt illinc. clámitent,
Me ſycophantam: herédítatem pérſequi,

8 *Nos quidem pol miſeras perdidit*] Lege, *nos pol quidem*, ut III, 1, 1. *Ita pol quidem res eſt.*

9 CR. *Quid vos, quo pacto hic? ſatin recte?* M. *nos ne? ſic*] Ratio verſus exigit ut *ſatine* legatur, quae vox non minus quam *ſatin* Terentio eſt familiaris; aut in *pacto* non fiet ſynaloepha. ex *ſatin* vero, *n*, elidetur. quae omnes licentiae ceſſarent, ſi legeretur, *ſatine*. FAERNUS. Sine dubio legendum *Satine*; ſeu ajant ſeu negent Librarii.

12 *Haut auſpicato huc me adpuli*] Sic Faernus dedit; & quaſi omnes codices congruerent, nihil adnotavit. Unus ex Noſtris bonae notae *Adtuli*. Priſcianus p. 1009. *Auſpicato*: *Terentius in Andria*: *Haut auſpicato huc me adpuli.* Ita quidem Putſchius dedit: ſed noſtri ibi Codices *Adtuli*: ut & illi quos Georg. & Franc. Fabricii conſuluerunt. Plaut. Amph. III, 4, 6.

Ego ſum Jovi dicto audiens, eius juſſu nunc huc me adſero.

Ubi non poteſt ſubſtitui, *Adpello*.

14 *Semper enim ejus dicta eſt haec atque habita eſt ſoror*] Hic verſus varie legitur. Vaticanus & Baſilicanus ſic:

Semper enim dicta eſt eſſe haec, atque habita eſt ſoror.

Alii omnes: *Semper ejus* &c. Donatus vero quem & ſequimur:

Semper enim dicta eſt eius haec atque habita eſt ſoror.

Verſus autem ſtat contracto *eius*, in unam ſyllabam longam. FAERNUS.

Eadem in noſtris lectionis inconſtantia eſt. Pro *enim* lege *eï*.

Semper eï dicta eſt eſſe haec atque habita eſt ſoror.

ut Heaut. II, 3, 29. *Anus,*

Quae eſt dicta mater eſſe eï *antehac, non fuit.*

Senſus quoque eſt gravior per aſyndeta, ſublato *Enim*.

16 *Quam hic mihi ſit facile atque utile*] Quattuor ex noſtris, ex quibus tres omnium veterrimi, *Quam Id mihi*: non *Hic*. Si *Hic* legis; convicium erit Athenienſibus ſolis, quaſi inſigniter erga hoſpites injuriis. Sin *Id* mavis; generaliter dictum erit, in quavis civitate hoſpites vix poſſe ſuum jus conſequi. Atque hoc rectius: cum enim *aliorum exempla* dicit, domi in Andro vel alibi intellegit; utique non A-

Mendicum: tum ipſam déſpoliare nón iubet.
MY. *O óptume hoſpes, pól Crito antiquum óbtines.*
CR. *Duc me ád eam: quando huc véni, ut videam.* M. *máxume.*
DA. *Sequar hós: nolo me in témpore hoc videát ſenex.*

ACTUS V. SCAENA I.

CHREMES. SIMO.

CH. *SÁTIS jam ſatis, Simó, ſpectáta ergá te amicitiáſt mea:*
Sátis pericli incépi adire: orándi jam finém face.
Dúm ſtudeo obſequi tibi, paene inlúſi vitam filiae.
SI. *Ímmo enim nunc cum máxume abs te póſtulo atque oró, Chreme,*

thenis, ubi (V, 4, 4.) *inſolens* & rarus fuit. Quid quod Menander Atticus noluiſſet civitatem ſuam in-ulli dicto lacerare.

18 *Jam aliquem éſſe amicum*] Quattuor ex noſtris cum Edit. vetere: *Jam eſſe áliquem amicum.* Concinnius.

20 *Me ſycophantam hereditatem perſequi*] Invidioſius eſt *hereditatem*; ut apud Donatum legitur ſcaena quarta actus quinti. FAERNUS.

Omnes Noſtri, &, ut ex nota ejus ſcire eſt, Faerni codices *Hereditatem.* At, inquit, Donatus ad V, 4, 4. legit *Hereditates*: in codice quodam ſcripto fortaſſe; nam editi ibi *Hereditatem.* At *invidioſius eſt Hereditates.* Atqui Invidiae minime quaerendus hic locus eſt, cum non in alium hoc ſed in ſe dicat. Quare recte Codices *Hereditatem*, banc ſcil. Chryſidis. Et recte Donatus: *Sycophantam ſubdiſtingue, & ſic infer ſequentia.* Lege igitur,

Clamitent
Me ſycophantam: hereditatem perſequi,
Mendicum: tum ipſam deſpoliare non iubet.

Ita duo ex noſtris veterrimi; & totidem apud Rivium, non, ut Faernus, *licet.* Neque aliter Donatus legit, qui hoc exponit *ab Honeſto*; ut ſuperiora *A Poſſibili* & *Utili*. Hoc vult: Si cupiam hereditatem hanc acquirere; cum peregrinus hic ſim, non poſſim: immo ſi poſſim, non cupiam; cum eo pacto deſpolianda ſit Glycerium. Hoc viri honeſti eſt; cum non libeat inhoneſte rem quaerere; etiamſi legibus liceret.

22 *Optume hoſpes, pol Crito antiquum obtines*] Duo ex noſtris *O optume*, ut olim ex conjectura dederat Muretus.

2 *Satis pericli coepi adire*] Omnes Noſtri cum Edd. vett. *Satis pericli incepi adire.* Recte: *Incepi* plus eſt quam *Coepi:* & ſuavior per eliſionem fit verſus. Infra v. 13. *Impetraſti: incepi, dum res tetulit.*

4 *Immo enim quam maxime abs te poſtulo, atque oro, Chreme*] O. l. s. *Immo enim nunc quam maxime.* Donatus vero, *nunc cum maxime.* ita & Eugraphius. & ita legendum eſt. Supereſt ut verſui conſulatur; quod ita fiet, ſi vel in *immo*, priore correpta per parellipſin, primus pes ſit anapaeſtus: vel ex *enim* abjecto *m*, dactylus. FAERNUS. Recte *Cum maxime:* licet omnes noſtri *Quam.*

'*Ut beneficium vérbis initum dúdum, nunc re cómprobes.*
CH. *Vide quam iniquus ſis prae ſtudio: dúm id efficias qu*
cupis,
Néque modum benignitatis, néque quid me ores, cógitas:
Nám ſi cogités, remittas jám me onerare injúriis.
SI. *Quíbus?* CH. *at rogitas? pérpuliſti me, hómini ut adu*
ſcéntulo,
'*In alio occupáto amore, abhórrenti ab re uxória,*
Filiam darem in ſeditionem, átque in incertas núptias;
Eius labore atque eius dolore gnáto ut medicarér tuo:
'*Impetraſti: incépi: dum res tétulit. nunc non fért: feras.*
'*Illam hinc civem eſſe aiunt: puer eſt nátus: nos miſſós fac*
SI. *Pér ego te deos óro, ut ne illis ánimum inducas crédere,*
Quibus id maxume utileſt, illam éſſe quam detérrimum.
Núptiarum grátia haec ſunt fícta atque incepta ómnia.

6 *Dum efficias id quod cupis*] O. l. s. et Donatus, *dum id efficias.* FAERNUS.

Vide quam iniquus ſis prae ſtudio,
dum id efficias quod cupis:

Prava hic diſtinctio invaluit, ſententiae detrimento. Tu ſic interpunge,

Vide quam iniquus ſis prae ſtudio:
dum id efficias quod cupis,
Neque modum benignitatis &c.

9 *Quibus? At rogitas? perpuliſti me, ut homini adoleſcentulo*] Omnes noſtri *At rogitas?* ut Hec. IV, 1, 11. & alibi. Legendum etiam, *Hómini ut*, non *út homini.*

11 *Filiam darem in ſeditionem atque incertas nuptias*] O. l. s. & Donatus, *filiam ut darem.* quod ſi recipimus, particula *ut*, vel hic, vel ſupra, ſuperfluit, & tantum ad majorem expreſſionem poſita eſt. praeterea omnes fere l. s. & maxime antiqui habent, *atque in incertas.* qua lectione admiſſa, *in* abjiciendum in ſcanſione eſt. ut in Eunucho: *In hanc noſtram plateam.* FAERNUS.

Filiam ut darem. Valeant libri omnes, potius quam ut Terentius prae oblivione bis dederit *Ut.* Le *Filiam darem*, ut Edd. pleraec habent.

17 *Ficta atque incepta omn* Chartaceus noſter *Facta;* & a p ma manu duo alii; poſtea inter latum *Ficta.* Vera lectio eſt *Fa* ut v. ſequente, *Ubi ea cauſa, qua obrem id faciunt;* non *Quamobr id fingunt.* Videre hoc, vel conjectura, alii.

19 *Erras: cum Davo egomet v jurgantem ancillam. Scio*] Le numeroſius: *Vidi ancillam jurga tem.* Ita ſolet Noſter, *Ancilla,* centu in ſyllaba media.

20 CH. *At vero vultu, cum me adeſſe neuter tum praeſenſer* Hic verſus in libro Bembino incip a dictione *at:* ceterum in ſcanſio ea particula in finem praecedent verſus rejicitur. quod vero ſequit *neuter tum*, conjicit Lolgius lege dum *neuter dum*, quod nobis ma me placet. hoc tamen addimus, deri nobis legendum eſſe, *perſe ſerit.* FAERNUS.

Tolle illud *At:* obeſt enim po us quam prodeſt. Lolgius *neut*

SI. 'Ac meretriciós amores núptiis conglútinas?
PA. Périi: metuo, ut ſúbſtet hoſpes. CH. ſi, Simo, hunc noris ſatis,
Nón ita arbitrére: bonus eſt hic vir. S. hic vir ſit bonus?
'Itane adtemperáte evenit, hódie in ipſis núptiis
'Ut veniret, ántehac numquam? eſt véro huic credendúm, Chreme.
PA. Ní metuam patrem, hábeo pro illa re illum quod moneám probe.
SI. Sýcophanta. CR. hem. CH. ſic, Crito, eſt hic: mítte. CR. videat quí ſiet.
Sí mihi perget quaé volt dicere, éa quae non volt aúdiet.
'Ego iſtaec moveo aut cúro? non tu tuúm malum aequo animó feres?
Nam égo quae dico, véra an falſa audíerim, jam ſciri poteſt.

quae ſic corrigetur: *In fraudem illicis Sollicitando, & pollicitando eorum animos lactas?* Divide iſta, non conjunge. Porro *ſanun es?* edidimus; non literis ſupervacuis, *Sanus ne es?*

12 *Bonus hic eſt vir*] O. l. s. *bonus eſt hic vir*, & Donatus. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

13 *Itane adtemperate venit hodie in ipſis nuptiis, Ut veniret antehac numquam?*] Lege, & diſtingue:

Itane adtemperate evenit, hodie in ipſis nuptiis
Ut veniret, antehac numquam? eſt vero huic credendum, Chreme.

Evenit, plurimi ex noſtris: & refer ad illud Critonis v. 4.

Quid tu Athenas inſolens? CR. *Evenit.*

Hoc Simo, ut irati ſolent, repetit. Ceterum noli cum Faerno per interrogationem efferre, *Eſt vero huic credendum?* Longe melius eſt per Ironiam.

17 *Si mihi pergit quae volt dicere, ea quae non volt audiet*] Omnes praeter unum Noſtri *Perget;* & ſic Edd. vett. Recte. *Perget*, ut *Audiet*. Eun. Prol. 18.

Quae proferentur poſt, ſi perget laedere.

Neque aliter, credo, ipſe Faernus; ſed eo deventum eſt, ut vel menda Typographica pro Bembinis theſauris accipiantur.

19 *Nam ego quae dixi vera an falſa audieris jam ſciri poteſt*] Liber Bembinus habet, *nam ego quae dico*, quod etiam magis quadrat: nam ſi utique jam dixiſſet, quid opus erat iterum dicere, ea quae jam dixiſſet? idcirco in praeſens tempus ait, *nam ego quae dico*; in futurum autem *vera an falſa audieris*. ſane in libro Bembino erat *audierim*, quod forte malum ſenſum non habet. FAERNUS.

Nam ego quae dico, vera an falſa audieris, jam ſciri poteſt.

Dico, apud ſolum Bembinum eſt; *Audierim*, etiam Collegii C. C. codex: quod poſtea interpolatum *Audieris*. Atqui recte habuit a manu prima, *Audierim*, ex Phania ſcilicet. Sic v. 28. de re eadem:

Multi alii in Andro audivere.

'Ut beneficium vérbis initum dúdum, nunc re cómprobes.
CH. *Vide quam iniquus ſis prae ſtudio: dúm id efficias quód cupis,*
Néque modum benignitatis, néque quid me ores, cógitas:
Nám ſi cogités, remittas jám me onerare injúriis.
SI. *Quibus?* CH. *at rogitas? pérpuliſti me, hómini ut adule-ſcéntulo,*
'In alio occupáto amore, abhórrenti ab re uxória,
Filiam darem in ſeditionem, átque in incertas núptias;
Eius labore atque eius dolore gnáto ut medicarér tuo:
'Impetraſti: incépi: dum res tétulit. nunc non fért: feras.
'Illam hinc civem eſſe aiunt: puer eſt nátus: nos miſſós face.
SI. *Pér ego te deos óro, ut ne illis ánimum inducas crédere,*
Quibus id maxume útileſt, illum éſſe quam dêtérrimum.
Núptiarum grátia haec ſunt fácta atque incepta ómnia.

6 *Dum efficias id quod cupis*] O. l. s. et Donatus, *dum id efficias.* FAERNUS.

Vide quam iniquus ſis prae ſtudio, dum id efficias quod cupis:
Prava hic diſtinctio invaluit, ſententiae detrimento. Tu ſic interpunge,

Vide quam iniquus ſis prae ſtudio: dum id efficias quod cupis,
Neque modum benignitatis &c.

9 *Quibus? At rogitas? perpuliſti me, ut homini adulefcentulo*] Omnes noſtri *At rogitas?* ut Hec. IV, 1, 11. & alibi. Legendum etiam, *Hómini ut*, non *út homini.*

11 *Filiam darem in ſeditionem atque incertas nuptias*] O. l. s. & Donatus, *filiam ut darem.* quod ſi recipimus, particula *ut*, vel hic, vel ſupra, ſuperfluit, & tantum ad majorem expreſſionem poſita eſt. praeterea omnes fere l. s. & maxime antiqui habent, *atque in incertas.* qua lectione admiſſa, *in* abjiciendum in ſcanſione eſt. ut in Eunucho: *In hanc noſtram plateam.* FAERNUS.

Filiam ut darem. Valeant libri omnes, potius quam ut Terentius prae oblivione bis dederit *Ut.* Lege, *Filiam darem*, ut Edd. pleraeque habent.

17 *Ficta atque incepta omnia*] Chartaceus noſter *Facta*; & a prima manu duo alii; poſtea interpolatum *Ficta.* Vera lectio eſt *Facta*; ut v. ſequente, *Ubi ea cauſa, quamobrem id faciunt*; non *Quamobrem id fingunt.* Videre hoc, vel ex conjectura, alii.

19 *Erras: cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam. Scio*] Lege numeroſius: *Vidi ancillam jurgantem.* Ita ſolet Noſter, *Ancilla*, accentu in ſyllaba media.

20 CH. *At vero voltu, cum ibi me adeſſe neuter tum praeſenſerat*] Hic verſus in libro Bembino incipit a dictione *at:* ceterum in ſcanſione ea particula in finem praecedentis verſus rejicitur. quod vero ſequitur *neuter tum*, conjicit Lolgius legendum *neuter dum*, quod nobis maxime placet. hoc tamen addimus, videri nobis legendum eſſe, *perſenſerat.* FAERNUS.

Tolle illud *At:* obeſt enim potius quam prodeſt. Lolgius *neuter*

SI. *Quidnam adportas?* D. *nil equidem, niſi quód illum audivi*
dicere.
SI. *Quid ait tandem?* D. *Glýcerium ſe ſcire civem eſſe Átticam.*
S. *hem,*
Dromó, Dromo. DR. *quid éſt?* S. *Dromo.* D. *audi.* S. *vérbum*
ſi addideris. Dromo.
DA. *Audi óbſecro.* DR. *quid vis?* S. *ſublimem hunc intro rape,*
quantúm potes.
DR. *Quem?* S. *Dávom.* D. *quamobrem?* S. *quia lubet. rape*
inquam. D. *quid feci?* S. *rape.*
DA. *Si quicquam invenies mé mentitum, occidito.* S. *nihil audio.*
'Ego jam te commótum reddam. D. *támen etſi hoc verum éſt?*
S. *tamen.*
Cura ádſervandum vinctum. atque audin? quádrupedem con-
ſtringito.
Age nunc jam: ego pol hódie, ſi vivó, tibi
Oſténdam, quid erum ſit pericli fállere,
Et illí patrem. CH. *ah ne ſaévi tantopere.* S. *ó Chreme,*
Pietátem gnati. nónne te miſerét mei?
Tantúm laborem cápere ob talem filium?
Age Pámphile: exi Pámphile: ecquid té pudet?

Donato, verſuſque ratione lege, *civem eſſe.* FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

19 *Hem, Drómo, Dromo*] Ut ſaepe antea, appone *Hem* ad finem prioris verſus, *Atticam.* S. *hem,*
Dromo, Dromo.

22 *Si quicquam mentitum inveni-es, occidito*] Antiqui libri,
Si quicquam invenies me mentitum, occidito.
alii eandem collocationem verborum habent, ſine pronomine *me*; alii, & cum iis Donatus,
Si quicquam invenies mentitum me.
FAERNUS. Noſtri omnes, *Me mentitum.*

23 S. *Ego jam te commotum reddam.* D. *tametſi hoc verum eſt?* S. *tu tamen*] Omnes fere l. s. & in his antiquiores, *tamen & ſi.* quod vero ſequitur, *tu tamen*, omnes libri habent *tamen tu.* Solus Vaticanus non habet vocem *tu*, quae etiam verſui incommodat. Itaque delenda eſt, & diſtinguendum eſt poſt *tamen*, ut ad eam interrogationem Davi, *tamen & ſi hoc verum eſt?* reſpondeat Simo, *tamen.* Deinde ſubdat ad Dromonem, *cura adſervandum vinctum.* FAERNUS. Veterrimus noſter *Tamen.* neque agnoſcit *Tu.*

25 *Oſtendam, erum quid ſit pericli fallere*] Lege commodiore ordine:
Oſtendam, quid erum ſit pericli fallere.

27 CH. *Ah ne ſaevi tantopere.* S. *Chreme*] Omnes fere l. s. *o Chreme.* & ſane majorem emphaſin habet adjecta ea interjectio. FAERNUS. Ita omnes noſtri, duobus exceptis.

Quemnám hic laudat? D. *ómnis res eſt jam in vado.* S. *ceſſo adloqui?*
DA. *'Erus eſt: quid agam?* S. *o ſálve bone vir.* D. *éhem Simo, o noſtér Chreme,*
'Omnia adparáta jám ſunt intus. S. *curaſti probe.*
DA. *'Ubi voles, adcérſe.* S. *bene ſane: id enimvero hinc núnc abeſt.*
'Etiam tu hoc reſpónde, quid iſtic tibi negotiſt? D. *mihin?* S. *ita.*
DA. *Mihi?* S. *tibi ergo.* D. *módo ego introivi.* S. *quáſi ego quam dudúm rogem.*
DA. *Cúm tuo gnato una.* S. *ánne eſt intus Pámphilus? crucior miſer.*
'Eho, non tu dixti éſſe inter eos inimicitias, cárnufex?
DA. *Súnt.* S. *cur igitur hic eſt?* CH. *quid illum cénſes? cum illa litigat.*
DA. *'Immo vero indignúm, Chreme, jam fácinus faxo ex me aúdies.*
Néſcio qui ſenéx modo venit: éllum, confidéns, catus:
Cúm faciem videás, videtur éſſe quantivis preti:
Triſtis ſeveritás ineſt in vóltu, atque in verbis fides.

7 *Bene ſane, id enimvero hic nunc abeſt*] Omnes fere l. s. & Donatus habent *hinc nunc abeſt:* item Eugraphius, qui hoc ita exponit, *Id enimvero,* ſ. ſolum. *hinc nunc abeſt,* id eſt puella. FAERNUS.

Tres ex noſtris, *Is enimvero:* unus *Hic nunc.* Fruſtra. Plaut. Stich. V, 4, 29.

Modo noſtra huc amica accedat:
id abeſt: aliud nihil abeſt.

8 *Etiam tu hoc reſpondes*] Donatus: *Etiam tu hoc reſpondes? Deeſt Annon.* Qui hoc adnotavit, legit *Reſpondes.* Sequitur: *Etiam, aut adhortatio eſt, aut conjunctio.* Qui hoc, legit *Reſponde,* ut noſtri codices praeter unum univerſi. Servius ad Aen. XI, 373.

Etiam tu, ſi qua tibi vis,
Si patrii quid Martis habes, illum aſpice contra.

Nunc, ait, *Etiam hortantis adverbium eſt, ut Eja: Terentius: Etiam reſpónde.* Vides ut *Aſpice,* ita & *Reſponde.*

9 *Modo introii*] Codex C. C. C. *Introivi.* Lege,

Mihi? Tibi ergo. Modo ego introivi.

Apud Noſtrum *Introire* ſemper in medio Synaloepham facit; tamquam bina fuerint verba, *Intro ire.*

13 *Immo vero indignum, Chremes, jam facinus faxo ex me audies*] Lege *Chreme* cum uno ex noſtris; & cum quattuor *Audies.* ut *Faxo inſultabis, Jam faxo ſcies* &c.

14 *Neſcio quis ſenex*] In antiquo Decuſtato eſt *neſcio qui.* FAERNUS. Unus quoque e noſtris, *Neſcio qui:* & Nonius v. Confidens.

18 *Glycerium ſe ſcire eſſe civem Atticam*] Ex vetuſtioribus libris, &

SI. *Quidnam adportas?* D. *nil equidem, niſi quód illum audivi dícere.*
SI. *Quid ait tandem?* D. *Glycérium ſe ſcire civem eſſe Átticam.* S. *hem,*
Dromó, Dromo. DR. *quid éſt?* S. *Dromo.* D. *audi.* S. *vérbum ſi addíderis. Dromo.*
DA. *Audi óbſecro.* DR. *quid vis?* S. *ſublimem hunc íntro rape, quantúm potes.*
DR. *Quem?* S. *Dávom.* D. *quamobrem?* S. *quia lubet. rape inquam.* D. *quid feci?* S. *rape.*
DA. *Si quicquam invenies mé mentitum, occídito.* S. *nihil aúdio.*
Ego jam te commótum reddam. D. *támen etſi hoc vérum éſt?* S. *tamen.*
Cura ádſervandum vinctum. atque audin? quádrupedem conſtríngito.
Age núnc jam: ego pol hódie, ſi vivó, tibi
Oſténdam, quid erum ſit pericli fállere,
Et illi patrem. CH. *ah ne ſaévi tantopere.* S. *ó Chreme,*
Pietátem gnati. nónne te miſerét mei?
Tantúm laborem cápere ob talem fílium?
Age Pámphile: exi Pámphile: ecquid té pudet?

Donato, verſuſque ratione lege, *civem eſſe.* FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

19 *Hem, Drómo, Dromo*] Ut ſaepe antea, appone *Hem* ad finem prioris verſus, *Atticam.* S. *hem,*
Dromo, Dromo.

22 *Si quicquam mentitum invenies, occidito*] Antiqui libri,
Si quicquam invenies me mentitum, occidito.
alii eandem collocationem verborum habent, ſine pronomine *me*; alii, & cum iis Donatus,
Si quicquam invenies mentitum me.
FAERNUS. Noſtri omnes, *Me mentitum.*

23 S. *Ego jam te commotum reddam.* D. *tametſi hoc verum eſt?* S. *tu tamen*] Omnes fere l. s. & in his antiquiores, *tamen & ſi.* quod vero ſequitur, *tu tamen*, omnes libri habent *tamen tu.* Solus Vaticanus non habet vocem *tu*, quae etiam verſui incommodat. Itaque delenda eſt, & diſtinguendum eſt poſt *tamen*, ut ad eam interrogationem Davi, *tamen & ſi hoc verum eſt?* reſpondeat Simo, *tamen.* Deinde ſubdat ad Dromonem, *cura adſervandum vinctum.* FAERNUS. Vetterrimus noſter *Tamen.* neque agnoſcit *Tu.*

25 *Oſtendam, erum quid ſit pericli fallere*] Lege commodiore ordine:
Oſtendam, quid erum ſit pericli fallere.

27 CH. *Ah ne ſaevi tantopere.* S. *Chreme*] Omnes fere l. s. *o Chreme.* & ſane majorem emphaſin habet adjecta ea interjectio. FAERNUS. Ita omnes noſtri, duobus exceptis.

Actus V. Scaena III.

Pamphilus. Simo. Chremes.

PA. *QUIS mé volt? perii, páter eſt.* S. *quid aïs, ómnium?*
CH. *ah,*
Rem pótius ipſam díc, ac mitte mále loqui.
SI. *Quaſi quicquam in hunc jam grávius díci póſſiet.*
Ain tándem, civis Glýceriumſt? P. *ita praédicant.*
SI. *Ita praédicant? o ingéntem confidéntiam:*
Num cógitat quid dícat? num facti piget?
Numnam eius color pudóris ſignum uſquam índicat?
Adeo inpotenti eſſe ánimo, ut praeter cívium
Morem átque legem, et ſui voluntatém patris,
Tamen hánc habere ſtúdeat cum ſummó probro?
PA. *Me miſerum.* S. *hem, modone id démum ſenſti, Pámphile?*
Olim íſtuc, olim, cum íta animum induxtí tuum,
Quod cúperes, aliquo pácto efficiundúm tibi:
Eodém die iſtuc vérbum vere in te áccidit.
Set quíd ego me autem excrúcio? cur mè mácero?
Cur meám ſenectutem huius ſollicito améntia?

7 *Vide num ejus color*] Donatus legit ſine dictione *Vide*. FAERNUS.

Num ejús color pudoris ſignum
uſquam indicat?

Omnes ubique codices: *Vide num*. Nempe viderunt aliquid verſui deeſſe. Lego:

Numnam eius color pudóris ſignum
uſquam índicat?

ut paſſim: *Numnam periimus? Numnam illa quaeſo parturit?*

8 *Adeo impotente*] O. l. s. *adeon*, quam tamen dictionem oportebit per ſynizeſin contrahere in pyrrichium. FAERNUS.

Apage Synizeſin iſtam *Adon*: & alteram quam neſcio quis ſomniat in Eun. IV, 6, 3. *Uſque* ado ego *illius*. Legendum hic: *Adeo inpotenti*; & illic, *Uſque adeo illius*.

[illegible] *id demum ſenſti* [illegible] O. l. s. quotquot vidi, [illegible] Simonis perſonam habent, *hem*. FAERNUS. Sic & Noſtri omnes.

15 *Sed quid ego? cur me excrucio? cur me macero?*] Codex Academicus:

Sed quid ego me autem? cur ex-
crucio? cur me macero?

Lege, vocula *cur* ejecta,

Sed quid ego me autem excrucio?
cur me macero?

Virg. Aen. II, 101.

Sed quid ego haec autem nequic-
quam ingrata revolvo?

23 CH. *Attamen Simo audi.* S. *ego audiam? quid ego audiam Chreme?* CH. *attamen dicat ſine*] Liber Bembinus, qui hic fere incipit poſſe legi, nam reliquum Andriae vetuſtate corroſum eſt, habet *Tamen Simo audi:* ut & Baſilicanus, quod numero magis ſervit. habet etiam idem liber Bembinus, *quid audiam Chremes?* ſine geminatione pronominis, *ego*, ut & Victorianus: & pro *at-*

An ut pro huius peccatis égo ſupplicium ſúfferam?
Immo hábeat, valeat, vivat cum illa. P. *mi pater.*
SI. *Quid mi pater? quaſi tu hújus indigeás patris.*
Domus, úxor, liberi ínventi invitó patre.
Addúcti qui illam civem hinc dicant: viceris.
PA. *Patér, licetne paúca?* S. *quid dicés mihi?*
CH. *Tamén, Simo, audi.* S. *egon aúdiam? quid ego aúdiam,*
Chreme? CH. *át tamen dicát ſine.* S. *age dicát: ſino.*
PA. *'Ego me amare hanc fáteor. ſi id peccáre eſt, fateor id quoque.*
Tíbi, pater, me dédo. quidvis óneris inpone: ímpera:
Vis me uxorem dúcere? hanc vis míttere? ut poteró, feram.
Hóc modo te obſecro, út ne credas á me adlegatum húnc ſenem:
Sine me expurgem, atque íllum huc coram addúcam. S. *adducas?* PA. *ſine, pater.*
CH. *Aéquum poſtulát: da veniam.* P. *ſine te hoc exorém.* S. *ſino.*
Quídvis cupio, dúm ne ab hoc me fálli comperiár, Chreme.
CH. *Pró peccato mágno paulum ſúpplici ſatis éſt patri.*

tamen dicat, hic & Vaticanus, & nonnulli alii, praeſertim antiqui, *attandem dicat.* verbum vero *ſine*, Bembinus liber non habet, niſi ſupperadditum.

> CH. *Tamen Simo audi.* S. *ego audiam? quid audiam*
> *Chremes?* CH. *at tandem dicat.*
> S. *age dicat, ſino.* FAERNUS.
> *Tamen Simo audi. Ego audiam? quid audiam,*
> *Chreme? At tandem dicat ſine. Age dicat; ſino.*

Sic dedit Faernus. *Tamen Simo*, Noſtri omnes; &, uno excepto, *Quid ego audiam*: Tres ex vetuſtioribus *At tandem.* Lege,

> *Tamen, Simo, audi. Egon audiam? quid ego audiam,*
> *Chreme? At tamen dicat ſine. Age dicat, ſino.*

Quid ego audiam? ne ante dactylum finalem trochaeus ſit; quod cavent, quantum poſſunt, Poetae. '*Attandem* duplici ictu plane invenuſtum. *Tamen Simo, At tamen dicat;* ut ſupra IV, 2, 28. *Dave, at tamen*, & 30. *At tamen ſi quid.*

27 *Hanc vis amittere?*] Ex *vis* elidendum eſt, *s*, ut ſit trochaicus. expeditius tamen mihi videretur ſi legeretur *mittere.* FAERNUS.

Recte Faernus ex conjectura *Mittere*: ut Phorm. IV, 3, 70.

> *Si illam dant, hanc ut mittam:*
> *ne incertus ſiem.*

& V, 3, 29. *Hanc igitur mittimus.* At alius retinet illud *Amittere*, & innocentem voculam *Vis* e textu relegat.

> *Vis me uxorem ducere, hanc amittere?*

Perperam omnino: quippe *Amittitur* uxor, jam domum ducta. *Mittitur*, quae nondum ducta eſt. Ergo hic, *Mittere* vis Glycerium, non *Amittere.*

32 *Paululum ſupplicii*] Aliqui

Actus V. Scaena IV.

Crito. Chremes. Simo. Pamphilus.

CR. *MITTE orare. una hárum quaevis caúſa me ut faciám monet,*
Vel tu, vel quod vérum eſt, vel quod ipſi cupio Glycerio.
CH. *Andrium ego Critónem video? is certe eſt.* CR. *ſalvos ſis, Chreme.*
CH. *Quíd tu Athenas inſolens?* CR. *evénit. ſed hicinéſt Simo?*
CH. *Hic.* CR. *Simo, meu quaéris?* S. *eho, tu Glycerium hinc civem éſſe aïs?*
CR. *Tú negas?* S. *itane húc paratus ádvenis?* CR. *qua ré?* S. *rogas?*
Túne inpune haec fácias? tune hic hómines aduleſcéntulos
Inperitos rérum, eductos líbere, in fraudem ínlicis
Sóllicitando, & póllicitando eorum ánimos lactas? CR. *ſánun es?*

recentes libri habent *paulum*, ut & exigit verſus. omnes tamen antiqui & Donatus *paululum.* Item Eugraphius, qui ſuper hoc loco ita dicit: *Adverbia frequenter fiunt nomina cum pro caſu accipiuntur; ut paululum, & ſatis. Horatius, Jam ſatis nivis miſit pater.* FAERNUS.

Quae tanta indoctorum Librariorum reverentia eſt? Si *Paúlum*, ut ſpondeus, pronuntietur, cur ſcribamus *Paululum?*

3 *Certe is eſt*] Lege, *Is certe eſt.*

5 CH. *Hic.* S. *men quaeris? eho tu Glycerium hinc civem eſſe ais?*] Ita in omnibus vetuſtioribus libris & aliquot recentibus: ſed huic trochaico dimetiendo neceſſe eſt diphthongum diſſolvere in *quaeris*, in *Glycerium* vero non facere ultimae ſyllabae colliſionem. FAERNUS.

Cuinam hoc & hujuſmodi alia perſuaſerit Faernus? *Quaëris* triſyllabon? Codices ſcripti ita fere habent, *Hic.* SIMO. *men' quaeris?* At duo ex melioribus, *Hic.* SIM. *Simo men' quaeris?* unde facilis emendatio eſt:

CH. *Hic.* CR. *Simo, men quaeris?* SI. *Eho, tu Glycerium hinc civem eſſe ais?*

Critonis verba ſunt; cui Pamphilus ſcilicet dixerat, a Simone eum quaeri.

6 CR. *Quare.* S. *rogas?*] O. l. s. *qua de re:* & ſic quoque ſtat trochaicus. FAERNUS.

Tu negas? Itan huc paratus advenis? Qua de re? Rogas?

Fallit Faernus, cum & ſic quoque ſtare Trochaicum dicit. Neque enim *Advenis* primam corripit, neque *s* in ultima elidi poteſt, cum ſyllaba natura ſit longa. Lege igitur cum duobus Noſtris, *Qua re.*

7 *Tu ne impune hoc facias?*] Antiqui libri *haec facias?* quod & invidioſius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri; & in expoſitione Donatus.

8 *In fraudem inlicis, Sollicitando & pollicitando eorum animos lactans*] Sic dedit Faernus, *Lactans* pro *Lactas*, ut codices omnes habent & Eutyches p. 2185. Erratum, ut credo, Typographi eſt: quod tamen virum eruditum in fraudem illexit. Ceterum Diſtinctio prava eſt.

SI. *'Ac meretriciós amores núptiis conglútinas?*
PA. *Périi: metuo, ut ſúbſtet hoſpes.* CH. *ſi, Simo, hunc nóris ſatis,*
Nón ita arbitrére: bonus eſt hic vir. S. *hic vir ſit bonus?*
'Itane adtemperáte evenit, hódie in ipſis núptiis
'Ut veniret, ántehac numquam? eſt véro huic credendúm, Chreme.
PA. *Ní metuam patrem, hábeo pro illa re illum quod moneám probe.*
SI. *Sýcophanta.* CR. *hem.* CH. *ſic, Crito, eſt hic: mitte.* CR. *videat qui ſiet.*
Sí mihi perget quaé volt dicere, éa quae non volt aúdiet.
'Ego iſtaec moveo aut cúro? non tu tuúm malum aequo animó feres?
Nam égo quae dico, véra an falſa audíerim, jam ſciri poteſt.

quae ſic corrigetur: *In fraudem illicis Sollicitando, & pollicitando eorum animos lactas?* Divide iſta, non conjunge. Porro *ſanun es?* edidimus; non literis ſupervacuis, *Sanus ne es?*

12 *Bonus hic eſt vir*] O. l. s. *bonus eſt hic vir*, & Donatus. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

13 *Itane adtemperate venit hodie in ipſis nuptiis, Ut veniret antehac numquam?*] Lege, & diſtingue:

Itane adtemperate evenit, hodie in ipſis nuptiis
Ut veniret, antehac numquam? eſt vero huic credendum, Chreme.

Evenit, plurimi ex noſtris: & refer ad illud Critonis v. 4.

Quid tu Athenas inſolens? CR. *Evenit.*

Hoc Simo, ut irati ſolent, repetit. Ceterum noli cum Faerno per interrogationem efferre, *Eſt vero huic credendum?* Longe melius eſt per Ironiam.

17 *Si mihi pergit quae volt dicere, ea quae non volt audiet*] Omnes praeter unum Noſtri *Perget;* & ſic Edd. vett. Recte. *Perget*, ut *Audiet*. Eun. Prol. 18.

Quae proferentur poſt, ſi perget laedere.

Neque aliter, credo, ipſe Faernus; ſed eo deventum eſt, ut vel menda Typographica pro Bembinis theſauris accipiantur.

19 *Nam ego quae dixi vera an falſa audieris jam ſciri poteſt*] Liber Bembinus habet, *nam ego quae dico*, quod etiam magis quadrat: nam ſi utique jam dixiſſet, quid opus erat iterum dicere, ea quae jam dixiſſet? idcirco in praeſens tempus ait, *nam ego quae dico*; in futurum autem *vera an falſa audieris*. ſane in libro Bembino erat *audierim*, quod forte malum ſenſum non habet. FAERNUS.

Nam ego quae dico, vera an falſa audieris, jam ſciri poteſt.

Dico, apud ſolum Bembinum eſt; *Audierim*, etiam Collegii C. C. codex: quod poſtea interpolatum *Audieris*. Atqui recte habuit a manu prima, *Audierim*, ex Phania ſcilicet. Sic v. 28. de re eadem:

Multi alii in Andro audivere.

'Atticus quidam ólim navi frácta ad Andrum ejectus eſt,
'Et iſtaec una párva virgo. tum ílle egens forte ádplicat
Prímum ad Chryſidis patrem ſe. S. *fábulam inceptát.* CH. *ſine.*
CR. *'Itane vero obtúrbat?* CH. *perge tu.* CR. *is mihi cognatús fuit,*
Qui eúm recepit. íbi ego audivi ex íllo ſeſe eſſe 'Atticum.
'Is ibi mortuus éſt. CH. *eius nomen?* CR. *nómen tam cito?* P. *Phánia.* CH. *hem,*
Perii. CR. *verum hercle opínor fuiſſe Phániam: hoc certó ſcio,*
Rhamnúſium ſeſe aíbat eſſe. CH. *o Júppiter.* CR. *eadem haéc, Chreme,*
Multi álii in Andro audívere. CH. *utinam id ſit, quod ſpero. eho, díc mihi,*

20 *Apud Andrum ejectus eſt*] Liber Bembinus *ad Andrum.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Apud Andrum.* Sed recte Bembinus: *Ad* in ſignificatione motus. Cicero, *Ejectus in exilium;* Seneca, *Ejectus in deſertum litus.*

23 CH. *Perge.* CR. *tum is mihi cognatus fuit*] Inepte prorſus, *Tum cognatus.* Si enim *Tum*, utique nunc & ſemper. Corrige,

CH. *Perge tu.* CR. *Is mihi cognatus fuit.*

25 *Is ibi mortuus eſt*] Idem liber, cum quo omnes alii fere concordant, ita ordinatos habet hos verſus:

Is ibi mortuus eſt. CH. *eius nomen?* CR. *nomen tam cito tibi? Phania.*
CH. *Hem perii.* CR. *verum hercle opinor fuiſſe Phaniam. hoc certo ſcio,*
Rhamnuſium ſe aiebat eſſe. CH. *o Juppiter.* CR. *eadem haec Chreme*
Multi alii in Andro tum audivere. CH. *utinam id ſit, quod ſpero: eho dic mihi,*
Quid eam tum? ſuam ne eſſe aiebat? CR. *non.* CH. *cuiam igitur?* CR. *fratris filiam.*

Iambici octonarii ſunt, quorum in primo, *eius* monoſyllabum eſt. ſecundi prima ſyllaba fini praecedentis adjungitur. in quarto *audivere,* triſyllabum eſt. in quinto, *ex quid d*, abjicitur. *eam* vero monoſyllabum eſt. FAERNUS.

Quae hic peccavit Faernus, ad ſingulos verſus notabimus. Ceterum male hic rem geſſit ὁ δεῖνα, qui a Faerno deſciſcens, & Mureto obſecutus, quattuor totos verſus miſeris modis luxavit: & multis verbis nihil dixit.

25 *Nomen tam cito tibi? Phania*] Donatus: *Phania: Hoc ita dixit Crito, ut nemo audiret: ſcilicet adhuc dubitans, an ipſe ſit.* Falſum hoc: quippe, ſi *nemo audiebat*; qui factum eſt, ut ſtatim ſubinferret *Hem* & *Perii?* Donatus iterum: *Hem: ſunt qui putant Simonem Hem dicere, iraſcentem filio Critonem ſubmonenti.* Hinc patet, olim fuiſſe qui illud *Phania* Pamphilo tribuerent, non Critoni. Recte; unde ſic legendum:

CR. *Is ibi mortuus eſt.* CH. *Eius nomen?* CR. *Nomen tam cito?* PA. *Phania.* CH. *Hem.*

Ejecimus *Tibi*, quod abeſt a Regio & C. C. C: & in altero 900 anno-

Quid eám tum? ſuamne eſſe aibat? CR. *non.* CH. *cujam igitur?* CR. *fratris filiam.*
CH. *Certé meaſt.* CR. *quid aís?* S. *quid tu aïs?* P. *árrige aurís, Pámphile.*
SI. *Qui crédis?* CH. *Phania íllic frater meús fuit.* S. *noram ét ſcio.*
CH. *Is hinc, béllum fugiens méque in Aſiam pérſequens, proficiſcitur;*
Tum illam hic relinquere véritus eſt. poſtilla nunc primum aúdio
Quid illó ſit factum. P. *víx ſum apud me: ita ánimus commotúſt metu,*
Spe, gáudio, mirándo hoc tanto tám repentinó bono.
SI. *Ne iſtám multimodis civem inventam gaúdeo.* P. *credó, pater.*

rum a manu ſecunda eſt poſt raſuram; ut jure quis ſuſpicetur PAM. fuiſſe eraſum, & interpolatum *Tibi.*

27 *Rhamnuſium ſe aiebat eſſe*] Lege, *Rhamnuſium ſeſe aibat eſſe.*

28 *Multi alii in Andro tum audivere*] Triſyllabon eſſe putat Faernus *Audivere.* Quo pacto? *Audire* an *Audere*? Quis ita pronuntiantem ferat? Immo ejice illud *Tum*, quod nihil confert ſententiae, nec in Codice Petrenſi eſt. In ſequente verſu *d* ex *Quid* abjici vult Faernus. Qui fieri poteſt, ut *Quid* ſit *Qui*? ſuccurrendum erat alia via, *Aibat* ſcilicet pro *Aiebat*; ut paſſim.

33 *Tum illam hic relinquere eſt veritus*] Nullus eſt liber, qui ita collocet; ſed omnes in hunc modum:

Tum illam relinquere hic eſt veritus. poſtilla nunc primum audio.

Sed verſus impeditus eſt, niſi *poſt illa* in duas dictiones dividas, ita ut *illa* ſit pyrrichius. FAERNUS.

Male Faernus & eum ſecutus vir doctus dactylum faciunt ex *Poſtilla*, quod tribus conſtat longis: ut Heaut. III, 1, 38. & ſemper,

Poſtilla coepit victum vulgo quaerere.

Lege, ordine paululum immutato:

Tum illam hic relinquere veritus eſt: poſtilla nunc primum audio.

36 *Ne iſtam multis tuam inveniri gaudeo*] O. libri antiqui & Donatus, *multis modis*, habent. Sed Bembinus, *multimodis.* quod & ad verſum optime quadrat, qui eſt octonarius, ut ceteri. FAERNUS.

SI. *Ne iſtam multimodis tuam inveniri gaudeo.* PA. *credo, pater.*

Turpe mendum jam diu hic inſedit: vide apud Donatum, quas turbas Magiſtris olim dederit, *Tuam inveniri*, hoc eſt, *Tuam, ó Chreme, filiam, inveniri.* Cur hoc dicenti Simoni non Chremes reſpondet, ſed Pamphilus? Repone:

SI. *Nae iſtam multimodis* civem inventam *gaudeo.* PA. *credo, pater.*

Hoc dixit Simo; non Chremetem, ſed Pamphilum intuens: ideo recte ei Pamphilus reſpondit: poſtea autem v. 43. Chremetem alloquitur, *Omnes nos gaudere hoc, Chreme, Te credo credere.* Ceterum *civem inventam gaudeo,* ut Eun. V, 5, 10.

Scis eam hinc civem eſſe? Atqui ſic inventa eſt.

& V, 9, 6

Scis Pamphilam meam inventam civem?

CH. *At mi unus ſcrupulus étiam reſtat, qui me male habet.*
P. *dignus es*
Cum tuá religione, ódium. nodum in ſcirpo quaeris. CR. *quid*
iſtuc eſt?
Nomén non convenit. CR. *fuit hercle huic áliud parvae.* CH. *quód,*
Crito?
Numquid meminiſti? CR. *id quaéro.* P. *egon hujus mémoriam*
patiar meae
Voluptáti obſtare, cum égomet poſſim in hác re medicari
mihi?
Non pátiar. heus, Chreme, quod quaeris, Páſibula. CH. *ipſaſt.*
CR. *eaſt.*
PA. *Ex ipſa miles audivi.* SI. *omnis nos gaudere hóc, Chreme,*
Te crédo credere. CH. *ita me Di ament, crédo.* P. *quid reſtát,*
pater?
SI. *Jam dúdum res reddúxit me ipſa in grátiam.* P. *o lepidum*
patrem.
De uxóre, ita ut poſſédi, nil mutát Chremes. CH. *cauſa*
óptumaſt:

Hec. IV, 4, 21. *Gaudeo*
Natum illum, & tibi illam ſalvam.

38 *Cum tua religione odio*] *Odium* habet liber Bembinus & Vaticanus, quemadmodum & Donatus legit. FAERNUS.

Noſter quoque veterrimus *Odium*: & ſic Nonius v. Religio, & Cledonius p. 1901.

41 *Cúm ego poſſim*] Tres ex noſtris cum vett. Edd. *Cum égomet poſſim.* Recte, & tum *Egomet* acuetur.

42 *Paſibula*] Per unum *s*, & in Bembino & Vaticano, & in multis aliis eſt libris. FAERNUS.

Non patiar. heus, Chreme, quod quaeris, Paſibulaſt. Ipſaſt. Eaſt.

Teterrimum mendum: an *Paſibulaſt* hic legemus, tertia brevi, cum Graece ſit Πασιφίλη? Immo lege, *Páſibúla. Ipſaſt. Eaſt.*

Ceterum nihil opus eſt aut T. Fabri acumine, qui hic correctum vult, *Heus*, Crito, *quod quaeris*; aut viri docti, qui *Heus*, *Chreme, quod* quaerit. Cur ſodes utrumvis? Nempe, quia verſu abhinc altero, Crito dixerit, *Id quaero*: & ideo hic dicendum ſit, vel *Crito, quod quaeris*; vel *Chreme, quod quaerit*, Crito ſcilicet. Quid aliud eſt, ſi hoc non eſt, nodum in ſcirpo? Crito quidem quaerebat, cogitabat, haeſitabat: at qui quaerebat, ſciſcitabatur, percontabatur, Chremes erat. Non ergo hoc Pamphilus retulit ad Critonis memoriam, ſed ad Chremetis ſollicitudinem.

47 *Niſi quid pater aliud ait*] Bembinus & multi alii, *ait aliud*. item *dos Pamphile eſt.* FAERNUS.

Niſi quid patér ait aliud. P. *Nempe.* S. *Id ſcilicet.* CH. *Dos, Pamphile, eſt.*

Pamphile, etiam noſtri omnes. Lege, & diſtingue,

Niſi ſiquid pater ait aliud. P. *nempe id.* S. *ſcilicet.* CH. *dos, Pámphile, eſt*

Decém talenta. P. *accipio.* CH. *propero ad filiam. eho mecúm, Crito:*

Nam illám me credo haut nóſſe. S. *cur non illam huc transferri jubes?*

PA. *Recte ádmones. Davo égo iſtuc dedam jám negoti.* S. *nón poteſt.*

PA. *Qui?* S. *quia habet aliud mágis ex ſeſe et május.* P. *quidnam?* S. *vinctus eſt.*

PA. *Patér, non recte vinctuſt.* S. *at ita júſſi.* P. *jube ſolvi óbſecro.*

SI. *Age fiat.* P. *at matúre.* S. *eo intro.* P. *o fauſtum et felicém diem.*

ACTUS V. SCAENA V.

CHARINUS. PAMPHILUS.

CH. *PROVI'SO quid agat Pámphilus: atque eccum.* P. *áliquis forſan mé putet*

Niſi ſiquid pater ait aliud. Nempe id. Scilicet. Dos, Pamphile, eſt.

48 *Propero ad filiam. eho mecum Crito*] Codex Academicus paulo aliter, *Propere ad filiam eho mecum Crito.* Sic V, 6, 15. *Propere adcurſo:* ubi antea, *Propera.*

49 *Nam illam me haud noſſe credo*] Antiqua exemplaria, *nam illam me credo haut noſſe.* FAERNUS. Sic & Noſtri, duobus exceptis. Quod mox ſequitur, *Magis ex ſeſe*, eſt *Magis ex re ſua*; ita ut hoc curare non poſſit.

50 *Davo iſtuc dedam jam negotii*] Omnes fere libri, & in iis vetuſti, poſt *Davo*, habent pronomen *ego.* & ſtat verſus, ſi ex *iſtuc* s, elidatur. FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

52 *Pater, non recte vinctuſt.* S. *Haut ita juſſi.* P. *Jube ſolvi, obſecro*] Quid eſt, *Haut ita juſſi?* Nihil extricare poſſis. Recte codex Academicus: *At ita juſſi.* hoc eſt, ut recte vinciretur. Jocatur ſenex ex ambiguo verbi *Recte.* Donatus hic egregie (qui, ut nos, legebat *At*; etſi hodie ejus exemplaria *Haut* habeant) ‘*Non recte*: id eſt, *Non* ‘*juſte*: ſed hic ad Cauſam retulit ‘*Non recte*, ſenex vero ad Rem, ‘*Ita juſſi*: quia quadrupedem con‘ſtringi juſſerat, quaſi Recte ac Di‘ligenter. Et hoc ipſum non vacat. ‘Nam jam localiter loqui, & mi‘nus iraſcentis eſt & placabilis ‘animi.‘

53 *O fauſtum & felicem hunc diem*] In Bembino, & aliquibus aliis libris, non eſt pronomen *hunc*, quod & conſuetudini dicendi accommodatius eſt. FAERNUS.

Etiam ex noſtris pars major non agnoſcit *Hunc:* nec Nonius v. Fauſtum. Ceterum verum eſt, quod T. Faber conjecit, *Mature*, non *Matura.* Eun. II, 1, 2. *Faciam, At diligenter. Fiet. At mature. Fiet.*

Non putare hoc verum: at mihi nunc ſic eſſe hoc verum liquet.
Ego Deorum vitam eapropter ſempiternam eſſe arbitror,
Quod voluptates eorum propriae ſunt: nam mi immortalitas
Partaſt, ſi nulla aegritudo huic gaudio intercéſſerit.
Sed quem ego mihi potiſſimum optem, cui nunc haec narrem, dari?
CH. *Quid illud gaudi eſt?* P. *Davom video. nemoſt, quem mallem omnium:*
Nam hunc ſcio mea ſolide ſolum gaviſurum gaudia.

ACTUS V. SCAENA VI.

DAVUS. PAMPHILUS. CHARINUS.

DA. *PAMPHILUS ubinamſt?* P. *hic eſt, Dave.* D. *quis homoſt?* P. *ego ſum Pamphilus:*

Plane, ut hic: & fruſtra cavillatur vir doctus. Certe propius eſt, ut *Fiat* ſubintellegatur, quam *Facere.*

2 *Aliquis forſan me putet Non putare hoc verum: at mihi nunc ſic eſſe hoc verum lubet*] Quid hic facit *Lubet?* An quod ei lubet, verum erit? an ex ejus libidine verum eſt mutabile? Codex Academicus, *Licet.* Repone,

At mihi nunc ſic eſſe hoc verum liquet.

Liquet mihi, conſtat, patet, certum, compertum eſt. Eun. II, 3, 39.

Illum, liquet mihi dejerare, his menſibus.

3 *Ego vitam deorum*] Ita Bembinus & Baſilicanus libri: ſed omnes alii, & Donatus, *ego deorum vitam.* FAERNUS.

Ego deorum vitam propterea ſempiternam eſſe arbitror.

Sic dedit Faernus: at noſtri omnes: *Ego vitám deorúm propterea.* Vides ut inconcinne fiant ictus in ſyllabis poſtremis. Neque hilo melius, *Ego deorúm vitám propterea. Deorum vitam* Nonius habet v. Proprium; & Servius ad Virgil. Eclog. VII, 31. Vir eruditus ſolita ſibi felicitate, *Ego deûm vitam propterea.* Sed locus erat ex Servio reſtituendus; qui ſic citat,

Ego deorum vitam eapropter ſempiternam eſſe arbitror.

6 *Sed quem ego potiſſimum*] Bembinus liber, & multi alii, haec verba ſic collocata habent,

Sed quem ego mihi potiſſimum exoptem nunc, cui haec narrem, dari?

Ita trochaicus, aliter impeditus, procedit. Ceterum liber Bembinus pro *exoptem*, habet *optem.* FAERNUS. Faernus ſic dedit,

Sed quem ego mihi potiſſimum optem nunc, cui haec narrem, dari?

Sed verſus laborat: *Cui* enim, cum extra ictum ſit, non poteſt ſynaloepham evadere. Succurrunt duo ex noſtris codices, qui recte habent,

Cui nunc haec narrem, dari?

Et ex iis alter *Optem* cum Bembino: ceteri omnes *Exoptem.*

1 D. *Quiſnam homo eſt*] Antiqui libri *quis homo'ſt*, ut verſus expoſcit: qui trochaicus eſſe debet ut ceteri. FAERNUS.

Etiam noſtri omnes, *Quis homo eſt.* Sed locus a Faerno ſic datus eſt:

Néſcis quid mi obtígerit. D. *certe: ſét quid mi obtigerit ſcio.*
PA. *'Et quidem ego.* D. *more hóminum evenit, út quod ſim ego nactús mali*
Príus reſciſcerés tu, quam ego tibi quod evenít boni.
PA. *Méa Glycerium ſuós parentes répperit.* D. *factúm bene.* C. *hem.*
PA. *Páter amicus ſúmmus nobis.* D. *quis?* P. *Chremes.* D. *narrás probe.*
PA. *Néc mora ulla eſt, quín jam uxorem dúcam.* C. *num ille ſómniat*
'Ea, quae vigilans vóluit? P. *tum de púero, Dave?* D. *ah déſine:*
Sólus es quem díligunt Di. C. *ſálvos ſum, ſi haec véra ſunt.*

Pamphilus ubinam hic eſt? P. *Dave.* D. *quis homoſt?* P. *ego ſum.* D. *o Pamphile.*
P. *Neſcis quid mi obtigerit?* D. *certe.*

Duo ex noſtris *Ubinam eſt*: quorum alter *Pamphile* ſine *o*: at codex Academicus, *Ego ſum' Pamphilus.* Lege & diſtingue:

Pámphilus ubinamſt? P. *Hic eſt, Dave.* D. *Quis homoſt?* P. *Ego ſum Pámphilus:*
Néſcis quid mi obtígerit. D. *certe.*

Inepta prorſus eſt iſta exclamatio, *o Pamphile;* cum nihil alind addatur. At ex more, *Ego ſum Pamphilus:* ut Eun. III, 3, 25. *Ego ſum Chremes*: & Adel. IV, 4, 24. *Aeſchinus ego ſum.* Antea reſpondebat, tertia perſona *Hic eſt;* ut Eun. V, 8, 20. *Sed ubi eſt frater? Praeſto adeſt.* Ceterum illud, *Neſcis quid mi obtigerit*, ſine interrogatione pronuntia.

4 *Quam ego quod tibi evenit boni*] O. l. s. poſt *ego* habent pronomen *illud.* ſtat trochaicus abjecto uno *l* ex *illud.* FAERNUS.

Noſtri item omnes *Illud*, ſed male: ut ex oppoſitione conſtat, *Quod mali mihi, Quod boni tibi.* Porro pro *Ut quod ſim nactus mali* repone, *Ut quod ſim égo nactus mali*, & pro *Quód tibi*, repone *Tíbi quod:* & ſtatim accentuum vim & venuſtatem agnoſces. Codex Palatinus Fabricii non habet *Illud.*

5 *O factum bene*] Bembinus, & aliqui alii libri non habent interjectionem *o*, ſicut hic ipſe antiquiſſimus liber nec in Eunucho eam habet, niſi ſuperadditam, in eo verſu, *quid ni habeam? factum bene.* FAERNUS. Omnes noſtri praeter unum agnoſcunt *O.*

7 *Nec mora ulla eſt, quin eam uxorem ducam*] Duo ex noſtris veterrimi, *Quin jam uxorem.* Recte: ut Adel. IV, 5, 66.

Quid? jam uxórem? Jam. Jam?
Jam quantum poteſt.

9 *Solus eſt quem diligunt dii*] Scripſimus, *diligant*, ex antiquis libris. FAERNUS.

Duo ex noſtris cum vett. Edd. *ſolus es*, quod & viro erudito jure placuit: non tamen ideo, quia eſt Phorm. V, 6, 15.

Nam ſine controverſia ab dis ſolus diligere, Antipho.

Cónloquar. P. *quis homóſt? Charine, in témpore ipſo mi ádvenis.*

CH. *Béne factum.* P. *audiſti?* C. *ómnia. age, me in tuis ſecundis réſpice.*

Túus eſt nunc Chremés: facturum quae voles ſcio eſſe ómnia.

PA. *Mémini: atque adeo lóngumſt nos illum éxpectare dum éxeat.*

Séquere hac me. intus ápud Glycerium núnc eſt. tu, Dave, ábi domum:

Própere adcerſe, hinc qui auferant eam. quíd ſtas? quid ceſſás? D. *eo.*

Sed quia non tam infanti hoc convenit, quam patri, cui omnia bona tam repentino contigerunt. Hoc tamen ex Phormionis loco ſcire licet, *Diligunt*, quod ex noſtris aliquot habent, non *Diligant* legendum. Ut enim illic *Diligere*, ita hic *Diligunt:* ut & in Graeco proverbio:

Ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.

10 *Conloquar.* P. *quis homo eſt? Charine in tempore*] Omnes quotquot ſunt l. s. habent, *o Charine;* & ſtat verſus, ſi vel ex *conloquar r*, vel ex *quis s*, elidatur. FAERNUS.

Apage iſtas eliſiones: veliut, nolint Librarii, ejiciendum eſt *o*, ut in verſu ſequente *n*, *Audiſti*, non *Audiſtin*. Ludit enim operam vir doctus, cum ex eo, quod plurimi codices habeant, *Adibo & conloquar. Quis homoſt?* mavult ejici, *Et conloquar:* & in textum recipi, *Adibo. Quis homoſt? o Charine:* ſic ut hic verſus Iambicus fiat, qualis & ſequens. Immo neuter Iambicus eſt, quippe in mediis Trochaicis ſiti. Jam autem quod addit, *Adibo* per ſe ſtare poſſe; *Conloquar*, niſi *Adibo* praecedat, minime; id nihil eſt. Phorm. V, 1, 12.

Eaſt ipſa:
Conloquar. Quis hic loquitur?
Sophrona. Et meum nomen nominat?

11 *Hem audiſtin'?*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, non habent interjectionem *hem*.

Me in ſecundis reſpice] Libri vetuſti, *me in tuis ſecundis*. Donatus, *tuis ſecundis rebus*. quod tamen dicit eſſe ex iis, quae abſolute dicuntur; ex quo apparet eum legere, *in tuis ſecundis*. nam ſi adderetur *rebus*, non eſſet abſolutum. Sane verſus hic eſt octonarius iambicus; ſi vero legeretur, *audiſti?* eſſet trochaicus, ut ceteri. quod & placet. FAERNUS. Plures quoque ex noſtris non habent *Hem*.

14 *Sequere hac me intus. apud Glycerium eſt nunc*] Liber Bembinus ita habet: *Sequere hac me intus ad Glycerium nunc.* Donatus ſic: *Sequere me intus apud Glycerium.* FAERNUS.

Pro *Nunc*, noſtri omnes *Nunc eſt*, quod verſus ipſe poſtulat; ut & vidit vir eruditus.

15 *Propera. adcerſe*] Meliores & plures libri, *Propere adcerſe.* Sine dubio haec melior lectio.

Ne éxſpectetis dum éxeant huc: íntus deſpondébitur:
'Intus tranſigétur ſi quid éſt quod reſtet. Plaúdite.

17 ***Plaudite***] Hic ante verbum *Plaudite*, in omnibus vero aliis fabulis ante ea verba *Vos valete*, Bembinus liber & omnes alii antiqui hanc notam habent Ω. ſuper quo loco ita Eugraphius: Verba ſunt recitatoris, qui dum fabulam terminaret, elevabat aulaea ſcaenae, & dicebat ad populum: *Vos valete & plaudite.* FAERNUS.

Nota illa in Libris veteribus non eſt Ω ſed ω: de qua, praeter Eugraphii ſententiam, tres alias longa commentatione producit vir doctus: quarum tamen nulli adſentitur, nec ſuam addit. Nos novam, & ſint veram aut certe vero proximam, tribus verbis adferemus. Horat. Art. Poet. 154.

Si fautoris eges aulaea manentis, & uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat.

Nota illud *Plaudite* a Cantore dici ſolere. Alius eſt Actor, alius Cantor. Actores in hac Andria Primarum & Secundarum partium *Ambivius* & *Atilius* erant. Tertiarum partium actor, utpote ignobilis, nuſquam memoratur. Cantor autem *Flaccus Claudii filius*, qui tibiis paribus canebat, dextris & ſiniſtris. Ergo cum Actores omnes ex Scaena exirent, Cantoris erat, depoſitis ex ore tibiis, *Plaudite* inſonare. Ut igitur in veteribus libris perſonae aliae notantur, PAM. DAV. CHREM.; ita hic olim CA. pro Cantore ſcilicet: quae nota cum non intellecta eſſet, paulatim & compendii cauſa in proximam ei formam ω degeneravit.

Cónloquar. P. *quis homóſt? Charine, in témpore ipſo mi ádvenis.*

CH. *Béne factum.* P. *audiſti?* C. *ómnia. age, me in tuis ſecundis réſpice.*

Túus eſt nunc Chremés: facturum quae voles ſcio eſſe ómnia.

PA. *Ménini: atque adeo lóngumſt nos illum éxpectare dum éxeat.*

Séquere hac me. intus ápud Glycerium nunc eſt. tu, Dave, ábi domum:

Própere adcerſe, hinc qui aúferant eam. quid ſtas? quid ceſſas? D. *eo.*

Sed quia non tam infanti hoc convenit, quam patri, cui omnia bona tam repentino contigerunt. Hoc tamen ex Phormionis loco ſcire licet, *Diligunt*, quod ex noſtris aliquot habent, non *Diligant* legendum. Ut enim illic *Diligere*, ita hic *Diligunt:* ut & in Graeco proverbio:

Ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος.

10 *Conloquar.* P. *quis homo eſt? Charine in tempore*] Omnes quotquot ſunt l. s. habent, *o Charine;* & ſtat verſus, ſi vel ex *conloquar r*, vel ex *quis s*, elidatur. FAERNUS.

Apage iſtas eliſiones: veliut, nolint Librarii, ejiciendum eſt *o*, ut in verſu ſequente *n*, *Audiſti*, non *Audiſtin.* Ludit enim operam vir doctus, cum ex eo, quod plurimi codices habeant, *Adibo & conloquar. Quis homoſt?* mavult ejici, *Et conloquar:* & in textum recipi, *Adibo. Quis homoſt? o Charine:* ſic ut hic verſus Iambicus fiat, qualis & ſequens. Immo neuter Iambicus eſt, quippe in mediis Trochaicis ſiti. Jam autem quod addit, *Adibo* per ſe ſtare poſſe; *Conloquar*, niſi *Adibo* praecedat, minime; id nihil eſt. Phorm. V, 1, 12.

Eaſt ipſa:
Conloquar. Quis hic loquitur?
Sophrona. Et meum nomen nominat?

11 *Hem audiſtin'?*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, non habent interjectionem *hem.*

Me in ſecundis reſpice] Libri vetuſti, *me in tuis ſecundis.* Donatus, *tuis ſecundis rebus.* quod tamen dicit eſſe ex iis, quae abſolute dicuntur; ex quo apparet eum legere, *in tuis ſecundis.* nam ſi adderetur *rebus*, non eſſet abſolutum. Sane verſus hic eſt octonarius Iambicus; ſi vero legeretur, *audiſti?* eſſet trochaicus, ut ceteri. quod & placet. FAERNUS. Plures quoque ex noſtris non habent *Hem.*

14 *Sequere hac me intus. apud Glycerium eſt nunc*] Liber Bembinus ita habet: *Sequere hac me intus ad Glycerium nunc.* Donatus ſic: *Sequere me intus apud Glycerium.* FAERNUS.

Pro *Nunc*, noſtri omnes *Nunc eſt*, quod verſus ipſe poſtulat; ut & vidit vir eruditus.

15 *Propera. adcerſe*] Meliores & plures libri, *Propere adcerſe.* Sine dubio haec melior lectio.

In his poëta hic nómen profitetúr ſuum.
Tum ſiquis eſt, qui dictum in ſe incleméntius
Exiſtimarit éſſe, ſic exiſtimet,
Reſpónſum, non dictum éſſe, quia laeſit prior:
Qui béne vertendo, et eáſdem ſcribendó male, ex
Graecis bonis Latínas fecit nón bonas:

aliquis aſtutum. Ubi Putſchius quidem *Studeat* dedit, plane contra loci ſententiam. At teſtor ego me in quattuor Priſciani exemplaribus *Studeant* repperiſſe.

5 *Exiſtimet eſſe, ſic exiſtimet*] Donatus videtur legiſſe, *exiſtimat*, pro *exiſtimavit.* ſed non ſtat verſus. liber vero Bembinus & Eugraphius in hunc modum habent, *exiſtimavit eſſe, ſic exiſtimet.* ita & alii fere o. l. s. ſed eo amplius, poſt *exiſtimet*, in aliquibus eſt *praeſumat*, in aliquibus vero, *ſciat praeſumat.* ut facile appareat ea verba inculcata ex gloſſemate alicujus interpretantis verbum *exiſtimet.* FAERNUS.

Plures ex noſtris *Exiſtimavit*; unus *Exiſtimabit.* Sane ſententia ipſa Futurum poſtulat; *Si quid in hoc prologo dicturus eſt inclementius.* Legendum tamen,

Exiſtimarit eſſe, ſic exiſtimet.

Siquis exiſtimaverit, ut v. 1. *Siquis ſtudeat.* Donatus ad locum: *Exiſtimat, pro Exiſtimavit:* Corrige, *Exiſtimarit*, pro *Exiſtimaverit.*

6 *Quia laeſit prius*] *Prior*, quod eſt in Bembino & Vaticano, mihi magis probatur. FAERNUS. Noſtri libri *Prius*: Eugraphius *Prior.*

7 *Qui bene vertendo & eas deſcribendo male*] Lege ex libro Bembino, *& eaſdem ſcribendo male;* ut ſit ſenſus: elegit ille quidem bonas quas verteret, ſed eaſdem male ſcripſit. quem ſenſum confirmat inſequens verſus: *Ex Graecis bonis, Latinas fecit non bonas.* eſt & haec lectio in libro Victoriano, licet is pro *ſcribendo*, habeat *conſcribendo.* ita legit & Eugraphius ſic dicens: *bene vertit, de Graeco in Latinum: male ſcribit, male verba componit.* FAERNUS.

Duo ex noſtris optimi, *Eaſdem ſcribendo.* Recte. Quid autem ſit *bene vertere & eaſdem male ſcribere*, quot Interpretes, tot fere ſententiae. Vir doctus multis hic verbis declamavit, ſed nihil expedivit. *Bene vertere*, eſt Fideliter vertere, verbum verbo reddere ex Graeco: id ipſum *Bene vertere*, eſt *Male ſcribere Latine.* Diverſa enim eſt indoles utriuſque ſermonis. Terentius itaque ita libere vertebat, ut poemata ſua nativum Latinitatis colorem praeſtarent; neque tam ex Graecia petita, quam in Latio nata viderentur. Contra Lavinius Luſcus, dum nimis fidum interpretem agit; id quod neceſſe erat, ex Graecis bonis malas Latinas fecit. Notum eſt Horatii praeceptum,

Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres.

Boethius in Porphyrium: *In quo quidem vereor, ne ſubierim fidi interpretis culpam; cum verbum verbo expreſſum comparatumque reddiderim.*

8. *Ex Graecis bonis*] Sic Faernus: ſed *Ex* priori potius verſui apponendum: ut infra V, 2, 20. *Quin involem in Capillum.* Neque enim cum viro docto tam facile corripuerim ſyllabam, cum poſitione, tum natura longam.

[redacted]

EUNUCHUS TERENTI.

Fabulae interlocutores.

PHAEDRIA adoleſcens.	CHREMES adoleſcens.
PARMENO ſervus.	ANTIPHO adoleſcens.
THAIS meretrix.	DORIAS ancilla.
GNATHO paraſitus.	DORUS eunuchus.
CHAEREA adoleſcens.	SANGA coquus.
THRASO miles.	SOPHRONA nutrix.
PYTHIAS ancilla.	LACHES ſenex.

ACTA LUDIS MEGALENSIB. L. POSTUMIO ALBINO L. CORNELIO MERULA AEDILIB. CURULIB. EGERE L. AMBIVIUS TURPIO L. ATILIUS PRAENESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI TIBIIS DUABUS DEXTRIS. GRAECA MENANDRU. ACTA II. M. VALERIO C. FANNIO COSS.

EUNUCHUS.

PROLOGUS.

SI quiſquam eſt, qui placére ſe ſtudeánt bonis
Quam plúrimis, et mínime multos laédere,

1 *Bonis quam plurimis*] Super his verbis ita Eugraphius: *Bonis quam plurimis, quidam intelligunt, quam plurimis bonis. nos intelligamus extrinſecus, plurimos nihil aliud poſuiſſe niſi malos. boni enim admodum pauci ſunt. ita quod dixit in numero, plurimis, qualitatem potius declaravit.* FAERNUS.

Ex Eugraphii ſententia ſic locus accipiendus eſt, Placere Bonis potius quam Plurimis ſive Malis, quoniam *οἱ πλέονες κακοί.* Tu ride has Grammaticorum ineptias; & junctim accipe, *Quamplurimis bonis,* ut *Minime multos bonos.* Sed aliud & majus adhuc reſtat: Legendum inquam,

Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeant bonis.

Niſi enim *ſtudeant* legeris, inepte infertur, *In his. Quiſquam qui ſtudeant*, plane ut And. IV, 1, 3. *Cuiquam, ut gaudeant.* Ubi Donatus: *Cum dixiſſet Cuiquam, intulit numerum pluralem: ut alibi:*

Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeat bonis.

Ita quidem hodie editum eſt: ſed luce clarius eſt Donatum hic legiſſe *ſtudeant.* Priſcianus p. 1099. *Conſtruuntur*, inquit, *diverſi numeri: Terentius in Eunucho, Si quiſquam eſt qui placere ſe ſtudeant bonis &c. Quiſquam enim ad multos intelligitur: quomodo in Adelphis, Aperite*

In his poëta hic nómen profitetúr ſuum.
Tum ſiquis eſt, qui dictum in ſe inclementius
Exiſtimarit éſſe, ſic exiſtimet,
Reſpónſum, non dictum éſſe, quia laeſit prior:
Qui béne vertendo, et eáſdem ſcribendó male, ex
Graecis bonis Latínas fecit nón bonas:

aliquis actutum. Ubi Putſchius quidem *Studeat* dedit, plane contra loci ſententiam. At teſtor ego me in quattuor Priſciani exemplaribus *Studeant* repperiſſe.

5 *Exiſtimet eſſe, ſic exiſtimet*] Donatus videtur legiſſe, *exiſtimat*, pro *exiſtimavit.* ſed non ſtat verſus. liber vero Bembinus & Eugraphius in hunc modum habent, *exiſtimavit eſſe, ſic exiſtimet.* ita & alii fere o. l. s. ſed eo amplius, poſt *exiſtimet*, in aliquibus eſt *praeſumat*, in aliquibus vero, *ſciat praeſumat.* ut facile appareat ea verba inculcata ex gloſſemate alicujus interpretantis verbum *exiſtimet.* FAERNUS.

Plures ex noſtris *Exiſtimavit*; unus *Exiſtimabit.* Sane ſententia ipſa Futurum poſtulat; *Si quid in hoc prologo dicturus eſt inclementius.* Legendum tamen,

Exiſtimarit eſſe, ſic exiſtimet.

Siquis exiſtimaverit, ut v. 1. *Siquis ſtudeat.* Donatus ad locum: *Exiſtimat, pro Exiſtimavit:* Corrige, *Exiſtimarit*, pro *Exiſtimaverit.*

6 *Quia laeſit prius*] *Prior*, quod eſt in Bembino & Vaticano, mihi magis probatur. FAERNUS. Noſtri libri *Prius*: Eugraphius *Prior.*

7 *Qui bene vertendo & eas deſcribendo male*] Lege ex libro Bembino, *& eaſdem ſcribendo male;* ut ſit ſenſus: elegit ille quidem bonas quas verteret, ſed eaſdem male ſcripſit. quem ſenſum confirmat inſequens verſus: *Ex Graecis bonis, Latinas fecit non bonas.* eſt & haec lectio in libro Victoriano, licet is pro *ſcribendo*, habeat *conſcribendo.* ita legit & Eugraphius ſic dicens: *bene vertit, de Graeco in Latinum: male ſcribit, male verba componit.* FAERNUS.

Duo ex noſtris optimi, *Eaſdem ſcribendo.* Recte. Quid autem ſit *bene vertere & eaſdem male ſcribere*, quot Interpretes, tot fere ſententiae. Vir doctus multis hic verbis declamavit, ſed nihil expedivit. *Bene vertere*, eſt Fideliter vertere, verbum verbo reddere ex Graeco: id ipſum *Bene vertere*, eſt *Male ſcribere Latine.* Diverſa enim eſt indoles utriuſque ſermonis. Terentius itaque ita libere vertebat, ut poemata ſua nativum Latinitatis colorem praeſtarent; neque tam ex Graecia petita, quam in Latio nata viderentur. Contra Lavinius Luſcus, dum nimis fidum interpretem agit; id quod neceſſe erat, ex Graecis bonis malas Latinas fecit. Notum eſt Horatii praeceptum,

Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres.

Boethius in Porphyrium: *In quo quidem vereor, ne ſubierim fidi interpretis culpam; cum verbum verbo expreſſum comparatumque reddiderim.*

8. *Ex Graecis bonis*] Sic Faernus: ſed *Ex* priori potius verſui apponendum: ut infra V, 2, 20. *Quin involem in Capillum.* Neque enim cum viro docto tam facile corripuerim ſyllabam, cum poſitione, tum natura longam.

Colacem éſſe nempe, Plaúti veterem fábulam:
Paraſiti perſonam índe ablatam et mílitis.
Si id éſt peccatum, péccatum inprudéntiaſt
Poétae: non quo fúrtum facere ſtúduerit.
Id ita éſſe, vos jam júdicare póteritis.
Colax Menandri eſt: ín ea eſt paraſítus Colax,
Et míles glorióſus: eas ſe hic nón negat
Perſónas tranſtuliſſe ín Eunuchum ſuam
Ex Graéca: ſet eas fábulas factás prius
Latínas ſciſſe ſéſe, id vero pérnegat.
Quod ſi perſonis íſdem uti aliis nón licet:
Qui mágis licet curréntis ſervos ſcríbere,
Bonás matronas fácere, meretricés malas,
Paraſítum edacem, glórioſum mílitem,

eus in Terentium, paulo obſcurior. Donatus: 'Aut, Neminem feſelliſſe (dare enim verba, decipere eſt) aut Nihil appoſuiſſe de ſuo, Nihil addidiſſe de ſtilo ſuo.' Poſterius illud *De ſuo* vir doctus amplectitur. Neutrum verum eſt, ſed prius illud eſt vero propius. Sententia eſt: *Fabulam dediſſe*, quod ipſum eſt quodammodo *verba dare*, fallere: & *verba tamen non dediſſe*, nempe Luſcio; quo minus deprehenderet furtum factum ex Colace Plauti.

25 *Colacem eſſe Naevi & Plauti veterem fabulam*] Colax Plauti a Nonio Marcello citatur; Naevii Colax nuſquam memoratur: nam quae ſuperiore ſaeculo apud Nonium & Priſcianum ferebantur, tamquam ex Naevii Colace; ea jam ex vetuſtioribus Codicibus Novio tribuuntur. Mira vero locutio eſt, *Eſſe Colacem Naevi, & veterem fabulam Plauti.* Veterem modo fabulam? an nullum ei nomen erat? & cur *veterem* de Plautinis, cum Naevianae eſſent illis veteriores? Denique, ſi haec vera lectio eſt; in eo quo accuſat Luſcius Terentium, etiam excuſat. Quippe ſi noſter furatus ſit perſonam Paraſiti & Militis & a Plauto & a Naevio; etiam Plautus ſuam a Naevio ſit furatus. Exemplo igitur ipſo accuſatio difflatur. Si haec diſplicent; de correctione cogitandum erit. Codex bonus C. C. C. *Naevi Plauti*, ſine conjunctione *Et*. Fallor, an ſic dedit Terentius:

Colacem eſſe nempe, *Plauti veterem fabulam:*
Paraſiti perſonam inde ablatam & militis.

28 *Non qui furtum facere ſtuduerit*] Antiquiſſimi libri *quo* habent, non *qui*. *quo* autem pro *quod* exponendum. FAERNUS. Etiam unus noſter & vetuſtiſſimus, *Quo*.

31 *Eas ſe non negat*] Lege, *Eas ſe hic non negat.* Vide ſupra ad And. Prol. v. 13. Mox v. 33. *Eas fabulas* intellege Menandri Colacem & Eunuchum.

34 *Latinas ſciſſe ſeſe*] Haec lectio placet mihi propter verſum. quamvis o. l. s. non habeant niſi unum *ſe*; & in Bembino, ubi geminatum erat, poſterius ſit deletum. FAERNUS.

Male factum, quod ex Bembino deleverunt *Se*. Fallitur enim vir doctus, cum verſum ſtare poſſe opinetur unico *Se*. At, inquit, *Me*,

Habeo ália multa, núnc quae condonábitur;
Quae próferentur póſt, ſi perget laédere;
Ita ut fácere inſtituit. quám nunc actúri ſumus
Menándri Eunuchum, póſtquam Aediles émerunt;
Perfécit, ſibi ut inſpiciundi eſſet cópia.
Magiſtrátus cum ibi adéſſent, occeptáſt agi.
Exclámat, furem, nón poëtam, fábulam
Dediſſe, et nil dediſſe verborúm tamen:

'non reperiretur. Ita ex commodo 'matris ac virginis, & ex voto ama- 'toris conſenſuque patris, nuptia- 'rum celebratione finem accipit 'Fabula.'

In Theſauro autem, hujuſmodi eſt Luſcii argumentum: 'Adole- 'ſcens, qui rem familiarem nequi- 'tia prodegerat, Servum mittit ad 'patris Monumentum, quod ſenex 'ſibi vivus magnis opibus appara- 'verat, ut id aperiret; illaturus 'Epulas quas pater poſt annum de- 'cimum caverat ſibi inferri. Sed 'eum agrum, in quo Monumentum 'erat, Senex quidam avarus ab 'adoleſcente emerat. Servus ad 'aperiendum Monumentum auxilio 'uſus ſenis, Theſaurum cum Epi- 'ſtola ibidem reperit. Senex The- 'ſaurum, tamquam a ſe per tumul- 'tum hoſtilem defoſſum, retinet & 'ſibi vindicat. Adoleſcens judicem 'capit: apud quem prior Senex, 'qui aurum retinet, cauſam ſuam 'ſic agit:

'*Athenienſes; bellum cum Rho-dienſibus*
'*Quod fuerit, quid ego prae-dicem?*

'& cetera, quae contra naturam 'jurisque conſuetudinem poſita ar- 'guit & notat Terentius: quod ille 'ordo potior erat, ut Adoleſcens 'prior proponeret Cauſam, qui pe- 'titor inducitur.'

Vides argumenta duarum fabu- larum toto caelo inter ſe diſtantia. Scholiaſtem autem, quicumque fit, vetuſtiſſimum fuiſſe vel ex Luſcii verſibus certo ſcias; quos inter re- liqua latitantes primus, quod ſci- am, verſus eſſe deprehendi. Ce- terum quis dubitet, quin haec vera retulerit Scholiaſtes? Quod ſi con- ſtat, quis eos ferat, qui Theſau- rum Luſcii non fabulam integram; ſed Phaſmatis fuiſſe partem volunt? Quin addunt, Eunuchum partem fuiſſe Andriae; Aulularium, par- tem Amphitryonis? Quae in nulla una re conveniunt, ut in eandem fabulam contrudantur? Et jure mi- reris, virum eruditum tam prava in ſententia eſſe potuiſſe.

17 *Habeo alia multa, quae nunc condonabitur, Quae proferentur poſt*] Egregie Codex C. C. *nunc quae condonabitur.* Sic enim & *Nunc* & *Poſt*, quae opponuntur, in ictu ambo ſunt; & *Quae* non inchoat utrumque Colon, parum venuſte.

19 *Nunc quam acturi ſumus*] O. l. s. *quam nunc*, qua collocatione admiſſa, primam hujus verſus ſyl- labam praecedenti verſui in ſcan- ſione applicabimus. FAERNUS.

Noſtri etiam omnes *Quam nunc.* Nec tamen ſyllabam priori verſui applicabimus, ſed *Ut*, quod paſſim fit, corripiemus.

22 *Magiſtratus cum ibi adeſſet, occepta eſt agi*] Magiſtratus hic ſunt Aediles. Ergo recte tres ex noſtris antiquiſſimi *Adeſſent*. Phorm. II, 3, 56.

At tu, qui ſapiens es, magiſtra-tus adi.

23 *Fabulam Dediſſe, & nil de-diſſe verborum tamen*] Eſt Luſcii jo-

Colacem éſſe nempe, Plaúti veterem fábulam:
Paraſiti perſonam inde ablatam et militis.
Si id éſt peccatum, péccatum inprudéntiaſt
Poétae: non quo fúrtum facere ſtúduerit.
Id ita éſſe, vos jam júdicare póteritis.
Colax Menandri eſt: in ea eſt paraſitús Colax,
Et miles glorióſus: eas ſe hic nón negat
Perſónas tranſtuliſſe in Eunuchúm ſuam
Ex Graéca: ſet eas fábulas factás prius
Latínas ſciſſe ſéſe, id vero pérnegat.
Quod ſi perſonis iſdem uti aliis nón licet:
Qui mágis licet curréntis ſervos ſcríbere,
Bonás matronas fácere, meretricés malas,
Paraſitum edacem, glórioſum militem,

cus in Terentium, paulo obſcurior. Donatus: 'Aut, Neminem feſelliſſe (dare enim verba, decipere eſt) aut Nihil apposuiſſe de ſuo, Nihil addidiſſe de ſtilo ſuo.' Poſterius illud *De ſuo* vir doctus amplectitur. Neutrum verum eſt, ſed prius illud eſt vero propius. Sententia eſt: *Fabulam dediſſe*, quod ipſum eſt quodammodo *verba dare*, fallere: & *verba tamen non dediſſe*, nempe Luſcio; quo minus deprehenderet furtum factum ex Colace Plauti.

25 *Colacem eſſe Naevi & Plauti veterem fabulam*] Colax Plauti a Nonio Marcello citatur; Naevii Colax nuſquam memoratur: nam quae ſuperiore ſaeculo apud Nonium & Priſcianum ferebantur, tamquam ex Naevii Colace; ea jam ex vetuſtioribus Codicibus Novio tribuuntur. Mira vero locutio eſt, *Eſſe Colacem Naevi, & veterem fabulam Plauti.* Veterem modo fabulam? an nullum ei nomen erat? & cur *veterem* de Plautinis, cum Naevianae eſſent illis veteriores? Denique, ſi haec vera lectio eſt; in eo quo accuſat Luſcius Terentium, etiam excuſat. Quippe ſi noſter furatus ſit perſonam Paraſiti & Militis & a Plauto & a Naevio; etiam Plautus ſuam a Naevio ſit furatus. Exemplo igitur ipſo accuſatio diſſlatur. Si haec diſplicent; de correctione cogitandum erit. Codex bonus C. C. C. *Naevi Plauti*, ſine conjunctione *Et*. Fallor, an ſic dedit Terentius:

Colacem eſſe nempe, *Plauti veterem fabulam:*
Paraſiti perſonam inde ablatam & militis.

28 *Non qui furtum facere ſtuduerit*] Antiquiſſimi libri *quo* habent, non *qui*. *quo* autem pro *quod* exponendum. FAERNUS. Etiam unus noſter & vetuſtiſſimus, *Quo.*

31 *Eas ſe non negat*] Lege, *Eas ſe hic non negat.* Vide ſupra ad And. Prol. v. 13. Mox v. 33. *Eas fabulas* intellege Menandri Colacem & Eunuchum.

34 *Latinas ſciſſe ſeſe*] Haec lectio placet mihi propter verſum, quamvis o. l. s. non habeant niſi unum *ſe*; & in Bembino, ubi geminatum erat, poſterius ſit deletum. FAERNUS.

Male factum, quod ex Bembino deleverunt *Se*. Fallitur enim vir doctus, cum verſum ſtare poſſe opinetur unico *Se*. At, inquit, *Me*,

Puerúm ſupponi, fálli per ſervóm ſenem,
Amáre, odiſſe, ſúſpicari? dénique
Nullum éſt jam dictum, quód non dictum ſit prius.
Quare aéquom eſt vos cognóſcere atque ignóſcere,
Quae véteres factitárunt, ſi faciúnt novi.
Date óperam, et cum ſiléntio animum atténdite,
Ut pérnoſcatis, quid ſibi Eunuchús velit.

ACTUS I. SCAENA I.

PHAEDRIA adoleſcens. PARMENO ſervus.

PH. *QUID ígitur faciam? nón eam, ne núnc quidem*
Cum adcérſor ultro? an pótius ita me cómparem,
Non pérpeti meretrícum contumélias?

te, ſe, ſequente vocali ſaepius produci ſolent, neglecta Synaloepha. Ita quidem, ſed (quod ſero nunc diſcat) in initio Anapaeſti vel Tribrachi; nuſquam Iambi. Sed exemplum adducit, Hec. I, 1, 11.

Quin ita paret ſe, abs te ut blanditiis ſuis.

Hic quidem Iambus eſt: ſed incommode, ut ſemper fere, affert Erratum pro Exemplo: omnes Faerni praeter Bembinum & Noſtri univerſi ibi *Seſe* habent.

35 *Quod ſi perſonis iiſdem uti aliis non licet*] In Bembino eſt, *iiſdem huic uti non licet.* quarum lectionum utra melior ſit, ſtatuere neſcio. interim vulgatam tenebimus. FAERNUS.

Atqui facile erat, utra melior eſſet, ſtatuere. Recte *Aliis*, quia multi tum una florebant Poetae: non *Huic*, quaſi hic ſolus tum ſcriberet.

36 *Qui magis licet currentes ſervos ſcribere*] Ego potiorem arbitror lectionem, quam continet liber Bembinus, *currentem ſervum;* ut & in Heautontim. *Ne ſemper ſervus currens.* FAERNUS.

Immo *Currentes ſervos* cum omnibus aliis exemplaribus lege. *Servos,* ut poſtea *Matronas, Meretrices.* In loco, quem citat, Heaut. Prol. v. 37. alia ratio eſt: nam ibi ſingularis ſunt numeri etiam cetera, *Servus, Senex, Paraſitus, Sycophanta, Leno.* Quid quod etiam vir doctus, Faerno licet addictus, *Currentes ſervos* recte hic praefert?

41 *Nullum eſt jam dictum, quod non dictum ſit prius*] Quinque ex noſtris, *Non ſit dictum.* Credo poetam ſic dediſſe:

Nullum eſt jam dictum, dictum quod non ſit prius.

ut ſupra v. 27.

Si id eſt peccatum, peccatum imprudentia eſt.

In utroque loco, prius Nomen eſt, poſterius Participium.

44 *Date operam & cum ſilentio animadvertite*] Ab antiquis libris abeſt copula &; ſed hoc amplius Bembinus & Baſilicanus habent, *animum attendite.* eandem lectionem continet & Donatus, licet aliqua ex parte corruptus: ita enim dicit: *Nos dicimus Attendite, quod veteres plene Animadvertite.* ubi pro *animadvertite* legendum *animum attendite.* lectionem vero Donati, quae impreſſa eſt, in nullo l. s. ejus inveni. eſt autem locu-

Excluſit: revocat: rédeam? non, ſi me óbſecret.
PA. *Siquidem hércle poſſis, nil prius neque fórtius:*
Verùm ſi incipies, néque pertendes náviter,
Atque úbi pati non póteris, cum nemo éxpetet,
Infécta pace, ultro ád eam venies; índicans
Te amáre, et ferre nón poſſe: actumſt. ilicet.
Periſti. eludet, úbi te victum ſénſerit.
Proin tú, dum eſt tempus, étiam atque etiam hoc cógita,
Ere, Quae res in ſe néque conſilium néque modum
Habet úllum, eam rem conſilio regere nón potes.
In amóre haec ómnia ínſunt vitia: injúriae,

tio Terentiana, ut in Phormione: *Nunc quid velim animum attendite.* FAERNUS. Tres etiam ex noſtris, *Animum attendite.*

5 *Siquidem hercle poſſis, nil prius neque fortius*] Donatus: *Siquidem hercle poſſis:* διαλογισμός, quaſi ad alterum: ut

> *Neſcis heu perdita, necdum*
> *Laomedonteae ſentis perjuria Trojae.*

Ergo ſecundum hunc Magiſtrum, Phaedria haec ſecum loquitur; & ab hoc, credo, inductus Faernus contra omnes quos viderim Codices, Phaedriae omnia tribuit, uſque ad v. 12. *Here, quae res in ſe* &c. in quo judicium ejus deſidero. Quippe ab hoc v. 5. uſque ad 25. *indignum facinus:* perpetua Parmenonis oratio eſt, ut recte olim vidit Muretus. Vir tamen eruditus; *re,* ut loquitur, *altius perpenſa,* a Faerno ſuo ſtat, multis ſcilicet rationibus inductus. *Clariſſime,* ait, *liquet, Here quae res, eſſe hominis orationem tum incipientis.* Quo argumento? quave ſua luce hoc liquet? Nego omnino liquere. An id credo voluit; quia quicumque herum alloquitur, a verbo *Here* incipit? Quale igitur hoc Davi? And. III, 2, 26.

> *Intellexti?*
> *Sed nihilo ſecius mox puerum huc deferent ante oſtium:*
> *Id ego jam nunc tibi, here, renuntio futurum ut ſis ſciens.*

Qui minus hoc in medio ſermone potuit Parmeno, quam Davus? praeſertim ubi gravior ceteris ſententia in medio naſcitur & exſurgit. Pergit autem: Si ab hoc verſu incipit Parmeno, tum prior verſus eſt Phaedriae. Hoc quidem certum: ſi modo inceperit: ſed non hinc primum incipit Parmeno. Pergit porro: Si prior iſte Phaedriae eſt; tum & ei proximus eſt ejuſdem: donec paulatim ad primum perveniat. Haec omnia, utpote πρώτῳ ψεύδει & invalido talo nitentia, ſponte ſua per ſe cadunt. Sed, ait, diverſas eſſe perſonas diverſi hic ſenſus aperte docent. Immo vero tota oratio & eandem perſonam & eandem ſententiam prae ſe fert. Phaedria iratus deliberat, an vel ultro invitatus recuſet accedere: Parmeno, ut accedat, conſulit; neque fruſtra cum victrice contendat. Si quidem, inquit, poſſis pertendere, laudo & hortor. Sed cum hoc non poſſis, ne incipias quidem velim. Amore devinctus es; & repugnando in ſtrictiores laqueos te indues. Proin, dum tempus eſt, hoc tecum cogita: Non magis cum ratione ames, quam cum ratione inſanias. Cede igitur neceſſitati: & captum te redime, quam minimo queas. Sed Horatius, ait, ab *O here* ſervi ver-

Quid hic ſtábas? cur non récta introibas? PA. *céterúm*
De exclúſione vérbum nullum. TH. *quid taces?*
PH. *Sané, quia vero hae mihi patent ſempér fores,*
Aut quia ſum aput te primus. TH. *miſſa iſtaéc face.*
PH. *Quid miſſa? o Thais, Thäis, utinam eſſét mihi*
Pars aéqua amoris técum, ac pariter fieret,
Ut aút hoc tibi doléret itidem, ut mihi dolet;
Aut égo iſtuc abs te fáctum nihili pénderem.
TH. *Ne crúcia te obſecro, ánime mi, mi Phaédria.*
Non pól, quo quemquam plús amem aut plus diligam,
Eo féci: ſet ita erát res, faciundúm fuit.
PA. *Credo, út fit, miſera praé amore excluſti húnc foras.*
TH. *Sicíne agis, Parmeno? áge: ſet huc qua grátia*
Te accérſi juſſi, auſcúlta. PH. *fiat.* TH. *dic mihi*
Hoc primum, potin eſt hic tacere? PA. *egone? óptume.*
Verum heús tu, hac lege tibi meam adſtringó fidem:
Quae véra audivi, táceo et contineo óptume:
Sin fálſum audierim ac fictum, continuó palamſt:
Plenús rimarum ſum, hác atque illac pérpluo.
Proin tú, taceri ſi vis, vera dícito.

ut & Priſcianus p. 997. etiam in Scriptis; non ut Faernus citat, *excluſiſti*.

19 *Sicine ais?*] Quinque antiqui libri, *ſicine agis?* ut ſit ſenſus: hocine modo me tractas? FAERNUS. Noſtri omnes *Agis*, duobus exceptis.

24 *Sin falſum aut vanum aut fictum eſt, continuo palamſt*] Qua ſodes ſubtilitate diſtingues tria iſta, *Falſum*, *Vanum*, *Fictum*, ut, quod conjunctio *Aut* poſtulat, diverſa ſint? Quattuor hoc modis aggreditur Donatus; & de verbis ſervuli mirifice philoſophatur. Tu eum, ſi ſapis, ſibi ſapere jubeto: & de emendatione cogita. Pro *Aut vanum*, unus ex noſtris Academicus *Aut varium*, alter Regius *Aut vacuum*. Certe in iſto *Aut vanum* mendum latitat. Lego,

Quae vera audivi, taceo & contineo optume:
Sin falſum audierim ac *fictum*, *continuo palamſt*.

Vides ut ex illo *Audierim*, facta ſint *Aut varium*, *Aut vacuum*, *Aut vanum*. Ceterum *Ac* lege, non *Aut*; quae duo paſſim permutantur: Thais ipſa infra v. 120.

Me miſeram, forſan parvam hic habeat mihi fidem.
Ego pol, quae mihi ſum conſcia, hoc certo ſcio:
Neque me finxiſſe falſi quicquam.

Nota ſodes illud, *Finxiſſe falſi*: ita ut falſum ac fictum prorſum idem ſit; tantum abeſt, ut tria iſta diſtingui debeant aut poſſint. Priſcianus p. 999. *Falſum aut fictum*: omiſſo *aut vanum*: ſed p. 1143. omnia tria habet, etiam in ſcriptis exemplaribus.

25 *Plenus rimarum ſum, hac atque illac perfluo*] Donatus ad loc

Is vénit: poſtquam ſénſit me tecúm quoque
Rem habére, fingit caúſas ne det ſédulo:
Ait, ſi fidem habeat ſe íri praepoſitúm tibi
Apút me; ac non id métuat, ne, ubi accéperim,
Seſé relinquam; vélle ſe illam mihi dare:
Verum id vereri. ſét ego quantum ſúſpicor,
Ad vírginem animum adjécit. PH. *etiamne ámplius?*
TH. *Nil: nám quaeſivi. núnc ego eam, mi Phaédria,*
Multaé ſunt cauſae, quámobrem cupiam abdúcere:
Primúm quod ſoror eſt dícta: praeterea út ſuis
Reſtítuam ac reddam. ſóla ſum: habeo hic néminem,
Neque nótum neque cognátum. quamobrem, Phaédria,
Cupio áliquos parere amícos benefició meo.
Id amábo adjuta mé, quo id fiat fácilius.

65 *Multae ſunt cauſae quamobrem cupio abducere*] Liber Bembinus & alii antiqui, *cupiam.* quamvis recentes & Donatus, *cupio.* FAERNUS. Omnes noſtri, uno excepto, *Cupiam.*

67 *Neque amicum neque cognatum*] Atqui verſu proximo rurſus, *Cupio aliquos parere amicos,* ſatis invenuſte. Thais peregrina erat, & recens e Rhodo advena. Lege igitur:

Neque notum neque cognatum.

ut Phorm. I, 2, 48.

Neque illi benevolens,
Neque notus, neque cognatus.

69 *Cupio aliquos parare amicos beneficio meo*] Scio & Donatum & e. l. s. conſentire in hanc lectionem, ſed video verſum impeditum, niſi legatur ut in Bembino, *cupio aliquos parere amicos.* ut & ſupra legitur in Andria, *parere hic divitias.* ita enim verſus ſtat, & ſenſus idem eſt. FAERNUS.

Recte Bembinus *Parere.* Noſtri, ut ſupra *Educare* pro *Educere,* ita hic *Parare* pro *Parere.* Infra V, 8, 32.

Ut ſolidum parerem hoc mi beneficium, Chaerea.

Ubi itidem plerique codices *Pararem.* Ceterum *Beneficio meo* ſpondei & dactyli ſpatium metiuntur. Sic Plaut. Trin. IV, 1, 45.

Cúm repetas, inimícum amicum béneficio invenias tuo.

Aſin. III, 3, 83.

Redime iſtoc benefició te ab hoc, & tibi eme hunc iſto argénto.

Poen. III, 3, 22.

Maló ſiquid benefácias, beneficium ínterit.

Rud. IV, 7, 21.

Ne cónſcii ſint ipſi maleficiis ſuis.

In his omnibus, quattuor breves duarum longarum tempus & vicem habent.

72 *Nihil reſpondes?*] Ita quidem omnes antiqui libri, ſed alii omnes & Donatus inter haec duo verba habent pronomen *mihi.* quod etiam ita a Donato conſideratur: *Satis blande* mihi *dixit, tamquam cui debeas amoris vicem.* FAERNUS.

Verſus reſpuit *Mihi*: nec Editiones Donati agnoſcunt. Duo tantum ex Noſtris *Mihi.*

74 *Heu noſter, laudo*] Bembinus & nonnulli alii antiqui libri *Eu* ſine aſpiratione habent. FAERNUS. Duo quoque ex Noſtris, *Eu.*

75 *At ego neſciebam quorſum tu ires*] Tres antiquiſſimi libri ha-

hic ſtábas? cur non récta introibas? PA. *céterùm*
xclúſione vérbum nullum. TH. *quid taces?*
Sané, quia vero hae mihi patent ſempér fores,
quia ſum aput te primus. TH. *miſſa iſtaéc face.*
Quid miſſa? o Thais, Thdis, utinam eſſét mihi
aéqua amoris técum, ac pariter fieret,
út hoc tibi dolérat itidem, ut mihi dolet;
égo iſtuc abs te fáctum nihili pénderem.
Ne crúcia te obſecro, ánime mi, mi Phaédria.
pól, quo quemquam plús amem aut plus diligam,
éci: ſet ita erát res, faciundúm fuit.
Credo, út fit, miſera praé amore excluſti húnc foras.
Sicine agis, Parmeno? áge: ſet huc qua grátia
ccérſi juſſi, auſcúlta. PH. *fiat.* TH. *díc mihi*
primum, potin eſt hic tacere? PA. *egone? óptume.*
um heús tu, hac lege tibi meam adſtringó fidem:
e véra audivi, táceo et contineo óptume:
fálſum audierim ac fictum, continuó palamſt:
nús rimarum ſum, hác atque illac pérpluo.
m tú, taceri ſi vis, vera dícito.

Priſcianus p. 997. etiam in
tis; non ut Faernus citat, *ex-*
li.

Sicine ais?] Quinque antiqui
, *ſicine agis?* ut ſit ſenſus: ho-
modo me tractas? FAERNUS.
ri omnes *Agis*, duobus ex-
is.

Sin falſum aut vanum aut fi-
ct, continuo palamſt]. Qua ſo-
ſubtilitate diſtingues tria iſta,
m, Vanum, Fictum, ut, quod
nctio *Aut* poſtulat, diverſa ſint?
tuor hoc modis aggreditur Do-
s; & de verbis ſervuli mirifice
oſophatur. Tu eum, ſi ſapis,
ápere jubeto: & de emendatio-
ogita. Pro *Aut vanum*, unus
oſtris Academicus *Aut varium*,
Regius *Aut vacuum*. Certe
o *Aut vanum* mendum latitat.
o,

Quae vera audivi, taceo & con-
tineo optume:
Sin falſum audierim ac *fictum*,
continuo palamſt.

Vides ut ex illo *Audierim*, facta
ſint *Aut varium*, *Aut vacuum*, *Aut*
vanum. Ceterum *Ac* lege, non
Aut; quae duo paſſim permutantur:
Thais ipſa infra v. 120.

Me miſeram, forſan parvam hic
habeat mihi fidem.
Ego pol, quae mihi ſum conſcia,
hoc certo ſcio:
Neque me finxiſſe falſi quicquam.

Nota ſodes illud, *Finxiſſe falſi*: ita
ut falſum ac fictum prorſum idem
ſit; tantum abeſt, ut tria iſta di-
ſtingui debeant aut poſſint. Priſci-
anus p. 999. *Falſum aut fictum*:
omiſſo *aut vanum*: ſed p. 1143.
omnia tria habet, etiam in ſcriptis
exemplaribus.

25 *Plenus rimarum ſum, hac at-*
que illac perfluo] Donatus ad loc

TH. *Samia mihi mater fuit: ea habitabat Rhodi.*
PA. *Poteſt taceri hoc.* TH. *ibi tum matri parvolam*
Puellam dono quidam mercator dedit,
Ex Attica hinc abreptam. PH. *civemne?* TH. *arbitror:*
Certum non ſcimus: matris nomen et patris
Dicebat ipſa: patriam et ſigna cetera
Neque ſcibat, neque per aetatem etiam potis erat.
Mercator hoc addebat: e praedonibus,
Unde emerat, ſe audiſſe abreptam e Sunio.
Mater ubi accepit, coepit ſtudioſe omnia
Docere, educere, ita uti ſi eſſet filia.
Sororem plerique eſſe credebant meam.
Ego cum illo, quicum tum uno rem habebam hoſpite,
Abii huc: qui mihi reliquit haec, quae habeo, omnia.
PA. *Utrumque hoc falſum'ſt: effluet.* TH. *qui iſtuc?* PA. q

eum: *Viles atque abjecta translatio:* & *apta apud meretricem loquenti: translata autem eſt ab aquario vaſe fictili.* Bona verba quaeſo, Magiſtrorum optime. Tune metaphoram Terentio placitam, *vilem atque abjectam* dixeris? Sed injuria tibi a Librariis facta eſt. tu ſic dediſti: *Vernilis atque faceta translatio.* Recte: niſi enim ejusmodi eſſet, non eſſet *apta apud meretricem loquenti.* Sed in ipſo hic Terentio, non minus quam in Donato, mendum jam diu latuit. Lego,

Plenus rimarum ſum, hac atque illac perpluo.

Non, ut omnes ubique codices & Priſcianus p. 1143. *Perfluo:* quippe liquor in vaſe *perfluit*, vas ipſum ſive domus *perpluit.* Lucret. III, 950.

Et non omnia pertuſum congeſta quaſi in vas
Commoda perfluxere, atque ingrata interiere.

Quintil. Inſtit. VI, 3. *Galba penulam roganti,* Non poſſum, *ait*, commodare, domi maneo: *cum cenaculum ejus perplueret.* Plaut. Trin. II, 2, 41.

Benefacta benefactis aliis perti-to, ne perpluant.

Moſt. I, 2, 30.

Venit imber; lavit parietes, pluunt tigna.

27 *Ibi tum matri parvo*[...] Omnes noſtri unanimi conſe[...] & editiones veteres *Tum ibi.* Ut[...] vis probe.

33 *Neque ſcibat, neque per a*[...] *tem etiam potuerat*] Corrige,

Neque ſcibat, neque per aet[...] *etiam potis erat.*

Nam *Potuerat* peccat tempore *ſ*[...] *bat, poterat. Potis erat* neutr[...] nere, ut ſemper, accipe: 'n[...] *Poſſibile erat* eam ſcire per aetat[...]

37 *Docere, educere, ita ut ſi filia*] Videtur haec lectio inde [...] pta, quod infra dicitur *eduxit* [...] *ter pro ſua.* Sed nullus libe[...] in quo ſit, *educere.* Sed in o[...] bus *educare*: quam lectionem ſ[...] mittere voluerimus, non opor[...] ſynaloepham facere in, *ita* FAERNUS.

Noſtri quoque omnes, *Edu*[...] *ita ut.* Sed vide ſuperſtitie [...]

Quod póteris, ab ea péllito. PA. *ah,*
Mémini, tametſi núllus moneas. PH. *égo rus ibo, atque ibi manebo.*
PA. *Cénſeo.* PH. *ſet heús tu.* PA. *quid vis?* PH. *cénſen poſſe me óbfirmare et*
Pérpeti, ne rédeam interea? PA. *téne? non hercle árbitror:*
Nam aut jám revertere; aút mox noctu te ádiget horſum inſómnia.
PH. *Opus fáciam, ut defetiger uſque, ingrátiis ut dórmiam.*
PA. *Vigilábis laſſus: hóc plus facies.* PH. *áh, nil dicis, Pármeno.*
Ejiciunda hercle eſt haéc mollities ánimi: nimis me indúlgeo.
Tandém non ego illa cáream, ſi ſit ópus, vel totum tríduum? PA. *hui,*
'Univorſum tríduum? vide quíd agas. PH. *ſtat ſenténtia.*
PA. *Dí boni, quid hoc mórbi eſt? adeon hómines inmutárier*
'Ex amore, ut nón cognoſcas eúndem eſſe? hoc nemó fuit
Minus ineptus, mágis ſeverus quiſquam, nec mágis cóntinens.

9 *Pellito.* PA. *Memini*] In omnibus Noſtris & Edd. vett. *Ah* memini. Legè,

Quod poteris, ab ea pellito. PA. *ah,*
Memini, tametſi nullus moneas.

11 *Cenſeo*] Notent adoleſcentes, *Cenſeo* ironice hic eſſe negantis ſe cenſere; ut *Audio* & ſimilia.

12 *Cenſen poſſe me obfirmare Et perpeti*] Sic verſus hos conſtitue, *Poſſe me obfirmare et Perpeti.* Nam Trochaicum octonarium plenum Trochaicus ubique excipit, Iambicus nuſquam.

13 *Te adigent horſum inſomnia*] Donatus affirmat legi etiam *adiget* in ſingulari; quam lectionem in uno tantum libro Terentii inveni. FAERNUS.

Bene ſit iſti libro, qui *Adiget:* noſtri enim omnes *Adigent.* Jamdudum de vera lectione conſtitit. Donatus: *Legitur & Adiget; ut ſit Inſomnia numeri ſingularis.* Senſus & reſponſum Phaedri hoc poſtulant; *Ingratiis ut dormiam:* cui mox Parmeno: *Vigilabis laſſus. Inſomniam,* feminino genere, uſurparunt Ennius, Pacuvius, Caecilius, Salluſtius, Suetonius, Gellius.

14 PH. *Opus faciam ut defatiger uſque ingratus ut dormiam*] Donatus & liber Bembinus habent *ingratis*, utroque modo impedita ſcanſione octonarii. Ubaldinus Bandinellus legebat, *ingratiis:* quod & mihi probatur. nam & verſus ſtat, & uſitata eſt ea dictio Terentio, & Plauto. praeterea antiqui libri habent, *defetiger.* FAERNUS. Noſtri *Ingratus.* In promptu erat corrigere *Ingratiis.*

16 *Ejiciunda hercle haec éſt mollities*] Melius unus e Regiis,

Ejiciunda hercle eſt haéc mollities.

17 *Tandem ego non illa caream*] Ex o. l. s. & Donato, ita colloca haec verba, *tandem non ego illa.* ſtabit autem verſus, ſi ex *illa,* unum *l* abjicias. & ex libro Bembino, ſcribe *univorſum.* FAERNUS. *Ego illa*, Anapaeſtus. Nihil frequentius.

Sét quis hic eſt, qui huc pérgit? attat, hic quidem eſt paraſitus Gnatho
Militis: ducit ſecum una virginem dono huic: papae,
Fácie honeſta. mirum, ni ego me túrpiter hodie hic dabo
Cúm meó decrepito hóc eunucho. haec ſuperat ipſam Tháidem.

ACTUS II. SCAENA II.

GNATHO paraſitus. PARMENO.

GN. *DI immortales, hómini homo quid praéſtat? ſtulto intélligens*
Quid intereſt? hoc ádeo ex hac re vénit in mentém mihi:
Cónveni hodie adveniens quendam mei loci hinc atque órdinis
Hóminem haut inpurum, itidem patria qui ábligurrierát bona:
Video ſentum, ſquálidum, aegrum, pánnis annisque óbſitum.
Quid iſtuc, inquam, ornáti eſt? quoniam miſer, quod habui, pérdidi: en,
Quó redactus ſum! ómnes noti me átque amici déſerunt.
Hic ego illum contémpſi prae me; quid homo, inquam, ignaviſſime?

22 *Attat, hic quidem eſt paraſitus Gnatho*] Niſi vox *quidem* in unam ſyllabam contrahatur, quocunque id modo fieri poſſit, trochaicus mihi impeditus videtur. FAERNUS.

Non in unam ſyllabam contrahitur *Quidem*; ſed *Hic* corripitur, ut Anapaeſtus ibi ſit.

23 *Virginem huic dono*] O. l. s. *dono huic.* ita & in Bembino emendatum. FAERNUS. Sic & noſtri codices cum Edd. vett.

6 *Quid iſtuc inquam ornatiſt? quoniam miſer quod habui, perdidi*] Ex *quid* eliſo *d*; item ex *miſer r*, ſtat trochaicus. FAERNUS.

Non ex *Quid* eliſo *d*: ſed in *Iſtuc* priore correpta, ut paſſim. Porro pro *Hem* Codex C. C. C. ſingularis notae *En*. Enimvero legendum eſt, *En quo redactus ſum!* vel unius Virgilii auctoritate, Ecl. I, 72. *En quo diſcordia civis Produxit miſeros!*

9 *Itane paraſti te, ut ſpes nulla reliqua in te ſiet tibi? Simul conſilium cum re amiſti? viden me ex eodem ortum loco?*] O. fere l. s. & Donatus pro *itane*, *itan*, pro *ſiet*, *ſit*, habent. ſolus Bembinus *eſſet*; quam lectionem recipimus, ut & antiquiorem & elegantiorem. verſus tamen impediti remanent, maximeque poſterior. aliqui τὸ *ſimul* in priorem verſum rejicerunt: ejuſque verſus primam ſyllabam praecedenti applicarunt. nos ordinationem verſuum vulgatam retinentes, quae eadem eſt in o. l. s. ex *ſimul l*, ex *viden n*, elidimus: ut eae dictiones pyrrichii vim in verſu habeant, & ſit hic trochaicus catalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Probo *Sit*, non *Eſſet*: cum verba ſint de praeſenti tempore. *Siet*,

'Itan paraſti te, út ſpes nulla rélíqua in te ſit tibi?
Simul conſilium cúm re amiſti? viden me ex eodem ortúm loco?
Quí color, qui nítor veſtitus; quaé habitudo eſt córporis?
'Omnia habeo, néque quicquam habeo: nil cum eſt, nil deſit tamen.
'At ego infelix néque ridiculus éſſe neque plagás pati
Póſſum. quid? tu his rébus credis fieri? tota errás via.
'Olim iſti fuit géneri quondam quaéſtus aput ſaeclúm prius:
Hóc novum eſt aucúpium: ego adeo hanc primus inveni viam.
'Eſt genus hominum, qui éſſe primos ſe ómnium rerúm volunt,
Néc ſunt; hos conſéctor: hiſce ego nón paro me ut rídeant,
Sét eis ultro adrídeo, et eorum íngenia admirór ſimul:
Quícquid dicunt, laúdo: id rurſum ſi negant, laudo íd quoque:
Négat quis? nego: aït? áio: poſtremo ímperavi egomét mihi
'Omnia adſentári. is quaeſtus núnc eſt multo ubérrimus.
PA. *Scítum hercle hominem; hic hómines prorſum ex ſtúltis inſanós facit.*
GN. *Dum haec lóquimur, intereá loci ad macéllum ubi advénimus;*

quod tribus exceptis noſtri habent, nihili facio. Quippe cum *Reliqua* ſemper apud Noſtrum, vel primam producat, vel quadriſyllabum ſit, ipſum *Siet* pronuntiandum erit *Sit*: atque adeo cur non & ſcribendum? Ceterum quod *Simul* hic ſecundam corripiat, ſequente licet conſonante, id poſt noſtram operam vel pueris nōtum erit.

11 *Qui color, nitor, veſtitus, quae habitudo eſt corporis?*] Diſtingue & lege hoc modo:

Quí color, qui nitor veſtitus, quaé habitudo eſt córporis?

Nitor ultimam corripit, ut v. 6. *Miſer.* *Color* & *nitor* ad veſtitum pertinent. Paraſiti enim in ſcaenam inducebantur ἐσθῆτι μελαίνῃ ἢ φαιᾷ, veſte atra vel pulla, (vide Julium Pollucem IV, 18.) ut ſtatim à ſpectatoribus colore veſtis agnoſcerentúr. Gloriatur Gnatho, ſe nitide & pulchre veſtitum; cum ille alter ſordido eſſet pallio & obſóleto. *Habitudo corporis* corpulentia eſt: infra II, 3. 23 *Siqua eſt habitior paulo.* Ceterum quam inficete vulgo accipiunt, *Color* de corpore, mox *nitor* de veſtitu, & rurſus de corpore *habitudo*?

14 *Quid tu his rebus credis fieri?*] Diſtingue: *Quid? tu his rebus credis fieri?*

19 *Set his ultro arrideo*] Lege *Set eis ultro.* Fruſtra enim eſt & nil promovet vir doctus, cum reponit *Iis*; quod, ut *Diis*, ſemper monoſyllabon eſt, aeque ac *His*. Cum diſyllabon volunt, *Eis* pronuntiant ſcribuntque, ut *Deis*.

24 *Dum haec loquimur, interea loci ad macellum ubi venimus*] Verſus, qui eſt iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri qui ſequuntur, conſtat, ſi *venimus* praeſentis ſit

Concúrrunt laeti mi óbviam cuppédiarii ómnes:
Cetárii, lanii, coqui, fartóres, piſcatóres,
Quibus ét re ſalva et pérdita profueram et proſum ſaepe:
Salútant: ad cenám vocant: advéntum gratulántur.
Ille úbi miſer famélicus videt me éſſe tanto honóre, et
Tam fácile victum quaérere; ibi homo coépit me obſecráre,

temporis, vel certe legatur *adventamus*, ut in Bembino eſt, & nonnullis aliis libris, atteſtante Io. Rivio. ſane in antiquis aliis libris eſt *advenimus;* quod non ita multum diſtat ab *adventamus.* FAERNUS.

Vera lectio eſt *Advenimus* praeſentis temporis, ut praeter antiquos Faerni quinque ex noſtris habent. Sic noſter paſſim, *Advenire*, nuſquam *Adventare.*

25 *Concurrunt laeti mi obviam cuppedinarii, cetarii, Lanii, coqui, fartores, piſcatores, aucupes*] O. fere l. s. poſt *cuppedinarii*, habent dictionem *omnes;* vocem vero *aucupes*, nec Donatus habet, nec liber Bembinus, nec M. Tullius hunc verſum citans libro primo officiorum. qua dictione detracta, digeruntur hi verſus in iambicos tetrametros catalecticos, ut & praecedentes ſunt, & ſequentes; hoc modo:

Concurrunt laeti mi obviam cuppedinarii omnes,
Cetarii, lanii, coqui, fartores, piſcatores.

FAERNUS.

Libri quidem hic *Cuppedinarii;* ſed cum hoc a *Cuppediis* denominetur, ex Analogia non dubites, quin *Cuppediarii* ſcribendum ſit. De adſcititio iſto *Aucupes*, jam olim res conclamata eſt.

29 *Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe in tantum honorem*] Ex omnibus libris nullus eſt in quo haec vulgata lectio reperiatur, praeterquam in Bembino, ſed ex emendatione & extra contextum: nam in eo prius erat, *videt mihi eſſe tantum honorem.* alii antiqui libri hoc cum eo concordant, quod pr positionem *in*, nec ipſi habe omnem autem hunc locum ita, *det me eſſe tanto honore.* in omnil vero aliis cum praepoſitione ſic gitur, *videt me eſſe in tanto hon* alicubi tamen haec lectio eſt ſi verbo *eſſe:* quemadmodum & I natus legit. quam lectionem, tracta tamen praepoſitione *in*, qu ut diximus, ab omnibus antiq libris abeſt, omnium commodi mam & locutioni & ſenſui judi mus, ac verſui quoque: nam iambus erit in quarta, quod in b verſuum genere prope ſolemne & non erit neceſſe ullam licenti admittere. FAERNUS.

Ille ubi miſer famelicus videt tanto honore.

Eſſe, quod ut verſui (ſic enim tabat) incommodum ejecit Fa nus, agnoſcunt Noſtri omnes c Edd. vett. Et recte.

Ille ubi miſer famelicus videt eſſe tanto honore, &c.

Nec tamen, ut quidam facit, c ripies ſecundam in *Videt;* ut *videt* ſit dactylus: ſed *cu' videt* napaeſtus eſt, *s* ejecto; ut paſſ Lucretius & alii veteres.

32 *Si pote tamquam philoſop rum habent diſciplinae ex ipſis l cabula*] *Si potis eſt* corrigo ex o. s. verſumque ſuſtento, contrah do per ſyncopam *philoſophorum philoſophum;* ita erit in quarta ſe pyrrichius. praeterea teſtatum linquimus, in contextu libri Be bini pro *diſciplinae* eſſe *diſciplina* quemadmodum & Donatus leg dicens hoc inconſequens eſſe, n

Ut ſibi liceret diſcere id de mé: ſectari júſſi,
Si pótis eſt, tanquam philoſophorum habént diſcipuli ex ipſis
Vocábula, paraſiti item ut Gnathónici vocéntur.
PA. *Viden ótium et cibus quid facit aliénus.* GN. *ſet ego céſſo*
Ad Tháidem hanc deducere, et rogáre ad cenam ut véniat?

expenatur, diſciplinam pro diſcipulis: quam & veram eſſe lectionem putamus. FAERNUS.

Si potis eſt, tamquam philoſophorum habent diſciplinam ex ipſis.

Sic dedit Faernus, Bembino codici plus nimio addictus. Quis enim ſenſus eſt, *Vocabula philoſophorum habent diſciplinam ex ipſis?* Fruſtra autem Donatum ad partes vocat, qui cum dicit, *Niſi forte Diſciplinam pro diſcipulis poſuerit*, caſum accuſativum orationi ſuae accommodat, non ut in Textu ſic poſitus ſit. *Diſciplinae* legebat Donatus, ut codices plerique: ſed duo Regii, alter in contextu, alter pro varia lectione,

Si pótis eſt, tanquam philoſophorum habént diſcipuli *ex ipſis.*

Quid pote planius aut certius? Viri viris opponuntur, hinc *Diſcipuli*, illinc *Paraſiti*.

33 *Paraſiti itidem ut Gnathonici vocentur*] Sic o. l. praeter Bembinum & impreſſum ab Aldo, in quibus pro *itidem* eſt dictio *ita*. pro qua ego *item* legendum puto, atque eo magis, quod in aliquo libro legitur *idem*, quod fere eſt *item*. haec autem lectio quam nos probamus, & perinde ad verſum quadrat ut *ita*; facit enim iambum in quarta; & ſenſui ſervit, ut *itidem*: conſuevere enim antiqui *item ut*, pro *ſimiliter ut*, ponere. ut in Adelphis,

Ille ut item contra me habeat facio ſedulo.

& in Heautontim.

Item ut filium meum amico atque aequali ſuo.

FAERNUS.

34 *Viden otium & cibus quid faciat alienus?*] Donatus etiam *facit*, legi affirmat; & ita habent plerique antiqui libri: ut & ratio verſus expoſcit, iambum vel pyrrichium in quarta exigentis. ceterum quod aliquibus viſum eſt in libro Bembino pro *otium*, *oſſum* ſcriptum eſſe, qui diligentius obſervarunt eum librum, adnotarunt ſigna impreſſa calamo vocis *otium*, detrito vetuſtate atramento. *oſſum* vero ut videatur aliquibus eſſe ſcriptum, effecit macula quaedam, quae ſequenti paginae haerebat, ex cujus conglutinatioe ſuperinductum eſt huic dictioni inſtar duorum *s*, loco *t* & *i*. ſed & omnes alii libri ſcripti quotquot ſunt & antiqui & recentes vulgatam lectionem continent. praeterea & Donatus, & Eugraphius, qui in hunc locum dicit, duo hic poſita eſſe ad vituperationem Gnathonis, otium, & cibum alienum. Quin & Dionyſius Romanus Pontifex, & Martyr ante annos mille trecentos, apertiſſime hanc lectionem tenet, ita ſcribens ad Severum: *Vos otioſi comedere vultis alienum cibum, videte ne in vos illud conveniat: Vide quid faciat otium, & alienus cibus.* haec ille. adde huc rationem verſus, qui cum *otium* optime ſtat: cum *oſſum* peſſime. de cetera abſurditate ejus lectionis *oſſum* plura diceremus, niſi haec ſufficere exiſtimaremus. FAERNUS.

Noſtri omnes *Otium;* & item, duobus exceptis, *Facit.* Utrumque ſine controverſia vere.

35 *Et rogitare ad cenam ut veniat*] *Rogitare* videtur legiſſe Dona-

Set Pármenonem ante óſtium opperiri triſtem video
Rivális ſervom: ſálva res. nimírum hice homines frigent.
Nebulónem hunc certumſt lúdere. PA. *hice hoc múnere arbitrántur*
Suam Tháidem eſſe. GN. *plúrima ſalúte Parmenónem*
Summúm ſuum impertit Gnatho. quid ágitur? PA. *ſtatur.*
GN. *vídeo.*

tus: o. l. s. Terentii *rogare* habent, quod parvi refert. FAERNUS. Omnes nostri *Rogare.*

36 *Sed Parmenonem ante oſtium Thaidis triſtem video*] Sunt qui verſui conſulere volentes, ne ſit trochaeus in quinto, quem pedem hoc genus carminis non admittit, legant *Thaeidis.* quod ego, quamvis in ſcriptis exemplaribus non inveniam, tamen non improbo: cum praeſertim Donatus hoc nomen varie hic legi affirmet FAERNUS.

Claudicare hunc verſum omnes ſentiunt. De medendi via certatur. *Thaeidis* plane inſulſum eſt. Muretus pro *Thaidis* vult *Meretricis;* ſed hoc nimis inclementer dici viſum eſt, nec placuit. Alii *Ego* inſerciunt, *Thaidis ego triſtem video*: imperite: tum enim *Thaidis* primam corriperet. Vir eruditus, qui *toties*, ait, *tantumque de hoc loco reſtituendo cogitavit, ut pudeat fateri*, quid tandem profert? Immutat ordinem, & ſic verſum conſtituit,

Sed Parmenonem Thaidis ante oſtium triſtem video.

Bene ſane: ſi poſt tam diutinam cogitationem ex una geminas mendas confecit. Nam & ultimam in *Thaidis* producit, & *Oſtium* ut *Oſtum* pronuntiat: quorum neutrum ei licebit. Idem tamen in curis ſecundis alio ſe vertit; & pro Mureti *Meretricis* reponit *Mulieris*, *Ante oſtium mulieris triſtem video*: quod nemini non facile ſe probaturum opinatur. Neſcio alios, mihi quidem non ita facile: qui ſciam nuſquam Terentium pronuntiare *Mulieris mulierem* (ut nos hodie) ſed ſemper accentu in prima *Múlieris*, *Múlierem*; ut Andr. I, 1, 90, & 106.

Effertur. imus. interea inter múlieres.
Accurrit, mediam múlierem complectitur.

Quid igitur de verſu hoc fiet? Dicam, quid mihi non ita diu cogitanti venerit in mentem; quod an omnibus ſe probaturum ſit neſcio; a nemine improbari poſſe certo ſcio. Lege igitur,

Sed Parmenonem ante oſtium opperiri triſtem video.

Eun. V, 2, 56.

Domi opperiamur, potius quam hic ante oſtium.

& V, 6, 5.

Quem praeſtolare, Parmeno, hic ante oſtium?

Uterque locus de hoc Thaidis oſtio agit: nec tamen dominae nomen additur: quippe quod in conſpectu erat intra Scaenam. Et pútidum plane fuiſſet, *Thaidis* vel *Meretricis* vel *Mulieris* hic repetere, cum priore jam verſu *Thaidem* nominaſſet. Plaut. Moſt. III, 2, 108.

Senéx ipſe te ánte oſtium, eccum, opperitur.

Nota quoque, in verſu clauſulam primi commatis *Oſtium op.* coaleſcere cum ſyllaba ſequente, ut ſaepe alias: mox v. 44.

Quam hoc munus gratum Thaidi arbitrare eſſe? Hoc nunc dicis.

37 *Nimirum hic homines frigent*] Ab omnibus antiquis libris abeſt dictio *hic;* quae & verſum impedit, & ſenſui non eſt neceſſaria. FAERNUS.

Rivalis ſervum. ſalva res eſt. nimirum homines frigent.

Numquidnam hic quod nolis vides? PA. *te.* GN. *credo: at numquid áliud?*
PÀ. *Quidúm?* GN. *quia triſti's.* PA. *nil quidem.* GN. *ne ſis: ſet quid vidétur*
Hoc tibi mancupium? PA. *nón malum hercle.* GN. *uro hóminem.* PA. *ut falſus ánimi es.*

Quod Faernus dicit *Hic* verſum impedire; fallor an id cauſae fuit, cur a correctoribus olim ejiceretur. Atqui duo ex noſtris habent *Hic*, cum Edd. vett. & Servius ad Georg. IV, 104. & rurſus Aen. I, 440. Si autem ſuſtuleris *Hic* ex verſu; pronuntiandum erit *Nimirum*; cum tamen Noſter & Plautus ſemper alias efferant *Nimírum*, accentu in media: & cum in prima ſis opus eſt, *Mirum ni* dicant. Repone,

Rivalis ſervom. ſalva res. nimirum hice homines frigent.

Salva res, ut II, 3, 69.

At nihil ad noſtram hanc. Alia res.

ubi noſtri omnes, ut hic, *Eſt* perperam addunt. Plaut. Capt III, 1, 28.

Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios: una res.

Rud. I, 2, 83.

Surrexit. horſum ſe capeſſit. Salva res.

Hice autem lego; id eſt *Hi* homines; ut mox verſu ſequente.

38 *Hice hoc munere arbitrantur*] Omnes fere antiqui libri & in his Bembinus, ſed & Donatus, habent *hiſce*. FAERNUS.

Donatus in Edd. vetuſtis ita: *Iſce hoc munere arbitratur; Iſce pro Is, vetuſte.* Hic ergo teſtis, citatus nil reſpondet. At Priſcianus clare, p. 948. *Nominativus pluralis Hiſce, ut Hiſce hoc munere arbitrantur; in quo videntur Euphoniae cauſa S interpoſuiſſe.* Sane ſaepicule apud Plautum ſic fertur *Hiſce* in codice vetuſtiſſimo, rarius *Hice* vel *Hic*. Nos tamen ex tribus codicibus *Hice* & Analogiam potius ſequemur, quam iſtam neſcio quam Euphoniam. Plaut. Rud. II, 1, 5.

Hiſce hámi atque hae arundines ſunt nobis quaeſtu & cultu.

Sic vet. Cod. Lego,

Hice hami atque haec arundines.

ubi pronuntia, ut veteres *hike, haek;* & dic utrum S euphoniam an cacophoniam addat.

40 *Impartit Gnatho*] *Impertit* antiqui libri. FAERNUS. Noſtri omnes *Impertit*. Et Priſcianus p. 801.

41 *Num quidnam hic quod nolis vides*] Liber Bembinus non habet vocem *hic*. quae & abeſſe poteſt ſine detrimento ſenſus, & verſus. FAERNUS.

Numquidnam quod nolis vides? Sic dedit Faernus prava erga Bembinum codicem reverentia. Noſtri omnes, uno excepto, cum Edd. vett. Numquidnam *hic:* nec abeſſe poteſt ſine ſenſus diſpendio. Tam conſtat hoc; ut ſi a ceteris omnibus afuiſſet *Hic*, & in ſolo Bembino extitiſſet, in textum recepiſſet Faernus.

42 *Quidum? Quia triſtis es. Nil equidem*] Pro *Equidem* omnes noſtri uno excepto *Quidem*; quod ipſe verſus efflagitat. Porro *Triſti's* pronuntia & ſcribe; ſicut And. IV, 2, 19. *Forti's*.

43. *Uro hominem. Ut falſus animi eſt!*] Donatus: *Illud* ſibi *dicit Gnatho; & hoc ſimiliter Parmeno* ſecum. Non accedo: quippe ſi id Gnatho averſus dixiſſet, ut ne audiret Parmeno: qui potuit Parmeno ei dicto, quod non audierat, reſpondere? Ergo uterque recto vul-

Sét quis hic eſt, qui huc pérgit? attat, hic quidem eſt par
tús Gnatho

Militis: ducit ſecum una virginem dono huic: papae,
Fácie honeſta. mirum, ni ego me túrpiter hodie hic dabo
Cúm meó decrepito hóc eunucho. haec ſúperat ipſam Tháidem.

ACTUS II. SCAENA II.

GNATHO parasitus. PARMENO.

GN. *DI immortales, hómini homo quid praéſtat? ſtulto in*
legens
Quid intereſt? hoc ádeo ex hac re vénit in mentém mihi:
Cónvehi hodie advéniens quendam mei loci hinc atque órdini
Hóminem haut inpurum, itidem patria qui ábligurrierát bo
Video ſentum, ſquálidum, aegrum, pánnis annisque óbſitum
Quid iſtuc, inquam, ornáti eſt? quoniam miſer, quod ha
pérdidi: en
Quó redactus ſum! ómnes noti me átque amici déſerunt.
Hic ego illum contémpſi prae me; quid homo, inquam, ig
viſſime?

22 *Attat, hic quidem eſt paraſitus Gnatho*] Niſi vox *quidem* in unam ſyllabam contrahatur, quocunque id modo fieri poſſit, trochaicus mihi impeditus videtur. FAERNUS.

Non in unam ſyllabam contrahitur *Quidem*; ſed *Hic* corripitur, ut Anapaeſtus ibi ſit.

23 *Virginem huic dono*] O. l. s. *dono huic.* ita & in Bembino emendatum. FAERNUS. Sic & noſtri codices cum Edd. vett.

6 *Quid iſtuc inquam ornatiſt? quoniam miſer quod habui, perdidi*] Ex *quid* eliſo *d*; item ex *miſer r*, ſtat trochaicus. FAERNUS.

Non ex *Quid* eliſo *d*: ſed in *Iſtuc* priore correpta, ut paſſim. Porro pro *Hem* Codex C. C. C. ſingularis notae *En*. Enimvero legendum eſt, *En quo redactus ſum!* vel unius Virgilii auctoritate, Ecl. I, 72. *En quo diſcordia civis Produxit* ... *ſeros!*

9 *Itane paraſti te, ut ſpes* ... *reliqua in te ſiet tibi? Simul co*... *um cum re amiſti? viden me* ... *dem ortum loco?*] O. fere l. ... Donatus pro *itane*, *itan*, pr... *ſit*, habent. ſolus Bembinus ... quam lectionem recipimus, ... antiquiorem & elegantiorem ... ſus tamen impediti remanent, ... ximeque poſterior. aliqui *τὸ* ... in priorem verſum rejicerunt ... que verſus primam ſyllabam ... cedenti applicarunt. nos or... nem verſuum vulgatam retin... quae eadem eſt in o. l. s. ex ... *l*, ex *viden n*, elidimus: ... dictiones pyrrichii vim in ... beant, & ſit hic trocha... lecticus, ut ceteri. FA...

Probo *Sit*, non *Eſſe*... ſint de praeſenti te...

[illegible]

[illegible] noſtram operam [illegible]

[illegible] em, [illegible] nque [illegible]

[illegible] IV. [illegible] Dona- [illegible] colore veſtis agnoſcere [illegible]

Concúrrunt laeti mi óbviam cuppédiarii ómnes:
Cetárii, lanii, coqui, fartóres, piſcatóres,
Quibus ét re ſalva et pérdita profúeram et proſum ſaépe:
Salútant: ad cenám vocant: advéntum gratulántur.
Ille úbi miſer famélicus videt me éſſe tanto honóre, et
Tam fácile victum quaérere; ibi homo coépit me obſecráre,

temporis, vel certe legatur *adventamus*, ut in Bembino eſt, & nonnullis aliis libris, atteſtante Io. Rivio. ſane in antiquis aliis libris eſt *advenimus;* quod non ita multum diſtat ab *adventamus.* FAERNUS.

Vera lectio eſt *Advenimus* praeſentis temporis, ut praeter antiquos Faerni quinque ex noſtris habent. Sic noſter paſſim, *Advenire*, nuſquam *Adventare.*

25 *Concurrunt laeti mi obviam cuppedinarii, cetarii, Lanii, coqui, fartores, piſcatores, aucupes*] O. fere l. s. poſt *cuppedinarii*, habent dictionem *omnes;* vocem vero *aucupes*, nec Donatus habet, nec liber Bembinus, nec M. Tullius hunc verſum citans libro primo officiorum. qua dictione detracta, digeruntur hi verſus in iambicos tetrametros catalecticos, ut & praecedentes ſunt, & ſequentes; hoc modo:

Concurrunt laeti mi obviam cuppedinarii omnes,
Cetarii, lanii, coqui, fartores, piſcatores.

FAERNUS.

Libri quidem hic *Cuppedinarii;* ſed cum hoc a *Cuppediis* denominetur, ex Analogia non dubites, quin *Cuppediarii* ſcribendum ſit. De adſcititio iſto *Aucupes*, jam olim res conclamata eſt.

29 *Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe in tantum honorem*] Ex omnibus libris nullus eſt in quo haec vulgata lectio reperiatur, praeterquam in Bembino, ſed ex emendatione & extra contextum: nam in eo prius erat, *videt mihi eſſe tantum honorem.* alii antiqui libr hoc cum eo concordant, quod p poſitionem *in*, nec ipſi hab omnem autem hunc locum ita, *det me eſſe tanto honore.* in omni vero aliis cum praepoſitione ſic gitur, *videt me eſſe in tanto hon* alicubi tamen haec lectio eſt verbo *eſſe:* quemadmodum & natus legit. quam lectionem, tracta tamen praepoſitione *in*, q ut diximus, ab omnibus antic libris abeſt, omnium commod mam & locutioni & ſenſui jud mus, ac verſui quoque: nam iambus erit in quarta, quod in verſuum genere prope ſolemne & non erit neceſſe ullam licent admittere. FAERNUS.

Ille ubi miſer famelicus vide tanto honore.

Eſſe, quod ut verſui (ſic enim tabat) incommodum ejecit F nus, agnoſcunt Noſtri omnes c Edd. vett. Et recte.

Ille ubi miſer famelicus videt eſſe tanto honore, &.

Nec tamen, ut quidam facit, ripies ſecundam in *Videt;* ut *videt* fit dactylus: ſed *cu' videt* napaeſtus eſt, *s* ejecto; ut pa Lucretius & alii veteres.

32 *Si pote tamquam philoſo rum habent diſciplinae ex ipſis cabula*] *Si potis eſt* corrigo ex o s. verſumque ſuſtento, contrah do per ſyncopam *philoſophorum philoſophum;* ita erit in quarta pyrrichius. praeterea teſtatum linquimus, in contextu libri B bini pro *diſciplinae* eſſe *diſciplin* quemadmodum & Donatus le dicens hoc inconſequens eſſe,

Ita prórſum oblitus ſúm mei.

PA. *Qui quaéſo?* CH. *amo.* PA. *hem.* CH. *nunc, Pármeno, te oſténderis, qui vír ſies.*

Scis té mihi ſaepe póllicitum eſſe: Chaérea, aliquid inveni

Modo quód ames: utilitátem in ea re fáciam ut cognoſcás meam:

Cum in céllulam ad te pátris penum omnem cóngerebam clánculum.

Senium a Donato eſt: *Senem*, noſtri omnes, &, ut credo, Faerniani: ſed diſſimulat ille, ne Bembini codicis fides minuatur. Noſtri etiam univerſi cum Edd. vett. *omnes* habent, vel ante vel poſt *Senem*. Academicus etiam *dii deae omnes* abſque illo *Que:* Regius autem, *Qui hodie me*. Repone,

Ut illum di deae omnes ſenium perdant, qui hódie me remoratus ſit:

Sit non *Eſt*, ut mox *Reſtiterim*, *Fecerim*. Phorm. IV, 4, 6.

Ut te quidem omnes di, deae, ſuperi, inferi

Malis exemplis perdant.

Heaut. IV, 6, 6.

Ut te quidem omnes di, deae, quantum eſt, Syre,

Cum tuo iſto invento, cumque incepto perduint.

In utroque loco codices *deaeque*, verſu invito.

13 *Sed eccum Parmenonem. ſalve.* PAR. *quid tu es triſtis? quidve es alacris?*] Verſus eſt trochaicus acatalecticus eliſo *d*, ex *ſed*. FAERNUS.

14 *Unde is?* CH. *ego neſcio hercle*] Bembinus liber ita habet, *egone? neſcio hercle.* ita optime verſus procedit. in quo animadvertendum, *hercle*, poſteriorem corripere, ut in quarta ſede ſit dactylus. nam & *Hercule*, quod integrum eſt, ultimam corripit. Perſius: *Nemo hercule nemo.* FAERNUS. Noſtri vitioſe *Ego*. Tu vero,

Neque únde eam, neque quórſum eam,

ſic pronuntia; ut tam *'Unde* quam *Quórſum* in ictu ſit; praeſertim cum interrogatio, *'Unde is*, eodem ſit accentu.

16 *Nunc te Parmeno oſtendes*] Non ſtat octonarius niſi legas ut in Bembino, Baſilicano, & aliis: *nunc Parmeno te oſtendes*. hic autem non fiet colliſio. FAERNUS.

Nunc, Parmenó, te óſtendés, qui vir ſies.

Geminum hic vitium eſt: & quod *Te* non elidatur; & quod *óſtendés* duplicem ictum ſuſtineat, media longa: quod, vel aure judice, eſt abſonum. Lege,

Nunc, Parmeno, te oſténderis, qui vir ſies.

Poteris etiam, *oſtende ſis*; ſed illud melius, *oſtenderis*, modo potentiali, hoc eſt, poſſis oſtendere.

18 *Modo quod ames: in ea re utilitatem ego faciam ut cognoſcas meam*] Lege cum Donato MSto, vett. Edd. & tribus noſtris codicibus,

Modo quod ames: utilitatem in ea re faciam ut cognoſcas meam.

Tantum *Ego*, quod illi habent, ut ſupervacuum tollo.

19 *Penum omnem*] Sic in libro Bembino & Vaticano, & ſic etiam legi Donatus teſtatur: & ita etiam Priſcianus citat libro quinto. FAERNUS.

Tres tantum ex noſtris *Omne*. Priſcianus bis locum laudat p. 654, & 1017. ubi MSti quoque *omnem*.

Set Pármenonem ante óſtium opperíri triſtem video
Rivális ſervom: ſálva res. nimírum hice homines frígent.
Nebulónem hunc certumſt lúdere. PA. *hice hoc múnere arbitrá*
Suam Tháidem eſſe. GN. *plúrima ſalúte Parmenónem*
Summúm ſuum impertít Gnatho. quid ágitur? PA. *ſta*
GN. *vídeo.*

tus: o. l. s. Terentii *rogare* habent, quod parvi refert. FAERNUS. Omnes noſtri *Rogare.*

36 *Sed Parmenonem ante oſtium Thaidis triſtem video*] Sunt qui verſui conſulere volentes, ne ſit trochaeus in quinto, quem pedem hoc genus carminis non admittit, legant *Thaeidis.* quod ego, quamvis in ſcriptis exemplaribus non inveniam, tamen non improbo: cum praeſertim Donatus hoc nomen varie hic legi affirmet. FAERNUS.

Claudicare hunc verſum omnes ſentiunt. De medendi via certatur. *Thaeidis* plane inſulſum eſt. Muretus pro *Thaidis* vult *Meretricis;* ſed hoc nimis inclementer dici viſum eſt, nec placuit. Alii *Ego* inferciunt, *Thaidis ego triſtem video*: imperite: tum enim *Thaidis* primam corriperet. Vir eruditus, qui *toties*, ait, *tantumque de hoc loco reſtituendo cogitavit, ut pudeat fateri*, quid tandem profert? Immutat ordinem, & ſic verſum conſtituit,

Sed Parmenonem Thaidis ante oſtium triſtem video.

Bene ſane: ſi poſt tam diutinam cogitationem ex una geminas mendas confecit. Nam & ultimam in *Thaidis* producit, & *Oſtium* ut *Oſtum* pronuntiat: quorum neutrum ei licebit. Idem tamen in curis ſecundis alio ſe vertit; & pro Mureti *Meretricis* reponit *Mulieris*, *Ante oſtium mulieris triſtem video*: quod nemini non facile ſe probaturum opinatur. Neſcio alios, mihi quidem non ita facile: qui ſciam nuſquam Terentium pronuntiare *Mulieris mulierem* (ut nos hodie) ſed ſemper accentu in prima *Múlieris*, *M*… *rem*; ut Andr. I, 1, 90, & …

Effertur. imus. interea inte… *lieres.*
Accurrit, mediam múlierem plectitur.

Quid igitur de verſu hoc fiet? … cam, quid mihi non ita diu … tanti venerit in mentem; quo … omnibus ſe probaturum ſit ne … a nemine improbari poſſe certo … Lege igitur,

Sed Parmenonem ante oſtiu… *periri triſtem video.*

Eun. V, 2, 56.

Domi opperiamur, potius … *hic ante oſtium.*

& V, 6, 5.

Quem praeſtolare, Parmeno … *ante oſtium?*

Uterque locus de hoc Thaidis … agit: nec tamen dominae n… additur: quippe quod in conſ… erat intra Scaenam. Et pút… plane fuiſſet, *Thaidis* vel *Me*… *cis* vel *Mulieris* hic repetere, … priore jam verſu *Thaidem* nom… ſet. Plaut. Moſt. III, 2, 108.

Senéx ipſe te ánte oſtium, … *opperitur.*

Nota quoque, in verſu clauſ… primi commatis *Oſtium op.* c… ſcere cum ſyllaba ſequente, ut … pe alias: mox v. 44.

Quam hoc munus gratum T… *arbitrare eſſe? Hoc nunc*

37 *Nimirum hic homines fri*… Ab omnibus antiquis libris … dictio *hic;* quae & verſum imp… & ſenſui non eſt neceſſaria. FA… NUS.

Rivalis ſervum. ſalva res … *nimirum homines frigent.*

Numquidnam hic quod nolis vides? PA. *te.* GN. *crédo: at numquid áliud?*
PÀ. *Quidúm?* GN. *quia triſti's.* PA. *nil quidem.* GN. *ne ſis: ſet quid vidétur*
Hoc tibi mancupium? PA. *nón malum hercle.* GN. *uro hóminem.* PA. *ut falſus ánimi es.*

Quod Faernus dicit *Hic* verſum impedire; fallor an id cauſae fuit, cur a correctoribus olim ejiceretur. Atqui duo ex noſtris habent *Hic*, cum Edd. vett. & Servius ad Georg. IV, 104. & rurſus Aen. I, 440. Si autem ſuſtuleris *Hic* ex verſu; pronuntiandum erit *Nímirum*; cum tamen Noſter & Plautus ſemper alias efferant *Nimírum*, accentu in media: & cum in prima iis opus eſt, *Mirum ni* dicant. Repone,

Rivalis ſervom. ſalva res. nimírum hice homines frigent.

Salva res, ut II, 3, 69.

At nihil ad noſtram hanc. Alia res.

ubi noſtri omnes, ut hic, *Eſt* perperam addunt. Plaut. Capt III, 1, 28.

Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios: una res.

Rud. I, 2, 83.

Surrexit. horſum ſe capeſſit. Salva res.

Hice autem lego; id eſt *Hi* homines; ut mox verſu ſequente.

38 *Hice hoc munere arbitrantur*] Omnes fere antiqui libri & in his Bembinus, ſed & Donatus, habent *hiſce*. FAERNUS.

Donatus in Edd. vetuſtis ita: *Iſce hoc munere arbitratur; Iſce pro Is, vetuſte.* Hic ergo teſtis, citatus nil reſpondet. At Priſcianus clare, p. 948. *Nominativus* pluralis *Hiſce, ut Hiſce hoc munere arbitrantur; in quo videntur Euphoniae cauſa S interpoſuiſſe.* Sane ſaepicule apud Plautum ſic fertur *Hiſce* in codice vetuſtiſſimo, rarius *Hice* vel *Hic*. Nos tamen ex tribus codicibus *Hice* & Analogiam potius ſequemur, quam iſtam neſcio quam Euphoniam. Plaut. Rud. II, 1, 5.

Hiſce hómi atque hae arundines ſunt nobis quaeſtu & cultu.

Sic vet. Cod. Lego,

Hice hami atque haec arundines.

ubi pronuntia, ut veteres *hike*, *haek*; & dic utrum S euphoniam an cacophoniam addat.

40 *Impartit Gnatho*] *Impertit* antiqui libri. FAERNUS. Noſtri omnes *Impertit*. Et Priſcianus p. 801.

41 *Num quidnam hic quod nolis vides*] Liber Bembinus non habet vocem *hic*. quae & abeſſe poteſt ſine detrimento ſenſus, & verſus. FAERNUS.

Numquidnam quod nolis vides? Sic dedit Faernus prava erga Bembinum codicem reverentia. Noſtri omnes, uno excepto, cum Edd. vett. Numquidnam *hic:* nec abeſſe poteſt ſine ſenſus diſpendio. Tam conſtat hoc; ut ſi a ceteris omnibus afuiſſet *Hic*, & in ſolo Bembino extitiſſet, in textum recepiſſet Faernus.

42 *Quidum? Quia triſtis es. Nil equidem*] Pro *Equidem* omnes noſtri uno excepto *Quidem*; quod ipſe verſus efflagitat. Porro *Triſti's* pronuntia & ſcribe; ſicut And. IV, 2, 19. *Forti's.*

43. *Uro hominem. Ut falſus animi eſt!*] Donatus: *Illud* ſibi *dicit Gnatho; & hoc ſimiliter Parmeno* ſecum. Non accedo: quippe ſi id Gnatho averſus dixiſſet, ut ne audiret Parmeno: qui potuit Parmeno ei dicto, quod non audierat, reſpondere? Ergo uterque recto vul-

GN. *Quam hoc múnus gratum Tháidi arbitráre eſſe?* PA. *ho*
nunc dicis,
Ejéctos hinc nos; ómnium rerum heús viciſſitúdo eſt.
GN. *Sex égo te totos, Pármeno, hos menſés quietum réddam,*
Ne ſúrſum deorſúm cúrſites; neve úſque ad lucem vigiles:
Ecquíd beo te? PA. *mén? papae.* GN. *ſic ſóleo amicos*
PA. *laúdo.*
GN. *Detíneo te: fortáſſe tu profectus alio fúeras.*
PA. *Nuſquám.* GN. *tum tu igitur paúlulum da mi óperae: fa*
ut admíttar
Ad illam. PA. *age modo nunc tibi patet foris haéc, quia iſtan*
dúcis.
GN. *Numquem évocari hinc vis foras?* PA. *ſine biduum ho*
praetéreat:
Qui mihi nunc uno digitulo forem áperis fortunátus,
Ne tu iſtanc faxo cálcibus ſaepe inſultabis frúſtra.
GN. *Etiámne tu hic ſtas, Pármeno? eho numnam hic relictu*
cúſtos,
Nequís forte internúntius clam a milite ad iſtam cúrſet?

tu, ut audiretur, & egregie tres ex noſtris codices, *falſus es.* Tum omnes habent *Animo.* Illud *animi* Donato debetur.

44 *Hoc nunc dices ejectos hinc nos*] *Dicis* legitur in libro Bembino & aliquibus aliis, & eſt ſenſus, ita dicendo, hoc dicis, ejectos hinc nos. id eſt, hoc ſignificare, hoc innuere vis. FAERNUS. Noſtri omnes *Dices;* minus recte.

50 *Tum tu igitur paulum da mihi operae*] *Paululum* legendum ex o. fere l. s. & maxime antiquiſſimis verſuſque ratione: ut in quarta ſede ſit iambus. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Paululum.*

51 *Nunc tibi patent fores hae, quia iſtam ducis*] Pendet animi vir eruditus, utrum pronuntiet *forés hae*, an *fores haé.* Poſthac animo otioſo eſſe poſſit; neutrum enim. Repono:

Ad illam. Age modo, nunc tib
patet foris haec, quia iſtan
ducis.

Ubique apud Noſtrum pro *Foris Fo rem* numero ſingulari, reponeban olim Magiſtri *Fores* plurali: prae terquam Adel. II, 3, 11. ubi ver ſus plane repugnabat: ſcilicet n pueri ſub ferula obſolete loqui di ſcerent. Quaſi vero non Horatiu ſic locutus ſit, Serm. I, 2, 67.

Excluſus fore, cum Longarenu
foret intus.

At apud Plautum, qui pueris no praelegebatur, manet integrum *Fo ris* num. ſing. plus decies, idqu in Codice qui Terentio illi Bembi no aetate non cedit.

53 *Fores aperis fortunatus*] Rur ſus ſingularem numerum huc revo ca, verſu ipſo te obſecrante,

Qui mihi nunc uno digitulo foren
aperis fortunatus.

& verſu ſequente, *Ne tu iſtanc fa xo calcibus;* non *Iſtas.*

PA. *Facéte dictum: mira vero míliti quae pláceant.*
Set vídeo erilem fílium minórem huc advenire.
Mirór, quid ex Piraeo ábierit: nam ibi cúſtos publice éſt nunc.
Non témere eſt: et properáns venit: neſcio quid circumſpíctat.

ACTUS II. SCAENA III.

CHAEREA adulescens. PARMENO.

CH. *'OCCIDI.*
Neque vírgo eſt uſquam: néque ego, qui illam e cónſpectu amíſi meo.
Ubi quaéram, ubi inveſtígem, quem percónter, qua inſiſtám via,
Incértus ſum. una haec ſpés eſt; ubi ubi eſt, diú celari nón poteſt.
O fáciem pulchrám: déleo omnis dehínc ex animo múlieres:
Taedét cotidiánarum harum fórmarum. PA. *ecce autem álterum,*
Néſcio quid de amóre loquitur: o infortunatúm ſenem!
Hic véro eſt, qui ſi occéperit,

55 *Etiam tu hic ſtas Parmeno? ohe numnam tu hic relictus cuſtos*] Multi l. s. & in his antiqui omnes praeter Bembinum, neutrobi habent *tu*, ſed pro priore adverbium *nunc*; quod & locutioni & verſui eſt aptius. in Bembino non eſt nec *tu*, nec *nunc*. FAERNUS.

Etiam nunc hic ſtas, Parmeno. Unus ex noſtris cum Edd. vett. *Etiam tu hic ſtas.* Repone,

Etiamne tu hic ſtas, Parmeno? Ex *ne* factum *nc*, id eſt, *nunc*. Hec. III, 4, 16. *Here, etiam tu hic ſtas?*

56 *Clam a milite ad iſtam curſitet*] Corrige *curſet*, ex eodem libro, ut verſus ſit iambicus tetrameter catalecticus, quemadmodum ceteri. FAERNUS. Noſtri omnes, *Curſitet*.

1 *Occidi*] Licet o. l. s. aliter habeant, neceſſe eſt hanc dictionem, & a praecedentis ſcaenae ultimo & ab hujus primo verſu ſeparare, & monometrum trochaicum catalecticum per ſe conſtituere. ſunt autem iambici tetrametri, praecedens quidem catalecticus; ſequens vero acatalecticus. FAERNUS.

3 *Ubi quaeram? ubi inveſtigem? quem perconter? quam inſiſtam viam? Incertus ſum*] Donatus: & *Qua via* legitur. Et ſic duo codices ex noſtris cum Edd. vett. Rectius, vel ob hoc, quod non habeamus *Am* ter repetitam. Phor. I, 4, 15. *Qua quaerere inſiſtam via?* Ceterum tolle iſtas interrogationis notas; & ſic accipe, *Incertus ſum, ubi quaeram* &c.

6 *Taedet harum cotidianarum formarum*] Ex libris ſcriptis & Donato haec verba ſic colloca: *cotidianarum harum.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Ita noſtri ſimiliter omnes.

8 *Hic vero eſt qui ſi amare occeperit, ludum jocumque Dices fuiſſe illum alterum prae hujus rabie*

Ludúm jocumque dícas fuiſſe illum álterum,
Praeut hújus rabies quaé dabit.

CH. *Ut illúm di deae omnes ſénium perdant, qui hódie me remorátus ſit;*
Meque ádeo qui reſtíterim; tum autem qui illum flocci fécerim.
Sét eccum Parmenónem. ſalve. PA. *quíd tu es triſtis? quidve es álacris?*
Unde is? CH. *egone? néſcio hercle, neque únde eam, neque quórſum eam:*

quae dabit] Priſcianus libro XIIII hunc locum citans, non ponit verbum *amare*: quod nec in Bembino quidem libro eſt, in quo etiam pro *dices*, *dicet* legitur: ut ad ſenem referatur; quod & placet: praemiſit enim, *o infortunatum ſenem*. ſane hos verſus ita ordinamus:

Hic vero eſt qui ſi occeperit, ludum, jocumque dicet
Fuiſſe illum alterum, praeut hujus rabies quae dabit.

Ut ſint iambici tetrametri, prior quidem catalecticus, poſterior acatalecticus. nulla in eo facta colliſione. putarim tamen legendum *illunc*, ne duo hiatus in uno verſu interveniant. FAERNUS.

Prior verſus, quem dedit Faernus, quantum ad numeros bene habet: alter cum hiatibus iſtis nullo modo ferendus. Senſit hoc vir doctus; & a Faerno ſuo deſciſcens ſic verſus conſtituit, in ipſo etiam textu:

Hic vero eſt, qui ſi occeperit, ludum jocumque, [*ſat ſcio*]
Dicet fuiſſe illum alterum, praeut hujus rabies quae dabit.

Nihil, inquit, *certius eſt*, *quam verſum ſecundum a* dicet *incipiendum eſſe*. Unde vero hoc ſibi ſumit? ne hiſcit quidem, quam ob cauſam hoc certum ſit; niſi ſi id vigilans vult, quod antea ſomniavit. Ubi vero ſemel hoc pro comperto aſſumſit; *Lacunam*, inquit, *verbis hiſce*, Sat ſcio, *ſupplere nullus dubito*. Atqui melius erat dubitaſſe: quam lacunam, quae nulla eſt, verbis, quae nihili ſunt, ſuppleviſſe. Porro & *Dicet* ideo hic probat, quia Parmeno hic neminem alloquatur. Pari omnia felicitate. Vide, an nobis fortunatius cadat alea:

Néſcio quid de amóre loquitur, o infortunatúm ſenem!
Hic véro eſt, qui ſi occéperit,
Ludúm jocumque dicas fuiſſe illum álterum,
Praeut hújus rabies quaé dabit.

Nihil dempſi, nihil addidi: notiſſimos Terentio Iambicos ſtatui, duos dimetros, unum trimetrum: & ubi reſpirat oratio, verſus finiuntur ſinguli: quod non nihil eſt venuſtatis. Ceterum vel Priſciani auctoritas, qui p. 997. hos ipſos verſus adducit, ut hodie feruntur, deterrere debuit virum doctum, ne *Sat ſcio* hic intruderet, ubi ipſe nihil ſciebat. *Dices* Priſciani codices, noſtrique omnes: & Bembinum illud *Dicet* eo ipſo ineptum eſt, quod ad ſenem ſolum referat, quod quivis alius aeque dixerit. Repone, *Dicas*, hoc eſt, Dicat aliquis, Dicat quiſquam; etiam tum cum neminem alloquimur. Virgil.

Pelago credas innare revulſas Cycladas.

Noſter infra, III, 2, 7. ut nunc fertur, *Hem alterum:*
Ex homine hunc natum dicas.

11 *Ut illum di deaeque ſenium perdant, qui me hodie remoratus eſt*]

Ita prórſum oblitus ſum mei.
PA. *Qui quaéſo?* CH. *amo.* PA. *hem.* CH. *nunc, Pármeno, te oſténderis, qui vir ſies.*
Scis té mihi ſaepe póllicitum eſſe: Chaérea, aliquid inveni
Modo quód ames: utilitátem in ea re fáciam ut cognoſcás meam:
Cum in céllulam ad te pátris penum omnem cóngerebam clánculum.

Senium a Donato eſt: *Senem*, noſtri omnes, &, ut credo, Faerniani: ſed diſſimulat ille, ne Bembini codicis fides minuatur. Noſtri etiam univerſi cum Edd. vett. *omnes* habent, vel ante vel poſt *Senem*. Academicus etiam *dii deae omnes* abſque illo *Que:* Regius autem, *Qui hodie me*. Repone,

Ut illum di deae omnes ſenium perdant, qui hódie me remoratus ſit:

Sit non *Eſt*, ut mox *Reſtiterim, Fecerim*. Phorm. IV, 4, 6.

Ut te quidem omnes di, deae, ſuperi, inferi
Malis exemplis perdant.

Heaut. IV, 6, 6.

Ut te quidem omnes di, deae, quantum eſt, Syre,
Cum tuo iſto invento, cumque incepto perduint.

In utroque loco codices *deaeque*, verſu invito.

13 *Sed eccum Parmenonem. ſalve.* PAR. *quid tu es triſtis? quidve es alacris?*] Verſus eſt trochaicus acatalecticus eliſo *d*, ex *ſed*. FAERNUS.

14 *Unde is?* CH. *ego neſcio hercle*] Bembinus liber ita habet, *egone? neſcio hercle.* ita optime verſus procedit. in quo animadvertendum, *hercle*, poſteriorem corripere, ut in quarta ſede ſit dactylus. nam & *Hercule*, quod integrum eſt, ultimam corripit. Perſius: *Nemo hercule nemo.* FAERNUS. Noſtri vitioſe *Ego*. Tu vero,

Neque únde eam, neque quórſum eam,

ſic pronuntia; ut tam *'Unde* quam *Quórſum* in ictu ſit; praeſertim cum interrogatio, *'Unde is*, eodem ſit accentu.

16 *Nunc te Parmeno oſtendes*] Non ſtat octonarius niſi legas ut in Bembino, Baſilicano, & aliis: *nunc Parmeno te oſtendes.* hic autem non fiet colliſio. FAERNUS.

Nunc, Parmenó, te óſtendés, qui vir ſies.

Geminum hic vitium eſt: & quod *Te* non elidatur; & quod *óſtendés* duplicem ictum ſuſtineat, media longa: quod, vel aure judice, eſt abſonum. Lege,

Nunc, Parmeno, te oſténderis, qui vir ſies.

Poteris etiam, *oſtende ſis*; ſed illud melius, *oſtenderis*, modo potentiali, hoc eſt, poſſis oſtendere.

18 *Modo quod ames: in ea re utilitatem ego faciam ut cognoſcas meam*] Lege cum Donato MSto, vett. Edd. & tribus noſtris codicibus,

Modo quod ames: utilitatem in ea re faciam ut cognoſcas meam.

Tantum *Ego*, quod illi habent, ut ſupervacuum tollo.

19 *Penum omnem*] Sic in libro Bembino & Vaticano, & ſic etiam legi Donatus teſtatur: & ita etiam Priſcianus citat libro quinto. FAERNUS.

Tres tantum ex noſtris *Omne*. Priſcianus bis locum laudat p. 654, & 1017. ubi MSti quoque *omnem*.

PA. *Age inépte.* CH. *hoc hercle fáctumſt. fac ſis núnc promiſſa*
appáreant :
Sive ádeo digna rés eſt, ubi tu nérvos intendás tuos.
Haut ſimilis virgoſt vírginum noſtrárum; quos matrés ſtudent
Demiſſis humeris éſſe, vincto péctore, ut gracilaé ſient.
Siqua éſt habitior paúlo, pugilem eſſe aiunt: deducúnt cibum:
Tamenétſi bona natúra eſt, reddunt cúratu a júnceas:
Itaque érgo amantur, PA. *quid tua iſtaec?* CH. *nóva figura*
oris. PA. *papae.*
CH. *Color vérus, corpus ſólidum & ſucci plénum.* PA. *anni?*
CH. *anni? ſédecim.*

20 *Faxis nunc promiſſa appareant*] Ita & in libro Bembino. ſed Vaticanus & alii, *fac ſis.* quin & in Bembino eſt gloſſema indicans dictum eſſe *faxis* pro *fac ſis.* FAERNUS.

Unus quoque ex noſtris *Faxis:* inepte. Cledonius tamen, magiſter vetus p. 1916. *Faxo faxis,* Terent. *Faxis, nunc promiſſa appareant.* Ceterum male poſt *Appareant* plenam diſtinctionem hodie ponunt. Nam, ut recte Donatus, *Sis* perinde eſt ac *Si vis:* ergo ordo & connexio eſt, Fac *ſi vis*, quia promiſiſti; *ſive* adeo quia ſine promiſſo digna res eſt, in qua operam naves.

21 *Sive adeo digna res eſt*] Haec verba ex auctoritate Donati, Chaereae attribuimus. FAERNUS. Noſtri male dant Parmenoni.

23 *Ut graciles fient*] Donatus legit *gracilae*, dicens a ſingulari *gracila* venire hanc declinationem. Sic & in Vaticano erat: ſed ſuperaddito *s*, factum *graciles.* contra in Baſilicano ex voce *graciles s*, expunctum. FAERNUS.

At editiones Donati, tam veteres quam recentiores, *Graciles a Gracilis.* Male tamen, ut exiſtimo. Sed accedat certior teſtis Val. Probus p. 1466. *Hic & haec gracilis, hic & haec imbecillis. ſed Terentius nove*, Ut gracilae fient. *Nominativo ſingulari, haec gracila, haec imbecilla.* Eugraphius: Legitur & *Gracilae; ut declinaverit Terentius, Haec gracila.* Puerorum olim cauſa factum hic *Graciles.*

25 *Tametſi bona eſt natura, red. c. junceas*] Lindenbrogii codices, & ex noſtris veterrimis unus, *Tamenetſi.* Lege, ut *Bona* ſub ictu collocetur:

Tamenetſi bóna natura eſt, r. c. junceas.

27 *Color verus*] *Ex color r*, elidendum, ut in prima ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS. Hoc in primo praeſertim pede fieri, jam notiſſimum eſt.

28 *Flos ipſe.* CH. *hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel precario*] Videtur hic iambicus ſeptenarius eſſe, inuſitatum genus. ego puto legendum *hance:* & in *ipſe* non faciendam ſynaloepham. FAERNUS.

Miſera ſane medendi ratio, *Ipſe* ſine ſynaloepha, & *Hance*, ut octonarius fiat. Cautior vir doctus; qui ex recepta lectione pro Senario Septenarium fore videbat; qualis, ait, verſus quam maxime poteſt evitandus eſt; etſi uno alterove loco neceſſario admittendus videatur. Bono animo eſſe jubeo, ne ſemel quidem admittetur. Ipſe igitur illud *Flos ipſe*, extra verſum poſuit: ut Clauſula ſit, qualis *Occidi* in hac Scaena, & in Heaut. *Diſcrucior animi.* Laudandus eſt, quod ali-

[PA. *Flos ipſe.* CH.] *Hanc tú mihi vel vi, vél clam, vel precário*
Fac trádas: mea nihil réfert, dum potiár modo.
PA. *Quid, virgo cujaſt?* CH. *néſcio hercle.* PA. *undéſt?*
CH. *tantundem.* PA. *ubi hábitat?*
CH. *Ne id quidem.* PA. *ubi vidiſti?* CH. *in via.* PA. *qua rátione illam amiſti?*
CH. *Id équidem adveniens mécum ſtomachabár modo:*
Neque quémquam ego hominem eſſe árbitror, cui mágis bonae
Felícitates ómnes averſaé ſiént.

qua tenus prodierit; tametſi non ad terminum ipſum. Equidem non ut Clauſulam extra numerum poni, ſed omnino excludi & ejici velim. Excutiamus enim ſententiam. *Anni ſedecim: Flos ipſe. Florem* quidem *aetatis* de adoleſcentia & juventute ſaepe uſurpant Latini; ſed nuſquam id ſolum commendatio eſt formae. Nonne plurimae tum Atticae virgines erant aeque annorum ſedecim? Quot, putas, ex illis quas contemnit junceis, eadem tum aetate erant? Eadem erat ipſe Chaerea: infra IV, 4, 26.

At ille alter venit, annos natus ſedecim.

Ergo & Chaerea tam *flos ipſe*, quam Pamphila. Quamobrem, cum nec in verſum intromitti queat, nec, ut clauſula fiat, dignum ſit, abeat hinc exulatum.

31 *Qua ratione amiſti?*] Donatus quidem ita legit: ſed ratio verſus, qui eſt iambicus tetrameter catalecticus ut praecedens, exigit *amiſiſti:* ut & in Bembino & in omnibus aliis fere libris eſt. qui vero ſequuntur verſus ſenarii ſunt: itaque in eo libro cum hoc, quem ſupradiximus, verſu ordinantur:

CH. *Ne id quidem.* P. *ubi vidiſti?*
CH. *in via.* P. *qua ratione amiſiſti?*
CH. *Id equidem adveniens mecum ſtomachabar modo.*
Nec quemquam eſſe hominem arbitror, cui magis bonae.

FAERNUS.

Quod Donatus legebat *Amiſti* per ſyncopen pro *Amiſiſti*, confirmant praeter unum & alterum recentiorem tres noſtri vetuſtiſſimi. Videtur olim fuiſſe, *Qua ratione illam amiſti?* ut ſupra: *Qui illam e conſpectu amiſi meo.* Vir doctus, *Qua r. autem amiſti?*

32 *Nec quemquam eſſe ego hominem arbitror*] Sic dedit Faernus. Noſtri plerique:

Neque ego quemquam hominem eſſe.

unus:

Neque quemquam ego eſſe hominem.

vett. Edd.

Néque quemquam hominem eſſe ego arbitror.

Repone, ſic ut in utrumque verbum cadat accentus,

Néque quémquam ego hóminem eſſe arbitror.

Sic Adelph. I, 1. 13.

Quémquamne hóminem in animo inſtítuere?

Eodem ordine ponit vir eruditus.

33 *Cui magis bonae Felicitates omnes adverſae fient*] Primus, opinor, moneo mendum hic ſubeſſe. Quomodo enim *bonae* Felicitates poſſunt eſſe *adverſae*? Donatus laborat ut explicet; *Felicitas*, inquit, *adverſa eſt; cum ex proſperitate,*

Quid hóc eſt ſceleris? périi. PA. *quid factúmſt?* CH. *rogas?*
Patris cognatum atque æqualem Archidémidem
Noſtine? PA. *quidni?* CH. *is, dum hánc ſequor, fit mi óbviam.*
PA. *Incómmode hercle.* CH. *immo énimvero infeliciter:*
Nam incómmoda alia ſúnt dicenda, Pármeno.
Illúm liquet mi déjerare, his ménſibus
Sex ſéptem prorſus nón vidiſſe próxumis;
Niſi núnc, cum minime véllem, minimeque ópus fuit.
Eho nónne hoc monſtri ſímileſt? quid aïs? PA. *máxume.*
CH. *Contínuo adcurrit ád me, quam longé quidem,*
Incúrvus, tremulus, lábiis demiſſis, gemens:
Heus heús, tibi dico, Chaérea, inquit. réſtiti.
Scin quíd ego te volébam? dic.. cras éſt mihi

quod taedat naſcitur. Atqui infelicitas ſic fiet, non felicitas. Lego,

Felicitates omnes averſae fient.

Averſos deos paſſim habes. Ideo *averſae*; quia me fugiunt, numquam ad me veniunt: ſed ſi *adverſae* ſint, deſinent eſſe id quod ſunt: naturam ſuam mutabunt.

35 PA. *Quid hoc eſt ſceleris?* CH. *perii.* PA. *quid factumſt?* CH. *rogas?*] Male codices, qui nunc ſuperſunt, Parmenoni illud tribuunt, *Quid hoc eſt ſceleris?* Plane, contra Ethos & Terentii morem: Parmeno enim totam hanc fervidi adoleſcentis orationem tepidus & lentus audit. Omnia ſunt Chaereae:

Averſae fient.
Quid hoc eſt ſceleris? perii. PA. *quid factumſt?* CH. *rogas?*

Et ſic olim Donatus: *Quid hoc eſt ſceleris? Propter hoc quod patior, inquit. Nunc enim ſcelus dicit a ſe commiſſum.* Lege, *Propter quod hoc patior.* Si Parmenoni hoc adſignaſſet, non *Patior* dixiſſet, ſed *Pateris.* Errat tamen Magiſter: *Scelus* enim hic eſt Infortunium. Plautus, plane ut Noſter, Capt. III, 5, 104. ubi Pater infelix ſic queritur,

Perdidi unum filium
Puerum quadrimum, quem mihi ſervus ſurpuit:
Major potituſt hoſtium. quod hoc eſt ſcelus?
Quaſi in orbitatem liberos próduxerim.

37 *Noſtin?* PA. *quidni?* CH. *is, dum ſequor hanc, fit mihi obviam*] L. o. hanc collocationem verborum habent, *dum hanc ſequor.* ſed, ut verſus conſtet, vel legendum eſt *noviſtin*, ut in libro Bembino eſt, vel ex *quidni*, nihil elidetur. *mihi* autem in unam ſyllabam contrahendum. FAERNUS.

Patris cognatum atque aequalem Archidemidem
Noviſtin? Quidni? Is, dum hanc ſequor, fit mi obviam.

Noviſtin, quod in Bembino eſt, verſus gratia videtur interpolatum. Ceteri omnes *Noſtin.* Quod retinet vir eruditus; modo ut *Dum* ne elidatur. Atqui in iſta ſede ut elidatur eſt neceſſe. Miſerum eſt unius regulae ignoratione centies in eundem errorem prolabi. Poteris legere, *Noſtine? Quidni?* ut Horatius,

Noviſtine locum potiorem rure beato?

Judicium. quid tum? ut diligenter núnties
Pàtri, ádvocatus máne mi eſſe ut méminerit.
Dum haec lóquitur, abiit hóra. rogo num quid velit.
Recte, inquit. abeo. cum húc reſpicio ad virginem,
Illa ſéſe interea cómmodum huc advórterat
In hanc nóſtram plateam. PA. *mirum ni hanc dicit, modo*
Huic quaé data donoſt. CH. *húc cum advenio, núlla erat.*
PA. *Comités ſecuti ſcilicet ſunt virginem.*
CH. *Verúm; paraſitus cum ancilla.* PA. *ipſaſt: ilicet:*
Deſine: jam conclamátumſt. CH. *alias rés agis.*
PA. *Iſtúc ago equidem.* CH. *nóſtin quaeſo dic mihi, aut*
Vidiſtin? PA. *vidi, nóvi: ſcio, quo abdúcta ſit.*
CH. *Eho Pármeno mi, nóſtin, et ſcis úbi ſiet?*

Noſter infra IV. 4, 45.
Verum? Vidiſtine fratrem Chaeream?
& III, 5, 15.
Noſtine hanc quam amat frater?
Et Phorm. I, 2, 14. *Noſtine? Quidni?*

41 *Sex ſeptem prorſum*] Quinque noſtri cum vett. Edd. & Priſc. p. 1100. *Prorſus.* Concinnius hoc: quia praecedens vox *m* terminatur.

50 *Dum haec dicit, abiit hora*] Sic dedit Faernus, & ſic Edd. vett. Sed noſtri omnes, excepto uno ſatis recenti, *Dum haec loquitur.* ut ſupra II, 2, 24. *Dum haec loquimur, interea loci.*

53 *In hanc noſtram plateam.* P. *mirum ni hanc dicit modo*] Verſus poteſt ſuſtentari elidendo ex *in n.* FAERNUS.

54 *Huic quae dataſt dono. Húc cum*] *Dono* totum in Theſi occultatur. Repone, *Huic quaé data dóno eſt.*

55 *Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem?*] Tolle interrogationis notam. Non interrogat, quod Donatus vult, ſed conjectat. Ideo Chaerea reſpondet, *Verum.*

56 *Ipſaſt: ilicet: Deſine: jam conclamatumſt*] *Scilicet*, noſtri Codices & Editiones vetuſtae. Tacet Faernus: ſed ita Bembi codex, notante G. Fabricio. Eugraphius ad locum: *Ipſa eſt: ilicet. Quoties cauſa ab oratoribus finiebatur, & a judice ſententia ferri coeperat, ſemper conclamabatur* Ilicet, *hoc eſt Ire licet. Signum ergo finis & cognitionis plenae.* Miror igitur virum doctum, qui illud *Scilicet* verius putat. Inter *Ilicet* & *Conclamatumſt* invenuſte, ait, inſeri videtur *Deſine.* Si Quare roges, neſciat: illud tamen ſcire poterat, Invenuſte hic repeti *Scilicet;* cum in verſu fuerit praecedente.

58 *Iſtuc ago equidem*] Ita & in libro Bembino. FAERNUS.

Unus ex Noſtris, *Ago equidem:* ceteri *Equidem ago Noſtin quae ſit? dic mihi, aut Vidiſtin?* Codex Collegii Corporis Chriſti egregie, *Noſtin quaeſo dic mihi aut Vidiſtin?* *Quaeſo* paſſim in interrogatione locum habet. Et reſpondet Parmeno, *vidi, novi:* abſolute; non *quae ſit.*

60 *O Parmeno mi noſtin?* P. *novi.* CH. *ſcis ubi ſiet?* P. *Huc deducta eſt ad Thaidem meretricem, et dono data'ſt*] O. I. s. *eho Parmeno* habent: item hi & Donatus, *ad meretricem Thaidem.* aliqui vero, inter quos Bembinus, *& ſcis;* omneſque fere antiqui praeter eum,

PA. *Húc deductaſt ád meretricem Tháidem: ei donó c*
CH. *Quís is eſt tam poténs, cum tanto múnere hoc?*
lés Thraſo
Phaédriae rivális. CH. *duras frátris partis praédicas.*
PA. *'Immo enim ſi ſciás quod donum dóno huic contra c*
Mágis id dicas. CH. *quódnam quaeſo hercle?* PA. *ei*
CH: *illumne óbſecro*
'Inhoneſtum hominem, quém mercatus éſt heri, ſenem m
PA. *'Iſtunc ipſum.* CH. *homó quatietur cérte cum donó*

in quo eſt, *& dono data'ſt*, habent, *ei dono data eſt.* itaque ſic legemus:

CH. *Eho Parmeno mi noſtin?* P. *novi.* CH. *& ſcis ubi ſiet?*
P. *Huc deducta'ſt ad meretricem Thaidem, ei dono data'ſt.*

Quorum verſuum prior ſenarius Iambicus eſt, ut praecedentes, poſterior trochaicus, ut ſequentes.

FAERNUS.

Eho Parmeno mi, noſtin? PA. *novi.* CH. *& ſcis ubi ſiet?*

Syllaba ultra metrum redundat: niſi *Parmeno* dactylum facis, quod non licet. Tolle iſtud *Novi;* & totum da Chaereae:

Eho Parmeno mi, noſtin, & ſcis ubi ſiet?

Sic habet Donatus Lindenbrogii; & viro docto idem viſum eſt.

64 *Immo ſi ſcias quod donum huic dono contra comparet*] Codices noſtri duobus modo exceptis, *Immo enim:* & ſic veteres Editiones. And. V, 1, 4. *Immo enim nunc cum maxume.* Phorm. II, 2, 24. *Immo enim nemo ſatis pro merito.* Repone:

Immo enim *ſi ſcias quod donum* dono huic *contra comparet.*

Donum dono, omnia omnes & ſimilia, inter veneres Terentianas numera.

65 *Tum magis id dicas*] Pronomen *id*, varie collocatur. antiqui enim libri & Donatus verbo praeponunt; omnes alii poſtponunt. ego hanc vocem *id* cu
certam ſedem non habere
ſui incommodare, ne ſit
catalecticus, ut ceteri, ſ
arbitror, & ab aliquo adj
tante non ſatis intelligi,
dicas, pro *tum magis id di*
tamen Latine, & antiq
Plautus in Milite glorioſo

Ei mihi. Magis dicas ſi
ego ſcio.

FAERNUS.

Omnes noſtri *Tum magi*
Nec cum viro docto Fae
dam, qui *Id* ſubditiciu
Ego contra *Tum* ſubditivu
mo; & ſic verſum conſtit

'Immo enim ſi ſciás qu
dono huic contra com
Mágis id dicas.

Omnino melius eſt, ut i
Mágis, quam ut in The
Par locus eſt Heaut. V,

Vénit in mentem. 'Veter
gis, ſi mágis noris,
'Ita rem eſſe:

Ubi *Ita rem eſſe* perinde e
loco *Id.* Plaut. Bacch. IV,

Pol tu, quam nunc,
ſes mágis, ſi magis
veris.

Locus Plauti a Faerno ci
Mil. V, 36.

Jamdudum. P. *Hei mih*
gis dícas, ſi ſcias quo

Ubi tam verſus quam
cauſa corrigo,

Jámdudum. Hei mi. M
cas, ſi ſcias quod ego

Sét iſtam Thaidém non ſcivi nóbis vicinam. PA. *haút diuſt.*
CH. *Périi, numquamne étiam me illam vidiſſe? ehodum díc mihi:*
'Eſtne, ut fertur, fórma? PA. *ſane.* CH. *at nihil ad noſtram hanc.* PA. *ália res.*
CH. *'Obſecro hercle, Pármeno, fac ut pótiar.* PA. *faciám ſédulo,*
Dábo operam, adjutábo: numquid me áliud? CH. *quo nunc ís?* PA. *domum,*

Id, ſcio, animadvertes, in omnibus his locis illud *Tum* locum nullum habere.

66 *Quem mercatus eſt here*] O. l. s. *heri.* quae tamen vox ſic quoque poſteriorem corripit. FAERNUS. Et noſtri quoque *Heri.* Donatus ad locum: Senem mulierem: *Non communi genere dixit* Senem; *quippe qui alibi ſeparaverit, dicendo,* Senex atque anus (Hec. IV, 3, 15.) *ſed ſubdiſtinguendum eſt, ut ſit duplex vituperatio; una ab aetate, quod ait* Senem; *altera a membrorum mollitie, quod ait* Mulierem. Haec magnus Magiſter: cavendum nempe erat, ne adoleſcentes obſolete *Senem* de muliere dicerent. Pace tamen ejus, non ſubdiſtinguo, ſed conjungo,

'inhoneſtum hominem, quém mercatus éſt heri, ſenem múlierem.

Heri hic longam habet ſecundam; ut I, 2, 89.

Heri minas pro ambobus viginti dedi.

& *Senem* in Theſi latet, quaſi monoſyllabon eſſet *Snem.* Atque vel ea cauſa non ſubdiſtinguo *Senem,* quia tum in Arſi eſſe oportebat. *Senex mulier,* quod noſtrates *An ea Wife.* Si ſubdiſtinguas, primo *Senem* de viro, dein *Mul·rem* de ſexu toto: etiam juvenculas includis, & minor fit contemptio & contumelia, quam ſi junctim & mulierem & vetulam dicas. Varro de Ling. Lat. VI. *Pomponii Epigrammation quod in adoleſcentem fecerat Caſcam,* (hoc eſt *Veterem*)

Ridiculum eſt, cum te Caſcam tua dicit amica,
Fili Petroni, ſeſquiſenex puerum.
Dic tu illam puſam: ſic fiet Mutua muli.
Nam vere puſus tu, tua amica ſenex.

Sic & Cat·llus Tibulluſque *Senem* de muliere. *Senex* autem *mulier,* ut *Mulier meretrix.*

70 *Alia res eſt*] Liber Bembinus non habet verbum *eſt.* ita verſus eſt trochaicus catalecticus ut ceteri: niſi quis eum volet acatalecticum facere retento *eſt.* quod non placet mihi. FAERNUS. Vide nos ad II, 2, 37.

71 *Faciam ſedulo, ac Dabo operam, adjuvato*] Lego,

Faciam ſedulo,
Dabo operam, adjutabo.

Ac deleo, ut per Aſyndeta fortius incedat oratio. *Adjutabo*; quia ita ſolet Noiter; & quia Spondeus in hac ſede Trochaeo eſt melior.

72 *Numquid me aliud vis?*] *Vis,* non eſt in libri Bembini contextu, nec in aliis antiquis itaque eam dictionem delevimus, quae & impedit verſum, nec adiuvat ſenſum. utique enim ſubauditur *vis.* FAERNUS. Duo tantum ex noſtris *Vis* habent.

Ut mancipia haec, ita uti juſſit fráter, ducam ad Tháidem.
CH. *O fortunatum íſtum eunuchum; qui quidem in hanc detúr domum!*
PA. *Quid ita?* CH. *rogitas? ſúmma fórma ſémper conſervám domi*
Vidébit, conloquétur: aderit úna in unis aédibus:
Cibúm nonnumquam cápiet cum ea: intérdum propter dórmiet.
PA. *Quid ſi nunc tute fórtunatus fias?* CH. *qua re, Pármeno?*
Reſpónde. PA. *capias tu illius veſtem.* CH. *véſtem? quid tum póſtea?*
PA. *Pro illó te deducam.* CH. *aúdio.* PA. *te eſſe illum dicam.* CH. *intéllego.*
PA. *Tu illis fruare cómmodis, quibus illum dicebás modo:*
Cibum úna capias, ádſis, tangas, lúdas, propter dórmias:
Quandóquidem illarum néque te quiſquam nóvit, neque ſcit qui ſies.

73 *Ut mancipia haec, ita ut juſſit frater, deducam ad Thaidem*] Liber Bembinus & aliquot alii ex antiquis habent *ducam.* quod probo. & verſus conſtabit, ſi vel in *ita ut* non facias ſynaloepham: vel legas *ita uti.* FAERNUS.

Ita ut, quod & in Noſtris eſt, non poteſt eſſe Anapaeſtus. Recte illud alterum Faerni *Ita uti:* quod vir doctus adſciviſſe debuit. *Ducam* noſtri, duobus exceptis, omnes, non *Deducam.*

80 *Pro illo te ducam. Audio. Te eſſe illum dicam. Intellego*] Vir doctus, ultima, ait, in *Ducam* non eliditur, ob Diphthongum ſequentem. De illa Diphthongi vi mera hallucinatio eſt. Idem tamen mallit *Deducam*, ſi per codices liceret. Sane licet; nam omnes noſtri, demptis duobus, *Deducam:* quibus etiam nolentibus ſic corrigi neceſſe eſt. Porro omnes noſtri cum Edd. vett. *Te illum eſſe.* Sed *Illum* in Arſi eſſe debet.

81 *Quibus tu illum dicebas*] Melius abſque *Tu* cum codice Petrenſi.

83 *Neque quiſquam te novit*] In l. o. eſt, *neque te quiſquam.* FAERNUS. Sic & omnes noſtri; accentu id poſtulante.

84 *Praeterea forma, aetas*] O. fere libri, & in iis antiqui, & Donatus, *forma & aetas:* quod ſi recipimus, verſus eſt iambicus tetrameter acatalecticus: ſin aliter, trochaicus. FAERNUS.

Praeterea forma & aetas ipſa eſt,
facile ut pro eunucho probes.

Donatus: *Forma & aetas ipſa eſt: Deeſt, In te.* Recte hoc: nam cum *Illarum quiſquam* proxime dixerit; cujus *aetas & forma* ſit, in ambiguo eſt. Atqui etſi ſententia *In te* ſubintelligi poſtulet, in ſermone hoc ſubintelligi non conceditur. Codex C. C. *Praeterea forma & aetas ipſe es; Es*, inquam, non *Eſt.* Vide, an ex veſtigio tam tenui verum ſubodoratus ſim:

Praeterea forma & aetate ipſe es,
facile ut pro eunucho probes.

Es forma, ut And. I, 1, 95. *Erat forma honeſta & liberali.*

Praetérea forma et aétate ipſe es, fácile ut pro eunuchó probes.
CH. *Dixti pulchre: númquam vidi méiius conſilium dári.*
Age eámus intro núnc ïam: orna me, ábduc, duc, quantúm poteſt.
PA. *Quid agis? jocabar équidem.* CH. *garris.* PA. *périi, quid ego egi miſer?*
Quo trúdis? perculeris jam tu me. tíbi equidem dicó, mane.
CH. *Eámus.* PA. *pergin?* CH. *cértumſt.* PA. *vide ne nimium caiidum hoc ſit modo.*
CH. *Non éſt profecto: ſine.* PA. *at enim iſtaec ín me cudetúr faba.* CH. *ah!*
PA. *Flagítium facimus.* CH. *án id flagitiumſt, ſi ín domum meretríciam*
Dedúcar, et illis crúcibus quae nos nóſtramque aduleſcéntiam
Hab nt déſpicatu, & quaé nos ſemper ómnibus cruciánt modis,
Nunc réferam gratiam: átque eas itidem fállam, ut ab illis fállimur?

86 *Age eamus intro: nunc jam orna me, abduc, duc, quantum poteſt*] Lege et diſtingue:

Age eamus intro nunc ïam: orna me, abduc, duc, quantum poteſt.

Sic Adel. II, 1, 14. *I intro nunc iam.* And. I, 1, 144. *Eamus nunc ïam intro.* *Quantum poteſt*, veteres G. Fabricii, & codex Bembinus, Bembo ipſo teſte. Ita noſter paſſim.

89 *Vide ne nimium callidum hoc ſit modo*] Donatus & *callidum*, & *calidum* legi affirmat: ſed *callidum* videtur magis probare, nulla quidem ratione: cum potius Parmeno, praeceps & inconſultum hoc conſilium afferat, quam verſutum: & dictionem, *callidum*, quae primam habet productam, verſus ratio non admittat, niſi forte ex magna licentia, demendo in ſcanſione unum *l*. Mihi libros ſcriptos Donati conſideranti, videtur omnis expoſitio hujus loci eſſe corrupta; omninoque legendum *calidum* per unum *l*, & ex ſenſu & ex verſu, ut & aliqui l. s. habent, & Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS. *Calidum*, quod & verſus & ſenſus poſtulant, unus tantum ex noſtris. *Calidum conſilium*, Plautus, Livius &c.

90 P. *At enim iſthaec in me cudetur faba. ah flagitium facimus*] In libro Bembino, & Victoriano, interjectio *ah*, Chaereae aſcribitur, reliqua Parmenoni. FAERNUS.

93 *Habent deſpicatam*] Sic Donatus & omnes antiqui libri praeter Bembinum, & ſtat verſus rejecta prima ejus ſyllaba in finem praecedentis. omnes alii libri recentes, *deſpectam* habent, ut Bembinus. FAERNUS.

Correctores, non Librarii, *Deſpectam* primi dederunt: neſciebant ſcilicet *Habent* in initio verſus corripi ſolere. Sed aliud eſt: nam ſeu *Deſpicatum* ſive *Deſpectam* velis, ad unum tantum nomen refertur, cum ad utrumque debeat, *Nos & noſtram adoleſcentiam*. Praeſtabo tibi veram Poetae manum,

Habent deſpicatu,

An pótius par atque aéquum eſt, pater ut á me ludatúr dolis:
Quod qui reſcierint, cúlpent; illud mérito factum omnés pu
PA. *Quid iſtic? ſi certumſt fácere, facias: vérum ne poſt cónj*
Culpam ín me. CH. *non faciám.* PA. *jubeſne?* CH. *júbeo, c*
atque ímpero;
Numquám defugiam auctóritatem. PA. *ſéquere: di vortánt i*

ACTUS III. SCAENA I.

THRASO miles. GNATHO. PARMENO.

TH. *MAGNÁS vero agere grátias Thaís mihi?*

Deſpicatu vetuſte, pro *Deſpicatui.* ut Heaut. II, 3, 116.

Quapropter haec res ne utiquam neglectu eſt mihi.

Habent deſpicatui; ut Poen. III, 3, 13. *Habere quaeſtui.* Menaech. IV, 3, 19.

Quando tu me bene merentem tibi habes deſpicatui;
Aliam poſthac invenito, quám habeas fruſtratui.

Unde & in Caſ. II, 2, 15.

Vir me habet peſſimis deſpicatam modis:

libenter legerim, *Deſpicatu.*

95 *An potius haec pati? aequum eſt fieri ut a me ludatur dolis, Quod qui reſcierint culpent, illud merito factum omnes put.nt*] Liber Bembinus & omnes alii antiqui pro *pati* habent *patri.* ac Donatus quoque, licet aliqua ex parte corruptus: nam quamvis citando haec verba dicat *pati:* tamen in expoſitionis progreſſu legit *patri.* & ſane *pati* nullum habet ſenſum; *patri* autem ſi legas, ſenſus eſt: cur non has meretrices debeam fallere? an potius aequum eſt, haec a me fieri adverſus patrem, ut eum ludam dolis, pecuniam ſcilicet ab eo per fallacias auferendo, quam in amores & voluptates meas inſumam? cum liceat, fallendo has meretrices, cupiditatem meam, ſine ullo ſumptu aut diſpendio explere. illud enim ſi facerem, id eſt, ſi pa dolis luderem, qui hoc reſci culpent; hoc autem, id eſt, a deceptam eſſe meretricem, r to factum omnes putent. atque eſſe germanum ſenſum po omnia fere argumenta comica o dunt, ubi plerumque induc adoleſcentes amatores patribus ere fallacias, ad pecuniam rendam, quam meretricibus ar nonibus dent. huc etiam ſpe & ea quae ſupra dixit, *o infort tum ſenem;* & ea quae infra, *confeci, ſine moleſtia, ſine ſum ſine diſpendio;* nam ſi ſumptus terveniſſet, utique eum a p oportuiſſet auferri. FAERNUS

De ſententia loci ſatis con de verbis diſpiciendum eſt. *pati* noſtri omnes; niſi quod vetuſtus a manu prima *Patri* poſtea *Pati* factum. Unde *Pati* proceſſit? ſuberat aliquod r dum. Si enim a principio *P* ibi fuiſſet, vix umquam in degeneraſſet. Praeterea, quae iſta ſunt *Haec?* nempe *in do meretriciam deduci, crucibus gratiam referre.* An *haec p fieri* poſſunt? Haeret hic aqua ſapuit T. Faber, qui *Hoc* corrige & ad ſequentia retulit, *Ut a laudatur dolis:* quem fruſtra o ſugillat vir eruditus. Sed, ut xi, altius aliquod latet ulcus, u illud *Pati* profluxit. Vide an

GN. *Ingéntis.* TH. *ain tu, laetaſt?* G. *non tam ipſó quidem*
Dono, quam abs te datum éſſe: id vero ſério
Triúmphat. P. *huc proviſo ut ubi tempús ſiet,*
Dedúcam. ſed eccum militem. TH. *eſt iſtúc datum*
Profécto, ut grata mihi ſint quae facio ómnia.
GN. *Advórti hercle animum.* TH. *vél rex ſemper máxumas*
Mihi agébat quicquid féceram; aliis nón item.
GN. *Labóre alieno mágno partam glóriam*
Verbis ſaepe in ſe tránſmovet, qui ſál habet,
Quod in té eſt. TH. *habes.* G. *rex te érgo in oculis.* TH. *ſcilicet.*

ſic ſanaverim: abſit modo ut infundas ſuccum loliginis:

An potius par atque aequum eſt,
pater ut a me ludatur dolis?

Illud obſervabis; *Pater*, ut par eſt, in Arſi hic eſſe; cum in recepta lectione *Patri* vix audiatur.

98 *Jubeſne? Jubeo, cogo, atque impero*] Sic dedit Faernus: ſic & Nonius citat v. Cogere; non editus modo, ſed in codice noſtro veterrimo. Noſtri omnes hic cum vett. Edd. *Jubeo immo cogo.* Unde facile fuit refingere:

Jubeo? CH. Jubeo? immo cogo
atque impero.

Niſi poſt *Jubeo* interrogationem ponas, putidum eſt *Immo:* ſed vel ſic, longe melius abeſt. Vir vero eruditus, qui libentius, ut ait, ſic legat:

Culpam in me. Non faciám. Jubes? 'Immo jubeo, cogo, atque
impero.

ut *Jubes*, quod praecipuam emphaſim habere debuit, in Theſi ſupprimatur, alio mentem alio aurem diviſerat.

99. P. *Numquam defugiam auctoritatem. ſequere.* CH. *di vortant bene*] Accedo eorum ſententiae, qui putant has perſonas male eſſe inſcriptas; & priora quidem in perſona Chaereae continuanda, poſteriora Parmenoni tribuenda. ut *numquam defugiam auctoritatem*, in ore Chaereae ſit, perinde ac ſi dixiſſet, numquam negabo me tibi auctorem hujus rei fuiſſe. FAERNUS. Recte hoc: & aberrarunt omnes librarii, praeeunte Donato.

6 *Profecto mihi ut grata ſint quae facio omnia*] Alia verborum collocatio in o. l. s. & Donato invenitur, hoc modo,

Profecto ut grata mihi ſint quae
facio omnia.

grata autem mihi, non jocunda mihi exponendum eſt, ſed talia, ut pro iis mihi gratia habeatur; ut & in Heautontim. *tum cum gratum mihi eſſe potuit, nolui*, id eſt, tum cum mihi potuit haberi gratia. FAERNUS. Etiam hoc recte: & eodem ordine noſtri.

10 *Verbis ſaepe in ſe tranſmovet, qui habet ſalem, Quod in te eſt*] Veterrimi quique codices & veteres Grammatici *Quod:* bene factum, & hoc veram nobis lectionem conſervavit, quam a multis jam ſaeculis diſcipulorum gratia corruperant Magiſtri. Lego enim,

Verbis ſaepe in ſe tranſmovet, qui
ſal habet
Quod in te eſt.

Certe *Qui habet ſalem* non bene metro ſatisfacit: neque enim *Quabet* legi poterit per ſynaloepham; ut *Qui* non audiatur, & in quinta ſede Trochaeus ſit; neque *Qui* evitare ſynaloepham, cum in Arſi non locetur. *Sal* olim genere neutro erat. Varro apud Nonium v. Salis. *Et*

GN. *Geſtáre.* T. *verum: crédere omnem exércitum,*
Conſil:a. G. *mirum.* TH. *túm ſicubi eum ſátietas*
Hóminum, aút negoti ſiquando odium céperat,
Requiéſcere ubi volébat, quaſi: noſtin? G. *ſcio.*
Quaſi ubi illam expueret miſeriam ex animó. TH. *tenes.*
Tum mé convivam ſólum abducebát ſibi. G. *hui,*
Regem élegantem nárras. TH. *immo ſic homoſt:*
Perpaúcorum hominumſt. G. *immo nullorum, árbitror,*
Si técum vivit. TH. *inv'dere omnés mihi,*
Mordére clanculum: égo non flocci péndere:
Ill' invidere miſere: verum unús tamen
Inpénſe, elephantis quem 'Indicis praeféecerat:

poſtea id ſal virgines veſtales ſerra ferrea ſecant. Idem apud Chariſium p. 82. *Nunc vides in conviviis ita poni & ſal & mel. Quod Genus,* addit Chariſius, *etiam Verrio placuit.* Fabianus apud eundem: *Cur ſal aliud perlucidius, aliud inquinatius aut nigrius? quia ſal ex arido congelatum eſt.* Priſcianus p. 644. *Salem* gen. maſc. ex hoc loco citat, *Qui habet ſalem, quod in te eſt:* & addit. *Inveniuntur tamen quidam vetuſtiſſimi etiam neutro genere hoc protuliſſe.* Cur autem vetuſtiſſimi? qui Terentio poſteriores multo ſunt. Idem paulo poſt p. 659. *Afranius in Compitalibus: Ut quicquid loquitur, ſal merum eſt.* Huic conſentit Lucretius,

> *Parvula pumilio, χαρίτων ἴα, tota merum ſal.*

Satis opinor de Neutro genere. Jam vero *Sal* ſyllabam productam eſſe teſtis Beda de metris p. 2359. *In monoſyllabis producuntur, Ur ut Fur, Al ut Sal:* & mox: *Pes, ſicut & Sal & Par, cum monoſyllaba eſt, longa eſt.* Auſonius Epigr. 86.

> *Sal, oleum, panis, mel, piper, herba, novem.*

12 *Geſtare*] Omnes libri quotquot ſunt, & antiqui & recentes, tum Terentii, tum Donati, habent *geſtire.* quam lectionem admittentes, exponemus, laetum eſſe, & gaudere ex convictu, ſcilicet tuo: quod vero ſupra dictum eſt, *Rex te ergo in oculis,* hic ſubaudiemus vel habere, vel ferre. FAERNUS.

Codex tamen Bembinus, Bembo narrante, *Geſtare:* atque ita duo ex noſtris veterrimi. Miror, qui Faernus de hac lectione dubitare potuerit.

Ib. THR. *Verum credere omnem exercitum*] Pro *verum*, liber Bembinus habet, *vero:* quae vox eſt affeverantis, & in principio orationis ponitur ab reſpondente: ut in Adelphis,

> *An quicquam eſt etiam amplius?*
> *Vero amplius.*

FAERNUS.

Noſtri omnes *Verum*, & recte. Par locus ſupra II, 3, 55.

> PA. *Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem.*
> CH. *Verum: paraſitus cum ancilla.*

18 *Immo ſic homoſt Perpaucorum hominum Immo nullorum arbitror*] In hac lectione *Hominum* non elidit ultimam: quod etſi Plautus ſibi indulgeat in Caeſura, numquam id facit Terentius. Lege itaque & diſtingue, *Immo ſic homoſt: Perpaucorum hominumſt. Sic homoſt,* abſolute, ut Adelph. I, 2, 63. *Nam ita eſt homo.* Andr. V, 4, 16. *Sic, Crito, eſt hic: mitte. Perpau-*

Is tibi moleſtus mágis eſt, Quaeſo, inquám, Strato,
Eone és ferox, quia habés imperium in béluas?
GN. *Pulchré mehercle dictum et ſapientér. papae,*
Iugularas hominem. quid ille? TH. *mutus ilico.*
GN. *Quidni eſſet?* P. *di voſtrám fidem! hominem pérditum*
Miſerúmque: et illum ſácrilegum. TH. *quid illúd, Gnatho,*
Quo pácto Rhodium tétigerim in convívio,
Numquám tibi dixi? G. *númquam: ſed narra óbſecro.*
Plus milies jam audívi. TH. *una in convívio*
Erat hic, quem dico, Rhódius aduleſcéntulus:
Forte hábui ſcortum: coépit ad id adlúdere,
Et me inritare. quid agis, homini inquam, inpudens?

orum hominumſt, abſolute, ut Horat. Serm. I, 9, 44.

Maecenas quomodo tecum,
Hinc repetit, paucorum hominum,
& mentis bene ſanae?

31 *Numquid tibi dixi?*] Liber Bembinus & omnes alii antiqui, *numquam;* quod magis videtur quadrare: nam ſi per *numquid*, interrogatus eſſet, ſuffeciſſet reſpondere, non: nunc per *numquam* interrogatus, appoſite per *numquam* reſpondet. FAERNUS. Quin & noſtri omnes, tribus exceptis, *Numquam.*

32 *Plus milies jam audivi*] Nec in libro Bembino, nec in Donato eſt dictio *jam.* itaque eam delevimus. FAERNUS.

Atqui noſtri omnes cum Edd. vett. agnoſcunt *Jam:* quod cur unius Bembini cauſa ejiciatur, nullus video. Phorm. III, 2, 2.

Audi quod dicam. At enim taedet jam audire eadem milies.

34 *Forte habui ſcortum: coepit ad id adludere, Et me inridere*] *Adludere*, eſt adblandiri, oſculari, manum in ſcorti ſinum inſerere. Quo pertinent igitur *Me inridere?* aut cur hoc ultro narraret Thraſo? Praeter tamen Codices, Priſcianus clare agnoſcit p. 1187, & 1201. Donatus quoque *Inridere* legebat: *Vide*, inquit, *quemadmodum miles, dum multa ad dictum ſuum pervenire fateatur, interim quam contemptus ſit atque deriſus.* Ubi legendum, *Dum vult ad dictum ſuum pervenire, fateatur interim.* Pace tamen utriuſque, dico a manu Terentii fuiſſe,

Et me inritare.

Inritat ſine dubio amantem, qui eo praeſente amicam ejus contrectat. Heaut. III, 3, 4. In re ſimili,

Facis adeo indigne injuriam illi,
qui non abſtineas manum:
Novi ego amantium animum; advertunt graviter quae non cenſeas.

Recte igitur *Inritare*; & inritatus miles ſe dicto illo, quod memorat, ulciſcitur.

35 *Quid ais, inquam, homo impudens?*] Ita omnes antiqui libri: ſed recentiores *quid agis.* quod non diſplicet; nam miles facta, non verba caſtigat. ſane Bembinus pro *homo*, *homini*, in contextu habet. ut ſit impudens, abſolute: ut & apud Plautum, *quid ais impudens?* FAERNUS.

Quid ais, inquam, homo impudens? Repone,
Quid agis, homini inquam, inpudens?

Tres ex Noſtris, *Quid agis?* id eſt, quo manum inſeris? Illud *Ais* tum natum eſt, poſtquam *Inridere* ſe in-

[redacted]

Lepus tute es, et pulmentum quaeris? G. *ha ha hae.*
TH. *Quid iſt?* G. *facete, lepide, laute, nil ſupra.*
Tuum obſecro ne hoc dictum erat? vetus credidi.
TH. *Audieras?* G. *ſaepe: et fertur in primis.* TH. *meumſt.*
GN. *Dolet dictum inprudenti adulescenti, et libero.*
P. *At te di perdant.* G. *quid ille quaeſo?* TH. *perditus.*
Riſu omnes qui aderant, emoriri: denique
Metuebant omnes jam me. G. *non injuria.*
TH. *Sed heus tu, purgon ego me de iſtac Thaidi,*
Quod eam me amare ſuſpicatuſt? G. *nil minus.*

geſſit, pro *Inritare.* Recte autem Bembinus, *Homini inquam*: quo & Noſtri ſpectant, qui uno excepto omnes habent *Homo inquam*, non *Inquam homo.* *Quid agis, inpudens.* Plaut. Men. V, 1, 10.

Etiamne, inpudens,
Muttire unum verbum audes?

Noſter infra V, 2, 17.

Paulum quid. Eho paulum, inpudens?

36 *Lepus tute es, & pulpamentum quaeris. Ha ha hae*] Vides ut invenuſte accentus cadant. Vir eruditus, ut hoc effugiat, ex *Tute es et* dactylum facit: ſed *Es* apud veteres Comicos producte, opinor, ſemper. Repono,

Lepus tute es: & pulmentum quaeris? Ha ha hae.

Pulmentum id ipſum eſt quod *Pulpamentum*; & facile inter ſe permutantur. Plaut. Curcul. I, 1, 90.

Vultiſne olivas, aut pulpamentum, aut capparim?

ubi *Pulmentum* reponi verſus ipſe poſtulat; Scaligero olim corrigente, & nuper rurſus viro erudito. Poteris etiam hoc modo,

Lepus tute es: & pulpamen quaeris? Ha ha hae.

vel,

Lepus tute, pulpamentum quaeris? Ha ha hae.

Quocumque modo conſtituas, omnino melius eſt, ut per interrogationem proferatur. Vopiſcus in Numeriano c. 13. *Ipſi denique Comici plerumque ſic milites inducunt, ut eos faciant vetera dicta uſurpantes; Nam & Lepus tute es & pulpamentum quaeris Livii Andronici dictum eſt, multaque alia quae Plautus Caeciliusque poſuerunt.*

38 *Tuum obſecro ne hoc dictum erat?*] [illegible] & Donatus, *tuumne obſecro* & hoc amplius, antiqui libri habent, *te:* ut ſit *obſecro te.* FAERNUS.

Tres ex noſtris *Te*, ceteri *Tuum ne obſecro.* Placet veterum Editionum lectio, *Tuum obſecro ne hoc dictum erat?* id eſt per Tmeſin *Tuumne obſecro.* Sic Eun. IV, 4, 53. *Utrum praedicem ne an taceam.* & Adel. III, 4, 19. *Utrum ſtudio ne id ſibi habet?* hoc eſt, *Utrumne.* Plaut. Truc. II, 7, 42.

Num obſecro nam ariolus, qui ipſus ſe verberat?

id eſt, *Numnam obſecro.*

40 *Dolet dictum imprudenti adoleſcenti & libero*] *Imprudens* hic in laude ponitur, ut And. V, 4, 8.

Adoleſcentulos, imperitos rerum, eductos libere.

Gnathonis verba ſunt, ex intimo adulatoriae artis penu petita. Egregie Donatus: 'Addidit paraſitus, 'quo gravius ſit Thraſonis dictum, 'commiſerationem ejus in quem di-'ctum eſt: ſcit enim homines ſtul-'tos malos videri velle.' Quid igitur cum illo facias, qui melius pu-

GN. *Ingéntis.* TH. *ain tu, laétaſt?* G. *non tam ipſó quidem*
Donó, quam abs te datum éſſe: id vero ſério
Triúmphat. P. *huc províſo ut ubi tempús ſiet,*
Dedúcam. ſet eccum mílitem. TH. *eſt iſtúc datum*
Profécto, ut grata mihi ſint quae facio ómnia.
GN. *Advórti hercle animum.* TH. *vél rex ſemper máxumas*
Mihi agébat quicquid féceram; aliis nón item.
GN. *Labóre alieno mágno partam glóriam*
Verbís ſaepe in ſe tránſmovet, qui ſál habet,
Quod in té eſt. TH. *habes.* G. *rex te érgo in oculis.* TH. *ſcílicet.*

ſte ſanaverim: abſit modo ut infundas ſuccum loliginis:

> *An potius par atque aequum eſt,*
> *pater ut a me ludatur dolis?*

Illud obſervabis; *Pater*, ut par eſt, in Arſi hic eſſe; cum in recepta lectione *Patri* vix audiatur.

98 *Jubeſne? Jubeo, cogo, atque impero*] Sic dedit Faernus: ſic & Nonius citat v. Cogere; non editus modo, ſed in codice noſtro veterrimo. Noſtri omnes hic cum vett. Edd. *Jubeo immo cogo.* Unde facile fuit refingere:

> *Juben? CH. Jubeo? immo cogo*
> *atque impero.*

Niſi poſt *Jubeo* interrogationem ponas, putidum eſt *Immo:* ſed vel ſic, longe melius abeſt. Vir vero eruditus, qui libentius, ut ait, ſic legat:

> *Culpam in me. Non faciám. Juben? 'Immo jubeo, cogo, atque*
> *impero.*

ut *Juben*, quod praecipuam emphaſim habere debuit, in Theſi ſupprimatur, alio mentem alio aurem diviſerat.

99. P. *Numquam defugiam auctoritatem. ſequere.* CH. *di vortant bene*] Accedo eorum ſententiae, qui putant has perſonas male eſſe inſcriptas; & priora quidem in perſona Chaereae continuanda, poſteriora Parmenoni tribuenda. ut *numquam defugiam auctoritatem*, in ore Chaereae ſit, perinde ac ſi dixiſſet, numquam negabo me tibi auctorem hujus rei fuiſſe. FAERNUS. Recte hoc: & aberrarunt omnes librarii, praeeunte Donato.

6 *Profecto mihi ut grata ſint quae facio omnia*] Alia verborum collocatio in o. l. s. & Donato invenitur, hoc modo,

> *Profecto ut grata mihi ſint quae*
> *facio omnia.*

grata autem mihi, non jocunda mihi exponendum eſt, ſed talia, ut pro iis mihi gratia habeatur; ut & in Heautontim. *tum cum gratum mihi eſſe potuit, nolui*, id eſt, tum cum mihi potuit haberi gratia. FAERNUS. Etiam hoc recte: & eodem ordine noſtri.

10 *Verbis ſaepe in ſe tranſmovet, qui habet ſalem, Quod in te eſt*] Veterrimi quique codices & veteres Grammatici *Quod:* bene factum, & hoc veram nobis lectionem conſervavit, quam a multis jam ſaeculis diſcipulorum gratia corruperant Magiſtri. Lego enim,

> *Verbis ſaepe in ſe tranſmovet, qui*
> *ſal habet*
> *Quod in te eſt.*

Certe *Qui habet ſalem* non bene metro ſatisfacit: neque enim *Quabet* legi poterit per ſynaloepham; ut *Qui* non audiatur, & in quinta ſede Trochaeus ſit; neque *Qui* evitare ſynaloepham, cum in Arſi non locetur. *Sal* olim genere neutro erat. Varro apud Nonium v. Salis. *Et*

TH. *Siquidém me amaret, tum iſtuc prodeſſét, Gnatho.*
GN. *Quando illud quod tu dás, exſpectat átque amat,*
Jam dúdum te amat: jámdudum illi fácile fit
Quod dóleat: metuit ſémper, quem ipſa núnc capit
Fructúm, ne quando irátus tu alio cónferas
TH. *Bene díxti: ac mihi iſtuc nón in mentem vénerat.*
GN. *Rídiculum: non enim cógitaras: céterum*
Idem hóc aut melius túte inveniſſés, Thraſo.

ACTUS III. SCAENA II.

THAIS. THRASO. PARMENO. GNATHO. PYTHIAS ancilla.

TH. *AUDI'RE vocem víſa ſum modo mílitis.*
Atque éccum. ſalve, mí Thraſo. THR. *o Thaís mea,*

Hem iſtuc ſerva: & verbum verbo, par pari ut reſpondeas.

Ep. Attic. XVI, 7. *Provide, ſi cui quid debetur, ut ſit, unde par pari reſpondeatur.* Sane fruſtra quaeritur aliud locutionis hujus exemplum, *Par pro pari referre.* Cur igitur in ipſorum codicum diſſidio non liceat reponere,

Denique
Par tu pari referto, quod eam mordeat.

Tu & ſententiae adprime convenit, quater repetitum; & facile excidere potuit, deinde ad verſum fulciendum *Pro* ſubſtitui.

58 *Jam dudum amat te*] Ex o. l. s. ita colloca, *jamdudum te amat.* verſum autem ſuſtenta, non faciendo colliſionem. FAERNUS.

Recte hoc: colliſio non fit, quia in ictu eſt *Te*, & prima ſyllaba Anapaeſti. Omnes noſtri in hac lectione conſentiunt.

59 *Metuet ſemper quem ipſa nunc capit*] Liber Bembinus & aliqui alii, *metuit.* utrumque ſtare poteſt. FAERNUS.

Noſtri omnes *Metuet.* Utrumvis ſe ſatis probat; tamen *Metuit* malo; quia jam diu locum in Textu obtinuit.

63 *Idem hoc tute melius quanto inveniſſes, Thraſo!*] Si *Idem* eſt, quomodo *melius?* Repono,

Idem hoc aut melius tute inveniſſes, Thraſo.

And. IV, 1, 57.

Parum ſuccedit quod ago: at facio ſedulo:
Vel melius *tute* reperi, *me miſſum face.*

Phor. I, 4, 50.

Nunc ipſa'ſt opus ea, aut, ſiquid poteſt.
Meliore *& callidiore.*

7 *Ex homine hunc natum dicas*] Quicquid hoc ſit, ſine dubio opprobrii loco eſt; *Dicas Gnathonem ex homine natum eſſe.* Quo homine? Thraſone ſcilicet: ita ſunt ſtultitia pares. Sic explicant, qui ſimplicius agunt: nam plerique caute & verſute, quaſi ſcopulum, hunc locum praetereunt. Ergo Gnatho, provecta ſatis aetate, quippe qui patria bona jam abligurierat, dicatur natus eſſe ex Thraſone juvene? Si hoc placet & fautores invenit; omnia protinus ſint alba. Parmeno inducitur, ut homo *callidus & diſertus*, & a principio ad finem uſque eas partes tutatur. Cum miles beneficium ſuum amicae oggerit

Meum ſuávium, quid ágitur? ecquid nós amas
De fidicina iſtac? P. *quám venuſte! quód dedit*
Principium adveniens! TH. *plúrimum meritó tuo.*
GN. *Eámus ergo ad cénam: quid ſtas?* P. *hem álterum:*
Abdómini hunc natum dícas. THR *ubi vis, nón moror.*
P. *Adíbo, atque adſimulábo quaſi nunc éxeam.*
Itúran, Thais, quópiam es? TH. *ehem, Pármeno,*
Bene fécisti: *hodie itúra.* P. *quo?* TH. *quid, hunc nón vides?*
P. *Video, ét me taedet úbi vis dona adſínt tibi*
A Phaédria. THR. *quid ſtámus? cur non ímus hinc?*
P. *Quaeſo hércle ut liceat, páce quod fiát tua,*
Dare huíc quae volumus, cónvenire et cónloqui.
THR. *Perpúlchra credo dóna, aut noſtris ſímilia.*

& quaſi exprobrat; caſtigat hoc Parmeno, *Quod dedit principium adveniens!* Cum edax Paraſitus, ventri deditus, ejuſque ſolius memor, ex illo principium det,

Eamus ergo ad cenam: quid ſtas? nihilne Parmeno appoſite & πρὸς τὸ γαστέρα? nihil, niſi id frigidum, Qualis herus, talis ſervus: Qualis rex & praebitor, talis paraſitus? Immo, vel Terentii cauſa, melius quid ſuggeremus:

GN. *Eamus ergo ad cenam: quid ſtas?* PA. *hem alterum:*
Abdomini hunc natum dicas.

Recte de Paraſito, qui de ventre ſolo cogitaret. Cicero in Piſonem c. 17. *Ille gurges atque heluo; natus abdomini ſuo, non laudi atque gloriae.* Trebellius Gallieno c. 16. *Natus abdomini & voluptatibus, dies ac noctes vino & ſtupris perdidit orbem terrarum.* Ceterum, cum *Hunc* & *Haec* paſſim corripiant Comici, inde factum ut qui per ſe Creticus eſſet *domini*; addito *Hunc*, *domini hunc*, dactylus fiat: & additione plurium conſonantium brevior evadat: ut v. mox decimo, *Quo? quid hunc* pro dactylo eſt. Vel potius *Abdomini* pronuntiatur, quaſi eſſet *Abdomni*, ut Hec. III, 1, 1. *Nemini* quaſi *Nemni*.

10 *Quid hunc vides?*] Legitur in o. l. s. & apud Donatum, *quid, hunc non vides?* itaque & Robertus Stephanus impreſſit. ſtat autem verſus eliſo *d*, ex *quid*. FAERNUS.

Benefeciſti. hodie itura. Omnes omnino noſtri cum Edd. vett. *Bene pol feciſti.* Fieri poteſt, ut vetuſte dederit Noſter,

Bene pol fecſti, hodie itura.

ut *Dixti, dixti, ſcripſti, diſceſti, emunxti, extinxti, geſti, amiſti, occluſti*, & alia, Plautus & Noſter; quin & partim Virgilius atque Horatius. *Hunc non vides*, Noſtri univerſi.

15 *Haut noſtris ſimilia*] *Aut*, melius mihi videtur, ut perſeveret ironia per particulam disjunctivam. FAERNUS.

Perpulchra, credo, dona, aut noſtris ſimilia.

Ita recte dedit Faernus; dum ejus, credo, Codices, ut noſtri omnes, haberent *Haut*; & plauſores ſibi multos repperit. Viro tamen docto frigidum videtur *Aut*, & a magiſtro ſuo deſciſcens in textum adſcivit *Haut*. Atqui ſua Thraſo dona pul-

P. *Res indicabit. heus jubete iſtos foras*
Exire, quos juſſi, ocius. procede tu huc.
Ex Aethiopia eſt uſque haec. THR. *hic ſunt tres minae.*
GN. *Vix.* P. *ubi tu es, Dore? accede huc. hem eunuchum ti*
Quam liberali facie? quam aetate integra?
TH. *Ita me di ament, honeſtus eſt.* P. *quid tu ais, Gnatho*
Numquid habes quod contemnas? quid tu autem, Thraſo?
Tacent: ſatis laudant. fac periclum in literis,
Fac in palaeſtra, in muſicis: quae liberum
Scire aequom eſt adoleſcentem, ſollertem dabo.
THR. *Ego illum eunuchum, ſi opus ſiet, vel ſobrius.*
P. *Atque haec qui miſit, non ſibi ſoli poſtulat*
Te vivere, et ſua cauſa excludi ceteros;
Neque pugnas narrat, neque cicatrices ſuas
Oſtentat; neque tibi obſtat, quod quidam facit:

chra eſſe arbitratus eſt: hoc certum. Ergo ex iſta ſententia ſic locutus eſt miles:

Perpulchra credo dona, haut pulchris ſimilia.

Satine placet? Nonne hoc percepiſſe, Si ab Ironia incipiat ſententia, in eadem neceſſe eſſe ut deſinat? Atqui Codices, ait, & Priſcianus p. 983. *Haut.* Ita eſt, & id norat Faernus: ſed fragmenta ejuſmodi mendoſiſſime feruntur, praeterquam in illo verbo, cujus gratia citantur. In iſto Priſciani loco ut *Haut* pro *Aut*, ita *Munera* pro *Dona* etiam in ſcriptis exemplaribus. Num ſic quoque hic legemus? At alibi p. 1041, eundem locum laudans *Dona* habet; & ibi duo Codices Collegii Caienſis *Aut* plane, non *Haut.*

26 *Si ſit opus vel ſobrius*] Liber Bembinus, *ſi opus ſit;* ſed hic non fiet ſynaloepha: quam licentiam vitaremus, ſi legeremus, *ſi opus ſiet*, ut omnes alii l. s. & Donatus. FAERNUS.

Ita & Noſtri. Mox v. 32. pro *Sat habet ſi tum recipitur*, dedit Auctor, *Sat habet tum ſi recipitur.*

35 *Quem ego eſſe puto infra om*
inſimos] Hic quoque magna f
eſt tranſpoſitio, contra omnium
brorum fidem ſic habentium, *q*
ego eſſe infra inſimos omnis p
& Donati quoque, niſi quod ha
infra eſſe. FAERNUS.

Et Noſtri etiam *Eſſe infra;* Donati lectio *Infra eſſe* veriſſima ut *Infra* ſub ictum veniat. Priſcianus p. 992. *Eſſe infra;* iam MStus.

37 *Nam qui huic animum ad*
tari induxeris] In hac lectione
mum in Theſi totum occulta
Lege cum duobus ex noſtris, Edd. vett.

Homines: nam qui huic adſen
animum induxeris.

38 *E flamma te petere cibum*
arbitror] Victorianus liber &
plerique, ac Donatus, *E flam*
petere te cibum p. a. qui melior numerus. FAERNUS.

Recte: etſi ex Noſtris tres
tum ſic habeant.

40 *Poſtea continuo exeo*] L
Bembinus, *poſt.* ſed & Donatus
etiam legi affirmat. ſuſtentatur

Verum úbi moleſtum nón erit, ubi tú voles,
Ubi témpus tibi erit, ſát habet, tum ſi récipitur.
THR. *Appáret ſervom hunc éſſe domini paúperis*
Miſerique. G. *nam hercle némo poſſet, ſát ſcio,*
Qui habéret qui paráret alium, hunc pérpeti.
PA. *Tace tú: quem ego infra eſſe infimos omnís puto*
Homines: nam qui huic adſéntari animum indúxeris,
E flámma petere té cibum poſſe árbitror.
THR. *Iamne ímus?* TH. *hos prius íntroducam, & quaé volo*
Simul ímperabo: póſtea continuo éxeo.
THR. *Ego hinc ábeo. tu iſtanc ópperire.* P. *haut cónvenit*
Una íre cum amica ímperatorem ín via.
THR. *Quid tíbi ego multa dícam? domini ſímia es.*
GN. *Ha ha haé.* THR. *quid rides?* G. *íſtud quod dixtí modo:*
Et illúd de Rhodio díctum in mentem cúm venit.

tem verſus non faciendo ſynaloepham in *continuo exeo.* FAERNUS.

Donatus & *Poſtea* & *Poſt* legi dicit: prius recte habent noſtri codices. In *Continuo* non poteſt non fieri ſynaloepha.

41 *Ego hinc abeo. tu iſtam oppevire*] O. l. s. *iſtanc;* ſed ut verſus ſiet, prima hujus verſus ſyllaba praecedenti attribuetur, vel *abeo* in pyrrichium contrahetur. FAERNUS.

Tres ex Noſtris *Iſtanc. Hinc,* & ſimilia, in verſus initio corripi, frequentiſſimum.

42 *Una ire amica cum imperatorem in via*] *Cum amica* lege ex Donato, & o. l. s. nec verſui timendum, ſi in *cum* non fiat eliſio. ſane liber Bembinus habet *in viam.* FAERNUS.

Noſtri omnes cum Edd. vett. *Cum amica. Cum* in ictu non eliditur.

43 *Quid tibi ego multa dicam? domini ſimilis es*] Magnum vero opprobrium! quaſi non laudandum optandumque ſit in famulo, ut domino ſimilis ſit, ſervus libero & ingenuo. Priſcianus tamen clare agnoſcit *Similis*, p. 1125, & 1192. Non fatuum, opinor, dictum Thraſoni daret Poeta, ſed militare potius & inurbanum. Scripſit fortaſſe Terentius:

Quid tibi ego multa dicam? domini culcita es.

Plane ut apud Plautum *Heri culcitella.* Moſt. IV, 2, 56. *Novit herus me.* TH. *ſuam quidem pol ipſe culcitellam oportet.* Sic Dolabella, apud Sueton. Caeſ. 49. *Spondam eum interiorem regiae lecticae appellabat.* Atque inde eſt, quod hoc audito Gnatho cachinnum tollit, atque hoc *modo dictum* & illud prius *de Rhodio* una jungit, ut in eodem genere ſalſa & ſaceta. Sed aliud ſuccurrit caſtius honeſtiuſque & receptae lectioni propius; *Domini ſimia es.* Hoc eſt, Domini es imitator & adulator; utrumque enim notat Πιθηκίζειν. Plinius Epiſt. I, 5. *Adeo ut librum recitaret publicaretque, in quo Ruſticum inſectatur, atque etiam* Stoicorum ſimiam *appellat.* Praeterea facie turpi es, quali eſt ſimia. Plaut. Moſt. IV, 2, 4.

Vide ut faſtidit ſimia.

45 *Et illud de Rhodio dictum in mentem venit*] Liber Bembinus &

Set Thaïs exit. THR. *ábi prae: cura ut ſint domi*
Paráta. G. *fiat.* TH. *diligenter, Pýthias,*
Fac cúres, ſi forte húc Chremes advénerit,
Ut órcs, primum ut rédeat: ſi id non cómmodumſt,
Ut máneat: ſi id non póterit, ad me addúcito.
PY. *Ita fáciam.* TH. *quid? quid álind volui dícere?*
Ehem cúrate iſtam diligenter vírginem:
Domi ut ſítis, facite. THR. *eámus.* TH. *vos me ſéquimini.*

Actus III. Scaena III.

CHREMES. PYTHIAS ancilla.

CH. *PROFECTO quanto mágis magiſque cógito,*
Nimírum dabit haec Tháis mihi magnúm malum:
Ita me áb ea aſtute video labefactárier,
Iam túm cum primum júſſit me ad ſe adcérſier.
Rogét quis, quid tibi cúm ea; ne norám quidem.
Ubi véni, cauſam, ut íbi manerem, répperit:

Victorianus poſt vocem *dictum*, habet adverbium *cum.* & ſubaudiendum eſt, rideo: nec verſus repugnat. FAERNUS.

Lege ergo, *Dictum in mentem cum venit;* non ut Faernus in textu, *Dictum cum in mentem venit.* Noſtri omnino neſciunt illud *Cum.*

46 *Ut ſint domi Parata omnia*] Vox *omnia*, nec in ullo l. s. legitur, nec in Donato: ſine qua dictione verſus optime ſtat. FAERNUS.

Abi, praecurre, ut ſint domi Parata] Diſtingue & lege, *Abi prae: cura ut ſint domi Parata.* *Cura* Palmerii correctio eſt, & quidem egregia. Adel. II, 1, 13.

Abi prae ſtrenue, ac forem aperi. *Omnia* nuſquam comparet in libris noſtris.

48 *Si Chremes huc forte advenerit*] Liber Bembinus *hoc*, pro *huc*, ut Virgilius: *Hoc tunc ignipotens*, pro *huc*. FAERNUS. Melius duo Noſtri cum Edd. vett. & Donato,

Fac cures: ſi forte huc Chremes
advenerit.

49 *Ut ores, primum ut maneat: ſi id non commodumſt, Ut rettdeat: ſi id non poterit, ad me adducito*] Sic codices ubique omnes. Sed inverſo ordine repone: *primum ut* redeat, *ſi id non commodumſt, ut* maneat. Id Pythias ipſa tibi approbabit Scaena ſequente:

Thais maxume
Te orabat opere, ut cras redires.
(Hic, primum *Redeat* habes.)
Non poſſum, inquam. At tu apud
nos hic mane.
(en tibi, *Ut maneat.*) Poſtremo,
Amabo ut illuc tranſeas, ubi illaſt.

53 *Domi adſitis facite*] Lego, *Domi ut ſitis, facite.* V, 2, 2. *Dęmi erant.* And. IV, 2, 3. *Domi ero.*

3 *Ita me video ab ea aſtute labefactarier*] Quinque modis ordo horum verborum in codicibus variatur: qui omnes metro ſatisfaciunt, ſi ad digitos exigas. Sed, qui auri plus placet, hic eſt, qui & codicum eſt plurium:

Ita me ab ea aſtute video labefa-
ctarier.

Ait rém divinam fécisse, et rem sériam
Velle ágere mecum. jám erat tum suspício,
Dolo malo haec fieri ómnia. ipsa accúmbere
Mecúm; mihi sese dáre: sermonem quaérere.
Ubi fríget, huc evásit, quam pridém pater
Mi et máter mortui éssent. dico, jám diu.
Rus Súnio ecquod hábeam, et quam longe á mari.
Credo eí placere hoc, spérat se a me avéllere.
Postrémo, ecqua inde párva periisset soror;
Ecquís cum ea una; ecquíd habuisset cúm perít;
Ecquis eam posset nóscere. haec cur quaéritet?
Nisi si ílla forte, quae ólim periit parvola,
Eam sése intendit ésse, ut est audácia.
Verum éa si vivit, ánnos natast sédecim:
Non májor: Thais, quám ego sum, majúsculast.
Misit porro orare, út venirem, sério.
Aut dícat quid volt, aút molesta né fiet.
Non hércle veniam tértio. heus heus, écquis hic?

5 *Roget quis, quid tibi cum illa; ne norum quidem*] Omnes noſtri, uno dempto, *cúm ea.* Anapaeſtus eſt, abſque ſynaloepha.

8 *Jam tum erat ſuſpicio*] Erige hoc per accentus: *Jám erat túm ſuſpicio.*

13 *Rus Sunii ecquod habeam*] Libri antiqui fere omnes, *& quod haberem:* quod màgis conſequens & praecedentibus, & ſequentibus verbis eſt. FAERNUS.

Atqui illud *Haberem* a Correctoribus eſt: Noſtri univerſi *Habeam;* & recte. Illa, ſane tempore praeterito, quia abierant, perierant, nuſquam erant: Hoc vero, praeſenti *Habeam*, quia & rus & dominus adhuc ſuperſunt. Porro *Sunio*, non *Sunii;* non enim oppidum hic ſed regionem notat.

16 *Quid habuiſſet*] Lege, ut cetera, *Ecquid habuiſſet.*

18 *Niſi illa forte*] Liber Bembinus, *niſi ſi illa forte.* FAERNUS. Sic & noſtri fere omnes.

19 *Soror: hanc ſe intendit eſſe, ut eſt audacia*] Eugraphius hunc verſum ſic citat,

Eam ſeſe intendit eſſe, ut eſt audacia.

Egregie: & dele *Soror*, quod tertio abhinc verſu jam venerat, & putide hic repetitur.

21 *Ego quam ſum majuſcula eſt*] O. l. s. *quam ego ſum.* & ſuſtentatur verſus, non facta colliſione in *quam ego.* FAERNUS.

Ita noſtri quoque univerſi; & Priſc. p. 609. *id eſt, parvo major quam ego.*

23 *Aut dicat quod volt*] Quattuor noſtri cum Edd. vett. *quid volt.* Recte. And. II, 6, 18 *Quin dic quid eſt.* Si *Quod*, tum praecedere debet *Quid.* And. I, 1, 18.

Quin tu uno verbo dic, quid eſt quod me velis.

24 *Heus heus.* PY. *hic quid eſt?* CH. *Ego ſum Chremes*] Apparet Donatum omnia haec uni Chremetis perſonae attribuere: praeterea o. l. s. recentes habent, *quis hic eſt?* ve-

[redacted]

Ego ſum Chremes. PY. *o cápitulum lepidiſſimum.*
CH. *Dico égo mi inſidias fieri?* PY. *Thais máxumo*
Te orábat opere, ut cras redires. CH. *rús eo.*
PY. *Fac amábo.* CH. *non poſſum, ínquam.* PY. *at tu aput nos hic mane,*
Dum rédeat ipſa. CH. *nil minus.* PY. *cur mí Chremes?*
CH. *Malám rem hinc ibis?* PY. *ſi íſtuc ita certúmſt tibi,*
Amábo, ut illuc tránſeas ubi illáſt. CH. *eo.*
PY. *Abi, Dórias, cito húnc deduc ad mílitem.*

ACTUS III. SCAENA IV.

ANTIPHO adulescens.

AN. *HERI áliquot aduleſcéntuli coíimus in Piraéo,*
In húnc diem ut de ſýmbolis eſſémus. Chaeream ei rei
Praefécimus: dati ánuli: locus, témpus conſtitútumſt.

tuſti vero & Donatus, *ecquis hic eſt?* in Bembino tamen adjectum fuit alia manu verbum, *eſt:* quo nos propter verſum detracto, eam lectionem tenemus. FAERNUS.

Recte haec omnia. Plaut. Amphit. IV, 1, 12. & Bacch. IV, 1, 10.

Heus ecquis hic eſt? ecquis hoc aperit oſtium?

28 *At apud nos hic mane*] O. l. s. poſt *at*, habent pronomen *tu.* verſus autem ſtat ſi ex *apud*, *d* elidas. FAERNUS. Sic noſtri omnes.

30 *Malam rem hinc ibis*] Liber Bembinus & omnes fere libri recentes, *hinc abis.* ita & Donatus, niſi quod non habet vocem *hinc.* ſustentatur verſus non faciendo colliſionem. FAERNUS.

Malam rem hinc abis. Sic dedit Faernus; dum codici Bembino in ſervitutem ſe addicit. Noſtri plerique omnes *Ibis;* nec aliter verſus ſuſtentatur.

32 *Deduce*] Noſtri omnes cum Edd. vett. *Deduc.* ut alibi *Adduc.*

1 *Coimus in Piraeo*] Tres ex noſtris meliores *Coiimus,* ut III, 5, 45. *Iit, lavit, rediit.* Omnes autem *Piraeo,* non ut nunc legitur apud Cic. ad Att. VII, 3. *Piraeum.* Recte: non enim ex urbe in Piraeum, ſed in Piraeo ubi cuſtodes erant publice (II, 2, 59.) *Coierunt, convenerunt, conſenſerunt, pepigerunt.*

6 *Dedere ilium ut quaeram*] O. l. s. numero meliore ſic habent, *dedere ut illum quaeram.* FAERNUS. Sic noſtri omnes & Edd. vett.

7 *Idque adeo viſam, ſi domiſt*] Sic dedit Faernus; ſed nihil ad locum annotavit. Noſtri omnes cum Edd. vett. *Ibo ad eum;* quod in contextum recepit vir eruditus, *Idque adeo* ejecto. Temere factum; & nolim imitari. Codex enim Bembinus, ipſo Bembo teſte, *Idque adeo.* Equidem, ſi *Ibo ad eum* adſciſcerem, poſt *Ibo* ſubdiſtinguerem, hoc modo:

Ibo, ad eum viſam ſi domi eſt.

ut Hec. I, 2, 114. *Iit viſere ad eam.* II, 1, 40. *Viſentem ad eam.* III, 2, 4. *Nunc ad eam viſam.* Plaut. Menaech. I, 1, 32. *Nunc ad eum inviſo.* Bach. III, 5, 4.

Praetériit tempus, quo in loco dictúmſt, parati nihil eſt.
Homo ipſe nuſquamſt: néque ſcio quid dícam, aut quid conjéctem.
Nunc mi hóc negoti céteri dedére, ut illum quaéram.
Idque ádeo viſam, ſi domiſt. ſet quíſnam a Thaide éxit?
Is éſt, an non eſt? ípſus eſt. quid hoc hóminis? quid hoc ornátiſt?
Quid illúd maliſt? nequeó ſatis mirári neque conjícere.
Niſi quícquid eſt, procul hínc lubet prius quíd ſit ſciſcitári.

Actus III. Scaena V.

CHAEREA. ANTIPHO.

CH. *NU'MQUIS hic eſt? némo eſt. numquis hínc me ſequitur? némo homoſt.*
Jámne rumpere hóc mihi licet? pró ſupreme Júppiter!

Ibo & viſam huc ad eum, ſi forte eſt domi.

Certe, ſi *ibo ad eum*, & mox, *viſam ſi domi eſt* dicas; bis idem dixeris, ut ex Phormione patet, V, 8, 5.

PH. *Demiphonem*, ſi domi eſt,
Viſam, *ut quod.* DE. *At nos* ad te ibamus, *Phormio.*

Idque adeo viſam, periinde ac *Itaque adeo*, ſatis ſe vetuſtate ſua & elegantia commendat. Phorm. V, 8, 13.

Idque *ad vos venio nuntiatum, Demipho,*
Paratum me eſſe.

Heaut. I, 1, 122.

Ibo adeo *hinc intro:* ſet *quid crepuerunt fores?*

Ubi illud *Set* in memoriam mihi redigit, alterum quoque hujus verſus colon mendoſe ferri:

Idque adeo viſam ſi domiſt: quiſnam hinc ab Thaide exit?

Omnes noſtri cum vett. Edd. *Set quiſnam:* ſyllaba ſupervacua. Faernus *Set* ejecit: ego cum codice in Bibliotheca publica *Hinc* ejicio: *Set* enim huic loco aptiſſimum. Vide ad And. IV, 1, 59.

8 *Quid hoc hominis? qui hic ornatuſt?*] Aliquot ex noſtris. *Quid hoc ornatiſt?* Recte, ut ſupra II, 2, 6. *Quid iſtuc, inquam, ornatiſt?* Ubi recte Donatus: 'Scire 'nos convenit, cum recto caſu pro'fertur interrogatio, non eſſe con'tumelioſum, ut ſi dicas *Quis hic* '*homo eſt?* Si autem in obliquo, 'contemptum ſignificari, ut *Quid* '*hoc eſt hominis? Quid mulieris?* '*Quid ornatiſt?*'

2 *Jamne erumpere hoc licet mihi gaudium? pro Juppiter!*] Nota *Hoc gaudium;* & mox verſu hinc altero, *Ne hoc gaudium.* Placetne tam frigida repetitio, tam balba linguae infantia? Repono,

Jamne rumpere hoc mihi licet?
Pro ſupreme Juppiter!

Hoc ſecretum, quod premo. Adelph. II, 1, 42. *Pro ſupreme Juppiter! Minime miror.* Plaut. Poen. V, 3, 3.

Nam quem ego adſpicio? Pro ſupreme Juppiter!

Sic, *Juppiter ſupreme, ſerva.* Capt. 4, 1, 1. V, 2, 23. Menaech. V, 9, 55. Ceterum Nonius v. Rumpere, ſic locum hunc legit,

Nunc éſt profécto, intérfici cum pérpeti me póſſum,
Ne hoc gaúdium contáminet vita aégritudine áliqua.
Sed néminemne cúrioſum intérvenire núnc mihi,
Qui mé ſequatur quóquo eam; rogitándo obtundat, éni
Quid géſtiam, aut quid laétus ſim, quo pérgam, und
gam, úbi ſiem
Veſtitum hunc nactus, quíd mihi quaeram, ſánus ſin
inſániam?

Jamne rumpere hoc mihi licet gaudium? Ita tam editus, quam ſcriptus manu veterrima. Atque ſic recte explicat, *Rumpere, retentum proferre, diu tacita dicere.* Sic Virgilius *Rumpere ſilentia, voces, queſtus.* Porro *mihi licet* etiam Bembinus, teſte Bembo, & Codex C. C. & ex Meadianis alter. Praeſtat certe, ut *Mihi* ſit in Arſi. Cum autem inter lineas ſuper *Hoc* ſcripſiſſet aliquis *Gaudium*; id poſtea in textum receperunt, & deinde ejecerunt *ſupreme*: idem factum II, 11, 36. *ante oſtium*; quod ſuperne adſcriptum eſt *Thaidis*, ejecit genuinum illud *Opperiri.* Hoc ſaepenumero eveniſſe norunt eruditi.

5 *Sed neminemne curioſum*] Teſtatum relinquimus ita eſſe in libro Bembino: ne quis unquam revocet in dubium. FAERNUS. Sic & G. Fabricii codex, & ex noſtris vetuſtiſſimus: ceteri male, *Neminem hic cur.*

6 *Qui me ſequatur quoquo eam; rogitando obtundat, enicet*] Illud *Quoquo eam* ex Bembino codice eſt, Bembo teſte; & ex Eugraphio. Noſtri *Quiqui jam*; ſed veterrimus, paulo propius *Quoque eam.* Hoc ſcilicet voluit, *Rogitandoque quo eam:* ſed minus recte, quia mox idem recurreret, *Quo pergam.*

10 *Quidve ſibi hic veſtitus quaerit*] Disjunctionem aliqui libri nullam habent, aliqui vero hoc modo, *aut quid ſibi.* in nullo eſt, *quidve:* ut in impreſſis. FAERNUS. Etiam noſtri plerique disjunctione *Aut* carent; neque aliter ſta

11 *Quid eſt quod laetus ſis*] *Quid eſt quod laetus es?* u ſuperiore, *Quid eſt quod ſic*

12 *Quid taces? O feſtus minis! amice ſalve*] Quid verſu faciemus? ex fine Tetrametrum eſſe Catale ſed initio claudicat illud *Ta* natus: *Quid me adſpectas taces? His duabus interrog lis deſcripſit vultum dictur* cumque hoc annotavit, non legebat *Taces.* Quomo *Quid taces* deſcribit vultum l Sed & aliud hic majus eſt *dies hominis!* quam magno hodie, ut ſenſum aliquem quis extundat! Donatus: *es hominis pro Homo feſti dic* to melius fuerat tacuiſſe, q dixiſſe! Bene igitur Eug *Quid eſt*, inquit, *Feſtus di nis*? Ignorantiam hic ſuam profitetur. Vide an ego vete & teterrimam labem felicit ſuſtulerim:

Quid dices! o feſtus dies!
amicus! ſalve.

Feſtus dies eſt blandientis & in his formulis nominat bantur, aeque ac vocativo. tus Caſ. I, 1, 49.

Cum mi illa dicet, mi
mi Olympio:
Sine amabo tete amari, m
ſtus dies,
Meus pullus paſſer, *mea*
ba, mi lepus.

AN. *Adíbo, atque ab eo grátiam hanc, quam video velle, inibo.*
Chaérea, quid eſt quód ſic geſtis? quid ſibi hic veſtitus quaerit?
Quid eſt, quod laetus és? quid tibi vis? ſátine ſanu's? quid me adſpectas?
Quid dices? CH. *o feſtús dies! o méus amicus! ſálve:*
Nemo ómniumſt, quem ego núnc magis vidére cuperem, quám te.

Aſin. III, 3, 74.

Da, meus ocellus, *mea roſa, mi animule, mea voluptas.*

O meus degeneravit in *ominis* ſive *hominis*. Jam vero *Amicus* ultimam hic corripere, ejecto (ut paſſim in Lucretio) *s*, vix dignum eſt quod admoneatur. Ceterum vir eruditus memorabile hic facinus fecit, verba, ut verſui conſuleret, ſic in ipſo textu trajicens:

Quid eſt quod laetus ſis? quid tibi vis? quid me adſpectas? quid taces?
Satin' ſanus? O feſtus dies hominis: amice ſalve.

neſcius interea, ſe ordine ſic immutato ſententiam totam corrumpere. Primo enim omnia, quae Chaerea ſe rogari volebat, *Quid mihi quaeram? ſanus ſim anne inſaniam?* interroganda erant: quae rite & ordine exequitur Antipho, *Quid tibi vis? ſatine ſanu's?* poſtea de ſuo rogat, *Quid me adſpectas? Quid dices?* Minime igitur miſcenda erant haec, nec ἄνω κάτω confundenda.

13 *Nemo eſt quem ego magis nunc cuperem*] Poſt vocem *eſt*, aliqui l. s. & Donatus habent, *omnium*; ſed multo plures, *hominum:* quod & verſui magis ſervit, & Terentianum eſt, ut infra, *Nemo'ſt hominum qui vivat minus.* collocatio vero verborum haec in omnibus eſt, *quem ego nunc magis cuperem.* ſane in libro Bembino & compluribus aliis ſcriptis, hic verſus & duo praecedentes ita ordinantur:

Quid eſt quod laetus ſis? quid tibi vis? ſatin' ſanus? quid me adſpectas?
Quid taces? o feſtus dies hominis. amice ſalve.
Nemo eſt hominum quem ego nunc magis cuperem videre quam te.

Sunt autem iambici tetrametri catalectici; ſi tamen, *quia*, in primo elidatur, in ſecundo per dialyſin in duas ſyllabas diſtractum, ſit pyrrichius. ita ut *a* eliſo, haec dictio, & prima ſyllaba inſequentis, faciat tribrachum in prima ſede. FAERNUS.

Nemoſt hominúm, quem ego nunc magis cuperém videre quam te.

Videſne accentus in finales ſyllabas indecore cadere, *Hominúm*, *Cuperém*. Praeter Donatum ſeptem ex noſtris Codices *Nemoſt omnium;* unde ſic verſum conſtituo:

Nemo ómniumſt, quem ego nunc magis videre cúperem quam te.

Nam quod vir doctus hic malit *Hominum*, quia infra habemus IV, 6, 19.

Egon formiduloſus? nemoſt hominum qui vivat, minus:

quantum intereſſet, parum animadvertit. *Nemo hominum, nemo uſquam gentium, minus quam ego formiduloſus.* Hoc recte: quia Timiditas & Audacia per omne genus humanum pertranſeunt. Cum vero dicas, *Quem magis cuperem videre, nemo eſt;* tum *Omnium* dixeris: Amicorum ſcilicet & Notorum; non *Hominum* univerſim. Quid enim? an Colcho aut Aſſyrio

AN. *Narra iſtuc quaeſo quid ſit.* CH. *immo ego te obſecro hercle ut audias.*
Noſtine hanc, quam amat frater? A. *novi; nempe, opinor, Thaidem.*
CH. *Iſtam ipſam.* A. *ſic commemineram.* CH. *hodie quaedam eſt ei dono data*
Virgo: ejus quid ego tibi nunc faciem praedicem aut laudem, Antipho:
Cum me ipſe noris quam elegans formarum ſpectator ſiem?
In hac commotus ſum. A. *ain tu?* CH. *primam dices, ſcio, ſi videris.*
Quid multa verba? amare coepi. forte fortuna domi
Erat quidam eunuchus, quem mercatus frater fuerat Thaidi:
Neque is deductus etiam tum ad eam. ſummonuit me Parmeno
Ibi ſervus, quod ego arripui. A. *quid id eſt?* CH. *tacitus citius audies;*
Ut veſtem cum illo mutem, & pro illo jubeam me illoc ducier.
AN. *Pro eunuchon?* CH. *ſic eſt.* A. *quid ut ex ea re tandem caperes commodi?*
CH. *Rogas? viderem, audirem, eſſem una quicum cupiebam, Antipho.*

cuperes rem tuam narrare? And. V, 5, 6.

Sed quem ego mihi potiſſimum optem, cui nunc haec narrem, dari?
Davum video: nemoſt, *quem mallem*, omnium.

14 *Quid ſiet*] Vett. Edd. & codex ex noſtris unus, *Quid ſit.* Recte.

15 *Noſtin hanc*] Lege *Noſtine hanc.* Vide ſupra II, 3, 36. *Noſtin* ſecundam corripit.

16 *Sic commemineram. Quaedam hodie eſt ei dono data*] Codices omnes noſtri & Edd. Vett., melioribus numeris: *Hodie quaedam eſt ei dono data.* Senſit hoc & vir eruditus.

17 *Virgo. quid ego ejus*] MSti noſtri, praeter unum omnes, *Quid ejus.* Utrobique *Quid* in Theſi latitat. Lego, *Virgo: ejus quid ego.*

18 *Cum ipſum me noris*] Noſtri omnes cum Edd. Vett. *Cum me ipſum noris.* Scripſit auctor, *Cum me ipſe noris.*

21 *Quem mercatus fuerat frater Thaidi*] Ex noſtris plures atque ii meliores,

Quem mercatus frater fuerat Thaidi.

Magis ex more Terentii, quem adoleſcentes notabunt.

22 *Neque is deductus etiam tum ad eam*] Liber Bembinus, *etiamdum.* FAERNUS.

Sic ex codice Bembino dedit Faernus. Non accedo: quippe *Etiamdum* in re praeſenti dicitur,

Num párva cauſa, aut práva ratioſt? tráditus ſum múlieri.
Illa ílico ubi me accépit, laeta véro ad ſe abducit domum:
Comméndat virginém. A. *cui? tibine?* CH. *mihi.* A. *ſatis tutó tamen.*
CH. *Edicit ne vir quiſquam ad eam adeat: ét mi ne abſcedam, ímperat:*
In interiore párte ut maneam ſólus cum ſola. ánnuo
Terram íntuens modéſte. A. *miſer.* CH. *ego, ínquit, ad cenam hinc eo:*
Abdúcit ſecum ancillas: paucae, quae circum illam eſſént, manent
Noviciae puéllae. continuo haec adornant út lavet.
Adhórtor properent. dum ápparatur, virgo in conclaví ſedet
Suſpéctans tabulam quandam pictam; ubi inerat pictura haec, Jovem
Quo pácto Danaae miſiſſe ajunt quóndam in gremium imbrem aúreum.
Egomét quoque id ſpectáre coepi: et quia conſimilem luſerat
Jam olim ille ludum, inpéndio magis ánimus gaudebát mihi;
Deum ſéſe in pretium cónvertiſſe, et pér alienas tégulas
Veniſſe clanculúm: per pluviam fúcum factum múlieri.

in praeterita *Etiam tum.* Plaut. Pſeud. IV, 2, 2.

Nam nil etiamdum harpagavit, praeter cyathum & cantharum.

Rud. V, 3, 26.

Ni etiamdum haut ſiem
Quinque & viginti annos natus.

At Noſter Hec. 1, 2, 70.

Narratque ut virgo ab ſe integra etiam tum ſiet.

24 *Et pro illo jubeam me ducier*] Omnes praëter Bembinum libri ſcripti, & Donatus, *me illoc deducier.* quod & verſui quadrat. FAERNUS.

Immo verſui non quadrat: etſi, ut ad digitos ſic ſatis quadraret, ſuſpicio eſt illud *Cum eo* a Faerno interpolatum. Omnes enim noſtri & vett. Edd. *Cum illo.* Recte: & lege *Ducier.*

25 *Quid ex ea re tandem ut caperes commodi?*] A vett. Edd. & novem ex codicibus noſtris abeſt *Ut*: ergo aliam ſedem olim habuit,

Quid ut ex ea re tandem caperes commodi?

26 *Quacum cupiebam*] Lege *Quicum.* Vide Adel. IV, 7, 33. Phor. V, 1. 32.

27 *Num parva cauſa aut parva ratioſt?*] Lege, ut recte olim Palmerius,

Num parva cauſa aut prava ratioſt?

36 *Ibi inerat pictura haec*] Vett. Edd. & ex noſtris libris octo, *Ubi inerat.* Quod melius.

40 *Atque per alienas tegulas Veniſſe clanculum per impluvium fucum factum mulieri*] Ex libro Bembino & Victoriano lego, *atque in alias,* ut ſit ordo, & ſenſus, ad

At quém deum? qui témpla caeli ſúmma ſonitu cóncutit.
Ego homúncio hoc non fécerim? egó vero illud fecerim ác lubens.
Dum haec mécum reputo, adcérſitur lavátum interea vírgo:
Iit, lávit, rediit; deínde eam in lectum illae conlocárunt.
Sto exſpéctans, ſi quíd mi ímperent. venit úna, heus tu, inquit, Dóre,

faciendum fucum mulieri per impluvium. verſus autem, qui eſt octonarius iambicus, ſtat, ſi ex *per*, elidas *r*, ut ſaepe. FAERNUS.

Deum ſeſe in hominem convertiſſe, atque in alienas tegulas
Veniſſe clanculum per impluvium fucum factum mulieri.

Multa hic annotari poſſent. Ego quam breviſſime poſſum rem exequar. Notum eſt ex fabula ipſa, non ſu *Hominem* ſe convertiſſe Jovem, ſed in aurum: ut Horat. Carm. III, 16. *Converſo in pretium deo.* Et totum ineptum eſt, cum vel in caelo Juppiter humana ſecundum veteres fuerit forma. Scripſit, opinor, auctor vel *Deum ſeſe in aurum*, vel *Deum ſe in metallum*, vel, ut Flaccus, *in Pretium.* Porro duo libri Faerni cum Donato, *Atque in alienas tegulas:* Noſtri vero *Et per alienas tegulas.* Omnino melius. Quid enim Impluvium? locus intra aedes cavus, a ſolo ad caelum uſque patulus, ut lucem admitteret, & aqua de tecto collecta in eum implueret. Quale ergo eſt *In tegulas per impluvium?* Immo ſi quid ſuperne decidat, de tegulis in impluvium veniat neceſſe eſt: contra ſiquid ſurſum efferendum, per impluvium in tegulas. Gellius X, 15. *Vinctum hominem, ſi aedes flaminis dialis introierit, ſolvi neceſſum eſt; & vincula per impluvium in tegulas ſubduci, atque inde foras in viam demitti.* Si ergo vel *per* impluvium vel *in* impluvium ad ſolum uſque deciderit Juppiter; non propior fuerit Danaae cubiculo, quam ſi foris in via eſſet. Locum totum ſic conſtituo:

Deum ſeſe in pretium convertiſſe, & per alienas tegulas
Veniſſe clanculum: per pluviam fucum factum mulieri.

Per tegulas veniſſe pluviae ſpecie & forma. Scilicet cubiculum virginis perpluebat, & imber aureus per tegulas eo perfluebat: *per pluviam* igitur fucus ei factus eſt. Illud quoque in recepta lectione incommodi eſt; quod *inpluvium* primam corripit: cum quater apud Plautum producat. Fallitur enim quidam, qui exemplo hoc tutari ſtudet ex Phor. IV, 4, 26.

Anguis per inpluvium decidit de tegulis.

Quippe ibi legendum, *Anguis in impluvium*: quod & Guyetus vidit. Plaut. Amph. V, 1, 56.

Decidunt angues jubati deorſum in inpluvium duo.

42 *At quem deum? qui templa caeli ſumma ſonitu concutit*] Non muto. Lucretius enim VI, 386.

Quod ſi Juppiter atque alii fulgentia divi
Terrifico quatiunt ſonitu caeleſtia templa.

Tamen cum de Majeſtate Jovis hic agatur; *Quem deum*, qui ſummus deorum eſt: vide annon elegantius ſic dediſſet,

At quem deum, qui templa caeli ſummo nutu concutit.

Virgilius bis, de Jove:

Annuit, & totum nutu tremefecit olympum.

Homerus:

Ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ᾽ ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων,
μέγαν δ᾽ ἐλέλιξεν ὄλυμπον.

ſlabellum, et véntulum huic ſic fácito, dum lavámur:
!averimus, ſi voles, laváto. accipio triſtis.
i equidem iſtuc os tuum inpudens vidére nimium véllem,
ſtatus, flabéllulum tenére te aſinum tántum.
: élocutaſt hóc, foras ſimul ómnes proruúnt ſe;
avatum, pérſtrepunt; ita út ſit, domini ubi ábſunt.

ʼpinor, potentiam Jovis ſi *nutu* ſolo, quam ſi *ſtrepitu, crepitu, ſonitu,* elum concutiat.

homuncio hoc non facerem? vero ita feci ac lubens] neptum eſt, ut & T. Fa- Nihil enim tum fecerat, m ſe eſſe reputabat: quin claudicat, ſi *Feci* legis. ue, *Ita faciam:* vir eru- *fecerim:* neuter tamen menda ſubodoratus eſt. *cerim:* Quo quaeſo per- an, ut per tegulas de- is exemplo? Nimirum, a *Feci* in textum irrepſit, is ſubſidium addiderunt; a a Petrenſi abeſt. Sex codices *Ego vero illud, lud vero.* Repono:

uncio hoc non fecerim? ro illud fecerim ac lubens.

dem nec Fabrum nec vi- n attendiſſe, tam *Facerem* praeterita reſpicere, nec ndo & ſecum reputando ere.

vit, redit; deinde illam te collocant] O. l. s. & ro *illam*, *eam* habent: antiqui omnes fere, & natus, *conlocarunt*. Sunt ibri, inter quos Vatica- no alii antiqui, qui *in* ent, & cum iis Donatus; pro *lecto illae*, *lectulo* tamen modo non poteſt cedere, qui admiſſa di- *ocarunt* iambicus eſt te- atalecticus cum iambo in e, ut ceteri; prima ta- ſyllaba in praecedentem verſum rejecta. nos omnibus conſideratis neque *in lecto*, neque *in lectum*, ſed *in lectu*, antiqua declinatione legi poſſe arbitramur. teſte enim Priſciano, etiam hujus lectus, antiquiſſimi protulerunt. Cornificius in primo de Cenis deorum: *Ipſis vero Cereris memoriae nevandae gratia lectus ſternuntur.* Plautus in Amphit. *Prius abis quam lectus, ubi cubuiſti, concaluit locus.* nos tamen legemus *in lectum*, ne ab antiqua lectione diſcedamus:

It, lavit, redit, deinde eam in lectum illae conlocarunt.

FAERNUS.

Recte haec: niſi quod verſum male diſponat, notante etiam viro docto: *Virgo: it,*
Lavit, redit, deinde eam.

Lege, ut noſtri qui vetuſtiores ſunt ſcribunt, *Iit*, una tamen ſyllaba:

Iit, lavit, rediit; deinde eam in lectum illae conlocarunt.

47 *Et ventulum huic*] Conjunctio & non eſt in antiquis libris, Bembino & Victoriano; quae & majore gratia abeſt. FAERNUS.

Ib. *Dum lavamur*] Ita Donatus & iidemmet antiqui libri. FAERNUS.

Immo retine *Et* cum noſtris omnibus & Edd. vett. Nulla certe gratia eſt bis in *Lum* verba contigua exire.

50 *Quis eſſet ſtatus, flabellum tenere te aſinum tantum*] Hic verſus nulla ratione ſtare poteſt, niſi legas *flabellulum*. ſane liber Bembinus & Baſilicanus habent, *qui eſſet*. FAERNUS.

Flabellum. Sic dedit Faernus, credo, typographi incuria: etſi ce-

Intérea ſomnus vírginem obprimit. ego limis ſpécto
Sic pér flabellum cláuculum: ſimul ália circumſpécto
Satine éxplorata ſint. video eſſe. péſſulum oſtio óbdo.
AN. *Quid túm?* CH. *quid tum? quid, fátue?* A. *fateor.*
CH. *án ego occaſiónem*
Mi oſténtam, tantam, tám brevem, tam optátam, tam inſperátam
Amitterem? tum pól ego is eſſem véro, qui adſimulábar.
AN. *Sane hércle ut dicis. ſét interim de ſýmbolis quid áctumſt?*
CH. *Parátumſt.* A. *frugi es: úbi? domin'?* CH. *immo ápud libertum Díſcum.*
AN. *Perlóngeſt.* CH. *ſet tanto ócius properémus.* A. *muta véſtem.*
CH. *Ubi mútem? perii: nam éxulo domó nunc: metuo frátrem,*

dices Noſtri, *Flabellum.* Guyetus in Scripto invenit *Flabellulum*, ut exigit verſus.

53 *Ego limis aſpecto*] Ex libro Bembino & aliis antiquis ac ratione verſus, *ſpecto* legendum. FAERNUS. Media fere pars Noſtrorum, *Specto.*

54 *Et ſimul alia circumſpecto*] Copula *&* non eſt in libro Bembino, nec Baſilicano, quae adeo non neceſſaria eſt, ut & cum gratia abſit. FAERNUS. Vix unus & alter ex noſtris *Et* habent.

56 *Quid tum fatue*] Antiqui libri bis habent *quid;* quae particula geminata neceſſaria & verſui videtur & ſenſui: interrogat enim Chaerea Antiphonem, cur *quid tum* interrogarit, qui per ſe ipſe poterat quid ſecutum eſſet conjicere. lego ergo hoc modo: *Quid, quid tum? fatue.* quaſi dicat, quid tibi vult tuum iſtud, quid tum? FAERNUS.

Et noſtri plerique omnes, *Quid, quid tum?* ſed corrigendum, *Quid tum? quid?* Repetitio hoc poſtulat.

57 *Mihi oſtentatam, tam brevem*] Poſt *oſtentatam* Donatus & omnes l. s. praeter Bembinum habent *tantam.* verſus autem ſtat ſi legas *oſtentam*, ut & in aliquibus libris eſt. atque haec dictio etiam in Phormione reperitur. vox autem *mihi* in ſcanſione monoſyllaba erit. legendum ergo eſt, *mihi oſtentam, tantam, tam brevem.* FAERNUS.

Melior pars Noſtrorum *Tantam:* quae vera lectio eſt. Sic *magna, ampla occaſio.* Plin. Hiſt. XVIII, 28. *Tanta literarum occaſio eſt.* Servius ad Georg. I, 248. *Et obtenta denſantur nocte tenebrae.* 'Ab 'Oſtendor veteres participium Oſ'tentus, non Oſtenſus dicebant. 'Terentius in Eun. *An ego occa'ſionem Mihi oſtentatam tam brevem.* 'Similiter & illud in Phorm. (V, 4, '7.) *Neque me domum nunc recipe'rem, niſi mi eſſet ſpes oſtentata Hu'juſce habendae.*' Sic hodie fertur: ſed ex re ipſa apparet Servium ipſum legiſſe *Oſtentam* & *Oſtenta.*

58 *Is eſſem vere*] Non mihi diſplicet haec lectio, ea tamen videtur antiquior, quae eſt in libro Bembino, *is eſſem vero:* ut & in Heautontim. *mihi illaec vero ad raſtros res redit.* FAERNUS.

Ne intús ſit: porro autém patrem, ne rúre redierit jam.
AN. *Eámus ad me, ibi próxumumſt ubi mútes.* CH. *recte dícis.*
Eámus: et de iſtác ſimul quo pácto porro póſſim
Potíri, conſilium volo capere úna tecum. A. *fiat.*

ACTUS IV. SCAENA I.

DORIAS ancilla.

'ITA me di ament, quántum ego illum vídi, non nil tímeo miſera,
Né quam ille hodie inſánus turbam fáciat, aut vim Tháidi.
Nám poſtquam iſte advénerat aduléſcens, frater vírginis,
Mílitem rogat út illum admitti júbeat: ille contínuo iraſci,
Néque negare audére: Thais pórro inſtare ut hóminem invitet.
'Id faciebat rétinendi illius caúſa: quia illa quaé cupiebat

Ib. *Qui aſſimulabar*] Aliqui libri, *qui ſimilabar*: antiquiſſimi Bembinus & Victorianus, *qui ſimulabar*. FAERNUS.

Ex duobus illis Faernus edidit *Qui ſimulabar*. Unus tantum ex noſtris ſic habet: Tres *Cui adſimulabar*: ceteri *Qui adſimulabar*. Hoc placet; amant enim hoc verbum Noſter & Plautus. Mil. II, 1, 74.

Haec duarum hodie vicem
Et hinc & illinc mulier feret imaginem:
Atque eadem erit; verum alia eſſe adſimulabitur.

62 *Ubi mutem? perii: nam domo exulo nunc: metuo fratrem Ne intus ſit; porro autem pater ne rure redierit jam*] *Domo*, quod emphaſin hic habet, in Theſi premitur. Male autem *Pater*, cum dixerat *Fratrem*. Repone:

Ubi mutem? perii: nam exulo domo nunc: metuo fratrem,
Ne intus ſit: porro autem patrem, ne rure redierit jam.

Heaut. I, 2, 15.

Timet omnia, patris iram, atque animum amicae, ſe erga ut ſit, ſuae.

1 *Ita me dii bene ament*] In contextu libri Bembini & in aliis pleriſque l. s. Terentii, & Donati, non eſt dictio *bene*. utroque modo verſus eſt trochaicus acatalecticus, ſequens vero catalecticus: tertius eſt octonarius iambicus: quartus trochaicus tetrameter acatalecticus, correpta priore ſyllaba in dictione *illum*, & *ille*, per eliſionem unius *l*: quintus & ſextus, generis ejuſdem: reliqui trochaici catalectici. FAERNUS. Tres ex Noſtris cum Edd. vett. non habent *Bene*.

3 *Nam póſtquam iſte advenit Chremes aduléſcens frater vírginis*] Iambicus hic venit inter vicinos Trochaicos. Codex Academicus & ex Meadianis alter non habent *Chremes*. Et ſane in textum ex interpretatione irrepſit. Satis enim deſcribit hominem, abſente nomine: praeſente vero nimium. Infra V, 1, 8.

Quis fuit igitur? PY. *iſte Chaerea.*
TH. *Qui Chaerea?* PY. *iſte ephebus frater Phaedriae.*

Nec Chaerea Thaidem viderat, nec Thais ejus nomen audierat. Et notabis in Arſi eſſe *Iſte*, *Iſte*; ut

Dé ſorore eius indicare, ad eám rem tempus nón erat.
'Invitatuſt. mánſit.' ibi illa cum illo ſermonem óccipit.
Miles vero, ſibi putans addúctum ante oculos aémulum,
Vóluit facere cóntra huic aegre: heus, ínquit, puer, i, Pámphilam
'Adcerſe, ut deléctet hic nos. ílla exclamat, mínime gentium:
In convivium íllam? miles téndere inde ad júrgium.
'Interea aurum ſibi clam mulier démit, dat mihi ut aúferam:
Hóc eſt ſigni, ubi prímum poterit, ſe íllinc ſubducét ſcio.

ACTUS IV. SCAENA II.

PHAEDRIA.

DUM rús eo, coepi égomet mecum intér vias,
Ita út fit, ubi quid ín animo eſt moléſtiae,
Alidm rem ex alia cógitare, et ea ómnia
Pejórem in partem. quíd opuſt verbis? dum haéc puto,

par eſt, cum demonſtratur aliquis: at hic, ſi Iambicum facis, in Theſi eſt *Iſte.* Repone,

Nám poſtquam iſte advénerat adoléſcens frater virginis.

Phorm. V, 8, 16.

Poſtquam tantopere id vos velle animum adverteram.

8 *Invitat triſtis manſit ibi. illa cum illo ſermonem ilico*] Omnes libri praeter Bembinum habent *ſermonem incipit.* Donatus vero, *ſermonem occipit.* itaque Robertus Stephanus impreſſit. ego ita legendum, itaque diſtinguendum puto,

Invitat triſtis: manſit. ibi illa cum illo ſermonem occipit.

ſtat autem verſus correpta priore in dictione *illa'*, eliſione alterius *l.* FAERNUS.

Unus tantum ex Noſtris cum Donato & Edd. vett. *Occipit;* ceteri *Incipit.* Utrumvis probe, nec hilum intereſt. Sed vides, Iambicum rurſus inter Trochaicos comparere:

Invitat triſtis: mánſit: ibi illa cum illo ſermonem óccipit.

Sed & praeterea in dictione vitium eſt: *Invitat triſtis;* ſcilicet Thraſo: *Manſit;* quis? an iterum Thraſo? immo Chremes. Hoc plane contra rectum loquendi morem: neque Terentio condonabitur. Spondeo me tibi veram ejus manum reſtituturum:

'Invitatuſt: mánſit. ibi illa cum illo ſermonem óccipit.

Vide literarum ductus: *invitatuſt, invitat'ſt:* ſic enim, ' ſupra *t* poſito, compendioſe olim ſcribebant. Heaut. I, 2, 11.

Quam vellem Menedemum invitatum, ut nobiſcum eſſet amplius.

9 *Miles vero ſibi putare adductum ante oculos aemulum: Vóluit facere cóntra huic aegre: heús, inquit, puer, Pamphilam Adcerſe*] Poſterior verſus miſeris modis claudicat: in *Aegre* nulla eliſio fit; *Inquit* in fine acuitur, *Puer,* qui inprimis in Arſi eſſe debuit, ut ſe vocari ſentiret, in Theſi latitat. Fruſtra vir doctus ex Plauto ſuo haec excuſatum ibat. Sed & aliud adhuc eſt: *Miles putare;* & deinde, *Voluit* facere. Certe, ſi *putare;*

ʾraeterii imprudens villam. longe jam abieram,
ʾum ſenſi: redeo rurſum, male me vero habens:
Ibi ad ipſum venio deverticulum, conſtiti:
Occepi mecum cogitare, Hem, biduum hic
Manendumſt ſoli ſine illa? quid tum poſtea?
Nil eſt. quid? nil? ſi non tangendi copia eſt,
Eho ne videndi quidem erit? ſi illud non licet,
ʾaltem hoc licebit. certe extrema linea
Amare, haut nihil eſt. villam praetereo ſciens.
ʾet quid hoc, quod timida ſubito egreditur Pythias?

ACTUS IV. SCAENA III.

PYTHIAS. DORIAS. PHAEDRIA.

UBI ego illum ſcelerosum miſera atque inpium inveniam? aut ubi quaeram?
Hocine tam audax facinus facere eſſe auſum? perii. PH. *hoc quid ſit vereor.*

ʾubſequens eſt *Velle* vel *Voluiſſe*. Utrumque verſum ſic refinge:

Miles vero, ſibi putans adductum ante oculos aemulum,
Voluit facere contra huic aegre: heus, inquit, puer, i Pamphilam
Adcerſe, ut delectet hic nos.

ʾ, *adcerſe*, ut infra V, 2, 53.

Nutricem adcerſitum iit.

11 *Adcerſe*] *Hic verſus*, inquit ʾir eruditus, *una ſyllaba excurrit ultra Trochaicum Acatalectum, quaes ſunt And. III, 2, 29. Heaut. IV, 1, 37. V, 3, 12. Adel. IV, 2, 1.* Atqui neque hic verſus excurrit, neque ulla talis excurrendi libertas ʾſt: & quattuor quae citat loca, non ʾxempla ſunt, ſed errata. *Gentium* ſyllabam ſuam ultimam ſequenti verſui commodat a vocali incipienti; ut non iſti apud Virgilium verſus, — *Decoquit humorem,* — *Vivaque ſulfura,* — *Arbutus horrida,* ſingulas ſyllabas ſequentibus tranſmittunt.

3 *Et ea omnia in Pejorem partem*] Magis ex conſuetudine Terentii eſt, ſi ſic refingis:

Et ea omnia Pejorem in partem.

6 *Male vero me habens*] Melius ex Regiis unus, *Male me vero habens.*

7 *Ubi ad ipſum veni diverticulum*] Tres antiquiſſimi libri, *deverticulum*. FAERNUS.

Ubi ad ipſum veni diverticulum, conſtiti.

Codex Academicus *Venio*, ut prius *Redeo*. Et verſus ſit ſuavior. Supra III, 3, 11.

Ubi friget, huc evaſit.

14 *Sed quid hoc eſt quod timida ſubito egreditur Pythias?*] Deleto verbo *eſt*, quod non eſt in libro Bembino, ſenarius procedit; ſi tamen ex *quid* elidas *d*. FAERNUS.

1 *Ubi ego illum ſceleroſum miſera*] Hic & ſubſequens verſus trochaicus eſt tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

2 PH. *perii, hoc quid ſit vereor*] Immo cum libris fere omnibus & Edd. vett. *Perii* Pythiae donandum eſt. Vide And. III, 5, 1.

PY. *Quin etiam inſupér ſcelus, poſtquam lúdificatuſt virgine*
Veſtem ómnem miſerae diſcidit, tum ipſám capillo cónſcidit.
PH. *Hem.* PY. *quí nunc ſi detúr mihi;*
Ut ego únguibus facile illi in oculos ínvolem venéſico?
PH. *Néſcio quid profécto abſente nóbis turbatúmſt domi.*
Adibo. quid iſtuc? quid feſtinas? aút quem quaeris, Pýthias
PY. *Ehem Phaédria, ego quem quaéram? in' hinc quo dignu cum donis tuis*
Tam lépidis. PH. *quid iſtuc éſt rei?*
PY. *Rógan? eunuchum quém dediſti nóbis, quas turbás dedit*
Vírginem, quam erae dederat dono miles, vitiavít. PH. *quid ais*
PY. *Périi.* PH. *temulénta es.* PY. *utinam ſic ſint, mihi q male volunt.*
DO. *Au óbſecro, mea Pýthias, quod iſtuc nam monſtrú fuit?*

9 *Egon quem quaeram? abi hinc quo dignus es*] In libro Bembino haec antiqua eſt lectio, ut pro *egon*, *ego* legatur, ut & in aliquot aliis libris: pro *abi hinc*, *in hinc.* quam lectionem liber quoque Vaticanus, licet abraſa *n*, ex *in*, confirmat. Item Victorianus, in quo eſt, *ii nunc.* in aliquibus aliis eſt *i hinc.* eſt autem hic haec particula *in*, ex duabus concreta, *is* & *ne*, ut *abin*, ex *abis* & *ne.* qua dictione & infra utitur, *in intro nunc jam*, pro *iſne intro.* ſane in libro Bembino non eſt verbum *es*, quo dempto verſus hos ſic ordinamus:

Hem Phaedria ego quem quaeram?
in hinc quo dignus cum donis tuis.
Tam lepidis? PH. *quid iſtuc eſt rei?*

prior verſus eſt octonarius, poſterior dimeter, uterque iambicus. FAERNUS.

Meliores noſtri *I hinc*; unus *Ii hinc*; ceteri cum Edd. vett. *abi hinc.* Et pro *Lepidis* perperam *Inlepidis.*

11 *Rogas me? eunuchum*] Codex Petrenſis *Rogaſne.* Repone,

Rógan? eunuchum.

ut Trochaicus ſit, pariter ac du ſequentes: & acrior ſit increpati celeritate ipſa.

12 *Virginem, quam erae deder dono miles, vitiavit.* PH. *quid ais Dono dederat*, eſt in libro Bembin & Baſilicano: verſus autem eſt tr chaicus tetrameter acatalecticu FAERNUS.

Atqui quod Edd. vett. & ex no ſtris unus &, ut videtur, pleriq Faerni habent *Dederat dono*, mag placet. Sono ipſo rem amplificat.

13 *Utinam ſic ſint, qui mihi ma volunt*] Rectius legas: *Utinam ſint, mihi qui male volunt.*

14 *Quid iſtuc nam monſtri fuit* Antiquiſſima lectio ex libro Bemb no, *quod iſtuc nam monſtrum fuit* habet & Baſilicanus, *quod iſtu* FAERNUS. Duo quoque ex no ſtris veterrimi *Quod.* Ceteri *Qui monſtri.*

15 *Ego illum neſcio Qui fuerit hoc quod fecit, res ipſa indicat*] Si editi ac ſcripti. Sic tamen repone

Inſanis: qui iſtuc facere eunuch potuit? PY. *ego illum neſci hoc*
Quod fecit, res ipſa indicat.

PH. *Infandis: qui iſtuc fácere eunuchus pótuit?* PY. *ego illum néſcio: hoc*
Quod fécit, res ipſa indicat:
Virgo ipſa lacrumat, néque cum rogites, quid ſit audet dícere.
Ille aútem bonus vir núſquam apparet. étiam hoc miſera ſúſpicor,
Aliquid domo abeuntem ábſtuliſſe. PH. *néqueo mirarí ſatis,*
Quo hinc ille abire ignárus poſſit lóngius: niſi ſi domum
Forte ád nos rediit. PY. *viſe amabo, núm ſit.* PH. *jam faxó ſcies.*
DO. *Perii, óbſecro tam infándum facinus, méa tu, ne audivi quidem.*
PY. *At pól ego amatorés audieram múlierum eſſe eos máxumos,*
Set nil poteſſe: vérum miſerae nón in mentem vénerat:
Nam illum áliquo concluſiſſem, neque illi cómmiſiſſem vírginem.

Ut verſus ſit Dimetrus Iambicus, plane ut ſupra 5, & 10. Heaut. II, 4, 16.

Neſcio alias: me quidem ſemper. & V, 4, 15.

Deus neſcio: ego quod potero enitar ſedulo.

20 *Quo ille abire*] Lege, verſus cauſa, *Quo hinc ille abire.*

21 *Forte ad nos redierit.* PY. *viſe amabo, num ibi ſit.* PH. *jam faxo ſcies*] In omnibus quotquot ſunt libris, pro *redierit* eſt *rediit:* & pro *num ibi ſit, num ſit:* ſolus Bembinus recenti manu ſuperadditum habet, *ibi:* quae dictio nec neceſſaria eſt, nec a Donato ponitur, ita hunc locum exponente, *num ſit,* domi *ſubaudiendum eſt; aut num ſit quod dicis.* FAERNUS. Noſtri, uno excepto, omnes *Rediit. Redierit* verſum corrumpit.

23 PY. *At pol amatores audieram eſſe mulierum eos maximos*] Varie collocantur haec verba in libris ſcriptis: ſed elegantius in libro Bembino:

At pol ego amatores mulierum eſſe audieram eos maximos.

FAERNUS.

At pol ego amatores mulierum eſſe audieram eos maximos. Sic dedit Faernus ex Bembino ſuo. Duo tamen hic peccata ſunt; quod *Mulierum* ſecundam acuit, quod *Audieram* tertiam. Repone ex vett. Edd. & Noſtris omnibus:

At pol ego amatores audieram mulierum eſſe eos maxumos.

24 *Sed nihil poſſe*] Priſcianus legit *poteſſe,* ut & in pleriſque antiquis libris eſt. in omnibus vero l. s. Donati eſt *potuiſſe;* corrupte quidem, ſed tamen unde appareat, eum non *poſſe* legiſſe, ſed *poteſſe:* quo quidem modo melius procedit octonarius; contracta tamen dictione *nihil,* in unam ſyllabam. FAERNUS. Noſtri omnes *Poteſſe.*

25 *Nam illum aliquo concluſſem*] In omnibus libris legitur *concluſiſſem.* nec ſane hic neceſſaria eſt ſyncope, cum verſus ſtet eliſo uno *i,* ex *illi.* FAERNUS. Recte hoc: & noſtri quoque omnes *Concluſiſſem.*

Actus IV. Scaena IV.

Phaedria. Dorus. Pythias. Dorias.

PH. *EXI' foras, ſcelẽſte: at etiam reſtitas,*
Fugitive? prodi, mále conciliate. DO. *óbſecro.* PH. *oh,*
Illúc vide, os ut ſibi diſtorſit cárnufex.
Quid huc tibi reditioſt? véſtis quid mutátioſt?
Quid nárras? páulum ſi ceſſaſſem, Pýthias,
Domi nón offendiſſem, íta jam adornarát fugam.
PY. *Haben hóminem, amabo?* PH. *quidni habeam?* PY. (
ctúm bene.
D. *Iſtúc pol vero béne.* PY. *ubi eſt?* PH. *rogitas? nón vid*
PY. *Videam, óbſecro, quem?* PH. *hunc ſcílicet.* PY. *qui*
éſt homo?

3 *Illud vide*] Lege ex uno Noſtro, *Illuc vide.* Vide ad Adel. II, 2, 20.

4 *Quid huc reditio*] Interponendum poſt *huc*, pronomen *tibi*, ut in Donato, & libro Bembino eſt: *Quid huc tibi reditio'ſt*, & verſus ſtabit eliſo *d*, ex *quid.* Quod vero ſequitur, *quid veſtis mutatio eſt*, ab omnibus antiquis exemplaribus, praeter Bembinum, abeſt verbum *eſt.* quod nec neceſſarium eſt. nam a ſuperiore repetitur. FAERNUS.

Sic & codices noſtri: ſed lego,
Quid huc tibi reditioſt? veſtis quid mutatioſt?

6 *Ita jam ornabat fugam*] Omnes alii libri & Donatus, *adornabat.* ſolus Bembinus, quem ut antiquiſſimum ſequimur, *ornarat.* Baſilicanus *adornarat.* praeterea in eodem Bembino legitur, *factum bene*, ſine interjectione *o.* FAERNUS. Lego tamen, ut noſtri plerique, *Adornarat;* ut *Ita* ſit in Arſi & *Domi* corripiatur.

7 *Habeſne hominem amabo? Quidni habeam? Factum bene*] Sic dedit Faernus: ſed ex metri ratione legendum eſt, *Haben':* & quod omnes noſtri cum vett. Edd. habent, *O factum bene*, ſuavius eſt, ut eliqueſcat ultima in *Habeam.* Utrumque vidit vir eruditus.

11 *Noſtrarum numquam qui*(
vidit, Phaedria] Apud Priſci
p. 960. *Noſtrarum quiſquam:*
Numquam etiam in Scriptis.
Cledonius p. 1907. *Nemo*, i(
feminino genere lectum eſt ap(
rentium; ut, Illum nemo noſtr(
quiſquam vidit. Apparet, qu(
olim legiſſe *Nemo quiſquam:* (
die Codices omnes, *Numquam*
quam. Utrumvis probe.

13 *Namque alium habui nem*(
Solus Bembinus liber habet
que; omnes alii quotquot ſunt
Donatus, *nam quem.* quam (
ram lectionem puto: ita ut in
gative diſtinguatur poſt, *namq*(
& ſubaudiatur *deductum cre*(
deinde affirmative ſubdatur,
habui neminem. FAERNUS.

Praeter Bembinum, etiam (
ſtris veterrimus *Namque.* Re(
& vidit vir doctus.

14 *Ne comparandus hic qu*(
Aliqui libri, inter quos Beml
pro *ne*, *nec* habent. quod mag
detur negare. FAERNUS.

Male Faernus *Nec* edidit: (
omnes *Ne.* *Ne quidem* paſſim
omnes Scriptores; & plus c(
ibi editum eſt *Nec*, cum codic(
beant *Ne.* *Ne* etiam Nonius d
ſcianus hic habent. Ceterun

ui ad vóſ deductus hódieſt. PY. *hunc oculis ſuis*
'rum numquam quiſquam vidit, Phaédria.
'on vidit? PY. *an tu hunc crédidiſti eſſe, óbſecro,*
deductum? PH. *námque alium habui néminem.* PY. *au,*
ıparandus hic quidem ad illumſt. ílle erat
ı facie et liberali. PH. *ita vîſus eſt*
ı, quia varia véſte exornatús fuit:
ó videtur foédus, quia illam nón habet.
'ce óbſecro: quaſi véro paulum intérſiet.
deductus hódie eſt adul'ſcéntulus,
ú videre vêro velles, Phaédria.
vietus, vétus, veternoſús ſenex,
ſtelljoníno. PH. *hem, quae haec eſt fábula?*

'.' 1012. falſus memoria eſt, ·xplicans, hinc citat, *Ne 'us hic quidem cum illo eſt;* ibi Scripti quoque. Sed ipſo verbo *Comparare*, ut us a librariis eſſe poſſit, *Ne ·dus* habet. Vir doctus ne*·arare* hoc ſenſu apud Nobi inveniri. Quid itaque ra? II, 3, 64.
ſi ſcias quod donum dono contra comparet.

·unc eo tibi videtur foedus] ·eſt hic verſus ſtare, niſi particula *eo*, quae nec in nbiuo eſt. FAERNUS.
i Codices plerique omnes. Faernus, fide codicis Bemue ita citat Nonius v. Foe· ſic ibi codex veterrimus. ·ervius ad Aen. III, 216. ı *videtur foedus:* ubi legen· *Eo* pro *Heu*. Sic et duo codices ex noſtris vetuſtiſ*·unc eo videtur*, ejecto illo ·lacet hoc: non enim Pyli, ſed cuivis alii foedus :.

·m tu vero videre] Muta ı ordinem, ut eſt in o. l. ıato, *Quem tu videre vero*, ·equenti verſu, *vietus, vetus*. FAERNUS. Ita noſtri omnes; *Videre vero*; & *Vietus, vetus*.

22 *Colore muſtelino*] Audiamus Donatum: 'Erravit, *ait*, Terenti'us, non intellegens Menandricum 'illud, *Αὐτός ἐςι γαλεώτης γέρων*. 'Ait autem *Stellionem*, animal quod 'Lacertae non diſſimile eſt, macu'loſo corio: namque ad id genus 'coloris facies exprimitur Eunu'chorum, quia plerique lentiginoſi 'ſunt. Hinc ergo erravit, quia 'Γαλῆ *Muſtela* dicitur, Γαλεώτης '*Stellio*. Ego Aedeſionem ſequor, 'qui recte intellexit, Terentium ſci'entem *Muſtelino colore* eunuchum 'dixiſſe coloratum, velut ſublivido: 'quia fere eunuchi aut ex candidis 'lentiginoſi fiunt, ut ex Gallis & 'hujuſmodi Occidentalibus; aut ex 'fuſcis ſublividi, ut ex Armeniis & 'aliis Orientalibus.' Haec Magiſter: a quo diſcimus Menandrum hic dixiſſe *Stellionem:* Terentium vero ſive errantem ſive prudentem ſcientem dixiſſe *Muſtelam:* hanc Graece *γαλῆν* dici, illum *γαλεώτην*. Bene ſit illi quidem, quod Menandreum illud nobis ſervavit; cujus ductu & indicio Terentianos codices a graviſſimo errato jam liberabimus. Nego enim Noſtrum dixiſſe *Colore muſtelino:* nego ullum alium

Eo rédigès me, ut, quid émerim egomet, néſciam?
Eho tu, émin ego te? D. *emiſti.* PY. *jube mi dénuo*
Reſpóndeat. PH. *roga.* PY. *véniſti hodie ad nós? negat.*
At ille álter venit nátus annos ſédecim:
Quem ſécum adduxit Pármeno. PH. *agedum hoc mi éxpedi*
Primum: iſtam, quam habes, únde habes veſtém? taceś?

ſic dixiſſe aut dicere potuiſſe; non magis quam *Colore equino*, *Colore canino*. Cur hoc? quia ut Equo aut Cani non unus & proprius eſt color; ita neque Muſtelae. 'Muſtela, teſtibus Geſnero & Agricola, plerumque eſt in dorſo & lateribus rutila, raro ſubſulva: in gutture ſemper candida, quin nonnumquam tota candida reperitur, quamquam rarius.' Quid igitur? ſi color quiſquam *Muſtelinus* dictus eſt; a qua corporis parte dictus eſt; dorſo, an gutture? Si ab hoc, *Candidus* eſt, ſi ab illo, *Rutilus*. Quis igitur tale nomen indiderit, tam incerti & ambigui ſenſus? ſi Aedeſionem audis, ſublividus color eſt; ſi Eugraphium, niger; ſi me audis, nullus umquam eo nomine ſignatus eſt. Aliud ergo inveſtigemus. Menander, cum Eunuchum hunc γαλεώτην *Stellionem* vocavit, id voluit, facie eum fuiſſe maculoſa, lentiginoſa; talis enim *Stellioni* color eſt. Ovid. Met. V, 460. de Stellione:

aptumque colori
Nomen habet, variis *ſtellatus corpora* guttis.

Ergo, & rem ipſam & auctorem ſecutus, Terentius ſic dederat:

Hic eſt vietus, vetus, veternoſus ſenex,
Colore ſtellionino. PH. *hem, quae haec eſt fabula?*

Ut a leone *Leoninus*, a pavone *Pavoninus*: ita a ſtellione *Stellioninus*: cujus tres priores ſyllabae Creticum quidem pedem faciunt; ſed hic, quia pronuntias *i* ut *y*, in ſpondeum condenſantur: ut And. IV, 5, 19. *Grandjuſcula*; Horatius *Vindemjator*. Sed quid alib quaeras, quod in ipſo eodem vocabulo habes, *Stelljo*. Virgil. Geor IV, 243.

Stellio & lucifugis congeſta cubilia blattis.

Ceterum quae vir eruditus multi verbis ad hunc locum contexuit piget excutere. In Menandro ſcribit γαλεώδης γέρων, hoc eſt, γαλεοειδής a piſce γαλεοῦ *muſtela*: e hoc pacto ſe putat Terentium a *omni errore liberare*. Immo & Terentium & Menandrum ipſum errore cumulat; ſi eunuchum hunc *Piſci* comparaverint: quanam obſecr ſimilitudine? Piſce mutior eſſe mal lem, quam talia loqui.

23 *Eo redigis me, ut quid egeri egomet neſciam*] In libro Bembin eſt, *rediges*. at in Donato pro *egerim*, eſt *emerim*. FAERNUS.

Retinuit vulgatum Faernus. Se recte habet tam Bembini illud *Rediges*, quam Donati *Emerim*: ſcribe autem per interrogationem, & diſtingue,

Eo rediges me, ut, quid emerim egomet, neſciam?

Nempe Eunuchum & Aethiopiſſam heri emerat minis viginti. Ciceri ad Att. I. 19. *Metellus eſt Conſu ſane bonus & nos admodum diligit ille alter ita nihil eſt, ut plane qui emerit neſciat.*

25 *Reſpondeat.* PH. *roga.* PY *veniſtin hodie ad nos? negat*] Sun qui ſeptenarium iambicum hunc faciant. nos etiam ſenarium ut ceteros eſſe poſſe arbitramur; contracto per ſynizeſin, *reſpondeat*, in tres

rum hóminis, non dictúru's? D. *venit Chaérea.*
leus fráterne? D. *ita.* PH. *quando?* D. *hódie.* PH. *quam dudúm?* D. *modo.*
huicúm? D. *cum Parmenóne.* PH. *noraſne eúm prius?*
m. PH. *únde fratrem méum eſſe ſcibas?* D. *Pármeno*
it eum eſſe. is mi hánc dedit veſtem. PH. *óccidi.*

ı: at in *roga*, poſteriore corut Martialis: *In ſolio puta :e lavare caput.* FAERNUS. poſteriorem facile corripit: *ondeat* in tres ſyllabas com- ıon poteſt. Lege, ut tres ris habent,

ondeat. Roga. Veniſti hodie nos? negat.

le ille alter venit annos natus] Tres noſtri melioribus s,

'le alter venit natus annos lecim.

raterne? Ita. Quando? Ho- uam dudum? Modo] Ita ci- Priſcianus p. 1184. Sed in ione, & reſponſum *Ita* in ıon exauditur, & *Quando* ſi- loepha eſt, contra Terentii . Lego,

fráterne? ita.

v. 32. *fratrem meum.*

o. *Non.* PH. *unde igitur fra- eum eſſe ſciebas?* DO. *Par-* Loco hujus unici verſus, alii, praeter Bembinum & ıoum, binos habent, hoc

Non. nec quis eſſet, unquam dieram dicier.
Unde igitur fratrem meum e ſciebas? DO. *Parmeno.*

unicus ille verſus eſt impe- ed rurſum non videntur haec ero, homini minime verbo- ote novicio, convenire. qua- unque ſe habeat verſus, le- vulgatam, quae eadem an- ıa eſt, praetulerim. verſum tamen ſuſtentare poſſemus, ſi *meum* una ſit ſyllaba: *eſſe* vero per parellipſin priorem corripiat: in *ſciebas* vero duae primae ſyllabae in unam contrahantur. FAERNUS.

Unus ex noſtris Academicus cum Bembino conſentit; ceteri omnes duos verſus conſtituunt. Utrum ex his verius ſit, hodie neſcias. Nam quod ajunt Doro, *homini minime verboſo*, haec non convenire; ludunt nos: cum ei, per ipſos qui verba haec ejiciunt, verboſo eſſe non licet. Ceterum vir doctus *Non* extra verſum poſuit, hoc eſt, ex monoſyllabo verſum integrum fecit, ſive clauſulam. Quo tamen exemplo? Quanto facilius erat illud *Igitur* cum codice C. C. ejeciſſe?

Non. Unde fratrem meum eſſe ſcibas? Parmeno.

33 *Dicebat eum eſſe, is dedit hanc mihi veſtem*] Dictionem *veſtem*, aliqui l. s. non habent, inter quos Bembinus. hanc vero collocationem verborum in nullo invenio, ſed in plerifque eam quae ſequitur, *is dedit mihi hanc.* verſus procedet contrahendo in unam ſyllabam *mihi*, & non faciendo colliſionem in *eum eſſe*, vel in *mihi hanc.* FAERNUS.

Dicebat eum eſſe: is dedit mihi hanc. PH. *occidi.*

Unus tantum ex noſtris, qui in Bibliotheca publica eſt, cum Bembino facit; ceteri univerſi, *Is dedit mihi hanc veſtem.* Recte, opinor; quinque enim verſus intervenerunt, poſtquam de veſte interrogatum eſt: ut melius ſit proferri quam ſubintelligi. Sane in *Eum eſſe*, non poteſt

D. *Meam ipſe induit: poſt úna ambo abierúnt foras.*
PY. *Jám ſatis credis ſóbriam eſſe me, ét nil mentitám tibi?*
Jám ſatis certumſt vírginem vitiátam eſſe? PH. *age nunc, b*
Crédis huic quod dicat? PY. *quid iſti crédam? res ipſa ind*
PH. *Cóncede iſtuc paúlulum. aúdin? étiam nunc paulúm: ſa*
Díc dum hoc rurſum, Chaérea tuam véſtem detraxít tibi
D. *Fáctum.* PH. *et eam eſt indútus?* D. *factum.* PH. *et p*
huc deductúſt? D. *ita.*
PH. *Júppiter magne, ó ſceleſtum atque aúdacem hominem.* PY
'Etiam nunc credés indignis nós eſſe inriſás modis? [n

non fieri colliſio, & fruſtra eſt Faernus. Repone,

Dicébat eum eſſe; is mi hánc dedit veſtem. 'Occidi.

'Eum eſſe, Tibrachus, ut antea, *Méum eſſe*.

35 *Jam ſatis credis me ſobriam eſſe, & nihil mentitam tibi?*] Ratio verſus, qui eſt trochaicus ut ceteri qui ſequuntur, hanc collocationem verborum, quae eſt in omnibus fere l. s. & Donato, exigit,

Jam ſatis credis ſobriam eſſe me, & nihil mentitam tibi?

Primus pes eſt dactylus, abjecta ex *ſatis s;* quintus ſpondeus, contracto *nihil* in unam ſyllabam. FAERNUS. Sic & Noſtri *Sobriam eſſe me;* niſi quod Petrenſis, *Sobriam me eſſe:* quod & ipſum bene habet,

38 *Etiam nunc paululum: ſat eſt*] Faernus & Codices omnes *Paululum:* ſed verſui ſyllaba ſupereſt. Vir doctus in textum recepit *Paulum*. Hoc probe.

39 *Dic dum hoc rurſum, Chaeream tuam veſtem*] Et in libro Bembino & in aliis antiquis eſt *Chaerea*. ita in tertia ſede erit trochaeus, in quarta anapaeſtus. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Chaerea*.

40 *Et ea eſt indutus*] Priſcianus p. 1185. *Indutus veſtem & veſte:* accuſativi exempla ex Virgilio ; ablativi ex hoc loco, *Et ea e* *dutus*. Lego tamen cum n uno dempto, omnibus, & cum vett. *Et eam eſt indutus*. N hoc intereſt: *Indutus eſt eam*, inde eſt ac ipſe ſe ea induit: *dutus eſt ea*, perinde ac alius veſte induit tamquam mancu mortuum.

42 *Etiam nunc non credis gnis nos eſſe inriſas modis?*] facias cum viro erudito prima *Indignis* brevem. In duobus n deeſt *Nunc*, in uno *Non*. Re

Etiam nunc credes indignis.

Credes poſteriorem acuit ob in gationem.

43 *Mirum ni tu credas quo dicat*] Liber Bembinus in co non habet pronomen *tu*, ne nec in ſequenti verſu, in quo dem verſu nec ulli alii ſcripti vocem habent, ſed poſt *poſ* ſequitur in omnibus *ego;* qua one admiſſa, hi trochaici o conſtant; poteſt tamen etiam in ſuperiori verſu *tu;* eliſo *quod*. FAERNUS.

Mirum ni tu credas. Leg duobus noſtris & uno G. Fa *Mirum ni tu credis.* Ita noſte Indicativo ſemper. *Mirum n mi eſt. Mirum ni dabo. Miru illa ſalva eſt & ego perii.*

PH. *Mirum ni tu crédis quod iſte dícat. quid agam néſcio.*
Heús negato rúrſus. poſſumne hódie ego ex te exſcúlpere
Vérum? vidiſtine fratrem Chaéream? D. *non.* PH. *nón poteſt*
Sine malo fatéri, video: ſéquere hac: modo aït: módo negat.
'Ora me. D. *obſecró te vero, Phaédria.* PH. *i intro?* D. *eoí eï.*
PH. *'Alio pacto honéſte quomodo hinc abſcedam néſcio;*
'Actumſt ſiquidem. tú me hic etiam, nébulo, ludificábere?
PY. *Pármenonis tám ſcio eſſe hanc téchnam, quam me vívere.*
DO. *Síc eſt.* PY. *inveniám pol hodie, párem ubi referam grátiam.*
Sét nunc quid faciéndum cenſes, Dórias? D. *de iſtác rogas*

44 *Poſſumne égo hodie*] In duobus noſtris, & Edd. vett. deeſt *Ego.* Lege tamen,

Poſſumne hódie ego ex te exſculpere.

& *Rurſus* malo, quam *Rurſum.*

45 *Verum? vidiſtin fratrem Chaeream?* DO. *non.* PH. *non poteſt ſine*] In libro Bembino eſt *vidiſtine*, & dictio *ſine* ſequenti verſui adſcribitur. quod placet mihi, ut ſint trochaici, quemadmodum ceteri. FAERNUS. Sic & noſtri plerique.

47 PH. *I intro.* DO. *hoi, hei*] Liber Bembinus *In intro nunc jam?* DO. *oi, ei.* quae ut antiquiſſima, ita vera eſt lectio & verſui congruens. *in* autem, pro *iſne*, ut & ſupra, *in hinc quo dignus.* FAERNUS.

Ora me. Obſecro te vero, Phaedria. In intro nunc jam. Oi, ei.
Alio pacto honeſte quomodo hinc abeam, neſcio.

Soli Bembino debetur illud *Nunc jam*; ceteri omnes abnegant. Nimirum a Correctore eſt, metri aliquantum perito. Nos abſque illo emblemate ſic locum conſtituimus:

Ora me. Obſecro te vero, Phaedria. I intro. Eoi eï.
Alio pacto honeſte quomodo hinc abſcedam, neſcio.

I intro cum Edd. vett. noſtri omnes. *Oi ei* plerique habent: unus notae optimae, nunc Academicus, *Eoiei*; unus ex Regiis *Eooi hei.* Heaut. I, 1, 31.

Quaeſo, quid de te tantum meruiſti? Eheu.

ubi vett. Edd. *Heu hoi*; unus ex Meadianis *Ehoy*, alter *Heoi.* Lege *Oiei.* Plaut. Mil. V, 13.

Oh! hei! ſatis ſum verberatus, obſecro. Quam mox ſeco!

Sic editum eſt: ſed membranae, Pareo teſte, *Olei ſatis ſum.* Lege *Oiei.* Idem Capt. I, 2, 49.

Nunc habe bonum animum. Eheu. Huic illud dolet.

Verſui una ſyllaba deficit. Lege,

Nunc habe bonum animum, Eoi eï. Huic illud dolet.

Priſcianus p. 1012. de Interjectionibus agens, *Terentius in Eunucho, Hoi hei.* Sic edidit Putſchius; ſed codex veterrimus *Oi ei.* Porro in verſu altero pro *Abeam*, repono *Abſcedam*; quod apprime convenit. Heaut. IV, 2, 5.

Nihil eſt. triumpho, ſi licet me latere tecto abſcedere.

51 DO. *Sic eſt.* PH. *inveniam hodie parem ubi pol referam gratiam*] In Bembino & omnibus fere l. s. *pol* ante *hodie* collocatum eſt. qua collocatione trochaicus, alioqui claudicans, ſuſtentatur. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Pol hodie.*

52 *Set nunc quid faciendum cenſes*] Sic vett. Edd. & ex noſtris

Virgine? PY. *ita, utrum praédicemne an táceam?* D. *tu*
ſi ſapis,
Quód ſcis neſcis, néque de eunucho, néque de vitio vírgi
Hác re et te omni túrba evolves, ét illi gratum féceris.
'Id modo dic, abiſſe Dorum. PY. *ita fáciam.* D. *ſed v*
Chremen?
Thaís jam aderit. PY. *quíd ita?* D. *quia, cum inde ábeo,*
tum incéperat
Túrba inter eos. PY. *aúfer aurum hoc: égo ſcibo ex*
quíd fiet.

ACTUS IV. SCAENA V.

CHREMES. PYTHIAS.

CH. *ATTA'T data hercle vérba mihi ſunt: vícit v*
quód bibi.

unus. Ceteri omnes *Suades.* Utrumvis probe. Plaut. Men. IV, 3, 26.
Ibo & conſulam hanc rem amicos;
quid faciundum cenſeant.

53 *Virgine.* PY. *ita, utrum taceamne, an praedicem.* DO. *tu pol, ſi ſapis*] Omnis hujus verſus difficultas eſt in verbo *praedicem.* nam ſi id deducimus a praedico praedicas, verſus non ſtat, qui trochaicus eſt, iambum non admittens: ſi a praedico praedicis, ut ſit praedicem pro praedicam, (antiqui enim dicem efferebant in futuro, pro eo quod nos dicam) ſtat quidem verſus, ſed verbum praedicere videndum eſt ut ſenſui congruat. Vaticanus, qui aliqua ſaepe meliora habet, quam Bembinus & quam omnes alii, hic non *praedicem,* ſed *praedicam* habet: quamvis deinde addito *e*, & diſpuncto *a*, mutatum fuerit in *praedicem.* at Decurtatus, qui & ipſe quoque ex eadem bibliotheca eſt, ſanam & integram habet vocem *praedicam.* ſed ut dixi ſenſum requiro in *praedicam*, vel *praedicem*, penultima producta. FAERNUS.

Vides, quae vir honeſtus
nus hic contulerit: ſi *Prae*
verſus laborat, ſi *Praedicam*
tentia. At vir eruditus, i
tam licentiarum rationem
brans, curva omnia ſuo mod
rigit:

Virgine | Ita u |' trum tac
an praedicem. Tu pol ſi ſ

Nonne belle jam verſus pr
Ita u anapaeſtus, & *Pra*
dactylus? Quam in prompt
ſuam Terentio manum reddi

Virgine. Ita utrum praed
an taceam? Tu pol ſi ſa

Mutatur tantum ordo, & bon
ſa eſt. Nam in deliberation
ſilium melius poſterius fere
tur: ut Heaut. III, 2, 38.

Patiamurne an narremu
piam?

Judicatum eſt ibi, ut na
quemadmodum hic, ut tacea

55 *Hac re & omni te turba*
ves] O. fere l. s. & Donat
collocant, *& te omni.* ita ſt
chaicus. FAERNUS. Sic
ſtri omnes.

4 *Chremes*] Codices pl
Chreme.

Ac dum áccubabam, quám videbar mihi eſſe pulchre ſóbrius!
Poſtquám ſurrexi, néque pes neque mens ſátis ſuum officiúm facit.
PY. *Chremé.* CH. *quis eſt? ehem Pýthias: vah, quánto nunc formóſior*
Vidére mihi quam dúdum? PY. *certe tú quidem pol multo hílarior.*
CH. *Verbum hércle hoc verum erít, Sine Cereré et Líbero frigét Venus.*
Set Tháis multo me ánteveniit? PY. *ánne abiit jam a mílite?*
CH. *Jamdúdum: aetatem. lítes factae ſúnt inter eos máxumae.*
PY. *Nil díxit, tu ut ſequerére ſeſe?* CH. *níl, niſi abiens mi ínnuit.*
PY. *Eho, nónne id ſat erat?* CH. *át neſcibam id dícere illam, niſi quia*

5 *Certe tu quidem pol*] Liber Bembinus *certe*, quod antiquius videtur. FAERNUS. Omnes noſtri *Certe;* quod rectum eſt.

6 *Verbum hercle hoc verum eſt, ſine Cerere & Libero friget Venus*] Idem liber, itemque Decurtatus, pro *eſt* habent *erit*, quomodo & prius habebat Victorianus, ut adhuc litura demonſtrat. Hoc autem verbo *erit*, antiqui etiam praeſentia & praeterita aſſeverabant. Plautus in Perſa: *Haec erit bono genere nata, nihil ſcit niſi verum loqui.* Terentius in Heautontim. *ſubditum ſe ſuſpicatur. ſubditum? ain tu? certe ſic erit.* Item in Phormione: *Cognatum comperi eſſe nobis. quid? deliras. ſic erit.* Lucanus in primo: *Non tu Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus auctor Poenus erit.* quod Priſcianus libro decimo octavo de conſtructione exponit, pro cognoſcetur. ſtat autem verſus, admiſſo in quartam ſedem proceleuſmatico. FAERNUS.

Noſtri omnes *Eſt*, ut And. II, 5, 15. *Verum illud verbum eſt.* Plaut. Truc. IV, 4, 38.

Verumſt verbum, quod memoratur, ubi amici, eſſe ibidem opus.

Si *Eſt* placet, pro *Sine* lege *Abſque.* Poteris etiam *Erat*, ut Theocritus, Ἠν ἄρ᾽ ἀληθὲς τοῦτο, Θυώνιχε. Sed *Erit* non eſt ſollicitandum. Plaut. Pſeud. II, 3, 11.

Sed profecto hoc ſic erit:
Centum doctum hominum conſilia ſola haec devincit dea.

7 PY. *anne abiit jam a milite?*] Particula *ne* non eſt in libro Bembino: in alio quoque libro vetuſto deletam eam inveni: & certe non eſt neceſſaria. FAERNUS.

Anne abiit ſcripti plerique. *Abiit* hic diſyllabon eſt. Porro pro *Multo ante venit* lege, *Multo me antevenit.*

8 *Jam dudum; aetatem. lites ſunt inter eos factae maximae*] Ita colloca haec verba ex o. l. s *lites factae ſunt inter eos maximae.* FAERNUS. Sic vett. Edd. & major noſtrorum pars.

9 *Nihil dixit tum ut ſequerere ſeſe?*] Aliqui libri & Donatus, non habent *tum;* & pro ea dictione, in libro Bembino eſt *tu.* mihi utrumque & *tu* & *tum* otioſum videtur:

Correxit miles, quód intellexi minus: nam me extruſit foras.
Set eccam ipſam: miror úbi ego huic antevórterim.

ACTUS IV. SCAENA VI.

THAIS. CHREMES. PYTHIAS.

TH. *CREDO equidem illum jam ádfuturum, ut illam a me eripiát; ſine veniat.*
'Atqui ſi illam digito attigerit, óculi illi ilico éffodientur.
'Uſque adeo illius férre poſſum inéptiam et magnífica verba,
Vérba dum ſint: vérum ſi ad rem cónferentur, vápulabit.

& geminatis adjacentibus literis, factum. FAERNUS.

Immo illud *Tu* ſuam hic emphaſin habet. & a Faerno perperam ejectum eſt. Duo ex noſtris veterrimi *Tu;* ceteri *Tum.*

1 *Credo equidem illum jam adfuturum ut illam a me eripiat. ſine*] Hunc etiam ita in aliquibus l. s. ordinatum invenio, ut comprendat etiam verbum *veniat*, quod in impreſſis ſequenti verſui attribuitur. ita erit trochaicus tetrameter acatalecticus, correpta priore in *illam*. ceterum quod ſequitur, *qui ſi illam*, ita ſolus liber Bembinus habet. alii omnes. aut *atqui*, ut & Donatus, aut *atque*. quarum vocum alterutra admiſſa, is verſus qui ſecundus eſt, ejusdem eſt generis, cujus primus: ejuſdem & tertius, ita ut in prima ſede ſit dactylus, qui capiat primam ſyllabam dictionis *ego;* ſecundus pariter dactylus; tertius & quartus trochaei; quintus vel anapaeſtus abjecto *p*, ex *ineptias*, vel trochaeus, aut eliſo *s*, ex ea voce, aut legendo *ineptiam*, ut eſt in libro Bembino, & fuiſſe in Victoriano & Decurtato ex raſura ultimae literae apparet. quartus item verſus ejuſdemmet eſt generis, ita ut dactylum in tertia ſede habeat, eliſo *m*, ex *enim*, quamvis ſequente conſonante. Item quintus, ſextus, ſeptimus, octavus, & decimus; nonus vero trochaicus dimeter catalecticus, vel etiam iambicus dimeter acatalecticus, ſi tamen in *me hem* non fiat colliſio. undecimus trochaicus tetrameter catalecticus. FAERNUS.

Adfuturum eſſe. Dele *Eſſe* cum vett. Edd. Eo pacto *illam* in Arſi habebis; alioquin in Theſi.

2 *Atqui ſi illam digito attigerit uno, oculi ilico effodientur*] *Oculi*, quod praecipue acuendum erat, totum in Theſi demergitur. Quare ſic lego,

'Atqui ſi illam digito attigerit,
óculi illi ilico éffodientur.

Uno non hic neceſſe eſt; Plaut. Poen. V, 5, 29.

Quid tibi illam digito tactioſt?
Quia mihi lubet.

Illi abſorptum erat a vicinis literis; & poſtea ad verſum ſuſtentandum *Uno* addiderunt. Supra IV, 3, 6.

Ut ego unguibus facile illi in oculos involem venefico.

3 *Uſque adeo ego illius*] Noli cum viro erudito *Adeo* diſſyllabon facere. Ejice illud *Ego*; quod a Donato abeſt in Edd. vett.

4 *Verum enim ſi ad rem*] Donatus & MStus & in Edd. vett. *Ve-*

CH. *Tháis, ego jam dúdum hic adſum.* TH. *o mí Chremes, te ipſum éxpeto.*
Scin tu turbam hanc própter te eſſe fáctam? et adeo ad te áttinere hanc
'Omnem rem? CH. *ad me? quí quaeſo iſtuc?* TH. *quía, dum tibi ſorórem ſtudeo*
Réddere ac reſtítuere, haec atque huiuſmodi ſum múlta paſſa.
CH. *'Ubi eaſt?* TH. *domi aput me.* CH. *hém.* TH. *quid eſt?*
'Educta ita uti téque illaque dígnumſt. CH. *quid aïs?* TH. *íd quod res eſt.*
Hánc tibi dono dó, neque repeto pró illa quicquam abs té preti.

rum ſi ad rem. Certe *Enim* fruſtra verſum gravat. Supra I, 1, 6.

Verum ſi incipies, neque pertendes naviter.

5 *Thais, ego jamdudum hic adſum. O mi Chremes, te ipſum exſpectabam*] Vereor ut ex ullo codice illud *Exſpectabam* Faernus protulerit; Noſtri univerſi *Exſpecto.* Unde liquido legendum,

Thais, ego jamdudum hic adſum.
O mi Chreme, te ipſum expeto.

Némpe ante & poſt in Tetrametris plenis debacchatur Thais; at in hoc verſu dum Chremen ſalutat, defervet paulum ira; & Catalectico utitur. Si tamen malit quis Tetrametrum plenum; praeſto erit ei forma verbi vetuſta,

O mi Chreme, te ipſum expeteſſo.

Ita Plautus ſaepe; ut Mil. IV, 6, 14.

Ut ejus mihi ſit copia, quem amo, quemque expeteſſo.

Ceterum non ſemel illud *Exſpecto* ſe pro *Expeto* ſubornavit. Plaut. Caſ. III, 5, 36.

Iſtúc expetó ſcire quíd dixit? Áudi.

Sic MS. Regius bonae notae, & ex Parei Palatinis unus: ceteri *Expecto.* Sed verſus ipſe, qui Creticus [*immo Bacchiacus*] eſt, quid verum ſit, oſtendit. Noſter Hec. II, 3, 7.

Niſi pol filium multimodis expeto, ut redeat domum.

Sic legendum, ubi codices *Exſpecto.* Plaut. Truc. I, 2, 100.

Cuius nunc illa adventum expetit: immo ab eo ut nuntiatumſt.

Adel. III, 2, 23.

Te ipſam quaerito:
Te expeto: oppido opportune te obtuliſti mi obviam.

Sic codex Academicus: non, ut nunc fertur, *Te exſpecto*: quod cum verſus admittere gravatur, tum ſenſus indignatur. Quomodo enim *Exſpectat*, qui ipſe *quaeritat*? Et quomodo Thais Chremen hic exſpectabat, quem apud Thraſonem ipſa diſcedens reliquerat?

7 *Qui? quaſi iſtuc*] Quocumque te vertas, nihil hinc exſculpes, auctore dignum. Repono,

Qui quaeſo iſtuc?

Sic plane Codex Regius Chartaceus, de optimo quodam tranſcriptus; & a manu ſecunda Academicus. Sua ſit igitur laus viro docto, qui ex conjectura hoc idem invenit.

9 *Ubi eaſt? Domi aput me. Hem. Quid eſt?*] Vir eruditus, iambicum hunc eſſe arbitratus, *Me* ſine ſynaloepha poſuit, extra ictum: Poſthac, opinor, id diſcet, Tetrametris plenis ſemper Trochaicum ſuccedere, numquam Iambicum. Ergo ſic pronuntia:

'Ubi eaſt? Dómi aput me. Hém. Quid eſt?

[redacted]

CH. *Et habétur et referétur, Thais, íta uti merita es, grátia.*

TH. *'At enim cave, ne príus, quam hanc a me accípias, amittás, Chreme:*

Nam haéc eaſt, quam miles a me vi nunc ereptúm venit.

Abi tú, ciſtellam, Pythias, domo éffer cum monuméntis.

CH. *Viden tu illum, Thais?* PY. *úbi ſitaſt?* TH. *in ríſco. odioſa céſſas?*

CH. *Mílitem ſecum ád te quantas cópias addúcere?*

'Attat. TH. *num formidoloſus óbſecro es, mi homo?* CH. *ápage ſis.*

'Egon formidulóſus? nemoſt hóminum qui vivát, minus.

TH. *'Atque ita opuſt.* CH. *ah, métuo qualem tú me eſſe hominem exiſtumes.*

TH. *'Immo hoc cogitáto: quicum rés tibi eſt, peregrínus 'eſt:*

Mínus potens quam tú, minus notus, mínus amicorum hic habens.

CH. *Scío iſtuc. ſet tu quód cavere póſſis, ſtultum admíttereſt.*

Málo ego nos proſpícere, quam hunc ulciſci accepta injúria.

Tu abi; atque obſera óſtium intus, dúm ego hinc tranſcurro ád forum:

Vólo ego adeſſe hic ádvocatos nóbis in turba hác. TH. *mane.*

12 *Et habetur & refertur a me Thais tibi, ita ut merita es, gratia*] In hoc verſu pro *refertur*, *referetur* legendum eſt ex Bembino & aliis antiquis libris, & ex ſenſu. referre enim gratiam, utique re & factis intelligendum eſt, quod hic locum habere nondum poterat. non ergo indicat ſe referre: ſed pollicetur relaturum. duae vero hae dictiones *a me* nec in Bembino aut Victoriano ſunt, nec apud Donatum, aut Priſcianum hunc locum citantem libro XVIII. praeterea pronomen *tibi* in nullo alio libro, praeterquam Bembino, fere invenias. unus id habet ſuperſcriptum in gloſſematis modum; & ſane ſine eo ſtat ſermo, & pulchre intelligitur, & antiqua locutio eſt *habeo gratiam*, pro *habeo tibi gratiam*, ut in Andria: *& non neglexiſſe habeo gratiam*. idem & de *refero*: ut ſupra in Eunucho: *Inveniam pol hodie parem ubi referam gratiam*. ita verſus erit octonarius iambicus expeditiſſimus, ut ſequens, qui tamen, ſi in *cave* poſteriorem corripias, poteſt eſſe trochaicus catalecticus: cujuſmodi eſt, qui eum ſequitur. FAERNUS.

Et habetur & referetur, Thais, ita uti merita es, gratia. Recte hunc verſum conſtituit Faernus. *Ita uti*, etiam ſupra v. 10. & paſſim. *Tibi* pauci qui habent codices in ſede incerta locant, *Tibi Thais*, *Et tibi habetur*. Ergo fruſtra vir eruditus, *Tibi uti*, pro *Ita uti*.

19 *Ego formidoloſus?*] O. l. ſ. *egon*, ſequentis vero dictionis *for-*

CH. *Melius eſt.* TH. *mane.* CH. *omitte, jam adero.* TH. *nil opus eſt iſtis, Chreme.*
Hóc modo dic, ſorórem eſſe illam tuam: ét te parvam virginem
Amiſiſſe: núnc cognoſſe, ſigna oſtende. PY. *adſúnt.* TH. *cape.*
Si vim faciet, in jus ducito hóminem: intellextin? CH. *probe.*
TH. *Fác animo haec praeſénti ut dicas.* CH. *fáciam.* TH. *attolle pállium.*
Périi, huic ipſi eſt ópus patrono, quém defenſorém paro.

ACTUS IV. SCAENA VII.

THRASO. GNATHO. SANGA. CHREMES. THAIS.

THR. *HANCI'NE ego ut contuméliam tam inſignem in me accipiám, Gnatho?*
Morí me ſatiuſt. Símalio, Donáx, Syriſce, ſéquimini.
Primum aédis expugnábo. GN. *recte.* THR *virginem eripiám* GN. *probe.*
THR. *Male múlcabo ipſam.* GN. *púlchre.* THR. *in medium huc ágmen cum vecti, Donax;*
Tu, Símalio, in ſiniſtrum cornu; tú, Syriſce, in déxterum.
Cedo álios: ubi centúrioſt Sanga, et mánipulus furum? SA. *éccum adeſt.*

mideloſus antepenultimam Bembinus liber & aliqui alii antiqui libri per *u*, non per *o*, habent. FAERNUS. Omnes noſtri, uno excepto, *Egeni*.

20 CH. *hau, metuo qualem tu me*] Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, non *hau*, ſed *ah* habent. quod magis placet. FAERNUS. Noſtri omnes *Au* vel *Hau*.

22 *Amicorum hic habens minus*] Ea quae in libris omnibus eſt collocatio, vehementiorem videtur reddere orationem: *minus amicorum hic habens.* quod ex toto verſu melius videri poteſt,

Minus potens quam tu, minus notus, minus amicorum hic habens.

FAERNUS. Eodem ordine noſtri omnes.

25 *Tu abi: atque oſtium obſera intus, ego dum hinc tranſcurro ad forum*] Collocatio in libro Bembino & aliquibus aliis, & Donato haec eſt: *Obſera oſtium.* in omnibus vero quotquot ſunt, itemque Donato, *Dum ego hinc.* verſus trochaicus eſt, & bene conſtat, ſi ex *dum* nihil abjiciatur. FAERNUS.

Noſtri quoque *Dum ego hinc.* Recte, quia *Dum* hic in ictu eſt.

28 *Hoc dic modo*] O. l. s. & Donatus, *hoc modo dic.* FAERNUS. Noſtri quoque *Hoc modo dic*: & praeterea, *Sororem eſſe illam tuam*, magno conſenſu. Recte: nam *Illám tuam eſſe* male acuit ultimam.

31 *Fac animo haec praeſenti dicas*] Omnes noſtri, *Ut praeſenti*, Lege cum Edd. vett.

Fac animo haec praeſenti ut dicas.

THR. *Quid ignáve? peniculón pugnare, qui iſtum huc portes, cógitas?*

SA. *Egone? imperatoris virtutem nóveram, et vim militum:*
Sine ſánguine hoc non póſſe fieri: qui abſtergerem vólnera?

THR. *Ubi álii?* SA. *qui, malum, álii? ſolus Sánnio ſervát domi.*

THR. *Tu hoſce inſtrue: ego ero póſt principia: inde ómnibus ſignum dabo.*

GN. *Illúc eſt ſapere: ut hóſce inſtruxit, ipſus ſibi cavít loco.*

THR. *Idem hóc jam Pyrrhus fáctitavit.* CH. *víden tu, Thais, quam hic rem agit?*
Nimirum conſilium illud rectumſt de óccludendis aédibus.

TH. *Sané, qui tibi nunc vir vidétur éſſe, hic nebulo mágnus eſt:*

7 *Quid ignave, peniculon pugnare, qui iſtuc huc portes, cogitas?*] Ex *quid* elidendum eſt *d*, ex *iſtuc* *s*, ut octonarius conſtet. FAERNUS. Nullus ex noſtris, *Iſtuc huc*. plerique *Iſtunc huc*. Petrenſis *Iſtum huc*. Recte, quod & vir doctus vidit. Feſtus: *Peniculi, ſpongiae longae propter ſimilitudinem caudarum appellatae.*

9 *Sine ſanguine hoc fieri non poſſe*] Noſtri omnes cum Edd. vett. & Priſciano p. 870. longe numeroſius, *Sine ſanguine hoc non poſſe fieri.* Vide ſupra I, 2, 93.

Ib. *Abſtergerem vulnera*] *Volnera* eſt in libro Bembino & Victoriano. octonarius autem ſtat producta penultima in *abſtergerem*. Priſcianus libro VIIII. FAERNUS.

11 *Tu hoſce inſtrue: hic ego ero poſt principia*] Dele *Hic* cum codice Petrenſi: quod fruſtra verſum onerat atque impedit.

13 THR. *Idem hocce Pyrrhus factitavit.* CH. *Viden tu Thais quam hic rem agit?*] Liber Bembinus & Baſilicanus ac Donatus, *idem hoc jam;* alii ſcripti alia quidem collocatione, omnes tamen *jam* habent; quo recepto, verſus ſtat, ſi ex *viden* elidas *n*. FAERNUS.

Hoc jam etiam noſtri. Vir doctus mallit *Idem hoc etiam Pyrrhus*: poterat meliore numero, *& Pyrrhus*. Ceterum omittunt hinc plerique ſcripti nomen Thraſonis; ut totum hoc Gnathonis ſit; qui mirus artifex, palam haec eloquendo, & irrideat ſimul & aduletur. Sed aliter Donatus ad V, 8, 3.

15 *Sane quod tibi nunc vir videatur eſſe hic, nebulo magnus eſt*] Repone ex vett. Edd. & Donato etiam MSto, & ſex noſtris codicibus,

Sane qui tibi nunc vir videtur eſſe, hic nebulo magnus eſt.

Hic omnia clara ſunt & perſpicua: lectio altera tenebras fruſtra offundit.

19 *Omnia prius experiri, quam armis, ſapientem decet*] Nonius bis *Armis* v. Manere & v. Experiri: & ſic utroque loco codex noſter vetus. Donatus: *Quam armis:* Ἀνακόλουθον *pro Quam arma: aut* Ἔλλειψις *eſt, ſi ſubaudiamus Agere.* Immo habeat ſibi ſuas Figuras, quibus nihil hic opus. Quid enim

Ne métuas. THR. *quid vidétur?* GN. *fundam tibi nunc nimis vellém dari,*
Ut tu illos procul hinc éx occulto caéderes: facerént fugam.
THR. *Sét eccam Thaïdem ipſam video.* GN. *quám mox inruímús?* THR. *mane:*
'Omnia prius éxperiri, quam árma, ſapientém decet.
Quí ſcis an quae júbeam ſine vi fáciat? GN. *di voſtrám fidem,*
Quánti eſt ſapere? númquam accedo quin abs te abeam dóctior.
THR. *Tháis, primum hoc mihi reſponde: cúm tibi do iſtam virginem,*
Dixtin hoſce mihi dies ſoli dáre te? TH. *quid tum póſtea?*
THR. *Rógitas? quae mi ante óculos coram amátorem adduxti tuum:*
Quíd cum illoc agás? et cum eo clám te ſubduxti mihi.

promptius, quam magno & ſententiae & verſus commodo id ipſum, quod Magiſter poſtulat, reponere?

Omnia prius experiri, quam arma, ſapientem decet.

Sane codex egregius 900 annorum, nunc in Bibliotheca publica, *Armas ſapientem:* poſtea per *a* literam *i* trajecta eſt: *s* adhaeſit ex ſequente. *Experiri arma*; ſic paſſim *Jus, Vim, Gratiam experiri.* Statius Theb. XI, 338.

Me miſeram, vinces: prius haec tamen arma neceſſe eſt
Experiare domi.

23 *Dixtin mihi hos dies ſoli dare te?*] Ex libro Bembino ita facta collocatione verborum, *Dixtin hos mihi*, item ex eo libro & omnibus aliis, ac Donato, *coram amatorem*, ita hos verſus ordinamus:

Dixtin hos mihi dies ſoli dare te?
TH. *quid tum poſtea?*
THR. *Regitas? quae mihi ante oculos coram amatorem adduxti tuum?*

In priore verſu *mihi* diſyllabum eſt; ita ut *hos mi* ſit trochaeus, ſequens pes dactylus: in poſteriore monoſyllabum *mihi* eliditur. FAERNUS.

Atqui omnes noſtri cum Edd. vett. *Dixtin hos dies mihi ſoli.* Et ſane quod in Bembino ſolo eſt, *Dixtin hos mi | hi dies*, invenuſte dividit *Mihi* in pedes geminos. Lego,

Dixtin hoſce mihi dies ſoli dare te.
Quid tum poſtea?

Sic enim Thais ipſa I, 2, 70.

Sine illum priores partes, hoſce aliquot dies
Apud me habere.

Dies autem hic, ut paſſim, monoſyllabon eſt.

25 TH. *Quid cum illo agas?* THR. *& cum eo clam ſubduxti te mihi*] Hunc ordinem verborum habent omnes fere l. s. & Donatus, ut pronomen *te* ſit antepenultima dictio hujus verſus. Ceterum in aliquibus & quidem antiquis exemplaribus eſt *cum illoc*, ita melius conſtat trochaicus, non facta tamen in *cum eo* ſynaloepha. FAERNUS.

Etiam ex noſtris bene multi *Quid cum illoc agas?* non *illo*. Sed mirum eſt omnes codices hoc Thaidi tribuere; cum hi duo verſus Thraſonis ambo ſint, *Quid cum illoc agas?* quid niſi, quod meretricis eſt, caput cum illo limes?

TH. *Lúbuit.* THR. *Pamphilam érgo huc redde, niſi ſi mavis éripi.*
CH. *Tibi illam reddat, aút tu eam tangas? ómnium.* GN. *ah quid agis? tace.*
THR. *Quíd tu tibi vis? égo non tangam meám?* CH. *tuam autem, fúrcifer?*
GN. *Cáve ſis: neſcis cui maledicas núnc viro.* CH. *non tu hinc abis?*
Scín tu ut tibi res ſe hábeat? ſi quicquam hódie hic turbae coéperis,
Fáciam ut hujus loci dieique meique ſemper mémineris.
GN. *Míſeret tui me, qui húnc tantum hominem fácias inimicum tibi.*
CH. *Díminuam ego capút tuum hodie, niſi abis.* GN. *ain veró canis?*
Sícine agis? THR. *quis tú homo es? quid tibi vis? quid cum illa rei tibi eſt?*
CH. *Scíbis: principio éam eſſe dico líberam.* THR. *hem.* CH. *civem Átticam.* THR. *hui.*

26 *Pamphilam ergo huc redde; niſi vi mavis eripi.*] Meliores codices habent, *Niſi ſi vi:* quorum alterum cum ſupervacuum ſit, ejecerunt *ſi*: ego vero *Vi* ejicio, *Niſi ſi mavis eripi.* Viro docto plus placet *Vi*: quia ita ſupra IV, 6, 14.

Nam haec eaſt, quam miles a me vi nunc ereptum venit.

Ob iſtuc vero ipſum mihi diſplicet: Inde enim huc intruſerunt: nec poeta bis idem tam prope diceret. Ibi recte *Vi* & in Arſi eſt; hic, quod nothum eſſe indicat, in Theſi. Denique in ipſo *Eripi*, praeſentibus militibus, *Vis* ſatis intellegitur.

27 *Tibi illam reddat? aut tu eam tangas?*] Omnes fere libri & in iis antiquiſſimi, & Donatus, *aut tu illam tangas.* Sed eſſet octonarius Iambicus inter tot trochaicos; niſi quis hanc vocem *illam*, poſtremo loco poſitam, eliſione alterius *l*, & *m*, quamvis ſequente conſonante, pyrrichium faciat. FAERNUS.

Tibi illam reddat, aut tu illam tangas?

Inter iſtos, opinor, libros Bembinus erat; idcirco ei nimium addictus Faernus *Tu illam* admiſit, etiam cum verſus diſpendio. Ex *Aut tu illam* ille Dactylum efficit, vir doctus Anapaeſtum: & *Hinc clare,* ait, *liquet* Aut *poſſe corripi.* Itane clare? non vidi magis. Sed remittit nos ad And. I, 3, 3.

Quae ſi non aſtu providentur, me aut herum peſſum dabunt.

Immo ſane hae licentiarum ſordes peſſum Terentium dabunt. Quaſi vero hic loci *Me aut* per ſynaloepham in unam ſyllabam non coaleſcant. Quid multa? Ex tot noſtris codicibus unus tantum *Illam*; ceteri omnes cum vett. Edd. *Tu eam*, quod, ut paſſim, in unam ſyllabam compingitur.

Ib. *Ah quid ais?*] O. Ll. etiam antiquiſſimi, *ah quid agis?* & eo

CH. *Meám ſororem.* THR. *os dúrum.* CH. *viles, núnc adeo edicó tibi,*
Né vim facias úllam in illam. Tháis, ego eo ad Sóphronam
Nútricem, ut eam addúcam, et ſigna oſténdam haec. THR. *tun me próhibeas,*
Meám ne tangam? CH. *próhibebo inquam.* GN. *audín tu? hic furti ſe ádligat:*
Sátis tibi eſt? THR. *idem hoc tú aïs, Thais?* TH. *quaére qui reſpóndeat.*
THR. *Quíd nunc agimus?* GN. *quin redimus: jam haéc tibi aderit ſúpplicans*
'Ultro. THR. *credin?* GN. *ímmo certe: nóvi ingenium múlierum:*
Nólunt ubi velís: ubi nolis cúpiunt ultro. THR. *béne putas.*
GN. *Jám dimitto exércitum?* THR. *ubi vis.* GN. *Sánga, ita ut fortís decet*

amplius ſolus Bembinus *aha*, quod & placet. quae vero ſequuntur verba *quid tu tibi vis*, ea Thraſoni, ut videtur, & recte, Donatus & liber Bembinus attribuunt. FAERNUS. *Agis*, plurimi ex noſtris: ſed omnes *Quid tu tibi vis* Chremeti male aſſignant.

39 *Prohibeo inquam*] Omnes antiqui libri in futuro habent *prohibebo*. FAERNUS.

Tres ex noſtris vetuſtiſſimi *Prohibebo*; ceteri *Prohibeo.* Utrumvis probe.

40 *Satin hoc eſt tibi*] Non temere in ullo invenias l. s. hanc lectionem: ſed in omnibus & Donato, *ſatis hoc tibi eſt*, quae verba militi, & recte, Donatus attribuit. Gnatho enim, cui rixa diſplicebat, perſuadere vult militi, ſufficere ei furti actionem contra Chremetem, qui profeſſus erat ſe prohibiturum ne miles ſuam tangeret. ſed ut trochaicus conſtet, vel *tibi* erit una ſyllaba, vel ex *eſt s*, elidetur. FAERNUS.

Immo nullo modo conſtabit Trochaicus. Vir doctus refingit, *Sat hoc tibi eſt.* Ego malim per interrogationem, & *Hoc* ejecto,

Sátis tibi éſt? Idem hoc tú ais, Thais.

ut Phorm. V, 9, 58.

Satis tibi eſt, Chreme? Immo vero.

41 *Quid nunc agimus? Quin redeamus*] Ita quidem Codices, uno ex noſtris Academico excepto, qui a manu prima *Redimus* habuit; poſtea factum *Redeamus.* Quanto illud venuſtius!

Quid nunc agimus? Quin redimus.

Semper, ubi *Quin* ſententiam inchoat, Indicativo utitur noſter: *Quin taces. Quin accipis. Quin abeo.* Plaut. Men. II, 1, 22.

In ſcirpo nodum quaeris. quin nos hinc domum
Redimus; niſi ſi hiſtoriam ſcripturi ſumus.

Virgine? PY. *ita, utrum praédicemne an táceam?* D. *tu pol, ſi ſapis,*
Quód ſcis neſcis, néque de eunucho, néque de vitio virginis.
Hác re et te omni túrba evolves, ét illi gratum féceris.
'Id modo dic, abiſſe Dorum. PY. *ita fáciam.* D. *ſet videón Chremen?*
Thdis jam aderit. PY. *quíd ita?* D. *quia, cum inde ábeo, jam tum incéperat*
Túrba inter eos. PY. *aúfer aurum hoc: égo ſcibo ex hoc, quíd fiet.*

ACTUS IV. SCAENA V.

CHREMES. PYTHIAS.

CH. *ATTA'T data hercle vérba mihi ſunt: vícit vinum quód bibi.*

unus. Ceteri omnes *Suades*. Utrumvis probe. Plaut. Men. IV, 3, 26.
Ibo & conſulam hanc rem amicos; quid faciundum cenſeant.

53 *Virgine.* PY. *ita, utrum taceamne, an praedicem.* DO. *tu pol, ſi ſapis*] Omnis hujus verſus difficultas eſt in verbo *praedicem*. nam ſi id deducimus a praedico praedicas, verſus non ſtat, qui trochaicus eſt, iambum non admittens: ſi a praedico praedicis, ut ſit praedicem pro praedicam, (antiqui enim dicem efferebant in futuro, pro eo quod nos dicam) ſtat quidem verſus, ſed verbum praedicere videndum eſt ut ſenſui congruat. Vaticanus, qui aliqua ſaepe meliora habet, quam Bembinus & quam omnes alii, hic non *praedicem*, ſed *praedicam* habet: quamvis deinde addito *e*, & diſpuncto *a*, mutatum fuerit in *praedicem*. at Decurtatus, qui & ipſe quoque ex eadem bibliotheca eſt, ſanam & integram habet vocem *praedicam*. ſed ut dixi ſenſum requiro in *praedicam*, vel *praedicem*, penultima producta. FAERNUS.

Vides, quae vir honeſtus Faernus hic contulerit: , ſi *Praedicem*, verſus laborat, ſi *Praedicam*, ſententia. At vir eruditus, ignoratam licentiarum rationem exprobrans, curva omnia ſuo modo corrigit:
Virgine | Ita u |' trum taceamne, an praedicem. Tu pol ſi ſapis.
Nonne belle jam verſus procedit, *Ita u* anapaeſtus, & *Praedicem* dactylus? Quam in promptu erat ſuam Terentio manum reddidiſſe?
Virgine. Ita utrum praedicemne an taceam? Tu pol ſi ſapis.
Mutatur tantum ordo, & bona cauſa eſt. Nam in deliberatione conſilium melius poſterius fere ponitur: ut Heaut. III, 2, 38.
Patiamurne an narremus cuipiam?
Judicatum eſt ibi, ut narrent; quemadmodum hic, ut taceant.

55 *Hac re & omni te turba evolves*] O. fere l. s. & Donatus ita collocant, *& te omni*, ita ſtat trochaicus. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

4 *Chremes*] Codices plerique *Chreme*.

Ac dum accubabam, quám videbar mihi eſſe pulchre ſóbrius!
Poſtquám ſurrexi, néque pes neque mens ſátis ſuum officiúm facit.
PY. *Chremé.* CH. *quis eſt? ehem Pýthias: vah, quánto nunc formóſior*
Vidére mihi quam dúdum? PY. *certe tú quidem pol multo hilarior.*
CH. *Verbum hércle hoc verum erit, Sine Cereré et Libero frigét Venus.*
Set Tháis multo me ántevenit? PY. *ánne abiit jam a milite?*
CH. *Jamdúdum: aetatem. lítes factae ſúnt inter eos máxumae.*
PY. *Nil dixit, tu ut ſequerére ſeſe?* CH. *níl, niſi abiens mi innuit.*
PY. *Eho, nónne id ſat erat?* CH. *át neſcibam id dícere illam, niſi quia*

5 *Certe tu quidem pol*] Liber Bembinus *certo*, quod antiquius videtur. FAERNUS. Omnes noſtri *Certe*; quod rectum eſt.

6 *Verbum hercle hoc verum eſt, ſine Cerere & Libero friget Venus*] Idem liber, itemque Decurtatus, pro *eſt* habent *erit*, quomodo & prius habebat Victorianus, ut adhuc litura demonſtrat. Hoc autem verbo *erit*, antiqui etiam praeſentia & praeterita aſſeverabant. Plautus in Perſa: *Haec erit bono genere nata, nihil ſcit niſi verum loqui.* Terentius in Heautontim. *ſubditum ſe ſuſpicatur. ſubditum? ain tu? certe ſic erit.* Item in Phormione: *Cognatum comperi eſſe nobis. quid? deliras. ſic erit.* Lucanus in primo: *Non tu Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus auctor Poenus erit.* quod Priſcianus libro decimo octavo de conſtructione exponit, pro cognoſcetur. ſtat autem verſus, admiſſo in quartam ſedem proceleuſmatico. FAERNUS.

Noſtri omnes *Eſt*, ut And. II, 5, 15. *Verum illud verbum eſt.* Plaut. Truc. IV, 4, 38.
Verumſt verbum, quod memoratur, ubi amici, eſſe ibidem opus.
Si *Eſt* placet, pro *Sine* lege *Abſque.* Poteris etiam *Erat*, ut Theocritus, Ἦν ἄρ᾽ ἀληθὲς τοῦτο, Θυώνιχε. Sed *Erit* non eſt ſollicitandum. Plaut. Pſeud. II, 3, 11.
Sed profecto hoc ſic erit:
Centum doctum hominum conſilia
ſola haec devincit dea.

7 PY. *anne abiit jam a milite?*] Particula *ne* non eſt in libro Bembino: in alio quoque libro vetuſto deletam eam inveni: & certe non eſt neceſſaria. FAERNUS.

Anne abiit ſcripti plerique. *Abiit* hic diſyllabon eſt. Porro pro *Multo ante venit* lege, *Multo me antevenit.*

8 *Jam dudum; aetatem. lites ſunt inter eos factae maximae*] Ita colloca haec verba ex o. l. s *lites factae ſunt inter eos maximae.* FAERNUS. Sic vett. Edd. & major noſtrorum pars.

9 *Nihil dixit tum ut ſequerere ſeſe?*] Aliqui libri & Donatus, non habent *tum*; & pro ea dictione, in libro Bembino eſt *tu.* mihi utrumque & *tu* & *tum* otioſum videtur:

Corréxit miles, quód intellexi minus: nam me extruſit foras.
Set eccam ipſam: miror úbi ego huic antevórterim.

Actus IV. Scaena VI.

Thais. Chremes. Pythias.

TH. *CRE'DO equidem illum jam ádfuturum, ut illam a me eripiát; ſine veniat.*
'Atqui ſi illam digito attigerit, óculi illi ilico éffodientur.
'Uſque adeo illius férre poſſum inéptiam et magnífica verba,
Vérba dum ſint: vérum ſi ad rem cónferentur, vápulabit.

& geminatis adjacentibus literis, factum. FAERNUS.

Immo illud *Tu* ſuam hic emphaſin habet, & a Faeruo perperam ejectum eſt. Duo ex noſtris veterrimi *Tu;* ceteri *Tum.*

1 *Credo equidem illum jam adfuturum ut illam a me eripiat. ſine*] Hunc verſum ita in aliquibus l. s. ordinatum invenio, ut comprendat etiam verbum *veniat*, quod in impreſſis ſequenti verſui attribuitur. ita erit trochaicus tetrameter acatalecticus, correpta priore in *illam*. ceterum quod ſequitur, *qui ſi illam*, ita ſolus liber Bembinus habet. alii omnes, aut *atqui*, ut & Donatus, aut *atque*. quarum vocum alterutra admiſſa, is verſus qui ſecundus eſt, ejusdem eſt generis, cujus primus: ejuſdem & tertius, ita ut in prima ſede ſit dactylus, qui capiat primam ſyllabam dictionis *ego;* ſecundus pariter dactylus; tertius & quartus trochaei; quintus vel anapaeſtus abjecto *p*, ex *ineptias*, vel trochaeus, aut eliſo *s*, ex ea voce, aut legendo *ineptiam*, ut eſt in libro Bembino, & fuiſſe in Victoriano & Decurtato ex raſura ultimae literae apparet. quartus item verſus ejuſdemmet eſt generis, ita ut dactylum in tertia ſede habeat, aliſo m, ex *enim*, quamvis ſeq[illegible]nante. Item quintus, ſextus, ſeptimus, octavus, & decimus; nonus vero trochaicus dimeter catalecticus, vel etiam iambicus dimeter acatalecticus, ſi tamen in *me hem* non fiat colliſio. undecimus trochaicus tetrameter catalecticus. FAERNUS.

Adfuturum eſſe. Dele *Eſſe* cum vett. Edd. Eo pacto *illam* in Arſi habebis; alioquin in Theſi.

2 *Atqui ſi illam digito attigerit uno, oculi ilico effodientur*] *Oculi*, quod praecipue acuendum erat, totum in Theſi demergitur. Quare ſic lego,

> *'Atqui ſi illam digito attigerit,*
> *óculi illi ilico éffodientur.*

Uno non hic neceſſe eſt; Plaut. Poen. V, 5, 29.

> *Quid tibi illam digito tactioſt?*
> *Quia mihi lubet.*

Illi abſorptum erat a vicinis literis; & poſtea ad verſum ſuſtentandum *Uno* addiderunt. Supra IV, 3, 6.

> *Ut ego unguibus facile illi in oculos involem venefico.*

3 *Uſque adeo ego illius*] Noli cum viro erudito *Adeo* diſyllabon facere. Ejice illud *Ego*; quod a Donato abeſt in Edd. vett.

4 *Verum enim ſi ad rem*] Donatus & MStus & in Edd. vett. *Ve-*

In áliud, inde in áliud: ita miſérrimus
Fuí fugitando, né quis me cognóſceret.
Sed éſtne haec Thais, quám video? ipſaſt. haéreo.
Quid fáciam? quid mea aútem? quid faciét mihi?
TH. *Adeámus. bone vir Dóre ſalve: dic mihi,*
Aufúgiſtin? CH. *era, fáctum,* TH. *ſatin id tibi placet?*
CH. *Non.* TH. *crédin te inpune hábiturum?* CH. *unam hanc nóxiam*
Amitte: ſi aliam admíſero umquam, occídito.
TH. *Num meám ſaevitiam véritu's?* CH. *non.* TH. *non? quid igitur?*
CH. *Hanc métui, ne me críminaretúr tibi.*
TH. *Quid féceras?* CH. *paulúm quid.* PY. *eho paulum inpudens.*
An paúlum hoc eſſe tibi videtur, vírginem

12 *Aufugiſtin*] Quid hic quaerat vir doctus, cui numeri ſaniſſimi ſuaviſſimique hic diſplicent, neſcio. Ejus vero correctionem ſcio nemini placituram,

Dore ſalve, dic mihi.
CH. *Era.* TH. *Aufugiſtin?* CH. *Factum.*

Nempe, ait, Chaerea pavidus & officii plenus, ſingultim haec profert; uſque dum animam recipiat. Quale vero nobis ſomnium narrat? Illene pavidus? confidentiſſimus juvenum, qui haec joco & ludibrio loquitur? Illumne anima deficit? qui decem verſus continuos jam modo pronunciaverat.

13 *Credin te impune abiturum?*] In aliquot antiquis exemplaribus, inter quae eſt & Bembinum, legitur *habiturum* cum aſpiratione. quae minime dubia eſt lectio; dicimus enim *impune habere*, ut & infra: *Siquidem iſtuc impune habueris.* & Virgilius: *Non impune feres.* FAERNUS. Noſtri plerique *Habiturum.*

14 *Mitte, ſi aliam unquam admiſero ullam, occidito*] Hanc lectionem in nullo l. ſ. invenio. Sed hanc quae ſequitur in pleriſque,

Amitte, ſi aliam admiſero un- [illegible]

[illegible] compoſitio & verſui optime ſerviens. FAERNUS. Noſtri quoque *Amitte.*

15 TH. *Num meam ſaevitiam veritus es?* CH. *non.* TH. *quid igitur?*] Aliquot antiqui libri, & in iis Bembinus, item Donatus, non habent verbum *es.* quo dempto ſtat verſus, vel diſſolvendo *quid* in duas ſyllabas, ut in quinta ſede ſit tribrachus, vel in *ſaevitiam* dividendo diphthongum. praeterea in libro ſcripto Donati legitur *ſaevitiem*, quod magis antiquum videtur. FAERNUS.

Etiam a noſtris pleriſque abeſt *Es.* Sed quid verſui ſiet? Nam Faerni illa *Quïd* vel *Saëv* diſſoluta nauſeam excitant. Vir doctus in textum recipit *Es.* Tu hanc corrigendi viam inſiſte,

Num meam ſaevitiam veritu's?
Non. Non? quid igitur?

Hoc pacto reſponſum Chaereae in ictu exauditur.

17 TH. *Quid feceras?* CH. *paululum quiddam.* PY. *eho paululum impudens?*] Et utrobique in hoc verſu, & in ſequenti legendum *paulum* ex libro Bembino, verſuſque ratione. FAERNUS.

Recte *Paulum;* & ſic unus ex noſtris. Praeterea pro *Quiddam,* Chartaceus codex *Quidem.* Repone,

Vitiáre civem? CH. *meám conſervam crédidi.*
PY. *Conſérvam? vix me cóntineo quin ínvolem in*
Capíllum. monſtrum; etiam últro deriſum ádvenit.
TH. *Abin hínc inſana?* PY. *quíd ita? vero débeam*
Credo íſti quicquam fúrcifero, ſi id fécerim:
Praeſértim cum ſe ſérvum fateatúr tuum?
TH. *Miſſa haéc faciamus. nón te dignum, Chaérea,*
Fecíſti: nam ſi ego dígna hac contumélia
Sum máxume, at tu indígnus qui facerés tamen.
Neque édepol, quid nunc cónſili capiám, ſcio
De vírgine iſtac: íta conturbaſtí mihi
Ratiónes omnis, út eam ne poſſim ſuis,
Ita ut aéquum fuerat, ítaque ut ſtudui, trádere:
Ut ſólidum parerem hoc mí beneficium, Chaérea.
CH. *At núnc dehinc ſpero aetérnam inter nos grátiam*
Fore, Tháis. ſaepe ex huiuſmodi re quápiam et

Quid féceras? paulúm quid. Eho paulum, inpudens?

jam vi des, cur *Paulum* acuat ultimam, nempe ob Encliticum *Quid;* ut Graece Μικρόν τι. Heaut. II, 3, 75.

Ubi ſi paululum modo quid te fugerit, ego perierim.

19 *Vitiáre civem? Cónſervam eſſe crédidi. Conſérvam?*] Vides *Conſérvam* in repetitione variare accentum: quod nuſquam apud Noſtrum fieri ſolet. Repono igitur:

Vitiáre civem? Meám conſérvam credidi.

Plaut. Caſ. I, 1, 20.

Bellam & tenellam Caſinam; conſervam tuam.

Sic Amph. Prol. 129. *Conſervum ſuum.* Mil. II, 1, 67. *Meus conſervus.* & II, 2 88. Cum *Eſſe* hic inſereretur, *Meam* ob verſum poſtea ejectum eſt.

22 TH. *Abi hinc inſana.* PY. *quid ita vero? debeam Credo iſti quicquam furcifero ſi id fecerim*] Liber Bembinus, pro *abi*, *abin*, pro *fecerim*, *fecero* habet. Ceterum quod Donatus in expoſitione horum verborum *debeam Credo iſti quicquam furcifero* dicit ſubaudiri debere *vero*, non video cur eam dictionem deſideret, quae mutata tantum diſtinctione praeſto eſt; ſi enim poſt *quid ita* diſtinguas, remanet vox *vero* ſubſequentibus applicata, hoc modo, *quid ita? vero debeam Credo iſti quicquam furcifero.* FAERNUS.

Unus ex noſtris veterrimus *Abin*, *n* nunc eraſo: omnes *Fecerim;* quod equidem praetulerim; quia *Furcifero Fecero* ingratum quiddam ſonant.

30 *Ut eam non poſſim ſuis Ita ut aequum fuerat, atque ut ſtudui tradere*] Sex e noſtris Codices, & in iis vetuſtiſſimi, *Ne poſſim:* unus etiam antiquus *Neque ut ſtudui.* Repone,

Ut eam ne poſſim ſuis,
Ita ut aequum fuerat, itaque ut ſtudui, tradere.

Ut ne paſſim. *Aliquid facerem, ut hoc ne facerem. Ita itaque* ſaepius. And. III, 3, 18.

Immo ita volo, itaque poſtulo, ut fiat, Chreme.

Malo éx principio mágna familiáritas
Conſlátaſt. quid ſi hoc quiſpiam voluít deus?
TH. *Equidém pol in eam pártem accipioque ét volo.*
CH. *Immo íta quaeſo. unum hoc ſcíto; contuméliae*
Non mé feciſſe caúſa, ſet amorís. TH. *ſcio.*
Et pól propterea mágis nunc ignoſcó tibi.
Non ádeo inhumano égo ſum ingenio, Chaérea,
Neque ita ínperita, ut quíd amor valeat, néſciam.
CH. *Te quóque jam, Thaís, íta me di bene amént, amo.*
PY. *Tum pól ab iſtoc tibi, éra, cavendum intéllego.*
CH. *Non auſim.* PY. *nil tibi quícquam credo.* TH. *déſinas.*
CH. *Nunc égo te in hac re mi óro ut adjutríx ſies,*
Ego mé tuae comméndo et committó fidei:
Te mihi patronam cápio, Thaís: te óbſecro:
Emórior, ſi non hánc uxorem dúxero.
TH. *Tamen ſí pater quid.* CH. *áh volet, certó ſcio:*

35 *Malo ex principio*] Praepoſitio *ex* abeſt ab omnibus antiquis libris. in reliquis collocata eſt ante dictionem *malo*, ubi ſtare propter verſum non poteſt. quare ſubditiciam rati ſumus. FAERNUS.

Sex e noſtris *Ex malo principio;* & recte fecit qui primus *Malo ex principio* edidit. Amat Noſter, ut liqueſcant vocales ultimae: praeſertim cum eaedem geminantur.

41 *Non adeo inhumano ingenio ſum, Chaerea*] Noſtri plerique omnes *Sum ingenio.* unde reponendum,

Non ádeo inhumano égo ſum ingenio, Chaérea.

42 *Neque tam imperita*] Omnes fere antiqui libri & in iis Bembinus, *Neque ita imperita.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Ita.*

44 *Tum pol tibi ab iſto*] Plerique l. s. etiam antiqui & Donatus *ab iſtoc* habent. quo quidem modo melius ſtat ſenarius: aut legendum ut in Bembino, *cavendum eſſe.* FAERNUS. Tres ex noſtris veterrimi, paulo melius,

Tum pol ab iſtoc tibi, era, cavendum intellego.

47 *Ego me tuae commendo*] Hujus verſus & ſequentis ordinem ex l. s. o. commutamus, ut qui nunc prior eſt, ſit poſterior. FAERNUS. Sic & noſtri & Edd. vett.

48 *Te mihi patronam cupio*] Omnes quotquot ſunt l. s. *capio* habent. idque in aliquibus etiam Donati libris eſt: in aliquibus *cupio.* FAERNUS. Noſtri etiam omnes cum Edd. vett. *capio.*

50 TH. *Tamen ſi pater.* CH. *quid? ah volet, certo ſcio*] Ut ſenarius ſuſtentetur, elide *r*, ex *pater*, vel *n*, ex *tamen.* FAERNUS.

Diſtingue hoc modo:

Tamen ſi pater quid. CH. *Ah volet, certo ſcio.*

ut Andr. V, 4, 47.

Cauſa optumaſt: Niſi ſi quid pater ait aliud.

Vides *Patér* ultimam acuere; ob ſequens Encliticon *Quid.*

Civis modo haec ſit. TH. *paululum opperirier*
Si vis, jam frater ipſe hic aderit virginis:
Nutricem adcerſitum iit, quae illam aluit parvolam:
In cognoſcendo tute ipſe aderis, Chaerea.
CH. *Ego vero maneo.* TH. *viſne interea, dum venit,*
Domi opperiamur potius, quam hic ante oſtium?
CH. *Immo percupio.* PY. *quam tu rem actura obſecro es?*
TH. *Nam quid ita?* PY. *rogitas? hunc tu in aedis cogitas*
Recipere poſthac? TH. *cur non?* PY. *crede hoc meae fidei,*
Dabit hic pugnam aliquam denuo. TH. *au, tace obſecro.*
PY. *Parum perſpexe eius mihi videre audaciam.*
CH. *Non faciam, Pythias.* PY. *non pol credo, Chaerea,*
Niſi ſi commiſſum non erit. CH. *quin, Pythias,*
Tu me ſervato. PY. *neque pol ſervandum tibi*
Quicquam dare auſim, neque te ſervare: apage te.
TH. *Adeſt optume ipſe frater.* CH. *perii hercle: obſecro*
Abeamus intro, Thais: nolo me in via
Cum hac veſte videat. TH. *quamobrem tandem? an quia pudet?*

55 *Viſne interea dum is venit*] Ita aliqui libri habent, aliqui vero *dum venit is.* quae variatio facit ut eam dictionem ſubditiciam putem: eo magis quod nec in libro Bembino eſt, ubi ita legitur, *vin interea dum venit.* FAERNUS. Noſtri *Viſne*, quod melius.

61 *Parum perſpexiſſe ejus videre audaciam*] Mutarunt olim Magiſtri; ne Noſter vetuſte loquens diſcipulis diſpliceret. Revoca ipſius manum:

Parum perſpexe eius mihi videre audaciam.

Plaut. Mil. I, 6, 72.

Et me deſpexe ad te per impluvium tuum.

Ita *Reſpexis* bis, ter.

62 *Non faciam, Pythias. Non pol credo, Chaerea*] Dictio *pol* non eſt in libro Bembino, niſi recenti manu addita. quae & impedit verſum: non tamen adeo ut non poſſit aliquo modo ſuſtentari. FAERNUS.

Vir doctus, vel *Pythias*, ait, dactylus, vel *Pythjas* ſpondeus. Quid frequentius eſt, vel Lucilio & Lucretio, quam *s* poſt brevem vocalem ejicere: *Dulcedini' fructum?* Sic hic *Pythia' non. Famelicu' videt.*

69 *Virgo vero*] Donatus non per interrogationem, ſed affirmative legit, ut *Egregiam vero laudem.* dicente enim Chaerea ſe nolle in via videri cum veſte Eunuchi, ſubjicit Pythias: *virgo vero.* quaſi diceret, en qui ſit virginalis pudoris. FAERNUS.

Ib. *I prae, ſequar*] Antiqui libri, & Donatus, *ſequor.* FAERNUS.

Plerique noſtri quoque, *Sequor.* Recte: una enim cum eo egreditur e Scaena.

2 *Illi ſacrilego gratiam*] O. l. s. *ſacrilego illi.* FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

CH. *Id ipſum.* PY. *id ipſum? virgo vero.* TH. *i prae, ſequor.*
Tu iſtic mane, ut Chremem introducas, Pythias.

ACTUS V. SCAENA III.

PYTHIAS. CHREMES. SOPHRONA nutrix.

PY. *QUID, quid venire in méntem nunc poſſit mihi?*
Quidnám qui referam ſácrilego illi grátiam,
Qui hunc ſúppoſivit nóbis? CH. *move vero ócius*
Te, nútrix. SO. *moveo.* CH. *vídeo, ſet nil prómoves.*
PY. *Jamne óſtendiſti ſigna nutrici?* CH. *ómnia.*
PY. *Amábo, quid aït? cógnoſcitne?* CH. *ac mémoriter.*
PY. *Bene édepol narras: nam illi faveo vírgini.*
Ite íntro; jamdudum éra vos exſpectát domi.
Virúm bonum eccum Pármenonem incédere
Videó: vide ut otióſus it, ſi dis placet.
Speró me habere, qui húnc excruciem meó modo.
Ibo íntro de cognítione ut certúm ſciam:
Poſt éxeo, atque hunc pérterrebo ſácrilegum.

3 *Qui hunc ſuppoſuit nobis.* CH. *move vero ocius*] *Qui hunc* non poteſt Iambum efficere; cum extra iſtum neceſſario ſynaloepham patiatur. Repone,

Qui hunc ſúppoſivit nóbis. Move vero ócius.

Et hoc magiſtri immutarunt. Plautus ſaepius *Expoſivit*, *Depoſivit*: quod nec Catullus refugit XXXV. *Depoſivit olivam.*

10 *Ut otioſus ſit*] Liber Bembinus *it.* quamvis hoc verbum per *d* ſcriptum ſit. FAERNUS.

Noſtri omnes mendoſe *Sit* habent. Eugraphius: *Attende ut ſecurus Parmeno* ambulat & *otioſus.*

11 *Spero me habere qui hunc meo excruciem modo*] Apud Priſcianum p. 1143. Codex veterrimus habet, *Hunc excruciem meo modo.* Recte, ut in iſtu acuatur *Meo.* Sic Heaut. II, 4, 21.

Hocine me miſerum non licere meó modo ingenium frui?

And. I, 1, 126.

Sine nunc meó me vivere interea modo.

13 *Poſt exibo atque hunc perterrebo ſacrilegum*] *Ibo intro -- Poſt exibo.* Non ſatis venuſte. Repone,

Poſt exeo, atque hunc perterrebo ſacrilegum.

Supra III, 2, 40.

Simul imperabo. poſtea continuo exeo.

Nam ut omittam] Bembinus *mittam.* FAERNUS.

Nam ut mittam, quod ei amorem difficillimum &
Cariſſimum ab meretrice avara, virginem
Quam amabat, eam confeci ſine moleſtia.

Duo quoque ex noſtris vetuſtiſſimi *Mittam.* Sed quid quaeſo eſt *Virginem confeci?* Donatus: 'Cum diceret deberet, *Quod ei amorem difficillimum & cariſſimum confeci:* 'oblitus dicti ſuperioris tranſit ad '*Virginem.* Quod ſi dixiſſet *Amo-*

ACTUS V. SCAENA IV.

PARMENO. PYTHIAS.

PA. *REVI'SO, quidnam Chaérea hic rerúm gerat.*
Quod ſi áſtu rem tractávit, di voſtrám fidem,
Quantam ét quam veram laúdem capiet Pármeno?
Nam ut mittam, quod eï amórem difficillimum et
Cariſſimum, a meretrice avara vírginem
Quo amábat, eum confécí ſine moléſtia,

'*rem confeci;* poſſet intelligi *Confe-* '*ci*, expedivi, perfeci. At vero '*Virginem confeci*, quid intellige- 'mus, niſi hoc unum, Virginem a 'Chaerea confectam atque devictam.' Vides, quantam veteribus Magiſtris moleſtiam haec dederint: nec immerito; non enim aliter explicabis, niſi prius emendaveris. Ecce tibi rem confectam:

> *Nam ut mittam, quod ei amorem difficillimum &*
> *Cariſſimum, a meretrice avara virginem*
> Quo *amabat*, eum *confeci ſine moleſtia.*

Ubi id habes, quod poſtulavit Donatus: *Confeci*, expedivi amorem difficillimum & cariſſimum, quo amabat virginem ab meretrice avara. *Amare a meretrice virginem*, hoc eſt, in domo & familia meretricis. Sic *Amare a lenone*. Adel. III, 2, 30. ex Palmerii diſtinctione:

> *Perii, quare?* Amare *occepit aliam. Vae miſerae mihi.*
> *Neque id occulte fert:* a lenone: *ipſus eripuit palam.*

Plaut. Pſeud. I, 2, 69. *Ubi ſunt qui amant a lenone?* Poen. V, 2, 132.

> *Amat a lenone hic. Facere ſapienter puto.*

A meretrice omnes noſtri, non *Ab*. Eugraphius ad locum: *Gloriatur, quod amorem ei difficillimum explicaverit, cujus partes enumerat: quod* eum *confecit ſine moleſtia* &c.

14 *Quae cum amatore ſuo cum coenant, liguriunt*] Tres antiquiſſimi libri *ligurriunt* per duo *r* ſcribunt. poſſet ergo hic verſus ſuſtentari eliſo per parellipſin altero ex eis: melius tamen eſt retrahere dictionem *ſuo*; quae nec in libro Victoriano eſt niſi ſuperaddita. nec ſane ſenſui eſt neceſſaria. ita pulchre procedet ſenarius, habens dactylum in prima, non facta colliſione in *cum*. FAERNUS.

> *Quae cum amatore cum coenant, ligurriunt.*

Libri fere omnes *cum amatore ſuo*: quod vir eruditus in textum admiſit, & *Liguriunt* ſcribit ſecunda brevi. Sed laterem profecto lavant, quicumque huic verſui medicari cupiunt: quem certis jam argumentis cum ex verbis tum ex ſententia ſpurium eſſe convincam. Principio *Ligurrire* ſemper ſecundam producit. Horat. Serm. I, 3, 81.

> *Semeſos piſcis tepidumque ligurrierit jus.*

& II, 4, 79.

> *Tractavit calicem manibus dum furta ligurrit.*

Ennius apud Donatum Phorm. II, 2, 25.

> *Mox cum alterius abligurrias bona.*

Catullus:

> *De meo ligurrire libido eſt.*

Auſonius Ep. 128.

> *Eunus Syriſcus inguinum ligurritor.*

Plaut. Capt. I, 1, 16.

Sine ſúmptu, ſine diſpéndio: tum hoc álterum,
Id véroſt quod ego míhi puto palmárium
Me répperiſſe, quó modo aduleſcéntulus
Meretrícum ingenia et móres poſſet nóſcere,
Matúre ut cum cognórit, perpetuo óderit.
Quae dúm foris ſunt, níl videtur múndius,
Nec mágis compoſitum quícquam, nec magis élegans:
[Quae, cúm amatore cúm cenant, ligúrriunt.]
Harúm videre inlúviem, ſordes, ínopiam;

Dum ruri rurant homines, quos ligurriant.

Nuſquam aliter reperias: & fruſtra ſe tutatur vir doctus inepto iſto Donati Etymo: *Ligurio ἀπὸ τοῦ λιγυροῦ, quod ſecundum Graecos ſuave intelligitur.* Graeci enim λιγυρὸν de ſuavi tantum ſono dicunt, numquam de ſapore. Deinde & ſenſu abhorret: ſi enim *Cum amatore ligurriunt;* tum & foris quoque edaces ſunt & cibi avidae, prorſus contra ſententiam. Donatus quidem ſic exponit: *Ligurire dicitur, qui eleganter & more ſenum multo faſtidio ſuaviora quaeque deguſtat.* Atqui falſum hoc, & ad hujus ipſius loci explicationem confictum. Refutant loca jam ſupra a me citata. Si ita eſſet; ne nata quidem ex eo eſſent compoſita illa, *Abligurrio, Obligurrio;* hoc eſt, devoro, heluor, conſumo. Gloſſae veteres: *Ligurio,* λίχνος, λίμβος. Λίχνος, *guloſus, catillo, ganeo. Glutto,* λίμβος, λαίμαργος. Quid jam videtur? Adde, quod *Cenánt* invenuſte acuat ultimam: adde, quod *Amatore ſuo* ſtulte dictum pro *Amatoribus ſuis:* Illud enim de una dicitur, non de pluribus. Plaut. Pſeud. I, 1, 39.

Phoenicium Calidoro amatori ſuo.

& Mil. II, 2, 84.

Dicam hanc Athenis adveniſſe cum amatore aliquo ſuo.

& 90.

Cum amatore ſuo amplexantem atque oſculantem.

Hoc ſenſit Librarius apud Lindenbrogium qui ſic dedit,

Quae, cum amatores ſuos vocant, ligurriunt.

Atqui ſi *vocant,* o bone: *domi* ſunt, non *foris;* & ſententia ſecum pugnat. Adde, quod nihil dicat hic verſiculus, quod non ante & melius dictum ſit: atque hoc dempto, locus plenus ſit & perfectus. Ex Lindenbrogii codice id colligas, Annotatiunculam olim inter lineas factam, in textum poſtea irrepſiſſe; & pro vario Librariorum captu in ſenarii numeros redactam.

15 *Harum videre ingluviem, ſordes, inopiam*] Pauciſſimos libros ſcriptos invenias, in quibus pro *ingluviem* non legatur *illuviem,* vel *inluviem,* ut in omnibus antiquis. & ſane ita legendum eſſe etiam ipſa oppoſitorum ratio ordoque oſtendit. duo attulit ſupra, quae in meretricibus decora videantur; mundiciem, & in capiendo cibo modeſtiam: illam quidem ubi dixit, *nihil videtur mundius, nec magis compoſitum quicquam, nec magis elegans;* hanc vero ibi: *Quae cum amatore cum cenant ligurriunt.* ad quae nunc eodem ipſo ordine quo propoſita ſunt, reſpondet: mundiciei quidem, inluviem, ſordes, inopiam opponens; modeſtiae vero in cibo capiendo, inhoneſtam voracitatem, quam duobus verſibus his deſcribit: *Quam inhoneſtae ſolae ſint domi atque avidae cibi. Quo pacto ex jure heſterno panem atrum vorent.* eſſe autem op-

Quam inhonéſtae ſólae ſint domi atque avidaé cibi;
Quo pácto ex jure heſtérno panem atrúm vorent;
Noſſe ómnia haec ſalúti eſt adoleſcéntulis.
PY. *Ego pol te pro iſtis dictis et factis, ſcelus,*
Ulciſcar; ut ne inpune nos inlúſeris.
Pró deum fidem, fácinus foedum! o inſélicem adoleſcéntulum!
'O ſceleſtum Pármenonem, qui iſtum huc adduxit! PA. *quid eſt?*
PY. *Miſeret me: itaque ut né viderem, miſera huc effugi foras,*
Quaé futura exémpla dicunt in eum indigna. P. *o Júppiter.*
Quaé illaec turba eſt? númnam ego perii? adíbo. quid iſtuc,
Pythias?
Quid ais? in quem exémpla fient? PY. *rógitas, audaciſſume?*
Perdidiſti iſtum quem adduxti pro eúnucho adoleſcéntulum,
Dúm ſtudes dare verba nobis. PA. *quid ita? aut quid factúmſt? cedo.*

poſita mundiciem & inluviem ex eo liquet, quod per inluviem, immundus quis dicitur. Terentius in Heautont. *Neclecta, immunda illuvie.* Virgilius: *Foeda illuvies.* quod ſi *ingluviem* legas, praeterquam quod oppoſitorum ordo non ſervaretur, etiam in hoc poeta peccaret, quod nec in electo quidem ab ſe ordine permaneret: ſed transeundo ab *ingluvie* ad ſordes, & inopiam, deinde rurſus ad *ingluviem* revertendo, confuſione indecora, diverſa inter ſe rerum genera permiſceret. FAERNUS. Etiam ex noſtris plerique *Inluviem*; & ſententia id flagitat.

18 *Noſſe ómnia haec ſalús eſt adoleſcentulis*] Sentitne auris tua ingratum illud *Salús eſt*? Si minus; at certe hoc concedes, vix bene Latine ſic dici. Repono,

Noſſe omnia haec ſaluti eſt adoleſcentulis.

Sic Heaut. II, 3, 93.

An ea quoque dicetur hujus, ſi una haec dedecori eſt parum?

Plaut. Merc. II, 2, 32.

Sin ſaluti quod tibi eſſe cenſeo, id conſuadeo.

Moſt. II, 1, 4.

Nec ſalus nobis ſaluti jam eſſe, ſi cupiat, poteſt.

Suetonius Aug. XIV. *Saluti fuit, quod qui deſiderabatur, repente apparuit incolumis.*

20 *Ulciſcar; ut ne inpune in nos inluſeris*] Melius ex Regiis unus, & ex Meadianis alter, *Inpune nos illuſeris.* Sic Heaut. IV, 4, 19. *Dignam me putas, quam inludas:* & Phorm. V, 8, 22. *Satis ſuperbe inluditis me.*

21 *Pro fidem deum*] Solus liber Bembinus habet hanc collocationem verborum: quamvis deinde eadem fere manu, eorum inverſio ſit notata ab indicante legendum *pro deum fidem*, ut habent omnes alii libri & Donatus. quod ſi recipimus, oportebit in ſecunda ſede trochaici dactylum collocare, eliſo *m*, ex *fidem*, quamvis ſequente conſonante. ſane in antiquiſſimis libris haec ſuperioribus junguntur, in unam eandemque ſcaenam. FAERNUS.

Servius ad Aen. II, 502. ſic citat:

Pro deum atque hominum fidem.

Fortaſſe an vera lectio eſt,

Pro deum atque hominum, facinus foedum.

łcam: virginem iſtam, Thaidi hódie quae donó dataſt,
ɪm civem hinc éſſe? et fratrem eii éſſe adprime nóbilem?
'ſcio. PY. *atqui ſic inventaſt: éam iſte vitiavit miſer.*
i id reſcivit factum fráter violentiſſimus,
uidnam fecit? PY. *cónligavit prímum eum miſeris modis.*
ɔnligavit? PY. *ét quidem orante, út ne id faceret, Tháide.*
uid aïs? PY. *nunc minátur porro ſéſe id quod moechis ſolet:*
go numquam vídi fieri, néque velim. PA. *qua audácia*
n facinus aúdet? PY. *quid ita tántum?* PA. *an non hoc máxumumſt?*
ɪmo umquam pro moécho vidit in domo meretrícia

lie quae dono data'ſt] Liber s, *quae hodie*. FAERNUS. ɪnes noſtri, *Thaidi*, *hodie* ecte; & gratior it verſus: ·ir doctus ſenſit.

s eam hinc civem eſſe?] Atɔacto *Civem* in Theſi totum r. Omnes fere noſtri, *Scis* ɪ *hinc eſſe?*

ejus fratrem adprime no- Ɔ. l. s. ita collocant, *fra-* ; & Donatus quoque. ac ɪ is ipſe & libri ſcripti Te·e omnes, poſt *ejus*, habum *eſſe*. quod & verſui ɪm eſt, & ſermoni, quamnatum videatur, non inɪm. FAERNUS. ɪ etiam noſtri, *Fratrem* ſed lege, *Fratrem eii eſſe*. licat, fratrem virgini eſſe; ɪit ut Parmenoni notum. ɪ potuit hoc ſcire, qui ne idem quae eſſet ſciret?

r ubi id reſcivit factum] s liber non habet particunisi ſuperadditam: qua *factum* nomen erit, & perac ſi diceret, ubi reſcivit ɔd elegantius ſine pronovidetur. FAERNUS.

Ille ubi reſcivit factum: Sic ex Bembino Faernus; & ſic ex Regiis unus. Ceteri omnes, *Ille ubi id reſcivit factum*. Adel. I, 1, 45. *Dum id reſcitum iri credit*. Hec. III, 1, 7. *Priuſquam id reſcitumſt*. Andr. Prol. v. 15. *Id iſti vituperant factum*. Eun. I, 2, 14. *Aut ego iſtuc abs te factum nihili penderem*.

33 *Quidnam fecit?* PY. *conligavit primum eum miſeris modis*. PA. *hem*] Liber Bembinus, particulam *hem* in ſequentem verſum rejicit, qui hoc modo eſſet octonarius, cum alii ſint trochaici. ſed melius eſt eam interjectionem delere ex fide aliorum vetuſtorum librorum, verſuumque ratione: ita enim erunt omnes trochaici. FAERNUS.

Neque noſtri agnoſcunt *Hem*. Et praeterea illud *Atque equidem*, quod libri conſtanter retinent, ſuo ſe indicio prodit. Lege, *Et quidem* orante. *Equidem* in priſcis ſcriptoribus ſemper perſonae primae eſt, & *Atque equi* Dactylus non commode in ea ſede locatur.

38 *Quis homo pró moecho umquam vidit*] Vides *Pró* acui, & *Moecho* in Theſi deprimi. Non ita Scae-

Préndi quemquam? PY. *néſcio.* PA. *at ne hoc néſciatis, Pýthias;*
Díco, edíco vóbis, noſtrum eſſe illum erilem filium. PY. *hem,*
Obſecro an is eſt? PA. *né quam in illum Thaïs vim fierí ſinat.*
Atque adeo autem cúr non egomet intro eo? PY. *vide, Pármeno,*
Quíd agas, ne neque ílli proſis, ét tu pereas: nam hóc putant,
Quícquid factumſt, á te eſſe ortum. PA. *quíd igitur faciám miſer?*
Quidve incipiam? ecce aútem video rúre redeuntém ſenem:
Dicam huic, an non dicam? dicam hercle: étſi mihi magnúm malum
Scio paratum: ſét neceſſe eſt: húic ut ſubveniát. PY. *ſapis.*
Ego abeo intro: tu íſti narra omne órdine, ut factúm ſiet.

ACTUS V. SCAENA V.

LACHES. PARMENO.

LA. *EX meó propinquo rúre hoc capio cómmodi:*

na proxima v. 22. *Hunc pro moecho poſtea.* Lege hic ergo,

Quis homo unquam pro moecho vidit.

Ita voces ſingulae recte feriuntur.

39 *Deprehendi quemquam?*] Hic verſus eſt octonarius iambicus, cum alii hujus ſcaenae ſint trochaici catalectici; ſed in dictione *deprehendi* variant l. s. alii enim *deprendi*, alii *apprehendi.* Bembinus & Vaticanus, *prehendi*, quae mihi lectio probatur. ex qua facio *prendi*, duas in unam priores ſyllabas contrahendo: praeſertim cum aliquot libri eam partem ita contractam habeant in *deprendi.* ita verſus eſt trochaicus catalecticus. FAERNUS.

Duobus exceptis omnes noſtri *Prehendi*, hoc eſt, ut Faernus, *Prendi.*

44 *Ex te eſſe ortum*] Noſtri fere omnes *A te eſſe.* Sic And. III, 2, 9. *Abs te eſſe ortum.* & II, 1, 35.

Tamen tibi a me nulla eſt orta injuria.

46 *Dicam huic, an non? dicam hercle: etſi mihi magnum malum*] Hic verſus, qui ut ceteri Tetrameter eſſe debuit, toto pede brevior eſt. Sed praeſto adeſt vir doctus, qui nulla neque in *Dicam* neque in *Hercle* eliſione facta pedem, ſed ligneum, ſuppeditat. Quo vero exemplo nulla hic fiet eliſio? Plauto, ait, hoc frequens. Miſeret me profecto Plauti, qui omnibus erratis patronus accerſitur. Tu mecum lege,

Dicam huic, an non dicam? dicam hercle, etſi mihi magnum malum.

48 *Ego abeo intro: tu iſti narrato omnem rem ordine ut factum ſiet*] In magnam difficultatem incidit & hic verſus. ſed cum liber Victorianus & Bembinus non *narrato* habeant, ſed *narra:* cumque & ab his libris, & ab omnibus aliis abſit

Neque agri neque urbis ódium me umquam pércipit.
Ubi ſátias coepit fieri, commutó locum.
Sit eſtne ille noſter Pármeno? et certe ipſus eſt.
Quem praéſtolare, Pármeno, hic ante óſtium?
PA. *Quis homóſt? ehem, ſalvom te ádveniſſe gaúdeo.*
LA. *Quem praéſtolare?* P. *périi: lingua haerét metu.* L. *hem,*
Quid eſt quód tu trepidas? ſátine ſalve? dic mihi.
PA. *Ere, prímum te arbitrári id quod res éſt velim:*
Quicquid huïus factumſt, cúlpa non factúmſt mea.
LA. *Quid?* P. *récte ſane intérrogaſti. opórtuit*
Rem praénarraſſe me. émit quendam Phaédria
Eunúchum, quem dono huic daret. L. *cui?* P. *Tháidi.*
LA. *Emit? perii hercle. quánti?* P. *viginti minis.*
LA. *Actúmſt.* P. *tum quandam fídicinam amat hinc Chaérea.*
L. *hem,*
Quid? ámat? an jam ſcit ille quid meretrix ſiet?
An in áſtu venit? áliud ex alió malum.
PA. *Ere né me ſpectes: me ínpulſore haec nón facit.*

dictio *rem:* ita enim in omnibus legitur, *omnem ordinem, ut factum ſiet*, unus etiam pro *omnem*, *omne* habeat; crediderim & verſui commode & ſermoni, legendum,

Ego abeo intro: tu iſti narra
omne ordine, ut factum ſiet.

quod autem *omne* abſolute dici poſſit, oſtendit Plautus in Amphitryone,

Ordine omne ut quicque d' actum
eſt, dum apud hoſtes ſedimus,
Ediſſertavit. FAERNUS.

Mire hic variant codices noſtri. Recte Faernus. Sed in loco Plautino Amph. II, 1, 52. pro *Ut quicque d' actumſt*, lege, *Uti quicque actumſt.*

6 *Quis homoſt? ehem, ſalvom te advenire, ere, gaudeo*] Omnes noſtri, uno excepto, *Adveniſſe* cum Edd. vett. Praeterea duo veterrimi & tertius bonae notae non habent *Ere*. Lege,

Salvom te adveniſſe gaudeo.

Mox tertio abhinc verſu *Ere* habes, quod putide repeteretur.

8 *Hem, quid eſt quod trepidas?*] Appone *Hem* verſui priori: & in ſequenti lege,

Quid eſt, quod tu trepidas?

Tu habent noſtri plerique omnes.

9 *Ere primum te arbitrari, quod res eſt, velim*] Plerique ex noſtris, *Id quod res eſt*. Supra IV, 6, 10. *Quid ais? Id quod res eſt.*

15 *Tum quandam fidicinam amat hic Chaerea*] Repone, *Amat hinc Chaerea*: id eſt, eadem Thaidis domo. Sic *Amat a meretrice, a lenone.* Vide ad V, 4, 4.

16 *Hem, quid? amat? an ſcit jam ille quid meretrix ſiet*] Vides *Amat*, quod praeſertim in repetitione acui debebat, in Theſi latere. Ergo *Hem* priori verſui appone, & lege,

Quid? ámat? an jám ſcit ille
quid meretrix ſiet?

Infra V, 6, 15.

Quid? jam ſcis te periſſe?

LA. *Omitte de te dicere. ego te, fúrcifer,*
Si vívo. ſet iſtuc quícquid eſt, primum éxpedi.
PA. *Is pro illo eunucho ad Thaídem huc dedúctus eſt.*
LA. *Pro eunúchon?* P. *ſic eſt. húnc pro moecho póſtea*
Compreheńdere intus, ét conſtrinxere. L. *óccidi.*
PA. *Audáciam meretrícum ſpecta.* L. *númquid eſt*
Aliúd mali damníve quod non díxeris
Relíqüom? P. *tantum eſt.* L. *céſſo huc introrúmpere?*
PA. *Non dúbium eſt quin mi mágnum ex hac re ſit malum:*
Niſi quía neceſſum fúit hoc facere. id gaúdeo
Propter me hiſce aliquid éſſe eventurúm mali:
Nam jámdiu aliquam caúſam quaerebát ſenex,
Quamobrem áliquid aegre fáceret iis: nunc répperit.

Priſcianus p. 1012. *Hem, quid? amat? an ſcit ille*: omiſſo *Jam:* ſic ibi & vetus codex.

21 *Ad Thaidem hanc*] Pronomen *hanc* non eſt in libro Bembino, & certe ſuperfluit, cum jam ſupra dixerit. *huic Thaidi.* FAERNUS.

Noſtri omnes, uno excepto, *Hanc*: & ſane amat Terentius ſyllabas ultimas liquefacere. Lege vero,

Is pro illo Eunucho ad Thaidem huc deductus eſt.

Supra II, 3, 60. ipſe dicit Parmeno:

Huc deductaſt ad meretricem Thaidem; ei dono dataſt.

Et nota, eum tam hic quam illic ante oſtium Thaidis ſtetiſſe.

26 *Reliquom.* PA. *tantum eſt.* LA. *ceſſo huc intro irrumpere?*] Liber Bembinus & Victorianus & aliqui alii, *introrumpere.* Plautus in Rudente, *Introrumpam jam huc in Veneris fanum,* utroque modo verſus ſtat, ſi in *ceſſo huc* ſynaloepha non fiat. F.·ERNUS.

Non in *Ceſſo hac* ceſſat Synaloepha: ſed *Reliquom* eſt quadriſyllabon, ut alibi non raro. *Introrumpere* autem etiam Nonius hic legit v. Rumpere. Vide Plaut. Amph. IV, 3, 15. & Mil. II, 5, 50.

28 *Niſi quia neceſſe fuit*] In libro Bembino ſcriptum eſt *neceſſus*, quod & Donatus admittit. FAERNUS.

Sane ſyllaba longa hic verſum adjuvat. Sed *Neceſſum* hic malim, ut ſaepe apud Plautum. Donatus quidem agnoſcit *Neceſſus*, ſed genere maſculino ut *Neceſſis*.

31 *Quamobrem inſigne aliquid faceret iis: nunc repperit*] Unus tantum ex noſtris hoc ordine: duo cum vett. Edd. *Inſigne faceret aliquid*; plerique, *Aliquid inſigne faceret.* Repone certiſſime:

Quamobrem aliquid aegre facere[t] iis; nunc repperit.

Supra IV, 1, 10. *Voluit facere contra huic aegre.* Plaut. Caſ. III, 4, 17. *Quin cupio tibi, Quin aliqui[d] aegre facere, quin faciam lubens.* *Aliquid mali inſigne* ne Latinum quidem eſt. In altero quoque ordine legere poteris, *Quamobrem aegre faceret aliquid iis.*

3 *Mihi ſolae ridiculo fuit*] *Solae* omnes codices, & Priſcianus p. 678. *Hujus & huic Solae*, ex hoc ipſo loco. Et tamen Eun. III, 2, 27. *Sibi ſoli.* IV, 2, 9. *Mancendumſt ſoli.* IV, 7, 23. *Mihi ſoli.* V, 1, 15. *Soli creditaſt.* Adel. I, 1, 9. *Tibi ſoli.* Hec. III, 2, 15. *Sola*

Actus V. Scaena VI.

Pythias. Parmeno.

'UMQUAM édepol quicquam jámdiu quod mágis vellem evenire
énit, quam quod módo ſenex intro ád nos venit érrans.
'ólae ridiculó fuit, quae quid tímeret ſcíbam.
)uid hoc aútemſt? PY. *nunc id pródeo, ut convéniam Parmenónem.*
i óbſecro eſt? P. *me quaérit haec.* PY. *atque éccum video: adíbo.*
uid éſt, inepta? quíd tibi eſt? quid rídes? pergin? PY. *périi:*
a jam ſum miſera te ridéndo. PA. *quid ita?* PY. *rógitas?*
uám pol hominem ſtúltiorem vídi, nec vidébo. ah,
óſſum ſatis narráre quos praebúeris ludos íntus.
:m primo cállidum ac diſértum credidi hóminem.
' ílicone crédere ea quae díxi, oportuít te?

, 3, 50. *Soli credidi.* Phorm. 58. '*Soli licet.* Sed haec ont maſculino genere. Hinc olligas *Solae* dixiſſe, non ta*lo; Alterae* (Heaut II, 3, n *Altero.*

R. *men quaerit haec*] In anbris legitur affirmative, *me haec.* item, *numquam pol.* IUS. Sic & noſtri.

id eſt inepta? quid tibi vis? 'es? pergin? Perii] Clauerſus. Nam loco *Quid tibi* eticus eſſe debet. Lege,
ſt inepta? quid tibi eſt?

n poſſum ſatis narrare quos aebueris intus] Lege ordium immutato:
poſſum ſatis narrare quos ebueris ludos intus.
ie illud petitum eſt, *Non atis narrare?* Siquidem noerſi, *Non ſatis poteſt nar*s. Quarum lectionum, non doctus opinatur) utraque a eſt: haec enim poſterior verſum trucidat. Hec. I, 2, 15. *Non dici poteſt, Quam cupida eram huc redeundi.* III, 4, 2. *Non hercle verbis, Parmeno, dici poteſt.* Phorm. II, 3, 5. *Cujus de ſtultitia dici, ut dignumſt, non poteſt.* Plaut. Moſt. II, 2, 27.

Non poteſt
Dici, quam indignum facinus feciſti & malum.

Quod ſi hanc loquendi formam praetuleris, ſic verſui mederi poſſis,
Non ſatis poteſt narrarier, quos dederis ludos intus.

Sed prior illa lectio ſatis ſe commendat. Sic Hec. IV, 4, 24,
Nequeo ſatis,
Quam hoc mihi videtur factum prave, proloqui.

10 *Callidum & diſertum*] Noſtri magno numero *Ac*, & Edd. vett.

11 PAR. *Quid?* PY. *ilicone credere*] In antiquis libris & omnibus fere aliis etiam dictio *quid* Pythiae tribuitur. FAERNUS. Ita etiam noſtri.

An poenitebat flâgiti, te auctôre quod feciſſet
Aduléſcens, ni miſerum inſuper etiám patri indicâres?
Nam quid illi credis túm animi fuiſſe, ubi veſtem vidit
Illam éſſe eum indutúm pater? quid? jám ſcis te periſſe?
PA. *Hem quid dixiſti, péſſuma? an mentíta es? etiam rid*
Itan lépidum tibi viſum éſt, ſcelus, nos inridere? PY. *nimi*
PA. *Siquidem iſtuc inpune hábueris.* PY. *verúm.* PA. *redd*
hercle. PY. *crédo.*
Set in diem iſtuc, Pármeno, eſt fortáſſe, quod mináre.
Tu jám pendebis, ſtúlte, qui aduleſcéntulum nobílitas.
Flagítiis, & patri índicas: utérque exempla in te édent.
PA. *Nullús ſum.* PY. *hic pro illo múnere tibi honós eſt ha*
tus: ábeo.
PA. *Egomét meo indició miſer, quaſi ſórex, hodie périi.*

14 *Nam quid illi credis animi tum fuiſſe*] Iterum jugulatur verſus. Repone,

Nam quid illi credis túm animi.

15 *Quid eſt? jam ſcis te periſſe?*] Lege *Quid? jam ſcis.* ut v. 11. *Quid? ilicone.*

16 *Hem quid dixti peſſuma?*] Non poteſt hic verſus ullo modo ſtare, niſi *dixiſti* legas; ut & in aliquibus libris ſcriptis Terentii & Donati invenio. FAERNUS.

Duo ex noſtris *Dixiſti:* ceteri *Dixti.* Et fortaſſe *Hem* priori verſui apponendum; & tum legas,

Quid dixti, peſſuma? an mihi mentita es? etiam rides?

ut IV, 4, 35.

Sobriam eſſe me, & nil mentitam tibi.

19 *Fortaſſe quod minitare*] Antiqui libri *minare.* FAERNUS. Et plerique noſtri *Minare.*

20 *Tu jam pendebis qui ſtultum adoleſcentulum nobilitas Flagitiis, & eundem indicas: uterque in te exempla edent*] In altero ex his numeri male ſe habent, in utroque ſententia. Repone,

Tu jam pendebis, ſtulte, qui aduleſcentulum nobilitas
Flagitiis, & patri indicas: u
que exempla in te edent.

Cur Chaeream ſtultum vocet, 1 la ratio eſt; quem intus ipſa verat feliciter rem gerere. At I meno ſtultus, ut hic v. 8.

Numquam pol hominem ſtultio vidi nec videbo.

Porro duo codices, Regius & A demicus, *Et eundem patri indic* unde, ut fit, vox advena dom cam expulit, Niſi enim *Patri* 1 neas, quid hic faciet *Uterque,* filius & pater, cum unus tant nominetur? Denique noſtri uni ſi cum Edd. vett. *Exempla i edent.*

22 *Hic pro illo munere tibi h eſt habitus*] Guyeto verſus hic dititius videtur: credo, quia rum intellexit. *Pro illo mun* pro Eunucho. Supra II, 1, *Munus noſtrum ornato verbis.* natus: *Pro munere: Et honos ru gerulis haberi ſolet.* Quid hic ciunt *Rumigeruli?* Corrige, *Mu rigerulis*, ut apud Plaut. Pſeud. 2, 48. Honos habetur, cum qui munus dat, tum & ei portat.

2 *Quid eſt?*] Malim, *Quid a*

ACTUS V. SCAENA VII.

GNATHO THRASO.

UI'D nunc? qua ſpe, aut quó conſilio huc ímus? quid coeptás, Thraſo?

Egone? ut Thaidí me dedam, et fáciam quod iubeát. G. *quid ais?*

Quí minus quam Herculés ſervivit 'Omphalae? GN. *exemplúm placet.*

m tibi commítigari vídeam ſandalió caput.

es crepuérunt ab ea. TH. *périi. quid hoc autémſt mali?*

ego numquam víderam etiam: quídnam hic properans próſilit?

ACTUS V. SCAENA VIII.

EREA. PARMENO. PHAEDRIA. GNATHO. THRASO.

) popularrs, écquis me hodie vívit fortunátior?
hércle quiſquam: nam ín me plane dí poteſtatém ſuam
n óſtendere: cuí tam ſubito tót contigerint cónmoda.

admirantis. *Ais* monoſylla- paſſim.

fores crepuere ab ea. perii. id autem hoc eſt mali?] In o. *puerunt* legitur: & verbum raſoni attribuitur, quemad- & apud Donatum eſt. ver- m quae ſequuntur ita collo- *quid hoc autem'ſt m.* Ita qui trochaicus eſt, optime eliſo ex *quid*, *d.* FAER- Sic & noſtri libri.

jam hic quidnam properans Antiqui libri, *& jam quid- properans proſilit.* FAER-

ego numquam videram: & quidnam hic properans ſilit.

nis libris *Etiam* ab *Et jam* nequit. Melius alii hic gunt, *Hunc ego numquam etiam*: i. e. *adhuc:* ut in- , 62. *Numquam etiam fui* Servius ad Aen. XI, 352. ro *Adhuc: ut Terent. Hunc ego numquam videram etiam.* Porro pro *Hic properans*, alii *Hinc* malunt, ut tres habent ex noſtris Codices; vir doctus ex conjectura *Huc.* Nodum in ſcirpo quaerunt: *Hic* pronomen eſt non adverbium. ſic Phorm. I, 4, 6. *Quidnam ille commotus venit?*

1 *O populares, écquis me vivit hódie fortunatior*] Lege cum codicibus noſtris praeter duos univerſis, & verſui opitulare,

O populares, écquis me hodie vivit fortunatior?

3 *Omnem oſtendere, cui tam ſubito tot congruerint commoda*] Sic dedit Faernus, nec quicquam adnotat. Abeat in malam rem iſtud *Congruerint.* Codices, quantum eſt ubique, *Contigerint* vel *Contigerunt.* Hec. V, 3, 35.

Haec tot me propter gaudia illi contigiſſe laetor.

Lege vero *Contigerint*, hoc eſt, contingere poſſent: ſi enim *Conti-*

PA. *Quid hic laetus eſt?* C. *o Pármeno mi, o meárum voluptatum ómnium*
Invéntor, inceptór, perfector, ſcin me in quibus ſim gaúdiis?
Scis Pámphilam meam invéntam civem? PA. *audivi.* CH. *ſcis ſponſám mihi?*
PA. *Bene, íta me di ament, fáctum.* GN. *audin tu, hic quid aït?* CH. *tum autem Phaédriae*
Meo frátri gaudeo éſſe amorem omnem in tranquillo: unáſt domus.
Thaís ſe patri cómmendavit: ín clientelam ét fidem
Nobís dedit ſe. PA. *frátris igitur Tháis totaſt.* CH. *ſcilicet.*
PA. *Iam hoc áliud eſt, quod gaúdeamus: miles pelletúr foras.*
CH. *Tu fráter ubi ubi eſt fác quam primum haec aúdiat.* PA. *viſám domum.*

gerunt; nulla poteſtas Deorum, ſed Fortunae tantum oſtendetur.

7 GN. *audin tu illum quid ait?*] Lege ex o. l. s. & Donato, *audin tu hic quid ait?* FAERNUS. Sic & noſtri quoque.

8 *Amorem eſſe omnem in tranquillo*] In nullo libro hanc collocationem invenio, ſed in omnibus fere & Donato, hanc quae ſequitur: *eſſe amorem omnem* &c. FAERNUS. Sic & in noſtris.

9 *Thais patri ſe commendavit in clientelam & fidem: Nobis dedit ſe*] Sic Faernus. Sed omnes noſtri, uno excepto, *Thais ſe pátri commendavit*: ut vel ipſo accentu perſonae dignitas intelligatur. Porro diſtinctio mutanda eſt:

Thais ſe patri commendavit: in clientelam & fidem
Nobis dedit ſe.

Dedit ſe in clientelam: quid enim eſt *Dare ſe* abſolute?

11 *Jam hoc aliud eſt, quod gaudeamus: miles pellitur foras*] Quatuor ex noſtris *Pellitur:* ceteri omnes *Pelletur.* Concinnius hoc, & ad ſenſum & ad numeros. Trochaeum enim in illa ſede, quantum poteſt, Noſter evitat.

12. CH. *Frater ubi ubi eſt*] In principio hujus verſus adde dictionem *tu* ex libro Bembino. alii libri habent *tum tu:* quod ſtare non poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe, *Tum tu.*

13 THR. *Numquid Gnatho dubitas quin ego perpetuo perierim?* GN. *ſine Dubio opinor.* CH. *quid commemorem primum? aut quem laudem maxime?*] Alia lectio eſt in libro Bembino: nam is ſolus poſt *Gnatho*, habet *tu;* item poſt *ego*, *nunc*, licet deletum. pronomen vero *quem* non habet. atque in his duobus poſtremis o. l. s. conſentiunt, id eſt, ut dictionem *nunc* habeant, *quem* vero non habeant. ſed in Bembino ita ordinati ſunt hi duo verſus:

THR. *Numquid Gnatho tu dubitas quin ego nunc perpetuo perierim?*
GN. *Sine dubio opinor.* CH. *quid*

TH. *Numquíd, Gnatho, tu dúbitas quin ego núnc perpetuo périerim?*
GN. *Sine dúbio opinor.* CH. *quíd commemorem primum, aut laudem máxume?*
Illúmne qui mi dédit conſilium ut fácerem; an me qui id aúſus ſum
Incipere; an fortunám conlaudem, quaé gubernatrix fuit;
Quae tót res, tantas, tam ópportune in únum concluſit diem;
An meí patris feſtivitatem et fácilitatem? o Júppiter,
Serva óbſecro haec bona nóbis. PH. *di voſtrám fidem, incredibilia*
Pármeno modo quaé narravit. ſét ubi eſt frater? CH. *praéſto adeſt.*
PH. *Gaúdeo.* CH. *ſatis crédo. nihil eſt Tháide hac, fratér, tua*

commemorem primum aut laudem maxime? FAERNUS. Noſtri *Quem* non habent, *Nunc* habent, utrumque recte: ſed illud male, quod careant *Tu*.

15 *Illum qui mihi dedit conſilium*] Liber Bembinus *illumne*; quod expeditiorem reddit verſum. qui tamen & juxta vulgatam lectionem utrumque ſuſtentari poteſt. FAERNUS.

Illumne qui mihi dedit conſilium
ut facerem; an me qui auſus ſim.

Sic Faernus ex Bembino: ſed non oſtendit ad verſum biantem, *Qui auſus ſim*: ubi ſynaloepha ceſſat, plane contra artem. Et quidem in promtu eſt, *Qui auſus ſiem* reponere: ſed ſi antea recte *Dedit*, & poſtea *Gubernatrix fuit;* tum hic neceſſe eſt *Auſus ſum*, ut alter ex Mediceis habet. Repone igitur,

An me qui id auſus ſum.

19 *Serva obſecro haec nobis bona*] O. l. s. *haec bona nobis.* FAERNUS. Sic & noſtri.

21 *Nihil eſt Thaide tua dignius*] Deſunt hic poſt dictionem *Thaide* duo verba, quae in vo. l. s. ſunt *hac frater.* & in ſequenti verſu Bembinus habet, *ita noſtrae omnis eſt fautrix f.* & recte: dicemus enim, ſum fautor tui, quod in caſu dandi non temere reperias. verſus autem ita in trochaicos ordinamus:

PH. *Gaudeo.* CH. *ſatis credo. nihil eſt Thaide hac frater tua*
Dignius quod ametur, ita noſtrae omni'ſt fautrix familiae.
PH. *Mihi illam laudas?* TH. *perii. quanto minus ſpei eſt, tanto magis amo.*

FAERNUS.

Noſtri omnes *Hac frater* habent; unus tantum *Omnis* cum Bembino. Vide vero ſuperſtitio quid facit. Ut faveat Bembino Faernus, negat *Sum fautor tibi* bene Latine dici. Quid ergo illud eſt, Hec. II. Prol. v. 40.

Facite ut veſtra auctoritas
Meae auctoritati fautrix adjutrixque ſit.

Ceterum poſt *Familiae*, ex omnibus fere libris & Edd. vett. pone, *Hui, Mihi illam laudas?* Quod egregie juvat ſententiam.

Dignius quod amétur: ita noſtrae ómni eſt fautrix f
PH. *hui,*
Mihi illam laudas? T. *périi, quanto minus ſpei eſt, ta*
gis amo.
Obſécro, Gnatho, ín te ſpes eſt, GN. *quíd vis facie*
pérfice hoc,
Précibus, pretio, ut haéream in parte áliqua tanden
Tháidem.
GN. *Díſſicile eſt.* T. *ſi quíd conlibitumſt, nóvi te. hoc ſi ej*
Quóduis donum praémium a me optáto, id optatúm fer
GN. *Itane?* T. *ſic erit.* GN. *ſi efficio hoc, póſtulo ut t*
domus

26 *Difficile eſt. Si quid, conlibuit, novi te. hoc ſi effeceris*] Hic optimi Faerni diligentiam deſidero. Codex enim Bembinus, ipſo Bembo teſte, non *Conlibuit*, ut noſtri, ſed *Conlibitum* habet. Donatus, tam in Edd. vett. quam codice ſcripto: *Siquid tibi collibitum eſt, Ellipſis:* pro *Siquid collibitum eſt, efficis.* Repone ergo,

Difficile eſt. Siquid conlibitumſt,
novi te. hoc ſi effeceris.

Plaut. Ciſtell. I, 2, 9.

Magis libera uti lingua conlibitumſt mihi.

Merc. II, 1, 34.

Conlibitumſt illuc mihi neſcio qui viſere.

Et hoc quoque mutarunt Magiſtri, palpum pueris obtrudentes.

28 *Si hoc efficio*] L. s. & Donatus, *ſi efficio hoc.* FAERNUS. Ita noſtri quoque omnes *Efficio hoc;* & bona eorum pars, *Tua mihi domus.* Concinnius, ut *Mihi* in Arſi ſit.

30 *Do fidem ita futurum*] Delevimus dictionem *ita*, quae in Bembino & aliquot aliis libris non eſt; ſine qua & verſus & ſenſus optime conſtant. FAERNUS.

Neque in noſtris eſt *Ita. Do fidem futurum:* ut in *Fidem* elevatio & mora fiat. *Dó fidem ita futurum;* vix audis hic *Fidem*, ſine quo cetera nihili ſunt.

Ib. PH. *quem hic ego auc* L. s. quotquot ſunt, *quem audio?* nec verſus repugn dictione *quem* non fiat FAERNUS. Sic & Noſtr fit hic colliſio, quia *Quem* in in principio Anapaeſti.

31 *O Thraſo.* TH. *ſaluete, fortaſſe quae facta hic ſint ne Scio.* PH. *cur ergo in his eg ſpicor regionibus?*] Hi verſ bro tantum Bembino juxt tam lectionem leguntur: n pro *conſpicor*, habet *co* Alii antiqui libri habent *c* cum Donato. & in ſupe *quae facta hic ſient.* praeter tiqui & recentes omnes libr natus ita ferme verba colloc ſuſque ordinatos habent:

O Thraſo. TH. *ſalvete.*
fortaſſe quae facta hic
Neſcis. TH. *ſcio.* PH. *cur*
in his ego conſpicor regi

FAERNUS.

33 *Scis quam fretus*] Rep omnibus Libris & Edd. vet *quam fretus.* Et fortaſſe le eſt,

Vobis fretum. Scin quam f

Niſi cum Donato ſoloeciſmun ſtulto & militi convenienten

34 *Si in platea hac te* ... *poſt unquam, nihil dicas m um quaerebam, iter hac hab*

Té praeſente abſénte pateat; invocato ut ſit locus
Sémper. TH. *do fidém futurum.* GN. *accingar.* PH. *quem ego hic aúdio?*
'O Thraſo. T. *ſalvéte.* PH. *tu fortáſſe quae facta hic fient*
Néſcis. T. *ſcio.* PH. *cur te érgo in his ego cónſpicor regiónibus?*
TH. *Vóbis fretus.* P. *ſcin quam fretus? miles, edicó tibi,*
Si te in platea offéndero hac poſt úmquam, quod dicás mihi
'Alium quaerebam, íter hac habui: périiſti. GN. *heia, haut ſic decet.*
PH. *Dictumſt.* GN. *non cognóſco voſtrum tám ſuperbum.* PH. *ſic erit.*
GN. *Prius audite paúcis: quod cum dixero, ſi plácuerit,*

iſti] O. l. s. quotquot ſunt, ita habent: *Si te in platea offendero hac, poſt umquam nihil eſt quod dicas mihi.* ita verſus eſſet trochaicus hypercatalecticus, cujuſmodi & alibi apud Terentium inveniuntur. quare ſi quis hinc detrahere quid velit, ut verſum faciat catalecticum, negabo ex ſola ratione verſus id facere licere, niſi teſtimonium librorum ſcriptorum afferat. nos ergo ex libri Bembini auctoritate hunc locum emendamus, detrahendo has duas dictiones, *nihil eſt.* quam lectionem & Donatus hic & ſupra ſcaena VII. actus quarti, ſi bene conſideretur in libris ſcriptis, licet ex parte corruptis, tenet. Puto ego illa duo verba *nihil eſt* ab aliquo inculcata, qui non intellexerit Terentii modum loquendi. hic enim adverbium *quod* ſignificat id quod vulgo dicimus, quantum ad id. ac ſi dixiſſet, quantum ad id. quod dicas mihi, alium quaerebam, iter hac habui, periſti. ut ſit ſenſus: omnia haec, quibus praetexere poteris adventum huc tuum, nihil proderunt tibi, quin ſtatim pereas. Eundem modum loquendi & in Adelphis poeta uſurpavit, *ut id oſtenderem, quod te iſti facilem & feſtivum putant, id non fieri ex vera vita.* item ſcaena ſupra dicta, actus quarti ſeptima: *Sane quod tibi nunc vir videatur eſſe hic, nebulo magnus eſt.* Ita verſus eſt trochaicus expeditiſſimus; pariter & ſequens. in quo tamen in *periſti* paenultimum *i* in ſcanſione geminandum eſt. FAERNUS.

Omnes noſtri *Nihil eſt quod.* Perperam. Elegans hic eſt uſus particulae *Quod.* Plaut. Aſin. IV, 1, 16.

Aut quod illa dicat, peregre adlatam Epiſtulam.

& 51.

Quod illa autem ſimulet, quaſi gravedo profluat.

Mil. II, 2, 5.

Quemquem a milite hic videritis hominem in noſtris tegulis,
Extra unum Palaeſtrionem, hunc deturbatote in viam.
Quod ille gallinam aut columbam ſe ſectari aut ſimiam
Dicat, diſperiſtis, ni uſque ad mortem male mulcaſſitis.

Hic locus tam Terentii loco ſimilis eſt, quam ovum ovo.

36 *Non cognóſco veſtrum tam ſuperbum*] *Locutio annotanda*, inquit Donatus. Senſus hic eſt: *Non ſolebatis eſſe tam ſuperbi:* hoc tam ſuperbum, non veſtrum eſt, non veſtri moris. Plaut. Trin. II, 4, 44.

Sententia eademſt, & volo. LE.
Haut noſco tuum.
Bonis tuis rebus meas res inrides malas.

Fácitote. PH. *audiámus.* GN. *tu concéde paulum Thraſo.*

Príncipio ego vos crédere ambos hóc mi vehementér volo,

Me hújus quicquid fáciam, id facere máxume mea:

Vérum ſi idem vóbis prodeſt, vós non facere inſcítiaſt.

PH. *Quíd id eſt?* GN. *militem égo rivalem récipiundum* PH. *hem.*

CH. *Récipiundum?* GN. *cógita modo. tu hércle cu Phaédria,*

38 *Paululum iſtuc*] Lege, *Paulum iſtuc.*

39 *Principio ego vos credere ambos*] Antiqui libri & Donatus ita collocant, *vos ambos credere.* FAERNUS.

Duo tantum ex noſtris *Credere ambos:* quod tamen, vel ſine illis, verſus ſibi vindicaret. Porro omnes habent *Volo*, non *Velim.* Et ſic Edd. vett.

40 *Quicquid facio*] Libri omnes cum Edd. vett. *Faciam.*

41 *Verum id ſi vobis prodeſt*] O. l. s. & Donatus, *verum ſi idem.* nec verſus repugnat, ſi ſynaloepha non fiat. FAERNUS.

42 *Militem rivalem ego recipiendum*] Donatus & o. l. s. praeter Bembinum, *militem ego rivalem,* meliore numero & compoſitione. FAERNUS. Noſtri omnes, *Ego rivalem.* Et pro *Quid eſt* quinque cum Edd. vett. *Quid id eſt?*

43 PH. *Hem, Recipiundum?*] Hoc Chaereae tribue: *Hem* ſolum Phaedriae; qui prae indignatione nihil reſpondet, ſed vultu conſilium ſpernit. Ceterum ad *Tu hercle* vir doctus annotat, Primam in *Hercle* poſſe corripi, idque multis apud Plautum exemplis conſtare. Cras credimus. Sed quid iſtis e opus? *Hercle* hic prima lo *Tu* per ſynaloepham colliſo pueri norunt.

Ib. *Tu hercle cum illa, P*

Et libenter vivis, etenim benter victitas,

Quod des paululum eſt, n multum accipere Thai

Etenim bene libenter Dictio *etenim* in multis libr duas diviſa. & ſane ratio exigit, ut poſtquam *&* p aliud *&* ſequatur: nam quod ſequitur in principio tis verſus,

Et quod des paululum, & *eſt multum accipere Th* omnes antiqui libri & mult recentibus non habent. om quotquot ſunt poſt *paululu* bent verbum *eſt*, & poſt id textu Bembini non eſt co *&;* qua dempta, verſui con eſt. FAERNUS.

Omnes noſtri cum Edd. v bent *Et neceſſe*, tres autem pro *Paululum: Quod des pa & neceſſe eſt.* Pro *Et libent* unus ex Regiis *Ut libenter.* & diſtingue,

Tu hercle cum illa, Pha

Ut libenter vivis (& enim benter victitas)

Quod des paulumſt, & ne multum accipere Thaiden

Ut vivis, hoc eſt, *Prout viv*

benter vivis (et enim béne libenter victitas)
des paulumſt, ét neceſſe eſt múltum accipere Thái-
dem.
to amori ſúppeditare póſſint ſine ſumptú tuo
a haec; magis ópportunus, néc magis ex uſú tuo,
eſt. principio ét habet quod det: ét dat nemo
lárgius.
s eſt, inſúlſus, bardus, ſtértit noctes ét dies:
iſtum metuas né amet mulier: fácile pellas úbi
velis.

:, ſumptuoſe, cum ea vi-
die, neceſſe eſt, ut illa mul-
ipiat; tibi vero paulum eſt
:s. Heaut. I, 1, 116.

Sed, ut diei tempus eſt,
re oportet me hunc vicinum
aniam.

3, 29.
u propediem, ut iſtam rem
eo, iſtius obſaturabere.

:aſ. II, 5, 4.
t ſum, ſalva ſpes eſt, ut
ba audio.

)enter vivis: nam ſane vi-
otidie vivis, bene libenter.
m difficultatis eſt? Sed ex-
r eruditus, qui omnia hic
it: neget *Libenter vivere*
te, Hilariter hic dici, ſed
cum illa; neget *Bene liben-*
jungi, ſed *Libenter* ſubdi-
Libens, Volens, *bene vi-*
Quid ergo illud priſci Ca-
CLVI. *Si voles in convivio*
bibere, cenareque libenter?
od Cicero De Finibus II, 8.
io & Gallonio? Hunc nem-
item *Libenter cenaſſe* fateri
Bene cenaſſe, Laelium &
qui recte ſapiunt negare.
et in his morari; nec ejus
onem *Et etiam* pro *Et enim,*
ectionem *Hercle* in verſum
m vacat excutere. Febri-
hae correctiunculae, quaſi
olſtitiales, pauliſper fuere.

46 *Ut tuo amori ſuppeditare poſſit ſine ſumptu tuo. Ad omnia haec magis opportunus, nec magis ex uſu tuo Nemo eſt*] Haec omnium Librorum lectio eſt: qua tamen verſus poſterior ex Trochaico Iambicus fit. Spondeo tibi, me veram Poetae manum reduxiſſe:

Ut tuo amori ſuppeditare poſſint
ſine ſumptu tuo
Omnia haec; magis opportunus.

Suppeditare, intranſitive, eſt Suppetere, Sufficere. Exempla ſunt obvia. Siquis tamen malit, legat hic *Suppeditari*, ut ex noſtris duo.

49 *Noctesque & dies*] Bembinus & nonnulli alii, mihi probati libri, non habent copulam *que*. FAERNUS.

Fatuus eſt, inſulſus, tardus, ſtertit noctesque & dies. Noctes &, ſine *que*, omnes noſtri, duobus exceptis. Sed illud etiam vide, ut decreſcat ſententia; *Tardus* quippe minoris contumeliae eſt, quam aut *Fatuus* aut *Inſulſus*. Senſerunt hoc veteres Magiſtri; itaque exponunt *Tardus in ventrem; qui non facile explicet venerem; quae res meretricibus odioſa eſt.* Apage hoc; & repone,

Fatuus eſt, inſulſus, bardus, ſtertit noctes & dies. Feſtus: *Bardus, ſtultus: Caecilius, Nimis audacem nimiſque bardum barbarum.* Plaut. Epid. III, 3, 39. *Me autem adſi-*

CH. *Quid agimus?* GN. *praetérea hoc etiam, quód ego vel primúm puto,*
'Accipit homo némo melius prórſum neque prolíxius.
CH. *Mírum ni illoc hómine quoquo pácto opuſt.* PH. *idem égo árbitror.*
GN. *Récte facitis. únum etiam vos óro, ut me in voſtrúm gregem*
Récipiatis: ſátis diu jam hoc ſáxum volvo. PH. *récipimus.*
CH. *'Ac libenter.* G. *át ego pro iſto, Phaedria, et tu, Chaérea,*

mulabam, quaſi ſtolidum, cum bardum me faciebam. Bacch. V, 1, 2.

Stulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones.

Utitur hoc verbo etiam Cicero. Gloſſae veteres: *Bardus*, ἀναίσθητος, βραδὺς, ἄφρων, ἀφυὴς, βλάξ. Nonius tamen v. *Tardus* hunc locum citat; & ſic habetur apud Aſconium p. 69.

51 PH *Quid agimus?*] Omnino hoc Chaereae tribuendum; qui cum ſponſam haberet Pamphilam, nec Thaidis amore teneretur, prior ad conſentiendum erat, quam frater.

52 *Accipit hominem nemo melius*] In tribus antiquis libris legitur *homo nemo*. Ita *accipit* abſolute intelligendum eſt. & ſic quoque ſtat verſus, aſſignando primae ſedi trochaeum. FAERNUS.

Recte *Homo nemo;* ut ex noſtris aliquot; etſi novem fere in diverſas partes abeant. Nonius v. Accipere, habet *Accipit hominem.* Sed ibi codex ſcriptus 900 annorum, *Homo.* Servius quoque *Homo* ad Aen. III, 353. *Prorſum* non *Prorſus* plerique omnes: quod certe inter *Melius* & *Prolixius* ideo concinnius eſt, quod ingratus iſte ſibilus evitetur.

53 PH. *Mirum ni illoc homine quoquo pacto opuſt.* CH. *idem ego arbitror*] Muta perſonarum vicem, & prius da Chaereae, poſterius Phaedriae; qui ut Thaidis amator ad conſenſum tardior eſſe debet. Neque aliter Donatus: *Facete*, ait, *hoc adoleſcens, rei parcus & qui putat amorem ſine damno eſſe oportere, quique feſellerit meretricem.* Ergo Chaereâm intellexit.

54 *Unum etiam hoc vos oro*] Ab omnibus noſtris & Edd. vett. abeſt *Hoc*. Recte: & ſic citat locum Servius ad Aen. XI, 352.

55 *Satis diu hoc jam ſaxum verſo*] MSti noſtri prorſus omnes cum Edd. vett. *Satis diu jam hoc ſaxum volvo.* Concinnius *Satis diu jam*; ut *Diu* in Arſi & in mora ſit. Sed illud, quod dedit Faernus, unde venit? Unus ex noſtris Petrenſis *Verſo*, ceteri *Volvo*. Praetulit illud fortaſſe quis, ex Cicerone Tuſc. I, 4.

Illud quod Siſyphus verſat
Saxum ſudans nitendo, neque proficit hilum.

Quaſi non a Virgilio major auctoritas, Aen. VI, 616.

Saxum ingens volvunt alii, radiisve rotarum
Deſtricti pendent.

57 *Hunc comedendum & deridendum vobis propino*] Recentiſſimus quiſque, & peſſimus liber, *praebeo:* Bembinus vero & omnes alii antiqui *propino* habent, ut in lectione

Húnc comedendum et ébibendum vóbis propinó. CH. *placet.*
PH. *Dígnus eſt.* G. *Thraſo, úbi vis accede.* T. *óbſecro te quíd agimus?*
GN. *Quíd? iſti te ignorábant: poſtquám eis móres oſtendí tuos:*
'Et conlaudaví ſecundum fácta et virtutés tuas,
'Impetravi. T. *béne fecíſtis. grátiam habeo máxumam.*
Númquam etiam fui úſquam, quin me omnés amarint plúrimum.

vulgata. ita & Donatus, qui dicit Gnathonem facete ſic dixiſſe, ut paraſitum, & ut qui de convivio loqueretur. atqui ſi dixiſſet, *deridendum praebeo*, quid faceti eſſet in dicto? nec verſui propterea timendum, quod *propino* primam corripiat; nam & eandem producit. Martialis in I. *Cenat, propinat, poſcit, negat, innuit, una eſt.* item in VIII. *Hac propinavit Bitiae pulcherrima Dido.* Item in XII. *Hoc quoque nonnihil eſt, quod propinabis in iſtis.* Item in tertio, *Cryſtallinisque myrrhiniſque propinat.* FAERNUS.

Pudet me noſtrorum codicum, qui *Praebebo* vel *Praebeo* habent, uno tantum alterove excepto. *Propino* ſine dubio recte. ſed aliud eſt quod miror tot ſagaces Interpretes praeteriiſſe. Quid enim hoc? *Propino comedendum & deridendum?* Qualis vero *Propinatio*, ubi nulla potus mentio eſt? Qualis porro utilitas in ſtulto homine *Deridendo?* taedium hoc magis, quam aut lucrum aut voluptas eſſet. Non patiar tam deforme mendum diutius hic inoleſcere. Lego enim,

Hunc comedendum & ebibendum vobis propino. Placet.

Jam habet Gnatho, quod eis propinet. Vide hoc Heaut. II, 3, 14.

Di boni quid turbae eſt? aedes noſtrae vix capient, ſcio.
Quid comedent? quid ebibent? quid ſene erit noſtro miſerius?

& III, 1, 48.

Nam ut alia omittam, pytiſſando modo mihi
Quid vini abſumſit?
Relevi dolia omnia, omnes ſerias.

Nimirum res prodigi nepotis non minus exhauritur vino praebendo, quam cibo: aeque ebibitur homo ejuſmodi, ac comeditur: aeque exſugitur quis & exſorbetur, quam devoratur. Plaut. Trin. II, 1, 20.

Non ſat eſt mali, ni amplius etiam,
Quod ebibit, quod comeſt, quod facit ſumpti.

Quid, quod *Deridere* non eſt vitae paraſiticae: aut ipſi deridentur, aut aliis arrident. Nonius v. Propinare: *Terentius Eunucho: Hunc vobis comedendum & bibendum & deridendum propino.* Vides verſum ultra terminos excurrere: & veri admodum ſimile eſt, duplicem hujus loci lectionem ab homine minime malo eſſe poſitam, tam veterem *Et ebibendum*, quam novitiam *Et deridendum.*

61 *Bene feciſti: gratiam habeo maxumam*] Repone, *Bene feciſtis.* Phaedriae nempe Chaereaeque gratias agit, non coram ipſis Gnathoni.

62 *Quin me amarent plurimum*] Omnes fere noſtri cum vett. Edd. *Quin me amarint.* Recte, *Quin me amaverint.*

GN. *Dixin ego in hoc éſſe vobis Atticam elegántiam?*
PH. *Nil praeter promiſſum eſt. íte hac. vós valete, et plaúdite.*

63 *Atticam eloquentiam?*] Ita omnes recentes libri, cum Donato: ſed antiqui, *elegantiam.* quod magis videtur huic loco, & perſonae militis convenire, ſi Atticam elegantiam intelligas, pro lepore ſermonis Attici. FAERNUS. Noſtri omnes *Eloquentiam* cum Edd. vett.

64 PH. *Nihil praetermiſſum eſt. ite hac omnes. vos valete & plaudite*] Nullus omnino liber ſcriptus habet dictionem *omnes;* qua dempta, non ſtat verſus. antiqui omnes hanc continent lectionem,

Nihil praeter promiſſum eſt. ite hac. vos valete & plaudite.

quo quidem modo verſus contracta dictione *nihil* in unam ſyllabam, optimus eſt trochaicus. nunc qui ſit horum verborum ſenſus, videndum eſt: & puto hunc eſſe, ut interroganti Gnathoni, *dixin ego in hoc eſſe vobis atticam elegantiam*, plus reſpondeat Phaedria, dicendo, *nihil praeter promiſſum eſt*, quam ſi reſponderet, *dixiſti.* dicendo enim *nihil praeter promiſſum eſt*, & Gnathonem promiſiſſe, & Thraſonem praeſtare ſignificat. ſi enim nihil praeter promiſſum eſt, ergo omnia ſunt ut promiſſa ſunt. ſane in libro Victoriano antiquum gloſſema in margine adſcriptum eſt in hunc modum, *Omnia promiſſo tuo reſpondent, & nihil extra illud eſt.* FAERNUS. Veterrimi ex Noſtris etiam, *Nihil praeter promiſſum eſt.*

HEAUTON TIMORUMENOS TERENTI.

Fabulae interlocutores.

Chremes ſenex.	Bacchis meretrix.
Menedemus ſenex.	Antiphila virgo.
Clitipho aduleſcens.	Sostrata matrona.
Clinia aduleſcens.	Nutrix.
Syrus ſervus.	Phrygia ancilla.
Dromo ſervus.	

GRAECA EST MENANDRU. ACTA LUDIS MEGALENSIB. L. CORNELIO LENTULO L. VALERIO FLACCO AEDILIB. CURULIB. EGIT AMBIVIUS TURPIO. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. ACTA PRIMUM TIBIIS IMPARIBUS. DEINDE DUABUS DEXTRIS. ACTAST III. M. JUVENTIO TI. SEMPRONIO COSS.

HEAUTON TIMORUMENOS.

PROLOGUS.

NE cui ſit veſtrum mirum, cur partis ſeni
Poëta dederit, quaé ſunt aduleſcéntium:
Id primum dicam: deínde quod veni éloquar.

1 *Ne cui ſit veſtrum*] Incommode profecto huic Fabulae evenit, quod nihil ad eam ſcripſerit Donatus, vel ſiquid ſcripſit, perierit. Saepe apud illum Lectionem veterem habemus, quam poſtea Magiſtelli immutarunt. In hac nullum, niſi ex Codicibus, auxilium eſt: & in ipſo ſtatim Prologo quot mendae, quantaeque tenebrae! Adelph. Prol. v. 22.

Dehinc ne exſpectetis argumentum fabulae.
Senes qui primi venient, hi partim aperient,
In agendo partim oſtendent.

Plautus Trin. Prol. v. 16.

Sed de argumento ne exſpectetis fabulae.
Senes qui huc venient, hi rem vobis aperient.

Ex his locis id colliges, Prologos ab aliis quibuſdam pronuntiari ſolitos, non ab Actoribus, qui primi in Scaenam veniunt, quive primas partes agunt. Hoc igitur contra morem fecit Terentius, cum Prologi partes Ambivio ipſi totius gregis domino & jam ſeni dedit.

3 *Id primum dicam: deinde quod veni, eloquar*] Viri ſagaciſſimi, ſed audacia ſaepe praecipites, Palme-

Ex integra Graeca integram comoédiam
Hodié ſum acturus Heaúton timorúmenon:
Simpléx quae ex arguménto facta eſt dúplici.
Novam eſſe oſtendi, et quaé eſſet: nunc qui ſcripſerit,
Et cúja Graeca ſit, ni partem máxumam

rius & Guyetus, inverſo ordine legunt,

Id dicam deinde: primum quod veni eloquar.

Nam continuo, aiunt, quid venerit, eloquitur: poſt demum eo accedit, cur ſenum atque adoleſcentium vices mutaverit. Sane, qui id, quod ſe *Elocuturum* dicit, in Prologo quaerunt, vix aliter cenſere poſſunt. Sed in magno errore verſantur, qui ſic intelligunt. Tu ex locis ſuperius allatis id animadvertes, Qui prologos iſtos pronunciarunt, ſtatim e Scaena diſceſſiſſe, ut locum darent ſenibus venientibus & fabulam incepturis. Contra hic & Prologi partes agit, & eo peracto, ſtatim in primo Actu Chremetis partes acturus eſt, neque uſquam pedem de Scaena. Ergo hoc vult Ambivius, *Id primum dicam*, cur poeta me potius quam juvenem quempiam actorem elegerit, qui Prologum dicerem; id vero per totum prologum facit: *nempe ut vetus hiſtrio & populo notus atque gratus cauſam poetae ageret contra malevolos: Deinde quod veni eloquar*, hoc eſt, Fabulam ipſam peragam, ad quam agendam huc veni. Continuo enim, ut Prologum eſt executus; ingrediente altero actore, qui Menedemi perſonam ferret, illud magno ore orditur,

Quamquam haec inter nos nuper notitia admodum'ſt.

4 *Ex integra Graeca*] In libro Bembino, ut per omnes alias comoedias, antiquiſſima manu gloſſemata ex Donato in margine adſcripta ſunt, ad locorum quae incidunt expoſitionem, ita in hanc ipſam Heautontimorumenon multa viſuntur, quae Donati ſimiliter putamus eſſe, cujus in hanc fabulam commentarii interciderunt. Sed ſive Donati ſint, ſive cujuſpiam alius, optima certe & eruditiſſima ſunt. quorum aliqua ponere non gravabimur, ut in hunc locum, *Ex integra Graeca, A nullo tacta.* FAERNUS.

6 *Duplex quae ex argumento facta eſt ſimplici*] *Duplici* prius erat in libro Bembino, poſtea mutatum in *ſimplici.* ſed ſi *duplici* legas, hic erit ſenſus: duo adoleſcentes in hac fabula introducti, cum ſua uterque amica, patre, ſervo, argumentum duplex efficiunt, atque ita duplicem comoediam, ut ſunt omnes Terentianae, excepta Hecyra. Eugraphius tamen legit *ſimplici;* cujus haec expoſitio eſt in totum hunc locum: *Ex integra Graeca. Quoniam Andria ex duabus comoediis videtur eſſe confecta, quippe Andria & Perinthia, quod quidem Terentio adverſarius crimini dederat; ideo hic, ex integra, inquit, comoedia integram comoediam acturus ſum: ne videatur ab altero facta, aut ipſe alteram tetigiſſe, ſed unam comoediam & integram ad Latinum ſermonem interpretatione mutaſſe. denique ideo adjecit, duplex quae ex argumento facta eſt ſimplici; ut ſimplex argumentum ſit, duplex comoedia: dum & Latina eadem & Graeca eſt. novam eſſe oſtendi: propterea quod Graece tantum acta eſt, Latine autem nunc primum in ſcaenam procedit. idcirco dicitur nova.* FAERNUS.

In Codice Bembino a prima manu erat,

Exiſtimarem ſcire veſtrum, id dicerem.
Nunc, quámobrem has partis didicerim, paucis dabo.
Oratorem eſſe vóluit me, non prólogum:
Voſtrúm judicium fécit: me actorém dedit:
Si hic áctor tantum póterit a facúndia,

Duplex quae ex argumento facta'ſt duplici. Poſtea repoſuerunt *Simplici;* ut ceteri ubique Codices. Quomodo vero *Duplex fabula ex argumento ſimplici?* An, ut Julius Scaliger, *quia acta eſt Ludis Megalenſibus; dimidium ejus veſperi: nox autem transacta ludis: alterum dimidium reliquum ſub lucem: una igitur quaſi duae?* Scilicet, quia in Fabulae argumento nox intercedit; ideo in agendo quoque? Commentum tanto viro indignum; & hoc ſolum tamen verum eſſe alii Docto perſuaſiſſimum eſt. Quid? an primo diluculo jejunus & ſemiſomnus populus ad alterum dimidium redibat? Singuli qui heri ſpéctabant, cras mane; ne alius priorem, alius poſteriorem partem? Ubi demum vivimus? Sed miſſis iſtis ad rem ipſam redeamus. Cum *Simplici* pro *Duplici* ſubſtituerunt; error in verbo obrepſit: ſic enim oportuit,

Simplex quae ex argumento facta'ſt duplici,

hoc eſt, una fabula, ſed argumentum duplex; ſenes duo, adoleſcentes duo, amicae duae: varii prorſus affectus, varii eventus: qui tamen arte Poetae ſic copulantur & contexuntur; ut in unam & ſimplicem fabulam coaleſcant. Atque hoc etiam T. Fabrum vidiſſe jam video: ſibi ergo habeat, ſiqua inde gloria eſt. Porro id notatum velim; ſic hoc pronuntiatum eſſe,

Hodie ſum acturus Hauton timorumenon.

ut Graeci *αὑτὸν* aeque ac *ἑαυτόν*.

7 *Nunc qui ſcripſerit, Et cuja Graeca ſit*] Neſcio an hoc recte vulgo accipiatur. Hoc vult, *Qui ſcripſerit*, Latine ſcilicet, Terentius: *Cuja Graeca*, Menandri. Nam etiam Latini ſcriptoris nomen in Prologo interdum dicebant; quem alioqui pars magna ſpectatorum ignoraverit. Plaut. Prol. Trinummi:

Huic Graece nomen eſt Theſauro fabulae.
Philemo ſcripſit, Plautus vertit barbare.

& ſic alibi.

13 *Sed hic actor tantum poterit a facundia, Quantum ille potuit cogitare commode, Qui orationem hanc ſcripſit, quam dicturus ſum*] Hoc eſt, Tantum actor a facundia poteſt, quantum poeta ab inventione. Placetne hoc? Guyeto jactantiae & vanitatis plenum viſum eſt, & ab officio Prologi abhorrens: at viro docto verecunde dictum videtur, *Tantum, nihil amplius.* Eja vero! ſic omnia protinus fient alba. Tu loco iſtius *Sed*, repone *Si*:

Voſtrum judicium fecit, me actorem dedit:
Si hic actor tantum poterit a facundia,
Quantum ille potuit cogitare commode,
Qui orationem hanc ſcripſit, quam dicturus ſum.

Hic ſane verecunde: me actorem ſuae Fabulae dedit; ſi tamen hic actor tantum poterit a facundia, hoc eſt, a voce, pronuntiatione, geſtu, quantum ipſe auctor ab inventione & arte: ſi actoris opera aequare poterit Poetae virtutem & induſtriam. Saepe enim egregiam fabulam malus actor depreſſit; ſaepe pravam aut mediocrem bonus actor plauſibilem fecit. Noſter Phorm. Prol. v. 10.

Quantum ille potuit cógitare cómmode,
Qui orátionem hanc ſcripſit, quam dictúrus ſum.
Nam quód rumores diſtulerunt málevoli,
Multás contamináſſe Graecas, dúm facit
Paucás Latinas: id eſſe factum hic nón negat,
Neque ſe pigere, et deinde factum iri aútumat.
Habét bonorum exémplum: quo exempló ſibi
Licére id facere, quód illi fecerúnt, putat.
Tum quód malevolus vétus poeta dictitat,

Quod ſi intellegeret, olim cum ſtetit nova,
Actoris opera magis ſtetiſſe quam ſua.

Plaut. Bacch. II, 2, 36.

Etiam Epidicum, quam ego fabulam aeque ac me ipſum amo,
Nullam aeque invitus ſpecto, ſi agit Pellio.

Porro illud quod ſequitur,

Qui orationem hanc ſcripſit, quam dicturus ſum,

peſſime vulgo accipiunt; illam ſcilicet orationem, quae in Prologo reliqua eſt. Itane tandem? Ut tam putide Ambivius ſe laudaverit? Siquidem totum hunc Prologum non a Poeta emendicaſſe videri vult, ſed de ſuo protuliſſe. Tu ſic interpretare: Si modo ego tam bene agere potero, quam Poeta cogitare potuit, qui hanc ſcripſit orationem, quam mox primo actu in Chremetis perſona dicturus ſum. Praeſenſit hiſtrio naris emunctae primum Actum ingentes plauſus excitaturum; quippe ita conceptum, limatum, perfectum, ut nihil ſupra, nec par. Et ſane, teſte S. Auguſtino, cum iſte verſus *Homo ſum, humani* in theatro primum recitaretur, totus populus exclamavit.

18 *Paucas Latinas: factum hic eſſe id non negat*] Lege cum omnibus noſtris & Edd. vett. *Id eſſe factum hic non negat.*

19 *Neque ſe id pigere*] Liber Bembinus non habet dictionem *id*. FAERNUS.

Neque ſe pigere, & deinde facturum autumat.

Recte ſolius Bembini fide ejecit *Id* Faernus: quippe in priore commate eſt, *Id eſſe factum*. Quam inficete autem, *Id eſſe factum, neque id pigere?* Sed aliud praeterea muta:

Id eſſe factum non negat,
Neque ſe pigere, & deinde factum iri autumat.

Et *eſſe factum*, & *factum iri*. Saepe in his erratum eſt, *Deſerturum* pro *Deſertum iri*, *Daturum* pro *Datum iri*.

23 *Repente ad ſtudium hunc ſe applicaſſe muſicum*] Lege cum noſtris fere omnibus & Edd. vett.

Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc muſicum.

26 *Quamobrem omnes vos oratos volo*] In Bembino eſt *quare:* in Victoriano autem adſcriptum in modum variae lectionis, *vel quare*. FAERNUS. Vetuſtiores noſtri omnes *Quare;* non *Quamobrem*.

31 *Qui nuper fecit ſervo currenti in via Deceſſe populum: cur inſano ſerviat*] Quodnam quaeſo id *Vitium* erat; facere populum currenti ſervo de via decedere? Saepe ſervi & paraſiti malum minitantur, ſi qui currentibus ſibi & properantibus obſiſtant. Notus in Amphitryone locus eſt III, 4. Mercurio ſervum agente,

Concedite, atque abſcedite omnes, de via decedite:

Repénte ad ſtudium ſe ápplicaſſe hunc múſicum,
Amicúm ingenio frétum, haut naturá ſua:
Arbitrium veſtrum, véſtra exiſtumátio
Valébit. quare omnís vos oratós volo,
Ne plús iniquúm póſſit quam aequúm orátio.
Facite aéqui ſitis: dáte creſcendi cópiam,
Novárum qui ſpectándi faciunt cópiam;
Sine vítiis: ne ille pró ſe dictum exiſtumet,
Qui núper fecit ſérvo currenti in via

Nam mihi quidem hercle qui minus liceat deo minitarier
Populo, ni decedat mihi, quam ſervulo in comoediis?

Paraſitus Capt. IV, 2, 11.

Eminor, interminor, nequis mi obſtiterit obviam:
Niſi qui ſatis diu vixiſſe ſeſe homo arbitrabitur.

& alia ibi plura; ut domi ſe quiſque contineat, nec in platea ſibi feſtinanti occurrat. Sine dubio poſt tot minas cavebat ſibi populus, ne in ore ſuo pugnos ejus haberet. Quodnam ergo *Vitium*, ſi populus via ceſſerit? Quid, quod viae iſtae extra ſcaenam ſunt: in ſcaena ſervus minatur, ultra ſcaenam curſurus: ideoque, utrum populus via deceſſerit necne, ſpectatores videre non poterant. Joco haec dicuntur & aguntur, non re ipſa. Si enim ſervus, praeterquam in comoediis, ſic ageret; quid ei obtingeret, ex Plauti Poenulo ſcias III, 1, 19.

Liberos homines per urbem modico magis par eſt gradu
Ire; ſervile eſſe duco, feſtinantem currere.
Ne tu opinere: haut quiſquam hodie noſtrum curret per vias.
Neque nos populus pro cerritis inſectabit lapidibus.

Quid igitur cum loco hoc faciemus? Turbat quoque, & magis quidem, quod ſequitur, *Cur inſano ſerviat?* Quid hoc eſt, aut quo nexu prioribus adhaeret? Vir eruditus poſt alios ſic accipit, Cur Terentius poëtae malevoli, hominis inſulſi & inſani, commodis ſerviat? cui, cum a theatro *Creſcendi copiam poetis* petat, de Luſcio inter eos cogitet? Atqui cum *Servum currentem* dixerit, *Servire inſano* neceſſe eſt proprie accipi, non figurate. Firmat hoc Plautus Curc. I, 3, 46. ubi ſervus ad herum amore delirantem,

Cedo mihi contra aurichalco, cui ego ſano ſerviam.

& Ariſtophanes Pluto:

Ὡς ἀργαλέον πρᾶγμ' ἐστὶν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ,
Δοῦλον γενέσθαι παραφρονοῦντος δεσπότου;

Haeret ergo haec tota res; & vide an ſic recte expediverim:

Qui nuper fecit ſervo currenti in via
Dixiſſe populum, Cur inſano ſervit?

Dixiſſe pro *Deceſſe*. Hoc, inquam, Lavinio *Vitio* vertitur; quod Populum in ſcaenam induxerit, cum ſervo loquentem. Etſi enim in Comoediis ſervus populum alloquatur, aut actor ſpectatores: nihil tamen ab illis reſponſi ferunt. Plaut. Capt. Prol. v. 10.

Jam hoc tenetis? optumum'ſt.
Negat mehercle ille ultimus: diſcedito:
Si non ubi ſedeas, locus eſt: eſt, ubi ambules.
Ego me tua cauſa, ne erres, non rupturus ſum.

Si Plautus ſubornaſſet aliquem, qui hiſtrioni haec dicenti de cavea re-

Dixiſſe populum: cúr inſano ſérviat?
De illius peccatis plúra dicet, cúm dabit
Aliás novas; niſi finem maledictis facit.
Adéſte aequo animo: dáte poteſtatém mihi
Statáriam agere ut liceat per ſiléntium;
Ne ſémper ſervos cúrrens, iratús ſenex,
Edáx paraſitus, ſýcophanta autem ínpudens,
Avárus leno, adſidue agendi ſint mihi
Clamóre ſummo, cúm labore máxumo.
Mea caúſa cauſam hanc jústam eſſe animum indúcite,
Ut áliqua pars labóris minuatúr mihi.
Nam nunc novas qui ſcríbunt, nil parcúnt ſeni:
Siquaé laborióſa eſt, ad me cúrritur:
Si lénis eſt, ad álium defertúr gregem.
In hác eſt pura orátio. experímini,
Si númquam avare prétium ſtatui artí meae,
Et eum éſſe quaeſtum in ánimum induxi máxumum,
Quam máxume ſervíre voſtris cómmodis:
Exémplum ſtatuite ín me, ut adulescéntuli
Vobís placere ſtúdeant potius quám ſibi.

ſpondiſſet, in eadem fuiſſet culpa, qua hic Luſcius Lavinius.

44 *Siqua laborioſa eſt ad me curritur*] In libro Bembino eſt *ſiquae*, ut exigit verſus. FAERNUS. Noſtri *Siqua*.

45 *Sin lenis*] Bembinus & plerique alii libri, *ſi lenis*. FAERNUS. Plures ex noſtris *Sin*.

5 *Quod ego in propinqua parte amicitiae puto*] Quid ſodes eſt *Pars propinqua amicitiae?* ſive *Amicitiae* caſu genitivo ſive dativo accipias, numquam effeceris ut locus ſanus videri poſſit. Sic dedit Poeta:

Quod ego eſſe in aliqua parte amicitiae puto.

Vide literarum ductus, ut in ſcriptis habentur, *ppiqua*, *aliqua*; & ideo placuit *ppiqua*; quia praeiit *Vicinitas*. *Eſſe* poſtea verſus gratia rejectum. Eugraphius: *Vicinitas agrorum & domorum quaſi quaedam pars amicitiae eſt.* Cum diceret *Quaedam pars*; nonne legebat *Aliqua?* Eun. V, 9, 25.

Ut haeream in parte aliqua tandem aput Thaidem.

Apud Servium tamen *Propinqua* legitur ad Eclog. III, 53.

9 *Quid vis tibi, aut quid quaeris?*] Disjunctio *aut* a duobus antiquiſſimis libris abeſt, Bembino & Victoriano. FAERNUS. Abeſt item a vetuſtioribus noſtris.

11 *Aut plus eo, ut conjicio*] Dele *Eo* & lege,

Aut plus, ut conjicio.

13 *Servos complures*] Vide filum orationis: *Nemo habet agrum meliorem, ſervos complures.* An *Complures* idem quod *Plures*, gradu comparativo? Nuſquam id lectum. Repone vel cum Guyeto, *Servi complures.* Subintellige, *Sunt tibi:* vel mecum, *Servos non plures.* Ser-

Actus I. Scaena I.

Chremes. Menedemus, ſenes.

QUAMQUAM haéc inter nos núper nótitia ádmodumſt,
Inde ádeo quod agrum in próxumo hic mercátus es:
Nec rei fere ſane ámplius quicquám fuit:
Tamén vel virtus túa me, vel vicínitas,
Quod ego éſſe in aliqua párte amicitiaé puto,
Facit út te aúdacter móneam et familiáriter;
Quod mihi videre praéter aetatém tuam
Facere, ét praeter quam rés te adhortatúr tua.
Nam pró deum atque hominúm fidem, quid vís tibi?
Quid quaéris? annos ſéxaginta nátus es,
Aut plús, ut conjicio. ágrum in his regiónibus
Meliórem neque preti majóris némo habet;
Servós non pluris: proinde quaſi nemó ſiet,
Ita túte adtente illórum officia fúngere.
Numquám tam mane egrédior, neque tam véſperi
Domúm revortor, quín te in fundo cónſpicer
Fodere, aút arare, aut áliquid facere dénique.
Nullúm remittis témpus; neque te réſpicis.
Haec nón voluptati tibi eſſe, ſatis certó ſcio.

vius ad Aen. II, 247. 'Duae negativae apud Latinos faciunt 'unam confirmativam. Etſi Terentius Graeco more dixerit: *Agrum* '*in his regionibus meliorem neque* '*preti majoris nemo habet.*' Ergo ut *Neque* dixit, ita & *Non* more Graeco.

14 *Ita tute attente*] Omnes noſtri cum Edd. vett. *Ita attente tute.*

17 *Fodere aut arare aut aliquid ferre denique*] *Ferre* hic perinde foret ac *Portare*, *Geſtare.* Quis vero ſic loquentem ferat? Lege cum Edd. vett. & uno ex noſtris, *Facere:* alius utrumque habet *Facere, ferre.* Eugraphius: *Hic eſt labor ille plurimus; quo cotidie aut fodere invenitur, aut aliquid facere.* Donatus ad Phorm. I, 2, 71. *Quid ſit denique? More ſuo Terentius* Denique *poſuit in fine ſenſus. Sic in Heaut. Fodere aut arare aut aliquid facere denique.* Ita Cicero de finibus I, 1. locum hunc citans *Denique* prioribus apponit; licet ibi editum ſit *ferre.* Atqui ſi *Ferre* legeris, neceſſario illud *Denique* ſequentibus apponetur. *Aliquid facere:* ſic And. I, 5, 24. *Aliquid facerem, ut hoc ne facerem.*

19 *Haec non voluptati eſſe ſatis certo ſcio*] In o. l. s. antiquis recentibus, poſt *voluptati*, eſt pronomen *tibi:* quod & ſenſui neceſſarium videtur. ſupereſt ut verſui conſulatur; qui ita ſtabit, ſi ex *voluptati p* elidas: ita ut antepenultima correpta remaneat, & in *eſſe* priorem ſyllabam corripias, ultimo *s* abjecto, aut *tibi* monoſyllabum efficiatur. FAERNUS. Sic & noſtri omnes *Tibi.* Et Recte. *Voluptatis* & *Eſſe* ſaepe corripiuntur.

At enim me quantum hic óperis fiat, poénitet.
Quod in ópere faciundo óperae conſumis tuae,
Si ſúmas in illis éxercendis, plús agas.
ME. *Chremé, tantumne ab ré tuaſt oti tibi,*
Aliéna ut cures; éa quae nihil ad te ádtinent?
CH. *Homó ſum: humani nihil a me alienúm puto.*

20 *At enim dices, me hic quantum operis fiat, poenitet*] In libro Bembino, & Donato in Eunuchum actus V. ſcaena VII. non eſt dictio *me*. & praeterea, non *hic quantum*, ſed *quantum hic* ſcriptum eſt. utroque modo neceſſe eſt *fiat* in unam ſyllabam contrahi. FAERNUS.

At enim dices, quantum hic operis fiat, poenitet.

Sic dedit Faernus: Noſtri omnes *Quantum hic*, & omnes etiam *Me* habent. Sed media fere pars *At enim dices*, altera *At dices enim*, Tu vero illud *Dices*, quod, ut vides, incerti laris eſt, jube hinc abire:

At enim me, quantum hic operis fiat, poenitet.

Ut recte olim Muretus, alioquin in Terentio emendando parum felix. *Poenitet me, quantum operis fiat:* dolet mihi, tam parum operis fieri. Dum tute aras, fodis, onus portas, ſervi tui ceſſant: plus proficias, ſi tute vacuus illos exerceas: ergo ut tibi parcas, vel res tua te adhortatur. Servius ad Eclog. II, 34. *Poenitet; parum videtur; ut Terentius: At enim quantum hic operis fiat poenitet, hoc eſt, parum videtur.* illud *Dices* nuſquam ibi comparet. Idem repetit ad Aen. I, 552. Noſter Eun. V, 7, 12. *An poenitebat flagiti?* hoc eſt, an parum flagitii feciſſe videbaris? Ita frequenter Plautus. Cum autem haec certa ſit lectio, & jam olim conſtituta; miſeret me profecto viri eruditi, qui in longiſſima hic annotatione multum laboravit, ſed nihil operis fecit. *Dices*, inquit, *ſine incommodo hinc abeſſe non poteſt:* Quo vero incommodo? Immo ſi hic maneat, & incommodo eſt & perniciei. Quippe Chremes quidem hoc dixerit, Menedemus minime omnium. Si ipſe fateatur poenitere ſe quantum operis fiat; cur non ipſe ceſſans ſervos urget, ut plus fiat? cur prave & inutiliter ſtulto ſuo labori inſudat? Sed mitto hoc; Quid illud hariolationis eſt, qua ſic legendum arbitratur?

At enim dices me quantum hic ab operis fiat, poenitet.

Ab operis, hoc erit, *a Servis*. Quo pacto & verſus & ſententiae pejor nunc quam ante conditio eſt. *Quantum fiat?* cujus Quantum? Lucri & emolumenti, an ſumptus & damni? Sed eſto id quod malit: Si Menedemus dicat, Poenitere tam parum *a Servis* ſolis fieri, tanto ſtultior eſt, quam ante, cum poeniteret & a ſe & a ſervis parum fieri. At, inquit vir acutus, quo referes *Illis exercendis:* niſi hic legas *Ab operis?* eo refero, quo & verſu XIV, *Illorum officia*, nempe ſervorum. Sed *hac*, ait, *emendatione admiſſa* (quod eſſet, culpam & noxiam admittere) Tetrameter Trochaicus Iambicis Trimetris immiſcetur. Quid ergo? nonne flagitium eſt ſic eum immiſcere? Immo, ait, exempla aliquot apud Plautum extant, ex quibus tria producit, decem fere alia promiſſae, credo, Editioni reſervat. Equidem vel ipſius Plauti cauſa tria iſta demoliar; ne diutius mera errata pro exemplis ſe inſerant. Aul. II, 8, 23.

Nímirum occidór, niſi ègo intro huc própere propero cúrrere.

Vel mé monere hoc vél percontari puta:
Rectúmſt? ego ut faciam. nón eſt? te ut detérream.
ME. *Mihi ſic eſt uſus: tibi ut opus factóſt, face.*
CH. *An cuiquam eſt uſus hómini, ſe ut cruciét?* M. *mihi.*
CH. *Si quid laboris, nóllem: ſet quid iſtúc mali eſt?*

Propere a pluribus Codd. abeſt, ut a Regio 800 annorum. Lege,

Nimirum occídor, ni introhuc propero currere.

Poen. V, 3, 46.

Ego quidem meós amores mécum confidó fore.

Dele modo *Quidem* & lege;

Ego meós amores mécum confidó fore.

Rud. IV, 1, 14.

Jám meas oppilábit aures ſúa vaniloquéntia.

Atqui hic Trochaicus non eſt: *Sua* enim pro ſpondeo hic ſtat. MSti *Oppilebit.* Lege certiſſime,

Jam meás opplebit aúres ſua loquéntia.

ut illud Saluſtii: *Satis loquentiae, ſapientiae parum.* Quid de decem aliis, quae adhuc premit, fiat, vir doctus ſecum ipſe cogitabit.

23 *Chreme tantumne eſt ab re tua*] In Bembino & aliquibus aliis libris, ita haec verba ſunt collocata: *Chreme tantumne ab re tua'ſt.* & ita etiam a Cicerone citantur libro XII. ad Atticum. FAERNUS. Duo ex noſtris, *Ab re tua eſt:* ceteri *Eſt ab re tua.*

24 *Eaque, nihil quae ad te adtinent*] Tacet Faernus: & tamen omnes noſtri cum Edd. vett. *Ea quae nihil ad te adtinent.*

25 *A me nihil alienum puto*] O. l. s. *nihil a me.* FAERNUS. Duo item ex noſtris, *Nihil a me.* ut Cicero Off. I, 9. Leg. I, 12. Seneca Ep. 95. Ceteri perperam, *A me nihil.*

27 *Non ut deterream*] Lege *non eſt, te ut deterream.* Hunc locum, praeterquam quod duarum dictionum defectus in omnibus impreſſis corruperat, etiam obſcurabat confuſa diſtinctio: ſic enim diſtinguendum eſt,

Vel me monere hoc, vel percontari puta:
Rectum eſt, ego ut faciam: non eſt, te ut deterream.

Ita autem pronuntianda ſunt ea verba *rectum eſt,* & *non eſt,* ac ſi diceremus, ſi rectum eſt, & ſi non eſt. ut ſit ſenſus: puta me vel percontari hoc, vel monere: percontari quidem, ut ſi rectum eſt quod tu facis, cum tantum laboras, ego quoque cum id cognovero rectum eſſe, idem faciam: monere vero; ut ſi non eſt rectum, te ab ea re deterream. Hujus loci intelligentiam Hieronymo Suritae, doctiſſimo Hiſpano, debemus: emendationem vero omnibus l. s. FAERNUS.

Rectumſt, ego ut faciam; non eſt, te ut deterream.

Sic dedit Faernus: ſed per interrogationem pronuntia,

Rectumſt? ego ut faciam. non eſt? te ut deterream.

Hoc enim eſt, quod *Percontari* dicit.

28 *Tibi ut opus eſt facto, face*] Liber Bembinus & Victorianus, *tibi ut opus factoſt, face.* & infra, *an quoiquam.* & in eodem verſu, in omnibus ferme libris, *mihi* legitur ſine verbo *eſt.* FAERNUS.

30 *Si quid laboris eſt, nollem: ſed quid iſtuc mali eſt?*] Sic codices omnes, verſu ipſo fruſtra reclamante. Tu ei ſuppetias vel ſic ferto,

Si quid labori eſt, nollem: ſed quid iſtuc mali eſt?

Quaeſó, quid de te tántum meruiſti? M. *oiei.*
CH. *Ne lácruma: atque iſtuc, quicquid eſt, fac me út ſciam.*
Ne rétice: ne verére: crede inquám mihi.
Aut cónſolando aut cónſilio aut re júvero.
ME. *Scire hóc vis?* CH. *hac quidem caúſa, qua dixi tibi.*
ME. *Dicétur.* CH. *at iſtos ráſtros intereá tamen*
Adpóne, ne labóra. M. *minime.* CH. *quám rem agis?*
ME. *Sine mé, vacivom témpus ne quod dém mihi*
Labóris. CH. *non ſinam, inquam.* M. *ah, non aequóm facis.*
CH. *Hui, tám gravis hos quaéſo?* M. *ſic meritúmſt méum.*
CH. *Nunc lóquere.* M. *filium únicum aduleſcéntulum*
Habeo. áh, quid dixi? habére me? immo habuí, Chreme:
Nunc hábeam necne incértumſt. CH. *quid ita iſtúc?* M. *ſcies.*
Eſt é Corintho hic ádvena anus paupércula:
Eius filiam ille amáre coepit vírginem,

Si quid tibi dolori, aegritudini eſt. Sic Andr. IV, 3, 5.

Verum ex eo nunc miſera quem capit
Laborem?

Plaut. Rud. I, 3, 7. eadem ſententia,

Nam hóc mihi haut labóri'ſt, labórem hunc potiri
Si érga paréntem aut deós me impiávi.

vel ſic potius,

Si quid laboris, nollem:

ejecto *Eſt.* Genitivus ideo placet, quia ſequitur, *Quid mali.* Trin. V, 2, 57.

Si quid *tibi, pater*, laboris. *Nihil evenit, ne time.*
Bene re geſta ſalvos video.

Eat nunc Guyetus; & ut ſpurium Terentioque indignum expungat.

31 *Quaeſó quid de te tántum meruiſti? Eheu*] Guyetus, ut hianti verſus ſuccurrat, *Meruiſtin? Eheu.* Vir eruditus, *Meruiſti*, inquit, *non elidit ultimam.* Facilis ſane curandi ratio: ſed ex arte neceſſe eſt, ut elidat. Aliud adhuc tentat, *Meruiſti? Eheu heu.* Sane *Eheu*, ſi *Eheu heu* pro bono dactylo veniet. Tu corrige, *Oiei;* & vide nos ad Eun. IV, 4, 47.

33 *Crede inquam mihi; Aut conſolando*] Prava hic interpunctio eſt, ex falſa interpretatione nata. Repone:

Ne retice: ne verere: crede inquam mihi.
Aut conſolando.

Crede mihi, committe mihi id ſecretum, quod retices.

35 M. *Scire hoc vis?* CH. *hac cauſa equidem qua dixi tibi*] O. l. s. *hac quidem cauſa.* ſed ut verſus ſtet, ex *quidem m*, abjicitur. FAERNUS. Etiam noſtri omnes *Hac quidem cauſa.* Corripi autem *Quidem* frequentiſſimum eſt.

36 CH. *Iſtos raſtros interea tamen depone*] Ex o. l. s. lege *at iſtos.* ex Bembino vero et pleriſque aliis, maxime antiquis, *adpone.* quod idem eſt quod *depone.* Terentius in Andria: *ante noſtram januam adpone.* Plautus in Poenulo: *At urget onus. At tu appone, & reſpice ad me.* (IV, 2, 35.) FAERNUS. Noſtri omnes *At iſtos;* & ex eis meliores *Adpone.*

Prope jam út pro uxore habéret: haec clam me ómnia.
Ubi rém reſcivi; coépi non humánitus,
Neque ut ánimum decuit aégrotum aduleſcéntuli,
Tractáre, ſet vi et viá pervolgatá patrum:
Cotídie accuſábam: hem: tibine haec diutius
Licére ſperas fácere me vivó patre,
Amícam ut habeas própe jam in uxorís loco?
Errás, ſi id credis, ét me ignoras, Clínia.
Ego té meum eſſe díci tantiſpér volo,
Dum quód te dignumſt, fácies: ſet ſi id nón facis,
Ego, quód me in te ſit fácere dignum, invénero.
Nulla ádeo ex re iſtuc fít, niſi nimio ex ótio.
Ego iſtúc aetatis, nón amori operám dabam,
Set in Áſiam hinc abii própter pauperiem, átque ibi
Simúl rem et gloriam ármis belli répperi.

38 *Sine me vacuum tempus ne quod dem mihi*] Verſus hic nullo modo, ut quidem nunc legitur, ſuſtentari poteſt: mendum eſt in dictione *vacuum*, cujus loco Bembinus habuit *vocivom*, quod poſtea emendatum eſt in *vacivom*, quod idem eſt quod *vacuum*; quae dictio a Plauto uſurpatur in Pſeudolo: *Fac ſis vacivas Pſeudole aedis aurium.* FAERNUS. Bene hic Bembinus, *Vacivom.* Noſtri omnes *Vacuum.* Mutarunt, ut cetera, Magiſtri. Plaut. Bacch. I, 2, 46.

Valens adſiſtet me vacivom virium.

45 *Eius filiam ille amare coepit perdite*] Sic aliquot ex noſtris, *Perdite:* alii, *Virginem:* nonnulli utrumque, *Perdite virginem:* alii, *Virginem perdite.* Ex his duabus, quae deterior erit lectio,

Dede neci; melior vacua ſine regnet in aula.

Equidem *Virginem* retineo; quippe quae mox invenietur Chremetis filia: & niſi hoc addas, meretricem hic potius intelligas, utpote peregrinam & advenam. At iſto *Perdite* nihil eſt opus; quippe id ſatis exprimunt quae ſequuntur, *Prope jam ut pro uxore haberet.*

47 *Ubi rem reſcivi*] Noſtri plerique *Ubi id reſcivi.* Neſcias utrum melius ſit, aut verius.

49 *Sed vi & via pervolgata patrum*] *Via* hic monoſyllabon eſt, idem & ſenſu & ſono, quod noſtrum *Way. V* enim apud antiquos ut noſtrum *W* pronuntiabatur. Sic & Hec. I, 1, 16.

Aut quá via captent te illi, eadem ipſós capi,

52 *Prope jam uxoris in loco?*] Liber Bembinus & alii antiqui, *prope jam in uxoris loco?* FAERNUS. Ita & noſtri.

57 *Niſi éx nimio ótio*] *Nimio*, quod praecipuam emphaſin habere oportuit, in Theſi occultatur. Repone, & collocatio quoque melior fiet,

Nulla adeo ex re iſtuc fit, niſi nimio ex otio.

60 *Simúl rem & gloriam*] Apud Eugraphium ſic nunc fertur, *Simul & rem & gloriam;* quod vir doctus Multo ait concinnius eſſe, ſeu Latinitatem ſeu numeros ſpectes. De

Poſtrémo adeo res rédiit, aduleſcéntulus
Saepe éadem et graviter aúdiendo, victus eſt:
Putávit me et aetáte et benevoléntia
Plús ſcíre et providere, quam ſe ipſúm ſibi:
In Aſiam ad regem militatum abiit, Chreme.
CH. *Quid ais?* M. *clam me eſt profectus: menſis tris abeſt.*
CH. *Ambo áccuſandi: etſi íllud inceptúm tamen*
Animi éſt pudentis ſignum et non inſtrénui.
ME. *Ubi cómperi ex iis, qui fuere ei cónſcii,*
Domúm revortor maéſtus, atque animó fere
Contúrbato, atque incérto prae aegritúdine.
Adſído: adcurrunt ſérvi: ſoccos détrahunt:
Inde álii feſtinâre, lectos ſternere,

numeris videre eſt ex And. I, 1, 132.

Simúl ſceleratus Davos ſi quid conſili.

De Latinitate quod ſolum affert ex Hec. V, 2, 31.

Scit ſibi nobilitatem ex eo & *rem natam* & *gloriam eſſe;*

in mendo foediſſimo cubat; ſic enim legendum eſt,

Scit ſé nobilitatem éx ea re náctam & gloriam éſſe.

63 *Putavit me aetate & benevolentia*] Aliquot libri ita habent, *& aetate:* quod & elegantiae conducit, & verſui: non enim habebit tantum hiatum, quamvis & ſic quoque non oportebit facere ſynaloepham in *me &*: ut in ſecunda ſede ſit dactylus, vel certe diſſolvenda erit diphthongus. FAERNUS.

Et aetate & benevolentia. Noſtri fere omnes, *Et aetate.* Ceterum ſi Bembo ipſi fides eſt, codex ſuus habuit, *Et aetate & ſapientia.* Sed Faernus, qui codici illi nimium favebat, hoc tacuit. Recte, ut omnes, *Benevolentia.* Hoc refer ad *Providere; Aetate* ad *Plus ſcire.*

66 *Clam me profectus menſes tres abeſt*] Sic dedit Faernus: ſed noſtri univerſi cum vett. Edd. *Clam me eſt profectus: menſes tres abeſt.* Certe ſi haec disjungas; paternum animum & affectum magis expreſſeris.

69 *Qui ei fuere conſcii*] Noſtri omnes, *Qui fuere ei conſcii.* Recte. Quippe Trochaeus in iſta ſede ne Graecis quidem ipſis placet.

70 *Domum revertor maeſtus, atque animo fere Perturbato, atque incerto prae aegritudine*] Sic a vett. Edd. & a Faerno eſt. Sed noſtri, uno excepto, omnes *Conturbato;* quod certe plus eſt quam *Perturbato.* Sed & aliud eſt. Quomodo enim *Incerto* animo, qui aegritudine obrutus eſt? Incertus eſt animi, incertus conſilii, qui adhuc dubitat, quid faciat: utrum aegritudini ſe dedat, an irae potius ac vindictae. Quomodo igitur incertus *Prae aegritudine?* Codex Academicus 900 annorum *Incerti* habet; Codex e Collegio C. C. a manu prima *Inerti.* Anne igitur legendum,

Conturbato atque inerti prae aegritudine.

Inerti, omnis conſilii experti. Stupebat pater infelix re tam inexſpectata; nihil erat quod ageret, quod inceptaret. And. II, 1, 3.

Cenam ápparáre: pró ſe quiſque ſédulo
Faciébant, quo illam mihi lenirent miſeriam.
Ubi vídeo, haec coepi cógitare: hem, tót mea
Solius ſolliciti ſint cauſa, ut me unum éxpleant?
Ancillae tot me véſtiant? ſumptús domi
Tantós ego ſolus fáciam, qui gnatum únicum,
Quem páriter uti his décuit aut etiam ámplius,
Quod illa aétas magis ad haéc utenda idóneá eſt,
Eum ego hínc ejeci miſerum injuſtitiá mea?
Maló quidem me dígnum quovis députem,
Si id fáciam. nam uſque dum ílle vitam illám colet
Inopém, carens patria ób meas injúrias,
Intérea uſque illi dé me ſuppliciúm dabo,

Vae miſero mihi.
Ut animus in ſpe atque in timore
uſque antehac attentus fuit;
Ita poſtquam adempta ſpes eſt,
laſſus, cura confectus ſtupet.

Vides, quid interſit inter animum ſpe ac timore *Incertum* & attentum; & eundem ſpe adempta laſſum, ſtupentem, *Inertem.*

73 *Video alios feſtinare*] Si jam *Videt;* cur verſu abhinc tertio narrat, *Ubi video?* Hoc non eſt venae Terentianae, praeſertim in Diverbio tam elaborato. Repone,

Inde alii feſtinare, lectos ſternere.

Hoc Lectoris indoli relinquam; nec, quod in promptu eſt, exemplis firmabo.

75 *Faciebat, quo illam mihi lenirent miſeriam*] Sic boni viri Librarii, *Quiſque faciebat:* ut Syntaxeos ſcilicet ratio obtineret. At iidem mox *Lenirent:* ergo & hic *Faciebant. Quiſque faciebant;* conſtructio vel pueris hodie nota, & a G. Fabricio hic olim annotata.

76* *Ubi video haec, coepi cogitare*] Diſtingue, *Ubi video, haec coepi cogitare.*

77 *Solius ſolliciti ſunt cauſa*] Ex ſequentibus, *Veſtiant, Faciam,* apparet hic legendum *Solliciti ſint.* Vidit hoc T. Faber, & recte vir eruditus ei acceſſit.

79 *Tantos ego ſolus faciam? ſet gnatum unicum*] Repone ex ipſius orationis tenore & filo:

Tantos ego ſolus faciam; qui gnatum unicum.

Niſi hoc feceris, pro *Ejeci*, legas *Ejiciam* aut *Ejexim.* Sed illud melius. Cum enim dicit v. 84. *Si id faciam*, ad *Sumptus* tantum refert: filius enim jam ejectus erat; nec de ea re locus erat conſilii.

82 *Eum ego ejeci hinc*] Melior numerus eſt in libro Bembino & aliquibus aliis, *Eum ego hinc ejeci.* FAERNUS. Unus tantum ex Noſtris *Ejeci hinc:* ceteri recte, *Hinc ejeci.*

84 *Vitam illam incolit*] Liber Bembinus *colit*, Vaticanus & Victorianus *colet.* quod & placet. FAERNUS. Meliores noſtri *Colet*, ut Nonius v. *Colere:* ceteri *Incolet.*

85 *Inopem, carens patria ób meas injurias*] Animadvertis, credo, illud *Patria* ſine ullo accentu, ut nullius ſignificationis, tranſmitti. Ne hoc ſic abeat, reponere poſſis,

Inopém, carentem pátria ob meas injúrias.

Vitam patria carentem; ut Horat. Carm. I, 31.

Labórans, quaerens, párcens, illi ſérviens.
Ita fácio prorſus: nil relinquo in aédibus,
Nec vás, nec veſtiméntum: conraſi ómnia.
Ancíllas, ſervos, niſi eos qui opere rúſtico
Faciúndo facile ſúmptum exſercirént ſuum,
Omnís produxi ac véndidi. inſcripſi ílico
Aedís mercede. quáſi talenta ad quíndecim
Coégi: agrum hunc mercátus ſum: hic me exérceo.
Decrévi tantiſpér me minus injúriae,
Chremé, meo gnato fácere, dum fiám miſer:
Nec fás eſſe, ulla mé voluptáte hic frui,

Nec turpem ſenectam
Degere, nec cithara carentem.

Nonius tamen v. Colere *Carens* habet; & ſic ibi codex noſter veterrimus. Forte ab auctore erat, *Inops carenſque* patria.

87 *Labórans, quaerens, parcens, illi ſerviens*] Sic Edd. vett. & ex codicibus noſtris unus: ceteri *Parcens, quaerens*. Si ſuffragia ineunda ſunt, hi numero vincent. Sed prius natura eſt *Quaerere*; deinde *Parcere*. Adel. V, 3, 27.

Conſerva, quaere, parce, fac quamplurimum.

At hic quoque prius eſt *Quaerere*, quam *Conſervare*. Quamobrem in his, quae irati aut commoti dicunt, ad ordinem parum attenditur.

91 *Sumptum exerceant ſuum*] *Exercerent*, quod & elegantius & numeroſius eſt, habent tres antiquiſſimi libri. FAERNUS.

Qui opere ruſtico
Faciundo facile ſumptum exercerent ſuum.

Exercere ſuum ſumptum; nemo quid ſit explicaverit; quantumvis in ea re laboret vir primarius Frid. Gronovius Obſerv. Eccleſiaſt. Cap. I. Reponendum hic *Exſercirent*, ut primus, opinor, vidit Janus Palmerius, acutiſſimo vir ingenio. [Jam ante Palmerium id vidit Dionyſ. Lambinus, qui teſte Mureto Var. Lect. VII, 13. legebat *Exſarcirent*: male tamen etiam *Sumptum* corrigens in *Victum*. Idem Lambinus in libello Q. Ciceronis de Petitione Conſulatus c. 12. ubi a librariis ignoratione antiqui verbi prave ſcriptum erat, *aliis te id rebus exacturum eſſe*, pro *Exacturum* ſubſtituit *Exſarturum*: quae lectio probata & merito recepta eſt, aliorum rejecta emendatione, qui malebant *Exancturum*. REIZIUS.] Atque eſto, ut S. Ambroſius ter quaterque ea phraſi uſus ſit, *Sumptum ſuum exercere*: nempe ante ejus aetatem jam hunc Terentii locum interpolaverant Magiſtri; ne verbo obſoleto diſcipulos male loqui docerent. *Exſercire* ſive *Exſarcire ſumptum ſuum*, eſt tantum lucri domino referre, quantum ille ſumptus in eis alendis impendit: opere ſuo impenſas domini penſare & reſarcire. Sic *Damnum ſarcire, reſarcire* Caeſar, aliique. Colonienſis codex apud Palmerium a prima manu, *Sumptum exercirent ſuum*: alter apud eundem, *Sumptum exerciunt ſuum*. Codex Bembinus, teſte ipſo Bembo, hoc in margine adſcriptum habuit, *Exercerent, reſarcirent*. Atqui qui ſic primus interpretatus eſt, proculdubio legebat *Exercirent*. Paulus in Epitoma Feſti: *Exercirent, ſarcirent*. Unde hoc niſi ex hoc Terentii loco? & vix dubites, quin apud Feſtum ipſum locus totus ad-

Niſi ubi ille huc ſalvos rédierit meus párticeps.
CH. *Ingénio te eſſe in líberos lení puto,*
Et illum óbſequentem, ſiquis recte aut cómmode
Tractáret. verum néque illum tu ſatis nóveras,
Nec te ílle; hoc quod fit, úbi non vere vívitur.
Tu illúm numquam oſtendiſti quanti pénderes,
Nec tíbi illeſt credere aúſus quae eſt aequóm patri.
Quod ſi éſſet factum, haec númquam evéniſſént tibi.
ME. *Ita rés eſt, fateor: péccatum a me máxumumſt.*
CH. *Menedéme, at porro récte ſpero, et illúm tibi*
Salvom ádfuturum eſſe hic confído própediem.

ductus fuerit. Quid multis opus? Omnes ſervos, ancillas vendidit Menedemus, praeterquam qui operi ruſtico faciundo apti nati eſſent, & laboris ſui fructu alimenta ſua exſercirent & compenſarent, quive operis ſuis alio locatis mercedem hero referrent. Robuſtos, viragines, corpore valido, forma mala, ſibi ſervavit: ceteros ceteraſque, quos ſua ſpecies aut manus artifex commendabat, domo abdidit & diſtraxit: qualis illa erat apud Plautum Paſicompſa Merc. III, 1, 10.

Namque edepol equidem, mi ſenex, non didici bajulare,
Nec pecua ruri paſcere, neque pueros nutricare.

93 *Inſcripſi ilico Aedis mercede*] Recte Eugraphius: *Hoc eſt, Aedes meas locavi.* Nempe non emendas aedes inſcripſit, ſed mercede conducendas, ut ſi redierit filius, ipſe in urbem redire poſſet. Vide Digeſt. xix, 2. Locati & conducti.

101 *Verum nec u illum ſatis noveras, Nec te ille*] Codices noſtri magno numero, *Neque tu illum.* Repone,

Verum neque illum tú ſatis noveras, Nec te ílle.

Et *Ille* & *Tu* accentu elevari debent.

102 *Hoc ibi fit, ubi non vere vivitur*] In aliquibus eſt *hoc qui fit*: in Bembino, *hocque fit.* FAERNUS.

Nec te ille: hocque fit, ubi non vere vivitur.

Sic a Faerno eſt: ſed verſus miſere claudicat: ut vel Librarii ſenſerunt: quorum alii *Hoc ibi ſit*, alii *Hoc qui fit*; Bembinus ſolus, *Hocque fit.* Repone,

Nec te ille; hoc quod fit, ubi non vere vivitur.

id eſt, *id quod fieri ſolet*, ubi non vere, recte, & ratione vivitur. Adel. V, 9, 31.

Id non fieri ex vera vita, neque adeo ex aequo & bono.

106 *Peccatum a me maximum eſt*]. Ita liber Bembinus & Vaticanus. Victorianus vero, *maxime.* priore modo *peccatum* nomen eſt; ut ſit ſenſus: a me, id eſt, a parte mea maximum peccatum invenitur. poſteriore participium. FAERNUS. Noſtri fere omnes *Maxumum.*

108 *Recte ſpero illum tibi ſalvum adfuturum*] Poſt *ſpero*, o. l. s. habent conjunctionem *&*: ita poſt *ſpero* diſtinguendum, neque id verbum ad ſequentia referendum, ſed abſolutum relinquendum, hoc modo:

Menedeme at porro recte ſpero; & illum tibi
Salvum adfuturum eſſe hic confido propediem.

FAERNUS.

ME. *Utinam ita di faxint.* CH. *fácient. nunc ſi eſt cómmodum,*
Dionýſia hic ſunt hódie: aput me ſis volo.
ME. *Non póſſum.* CH. *cur non? quaéſo tandem aliquántulum*
Tibi párce: idem abſens fácere te hoc volt filius.
ME. *Non cónvenit, qui illum ád laborem hinc pépulerim,*
Nunc me ípſum fugere. CH. *ſicine eſt ſenténtia?*
ME. *Sic.* CH. *béne vale.* M. *et tu.* CH. *lácrumas excuſſit mihi,*
Miſerétque me ejus: ſit ut diei témpus eſt,
Monére oportet me húnc vicinum Phániam,
Ad cénam ut veniat: ibo, viſam ſi domi eſt.

109 *Utinam di ita faxint*] Bembinus liber & Victorianus, *Utinam ita di faxint*, meliore collocatione, nec verſu repugnante, ſi vel in primam ſedem proceleuſmaticus admittatur, vel primam hujus verſus ſyllabam finis praecedentis abſumat. FAERNUS. Sic & noſtri,

Utinam ita di faxint: & quattuor, *Faciant.*

Ib. *Nunc ſi commodum'ſt*] Omnes fere noſtri, *Nunc ſi eſt commodum*: magis ex more auctoris.

110 *Dionyſia hic ſunt: hodie apud me ſis volo*] Prava haec diſtinctio eſt, quam ſic refinge,

Dionyſia hic ſunt hodie: apud me ſis volo.

Eugraphius ad locum: *Quia dicit, Hodie Dionyſia ſunt, quae ſunt ſacra Liberi Patris apud Athenas.* Plaut. Poen. V, 3, 14.

Aphrodiſia hodie, Veneris eſt feſtus dies.

& I, 1, 63. *Aphrodiſia hodie ſunt.* & I, 2, 42. *Dignus Veneri pol, cui ſunt Aphrodiſia hodie.* Pſeud. I, 1, 57.

Dies praeſtitutaſt, Proxima Dionyſia.
Cras ea quidem ſunt.

113 *Non convenit qui illum ad laborem impulerim*] Verſum hunc eſſe impeditum omnes vident. mendum eſt in verbo *impulerim;* quo ſtante, aut deeſt una ſyllaba ſenario, aut eſt trochaeus in quinta, qui pes in hunc verſum non cadit: quae difficultates vitantur ex antiqua lectione libri Vaticani, in quo erat *impellerim;* ſed deinde abraſis mediis literis mutatum in *impulerim;* ſic tamen ut prior lectio conjici poſſit. Idem factum & in Victoriano, niſi quod hic habebat *impelerim* per unum *l.* Quod autem verbum impello, facere potuerit in praeterito, non modo impuli ſecundum uſum, ſed & impelli ſecundum analogiam, indicio ſunt multa verba, quae praeteritum apud antiquos utroque modo habent, ut haurio hauſi, & haurivi vel haurii. Varro ad Ciceronem, *Quum deinde haurierint.* Neglego neglexi, & neglegi. Aemilius Macer XVI. annalium, *Omnium noſtrum neglegerint auctoritatem.* Soleo ſolitus ſum, & ſolui. Saluſtius II. hiſtoriarum: *Neque ſubſidiis, uti ſoluerat, compoſitis.* pellicio pellexi, & pellicui. Varro belli Sequanici libro II. *Deinde ubi pellicuit dulcis levis unda ſaporis.* nemo ergo miretur ſi & impello, impelli in praeterito potuit facere, ſecundum analogiam. FAERNUS.

Non convenit qui illum ad laborem impellerim.

pus fuit monitóre: jam dudúm domi
ápud me eſſe ajunt: égomet convivás moror.
o hinc intro. ſét quid crepuerúnt foxes
me? quiſnam egréditur? huc cónceſſero.

ACTUS I. SCAENA II.

CLITIPHO adulefcens. CHREMES.

IL adhuc eſt, quód vereare, Clínia: haut quaquam étiam ceſſant:
n ſimul cum núntio tibi ádfuturam hodié ſcio.
u ſolicitúdinem iſtam fálſam, quae te excrúciat, mittas.

: Faernus: noſtri omnes *n:* quo verſus quidem Abſit tamen, ut tam ı medicinam admittamus, qui alias ſemper *Compu- elit, perpulit, impuliſti,* dixerit, hic dicat *Impelle-* ı repone,

nvenit, qui illum ad labo-
hinc pepulerim,
ne ipſum fugere.

ia ſine illo verſus integer lebat: poſtea ſenſus gratia t *Impulerim.*

ut diei tempus eſt, Mone- me hunc vicinum Phani- od teſtatus eſt Lindenbro- *oportet in omnibus veteri- deeſſe;* idem ego de no- r, ab omnibus id abeſſe, am duobus ex recentiſſi- *Monere me oportet* habent. eveniſſe dicas? Niſi quod ɔum aliquod hinc excide- l nunc ſuae ſedi reſtituo:

Set ut diei tempus eſt,
? monere me hunc vicinum
iam.

? monere: ut Hec. IV, 2, *ous eſt con..edere.* Ex ver- s continuis alterutrum ex- ɔllemne eſt.

ut viſam ſi domi eſt] Ex um l. s. deleo particulam RNUS.

Noſtri tamen, demptis quattuor, omnes *Ut* habent; niſi quod ex Me- adianis alter *Ibo & viſam.* prorſus ut Plaut. Bacch. III, 5, 4.

Ibo & viſam huc ad eum, ſi forte eſt domi.

120 *Ajunt praeſto apud me eſſe*] O. l. s. ita collocant, *Praeſto apud me eſſe ajunt.* erit autem in prima ſede dactylus, abjecto *d*, ex *apud.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

1 *Nihil adhuc eſt quod vereare Clinia: haut quaquam etiam ceſſant*] Verſus eſt trochaicus tetrameter a- catalecticus. FAERNUS.

2 *Et illam ſimul cum nuntio tibi hic ego adfuturam hodie ſcio*] Ver- ſus hic novem pedum eſt: qui, ſi ex eo demas pronomen *ego*, quod neque in libro Bembino eſt, neque in plerifque aliis, adhuc tamen re- manet impeditus, niſi *tibi* in unam ſyllabam contrahas, & quod fre- quentius eſt, in dictione *illam* pri- ma corripiatur, eliſo uno l: hoc mo- do verſus erit octonarius iambicus. FAERNUS. *Hic* abeſt a codice Re- gio Chartaceo: & a vetere Linden- brogii utrumque abeſt *Hic ego.* Recte.

3 *Proin tu ſollicitudinem iſtam falſam, quae te excruciat, omittas*] Plerique l. s. inter quos Bembinus, habent *mittas;* ita verſus eſt tro- chaicus tetrameter acatalecticus, ut

CH. *Quicum loquitur filius?*

CL. *Páter adeſt, quem vólui: adibo. páter, opportune ádvenis.*

CH. *Quid id eſt?* CL. *hunc Menedémum noſtin nóſtrum vicinúm?* CH. *probe.*

CL. *Huic filium ſcis éſſe?* CH. *audivi eſſe: in Aſia.* CL. *non éſt, pater:*

Aput nós eſt. CH. *quid aïs?* CL. *ádvenientem, e návi égredientem, ílico*

Abdúxi ad cenam: nám mihi cum eo jam inde uſque a puéritia

Fuit ſémper familiáritas. CH. *voluptátem magnam núntias.*

Quam véllem Menedemum invitatum, ut nóbiſcum eſſet ámplius:

Ut hánc laetitiam néc opinanti primus objicerem ei domi.

Atque étiam nunc ſatis témpori eſt. CL. *cave fáxis; non eſt ópus, pater.*

CH. *Quaprópter?* CL. *quia enim incértumſt etiam, quid ſe faciat. módo venit.*

primus hujus ſcaenae. FAERNUS. Noſtri universi, *Mittas.*

4 *Quicum loquitur filius?*] Verſus trochaicus dimeter catalecticus. FAERNUS.

6 *Quid eſt?*] Plerique fere o. l. s. habent *quid id eſt*, ut ratio verſus requirit. ita enim ordinandus eſt verſus, qui eſt trochaicus, quemadmodum in libro Bembino eſt, ut dictio *probe* eum finiat hoc modo,

CH. *Quid id eſt?* CLI. *hunc Menedemum noſtin noſtrum vicinum?* CH. *probe.* FAERNUS.

Meliores noſtri & plures, *Quid id eſt?*

7 CH. *Audivi in Aſia*] Hic deeſt verbum *eſſe*, quod o. l. s. habent poſt dictionem *Aſia*, praeter Bembinum, qui poſt *audivi;* quod numero magis quadrat. FAERNUS.

Noſtri pene omnes cum Bembino *Audivi eſſe.* & poſt ſubdiſtingue,

Huic filium ſcis eſſe? Audivi eſſe: in Aſia. Non eſt pater.

8 CLI. *Venientem e navi.*] O. l. s. *advenientem:* nec verſus repugnat, ſi ex *apud d*, abjicias. FAERNUS.

9 *Adduxi ad cenam*] Liber Bembinus & plerique alii *abduxi.* prima autem hujus verſus ſyllaba pertinet ad praecedentem, ut hic fit octonarius iambicus, ut ceteri. FAERNUS.

Abduxi ad cenam: nam mihi magna cum eo jam inde uſque a pueritia.

Sic dedit Faernus, verſu reluctante. Quattuor ex vetuſtioribus noſtris non habent *Magna.* Recte: ſic enim verſus rotunde exit,

Abdúxi ad cenam, nám mihi cum eo jam inde uſque a puéritia.

& ſententia ſibi ſufficit, ſine illo *Magna.*

10 *Semper fuit familiaritas.* CH. *voluptatem magnam nuntias*] O. l. s. *fuit ſemper.* quod parvi refert: octonarius ſtat eliſo *p*, ex *voluptatem.* ut & ſupra, *haec non voluptati tibi eſſe.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Fuit ſemper.* Nec in metro difficultas ulla eſt.

11 *Eſſet hodie amplius*] *Hodie* diſyllabum faciendum eſt, ut ſtet octonarius. FAERNUS. *Hodie* fit triſyllabon per hunc locum licet:

Tímet ómnia, patris íram, et animum amícae ſe erga ut ſit ſuae.
Eam míſere amat: proptér eam haec turba atque ábitio evenit. CH. *ſcio.*
CL. *Nunc ſérvolum ad eam in úrbem miſit, ét ego noſtrum uná Syrum.*
CH. *Quid nárrat?* CL. *quid ille? míſerum ſe eſſe!* CH. *míſerum? quem minus crédereſt?*
Quid réliqüiſt, quin hábeat quae quidem in hómine dicuntúr bona?
Paréntis, patriam incólumem, amicos, génus, cognatos, diúitias:
Atque haéc perinde ſúnt ut illius ánimus, qui ea póſſidet:
Qui utí ſcit, ei bona; ílli, qui non útitur recté, mala.
CL. *Immo ílle fuit ſenex ímportunus ſémper; et nunc nil magis*

'um meliores quique ex noſtris hic id non agnoſcant, neque Nonius v. Invitare.

12 *Primus ei objicerem*] O. l. s. ita habent, *primus objicerem ei domi*, praeter Bembinum, in quo omnino non erat dictio *ei*; ſed deinde ſuperaddita eſt, quae tamen mihi non placet. FAERNUS. At nos reponimus *Ei*; cum noſtri omnes id habent, & in eadem ſede.

13 *Atque etiam nunc tempus eſt.* CLIT. *cave faxis, non eſt opus pater*] Ex o. l. s. ita tranſpone haec verba, *non opus eſt*, & ut octonarius ſtet, non facies ſynaloepham in *atque etiam*: aut ſi facis, erit trochaicus inter octonarios iambicos. FAERNUS.

Atque etiam nunc tempus eſt. Cave faxis, non opus eſt, pater.

Sic & noſtri. Sed nec *Atque etiam* ſine ſynaloepha eſſe poteſt; nec Trochaico inter Iambicos eſt locus. Vir doctus velit *Hodie* huc adſciſci aut *Pater*. Sed alia via inſiſtendum erat. Cum *Tempus eſt* dicunt, ut Hec. IV, 2, 21. *Tempus eſt concedere*; & Horat. Ep. II, 2, 215. *Tempus abire tibi eſt*, perinde eſt ac *Satis ſero*. atqui hic perinde erit ac *Satis cito*: quod nuſquam legas. Tu repone,

Atque etiam nunc ſatis temporiſt. Cave faxis, non eſt opus, pater.

Satis *Tempori*, ſat tempeſtive, mature. Plaut. Capt. I, 2, 80 & 88.

Sed ſi venturu's, tempori. Hem, vel jam otiumſt.
Numquid vis? Venias tempori. Memorem mones.

Ceterum unus ex noſtris, *Non eſt ópus, pater.* Recte, ut *Opus* in ictu ſtet.

18 *Quid narrat? Quid ille? ſe miſerum éſſe. Míſerum? quem minus credere eſt?*] In ſermone lex & mos eſt, ut verbum repetitum eodem, quo prius, accentu proferatur. Recte igitur Codices quos vidi univerſi,

Míſerum ſe eſſe. Míſerum?

23 CH. *Immo ille ſenex fuit importunus ſemper & nunc nihil magis*] Ita quidem optime ſtat octonarius, contracto *nihil* in unam ſyllabam: ſed nullus eſt liber ſcriptus, qui ita habeat, ſed ad unum omnes,

[redacted]

Vereór, quam ne quid in illum iratus plús ſatis faxít, pater.
CH. *Illéne? ſet repprimám me: nam in metu éſſe hunc, illi eſt útile.*
CL. *Quid túte tecum?* CH. *dícam. ut ut erat, mánſum tamen opórtuit.*
Fortáſſe aliquantum iníquior erat praéter eius lubídinem:
Paterétur: nam quem férret, ſi paréntem non ferrét ſuum?
Huncíne erat aequom ex íllius more, an íllum ex hujus vívere?
Et quód illum inſimulant dúrum, id non eſt. nám parentum injúriae
Uníuſmodi ſunt férme; paulo qui éſt homo tolerábilis,
Scortári crebro nólunt; nolunt crébro convivárier:
Praebént exigue ſúmptum: atque haec ſunt támen ad virtutem ómnia.
Verum ánimus ubi ſemél ſe cupiditáte devinxít mala —
Necéſſe eſt, Clitiphó, conſilia cónſequi conſímilia. hoc
Scitúmſt, periclum ex áliis facere, tíbi quid ex uſú fiet.

Immo ille fuit ſenex importunus ſemper, meliore collocatione, & numero non repugnante, ſi vel ex *ſemper r*, abjicias, vel τὸ *ſenex* in unam ſyllabam contrahas. FAERNUS.

26 CLIT. *Quid tu tecum*] Liber Bembinus & aliquot alii: *quid tute tecum?* itaque octonarius exigit. FAERNUS. Sic omnes noſtri.

27 *Fortaſſe aliquanto iniquior*] Liber Bembinus, *aliquantum*. FAERNUS.

Noſtri omnes *Aliquanto* vel *Aliquando*. Sed recte *Aliquantum iniquior*; ut Eun. I, 2, 51.

Nuper. Ejus frater aliquantum
ad rem eſt avidior.

Ratio eſt; quia in hujuſmodi formula Comparativus non auget, ſed minuit.

30 *Et quod inſimulat durum*] Bembi codex, ſi ipſi fides, *Inſimulant* habuit. Recte. Non enim Clinia ſolus, ſed Clitipho v. 23. Ergo *Inſimulant*, homines ſcilicet, adoleſcentes.

31 *Paulo qui eſt homo tolerabilis*] In libro Bembino haec interpretatio aſcripta eſt, *Aut ei ſubauditur, aut eum: ſi ei, ſic intelligimus, uniuſmodi ſunt ei, qui eſt homo tolerabilis. aut eum ſcortari crebro nolunt, ut ſit, filium, qui ſit tolerabilis. aut ſingularem numerum pro plurali poſuit, id eſt qui ſunt tolerabiles.* FAERNUS. Poſtrema ex his interpretationibus vera eſt.

33 *Et ea ſunt tamen ad virtutem omnia*] Bembinus liber, ſine conjunctione habet dictionem *haec*, alii cum conjunctione *atque*. quod & placet. FAERNUS. Noſtri omnes, *Atque haec ſunt.*

34 *Verum úbi animús*] Sic editiones veteres: &, ut alia multa, neglexit Faernus. Atqui Codices ſcripti magno conſenſu:

Verum ánimus ubi.

Quod multo venuſtius.

36 *Scitumſt, periclum ex aliis facere, tibi quod ex uſu fiet*] Verum eſt, quod unus ex Regiis hic habet, & ſcaena ſequente v. 9. duo,

Tibi quid ex uſu fiet.

ı *crédo.* CH. *ego ibo hinc intro, ut videam nóbis cenae quid ſiet.*

t *témpus eſt diéi, vide ſis né quo hinc abeas lóngius.*

ACTUS II. SCAENA I.

CLITIPHO.

I inîqui ſunt patrés in omnis ádulefcentis júdices!
uom éſſe cenſent nós jam a pueris ílico naſci ſenes;
llárum adfines éſſe rerum, quás fert aduleſcéntia.
libidiné moderantur, núnc quae eſt, non quae olím fuit.
úmquam filiis erit, ne ille fácili me utetúr patre;
cógnoſcendi et ígnoſcendi dábitur peccatí locus:
meus, qui míhi per alium oſténdit ſuam ſenténtiam.
ís mi, ubi adbibít plus paulo, ſúa quae narrat fácinora?
it: periclum ex áliis facito, tíbi quid ex uſú ſiet.
r: *ne ille haut ſcít, quam mihi nunc ſúrdo narret fábulam.*

ım intereſt: *Quod* ad ipſum lclum modo reſpicit, *Quid* ſimilia, atque etiam con-

*videam nobis quid cenae ſi-*ıs l. s. hanc habet colloca- ſed omnes ita, *ut videam d nobis ſit;* vel *ſiet.* Solus ıs, *quid in cen ſiet.* deinde, poſt *cen* ſuperadditum eſt et *cene.* ego legendum pu- *in cenam ſiet*: ut & in An- re *obolo in cenam ſeni.* nec pugnat, ſi ex *quid*, elidas NUS.

quid cenae ſiet. Noſtri uni- *obis cenae quid ſiet:* ubi us dativi eſt. Plaut. Truc. ı.

us glandem prandio depro- em.

enae legas, caſus erit ge-

jam a pueris] Nec liber s, nec plerique alii habent m *jam.* FAERNUS. Atqui omnes noſtri cum vett. Edd. habent *Jam:* nec abeſſe poteſt ſine detrimento. Ita ſupra, *Jam inde uſque a pueritia*: & alibi, *Jam inde ab adoleſcentia, Jam inde a puero.*

3 *Neque illarum affines rerum eſſe*] O. l. s. *eſſe rerum*, verſu non repugnante, ſi in *illam* abjecto *l*, primam corripias, ut ſaepe in hoc poeta. FAERNUS. Ita noſtri quoque omnes.

4 *Ex ſua libidine moderantur, quae eſt nunc*] O. l. s. *nunc quae eſt.* FAERNUS. Conſentiunt noſtri omnes.

6 *Peccati locus*] Noſtri plerique *Peccatis.* Recte *Peccati.* Plaut. Amph. I, 1, 100.
Ignoſcamus peccatum ſuum.

9 *Nunc ait, periculum ex aliis facito*] *Periclum* exigit ratio octonarii, ut & in libro Bembino eſt. FAERNUS. *Tibi quod ex uſu ſiet.* Repone *Quid*, ut ſupra 1, 2, 36.

Magis nunc me amicae dicta ſtimulant, Dá mihi, adque adfér mihi:
Cui quód reſpondeám nil habeo: néque me quiſquam eſt miſerior.
Nam hic Clinia, etſi is quóque ſuarum rérum ſat agitát, tamen
Habét bene et pudíce eductam, ignáram artis meretríciae.
Meáſt petax, procáx, magnifica, ſúmptuoſa, nóbilis.
Tum quód dem ei, recteſt: nám nihil eſſe míhi religioſt dicere.
Hoc égo mali non prídem inveni: néque etiamdum ſcit pater.

12 *Cui quid reſpondeam nihil habeo*] Aliquot ex Noſtris: *Cui quod reſpondeam.* Sine dubio recte.

13 *Nam Clinia hic, etſi is ſuarum rerum*] O. l. s. *nam hic Clinia, etſi is quoque ſuarum.* utroque modo conſtante octonario. FAERNUS.

Nam hic Clinia, etſi is quoque ſuarum rerum ſatagit, attamen
Habet bene & pudice eductam.

Sic Faernus, & ſic Libri, opinor, qui nunc ſuperſunt, omnes. Elegans tamen & antiquae monetae lectio eſt apud Chariſium p. 193. etſi non tam diverſa eſt, quam eadem: ſiquidem olim cum nec ſpatium nec interpunctiones inter verba eſſent, neſcires utra fuerit. '*Satis*, inquit, pro *Intente.* Cato dierum dictarum de conſulatu ſuo: *Jam apud vallum noſtri ſatis agebant.* Terentius in Heauton timorumeno: *Etſi ſuarum rerum ſatis agitat, tamen Habet bene & pudice eductam.*' Vides hic pro *Satagit attamen* quondam lectum fuiſſe *Sat agitat tamen.* Rectiſſime. Plaut. Bacch. IV, 3, 23. *Nunc agitas ſat tute tuarum rerum.* *Agito* eſt Frequentativum ab *Ago.* Nec tamen ideo hoc praefero; (quippe idem Merc. II, 1, 4. *In ſomnis egi ſatis.*) ſed quia poſt *Etſi* inferre ſoleant *Tamen*, non *Attamen.* Hec. II, 2, 1.

Etſi ſcio, Philumena, meum jus eſſe, ut te cogam
Quae ego imperem facere, ego tamen patrio animo victus faciam.

Ita paſſim apud quoſvis ſcriptores; at *Attamen* ſic poni vix credo reperies; niſi praeceſſerit *Sed etſi.*

14 *Habet bene & pudice eductam, ignaram artis meretriciae*] Vix ferre poſſum *Artis* poſteriorem hic acuere, cum prior longa ſit. Quare inducor ut ab auctore fuiſſe credam, *Ignaram rei meretriciae.* Sic And. V, 1, 10. *Abhorrenti ab re uxoria. Res meretricia* omnes earum artes intra ſe comprehendit.

15 *Meaſt potens, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis*] Quid *Procax* ſit Feſtus tibi dicet, *Procari, poſcere: unde procaces meretrices ab aſſidue poſcendo, & Proci uxorem poſcentes in matrimonium* Cur ergo *Potens* a *Magnifica* & *Nobili* ſeparatur, & *Procax* alienae ſignificationis intervenit? Quid quod haec non Lais Corinthia eſt, ſed Attica meretricula, quae nullo jure dicatur *Potens*? Repone certiſſime:

Meaſt petax, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis.

Petacem eſſe ſcias ex v. 11.

Magis nunc me amicae dicta ſtimulant, Da mihi atque adfer mihi.

Hec. I, 2, 84. de alia meretrice huic cognomine,

Maligna multo & magis procax facta ilico eſt.

ubi Donatus: *Procax, deſpoliatrix & petax.* Illud *Petax* ex hoc ipſo ſumpſit. Fulgentius Mythol. II, 1. *Vita ornatus petax, habendi inſa-*

ACTUS II. SCAENA II.

CLINIA. CLITIPHO.

SI mihi ſecundae rés de amore méo eſſent, jam dudúm ſcio
Veniſſet: ſet vereór, ne mulier me ábſente hic corrúpta ſit.
Concúrrunt multa, opíniouem hanc quaé mihi animo exaúgeant:

tiata: & 3. *Omnis vita potentiae putax. Petax, procax:* placuerunt ſibi in his & ſimilibus Comici: Plaut. Perſ. III, 3, 6. de Lenone,

Pecuniaï accipiter, avide atque invide,
Procax, rapax, trahax.

& mox de ſervo: *Lurco, edax, furax, fugax.* Apud Nonium tamen v. Nobile, *Potens* legitur, etiam in vetere noſtro Codice.

2 *Ne me abſente mulier corrupta ſit*] L. s. alii alia collocatione; omnes tamen habent adverbium *hic*. Bembinus vero & Baſilicanus & nonnulli alii, hoc modo, *ne mulier me abſente hic corrupta ſit.* FAERNUS. Pro *Veniſſent* repone *Veniſſet:* ut infra v. 9. *Adeſſet.*

3 *Quae mi animum exaugeant*] *Mihi* exigit octonarius, & ita habent o. l. s. eſt autem in libro Bembino ad haec verba aſcripta interpretatio, *Quae mihi animum exaugeant, quae me terreant. animum autem dicit, quam illi praeſens efficit metus ſollicitam cogitationem.* FAERNUS.

Concurrunt multae opiniones, quae mihi animum exaugeant.

Diu eſt, cum Palmerius, Acidalius, Guyetus ex conjectura propoſuerint *Exangeant;* quippe *Exaugere animum*, ἀέξειν, non aegritudini, ſed gaudio convenire. Quaerebatur vero, quis *Augeo* dixerit pro *Ango?* Hoc alia conjectura ex Plauto conficere conati ſunt, Stich. I, 1, 54.

Scio atque in cogitando moerore augeor.

Ubi pro *Augeor* ſubſtituere volunt *Angor*: infelici ſane eventu. Quippe Plautus (qui ignarus praecepti Horatiani, *Si vis me flere, dolendum eſt Primum ipſi tibi*, ſemper riſum & jocum captat, etiam ubi flendum erat & dolendum) ſuo more hic dixit, *Moerore augeor;* cum alias dicerent homines *Laetitia augeor.* Cicero de Fin. II, 4. ex poeta vetere,

Tanta laetitia auctus ſum, ut mihi non conſtem.

Simili joco Syrus infra IV, 1, 15.

Sic eſt factum: minor ergo herus damno auctus eſt.

Damno auctus eſt, facete dixit; cum alias dicerent *Commodis, honoribus, augeri.* Ergo de iſto *Exangeant* actum, opinor, & conclamatum eſt. Quid vero ad hunc locum vir eruditus? *Sic indubie legendum*, ait, *Exangeant, non Exaugeant; ut Plautus Moerore angeor:* & extemplo in Textum ipſum recipit, idem fortaſſis in Plauto ſuo facturus. Ergo pro unius hujus peccatis uterque poeta poenas dabit. Mendum hic vetuſtiſſimum eſt, & altius abſconditum, quam ut vel Lynceum ejus acumen eo poſſet penetrare:

Concurrunt multae opiniones, quae mihi animum exaugeant:
Occaſio, locus, aetas, mater, cujus ſub imperio eſt, mala.

Quaenam quaeſo ſunt *Multae illae opiniones?* Anne occaſio, locus,

Occáſio, locus, aétas, mater, cuíus ſub imperióſt, mala:
Cui nil jam praeter prétium dulceſt. CLIT. *Clínia.* CLIN. *ei miſeró mihi.*
CLIT. *Etiám caves, ne vídeat forte hic te á patre aliquis éxiens?*
CLIN. *Faciám: ſet neſcio quíd profectò mi ánimus praeſagít mali.*
CLIT. *Pergín iſtuc prius dijúdicare, quám ſcias quid rei ſiet?*
CLIN. *Si níl mali eſſet, jam híc adeſſet.* CLIT. *jam áderit.*
CLIN. *quando iſtúc jam erit?*
CLIT. *Non cógitas hinc lóngule eſſe? et nóſti mores múlierum:*
Dum móliuntur, dúm conantur, ánnus eſt. CLIN. *o Clítipho, Timeó.* CLIT. *reſpira: eccúm Dromonem cúm Syro una: adſúnt tibi.*

aetas, mala mater, *Opiniones* ſunt? Una erat opinio; unum *Verebatur*, ne eo abſente amica corrupta fuerit: ad eam opinionem confirmandam multa ſimul accedebant, *Occaſio, locus* & cetera. Quid pluribus opus? Tu audacter repone,

Concurrunt multa, opinionem hanc
quae mihi animo exaugeant:
Occaſio, locus, aetas &c.

Andr. III, 1, 31.

Unde id ſcis? Audivi & credo:
multa concurrunt ſimul,
Qui conjecturam hanc nunc facio.

Adel. IV, 4, 18.

Id ipſum metuo, ut credant: tot
concurrunt veriſimilia:
Egomet rapui, ipſe egomet ſolvi
argentum, ad me abductaſt domum.

Recte vero *Exaugere opinionem*, ſive ſuſpicionem. Eun. III, 1, 46.

Immo auge magis ſuſpicionem.

4 *Locus, occaſio, aetas, mater, ſub imperio cujus eſt, mala*] Ex o. l. s. ita colloca, *occaſio, locus.* item ex libro Bembino & Baſilicano, & nonnullis aliis, teſte Joanne Rivio, *cujus ſub imperio eſt, mala.* aliter nullo modo ſtat octonarius. ita legit & Eugraphius, qui etiam ita ſenſum ordinat, ut ſit mater mala ſub cujus imperio eſt. FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Cujus ſub imperio.*

6 *Hinc a patre*] Omnes Libri & Edd. vett. *Hic.* Recte. Nam *A patre* non eſt *A* meo, ſed tuo, Menedemo.

8 *Pergin iſtuc prius dijudicare*] Ex *iſtuc s*, elidendum: ut in primá ſede hujus octonarii ſit dactylus. FAERNUS.

Pergin iſtuc prius dijudicare,
quam ſcis quid veri ſiet?

Omnes fere noſtri cum vett. Edd. *Scias* pro *Scis.* Unde promptum eſt emendare,

Pergín iſtuc prius dijúdicare,
quám ſcias quid rei ſiet?

Quid rei eſt? paſſim. Infra IV, 7, 2. *Quid rei eſſet dixti huic?* Etiam Guyetus recte vidit *Rei;* licet in reliquis verſum corruperit.

9 *Si nil mali eſſet, jam hic adeſſent. Jam aderunt. Quando iſtuc erit*] Lege ex noſtris pene omnibus cum Edd. vett. *Adeſſet, Aderit.* De amica enim ſola ſollicitus eſt, non de ſervulis qui accerſitum eam miſſi ſunt. Corrige quoque *Quando iſtuc jam erit?*

10 *Non cogitas hinc longius abeſſe?*] Liber Bembinus, *hinc longu-*

Actus II. Scaena III.

Syrus, Dromo, ſervi. Clinia. Clitipho.

AI'N tu? DR. *ſic eſt: vérum interea dúm ſermones caédimus,*
'Illae ſunt relictae. CLIT. *mulier tibi adeſt; audin, Clínia?*
CLIN. *'Ego vero audió nunc demum et vivo et valeo, Clítipho.*
SY. *Mínime mirum: adeo inpeditae ſúnt: ancillarúm gregem*
Dúcunt ſecum. CLIN. *périi, unde illi ſúnt ancillae?* CLIT. *mén rogas?*
SY. *Nón oportuít relictas: pórtant quid rerum?* CLIN. *ei mihi.*
SY. *Aúrum, veſtem: et véſperaſcit, ét non noverúnt viam.*
Fáctum a nobis ſtúlte eſt. abi dum tú, Dromo, illis óbviam:
Própere: quid ſtas? CLIN. *vaé miſero mi, quánta de ſpe décidi.*

le eſſe, id eſt, aliquantum longe. Plautus in Menaechmis: *Ingreſſum fluvium rapidum ab urbe haut longule.* hoc modo optime ſtat octonarius, aliter impeditus. FAERNUS. Noſtri univerſi *Longius abeſſe.* Mutarunt Magiſtri, ne diſcipuli obſoleto tum *Longule* uterentur.

11 *Dum moliuntur, dum comuntur*] Pro *comuntur* omnes fere l. s. habent *conantur:* & in his Bembinus, Baſilicanus, Victorianus. alii, ſed pauci, *comantur.* nullus, quem viderim, *comuntur.* quare *conantur* repono, quod ſynonymum eſt verbi *moliuntur.* FAERNUS.

Plerique etiam noſtri *Conantur.* Eleganter dictum: Dum iturae ſunt, & non eunt; dum movent, ſed nil promovent. Phorm. I, 2, 2. *At ego obviam conabar tibi, Dave.* Virg. Aen. IV, 133. *Reginam thalamo cunctantem:* ubi Servius: *Cunctantem, morantem*, ut Terentius: *Dum moliuntur, dum comuntur, annus eſt.* An ille legit, aut legendum hic eſt, *Dum cunctantur?* Non puto.

12 *Una adſunt tibi*] Diſtingue poſt *Una. Una: adſunt tibi.*

3 *Ego vero audio nunc demum, & video & valeo, Clitipho*] Sic libri omnes. Nondum tamen *Videt* Antiphilam, quae pone relicta erat; ut ex ipſo loco videre eſt. Repone: *Vivo & valeo, Clitipho.* Plaut. Bacch. II, 2, 14.

Quia ſi illa inventaſt quam amat, vivit & valet:
Si non inventaſt, minus valet, moribundus eſt.
Animaſt amanti amica: ſi abeſt, nullus eſt.

Vivo & valeo paſſim conjunguntur. Vide infra III, 1, 20. Bacch. II, 3, 12. Stich. I, 1, 31. Trin. III, 3, 43. IV, 3, 68.

4 SYR. *Minime mirum*] Haec Dromoni tribuenda eſſe poſt Glareanum & Guyetum vidit vir eruditus. Aut hoc verum eſt; aut v. primo totum illud Dromonis eſt, *Sic eſt; verum interea* &c. quod verius cenſeo.

9 *Propere. quid ſtas?*] Ubaldinus Bandinellus legebat *propera*, quod & nos in aliquibus libris invenimus, inter quos Victoriano, licet deinde abraſo *a*, ſubſtitutum fuerit *e*. & ſane *propera* majoris inſtantiae eſt. FAERNUS.

Abi dum tu Dromo illis obviam; Propera: quid ſtas? Noſtri plerique omnes, *Propere:* quod rectius eſt.

CLIT. *Quí iſtuc? quae res té ſollicitat aútem?* CLIN. *rogitas quíd ſiet?*
Víden tu? ancillas, aúrum, veſtem, quám ego cum una ancíllula
Hic reliqui: unde éſſe cenſes? CLIT. *váh, nunc demum intéllego.*
SY. *Di boni quíd túrbaeſt? aedes nóſtrae vix capiúnt, ſcio.*
Quíd comedent? quid ébibent? quid ſéne erit noſtro míſerius?
Sét eccos video quós volebam. CLIN. *o Júppiter, ubinam éſt fides?*
Dum ego própter te errans pátria careo démens, tu intereá loci
Conlócupletaſti, Antiphila, te, et me in his deſeruiſti malis;

10 *Quid iſtuc?*] Lege *Qui iſtuc?* Eun. IV, 6, 7. *Qui quaeſo iſtuc?* & alibi ſaepe.

11 *Viden tu ancillas, aurum, veſtem, quam ego cum una ancillula Hic reliqui; unde ea eſſe cenſes?*] Liber Bembinus & Baſilicanus non habent dictionem *ea*. in Victoriano ſic erat, *unde ea eſſe cenſes?* ſed deinde verbum *ea* deletum eſt, quod & in aliis libris varie collocatum eſt. quo ſublato ſic diſtinguemus,

Viden tu? ancillas, aurum, veſtem, quam ego cum una ancillula
Hic reliqui, unde eſſe cenſes?

Et ſubaudiendum eſt *ei*, ut ſit ei, quam ego reliqui. ut autem ſtet trochaicus, vel in *viden*, fiat dialyſis, ut ſit anapaeſtus in prima, vel ex ea dictione *n*, abjicietur: & erit pariter anapaeſtus in prima, ſed in *quam ego*, ſynaloepha non fiet. FAERNUS. Etiam noſtri plerique, *Unde eſſe cenſes?*

14 *Quid ſeni erit noſtro miſerius?*] O. l. s. *ſene*. FAERNUS. Noſtri univerſi *Sene*.

15 *Set video eccos quos volebam*] Lege ordine inverſo, *Set eccos video quos volebam.* ut *Set eccum video Parmenonem. Set eccam Thaidem ipſam video.* & alibi ſaepe.

16 *Tu interea loci*] In libro Bembino hic aſcriptum eſt: *Loci* parhelcon: nam *loci* omni ſignificationi addi ſolet. Ennius: *Flamma loci poſtquam concluſaſt turbine ſaevo.* FAERNUS.

17 *Conlocupletaſti te Antiphila, & me*] *Antiphila* male in prima ſyllaba acuitur. Lege ex omnibus fere noſtris:

Conlocupletaſti, Antiphila, te, & me.

ut infra ſemper, *Edepol te, mea Antiphila, laudo.*

18 *Propter quam in ſumma infamia ſum, & meo patri minus ſum obſequens*] Sic recte dedit Faernus, nihil tamen adnotans. Noſtri omnes ſine *Sum* habent, *Minus obſequens.* Johannes Rivius, vir egregius, cum libris Scriptis tum Donati loco fidens, ejecit, quod in Edito quodam repererat, *Sum:* & poſtea Guyetus ex Faerno rurſus ejecit. Donatus ad Phorm. II, 3, 61.

Potius quam lites ſecter, aut quam te audiam:

'Bis, inquit, poſuit *Quam:* ut in 'Heaut.

Proptér quam in ſumma infámia ſum, et meó patri minus ſum óbſequens.
Quius núnc pudet me et miſeret, qui harum móres cantabát mihi;
Monuiſſe fruſtra, néque eum potuiſſe úmquam ab hac me aſpéllere.
Quod támen nunc faciam: túm, cum gratum mi éſſe potuit, nólui.
Nemo éſt miſerior me. SY. *hic de noſtris vérbis errat videlicet;*
Quae hic ſúmus locuti, Clinia, aliter tuum amorem, atque eſt, áccipis:
Nam et vitaſt eadem, et ánimus te erga idem ác fuit;
Quantum éx ipſa re cónjecturam fécimus.

'*Propter quam in ſumma infamia ſum, & meo patri minus obſequens*: &
'*Cepi rationem ut neque tu egeres neque haec poſſes perdere.*
Ita & olim & poſtea editi, qui bonum Rivium deceperunt. Correxiſſe oportuit *Minus ſum obſequens*, & *Neque ut haec*. Hoc enim voluit Donatus; in Phorm. bis poſitum *Quam*; ut in Heaut. bis poſitum *Sum*, bis *Ut*.

20 *Neque potuiſſe unquam*] Poſt *potuiſſe* omnes fere l. s. habent pronomen *eum*; quod & placet, maxime propter verſum. FAERNUS.

Dormitabat hic bonus Faernus: volebat, credo, Ante, non Poſt *Potuiſſe*: nam ita noſtri omnes: & ni ita fiat, verſus non juvatur, ſed jugulatur. Sed quid ſodes illud eſt? *Expellere me ab hac?* Expellere e loco, domo, urbe, finibus, paſſim habes: Expellere ab amica nuſquam. Credas potius ab auctore eſſe, *Ab hac me avellere*. Sed & hoc Magiſtrorum facinus eſt, qui verba omnia antiquae indolis e Terentio ejecta cupiebant. Tu repone,

Monuiſſe fruſtra: neque eum potuiſſe umquam ab hac me aspellere.

Aſpellere, abigere, arcere. Plaut. Trin. III, 2, 46.

Cum inopiaſt, cupias; quando ejus copiaſt, tum non velis;
Ille qui aſpellit, is compellit; ille qui conſuadet, vetat.

Merc. I, 2, 5.

Simul autem pleniſſime eos qui adverſum eunt, aſpellito,
Detrude, deturba in viam.

Ubi verſus laborat, & quid pro *Pleniſſime* reponendum ſit, vir doctus nos mature docebit. Amphitr. III, 4, 17.

Atque illuc ſurſum eſcendero: inde optume aſpellam virum.

Capt. III, 3, 4.

Neque aúxilium mi eſt, neque adeo ſpes, quae mi hunc aſpellat metum.

Poeta apud Ciceronem, ipſe opinor, Tuſc. II, 9.

Sed longe a leto, numine aſpellor Jovis.

In aliquot Plauti locis *Ciſpellat*, verbum nihili, dederunt Editores. Error inde ortus; quod in vetuſtis Membranis *ci* & *a* ſimillima ſint. Gloſſarium vetus *Aſpellit*, ἀπωθεῖ.

25 *Quantum ex ipſa re conjecturam fecimus*] Solus liber Bembinus *fecimus*; omnes alii quotquot ſunt, *cepimus*. quam & veram lectionem

CLIN. *Quid eſt óbſecro? nam mihi nunc nil rerum ómniumſt*
Quod málim, quam me hoc fálſo ſuſpicárier.
SY. *Hoc primum, ut ne quid huius rerum ignorés: anus,*
Quae eſt dicta mater éſſe ei antehac, nón fuit:
Ea óbiit mortem: ex ípſa in itere hoc, álterae
Dum nárrat, forte audívi. CLIT. *quaenamſt áltera?*
SY. *Mane: hóc quod coepi, prímum enarrem, Clítipho:*
Poſt íſtuc veniam. CLIT. *própera.* SY. *jam primum ómnium,*
Ubi véntum ad aedis éſt, Dromo pultát fores:
Anus quaédam prodit: haéc ubi aperit óſtium,
Contínuo hic ſe intro cónjicit, ego cónſequor:
Anus fóribus obdit péſſulum, ad lanám redit.

arbitror: licet & illa altera ſtare poſſit. FAERNUS.

Deſerit hic Bembinum ſuum Faernus. Ego vero ex illo *Fecimus* adſciſco; quamvis noſtri etiam omnes *Capimus*. Nuſquam aliter Noſter. Infra III, 3, 13. *De me ego facio conjecturam*. And. III, 2, 32. *Qui conjecturam hanc nunc facio.* Adel. V, 3, 36. *Ex quibus conjectura facile fit*. *Fit* a Facio, non *Capitur*. Plautus plus quinquies *Conjecturam facio*, nunquam *Capio*.

30 *Hoc ipſa in itinere alterae Dum narrat, forte audivi*] Sic habet & Priſcianus p. 678. Tamen haec a Magiſtris interpolata eſſe vehemens ſuſpicio eſt. Bis tantum *Iter* in caſu obliquo noſter uſurpat, hic & in Phormione. Hic, & codex C. C. & ex Regiis unus, *Ex ipſa* habent: praeterea Regius *Hoc* inter lineas. Repone,

Ea obiit mortem: ex ipſa in itere hoc, alterae
Dum narrat, forte audivi.

Phorm. III, 3, 63. ſic nunc habent codices:

Quá via iſtuc facies? Dicam in itínere; modo te hinc amóve.

Vides accentum habere *Itínere* in ſecunda. Vel eam ob cauſam corrigo,

Quá via iſtuc facies? Dicam in ítere; modo te hinc amove.

Quippe quadriſyllaba iſta brevia plerumque apud antiquos primam acuunt; *Múlieres*, *Própemodum*, *Périerim*, *'Inopiam*, *'Itinera*. Plautus Trin. IV, 2, 40.

'Et meum nomen, 'ét mea facta,
& ítinera ego faxo ſcies.

Capt. IV, 2, 14.

Fácere certumſt: proínde ut omnes
ítinera inſiſtant ſua.

Caſin. Prol. v. 66.

Pontem ínterrupit, qui erat eii
in ítinere.

Hoc apud Comicos paene perpetuum eſt: & certe operae pretium eſt id ſaeculo huic indicaſſe, ut quomodo Romani pronunciaverint ſciamus. Cave enim credas Poetas Comicos a principum tum virorum pronuntiatione diſceſſiſſe. Jam vero cum *Iter iteris*, tum *Itiner itineris*, Terentii aevo & poſt apud primarios viros viguiſſe, vel ſolus Nonius ſatis tibi fidem faciet. Praeter Naevium & Accium, Varro (in verſu Galliambo)

Tua templa ad alta fani properans citus itere.

Pacuvius quoque *Iteris* dixit, teſte Chariſio p. 109. & Julius Hyginus, *Iteris minuendi cauſa*. Ergo ſi, ut Grammatici veteres ſaepe docent, ab *Iter* ea aetate *iteris*, ab *Itiner* dictum eſt *Itineris*: nuſquam *Itineris* dixit Noſter, quia ubique dixit

Hic ſciri potuit, aút nuſquam alibi, Clínia,
Quo ſtúdio vitam ſuám te abſente exégerit;
Ubi de ínproviſo eſt ínterventum múlieri:
Nam ea túm res dedit exíſtumandi cópiam
Cotídianae vítae conſuetúdinem;
Quae, cuiuſque ingenium ut ſít, declarat máxume.
Texéntem telam ſtúdioſe ipſam offéndimus;
Mediócriter veſtítam veſte lúgubri,
Eius ánuis cauſa opínor quae erat mórtua,
Sine aúro: tum ornatam, íta uti quae ornantúr ſibi;
Nullá mala re intérpolatam múliebri:
Capíllus ſparſus, prómiſſus, circúm caput

caſu recto *Iter.* Ceterum *Ex ipſa audivi*, ut *Indignum facinus faxo ex me audies;* & alibi paſſim.

36 *Continuo hic ſe conjecit intro: ego conſequor*] Sic quidem libri: Tu tamen repone,

Continuo hic ſe intro conjicit: ego conſequor.

ut mox v. 64. *Mulier telam deſeris Continuo.* Priore etiam verſu pro *Aperuit* lege *Aperit*, ſuavioribus numeris & accentu legitimo.

38 *Hinc ſciri potuit*] Liber Bembinus & nonnulli alii, *hic.* quod & magis placet: nam quod ſequitur, *aut nuſquam alibi*, requirit, *hic* praeceſſiſſe, non autem *hinc.* FAERNUS. Pro *Aut nuſquam*, quod unus tantum ex noſtris habet, duo *Haut nuſquam;* ceteri magno numero *Haut uſquam.*

41 *Nam ea res dedit tum exiſtumandi copiam*] Unus ex Regiis, numeris melioribus,

Nam èa tum res dédit exiſtumandi copiam.

Ceterum tolle diſtinctionem poſt *Copiam. Exiſtumandi conſuetudinem*, ut Hec. I, 2, 88. *Exiſtumans mores.*

47 *Sine auro tum ornatam, uti quae ornantur ſibi*] O. l. s. praeter Bembinum, praeponunt dictionem *ita.* quomodo etiam melius habet ſenarius. Sed ſi Bembinum ſequamur, non erit facienda colliſio in *ornatam, uti.* FAERNUS. Omnes noſtri, uno dempto, *Ita uti:* & indignor unius Bembini cauſa verſum a Faèrno contrucidatum.

48 *Nulla mala re expolitam, muliebri*] Libri omnes, quotquot ſunt, poſt vocem *re*, habent verbum *eſſe.* in reliquis Bembinus liber cum vulgata lectione conſentit. alii vero omnes pro *mala*, habent *malam;* cum expoſitione addita, *id eſt, maxillam.* quod quam ineptum ſit, omnes vident. quod ſi cui tamen haec recens lectio placeat, nos antiquam ſequemur. FAERNUS.

Nulla mala re eſſe expolitam muliebri.

Sex ex vetuſtioribus noſtris *Malam:* Duo cum vett. Edd. non habent *Eſſe:* Unus ordine inverſo *Expolitam eſſe.* Etiam hic verſus Magiſtrorum ungues paſſus eſt. Guyetus ſuo more, cum non caperet, ineptum & ſpurium pronuntiat. Quid ſi poetae manum reſtituimus? Ecquid erit praemi? Principio, illud *Eſſe* abſurde hic poſitum eſt, ad verſum ſuſtentandum: ſeries enim orationis haec eſt: *Offendimus ipſam texentem, veſtitam, ornatam, expolitam. Eſſe* nullum hic locum habet. Repone id, quod Magiſtri ejecerunt,

Rejéctus neclegénter, pax. CLIN. *Syre mi, óbſecro,*
Ne me in laetitiam frúſtra conjiciás. SY. *anus*
Subtémen nebat: praéterea una ancíllula
Erat: ea texebat úna, pannis óbſita,
Neclécta, inmunda inlúvie. CLIT. *ſi haec ſunt, Clinia,*
Vera, íta uti credo, quís te eſt fortunátior?
Scin hánc, quam dicit ſórdidatam et ſórdidam?
Magnum hóc quoque ſignumſt, dóminam eſſe extra nóxiam;
Cum tám neclegitur éjus internúntia.

Nulla mala re interpolatam muliebri.
Malis res muliebris, ceruſſa ſcilicet, ſtibium, purpuriſſum, & mille alia. Ovid. Rem. Amoris 351.

Tum quoque cum poſitis ſua collinet ora venenis,
Ad dominae vultus (nec pudor obſtet) eas:
Pyxidas invenies, & rerum mille colores:
Et fluere in tepidos oeſypa lapſa ſinus.
Illa tuas redolent, Phineu, medicamina menſas:
Non ſemel hinc ſtomacho nauſea facta meo.

Lucret. IV, 1168.

Et miſeram tetris ſe ſuffit odoribus ipſa,
Quam famulae longe fugitant furtimque cachinnant.

Satin' apparet, cur *Mala res* pigmenta illa dicantur? Plaut. Trin. II, 4, 153.

Quamvis malam rem quaerens, illic reperias.

Jam vero *Interpolatam* ita appoſite, ut nihil magis. Nonius: *Interpolare, eſt novam formam e vetere fingere: ut Plautus Amphitruone* (I, 1, 161.)

Illic homo me interpolabit, meumque os finget denuo.

Hactenus Nonius. Sed & alibi apud Plautum, Moſt. I, 3, 105. negat ancilla dominae adblandiens, opus eſſe ut faciem *purpuriſſo interpolet.*

Tum tu igitur cedo purpuriſſum.
Non do: ſcita es tu quidem:
Nova pictura interpolare vis opus lepidiſſimum.

& mox 116.

Quapropter? Quia ecaſtor mulier recte olet, ubi nihil olet.
Nam iſtae veteres quae ſe unguentis unctitant interpoles,
Itidem olent, quaſi cum una multa jura confudit coquus.

50 *Rejectus neglegenter, pax*] Dictioni *pax*, haec verba in libri Bembini margine aſcripta ſunt: *Tranquillantis, admirantis & ſollicitudinem adimentis.* ſic infra, *unus eſt dies, dum argentum erit: pax. nihil amplius.* FAERNUS.

Capillus paſſus, prolixus, circum caput
Rejectus neglegenter, pax.

Pax non eſt *Tranquillantis;* ſed ſilentium imponentis: Graece quoque Πάξ. Ceterum pro *Capillus paſſus;* tres ex noſtris pro varia lectione, at in ipſo textu duo, *Sparſus.* Accedat Auſonii auctoritas, in fine Idyll. XII.

Totum opus hoc ſparſum, crinis velut Antiphilae: Pax.

Hinc certum eſt, legiſſe eum *Capillus ſparſus.* Propert. II, 1.

Seu vidi ad frontem ſparſos errare capillos.

Porro illud *Prolixus* non placet. Repone *Promiſſus:* ubique fere *Prolixus* ſubſtituerunt. Virg. Eclog. 8, 34.

Nam diſciplina eſt iiſdem, munerárier
Ancillas primum, ad dóminas qui adfectánt viam.
CLIN. *Perge, óbſecro te, et cáve ne falſam grátiam*
Studeás inire. quid aït, ubi me nóminas?
SY. *Ubi dícimus rediiſſe te, et rogáre uti*
Veniret ad te, múlier telam déſinit
Contínuo, et lacrumis ópplet os totúm ſibi:
Ut fácile ſcias deſiderio id fieri tuo.
CLIN. *Prae gaúdio, ita me di ament, ubi ſim néſcio:*

Hirſutumque ſupercilium promiſſaque barba.

Ovid. Triſt. IV, 2, 34.

Squallida promiſſis qui tegit ora comis.

Utrobique vulgares libri *Prolixa.* Vide Feſtum in *Promiſſus Capillus,* & Nonium v. Promittere.

52 *Subtegmen nebat*] Libri antiqui, inter quos Bembinus, *ſubtemen.* & huic dictioni, in eo libro haec aſcripta ſunt: *Subtemen dictum ab eo quod ſubeat ſtamen.* FAERNUS. Etiam noſtri plerique *Subtemen.*

Ib. *Praeterea una ancilla erat, Ea texebat una pannis obſita*] *Ancillula* legendum ex iiſdem antiquis: praeterea ex libro Bembino, ita hi verſus ſunt ordinandi, ut *erat* pertineat ad inferiorem verſum: aliter non ſtat ille ſenarius. FAERNUS. Noſtri quoque *Ancillula.*

58 *Cum ejus tam negleguntur internuntii*] Hic item aſcriptum in libro Bembino: *Internuntios pro ſervis poſuit, ſed ſententia haec ita eſt, qui non neglegerentur, ſi eſſent internuntii.* FAERNUS.

Noſtri omnes, uno recentiore excepto, hoc ordine,

Cum tam necleguntur ejus internuntii.

Unde certam emendationem haurio:

Cum tam neclegitur ejus internuntia.

De ancillula hoc dictum: ſervos autem nullos domina habuit, ut internuntii eſſe poſſent. Plaut. Mil. IV, 1, 39.

Haec celox illius eſt, quae hinc egreditur internuntia.

Quae haec celox? Ancillula illius eſt: hinc egreditur foras.

59 *Nam diſciplina eſt iiſdem*] Quaerunt & dubitant Interpretes de *Iiſdem.* Quid ſi legendum ſit, *Nam diſciplina eſt ſectae.* Gellius XX, 1. *Scies enim me pro diſciplina ſectae quam colo, inquirere potius, quam decernere.* Sic & alii.

64 *Mulier telam deſerit*] Non diſplicet mihi *deſerit*, ſed quod eſt in libro Bembino magis antiquum videtur, *telam deſinit.* ut dicimus, deſinere artem. FAERNUS.

Noſtri omnes *Deſerit:* & ſic Faernus in Textu. Placet tamen *Deſinit telam;* plane ut *Ordiri telam.* Plin. XI, 28. *Orditur telas araneus.* Plaut. Bacch. II, 3, 116.

Exorſa haec tela non male omnino mihi eſt.

Deſerere telam, eſſet abire, anfugere a tela: at *Deſinere* eſt intermittere, ut recte Guyetus.

66 *Ut facile ſcires deſiderio id fieri tuo*] Syllaba huic verſui ſupereſt: unde vir eruditus ſic in contextu edidit, *Opplet os totum ſibi, ut*

Facile ſcires | deſiderio id | fieri tuo.

cui, inquit, quoad numeros ſimilis eſt iſte Eun. III, 1, 51.

Tromittamus | comiſſatum | in Pamphilam.

Ita timui. CLIT. *at ego nil éſſe ſcibam, Clinia.*
Agedúm viciſſim, Syre, dic quae illaſt áltera.
SY. *Addúcimus tuam Bácchidem.* CLIT. *hem, quid? Bácchidem?*
'Eho ſceleſte quó illam ducis? SY. *quó ego illam? ad nos ſcílicet.*
CLIT. *'Ad patremne?* SY. *àd eum ípſum.* CLIT. *o hominis impudentem audáciam.* SY. *heus tu,*
Nón fit ſine periclo facinus mágnum et commemorábile.
CLIT. *Hóc vide: in mea vita tu tibi laúdem is quaeſitúm, ſcelus?*
'Ubi ſi paululúm modo quid te fúgerit, ego périerim.
Quíd illa facias? SY. *át enim.* CLIT. *quid enim?* SY. *ſi ſinis, dicó.* CLIN. *ſine.*

In his, inquit, ſemipedes *Fa* & *Tro* ditrochaeos ſubſequuntur; quae alias praecedere ſolent. Hoc opinor vult; hos duos verſus Tibicini & Theatro obtrudi, quaſi hujuſmodi eſſent,

Cile ſcires deſiderio id fie fa ri tuo.
Mittamus comiſſatum tu tro Pamphilam.

Quo vero auctore hoc portenti didicit vir cetera egregius? Dolet errata nobis pro exemplis toties obtrudi. Ut illud Eunuchi ſuo loco correximus; ita & hoc facile corrigemus:

Ut facile ſcias deſiderio id fieri tuo.

Scias hic, ut paſſim, monoſyllabon. Nec verſus modo, ſed & ſententia hoc poſtulat: nunc *Scias* poſtquam tibi narravi: at ſi de praeterito loqueretur: diceret utique *Sciremus*, Ego ſcilicet & Dromo.

68 CLIT. *At ego nihil eſſe ſciebam Clinia*] Verbo *ſciebam* haec in eo libro interpretatio adjecta eſt, *Quod timebas.* FAERNUS.

70 *Adducimus tuam Bacchidem*] Donatus in Adelphis ſcaena IV, actus IV, legit *abducimus:* quod magis proprium dicit eſſe, quam *adducimus:* abduci enim quod alienum eſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Adducimus:* nec audimus hic Donatum. Nonius *Adducimus*, ut nos hodie, v. Adducere.

71 *Quo illam adducis?*] In libro Bembino & aliquot aliis eſt, *ducis.* FAERNUS. Noſtri univerſi *Ducis.*

73 *Heus non fit ſine periclo facinus magnum, & memorabile*] In eodem libro, dictio *heus* praecedenti verſui aſcribitur: *memorabile* vero, non cum conjunctione *&*, ſed cum negatione *nec*, poſitum eſt hoc modo, *nec memorabile.* ita conjicio & in Victoriano fuiſſe; ſed deinde *nec* mutatum eſt in *&*. FAERNUS.

Non magnum, nec memorabile. Sic Adel. V, 4, 7.

Re ipſa repperi
Facilitate nihil eſſe homini melius neque clementia.

Noſtri tamen omnes cum Eugraphio *Et* habent; ut opinor rectius. Magnum enim & memorabile adeo ſenſu cognata & germana ſunt, ut jungi ea potius quam diſtingui hic oporteat. Virgilius: *Magnum & memorabile nomen.* Plaut. Pſeud. I, 5, 97.

Si abſtuleris, mirum & magnum facinus feceris.

Menander, Μέγα καὶ περιβόητον ἔργον. Corrector, credo, Bembini Codicis *Nec* poſuit, ut verſum lacerum reſarciret. Alio modo Guyetus hoc procurat:

Non fit ſine periclo magnum facinus & memorabile.

CLIT. *Sino.* SY. *ita res eſt haec nunc, quaſi cum....* CLIT. *quás, malum, ambagés mihi*
Nárrare occipit? CLIN. *Syre, verum hic dicit: mitte. ad rém redi.*
SY. *'Enimvero reticére nequeo: múltimodis injúriu's,*
Clitipho, neque férri potis es. CLIN. *aúdiundum hercle éſt, tace.*
SY. *Vis amare: vis potiri: vis quod des illi, éffici:*
Túum eſſe in potiundó periclum nón vis: haut ſtulté ſapis:
Síquidem id ſapereſt, vélle te id quod nón poteſt contíngere.
Aút haec cum illis ſínt habenda, aut ílla cum his mitténda ſunt.
Hárum duarum cónditionum núnc utram malis, vide:

Ego vero hanc viam inſiſto:

Non fit ſine periclo facinus magnum & commemorabile.

Com & *Con* in priſcis exemplaribus una literula, *C* nempe inverſa, ɔ ſcribi ſolet, ut facile hinc exciderit. *Commemoro* frequentiſſimum eſt apud Noſtrum & Plautum. Andr. I, 1, 16. *Iſtaec commemoratio.* Pſeud. I, 5, 111.

Priusquam iſtam pugnam pugnabo: ego etiam prius
Dabo aliam pugnam claram & commemorabilem.

Prorſus ut hic, *Pugnam claram & commemorabilem*, ita illic *Facinus magnum & commemorabile.* Porro autem noſtri omnes cum Edd. vett. *Heus tu;* non tantum *Heus*, ut Faernus. Recte, ut verſus Quadratus & plenus fit.

Ad patremne? Ad eum ipſum. O hominis inpudentem audaciam. Heus tu!
Non fit &c.

Convenit iſte verſus, in tanta animi commotione.

74 *Laudem is quaeſitum, ſcelus*] Scribe *Scelus?* per interrogationem.

76 *Quid illo facias?*] De Syro hoc accipiunt: & tum ad Cliniam converſus hoc loquitur Clitipho. Cur vero ab eo avertat ſe, quem cum maxime ardentibus oculis iratus intuetur? Repono: *Quid illa facias?* hoc eſt, Bacchide. Quid cum meretrice agas in domo patris? Sic mox v. 92.

Tuam amicam hujus eſſe. Pulchre: cedo quid hic faciet ſua?

Eun. V, 1, 21. Thais de Chaerea loquens,

Quid illo faciemus, ſtulta? Quid facias, rogas?

Ib. *Si ſinas, dicam. Sine*] Codex C. C. & ex Regiis unus, *Dico*, unde locum ſic refingo:

Si ſinis, dico. Sine.

Hoc certe paratiorem eum ad dicendum eſſe oſtendit, quam illud alterum.

79 *Multis modis injurius*] Ex ratione verſus legendum *multimodis:* ut in Andria emendavimus, ex fide libri Bembini. FAERNUS.

80 *Clitipho eſt, neque ferri potis eſt*] Liber Bembinus, *Clitipho es, neque ferri potes.* ſed *potis es* exigit ratio trochaici. FAERNUS.

Noſtri perperam *Eſt*, *Eſt.* Ceterum poſt *Tace* noſtri omnes addunt, CLIT. *Quid eſt?* niſi quod ex Regiis unus id habeat, loco τȣ̃ *Tace.* Apparet olim varie lectum eſſe, ab his *Tace*, ab illis *Quid eſt?* Ceterum Clinia ex vultu Clitiphonis interpellaturum eum videns, ſilentium praeberi jubet.

84 *Aut illa cum his amittenda ſunt*] *Mittenda*, verſus expoſcit,

'Etſi conſilium hóc, quod cepi, rectum eſſe et tutúm ſcio.
Nam ápud patrem tua amica tecum ſine metu ut ſit, cópiaſt:
Tum quod illi argentum és pollicitus, eádem hac inveniám via:
Quód ut efficerem, orándo ſurdas jam aúris reddiderás mihi.
Quid alid tibi vis? CLIT. *ſiquidem hoc fiet.* SY. *ſiquidem, — experiundó ſcies.*
CLIT. *'Age age, cédo iſtuc tuúm conſilium: quid id eſt?* SY. *adſimulábimus,*
Túam amicam hujus éſſe. CLIT. *pulchre: cédo quid hic faciét ſua?*
'An ea quoque dicétur hujus, ſi úna haec dedecori éſt parum?
SY. *'Immo ad tuam matrem déducetur.* CLIT. *quid eo?* SY. *longumſt, Clitipho,*
Sí tibi narrem, quámobrem id faciam: véra cauſa eſt. CLIT. *fábulae:*

& ita etiam habet liber Bembinus. FAERNUS. Noſtri, *Amittenda.*

86 *Etſi conſilium quod cepi*] Noſtri omnes, *Etſi hoc conſilium.* Repone,

Etſi conſilium hoc quod cepi.

Ut *Conſilium* ſyllabâ ultima cum *Hoc* coaleſcat.

88 *Tum illi quod argentum es pollicitus*] O. l. s. *tum quod illi:* & ſtat trochaicus, ſi vel ex *quod d*, vel ex *illi* unum *I*, elidas. FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

90 *Quid aliud tibi vis. Siquidem hóc fit. Siquidem experiundo ſcies*] Vides *Siquidem* in repetitione diverſo accentu proferri: quod maxime cavebant. Quin & in priore verſus colo non ſatis commode locantur ictus. Repono:

Quid alid tibi vis. Siquidem hoc fiet. Siquidem experiundo ſcies.

Alis pro *Alius* vetuſte dictum veteres Grammatici omnes teſtantur. *Alis* jam in *Catullo* extat. *Alid* pro *Aliud* ſaepe in Lucretio. Jam autem *Fiet* quanto vel ſenſui convenientius quam *Fit?* Non enim in praeſentia inveniſſe ſe argentum, ſed inventurum eſſe dicit. Sed interpolarunt olim Magiſtri; quamlibet injuriam Terentio facturi, ne *Alid* cum ſuae aetatis hominibus dixiſſe videretur.

92 *Tuam amicam hujus eſſe amicam*] Aliqui libri non habent dictionem *amicam*, niſi ſemel in principio: quae geminata & ſuperfluit ſenſui, & impedit verſum. FAERNUS. Abeſt ab uno ex noſtris & ab Edd. vett.

94 *Immo ad tuam matrem deducetur*] Liber Bembinus *abducetur.* & trochaicus optime conſtat. FAERNUS.

Agnoſco in codice Bembino manum Correctoris, aliquantum metrorum periti: ſed corrigendo verſum corrupit. Lege, ut ceteri omnes habent,

'Immo ad tuam mátrem dédúcetur.

Immo ad tuam Anapaeſtus eſt; ut ſimiliter ſaepe alibi. Nunc autem in ictu eſt *Mátrem;* quod Bembinus in Theſin rejicit.

97 *Máne, habeo aliud, ſi iſtuc metuis, quód ambo cónfiteamini*] Vides ex *Quod ambo* Anapaeſtum fieri, indignante longa ſyllaba. Vir eruditus, Prima, inquit, in *Ambo* non alias apud Terentium corripitur, ſed apud Plautum ſemel atque iterum. Loca non indicat. Quanto

Nil ſatis firmi vídeo, quamobrem accípere hunc mi expediát metum.
SY. *Máne, habeo aliud, ſi iſte eſt metus, quod ámbo confiteámini*
Sine periclo eſſe. CLIT. *huiuſmodi obſecro áliquid reperi.* SY. *máxume:*
Ibo óbviam huic; dicam, ut revortatúr domum. CLIT. *hem,*
Quid dixti? SY. *ademptum tibi jam faxo omném metum:*
In aúrem utramvis ótioſe ut dórmias.
CLIT. *Quid ágo nunc?* CLIN. *tune? quód boni* — CLIT. *Syre, díc modo*
Verum. SY. *áge modo: hodie ſéro ac nequicquám voles.*
CLIN. *Di dánt, fruare, dúm licet: nam néſcias* —
CLIT. *Syre ínquam.* SY. *perge pórro, tamen iſtúc ago.*

autem ſatius erat mendum corrigere, quam portenta omnia ad Plautum referre? Dixerat Clitipho, *Non expedit mihi accipere hunc metum:* reſpondet Syrus, *ſi iſtuc metuis.* Quodnam quaeſo eſt *Iſtuc? Metuis accipere iſtum metum.* Satiſne pulchre? Tu repone,

Máne, habeo aliud, ſi iſte eſt métus, quod ámbo confiteamini.

Ad *Hunc metum* recte reſpondetur, *Si iſte eſt metus.* Phorm. III, 1, 18.

Quantus metus eſt mihi, venire huc ſalvum nunc patruum, Geta!

Plaut. Moſt. II, 1, 40.

Périi. Habe bonum animum: ego iſtum lepide medicabor metum.

99 *Ibo obviam hinc; dicam ut revortantur domum*] *Hinc* ineptum hic eſt; unde in uno ex noſtris, & in Edd. vett. eſt *His.* Sed adhuc magis ineptum illud *Revortantur.* Quid, an *Antiphila* etiam una revertatur? Quam ob rem; cum ſciente Chremete Act. I. Sc. II. accerſita ſit a Dromone & Syro? An *ambo*, etiam Clinia, *hoc ſine periclo eſſe confiteantur?* An Clinia tam lentus & patiens hoc audiat, ut ne muttiat quidem? Repone,

Ibo obviam huic; dicam ut revortatur domum.

Huic id eſt, Bacchidi. Atque hoc jam dudum correxeram; nunc autem in altero ex Meadianis clare & ſine litura ſic ſcriptum reperio.

104 *Datur modo*] Delemus dictionem *modo*, quam in nullo l. s. invenimus. FAERNUS.

Nullus ex noſtris habet *Modo.* Sed totus hic locus ponendus eſt:

1 CLIT. *Quid ago nunc?* CLIN. *Tune? quod boni eſt.* CL. *Syre dic modo*
2 *Verum.* SY. *age modo; hodie ſero ac nequicquam voles.*
3 CLIN. *Datur: fruare dum licet: nam neſcias*
4 *Eius ſit poteſtas poſthac, an numquam, tibi.*
5 CLIT. *Syre, inquam.* SY. *perge porro, tamen iſtuc ago.*
6 CLIT. *Verum hercle iſtuc eſt. Syre, Syre, inquam, heus heus Syre.*

Sic dedit Faernus, & ſic habent, qui ſuperſunt codices. Primus vidit Muretus, *Eſt* hic (poſt verba *quod boni*) delendum eſſe; & Cliniae ſermonem, *Quod boni datur, fruare dum licet*, interrumpi; dum Clitipho cum Syro ſuam rem agit,

CLIN. *Eius ſit poteſtas póſthac an numquám tibi.*
CLIT. *Verum hércle iſtuc eſt: Sýre, Syre, inquam, heús, Syre.*
SY. *Concáluit: quid vis?* CLIT. *rédi, redi.* SY. *adſum. quid eſt?*
Jam hoc quóque negabis tibi placere. CLIT. *immó, Syre*
Et mé et meum amorem et fámam permittó tibi.
Tu es inlex: nequid áccuſandus ſis, vide.
SY. *Rìdículum eſt te iſtuc me ádmonere, Clitipho:*
Quaſi iſtic mea res minor agatur, quám tua.
Hic ſiquid nobis fórte adverſi evénerit,

Partem veri vidit; partem reliquam nunc abſolvo. Bis enim Cliniae oratio praeciditur. Eugraphius ad locum: '*Tune? Quod boni.* Prae-'ciſa haec oratio ordine tali: *Tune?* '*Quod boni eſt fruare dum licet.* 'Rurſus alia praeciſa, *Nam neſci-*'*as*: cujus ordo eſt, *Ejus ſit pote-*'*ſtas poſthac, an numquam.*' Ergo & hujus auctoritate, & ipſius ſententiae ductu, ſic verſus hos conſtituo:

1 *Quid ago nunc? Tune? quod boni — Syre, dic modo*
2 *Verum. Age modo: hodie ſero ac nequicquam voles.*
3 CLIN. *Di dant, fruare dum licet: nam neſcias —*
4 *Syre, inquam. Perge porro, tamen iſtuc ago.*
5 CLIN. *Eius ſit poteſtas poſthac an numquam tibi.*
6 *Verum hercle iſtuc eſt. Syre, Syre, inquam, heus heus Syre.*

Hanc addidi notam —, ut verba interrumpi indicarem, totamque ejus orationem ſic oportere continuari: *Quod boni di dant, fruare dum licet: nam neſcias, ejus ſit poteſtas poſthac an numquam tibi.* Ceterum, quod verſus qui in Scriptis Editiſque quartus eſt, nunc a me quintus ſit; non jam Eugraphium appello, ſed rem ipſam. Cum enim Clitipho, qui aures inter Syrum & Cliniam diviſerat, nunc dicat *Verum hercle iſtuc eſt:* quid q verum eſſe dicit, niſi *Neſcia numquam tibi ejus ſit poteſtas p* Hoc tandem eum perpulit, u rum revocaret. Ceterum aliı ſtat. Pro *Datur*, quod codic bent, repoſui *Di dant.* Nem Exemplaribus *Datur* & *Dant* tantum ſitu differunt: *Dant* tur *Dat*, cum apice ſuper *a*: etiam *Dat* ſcribitur, cum apice *t*: deinde in Perſonis notan pro Clinia ponunt, quod vix ſcas a *di.* Ergo *di dant* hic tuli, prae eo *cli*: *datur.* Infı 3, 31. *Niſi eum quantum tib di dant. Di dant boni, Di* boni, apud Plautum paſſim. I V, 2, 69. in re ſimili:

Quod di dant boni, cave cul amiſſis.

Rud. IV, 7, 3.

Si ſapias, ſapias: habea di dant boni.

Men. III, 3, 34.

Ut haec quae bona dant Di ex me jam ſciat.

III *Tu es judex: nequid ac dus ſis, vide*] Sic omnes Co & ſic quaſi Terentianum & id ctum accipimus. Quomodo Syrus eſt *Iudex?* aut cur *V ne accuſandus ſit?* quis enim ſare ſolet judicem ſuum? Re

Tu es inlex: nequid accu ſis, vide.

Tibi erúnt parata vérba: huic homini vérbera.
Quaprópter haec res ne útiquam neglectu éſt mihi:
Sed iſtúnc exora, ut ſuam éſſe adſimulet. CLIN. *ſcílicet*
Factúrum me eſſe: in eúm res rediit jám locum,
Ut ſit neceſſum. CLIT. *mérito te amo, Clínia.*
CLIN. *Verum ílla nequid títubet.* SY. *perdoctáſt probe.*
CLIT. *At hóc demiror, quí tam facile pótueris*
Perſuádere illi, quaé ſolet quos ſpérnere.
SY. *In témpore ad eám véni, quod rerum ómniumſt*
Primúm: nam miſerum quéndam offendi ibi mílitem
Eius nóctem orantem: haec árte tractabát virum.

Tu inlex es: tu me in hoc periculum illicis; cave ne accuſandus ſis, neve quid praeter exſpectatum eveniat: ut Parmeno ad Davum And. II, 3, 25. *Vide quo me inducas.* Plaut. Poen. III, 4, 35.

Operite capita: ne nos leno viderit,
Qui illi malae rei ante fuimus inlices.

Aſin. I, 3, 68.

Eſca eſt meretrix, lectus inlex eſt, amatores aves.

113 *Iſtic quaſi minor*] O. l. s. *quaſi iſtic minor.* ſtat autem ſenarius, ſi ex *iſtic s*, elidas. FAERNUS.

Quaſi iſtic minór mea rés agatur quam tua.

Vett. Edd. *Minus res mea*: unus ex Regiis, *Minor res mea.* Repone,

Quaſi iſtic méa res minor agatur, quam tua.

Seneca De Clementia I, 20. *Ut non minorem agi rem periclitantis, quam judicis, ſciat.* Plautus Rud. I, 4, 19.

Socia ſum, nec minor pars meaſt, quam tua.

116 *Quapropter neutiquam haec res*] In o. l. s. haec verba hunc ordinem habent: *quapropter haec res neutiquam*: in *neutiquam* autem fit dialyſis, & remanet anapaeſtus. FAERNUS. Eodem ordine omnes noſtri.

117 *Sed iſtum exora*] Liber Bembinus, Baſilicanus & multi alii, *ſed iſtunc.* verſus ſuſtentatur rationibus totiens repetitis. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Iſtunc.*

118 *Facturum me eſſe: in eum jam res rediit locum*] Edd. vett. & ex noſtris duo *Jam res*: ceteri *Res jam*, excepto uno, qui, ut praevideram legendum, recte habuit,

Facturum me eſſe: in eum res rediit jam locum.

119 *Ut ſit neceſſe*] Liber Bembinus & hic & alibi habet *neceſſus*, pro *neceſſe*. FAERNUS.

Noſtri *Neceſſe*. Cum tamen Bembinus *Neceſſus*, ut Enn. V, 5, 28. repono hic, ut illic, *Neceſſum*: quia in illa ſede ſpondeus trochaeo potior eſt.

124 *Nam miſere quendam offendi militem*] Magis placet collocatio, quae eſt in libro Bembino, *nam quendam miſere.* & erit ordo, miſere orantem. hic quoque in eo libro aſcriptum gloſſema eſt, *Miſere, nimis: quia omne nimium non bonum. alibi: Eam, miſere amat.* FAERNUS.

Nam quendam miſere offendi militem. Miſere offendi ut juncta veniant, non placet: vel ob ipſum Ambiguum. Sed noſtri omnes ſic habent,

Nam miſerum quendam offendi militem.

Recte: *Miſerum*, id eſt, parcum, tenacem: ut infra III, 2, 15.

Ut illius animum cúpidum inopia incénderet:
Eadémque ut eſſet áput te hoc quam gratiſſimum.
Set heús tu, vide ſis, néquid inprudéns ruas.
Patrém noviſti, ad hás res quam ſit pérſpicax:
Ego te aútem novi, quam éſſe ſoleas inpotens:
Invérſa verba, evérſas cervicés tuas,
Gemitús, ſcreatus, túſſis, riſus ábſtine.
CLIT. *Laudábis*, SY. *vide ſis.* CLIT. *tútemet mirábere.*
SY. *Set quám cito ſunt cónſecutae múlieres?*
CLIT. *Ubi ſúnt? cur retines?* SY. *jám nunc haec non tua.*
CLIT. *Scio, áput patrem: at nunc ínterim.* SY. *nihiló m*
CLIT. *Sine.* SY. *nón ſinam inquam.* CLIT. *quaéſo pauli*
SY. *veto.*
CLIT. *Saltém ſalutare.* SY. *ábeas ſi ſapiás.* CLIT. *eo.*
Quid iſtic? SY. *manebit.* CLIT. *o hóminem felicem.* SY. *ámb*

Sed habet patrem quendam avidum, miſerum átque áridum. Certe *Miſerum*, parcum, vel ſententia poſtulat. Niſi enim parcus eſſet, cur *Arte* virum tractaret? Si prodigus, damnoſus fuiſſet nummis praeſentibus; ſtatim ei noctem dediſſet. Praeterea plerique habent *Offendi ibi militem*, atque ita citat Servius ad Aen. I, 661.

127 *Eademque ut eſſet apud te ob hoc quam gratiſſima*] Varie legitur hic locus in l. s. ſed optime judicio meo, in Bembino:

Eademque ut eſſet apud te hoc quam gratiſſimum.

Eadem vero adverbialiter ſumendum, quemadmodum & in antiquo gloſſemate hujus libri exponitur, ſic habente: *Eademque antique poſuit pro una.* haec ibi. Scaurus apud Chariſium negans obiter Latinum eſſe, addit veteres conſueviſſe dicere, *eadem*, non addentes *via.* ut Plautus inquit; *Eadem bibes, eadem tibi dedero ſavium.* Nos quoque apud eundem Plautum multa hujus vocis in hac ſignificatione reperimus exempla, quorum hic aliqua ſubjiciemus. In Menaech (II, 3, 74.)

Hercle quin tu recte dicis; a ignorabitur,
Ne uxor cognoſcat te habere, via conſpexerit.

In Captivis: (II, 3, 98.)

Ad fratrem modo captivos inviſo meos:
Eadem percontabor, ecquis adoleſcentem noverit.

In Milite glorioſo: (II, 3, 32.

Eadem inſidias da
Quam mox ad ſtabulum juni cipiat ſe a pabulo. FAERN

Egregie hic Bembinus: noſtri omnes *Gratiſſima.*

131 *Inverſa verba, everſas c ces tuas*] Hic aſcriptum, *Inv ambigua, ſigurata. Everſas, jectas.* at Eugraphius ita expo *Inverſa verba quod adoleſcentul ciunt, ut ſyllabarum ordinem tent, & intellectum confund everſas cervices, jactantia & ſu bia eſt.* FAERNUS.

132 *Gemitus, ſcreatus, t Haec adoleſcentuli faciunt quot cumque amicam ſuam videre &*

ACTUS II. SCAENA IV.

BACCHIS. ANTIPHILA. CLINIA. SYRUS.

'*DEPOL te, mea Antiphila, laudo et fortunatam iudico,*
ſtuduiſti, iſti formae ut mores conſimiles forent.
que, ita me di ament, miror ſi te ſibi quiſque expetit.
ihi quale ingenium haberes, fuit indicio oratio.
egomet nunc mecum in animo vitam tuam conſidero,
nque adeo veſtrarum, volgus quae ab ſe ſegregant;
eſſe iſtiuſmodi, et nos non eſſe, haut mirabileſt:
xpedit bonis eſſe vobis; nos, quibuſcum eſt res, non ſinunt:
forma inpulſi noſtra nos amatores colunt:
i inmutata eſt, illi ſuum animum alio conferunt;
ſpectum interea a nobis eſt, deſertae vivimus.

volunt; ut per haec ſigna, neceſſitatis ſunt, impleant m. haec ex Eugraphio. JS.

eas ſi ſapis] In duobus an- s libris, Bembino & Va- t *ſapias*. quod & verſui con- AERNUS. Noſtri omnes *Sapis*.

s ut conſimiles forent] O. *ores*. ita melius habet tro- FAERNUS. Omnes no- *res*.

expedit vobis eſſe bonas] ita eſt, *bonas eſſe vobis*, ochaicus, ſi ex *bonas* eli- loepha ſequatur. FAER-

noſtri plerique *Bonas eſſe* ſic Nonius v. Expedire. ien minus repone, *pedit bonis eſſe vobis.* jam notiſſima. Phorm.

te culpa facimus, ut ma- iediat eſſe.

Sic veterrimi noſtri *Malis*: hodie *Malos* editur. Plaut. Ciſtell. II, 1, 82.

Nunc mihi bonae neceſſumſt eſſe ingratiis.

10 *Haec ubi immutata eſt*] Liber Bembinus *imminuta*; quod & aptius videtur. nam immutari quid & in melius poteſt. FAERNUS. Immo placet *Immutata*, ut ceteri omnes habent. In ea ſede ſpondeus trochaeo melior eſt. Et ſi forma, ut hic, bona *Immutari* dicatur; facile intelligitur non in melius, ſed in pejus. Plaut. Moſt. I, 3, 44.

Atque uni geſſi morem,
Qui pol me, ubi aetate hoc caput colorem commutavit,
Reliquit, deſeruitque me.

11 *Niſi proſpectum interea aliquid nobis eſt, deſertae vivimus*] Legendo *niſi ſi*, ut in libro Bembino, & dictionem *nobis* delendo, quae nec in eo libro, nec in Victoriano & Decurtato eſt, ſtat trochaicus, nec quicquam ſenſui deperit; procul dubio enim intelligitur, proſpectum nobis. FAERNUS.

Vóbis cum uno ſémel ubi aetatem ágere decretúmſt viro;
Cuius mos maxuméſt conſimilis vóſtrûm, hi ſe ad vos ádplicant.
Hóc beneficio utríque ab utriſque véro devincímini;
'Ut numquam ulla amóri veſtro incídere poſſit cálamitas.
AN. *Néſcio alias: mé quidem ſemper ſcio feciſſe ſédulo,*
'Ut ex illius cómmodo meum cómpararem cómmodum. CL. *ah.*
Ergó, mea Antiphila, tú nunc ſola réducem me in patriám facis:

Niſi ſi proſpectum interea áliquid eſt, deſértae vivimus.

Noſtri omnes hoc modo:

Niſi proſpectum interea aliquid nobis eſt, deſertae vivimus.

Verſu ultra terminum excurrente. Quod olim videntes Bembini illi Correctores *Si* addiderunt, *Nobis* ejecerunt. Atqui hoc erat κακὸν κακῷ. Tu ſic repone:

Niſi proſpectum interea a nobis eſt, deſertae vivimus.

Quorſum enim *Aliquid?* quaſi quidvis ſatis eſſet: immo bene & ſufficienter, quantum poteſt. Omnino illud *Aliquid* quod ab *a* ortum habuit, ineptum eſt. Infra IV, 1, 25.

Quam bene vero a te proſpectumſt: quid voluiſti, cogita.

& V, 2, 8.

Quicquid ego hujus feci, tibi proſpexi & ſtultitiae tuae.

Ita paſſim abſolute, abſque illo *Aliquid.*

12 *Vobis cum uno ſimul ubi aetatem agere decretum eſt viro*] Pro *ſimul*, ſcribimus *ſemel*, ex libro Bembino; ut ſit ordo, *ſemel decretum eſt.* FAERNUS. Noſtri omnes *Simul.*

Vobis cum uno ſemel ubi aetatem agere decretumſt viro,
Cujus mos maxime eſt conſimilis veſtrum; hi ſe ad vos adplicant.

Et prava hic diſtinctio eſt, & ſententiae ipſius vitium. Tu vero noli cum vulgo ſic accipere: *Cum uno viro cujus mos eſt conſimilis*: quaſi virgines innuptae viros pro lubitu ſibi eligere poſſent; ſed ſic accipe: Ubi decreviſtis in matrimonio vos victuras, non in quaeſtu meretricio, hi ſe ad vos applicant, cujus (ſive quorum) mos conſimilis. Mutatio eſt numeri; ut Eun. Prolog. *Si quiſquam eſt — In his:* notante & ibi hoc citante Donato.

16 *Neſcio alias: me ſcio quidem ſemper feciſſe ſedulo ut*] Aliqui libri, inter quos Bembinus & Baſilicanus, ita collocant: *me quidem ſemper ſcio*, quo modo oportebit ex *quidem me*, elidere: quamvis ſequente conſonante. vel ſorte *me quidem* erit, *me equidem*, eliſa *e* ex *me*, quod & in ſcriptura, non ſolum in ſcanſione ſiebat antiquitus. dictionem vero *ut* libri Bembinus & Victorianus ſequenti verſui attribuunt, qui hoc modo ſit octonarius ut ſequentes. FAERNUS. Noſtri quoque *Me quidem ſemper:* & in ſcanſione nulla eſt difficultas.

17 CLIN. *Vah*] In libro Bembino eſt, *ah.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Vah.*

20 SY. *Credo.* CLIN. *Syre, vix ſuffero. Hoccine me miſerum non licere meo modo ingenium frui?*] Tan. Faber non Cliniae hoc tribuit, ſed Clitiphoni; qui in Poſtſcenio ſcilicet auſcultans, introrumpit in Scaenam, oſculaturus Bacchidem. Nihil quicquam vidi abſurdius: ut equidem ſuſpicer hominem flore Liberi uvidum hoc ſcripſiſſe. Applaudit tamen huic vir eruditus; & *acute admodum* animadverſum hoc autumat. Itane vero acute? idque ad-

Nam dum àbs te abſum, omnes mihi labores fuêre quos cepi, leves,
Praetérquam tui caréndum quod erat. SY. *crédo.* CLI. *Syre, vix ſúffero.*
Hocíne me miſerum nón licere meô modo ingeniúm frui?
SY. *Immo, út patrem tuum vídi, partes díu etiam durás dabit.*
BA. *Quiſnam hic adoleſcens éſt, qui intuitur nós?* A. *ah, retine me, óbſecro.*

modum? Dixerat Antiphila, *ſe ſemper id egiſſe, ut ſuum commodum ex Cliniae commodo compararet.* Hoc dicto, tam pio, tam pudico, exaudito, erumpit in eas voces Clinia: *Vix ſuffero, Syre: hoccine ingenium frui non poſſe me? Ingenium*, ut Pamphilus de Glycerio:

Bene & pudice ejus doctum & eductum ſinam
Coactum egeſtate ingenium immutarier?

Quale vero Bacchidis ingenium fuerit, ipſe Clitipho quamvis amator teſtabitur;

Meaſt petax, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis.

Satin hinc conſtat Clitiphonem, non ingenio, ſed forma Bacchidis perculſum fuiſſe? Quod ipſa meretrix male conſcia confitetur,

Quippe forma impulſi noſtra nos amatores colunt.

Etiam quod Syrus reſpondet, *Ut vidi patrem tuum eſſe habitum*, de Menedemo, non Chremete dicitur; & proinde haec ad Cliniam, non Clitiphonem pertinent. Sed quid pluribus exagito tam inficetum commentum?

21. *Ingenio frui*] Bembinus liber *ingenium.* & erit ordo, *hocine ingenium me frui non licere.* fruor enim, ut & alia verba uſum ſignificantia, amabant antiqui etiam accuſativo jungere. Terentius in Phormione: *ut mihi tamdiu liceat quod amo frui.* Plautus in Aſinaria: *Ut ſinat ſeſe alternas cum illo noctes hanc frui.* FAERNUS. Codex C. C. *Ingenium:* ceteri perperam *Ingenio.*

22 *Vidi eſſe habitum, diu etiam duras dabit*] Hic in libri Bembini margine aſcripta haec interpretatio, *Hoc eſt, durum ſe praebebit, vel abſolute, duras, ut dicitur bonas ei dedit, vel dabit poenas:* Cicero: *Quam primum adveniens dediſti.* & in Verrinis: *Verum illa eſt prae.* *FAERNUS.

Habitum, ſi ſanus locus eſt, intellige *Valentem, diu victurum;* unde *Habitior* Noſtro & Plauto, id eſt, corpulentior; & Maſſurio apud Gellium IV, 20. *Equum nimis ſtrigoſum & male habitum, ſed equitem ejus uberrimum & habitiſſimum.* Sed non convenit, ut Menedemus, qui labore & moerore ſe adeo maceraverat, bene habitus & corpulentus viſus fuerit. Quid autem eſt *Duras dabit?* etiam hic aqua omnibus interpretibus haeret. Palmerius, *Puras dabit:* id eſt, noctes: quod vel furca abigendum eſt. Guyetus ſuo more totum verſum ſpurium eſſe & delendum pronuntiat. Prius tamen quam deleatur, vide an nos melius quid afferamus,

Immo út patrem tuum vídi, partes díu etiam durás dabit.

Cum neſcirent olim Magiſtri abſolute hoc poni; addiderunt, quod ſubintelligi credebant, *Eſſe habitum:* id poſtea in textum irrepens vicinum *Partes* ex verſu exegit. *Ut vidi;* nempe, ut idem Syrus infra, III, 2, 15. *avidum, miſerum, atque aridum.* Hoc ſcilicet adhuc cre-

BA. *Amábo quid tibi éſt?* A. *diſperii, périi miſera.* B. *quid ſtupes,*
Antíphila? A. *videon Cliniam, an non?* B. *quém vides?* CL. *ſalve ánime mi.*
AN. *O mi éxſpectate Clínia, ſalve.* CL. *út vales?*
AN. *Salvum ádveniſſe gaúdeo.* CL. *teneóne te,*
Antíphila, maxume ánimo exoptatám meo?
SY. *Ite íntro: nam vos jámdudum exſpectát ſenex.*

ACTUS III. SCAENA I.

CHREMES. MENEDEMUS.

CH. *LUCI'SCIT hoc jam. céſſo pultare óſtium*
Vicíni? primum ex me út ſciat ſibi filium

debant & Syrus & filius ipſe. At pater Menedemus, cum III, 1, 26. Chremes ei nuntiaſſet rediiſſe filium ſalvum; timere autem, ne antiqua ejus duritia adaucta ſit, quid reſpondet?

Non tu ei dixiſti, ut eſſem? Non. Quamobrem Chreme?

Nota ſodes iſtuc, *Ut eſſem*: prorſus eodem modo quo ſupra, *Ut vidi patrem tuum.* illic tamen durum & aſperum intellige, hic lenem & facilem & prorſus a vetere illo mutatum. Eun. IV, 1, 1.

Ita me di ament, quantum ego illum vidi, non nil timeo miſera.

Heaut. IV, 8, 28.

Ne tu propediem,
Ut iſtam rem video, iſtius obſaturabere.

Jam vero *Partes duras dabit*, plane ut Eun. II, 3, 62. *Duras fratris partes praedicas.*

28 *Antiphila maxime animo exoptata meo?*] Optime ſtaret ſenarius, ſi *exoptatam* legeretur. & ita ſcripſiſſe Terentium exiſtimo. quod ut facilius credam, facit alibi quoque perverſus mos, errorque librariorum a nobis obſervatus, qui finiente priorem dictionem una littera, a qua poſterior dictio inciperet, alteram earum litterarum ſaepe omittebat. idque etiam in ſyllabis, atque aliquando in integris dictionibus factum eſt. FAERNUS.

Recte Faernus *Exoptatam;* noſtri licet omnes *Exoptata* vel *Exſpectata;* ſed in ceteris male rem geſſit. Sic ab eo hi verſus conſtituti ſunt:

Amabo quid tibi eſt. A. *diſperii,* P. *perii miſera: quid ſtupes*
Antiphila? A. *videon Cliniam an non?* B. *quem vides?*
CL. *Salve anime mi.* A. *o mi Clinia, ſalve.* CL. *ut vales?*
AN. *Salvum veniſſe gaudeo.* CL. *teneone te,*
Antiphila, maxume animo exoptata meo?

Ubi in verſu primo *Perii miſera* male adſignatur Bacchidi. Noſtri omnes, A. *diſperii miſera.* B. *quid ſtupes.* Recte quidem additum *Perii*, verſu ipſo poſtulante; ſed tum totum illud, *Diſperii, perii miſera* Antiphilae eſt. Plaut. Merc. IV, 1, 15.

Diſperii, perii miſera, vae miſerae mihi.

Verſu tertio pro *O mi Clinia*, Codices noſtri omnes *O mi exſpectate Clinia:* quod nullo modo repudiandum fuit. In quarto noſtri omnes

Rediiſſe: etſi aduleſcéntem hoc nolle intéllego.
Verúm, cum videam miſerum hunc tam excruciárier
Ejus ábitu, celem tam inſperatum gaúdium;
Cum illí pericli níhil ex indició ſiet?
Haut fáciam: nam quod pótero adjutabó ſenem.
Item ut filium meum amíco atque aequalí ſuo
Video inſervire, et ſócium eſſé in negótiis;
Nos quóque ſenes eſt aéquum ſenibus óbſequi.
ME. *Aut égo profecto ingénio egregio ad miſeriam*
Natús ſum; aut illud fálſumſt, quod volgo aúdio
Dicí, diem adimere aégritudinem hóminibus:
Nam míhi quidem cotídie augeſcít magis
De fílio aegritúdo; et quanto díutius
Abéſt, magis cupio tánto, et magis deſídero.

Adveniſſe, quod melius. Ceterum ut verſus a me ordinentur, textus ipſe ſatis docet.

1 *Luciſcit hoc jam*] Hemiſtichium Plautinum in Amphitruone, ubi *hoc* abſolute pro coelo ponitur. ut & in Curculione:

> *Nam hoc quidem edepol haut multo poſt luce lucebit.*

& apud Lucretium libro quinto:

> *Denique jam tuere hoc, circum ſupraque, quod omnem*
> *Continet amplexu terram.*

putamus tamen ex geſtu motuque dicentis addi aliquam demonſtrationem: ut manus elatione, in coelumque ſuſpectu. FAERNUS. Unus ex noſtris 900 annorum *Luciſcit;* ceteri *Luceſcit.*

2 *Primum ex me ut ſciat*] Liber Bembinus *e me.* FAERNUS. Atqui noſtri omnes *Ex me:* & recte. Supra Eun. IV, 4, 58. *Ego ſcibo ex hoc, quid fiet.* & ſaepe alibi.

6 *Cum ei nihil periculi ex indicio fiet*] Miror, unde hoc habuerit Faernus. Noſtri omnes melius, tam ad verſum quam ſententiam:

> *Cum illi pericli nihil ex indicio fiet.*

Illi hic neceſſarium eſt; nam Cliniam intellegit, non Menedemum.

7 *Nam quam potero adjutabo ſenem*] In libris Bembino & Victoriano & Baſilicano, & praeterea nonnullis aliis, atteſtante Io. Rivio, legitur, *quod potero. quod* autem accipitur pro quantum, itaque exponitur in margine libri Bembini. FAERNUS. Noſtri etiam *Quod potero*

8 *Ita ut filium meum amico atque aequali ſuo*] In iiſdem duobus antiquiſſimis libris eſt *item ut.* utroque modo prima hujus verſus ſyllaba ad praecedentem pertinet verſum. FAERNUS. *Item ut filium.* Noſtri univerſi *Ita ut.*

11 *Ingenio egregie ad miſeriam*] Perſpicue mihi melior videtur lectio libri Bembini, *egregio ad miſerias.* quae dictio *miſerias* etiam in libro Decurtato eſt. FAERNUS.

Noſtri omnes, uno recentiore excepto, *Miſeriam;* & plerique *Egregie.* Equidem *Miſeriam* hic praetulerim: quippe ſenex intelligit Moerorem, Aegritudinem. Quod ſi *Miſerias* legis, etiam Egeſtatem, Morbos, & alias calamitates una comprehendis.

13 *Dici, diem adimere aegritudinem hominibus*] Equidem vix crediderim admiſiſſe Terentium, ut *Di-*

CH. *Set ipſúm foras egréſſum video; ibo, ádloquar.*
Menedéme, ſalve: núntium adportó tibi,
Cuius máxume te fieri participém cupis.
ME. *Num quídnam de gnató meo audíſti, Chreme?*
CH. *Valet átque vivit.* M. *úbinamſt quaeſo?* CH. *apud me hic domi.*
ME. *Meus gnátus?* CH. *ſic eſt.* M. *vénit?* CH. *certe.* M. *Clíniá*
Meus vénit? CH. *dixi.* M. *edmus, duc me ad eum, óbſecro.*
CH. *Non vólt te ſcire ſé rediſſe etiam: ét tuum*
Conſpéctum fugitat: própter peccatum hóc timet,
Ne túa duritia antíqua illa etiam adaúcta ſit.

em, quod in Emphaſi eſſe debuit, ſine accentu quaſi mutum tranſmiſerit. Fortaſſe olim correctorias manus paſſus eſt hic locus. Vide an ſic melius exierit:

Aut ego profecto ingenio egregio ad miſeriam
Sum, aut illud falſumſt, vulgo quod dici audio,
Diem tandem adimere aegritudinem omnibus.

Ingenio ſum, ut Phorm. I, 3, 20.

Ita plerique ingenio ſumus omnes, noſtri noſmet poenitet.

Vulgo quod dici audio, ut And. II, 5, 15.

Verum illud verbum eſt, vulgo quod dici ſolet.

17 *Adibo, adloquar*] Liber Bembinus & Baſilicanus *ibo:* quod magis verſui ſervit. eoque magis id recepimus, quod particula *ad* mox ſequitur in *adloquar*, ut infra:

Syrus eſt prendendus, atque adhortandus mihi.

cui loco aſcriptum in libro Bembino gloſſema, quia ad hanc rem facit, hic ponere libuit: *Prehendendus, deeſt ad: ſed ideo praetermiſit, quia dicturus erat, adhortandus.* FAERNUS. Noſtri quoque, *Ibo, adloquar.*

21 ME. *Quaeſo ubinam?* CH. *apud me domi*] O. l. s. quotquot ſunt, ita habent, *ubinam eſt quaeſo?* ſed ut ſenarius ſtet, elidemus *d*, ex *apud.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Hic apud me domi.* Repone: *Apud me hic domi.*

25 *Conſpectum fugitat propter peccatum: hoc timet*] Corrige pravam diſtinctionem, hoc modo:

Conſpectum fugitat: propter peccatum hoc timet.

Nempe, quod clam te in Aſiam abierit. Sic infra V, 2, 37.

An tu ob peccatum hoc eſſe illum iratum putas?

26 *Ne tua duritia illa antiqua*] Liber Bembinus & Victorianus *antiqua illa.* quae elegantior videtur collocatio. FAERNUS. Noſtri omnes *Illa antiqua.* Neſcias utrum malis.

28 *In te atque illum*] O. l. s. *in te atque in illum.* eliditur autem unum *l* ex *illum*, ut ſit dactylus in quarta ſede ſenarii. FAERNUS. Noſtri quoque *In illum.*

29 *Et victo eſſe animo*] O. l. s. & *victo animo eſſe.* FAERNUS. *Et victo animo eſſe. Animo*, quod minime oportuit, in Theſi deliteſcit. Ergo recte habet, *Et victo eſſe animo.*

31 *Vehemens in utramque partem*] Lege, ut meliores fiant numeri,

Vehemens utramque in partem.

35 *Commeare ad mulierculam quae paululo*] Hic verſus ſtat, contractis in unam duabus mediis ſyllabis verbi *commeare*; ultima vero per ſyn-

ME. *Non tu ei dixiſti, ut éſſem?* CH. *non.* M. *quamobrem, Chreme?*
CH. *Quia péſſume iſtuc in te atque in illum cónſulis,*
Si té tam leni et victo eſſe animo oſténderis.
ME. *Non póſſum: ſatis jam, ſátis pater durús fui.* CH. *ah,*
Veheméns utramque in pártem, Menedeme, és nimis,
Aut lárgitate nímia aut parſimónia.
In eándem fraudem ex hác re atque ex illa íncides.
Primum ólim potius quám paterere filium
Comméiare ad muliérculam, quae paúlulo
Tum erát contenta, cuíque erant grata ómnia;

naloephen non eliſa. aut forte ſenarius eſt generis confuſi, admittens in principio trochaeos, in fine iambos. FAERNUS.

Glareanus & Guyetus, inverſo ordine,

Primum olim potius commeare filium
Quam paterere ad mulierculam.

Quomodo numeri quidem meliores, ſed ſententia impeditior fit. Nos aliam emendandi viam inſtitimus, ad Horat. Serm. II, 5, 79.

Commetare ad mulierculam, quae paululo.

Commeto, a *Commeo*, frequentativum: quod Magiſtri, vel verſus diſpendio, ejecerunt ut nimis vetuſtum. Plautus Capt. I, 2, 82.

Nam meus ſcrupoſam victus commetat viam.

Nonius Marcellus: *Commetare, commeare: Afranius Virgine:*

Quo tu commetas? ubi defixus deſides?

Novius Bubulco Cerdone:

Cum ad lupam noſtram tam multi crebro commetant lupi.

Vides & Afranium & Novium, de eadem, qua Noſter, re verba facere: illi *Ad meretriculam* intelligunt, Noſter *Ad mulierculam* dicit. Equidem putabam me emendationem certam protuliſſe, neque cuiquam metrorum perito vel dubitandam. Sed viro erudito non *uſquequaque ſatisfacit*. Primo ait Chremetem' ut Cliniae fautorem & patronum' abſtinere debuiſſe a voce frequentativa, ne peccatum ejus augeret. Atqui ob id ipſum *Commetare* hic commodius venit, quia frequentativum eſt. Quid? num ſemel tantum ad eam viſebat? non crebro, non cotidie ibat, non defixus ibi deſidebat, ut eam (I, 1, 46.) *Prope pro uxore haberet?* Quomodo autem Chremes *Cliniae patronus;* qui patrem *Largitate nimia peccaturum*, & omnia ei concedere paratum reprimit & coercet? Sed hoc, inquit, *fortaſſe levius*; alterum igitur videamus, gravius nimirum & efficacius, *Commetare* ſibi videri Terentii noſtri aetate in deſuetudinem abiiſſe. Quid audio? Annon Novius & Afranius, qui eo verbo utebantur, Terentio poſteriores erant? Quid Plautus? etſi paulo prior; cujus vel *neglegentiam aemulari* Noſter exoptat; cujus *ſermone Muſas ipſas uſuras fuiſſe, ſi Latine loqui vellent*, diu poſt mortuum Terentium dictum eſt. Sed eſto hoc, inquit, ut Terentii aetate ſic alii locuti ſint; at Terentius, *mire & feliciſſime ſagax* praeſenſit quae verba, licet tum uſitata, ferre aetatem nequirent. Hocine dicit, qui vetuſtum & obſoletum illud *Attigas* in textum ipſum recepit, Andr. IV, 4, 51. cum Faernus ſuus dediſſet *Attingas*? Feli-

Proterruiſti hinc. éa coacta ingrátiis
Poſtilla coepit víctum volgo quaérere.
Nunc cúm ſine magno intértrimento nón poteſt
Habéri, quídvis dáre cupis. nam, ut tú ſcias,
Quam ea núnc inſtructa púlchre ad perniciém ſiet;
Primúm jam ancillas ſécum adduxit plús decem,
Onerátas veſte atque aúro: ſatrapa ſi ſiet
Amátor, numquam ſúfferre eius ſumptús queat:
Nedúm tu poſſis. M. *éſtne ea intus?* CH. *ſát rogas?*
Senſi: nam unam ei cénam atque ejus cómitibus
Dedi: quod ſi iterum mihi ſit danda, actúm ſiet.
Nam, ut ália omittam, pytiſándo módo mihi
Quid víni abſumpſit? Sic hoc, dicens; 'Aſperum
Pater hóc eſt; aliud lénius ſodés vide:

cem ſane naris & olfactus Terentium! qui verba caduca & poſt annos ducentos interitura tam diu ante ex odore ipſo dignoſceret. Non Terentio hoc, ſed Magiſtris debetur, qui diſcipulorum gratia verba fere omnia antiqui coloris, novis & tum receptis interpolarunt. Atqui, addit, *etiam numeri minus placent, Commétare*, accentu in ſyllaba ſecunda, qui in tertiam debebat cadere, *Commetáre*. Qualia igitur ſunt iſta, *Pótare* Adel. I, 1, 8. *Péccare*, I, 2, 44. *Clámare* III, 4, 44. *Sérvare* Hec. III, 3, 42. *Accúſare* Phorm. II, 1, 5. *Exórare* III, 2, 27. & alia hoc genus innumera?

39 *Nunc ſine magno intertrimento, non poteſt*] Hic aſcriptum eſt in libro Bembino: *Inter & De tantundem ſignificant ad augmentum oſtendendum. hinc dicitur, interfectus.* FAERNUS.

43 *Satrapes ſi ſiet*] Codex noſter 900 annorum, *Satrapas ſi ſiet:* idem qui Eun. IV, 7, 19. *Armas ſapientem decet.* Nempe ut ibi *Arma*, ita hic *Satrapa* legendum. *s* ex ſequente litera male adhaeſit. Ut a Ποιητὴς, *Poeta*, & alia ejuſmodi, ita a Σατράπης *Satrapa*. Gloſſarium vetus Cyrilli: Σατράπης, *Satrapa*.

46 *Senſi: nam ei unam cenam*] O. l. s. *nam unam ei cenam.* & hic in libro adjectum eſt vetuſtiſſimum gloſſema: *Senſi, cum gemitu pronuntia.* verſus autem ſtat, ſi ſpondeus ſit in *ei*, quemadmodum a Lucretio ponitur. FAERNUS. Noſtri quoque *Nam unam ei.* Scribe *ei*.

48 *Pitiſſando*] In libro Bembino *pytiſando* ſcriptum eſt per *y* in prima ſyllaba, & per unicum *s*; licet deinde alterum adjectum ſit. & ad hoc verbum haec adnotata: *Expreſſis labris ſpuendo, dum ſaporem vini probat.* Victorianus & Decurtatus *pytiſſando* per duo *s* habent; item Vaticanus & Baſilicanus, ſed hi duo cum aſpiratione poſt *t*. FAERNUS. Ut Bembinus, ita codex noſter 900 annorum *Pytiſando*: quod recipimus: verſus certe eo pacto ad Graecorum numeros accedit.

50 *Sic hoc dicens; aſperum pater hoc eſt. aliud lenius*] Dictioni *pater* haec aſcripta ſunt, *Et hoc ei diſplicet, quod eum meretrix patrem appellet.* Ceterum ordo horum verborum hic eſt, *dicens*, ſcilicet Bacchis, *ſic hoc*, ſubaudi *eſt*. ut ſit, ſic

Relévi dolia ómnia, omnis ſérias:
Omnís ſollicitos hábuit: atque haec úna nox.
Quid té futurum cénſes, quem adſidue éxedent?
Sic mé di amabunt, út me tuarum miſeritumſt,
Menedéme, fortunárum. M. *faciat quód lubet:*
Sumát, conſumat, pérdat, decretúmſt pati,
Dum illúm modo habeam mécum. CH. *ſi certúmſt tibi*
Sic fácere, illud permágni referre árbitror,
Ut né ſcientem ſéntiat te id ſibi dare.
ME. *Quid fáciam?* CH. *quidvis pótius quam quod cógitas:*
Per álium quemvis út des: falli té ſinas
Technís per ſervolum: étſi ſubſenſi íd quoque
Illós ibi eſſe, id ágere inter ſé clánculum.

hoc eſt, quod dicere ſolemus, cum quid vel improbamus vel mediocre eſſe oſtendimus. FAERNUS.

Recte haec. Et aliud agebat qui pro *Aliud lenius*, maluit *Illud lenius*. Omnia dolia relinuntur, dum *Aliud* quaerit: at ſi *Illud*; jam habet, quod placet; nec plura dolia ſollicitantur. Ut Syrus Adel. III, 3, 71. *Illud recte:* quod habet nempe, non quod abſens deſiderat. Ceterum pro *Vide* Nonius v. Aſperum *Para* habet. Non accedo. *Vide*, ex tua cella; *Para*, ex taberna pete.

52 *Omnis ſollicitos habui: atque haec una nox*] Ita libri nunc omnes: ſed & verſus & ſententiae ipſius cauſa repone,

Omnis ſollicitos habuit; atque haec una nox.

Bacchis ſcilicet omnes, & me & totam familiam, faſtidio ſuo & elegantia ſollicitos & exercitos habuit. Plautus Mil. IV, 2, 95.

Ita me mea forma habet ſollicitum.

Menaech. IV, 2, 20.

Sicut me hodie nimis ſollicitum cliens quidam habuit.

Nonius: *Habere, facere: Varro: Habeat homines ſollicitos.*

54 *Ita me di amabunt, ut tuarum miſeritum eſt*] Non *ita*, ſed *ſic* eſt in o. l. s. & poſt *ut*, additur *me.* verbum autem *amabunt*, in libro Bembino exponitur pro *ament.* FAERNUS. Sic & noſtri. Guyetus pro *Amabunt* reponit *Amaſſint:* recte quidem; ſi aut codices juberent, aut poſtularet ſermo. Sed Plaut. Poen. I, 3, 30. *Ita me di amabunt.* & IV, 2, 47. *Dieſpiter me ſic amabit.*

58 *Sic facere id permagni referre arbitror*] Pro *id*, *illud* legitur in libro Bembino, Baſilicano, Victoriano, & multis aliis, ut & ratio verſus requirit. FAERNUS. Sic & noſtri.

59 *Ut neſcientem ſentiat te id ſibi dare*] Palmerius, Guyetus, Boeclerus, Vir doctus; recte omnes, *Ut ne ſcientem.* Nimirum vel, ut illi, *Ne ſcientem ſentiat;* vel, ut aeque bene, *Neſcientem cenſeat.* Certe utrumque, & *Neſcientem* & *Sentiat* ſtare una vix poſſunt.

63 *Illos ibi eſſe, & id agere inter ſe clanculum*] Aliquot libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, Victorianus, haec habent ſine conjunctione, quod & elegantiae & verſui ſervit. FAERNUS. Etiam a no-

Syrus cum illo veſtro cónſuſurrant, cónferunt
Conſilia ad adulcſcéntes: et tibi pérdere
Taléntum hoc pacto ſátius eſt, quam illó minam.
Non núnc pecunia ágitur, ſet illud quó modo
Minimó periclo id démus aduleſcéntulo.
Nam ſi ſemel tuum ánimum ille intelléxerit,
Prius próditurum té tuam vitam, ét prius
Pecúniam omnem, quam ábs te amittas filium: hui,
Quantam éji feneſtram ad néquitiem pateféceris?
Tibi autem porro ut nón ſit ſuave vívere:
Nam déteriores ómnes ſumus licéntia.

ſtris abeſt *Et;* & tamen in textu Faerni ſubſiſtit. Nos noſtro jure exulatum mittimus.

64 *Syrus cum illo veſtro conſuſurrat*] Omnes ſere antiqui libri *conſuſurrant.* quod vero ſequitur, *conferunt conſilia aduleſcentes*, in Bembino eſt, *ad aduleſcentes.* ut & verſus expoſcit; & eſt ſenſus, conſilia quae ceperint ſervi, ad aduleſcentes deferunt. vel *ad*, pro *apud* exponendum, & *conferunt*, pro communicant. vel forte legendum eſt, ut conjicit Lolgius, *conſiliad aduleſcentes.* ut *d*, interponatur hiatus vitandi cauſa, ſicut in *med erga.* FAERNUS.

Illud Lolgii neſcio cujus *Conſiliad* ad morboniam relegandum eſt. Lege ex Bembino:

Syrus cum illo veſtro conſuſurrant, conferunt
Conſilia ad aduleſcentis.

Conſuſurrant; nam quod vir doctus mavult *Conſuſurrat*, & veretur, *ne plurale parum Latine dicatur;* feſtinantius, fat ſcio, hoc ſcripſit: doctior enim eſt, quam ut ſic ſentiat, ſi cogitaverit. Quid enim illud Ovidii,

Ilia cum Lauſo de Numitore ſati?

& plura ejus formae a Grammaticis jam collecta. Vel illud compoſitum *Conſuſurro* ſatis hoc oſtendit. Si enim *Syrus* dividas a ſequentibus; tum dicas, Syrus *ſuſurrat* cum illo veſtro: at ſi junctim accipias *Syrus cum illo veſtro*, hoc eſt, *Syrus & ille veſter*, tum recte dicas *Conſuſurrant.* Porro *Conferunt ad adoleſcentes*, hoc eſt, *Una ferunt, referunt ad adoleſcentes.* Phorm. V, I, I.

Quid agam? quem mi amicum miſera inveniam, quo conſilia haec referam?
Aut unde mi auxilium petam?

Ubi *Quo* perinde eſt ac *Ad quem*, ut *Unde* eſt *A quo.*

69 *Is intellexerit*] O. l. s. *ille intellexerit.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Ille.*

70 *Prius proditurum te tuam vitam, & prius pecuniam omnem*] In libro Bembino ſcitiſſime atque appoſitiſſime aſcriptum eſt, *Minor eſt pecunia quam vita; ſed in oratione potiora nobis ſunt, de quibus agitur.* FAERNUS.

72 *Quantam feneſtram ad nequitiem pateſeceris?*] *Cui* ſodes pateſecerit? deeſt Pronomen caſus dativi. Repono:

Quantam eji feneſtram ad nequitiem pateſeceris.

Nec verſui timendum eſt; etſi ejus cauſa correctores olim *Eji* ejecerunt. Nimirum antiqui *Feneſtra*, prioribus duabus brevibus pronuntiarunt, vel contracte *Feſtra.* Feſtus: *Feſtram antiqui dixerunt, quam nos Feneſtram.* Certe Plautus nuſquam

[Quodcumque inciderit in mentem, volet: neque id
Putabit pravom an rectum ſit, quod petet.]
Tu rém perire, et ipſum, non poteris pati.
Dare dénegaris: ibit ad illud ilico,
Quo máxume aput te ſé valere ſéntiet,
Abitúrum ſe abs te eſſe ilico minitábitur.
ME. *Videre verum, atque ita uti res eſt, dicere.*
CH. *Somnum hércle ego hac nocte óculis non vidí meis,*
Dum id quaéro, tibi qui filium reſtituerem.
ME. *Cedo déxtram: porro te óro idem ut faciás, Chreme.*
CH. *Parátus ſum.* M. *ſcin, quid nunc facere té volo?*

non effert ſecunda brevi: Mil. II, 4, 26.

Neque fèneſtra niſi clathrâta. nam certe égo te hic intus vidi.

Caſin. I, I, 44.

Quid fácies? Cóncludére in féneſtram fórtiter.

Rud. I, 1, 6.

Inluſtriores fécit, féneſtraſque indidit.

Vides *Feneſtra* hic ubique ſecundam corripere. Pone, ex Feſti ſententia, *Feſtra*; & verſus omnes id admittent. Quid dubites, quin & ſic pronuntiaverit Terentius?

76 *Putabit pravum an rectum; quod petet, ſiet*] Omnes fere l. s.

Putabit pravum an rectum ſit, quod petet.

aliqui, *an rectum ſiet.* quod tamen non adjuvat verſum. in uno tantum libro eſt, *pravumne an rectum.* quo quidem modo ſtat optime ſenarius. aliter oportebit abſtinere ab eliſione poſterioris ſyllabae in *pravum.* FAERNUS.

In his duobus verſibus magna variarum lectionum eſt ſeges; ut in nothis & ſubdititiis ſolet evenire. Veteres plerique noſtri:

Quod cuique cumque inciderit in mentem volet;
Neque id putavit, pravum an rectum ſit petet.

Alii *Quod cuicumque*; alii *Sit quod petet.* Tolle totum hoc panni vulgaris adſumentum. Ex notula aliqua olim in textum irrepſit ſententiola generalis. Nam illud *Cuique* ſatis declarat ad ſolum Cliniam, ut oportuit, hoc non pertinere. Poſtea pro captu ſuo ſinguli in verſus redigere laborarunt. Miror equidem Guyetum, qui tot bonos verſus ejecerit, hos inſulſos tam patienter tuliſſe: ſed miſeror Virum eruditum, qui id multis verbis agit, ut ex malis pejores faciat.

78 *Dare denegabis*] Multi l. s. inter quos Bembinus & alii antiqui, *denegaris.* FAERNUS. Noſtri fere omnes, *Denegaris.*

80 *Minabitur*] Noſtri omnes *Minitabitur*; melius verſui conſulentes.

81 *Videre verum*] Liber Bembinus, *vera*, & expoſitionem habet aſcriptam, *Vera, utilia: Saluſtius.* Verba Saluſtii antiquitate detrita ſunt. FAERNUS. Noſtri omnes *Verum*: quod placet: neque mutavit Faernus.

84 *Cedo dexteram: porro te idem oro ut facias Chreme*] Liber Bembinus, *dextram.* ita ſtat verſus, ſi tamen in *te idem* non fiat eliſio. FAERNUS. Noſtri omnes meliore ordine, *Porro te oro idem ut.*

85 *Scin quid nunc te facere volo?*] Varie collocantur haec verba, ſed haec mihi collocatio omnium, quas inveni, commodiſſima videtur ob

Actus III. Scaena II.

SYRUS. CHREMES.

SY. *HAC illac circumcúrſa: inveniendum és tamen,*
Argéntum; intendenda in ſenem eſt fallácia.
CH. *Num mé feſellit hóſce id ſtruere? videlicet*
Ille Cliniaï ſérvos tardiúſculuſt,
Idcírco huic noſtro tráditaſt província.
SY. *Quis hic lóquitur? perii. númnam haec audivít?* CH. *Syre.*
SY. *hem.*
CH. *Quid tu iſtic?* SY. *recte. equidém te demirór, Chreme,*
Tam máne, qui heri tántum biberis. CH. *nil nimis.*
SY. *Nil, nárras? viſa véroſt, quod dici ſolet,*
Aquilaé ſenectus. CH. *heía.* SY. *mulier cómmoda et*
Facéta haec meretrix. CH. *ſáne idem viſa éſt mihi.*
SY. *Et quidem hércle forma lúculenta.* CH. *ſic ſatis.*

---

conſenſu & compacto agere & dicere. Plautus Pſeud. I, 5, 125.

Quid ſi hice inter ſe conſenſerunt, Callipho,
Aut de compacto faciunt conſutis dolis.

Caſin. Prol. v. 59.

Propterea ea una conſentit cum filio.

1 *Hac illac circumcurſa: inveniundum eſt tamen Argentum: intendenda in ſenem eſt fallacia*] *Circumcurſa* quorſum hic? Se ipſum, inquiunt, Syrus alloquitur. Eſto: ſed profecto non circumcurſando, ſed ſedendo, ſtando, cogitando, quaerendum erat argentum. Deinde quid eſt *Tamen?* an pro *Tandem*, ut olim Goveanus? an legendum *Enim*, cum Guyeto? Haeret ſane ſententia, neque eſt coloris ſani & Terentiani. Repone,

Hac illac circumcurſa: inveniundum es tamen,
Argentum.

Argentum ipſum Syrus compellat, vernili facetia. Quacumque aufugias, *O argentum; tamen inveniendum es.* Emendationis hujus ſponſorem & praedem tibi ſiſtam Syrum ipſum IV, 2, 1.

Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitivum argentum tamen.

Argentum *Fugitivum*, illud ſcilicet ipſum, quod *Circumcurſat*: & nota *Tamen* eodem modo quo hic poni.

4 *Eſt ille Cliniae ſervus tardiuſculus*] Omnes quotquot ſunt l. s. verbum *eſt*, habent poſt *tardiuſculus*. nos tamen ſcribimus *tardiuſculuſt*, ut verſus ſtet, diphthongo in verbo *Cliniae* diſſoluta, & ex *ille* uno *l* eliſo. FAERNUS. Recte hoc: & ſic omnes noſtri: *Cliniaï* dividit diphthongum, ut alibi *Hoſpitaï*, *Phaedriaï*.

7 SY. *Recte equidem te demiror Chreme*] Aliter habetur in libro Bembino, *recte equidem, ſed te miror Chreme*: ut non poſt *recte*, ſed poſt *equidem* diſtinguatur; quae lectio non dubito quin vera ſit. FAERNUS.

Quid tu iſtic? Recte equidem: ſed te miror, Chreme. Sic Faernus ex Bembino dedit: Noſtri omnes, *Recte quidem te demiror, Chreme:* ni-

Aliéna ut melius videant et dijúdicent,
Quam ſúa? an eo fit, quia re in noſtra aut gaúdio
Sumus praépediti nimio aut aegritúdine?
Hic míhi nunc quanto plús ſapit, quam egomét mihi?
CH. *Diſſólui me, otióſus operam ut tibi darem.*
Syrus éſt prehendendus átque adhortandús mihi.
A mé neſcio quis éxit: concede hínc domum,
Ne nós inter nos cónſentire ſéntiant.

reſtitit. Cur autem reſtitit, qui (ut ante nos ordo inveteraverat) *Domum hinc concedere juſſus erat;* priuſquam Chremes ad Simum & Critonem abierat? Hoc primum. Deinde illud vide; quomodo ſibi conſtet Chremes, qui primo jubet Menedemum *Domum concedere:* deinde ſui oblitus, manere eum & exſpectare jubet dum redeat ipſe: id enim ſibi vult, *Continuo hic adero. Ita quaeſo.* Porro & aliud vide, *A me,* inquit Chremes, *neſcio quis exit:* is erat Syrus, qui tum forem aperiebat. Cur ergo mutus in ſcaena ſtat Syrus; toto illo tempore quo Chremes abiens rediensque aberat? Denique, cum Chremes hic dicat, *Operam ut tibi darem:* cur Menedemus ſtatim abit, injuſſus a Chremete, a ſe nihil cauſae dicens? Haec non ſunt moris Terentiani: quod & ſenſit vir egregius Boeclerus; qui idcirco correctum voluit:

Diſſolvi me, otioſus operam ut huic darem.

ut hoc dicatur, jam egreſſo e ſcaena Menedemo. Non male; ſed tamen uni tantum vitio, non omnibus medetur; & nos opinor felicius, retractis huc tribus verſibus, qui tam commode hic ſedem capiunt, quam illic habuerunt incommodiſſime:

Diſſolvi me, otioſus operam ut tibi darem:
Syrus eſt prehendendus atque adhortandus mihi,
A me neſcio quis exit: concede hinc domum,
Ne nos inter nos congruere ſentiant.

Nota illud, *A me neſcio quis exit.* Ubicumque hoc aut ſimile occurrit, Scaena ſtatim finitur. Sic III, 2. *Quiſnam a nobis egreditur foras?* III, 3. *Quid eſt quod tam a nobis graviter crepuerunt fores?* Et ſic ubique.

102 *Ne nos inter nos congruere ſentiant*] Niſi *congruere* penultimam producat, ut quod forte ſit ſecundae declinationis, deducaturque a *congruo congrues*, non ſtat verſus, & neceſſe eſt aliquid deeſſe. FAERNUS.

Apage illud *Congrueo.* Quidam ſic verſui opitulatum eunt,

Ne illi nos inter nos congruere ſentiant.

Vir eruditus hoc modo,

Ne noſmet inter nos congruere ſentiant.

Ego vero non magis de verſu, quam de ſententia ſollicitus ſum. Quid enim mali, metus, ſuſpicionis eſſet, ſi ſenſiſſent duos ſenes vicinos inter ſe congruere, hoc eſt, concorditer vivere? Plaut. Curc. II, 2, 14.

Item alios deos facturos ſcilicet.
Sane illi inter ſe congruunt concorditer.

Dederat, opinor, auctor,

Ne nos inter nos conſentire ſentiant.

Ubi *Sentire* a ſequenti abſorptum; & a *Conſentiant* poſtea factum *Congruere ſentiant.* *Conſentire*, ex

Actus III. Scaena II.

Syrus. Chremes.

SY. *HAC illac circumcúrſa: inveniendum és tamen,*
Argéntum; intendenda in ſénem eſt fallácia.
CH. *Num mé fefellit hóſce id ſtruere? videlicet*
Ille Cliniaï ſérvos tardiúſculuſt,
Idcírco huic noſtro tráditaſt província.
SY. *Quis hic lóquitur? perii. númnam haec audivit?* CH. *Syre.*
SY. *hem.*
CH. *Quid tu íſtic?* SY. *recte. equidém te demirór, Chreme,*
Tam máne, qui heri tántum biberis. CH. *nil nimis.*
SY. *Nil, nárras? viſa véroſt, quod dici ſolet,*
Aquilaé ſenectus. CH. *heía.* SY. *mulier cómmoda et*
Facéta haec meretrix. CH. *ſáne idem viſa éſt mihi.*
SY. *Et quidem hércle forma lúculenta.* CH. *ſic ſatis.*

conſenſu & compacto agere & dicere. Plautus Pſeud. I, 5, 125.

Quid ſi hice inter ſe conſenſerunt, Callipho,
Aut de compacto faciunt conſutis dolis.

Caſin. Prol. v. 59.

Propterea ea una conſentit cum filio.

1 *Hac illac circumcurſa: inveniundum eſt tamen Argentum: intendenda in ſenem eſt fallacia*] *Circumcurſa* quorſum hic? Se ipſum, inquiunt, Syrus alloquitur. Eſto: ſed profecto non circumcurſando, ſed ſedendo, ſtando, cogitando, quaerendum erat argentum. Deinde quid eſt *Tamen?* an pro *Tandem*, ut olim Goveanus? an legendum *Enim*, cum Guyeto? Haeret ſane ſententia, neque eſt coloris ſani & Terentiani. Repone,

Hac illac circumcurſa: inveniundum es tamen,
Argentum.

Argentum ipſum Syrus compellat, vernili facetia. Quacumque aufugias, *O argentum; tamen inveniendum es.* Emendationis hujus ſponſorem & praedem tibi ſiſtam Syrum ipſum IV, 2, 1.

Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitivum argentum tamen.

Argentum *Fugitivum*, illud ſcilicet ipſum, quod *Circumcurſat*: & nota *Tamen* eodem modo quo hic poni.

4 *Eſt ille Cliniae ſervus tardiuſculus*] Omnes quotquot ſunt l. ſ. verbum *eſt*, habent poſt *tardiuſculus*. nos tamen ſcribimus *tardiuſculuſt*, ut verſus ſtet, diphthongo in verbo *Cliniae* diſſoluta, & ex *ille* uno *l* eliſo. FAERNUS. Recte hoc: & ſic omnes noſtri. *Cliniaï* dividit diphthongum, ut alibi *Hoſpitaï*, *Phaedriaï*.

7 SY. *Recte equidem te demiror Chreme*] Aliter habetur in libro Bembino, *recte equidem, ſed te miror Chreme*: ut non poſt *recte*, ſed poſt *equidem* diſtinguatur; quae lectio non dubito quin vera ſit. FAERNUS.

Quid tu iſtic? Recte equidem: ſed te miror, Chreme. Sic Faernus ex Bembino dedit: Noſtri omnes, *Recte quidem te demiror, Chreme:* ni-

SY. *Ita nón ut olim, ſét uti nunc, ſané bona:*
Minimé que miror, Clínia hanc ſi dépcrit:
Sat habét patrem quendam ávidum, miſerum, atque áridum,
Vicinum hunc: noſtin? át quaſi is non divítiis
Abúndet, gnatus eius profugit inopia.
Scis éſſe factum ut dico? CH. *quid ego ni ſciam?*
Hominém piſtrino dignum. SY. *quem?* CH. *iſtunc ſérvolum*
Dico ádulefcentis. SY. *Syre, tibi timui male.*
CH. *Qui páſſus eſt id fieri.* SY. *quid faceréť?* CH. *rogas?*
Aliquid reperiret, fíngeret fallácias,
Unde éſſet adulefcénti, amicae quód daret,
Atque húnc difficilem invitum ſervarét ſenem.
SY. *Garrís.* CH. *haec facta ab illo oportebát, Syre.*
SY. *Eho quaéſo laudas, qui eros fallunt?* CH. *in loco*
Ego véro laudo. SY. *récte ſane.* CH. *quíppe qui*

ſi quod duo ex veterrimis *Equidem.* Lege, & diſtingue:

Quid tu iſtic? Recte. equidem te demiror, Chreme, Tam mane.

Quid tu iſtic agis? *Recte*, hoc eſt, *Nihil.* Eun. II, 3, 50. *Rogo numquid velit. Recte, inquit. abeo.* Ubi Donatus: *Recte pro eo quod eſt Nihil, & moraliter τῷ ἀτλιχισμῷ. Lege, ἀσεϊσμῷ.* Hec. III, 2, 20.

Quid tu igitur lacrimas? aut quid es tam triſtis? Recte, mater.

ubi iterum Donatus: *Recte, dicimus; cum ſine injuria interrogantis aliquid reticemus.* Nihil poteſt dici melius.

11 CHR. *Sane idem viſa eſt mihi.* SY. *& quidem hercle forma luculenta*] In libro Bembino pro *mihi*, legitur *tibi*: ſed perſonae, aliter ibi notatae, id quadrare faciunt, quod alioqui videtur abſurdum. CHR. *ſane.* SY. *idem viſa eſt tibi. & quidem hercle*, &c. FAERNUS.

Faernus dedit *Tibi:* ſed omnes noſtri *Mihi*, ſenſu ſaniſſimo & planiſſimo. Nos non colemus Bembinum tam ſuperſtitioſe.

13 *Ita non ut olim*] Palpatur ſeni, temporis acti laudatori, quaſi illo juvene formoſiores eſſent homines, quam nunc ſunt.

18 *Scin eſſe factum ut dico?*] Liber Bembinus, Baſilicanus, & Victorianus, & aliqui alii *ſcis*, alii *ſcisne.* FAERNUS.

Noſtri quoque meliores & plures, *Scis.* Sed vide verſum integrum: *Scis eſſe factum, ut dico? Quid ego neſciam?* Quorſum illud *Neſciam?* quale reſponſum? nec ſententia nec ſermo ſanus eſt. Lege certiſſime, ut olim Palmerius, nemine adhuc auſcultante, *Quid ego ni ſciam?* Hoc eſt: *Quidni ego ſciam?* Noſter Adel. IV, 5, 28. *Quid illam ni abducat?* Plaut. Mil. IV, 3, 27. *Quid ego ni ita cenſeam?* Pſeud. II, 2, 57. *Quid ego ni teneam?*

19 *Iſtum ſervulum*] Liber Bembinus *iſtunc ſervolum.* FAERNUS.

Aliquot etiam noſtri *Iſtunc.* Melius, quia vitatur homoeoteleuton.

27 *Quippe quia*] In libris antiquis eſt *quippe qui;* & huic dictioni haec aſcripta ſunt in Bembino: *Parelcon: abundat qui.* nos vero eam dictionem etiam alibi inveni-

Magnárum ſaepe id rémedium aegritúdinum eſt:
Huic jám manſiſſet únicus gnatús domi.
SY. *Jocón an ſerio ille haec dicat néſcio;*
Niſi mihi quidem addit ánimum, quo lubeát magis.
CH. *Et núnc quid exſpectát, Syre? an dum hinc dénuo*
Abigát, cum tolerare illius ſumptus nón queat?
Nonne ád ſenem aliquam fábricam fingit? SY. *ſtólidus eſt.*
CH. *At te ádjutare opórtet aduleſcéntuli*
Cauſá. SY. *facile equidem fácere poſſum, ſi jubes;*
Etenim quo pacto id fieri ſoleat, cálleo.
CH. *Tanto hércle melior.* SY. *nón eſt mentirí meum.*
CH. *Fac érgo.* SY. *at heus tu, fácitodum eadem haec mémineris,*
Siquíd hujus ſimile fórte aliquando evénerit,
Ut ſúnt humana, túus ut faciat filius.....
CH. *Non úſus veniet, ſpéro.* SY. *ſpero hercle égo quoque:*
Neque eó nunc dico, quó quicquam illum ſénſerim:
Set ſi quid, nequid; quaé ſit ejus aetás, vides:
Et ne égo te, ſi uſus véniat, magnificé, Chreme,

mus, idem ſignificantem quod *quippe*. Plautus in Aulularia: (II, 5, 22.)

Horum tibi iſtic nihil eveniet, quippe qui
Ubi quod ſurripias nihil eſt. FAERNUS.

Meliores noſtri item *Quippe qui.*

28 *Magnarum ſaepe remedium aegritudinum eſt*] O. l. s. *id remedium.* FAERNUS.

29 *Jam huic manſiſſet*] Non conſtat verſus, niſi aut *Jam*, aut *Huic* in diſyllabon diſſolvas: quorum neutrum placet. Repono:

Huic jam manſiſſet unicus gnatus domi.

Andr. IV, 4, 47.

Hanc jam oportet.

30 *Illaec dicat*] Lege cum duobus noſtris, *Ille haec dicat.*

32 *At nunc quid exſpectat?*] Liber Bembinus, & alii antiqui habent *Et nunc*: quod magis conſequens videtur. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Et nunc.*

33 *An dum hinc denuo Abeat, cum tolerare hujus ſumptus non queat*] *Hujus*, inquiunt, Cliniae amicae, Bacchidis. Ita quidem neceſſe eſt, ſi retinetur haec lectio. Sed codices noſtri univerſi *Illius*, non *Hujus*. Latet altius vitium. Repone:

Et nunc quid exſpectat, Syre? an dum hinc denuo
Abigat, cum tolerare illius ſumptus non queat?

An Dromo exſpectat & ceſſat, dum Herus denuo filium hinc abigat? Nam ſic de ſe ipſo Menedemus I, 1, 82.

Eum hinc ejeci miſerum injuſtitia mea.

& Chremes id redarguit, III, 1, 37. *Filium proterruiſti hinc.* Atqui id ipſum eſt *Abigere*. Adel. III, 4, 38. *Abigam hunc rus.*

Tractáre poſſim. CH. *de iſtoc, cum uſus vénerit,*
Vidébimus quod ópus ſit: nunc iſtúc age.
SY. *Numquám commodius úmquam erum audiví loqui,*
Nec eúm maleſacere créderem mi inpúnius
Licére. quiſnam a nóbis egreditúr foras?

ACTUS III. SCAENA III.

CHREMES. CLITIPHO. SYRUS.

CH. *QUI'D iſtuc quaeſo? quí iſtic mos eſt, Clítipho? itane fieri oportet?*
CL. *Quíd ego feci?* CH. *vídin ego te módo manum in ſinum huíc meretrici*
'Inſerere? SY. *acta haec rés eſt. perii.* CL. *méne?* CH. *hiſce oculis, né nega.*
Facis ádeo indigne injúriam illi, quí non abſtineás manum:
Nam iſtaéc quidem contumélia eſt:
Hóminem amicum récipere ad te, atque éjus amicam ſúbigitare.

43 *Neque eo nunc dico quod quicquam illum ſenſerim*] Liber Bembinus, *quo quicquam.* FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Quod.*

47 *Videbimus quid opus ſit*] Meliores noſtri melius, *Quod opus ſit.*

49 *Maleſacerem*] Sic dedit Faernus; ſic habent Codices noſtri. Sed certa eſt Mureti emendatio, *Maleſacere.* Ceterum, ubi Chremes dixiſſet, *Iſtuc age*, continuo domum ibat: Tres ſequentes verſus per ſe Scaenam conſtituunt. Nam dum Syrus ſolus ſecum eos pronuntiat, Chremes interim filium cum Bacchide deprehendit, & iratus in ſcaenam redit, filio quoque evocato.

1 CH. *Quid iſtuc quaeſo?*] Duo primi verſus hujus ſcaenae ſunt trochaici tetrametri acatalectici; item ſextus, ſeptimus, octavus, undecimus, tertius decimus, decimus nonus, & vigeſimus primus. quintus vero dimeter iambicus, eliſo ex *quidem m*, quamvis ſequente conſonante. ceteri his intermixti, trochaici catalectici, ſequentes vero, partim iambici octonarii, & unus dimeter: partim trochaici catalectici, ut quidem hi omnes verſus in libro Bembino & aliis ordinati ſunt, nam hucuſque in impreſſis aliter habent. FAERNUS.

3 *Manum in ſinum huic meretrici inſerere?*] Liber Bembinus *ingerere*, quod mihi aeque placet. FAERNUS.

Omnes noſtri *Inſerere*, quae vera lectio eſt. Certa fides a Naſone eſt; qui *Inſeruiſſe manum* habet, verſu ipſo non patiente, ut *Ingeſſiſſe* ſubſtituas: Amor. II, 15.

Et laevam tunicis inſeruiſſe manum.

6 *Subagitare*] Sic dedit Faernus: ſed veterrimi quique noſtri *Subigitare*; ut & codices Plautini habent. *Subigitare*, nihil hic amplius eſt, quam laſcivius contrectare.

Vel heri in vino quam immodeſtus fuiſti? SY. *factum.* CH. *quam moleſtus!*

'Ut equidem, ita me di ament, metui, quid futurum denique eſſet!

Novi ego amantis: animum advertunt graviter, quae non cenſeas.

CL. *'At fides mi aput hunc eſt, nil me iſtius facturum, pater.*

CH. *'Eſto: at certe ut hinc concedas aliquo' ab ore eorum aliquantiſper.*

Multa fert libido: ea prohibet facere tua praeſentia.

De me ego facio conjecturam. nemoſt meorum amicorum hodie,

Aput quem expromere omnia mea occulta, Clitipho, audeam,

7 *Vel heri in convivio*] Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, non *in convivio* habent, ſed *in vino.* in quo etiam libro verſus finit, non in *factum*; ſed in *quam moleſtus;* hoc modo: *Vel heri in vino quam immodeſtus fuiſti?* SY. *factum.* CH. *quam moleſtus?* FAERNUS. Noſtri univerſi *In vino.*

8 *Ut equidem, ita me di ament, metui*] Guyetus hic corrigit, *Ut metuerim*, hoc eſt, *Adeo ut* metuerim: atque hoc arripuit & tranſtulit vir eruditus. Magno conatu nihil agitur. *Ut* hic inceptivum eſt, ut paſſim.

Ut praeter ſpem evenit!

O fortuna, ut numquam perpetuo es bona!

Plaut. Epid. I, 1, 54.

Di immortales, ut ego interii baſilice!

9 *Novi ego amantium animos*] O. l. s. *animum.* ita procedit optime trochaicus. FAERNUS.

Omnes noſtri *Animum.* Hoc recte: ſed aliud reſtat:

Novi ego amantium animum, advertunt graviter quae non cenſeas.

Novi animum, recte ſane: ut Adel. II, 2, 15.

Age novi tuum animum.

Et Plaut. Mil. III, 1, 44.

Nam niſi qui ipſe amavit, aegre amantis ingenium inſpicit.

Sed ambigui vitium hic turbat; cum enim *Animum advertere* paſſim apud Hunc & Plautum dicatur, *Advertere* per ſe eo ſenſu nuſquam; ſi diſtinguas poſt *Animum*, plane contra morem egeris. Nimirum certa eſt Palmerii emendatio:

Novi ego amantis: animum advertunt.

Amantis, terminatione priſca, hoc eſt, *Amantes.* Quod cum Magiſtri *Amantis* gen. ſing. acciperent, neceſſe erat ut ſupponerent *Amantium.* *Novi amantes*, novi quales, quali animo ſint. Sic And. IV, 4, 33. *Ne illa* illum *haut novit.* V, 4, 11. *Si, Simo*, hunc *noris ſatis.* Alibi, *Novi ego* noſtros.

10 *At mihi fides*] Lege cum uno ex Regiis, ut Trochaicus ſit aeque ac ceteri,

At fides mi apud hunc eſt.

11 *Eſto: at certe concedas aliquo ab eorum ore aliquantiſper*] Liber Bembinus & alii antiqui, ita collocant, *ab ore eorum.* Ceterum Victorianus & Decurtatus habent *concedas hinc*, qua particula addita melius verſus procedit, qui eſt trochaicus acatalecticus. FAERNUS.

Eſto: at certe concedas hinc aliquo ab ore eorum aliquantiſper.

Aput álium prohibet dígnitas; aput álium ipſius facti pudet;
Ne inéptus, ne protérvos videar: quód illum facere crédito.
Set nóſtrum eſt intellégere; atque utcumque, úbicumque opus eſt, óbſequi.
SY. *Quíd iſtic narrat?* CL. *périi.* SY. *Clitipho, haéc ego praecipió tibi?*
Hóminis frugi & témperantis fúnctu's officiúm. CL. *tace ſodes.*
SY. *Récte ſane.* CH. *Sýre, pudet me.* SY. *crédo: neque id injúria: quin*
Mihi moleſtumſt. CL. *pérgin?* SY. *hercle vérum dico, quód videtur.*

Sic dedit Faernus, *Cóncedás* duplici accentu, non ſatis venuſte. *Hinc* nulli ex noſtris: ſed tres veterrimi, *Certe ut concedas.* Repone:

Eſto: at certe ut hinc concedas alique.

Ut, ea forma & ſenſu, paſſim.

12 *Ea prohibet facere*] Liber Bembinus *facere prohibet.* FAERNUS. Ex Bembino ſolo Faernus dedit *Facere prohibet;* cum & ceteri ejus & noſtri univerſi habeant, *Prohibet facere;* numeris melioribus, & minore licentia.

13 *Ego de me facio conjecturam*] Vir eruditus Iambicum Tetrametrum Hypercatalecticum hic ſtatuit, quales tres vel quattuor alios exiſtimat. Et ſic ſane eſt, ſi recepta lectio admittatur. Sed cum nullus ejuſmodi extet; nec Muſicae rationes id patiantur, pro erratis paucos iſtos habebimus & levi opera corrigemus. Hic repono,

De me ego facio conjécturam.

Poteris etiam; *'Ego ex me fácio:* ut ſupra II, 3, 25. Adel. V, 3, 36. Sed Plautus etiam *De me conjecturam.* Caſ. II, 3, 8. Ciſt. II, 1, 2.

15 *Ipſius facti piget*] In libro Bembino, & aliquot aliis antiquis, *pudet*, quod magis videtur convenire. FAERNUS. Noſtri omnes *Piget*, uno Regio excepto.

17 *Set noſtrum eſt intellegere; utcúmque atque úbicumque opus ſit obſequi*]. Sic codices omnes: ſed hiat & ſine caemento eſt ſententia. Quanto venuſtius eſt, quod a me jam habebis:

Set noſtrum eſt intellegere. atque útcumque úbicumque opus eſt obſequi.

Nota modo iſtam accentus venerem, *'Utcumque úbicumque;* quae in recepta lectione nulla eſt. *Ut* ad modum & rationem ſpectat, *Ubi* ad tempus & locum. Andr. IV, 3, 21.

Ut ſubſervias
Orationi, utcumque opuſt, verbis vide.

Eſt autem reponimus pro *Sit.* Plaut. Ep. I, 1, 47. *Utcumque in alto ventus eſt.* Et Poen. III, 5, 9.

Utcumque eſt ventus, exin velum vertitur.

21 *Quin mihi moleſtum'ſt.* CLIT. *pergin hercle*] In libro Bembino eſt pro *pergin*, *perdis.* ego *pergis* lego affirmative; quod cum *hercle* magis congruit. ut & in Phormione: [V, 6, 9]

Pergis hercle. numquam tu odio tuo me vinces.

FAERNUS.

Noſtri omnes *Pergin?* & recte, modo *Hercle* Syro tribuas hoc modo:

CL. *Nónne accedam ad illos?* CH. *eho quaeſo úna accedundi via eſt?*
SY. *'Actúmſt: hic prius ſe indicarit quám ego argentum effécero.*
Chremé, vin tu homini ſtúlto mi auſcultáre? CH. *quid facidm?* SY. *júbe hunc*
Abíre hinc aliquo. CL. *quó ego hinc abeam?* SY. *quó lubet: da illís locum:*
Abi deámbulatum. CL. *deámbulatum, quó?* SY. *vah, quaſi deſít locus.*
Abi ſáne iſtac, iſtórſum, quovis. CH. *récte dicit, cénſeo.*
CL. *Di te éradicent, qui iſtinc me extrudás, Syre.*
SY. *At tú tibi iſtas póſthac comprimitó manus.*
Cénſen vero? quid illum porro crédis factúrum, Chreme?

Neque id injuria: quin
Mihi moleſtumſt. Pergin? Hercle
verum dico quod videtur.

Quin praecedenti verſui appono: quod poſteriori dedit Faernus.

22 *Nonne accedam ad illos?*] Libri aliquot, inter quos Bembinus, *non accedam.* FAERNUS. Noſtri omnes *Nonne:* quod placet.

23 *Actum eſt; hic prius ſe indicarit quam ego argentum effero. Chreme*] Liber Bembinus pro *effero* habet *effecero.* quod quanto melius ſit, neminem arbitror non videre. nam *effero* nullo modo quadrat, cum nec dum argentum eſſet in promptu, ut poſſet efferri. *effecero* autem exponendum, confectum reddidero. praeterea idem liber Bembinus & aliquot alii ita digerunt hos verſus:

Actum'ſt: hic prius ſe indicarit,
quam ego argentum effecero.
Chreme vin tu homini ſtulto mihi
auſcultare? CH. *quid faciam?*
SY. *jube hunc.*

Sed in *quam ego*, non fiet eliſio: & in *Chreme*, poſterior ſyllaba corripietur. *mihi* vero, monoſyllabum erit. FAERNUS.

Noſtri omnes mendoſe, *Effero.* [illegible] Faernus: niſi quod *Chreme* poſteriorem corripere putet: immo producit, & iambicus eſt, ut ſequentes.

28 *Qui me iſtinc extrudis*] Ex ratione verſus, & fide libri Bembini, & aliquot aliorum, lego *hinc extrudis.* verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus: at qui ſequitur, & ipſe trochaicus dimeter catalecticus. FAERNUS.

Di te eradicent, Syre, qui me
hinc extrudis. at tu pol tibi
iſtas
Poſthac comprimito manus.

Sic verſus conſtituit: ſed prior hypermeter eſt, qualis nullus extat, niſi mendoſus; ut dixi ad verſum hic 13. Illud *Pol* neſcio unde venerit. Nec ex noſtris ullus, neo vett. Edd. id agnoſcunt: & univerſi habent *Iſtinc*, non *Hinc*. Repone:

Di te eradicent, qui iſtinc me ex-
trudas, Syre.
At tu tibi iſtas poſthac comprimi-
to manus.

Extrudas cum in veterrimo noſtro eſt, tum in egregio illo Palatino G. Fabricii.

31 *Quantum di dant tibi opis*] Melior videtur compoſitio, quae eſt in libro Bembino, & aliis antiquis,

Niſi eum, *quantum tibi opis di dant*, *ſérvas*, *caſtigás*, *mones.*
CH. *'Ego iſtuc curabo.* SY. *átqui nunc*, *ere*, *hic tibi adſervándus eſt.*
CH. *Fiet.* SY. *ſi ſapiás: nam mihi jam minus minuſque obtémperat.*
CH. *Quid tu? ecquid de illó*, *quod dudum técum egi*, *egiſti*, *Syre?*
Aút eſt tibi, *quod pláceat*, *an nondum étiam?* SY. *de fallácia*
Dicis? eſt: invéni nuper quándam. CH. *frugi es. cédo quid eſt?*
SY. *Dícam: verum*, *ut áliud ex alio incidit.* CH. *quidnám*, *Syre?*
SY. *Péſſuma haec eſt méretrix.* CH. *ita vidétur.* SY. *immo ſi ſcias.*

quantum tibi opis di dant. FAERNUS.

Noſtri omnes, *Tibi opis;* ſed iidem *Dent* non *Dant*. Plaut. Ciſt. V, 2, 1. *Niſi quid mihi opis di dant*, *diſperii.*

36 *De fallacia dicis? hem inveni nuper quandam*] In nullo l. s. invenio dictionem *hem*, quae & alioqui hic inepta eſt, & nullum ſenſum habet. aliqui loco ejus nihil prorſus habent: aliqui has duas voces *inventa eſt*, quod ſtare non poteſt: in Bembino & aliis antiquis legitur *eſt.* quod cum hic nullo modo cohaereat, ſine dubio corruptum putamus: & pro *eſt*, legendum *ſt*, quae nota eſt indicentis ſilentium. quaſi nolit Syrus fallaciam ab ſe inventam enuntiari foras, ne qua forte ad Menedemum permanet. FAERNUS.

Tres hos verſus ſic dedit Faernus:

Quid tu? ecquid de illo quod dudum tecum egi, *egiſti*, *Syre? aut*
Repperiſti tibi quod placeat, *an nondum etiam? De fallacia*
Dicis? ſt. inveni nuper quandam. Frugi es: cedo quid eſt.

Ubi verſus medius toto pede excurrit. Si a *Riſti* incipis, bene ſe habent numeri. In ultimo verſu *St*, quod Faernus ex conjectura poſuit, prorſus ineptum eſt. Quorſum enim ſilentio opus, cum ſoli in ſcaena ſint? Meliores quique codices habent, *Eſt;* quo indicio, & iſtum & priorem quoque verſum certo reſtitui:

Quid tu? ecquid de illo quod dudum tecum egi, *egiſti*, *Syre?*
Aut eſt tibi, *quod placeat*, *an nondum etiam? De fallacia*
Dicis? eſt. inveni nuper.

Eſt tibi? hoc eſt, *Habes?* cui reſpondet Syrus *Eſt*, id eſt, *Habeo.* Vides vero jam, unde venerit illud *Repperiſti*, quod cum primo interpretatio fuerit τῦ *Eſt;* poſtea in textum ſe inſinuavit, & alterum inde expulit. And. IV, 4, 50.

Novi omnem rem. eſt Simo intus?
Eſt. *Ne me attigas.*

Adel. IV, 2, 3.

Cliens, *amicus*, *hoſpes nemo eſt vobis?* Sunt, *quid poſtea?*

Heaut. V, 4, 6.

Ne in animum inducas tuum
Alienum eſſe te. Sum.

Ib. *Cedo quid id eſt?*] Liber Bembinus & nonnulli alii non habent

Vāh, vide quod incéptet facinus. Fuit quaedam anus Corinthia
Hic; huic drachumárum argenti haec mille dederat mútuum.
CH. *Quíd tum?* SY. *ea mortuáſt: reliquit filiam aduleſcéntulam.*
'Ea relicta huic árraboni eſt pro illo argento. CH. *intéllego.*
SY. *Hánc ſecum huc addúxit, eam quae eſt núnc aput uxorém tuam.*

particulam *id:* ſed utroque modo ſtat verſus. FAERNUS. Unus tantum ex optumis noſtris, *Quid eſt?*

39 *Immo ſi ſcias. Vah, vide quod inceptet facinus*] Sic ex ſuis Faernus: ſed nihil adnotat. Edd. vett. & plerique noſtri *Hoc vide.* Petrenſis tamen *Vah vide*, ut Faernus. Atque id placet. Plerique noſtri *Inceptet*, non *Inceptat.* Utrumvis probe.

40 *Hic: huic drachmarum haec argenti mille dederat mutuum*] Sic Faernus: ſed noſtri univerſi cum Edd. vett. *Argenti haec.* Nimirum ab auctore venit antiquae illud monetae:

Hic: huic dráchumarum argenti haec mille dederat mutuum.

Plaut. Trin. II, 4, 23.

Trapezitae mille drachumarum Olympicum.

43 *Ea quae eſt nunc ad uxorem tuam*] Libri Bembinus, Victorianus & Decurtatus, *apud uxorem.* Baſilicanus & alii *ad*, quod magis placet. FAERNUS. Plures ex noſtris *Ad:* ſed placet *Apud.* Et deinde pro *Ea quae eſt*, repone, *Eam quae eſt.*

44 CH. *Quid tum?* SY. *Clinia orat ſibi uti nunc det illam: illi tamen Poſt daturum mille numum poſcit*] Qui praecedentia bene conſiderarit, id eſt, *peſſima haec eſt meretrix: & vide quod inceptet facinus;* cum poſtea viderit eam nihil moliri, nihil omnino agere, neque mali, neque boni, nimirum exiſtimabit locum eſſe corruptum; quem nos ex auctoritate librorum antiquiſſimorum, Vaticani & Bembini, ita emendamus, ut pro *Clinia Cliniam*, pro *daturum daturam*, legamus: quod poſterius etiam in libro Victoriano eſt, & eo amplius ex Vaticano & Baſilicano & nonnullis aliis, pro *uti nunc*, *uti id nunc.* itaque diſtinguemus:

CH. *Quid tum?* SY. *Cliniam orat, ſibi uti id nunc det: illam illi tamen*
Poſt daturam mille nummum poſcit.

ut ſit ſenſus: haec meretrix Cliniam orat, ut ſibi nunc det id argentum, quod ipſa mutuum dederat anui illi Corinthiae: illam enim puellam, quae relicta eſt arraboni, poſt daturam illi, id eſt Cliniae, mille numum. Quid vero hic ſignificet verbum *poſcit*, non ſane ex grammaticis liquet. ratio tamen ſenſusque cogit, id intellegi, pro *pollicetur*, aut *offert.* FAERNUS.

Hos verſus ſic dedit Faernus:

Quid tum? SY. *Cliniam orat, ſibi uti id nunc det: illam illi tamen*
Poſt daturam mille nummum poſcit.
CH. *Et poſcit quidem?* SY. *Hui, Dubium id eſt?* CH. *Ego ſic putavi. quid nunc facere cogitas?*

Et profecto primus ille ſententiam ſubodoratus eſt; verba praeſtare non auſus. Senſus poſtulat, ut *Poſcit* ſit *Pollicetur* aut *Offert*, vel ſimile quid: uſus & ſermonis ratio non id concedit. Ego vero cum omnes hujus fallaciae, technae, fabricae partes conſiderarem & inter ſe conferrem; ſtatim & recta via in ve-

CH. *Quíd tum?* SY. *Cliniam órat, ſibi ut id núnc det: illa illí tamen*
Póſt datum iri mílle numúm praés ſit. CH. *et praes ſit quidem?* SY. *hui,*
Dúbium id eſt? ego ſic putavi. CH. *quíd nunc facere cógitas?*
SY. *'Egone? ad Menedemum íbo: dicam hanc éſſe captam ex Cária,*
Dítem et nobilém: ſi redimat, mágnum eſſe in ea ré lucrum.

rum hujus loci lectionem deveni: ſententia enim ſemel reperta, verba ſponte ſequebantur. Fingit Syrus, Antiphilam arraboni Bacchidi relictam eſſe pro mille Drachmis: Bacchidem, quae hic Cliniae amica fingitur, eam ſummam a Clinia praeſente pecunia petere; Syrum, ut a Menedemo hanc ſummam auferret, porro ficturum eſſe, captam eſſe ex Caria Antiphilam, ditem in ſua patria & nobilem: ſi Menedemus pro captiva eam mille drachmis emere velit, magnum fore mox lucrum, cum a parentibus vel cognatis redimeretur: eas mille drachmas Bacchidi dandas eſſe: & Antiphilam in domo Menedemi futuram, ubi filius familias Clinia facile & tuto cum ea conſueſcere poſſet. Haec fallaciae hujus ſumma eſt; ad quam tamen obtinendam neceſſe erat, ut Bacchis Antiphilam a ſe abalienaret, & Menedemo traderet. Id quoque non omiſſum a Syro erat, ſed mendoſa lectio jam a multis ſaeculis rem obſcuravit. Revocabo tibi ſepultam illam ſcripturam:

> *Quid tum?* SY. *Cliniam orat, ſibi ut id nunc det; illa illi tamen*
> *Poſt datum iri mille numum praes ſit.* CH. *Et praes ſit quidem?* SY. *Hui,*
> *Dubium id eſt? ego ſic putavi.* CH. *Quid nunc facere cogitas?*

Illa, id eſt Antiphila, *Praes ſit* ſive arraboni ſit, oppignoretur, *Id mille numum* ſive iſtas mille drachmas, *Poſt datum iri illi*, id eſt Cliniae, ſive ejus patri. *Datum iri* reponimus pro *Daturam*, vel ut noſtri omnes, uno excepto, *Daturum*. Sic in Andria *Deſerturum* erat pro *Deſertum iri*, & alibi non ſemel eodem modo peccatum eſt. A *Praes ſit*, hoc eſt, compendioſe *pssit*, virgula ſuperne ducta, factum eſt *Poſcit*. Quid *Praes* ſit, jam notiſſimum eſt: Auſonius in Technopaegnio;

> *Quis ſubit in poenam capitali judicio? Vas.*
> *Quid ſi lis fuerit nummaria, quis dabitur? Praes.*

Ergo pro iſta pecunia, iſto milli numum, praes dabitur Antiphila. *Mille* hic ſingularis numeri eſt. Vide Gellium I, 16. *Ego ſic putavi* ſunt Syri verba, ut recte codex Bembinus. Ego putavi eam praedem fore. Sic IV, 5, 37. idem Syrus de alia ſua techna:

> *Credebam. Minime. Scite poterat fieri.*

Porro, *Praes ſit.* CH. *Et praes ſit quidem?* ut Plaut. Bacch. II, 2, 44.

> A. *Nam jam huc adveniet miles.*
> B. *Et miles quidem?*

45 CH. *Et poſcit quidem*] Alii *poſcet* legunt. Sed utroque modo hoc mihi non ſatis clarum. FAERNUS.

46 *Dubiumne id eſt?*] Liber Bembinus non habet particulam *ne*, ſine qua melius procedit trochaicus, & perſonam Chremetis annotat poſt *putavi*. FAERNUS.

48 *Si redimat, magnum ineſſe in*

CH. *'Erras.* SY. *quid ita?* CH. *pró Menedemo núnc tibi ego reſpóndeo.*
Nón emo. SY. *quid áïs? optata lóquere.* CH. *atqui non éſt opus.*
SY. *Nón eſt opus?* CH. *non hércle vero.* SY. *qui iſtuc, miror.*
CH. *jám ſcies.*
SY. *Máne, mane, quid eſt, quód tam a nobis gráviter crepuerúnt fores?*

ACTUS IV. SCAENA I.

SOSTRATA. CHREMES. NUTRIX. SYRUS.

SO. *NISI me ánimus fallit, hic profecto eſt ánulus, quem ego ſúſpicor:*
Is, quícum expoſita eſt gnáta. CH. *quid volt ſibi, Syre, haec orátio?*
SO. *Quid eſt? íſne tibi vidétur?* NU. *dixi equidem, úbi mi oſtendiſti, ílico,*

ea lucrum] Sic dedit Faernus, quod a correctoribus veniſſe ſuſpicio eſt. Quippe noſtri codices univerſi cum Edd. vett. *Magnum in ea eſſe lucrum.* Repono:

Si redimat, magnum eſſe in ea re lucrum.

In ea re, hoc eſt, in redemptione; non in ipſa Antiphila. Plautus Epid. II, 2, 117. in fallacia plane ſimili:

Miles Rhodius, hic emet illam de te, & dabit aurum lubens:
Tace modo, eſt lucrum hic tibi amplum.

Hic prorſus, ut noſter *In ea re.*

50 *Non emo. quid ais?*] Aliqui libri *quid agis?* inter quos Bembinus & Baſilicanus. FAERNUS.

Non emo: quid agis? SY. *optata loquere.*

Sic dedit Faernus: & ſic quidem plerique noſtri. Sed duo, & vett. Edd. *Ais.* Recte: modo perſonam mutes:

CH. *Non emo.* SY. *Quid ais? optata loquere.*

Quid ais? non eſt Interrogantis, ſed (ut paſſim) exclamantis & re inopinata percuſſi.

51 CH. *Atqui non opus eſt*] O. L. S. *non eſt opus.* liber vero Bembinus, hic ſic notatas perſonas habet: CH. *qui.* SY. *non eſt opus.* CH. *non opus eſt.* SY. *non hercle vero.* CH. *quid iſtuc? miror.* SY. *jam ſcies.* *Mane mane* &c. haec adnotare placuit, ſi quis forte clariorem aliquem ſenſum poſſit elicere, quam ex impreſſa diſtinctione. FAERNUS. *Non opus eſt?* Lege ex aliquot noſtris, *Non eſt opus?* & pro *Quid iſtuc miror*, lege ex plerîſque noſtris, *Qui iſtuc, miror.*

52 *Mane mane. quid eſt quod tam a nobis graviter crepuere fores?*] O. l. s. *crepuerunt.* Ita optime ſtat trochaicus, correpta priore ſyllaba verbi *mane*, ut ſaepe alibi: vel ex *quid d*, eliſo. FAERNUS.

Noſtri quoque omnes *Crepuerunt.* Sed haec Syro tribuenda ſunt; qui Chremen dicturum interpellat. Et ideo *A nobis;* non ut dominus aedium diceret *A me.*

3 *Quid eſt? iſne tibi videtur?* N. *dixi equidem ubi mihi oſtendiſti ilico*]

Eam éſſe. SO. *at ſatis ut cóntemplata módo ſis, mea nutrix.* NU. *ſatis.*
SO. *Abi nunc ïam intro; atque illa ſi jam laverit, mihi núntia.*
Hic égo virum interea ópperibor. SY. *té volt: videas quíd velit:*
Neſcio quid triſtis éſt: non temereſt: métuo quid ſit. CH. *quíd ſiet?*
Ne iſta hércle magno jám conatu mágnas nugas dixerit.
SO. *Ehem mi vir.* CH. *ehem mea úxor.* SO. *te ipſum quaéro.* CH. *loquere quíd velis.*
SO. *Prímum hoc te oro, né quid credas me ádverſum edictúm tuum*
Fácere eſſe auſam. CH. *vín me iſtuc tibi, etſi incredibileſt, crédere?*
Crédo. SY. *neſcio quíd peccáti pórtat haec purgátio.*
SO. *Méminiſtin me grávidam, et mihi te máxumo opere edícere,*
Si puellam párerem, nolle tólli? CH. *ſcio quid féceris.*

Verſus hic hoc modo ſtat, ut *mihi* in unam ſyllabam contracto & per ſynaloephen eliſo; item eliſo *s*, ex prima ſyllaba dictionis *oſtendiſti*, in ſexta ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS. Immo *Oſtendiſti* primam hic habet longam.

4 *At út ſatis contemplata*] Repone: *At ſátis ut cont.*

5 *Abi jam nunc intro*] O. l. s. *abi nunc jam intro*, ita *abi* erit Jambus, qui aliter eſſet pyrrichius. FAERNUS.

Noſtri quoque libri, *Abi nunc ïam:* ſed & ſic *Abi* erit Pyrrichius, *Jam* ut ſolet in diſyllabon reſoluto.

7 *Metuo quid ſiet*] O. l. s. *quid ſit:* ita bene verſus procedit. ſed hoc amplius Bembinus & Victorianus pro *metuo*, *timeo* habent. FAERNUS. Noſtri omnes *Metuo*, & *Sit*.

11 *Etſi incredibile eſt*] Liber Bembinus, *& incredibile eſt*, quod ſi admittimus, per parentheſin legetur: ita trochaicus optime conſtat. aliter *tibi* in unam ſyllabam contrahendum: vel ex *etſi t*, elidendum. FAERNUS. Noſtri omnes *Etſi*; nec Trochaico metuendum eſt.

12 *Portet haec purgatio*] Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, & alii antiqui, *portat*. FAERNUS. Noſtri quoque *Portat*.

13 *Meminiſti me eſſe gravidam, & mihi te magnopere interminatum*] Omnes quotquot ſunt l. s. *maximopere interminatum*. Soli Bembinus & Victorianus, *maxumo opere dicere;* quam antiquam & veram eſſe lectionem puto; hanc enim & ſenſus admittit, & ratio verſus, qui trochaicus eſt, ut ceteri, habens proceleuſmaticum in paenultima ſede. FAERNUS.

Lege, ejecto *Eſſe*, & ex *Dicere*, quod et Eugraphius habet, facto *Edicere:*

Méminiſtin me gravidam & mihi te maxumo opere edicere.

Interminatum quod libri noſtri habent, ex interpretatione venit. *Meminiſtin edicere;* ut & Guyetus vidit. Sic And. II, 5, 18. *Memini videre.* Ibidem III, 2, 15. *Edixin tibi, Interminatus ſum ne faceres?* Ideo *Eſſe* ejicitur, ne Iambicus inter Trochaicos irrepat.

[redacted]

Súſtuliſti. SY. *ſic eſt factum: minor ergo erus damno auctus eſt.*
SO. *Minime: ſet erat hic Corinthia ánus haut inpura: ei dedi*
Exponendam. CH. *o Júppiter, tantam éſſe in animo inſcítiam?*
SO. *Périi. quid ego féci?* CH. *at rogitas?* SO. *ſi peccavi, mi Chreme,*
Inſciens feci. CH. *id quidem ego, ſi tú neges, certó ſcio,*
Te inſcientem atque inprudentem dícere ac facere ómnia;
Tót peccata in hác re oſtendis. nám jam primum, ſi meum
Impérium exſequí voluiſſes, interemptam opórtuit:
Nón ſimulare mórtem verbis, reipſa ſpem vitaé dare.
At id omitto: miſericordia, ánimus maternús: ſino.

15 *Suſtuliſti.* SY. *Sic eſt factum, domina*] Liber Bembinus poſt *ſuſtuliſti*, ita notatas habet perſonas: SO. *ſic eſt factum.* SY. *domina ergo erus damno auctus eſt.* ſed haec lectio non videtur procedere, quum infra Soſtrata dicat, *minime.* hoc enim dicendo aut negat ſe ſuſtuliſſe, quod cum praecedentibus pugnat, aut negat Chremetem damno auctum; quod probabile non videtur eam dicere, cum ipſa de damno nullam infra mentionem faciat. omnes alii libri, & antiqui & recentes, haec omnia verba Syro attribuunt. FAERNUS.

> CH. *Suſtuliſti.* SY. *ſic eſt factum, domina. ergo erus damno auctus eſt.*

Sic Faernus, & libri noſtri. Sed locum hunc non carere mendo recte ſuſpicatus eſt Vir doctus: quid tamen iſta ejus conjectura ſibi velit, *Dominae ergo herus damno auctus eſt*, equidem non intellego, nec de ea plura dicam; cum neſciam utrum velit, *Dominae herus*, an *Dominae damno?* Acidalius ad Paterculum ſic corrigebat:

> *Sic eſt factum: domina ego, herus damno auctus eſt.*

Ingenioſe, hoc confitendum eſt: & ideo Guyetum plauſorem ſibi invenit. Syrus nova domina, Chremes damno, novae ſcilicet dotis, auctus eſt. Quamquam autem juvenili jactantia Acidalius *edicat omnibus ſic eſſe ſcribendum*, liceat tamen mihi novam aleam periclitari. Repono igitur,

> *Suſtuliſti. Sic eſt factum: minor ergo herus damno auctus eſt.*

Ex *Domina* facio *Minor.* Herus minor eſt Clitipho, qui profecto ſorore inventa mactabatur dotis ejus damno. Sic olim legebat Eugraphius, ut ex verbis ejus colligas: *Nove dixit, Auctus damno, quod ei coheres puella venerit.* Ergo de Clitiphone hoc intellexit. Plaut. Aſin. II, 2, 63.

> *Ubinam eſt herus?*
> *Major apud forumſt, minor hic eſt intus.*

Merc. I, 2, 2.

> *Herus ut minor opera tua ſervetur, agedum Acanthio.*

Sic alibi aliquoties. Herus minor eſt filius herilis.

16 *Minime. ſed hic erat anus Corinthia haud impura: ei dedi Exponendam.* CH. *o Juppiter tantam eſſe in animo inſcitiam*] O. l. s. *tantamne* habent; ſed nos Bembinum ſequimur, in quo eſt vulgata lectio. in ceteris omnes in hanc lectionem conſentiunt, quae & optime verſibus ſervit, qui aliter impediti ſunt:

> *Minime. ſed erat hic Corinthia anus haud impura: ei dedi*

Quám bene vero abs té proſpectum eſt! quíd voluiſti? cógita:
Némpe illi anui pródita abs te filia eſt planiſſume,
Pér te vel uti quaéſtum faceret, vél uti veniret palam.
Crédo, id cogitáſti: Quidvis ſátis eſt, dum vivát modo.
Quíd cum illiſce agás, qui neque jus néque bonum atque aequóm ſciunt?
Mélius, pejus, próſit, obſit, nil vident, niſi quód lubet?
SO. *Mi Chreme, peccávi, fateor: víncor. nunc hoc te óbſecro;*
Quánto tu me es ánnis gravior, tánto es ignoſcéntior:
'Ut meae ſtultitiaé juſtitia túa ſit aliquid praéſidi.
CH. *Scílicet equidem íſtuc factum ignóſcam: verum, Sóſtrata,*

Expenendam. CH. *o Juppiter, tantam eſſe in animo inſcitiam.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Tantamne.*

18 *Rogitas*] Codices plerique omnes, *At rogitas?* quod majoris eſt indignationis.

19 *Id equidem ego, etiamſi tu neges*] Liber Bembinus non habet vocem *etiam*, quae & verſum impedit, & ſenſui non eſt neceſſaria. alii omnes libri habent, *etſi tu neges*, quod & ipſum ſtare poteſt. praeterea ſolus Bembinus *equidem*, alii omnes *quidem* babent. FAERNUS.

Noſtri omnes *Id quidem ego.* Quippe *Equidem* per ſe valet *Ego quidem*: unde cum verbo perſonae primae ſemper jungebatur ante Neronis aetatem.

26 *Nempe anui illi*] Lege, *Nempe illi anui.* & v. 29. *Quid cum illiſce agas?* non *Illis.*

28 *Quidvis ſatius eſt*] O. l. s. *ſatis eſt.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Et noſtri omnes *Satis.*

31 *Nunc te obſecro*] Poſt *nunc*, aliqui libri, inter quos Bembinus, habent pronomen *hoc*, ita etiam verſu expoſcente. FAERNUS.

32 *Quanto tuus eſt animus natu gravior, ignoſcentior*] Hic verſus crucem fixit omnibus interpretibus: Guyetus male ſe ultus crucem ei figit, & pro ſpurio hinc ablegat. Quid enim eſt *Animus natu gravior?* quis unquam mortalium ſic loqui vellet? Sed eſto, ut *Animus* ſit ipſe homo, *Natu gravior* idem ac aetate gravior; quid per ſe, ſine comparativo *Tanto*, facit hic *Ignoſcentior?* Anne qui major natu eſt, ideo natura & ſponte ſit ignoſcentior, ſine cultu & diſciplina? Qui fit ergo, ut ſenes plerumque ſint iracundi, moroſi, difficiles? Omnino *Tanto* hic neceſſarium eſt, quod libri aliquot habent; nonnulli *Tanto ſis*, *Tanto eſto.* Tu repone:

Quanto tu me es annis gravior, tanto es ignoſcentior.

Ubi *Animus*, hoc eſt, ſcriptura vetere *aius*, pro *anis* ſemel ſubrepſit; cetera ſtatim ſubſecuta ſunt. *Annis gravior*, aetate provectior: ut Horat. Serm. I, 1.

O fortunati mercatores, gravis annis

Miles ait.

Poſterius *Es* modi imperativi eſt. Servius ad Aen. IX, 201. ex Ter. Heaut. citat, *Natu gravior ignoſcentior*: unde mendi antiquitatem videas.

33 *Ut meae ſtultitiae juſtitia tua ſit aliquid praeſidii*] Liber Bembinus praepoſitionem *in* addit poſt *ſtultitiae.* quae lectio quanto melior ſit, omnes vident. ita etiam habebant

Mále docet te méa facilitas múlta. ſet iſtuc quícquid eſt,
Quá hoc occeptumſt caúſa, eloquere. S. *ut ſtúltae et miſerae omnés ſumus*
Réligioſae; cum éxponendam dó illi, de digito ánulum
Détraho: et eum díco ut una cúm puella exponeret;
Sí moreretur, ne éxpers partis éſſet de noſtrís bonis.
CH. *'Iſtuc recte: cónſervaſti té atque illam.* SO. *hic is eſt ánulus.*
CH. *'Unde habes?* SO. *quam Bácchis ſecum addúxit aduleſcéntulam:* SY. *hem.*
CH. *Quíd ea narrat?* SO. *éa, lavatum dum ít, ſervandum míhi dedit.*
'Animum non advórti primum: ſét poſtquam aſpexi, ílico
Cógnovi, ad te exílui. CH. *quid nunc ſúſpicare aut ínvenis*
De ílla? SO. *neſció; niſi ex ipſa quaéras, unde hunc hábuerit,*
Sí potis eſt reperíri. SY. *interii: plús ſpei video quám volo,*

Victorianus & Baſilicanus, ſed nunc in abraſum eſt. FAERNUS.

Noſtri univerſi *Juſtitia tua* caſu recto: & recto; ut Tacitus *Sibi quiſque praeſidio*, & alii paſſim. *Injuſtitia*, quod Bembinus exhibet, vel ideo rejiciendum quod in ambiguum cadat, nec ab *Injuſtitia* ſono diſtingui poſſit.

36 *Cauſa loquere*] Lege ex codice Regio *Eloquere*: hoc eſt, Perge quod reſtat loqui. Et pro *Stultae & miſerae* lege ex duobus noſtris veterrimis, *Ut ſtultae & miſerae omnes ſumus Religioſae.* Miſeratum erat Soſtrata, quod a duro marito juſſa erat filiam neci dare: & vulgare dictum eſt, ſtultos omnes & miſeros eſſe ſuperſtitioſos.

40 *Hic eſt anulus*] O. l. s. *hic is eſt*. Bembinus & Victorianus, quos & ſequimur, *is hic eſt*. FAERNUS. Noſtri *Hic is eſt*, accentu meliore.

42 *Quid illa narrat?*] Noſtri univerſi cum vett. Edd. *Quid ea*.

43 *Anulum non adverti primo: ſed poſtquam aſpexi ilico*] Libri Bembinus & Vaticanus pro *anulum* habent *animum*, ut ſit, non adverti animum. ita optime procedit trochaicus, aliter impeditus. ſane pro *primo*, Bembinus liber habet *primum*. FAERNUS. Duo ex melioribus noſtris *Animum*, & itidem *Primum*.

45 *Niſi ut ex ipſa quaeras*] In libro Bembino non eſt particula *ut*, qua ſublata verſus nihilominus ſtat, & ſenſus eſt optimus, exponendo *niſi*, pro *ſed*; ut ſaepe in hoc auctore. FAERNUS. Noſtri omnes: *Niſi ut ex ipſa.*

48 *Quid renuntiavit olim?*] Poſt haec verba adnotata eſt in libro Bembino perſona Soſtratae, recentiori tamen manu. ita prius erat & in Victoriano, ſed deinde ut in vulgata lectione, mutatum eſt. FAERNUS.

49 *Nomen mulieris cedo quod ſit*] Lege *Mulieri*.

51 *Sequere me intro hac*] In libro Bembino non eſt dictio *hac*. qua ſublata verſus ſtabit, non faciendo

ra eſt, ſi ita eſt. CH. *vivitne illa, cui tu dederas?* SO. *néſcio.*

Quid renuntiávit olim? SO. *féciſſe id quod júſſeram.*

Nómen mulierí cedo quod ſit, út quaeratur. SO. *Philtere.*

Ipſa eſt. mirum ni illa ſalva eſt, ét ego perii. CH. *Sóſtrata,*

ere me intro hac. SO. *út praeter ſpem evénit. quam timui male,*

unc animo ita éſſes duro, ut ólim in tollendó, Chreme.

Nón licet hominem éſſe ſaepe ita út volt, ſi res nón ſinit.

c ita tempus fért, mi ut cupiam filiam; olim nil minus.

ACTUS IV. SCAENA II.

SYRUS.

SI me ánimus fallit, haút permultum a me áberit infortúnium:

ác re in anguſtum óppido nunc meae coguntur cópiae:

ſpham in *me intro.* eo magis antiqui dicebant *med intro.* ꝚNUS. Omnes noſtri *Intro* Neque aliter ſtabit verſus.

Ut olim in tollenda] Liber inus *tollendo.* quod & melius ır. FAERNUS.

Nunc ita tempus eſt mihi, ut m filiam; olim nihil minus] & diſtingue,

nc ita tempus fert, mi ut cupiam.

del. V, 3, 5.

licet ita tempus fert, faciundumſt.

I, 2, 17.

m tempus ad eam rem tulit, ſui animum ut expleret ſuum.

IV, 2, 18.

m aetatis tempus tulit, perfuncta ſatis ſum.

Niſi me animus fallit, haut um a me aberit infortunium] ba verſui deficit, niſi ſynaloe- quod non oportet, hic negle- deinde & *Multum* ſine accentu eſt. Lege, *Haut permultum a me aberit.* Plautus Bacch. II, 3, 86.

Ego neſcio
Quantillum adtulerit; verum haut
permultum adtulit.

& V, 2, 77.

Jam pol id quidem eſſe haut perlonginquum.

Eugraphius ad locum: *Non longe,* hoc eſt, *Haut multum.* Ex hoc jure colligas, *Non longe* hoc in loco priſcam fuiſſe lectionem; & *Haut multum* ex interpretatione natam. Sane alibi Terentius, V, 2, 32. *Non aberit longius.* Plaut. Bacch. IV, 2, 13.

Nae tibi hercle haut longe eſt os ab infortunio.

Pſeud. I, 5, 87.

Quia illud malum aderat; iſtuc aberat longius.

Tamen quia Latini *Multum abeſt* aeque dicant ac *Longe abeſt*, ſine libris nihil mutabo. Si cui tamen Eugraphii auctoritas tanti eſt, legat hic *Haut perlonge;* ut Noſter Eun, III, 5, 61. *Perlonge eſt.*

[redacted]

Niſi áliqua video, ne éſſe amícam hanc gnáti reſciſcát ſenex.
Nam quód de argento ſpérem aut poſſe póſtulem me fállere,
Nihil éſt: triumpho, ſi licet me látere tecto abſcédere.
Cruciór bolum mihi tántum ereptum tám deſubito e faúcibus.
Quid agam? aút quid comminíſcar? ratio de íntegro ineundáſt mihi.
Nil tám difficileſt, quín quaerendo inveſtigari póſſiet.
Quid, ſi hóc nunc ſic incípiam? nihil eſt. quid, ſi ſic? tantúmdem ago.
At ſic opinor. nón poteſt. immo óptume. euge habeo óptumam.
Retraham hércle opinor ád me idem illud fúgitivum argentúm tamen.

Actus IV. Scaena III.

Clinia. Syrus.

NULLA mihi res poſthác poteſt jam intérvenire tánta,
Quae mi aegritudinem ádferat: tanta haéc laetitia obórta eſt.

3 *Niſi aliquid video, ne eſſe*] Lege: *Aliqui video* vel *Aliqua*, hoc eſt aliqua via, ratione. *Video, ne.* Sic IV, 3, 11, & 16. *Videndum eſt, ut amici quoque res in tuto collocetur.* Non *Aliquid videndum. Aliqui & aliqua* ſaepe Plautus.

4 *Nam quod ſperem de argento*] Liber Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus,

Nam quod de argento ſperem, aut poſſe poſtulem.

FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

6 *Crucior bolum tantum mihi ereptum*] Lege ex duobus noſtris,

Crucior bolum mihi tantum ereptum.

8 *Nihil tam difficile*] Adde verbum, *eſt*, ex o. l. s. FAERNUS.

9 *Quid ſi hoc ſic incipiam nunc?*] Aliqui libri, recentes tamen, non habent dictionem *nunc*; qua ſublata procedit octonarius, aliter eſt trochaicus hypercatalecticus. Bembinus ita collocat, *quid ſi hoc nunc ſic incipiam?* ita & Baſilicanus, & Victorianus, in quo tamen *nunc* expunctum eſt. FAERNUS.

Quid ſi hoc nunc ſic incipiam? nihil eſt. quid ſi ſic? tantundem egero.

At ſic opinor. Ita Faernus & codices plerique. Ex *Quid ſi ſic*, inquiunt, vel *Quid* vel *Si* delendum eſt. Immo neutrum; nam ſine dubio *Sic* debet ter eſſe in ictu. Repone igitur,

Quid ſi hoc nunc ſic incipiam? nihil eſt. quid ſi ſic? tantundem ago.

Ago praeſenti tempore, ut cetera *Eſt, Poteſt. Ago & Egero* una modo litera in ſcriptis differunt.

10 *Euge optimam habeo*] Liber Bembinus *habeo optumam.* Ita & Victorianus & Baſilicanus: quae collocatio numeroſior eſt. FAERNUS. Sic & noſtri libri.

11 *Illud idem fugitivum argentum*

Dedó patri me núnc ïam, ut frugálior ſim quám volt.
SY. *Nil mé fefellit: cógnita eſt, quantum aúdio hujus vérba.*
Iſtúc tibi ex ſenténtia tuá óbtigiſſe laétor.
CL. *O mi Syre, audiſti óbſecro?* SY. *quidni? qui uſque una adfúerim.*
CL. *Cuiquam aéque audiſti cómmode quicquam éveniſſe?* SY. *núlli.*
CL. *Atque íta me di ament, út ego nunc non tám meapte caúſa*
Laetór quam illius: quam égo ſcio eſſe honóre quovis dígnam.
SY. *Ita crédo: ſet nunc, Clínia, age, da té mihi viciſſim:*
Nam amíci quoque res, éſt videndum, in túto ut conlocétur:
Nequíd de amica núnc ſenex. CL. *o Júppiter.* SY. *quiéſce.*
CL. *Antíphila mea nubét mihi.* SY. *ſicíne mi interloquére?*
CL. *Quid fáciam? Syre mi, gaúdeo: fer mé.* SY. *ſero hercle véro.*
CL. *Deórum vitam aptí ſumus.* SY. *fruſtra óperam opinor ſúmo.*
CL. *Loquere: aúdio.* SY. *at jam hoc nón ages.* CL. *agám.* SY. *videndum eſt, ínquam,*

tamen] Omnes fere l. s. *idem illud.* FAERNUS. Itidem & noſtri.

3 *Dedo patri me nunc: jam ut*] Sic Faernus: ſed diſtingue,

Dedo patri me nunc ïam, ut.

6 *O mi Syre, audiſtin obſecro?*] Liber Bembinus *audiſti.* ita erit Iambus in quarta. FAERNUS.

7 *Cui aeque audiſti commodi quicquam eveniſſe? s. nulli*] Liber Bembinus & Victorianus *commode*, quod magis placet: ut ſit, quicquam magis eveniſſe, aeque commode. FAERNUS. Recte hoc *Aeque commode:* noſtri mendoſe *Commodi.* Sed verſus adhuc laborat. Lege, *Cuiquam aeque. Cuiquam quicquam: Numquam cuiquam:* in his placent ſibi Comici.

11 *In tuto ut collocetur*] Liber Bembinus *in tutum ut conlocetur*, licet infra, *in tuto.* FAERNUS.

Nam amici quoque res eſt videnda, in tuto ut conlocetur.

Lege & diſtingue,

Nam amici quoque res, eſt videndum, in tuto ut conlocetur.

ut infra v. 17. omnes noſtri *In tuto.*

13 *Sicine mihi interloquere*] Plerique libri *Sicine me.*

15 *Deorum vitam adepti ſumus*] Liber Bembinus pro *adepti* habet, *apti*, a verbo *apiſcor.* quod idem eſt cum adipiſcor. ita optime procedit octonarius iambicus catalecticus ſine ulla licentia. quod ſi quis maluerit *adepti*, ſic quoque ſtare verſus poteſt, ſi ea dictio, *p* eliſo, fiat anapaeſtus. quod vero ſequitur, *Fruſtra operam hanc opinor ſumo*, ab libro Baſilicano, & omnibus fere recentibus abeſt dictio *hanc*, & in Victoriano deleta eſt, ut & nos delemus: numeroſiore ob hoc verſu; ſic enim iambum in quarta habet. Bembinus & alii antiqui eam vocem habent, ſed ita collocatam, ut verſus ſtare non poſſit. FAERNUS. Recte hoc. Noſtri perperam *Adepti.* Ab omnibus vero abeſt *Hanc.*

Amici quoque res, Clinia, tui in túto ut conlocétur.
Nam ſi nunc a nobis abis, et Bácchidem hic relinquis;
Noſtér reſciſcet ílico eſſe amícam hanc Clitiphónis:
Si abdúxeris; celábitur, itidem út celata adhúc eſt.
CL. *At enim iſtoc nihil eſt mágis, Syre, meis núptiis advórſum:*
Nam quo óre appellabó patrem? tenés, quid dicam?
SY. *quidni?*
CL. *Quid dicam? quam cauſam ádferam?* SY. *quin nólo mentiáre:*
Apérte, ita ut res ſéſe habet, narráre — CL. *quid aïs?*
SY. *júbeo:*
Illám te amare, et vélle uxorem: hanc éſſe Clitiphónis.
CL. *Bonam átque juſtam rem óppido imperás, et factu fácilem.*
Et ſcilicet jam me hóc voles patrem éxorare, ut célet
Senem vóſtrum. SY. *immo ut rectá via rem nárret ordine ómnem.*
CL. *hem.*
Satin ſánus es, aut ſóbrius? tu quidem illum plane pródis:
Nam qui illic poterit éſſe in tuto, dic mihi.

19 *Noſter reſciſcet ilico*] Liber Bembinus, *ſenex reſciſcet il.* FAERNUS. Ex Bembino ſuo Faernus *Senex* edidit. Alii omnes ubique *Noſter.* Recte: & *Senex* ejus interpretamentum eſt.

21 *At enim iſtoc nihil eſt magis, Syre, meis*] Vir eruditus, *numerorum*, inquit, *gratia* lubens legerem, *Magis meis, Syre:* ſed ſaepe oſtendit horum ſe numerorum parum ſcientem eſſe. Velius Longus p. 2236. *Antiqui dixerunt* Miis *per i, non* Meis *per e; ut Terentius:*

At enim iſtoc nihil eſt magis, Syre, miis nuptiis adverſum.

Eodem verborum ordine.

23 *Quid dicam? quam cauſam adferam?*] Concinnius fuerit:

Quid dicam? quid cauſae adferam?

24 *Aperte, ita ut res ſeſe habet, narrato. Quid ais?* SY. *jubeo Illam te amare*] Sic codicum quicquid ubique eſt. Sed vide quanto concinnius eſt, quod daturus ſum,

Aperte, ita ut res ſeſe habet, narrare. Quid ais? Jubeo:

Narrare., Dicturus erat Syrus *Jubeo:* ſed Clinia admiratione percuſſus interpellavit, dicendo *Quid ais?*

25 *Illam te amare & velle uxorem: hanc eſſe Clitiphonis*] *Uxorem* ipſius lege verſus, primam hic corripit: indigna ſane venia. Vide an fortaſſe ſcripſerit,

Illanc amare & velle te uxorem: eſſe hanc Clitiphonis.

27 *Patrem exorare ut celet*] Liber Bembinus, *orare.* quod magis videtur convenire: non enim tanta res erat ut magna mole precum impetranda eſſet. ſed *orare*, verſus ratio non admittit, niſi legas *orare patrem.* quae collocatio etiam ex libro ſcripto eſt. FAERNUS. Si *orare* adſciſcis; etiam hoc modo poteris,

Et ſcilicet jam me voles, hoc patrem orare ut celet. Sed omnes noſtri *Exorare.*

SY. *Huic equidem conſilio palmam do: hic me magnifice ècfero,*
Qui vim tantam in me ét poteſtatem hábeam tantae aſtútiae,
Véra dicendo út eos ambos fállam; ut cum narrét ſenex
Vóſter noſtro, eſſe iſtam amicam gnáti, non credát tamen.
CL. *'At enim ſpem iſtoc pácto rurſum núptiarum omnem éripis.*
Nám dum amicam hanc méam eſſe credet, nón committet filiam.
Tú fors quid me fiat parvi péndis, dum illi cónſulas.
SY. *Quíd, malum, me aetátem cenſes vélle id adſimulárier?*
'Unus eſt diés dum argentum éripio: pax: nihil ámplius.
CL. *Tántum ſat habes? quíd tum quaeſo, ſi hóc pater reſciverit?*
SY. *Quíd ſi redeo ad illos qui ajunt, quíd ſi nunc caelúm ruat?*
CL. *Métuo, quid agam.* SY. *métuis? quaſi non éa poteſtas ſít tua,*
Quó velis in témpore ut te exſólvas, rem faciás palam.
CL. *'Age, age, traducátur Bacchis.* SY. *óptume, ipſa exít foras.*

28 *Senem voſtrum.* SY. *immo ut recta via rem narret ordine.* CLIN. *bem*] O. l. s, praeter Bembinum, habent, *rem narret ordine omnem,* quemadmodum exigit verſus, qui eſt iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, ſi ex *ſenem m* elidatur, quamvis ſequente conſonante; aut utique ea dictio in unam ſyllabam contrahatur. poteſt & aliis rationibus verſus hic ſuſtentari. FAERNUS. Sic & noſtri omnes, nec verſui ullum eſt periculum.

29 *Satin ſanus es, & ſobrius? tu quidem illum plane prodis*] Liber Bembinus pro *prodis,* habet *perdis:* quod magis videtur convenire cum eo, quod mox ſequitur, *nam qui ille poterit eſſe in tuto.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Prodis:* quod multo melius. Sic ſupra III, 1, 70. *Prius proditurum te tuam vitam.* Hec. IV, 4, 50. *Eho an non alemus, Pamphile? Prodemus quaeſo potius?*

30 *Nam qui ille poterit eſſe in tuto, dic mihi*] Senarius hic intervenit, quia ſtatim ad aliud verſuum genus tranſiturus erat Syrus. Vir igitur eruditus, qui hinc forte excidiſſe putat *Hoc ſi fecero,* ut hic verſus par fiat ſequentibus, tota via erravit.

32 *Et poteſtatem habeam tantae aſtutiae*] Neſcio an auctor dederit, *Tantam aſtutiae.* Vim tantam, & poteſtatem tantam.

34 *Iſtam eſſe amicam gnati*] In libro Bembino venuſtior collocatio eſt, *eſſe iſtam amicam gnati.* FAERNUS. Noſtri omnes *Iſtam eſſe;* ſed melius eſt, ut *Iſtam* in accentu ſit.

37 *Tu fortaſſe quid me fiat parvi pendis, dum illi conſulis*] Verſus trochaicus hypercatalecticus, vel etiam catalecticus, ut ceteri, ſi ex *quid d,* eliſo, eaque ſyllaba brevi remanente, ut dactylus in ſecunda, *fiat* vero in unam ſyllabam contrahatur. ſane in Bembino & omnibus fere antiquis eſt, *parvipendis;* in recentibus, *parvi curas.* FAERNUS.

Actus IV. Scaena IV.

Bacchis. Clinia. Syrus. Dromo. Phrygia, ancilla.

BA. *SATIS pól protervè mé Syri promiſſa huc induxérunt,*
Decém minas quas mihi dare eſt pollícitus. quod ſi is núnc me
Decéperit, ſaepe óbſecrans me, ut véniam, fruſtra véniet:
Aut cúm venturam dixero et conſtítuero, cum is cérto
Renúntiabit, Clítipho cum in ſpé pendebit ánimi;
Decípiam, ac non veniám. Syrus mihi térgo poenas péndet.
CL. *Satis ſcíte promittít tibi.* SY. *atqui tu húnc jocari crédis?*
Faciét niſi cavéo. B. *dórmiunt. ego pól iſtos commovébo.*
Mea Phrýgia, audiſtin, módo iſte homo quam víllam demonſtrávit
Charíni? PH. *audivi.* B. *próxumam eſſe huic fúndo ad dextram?* PH. *mémini.*
BA. *Curriculo percurre: ápud eum milés Dionyſia ágitat.*

Apage tales verſus Hypermetros: cum tam recta & proclivis ſit ad emendationem via:

Tu fors quid me fiat parvi pendis, dum illi conſulas.

Fors id ipſum quod *Fortaſſe*. Virg. Aen. V, 232.

Et fors aequatis cepiſſent praemia roſtris.

Quod & apud Guyetum jam video.

1 Noli poſt *Induxerunt* pleniorem diſtinctionem ponere. *Decem minas quas:* hoc eſt, *decem minae quas.* Sic And. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

Supra IV, 1, 41.

Unde habes? Quam Bacchis ſecum adduxit adoleſcentulam.

Pro *Adoleſcentula;* ut & quinque ex noſtris libris illic habent.

2 *Decem minas quas mihi dare pollicitus eſt. quod ſi is nunc me*] Repone ob verſum, *Dare eſt pollicitus.* Vir doctus ex recepta lectione colligit, ſyllabam in hujus metri caeſura communem eſſe; quia nempe Terentio, ſi ita viſum eſſet, facile fuit hic ponere vel *Dare mihi eſt*, vel *Mihi dare eſt.* Quid eſt, ſi hoc non eſt ſe fruſtrari? Ideo erratum pro vero obtrudendum eſſe, quod ei facile mederi poſſis? idipſum ſumit, de quo diſputatur.

3 *Me deceperit, ſaepe obſecrans*] Et ratio verſus requirit, ut dictio *me* praecedenti verſui aſcribatur, & in eum modum eam habent o. l. s. FAERNUS.

4 *Cum is certe Renuntiarit*] Lege cum Goveano & Guyeto, *Certe*, non *Certe.* Lege etiam *Renuntiabit*, ut *Pendebit.*

5 *Clitipho cum ſpe pendebit animi*] Plenior videtur lectio libri Bembini, *cum in ſpe.* ut ſit ordo, Cum Clitipho pendebit animi in ſpe. Plautus in Mercatore:

Obſecro diſſolve jam me: nimis diu animi pendeo. FAERNUS. Recte hoc: noſtri perperam *Cum ſpe.* And. II, 1, 3.

Ut animus in ſpe atque in timore uſque antehac attentus fuit.

9 *Mea Phrygia audiſtin, homo iſte modo quam villam demonſtravit*] O. l. s. hanc collocationem habent, *audiſtin modo homo iſte quam:* at Bembinus, Victorianus, & Decur-

SY. *Quid haec coéptat?* B. *dic me hic óppido eſſe invítam atque adſervári:*
Verum áliquo pacto vérba me his datúram eſſe et ventúram.
SY. *Perii hércle. Bacchis, máne, mane: quo míttis iſtanc quaéſo?*
Jube máneat. B. *i.* SY. *quin éſt paratum argéntum.* B. *quin ego máneo.*
SY. *Atqui jam dabitur.* B. *út lubet. num ego inſto?* SY. *at ſcin quid ſódes?*
BA. *Quid?* SY. *tránſeundum núnc tibi ad Menedémum eſt, et tua pómpa*
Eo tráducenda eſt. B. *quám rem agis, ſcelus?* SY. *égon? argentum cúdo,*
Quod tibi dem. B. *dignam mé putas, quam inlúdas?* SY. *non eſt témere.*

tatus hanc, '*audiſtin modo iſte homo quam.* ita verſui optime conſulitur, ut etiam iambum habeat in quarta, eliſo tamen *s*, ex *iſte*, ut ſit in tertia dactylus. ſane Bembinus habet *audiſti*. FAERNUS. Omnes noſtri *Audiſtin*, & *Homo iſte.* Recte tamen Faerniani,

Mea Phrygia audiſtin, modo iſte homo.

Iſte primam hic corripit.

12 *Quid inceptat*] Omnes noſtri: *Quid haec inceptat.* Repone: *Quid haec coeptat?* Ita Phorm. IV, 3, 21.

Quid hic coeptat? aut quo evadet hodie?

ubi non pauci ex noſtris Codices itidem habent *Inceptat.*

Ib. *Atque ſervari.* Omnes fere l. s. *atque aſſervari*, ut verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri etiam omnes *Adſervari.*

13 *Verba his me daturam*] O. l. s. *verba me his daturam.* quae collocatio iambum conſtituit in quarta. FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

15 *Jube maneat.* BAC. *abi*] Liber Bembinus, *i*, quo quidem modo melius habet verſus. FAERNUS. Noſtri omnes *Abi:* quod corripere ſolet ultimam. Iidem habent, *Quin ego hic maneo:* quo etiam modo ſtabit verſus.

16 *At ſcin quid ſodes?*] Fruſtra vir doctus *Scin?* BAC. *Quid ſodes?* Quia, inquit, iſtanc interrogandi formulam non ſatis intelligo. *Scin quid ſodes*, ſubaudi *Facias*, ut libri bene multi hic in textu addunt; vel *Facere te velim.* Sic Phorm. I, 2, 61. *Scin quam? quo evadat vide:* ſubaudi *Amare coepit.* Alibi plene protulit, ut Hec. V, 1, 27. *Lepida es. ſed ſcin quid volo potius ſodes facias? Quid? cedo.*

17 *Quid?* SY. *tranſeundum eſt nunc tibi ad Menedemum*] O. l. s. praeter Bembinum, non poſt *tranſeundum*, ſed poſt *Menedemum* habent verbum *eſt*, etiam ex ratione verſus. FAERNUS. Sic & noſtri habent.

18 SY. *Egon? argentum cudo*] Liber Bembinus, *ego.* & melior eſt numerus. FAERNUS. Immo deterior accentus *Scelús. Ego? ar.* quam *Scelus. 'Egon? ar.* Noſtri omnes *Egon?*

Actus IV. Scaena IV.

Bacchis. Clinia. Syrus. Dromo. Phrygia, ancilla.

ba. *SATIS pól proterve mé Syri promiſſa huc induxérunt,*
Decém minas quas mihi dare eſt pollícitus. quod ſi is núnc me
Decéperit, ſaepe óbſecrans me, ut véniam, fruſtra véniet:
Aut cúm venturam dixero et conſtituero, cum is cérto
Renúntiabit, Clítipho cum in ſpé pendebit ánimi;
Decípiam, ac non veniám. Syrus mihi térgo poenas péndet.
cl. *Satis ſcite promittít tibi.* sy. *atqui tu hánc jocari crédis?*
Faciét niſi caveo. b. *dórmiunt. ego pól iſtos commovébo.*
Mea Phrýgia, audiſtin, módo iſte homo quam villam demonſtrávit
Charíni? ph. *audivi.* b. *próxumam eſſe huic fúndo ad dextram?* ph. *mémini.*
ba. *Curriculo percurre: ápud eum milés Dionyſia ágitat.*

Apage tales verſus Hypermetros: cum tam recta & proclivis ſit ad emendationem via:

Tu fors quid me fiat parvi pendis, dum illi conſulas.

Fors id ipſum quod *Fortaſſe*. Virg. Aen. V, 232.

Et fors aequatis cepiſſent praemia roſtris.

Quod & apud Guyetum jam video.

1 Noli poſt *Induxerunt* pleniorem diſtinctionem ponere. *Decem minas quas:* hoc eſt, *decem minae quas.* Sic And. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

Supra IV, 1, 41.

Unde habes? Quam Bacchis ſecum adduxit adoleſcentulam.

Pro *Adoleſcentula*; ut & quinque ex noſtris libris illic habent.

2 *Decem minas quas mihi dare pollicitus eſt. quod ſi is nunc me*] Repone ob verſum, *Dare eſt pollicitus.* Vir doctus ex recepta lectione colligit, ſyllabam in hujus metri caeſura communem eſſe; quia nempe Terentio, ſi ita viſum eſſet, facile fuit hic ponere vel *Dare mihi eſt*, vel *Mihi dare eſt.* Quid eſt, ſi hoc non eſt ſe fruſtrari? Ideo erratum pro vero obtrudendum eſſe, quod ei facile mederi poſſis? idipſum ſumit, de quo diſputatur.

3 *Me deceperit, ſaepe obſecrans*] Et ratio verſus requirit, ut dictio *me* praecedenti verſui aſcribatur, & in eum modum eam habent o. l. s. FAERNUS.

4 *Cum is certe Renuntiarit*] Lege cum Goveano & Guyeto, *Certo*, non *Certe*. Lege etiam *Renuntiabit*, ut *Pendebit*.

5 *Clitipho cum ſpe pendebit animi*] Plenior videtur lectio libri Bembini, *cum in ſpe.* ut ſit ordo, Cum Clitipho pendebit animi in ſpe. Plautus in Mercatore:

Obſecro diſſolve jam me: nimis diu animi pendeo. FAERNUS. Recte hoc: noſtri perperam *Cum ſpe.* And. II, 1, 3.

Ut animus in ſpe atque in timore uſque antehac attentus fuit.

9 *Mea Phrygia audiſtin, homo iſte modo quam villam demonſtravit*] O. l. s. hanc collocationem habent, *audiſtin modo homo iſte quam:* at Bembinus, Victorianus, & Decur-

SY. *Quid haec coéptat?* B. *dic me hic óppido eſſe invítam atque adſervári:*
Verum áliquo pacto vérba me his datúram eſſe et ventúram.
SY. *Perii hércle. Bacchis, máne, mane: quo míttis iſtanc quaéſo?*
Jube máneat. B. *i.* SY. *quin éſt paratum argéntum.* B. *quin ego máneo.*
SY. *Atqui jam dabitur.* B. *út lubet. num ego inſto?* SY. *at ſcin quid ſódes?*
BA. *Quid?* SY. *tránſeundum núnc tibi ad Menedémum eſt, et tua pómpa*
Eo tráducenda eſt. B. *quám rem agis, ſcelus?* SY. *égon? argentum cúdo,*
Quod tibi dem. B. *dignam mé putas, quam inlúdas?* SY. *non eſt témere.*

tatus hanc, '*audiſtin modo iſte homo quam.* ita verſui optime conſulitur, ut etiam iambum habeat in quarta, eliſo tamen *s*, ex *iſte*, ut ſit in tertia dactylus. ſane Bembinus habet *audiſti.* FAERNUS. Omnes noſtri, *Audiſtin*, & *Homo iſte.* Recte tamen Faerniani,

Mea Phrygia audiſtin, modo iſte homo.

Iſte primam hic corripit.

12 *Quid inceptat*] Omnes noſtri: *Quid haec inceptat.* Repone: *Quid haec coeptat?* Ita Phorm. IV, 3, 21.

Quid hic coeptat? aut quo evadet hodie?

ubi non pauci ex noſtris Codices itidem habent *Inceptat.*

Ib. *Atque ſervari.* Omnes fere l. s. *atque aſſervari*, ut verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri etiam omnes *Adſervari.*

13 *Verba his me daturam*] O. l. s. *verba me his daturam.* quae collocatio iambum conſtituit in quarta. FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

15 *Jube maneat.* BAC. *abi*] Liber Bembinus, *i*, quo quidem modo melius habet verſus. FAERNUS. Noſtri omnes *Abi:* quod corripere ſolet ultimam. Iidem habent, *Quin ego hic maneo:* quo etiam modo ſtabit verſus.

16 *At ſcin quid ſodes?*] Fruſtra vir doctus *Scin?* BAC. *Quid ſodes?* Quia, inquit, iſtanc interrogandi formulam non ſatis intelligo. *Scin quid ſodes*, ſubaudi *Facias*, ut libri bene multi hic in textu addunt; vel *Facere te velim.* Sic Phorm. I, 2, 61. *Scin quam? quo evadat vide:* ſubaudi *Amare coepit.* Alibi plene protulit, ut Hec. V, 1, 27. *Lepida es. ſed ſcin quid volo potius ſodes facias? Quid? cedo.*

17 *Quid?* SY. *tranſeundum eſt nunc tibi ad Menedemum*] O. l. s. praeter Bembinum, non poſt *tranſeundum*, ſed poſt *Menedemum* habent verbum *eſt*, etiam ex ratione verſus. FAERNUS. Sic & noſtri habent.

18 SY. *Egon? argentum cudo*] Liber Bembinus, *ego.* & melior eſt numerus. FAERNUS. Immo deterior accentus *Scelús. Ego? ar.* quam *Scelus. 'Egon? ar.* Noſtri omnes *Egon?*

BA. *Etiámne tecum hic rés mihi eſt?* SY. *minimé: tuum tibi réddo.*
BA. *Eátur.* SY. *ſequere hac: heús, Dromo.* DR. *quis mé volt?* SY. *Syrus.* DR. *quid éſt rei?*
SY. *Ancíllas omnis Bácchidis tradúce huc ad vos própere.*
DR. *Quamobrém?* SY. *ne quaeras: écferant, quae ſécum huc attulérunt.*
Sperábit ſumptum ſibi ſenex levátum eſſe harunc ábitu:
Ne ille haút ſcit, hoc paulúm lucri quantum eii damni appórtet.
Tu néſcis, id quod ſcis, Dromo, ſi ſápies. DR. *mutum dices.*

Actus IV. Scaena V.

Chremes. Syrus.

ITA mé di amabunt, út nunc Menedemí vicem
Miſerét me; tantum déveniſſe ad eúm mali.

20 *Etiamne tecum hic mihi eſt? Minime: tuum tibi reddo. Eatur*] *Etiamne,* quod non adverterunt Interpretes, eſt Adhuc, amplius, diutius. Non igitur indignatur, quod cum ſervo ſibi res ſit; ſed quod tam diu & fruſtra; cum promiſſa ejus, decem minae, non appareant. Reſpondet Syrus: *Minime,* diutius: Reddo tibi *tuum,* hoc eſt, quod tibi pollicitus ſum. Adel. II, 2, 41. *Meum mihi reddatur.*

23 SY. *Ne quaeras: & ferant*] Idem liber, *ne quaeras: efferant.* quod ita, id eſt ſine conjunctione, venuſtius videtur. FAERNUS.

Vir eruditus miratur, cur Faerno minus placuerit, *Et ferant,* quod omnes praeter Bembinum codices habent. Jure hoc Faernus; quia quae intro adtulerant, *Efferenda* erant; non ſolum ferenda. Quod ceteri *Et ferant* habeant, inde factum eſt, quia antiqui *Ecferant* ſcribebant, ut nunc in veterrimo Plauti codice ſemper eſt ſcriptum; & Te[illegible] IV, 3, 31. *Ecfero.*

24 *Levatum eſſe harum abitu*] Ex libro Bembino & aliis antiquis, verſuſque ratione, ſcribe *harunc.* FAERNUS. Etiam unus ex noſtris omnium veteriimus *Harunc.*

26 *Tu neſcis quod ſcis Dromo*] Hic quoque ex verſus ratione, & ex o. fere l. s. poſt *neſcis,* adde dictionem *id.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Id.*

5 *Ita magno deſiderio fuit ei filius*] Hic verſus ab uno ex Regiis abeſt. Certe ſpurius eſt, & ex nota marginali huc irrepſit. Cur enim *Fuit?* cur non praeſenti tempore *Eſt?* Ille ſcilicet, quem nondum a reditu viderit; & cujus deſiderium tantum abeſt ut *Fuerit:* ut in horas jam creſcat. Adde, quod verſu abhinc tertio rurſus veniat *filius,* & in fine itidem; nimis invenuſte.

7 *Cotidianos fieri*] Etiam hoc Magiſtrorum facinus eſt, qui nihil priſci ſaporis volebant relictum.

Illáncine mulierem álere cum illa fámilia?
Etſi ſcio, hoſce aliquót dies non ſéntiet:
[Ita magno deſiderio fuit ei filius.]
Verum úbi videbit tántos ſibi ſumptús domi
Cotídiano fieri, nec fieri modum,
Optábit rúrſum ut ábeat ab ſe filius.
Syrum óptume eccum. SY. *céſſo hunc adoriri?* CH. *Syre.*
SY. *hem.*
CH. *Quid éſt?* SY. *te mi ipſum jámdudum exoptó dari.*
CH. *Vidére egiſſe jám neſcio quid cúm ſene.*
SY. *De illó quod dudum? díctum ac factum réddidi.*
CH. *Bonán fide?* SY. *bona.* CH. *hércle non poſſum pati,*
Quin tibi caput demúlceam: accede húc, Syre:
Faciám boni tibi áliquid pro iſta re, ác lubens.
SY. *At ſi ſciaſ quam ſcite in mentem vénerit.*
CH. *Vah, glóriare evéniſſe ex ſenténtia?*
SY. *Non hércle vero, vérum dico.* CH. *díc quid eſt?*

Tantos cotidianos ſumptus non placet: immo, Tantos ſumptus *cotidie* fieri. Hoc & dictu communius eſt, & plus in ſe habet. Atque hoc ipſum dixit auctor; modo ut veram lectionem revocemus.

Verum ubi videbit tantos ſibi ſumptus domi
Cotidiano fieri, nec fieri modum.

Cotidiano adverbium. idem quod *Cotidie.* Plaut. Capt. III, 5, 66.

Ibi cum alii octonos lapides effodiunt, niſi
Cotidiano ſeſquiopus confeceris.

Cariſius in Adverbiis p. 177. *Cotidiano* numerat ex Afranio & Frontone. Cicero in Verrem IV, 8. *Res illum divinas apud eos deos feciſſe in ſuo ſacrario prope cotidiano facere vidiſti.* Sic ibi codices veteres, non *Cotidie.* Plinius Hiſt. XI, 56. *Palpebrae in genis homini utrimque: mulieribus vero etiam infectae quotidiano.* Cor. Nepos Dione: *Quibus bonis, cum quotidiani maximi fierent ſumptus, pecunia deeſſe coepit.* Etiam hic legendum, *Quotidiano* jam alii viderunt.

8 *Optabit rurſum*] Hos verſus ita ordina ex libro Bembino, & aliquibus aliis:

Optabit rurſum ut abeat ab ſe filius.
Syrum optume eccum. SY. *ceſſo hunc adoriri.*
CH. *Syre.* SY. *hem.*

FAERNUS.

10 *Te mihi ipſum dudum exoptabam dari*] Liber Bembinus, & aliquot alii habent *jamdudum optabam;* & hunc verſum ita ordina ex l. s.

CH. *Quid eſt?* SY. *te mihi ipſum*
jamdudum optabam dari.

FAERNUS.

Optabam ab antiquis correctoribus eſt. Noſtri codices *Exoptabam.* Lege,

Quid eſt? te mi ipſum jamdudum
exopto dari.

Vide ad And. I, 4, 1.

13 *Bonan fide?* SY. *bona hercle.* CH. *Non poſſum pati*] Immo ſic diſtingue,

Bonan fide? SY. *Bona.* CH. *Hercle non poſſum pati.*

SY. *Tui Clítiphonis éſſe amicam hanc Bácchidem*
Menedémo dixit Clínia; et ea grátia
Se eam tráduxiſſe, né tu id perſentíſceres.
CH. *Probé.* SY. *dic ſodes.* CH. *nimium, inquam.* SY. *immo ſic ſatis.*
Set pórro auſculta; quíd ſuper falláciae eſt.
Se deínde dicit tuám vidiſſe fíliam:
Eius ſibi complacitam fórmam, poſtquam aſpéxerit:
Hanc cúpere uxorem. CH. *módone quae inventa éſt?* SY. *eám:*
Et quídem jubebit póſci. CH. *quamobrem iſtúc, Syre?*
Nam prórſus nihil intéllego. SY. *vah, tárdus es.*
CH. *Fortáſſe.* SY. *argentum dábitur eii ad núptias,*
Aurum átque veſtem quí, teneſne? CH. *cómparet?*
SY. *Id ípſum.* CH. *at ego illi néque do neque deſpóndeo.*

21 *Secum adduxiſſe*] Deeſt *Se;* cum prius non *Se* ſed *Bacchidem* dixerit. Lege,

Se eam traduxiſſe.

ut IV, 3, 44.

Age, age, traducatur Bacchis.

& IV, 4, 22,

Ancillas omnes Bacchidis traduce huc ad vos propere.

& 18.

Tua pompa Eo traducendaſt.

22 *Immo ſic ſatis*] Liber Bembinus & Vaticanus, *ſi ſcias*, & infra, *ſeſe ipſe dicit*, non *dicet.* FAERNUS.

Ex duobus iſtis Faernus dedit *Si ſcias:* nollem factum: id enim habuimus v. 16. Noſtri omnes *Immo ſic ſatis.* Recte. Cum laudaret fallaciam Chremes *Probe*, *Nimium;* Syrus ficta modeſtia reſpondet, *Sic ſatis;* mediocriter.

23 *Set porro auſculta quod ſupereſt fallaciae*] Codex vetus Lindenbrogii *Quod ſuper fallaciae eſt.* Repone,

Set porro auſculta, quid ſuper fallaciae eſt.

Quattuor ex Noſtris *Quid*, non *Quod.*

24 *Seſe ipſe dicit tuam vidiſſe filiam*] Duo optimi Faerniani (ut ad v. 22) *Dicit;* & ſic ex Regiis unus. Sed quid quaeſo ſibi vult *Seſe ipſe?* Putidum hoc & inſulſum. Quis enim alius hoc diceret? Repone:

Se deinde dicit tuam vidiſſe filiam.

Habes ſupra v. 20. *Menedemo dixit Clinia*, Bacchidem Clitiphonis eſſe: *deinde ſe dicit* vidiſſe tuam filiam, & eam uxorem cupere. Sic IV, 8, 23. *Dicam: quid deinde?* Heaut. Prol. v. 3.

Id primum dicam: deinde quod veni eloquar.

26 *Hanc ſe cupere uxorem, modo quae inventa'ſt?* SY. *eam*] Numeroſior eſt hic verſus in libris Bembino & Victoriano:

Hanc cupere uxorem. CH. *modone quae inventa'ſt?* SY. *eam.*

Videtur & Baſilicanus habuiſſe *modone*, ſed pars ultima ejus dictionis abraſa eſt. FAERNUS.

28 *Nam prorſus nihil intellego*] Parvi hoc refert, liber tamen Bembinus habet, *prorſum.* FAERNUS. Omnes noſtri *Prorſus:* quod melius eſt. Nam *Prorſus* abjecta *s* trochaeus eſt, ad Graeci metri morem.

31 SY. *Id ipſum.* CH. *at illi ego neque do, nec ſpondeo*] O. l. s. *at ego illi;* qua collocatione id quod ſequitur hujus verſus ſtare non po-

SY. *Nam quámobrem?* CH. *quamobrem? mé rogas? homini?*
SY. *út lubet.*
Non égo dicebam ſério, ut illam illí dares:
Verum út ſimulares. CH. *nón meumſt ſimuldtio:*
Ita tu íſtaec tua miſcéto, ne me admíſceas.
Ego, cuí daturus nón ſum, ut ei deſpóndeam?
SY. *Credébam.* CH. *minime.* SY. *ſcíte poterat fíeri:*
Et ego hóc, quia dudum tú tantopere júſſeras,
Eó coépi. CH. *credo.* SY. *céterum equidem iſtúc, Chreme,*
Aequí bonique fácio. CH. *atqui cum máxume*
Volo té dare operam ut fiat, verum aliá via.
SY. *Fiát: quaeratur álind, ſed illud quód tibi*
Dixí de argento, quód iſta debet Bácchidi,
Id núnc reddendumſt illi: neque tu ſcilicet

teſt, niſi legas *deſpondeo*, ut in Victoriano, Vaticano, Baſilicano, & omnibus aliis fere, tam antiquis, quam recentibus libris eſt. nec me ab hoc dimovet diſtinctio Donati dicentis, *ſpondere patrem puellae, deſpondere patrem adoleſcentis:* perſpicue enim apparet poetam hanc diſtinctionem negligere: cum infra in perſona ejuſdemmet Chremetis, patris puellae, dicat:

Egon, cui daturus non ſim, ut ei deſpondeam?

in quo verſu legimus, *non ſum*, ex libro Bembino, & multis aliis, cum in Baſilicano & aliquibus aliis ſit, *non ſim.* utraque lectione verſus ſtat, vel abjiciendo *n*, ex *egon*, vel eam dictionem in unam ſyllabam contrahendo. FAERNUS. Sic & noſtri.

32 *Non? quamobrem?*] Lege, *Nam quamobrem?* Eun. V, 2, 58. *Nam quid ita? Rogitas?*

33 *Non ego in perpetuum dicebam ut illam illi dares*] Liber Bembinus,

Non ego dicebam, in perpetuum ut illam illi dares.

FAERNUS.

Noſtri omnes *Perpetuo:* ut And. III, 3, 32. de filia, quam Pamphilo jam deſponderat,

At ego non poſſe arbitror
Neque illum hanc perpetuo habere, neque me perpeti.

Perpetuo habere eſt ſine diſcidio & repudio. Nota illud *Poſſe.* Habere quidem potuit, dante patre: ſed *Perpetuo* habere non potuit; quia mores & animus diſcrepabant. Minime igitur hic convenit. Repone,

Non ego dicebam ſerio, ut illam illi dares:
Verum ut ſimulares. Non meumſt ſimulatio.

Non ſerio dicebam, ut dares; ſed ſimulares te daturum; dum ego argentum aufero. Supra III, 2, 30.

Jocone an ſerio ille haec dicat, neſcio.

Meum eſt; (non ut vulgo *Mea*) mei moris, ingenii, officii. ut, *Non eſt mentiri meum.* In vetere ſcriptura, *pptuo*, *ſerio*, ſatis propinqua ſunt.

40 *Atqui tum maxime*] Liber Bembinus, *quam maxime.* ego lego *cum maxume*, uſitatiſſimo antiquis dicendi modo: ut & habet Vaticanus liber, & habebat Victorianus. FAERNUS. Etiam ex noſtris veterrimus *Cum maxume.*

Eo nunc confugies, quid mea? num mihi datumſt?
Num juſſi? num illa oppignerare filiam
Meám me invito pótuit? vere illúd, Chreme,
Dicúnt, jus ſummum ſaépe ſumma eſt málitia.
CH. *Haut fáciam.* SY. *immo aliis ſi licet, tibi nón licet.*
Omnés te in lauta eſſe ét bene aucta ré putant.
CH. *Quin égomet jam ad eam déferam.* SY. *immo filium*
Jube pótius. CH. *quamobrem?* SY. *quia enim in hunc ſuſpícioſt*
Tranſláta amoris. CH. *quid tum?* SY. *quia vidébitur*
Magis vériſimile id éſſe, cum hic illi dabit:
Et ſimul conficiam fácilius ego, quód volo.
Ipſe ádeo adeſt: abi: éffer argentum. CH. *éffero.*

47 *Verum illud, Chreme, Dicunt*] Repone, *Vere.* Adel. I, 1, 3. *Profecto hoc vere dicunt.* Et V, 8, 32.

Dictumſt vere; & re ipſa fieri oportet.

Si *verum* retines, tum lege *Dictumſt* pro *Dicunt.* *Dictum*, nomen, non participium.

48 *Saepe ſumma malitia eſt*] *Eſt malitia*, liber Bembinus numero meliore: nam in trimetris non fere invenias tribrachum in quinta. FAERNUS. Sic & unus e Regiis.

50 *Omnes te in lauta & bene acta parte putant*] Verſus impeditus. FAERNUS.

Omnes te in lauta & bene acta parte putant.

Sic dedit Faernus; ſed de verſu recte conſtituendo deſperavit. At vir eruditus ex novo ſuo Licentiarum penu curva omnia jubet recta eſſe: *Parti* pro *Parte* a Rivio ſumit: & deinde *Aucta* legens pro Faerni *Acta*, ex *Bene auc* legitimum Anapaeſtum facit, ob poteſtatem illam Diphthongi ſibi tantum cognitam. Plura conatur, quae piget examinare. Tu repone,

Omnes te in lauta eſſe & bene aucta re putant.

Eſſe, hoc eſt, *Ee* cum virgula ſuperne, abſorptum ab *Et:* ex *re* factum eſt *pte:* ſic enim cum virgula ſcribi ſolitum eſt *Parte.* *Bene aucta re*, hoc eſt, ex paupere aut mediocri divitem te factum eſſe. Sic enim res erat, ut conſtat ex IV, 1, 54. *Olim nihil minus, quam ut cuperem mihi filiam*; nimirum ob rem curtam, *Aucta re*, non *Parte.* Horat. Epiſt. I, 16, 68.

Semper in augenda *feſtinat & obruitur* re.

Ep. I, 7, 51.

Nunc i, rem ſtrenuus auge.

Serm. I, 4, 32.

Aut ampliet ut rem.

Te eſſe *in re* lauta & bene aucta; Idem Ep. I, 20, 20.

Me libertino natum patre & in tenui re.

Ceterum ex noſtris unus regius, alter Academicus *Aucta;* ceteri *Acta.*

52 *In eum ſuſpicioſt*] Meliores noſtri magno numero *In hunc.*

6 *Ut te omnes equidem*] Plerique l. s. inter quos Bembinus, *ut te quidem omnes.* pauci, *ut te omnes quidem.* nullus vero eſt liber, ubi le-

Actus IV. Scaena VI.

Clitipho. Syrus.

CL. *NULLA éſt tam facilis rés, quin difficilis ſiet,*
Quam invítus facias. vél me haec deambulátio,
Quam nón laborióſa, ad languorém dedit.
Nec quícquam magis nunc métuo, quam ne dénuo
Miſer áliquo extrudar hinc, ne accedam ad Bácchidem.
Ut té quidem omnes dí deae quantúmſt, Syre,
Cum túo iſto invento cúmque incepto pérduint.
Hujúſmodi mihi res ſémper comminíſcere,
Ubi me éxcarnuſices. SY. *íbin hinc quo dígnus es?*
Quam paéne tua me pérdidit protérvitas!
CL. *Vellem hércle factum, ita méritu's.* SY. *meritus? quómodo?*

gatur, *ut te omnes equidem.* quod vero ſequitur, *Di deaeque quantum eſt Syre:* in ſcanſione impeditum eſt. aliqui ut verſui conſulerent, conjunctionem *que* ſuſtulerunt; quod contra omnium librorum fidem eſt, quos quidem nos viderimus. FAERNUS.

Ut te quidem omnes di deaeque quantumſt, Syre.

Verſum in ſcanſione impeditum eſſe & Faernus fatetur. At vir eruditus, cui nihil extra eſt in nuce duri, *Qŭantum* triſyllabon eſſe vult, & ex *Que qŭan* anapaeſtum facit. Poſtea hujus eum poenitet, & *Que* vi caeſurae produci, rectius fore exiſtimat. Hoc eſt, alio digitos, alio aures diviſiſſe. Si has conſuluiſſet, ut *Dí deaequé, Deae* mutum in Theſi, & *Qué* in Arſi elevatum, iis inſonuerit; ſtatim averſarentur, niſi ſorde collecta obſurduerint. Recte, qui apud Faernum *Que* ſuſtulerunt:

Ut té quidem omnes dí deaé, quantumſt, Syre.

Vide nos ſupra ad Eun. II, 3, 10.

7 *Cum iſtoc invento cumque incepto perduint*] Sic dedit Faernus; dubito an ex libris: Noſtri enim omnes *Tuo* addunt, *Cum tuo iſtoc.* Lege ex vetuſtiſſimo noſtro,

Cum tuo iſto invento cumque incepto perduint.

Tuo magnam hic elegantiae partem facit. Adel. IV, 6, 1. *Ut, Syre, te cum tua*

Monſtratione magnus perdat Juppiter.

And. V, 4, 38.

Dignus es Cum tua religione, odium.

9 SY. *I tu hinc quo dignus es*] Magis antiqua videtur lectio libri Victoriani, *In hinc;* & ſic quoque verſus ſtat. Bembinus habet, *Is hinc.* FAERNUS.

Ubi me excarnuſices. In hinc quo dignus es.

Sic dedit Faernus, verſu una ſyllaba juſto breviore. Repone,

Ubi me excarnuſices. Ibin hinc quo dignus es?

ut Eun. III, 3, 30. *Malam rem hinc ibis?* At vir doctus aliud ſuſpicatus eſt, *I, ſis, hinc quo dignus es. Sis,* ut notum, perinde eſt ac *Si vis.* Fruſtra ea conditione malum imprecatur, *I in malam rem, ſi vis;* ſi volens lubensque eas.

Amíci quoque res, Clínia, tui in túto ut conlocétur.
Nam ſi nunc a nobis abis, et Bácchidem hic relínquis;
Noſtér reſciſcet ílico eſſe amícam hanc Clitiphónis:
Si abdúxeris; celábitur, itidem út celata adhúc eſt.
CL. *At enim iſtoc nihil eſt mágis, Syre, meis núptiis advórſum:*
Nam quo óre appellabó patrem? tenés, quid dícam?
SY. *quídni?*
CL. *Quid dícam? quam cauſam ádferam?* SY. *quin nólo mentiáre:*
Apérte, ita ut res ſéſe habet, narráre — CL. *quid aïs?*
SY. *júbeo:*
Illám te amare, et vélle uxorem: hanc éſſe Clitiphónis.
CL. *Bonam átque juſtam rem óppido imperás, et factu fácilem.*
Et ſcilicet jam me hóc voles patrem éxorare, ut célet
Senem vóſtrum. SY. *immo ut rectá via rem nárret ordine ómnem.*
CL. *hem.*
Satin ſánus es, aut ſóbrius? tu quidem illum plane pródis:
Nam quí illic poterit éſſe in tuto, dic mihi.

19 *Noſter reſciſcet ilico*] Liber Bembinus, *ſenex reſciſcet il.* FAERNUS. Ex Bembino ſuo Faernus *Senex* edidit. Alii omnes ubique *Noſter.* Recte: & *Senex* ejus interpretamentum eſt.

21 *At enim iſtoc nihil eſt magis, Syre, meis*] Vir eruditus, *numerorum*, inquit, *gratia* lubens legerem, *Magis meis, Syre:* ſed ſaepe oſtendit horum ſe numerorum parum ſcientem eſſe. Velius Longus p. 2236. *Antiqui dixerunt* Miis *per i, non* Meis *per e; ut Terentius:*

> *At enim iſtoc nihil eſt magis, Syre,*
> *miis nuptiis adverſum.*

Eodem verborum ordine.

23 *Quid dicam? quam cauſam adferam?*] Concinnius fuerit:

> *Quid dicam? quid cauſae adferam?*

24 *Aperte, ita ut res ſeſe habet, narrato. Quid ais?* SY. *jubeo Illam te amare*] Sic codicum quicquid ubique eſt. Sed vide quanto concinnius eſt, quod daturus ſum,

> *Aperte, ita ut res ſeſe habet, narrare. Quid ais? Jubeo:*

Narrare., Dicturus erat Syrus *Jubeo:* ſed Clinia admiratione percuſſus interpellavit, dicendo *Quid ais?*

25 *Illam te amare & velle uxorem: hanc eſſe Clitiphonis*] *Uxorem* ipſius lege verſus, primam hic corripit: indigna ſane venia. Vide an fortaſſe ſcripſerit,

> *Illanc amare & velle te uxorem:*
> *eſſe hanc Clitiphonis.*

27 *Patrem exorare ut celet*] Liber Bembinus, *orare.* quod magis videtur convenire: non enim tanta res erat ut magna mole precum impetranda eſſet. ſed *orare*, verſus ratio non admittit, niſi legas *orare patrem.* quae collocatio etiam ex libro ſcripto eſt. FAERNUS. Si *orare* adſciſcis; etiam hoc modo poteris,

> *Et ſcilicet jam me voles, hoc patrem orare ut celet.*

Sed omnes noſtri *Exorare.*

SY. *Huic equidem conſilio palmam do: hic me magnifice écfero,*
Quí vim tantam in me ét poteſtatem hábeam tantae aſtútiae,
Véra dicendo út eos ambos fállam; ut cum narrét ſenex
Vóſter noſtro, eſſe íſtam amicam gnáti, non credát tamen.
CL. *'At enim ſpem iſtoc pácto rurſum núptiarum omnem éripis.*
Nám dum amicam hanc méam eſſe credet, nón committet filiam.
Tú fors quid me fiat parvi péndis, dum illi cónſulas.
SY. *Quíd, malum, me aetátem cenſes vélle id adſimulárier?*
'Unus eſt diés dum argentum erípio: pax: nihil ámplius.
CL. *Tántum ſat habes? quíd tum quaeſo, ſi hóc pater reſciverit?*
SY. *Quíd ſi redeo ad illos qui ajunt, quíd ſi nunc caelúm ruat?*
CL. *Métuo, quid agam.* SY. *métuis? quaſi non éa poteſtas ſit tua,*
Quó velis in témpore ut te exſólvas, rem faciás palam.
CL. *'Age, age, traducátur Bacchis.* SY. *óptume, ipſa exít foras.*

28 *Senem voſtrum.* SY. *immo ut recta via rem narret ordine.* CLIN. *hem*] O. l. s, praeter Bembinum, habent, *rem narret ordine omnem*, quemadmodum exigit verſus, qui eſt iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, ſi ex *ſenem m* elidatur, quamvis ſequente conſonante; aut utique ea dictio in unam ſyllabam contrahatur. poteſt & aliis rationibus verſus hic ſuſtentari. FAERNUS. Sic & noſtri omnes, nec verſui ullum eſt periculum.

29 *Satin ſanus es, & ſobrius? tu quidem illum plane prodis*] Liber Bembinus pro *prodis*, habet *perdis:* quod magis videtur convenire cum eo, quod mox ſequitur, *nam qui ille poterit eſſe in tuto.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Prodis:* quod multo melius. Sic ſupra III, 1, 70. *Prius proditurum te tuam vitam.* Hec. IV, 4, 50. *Eho an non alemus, Pamphile? Prodemus quaeſo potius?*

30 *Nam qui ille poterit eſſe in tuto, dic mihi*] Senarius hic intervenit, quia ſtatim ad aliud verſuum genus tranſiturus erat Syrus. Vir igitur eruditus, qui hinc forte excidiſſe putat *Hoc ſi fecero*, ut hic verſus par fiat ſequentibus, tota via erravit.

32 *Et poteſtatem habeam tantae aſtutiae*] Neſcio an auctor dederit, *Tantam aſtutiae.* Vim tantam, & poteſtatem tantam.

34 *Iſtam eſſe amicam gnati*] In libro Bembino venuſtior collocatio eſt, *eſſe iſtam amicam gnati.* FAERNUS. Noſtri omnes *Iſtum eſſe;* ſed melius eſt, ut *Iſtam* in accentu ſit.

37 *Tu fortaſſe quid me fiat parvi pendis, dum illi conſulis*] Verſus trochaicus hypercatalecticus, vel etiam catalecticus, ut ceteri, ſi ex *quid d*, eliſo, eaque ſyllaba brevi remanente, ſit dactylus in ſecunda, *fiat* vero in unam ſyllabam contrahatur. ſane in Bembino & omnibus fere antiquis eſt, *parvipendis;* in recentibus, *parvi curas.* FAERNUS.

ACTUS IV. SCAENA IV.

BACCHIS. CLINIA. SYRUS. DROMO. PHRYGIA, ancilla.

BA. *SATIS pól protervè mé Syri promiſſa huc induxérunt,*
Decém minas quas míhi dare eſt pollícitus. quod ſi is núnc m
Decéperit, ſaepe óbſecrans me, ut véniam, fruſtra véniet:
Aut cúm venturam díxero et conſtituero, cum is cérto
Renúntiabit, Clítipho cum in ſpé pendebit ánimi;
Decípiam, ac non veniám. Syrus mihi térgo poenas péndet
CL. *Satis ſcite promittít tibi.* SY. *atqui tu hánc jocari crédi*
Faciét niſi caveo. B. *dórmiunt. ego pól iſtos commovébo.*
Mea Phrýgia, audiſtin, módo iſte homo quam villa
demonſtrávit
Charíni? PH. *audivi.* B. *próxumam eſſe huic fúndo ad dextran*
PH. *mémini.*
BA. *Curríulo percurre: ápud eum milés Dionyſia ágitat.*

Apage tales verſus Hypermetros: cum tam recta & proclivis ſit ad emendationem via:

Tu fors quid me fiat parvi pendis,
dum illi conſulas.

Fors id ipſum quod *Fortaſſe.* Virg. Aen. V, 232.

Et fors aequatis cepiſſent praemia
roſtris.

Quod & apud Guyetum jam video.

1 Noli poſt *Induxerunt* pleniorem diſtinctionem ponere. *Decem minas quas:* hoc eſt, *decem minae quas.* Sic And. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet
fabulas.

Supra IV, 1, 41.

Unde habes? Quam Bacchis ſecum
adduxit adulescentulam.

Pro *Adulescentula;* ut & quinque ex noſtris libris illic habent.

2 *Decem minas quas mihi dare pollicitus eſt. quod ſi is nunc me*] Repone ob verſum, *Dare eſt pollicitus.* Vir doctus ex recepta lectione colligit, ſyllabam in hujus metri caeſura communem eſſe; quia nempe Terentio, ſi ita viſum eſſet, facile fuit hic ponere vel *Dare mihi eſt,* vel *Mihi dare eſt.* Quid eſt, ſi h non eſt ſe fruſtrari? Ideo erratu pro vero obtrudendum eſſe, qu ei facile mederi poſſis? Idipſum ſ mit, de quo diſputatur.

3 *Me deceperit, ſaepe obſecran* Et ratio verſus requirit, ut dict *me* praecedenti verſui aſcribatur, in eum modum eam habent o. l. FAERNUS.

4 *Cum is certe Renuntiarit*] Le cum Goveano & Guyeto, *Certo,* n *Certe.* Lege etiam *Renuntiabit,* *Pendebit.*

5 *Clitipho cum ſpe pendebit a mi*] Plenior videtur lectio libri Be bini, *cum in ſpe.* ut ſit ordo, Cu Clitipho pendebit animi in ſpe. Pla tus in Mercatore:

Obſecro diſſolve jam me: nimis d
animi pendeo.

FAERNUS. Ret hoc: noſtri perperam *Cum ſpe.* An II, 1, 3.

Ut animus in ſpe atque in timo
uſque antehac attentus fuit.

9 *Mea Phrygia audiſtin, ho iſte modo quam villam demonſtravi* O. l. s. hanc collocationem haben *audiſtin modo homo iſte quam:* Bembinus, Victorianus, & Decu

Quid haec coéptat? B. *dic me hic óppido eſſe invitam atque adſervári:*
ım áliquo pacto vérba me his datúram eſſe et ventúram.
Perii hércle. Bacchis, máne, mane: quo míttis iſtanc quaéſo?
: máneat. B. *i.* SY. *quin éſt paratum argéntum.* B. *quin ego máneo.*
Atquí jam dabitur. B. *út lubet. num ego inſto?* SY. *at ſcin quid ſódes?*
Quid? SY. *tránſeundum núnc tibi ad Menedémum eſt, et tua pómpa*
ráducenda eſt. B. *quám rem agis, ſcelus?* SY. *égon? argentum cúdo,*
l tíbi dem. B. *dignam mé putas, quam inlúdas?* SY. *non eſt témere.*

hanc, *audiſtin modo iſte homo* ita verſui optime conſulitur, ut iambum habeat in quarta, eliſo ı *s*, ex *iſte*, ut ſit in tertia da-. ſane Bembinus habet *audiſti*. ꝉNUS. Omnes noſtri, *Audi-* & *Homo iſte*. Recte tamen iani,
ı *Phrygia audiſtin, modo iſte* ıomo.
ṛimam hic corripit.

Quid inceptat] Omnes noſtri: *haec inceptat*. Repone: *Quid* ›eptat? Ita Phorm. IV, 3, 21. *d hic coeptat? aut quo evadet* ıodie?
›n pauci ex noſtris Codices iti- habent *Inceptat*.

Atque ſervari. Omnes fere *ıtque aſſervari*, ut verſus ex-. FAERNUS. Noſtri etiam *s Adſervari*.

Verba his me daturam] O. l. s. ı *me his daturam*. quae collo- iambum conſtituit in quarta. RNUS. Sic & omnes noſtri.

Jube maneat. BAC. *abi*] Li- Bembinus, *i*, quo quidem › melius habet verſus. FAERNUS. Noſtri omnes *Abi:* quod corripere ſolet ultimam. Iidem habent, *Quin ego hic maneo:* quo etiam modo ſtabit verſus.

16 *At ſcin quid ſodes?*] Fruſtra vir doctus *Scin?* BAC. *Quid ſodes?* Quia, inquit, iſtanc interrogandi formulam non ſatis intelligo. *Scin quid ſodes*, ſubaudi *Facias*, ut libri bene multi hic in textu addunt; vel *Facere te velim*. Sic Phorm. I, 2, 61. *Scin quam? quo evadat vide:* ſubaudi *Amare coepit*. Alibi plene protulit, ut Hec. V, 1, 27. *Lepida es. ſed ſcin quid volo potius ſodes facias? Quid? cedo.*

17 *Quid?* SY. *tranſeundum eſt nunc tibi ad Menedemum*] O. l. s. praeter Bembinum, non poſt *tranſeundum*, ſed poſt *Menedemum* habent verbum *eſt*, etiam ex ratione verſus. FAERNUS. Sic & noſtri habent.

18 SY. *Egon? argentum cudo*] Liber Bembinus, *ego*. & melior eſt numerus. FAERNUS. Immo deterior accentus *Scelús. Ego? ar.* quam *Scelus. Egon? ar.* Noſtri omnes *Egon?*

BA. *Etiámne tecum hic rés mihi eſt?* SY. *minimé: tuum tibi réddo.*

BA. *Edtur.* SY. *ſequere hac: heús, Dromo.* DR. *quis mé volt?* SY. *Syrus.* DR. *quid éſt rei?*

SY. *Ancillas omnis Bácchidis tradúce huc ad vos própere.*

DR. *Quamobrém?* SY. *ne quaeras: écferant, quae ſécum huc attulérunt.*

Sperábit ſumptum ſibi ſenex levátum eſſe harunc ábitu:

Ne ille haút ſcit, hoc paulúm lucri quantum eii damni appórtet.

Tu néſcis, id quod ſcis, Dromo, ſi ſápies. DR. *mutum dices.*

ACTUS IV. SCAENA V.

CHREMES. SYRUS.

ITA mé di amabunt, út nunc Menedemí vicem
Miſerét me; tantum déveniſſe ad eúm mali.

20 *Etiamne tecum hic mihi eſt? Minime: tuum tibi reddo. Eatur*] *Etiamne*, quod non adverterunt Interpretes, eſt Adhuc, amplius, diutius. Non igitur indignatur, quod cum ſervo ſibi res ſit; ſed quod tam diu & fruſtra; cum promiſſa ejus, decem minae, non appareant. Reſpondet Syrus: *Minime*, diutius: Reddo tibi *tuum*, hoc eſt, quod tibi pollicitus ſum. Adel. II, 2, 41. *Meum mihi reddatur.*

23 SY. *Ne quaeras: & ferant*] Idem liber, *ne quaeras: efferant.* quod ita, id eſt ſine conjunctione, venuſtius videtur. FAERNUS.

Vir eruditus miratur, cur Faerno minus placuerit, *Et ferant*, quod omnes praeter Bembinum codices habent. Jure hoc Faernus; quia quae intro adtulerant, *Eſ[illegible]enda* erant; non ſolum ferenda. Quod ceteri *Et ferant* habeant, inde factum eſt, quia antiqui *Ecferant* ſcribebant, ut nunc in veterrimo Plauti codice ſemper eſt ſcriptum; & Terent. hic IV, 3, 31. *Ecfero.*

24 *Levatum eſſe harum abitu*] Ex libro Bembino & aliis antiquis, verſusque ratione, ſcribe *harunc*. FAERNUS. Etiam unus ex noſtris omnium veterrimus *Harunc*.

26 *Tu neſcis quod ſcis Dromo*] Hic quoque ex verſus ratione, & ex o. fere l. s. poſt *neſcis*, adde dictionem *id*. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Id*.

5 *Ita magno deſiderio fuit ei filius*] Hic verſus ab uno ex Regiis abeſt. Certe ſpurius eſt, & ex nota marginali huc irrepſit. Cur enim *Fuit?* cur non praeſenti tempore *Eſt?* Ille ſcilicet, quem nondum a reditu viderit; & cujus deſiderium tantum abeſt ut *Fuerit:* ut in horas jam creſcat. Adde, quod verſu abhinc tertio rurſus veniat *Filius*, & in fine itidem; nimis invenuſte.

7 *Cotidianos fieri*] Etiam hoc Magiſtrorum facinus eſt, qui nihil priſci ſaporis volebant relictum.

Illáncine mulierem álere cum illa fámilia?
Etſi ſcio, hoſce aliquót dies non ſéntiet:
[Ita magno deſiderio fuit ei filius.]
Verum úbi videbit tántos ſibi ſumptús domi
Cotídiano fieri, nec fieri modum,
Optábit rúrſum ut ábeat ab ſe filius.
Syrum óptume eccum. SY. *céſſo hunc adoriri?* CH. *Syre.* SY. *hem.*
CH. *Quid éſt?* SY. *te mi ipſum jámdudum exoptó dari.*
CH. *Vidére egiſſe jám neſcio quid cúm ſene.*
SY. *De illó quod dudum? dictum ac factum réddidi.*
CH. *Bonán fide?* SY. *bona.* CH. *hércle non poſſúm pati,*
Quin tibi caput demúlceam: accede húc, Syre:
Faciám boni tibi áliquid pro iſta re, ác lubens.
SY. *At ſi ſciar quam ſcíte in mentem vénerit.*
CH. *Vah, glóriare evéniſſe ex ſenténtia?*
SY. *Non hércle vero, vérum dico.* CH. *díc quid eſt?*

Tantos cotidianos ſumptus non placet: immo, Tantos ſumptus *cotidie fieri.* Hoc & dictu communius eſt, & plus in ſe habet. Atque hoc ipſum dixit auctor; modo ut veram lectionem revocemus.

Verum ubi videbit tantos ſibi ſumptus domi
Cotidiano fieri, nec fieri modum.

Cotidiano adverbium. idem quod *Cotidie.* Plaut. Capt. III, 5, 66.

Ibi cum alii octonos lapides effodiunt, niſi
Cotidiano ſeſquiopus confeceris.

Cariſius in Adverbiis p. 177. *Cotidiano* numerat ex Afranio & Frontone. Cicero in Verrem IV, 8. *Res illum divinas apud eos deos feciſſe in ſuo ſacrario prope cotidiano facere vidiſti.* Sic ibi codices vetuſti, non *Cotidie.* Plinius Hiſt. XI, 56. *Palpebrae in genis homini utrimque: mulieribus vero etiam infectae quotidiano.* Cor. Nepos Dione: *Quibus bonis, cum quotidiani maximi ferent ſumptus, pecunia deeſſe coepit.* Etiam hic legendum, *Quotidiano* jam alii viderunt.

8 *Optabit rurſum*] Hos verſus ita ordina ex libro Bembino, & aliquibus aliis:

Optabit rurſum ut abeat ab ſe filius.
Syrum optume eccum. SY. *ceſſo hunc adoriri.*
CH. *Syre.* SY. *hem.*

FAERNUS.

10 *Te mihi ipſum dudum exoptabam dari*] Liber Bembinus, & aliquot alii habent *jamdudum optabam;* & hunc verſum ita ordina ex l. s.

CH. *Quid eſt?* SY. *te mihi ipſum jamdudum optabam dari.*

FAERNUS.

Optabam ab antiquis correctoribus eſt. Noſtri codices *Exoptabam.* Lege,

Quid eſt? te mi ipſum jamdudum exopto dari.

Vide ad And. I, 4, 1.

13 *Bonan fide?* SY. *bona hercle.* CH. *Non poſſum pati*] Immo ſic diſtingue,

Bonan fide? SY. *Bona.* CH. *Hercle non poſſum pati.*

SY. *Tui Clitiphonis éſſe amicam hanc Bácchidem*
Menedémo dixit Clínia; et ea grátia
Se eam tráduxiſſe, né tu id perſentíſceres.
CH. *Probé.* SY. *dic ſodes.* CH. *nímium, inquam.* SY. *im*
ſic ſatis.
Set pórro auſculta; quid ſuper falláciae eſt.
Se deinde dicit tuám vidiſſe filiam:
Eius ſibi complacitam fórmam, poſtquam aſpéxerit:
Hanc cúpere uxorem. CH. *módone quae inventa éſt?* SY. *ea*
Et quidem jubebit póſci. CH. *quamobrem iſtúc, Syre?*
Nam prórſus nihil intéllego. SY. *vah, tárdus es.*
CH. *Fortáſſe.* SY. *argentum dábitur eii ad núptias,*
Aurum átque veſtem quí, teneſne? CH. *cómparet?*
SY. *Id ípſum.* CH. *at ego illi néque do neque deſpóndeo.*

21 *Secum adduxiſſe*] Deeſt *Se;* cum prius non *Se* ſed *Bacchidem* dixerit. Lege,

Se eam traduxiſſe.

ut IV, 3, 44.

Age, age, traducatur Bacchis.

& IV, 4, 22,

Ancillas omnes Bacchidis traduce hue ad vos propere.

& 18.

Tua pompa Eo traducendaſt.

22 *Immo ſic ſatis*] Liber Bembinus & Vaticanus, *ſi ſcias*, & infra, *ſeſe ipſe dicit*, non *dicet.* FAERNUS.

Ex duobus iſtis Faernus dedit *Si ſcias:* nollem factum: id enim habuimus v. 16. Noſtri omnes *Immo ſic ſatis.* Recte. Cum laudaret ſallaciam Chremes *Probe*, *Nimium;* Syrus ficta modeſtia reſpondet, *Sic ſatis;* mediocriter.

23 *Set porro auſculta quod ſupereſt fallaciae*] Codex vetus Lindenbrogii *Quod ſuper fallaciae eſt.* Repone,

Set porro auſculta, quid ſuper fallaciae eſt.

Quattuor ex Noſtris *Quid*, non *Quod.*

24 *Seſe ipſe dicit tuam vidiſſe filiam*] Duo optimi Faerniani (ut ad v. 22) *Dicit;* & ſic ex Regiis unus. Sed quid quaeſo ſibi vult *Seſe ip* Putidum hoc & inſulſum. Q enim alius hoc diceret? Repone:

Se deinde dicit tuam vidiſſe filia

Habes ſupra v. 20. *Menedemo di Clinia*, Bacchidem Clitiphonis eſ *deinde ſe dicit* vidiſſe tuam fili & eam uxorem cupere. Sic IV, 23. *Dicam: quid deinde?* Hea Prol. v. 3.

Id primum dicam: deinde qu veni eloquar.

26 *Hanc ſe cupere uxorem, mo quae inventa'ſt?* SY. *eam*] Nun roſior eſt hic verſus in libris Be bino & Victoriano:

Hanc cupere uxorem. CH. *mod quae inventa'ſt?* SY. *eam.*

Videtur & Baſilicanus habuiſſe *n done*, ſed pars ultima ejus dictio abraſa eſt. FAERNUS.

28 *Nam prorſus nihil intelleg* Parvi hoc refert, liber tamen Be binus habet, *prorſum.* FAERNU Omnes noſtri *Prorſus:* quod m lius eſt. Nam *Prorſus* abjecta trochaeus eſt, ad Graeci metri m rem.

31 SY. *Id ipſum.* CH. *at illi e neque do, nec ſpondeo*] O. l. s. *ego illi;* qua collocatione id qu ſequitur hujus verſus ſtare non p

SY. *Nam quámobrem?* CH. *quamobrem? mé rogas? homini?*
SY. *út lubet.*
Non égo dicebam ſério, ut illam illí dares:
Verum út ſimulares. CH. *nón meumſt ſimuládtio:*
Ita tu íſtaec tua miſcéto, ne me admíſceas.
Ego, cuí daturus nón ſum, ut ei deſpóndeam?
SY. *Credébam.* CH. *minime.* SY. *ſcíte poterat fíeri:*
Et ego hóc, quia dudum tú tantopere júſſeras,
Eo coépi. CH. *credo.* SY. *céterum equidem iſtúc, Chreme,*
Aequí bonique fácio. CH. *atqui cum máxume*
Volo té dare operam ut fiat, verum aliá via.
SY. *Fiát: quaeratur áliud, ſed illud quód tibi*
Dixí de argento, quód iſta debet Bácchidi,
Id núnc reddendumſt illi: neque tu ſcílicet

teſt, niſi legas *deſpondeo*, ut in Victoriano, Vaticano, Baſilicano, & omnibus aliis fere, tam antiquis, quam recentibus libris eſt. nec me ab hoc dimovet diſtinctio Donati dicentis, *ſpondere patrem puellae, deſpondere patrem adoleſcentis:* perſpicue enim apparet poetam hanc diſtinctionem negligere: cum infra in perſona ejuſdemmet Chremetis, patris puellae, dicat:

Egon, cui daturus non ſim, ut ei deſpondeam?

in quo verſu legimus, *non ſum*, ex libro Bembino, & multis aliis, cum in Baſilicano & aliquibus aliis ſit, *non ſim.* utraque lectione verſus ſtat, vel abjiciendo *n*, ex *egon*, vel eam dictionem in unam ſyllabam contrahendo. FAERNUS. Sic & noſtri.

32 *Non? quamobrem?*] Lege, *Nam quamobrem?* Eun. V, 2, 58. *Nam quid ita? Rogitas?*

33 *Non ego in perpetuum dicebam ut illam illi dares*] Liber Bembinus,

Non ego dicebam, in perpetuum ut illam illi dares.

FAERNUS.

Noſtri omnes *Perpetuo:* ut And. III, 3, 32. de filia, quam Pamphilo jam deſponderat,

At ego non poſſe arbitror
Neque illum hanc perpetuo habere, neque me perpeti.

Perpetuo habere eſt ſine diſcidio & repudio. Nota illud *Poſſe.* Habere quidem potuit, dante patre: ſed *Perpetuo* habere non potuit; quia mores & animus diſcrepabant. Minime igitur hic convenit. Repone,

Non ego dicebam ſerio, ut illam illi dares:
Verum ut ſimulares. Non meumſt ſimulatio.

Non ſerio dicebam, ut dares; ſed ſimulares te daturum; dum ego argentum aufero. Supra III, 2, 30.

Jocone an ſerio ille haec dicat, neſcio.

Meum eſt; (non ut vulgo *Mea*) mei moris, ingenii, officii. ut, *Non eſt mentiri meum.* In vetere ſcriptura, *pptuo*, *ſerio*, ſatis propinqua ſunt.

40 *Atqui tum maxime*] Liber Bembinus, *quam maxime.* ego lego *cum maxume*, uſitatiſſimo antiquis dicendi modo: ut & habet Vaticanus liber, & habebat Victorianus. FAERNUS. Etiam ex noſtris veterrimus *Cum maxume.*

Eo nunc confugies, quid mea? num mihi datumſt?
Num juſſi? num illa oppignerare filiam
Meám me invito pótuit? vere illúd, Chreme,
Dicúnt, jus ſummum ſaépe ſumma eſt málitia.
CH. *Haut fáciam.* SY. *immo aliis ſi licet, tibi n*
licet.
Omnés te in lauta eſſe ét bene aucta ré putant.
CH. *Quin égomet jam ad eam déferam.* SY. *immo filium*
Jube pótius. CH. *quamobrem?* SY. *quia enim in hu*
ſuſpicioſt
Tranſláta amoris. CH. *quid tum?* SY. *quia vidébitur*
Magis veriſimile id éſſe, cum hic illi dabit:
Et ſimul conficiam fácilius ego, quód volo.
Ipſe ádeo adeſt: abi: éffer argentum. CH. *éffero.*

47 *Verum illud, Chreme, Dicunt*] Repone, *Vere.* Adel. I, 1, 3. *Profecto hoc vere dicunt.* Et V, 8, 32.

Dictumſt vere; & re ipſa fieri oportet.

Si *verum* retines, tum lege *Dictumſt* pro *Dicunt.* *Dictum*, nomen, non participium.

48 *Saepe ſumma malitia eſt*] *Eſt malitia*, liber Bembinus numero meliore: nam in trimetris non fere invenias tribrachum in quinta. FAERNUS. Sic & unus e Regiis.

50 *Omnes te in lauta & bene acta parte putant*] Verſus impeditus. FAERNUS.

Omnes te in lauta & bene acta parte putant.

Sic dedit Faernus; ſed de verſu recte conſtituendo deſperavit. At vir eruditus ex novo ſuo Licentiarum penu curva omnia jubet recta eſſe: *Parti* pro *Parte* a Rivio ſumit: & deinde *Aucta* legens pro Faerni *Acta*, ex *Bene auc* legitimum Anapaeſtum facit, ob poteſtatem illam Diphthongi ſibi tantum cognitam. Plura conatur, quae piget examinare. Tu repone,

Omnes te in lauta eſſe & bene aucta re putant.

Eſſe, hoc eſt, *Es* cum virgula ſuperne, abſorptum ab *Et*: ex *re* factum eſt *pte*: ſic enim cum virgula ſcribi ſolitum eſt *Parte*. *Bene aucta re*, hoc eſt, ex paupere aut mediocri divitem te factum eſſe. Sic enim res erat, ut conſtat ex IV, 54. *Olim nihil minus, quam ut c... perem mihi filiam*; nimirum ob rem curtam, *Aucta re*, non *Parte*. Horat. Epiſt. I, 16, 68.

Semper in augenda feſtinat & ... ruitur re.

Ep. I, 7, 51.

Nunc i, rem ſtrenuus auge.

Serm. I, 4, 32.

Aut ampliet ut rem.

Te eſſe *in re* lauta & bene auct... Idem Ep. I, 20, 20.

Me libertino natum patre & in ... nui re.

Ceterum ex noſtris unus regius, ... ter Academicus *Aucta*; ceteri *A...*

52 *In eum ſuſpicioſt*] Melio... noſtri magno numero *In hunc.*

6 *Ut te omnes equidem*] Pleriq... l. s. inter quos Bembinus, *ut te q... dem omnes.* pauci, *ut te omnes q... dem.* nullus vero eſt liber, ubi

Actus IV. Scaena VI.

CLITIPHO. SYRUS.

CL. *NULLA eſt tam facilis rés, quin difficilis fiet,*
Quam invítus facias. vél me haec deambulátio,
Quam nón laborióſa, ad languorém dedit.
Nec quicquam magis nunc métuo, quam ne dénuo
Miſer áliquo extrudar hinc, ne accedam ad Bácchidem.
Ut té quidem omnes dí deae quantúmſt, Syre,
Cum túo iſto invento cúmque incepto pérduint.
Hujúſmodi mihi res ſémper comminíſcere,
Ubi me éxcarnufices. SY. *íbin hinc quo dígnus es?*
Quam paéne tua me pérdidit protérvitas!
CL. *Veliem hércle factum, ita méritu's.* SY. *meritus? quómodo?*

gatur, *ut te omnes equidem.* quod vero ſequitur, *Di deaeque quantum eſt Syre:* in ſcanſione impeditum eſt. aliqui ut verſui conſulerent, conjunctionem *que* ſuſtulerunt; quod contra omnium librorum fidem eſt, quos quidem nos viderimus. FAERNUS.

Ut te quidem omnes di deaeque quantumſt, Syre.

Verſum in ſcanſione impeditum eſſe & Faernus fatetur. At vir eruditus, cui nihil extra eſt in nuce duri, *Quantum* triſyllabon eſſe vult, & ex *Que quan* anapaeſtum facit. Poſtea hujus eum poenitet, & *Que* vi caeſurae produci, rectius fore exiſtimat. Hoc eſt, alio digitos, alio aures diviſiſſe. Si has conſuluiſſet; ut *Dí deaequé, Deae* mutum in Theſi, & *Qué* in Arſi elevatum, iis inſonuerit; ſtatim averſarentur, niſi ſorde collecta obſurduerint. Recte, qui apud Faernum *Que* ſuſtulerunt:

Ut té quidem omnes dí deaé, quantumſt, Syre.

Vide nos ſupra ad Eun. II, 3, 10.

7 *Cum iſtoc invento cumque incepto perduint*] Sic dedit Faernus; dubito an ex libris: Noſtri enim omnes *Tuo* addunt, *Cum tuo iſtoc.* Lege ex vetuſtiſſimo noſtro,

Cum tuo iſto invento cumque incepto perduint.

Tuo magnam hic elegantiae partem facit. Adel. IV, 6, 1. *Ut, Syre, te cum tua*

Monſtratione magnus perdat Juppiter.

And. V, 4, 38.

Dignus es Cum tua religione, odium.

9 SY. *I tu hinc quo dignus es*] Magis antiqua videtur lectio libri Victoriani, *In hinc;* & ſic quoque verſus ſtat. Bembinus habet, *Is hinc.* FAERNUS.

Ubi me excarnufices. In hinc quo dignus es.

Sic dedit Faernus, verſu una ſyllaba juſto breviore. Repone,

Ubi me excarnufices. Ibin hinc quo dignus es?

ut Eun. III, 3, 30. *Malam rem hinc ibis?* At vir doctus aliud ſuſpicatus eſt, *I, ſis, hinc quo dignus es. Sis,* ut notum, perinde eſt ac *Si vis.* Fruſtra ea conditione malum imprecatur, *I in malam rem, ſi vis;* ſi volens lubensque eas.

Ne me iſtuc prius ex te aúdiviſſe gaúdeo,
Quam argéntum haberes, quód daturus jám fui.
CL. *Quid ígitur tibi vis dícam? adiſti míhi manum:*
Amícam adduxti, quám non liceat tángere.
SY. *Jam nón ſum iratus. ſèt ſcin ubi nunc ſit tibi*
Tua Bácchis? CL. *aput nos.* SY. *nón.* CL. *ubi ergo?* SY. *a*
Cliniam.
CL. *Peril.* SY. *bono animo es: jam árgentum ad eam défe*
Quod ei és pollicitus. CL. *gárris. unde?* SY. *a tuó patre.*
CL. *Ludis fortaſſe me.* SY. *ípſa re experibere.*
CL. *Ne ego fórtunatus hómo ſum. deamo té, Syre.*
SY. *Set páter egreditur. cáve quicquam admirátus ſis,*
Qua caúſa id fiat: óbſecundato ín loco:
Quod ímperabit fácito: loquitor paúcula.

12 *Audiſſe gaudeo*] O. l. s. *audiviſſe;* & ſuſtentatur verſus contractione hujus verbi in antibacchium. FAERNUS.

Ride iſtum Antibacchium. Pone, inquit, *Audiviſſe*, ſed contrahatur in *Audiſſe*. Cur non itaque & ſic ſcribatur?

Ne me iſtuc ex te prius audiſſe gaudeo.

Sed cum omnes ubique codices *Audiviſſe* habeant; lege cum codice Petrenſi,

Ne me iſtuc prius ex te audiviſſe gaudeo.

& melior ſane conſtructio eſt. Infra, V, 4, 8. *Cave iſtuc verbum ex te audiam;* & alibi. Vir doctus, ſi *Me* deleatur, numeros fore meliores putat. Immo deteriores: tum enim *Prius* in Theſi delitеſcet contra morem pronuntiandi.

14 *Quid igitur dicam tibi vis? abiſti, mihi Amicam adduxti, quam non liceat tangere*] Sic a Faerno eſt; qui nihil adnotat. Quid hic vir eruditus? In textum adſcivit, *Abiiſti*, verſu ait poſtulante; & confectum dedit negotium. Ego vero ſententiam hic, non numeros deſi-
dero. Quorſum enim illud *Abi*
Syrus nuſquam abierat, domi
in ſcaena permanſerat: Clitiph
qui *abiit*, & invitus, *deambulat*
Si hoc, ut eſt, verum eſt, ſine
bio latet altius mendum. Sane
ſtri *Abiſti*, ut & Faerniani. P
terea univerſi ſic verba diſpon
Quid igitur tibi vis dicam? Ex
veſtigiis veram lectionem indag
quae ſic ſe habet,

Quid igitur tibi vis dicam? a
mihi manum:
Amicam adduxti, quam non l
tangere.

Adire manum alicui, eſt fallere,
cipere, fruſtrari, os ſublinere:
recta manu aliquid, quaſi dat
ſis, oſtentare; & cum is acce
rum ſe putat, retro trahere. A
mihi manum, me inludificatus
Pro beneficio oſtentaſti, te Ba
dem huc adducturum; quam a
ctam tangere non licet. Unde
rus, ſibi conſcius hoc vere
Jam non ſum, inquit, *iratus*. I
tus Aul. II, 8, 8.

Ita illis impuris omnibus adii
num.

Caſ. V, 2, 54.

Quid nunc ſatin lepide aditu
vobis manus?

Actus IV. Scaena VII.

Chremes. Clitipho. Syrus.

CH. *UBI Clitipho nunc?* SY. *éccum me, inque.* CL. *eccum hic tibi.*
CH. *Quid rei eſſet dixti huic?* SY. *dixi pleraque ómnia.*
CH. *Cape hóc argentum, ac défer.* SY. *i. quid ſtás, lapis?*
Quin áccipis? CL. *cedo ſáne.* SY. *ſequere hac me ócius:*
Tu hic nós, dum eximus, ínterea opperíbere:
Nam níhil eſt, illic quód moremur díutius.
CH. *Minás quidem jam décem habet a me filia,*
Quas pró alimentis éſſe nunc ducó datas;
Hasce órnamentis cónſequentur álterae;

Poen. II, 1, 11.

Eo pacto avarae Veneri pulchre adii manum.

Magiſtri veteres, cum hoc aut non intelligerent, aut ut nimis antiquum ſpernerent, locum ſuis diſcipulis cum magno ſententiae damno interpolabant.

17 CLIT. *Ubi igitur?*] Omnes fere l. s. *ubi ergo?* quod expeditiorem verſum facit. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

19 CL. *Garris. unde id?*] Particula *id*, non eſt in libro Bembino, ut & exigit verſus. FAERNUS. Sic & unus ex noſtris. Ceterum plerique omnes recte addunt *Es: Quod et es pollicitus.*

22 *Cave quicquam admiratus ſies*] Omnes quidem libri ita, ſed ratio verſus exigit *ſis*, ut ſit iambus in fine ſenarii, eliſo ex *admiratus s.* FAERNUS.

SY. Qua cauſa id fiat, obſecundato in loco.
Sed pater egreditur. cave quicquam admiratus ſis.
Quod imperabit, facito: loquitor paucula.

Certiſſima eſt Mureti emendatio, quae verſum hic ſecundum ante primum tranſponit. Si hoc non fit, bis ſine ullo ſenſu haeret ſententia. *Qua cauſa id fiat,* quorſum pertinebit? *Cave quicquam admiratus ſis,* abſolute ſic poſitum, quo conſilio praecipit Syrus? an philoſophatur ut ille alter: *Nil admirari prope res eſt una,* Clitipho, *Solaque quae poſſit facere & ſervare beatum?* Rem hoc loco ſtultam & putidam. Verſibus vero tranſpoſitis, plana ſunt omnia: *Cave quicquam admiratus ſis, qua cauſa id fiat:* id ſcilicet, quod pater tibi decem minas det ad Bacchidem deferendas.

1 *Ubi Clitipho nunc eſt?*] Scribe, *Ubi Clitipho nunc?* ut deleatur *Eſt.* *Clitipho* enim nequit ultimam corripere. Eun. IV, 7, 10. *Ubi alii? Qui malum alii?* Poſſis etiam, *Ubi Clitipho eſt nunc?* vel cum uno ex Regiis, *Ubi nunc jam eſt Clitipho?*

3 *Hei, quid ſtas lapis?*] Liber Bembinus, pro *hei*, *ii* habet, quam lectionem per unicum tamen *i*, recipio. FAERNUS. Noſtri meliores *Ei:* ceteri *Hei.*

8 *Quas pro alimentis*] Liber Vaticanus, *quas hortamentis.* ita & Baſilicanus, ſed ſine aſpiratione. Victorianus & Decurtatus, *Quas pro ornamentis.* Bembinus *quas ornamentis;* recentiores omnes, *quas*

Porro haéc talénta dótis adpoſcét dúo.
Quam múlta, juſta injúſta, fiunt móribus?
Mihi núnc, relíctis rébus, inveniúndus eſt
Aliquis, labore invénta mea cui dém bona.

Actus IV. Scaena VIII.

Menedemus. Chremes.

ME. *MULTO ómnium me núnc fortunatiſſimum*
Factúm puto eſſe, gnáte; cum te intéllego

pro alimentis. ego ſuſpicor aliquid ineſſe mendi. FAERNUS.

Eadem eſt & in noſtris lectionis varietas. Unus ex melioribus *Hortamentis:* quod Eugraphius agnoſcit, & interpretatur *Nutrimentis: Hortatores enim dicuntur*, inquit, *qui equos nutriunt.* Idem vocabulum in Plautum quoque irrepſit. Capt. III, 4, 82.

Hortamenta abſunt: Ajacem, hunc cum vides, ipſum vides.

Sic ibi habent plerique codices: & in unius margine hoc adſcriptum eſt: *Hortamenta, flagella, quibus aurigae utuntur, cum equos hortantur: Ajax maſtigophorus.* Vide Grammaticorum nugas: ſi illum audis, *Hortator* eſt, qui eos *Nutrit;* ſi hunc, qui *Flagellat.* Vetus codex Camerarii *Ornamenta* ibi legit; ut & hic legendum. *Ornamenta* ſunt veſtimenta. Ceterum in venditione & emptione mancipiorum, ſeparatim olim agebatur; tantum dabis pro nudo corpore, tantum pro veſtimentis ſive ornamentis: ut hodie in equo vendendo Phalerae & Ephippia ſeparatim aeſtimantur. Inde Paraſitus apud Plaut. Stich. II, 1, [I, 3,] 18.

Nunc ſi ridiculum quaerat hominem quiſpiam,
Venalis ego ſum cum ornamentis omnibus.

Quin & apud Comicos, minae, ut hic, decem ſtatum pro veſtimentis pretium erat. Plaut. Curc. II, 3, 65.

Quia de eo emi virginem,
Triginta minis: veſtem, aurum:
& pro his decem accedent minae.

Perſ. IV, 4, 119.

Tuo periclo haec ſexaginta dabitur argenti minis:
Heus tu, etiam pro veſtimentis, his decem accedant minae.

Recte ergo opinatur Chremes, alteras decem minas pro ornamentis ſive veſtimentis Bacchidi (quod non adverterunt interpretes) adhuc ſibi ſolvendas eſſe.

10 *Porro haec talenta dotis apposcent duo*] Liber Bembinus, *apposcunt.* quod & placet; magis enim convenire hic videtur praeſens tempus, nubili jam puella. FAERNUS.

Porro haec talenta dotis adpoſcunt duo.

Sic Faernus ex Bembino; noſtri omnes *Adpoſcent.* Sive autem *Adpoſcunt*, ſive *Adpoſcent* legeris; quaero, quaenam ſint iſta *Haec*, quae hoc adpoſcant? Guyetus *Hae* legit, & *Minas* intelligit: (& ſic ſane Codex C. C.) cui accedit vir doctus, qui *Haec* feminino genere accipit, ut Eun. III, 5, 34. & alibi. Quomodo vero *Hae* minae viginti, quae Bacchidi darentur, adpoſcunt duo talenta dotis, quae marito genero darentur? Quid commercii eſt inter Bacchidis minas, & generi

Reſipiſſe. CH. *ut errat.* M. *té ipſum quaerebam, Chreme:*
Servá, quod in te eſt, fílium et me et fámiliam.
CH. *Cedo quid vis faciam?* M. *invéniſti hodie fíliam.*
CH. *Quid tum?* M. *hánc uxorem ſibi dari volt Clínia.*
CH. *Quaeſó, quid hominis és.* M. *quid?* CH. *jamne oblítus es,*
Intér nos quid ſit dictum de fallácia,
Ut eá via abs te argéntum auferretúr? M. *ſcio.*
CH. *Ea rés nunc agitur ípſa.* M. *quid narrás, Chreme?*
Immo haéc quidem quae apút me eſt, Clitiphónis eſt
Amíca. CH. *ita ajunt: ét tu credis ómnia:*

talenta, ut hae iſta adpoſcant? Enimvero reponendum eſt,

Porro haec talenta dotis adpoſcet duo.

Haec, mea filia jam reperta, hoc dotis adpoſcet. Plaut. Ciſt. II, 3, 19.

Ubi tu locare in luculentam familiam,
Unde tibi talenta magna viginti pater
Det dotis.

11 *Quam multa injuſta ac prava fiunt moribus?*] Sic dedit Faernus, ſic omnes noſtri. Lege tamen & diſtingue:

Quam multa, juſta injuſta, fiunt moribus.

Sic plane Eugraphius: & ſic G. Fabricius ex conjectura dedit, probante Guyeto. Adel. V, 9, 33.

Quia non juſta injuſta prorſus omnia omnino obſequor.

Sic digna indigna &c. Hoc eſt, ſive juſta ſive injuſta ſint, moribus fiunt, & in communi vita dominantur.

12 *Mihi nunc relictis omnibus*] O. l. s. *relictis rebus.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

13 *Labore inventa mea cui dem bona*] Unus ex noſtris *Meo;* quod vir eruditus neſcit an verius ſit; ut Adel. V, 4, 21. *Eos meo labore eductos.* Non accedo: ſic enim *Labore* abſolute, infra V, 4, 17. *Ut ſerves, quod labore invenerit.* & V, 5, 6. *Mea bona ut dem Bacchidi dono ſciens.*

1 *Multo omnium nunc me*] Noſtri omnes, uno recentiore excepto, cum vett. Edd. *Multo omnium me nunc.* *Nunc* in Arſi eſſe debet; *Nunc*, cum te mutatum video.

6 *Hanc ſibi uxorem*] Omnes noſtri, *Hanc uxorem ſibi dari.*

7 CH. *Quaeſo quid tu hominis es?* ME. *quid?*] Plenior videtur lectio libri Bembini. M. *quid eſt?* nec verſus repugnat, eliſa ex verbo *es*, s litera. FAERNUS.

Quaeſo, quid tu hominis es? Quid eſt? Jamne oblitus es?

Fruſtra oneratur verſus. Noſtri univerſi rotundius:

Quaeſo, quid hominis es? Quid? Jamne oblitus es?

10 ME. *Quid dixti Chreme*] Liber Bembinus, *quid narras.* Sed hoc non magni refert. illud majoris momenti eſt ex verſu, qui ſequitur: *Erravi. ſic res acta eſt. quanta ſpe decidi.* in contextu libri Vaticani non eſſe niſi primam dictionem *erravi.* in Bembino vero illum verſum omnino non eſſe. & ſane eum eſſe ſubditicium ex inſequentibus patet, ubi Menedemus tum denique errorem ſuum agnoſcens, in haec verba prorumpit, *id eſt profecto: id amicae dabitur.* & interpoſito Chremetis aſſenſu, *vah, fruſtra igitur gaviſus miſer.* ita liquido apparet, quicquid ante haec eſt,

Et illam ájunt velle uxórem, ut cum deſpónderim,
Des, qui aúrum ac veſtem atque ália quae opus ſunt cómparet.
M. *Id éſt profećto: id amícae dabitur.* CH. *ſcilicet*
Datum íri. M. *ah, fruſtra ſum ígitur gaviſús miſer.*
Quidvis tamen iam málo, quam hunc amíttere.
Quid núnc renuntiem ábs te reſponſúm, Chreme?
Ne ſéntiat me ſénſiſſe, atque aegré ferat.
CH. *Aegré? nimium illi, Ménedeme, indulgés.* M. *ſine:*
Incéptumſt: perſice hóc mi perpetuó, Chreme.
CH. *Dic cónveniſſe, egiſſe te de nuptiis.*
M. *Dicám. quid deinde?* CH. *mé fa&turum eſſe ómnia,*
Generúm placere; póſtremo etiam, ſi voles,
Deſpónſam quoque eſſe dícito. M. *em, iſtuc vólueram.*
CH. *Tanto ócius te ut póſcat, et tu id quód cupis,*

diſſenſionem eſſe Menedemi & Chremetis, hoc contendente, Bacchidem amicam eſſe Cliniae: illo Clitiphonis. quid ergo opus fuit Menedemum hic dicere *erravi*, & cetera quae ſequuntur, paulo poſt eadem illa dicturum? quare eum verſum omnino delendum arbitramur. quae vero ſequuntur, ea ex libro Bembino perſonae Menedemi attribuimus:

Ea res nunc agitur ipſa. ME. *quid narras Chreme?*
Immo haec quidem, quae aput me eſt, Clitiphonis eſt
Amica! ita ajunt. CH. *& tu credis?* ME. *omnia.*
CH. *Et illum ajunt velle uxorem, ut cum deſponderis,*
Des qui aurum, ac veſtem, & alia quae opus ſunt, comparet.

ME. *Id eſt profecto.* Hic primo negat Menedemus, id quod aſſerit Chremes, ſcilicet per ſpeciem deſiderii nuptiarum fallaciam in ſe a Clinia filio intendi, ad extorquendum argentum, quod Bacchidi detur: non enim hanc ejus amicam eſſe, ſed Clitiphonis. contra aſſeverante Chremete id eſſe compoſitum inter adoleſcentes, ut Bacchis, amica Clitiphonis eſſe dicatur, atque ut Clinia uxorem velle ſe fingat, ut per ſpeciem uxoris ornandae, & nuptiarum apparandarum, argentum a patre accipiat, quod det Bacchidi. tandem Menedemus in opinionem Chremetis inducitur; actum demum dicit, *id eſt profecto*, & quae ſequuntur. FAERNUS.

Noſtri omnes *Dixti*. Soli Bembino debemus, quod ſpurius verſus hinc ejiciatur; qui fictus eſt ex II, 3, 9. *Vae miſero mihi, quanta de ſpe decidi.* Et inde etiam habemus, *Immo haec quidem quae aput me eſt:* cum noſtri perperam habeant, *Et quidem haec quae apud te eſt.* Tamen ex noſtris omnibus *Deſponderim* legimus, non *Deſponderis*. Et, *Ita ajunt: & tu credis omnia:* ſoli Chremeti tribuimus.

13 *Et illum ajunt velle uxorem*] Lege *Illam*. Supra IV, 3, 25.
Illam te amare & velle uxorem.

16 *Fruſtra igitur gaviſus miſer*] In omnibus libris eſt verbum *ſum*; in Bembino quidem, poſt *fruſtra*: in aliis poſt *igitur*. ſed antiquiorem lectionem admittendo, verſum ita expedimus, ut vox *fruſtra* hic ultimam corripiat, quod exemplo non caret: ex *igitur* vero *r*, elidatur. FAERNUS.

Quam ocíſſime ut des. M. *cúpio.* CH. *ne tu própediem,*
Ut iſtám rem vídeo, iſtius obſaturábere.
Set haéc ut ut ſunt, caútim et paulatím dabis,
Si ſápies. M. *faciam.* CH. *abi íntro: vide, quid póſtulet.*
Ego dómi ero, ſiquid mé voles. M. *ſané volo:*
Nam té ſcientem fáciam, quicquid égero.

ACTUS V. SCAENA I.

MENEDEMUS. CHREMES.

M. *'EGO me non tam aſtútum neque ita pérſpicacem eſſe ld ſcio:*
Sét hic adiutor méus et monitor ét praemonſtratór Chremes
Hóc mihi praeſtat: ín me quidvis hárum rerum cónvenit,
Quaé ſunt dictae in ſtúltum, caudex, ſtípes, aſinus, plúmbeus:
'In illum nil potéſt: exſuperat eius ſtultitia haec ómnia.

Leve hoc eſt, & facilem curam admittit. Lege pro *Vah*, quod dolenti magis convenit *Ah*. Sed aliud eſt, & paulo majus: Dixerat Menedemus, *Id amicae dabitur;* cui reſpondet Chremes, *Scilicet daturum.* Quem? Si ad *Dabitur*, diſerte reſpondes, dic (quae vera lectio eſt) *Scilicet datum iri. Scilicet* cum Infinitivo jungi, praeter haec exempla, etiam Magiſtri veteres docent.

25 *Deſponſam quoque eſſe dicito*] Ex *eſſe* unum *s*, elidendum, vel ex *deſponſam*, *m*. FAERNUS.

29 *Sed haec ita ut ſunt*] Ubaldinus Bandinellus legebat, *ſed haec ut ut ſunt;* & eſt in libro Vaticano. at in Bembino, *ſed haec uti ſunt:* quae placet lectio. FAERNUS.

Meliores tres ex noſtris, *Sed ut uti iſtaec ſunt:* Alter, *Sed haec uti ut ſunt.* Vel lege, *Haec ut ut ſunt*, vel *Ut ut iſtaec ſunt*. Nec hilum intereſt.

30 *Abi intro, vide quid poſtulent*] Liber Bembinus & Victorianus *poſtulet*, & Clinia ſubauditur; de quo jam dictum eſt, *tanto ocius te ut poſcat*. FAERNUS. Sic ex noſtris duo.

32 *Nam te ſcientem faciam*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, *te ſcientem faciam*. id eſt, tibi renuntiabo. ita habebat & Victorianus: ſed poſtea ex *ſcientem m*, abraſum eſt. FAERNUS. Duo ex noſtris, *Scientem;* ſed ex antiquiore *m* abraſum eſt. Recte tamen *Scientem;* non quod illud alterum non ſat bene ſe habeat, ſed quod hoc melius. Plaut. Aſin. I, 1, 33.

Propterea quod me non ſcientem feceris.

4 *Quae ſunt dicta in ſtultum*] Nota conſtructionem, *Harum rerum quae ſunt dicta*. Guyetus correctum voluit *Horum*. Immo repone ex duobus noſtris, uno 900 annorum, altero Regio, *Quae ſunt dictae*.

5 *In illum nil poteſt: nam exſuperat ejus ſtultitia haec omnia*] Pro *nil* o. l. s. habent *nihil;* quae tamen dictio in ſcanſione eſt contrahenda. Bembinus vero adverbium *nam* in contextu non habet. ſine quo ſermo conſuetudini accommodatior videtur. ut vero verſus ſit trochaicus, ut ceteri, eliſo ex *illum l*, prior ſyllaba corripienda; dictio ve-

Et illam ájunt velle uxórem, ut ... *...undere,*
Des, qui aúrum ac veſtem atque ... *ingenio iúdicas,*
M. *Id éſt profecto: id amicae* ... *céntics.*
Datum íri. M. *ah, fruſtra* ... *ac cúm Syro?*
Quidvis tamen iam málo ... *per témpus, Mene-*
Quid núnc renuntiem ...
Ne ſéntiat me ſenſ... ... M. *ómnia.*
CH. *Aegré? nimi...* ... *...git; quáſi qui cupiunt*
Incéptumſt: per...
CH. *Dic cón...* ... *ſervi vénere in mentém*
M. *Dicám.* ...
Generúm ... *...que hominum fingit ſcelus.*
Deſpó... ... *...um, id dicis?* CH. *id.* M.
CH. ...
... M. *mágis, ſi magis nóris,*
diff... me... de... ti...
... *tu auſculta.* CH. *mánedum,*
...
... *nuntiaſt filio;*
... *...monem ſcilicet,*
... *...illas, ópus eſſe: argentum út da-*

... verſus. Saepe occurrit apud Plautum.

20 *Sponſae veſtem, aurum, ancillas*] Liber Bembinus, & alii antiqui fere omnes, *atque ancillas:* ita etiam verſu requirente. FAERNUS.

Sponſae veſtem, aurum, átque ancillas opus eſſe, argentum ut dares.

Unus tantum e noſtris, et is recentior, habet *Atque.* Nempe a Correctoribus venit, ad verſum ſuſtentandum: ſententiae enim nocet, quae melius per Aſyndeta decurrit. Illud quoque invenuſtum prorſus, quod *Aurum* ſine accentu ſit, *Atque* in ictu. Inverſo ordine ſcripſit Auctor:

Sponſae aurum, veſtem, ancillas opus eſſe, argentum ut dares.

... repetitis. ... Veterrimi ... qui claudicat

CH. *qui non?* M. *non ínquam.* CH. *neque ipſe gná-*
? M. *nil prorſúm, Chreme.*
inſtáre, ut hodie cónficerentur núptiae.
Syrus meus? ne ís quidem quicquám?

neſcio. M. *équidem miror, qui ália tam pla-*
ſcias.
quoque Syrus idem míre finxit filium,
ulúm quidem ſubolat éſſe amicam hanc Cliniae.
Quid aïs? M. *mitto jam óſculari atque ámplexari: id*
nil puto.
CH. *Quíd eſt quod ampliús ſimuletur?* M. *váh.* CH. *quid eſt?*
M. *audi modo:*
'Eſt mihi ultimís conclave in ǽdibus quoddám retro,
Húc eſt intro látus lectus: veſtimentis ſtrátus eſt.
CH. *Quíd poſtquam hoc eſt fáctum?* M. *dictum fáctum huc abi-*
it Clítipho.
CH. *Sólus?* M. *ſolus.* CH. *timeo.* M. *Bacchis cónſecutaſt ílico.*
CH. *Sóla?* M. *ſola.* CH. *périi.* M. *ubi abiere intro, operuere*
óſtium. CH. *hem,*
Clinia haec fierí videbat? M. *quidni? mecum unà ſimul.*
CH. *Fili éſt amica Bácchis; Menedeme: óccidi.*

Ita ſupra II, 3, 7.

Aurum, veſtem; & veſperaſcit.

& 11.

Viden tu ancillas, aurum, veſtem: quam ego cum una ancillula.

Sponſae pronuntiandum eſt, quaſi eſſet *Sponſaï.*

21 *Non? quid non?*] Lege, *Qui non?*

24 *Quamobrem.* M. *Neſcio equidem*] Prava hic diſtinctio eſt, quae omnem ſententiae venerem extinguit. Repone,

Quamobrem, neſcio. M. *Equidem miror; qui alia tam plane ſcias.*

Miror te hoc neſcire, qui &c.

25. *Sed ille tuus quoque Syrus idem mire finxit filium*] Liber Bembinus & Victorianus, *ſed ille tuum*, ut ſit, tuum filium. FAERNUS. Tres ex noſtris *Tuum.*

26 *Ut ne paululum quidem ſubolat*] Hujus verſus ſecundus pes eſt trochaeus, tertius anapaeſtus, eliſo *m*, ex *paululum*, quamvis ſequente conſonante. FAERNUS. Etiam veterrimus noſter *Subolat.* Alter *Subolet.* Ceteri omnes *Suboleat.*

29 *Eſt mihi ultimis conclave in aedibus*] Liber Bembinus, & omnes fere alii, etiam ex antiquis, ita collocant, *Eſt mihi in ultimis.* procedet verſus, vel vitando ſynaloepham, vel disjungendo diphthongum in voce *aedibus.* FAERNUS. Atqui ea lectio ſola vera eſt, *Eſt mihi ultimis.* Neque enim ſynaloepha omitti, nec diſſolvi diphthongus iſte poteſt.

M. *Quamobrém?* CH. *decem diérum vix mi eſt fámilia.*
M. *Quid? iſtúc times quod ille óperam amíco dát ſuo?*
CH. *Immó quod amicae.* M. *ſí dat.* CH. *an dubium íd tibi eſt?*
Quemquámne tam animo cómi eſſe et leni putas,
Qui ſé vidente amícam patiatúr ſuam?
M. *Quidni? quo verba fácilius dentúr mihi.*
CH. *Derídes? merito. ut míhi nunc ego ſuſcénſeo.*
Quot rés dedere, ubi póſſem perſentíſcere,
Niſi ſi éſſem lapis? quae vídi? vae miſeró mihi.
At né illud haut inúltum, ſi vivó, ferent:
Nam iám. M. *non tu te cóhibes? non te réſpicis?*
Non tíbi ego exempli ſátis ſum? CH. *prae iracúndia,*

38 *Immo amicae*] L. s. fere o. *Immo quod amicae*, quae particula explendo & ſermoni & verſui neceſſaria eſt. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

39 *Quemquam animo tam communi eſſe, aut leni putas*] Et hic quoque o. fere l. s. inter quos Bembinus & omnes fere antiqui, praeter Baſilicanum, habent, *quemquamne*: aliqui vero pro *communi*, *comi*; quod mihi maxime placet. Sed multo maxima pars ita ſcriptum, ut & pro *communi* & pro *comi* accipi poſſit, hoc modo *cōi*. Movet me ut *comi* malim, non modo ratio verſus, qui, ſi *communi* legas, ſtare non poteſt; ſed etiam quod non fere vocabulum *communis* invenias in hac ſignificatione, qua hic ponitur, niſi (& id quidem judicio noſtro mendoſe) apud Suetonium, in vita Claudii, de quo in notationibus emendationum ejus auctoris fuſius diſſeremus. Sane & in quibuſdam libris impreſſis *comi* legi teſtatur Io. Rivius, ut ſciatur, non nos hoc primum advertiſſe, nec publicaſſe. certis tamen de cauſis lectionem vulgatam retinebimus. FAERNUS.

Pro *Aut*, noſtri fere omnes *Et*. Repone,

Quemquamne tam animo comi eſſe
& leni putas.

41 ME. *Ah ah eh*] Haec non ſunt in libro Bembino, & certe riſus non videtur habere hic locum. Sed nec verſus haec recipit. FAERNUS. Nec agnoſcunt plerique noſtri.

42 *Derides? merito mihi nunc ego ſuſcenſeo*] Lege & diſtipgue,

Derides? merito. ut mihi nunc
ego ſuſcenſeo.

ſic V, 4, 20.

Eheu, quam nunc totus diſpliceo
mihi.

44 *Niſi eſſem lapis*] L. o. s. *ni eſſem lapis*? FAERNUS. *Ni eſſém lapís*. Vides, quam incommode accentus fiant. Decem e noſtris habent *Niſi*. Lege igitur,

Niſi ſi éſſem lápis. quae vidi?
vae miſero mihi.

50 *Non poſſe auxiliarier*] Syllaba deeſt, quam typographi culpa excidiſſe credo. Siquidem codices noſtri univerſi, *Non poſſe te auxiliarier*. Taceant itaque, qui ſynaloepham hic omitti propter ſequentem diphthongum volunt.

51 *Quid faciam? Id quod me feciſſe aiebas parum*] Codex Regius, *Quid vis faciam?* An legendum,

Quid vis faciam? Id quod me fe-
ciſſe aibas parum.

Sed recte unus ex Meadianis, *Quod tu me*. Repone,

Quid faciam? Id quod tu mé fe-
ciſſe aibas parum.

Menedéme, non ſum apút me. M. *tene iſtúc loqui?*
Nonne id flagitiumſt, te áliis conſilium dare,
Foris ſápere, tibi non póſſe te auxiliárier?
CH. *Quid fáciam?* M. *id quod tu mé feciſſe aibás parum:*
Fac té eſſe patrem ut ſéntiat: fac ut audeat
Tibi crédere omnia, ábs te petere et póſcere:
Ne quam áliam quaerat cópiam, ac te déſerat.
CH. *Immo ábeat potius málo quovis géntium,*
Quam hic per flagitium ad inopiam redigát patrem:
Nam ſi illius pergo ſúppeditare ſúmptibus,
Menedéme, mihi illic vére ad raſtros rés redit.
M. *Quod incómmodi tibi in hác re accipies, niſi caves?*

Nuſquam, ſi memini, aliter Noſter, quam *Aibam*, *Aibas*, *Aibat*, per diſyllabon.

52 *Fac te eſſe patrem ſentiat*] Antiqua collocatio, *Fac te patrem eſſe.* FAERNUS.

Eſſe patrem Codex Academicus & Edd. vett. Praeterea veterrimus noſter, *Ut ſentiat.* Repone,

Fac te eſſe pátrem ut ſentiat; fac ut audeat.

Ut ſentiat, ut audeat. *Patrem* jam in iſtu habes: quod in recepta lectione obmuteſcit.

55 *Immo abeat potius multo quovis gentium*] Noſtri omnes,

Immo abeat multo male quovis gentium.

ut Hec. I, 2, 35.

Quaſi non tu multo malis narrare hoc mihi.

& Plautus,

Multo mavelim.

Praetulerim tamen alteram lectionem:

Immo abeat potius malò quovis gentium.

Satis enim eſt patri, ſe *Malle* dicere: ſe *Multo malle* durius & inclementius eſt. *Potius malo*, ut Adel. II, 2, 14.

Quin quicquid poſſem, mallem auferre potius in praeſentia.

Plaut. Stich. I, 2, 13.

Si manere hic ſeſe malint potius, quam alio nubere.

57 *Nam ſi illi pergam*] Liber Bembinus *pergo.* ita habuit & Victorianus. FAERNUS.

Recte *Pergo:* noſtri tamen omnes *Pergam.* Porro ex eis duo *Illius.* Repone,

Nam ſi illius pergo ſuppeditare ſumptibus.

Sic *Ejus ſumptus* III, 1, 44.

58 *Mihi illaec vere*] *Vero*, liber Bembinus. FAERNUS.

Menedeme, mihi illaec vero ad raſtros res redit.

Sic ex Bembino Faernus; perperam. Noſtri omnes *Vere:* quae vera lectio eſt. *Vere*, neceſſario, prae egeſtate: non ut tibi, voluntario, prae animi aegritudine. Sed & aliud reſtat: *Illaec res* ſine dubio mendoſe. Abſolute enim dici ſolet *Res redit;* numquam cum pronomine, vel adjectivo. Phorm. IV, 4, 5.

Ad reſtim mi quidem res redit planiſſume.

Bene ergo codex Regius a prima manu *Illic;* quod poſtea *Illaec* factum.

Menedeme, mihi illic vere ad raſtros res redit.

59 *Quot incommoditates in hac re accipies, niſi caves?*] Hic verſus vix mihi videtur ſuſtentari poſſe,

Difficilem oſtendes té eſſe, et ignoſcés tamen
Poſt: ét id ingratum. CH. *ah néſcis, quam doleam.* M. *út lubet.*
Quid hoc quód volo, ut illa núbat noſtro? niſi quid eſt
Quod mávis. CH. *immo et géner et adfinés placent.*
M. *Quid dótis dicam té dixiſſe filiae?*
Quid ópticuiſti? CH. *dótis?* M. *ita dico.* CH. *áh.* M. *Chreme,*
Ne quíd vereare, ſi minus: nil nos dós movet.
CH. *Dúo talenta pró re noſtra ego éſſe decreví ſatis:*
Sét ita dictu eſt ópus, ſi me vis ſálvom eſſe et rem et filium,
Mé mea omnia bona doti díxiſſe illi. M. *quam rem agis?*
CH. *'Id mirari té ſimulato, et íllum hoc rogitató ſimul,*
Quámobrem id faciam. M. *quín ego vero, quámobrem id facias, néſcio.*
CH. *'Egone? ut ejus ánimum, qui nunc lúxuria et laſcívia*
Díffluit, retúndam, redigam ut quó ſe vortat, néſciat.
M. *Quíd agis?* CH. *mitte ac ſine me in hac re gérere mihi morém.* M. *ſino:*

niſi ſorte elidendo ex *quot t:* quae dictio in libro Bembino per *d* ſcripta eſt; neque id errore aliquo, ſed perpetuo more ejus librarii, & abjiciendo per ſynaloepham ultimam ſyllabam dictionis *incommoditates*: eliſo prius *s*. Ceterum o. l. s. praeter Bembinum, ita habent hunc verſum, eodem ſenſu, ſed numero meliore,

Quot incommoda tibi in hac re capies niſi caves? FAERNUS.

Bene eſt, quod monuit Faernus in Bembino ſuiſſe *Quod*. Unus ex Meadianis *Quod incommodi tibi*. Repone,

Quod incommodi tibi in hac re accipies, niſi caves?

id eſt, *Quantum incommodi*: non enim niſi unum nominat, *Difficilem te eſſe oſtendes, poſtea tamen ignoſces*; & *id ingratum.*

60 *Difficilem oſtendis*] Aliqui libri, inter quos Bembinus & Victorianus, habent *oſtendes:* ut referatur ad id tempus, quo venia petetur per Clitiphonem a Chremete. FAERNUS. Unus ex noſtris *Oſtendes;* reliqui omnes *Oſtendis.*

62 *Quid hoc quod rogo, ut illa nubat noſtro?*] Lege ex noſtris univerſis, *Quid hoc quod volo.*

66. *Nihil dos nos movet*] O. l. s. *nihil nos dos movet.* FAERNUS.

68 *Set ita dictu opus eſt*] Lege meliore numero, *Set ita dictu eſt opus.*

70 *Et illum rogitato ſimul*] Liber Bembinus, *& illum hoc rogitato ſimul.* FAERNUS.

74 *Quid agis? mitte ac ſine*] In libro Bembino aſyndeton eſt, *mitte, ſine.* quod concitate loquenti aptius. FAERNUS. Omnes noſtri, *Mitte ac ſine;* quo verſus numeroſior ſit.

75 CH. *Age jam ut uxorem accerſat, paret*] Liber Bembinus, *ac jam.* omnes vero quotquot ſunt l. s. ita collocant: *Uxorem ut accerſat.* FAERNUS. Noſtri omnes *Age jam.*

77 *Set Syrum. Quid eum? Egone? ſi vivo, adeo*] *Egone* ſemper reſpondet verbo ſecundae perſonae: ut paulo ante v. 72. *Quamobrem id facias, neſcio. Egone?* Phor. I, 2, 7. *Sed quid tu es triſtis? Egone?* Huic igitur loco non convenit: etſi Nonius bis legat *Egone*, v. Depe-

'Itane vis? CH. *ita.* M. *fiat,* CH. *ac jam, uxórem ut accerſát, paret.*
Hic ita, ut liberóſ eſt aequom, dictis confutábitur,
Sèt Syrum. M. *quid eum?* CH. *ego, ſi vivo, eum ádeo exornatúm dabo,*
'Adeo pexum, uſque út dum vivat, méminerit ſempér mei;
Quí ſibi me pro déridiculo ac déle&amentó putat.
Nón, ita me di amént, auderet ſácere haec viduae múlieri,
Quae in me fecit. —

ACTUS V. SCAENA II.

CLITIPHO. MENEDEMUS. CHREMES. SYRUS.

CL. — *'ITANE tandem quaéſo eſt, Menedeme, ut pater*
Tam in brevi ſpatio ómnem de me ejécerit animúm patris?
Quódnam ob facinus? quíd ego tantum ſcéleris admiſí miſer?
Vólgo faciunt. M. *ſcío tibi eſſe hoc grávius multo ac dúrius*

xum & Exornare. Praeterea illud non ſatis belle; quod *Vivo* hic in Theſi lateat, quod alias in *Si vivo* ſemper in ictu eſt. Repone,

Séd Syrum. Quid eum? 'Ego, ſi vivo, eum ádeo exornatúm dabo.

78 *Adeo dépexum, ut dum vivat, meminerit ſemper mei*] Sic dedit Faernus; & ſic exſtat apud Nonium. Sed tres ex noſtris notae optimae,

Adeo depexum, uſque ut dum vivat meminerit ſemper mei.

Plurimi, *Uſque dum vivat:* uni tantum recentiſſimo deeſt *Uſque*. Repone,

Adeo péxum, uſque út dum vivat méminerit ſempér mei.

Cum viderent olim correctores, verſum ultra terminum excurrere, τὸ *Uſque* ejecerunt: cum in mendo cubaret *Depexum*. *Depexum* accentum hic habet in *De*: cum vis verbi in *Pexum* ſita ſit; id vero ut mutum transmittitur. Illud in primis notandum eſt, *Depectere* nuſquam alias apud Noſtrum, nuſquam omnino apud Plautum haberi. Deinde & illud: *Pexum* hominem dici, ut Perſius I, 15. *Pexuſque togaque recenti;* Quintil. Inſt. I, 5. *Ille pexus pinguisque doctor:* *Depexum* vero neminem: nihil praeter *Comam, jubam, folia, depexum* dici. Ergo in eadem Ironia perſiſtit, *Adeo exornatum, adeo pexum.* Nam quod Nonius *Depexum* hic interpretatur *Laceratum*, id pro ſolito ſuo ſtupore facit. Phor. V, 9, 41.

Habet haec eii quod, dum vivat uſque, in aurem oggänniat.

79 *Qui ſibi me pro ridiculo ac delectamento putat*] Lege ex veterrimis noſtris, *Pro deridiculo*: quod & verſus expoſcit, & Plautus Tacituſque uſurparunt.

80 *Haec facere viduae mulieri*] Omnes fere l. s. *facere haec.* quae collocatio rationi trochaici ſervit. FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

1 *Itane tandem quaeſo*] His addebat Ubaldinus verbum *eſt*. quod & in aliquibus libris legitur, praeſertimque in omnibus antiquis, praeter Bembinum. FAERNUS. Omnes etiam noſtri, *Quaeſo eſt, Menedeme.* Recte. *Itane eſt, ut:* Non, *Itane, ut.*

4 *Volgo id faciunt*] Nullus l. s. ha-

Cui ſit: verum ego haút minus aegre pátior. id qui, néſcio
Néc rationem cápio, niſi quod tibi bene ex animó volo.
CL. *Hic patrem aſtare aibas?* M. *eccum.* CH. *quid me incuſas,*
Clitipho?
Quícquid ego huius féci, tibi proſpéxi et ſtultitiaé tuae.
'Ubi te vidi animo éſſe omiſſo, et ſuávia in praeſéntia
Quaé eſſent, prima habére, neque conſúlere in lóngitúdinem:
Cépi rationem, út neque egeres, néque ut haec poſſes pérdere.
'Ubi cui decuit prímo, tibi non lícuit per te mihi dare;
'Abii ad proxumós, tibi qui erant: eís commiſi et crédidi.
'Ibi tuae ſtultítiae ſemper erít praeſidium, Clitipho,
Víctus, veſtitús, quo in tectum té receptes. CL. *eí mihi.*
CH. *Sátius eſt, quam te ípſo herede haec póſſidere Bácchidem.*
SY. *Diſperii. ſceléſtus quantas túrbas concivi ínſciens?*
CL. *'Emori cupió.* CH. *prius quaeſo díſce, quid ſit vivere.*
'Ubi ſcies, ſi diſplicebit víta, tum iſtoc útitor.
SY. *'Ere, licetne?* CH. *lóquere.* SY. *at tuto.* CH. *lóquere.* SY.
quae iſtaec právitas,'

bet dictionem *id*, praeter Victorianum. FAERNUS. Nec ullus ex noſtris.

5 *Verum ego haut minus aegre patior, id qui neſcio.* Diſtingue,

Verum ego haut minus aegre patior. Id qui, neſcio.
Nec rationem cápio.

Id qui, id eſt, cur, quamobrem, faciat, neſcio. Memor ejus eſt Menedemus, quod praeceperat ei Chremes, V, 1, 70.

Id mirari te ſimulato, & illum hoc rogitato ſimul,
Quamobrem id faciam.

7 *Hic patrem aſtare aiebas?*] In libro Bembino pro *aſtare* legitur *eſſe*; & verſus expeditus eſt. quamquam & illo modo ſtare utcumque poſſit. FAERNUS. Apparet hic in Bembino manus Correctoris. Cum omnes codices *Adſtare*, iſte ſolus habet *Eſſe*; quia *Aiebat* triſyllabon accepit. At ubique Noſter *Aibas, Aibant.*

11 *Cepi rationem, ut neque egeres, neque ut haec poſſes perdere*] Nonius hoc citat v. Capere: ubi codex ſcriptus 900. annorum *Egeris* & *Poſſis*. Fortaſſe legendum eſt,

Cepi rationem, ut neque egeas,
neque ut haec poſſis perdere.

21 *Quaeve amentia*] O. l. s. hic addunt verbum *eſt*. FAERNUS. Noſtri omnes, uno excepto, *Amentia eſt.* Unde tamen legendum erit, *Quae iſtaec pravitas?* non *Quae iſtaec eſt.*

24 *Nec tibi nec tibi*] Noſtri univerſi, *Nec tibi, nec huic:* Faernus & eo prior Eraſmus; *Nec tibi, nec tibi*; neſcio, ex librisne an ex conjectura. Videtur tamen verum: nempe vultu & nutu haec aguntur; primo Syrum, dein Filium intuetur: ut Plaut. Capt. II, 3, 87.

Et tua & tua huc ornatus reveniam ex ſententia.

25 SY. *Abiit, & rogaſſe vellem. Quid? Unde*] Aliqui libri pro *&, ah;* aliqui *hei;* antiquiſſimi *vah* habent, quod & placet. FAERNUS.

Tres modo ex noſtris *Va*; reliqui nihil habent. Repone,

Quaéve amentia éſt, quod peccavi égo, id obeſſe huic? CH. *Ilicet.*
Ní te admiſce: némo accuſat, Sýre, te; nec tu arám tibi,
Néc precatorém pararis. SY. *quíd agis?* CH. *nil ſuſcénſeo,*
Néc tibi, nec tíbi: nec vos eſt aéquom, quod fació mihi.
SY. *Abiít? rogaſſe véllem.* CL. *quid, Syre?* SY. *únde mi peterém cibum:*
Ita nós abalienávit. tibi iam eſſe ád ſororem intéllego.
CL. *Adeón rem rediiſſe, út periclum etiam á fame mihi ſít, Syre?*
SY. *Modo líceat vivere, eſt ſpes.* CL. *quae?* SY. *nos éſurituròs ſatis.*
CL. *Inrídes in re tánta, neque me quícquam conſilio ádjuvas?*
SY. *Immo ét ibi nunc ſum, et úſque id egi dúdum, dum loquitúr pater.*
Et quántum ego intellégere poſſum. CL. *quíd?* SY. *non aberit lóngius.*
CL. *Quid id érgo?* SY. *ſic eſt, nón eſſe horum te árbitror.* CL. *qui iſtúc, Syre?*
Satin ſánus es? SY. *ego dícam, quod mi in méntem eſt: tu dijúdica.*

Abiit? rogaſſe vellem. CL. *Quid, Syre?* SY. *Unde mi peterem cibum.* *Syre* abſorptum eſt a literis SYR., quae Perſonas diſtinguunt. Et nota, poſtquam Chremes abierat, tum ſtatim a Trochaicis ad Iambicos itum eſt.

26 *Ita nos abalienavit*] Multi l. s. inter quos Bembinus, Vaticanus & Baſilicanus, habent *alienavit.* ita eſt trochaicus, ut ceteri. FAERNUS.

Illud *Alienavit* a correctoribus eſt, qui ſuperiori verſui *Ah*, *Hei*, vel *Vah* addiderunt. Scilicet Trochaicos eſſe exiſtimabant, cum ſint Iambici. Noſtri omnes, quattuor demptis, *Ita nós abalienavit*, verbo apud Plautum frequenti.

27 *Adeon rem rediſſe ut periculum etiam fame mihi ſit Syre?*] Hic trochaicus ita ſuſtentandus eſt, ut prima ſyllaba in praecedentem verſum rejiciatur; & *periculum* in *periclum* contrahatur. ut primus pes ſit ſpondeus, ſecundus anapaeſtus: nam *rediſſe* ſcribebat Terentius, quod nos *rediiſſe;* tertius iambus, quartus dactylus. FAERNUS.

Errat Faernus, qui Trochaicum hunc verſum putavit. Pro *Etiam fame* Codex noſter veterrimus *Etiam a fame.* Recte: vel *Periclum fame*, Genitivo vetuſto, ut *Periclum mortis*, &c. *A fame*, ut Hec. V, 1, 10.

Si vera dicis, nil tibi eſt a me
pericli mulier.

28 *Modo liceat vivere eſt ſpes*] Hic verſus octonarius iambicus eſt, ponendo in prima ſede proceleuſmaticum, & diphthongum diſſolvendo in *quaë*, ut ſit ſpondeus. FAERNUS.

Apage iſtum ſpondeum *Quaë*: putavit vir optimus *Eſurituros* tertiam corripere debere: cum longam eſſe oſtendat illud Catulli,

Aureli pater eſuritionum.

32 *Quid iſtuc, Syre?*] Lege, *Qui iſtuc:* ut ſaepe alias. *Cur, quamobrem iſtuc?* Et ſic codex egregius G. Fabricii.

33 *Ego dicam quod mihi in mentem: tu*] O. l. s. *in mente eſt: tu*, prae-

Dum iſtis fuiſti ſólus, dum nulla ália deleĉtátio,
Quae própior eſſet, te indulgebant; tibi dabant: nunc filia
Poſtquam éſt inventa, invénta vero eſt caúſa qua te expéllerent.
CL. *Eſt veríſimile.* SY. *an tu óbpeccatum hoc tám eſſe illum iratúm putas?*
CL. *Non árbitror.* SY. *nunc áliud ſpeĉta: mátres omnes filiis*
In péccato adjutrices, auxilio in paterna injúria

tĕr Vaticanum. puto vulgatam veram eſſe, & ſubaudiendum, *venit.* FAERNUS. Unus ex noſtris recentior *In mentem:* plures *In mente eſt:* quinque ex melioribus *In mentem eſt.* Reĉte: ita ſaepe Plautus. Noſter iterum Adel. IV, 1, 12. *Nilne in mentem eſt?* Vide Gellium I, 7.

36 *Poſtquam eſt inventa vera, inventa eſt cauſa, qua te expellerent*] Sic dedit Faernus. A duobus noſtris abeſt *Vera;* in aliis ſedem mutat. In uno deeſt *Inventa.* Cur autem *Filia vera*, cum falſam numquam ſuſtulerint? Repoue,

Poſtquam eſt inventa, inventa vero eſt cauſa, qua te expellerent.

Vero hic eleganter, ut Eun. III, 5, 28.

Illa ilico ubi me accepit, laeta vero ad ſe abduxit domum.

Amat autem Terentius verba ſic duplicare. Heaut. I, 2, 32.

Scortari crebro nolunt, nolunt crebro convivarier.

Hec. II, 1, 45.

Ubi duxere impulſu veſtro, veſtro impulſu eaſdem exigunt.

37 *An tu ob peccatum hoc eſſe illum iratum putas?*] Lege, *Tám eſſe illum iratum putas?*

40 CL. *Verum dicis: quid ergo nunc faciam Syre?*] Difficilis oĉtonàrius, niſi legas, *quid ego.* quam leĉtionem in aliquibus l. s. inveni. FAERNUS. Omnes noſtri *Ergo:* nec difficilis eſt oĉtonarius. Neque enim *Ergo* hic primam corripit; ſed, *Dicis* pro more ſolemni ejicit *s.* *Verum dici': quid érgo nunc.*

41 *Suſpicionem iſtam*] In libro Bembino eſt *iſtanc*, ut & Priſcianus citat, & ratio verſus exigit. FAERNUS.

42 *Palam. Si non eſt verum, — Aut ſcibis cujus ſis*] Excidit ex fine verſus conjunĉtio *Aut.* Repone igitur: *Rem profer palam: aut,*

Si non eſt verum, *ad miſericordiam ambos adduces cito;*
Aut ſcibis cujus ſis. hoc eſt, ſi eſt verum.

43 *Sat reĉte mihi*] O. l. s. poſt *reĉte*, habent *hoc.* FAERNUS.

44 *In mentem venit: namque adoleſcens quam maxime in ſpe ſitus erit*] Hunc verſum habet contextus libri Bembini ſine diĉtione *quam;* quae tamen ut ſenſui neceſſaria, deinde ſuperaddita eſt. ego & ex libro ſcripto ſatis antiquo, & ex ratione verſus, pro *namque, nam quam* lego. particulam vero *in*, ita expoſcente ſenſu, detraho, ut ſit, *nam quam adoleſcens maxume ſpe ſitus erit. ſitus autem ſpe*, expone, dereliĉtus, ſive demiſſus a ſpe: *ſino* enim & pro dimitto accipitur, ut & ſupra in Heautontim. *ſine me, vacivom tempus ne quod dem mihi laboris.* item in Adelphis, *quiſquis es ſine me.* & in Phormione, *imprudens timuit adoleſcens, ſino.* quae duo extrema etiam a Donato citantur in Hecyra, probare volente idem eſſe ſino, ac mitto. ſane hanc leĉtionem non habebat a principio liber Bembinus: ſed aliam quandam, ut ex veſtigiis ejus abraſae conjicere licet, longe & ab hac, & ab ea quae eſt in aliis libris, diverſam. nos tamen hanc, quam ſupra poſuimus, quae

Solent éſſe: id non fit. CL. *vérum dicis: quid érgo nunc faciám, Syre?*
SY. *Suſpicionem iſtánc ex illis quaére: rem profér palam: aut,*
Si nón eſt verum, ad miſericordiam ámbos adducés cito;
Aut ſcibis cuius ſis. CL. *récte ſuades: fáciam,* SY. *ſat recte hóc mihi*
In méntem venit: námque adulеſcens quam in minima ſpe ſitus erit,

illi abraſae ſubſtituta fuit, ut ceteris antiquiorem, & ab Aldo jam receptam, ſecuti ſumus, detracto, ut ſupra diximus, *in*, propter ſenſum. FAERNUS.

> *In mentem venit: nam quam adulеſcens maxime ſpe ſitus erit,*
> *Tam facillume patris pacem in leges conficiet ſuas.*
> *Etiam haut ſcio, an uxorem ducat, ac Syro nil gratiae.*

Sic dedit Faernus; ſed verſum priorem ſic habent noſtri univerſi,

> *In mentem venit: namque adulеſcens quam in minima ſpe ſitus erit.*

In verbis magnae ſunt tenebrae, in ſententia majores. Paulatim ex illis erependum nobis eſt. *Spe ſitus*, quod Faerno placuit, pro *Derelictus*, ſine exemplo eſt, & non placet. Nec ferendum eſt illud Guyeti, *Spe citus*, id eſt, motus, dejectus, depulſus. Quis ſic locutus eſt? *In ſpe ſitus*, eſt *poſitus*, collocatus. Ut enim *In poteſtate veſtra ſitum eſt*, & *In vobis poteſtas ſita eſt*, ſenſu eodem dicitur; ita & *Nulla ſpes in te ſita eſt*, & *In nulla ſpe tu ſitus es*, aeque dicatur. *In leges ſuas* quid ſit, ex Plauto diſcas Aſin. I, 3, 81.

> *Habeo unde iſtuc tibi quod poſcis, dem: ſed in leges meas*
> *Dabo, uti ſcire poſſis, perpetuum annum hunc mihi uti ſerviat.*

In leges meas, id eſt, meis conditionibus. Ergo haec oritur loci ſententia: Quanto in minore ſpe erit Clitipho, tanto facilius patris veniam impetrabit, ſuis ipſe conditionibus. Hocine vero credibile eſt? Immo, ſi ſpe deſtitutus eſt, nullas ſibi conditiones feret, omnia faciet, quae pater imperabit. Vide porro, quod Syrus ſubjungit, *Etiam haud ſcio an uxorem ducat.* Clitipho, implicatus alio amore, ab re uxoria abhorrebat; ſi igitur ut patris pacem obtineat, etiam uxorem ducat, profecto non *In leges ſuas*, ſed patris, non *Facillume*, ſed duriſſimis conditionibus pacem conficit. Ergo illud *Facillume* ſine dubio mendoſum eſt; quod & verſus ipſe indicat; nam in mediis Iambicis nulla cauſa, nullo more, Trochaicus intervenit. Repono,

> *Sat recte hoc mihi*
> *In méntem venit: namque adulеſcens quam in minima ſpe ſitus erit,*
> *Tam* difficillume *patris pacem in leges conficiet ſuas.*
> *Etiam haút ſcio* anne *uxorem ducat: ac Syro nil gratiae.*

Callidiſſimus ſervus, qui hoc conſilio non minus rem ſuam, quam Clitiphonis agit, *Sat recte*, inquit, hoc excogitavi; ſpem bonam adoleſcenti injeci ſe facile ex hoc malo emerſurum; ne ſi animo plane dejecto ſit, quidvis imperatum faciat: ille uxorem inveniat, ego crucem. Si enim nunc perterrefactus uxorem capit, ille pacem ſibi impetrat, ego poenae relinquor. *Anne* habent noſtri univerſi, non *An*: quo pacto Iambicus fit; & idcirco, ut prior quoque Iambicus ſit, neceſſe eſt. Ergo recte: *Tam difficillume.*

[redacted]

Tam difficillumé patris pacem in léges confíciét ſuas.
Etiam haút ſcio, anne uxórem ducat: ác Syro nil grátiat
Quid hoc aútem? ſenex exit foras: ego fúgio. adhuc fáctumſt
Mirór, non juſſe me ábripi hinc: nunc ád Menedemum pérgam.
Eum mihi precatorém paro: ſeni nóſtro nil fidei hábeo.

ACTUS V. SCAENA III.

SOSTRATA. CHREMES.

PROFECTO niſi cavés tu homo, aliquid ǥ confíciés mali:

45 *Tam facillime boni patris pacem*] Dictionem *boni*, auctoritate omnium librorum delevimus. FAERNUS. Etiam noſtri conſentiunt.

46 *Etiam haud ſcio anne uxorem ducat*] Aliquot libri, inter quos Bembinus, non habent particulam *ne*, ſine qua verſus eſt trochaicus, ut ceteri. FAERNUS. Atqui omnes noſtri *Anne:* & recte.

47 *Quid autem hoc?*] O. l. s. *quid hoc autem?* verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ut ſequentes. FAERNUS. Sic & noſtri, *Quid hoc autem?* Sed quos Trochaicos hic Faernus putat, Iambici ſunt.

48 *Miror non juſſiſſe me adripi; ad Menedemum hinc pergam*] Omnes fere recentes libri, & cum his Baſilicanus, ita habent,

Miror non juſſiſſe ilico arripi me.
hinc nunc ad Menedemum pergam.

Victorianus & Decurtatus priorem partem hujus verſus, ſimiliter ac recentes habent: poſteriorem hoc modo, *arripi me; ad Menedemum hinc pergam.* Bembinus ſic,

Miror continuo non juſſe me adripi: ad Menedemum hunc pergam.

qui verſus eſt trochaicus acatalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Miror continuo non juſſe m
ripi: ad Menedemum hun
gam.

Sic dedit Faernus: Noſtri o
Miror non juſſiſſe ilico arrij
hinc nunc ad Menedemum pe

Tam hoc *Ilico*, quam illud *nuo* a mala manu profecta ſunt certiſſime,

Miror non juſſe me abripi
nunc ad Menedemum hu
gam.

Abripi hinc; ut Adel. IV, 4,

Hanc jam oportet in cru
hinc abripi.

49 *Eum precatorem mihi* O. l. s. *eum mihi precatorem* FAERNUS.

Eum mihi precatorem paro
noſtro fidei nihil habeo.

Lege ex codice Regio: *ſeni nil fidei habeo.*

2 *Idque adeo miror, qu* Hunc verſum dimetrum ian ab ceteris ſeparamus: reliqu libro Bembino, in quo eſt, *mulier odioſa eſſe?* in hos octonarios iambicos ordinamu vata etiam collocatione illoru borum, quae eſt in antiquis *mihi fueris advorſatrix.*

CH. *Pergin mulier odioſ*
nullamne ego rem umq
vita mea

Idque ádeo miror, quómodo
Tam inéptum quicquam tibi venire in ' méntem, mi vir, pótuerit.
CH. *Oh, pérgin mulier éſſe? nullamne égo rem umquam in vitá mea*
Volui, quin tu in eá re mi advorſátrix fueris, Sóſtrata?
At ſi jam rogitem, quid eſt quod peccem; aut quámobrem id facias; néſcias
In quá re nunc tam cónfidenter réſtas ſtulta. SO. *ègo néſcio?*
CH. *Immó ſcis potius. quám quidem redit ad integrum eadem orátio.* SO. *oh,*
Iniquos es, qui mé tacere dé re tanta póſtules.

Volui, quin tu in ea re mihi fueris advorſatrix, Soſtrata?
FAERNUS.

4 *Pergin mulier odioſa eſſe? nullamne ego rem umquam in vita mea Volui, quin tu in ea re mihi fueris advorſatrix, Soſtrata?*] Male hic rem geſſit Faernus, dum Bembino codici ſe mancipio addicit. Repone ex noſtris pleriſque omnibus,

Oh, pergin mulier eſſe? nullamne ego rem umquam in vita mea
Volui, quin tú in ea re mi adverſatrix fueris, Soſtrata?

Quanto acerbius eſt hoc, *Mulier eſſe*; quam ſi addas *Odioſa*?

6 *At ſi rogitém jam*] Lege, *At ſi jam rógitem*. Et praeterea, tolle plenam diſtinctionem poſt *Neſcias:* & noli ſequentem verſum per interrogationem efferre. *Neſcias in qua re tam confidenter reſtas.* Hoc pacto recte reſpondet, *Ego neſcio?* altero, minime. Porro pro *Hoc faciam*, plerique omnes *Id;* duo vero ex melioribus, quorum unus 900 annorum eſt, *Id facias.* Lege & diſtingue,

At ſi jam rogitem, quid eſt quod peccem;
aut quamobrem id facias; neſcias
In qua re &c.

Id facias, id eſt, mihi in hac re adverſeris. Cur enim ab uxore rationem petat, quamobrem ipſe hoc faciat?

8 *Haec eadem oratio*] Nullus eſt liber, praeter Bembinum, qui habeat pronomen *haec;* quo dempto (neque enim multum ad ſenſum facit) verſus melius habebit. ſenſum autem hunc puto eſſe horum verborum, ut Soſtrata per interrogationem dicente, ego neſcio, ipſe fateatur eam ſcire, potius quam amplius ſuper hac re contendendum ſit, & eadem oratio utrinque repetenda. FAERNUS.

Immo ſcis, potius quam quidem redeat ad integrum haec eadem oratio.

Nec metrum, nec ſententia huic verſui conſtat. *Haec* in nullo ex noſtris eſt. Repone,

Immo ſcis potius. quam quidem redit ad integrum eadem oratio?

Scias an Neſcias, perinde eſt. Ad integrum redit eadem oratio; ſive ſcire te hoc dicam, ſive neſcire. Una eademque oratio eſt in re tua, *Scire & Neſcire.*

9 *Oh, iniquos es*] Illud *Oh* praecedenti verſui appone.

Oratio. SO. *Oh,*
Iniquos es.

CH. *Non póſtulo: jam lóquere: nihilo minus ego hoc faciám tamen.*

SO. *Fácies?* CH. *verum.* SO. *nón vides quantúm mali ex ea re éxcites?*

Súbditum ſe ſúſpicatur. CH. *aín tu?* SO. *certe ſic erit.*

CH. *Cónfitere.* SO. *au óbſecro, iſtuc nóſtris inimicís fiet.*

'Egon confiteár meúm non eſſe filium, qui ſit meus?

CH. *Quid? métuis ne non, cúm velis, convíncas eſſe illúm tuum?*

12 *Subditum ſe ſuſpicatur.* CH. *ſubditum. ain tu?* SO. *certe inquam mi vir.* CH. *Confitere tuum non eſſe.* SO. *ah obſecro te, iſtuc inimicis fiet*] In libro Bembino legitur, *certe ſic erit.* & pro *ah*, *au.* eae vero tres dictiones, *tuum non eſſe*, penitus in eo libro non ſunt. quam nos lectionem ut vetuſtiſſimam, & ſenſui ac verſibus, qui aliter ſtare non poſſunt, accommodam reponimus. Sunt autem tetrametri trochaici; prior quidem hypercatalecticus; poſterior catalecticus. mallem tamen (ſi demere liceret ex reſponſione Chremetis dictionem *ſubditum*, quod fieri poſſet nullo detrimento ſenſus) etiam ſuperiorem eſſe catalecticum. ſed quia ſic quoque ſtare poteſt, ſic relinquemus. itaque legemus,

> *Subditum ſe ſuſpicatur.* CH. *ſubditum? ain tu?* SO. *certe ſic erit,*
> *Mi vir.* CH. *confitere.* SO. *au, obſecro te, iſtuc inimicis fiet.*

Quod autem in futuro dicit, *certe ſic erit*, confirmando id quod jam in praeſenti dixit, *ſubditum ſe ſuſpicatur*, hujus locutionis multa jam exempla veterum adduximus in Eunucho, ſuper eo verſu: *Verum hercle hoc verum erit.* FAERNUS.

> *Subditum ſe ſuſpicatur.* CH. *ſubditum? ain tu?* SO. *certe ſic erit,*
> *Mi vir.* CH. *confitere.* SO. *au obſecro te, iſtuc inimicis fiet.*

Vidit Faernus illud *Subditum* in reſponſo Chremetis ſubdititium eſſe, ſed non auſus eſt ejicere. Unus ex veterrimis noſtris *Obſecro* abſque *Te:* univerſi autem *Iſtuc noſtris inimicis;* unde faciliima ſurgit emendatio,

> SO. *Subditum ſe ſuſpicatur.* CH. *Ain tu?* SO. *Certe ſic erit:*
> CH. *Confitere.* SO. *Au obſecro, iſtuc noſtris inimicis fiet.*

Au obſecro; ut Eun. IV, 3, 14. *Au obſecro, mea Pythias.* Phorm. V, 3, 20. *Au obſecro, vide ne in cognatam pecces.* Ceterum T. Faber *graviſſimi* hic *peccati* Terentium arguit: Unde enim, inquit, reſciſcere potuit Soſtrata, Clitiphonem ſuſpicari ſe eſſe ſubditum? Nondum enim, ex quo id conſilii dederat Syrus, vel Syrum vel Filium viderat. Naeniae merae: & tamen nactus eſt eos, qui hac ſpecie inducti *Suſpicetur* hic ſubſtituant, pro *Suſpicatur:* ne Terentius ſcilicet peccati iſtius reus peragatur. Atqui, o boni, ubi ſupra v. 43. Clitipho dicit, *Recte ſuades, faciam*, ſtatim domum proficiſcitur, cujus foris intra Scaenam erat, & matri hoc narrat in Gynaeceo, patre in alia parte aedium agente, dum Syrus ſolus ſecum ſex ſequentes verſus loquitur. Sic & Scaen. V, 1, cum Menedemus & Chremes de dote ſimulanda agerent; ſtatim V, 2, proſilit Clitipho, *Itane tandem*, &c. Nimirum Menedemum domum ſuam introiſſe ſpectatores viderant; & de dote Clitiphoni indicatum fuiſſe ex ipſa re intelligebant. At, inquiunt,

SO. *Quód filia eſt invénta?* CH. *nón: ſet quó magis credundúm fiet,*
Quod éſt conſimilis móribus,
Convínces facile ex té eſſe natum: nám tui ſimilis éſt probe:
Nam ílli nil viti éſt relictum, quín id itidem ſit tibi.
Túm praeterea tálem, niſi tu, núlla pareret filium.
Sét ipſe egreditur, quám ſeverus: rém cum videas, cénſeas.

ſequente Scaena V, 4. tum primum matri Clitipho ſuſpicionem ſuam profert. Primum quidem in Scaena; ſed domi prius rem aperuerat: atque ideo mater non ut in re nova conſternata eſt, & exclamat; ſed lente reſpondet, *Obſecro, mi gnate.* Denique ne illud quidem vidiſſe hos ſagaces correctores, qui *Suſpicetur* nobis obtrudunt; ſi Soſtrata nemine indicante, ſuſpicetur filium id ſuſpicaturum; vel eo ipſo ſubditum re vera fuiſſe pene eam confiteri: vel omnium ſagarum & divinarum annum principem & magiſtram eſſe. Ceterum pro *Certe ſic erit;* noſtri omnes perperam, *Certe inquam mi vir.*

15 *Quid metuis? nonne cum velis, convincas illum eſſe tuum?*] Omnes fere l. s. & in his Bembinus, ita collocant,

Quid? metuis, ne non cum velis,
convincas eſſe illum tuum?

verſu & compoſitione meliore. FAERNUS.

16 *Set quod magis credendum fiet, Id quod eſt conſimilis moribus*] Noſtri omnes *Quo magis.* Recte. Deinde tolle *Id.*

Sed quo magis credendum fiet,
Quod eſt conſimilis moribus.

Dixerat illa, *Quod filia eſt inventa?* Ille regerit, *Quod eſt conſimilis moribus.* Pone hic *Id*, & elegantiam reſponſi extinguis.

19 *Quin id itidem ſit tibi*] In nullo libro ſcripto eſt dictio *id;* qua dempta verſus ſtare non poteſt. nos Bembinum ſequemur, in quo eſt, *quin ſit & idem tibi.* verſumque ſuſtentamus producendo dictionem *&.* FAERNUS.

Noſtri univerſi, *Quin itidem ſit tibi.* Recte ergo, qui primi emendarunt, *Quin id itidem ſit tibi.* Ceterum pro *Relictum*, lubens ſcriberem *Innatum.* Quid enim *Relictum* hic ſit, non intelligo. Noſter And. IV, 1, 2.

Tanta vecordia innata cuiquam ut ſiet.

Hec. IV, 1, 28.

Nam id omnibus innatum eſt.

Plaut. Mil. IV, 2, 71.

Non mihi avaritia umquam innata eſt.

Poen. I, 2, 87.

Invidia in me numquam innataſt, neque malitia.

20 *Tum praeterea talem, niſi tu, nulla pareret filium*] Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Nulla, niſi tu.* Forte olim erat,

Tum praeterea nulla talem, niſi tu, pareret filium.

Sed recepta lectio ſatis placet.

21 *Rem cum videas, cenſeas*] Cum hominem intus noveris, cenſeas ſeverum eſſe. Sarcaſmus. Plaut. Bacch. IV, 6, 14.

Ego ſum ſacer, ſceleſtus, ſpectarem modo.

Miror hominem judicii ſui & acuminis, qui hoc Soſtratae tributum voluit.

Actus V. Scaena IV.

Clitipho. Sostrata. Chremes.

CL. *SI úmquam ullum fuit témpus, mater, cum égo voluptatí tibi*
Fúerim, dictus fílius tuus tuá voluntate, óbſecro,
Eíus ut meminerís, atque inopis núnc te miſereſcát mei;
Quód peto et voló, parentis meós ut commonſtrés mihi.
SO. *'Obſecro, mi gnáte, ne iſtuc ín animum inducás tuum,*
'Alienum eſſe té. CL. *ſum.* SO. *miſeram me, hócine quaeſiſti óbſecro?*
'Ita mihi atque huic ſis ſuperſtes, ut éx me atque ex hoc nátus es:
'Et cave poſthac, ſí me amas, umquam iſtuc verbum ex te aúdiam.
CH. *'At ego, ſi me métuis, mores cáve in te eſſe iſtos ſéntiam.*
CL. *Quós?* CH. *ſi ſcire vís, ego dicam: gérro, iners, fraus, hélluo,*
Gáneo, damnóſus: crede, et nóſtrum te eſſe crédito.
CL. *Nón ſunt haec paréntis dicta.* CH. *nón, ſi ex capite ſis meo*
Nátus, item ut ajúnt Minervam eſſe éx Jove, ea cauſá magis

2 *Dictus filius tuus tua voluntate*] Liber Bembinus, *veſtra voluntate.* quod & placet; ut conſenſum in hoc utriuſque parentis oſtendat. non tamen muto. FAERNUS. Noſtri omnes *Tua.*

4 *Parentes*] Scribe *Parentis*, ut alibi: citante ob id ipſum Priſciano, p. 772.

7 *Ita mihi atque huic ſis ſuperſtes, ut ex me atque hoc natus es*] Verſus claudicat. Repone ex codice Academico, & ex Meadianis altero,

Ut ex me atque ex hoc natus es.

Sic Adel. I, 1, 15.

Atque ex me hic non natus, ſet ex fratre.

& V, 4, 8.

Ex me atque ex fratre cuivis facile eſt noſcere.

Superſtes ultimam corripit, ut *Miles, Eques, Pedes.*

10 *Fraus, heluo*] In libro Bembino & aliis antiquis *helluo*, per duo *l*, ſcriptum eſt. FAERNUS.

11 *Crede, & noſtrum te eſſe credito*] Crede, quod *Scire volebas*, te talem eſſe (nam pars eſt ſanitatis, morbum ſentire; & *ſapientia prima eſt Stultitia caruiſſe*) & ſimul crede te noſtrum eſſe. Quid cum illo facias, qui in re tam perſpicua *Cave ſis*, & neſcio quas alias correctiunculas muginatur?

12 *Non ſunt haec jam parentis dicta*] *Jam* non eſt in ullo l. s. quod & ratio trochaici reſpuit. FAERNUS. Nec in ullo noſtrorum.

15 *Deos neſcio, ego quod potero enitar ſedulo*] Ex auctoritate libri Bembini dempto *enitar*, trochaicum hunc ſanamus. nec vero ſenſui quic-

Pátiar, *Clitiphó*, *flagitiis tuís me infamem fieri.*
so. *Dí iſtaec prohibeánt.* CH. *deos neſcio: égo quod potero, ſédulo.*
Quaéris id quod habés, parentis: quód abeſt, non quaerís, patri
Quó modo obſequáre: et ſerves quód labore invénerit.
Tén mi per fallácias addúcere ante oculós? pudet
Dícere hac praeſénte verbum túrpe: at te id nulló modo
Fácere puduit. CL. *éheu, quam ego nunc tótus diſpliceó mihi,*
Quám pudet: neque quód principium incipiam ad placandúm, ſcio.

ACTUS V. SCAENA V.

MENEDEMUS. CHREMES. CLITIPHO. SOSTRATA.

ME. *'ENIMVERO Chremés nimis graviter crúciat aduleſcéntulum,*
Nímiſque inhumane. éxeo ergo ut pácem conciliem. óptume
'Ipſos video. CH. *ehém, Menedeme, cúr non accerſi jubés*
Filiam, et quod dótis dixi, fírmas? SO. *mi vir, te óbſecro*

quam deeſt: ſubaudiendum eſt enim *prohibebo*, ab eo quod dictum eſt ſupra, *Di iſtaec prohibeant*. FAERNUS. Gratia hic Bembino habenda eſt: Noſtri omnes *Enitar*.

18 *Non mihi per fallacias adducere ante oculos? pudet Dicere hac praeſente verbum turpe*] Contemplare modo iſtud *Non mihi adducere*, & videbis ſententiam corrumpi. Illud *Non* ex eo natum eſt, quod olim ſine diſtinctione legebat aliquis, *Non adducere pudet*. Repone,

Tén mi per fallacias adducere ante oculos? pudet.

Supra V, 1, 48. *Téne iſtuc loqui?* Phor. II, 2, 25. *Téne aſymbolum venire?* Perſius: [I, 29.] *Ten cirratorum centum dictata fuiſſe?*

20 *At te illud nullo modo facere piguit.* CL. *Eheu quam ego nunc*] Bembinus, & aliquot alii libri, ita habent: *At te id nullo modo facere puduit.* ita optime ſtat trochaicus. quae vero ſequuntur in Bembino, ſunt ſine pronomine *ego*. FAERNUS. Tres ex noſtris, *Puduit facere:* ceteri *Piguit facere*. Ceterum *Ego* omnes habent; nec abeſſe poteſt, niſi dolente ſententia.

21 *Neque quod principium incipiam*] Ita in Bembino: at in Vaticano & Baſilicano, *principium incapiam.* ex quo conjeci legendum forte, *principium capiam*, ſicut & in Eunucho: *quod dedit principium.* FAERNUS.

Unus quoque noſter ex veterrimis *Incapiam:* unde legerim, non *Capiam*, ſed *Captem:* ut *Captare occaſionem*, *tempus* & alia.

4 *Et quod dixi dotis*] O. l. s. *Et quod dotis dixi.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

Né facias. CL. *pater, óbſecro mi ignóſcas.* M. *da veniám, Chrime :*
Sine te exorent. CH. *méa bona ut dem Bácchidi donó ſciens?*
Nón faciam. M. *at nos nón ſinemus.* CL. *ſi me vivom vis, pater,*
Ignoſce. SO. *age, Chremés mi.* M. *age quaeſo, né tam offirma té, Chreme.*
CH. *Quid iſtic? video nón licere, ut coéperam, hoc pertendere.*
ME. *Fácis, ut te decét.* CH. *ea lege hoc ádeo faciam; ſi id facit*
Quód ego hunc aequom cénſeo. CL. *pater, ómnia faciam: impera.*
CH. *Uxorem ut ducás.* CL. *pater.* CH. *nihil aúdio.* M. *ad me récipio;*
Fáciet. CH. *nil etiam aúdio ipſum.* CL. *périi.* SO. *an dubitas, Clitipho?*
CH. *Immo utrum volt.* M. *fáciet omnia.* SO. *haéc dum incipias, grávia ſunt:*
Dúmque ignores: úbi cognoris, fácilia. CL. *faciám, pater.*
SO. *Gnáte mi, ego pol tibi dabo illam lépidam, quam tu fácile ames,*

6 *Sine te exorem*] In libro Bembino ſcriptum fuerat *exorent;* poſtea deleto *n*, remanſit *exoret*; quod & placet. nam cum eo quadrat, quod dictum eſt: *Da veniam.* FAERNUS.

Sine te exoret. CH. *Egon mea bona ut dem Bacchidi dono ſciens?*

Recte Bembinus cum duobus noſtris vetuſtiſſimis *Exorent*, Uxor ſcilicet & Filius: quo accedunt & alii, qui *Exorem* habent. Ceterum verſus juſto longior eſt. Eſt qui *Dono* hinc abjicere velit, *Bacchidi ſciens;* ſed in iſta ſede trochaeum, quantum poteſt, evitant. Sed *Dono dat*, inquit, homini concitate loquenti taedio eſt & moram facit. Jube hominem ſibi taedio eſſe; & repone,

Sine te exorent. CH. *Mea bona ut dem Bacchidi dono ſciens?*

Tolle illud *Egone.* Continuat Chremes Menedemi orationem: *Exorentne, ut mea bona.* Phorm. III, 2, 4. *Nequeo te exorare, ut maneas triduum hoc?* Atque ita paſſim.

7 *At id nos non ſinemus*] Vetuſtiſſimus noſter, & alius e Regiis cum optimo codice G. Fabricii non agnoſcunt *Id: At nos non ſinemus.*

8 SO. *Age Chremes*] Bembinus liber his addit dictionem *mi.* ita conjicio fuiſſe ſcriptum & in Victoriano, in quo vacat locus hujuſmodi particulae abraſae. FAERNUS. Duo quoque ex noſtris *Mi.*

10 *Si faciat*] Idem liber, *ſi facit;* ut exigit verſus. FAERNUS. Omnes noſtri, *Si id faciat.* Lege igitur, *Si id facit.*

16 *Ego pol tibi dabo puellam lepidam*] Ex eodem libro lego *illam lepidam:* ita ſtat trochaicus. aliter eſſet octonarius iambicus inter tro-

Filiam Phanócratae noſtri. CL. *rúfamne illam virginem,*
Caeſiam, ſparſo óre, adunco náſo? non poſſum, pater.
CH. *Heia, ut elegáns eſt: credas ánimum ibi eſſe.* SO. *aliám dabo.*
CL. *'Immo, quandoquidém ducenda eſt, égomet habeo própemodum*
Quám volo. SO. *nunc laúdo, gnate.* CL. *Arthónidi hujus fíliam.*
SO. *Pérplacet.* CL. *pater, hóc nunc reſtat.* CH. *quíd?* CL. *Syro ignoſcás volo,*
Quaé mea cauſa fécit. CH. *fiat.* *Vós valete, et plaúdite.*

chalcos. FAERNUS. Recte *Illam:* noſtri mendoſe *Puellam.*

20 CLIT. *Quid iſtic?*] Liber Bembinus *immo.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Quid iſtic?* Sed ſupra v. 9. id habuimus, etiam initio verſus. Placet igitur, quod Bembinus dat, *Immo.* Non enim *Quid iſtic*, quod conſentientis eſt, locum hic habet; cum jam ante conſenſerit v. 15. *Faciam pater.*

21 *Archonidis filiam*] Idem liber *Archonidi hujus filiam.* nec aliter ſtat trochaicus. & ita etiam citat Priſcianus libro ſexto. FAERNUS.

Priſcianus p. 706. citat *Archonidi filiam:* ſed non habet *Hujus:* hoc Bembino debemus. Noſtri *Arconidis filiam.* Plaut. Trin. II, 2, 78. *Leſbonico huic adoleſcenti Charmidae hujus filio.*

[redacted]

ADELPHI TERENTI.

Fabulae interlocutores.

MICIO ſenex.
DEMEA ſenex.
SANNIO leno.
AESCHINUS adoleſcens.
PARMENO ſervus.
SYRUS ſervus.
CTESIPHO adoleſcens.
SOSTRATA matrona.
CANTHARA nutrix.
GETA ſervus.
HEGIO ſenex.
DROMO ſervus.

ACTA LUDIS FUNEBRIB. AEMILI PAULLI QUOS FECERE Q. FABIUS MAXIMUS P. CORNELIUS AFRICANUS. EGERE L. ATILIUS PRAENESTINUS MINUTIUS PROTHIMUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI TIBIIS SARRANIS. FACTA E GRAECA MENANDRU L. ANICIO M. CORNELIO COSS.

A D E L P H I.

P R O L O G U S.

POSTQUÁM poeta ſénſit ſcripturám ſuam
Ab iniquis obſervári, et adverſários
Rapere in pejorem pártem, quam acturi ſumus:
Indício de ſe ipſe érit: vos eritis júdices,
Laudin an vitio dúci factum id opórteat.
Synápothneſcontes Díphili comoédiaſt;
Eam Cónmorientes Plaútus fecit fábulam.
In Graéca aduleſcens éſt, qui lenoni éripit

4 *Indicio de ſe ipſe erit*] Commodum videtur huic verſui ſuſtentando ex *ipſe* vel *p*, vel *s*, elidere: vel ex *erit t*. FAERNUS. *Erit* corripitur. Vel etiam ſic poteris,

Indicio de ſeſe ipſe erit, vos judices.

5 *Duci factum oporteat*] Interpone pronomen *id* poſt *factum*, ex libro Bembino & Victoriano. FAERNUS. Sic in duobus Regiis.

8 *Qui lenoni eripuit*] Omnes fere l. s. & Donatus *eripit:* quod & verſum juvat, & convenire alioqui magis videtur loquenti de argumento fabulae, uti praeſenti quam praeterito: ut in prologo Eunuchi, *In*

Meretrícem in prima fábula: eum Plautús locum
Relíquit integrum. eum hic locum ſumpſit ſibi
In Adélphos, verbum dé verbo expreſſum éxtulit.
Eam nós acturi ſúmus novam: pernóſcite
Furtúmne factum exiſtumetis, án locum
Reprehénſum, qui praetéritus neclegéntiaſt.
Nam quód iſti dicunt málevoli, homines nóbilis
Eum ádjutare, adſidueque una ſcríbere,
Quod illí maledictum véhemens eſſe exiſtumant,
Eam laúdem hic ducit máxumam; cum illís placet,
Qui vóbis univérſis et populó placent:
Quorum ópera in bello, in ótio, in negótio,
Suo quíſque tempore úſuſt ſine ſupérbia.
Dehinc ne éxſpectetis árgumentum fábulae:
Senés qui primi vénient, hi partim áperient;
In agéndo partim oſténdent. facite aequánimitas,
Poétae ad ſcribendum aúgeat indúſtriam.

ea eſt paraſitus Colax. FAERNUS. Ita duo ex noſtris vetuſtiſſimi, *Eripit.*

17 *Quod illi maledictum vehemens exiſtimant*] Poſt *vehemens*, interpone verbum *eſſe*, ex o. l. s. FAERNUS. Sic in noſtris omnibus.

23 *Hi partem aperient, In agendo partem oſtendent*] Sic codices; ſed legendum,

Hi partim aperient, In agendo partim oſtendent.

Partim aperient argumentum. Hec. Prol. v. 6.

In his quas primum Caecili didici novas,
Partim ſum earum exactus; partim vix ſteti.

25 *Facite, aequanimitas Poetae ad ſcribendum augeat induſtriam*] *Deeſt veſtra*, inquit Donatus: at quo jure deeſſe poteſt? qua conſuetudine ſubintelligi? In recepta lectione conſtructio erit *Aequanimitas poëtae.* Mihi quidem non *Veſtra*, ſed verſus integer deeſſe videtur; quem vide an forte invenerim:

Facite, aequanimitas
Bonitaſque veſtra adjutrix noſtrae induſtriae
Poëtae ad ſcribendum augeant induſtriam.

Sic Phorm. Prol. v. 35.

Bonitaſque veſtra adjutans atque aequanimitas.

& Hec. Prol. v. 24.

Veſtra intellegentia
Sedabit, ſi erit adjutrix noſtrae induſtriae.

Notum eſt, in Prologis ſcribendis ſe ipſum ſuppilaſſe Terentium: tres verſus continui in Prologo Heaut. repetuntur in Prologo Hecyrae. Jamque vides, cur verſus exciderit: nempe quia eodem verbo duo terminabantur, *Induſtriae*, *Induſtriam*; id, ut ſaepe fit, Librarii oculos fefellit. Denique jam recte habes *Augeant*: nam ut *Augeat* producat ultimam, nullum in toto Terentio exemplum. Eſt quidem, qui ſic verſum interpolat,

Poetae ad ſcribendum augeat veſtra induſtriam.

Actus I. Scaena I.

Micio.

STORÁX. non rediit hác noĉte a cena Aéſchinus:
Neque ſérvolorum quíſquam, qui advorſum ierant.
Profécto hoc vere dícunt: ſi abſis úſpiam,
Aut úbi ſi ceſſes; évenire ea ſátius eſt,*
Quae in te úxor dicit ét quae in animo cógitat
Iráta, quam illa quaé parentes própitii.
Uxór, ſi ceſſes, aút te amare cógitat,
Aut téte amari, aut pótare atque animo óbſequi,
Et tíbi bene eſſe ſóli, ſibi cum ſit male.
Ego quía non rediit fílius, quae cógito?
Quibus núnc ſollicitor rébus? ne aut ille álſerit,
Aut úſpiam ceciderit, aut praefrégerit
Aliquíd. vah, quemquamne hóminem in animo inſtítuere, aut
Paráre, quod ſit cárius, quam ipſe éſt ſibi?

Sed bis in eo peccat: nam & verborum collocationem pravam inducit; & *Augeat* in diſſyllabon contrahit, prorſus contra artem.

1 *Storax. non rediit*] Tolle notas Interrogationis. Storax vocatus non reſpondit: inde ſcit Micio neminem adhuc rediiſſe. Nemo domi manebat cum ſene praeter ancillas.

4 *Aut ubi ſi ceſſes*] Omnes antiqui libri, *aut ibi.* ita & Donatus, qui in hunc locum haec dicit: *Aut ibi, uſpiam: ſignificat enim ſcilicet uſpiam in loco, & ad locum.* FAERNUS. Quattuor tamen ex noſtris, *Aut ubi ſi.* Recte: hoc eſt, *Si ubi ceſſes.* Et ſic citat Servius ad Aen. III, 430.

8 *Aut te amari*] Liber Bembinus, Baſilicanus, & Donatus: *aut tete amari*, ut & verſus expoſcit. Victorianus habet, *aut de te amari.* FAERNUS. Et ex noſtris nonnulli *Tete.*

Ib. *Aut animo obſequi.* Iidem libri vetuſti: *atque animo obſequi.* Donatus, *aut.* FAERNUS. Noſtri omnes *Atque.*

9 *Tibi bene eſſe*] Antiqui libri omnes habent, *& tibi.* Sicut & infra, *& quibus nunc ſollicitor rebus:* ſed hic *&*, tranſit in ſcanſione in praecedentem verſum. FAERNUS.

Etiam noſtri plerique *Et tibi.* Sed accentus cauſa etiam corrigendum, *Sibi cum ſit male;* non ut libri, *Cúm ſibi ſit male.* Porro *Et quibus nunc*, illud *Et* a tribus noſtris abeſt. Recte: in Aſyndetis concitatior affectus eſt. Licet Servius ad Aen. IV, 380. habeat *Et.*

12 *Aut perfregerit*] Omnes fere antiqui libri, *praefregerit.* FAERNUS. Sic & noſtri.

15 *Atqui ex me hic non natus eſt*] In libro Bembino & aliis antiquis pro *Atqui*, eſt *atque*, particula inceptiva. quod vero ſequitur in o. l. s. ita collocatum eſt, *hic natus non eſt.* FAERNUS.

Similiter noſtri plerique *Atque.* Chariſius p. 204. '*Atque pro et.* Terentius in Adelphis: *Atque ex me hic natus non eſt, ſed ex fratre.* 'Ubi Acron, Argute, inquit, nam

Atque ex me hic natus nón eſt, ſet ex fratre. is adeo
Diſſimilis ſtudio eſt. jam inde ab adulefcéntia,
Ego hánc clementem vítam urbanam, atque ótium
Secútus ſum: et quod fórtunatum iſtí putant,
Uxórem numquam habui. ílle, contra haec ómnia,
Ruri ágere vitam: ſémper parce ac dúriter
Se habére: uxorem dúxit: nati filii
Duo: índe ego hunc majórem adoptaví mihi:
Edúxi a parvolo, hábui, amavi pró meo:
In eó me oblecto: ſólum id eſt carúm mihi.
Ille út item contra, me hábeat, facio ſédulo:
Do, praétermitto: nón neceſſe habeo ómnia
Pro meó jure agere: póſtremo alii clánculum
Patrés quae faciunt, quaé fert adulefcéntia,
Ea né me celet, cónſuefeci filium.
Nam quí mentiri aut fállere, ita uti ſit, patrem
Audébit, tanto mágis audebit céteros.

'per conjunctionem tranſitum fecit 'ad narrationem.'

16 *Diſſimili ſtudio eſt*] Tres ex noſtris, quorum unus 900 annorum, *Diſſimilis ſtudio eſt.* Recte. Salluſt. Jug. 89. *Nobilitas, diſſimilis moribus, nos illorum aemulos contemnit.* Noſter Heaut. V, 3, 17. *Quod eſt conſimilis moribus.* Plin. Hiſt. VI, 31. *Et curſu & colore diſſimilis.*

17 *Ego hanc clementem vitam urbanam atque otium*] Vide an legendum ſit,

Ego hanc clementem vitam urbanumque otium.

Cic. Epiſt. Fam. XII, 1. *Ut ego quidem & urbi & otio diffiderem urbano.*

18 *Et quod fortunatum iſti putant, Uxorem numquam habui*] Magnum hic pulverem excitant Interpretes; cum ſententia clara ſit, ſi animum attendas. *Iſti*, ut recte Donatus, *hi qui a me diſſentiunt.* Ita ſemper Noſter. And. Prol. v. 15.

Id iſti vituperant factum, atque in eo diſputant.

& 21.

Potius quam iſtorum obſcuram diligentiam.

Adel. Prol. v. 15.

Nam quod iſti dicunt malevoli.

Ex hoc indicio ſententia facile eluceſcit. *Uxorem numquam habui*, quod (ſcilicet *Uxorem habere*) iſti fortunatum putant: iſti qui mei diſſimiles ſtudio & moribus ſunt, qui uxorem ducunt cum magna dote, qui liberis dant operam, qui poſteritati inſerviunt.

20 *Ille contra, haec omnia: Ruri agere vitam*] Diſtingue:

Ille, contrà haec omnia, Ruri agere vitam.

Vide Phor. III, 2, 36.

30 *Nam qui mentiri aut fallere Inſuerit patrem, Aut audebit, tanto magis audebit ceteros*] Pro *Inſuerit*, alii codices *Inſueverit*: apud Martianum Capellam p. 160 *Inſtituerit.* Sed utcumque ſit, qualis quaeſo locutio eſt, *Inſuerit aut audebit*: Certe aut *Inſueſcet* & *Audebit*; aut *Inſuerit* & *Auſus fuerit.* Qualis porro ſententia? poſt *Inſuerit*, quorſum

Pudóre et liberálitate líberos
Retinére ſatius éſſe credo quám metu.
Haec frátri mecum nón conveniunt, néque placent.
Venit ád me ſaepe clámans, Quid agis, Micio?
Cur pérdis aduleſcéntem nobis? cúr amat?
Cur pótat? cur tu his rébus ſumptum ſúggeris?
Veſtítu nimio indúlges: nimium inéptus es.
Nimium ípſe eſt durus praéter aequumque ét bonum:
Et érrat longe, meá quidem ſenténtia,
Qui impérium credat grávius eſſe aut ſtábilius,
Vi quód fit, quam illud quód amicitia adjúngitur.
Mea ſic eſt ratio, et ſic animum induco meum:
Maló coactus quí ſuum officiúm facit,
Dum id réſcitum iri crédit, tantiſpér cavet:
Si ſpérat fore clam, rúrſum ad ingeniúm redit.
Ille quém beneficio adjúngas, ex animó facit:
Studet pár referre; praéſens abſenſque ídem erit.
Hoc pátrium eſt, potius cónſuefacere filium
Sua ſpónte recte fácere, quam alienó metu:

infertur *Audebit?* quaſi non ſaepe ac diu auſus ſit, priuſquam poſſet inſueſcere? Varia hic moliuntur Interpretes; ſed rem ipſam puto me repperiſſe:

Nam qui mentiri aut fallere, ita uti ſit, patrem
Audebit, tanto magis audebit ceteros.

Ita uti ſit; ut mos & conſuetudo eſt. Vide Andr. I, 1, 53. Eun. IV, 2, 2. De more fallendi patrem, Plautus Pſeud. I, 5, 15.

Nam iſtaec quae tibi renuntiantur, filium
Te velle amantem argento circumducere:
Fors ſit an ea tibi dicta ſunt mendacia.
Sed ſi ea vera ſunt, ut mos eſt, maxume:
Quid mirum facit? quid novum?
Adoleſcens homo
Si amat, ſi amicam liberat.

Noſter, Heaut. V, 2, 4.

Quid ego tantum ſceleris admiſi miſer?
Volgo faciunt.

& III, 2, 40.

Si quid hujus ſimile forte aliquando obvenerit,
Ut ſunt humana, tuus ut faciat filius.

35 *Venit ſaepe ad me clamitans*] Et Donatus, & liber Bembinus & Baſilicanus & Victorianus, & multi alii, ita collocant, *Venit ad me.* FAERNUS. Noſtri quoque *Venit ad me; Clamitans;* quod tamen verſus reſpuit. Repone, *Clamans.* And. quidem I, 1, 117.

Venit Chremes poſtridie ad me, clamitans.

Sed hic infra IV, 7, 9.

Non clamas? non inſanis?

37 *Sumptus ſuggeris?*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, item Donatus: *ſumptum ſuggeris?* FAERNUS. Noſtri omnes *Sumptus.*

Hoc páter ac dominus intereſt: hoc quí nequit,
Fateátur neſcire imperare líberis.
Sed éſtne hic ipſus, dé quo agebam? et cérte is eſt.
Neſcío quid triſtem video: credo jam, út ſolet,
Jurgábit. ſalvom te ádvenire, Démea,
Gaudémus. —

Actus I. Scaena II.

Demea. Micio.

DE. — *EHEM, opportúne: te ipſum quaérito.*
MI. *Quid triſtis es?* D. *rogás me, ubi nobis Aéſchinus*
Siét, quid triſtis égo ſim? M. *dixin hóc fore?*
Quid fécit? D. *quid ille fécerit? quem néque pudet*
Quicquám: nec metuit quémquam: neque legém putat
Tenére ſe ullam. nam ílla, quae antehac fácta ſunt,
Omítto: modo quid déſignavit? M. *quídnam id eſt?*
DE. *Forés effregit, átque in aedis ínruit*
Aliénas: ipſum dóminum atque omnem fámiliam

39 *Nimium ipſe durus eſt praeter aequumque & bonum*] Bembinus liber commodius verſui collocat, *eſt durus*. FAERNUS.

Noſtri omnes, *Durus eſt*. Poteſtis & hoc modo, *Nimium ipſe duruſt*. Ceterum hunc verſum & quattuor praecedentes citat Cicero De Invent. I, 19. ubi *Clamitans* & *Sumptum* & *Durus eſt*, hodie feruntur.

43 *Mea eſt ſic ratio*] O. l. s. & Donatus, *Mea ſic eſt ratio*. FAERNUS. Sic & noſtri.

46 *Rurſum ad ingenium*] Antiqui libri, praeter Baſilicanum, & omnes fere alii, & Donatus, *rurſus*. Immo Bembinus prius habebat *rurſum*: ut & habet Baſilicanus. FAERNUS. Noſtri fere omnes *Rurſum*, quod verſui commodius eſt; & hic reponendum.

48 *Studet par referre*] Vel ex *ſtudet t*, elidetur, quod inſolens; vel ex *par r*. FAERNUS. *Studet* in primo pede ultimam corripit, quod non eſt inſolens.

1 *Hem, opportune*] Aliqui libri, inter quos Bembinus & Baſilicanus, *ehem*: quod magis convenit actibus repentinis, ut eſt ſubitus ejus, quem quis quaerit, aſpectus. FAERNUS. Ita noſtri omnes.

2 *Rogitas me?*] Liber Bembinus & Victorianus, & multi alii, *rogas me?* FAERNUS. Et ita ſex ex noſtris.

4 *Quid is fecit?*] Dictionem *is* delemus ex auctoritate libri Bembini & Baſilicani: quae nec alioqui neceſſaria videtur: de Aeſchino enim ſermo eſt, & de eo utique intelligitur. FAERNUS. Sic noſter veterrimus. Ceteri *Quid is fecit*. Utrumvis recte.

5 *Neque metuit quemquam*] Omnes fere l. s. *nec*. FAERNUS. Sic & noſtri plerique.

Mulcávit uſque ad mórtem: eripuit múlierem
Quam amábat. clamant ómnes indigniſſume
Factum éſſe: hoc adveniénti quot mihi, Mício,
Dixére? in oreſt ómni populo. dénique,
Si conferendum exémplum eſt, non fratrém videt
Rei óperam dare, ruri éſſe parcum ac ſóbrium?
Nullum hújus factum ſimile. haec cum illi, Mício,
Dicó, tibi dico. tú illum corrumpí ſinis.
MI. Homine inperito númquam quicquam injúſtiuſt,
Qui, niſi quod ipſe fécit, nil rectúm putat.
DE. Quorſum iſtuc? M. quia tu, Démea, haec male júdicas.
Non éſt flagitium, mihi crede, aduleſcéntulum
Scortári, neque potáre: non eſt: néque fores
Effringere. haec ſi néque ego, neque tu fécimus,
Non ſiit egeſtas fácere nos. tu núnc tibi
Id laúdi duces, quód tum feciſti inopia?
Injúriumſt: nam ſi éſſet unde id fieret,
Facerémus. et illum tú tuum; ſi eſſés homo,
Sinerés nunc facere, dúm per aetatém licet;
Potiús quam, ubi te exſpectátum ejeciſſét foras,
Alieniore aetáte poſt facerét tamen,

10 *Multavit*] Omnes antiqui libri, *mulcavit*. FAERNUS. Sic duo ex noſtris veterrimi,

15 *Rei dare operám, ruri eſſe parcum ac ſobrium*] Vetuſtiores noſtri magno numero,
Rei óperam dáre,

16 *Nullum hujus ſimile factum*] Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Nullum hujus factum ſimile*; melioribus numeris.

18 *Injuſtius*] Codices noſtri omnes *Injuſtius eſt*: ſcribe igitur *Injuſtiuſt*,

24 *Non ſivit egeſtas*] Liber Bembinus *non ſiit*. FAERNUS. Noſtri omnes *Sivit*; verſu *Siit* malente.

25 *Tu nunc tibi*] Hoc per interrogationem efferendum. Unus autem ex Regiis *Duces*, non *Ducis*. Etiam bene.

27 *Faceremus: & tu illum tuum*] Lege: *Et illum tú tuum*. Sic infra III, 4, 32. *Sineres vero illum tu tuum Facere haec?*

28 *Dum per aetatem licet*] Sic noſtri omnes: ſed duo Jani Gulielmii, quos antiquiſſimos habuit, *Decet*, non *Licet*. Tibullus I, 1, 85.
Jam ſubrepet iners aetas, nec amare decebit,
ubi aliquot libri, ut hic, *Licebit*. Vide ipſum ad Plauti Militem Cap. VI, & nos ad Horatium II. Epiſt. II, 216.

30 *Alieniori aetate*] Libri antiqui & Donatus, *alieniore*. FAERNUS. Sic & noſtri plerique omnes.

31 *Pro Juppiter, tu homo adiges me ad inſaniam*] Liber Vaticanus

Pro Júppiter, tu homo ádigis me ad inſániam.
éſt flagitium, fácere haec aduleſcéntulum? M. *ah,*
cúlta, ne me optúndas de hac re ſaépius.
m filium dediſti adoptandúm mihi:
éus eſt factus: ſi quid peccat, Démea,
péccat: ego illi máxumam partém feram.
ónat, potat, ólet unguenta; dé meo:
t; dábitur a me argéntum, dum erit cómmodum;
nón erit, fortáſſe excludetúr foras.
s effregit, réſtituentur: diſcidit
ém, reſarciétur. eſt, dis grátia,
nde haec fiant, ét adhuc non moléſta ſunt.
rémo aut deſine, aút cedo quemvis árbitrum;
lúra in hac re péccare oſtendam. D. *ei mihi,*
r éſſe diſce ab illis, qui veri ſient.
Natúra tu illi páter es, conſiliis ego.
Tun cónſulis quicquam? M. *áh, ſi pergis, ábiero.*
Sicine agis? M. *an ego tótiens de eadem re aúdiam?*
Curae éſt mihi. M. *et mihi cúrae eſt. verum, Démea,*
mus aequam utérque partem; tu álterum,
item álterum. nam cúrare ambos, própemodum

anus, & Donatus, *rediges.* Donatus in ſequenti ſcaena eis verbis, *qui inſanire in- t ex injuria*, citans hunc lo- legit *redigis*, quod lectionem ini, Victoriani & Decurtati ex confirmat, in quibus *adigis* : quod probamus. FAER-

Noſtri *Rediges*, vel *Redi-* iſſi quod codex ex veterrimis ria lectione habet *Adigis*. Et it Chariſius p. 214.

Obſonat, potat, olet unguenta;] Varro De Ling. Lat. l. VI. *Terentium: Scortatur, potat, guentum? de meo. Scortari, vius meretriculam ducere, quae pelle.* Hoc Varro, falſus riae: quippe omnes hodie li- *ſonat.*

Pater eſſe diſce ab aliis qui iunt] *Ab aliis* Donatus citat: nos tamen malumus *ab illis*, ut & in antiquis libris eſt, & multis aliis. FAERNUS.

Noſtri omnes *Ab illis.* Sed aliud reſtat:

Pater eſſe diſce ab illis, qui vere ſciunt.

Quid hic facit *Sciunt?* Palmerius, probante Guyeto, *Sient.* Recte; modo & *Veri* pro *Vere* addas:

Pater eſſe ab illis diſce, qui veri ſient.

Ovid. Met. IX, 24.

Juppiter aut falſus pater eſt, aut crimine verus.

51 *Nam ambós curare propemodum*] Et male accentus in fine eſt, & Trochaeus male in ſede penultima. Lege,

Nam curare ambos, propemodum.

Repóſcere illum eſt quém dediſti. D. *ah, Micio.*
M. *Mihi ſic videtur.* D. *quíd iſtic? ſi iſtuc tibi placet,*
Profúndat, perdat, péreat, nihil ad me áttinet.
Iam ſi verbum ullum póſthac. M. *rurſum, Démea,*
Iráſcere? D. *an non crédis? repeton quém dedi?*
Aegréſt: alienus nón ſum: ſi obſto: em, déſino.
Unúm vis curem, cúro. et eſt dis grátia,
Cum ita út volo eſt; iſté tuus ipſe ſéntiet
Poſtérius: nolo in illum gravius dícere.
M. *Nec níl, neque omnia haéc ſunt, quae dicit; tamen*
Non níl moleſta haec ſúnt mihi: ſet oſténdere,
Me aegré pati illi nólui: nam itáſt homo:
Cum pláco, advorſor ſédulo et detérreo;
Tamen vix humane pátitur: verum ſi aúgeam,
Aut étiam adiutor ſint ejus iracúndiae,
Inſániam profécto cum illo. etſi Aéſchinus
Non núllam in hac re nóbis facit injúriam.
Quam hic nón amavit méretricem? aut cui nón dedit
Aliquid? poſtremo, núper (credo iam ómnium
Taedébat) dixit vélle uxorem dúcere.

52 *Ah Micio*] Liber Bembinus *a* ſine aſpiratione habet: Victorianus & Baſilicanus *aha*; Decurtatus & aliquis liber Donati *ha;* ſupra etiam per exclamationem dixit, *ah, ſi pergis.* FAERNUS. Noſtri *Ah.*

53 *Quid iſtuc? tibi ſi iſtuc placet*] Liber Bembinus & Victorianus, *Quid iſtic?* & Donatus quoque, ſi bene conſideretur, ita legit: exponens enim haec duo verba ſic dicit, *Quid iſtuc? deeſt loquor, aut reſiſto.* haec ille. Certum eſt autem non dici, reſiſto iſtuc, ſed iſtic. quae vero ſequuntur verba, ita in omnibus libris ſcriptis collocata ſunt, *ſi tibi iſtuc placet.* verſus autem ſtat, eliſo ex *quid*, *d*, & ex *tibi iſtuc*, *s.* FAERNUS. Noſtri etiam meliores *Quid iſtic?* Et praeterea unus ex Regiis, *Si iſtuc tibi placet.* Recte, vel propter accentum.

55 *Jam ſi verbum unum poſthac*] Et veteres noſtri, & multo plures, *Verbum ullum.* Sic And. I, 5, 21. *Cenſen me verbum potuiſſe ullum proloqui?* Eun. I, 2, 8. *Ceterum de excluſione verbum nullum.*

65 *Tamen vix humane patitur*] Ex *tamen n*, eliditur, ut ſtet verſus: alii modico negotio ſe explicuerunt, legendo *vix tamen:* quam nos collocationem non admittimus, quia in nullo eam libro ſcripto invenimus. FAERNUS. Ut in primo pede *Tamen* corripiatur, ſolens eſt.

1 Ne cui forte, putanti Demeam in ſuperiore ſcaena Micioni narraſſe ea, quae inducuntur hic fieri, ordo rerum praepoſterus eſſe videatur, animadverti debat, bis Aeſchinum cum lenone eſſe rixatum: prius qui-

Sperabam iam deférviſſe aduleſcéntiam:
Gaudébam. ecce autem de integro: niſi quícquid eſt
Volo ſcire; atque hominem cónvenire, ſi ápud forum eſt.

ACTUS II. SCAENA I.

SANNIO leno. AESCHINUS. PARMENO.

SA. *'OBSECRO populáres ferte miſero atque innocénti auxilium:*
Súbvenite inopi. AE. *ótioſe, núnc iam ilico hic conſiſte:*
Quid reſpectas? nil periclist: númquam, dum ego adero, hic te tanget.
SA. *'Ego iſtam invitis ómnibus.*
AE. *Quamquam éſt ſceleſtus, nón committet hódie umquam, iterum ut vápulet.*
SA. *Aéſchine, audi, né te ignarum fuíſſe dicas meórum morum,*
Léno ego ſum. AE. *ſcio.* SA. *át ita, ut uſquam fuít fide quiſquam óptuma.*
Tú quod te poſtérius purges, hánc injuriám mihi nolle
Fáctam eſſe, huius non fáciam. crede hoc, égo meum jus pérſequar:

dem, cum ex domo lenonis fidicinam abduxit, cujus rei ſparſo ſtatim per urbem rumore, ad Demeamque delato, mox ad id Micioni nuntiandum, Demeam cucurriſſe. Interim Aeſchinum fidicinam deducentem inſequente eum lenone, domum ſuam, id eſt Micionis, perveniſſe. quo cum introducere eam vellet, tum lenone id prohibente, ſecundam rixam extitiſſe. Haec ita eſſe clariſſime oſtenditur, cum de priore quidem rixa dictum ſit, *Fores effregit*, nimirum lenonis: & *abduxit mulierem, quam amabat.* in poſteriore autem, ſervo quidem dicatur, *Abi praeſtrenue, ac fores aperi:* fores ſcilicet aedium Micionis patris Aeſchini: ipſi vero fidicinae, *i intro nunc jam.* FAERNUS.

1 *Obſecro populares*] Tres primi verſus hujus ſcaenae, item ſextus, octavus, & undecimus ſunt trochaici tetrametri acatalectici: reliquorum verſuum, qui ſunt in principio hujus ſcaenae, quartus iambicus dimeter eſt: quintus, qui videtur iambicus tetrameter acatalecticus, ſi tamen in eo in *ſceleſtus* paenultimam corripias, abjecto *s*, erit ſimul cum ſeptimo, nono, decimo, duodecimo, tertiodecimo, quartodecimo, quintodecimo, & ſextodecimo, trochaicus catalecticus. item tertius decimus, abjecto *s*, ex *fores*, factaque ſynaloepha. reliqui verſus, partim trochaici catalectici ſunt, partim octonarii iambici. FAERNUS. Quartus non Iambicus, ut ille voluit, ſed Trochaicus eſt.

8 *Tu quod te poſterius purges*] Sic libri omnes & Chariſius p. 191. Fruſtra igitur eſt, qui interpolatum velit, *Tum quod te.*

Néque tu verbis ſólves ùmquam, quód mi re maleféceris.
Nóvi ego veſtra haec, Nóllem factum, júsjurandum dabitur, te eſſe in-
dignum injuria hác; indignis cum égomet ſim acceptús modis.
AE. *Abi prae ſtrenue; ác forem aperi.* SA. *céterum hoc nihil facis.*
AE. *I íntro nunc iam.* SA. *át enim non ſinam.* AE. *accede illuc, Parmeno:*
Nímium iſtoc abiſti: hic propter húnc adſiſte: em, ſic volo.
Cáve nunc iam oculos á meis oculis quóquam demoveás tuos:
Ne móra ſit, ſi innuerím, quin pugnus cóntinuo in mala haéreat.
SA. *Iſtúc volo ergo ipſum éxperiri.* AE. *em, ſérva.* PAR. *omitte múlierem.*
SA. *O fácinus miſerandúm!* AE. *geminabit niſi caves.* SA. *hei míſeriam!*
AE. *Non ínnueram: verum ín iſtam partem pótius peccató tamen.*
I núnc iam. SA. *quid hoc reli eſt? regnumne, Aéſchine, hic tu póſſides?*

11 *Te eſſe Indignum injuria hac*] Sic verſus diſpone: *Te eſſe in-Dignum injuria hac.* Octonarium plenum ſemper excipit Trochaicus.

13 *Abi praeſtrenue, ac fores aperi*] Lege ex noſtris aliquot, *Abi prae ſtrenue:* ut *I prae;* ſaepe. Et ſic apud Nonium eſt v. Apertum. Quamquam autem & iſte etiam *Fores* habeat, legendum *Forem*: de qua voce jam ſupra egimus. (Eun. II, 2, 51.)

15 SA. *hem, ſic volo.* AE. *cave nunc*] Ex auctoritate libri Bembini perſonae his verbis aſcriptae deleantur: ſunt enim omnia verba Aeſchini. FAERNUS. Sic & noſtri meliores.

16 *Quoquam dimoveas tuos*] Liber Bembinus & alii antiqui, *demoveas.* FAERNUS. Tres boni ex noſtris, *Demoveas.*

17 *Ne mora ſit, ſi innuerim*] *Innuero* eſt in omnibus recentibus: nos tamen lectionem antiquam ſequemur: ita eſt octonarius iambicus, ut praecedens, & duo ſequentes. FAERNUS. Antiquiores noſtri, *Innuerim.*

19 *O facinus indignum! Geminabit, niſi caves. Hei miſero mihi*] Sic dedit Faernus, neſcio unde. Verſus juſto longior eſt; & a Libris ſcriptis nimium quantum abscedit. Noſtri *O miſerum facinus,* vel *Facinus miſerum,* & *Hei miſeriam.* Repone,

O fácinus miſerandum! Geminabit, niſi caves. Hei miſeriam!

Sic Phor. V, 9, 19.

Pro di immortales, facinus miſerandum & malum.

And. IV, 4, 28.

O facinus animadvértendum! Quid clamitas?

AE. *Si póſſiderem, ornátus eſſes éx tuis virtútibus.*

SA. *Quid tibi rei mecumſt?* AE. *níl.* SA. *quid? noſtin quí ſim?*
AE. *non deſidero.*

SA. *Tetigin tui quicquam?* AE. *ſi áttigiſſes, férres infortúnium.*

SA. *Qui tibi meam magis lícet habere, pró qua ego argentúm dedi?*
Reſpónde. AE. *ante aedis nón feciſſe erit mélius hic convícium:*
Nam ſi moleſtus pérgis eſſe, iam íntro abripiere; átque ibi
Uſque ád necem opperiére loris. SA. *lóris liber?* AE. *ſic erit.*

SA. *O hóminem impurum: hicíne libertatem ájunt aequam éſſe ómnibus?*

AE. *Si ſátis iam debacchátus, leno, es; aúdi ſi vis núnc iam.*

SA. *Egon débacchatus ſum aútem, an tu in me?* AE. *mítte iſta, atque ad rém redi.*

SA. *Quam rém? quo redeam?* AE. *idmne me vis dícere id quod ad te áttinet?*

SA. *Cupio, aéqui modo aliquíd.* AE. *vah, leno iníqua me non vólt loqui.*

SA. *Lenó ſum, fateor, pérnicies commúnis adoleſcéntium,*
Perjúrus, peſtis: támen tibi a me núllaſt orta injúria.

25 *Qui tibi magis licet meam habere*] Lege, *Qui tibi meam magis licet habere.*

27 *Jam intro arripiere*] Liber Bembinus & Decurtatus, *abripiere.* FAERNUS. Etiam duo ex noſtris optimi, *Abripiere.*

29 *Aequam eſſe omnibus*] O. l. s. *eſſe aequam.* FAERNUS. Sic & noſtri codices. Recte tamen Edd. vett. *Ajunt aequam eſſe omnibus:* ut *Aequam* ſub ictu ſit.

30 *Si ſatis jam debacchatus és, leno*] Atqui hoc pacto, *Leno* in Theſi occultatur. Recte quinque ex vetuſtioribus noſtris,

Si ſatis jam debacchatus, leno, es.

31 *Egon debacchatus ſum in te, an tu in me?*] Variant hic libri ſcripti: nos antiquiſſimos ſequemur, in quibus omnibus ita eſt,

Egon debacchatus ſum autem, an tu in me?

cum enim non dixerit Aeſchinus lenonem in ſe debacchatum, ſed tantummodo debacchatum, leno quoque id ſimpliciter negat, ſubdens eum potius in ſe debacchatum. ſane prima hujus verſus ſyllaba pertinet ad praecedentem. FAERNUS. Sic & codices noſtri vetuſtiores.

Ib. *Omitte iſta*] O. l. s. & Donatus, *mitte iſta.* FAERNUS. Omnes noſtri, *Mitte.*

32 *Quod ad te attinet?*] Liber Bembinus, Baſilicanus, Victorianus, & multo maxima pars aliorum, his praeponit pronomen *id*, & ſtat verſus abjiciendo *d*, ex *quod.* FAERNUS. Noſtri omnes *id quod.*

33 *Cupio, modo aequi aliquid*] Et Bembinus & Victorianus, & omnes fere alii l. s. *cupio: aequi modo aliquid.* FAERNUS. Sic & noſtri meliores.

35 *Núlla orta eſt injuria*] Vides

AE. *Nam hercle étiam hoc reſtat.* SA. *illuc quaeſo rédi, quo coepiſti, Aéſchine.*

AE. *Minus viginti tu illam emiſti, quaé res tibi vortát male.*
Argénti tantum dábitur. SA. *quid ſi ego tibi illam nolo véndere?*
Cogés me? AE. *minime.* SA. *námque id metui.* AE. *néque vendundam cénſeo,*
Quae liberaſt: nam ego liberali illam ádſero cauſá manu.
Nunc vide utrum vis; argéntum accipere, an caúſam meditari tuam.
Délibera hoc, dum ego rédeo, leno. SA. *pró ſupreme Júppiter.*
Mínime miror, qui inſanire occípiunt ex injúria.
Dómo me eripuit, vérberavit: me invito abduxít meam:
Hómini miſero plús quingentos cólaphos infregít mihi.
Ob malefacta haec tántidem emptam, póſtulat ſibi trádier.
Vérum enim quando béne promeruit, fiat: ſuum jus póſtulat.
Age, iam cupio, módo ſi argentum réddat. ſet ego hoc háriolor.
Ubi me dixeró dare tanti, téſtis faciet ílico,

Orta in Theſi deliteſcere. Recte duo ex veterrimis noſtris, *Núllaſt órta injuria.*

36 *Nam hercle etiam id reſtat*] Liber Bembinus, *hoc reſtat.* FAERNUS. Noſtri omnes *Id.* Nihil intereſt.

38 *Argenti tantum tibi dabitur*] Idem liber, & Baſilicanus, & Victorianus, & multi alii non habent dictionem *tibi*, ut & exigit verſus, qui eſt octonarius, attributa tamen prima ejus ſyllaba verſui praecedenti. FAERNUS. Neque noſtri libri *Tibi* habent. Non tamen prima verſus ſyllaba priori eſt tribuenda.

40 *Nam ego illam liberali aſſero cauſa manu.* Donatus & o. l. s. *nam ego liberali illam a. c. m.* FAERNUS. Unus ex Regiis aeque commode: *Nam liberali ego illam.*

45 Verſus hi duo locum inter ſe commutarunt: Repone,

Homini miſero plus quingentos colaphos infregit mihi.
Ob malefacta haec tantidem emptam poſtulat ſibi tradier.

Res apparet, & alii ante nos viderunt.

47 *Verum enim, quando bene promeruit, fiet*] Sic dedit Faernus: ſed noſtri univerſi, *Fiat.* Recte. Id enim, notante alibi Donato, eſt conſentientis, *Fiet* vero obedientis.

48 *Age jam cupio; ſi modo argentum reddat. ſed ego hoc hariolor*] Ex *ſed d*, eliſo, & τῷ *hoc* correpto dactylus erit in ſexta ſede trochaici. FAERNUS. Abſurde hic Faernus; dum digitis ſine ullo auris judicio verſum dimetitur. Melius erat, ex *Si modo ar* dactylum feciſſe. Sed nihil eſt opus: lego hic & v. 51. *Modo ſi reddat*: ut I, 1, 4. *Ubi ſi ceſſes*: pro *Sicubi.*

54 *Fruſtra egomet mecum has rationes deputo*] Duo antiquiſſimi libri, Bembinus & Victorianus, *puto:* & ſic quoque ſtat verſus: immo etiam numeroſior eſt. FAERNUS.

Sed nemo dabit: fruſtra égomet mecum has rationes puto.

Vendidiſſe me, de argento ſomnium. mox: crás redi.
Id quoque poſſum ferre, modo ſi réddat; quamquam injúriumſt.
Vérum cogito id quod res eſt; quándo eum quaeſtum accéperis,
Accipiunda et muſſitanda injúria aduleſcéntiumſt.
Sed nemo dabit: fruſtra has egomet mécum rationés puto.

ACTUS II. SCAENA II.

SYRUS. SANNIO.

SY. *TACE, égomet conveniam ipſum: cupide accipiat iam faxo: átque etiam*
Bene dicat ſecum eſſe áctum. quid iſtuc, Sánnioſt, quod te aúdio
Neſcio quid concertáſſe cum ero? SA. *númquam vidi iniquius*
Certátionem cómparatam, quam hódie quae inter nós fuit:
Ego vápulando, ille vérberando, uſque ámbo defeſſi ſumus.
SY. *Tua cúlpa.* SA. *quid facerem?* SY. *áduleſcenti mórem geſtum opórtuit.*

Sic Faernus ex ſuis libris: at noſtri hoc modo,

Sed nemo dabit: fruſtra égo mecum has rationes deputo.

Ubi notabis *Ego* pro *Egomet;* & *Deputo* pro *Puto:* & inde colliges utrumque a correctoribus eſſe: quod uterque ſcanſioni reſpondeat. Repone tamen, quod ipſe auctor dedit,

Sed nemó dabit: frúſtra has égomet mecum rationes puto.

Plaut. Caſ. III, 2, 25.

Vérum autem altrovórſus cum eam mécum rationem puto.

Ex noſtra lectione *Fruſtra* in Arſi, quod in alteris male deprimitur. Id quoque monendum, unum ex Regiis *Hanc rationem* habere.

1 *Tace: egomet*] Verſus hic trochaicus tetrameter acatalecticus. FAERNUS.

Táce, egomet convéniam jam ipſum, cúpide accipiat fáxo atque etiam.

Non poteſt eſſe Trochaicus acatalecticus; quia nulla hic animi commotio eſt; tum & Iambicus eum ſubſequitur, prorſus contra morem Terentii & ipſius rythmi indolem. Noſtri univerſi cum Edd. vett. alio ordine verba collocant, quo iambicus eſt tetrameter, ut ſequentes:

Tace, égomet conveniam ipſum, cupide accípiat jam faxo, átque etiam.

Atque etiam eſt Proceleuſmaticus; *At*, ut ſaepe, correpta.

4 *Quam quae hodie inter nos fuit*] In libro Bembino & Victor. eſt *quam haec hodie:* ut & verſus expoſcit. FAERNUS.

Certationem comparatam, quam haec hodie inter nos fuit.

Sic dedit Faernus: ſed ex noſtris plerique, *Haec quae hodie.* Repono,

Certationem comparatam, quam hodie quae inter nos fuit.

6 *Quid agerem?*] Duo antiqui libri, inter quos eſt Bembinus, *quid facerem?* utroque modo proceleuſmaticus eſt in tertia ſede octonarii iambici. FAERNUS.

Omnes noſtri, duobus mediocribus exceptis, *Quid agerem.* Nihil

[redacted]

SA. *Qui pótui melius, qui hódie ei uſque os praébui?* SY. *age,*
ſcis quid loquar?
Pecúniam in locó neglegere, máxumum interdúmſt lucrum. hui;
Metuiſti, ſi nunc dé tuo iure cóncesſiſſes paúlulum; atque
Adoléſcenti eſſes mórigeratus, hóminum homo ſtultiſſime,
Ne nón tibi iſtuc faéneraret. SA. *égo ſpem pretio nón emo.*
SY. *Numquám rem facies: ábi, non ſcis inéſcare homines,*
Sánnio.
SA. *Credo iſtuc melius éſſe: verum ego númquam adeo aſtu-*
tús fui,
Quin quícquid poſſem, mállem auferre pótius in praeſéntia.
SY. *Age nóvi tuum animúm: quaſi iam uſquam tibi ſint vigin-*
ti minae,
Dum huic obſequere. praéterea autem te ájunt proficiſci Cy-
prum. SA. *hem.*

Intereſt; niſi quod hoc magis ad Graecum metrum accedat.

7 *Qui hodie uſque os praebui*] Lege, *Qui hodie ei uſque os.*

9 SA. *Hui.* SY. *metuiſti ſi nunc*] Haec omnia in iiſdem libris, & Baſilicano, Syro aſcribuntur. FAERNUS. Sic & noſtri meliores.

12 *Abi, neſcis ineſcare*] Lege, *Abi, non ſcis.*

15 *Quaſi jam uſquam tibi ſint viginti minae*] De ſententia convenit, *Quaſi numero in aliquo ducas, aut in aliqua aeſtimatione conſtituas viginti minas*, interprete Donato. De verbis quaeritur: Qui fieri poſſit ut *Uſquam eſſe* perinde ſit ac *Ullius aeſtimationis eſſe?* Plautus Pſeud. IV, 7, 47.

Cui libella nuſquam eſt, niſi quod leno hic ſubvenit tibi.

Ad hanc formam, *Quaſi uſquam tibi ſint* XX *minae*, nihil aliud ſignificet, quam *Quaſi tu in loculis tuis* XX *minas habeas;* qui ſenſus ab hujus loci ſententia prorſum alienus eſt. Quid, ſi ſic refingimus?

Age nóvi tuum animúm, quaſi hujus jam tibi ſint viginti minae.

ut ſupra II, 1, 9. *Hujus non faciam;* cum ſtipulam vel floccum vel ſummum digitum oſtendit. Vide tamen, ne illud *Jam uſquam* totum a correctoribus fuerit, non a manu luſcitioſi librarii: fortaſſis ab Auctore ſic erat,

Age nóvi tuum ánimum, quaſi terunci tibi ſint viginti minae.

Plaut. Capt. III, 1, 17.

Neque ridiculos jam terunci faciunt: ſeſe omnes amant.

Certe hoc modo juſtius collocantur Arſes & Theſes; & apte opponuntur XX minae ac teruncius.

20 *Illuc vide*] O. l. s. *Illud vide.* FAERNUS.

23 *Niſi eo ad mercatum veniam*] Donatus & o. l. s. *venio.* FAERNUS. Quin & noſtri plerique omnes *Venio.* Praeterea pro *Damnum maxumumſt;* duo habent *Damnum eſt maxumum.* Plane ex more Terentii.

24 *Nunc ſi hoc omittam, actum agam*] Liber Bembinus & Victori-

SY. *Coemiſſe hinc quae illuc véheres multa; návem conductam: hóc ſcio,*
Animús tibi pendet. úbi illinc ſpero rédieris tamen, hóc ages.
SA. *Nuſquám pedem: perii hércle: hac illi ſpe hóc inceperúnt.*
SY. *timet:*
Injéci ſcrupulum hómini. SA. *o ſcelera. illúd vide,*
Ut in ipſo articulo oppréſſit. emptae múlieres
Complúres, et item hinc ália quae portó Cyprum.
Niſi eo ád mercatum vénio, damnum eſt máxumum.
Nunc ſi hóc omittam, ac túm agam ubi illinc rédieró;
Nihil éſt: refrixerít res; nunc demúm venis?
Cur páſſus? ubi eras? út ſit ſatius pérdere,
Quam aut hic manere támdiu, aut tum pérſequi.
SY. *Iamne énumeraſti id, quód ad te redituŕum putes?*
SA. *Hocine illo dignumſt? hócine inceptare Aéſchinum?*

anus, & Donatus, *omitto*. FAERNUS.

Nunc ſi hoc omitto, actum agam. ubi illinc rediero,

Nihil eſt. Donatus ad locum: *Actum agam, proverbium: hoc eſt, nihil agam.* (hoc falſum.) *Quod enim in jure ſemel judicatum eſt, reſcindi & iterum agi non poteſt: ſic in Phormione,* (II, 3, 72.) *Actum aiunt ne agas.* Et proverbio quidem utuntur Cicero, Livius, alii: ſed huic loco minime convenit. Quomodo enim *Actum agit*, hoc eſt, iterum ſed fruſtra agit, ſi *Omittit* prorſus & nihil agit? Praeterea verſus laborat: neque enim hiatus in Caeſura Terentiani moris eſt, nec in diſſyllabo *Actúm* Synaloepha ceſſare poteſt. Noſtri codices univerſi, *Omittam*. Repone,

Nunc ſi hoc omittam, ac túm *agam ubi illinc rediero;*
Nihil eſt.

Ita ſupra v. 18. *Ubi illinc ſpero redieris tamen, hoc ages.* Egregia certe emendatio; ſed non noſtra. Fama tantum ad me pertulit, neſcio quem ſic correxiſſe.

27 *Quam aut hic nunc manere*] Idem liber & aliquot alii, *quam aut nunc manere*. alii & Donatus, *quam aut hic manere*. his duobus modis ſtat verſus, aliter impeditus. FAERNUS.

Duo ex noſtris, *Aut hic manere:* ceteri, *Aut hinc nunc manere. Hic* placet; non, ut Faernus dedit, *Nunc*.

28 *Quod ad te rediturum putes?*] Multi antiqui libri, inter quos Bembinus, item Donatus, his anteponunt dictionem *id*. FAERNUS. Septem ex noſtris *Id quod*.

29 *Hocine illo dignumſt? Hocine incipere Aeſchinum?*] Non convenit, ut in eodem verſiculo *Hocine* primam corripiat, deinde producat. Lege igitur,

Hocine illo dignumſt? hocine inceptare Aeſchinum?

Neque aliter olim Donatus; ut ex ejus verbis conjectare licet: *Quaſi de magno facinore dixit; ut in Heaut.* (III, 3, 39.) *Vah, vide quod inceptet facinus.*

Per oppréſſionem ut hánc mi eripere póſtulet?
SY. *Labáſcit. unum hoc hábeo: vide ſi ſátis placet;*
Potiús quam venias in periclum, Sánnio,
Servéſne an perdas tótum, dividuúm face.
Minás decem conrádet alicunde. SA. *eí mihi,*
Etiám de ſorte núnc venio in dubiúm miſer?
Pudét nihil? omnes déntes labefecít mihi:
Praetérea colaphis túber eſt totúm caput:
Etiam ínſuper defrúdet? nuſquam abeo. SY. *út lubet:*
Numquíd vis, quin abeam? SA. *ímmo hercle hoc quc*
Syre,
Ut ut haéc ſunt acta, pótius quam litís ſequar,
Meum míhi reddatur, ſáltem quanti emptáſt, Syre.
Scio nón te eſſe uſum antehác amicitiá mea:
Memorém me dices éſſe et gratum. SY. *ſédulo*
Faciám. ſed Cteſiphónem video: laétus eſt
De amíca. SA. *quid quod te óro?* SY. *paulíſpér mane.*

35 *Etiam de ſorte nunc venio in dubium miſer. Pudet nihil*] Haec per interrogationem efferenda ſunt.

38 *Etiam inſuper defraudat?*] Veterrimus noſter cum tribus aliis, *Defrudet*, Sic & Rivii Fabriciique codices. Hoc placet.

40 *Ut ut haec ſunt acta*] Noſtri plerique omnes cum vett. Edd. *Facta*. Parum intereſt.

42 *Scio non te uſum*] Liber Bembinus ita collocat: *ſcio te non uſum.* Ita & omnes alii, niſi quod poſt *uſum* addunt verbum *eſſe*. quod ſtare non poteſt. Baſilicanus, *ſcio te non eſſe uſum*. FAERNUS. Noſtri cum Baſilicano conſentiunt: niſi quod Academicus, *Scio non te eſſe uſum*. Recte.

2 *Si quem aequom'ſt benefacere, is facit*] Donatus & liber Bembinus, Victorianus, & Decurtatus: *Si quem aequom'ſt facere, is bene facit.* reliqui omnes libri geminant lectionem *bene*: quod ſtare non poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes bis habent *Bene*.

3 *Quid ego núnc te laude* Quattuor noſtri veterrimi cum dem aliis, *Quid ego té nunc lauc* Ad digitos ſi exigas, nihil inte ſi ad aurem & accentum, non pa

5 *Itaque unam hanc rem me bere praeter alios praecipuam a tror*] Vide modo, quas tenebra turbas hic concitet Donatus, de ſententiae filo ſatagit. Et fecto, ſi *Praeter alios* legas, i *Homini nemini* & ſupervacuum & ſoloecum. Quippe ſic dic oportuit, *Habeo unam rem pr puam praeter alios homines, trem primarum artium princi* Cetera, quae his ſuperſunt, in ſunt & inſulſa. Cave tamen Donato credas, data opera ſic cutum Terentium, ut ruſticum leſcentem induceret *titubanten pene balbutientem.* Unius liter mutatio cum a Cteſiphone, tun Auctore propulſabit hanc injuri
Itaque unam hanc rem me ha praeter alias *praecipuam biſror.*

Actus II. Scaena III.

CTESIPHO. SYRUS.

CT. *ABS quivis homine, cum éſt opus, beneficium accipere gaúdeas:*
Verum énimvero id demúm juvat, ſi quem aéquomſt facere, is béne facit.
O fráter frater, quíd ego te nunc laúdem? ſatis certó ſcio;
Numquam íta magnifice quícquam dicam, id vírtus quin ſuperét tua.
Itaque únam hanc rem me habére praeter álias praecipuam árbitror,
Fratrem hómini nemini éſſe primarum ártium magis principem.
SY. *O Ctéſipho.* CT. *o Syre, Aéſchinus ubi eſt?* SY. *éllum, te exſpectát domi.* CT. *hem.*
SY. *Quid eſt?* CT. *quíd ſit? illius ópera, Syre, nunc vívo: feſtivóm caput,*
Quine ómnia ſibi póſt putavit éſſe prae meo cómmodo:

Praecipuam praeter alias, prae aliis rebus, ut Andr. I, 1, 31.

Horum ille nihil egregie praeter cetera
Studebat. & 95.
Quia erat forma praeter ceteras
Honeſta.

Hanc unam rem praeter ceteras a fortuna praecipuam habeo, Nemini fratrem omnibus bonis artibus ornatiorem contigiſſe.

6 *Fratrem homini neminem eſſe*] Lego, ut in libro Bembino & aliquibus aliis, *homini nemini.* ita etiam videtur legiſſe Donatus, licet aliter habeant ejus libri. nam cum comparative legat, dicens ſubaudiendum eſſe *quam mihi*, procul dubio debet eſſe cui comparetur, id eſt *homini nemini.* FAERNUS. Recte *Homini nemini;* ut Hec. III, 1, 1; & alibi *Homo nemo:* licet omnes noſtri, uno Regio excepto, hic habeant *Neminem*.

9 *Qui omnia ſibi poſt putarit eſſe prae meo commodo*] Donatus pro *qui*, legit *quin:* dicens admirative pronuntiandum. & ita habet liber Vaticanus, ita & in Bembino emendatum eſt. itaque etiam exigit verſus, qui eſt octonarius iambicus: ſed ſi legas *quin putarit*, non convenit, ſed *putavit.* quod & ipſum in aliquot libris ſcriptis inveni. eſt autem plenum *quine*, ut *Quemne ipſa reliqui.* deinde abjecto *e*, remanet *quin*. FAERNUS.

Quin' omnia ſibi poſt putavit eſſe prae meo commodo;
Maledicta, famam, meum amorem, & peccatum in ſe transtulit.

Codices quidem vetuſtiores *Poſtputarit:* duo mediocres *Poſtputavit:* Etiam omnes, praeter duos veterrimos, *Qui* pro *Quine*. *Quine*, *Quemne*, tam ſubjunctivo quam Indicativo junguntur. Lege igitur, *Poſtputavit;* quia ſequitur, *Tranſtulit.* Deinde pro *Se* lege *Seſe*.

Maledicta, famam, meum amorem
& peccatum in ſeſe tranſtulit.

Maledicta, famam, meum amorem, et peccatum in ſe[j]
tulit.

Nil ſupra pote. nam quid foris crepuit? SY. *mane ma*
exit foras.

Actus II. Scaena IV.

Aeschinus. Sannio. Ctesipho. Syrus.

AE. *UBI eſt ille ſacrilegus?* SA. *me quaerit. num q*
effert? occidi:

Nil video. AE. *ehem, opportune: te ipſum quaero: q*
Cteſipho?

Heaut. II, 3, 110.

Et me & meum amorem & famam permitto tibi.

11 *Nihil pote ſupra*] Libri noſtri omnes, *Nil ſupra poteſt*. Legendum igitur, *Nil ſupra pote.*

Ib. *Sed quiſnam foris crepuit?*] Idem liber, item Donatus, non habent dictionem *ſed;* & pro *quiſnam*, *quidnam* legunt, ut & liber Victorianus, *fores* vero, pro *foris*, tantum Donatus, & idem liber Victorianus, ac Decurtatus, & Baſilicanus; exponemus autem *quidnam fores crepuit*, qua de cauſa ſonuit janua. FAERNUS.

Noſtri omnes *Fores*, perperam pro *Foris*. *Set* plerique omittunt: *Quidnam* tres habent. Ego pro illo, quod dedit Faernus,

Nil pote ſupra. quidnam fores crepuit?

ſic repono,

Nil ſupra pote. nam quid foris crepuit?

Accentus ſic commode incidunt, quod in Arte primum eſt. Sic Virgilius Georg. IV, 445.

Nam quis te juvenum confidentiſſime, noſtras
Juſſit adire domos?

Ubi Servius: *Nam quis, id eſt, Quiſnam: hodie enim Nam particula poſtponitur; antea praeponebatur. Terentius in Phormione* (V, I, 5.) *Nam quae haec a[n]*
fratre egreſſa meo? Noſte[r]
I, 4, 23. *Nam quod ego h*
ſubito. Ubi Donatus, *N[am]*
pro *Quodnam*. Apud Plaut
ſim venit.

Ib. SY. *mane, ipſe exi*
O. l. s. & Donatus gemin[a]
nem *mane;* quare totum v[e]
legerim:

Nihil pote ſupra. quidn[am]
crepuit? mane mane,
foras.

ut in quarta ſede ſit procel[eusmati]
cus, eliſo ex *fores s.* FAE[RNUS.]
Omnes noſtri, *Mane, mane*

1 *Men quaerit?*] Meliu[s]
Bembinus, *me quaerit.* nec
gative pronuntiandum eſt
enim quicquam dubitat, a[n]
crilegi nomine, quin ipſe
tur. FAERNUS.

Noſtri omnes *Men quaer[it]*
recte Bembinus: *Me quaeri[t]*
V, 6, 5.

Sed ubi obſecro eſt? Me
haec.

Plautus Pſeud. IV, 2, 19.
itidem, ut hic:

Hominem ego hic quaero
Legirupam, impium, pe[r]
atque improbum. Me q[u]

Perſ. I, 3, 10.

Jam pol hic aderit, cru[ci]
gerro meus.

ito eſt omnis rés; omitte véro triſtitiém tuam.
Ego illam hércle vero omítto, qui quidem te hábeam fratrem: o mi Aéſchine,
germane: ah véreor coram in ós te laudare ámplius,
d ádſentandi mágis qu[illegible] quo habeam grátum, facere exíſtumes.
Age inépte, quaſi nunc nón nor.mus nós inter nos, Ctéſipho.
nihi dolet, nos paéne ſero ſciſſe, et in eum rém locum
ſe, ut ſi omnes cúperent, tibi nil póſſent auxiliárier.
Pudébat. AE. *ah, ſtultítiaſt iſtaec, nón pudor: tam ob párvolam*
paéne e patria? túrpe dictu. deós quaeſo ut iſtaec próhibeant.

dicit, euge.

e ipſum quaerito] Omnes ſe- . *quaero.* utroque modo ſtat . FAERNUS. Quinque ex *Quaero.* Recte.

riſtitiam tuam] Liber Bembi- *iſtitiem.* FAERNUS.

go illam hercle vero omitto] k ſequens verſus, in libro no, & multis aliis, ita or- ſunt in octonarios iambicos:

illam vero omitto, qui quidem
habeam fratrem, o mi Ae-
chine,
i germane, ah vereor coram
s os te laudare amplius.

priore verſu ex *quidem m*, ır; quamvis ſequente conſo- *habeam* vero in duas ſylla- ntrahetur. FAERNUS. *Ha-* n duas ſyllabas contrahi nec nec hic opus eſt.

uam quod habeam gratum] Bembinus *quo*, ut & exigit . *quo* autem pro *quod* expone. INUS.

tri omnes mendoſe *Quod*. Ce- illud *Adſentandi* neſcio an *Adſentando*: ſed Codicibus giſtris hoc concedemus. Do- *Adſentandi, adulandi. Et diuſſ Cauſa, an ad ipſam li- tem ſic dicitur?* ſic editio Lindenbrogii. Quid autem eſt *Ad ipſam litem.* Editiones veteres: *Ab ipſa lite.* Lege, *An abſolute ſic dicitur?*

8 *Sed hoc mihi dolet*] Donatus, & liber Bembinus, non habent dictionem *ſed:* quod & venuſtius eſt & verſui congruentius. FAERNUS.

Hoc mihi dolet nos paene ſero ſciſſe,
& paene in eum locum
Rediſſe.

Quid eſt *Nos rediſſe in eum locum?* Omnino hic deſideratur *Rem;* ut Heaut. II, 3, 118. *In eum res rediit jam locum, Ut ſit neceſſe.* Editiones ſane veteres, *Paene rem in eum locum.* Sic & ſcriptus codex apud Guyetum; ac duo alii *Rem paene.* Tu repone,

Hoc mihi dolet nos paene ſero ſciſſe,
& in eum rem locum
Rediſſe.

Sero eſt: Nimis ſero; ſaepe apud Noſtrum & Plautum, *Dolet*, inquit Donatus, *bis ſubaudiendum eſt.* Recte; ſi dixiſſet *Paene* bis ſubaudiri.

9 *Nihil tibi. poſſent auxiliarier*] Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Tibi nil.* Et Anapaeſtus in his verſibus ſuavior eſt Dactylo: & *Tibi* in ictu eſſe debet.

11 *Paene ex patria*] Liber Bembinus, *paene e patria.* FAERNUS. Noſtri omnes *Ex.*

CT. *Peccdvi.* AE. *quid aït tándem nobis Sánnio.* SY. *iam mitis eſt.*
AE. *Ego ád forum ibo, ut húnc abſolvam: tu intro ad illam, Ctéſipho.*
SA. *Syre, inſta.* SY. *eamus: námque hic properat in Cyprum.* SA. *ne tám quidem:*
Quamvis etiam maneo ótioſus hic. SY. *reddetur, né time.*
SA. *At ut ómne reddat.* SY. *ómne reddet: táce modo, ac ſequere hác.* SA. *ſequor.*
CT. *Heus, heús, Syre.* SY. *ehem, quid eſt?* CT. *óbſecro hercle te, hóminem iſtum inpuriſſimum*
Quam prímum abſolvitóte; ne ſi mágis irritatús ſiet,
Aliqua ád patrem hoc permánet; atque ego túm perpetuo périerim.
SY. *Non fiet, bono animo és: tu cum illa te íntus oblecta interim:*
Et léctulos iube ſtérni nobis, ét parari cétera.
Ego iám tranſacta ré convortam mé domum cum obſónio.
CT. *Ita quaéſo: quando hoc béne ſucceſſit, hílare hunc ſumamús diem.*

17 *Obſecro hercle, hominem iſtum impuriſſimum*] Lege ex veterrimo noſtro & altero, *Obſecro hercle te, hominem.* Alioqui claudicat verſus.

19 *Tunc perpetuo perierim*] Omnes fere l. s. *Tum.* FAERNUS. Tres tamen noſtri veterrimi *Tunc.*

20 *Bono animo eſto*] Liber Bembinus & Baſilicanus *bono animo es.* ita optime verſus procedit. FAERNUS. Noſtri perperam *Eſto.*

22 *Hilarem hunc ſumamus diem*] Correxit olim Palmerius *Hilare ſumamus*; cui tamen recte monenti nemo obtemperavit. Videamus, an nobis melius cadat alea. Plautus in eadem phraſi adverbium uſurpat. Epid. I, 2, 54. *Eamus intro ad te, ut hunc hodie diem Luculente habeamus.* Pſeud V, 1, 23. *Hoc ego modo atque herus minor hunc diem Sumpſimus prothyme.* Sed Poen. V, 6, 30.

Ut hunc diem
Habeamus hilarem, hujus malo, & noſtro bono.

Ubi tamen fidenter emendes *Hilare.* Nimirum ea aetate *Hilarus* dicebant; numquam, quod ſciamus, *Hilaris.* Extra haec loca, nec Plautus neque Noſter *Hilaris*, ſed ſemper *Hilarus.* *Hilare* adverbium Nonius ex Afranio citat, & ex ipſo Cicerone; qui ter quaterque etiam alias eo adverbio utitur. Chariſius p. 180. '*Hilariter* ab eo quod eſt '*Hilaris*: *Hilare* autem ab *Hilarus.* 'Acron in Terentii Adelphos; ubi 'Terentius, *Hilare hunc ſumamus,* 'inquit, *diem.* Sed & Afranius in 'Sororibus: *Nunc te obſequentem atque hilaram, ut dixi, praebeas.*' Hodie quidem apud Chariſium utrobique editum eſt *Hilarem.* Sed plane contra auctoris ſententiam; qui haec exempla ideo adducit, ut *Hilarus* olim dictum eſſe probet; non ut *Hilaris*, quod in communi tum ſermone erat.

1 *Obſecro, mea nutrix, quid nunc fiet?* CA. *quid fiet rogas?*] Liber Bembinus, Victorianus & De-

ACTUS III. SCAENA I.

SOSTRATA. CANTHARA.

3SECRO, mea nútrix? quid nunc fiet? CA. *quid ſiát rogas?*

'epol ſpero. SO. *módo dolores, méa tu, occipiunt primulum.*

n núnc times, quaſi núſquam adfueris, númquam tute pépereris.

ſerám me; neminem hábeo, ſolae ſúmus: Geta autem hic nón adeſt:

quem ad obſtetrícem mittam, néc qui adcerſat Aéſchinum.

l ís quidem iam hic áderit: nam numquam únum intermittít diem,

nper veniat. SO. *ſólus mearum eſt miſeriarum rémedium.*

re natae mélius fieri haut pótuit quam factum éſt, era,

quid fiat? ſane in omni- hic verſus terminatur in autem trochaicus catale- m ſequentes ſint octonarii FAERNUS.

n. V, 9. Scaena incipit a ɔ; quem ſtatim ſubſequun- ci. Qui, ut hic quoque ntibus fiat, *Au obſecro* ſub- ıit, neſciebat illud *Au*, ı *Interjectionem eſſe mulie- natae*, ut parum accurate ſed abnegantis, rejicien- 'nantis id cui reſpondetur, r huic loco *Apprime con-* minime quidem convenit.

dolores, mea tu, occipiunt] Tan. Faber nutrici haec gnat, non Soſtratae; & n ſibi repperit. Cur hoc, es; dicunt, *Mea tu* ancil- reblandientis Herae, quae nea nutrix. Atqui, o bo- *u*, familiarius eſt, quam ad dominam dicatur. Vel pares dicunt *Mea tu*, vel dignior ad inferiorem.

3 *Quaſi numquam adfueris*] Elegantius codex Petrenſis,

Jam nunc times quaſi nuſquam *adfueris, numquam tute pepereris.*

5 *Nec quem ad obſtetricem mittam*] Et verſus, qui iambicus eſſe debet, & ſententia legi poſtulant,

Nec éſt quem ad obſtetricem mittam, nec qui accerſat Aeſchinum.

7 *Solus mearum miſeriarum eſt remedium*] Sic recentiores noſtri, ſed veteres omnes,

Solus mearum eſt miſeriarum remedium.

8 *Et re nata melius fieri haut potuit, quam factumſt, hera*] Sic Faernus dedit, auctore Donato: ſed noſtri codices univerſi, *E re natae.* Donatus ſic explicat: *E re nata, ſic proprie dicimus de iis, quae contra voluntatem noſtram acciderunt, ut nunc vitium virginis: Er-*

Quándo vitium oblátum eſt: quod ad illum áttinet potiſſimum,
Tálem, tali ingénio atque ánimo, nátum ex tanta fámilia.
SO. *'Ita pol eſt ut dícis; ſalvos nóbis, deos quaeſo, út ſiet.*

ACTUS III. SCAENA II.

GETA. SOSTRATA. CANTHARA.

G. *NUNC illud eſt, quod ſi ómnia omnes ſua conſilia cónferant,*
Atque huic malo ſalútem quaerant, aúxili nihil ádferant,
Quod mihíque eraeque filiaeque erili eſt. vae miſeró mihi,
Tot rés repente circumvallant, únde emergi nón poteſt,
Vís, egeſtas, iniuſtitia, ſólitudo, infámia.
Hócine ſaeclum? o ſcélera, o genera ſácrilega, o hominem
inpium.

go E re nata, ex vitio virginis. Sic ſane Apulejus Metam. IV. *E re nata capto conſilio fugam deſino.* & iterum: *Tunc e re nata ſubtile conſilium ego & iſte bubulus tal· comminiſcimur.* & ruſum in V. *E re nata confingit, eſſe juvenem quendam.* In his locis, & de rebus *quae contra voluntatem acciderant* loquitur Apuleius. & ſimul ſignificat, *ex tempore, celeriter* conſilium captum. Iſte vero ſenſus huic Noſtri loco non convenit: & ſi *E re nata* cum Donato explices, *Ex vitio virginis;* quid cum illo facies quod ſequitur, *Quando vitium oblatum eſt?* Siquidem bis idem dicetur. Plautus Caſ. II, 5, 35.

Ita rem natam intellego,
Neceſſum eſt vorſis gladiis depugnarier.

& Bacch. II, 2, 40.

Edepol, Mneſiloche, ut hanc rem natam intellego,
Quod ames paratumſt, quod des inventoſt opus.

Ubi rem natam perinde eſt ac *Comparatam.* Sed neque hoc ſenſu dicere poſſis *E re nata,* e re comparata. Satius eſt omnino, ut librorum omnium lectionem retineamus, *E re natae,* ex commodo filiae tuae, melius haut fieri potuit, quam factum eſt. Phorm. V, 8, 76.

Non hercle ex re iſtius me inſtigaſti, Demipho.

Sic paſſim, *E re mea, tua, ſua: e re publica.* Neque vero metuas, ne *Natae* minus recte dicatur ab ea, quae Mater ei non eſt. Sic enim infra V, 5, 1. Syrus ad Demeam:

Heus Demea, rogat frater ne abeas longius.

10 *Talem, tali genere atque animo natum ex tanta familia*] Multum laborat Donatus, ut *Genere* a *Familia* diſtinguat. Genus, inquit, *jam ad vivos pertinet,* Familia *etiam ad defunctos:* *alii* Genus *ad nobilitatem referunt,* Familiam *ad copias.* Haec magiſtrorum deliramenta ſunt; dum quae emendare neſciunt, quovis modo explicare volunt. *Genus* & *Familia* prorſus idem ſunt; nec ut res diſparatae in eodem commate uſquam conjunguntur. Quod Cteſipho dicit III, 3, 55.

Haecine flagitia facere te? haec te admittere
Indigna genere noſtro?

id Hegio III, 4, 2. ſic effert,

Ex illan familia
Tam inliberale facinus eſſe ortum?

Sed eſto, ut *Genus* & *Familia* di-

SO. *Me miſeram, quidnamſt, quód ſic video tímidum et properantém Getam?*
G. *Quem néque fides neque júsjurandum néque illum miſericórdia*
Repréſſit, neque refléxit, neque quod pártus inſtabát prope:
Cui miſerae indigne pér vim vitium obtúlerat. SO. *non intéllego*
Satis, quaé loquatur. CA. *própius obſecro áccedamus, Soſtrata.* G. *ah,*
Me miſerum, vix ſum cómpos animî, ita árdeo iracúndia:
Nihil éſt quod malim, quam íllam totam fámiliam dari mi óbviam,
Ut ego íram hanc in eos évomam omnem, dum aégritudo eſt haéc recens:
Satis mi id habeam ſúpplici: [dum illos ulciſcar modo.]

:ingui hic poſſint; certe ſignificationis ſunt admodum propinquae. Cur rgo inter duo iſta tertium quid inritur ſignificationis plane diverſe? Cur primum *Genus* laudat, deide *Animum*, & rurſus ad *Familim* redit? Hoc Donatus mihi liqui› explicet, & ſummus Magiſtrolm a me audiet. Quid multis agius? Reſtituo antiquam Poetae anum, & ſuum ſibi reddo,

Talem, tali ingenio *atque animo, natum ex tanta familia.*

genium atque animus, utpote coatae ſignificationis, paſſim juncta niunt. Infra V, 3, 42. *Scire eſt erum Ingenium atque animum.* ıd. I, 1, 86.

Haec ego putabam eſſe omnia humani ingeni
Manſuetique animi officia.

utus Bacch. III, 3, 90.

Ut illius animum atque ingenium regas.

.n. I, 2, 55.

Sunt quorum ingenia atque animos nequeo noſcere.

ero Ep. Fam. IX, 14. *Sed con't magnitudine cum animi, tum um ingenii atque conſilii.* Philip. *Redimeret adoleſcentem ſumma ſpe & animi & ingenii praeditum.* Ita ipſe alibi, & Livius aliique ſaepe

1 *Nunc illud eſt, quod ſi omnes omnia*] Miror ſic dediſſe Faernum: cum plerique codices & Edd. vett. habeant,

Nunc illud eſt, quod ſi omnia omnes.

Vide infra V, 9, 21. Quanto hoc venuſtius eſt, & collocatione & numeris.

6 *Hocine ſaeculum?*] Liber Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, *ſaeclum.* utroque modo ſtat trochaicus. FAERNUS. Noſtri codices *Saeclum*: neque aliter ſtat verſus.

14 *Ut iram hanc*] Lege ex libro Bembino, & aliis fere omnibus, *ut ego iram hanc.* FAERNUS. Unus tantum & alter e noſtris *Ego.* Ceterum unus ex veteribus, *Aegritudo eſt haec recens*, non *Haec eſt.* Recte.

15 *Satis mihi id habeam ſupplicii, dum illos ulciſcar modo*] Verſus claudicat, niſi in *Dum* ſynaloepha ceſſet, plane contra artem & Terentii morem. Dele iſta, *Dum illos ulciſcar modo.* Hemiſtichium eſt, ut mox v. 19.

Seni ánimam primum extinguerem ipſi, qui illud produxit ſcelus:
Tum autém Syrum inpulſórem, vah, quibus illum lacerarím modis?
Sublímem medium arríperem, et capite prónum in terram ſtá tuerem,
Ut cérebro diſpergát viam:
'Aduleſcenti ipſi ériperem oculos: póſthaec praecipitém da rem.
Céteros ruerem, ágerem, raperem, fúnderem, et proſtér nerem.
Set céſſo eram hoc malo ínpertiri própere? SO. *revocemús.* G. *ta.* G. *hem,*
Quiſquis es, ſine me. SO. *égo ſum Soſtrata.* G. *úbinam es? t ipſam quaérito:*
Te éxpeto: oppido ópportune te óbtuliſti mi óbviam,

18 *Sublimem medium arriperem, capite primum in terram ſtatuerem*] Alia collocatio mihi magis probata eſt in libro Bembino:

Sublimem medium primum arriperem, & capite in t. ſ. FAERNUS.

Hoc quod Bembinus exhibet, *Sublimem medium primum arriperem*, a Correctore ſe natum prodit; qui cum id in recepta lectione, *Primum ſtatuerem capite in terram*, ineptum eſſe vidiſſet, cum poſt illud *Primum* nihil deinceps ſequatur, illud *Primum* ad prius verſiculi colon retraxit. Atqui, o quiſquis eras, alia via ſuccurrendum erat huic difficultati; ſic enim legendum,

Sublimem medium arriperem, & capite pronum *in terram ſtatuerem.*

Pronum, *Primum*, *Privum* facile inter ſe in ſcriptis permutantur: id adeo, quia *Pro*, *Prae*, *Per*, *Pri*, compendioſe olim ſcriberentur, una tantum litera *P* in textu relicta. Vide nos ad Horat. Art. Poet. v. 60. *Pronum* hic Palmerius primus reſtituit, accedente poſtea Guyeto. Catullus Epig. XVII. *Nunc eum vo de tuo ponte mittere* pronum. *Capi ſtatuere*, active; ut Plautus ne traliter, *Capite ſiſtere.* Curc. I 3, 8.

Quin cadat, quin capite ſiſtat i via, de ſemita.

Capt. IV, 2, 13,

Nam qui obſtiterit, ore ſiſtet.

21 *Tunderem, & proſternere* *Tunderem*, quod omnes Codic habent, minime hic convenit. E ita Nonius citet v. Ruere: & i vetuſtus ibi codex. Omnino ver eſt, quod & Guyetus vidit, *Fun rem & proſternerem.* Sic *Fuſi hoſ* paſſim: omnia haec verba a mili ri pugna translata ſunt.

22 *Ego ſum Soſtrata. Ubi ea eſ* Corrige, *Ubinam es?* ut alibi, *U nam eſt?*

24 *Te expecto*] Sic codices a ſed lege, *Expeto*, ut codex Aca micus. Cur enim *Expectaret*, hoc totum inexſpectatum acci Vide nos ad Eun. IV, 6, 5.

26 *Animum recipe*] Placet lectio libri Bembini, *animam*

Era. SO. *quid eſt? quid trépidas?* G. *ei mi.* SO. *quid feſtinas, mi Geta?*
Animam recipe. G. *prórſus.* SO. *quid iſtuc prórſus ergoſt?* G. *périimus:*
Actumſt. SO. *loquere ergo, óbſecro te, quid ſit.* G. *jam.* SO. *quid jám, Geta?*
GE. *Aéſchinus.* SO. *quid is érgo?* G. *alienus éſt ab noſtra fámilia.* SO. *hem,*
Périi. quare? G. *amáre occepit áliam.* SO. *vae miſeraé mihi.*
GE. *Néque id occulte fért, ab lenone ípſus eripuít palam.*
SO. *Sátin hoc certumſt?* G. *cértum: hiſce oculis égomet vidi, Sóſtrata.* SO. *ah,*
Me míſeram, quid jam crédas? aut cui crédas? noſtrumne Aéſchinum?
Noſtram ómnium vitam, ín quo noſtrae ſpés opeſque omnés ſitae?

pe: hoc enim & Terentii ſenſui, & iis, quae Donatus de anhelitu dicit, magis quadrat. FAERNUS. Certa lectio *Animam*; & ſic codex noſter 900 annorum.

27 *Eloquere obſecro quid ſit*] Multi l. s. inter quos Bembinus, poſt *eloquere*, addunt *ergo*. quod vero ſequitur, etiam praeter eos libros & Baſilicanum, Donatus habet hoc modo, *obſecro te quid ſit.* quae mihi plenior videtur oratio: verſui certe optime conſulit. FAERNUS.

Actumſt. Eloquere ergo obſecro te quid ſit. Jam. Quid jam Geta.

Sic dedit Faernus; & adſcito *Ergo* Iambicum inter Trochaicos fecit. Veteres noſtri fere omnes non habent *Ergo*; ſed recentiores quinque habent. Lege,

Actumſt. Loquere ergo obſecro te.

28 SO. *Quid ergo is?*] O. l. s. *quid is ergo?* & eo amplius liber Bembinus & alii antiqui, *ab noſtra.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Quid is ergo.* Pauci *Ab*, ceteri *Ex* vel *A noſtra.*

30 *Ab lenone ipſus eripuit palam*] Codex unus *A lenone.* Palmerius ſubdiſtinguit; *A lenone; ipſus eripuit palam.* Hoc eſt *Amare coepit a lenone.* Vide nos ad Eun. V, 4, 4. Sed ſana eſt recepta diſtinctio. Plaut. Aſin. I, 1, 55.

Per fallaciam,
Quam amabam abduxit a lenone mulierem.

31 *Satin hoc certe?*] Donatus legit, *ſciſne hoc certo?* libri aliqui, inter quos Bembinus, *ſatine hoc certum'ſt?* quod vero ſequitur, ſolus Bembinus ita habet: GE. *certum.* quam reſponſionem interrogatio, quae per *certum eſt* facta, videtur exigere. FAERNUS. Noſtri *Certe, certe*: vel *Certo, certo.*

32 *Noſtrum Aeſchinum?*] *Noſtrumne Aeſchinum* habent aliqui libri etiam antiqui, inter quos Bembinus: qua lectione optime ſtat trochaicus. FAERNUS.

Me miſeram, quid credas jam? Veteres noſtri omnes, *Quid jam credas?* Sic & verſus flagitat, & accentus ratio.

33 *In quo noſtrae ſpes, omneſque opes ſitae*] O. l. s. ita collocant, *ſpes opeſque omnes ſitae.* FAERNUS.

Qui ſé ſine hac jurábat unum númquam victurúm diem!
Qui ſe in ſui gremió poſiturum púerum dicebát patris?
Ita óbſecraturum, út liceret hánc ſe uxorem dúcere?
GE. *Era, lácrumas mitte: ac pótius, quod ad hanc res eſt porro, cónſule,*
Patiámur an narrémus cuipiam. CA. *aú au, mi sánun es?*
An próferendum hoc tibi videtur úſquam? G. *mi quidem placet.*
Jam prímum illum alieno ánimo a nobis éſſe, res indicat.
Nunc ſi hóc palam proférimus, ille infítias ibit, ſát ſci

Noſtram vitam omnium. in quo noſtrae ſpes opeſque omnes ſitae Erant: qui ſine hac jurábat ſe unum nunquam victurum diem. Sic codices omnes; fallor tamen, an Auctor ſic dedit:

Noſtram omnium vitam: in quo noſtrae ſpes opeſque omnes ſitae; Qui ſe ſine hac jurabat unum numquam victurum diem.

35 *Qui ſe in ſui gremio poſiturum puerum dicebat, patrem Ita obſecraturum, ut liceret ſibi hanc uxorem ducere*] Liber Bembinus & Vaticanus pro *patrem*, habent *patris*; ut ſit ordo, in gremio ſui patris. in Baſilicano & plerīſque aliis legitur *patres*; quod & hanc lectionem ex parte confirmat. Quod vero ſequitur, ita Bembinus habet, *hanc ſi uxorem ducere*; ut conjicere detur *ſi*, pro *ſibi*, ſicut *mi* pro *mihi*, antiquos ſcripſiſſe. nec ſane aliter ſtat verſus, niſi aut ita ſcribas, aut certe in ſcanſione eam dictionem in unam ſyllabam contrahas: quae deinde per ſynaloepham elidatur. FAERNUS.

Patris duo ex noſtris veterrimi; ceteri *Patres*. Porro ex Petrenſi codice legendum, *Hanc ſe uxorem ducere*. Sic Heaut. IV, 1, 53.

Non licet hominem eſſe ſaepe ita ut vult.

Tam accuſativum poſt ſe a *Licet*, quam dativum.

37 *Porro conſule*] Dona omnes, quotquot ſunt l. s. Vaticanum, *porro proſpice*. NUS. Tres ex noſtris vet *Conſule*. Recte. *Conſule, d utrum patiamur, an narrem tiamur* lege, dempto *Ne*, ut I, 3, 22.

Cui de integro eſt poteſtas conſulendi, quid velis, Retinere, amare, an mitte

38 CAN. *au au, mi homo*] Bembinus & Victorianus, & tus, ſemel tantum *au* h FAERNUS. Noſtri uno e omnes *Au au*: neque aliter ſ ſus. *Cuipiam* non poteſt n dere ultimam.

39 *An hoc proferendum t quam eſſe videtur?*] O. l. s. *detur eſſe uſquam*, praeter num, in quo legitur *uſqua* Ceterum prima hujus verſus in praecedentem verſum re verſus vero ſtat abjecto *r*, e *tur*, item *m*, ex *quidem*, qu conſonans conſequatur. F NUS.

An hoc proferendum tibi uſquam eſſe?

Noſtri partim *Eſſe uſquam*, *Uſquam eſſe*. Sed unus ex

Tua fáma et gnatae vita in dubium véniet. tum ſi máxume
Fateátur; cum amet áliam, non eſt útile huic, illí dari.
Quaprópter quoquo páćto tacitoſt ópus. SO. *ah, minime gentium:*
Non fáciam. G. *quid aïs?* SO. *próferam.* CA. *hem, mea Sóſtrata, vide quám rem agas.*
SO. *Pejóre res locó non potis eſt éſſe, quam in quo núnc ſitaſt.*
Primum índotáta eſt: túm praeterea, quaé ſecunda ei dós erat,
Periít: pro virginé dari nuptum nón poteſt. hoc réliqüum eſt,
Si infitias ibit, téſtis mecum eſt ánulus, quem ipſe amiſerat.
Poſtrémo quando ego mihi ſum conſcia, á me culpam eſſe hánc procul,

non habet *Eſſe*: idem cum tribus aliis *Proferendum hoc.* Lege,

An proferendum hoc tibi videtur uſquam? Mi quidem non placet.

41 *Nunc ſi hoc palam proferemus*] Lectio libri Bembini, in quo eſt *proferimus*, verſum hunc ſuſtentat. FAERNUS. Noſtri omnes mendoſe *Proferemus.*

43 *Cum amet aliam, non eſt utile hunc illi dari*] Repone, *Non eſt utile huic, illi dari.* Hec. I, 2, 76.

Eam ludibrio haberi, Parmeno,
Quin integram itidem reddam, ut accepi ab ſuis,
Neque honeſtum mihi, neque utile ipſi virgini eſt.

Ita ſaepe alias, cum dativo.

44 *Quapropter quoquo pacto celato eſt opus*] Liber Bembinus, & omnes fere alii, *tacito'ſt opus.* & ita verſus ſtat, aliter non. FAERNUS. Quinque ex noſtris *Tacito*: plures & vetuſtiores *Celato.* Cui hoc placet, ita legat,

Quapropter quoquo pacto eſt celato opus. Ah minime gentium.

45 GE. *quid agis?*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, *quid ages?* ut & exigit ratio, cum ſequatur reſponſum Soſtratae in futuro, *proferam.* FAERNUS.

Unus ex noſtris *Ages.* Alii *Agis.* Unus ex Regiis *Quid ais?* & Recte. Eſt admirantis & diſſentientis, non interrogantis. Si *Agis* legas, bis idem dictur, cum mox ait, *Quam rem agas.* Porro quae ſequuntur, *Mea Soſtrata, vide quam rem agas,* Cantharae verba ſunt, non Getae: ut vel illud indicat, *Mea Soſtrata*; quod muliebre blandimentum eſt. Uterque & Geta & Canthara conſilium Soſtratae repudiant.

46 *Pejore res loco non poteſt eſſe, quam in quo nunc ſita eſt*] Ex libro Bembino pro *poteſt*, lego *potis eſt*; aliter nullo modo poteſt procedere hic verſus, neque ut iambicus, neque ut trochaicus. FAERNUS. Noſtri perperam *Poteſt.*

49 *Annulus, quem amiſerat*] Noſtri fere omnes cum Edd. vett.

Anulus, quem ipſe amiſerat.

Recte: abjecto, ut ſolet, *s*; *Anulu'* fit dactylus. *Ipſe* ſententiae non parum confert.

50 *Poſtremo quando ego conſcia mihi ſum*] Muta ordinem, & ſcribe,

Poſtremo quando ego mihi ſum conſcia.

Neque prétium neque rem ullam interceſſe aut illa aut me indignám, Geta;
Expériar. G. *quid iſtic? cédo, ut melius dicas.* SO. *tu quantúm potes*
Abi, atque Hégioni cógnato hujus rem énarrato omnem órdine:
Nam is nóſtro Simuló fuit ſummus, ét nos coluit máxume.
GE. *Nam hercle álius nemo réſpicit nos.* SO. *própere tu, mea Cánthara,*
Curre: óbſtetricem accérſe: ut cum opus ſit, ne in mora nobis ſiet.

Actus III. Scaena III.

Demea. Syrus.

DE. *DISPÉRII: Cteſiphónem audivi filium*
Una áfuiſſe in ráptione cum Aéſchino.
Id miſero reſtat mihi mali, ſi illúm poteſt,
Qui alicuí rei eſt, etiam eum ád nequitiem addúcere.
Ubi ego illum quaeram? crédo abductum in gáneum

51 *Interceſſe illa aut me indignam, Geta*] Repone,
Interceſſe aut illa aut me indignam, Geta.

52 *Quid iſtuc?*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, & Victorianus, *quid iſtic?* ita & Donatus; nam quamvis in eo mendoſe legatur, *quid iſtuc?* tamen in expoſitione aſſerit hoc ita dici, quaſi diceretur, quid hic reſiſtam? ſane ita ordinantur verſus in libro Bembino & aliquibus aliis, ut ponatur ante haec verba dictio *experiar*, & ſit hic integer verſus,
Experiar. GE. *quid iſtic? accedo ut melius dicas.* SO. *tu quantum potes.*
Eſt autem octonarius iambicus, ut ceteri, rejecta prima ſyllaba in praecedentem verſum. FAERNUS.
Experiar. Quid iſtic? accedo ut melius dicas. Tu quantum potes.
Verſus juſto longior eſt. Repone,
Experiar. Quid iſtic? cedo, ut melius dicas.
Cedo, concedo tibi, ut melius dicas, quam ego dixeram. Fateor, agnoſco, te melius dicere. *Cedere* in Cauſa, Actione, Diſputatione, paſſim. Eſt qui ſic legi velit, GE. *Quid iſtic?* SO. *accedo.* GE. *Ut melius dicas.* Et *Quid iſtic?* ait, *diſſentientis eſt.* Itane vero? tum erit, cum *Non* & *Minime* erunt aſſentientis. Sed & aliud experitur, *Quid iſtic cedo? ut eum in jus ducas?* O conjecturas lepidas & probabiles! Priſcianus p. 1020. *Confirmativa, ut Quidni, Cur non, Sic eſt, Quid iſtic: quo frequenter Terentius utitur in Confirmatione, ut in Adelphis, Quid iſtic? accedo ut rectius dicas.* Sic MSS., *Iſtic*, non, ut Putſchius dedit, *Iſtuc.*

53 *Abi atque Hegioni, cognato hujus, rem omnem enarrato ordine*] Aliqui l. s. inter quos Bembinus, ita habent, *rem enarrato omnem or-*

Aliquó: perſuaſit ille inpurus, ſát ſcio.
Set eccúm Syrum ire video: hinc ſcibo jam, ubi ſiet.
Atque hércle hic de grege illo eſt: ſi me ſénſerit
Eum quaéritare, núnquam dicet cárnufex.
Non óſtendam id me vélle. SY. *omnem rem módo ſeni,*
Quo pácto haberet, énarramus órdine.
Nil quicquam vidi laétius. D. *pro Júppiter,*
Hominis ſtultitiam. SY. *cónlaudavit filium:*
Mihi, qui id dediſſem cónſilium, egit grátias.
DE. *Diſrúmpor.* SY. *argentum ádnumeravit ilico:*
Dedit praeterea in ſúmptum, dimidium minae:
Id diſtributum ſáne eſt ex ſenténtia. D. *hem,*
Huic mándes, ſiquid récte curatúm velis.
SY. *Ehem, Démea, haut aſpéxeram te: quíd agitur?*
DE. *Quid agátur? voſtram néqueo mirari ſatis*
Rationem. SY. *eſt hercle inépta, ne dicám dolo, atque*
Abſúrda. piſcis céteros purga, Dromo:
Congrum iſtum maxumum in aqua ſinito ludere
Pauliſper: ubi ego vénero, exoſſábitur:

dine. in *Hegioni* autem duae mediae vocales in unam coeunt, & pro *hujus*, Bembinus habet *ejus*. FAERNUS. *Hegioni* non fit triſyllabon, ſed *Atque* corripitur, ut paſſim. Noſtri omnes *Hujus*. Recte.

55 *Propera tu, mea Canthara, Curre*] Repone,

Propere tu, mea Canthara, Curre.

ſaepe ſic erratum eſt.

2 *Una affuiſſe*] Liber Bembinus *uiſſe*. FAERNUS. Sic dedit ille: ſed noſtri omnes *Adfuiſſe*. Nec ſpernendum. And. I, 1, 80. *Una derat frequens*. Eun. II, 3, 75. *derit una in unis aedibus*. Heaut. I, 2, 12. *Una adſunt tibi*. Amat noſter poſtremas ſyllabas, quantum poteſt, cum ſequentibus colliquefacere. Etiam apud Nonium v. *aptus* legitur *Affuiſſe*.

4 *Ad nequitiam adducere*] Idem *per*, *ad nequitiem*, quod magis ſapit antiquitatem. FAERNUS. Noſtri omnes *Nequitiam*.

10 *Non oſtendam me id velle*] O. I. s. *id me velle*. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

14 *Mihi, qui dediſſem conſilium*] Eſt in aliquibus libris, & inter eos Bembino & Baſilicano, *qui id dediſſem*. FAERNUS. Noſtri omnes *Qui id*.

23 *Sinito ludere pauliſper, ubi ego venero, exoſſabitur.*] In Bembino pro *pauliſper* eſt *tantiſper*, quamvis deinde mutatum in *pauliſper*. ſed retinendo antiquam lectionem, *tantiſper* abſolute ponitur: idemque eſt quod, interea. ſane in eodem libro pro *venero*, eſt *rediero*: quod & ipſum placet. FAERNUS.

Tantiſper, ubi ego rediero, exoſſabitur.

Sic dedit Faernus. Noſtri omnes *Pauliſper*, & *Venero*. Utrumque recte. Nam & *Tantiſper* nuſquam alias abſolute: & Syrus *Venero* dicit; quia jam in Scaena ſive in Platea eſt, & nondum domum venerat.

Prius nólo. D. *haecine ſlagitia?* SY. *mi quidem nón placent:*
Et clámo ſaepe. ſálſamenta haec, Stéphanio,
Fac mácerentur púlchre. D. *di voſtrám fidem,*
Utrúm ſtudione id ſibi habet, an laudí putat
Fore, ſi perdiderit gnátum? vae miseró mihi,
Vidére videor jám diem illum, cum hinc egens
Profúgiet aliquo militatum. SY. *o Démea,*
Iſtúc eſt ſapere, nón quod ante pedés modoſt
Vidére, ſet etiam illa quae futúra ſunt
Proſpícere. D. *quid? iſtaec jám penes vos pſáltria eſt?*
SY. *Ellam intus.* D. *eho, an eſt dómi habiturus?* SY. *crédo: ut eſt*
Deméntia. D. *haecine fieri?* SY. *inepta lénitas*
Patris, ét facilitas práva. D. *fratris mé quidem*
Pudét pigetque. SY. *nímium inter vos, Démea, ac*
Non quia ades praeſens dico hoc, pernimium intereſt.
Tu, quántus quantus, níl niſi ſapiéntia es:

Coquis haec praecipit; dum ipſe in Scaena moratur. Certe *Rediero* locum hic non habet; niſi jam inde aliquo abiturus eſſet Syrus: quod non fit.

35 SY. *Eſt jam intus*] Super his verbis Donatus haec dicit: *Eſt jam intus: ut, Ellum, confidens, catus.* ex iis Donati verbis adducor ut credam, atque adeo pro certo teneam, legendum eſſe, *ellam intus.* aliter quae ex Andria huc citat, non quadrant. FAERNUS. Noſtri omnes, *Eſt jam:* ſed recte *Ellam* ex Donato; & praeterea pro *Eho, an domi eſt habiturus?* lege, *Eho, an eſt domi habiturus?*

36 DE. *haecine fieri flagitia?*] Liber Bembinus non habet dictionem *flagitia*, ſine qua procedit ſenarius ſine detrimento ſenſus FAERNUS. Etiam a tribus noſtris abeſt *Flagitia.*

41 *Ille futilis, ſomnium. ſineres vero illum tuum*] Tò *futilis* non habet, nec Donatus, nec liber Bembinus, aut Vaticanus: quae dictio & valde impedit ſenarium, qui ea deleta ſuſtentatur, corripiendo priorem in *ille*, addendoque dictionem *tu*, poſt *illum*, ex libro Vaticano & Baſilicano, quam recentiores habent poſt *vero:* Bembinus vero nuſquam. FAERNUS. Noſtri omnes perperam *Futilis* addunt; ſed ex eis duo recte, *Illum tu tuum*, non *Tu illum tuum.*

42 *An non ſex totis menſibus*] O. l. s. *aut non.* FAERNUS. Sic & noſtri *Aut.* Bis tamen apud Priſcianum *Ac;* ut in codice vetuſto legitur.

43 *Quam ille quicquam coeperit?*] In aliquibus libris Terentii, & Donati, ſcriptum eſt *coeperet:* & ita in hunc modum Priſcianus citat. FAERNUS. Priſcianus p. 879. Praeteritum imperfectum eſſe dicit a *Coepio.* Sed p. 1193. habet *Coeperit*, & codex ibi vetus. Duo veteres ex noſtris *Coeperit*, reliqui *Coeperet.*

Ille, ſómnium. ſinerés vero illum tú tuum
Facere haéc? D. *ſinerem illum? aut nón ſex totis ménſibus*
Prius. ólfeciſſem, quam ille quicquam coéperet?
SY. *Vigiléntiam tuám tun mihi?* D. *ſic ſit modo,*
Ut núnc eſt, quaeſo. SY. *ut quíſque ſuum volt éſſe, itaſt.*
DE. *Quid eúm? vidiſtin hódie?* SY. *tuumne fílium?*
Abigam húnc rus. jamdudum áliquid ruri agere árbitror.
DE. *Satin ſcis ibi eſſe?* SY. *oh, quem égomet produxi.* D. *óptumeſt.*
Metuí ne haereret hic. SY. *atque iratum ádmodum.*
DE. *Quid aútem?* SY. *adortus júrgio eſt fratrem ápud forum*
De pſáltria hac. D. *ain véro?* SY. *vah, nil réticuit.*
Nam ut númerabatur fórte argentum, intérvenit
Homo de ínproviſo: coépit clamare, o Aéſchine,
Haecíne flagitia fácere te? haec te admíttere
Indígna genere nóſtro? D. *oh, lacrumo gaúdio.*

44 *Vigilantiam tuam tu mihi narras?* D. *ſic ſiet Modo ut nunc eſt, quaeſo. Ut quiſque ſuum vult eſſe, itaſt*] Lego,

Vigilantiam tuam tun mihi? ſic ſit modo,
Ut nunc eſt, quaeſo.

Hecyr. V, 4, 22.

Ha ha hae, tun mi iſtuc?

Plautus Pſeud. IV, 1, 28.

Tun' id mihi?

46 *Quid, eum vidiſtin hodie?*] Diſtingue,

Quid eum? vidiſtin hodie?

Donatus hoc nos docet: *Quid eum? Initium interrogationis futurae de perſona alicujus. Sic in Heaut.* (V, 1, 77) *Sed Syrum. Quid eum?*

48 *Satin ſcis ibi eum eſſe?*] Dictio *eum* in nullo eſt l. s. quam & alioqui verſus reſpuit, nec ſermo deſiderat: utique enim intelligitur *eum*. FAERNUS. Nec in noſtris eſt *Eum*.

Ib. *Qui egomet produxi*] Hic variant libri; alii *qui*, ut Bembinus & Baſilicanus; alii, *quin*; alii, *quem*, ut Victorianus & Decurtatus ac Donatus, quos ſequimur. FAERNUS.

Ita variant & noſtri; ita tamen ut vetuſtiores *Qui*; mediocres *Quin*; recentiores *Quem*. Nonius v. Producere: *Terentius Adelphis: O quin egomet produxi.* Sic & codex ibi vetuſtus. Edd. Terentii vett. & ibi Donatus *Quem*. Hoc ideo praefero, quia ſequitur mox *Iratum*.

Quem egomet produxi.
atque iratum admodum.

Certe *Quin'*, quod quidam mavult, ſtare hic non poteſt; niſi ex *Scis ibi eſſe* Dactylus fiat; & balbutientem ac titubantem ſenem hoc devolviſſe fingamus.

50 *Adortus jurgio fratrem aput forum De pſaltria iſtac*] Omnes Codices *Adortus eſt*. Lege,

Adortus jurgio eſt fratrem aput forum
De pſaltria hac.

Recte Syrus *Hac pſaltria*, quia in iiſdem aedibus degebat: recte Demea v. 34. *Iſtac pſaltria*, quia ruri & procul. *Adortus jurgio eſt*, etiam apud Donatum.

SY. *Non tu hóc argentum pérdis, ſet vitám tuam.*
DE. *Salvós ſit; ſpero erit ſimilis majorúm ſuum.* SY. *hui.*
DE. *Syre, praéceptorumſt plénus iſtorum ílle.* SY. *phy.*
Domi hábuit unde diſceret. D. *ſit ſédulo:*
Nil praétermitto: cónſuefacio: dénique,
Inſpicere, tanquam in ſpéculum, in vitas ómnium
Jubeo: átque ex aliis ſúmere exemplúm ſibi.
Hoc ſácito. SY. *recte ſáne.* D. *hoc fugito.* SY. *cállide.*
DE. *Hoc laúdi eſt.* SY. *iſtaec rés eſt.* D. *hoc vitió datur.*
SY. *Probiſſume.* D. *porro aútem.* SY. *non hercle ótiumſt*
Nunc mi aúſcultandi. piſcis ex ſenténtia
Nactús ſum: hi mihi ne córrumpantur, caútioſt:
Nam id nóbis tam flagitiumſt, quam illa, o Démea,
Non fácere vobis, módo quae dixti: et quód queo
Conſérvis ád eundem iſtunc praecipió modum:
Hoc ſálſumſt, hoc adúſtumſt, hoc lautúmſt parum:
Illúd recte: iterum ſic memento: ſédulo

57 *Salvos ſit: ſpero eſt ſimilis majorum ſuum. Hui*] Sic quidem codices; ſed repone,

Salvos ſit; ſpero erit *ſimilis.*

Erit corripit hic ultimam, ut ſupra II, 1, 26. Speramus certe de futuro, non de praeſenti.

58 *Syre, praeceptorum plenus iſtorum ille. Phy*] Omnes libri *Plenus eſt.* Lege,

Syre, praeceptorumſt plenus iſtorum ille. Phy.

61 *Inſpicere tanquam in ſpeculum vitas omnium*] Liber Bembinus habet *in vitas.* FAERNUS. A noſtris omnibus male abeſt *In.*

68 *Quam illa, Demea*] Lege ex vetere noſtro 900 annorum codice *Quam illa, o Demea.* In iſta ſede Spondeus ſuavior Trochaeo eſt. Praeterea, pro *Quae modo dixti,* lege, *Modo quae dixti.* Anapaeſtus hic ſuavior Dactylo.

75 *Et moneo quid facto uſus ſiet*] Liber Bembinus *uſus ſit.* ita pulchre ſtat ſenarius, eliſo ex *uſus,* poſteriore *s.* FAERNUS. Tres ex noſtris, *Opus ſiet.* Etiam bene.

79 SY. *Tu rus hinc abis?* DE. *recte*] O. fere l. s. inter quos Bembinus & Victorianus, *hinc ibis,* ut exigit verſus. ſolus vero Bembinus pro *recte,* habet *recta;* quod maxime placet: ut ſit ſenſus, *recta eo rus.* FAERNUS. Noſtri meliores *Ibis*: & Codex C. C. pro varia lectione *Recta:* in textu, ut ceteri, *Recte.*

80 *Nemo obtemperat*] *Obtemperet* eſt in aliquot libris etiam antiquis, & in iis, Bembino. FAERNUS. Quattuor ex noſtris *Obtemperet.*

82 *Rus abiit: illum curo unum: ille ad me adtinet. Quando ita volt frater, de iſtoc ipſe viderit*] Lege & diſtingue,

Rus abiit: illum curo: unum illud ad me adtinet,
Quando ita volt frater: de iſtoc ipſe viderit.

ita ſupra, I, 1, 24.

In eo me oblecto: ſolum id eſt carum mihi.

Moneó, quae poſſum pró mea ſapiéntia:
Poſtrémo, tamquam in ſpéculum, in patinas, Démea,
Inſpicere jubeo, et móneo quid facto úſus ſit.
Inépta haec eſſe, nós quae facimus, ſéntio:
Verúm quid facias? út homoſt, ita morém geras.
Numquid vis? D. *mentem vóbis meliorém dari.*
SY. *Tu rús hinc ibis.* D. *récta.* SY. *nam quid tú híc agas,*
Ubi, ſíquid bene praecípias, nemo obtémperet?
D. *Ego véro hinc abeo, quándo is, quamobrem huc*
véneram,
Rus ábiit: illum cúro: unum illud ád me ádtinet,
Quando íta uolt frater: de íſtoc ipſe uíderit.
Sed quís illic eſt, quem uídeo procul? eſtne Hégio
Tribúlis noſter? sí ſatis cerno, is hércle: uah,
Homo amicus nobis jám inde a puero: di boni,
Ne illiúſmodi iam mágna nobis ciuium
Paenúriaſt, antíqua uirtute ác fide.

k I, 2, 50.

Curemus aequam uterque partem: tu alterum,
Ego item alterum: nam curare ambos propemodum
Repoſcere illum eſt quem dediſti.

Quando ita vult frater, illud unum ad me adtinere: *de iſtoc* Aeſchino *viderit ipſe.*

84 *Sed quis illic eſt, quem procul video?*] Aptior verſui collocatio eſt, quae eſt in libro Bembino, & Donato, *Quem video procul.* in eo vero, quod mox ſequitur, *eſtne hic Hegio,* particulam *hic*, non habent nec Donatus, nec liber Bembinus, nec multi alii. FAERNUS. Utraque lectio ad digitos reſpondet; ſed in una eſt *Procúl*, in altera *Prócul.*

85 *Tribulis noſter?*] Hic verſus & ſequens, in libro Bembino, Victoriano, & aliis omnibus, ita ordinati ſunt,

Tribulis noſter? ſi ſatis cerno, is hercleſt. vah.
Homo amicus nobis jam inde a puero. di boni.

Horum poſterior verſus optime procedit: prior haeret. & neceſſe eſt, aut eum facere trimetrum iambicum ſcazontem, aut legere *hercule;* dictionem vero *vah*, ſequenti verſui applicare. FAERNUS. Unus ex Academicis *Is eſt hercle. Vah.* Petrenſis, *Is hercle. Vah.* Hoc placet. Infra IV, 2, 39. *Verum hercle. Vah.*

87 *Ne illiuſmodi jam nobis magna civium Paenuriaſt, homo antiqua virtute ac fide*] Sic Faernus. Sed omnes noſtri cum vett. Edd. numeroſius, *Magna nobis.* Repone,

Ne illiuſmodi jam magna nobis civium
Paenuriaſt, antiqua virtute ac fide.

Deleatur *Homo*, quod verſum onerat; & putide hic iteratur, cum altero abhinc verſu praeceſſerit. *Civium illiuſmodi antiqua virtute ac fide.* In quibus Hegio comprehenſus aeque laudatur, ac ſi addas *Homo.*

Haut cito mali quid órtum ex hoc ſit públice.
Quam gaúdeo: ubi etiam hújus generis réliquias
Reſtáre uideo, uiuere etiam núnc lubet.
Oppériar hominem hic, út ſalutem et cónloquar.

Actus III. Scaena IV.

Hegio. Geta. Demea. Pamphila.

H. *PRO di inmortales, fácinus indignúm, Geta:*
Quid nárras? G. *ſic eſt fáctum.* H. *ex illan fámilia*
Tam inlíberale fácinus eſſe ortum? o Aéſchine,
Pol haút paternum iſtúc dediſti. D. *uidelicet*
De pſaltria hoc audiuit: id illi núnc dolet
Alliéno. pater is níhili pendit: ei mihi,
Utinam hic prope adeſſet álicubi: atque audiret haec.
H. *Niſi fácient quae illos aéquomſt, haut ſic aúferent.*
G. *In té ſpes omnis, Hégio, nobis ſita eſt:*
Te ſólum habemus, tú es patronus, tú pater;
Illé tibi moriens nós commendauit ſenex:
Si déſeris tu, périimus. H. *caue dixeris:*
Neque fáciam, neque me ſátis pie poſſe árbitror.
D. *Adíbo. ſaluere Hégionem plúrimum*

90 *Quam gaudeo, ubi etiam hujus generis reliquias Reſtare video. vah, vivere etiam nunc libet*] Illud *Vah* & ſupra metrum redundat, &, cum admirantis & una indignantis ſit, nullum hic locum habet. Lege & diſtingue,

Quam gaudeo: ubi etiam hujus generis reliquias
Reſtare video, vivere etiam nunc lubet.

Quam gaudeo, veterem amicum & virum optimum diu non viſum obviam mihi habere: inter tales etiam diutius vivere juvat.

5 *De pſaltria hac audivit*] Non dixiſſet Demea *Hac*, ſed *Iſtac*, ut ſupra dixit III, 4, 25. *Iſtaec jam penes vos pſaltriaſt?* Unus ex Medlianis *Hic*, ſcilicet Hegio. Sed ille nongentorum annorum, *De pſaltria hoc audivit.* Recte: ſic Eun. III, 2, 45. *Et illud de Rhodio.*

8 *Ni facient*] O. I. 2. & Donatus, *niſi facient.* & eſt in prima ſede proceleuſmaticus. FAERNUS. Et noſtri omnes *Niſi.*

12 *Si deſeris tu, perimus.*] Sic Faernus & Codices. Sed legendum, *Periimus.*

14 *Salvere Hegionem plurimum Jubeo*] Sic libri omnes. Sed Priſcianus p. 1132. „*Gaudere* dicunt „pro *Gaude:* & ſubauditur *Jubeo* „vel *Volo* vel *Opto.* Sic enim an„tiqui, *Gaudere te jubeo* pro *Gaude.* „Terent. Adelph. *Gaudere Hegio*„*nem plurimum jubeo*, pro *Gaude* „*Hegio.*“ Sic quattuor ſcripti: licet Putſchius ediderit, *Salvere Heg.* & *Salve Heg.* Memoriane lapſus

Iubeo. H. *óh, te quaerebam ipſum: ſalue, Démea.*
D. *Quid aútem?* H. *major filius tuus Aéſchinus,*
Quem frátri adoptandúm dediſti, néque boni
Neque liberalis fúnctus officium éſt uiri.
D. *Quid iſtúc eſt?* H. *noſtrum amicum noras Simulum, atque*
Aequálem? D. *quidni?* H. *fíliam ejus uirginem*
Uitiáuit. D. *hem.* H. *mane. nóndum audiſti, Démea,*
Quod éſt grauiſſimum. D. *án quid eſt etiam ámplius?*
H. *Uero ámplius: nam hoc quidem ferundum aliquó modoſt:*
Perſuáſit nox, amór, uinum, aduleſcéntia:
Humánumſt. ubi ſcit fáctum, ad matrem uirginis
Uenit ipſus ultro, lácrumans, orans, óbſecrans,
Fidém dans, jurans ſé illam ductúrum domum.
Ignótumſt; tacitumſt; créditumſt. uirgo éx eo
Compréſſu grauida fácta eſt; menſis décimus eſt:
Ille bónus uir nobis pſáltriam, ſi dís placet,
Paráuit, quicum uiuat: illam déſerit.
D. *Pro certón tu iſtaec dicis?* H. *mater uirginis*
In médioſt; ipſa uirgo; res ipſa: hic Geta
Praetérea, ut captus ſéruolorum eſt, nón malus

eſt Magiſter, an verbo verbum *Gaudere* eſt *χαίρειν*?

15 HE. *te quaerebam ipſum*] Omnes fere l. s. inter quos Bembinus, *oh, te quaerebam ipſum.* FAERNUS.

18 *Functus eſt officium*] Antiqui libri ita collocant, *functus officium eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri collocant.

22 *An quicquam eſt etiam amplius?*] Liber Bembinus, *an quid eſt e. a.* FAERNUS. Noſtri *Quicquam*, non *Quid*. Utrumvis recte: ſed hoc magis.

29 *Menſis hic decimus eſt*] Etſi ſic citet Lactantius ad Statii Thebaidem I, *Menſis hic decimus eſt*, Tolle tamen *Hic*, quod & verſus reſpuit, nec ſenſus deſiderat. Pomponius apud Nonium v. Verminari,

Decimus menſis eſt, cum factumſt
ita ſit, ita ſemper ſolet:
Decimo menſe demum turgens verminatur, parturit.

30 *Ille bonus vir nobis pſaltriam, ſi dis placet*] Vel *pſaltriam* ſpondeus eſt per ſynizeſin duarum extremarum vocalium, vel, quod magis placet, *ille bonus* proceleusmaticus eſt, eliſo uno *l* ex *ille*, & *s* ex *bonus*. FAERNUS.

31 *Illam deſerat*] Liber Bembinus, & aliqui libri Donati, *deſerit.* quod forte melius eſt, contra O. l. s. FAERNUS. Sine dubio rectius *Deſerit;* licet omnes noſtri *Deſerat.* Itaque & in textum admiſi, quod Faernus facere neglexit.

34 *Praeterea, ut captus eſt ſervulorum, non malus*] Dictioni *ſervulorum* verſus repugnat: *ſervorum*

Nequè inérs: alit illas; ſólus omnem fámiliam
Suſténtat. hunc abdúce, uinci, quaére rem.
G. *Immo hércle extorque, niſi ita factumſt., Démea:*
Poſtrémo non negábit; coram ipſúm cedo.
D. *Pudét: nec, quid agam, néque quid huic reſpóndeam*
Scio. PA. *miſeram me, differor dolóribus.*
Iunó Lucina fér opem: ſerua me óbſecro. H. *hem,*
Numnam illa quaeſo párturit? G. *certe, Hégio.* H. *hem;*
Illaéc fidem nunc uóſtram inplorat, Démea;
Quod uós uis cogit, íd uoluntate impetret.
Haec prímum ut fiant, deós quaeſo, ut uobis decet.
Sin áliter animus uéſter eſt; ego, Démea,

admittit: ut in libro Bembino eſt, itemque Donato, hos Afranii verſus citante: *Is, ut ſervorum captus eſt, facillime Domo atque noſtra familia provenditur.* FAERNUS.

Praeterea, ut captus eſt ſervorum, non malus. Sic dedit nobis e Bembino Faernus: & Bembino olim Corrector aliquis. Noſtri omnes *Servulorum*, contra metrum: repoſuit itaque *Servorum*. Immo ſic reponendum erat,

Praeterea, ut captus ſérvolorum eſt, non malus.

Et tamen Priſcianus p. 729. *Eſt ſervorum;* ut vetuſtus quoque ibi codex.

38 *Coram ipſo cedo*] Liber Bembinus & Vaticanus, *coram ipſum, cedo:* id eſt, exhibe eum in conſpectum noſtrum. FAERNUS. Veterrimus ex noſtris *Ipſum:* ceteri *Ipſo*.

44 *Quod vos jus cogit*] Antiqui libri pro *jus*, *vis* habent; ſed Bembinus, etiam adſcriptam in margine interpretationem, *Vis, neceſſitas legum*. quamvis autem in libris Donati haec dictio ita ſcripta ſit, ut & pro *vis*, & pro *jus*, legi poſſit: ſi tamen interpretationis ejus verba conſiderentur, apparet eum *vis* legiſſe; dicit enim, *vis, legum* intelligitur; ubi ſi *jus* legiſſet, ſupervacue expoſuiſſet *jus, legum*. FAERNUS.

Quod vos vis cogit, id voluntate impetret.

Utrum *Jus* an *Vis* ſcriptum fuerit in vetuſtiſſimis membranis vix poſſis dignoſcere: *Vis* tamen hic legendum; ut ex obliquis caſibus, ubi magna differentia eſt, facile probes. Ipſum illud *Cogit*, potius *Vim* quam *Ius* ſibi adjungi poſtulat. Hec. II, 2, 26.

Nam poſtquam attendi
Magis & vi coepi cogere.

Vis legum intelligitur, non militum aut latronum. Sic Phor. I, 4, 37.

Vi coactum te eſſe, invitum, lege, judicio, tenes?

Ipſe Hegio mox v. 47.

Ego, Demea,
Summa vi defendam has atque illum mortuum.

Plaut. Bacch. I, 3, 37.

Nam poſtquam praeter recuperatores dedit,
Damnatus demum, vi coactus, reddidit
Ducentos & mille Philippum.

In his locis, ubi tamen de jure ac legibus agitur, non poſſis *Jure* pro *Vi* ſubſtituere: & ſcriptura diſcrepat, & verſus reſpuit. Donatus

Summá ui defendam hás atque illum mórtuum.
Cognátus mi erat: úna a pueris páruolis
Sumus éducti: una ſémper militiae ét domi
Fuimús: paupertatem úna pertulimús grauem.
Quaprópter nitar, fáciam, experiar, dénique
Animám relinquam pótius quam illas déſeram.
Quid mihi reſpondes? D. *frátrem conueniam, Hégio:*
Is, quód mihi de hac re déderit conſilium, id ſequar.
HE. *Set, Démea, hoc tu fácito cum animo cógites,*
Quam uós facillume ágitis, quam eſtis máxume
Poténtes, dites, fórtunati, nóbiles,
Tam máxume uos aéquo animo aequa nóſcere

ad locum: *Vis cogit: Artificioſe; ne totum ſimpliciter agendo diffidere cauſae videatur. Vis igitur legum intelligitur.* Ubi quid ſodes eſt *ſimpliciter?* Lege certiſſime, *Ne totum ſuppliciter agendo.* Ergo precibus minas addit Hegio, probus orandi artifex: & fruſtra ille eſt, qui ideo *Jus* hic mavult quam *Vis*, quod vir bonus & amicus noluiſſet tam inclementer loqui, praeſertim in primo congreſſu. Atqui illud *Vis* nihilo durius eſt quam *Jus;* & nihil amplius quam jus & leges minatur:

47 *Hanc defendam*] Q. l. s. & Donatus, *defendam hanc.* ut & ratio verſus expoſcit. FAERNUS. Sic etiam noſtri omnes *Defendam hanc.* Lego tamen *Defendam has*, hoc eſt, Matrem & Filiam. Sic mox v. 52. *Potius quam illas deſeram.* & IV, 3, 17. *Purgare ipſis coram.* & IV, 4, 17. *Ad illas ibo, ut purgem me.*

48 *Una a pueris parvoli*] Liber Bembinus, *parvolis.* alios quoque libros vidi, in quibus prius ita erat, ſed deinde ex ea voce *s* abraſum fuit. FAERNUS. Tres ex noſtris praecipui *Parvolis:* ceteri inepte *Parvuli.* Quomodo enim a pueris parvuli educantur, cum parvuli etiam pueris natu ſint minores?

49 *Sumus educati*] Vix ſtare hic verſus poteſt, niſi legas, *educti.* quod tamen in nullo l. s. eſt. FAERNUS. Noſtri quoque *Educati.* Sed miror Faernum plus Librariis, quam verſus legi & ipſi Auctori tribuiſſe, qui illud non in textum adſciverit.

54 *Conſilium, id exequar*] Omnes libri antiqui, & plerique alii ex recentibus, *id ſequar.* ſane in Bembino totus hic verſus deerat, ſed qui eum in margine aſcripſit, ſcripſit *exequar.* FAERNUS. Plerique etiam noſtri, *Id ſequar.*

55 *Tecum animo cogites*] Lectio libri Bembini, Victoriani, Baſilicani, *cum animo cogites,* ſanat hunc verſum. FAERNUS. Veterrimus noſter *Cum animo;* reliqui *Tecum animo.* Vel legendum eſt, *Facito, cum animo cogites;* vel *Facitodum animo cogites*, vel *Facito, tecum cogites.* Pari omnia ſenſu & uſu: ſed poſtremum placet: ſic infra V, 3, 22,

Quaeſo hoc facito tecum cogites.

56 *Quam eſtis maxumi*] Victorianus, & omnes fere l. s. *quam eſtis maxume*, ut conſequentia ſermonis videtur exigere: ſequitur enim *tam maxume.* FAERNUS.

Opórtet, ſi uos uóltis perhiberí probos.
D. *Redito: fient, fieri quae aequomſt, ómnia.*
HE. *Decét te facere. Géta, duc me intro ad Sóſtratam.*
D. *Non me indicente haec fiunt; utinam hic sít modo*
Defúnctum; uerum nímia illaec licéntia
Profécto euadet in aliquod magnúm malum.
Ibo, ac requiram frátrem, ut in eum haec éuomam.

ACTUS III. SCAENA V.

HEGIO.

BONO ánimo fac ſis, Sóſtrata; et iſtam, quód potes,
Fac cónſolere. ego Micionem, ſi ápud forumſt,
Conuéniam; atque, ut res géſtaſt, narrabo órdine;
Si ita éſt, facturus út ſit officiúm ſuum,
Faciát: ſin aliter de hác re eſt eius ſenténtia,

60 *Redito: fient, quae fieri aequomſt, omnia*] Lege, *Redito: fient, fieri quae aequomſt, omnia.*

62 *Non me indicente haec fient*] *Fient* Bembinus liber, ſed alii omnes, *fiunt.* & ut videtur, etiam Donatus, qui afferit hoc Demeam dicere, quia dixerat, *ipſe ſentiat poſterius.* quod non quadraret, ſi nunc de futuro loqueretur. ſenſus enim eſt, haec fiunt me non tacente, ſed potius reprehendente: poteſt tamen ſuſtentari *fient*, ut ſit, haec tacente me, non admittentur, quin ea réprehendam & objurgem. quod tamen durum eſt, cum haec praeterita jam ſint, nec tractum praeſentis temporis habeant. hic gloſſema aſcriptum eſt in margine libri Bembini; *Indicente: tacente: nove, immo potius κατὰ ἀρχαϊσμὸν: nam nuſquam legimus, niſi in hoc loco: indicentem enim dixit, non dicentem.* FAERNUS. Noſtri omnes *Fiunt:* de *Indicente* vide Gronovium ad Livii XXII, 39.

Ib. *Utinam hoc ſit modo defunctum*] Duo antiqui libri Bembinus & Victorianus, *utinam hic* habent, ita *defunctum* imperſonale erit, ut ſit ſenſus: utinam ſit defunctum hic, id eſt, in hoc negotio: ne Aeſchinus pejora committat. FAERNUS.

1 Donatus ad locum: *Hi ſex verſus in quibuſdam non feruntur.* Hoc arripuit Guyetus, & more ſuo ſpurios & addititios eſſe pronuntiavit. *Soſtrata*, inquit, *nec in hac Scena, nec in praecedenti comparet, qui igitur eam alloqui poteſt Hegio?* Dicam. Scena priore v. 61. Hegio dixerat, *Duc me intro ad Soſtratam.* Dum Demea quattuor verſus ſequentes pronuntiat, & e Scena abit, redit ab Soſtrata Hegio, & ei quae intus eſt, haec narrat de Scena: plane ut Lesbia, And. III, 3. Archylim, quae domi erat, e Scena alloquitur, & Heaut. V, 1. Chremes Soſtratam uxorem. Porro, in hac, de qua agitur Scena, v. 2. *Ego Micionem*, inquit Hegio, *Conveniam, ſi apud forum eſt.* Si hoc tollat Guyetus; unde & ex qua Arte mox Act. IV. Sc. III. Hegio cum Micione eſt?

Reſpóndeat mi: ut, quid agam, quam primúm ſciam.

ACTUS IV. SCAENA I.

CTESIPHO. SYRUS.

CT. *'AIN patrem hinc abiſſe rus?* S. *jam dúdum.* C. *dic ſodés.* S. *apud uillamſt.*
Núnc cum maxume óperis aliquid fácere credo. C. *utinám, quidem,*
Quod cúm ſalute eius fiat, ita ſe déſetigarît uelim,
Ut tríduo hoc perpétuo prorſum e léƈto nequeat ſúrgere.
SY. *Ita fiat, et iſtoc sí quid potis eſt réƈtius.* C. *ita: nam húnc diem*
Nimis miſere cupio, ut coépi, perpetuum ín laetitia dégere.
'Et illud rus nulla ália cauſa tám male odi, niſi quia propeſt:

4 *Si eſt, faƈturus ut ſit officium ſuum*] *Si* hic ſine ſynaloepha eſt; contra morem & Artem. Lege, *Si ita eſt.* Vel ſic etiam poteris, *Sive eſt*, & *Sive aliter.*

5 *Sin aliter de hac re eſt ejus ſententia*] Scandendus hic verſus eſt contraƈtione *ejus* in unam ſyllabam: aut ea diƈtio delenda, quae nec in libro Bembino eſt. FAERNUS. Omnes noſtri habent *Ejus;* & id verſus poſtulat. *Ejus* monoſyllabon fieri, ſingulae oſtendunt paginae.

1 *Ain patrem hinc abiiſſe rus?* SY. *jamdudum.* CT. *dic ſodes.* SY. *apud villam eſt*] Verſus hic eſt trochaiçus tetrameter acataleƈticus. FAERNUS.

2 *Nunc cum maxume operis aliquid facere credo*] Legendum, *nunc cum maxume*, ut in libro Bembino & Vaticano eſt. verſus autem eſt trochaicus cataleƈticus. Donatus, in hac parte corruptus, nec *eum*, nec *cum*, ſed *autem* habet. FAERNUS. Reƈte *Cum maxume:* Noſtri *Eum*, vel *Autem*, vel nihil omnino.

6 *Nam hunc diem Miſere nimis cupio*] Noſtri fere omnes *Miſere cupio*, nec agnoſcunt illud *Nimis.* Unus tamen ex Regiis *Nimis miſere cupio.* Reƈtiſſime: & inde eſt, quod in ceteris deſit *Nimis.* Quippe inter *Diem* & *Miſere* abſorptum eſt *Nimis.* (*Diemmiſere*)

7 *Et illud rus*] Hunc verſum & ſequentem ita ordinatos habet liber Bembinus,

Et illud rus nulla alia cauſa tam male odi, niſi quia propeſt.
Quod ſi abeſſet longius.

Prior verſus Iambicus eſt oƈtonarius, qui multis quidem rationibus ſuſtentari poteſt; ſed haec mihi ſimpliciſſima videtur, ut ex *tam m* elidatur, quamvis ſequente conſonante. poſterior vero Iambicus dimeter, non facta ſynaloepha in *ſi abeſſet;* vel facta, trochaicus dimeter cataleƈticus. FAERNUS. Aliud agebat vir optimus. Nec in *Tam* eliditur *M;* nec ſynaloepha ceſſat in *ſi abeſſet.*

Quód ſi abeſſet lóngius,
Príus nox oppreſſiſſet illíc, quam húc reuerti póſſet iterum.
Núnc ubi me illic nón uidebit, iam húc recurret, ſát ſcio:
Rogábit me, ubi fuerím: quem ego hodie tóto non uidí die:
Quid dícam? S. *nilne in méntem eſt?* C. *nuſquam quícquam.*
S. *tanto néquior.*
Cliéns, amicus, hóſpes, nemoſt nóbis? C. *ſunt. quid póſtea?*
SY. *Hiſce ópera ut data ſit.* C *quaé non data ſit? nón poteſt fierí.* S. *poteſt.*
CT. *Intérdiu: ſed ſi hic pernocto, caúſae quid dicám, Syre?*
SY. *Uah, quám uellem etiam nóctu amicis óperam mos eſſét dari.*
Quin tu ótioſus és: ego illius ſénſum pulchre cálleo.
Cum féruit maxumé, tam placidum, quam óuis eſt, reddo.
C. *quó modo?*

9 *Quam huc reverti poſſet iterum*] Finis eſt verſus trochaici tetrametri acatalectici. puto tamen eum corruptum, & pro *poſſet* legendum eſſe *poſſiet*. dictionem vero *iterum* delendam, eo magis quod in libro Bembino non omnino legitur, *poſſet iterum*, ſed *poſſe iterum*. in quodam vero alio libro, *poſſet iter*. quod non ita multum diſtat a *poſſiet*. Ita verſus eſſet octonarius Iambicus, ut ceteri. quod ſi etiam ſenſum ſpectes, ſi Demea, qui ſemel tantum rure venerat, nunc rediſſet, non reverſus iterum, ſed tantummodo reverſus eſſet. FAERNUS.

Falſus eſt animi Faernus, cum putaret, *Iterum reverti* eſſe *Bis reverti*. Iterum reverti, Rurſum redire, vetuſte, pro eo quod eſt ſimpliciter Redire. Supra I, 1, 46.

Si ſperat fore clam, rurſum ad ingenium redit.

Infra IV, 2, 40. *In porticum rurſus redi.* Enn. IV, 2, 6. *Redeo rurſum, male me vero habens.*

11 *Rogabit me ubi fuerim*] Liber Bembinus, *rogitabit*. quod inſtantius eſt. FAERNUS.

Rogitabit ubi fuerim: Noſtri omnes cum Edd. vett. *Rogabit me, ubi fuerim.* Recte. *Ubi* accentum hic habet in ſyllaba priore. Ergo *Ubi fue* proceleuſmaticus eſt, Dactyli tempus habens; & irato apprime convenit rapide loqui.

12 *Nihilne in mente eſt?*] Ita aliqui libri, ſed plerique, inter quos Bembinus, *nihilne in mentem eſt*. ego ex infra ſcriptis verbis Donati conjicio legendum ſine verbo *eſt*: *nihilne in mentem?* ut ſubaudiatur *venit:* dicit enim ſuper eo verſu: *Hiſce opera ut data ſit:* *A ſuperiore ſubauditur, veniat in mentem:* haec Donatus. Non poſſet autem ſubaudiri *veniat*, niſi ſupra eſſet, aut in voce, aut in ſenſu. Sane hic locus ſimilis eſt ei, qui in Heautontimorumeno eſt, *ego dicam, quod mihi in mentem.* FAERNUS.

Vera eſt Bembini codicis lectio *Nihilne in mentem eſt?* atque ita noſter ille 900 annorum: ceteri *In mente eſt*. Vide nos ad Heaut. V, 2, 33. Porro pro *Numquam* lege *Nuſquam quicquam*. *Nuſquam*, in re praeſenti ſcilicet: non *Num-*

SY. *Laudárier te audit libenter: fácio te apud illúm Deum:*
Uirtútes narro. C. *meáſne?* S. *tuas: homini ílico lacrumaé cadunt,*
Quaſi púero, gaudio. ém tibi autem. C. *quídnam eſt?* S. *lupus in fabula.*
CT. *Patérne?* S. *is ipſus.* C. *Sýre, quid agimus?* S. *fúge modo intro, ego uídero.*
CT. *Si quíd rogabit, núſquam tu me: audíſtin?* SY. *potin ut déſinas?*

ACTUS IV. SCAENA II.

DEMEA. CTESIPHO. SYRUS.

D. *NE égo homo infelix. prímum fratrem núſquam inuenio géntium:*

quam, ut ſemper ſtolidum ſe & bardum eſſe fateatur.

18 *Cum fervit maxume, tam placidum quam ovem reddo*] Priſcianus ita citat,

Cum maxume fervit tam placidum quaſi ovem reddo.

eſt autem antiqua locutio, poſt *tam*, inferre, *quaſi*. FAERNUS.

Priſcianus p. 866. ubi & codex vetus *Quaſi ovem*. Quod autem ait *Tam—quaſi* antiquam locutionem eſſe; voluit credo illud Plauti Curc. I, 51.

Tam a me pudicaſt, quaſi ſoror mea ſit, niſi
Si eſt oſculando quippiam inpudicior.

Ubi codex tamen Regius *Quam ſi*. Lege,

Tam a me pudicaſt, quam ſi ſoror mi ſit, niſi.

ut Horat. Epiſt. I, 7.

Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus.

Siquis igitur illud *Quaſi* a Priſciano accipiat, non *Tam* hic legat, ſed *Tum*:

Cum fervit maxume, tum placidum quaſi ovem reddo.

Illud enim obſervandum, *Reddo tam placidum;* cum *Reddo* dicis, nec *Quam ovem*, nec *Quaſi ovem* poſſis dicere; ſubaudiretur enim *Quaſi ovem reddam.* Atqui ovis non *redditur* placida, non ex fera cicuratur, manſuefit; ſed natura & indole eſt placida. Repone:

Cum fervit maxume, tam placidum, quam óvis eſt, reddo.

ut infra V, 3, 63.

Tam excoctam reddam atque atram quam carbo eſt. Places.

Plaut. Poen. I, 2, 143.

Jam hercle tu periſti, niſi illam mihi tam tranquillam facis,
Quam mare olim eſt, cum ibi alcedo pullos educit ſuos.

Bacch. IV, 5, 7.

Tam frictum ego illum reddam, quam frictumſt cicer.

22 *Páter eſt? Ipſus. Syre, quid agimus?*] Tres ex noſtris *Paterne eſt? Ipſus.* Lege, *Paterne? Is ipſus.* Vide Phor. I, 3, 26. Verſu 20 pro *Meas tuas*, lege, *Medſne? tuas.*

1 *Ne ego homo ſum infelix,*] Verſus eſt juſto longior. Duo ex noſtris non habent *Homo.* Malim tamen *Sum* ejicere:

Praéterea autem, dum illum quaero, a uilla mercenárium
Uídi: is filiúm negat eſſe rúri: nec quid agám ſcio.
CT. *Sýre.* SY. *quid eſt?* CT. *men quaérit?* SY. *uerum.*
CT. *périi.* SY. *quin tu bóno animo es.*
D. *Quíd hoc, malum, infelicitatis? néqueo ſatis decérnere:*
Niſi me credo huic éſſe natum rei, ferundis miſeriis.
Prímus ſentió mala noſtra: prímus reſciſco ómnia:
Prímus porro obnúntio: aegre ſólus, ſi quid ſit, fero.
SY. *Rídeo hunc: ſe prímum ait ſcire: is ſólus neſcit ómnia.*
D. *Núnc redeo: ſi fórte frater rédierit uiſó.* CT. *Syre,*
'Obſecro, uide ne ílle huc prorſus ſe inruat. SY. *etiám taces?*
'Ego cauebo. CT. *númquam hercle hodie ego iſtuc commit-tám tibi:*
Nám me in cellulam áliquam cum illa cóncludam: id tu-tiſſimumſt.
SY. *'Age, tamen ego hunc ámouebo.* D. *ſét eccum ſcelera-túm Syrum.*
SY. *Nón hercle hic quidem pérdurare quiſquam, ſi ſic ſit, poteſt.*

Ne égo homo infelix; prímum.
Heaut. IV, 6, 21.
Ne ego fortunatus homo ſum.
Plaut. Amph. I, 1, 168.
Ne ego homo infelix fui.

4 CT. *Syre.* SY. *quid ais?*] Bembinus liber, & omnes fere alii, *quid eſt?* FAERNUS.

Unus tántum ex noſtris *Eſt*, ceteri *Ais*, *Agis*. Porro pro *Animó bono es* lege ex tribus noſtris, *Bono animo es*, ut infra IV, 5, 62.

Bono animo es, duces uxorem.
Hem. Bono animo es, inquam.
Pater.

9 *Rídeo húnc: primum ait ſe ſcire*] Demea ter dixerat eodem accentu, *Prímus* ſentio, *Prímus* reſciſco, *Prímus* obnuntio. Quid Syrus? *Primum ait ſe ſcire;* Ita depreſſit *Primum* in Theſi; ut quod elate dicendum eſſet, vix poſſet exaudiri. Tu repone,

Rídeo hunc: ſe primum ait ſcire; is ſólus neſcit ómnia.

Sed neſcio an legendum ſit, *Ait primus ſcire.* Mutarunt forte Magiſtri; ne Soloeciſmo ſcilicet diſcipulos inſueſcerent. Chariſius p. 239. *Soloeciſmus eſt oratio inconſequens. Per caſus: ut,*

Vir bonus & ſapiens dignis ait eſſe paratus:

pro Paratum ſe eſſe. Videſne, ut ad iſtam formam Magiſtri hic mutaverint; *Ait primus ſcire*, *Ait primum ſe ſcire?* Verſus autem, quem citat Chariſius, Horatii eſt, Epiſt. I, 7, 22: citatus etiam Servio ad Aen, II, 377. ubi tamen & ſcripti plerique & editi *Paratum* habent, Adeo invaluerat Soloeciſmi metus, Catullus Epig. IV.

Phaſelus ille, quem videtis hoſpites,
Ait fuiſſe navium celerrimus,

ubi ſimiliter plerique codices, *Celerrimum.*

13 *Nám me jam in cellam áliquam cum illa*] *Cellam* hic in Theſi delitеſcit, quod maxime prefe-

Scire equidem uoló, quot mihi ſint dómini: quae haec eſt miſeria?
D. *Quíd ille gannit? quíd uolt? quid aïs, bóne uir? eſt fratér domi?*
SY. *Quíd, malum, mihi bóne uir narras? équidem perii.* D. *quíd tibi eſt?*
SY. *Rógitas? Cteſiphó me pugnis miſerum, et iſtam pſáltriam*
Uſque occidit. D. *ém, quid narras?* SY. *ém, uide ut diſcidit labrum.*
D. *Quámobrem?* SY. *me inpulſóre hanc emptam eſſe áit.* D. *non tu eum rus hínc modo*
Próduxe aibas? SY. *fáctum: uerum uénit poſt inſániens:*
Nil pepercit. nón puduiſſe uérberare hominém ſenem?
Quém ego puerum módo tantillum in mánibus geſtaui meis?
D. *Laúdo: o Cteſiphó, patriſſas: ábi, uirum te júdico.*
SY. *Laúdas? ne ille cóntinebit póſthac, ſi ſapiét, manus.*
D. *Fórtiter.* SY. *perquám, quia miſeram múlierem et me ſéruolum,*

rendum erat. Nullus ex codicibus noſtris agnoſcit illud *Jam*. Lege igitur:

Nám me in céllulam aliquam.

ut Eun. II, 3, 18.

Cum in céllulam ad te patris penum omnem congerebam clanculum.

15 *Nón hercle hic quidém durắre*] Nimis laxo ſocco incedit hic verſiculus. Repone,

Nón hercle hic quidem pérdurare.

ut Hec. II, 2, 27.

Non poſſe aput vos Pamphilo ſe abſente perdurare.

Nonius tamen v. Durum *Durare* hinc citat.

18 *Quid, malum, Bone vir, mihi narras?*] Demea dixerat *Bóne vir*, Syrus in repetitione accentum mutat *Bone vír*.. Hoc non ab Auctore, ſed a Librariis venit. Repone,

Quid malum, mihi Bóne vir narras?

Ceterum v. 22. Unus ex Regiis *Aibas* habet, ut nos ubique reponimus, non *Aiebas*.

22 *Rus hinc modo*] Haec verba praecedenti verſui attribuimus, qui eſt trochaicus catalecticus, ut & hic ipſe, qui ſupereſt demptis his verbis, ſi tamen *aiebas* in duas ſyllabas contrahatur; aliter eſſet octonarius Iambicus. FAERNUS.

24 *Quem égo modó puerúm tantillum*] ictus non belle in finales ſyllabas cadunt. Repone,

Quém ego púerum móde tantillum,

25 *Laude, Cteſipho: patriſſas*] Lege & diſtingue,

Laudo: o Cteſipho, patriſſas.

O addunt tres ex noſtris, quorum duo inter optimos. Eleganter Plaut. Bacc. III, 3, 39.

Cum patrem adeas poſtulatum; puero ſic dicit pater:
Noſter eſto: dum te poteris defenſare injuria.

Qui referire nón audebam, uícit: hui, perfórtiter.
D. *Nón potuit meliús. idem quod ego ſénſit te eſſe hui caput.*
Sét eſtne frater intus? SY. *non eſt.* D. *úbi illúm quae cógito.*
SY. *Scío ubi ſit, uerum hódie numquam mónſtrabo.* D. *quid aís?* SY. *ita.*
D. *Díminuetur tibi quidem jam cérebrum.* SY. *at nomen*
'Illius hominis, ſét locum noui úbi ſit. D. *dic ergó locum.*
SY. *Nóſtin porticum ápud macellum hac deórſum?* D. *q nóuerim?*
SY. *Praéterito hac récta platea ſúrſus: ubi eo uéneris,*
Cliuos deorſum uórſum eſt; hac te praécipitato: póſtea
'Eſt ad hanc manúm ſacellum: ibi ángiportum própter eſ
'Illic ubi etiam cáprificus mágna eſt. D. *noui.* SY. *pérgito.*
D. *'Id quidem angipórtum non eſt péruium.* SY. *u hércle. uah,*

29 *Idem ſenſit quod ego*] Liber Bembinus, *idem quod ego ſenſit:* poſtea deleto *s* medio, remanſit *ſentit*, quod perſpicue melius eſt. Eadem collocatio eſt in Vaticano, Baſilicano, & in aliquibus aliis libris, & apud Donatum: licet verbum non habeat, ut poſſit ſciri, utrum legerit *ſenſit*, an *ſentit*. FAERNUS.

Nón potuit meliús, idem quód ego. Sic noſtri omnes, & *Senſit.* Sed vides, ut incommode Accentus in finales incidant. Contra, ac ſupra II, 2, 7. *Qui pótui mélius.* Facile igitur inducor, ut ſic olim fuiſſe exiſtimem:

Non pote mélius. ídem ille quod ego ſénſit té eſſe huic rei caput.

Sic Adelph. II, 3, 11.

Nil pote ſupra.

Senſit, intellexit, percepit, olfecit. Qui *Sentit* in Bembino interpolavit, voluit opinor *Cenſet*, quod eſt, *Putat*, exiſtimat.

30 *Ubi illum quaeram, cogit* Bembino eſt *inveniam*. FAER

Ubi illum quaeram cogito. dedit Faernus, non auſus Ben ſuo fidere. Noſtri omnes *Quae* rectum tamen eſt *Inveniam*. I IV, 5, 15.

Ubi illas nunc ego repperir ſim, cogito.

Nec minus rectum *Quaeram.* tus Merc. V, 2, 16.

Cogito, quonam ego illum cu quaeritatum.

31 *Scio ubi ſit*] In fine hujus ſus aſcribe dictionem *ita*, qu prima ſubſequentis. ſic hi du ſus erunt trochaici catalectici ceteri. ita quoque ordinantu Bembino & aliquot aliis l FAERNUS.

35 *Surſum: ubi eo veneris* *Surſum* igitur aut *Ubi* ceſſet S loephae vis. Sed tu repone,

Surſus: ubi eo veneris.

36 *Clivos deorſum vorſum eſt te praecipitato: poſtea*] Liber

Cenſen hominem me éſſe? erraui: in pórticum rurſúm redi:
Sáne hac multo própius ibis, ét minor eſt errátio.
Scin Cratini huius dítis aedes? D. *ſcio.* SY. *ubi eas praeterieris,*
Ad ſiniſtram hac récta platea; ubi ád Dianae uéneris,
Ito ad dextram: príus quam ad portam uénias, aput ipſúm lacum
'Eſt piſtrilla, et éxaduorſum fábrica: ibi eſt. D. *quid ibi facit?*
SY. *Léctulos in ſóle ilignis pédibus faciundós dedit.*
D. *'Ubi potetis uós: bene ſane. ſét ceſſo ad eum pérgere?*
SY. *'I ſane: ego te exércebo hodie, ut dígnus es, ſilicérnium.*
Aéſchinus odióſus ceſſat: prándium corrúmpitur:
Ctéſipho autem in amóre eſt totus. égo iam proſpiciám mihi:
Nám iam adibo, atque únum quicquid, quód quidem erit bellíſſimum,

binus *hac praecipitato* abſolute habet. ut Virgilius: *nox humida coelo Praecipitat.* ita quoque videtur legere Donatus, ita dicens, *Praecipitato: Cito deſcende.* qua lectione admiſſa, licet verſus ſic quoque ſustentari poſſit, tamen ut melius habeat, quia in aliquibus libris pro *verſum* eſt *verſus*, legerim *vorſus.* FAERNUS.

Clivos deorſum vorſus eſt: hac praecipitato: poſtea. Sic dedit Faernus. Noſtri cum vett. Edd. *Verſum eſt; hac te praecipitato.* Unus tantum habet *Vorſus*, idem tamen *Te* habet. Utroque modo & verſus & ſententia conſtat. Priſcianus *Verſum* hic legit p. 1013. de Adverbiis in *Um: Orientem verſum, Occidentem verſum: Deorſum verſum Terentius in Adelphis.* Sic codices ſcripti: in Putſchii editione deeſt *Deorſum verſum.*

38 D. *Quonam?* S. *Illic ubi etiam caprificus magna eſt, noſtin?*] Deleta ex auctoritate libri Bembini dictione *noſtin*, verſus remanet trochaicus catalecticus, ut ceteri. FAERNUS. Vetus noſter delet *Noſtin:* tu dele etiam *Quonam.*

45 *Eſt piſtrilla & ex advorſum eſt fabrica*] Nullus l. s. habet verbum *eſt*, ſecundo loco. FAERNUS. Neque noſtri habent *Eſt.*

46 *Iligneis pedibus*] Liber Bembinus *Ilignis.* Virgilius: *Currentem ilignis potare canalibus undam.* FAERNUS. Noſtri omnes *Iligneis.* *Lectulos in ſole* junctim accipe, ut lectorum ſpeciem tum notam & ſic appellatam.

47 *Ubi potetis vos.* D. *ſane bene*] Idem liber haec omnia Demeae attribuit: in cujus perſona optime quadrant. ut erat in Victoriano, & ita collocat Bembinus cum Baſilicano, *bene ſane*, quod & venuſtius eſt. FAERNUS. *Bene ſane*, noſtri omnes.

49 *Aeſchinus odioſe ceſſat*] Unus ex Regiis *Otioſus.* Lege *Odioſus.* Sic Eun. IV, 6, 16. *Odioſa ceſſa*

Cárpam: et cyathos ſórbilans paulátim hunc producám dium.

Actus IV. Scaena III.

Micio. Hegio.

M. *EGO in hác re nil repério, quamobrem laúder tantopere, Hégio.*
Meum officium facio: quód peccatum a nóbis ortumſt, córrigo.
Niſi si me in illo crédidiſti eſſe hóminum numero, qui ita putant;
Sibi fieri iniuriam últro, ſi quam fécere ipſi expóſtules,
Et últro accuſant: id quia non eſt á me factum, agis grátias?

52 *Carpam & cyathos ſórbilláns*] Sic Faernus & codices plerique: ſed unus ex Meadianis *Sorbilans.* Recte, ſecunda brevi, ut *Ventilans.* Ita *Sorbilum*, quod poſtea *Sorbitio*, jus quod ſorbeatur. Plaut. Poen. I, 2, 183.

Nam mihi jam video propter tete victitandum ſorbilo.

Corrigendus apud Feſtum v. Senium Caecilius in Hymnide:

Sine ſuam ſenectutem ducat uſque ad ſenium ſorbilo.

Trochaicus eſt tetrameter: hodie fertur *Sorbitio* & *Utique.* Ceterum id ſedulo cavetur, ne verbum ex tribus longis factum, ut *Sorbillans*, duplicem accentum habeat: auribus enim id ingratum; quas rogo conſulas, dum hunc Plauti ſenarium legis. Mil. II, 6, 22.

Niſi mihi ſupplicium vírgarúm de te datur.

Ecquid ſentiunt ſcabri & abſoni? ſed Poëtae ipſi noli vitio vertere: ſic enim ipſe dederat,

Niſi mihi ſupplicium vírgeúm de te datur.

ut mox ibi v. 31.

Niſi mihi ſupplicium ſtimuleum de te datur.

Vides jam, quantum interſit, non Grammatico ſed Poëtae, *Sorbillans* hic legeris, an *Sorbilans.*

3 *Niſi me*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, Baſilicanus, & Vaticanus, *niſi ſi me.* ita verſus, aliter claudicans, ſuſtentatur. FAERNUS. Sic e noſtris meliores quinque *Niſi ſi.*

4 *Qui ita putant, ſibi fieri injuriam, ultro ſi quam fecere ipſi expoſtulant, Et ultro accuſant*] Valde ſe torquet Donatus ſuper hoc loco, nec tamen explicat; nimirum & ipſe in mendoſum librum Terentii inciderat. legendum eſt ex libro Bembino *expoſtules.* & ſenſus eſt, de facta ab eis tibi injuria, etiam inſuper te accuſant. FAERNUS. Recte hic Bembinus *Expoſtules*, quod vel ex conjectura facile erat reſtituiſſe: noſtri *Expoſtulant.* & Priſcianus p. 1143. *Expoſtulent.* Sic etiam vetus ibi codex.

9 *Suſpicionem hanc propter fratrem ejus eſſe. & illam pſaltriam*] Sic & Donatus legit: *Nimis*, inquit, *breviter & ſuccincte: & illam pſaltriam*, Propter fratrem ejus eſſe, *ſubaudiendum eſt.* Nimis quidem *ſuccincte*, & nimis obſcure

HE. *Ah, minime: numquam te áliter atque es, in animum induxí meum.*

Set quaéſo ut una mécum ad matrem uírginis eas, Micio,

Atque iſtaec eadem, quaé mihi dixti, túte dicas múlieri;

Suſpícionem hanc própter fratrem eſſe: eius eſſe illam pſáltriam.

M. *Si ita aéquom cenſes, aút ſi ita opus eſt fáčto, eamus.* HE. *béne facis:*

Nam et ílli iam animum rélleuaris, quaé dolore ac míſeria

Tabéſcit: et tuo offício fueris fúnčtus. ſet ſi alitér putas,

Egomét narrabo quaé mihi dixti. M. *immo égo quoque ibo.* HE. *béne facis:*

Omnés, quibus res ſunt minus ſecundae, mágis ſunt neſcio quó modo

ac illepide. Sed vetus eſt erratum. Codex Meadianus pro *Ejus eſſe* habet *Eſſe ejus.* Repone,

Suſpicionem hanc propter fratrem eſſe: ejus eſſe illam pſaltriam.

Ejus, id eſt *Fratris.* Sic Heaut. IV, 3, 25. *Hanc eſſe Clitiphonis.* & hic IV, 4, 16. *Dicam fratris eſſe hanc?* Jam nihil nimis ſuccinćte: nec quicquam ſubaudiendum.

10 *Si ita aequum cenſes. aut ſi ita opus eſt*] Poſterius *ſi* non eſt in libro Bembino. FAERNUS. *Aut ita opus eſt* Faernus dedit, ex ſolo Bembino: Noſtri univerſi *Aut ſi ita:* & ſic ſolet Terentius paſſim, ut And. I, 3, 8.

Si ſenſerit, perii, aut ſi lubitum fuerit.

Revocetur itaque in Textum, unde ſuperſtitione ejećtus eſt.

11 *Nam & illi animúm jam relevabis, quae dolore ac miſeria*] Principio, *Relevaris* legendum, ut verſu ſequente eſt *Fueris funćtus*, non *Fungéris.* Deinde vide, ut Accentus cadat in ultimam *Animúm.* Repone,

Nam & illi jam ánimum relleváris, quae dolore & miſeria.

Praepoſitio *Re* in compoſitione fere duplicat conſonantes apud vetuſtos; ut *Redduco, Repperio; Rellevo.* Phorm. Prol. v. 22.

Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.

Non opus eſt ergo febriculoſis cujusquam conjećturis, *Illius, illi tu, Prae dolore.* Ceterum Donatus ad locum. *A juſto*, ait, *& utili eſt tota ſententia. Et ſane hi verſus deſunt, quos multa exemplaria non habent.* Quos intelligit verſus, ſunt 11, 12, & 13. Et caſu ex exemplaribus nonnullis exciderant; eo quod decimus, & tertius decimus eodem vocabulo *Benefacis* terminentur. Hoc in nullo non codice fere evenire, norunt qui libros ſcriptos verſaverunt. Sed vide nunc Guyéti indolem & ingenium: arrepta hac a Donato ſuſpicione, hos omnes quattuor pro nothis, ſpuriis, & inſititiis damnat.

13 *Egomet narrabo quae mihi dixti.* M. *Immo ego ibo.* HE. *Bene facis*] Hiat verſus, nec ſenteutia ſatis plena eſt. Ut utrique mediceris, repone, *Immo ego quoque ibo:* nempe una cum Hegione; ut ſequitur hic v. 18. *Sequere me ergo hac intro.*

Suſpícioſi: ad cóntumeliam ómnia accipiúnt magis:
Proptér ſuam inpoténtiam ſe ſémper credunt lúdier.

16 *Propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt negligi*] Cum vidiſſem in libro Bembino pro *neglegi* ſcriptum eſſe in contextu *clangdier;* Donatumque affirmare, legi etiam, & *claudere*, & *claudicare*, ſane hunc locum ſemper habui de mendo ſuſpectum: nam *negligi* quidem, quae recentior lectio-eſt, negotio quo de agitur, non convenit; non enim dicit Hegio Micioni, i tu ad Soſtratam, & Aeſchinum illi purga, nuptiaſque confirma, ne ſe putet a te neglectam, ſi per alium hoc feceris: non inquam hoc dicit, nam *negligi* ſane, & admodum leve eſſet, & pauperibus ac miſeris, cujuſmodi erat Soſtrata, uſitatiſſimum, quorum fortuna adeo palam cunctis neglectui eſt, ut negligi ſe, non credant, ſed pro certo ſciant, perſpicueque videant: ſed hoc ſignificare vult Hegio, ſi ego Soſtratam tuo nomine convenirem, ut Aeſchinum ei purgaιem, & nuptias confirmarem, illa, quae non eam profecto fidem mihi tuo nomine nuntianti haberet, ac tibi ipſi, decipi ſe, ſibique verba dari arbitrarętur. *omnes enim quibus res ſunt minus ſecundae, magis ſunt neſcio quomodo ſuſpicioſi: ad contumeliam omnia accipiunt magis:* quam tu illi ſuſpicionem dempſeris, praeſens praeſentem alloquendo. haec contra recentiorem lectionem; vetuſtam vero, id eſt, *claudier*, quod eſt in libro Bembino, ad quod & Donatus alludit, omnes vident ad ſenſum poetae non quadrare. quare in eam conjecturam venimus, ut pro *claudier*, unius tantum litterae, id eſt *d*, detractione, & unius item litterae tranſpoſitione, ut pro *cla*, *cal* ſcribatur, legendum arbitremur *calvier*, qui eſt infinitivus modus verbi *calver*, quod aliquando paſſivum invenitur apud auctores,
pro *decipi* accipitur, ita expone
Priſciano. aliquando deponens,
pro *fruſtrari* exponitur a Pomp
Feſto, item a Caio jureconſı
Cap. Si calvitur, De verbor
ſignificatione. Exempla vero ul
pati hujus vocabuli ab auctorib
haec ex Feſto exſcripta, ſubjı
ex leg. XII tabularum: *Si ca.*
tur, pedemve ſtruit, manum endo
cito. Plautus: *Nam ubi domi ſ*
ſum ſopor manus calvitur. Paı
vius in Medo: *Sentio pater te vo*
calvi ſimilitudine. Sed quid conſ
cio? num me lactans calvitur aeta
Sed memet calvor: vos iſtum j
ocyus abſtrahite. Lucilius Saty
rum libro XXVIII. *Si non it*, ı
pito, inquit, eum: & ſi calvi
ergo Fur dominum. Pacuvius
Duloreſte: *Me calvitur ſuſpi*
hoc eſt quod fore occulte Ajax pr
dixit. Salluſtius hiſtoriarum lib
tertio: *Contra ille calvi ratus.* S
ne, quae ſupra adduximus verl
ex XII. tabulis, ita intelligi d
bent; *ſi calvitur*, active accipie
dum, id eſt, ſi fruſtratur, & ſu
audiendum putamus, debitor, v
quid tale; *pedemve ſtruit*, id ı
fugit: ita enim exponitur a Se
Sulpicio; *manum endoiacito*, p
manum injicito: antiqui enim, t
ſte eodem Feſto, *endo* pro *in* pon
bant; unde *endoitium*, pro initium
endoploro pro imploro; *endo pr*
cinctu pro in procinctu. eſt er
ſenſus: ſi debitor fruſtratur, aı
fugit, manum injicito. FAEI
NUS.

Se ſemper credunt calvier. Sic in textum ipſum conjectura
ſuam *Calvier* adſcivit Faernus. No
lem factum: *Calvi* plerumque ac
ve ſignificat, *Fruſtrari:* nonnun
quam tamen paſſive, *Falli, decip.*

Quaprópter te ipſum púrgare ipſi córam, placabílius eſt.
M. *Et récte et uerum dícis.* HE. *ſequere me érgo hac intro.*
M. *máxume.*

Salluſtius Hiſt. III. *Contra ille calvi ratus, quaerit extis an ſomnio portenderetur theſaurus.* Extat apud Eutychem p. 2186. prior quoque pars apud Nonium; & Priſcianum p. 883. ubi *Calvi* interpretatur *Decipi.* Pacuvius apud Nonium:

Sentio, pater, te calvi vocis ſimilitudine.

Sed notabis illic *Calvi ſomnio*, hic *Calvi ſono* dici; & ſimpliciter *Falli* accipiendum, nulla addita, quod Terentii locus poſtulat, *Contumeliae* ſignificatione. Sic ubi Active ſumitur, *Sopor manus calvitur*, *Aetas me calvitur*, *Sed memet calvor*, ſimpliciter notat *Fruſtrari;* ſed contumelioſe non omnino. Ergo ad hanc formam, illud Faerni, *Se ſemper credunt calvier*, ſic exponendum erit, *Se ſemper credunt errare, falli opinione, decipi errore:* quod & falſum eſt, & a Terentii loco prorſus alienum. Valeat itaque *Calvier*: & quaeratur aliud, quod notionem *Contumeliae* in ſe habeat: id enim iſta plane flagitant, *At contumeliam omnia accipiunt magis.* Et quidem illud *Neglegi*, quod in omnibus noſtris inſedit, non omnino incommode habet: ſed unde illud *Claudier* in Bembino; & illud in Donato, *Neglegi: Legitur & Claudicare?* (ſic Edd. vett. non addunt *Et claudere*) Sine dubio altius quid hic latet; quod me e puteo extracturum exiſtimo. *Claudere* in priſcis membranis plerumque ſcribitur *Cludere;* & opinor in Bembino fuiſſe *Cludier:* Repone,

Propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt ludier.

Apud Donatum quoque pro *Claudicare* repono *Ludificari*, quae interpretatio eſt τῦ *Ludier.* Jam, opinor, quadrant omnia, & *Contumeliae* notionem ſecum gerunt. And. IV, 4, 48.

Hic eſt ille; non te credas Davum ludere.

Infra in hoc ipſo negotio IV, 5, 5. *Cur non ludo hunc aliquantiſper?* & v. 64. *Obſecro, num ludis tu nunc me?* Eun. II, 3, 94. *Pater ut a me ludatur dolis?* Phor. V, 8, 55.

Quid vos, malum, ergo me ſic ludificamini?

Propter impotentiam ſuam ſuſpicioſi ſunt, vera dicentibus vix fidem habent, ſemper credunt ſe a potentioribus ludificari, & falſis promiſſis decipi.

17 *Purgare ipſis coram*] Idem liber *ipſi coram.* ut ſit ordo, purgare ipſi, id eſt Matri; coram, id eſt praeſentem praeſenti. coram enim ſine adjectione plerumque ponitur, ut, *Coram quem quaeritis adſum.* quod autem purgare ſe Matri, nec ulli alii intelligendum ſit, ex iis, quae ſupra dixit, apparet:

Sed quaeſo ut una mecum ad matrem virginis eas Micio,
Atque iſtaec eadem, quae mihi dixti, tute dicas mulieri.

FAERNUS.

Ipſi coram: immo cum aliis omnibus ſcriptis & Edd. vett. lege *Ipſis coram;* hoc eſt, Matre & Virgine. Nam ad Matrem virginis ire, & Virginem ipſam, quae domi erat, non alloqui, non modo non placabilius eſſet, ſed contumelioſius, quam ſi nec Matrem adiiſſet. *Ipſis* etiam apud Priſcianum p. 1130: & ſic quattuor ibi codices.

Actus IV. Scaena IV.

Aeschinus.

DISCRUCIOR animi:
Hócine ex inprouiſó mali mi óbiici
Tántum; ut neque quid dé me faciam, néc quid agam certúm ſiet?
Mémbra metu débilia ſúnt: animus praé timóre
'Obſtipuit: péctore conſiſtere nil cónſili quit.
Vah, quómodo me ex hác expediam túrba, neſcio: tánta nunc

1 *Diſcrucior animi*] Primi huius ſcenae verſus ſane difficiles ſunt: tres tamen in principio ſitos, trochaicos catalecticos eſſe manifeſtum eſt, quorum primus dactylum habet in quinta ſede, correpta ultima ſyllaba adverbii *deimproviſo*. tertius vero in ſexta ſede trochaeum, non facta ſynaloepha in *timore*. Iambum vero in ſeptima, duabus ultimis ſyllabis dictionis *obſtipuit* in unam contractis. quartus Iambicus trimeter ſcazon. quintus Iambicus dimeter hypercatalecticus. ſextus trochaicus tetrameter acatalecticus, habens in penultima ſede anapaeſtum, non faciendo colliſionem in *neque ea*. ſeptimus cujus ſit generis, aliis judicandum relinquo. octavus dimeter Iambicus brachycatalecticus. Sed verius eſt hos omnes verſus, praeter duos primos, eſſe generis ejus, quod confuſum vocavimus. FAERNUS.

Diſcrucior animi: hocine de improviſo mali mihi objici?

Sic primum verſum conſtituit Faernus: ſed perperam. In veterrimo noſtro, *Diſcrucior animi* clauſula eſt, ſive per ſe verſum conſtituit, ut Eun. II, 3. *Occidi.* Recte. Sic enim Varro apud Rufinum De Metris Comicis p. 2707. 'Varro in VII 'de Lingua Latina: Clauſulas que'que primum appellatas dicunt, 'quod clauderent ſententiam: ut 'apud Accium,

'*An haec jam obliti ſunt Phryges?*

'Nonnumquam ab his initium fit, 'ut apud Caecilium,

'*Di boni, quid hoc?*

'apud Terentium,

'*Diſcrucior animi.*

2 *Hocine de inproviſo mali mihi objici*] Repone,

Hócine ex inproviſó malí mí óbjici.

Creticus verſus eſt, ex Creticis pedibus cum uno Moloſſo conſtans. *Hocine* primam producit: vide nos ad And. IV, 1, 1. *Ex inproviſo:* Mutarunt, quia alias Terentius *De inproviſo* utitur. Sed aeque *Ex* dicebant Cicero atque alii: Plautus Rud. IV, 5, 2.

Qui ex inproviſo filiam inveni meam.

3 *Tantum; ut neque quid me faciam, neque quid agam, certum ſiet*] Sic Faernus dedit. Tu repone Trochaicum tetrametrum,

Tantum, ut ne quid de me faciam, nec quid agam, certum ſiet?

Nec in ſecundo loco pro *Neque* tres noſtri veterrimi cum quattuor aliis habent. *Quid de me*, tres ex noſtris cum Edd. vett.

'uſpicio de me incidit:
Véque ea inmerito: Sóſtráta credit, mihi me pſaltriam hánc emiſſe: id
Ǝnus mi indicium fécit.
Nám ut hinc forte ea ad óbſtetricem erat miſſa, ubi eam vidi, ílico
'ccédo; rogito, Pámphila quid agat; iámne partus ádſiet,
one óbſtetricem accérſat. illa exclámat, Abi, abi, iam, Aéſchine,
tis diú dediſti vérba: ſat adhuc túa nos fruſtratáſt fides.
em, quíd iſtuc obſecro, ínquamſt? Valeas, hábeas illam quaé placet.

4 *Membra metu debilia ſunt: imus timore obſtipuit. Pectore ſiſtere nihil conſilii quit. Vah.*] ı Faernus: ſed in hunc modum rſus redigo, qui Choriambici ɜt:

Mémbra metu débilia ſúnt: animus praé timore
'Obſtipuit: péctore conſiſtere nil cónſili quit.

·ae *timore* lego ut alibi *Prae ſtu*ı, *prae iracundia*, *prae gaudio*, *ae aegritudine*. Plautus Rud. I, 2, . *Ut prae timore in genua in das concidit.*

6 *Quomodo me ex hac expediam ·ba Tanta? nunc ſuſpicio de me idit: neque ea immerito*] Sic ·ſus ordinavit Faernus, ſed ali· veterrimus noſter; ut ſcias Matros veteres nihil hic ſciviſſe. ıh ex priore verſu huc retraho: *Neſcio* huc adſumo, cum propter ·ſum, tum & ſententiam,

Vah, Quó modo me ex hác expediam túrba, neſcio: tanta nunc
Suſpício de me íncidit;
Néque ea inmerito: Sóſtrata credit míhi me pſaltriam hánc emiſſe: id
Anus mi indicium fécit.

tı generis hi verſus ſunt, Tetrameter catalecticus & plenus cum clauſulis ſuis; ut ſollemne eſt in magna animi commotione. *Vah* vel intra verſum, vel extra eſſe poteſt, ut apud Graecos Tragicos φεῦ. Faernus ſic dedit:

Sóſtrata credit mihi me pſaltriam hanc emiſſe: id anus
Míhi indicium fecit.

Ceterum, qui ad And. III, 2, 1. pollicitus erat, *ſe ſeptem hic latentes Bacchiacos, a nemine ad hunc uſque diem intellectos, expediturum*; ubi ad rem ventum eſt, quid promiſſis dignum efficit? Malim lectori, ſiquis legat & cum noſtris conferat, integrum judicium remittere.

11 *Jam partus adſiet*] Duo ex noſtris & Edd. vett. *Jamne partus adſiet?* Quod & verſui commodius.

13 *Satis diu verba dediſti nobis. ſatis adhuc tua fruſtrata eſt fides*] O. I. s. ita collocant, *dediſti verba*, omnesque poſt *tua*, habent dictionem *nos*, itemque Donatus. dictionem vero *nobis*, nec Donatus habet, nec liber Bembinus: & pro *ſatis adhuc*, uterque habet *ſat adhuc*. itaque verſus aliter impeditus, Iambicus octonarius eſt ut ceteri, duabus primis dictionibus, anapae-

Senſi ilico id illas ſuſpicari: ſét me reprehendi tamen,
Ne quid de fratre gárrulae illi dicerem, ac fierét palam.
Núnc quid faciam? dicam fratris éſſe hanc? quod minimeſt opu
'Uſquam efferri: ac mitto: fieri pótis eſt ut ne qua éxeat:
'Ipſum id metuo ut credant: tot concúrrunt veriſimilia:
'Egomet rapui: ipſe égomet ſolui argéntum: ad me abduct éſt domum.
Haéc adeo mea cúlpa fateor fieri. non me hanc rém patri,
'Ut ut erat geſta, indicaſſe? exóraſſem ut eam dúcerem.
Céſſatum uſque adhúc eſt: nunc porro, Aéſchine, expergiſcere
Núnc hoc primumſt: ád illas ibo, ut púrgem me. accedam ád fores:
Périi. horreſco ſémper, ubi pultáre haſce occipió miſer.
Heús, heus: Aeſchinús ego ſum. aperite áliquis actutum óſtium
Pródit neſcio quis: concedam huc. —

Actus IV. Scaena V.

Micio. Aeschinus.

M. —— *'ITA uti dixti, Sóſtrata,*
Fácito: ego Aeſchinúm conueniam; ut, quómodo acta haec ſúnt, ſciat.

ſtum in prima ſede facientibus, hoc modo,

Satis diu dediſti verba, ſat adhuc tua nos fruſtrata eſt fides. FAERNUS.

Recte hoc. Noſtri omnes mendoſe, *Verba nobis: ſatis.*

15 *Sed me reprehendi tamen.* Tres ex noſtris cum Edd. vett. *Sed me reppreſſi tamen* Etiam probe. Heaut. I, 2, 25. *Illene? ſed reprimam me:* Et Hec. V, 1, 39.

18 *Age mitto*] Liber Victorianus *amitto*. Bembinus *ac mitto*, ut & in Phormione: *Ac mitto imperium.* FAERNUS. Noſtri univerſi *Age.*

21 *Abduxiſſem*] Duo ex noſtris, *Extraxiſſe* & C. C. [illegible]

23 *Nunc jam porro Aeſchine*] Donatus & aliqui libri, inter quo Bembinus, Baſilicanus, & Vaticanus, particulam *jam* non habent ſine qua ſtat trochaicus; aliter non FAERNUS.

25 *Ubi pultare haſce occipio fores*] Sic eſt in Bembino: in alii varie legitur; plerique enim ita habent, *occipio fores miſer.* aliqui, inter quos Victorianus, & Decurtatus, non habent vocem *fores:* itaque etiam Ubaldinus Bandiuellus legebat. & ſane hic dictio *fores* ſuperfluit; utique enim ea vox ſubintelligitur ex proximo verſu. hoc & Joannes Rivius annotavit. FAERNUS. Noſtri mendoſe, *Fores miſer;* & v. 23. deeſt *Jam.*

1 *Ita ut dixi Soſtrata*] Videtur elidendum *i* ex *ut*, quemadmodum

Sit quis oſtium hóc pultauit? AE. *páter hercle eſt, perii.* M. *Aéſchine.*
AE. *Quid huic hic negotiſt?* M. *túne hás pepuliſti fores?*
Tacet. cúr non ludo hunc áliquantiſper? mélius eſt,
Quandóquidem hoc numquam mi ípſe voluit crédere.
Nil mihi reſpondes? AE. *nón equidem iſtas, quód ſciam.*
M. *Ita: nám mirabar quíd hic negoti eſſét tibi.*
Erúbuit: ſalua rés eſt. AE. *dic ſodés, pater,*
Tibi véro quid iſtic rei fuit? M. *nil míhi quidem.*
Amícus quidam me á foro abduxit modo
Huc áduocatum síbi. AE. *quid?* M. *ego dicám tibi:*
Habitánt hic quaedam múlieres; paupérculae,
Ut opíner has non nóſſe te: et certó ſcio:
Neque enim diu huc commigrárunt. AE. *quid tum poſtea?*
M. *Uirgo éſt cum matre.* AE. *pérge.* M. *haec virgo orbáſt patre:*
Hic méus amicus illi genere eſt próxumus:
Huic léges cogunt núbere hanc. AE. *perii.* M. *quid eſt?*
AE. *Nil: récte: perge.* M. *is vénit ut ſecum áuehat:*
Nam hăbitát Mileti. AE. *hem, vírginem ut ſecum áuehat?*
M. *Sic éſt.* AE. *Miletum uſque óbſecro?* M. *ita.* AE. *animó maleſt.*

infra primo verſu ſcaenae tertiae actus quinti. FAERNUS.

Aliud hic agebat Faernus. An neſciebat hunc cum ultimo prioris Scaenae Trochaicum facere? Tantum abeſt, ut elidas quid ex *Ut;* ut adjiciendum aliquid ſit, *Uti;* & ſic quattuor ex noſtris meliores.

Ib. *Ita ut dixi, Soſtrata, Facite*] Sic Faernus: ſed omnes noſtri *Facito*, & quattuor *Dixti:* duo *Dixiſti.* Enimvero legendum eſt,

Ita uti dixti, Soſtrata, Facito.

Quippe hoc Micionis ingenio convenit; non imperare, ſed obſequi.

2 *Quomodo acta haec ſint*] O. l. s. *ſunt.* FAERNUS. Noſtri quoque *Sunt.*

5 *Tacet. cur non ludo*] Et hic quoque ex *tacet* videtur elidendum ultimum: ut ſit anapaeſtus in prima. FAERNUS. *Tacet* & ſimilia prima ſede corripi, frequens eſt.

8 M. *Itan? nam mirabar*] O. l. s. & Donatus, *ita.* FAERNUS. Noſtri etiam *Ita:* ſed male Faernus per interrogationem protulit.

10 *Tibi vero quid iſtic eſt rei. Nihil mihi quidem*] Sic Faernus: ſed noſtri fere omnes *Rei eſt.* Repono,

Tibi vero quid iſtic rei fuit? nil mihi quidem.

Fuit, non *Eſt:* jam enim inde exierat. *Eſt* tum conveniret, ſi domum introiturus eſſet.

14 *Ut opinor, has non noſſe te, & certo ſcio*] Hoc ne Latine quidem dictum eſt. Guyetus verſum

Quid ipſae? quid aiunt? M. *quid illas cenſes? nihil enim.*
Commenta mater eſt, eſſe ex alio viro
Neſcio quo puerum natum: neque eum nominat:
Priorem eſſe illum, non oportere huic dari.
AE. *Eho, nonne haec juſta tibi videntur poſtea?*
M. *Non.* AE. *obſecro non? an illam hinc abducet, pater?*
M. *Quid illam ni abducat?* AE. *factum a vobis duriter,*
Inmiſericorditerque, atque etiam, ſi eſt pater
Dicendum magis aperte, inliberaliter.
M. *Quamobrem?* AE. *rogas me? quid illi tandem creditis*
Fore animi miſero, qui cum ea conſuevit prior?
Qui infelix haut ſcio an illam miſere nunc amat,
Cum hanc ſibi videbit praeſens praeſentem eripi,
Abduci ab oculis? facinus indignum, pater.
M. *Qua ratione iſtuc? quis deſpondit? quis dedit?*
Cui, quando nupſit? auctor his rebus quis eſt?

ejicit. Donatus ad locum: *Adeo obſcurae ſunt & nullius pretii, ut opinor has non noſſe te.* Cum dicit *Adeo ut*, neceſſe eſt ut legerit,

Ut opiner has non noſſe te: & certo ſcio.

Et ſic legendum eſt; diſtinctione quoque, ut dedimus, adjuvandum.

22 M. *Quid iſtas cenſes?*] Hic quoque Donatus, & liber Bembinus & omnes recentes, *quid illas cenſes?* FAERNUS. Unus tantum ex noſtris, *Illas*.

28 *Quidni illam abducat?*] Omnes antiqui libri, & plerique ex recentibus, *quid illam ni abducat.* FAERNUS. Ita noſtri quoque plerique omnes.

32 *Qui cum illa conſuevit prius*] Donatus, & liber Bembinus, *qui illa*. ceterum dictionem *prius*, non ponit Donatus: liber vero Bembinus & plerique alii antiqui, loco ejus, habent *prior*, ut et in Eunucho, *Quis lavit prius*. FAERNUS.

Qui illa conſuevit prior; ſic ex Bembino Faernus, ſed a Correctore vetere eſt, metrorum perito. Noſtri univerſi *Cum illa* et *Prius*. Hoc, ſi *Cum illa* caſu ablativo accipias, verſum nimis longum facit. Ille igitur Ariſtarchus *Cum* hinc abire juſſit. Hoc eſt παραδιορθοῦν. Tu, vel repone, ut codices ceteri, quod ab alio praereptum video,

Fore animi miſera, quicum illa conſuevit prius.

Illa caſu recto: *Quicum*, idem quod *Quocum*. Hec. IV, 1, 40.

Quicum tot conſueſſet annos.

Etiam de muliere *Conſueſcere* dicitur. Plaut. Ciſtell. I, 1, 89.

Sed tu en umquam cum quiquam viro Conſueviſti:

vel, quod verius exiſtimo,

Fore animi miſera, qui cum ea conſuevit prior.

Phormio V, 7, 34.

Cum ejus conſuevit olim matre.

Servius tamen ad Aen. IV, 408. *Qui cum illa conſuevit?*

33 *An illam nunc miſere amat*] O. fere l. s. & in iis Bembinus, &

ur dúxit alienam? AE. *án ſedere opórtuit*
Domi virginem tam grándem, dum cognátus hinc
Illinc veniret éxſpectantem? haec, mi pater,
Te dícere aequom fúit, et id defé̈ndere.
. Ridículum: aduorſuſne illum cauſam dícerem,
ui véneram aduocátus? ſet quid iſta, Aéſchine,
oſtra? aút quid nobis cum íllis? abeamús. quid eſt?
uíd lacrumas? AE. *pater, óbſecro, auſculta.* M. *Aéſchine,*
audíui ómnia,
t ſcio: nam té amo: quo magis, quaé agis, curae ſúnt mihi.
. Ita velim me prómerentem amés, dum viuas, mi pater,
t me hoc delíctum ádmiſiſſe in me, id mihi vehementér dolet:
t me tui pudét. M. *credo hercle: nam íngenium noui tuum*
berale: ſét vereor ne indíligens nimiúm ſies.
n qua ciuitáte tandem te árbitrare víuere?
írginem vitiáſti, quam te nón ius fuerat tángere.

ilicanus, *An illam miſere nunc at:* ut & verſui convenit. FAERNUS. Ita omnes noſtri.

4 *Cum hanc ſibi videbit praeſens praeſenti eripi*] Ineptiſſima haec io eſt; quae tamen, neſcio quo , minus acutos & diligentes le fallat. *Praeſens praeſenti.* oice atque excute; & reperies dem eſſe qui *Praeſens* eſt, & *Praeſenti* eripitur. Quicquam eſſe poteſt abſurdius? Donatus locum: *Adjuvant ſignificatio- haec ex abundanti addita. ut gil. Illum abſens abſentem au- ue videtque.* Atqui, o Magiſter, duo ſunt, *Abſens Dido, abſen- Aeneam.* Addit ex eodem ali- *Fratrem ne deſere frater.* At n hic duo ſunt, *Frater Liger, rem Lucagum.* Ergo ad hanc iem hic repone,

um hanc ſibi videbit praeſens praeſentem eripi.

ſens amator praeſentem ami- Et ita plane apud Servium citatur, ad dictum Virgilii locum Aen. IV, 83.

39 *Dum cognatus huc Illinc veniret*] Sic Faernus, & ſic codices noſtri. Sed multo elegantius eſt, quod vett. Edd. & codex Rivii habent, *Dum cognatus hinc Illinc veniret.* Sic & Donatus quoque legit, qui adnotat *Proverbialiter Hinc Illinc.* Senſus eſt, Dum cognatus aliquis alicunde veniat; quo innuitur, nullum ei omnino fuiſſe cognatum, cui nubere poſſet. At ſi *Huc illinc* legas; confitetur Mileſium illum vere cognatum eſſe, & diu exſpectatum, dum virgo grandiuſcula facta ſit.

42 *Adverſumne*] Lego *Adverſuſne*, quia hoc verſu ceterae omnes dictiones in *s* exeunt.

52 *Quam te jus non erat tangere*] O. l. s. *fuerat.* Ita ſtat trochaicus. praeterea liber Bembinus ita collocat, *non jus fuerat.* FAERNUS. Noſtri omnes *Jus non fuerat.*

Iám peccatum primum id mágnum, mágnum at humanúm tamen.
Fécere alii ſaépe item boni. at póſtquam id euenít, cedo
Númquid circumſpéxti? aut numquid túte proſpextí tibi
Quíd fieret? quo fieret? ſi te mi ípſum puduit dícere,
Quá reſcíſcerem? haéc dum dubitas, ménſes abierúnt decem.
Pródidiſti et te, ét illam miſeram, et guátum, quod quidem in té fuit.
Quíd credebas? dórmienti haec tíbi confectúrós deos?
Et illam ſine tua ópera in cubiculum íri deductúm domum?
Nólim ceterárum rerum té ſocordem eodém modo.
Bóno animo es, ducés uxorem. AE. *hem.* M. *bóno animo es inquám.* AE. *pater,*
Obſecro num lúdis tu nunc me? M. *égo te? quamobrem?* AE. *néſcio:*
Níſi tam miſere hoc éſſe cupio vérum, eo vereór magis.
M. *Abi domum, ac deos cóuprecare, ut úxorem accerſás: abi.*

53 *Jam id peccatum primum magnum, at humanum tamen*] Verſus hic trimeter trochaicus eſt hypercatalecticus, cujusmodi nullum alium apud Terentium invenio. ego puto geminari debere dictionem *magnum*, diſtinguendo utrobique hoc modo,

Jam id peccatum primum magnum: magnum, at humanum tamen.

Ita verſus eſt trochaicus tetrameter catalecticus, ut ceteri: non tamen moveo vulgatam lectionem. FAERNUS.

Certiſſimum eſt *Magnum* geminari hic debere; & nimis timide Faernus, qui in Textum non adſciverit,

Jam peccatum primum id magnum; magnum at humanum tamen.

Sic Euphoniae cauſa lego, non *Jam id peccatum primum magnum*. Ceterum redonamus cuidam correctiunculam, qua *Civem* appoñit verſus initio. Quippe *Civem* fuiſſe jam iſta indicaverant, *Quam te non jus fuerat tangere*.

56 *Si te ipſum mihi puduit dicere*] Lege ex noſtris fere omnibus, *Si te mihi ipſum puduit dicere*.

58 *Prodidiſti & te, & illam miſeram, & guatum, quod quidem in te fuit*] Ex *illam* elidendum eſt alterum *l*, & ex *quod d*; ita *te*, & *illam*, & *quod quidem in*, erunt duo anapaeſti, & verſus procedet. FAERNUS.

62 *Bono animo es, duces uxorem hanc.* A. *hem.* M. *bono animo es inquam. Pater*] Verſus juſto longior eſt; Tolle *Hanc*, quod non agnoſcit Donatus. Satis conſtabat quam uxorem intelligeret.

64 *Niſi quia tam miſere*] Et dictionem *niſi* reſpuit verſus: nec eam habet Donatus. nec ullus antiquus liber. FAERNUS.

Tres ex noſtris cum Edd. vett. *Niſi quia*. Correctores olim ejece-

. *Quid, iam uxorem?* M. *iám.* AE. *iam?* M. *iam quantúm poteſt.* AE. *di mé, pater,*
mnes oderint, ni magis te, quam óculos nunc ego amó meos.
Quid? quam illam? AE. *aeque.* M. *pérbenigne.* AE. *quid? ille ubi eſt Miléſius?*
'Abiit, periit, náuem aſcendit: ſét cur ceſſas? AE. *ábi pater:*
u deos potius cónprecare: nám tibi eos certó ſcio,
ió vir melior múlto es quam ego, obtémperaturós magis.
'Ego eo intro: ut, quae opus ſúnt, parentur; tú fac ut dixi, ſí ſapis.
Quid hoc éſt negoti? hoc éſt patrem eſſe, aut hóc eſt filium éſſe?
fráter aut ſoddális eſſet, quí magis morem géreret?
c nón amandus? hícine non geſtándus in ſinu éſt? hem;
aque ádeo magnam mi íniicit ſua cómmoditate cúram:
e inprúdens faciam fórte quod nolít, ſciens cauébo.
t céſſo ire intro, né morae meis núptiis egomét ſim?

it *Niſi:* atqui ejiciendum fuerat ia.
Neſcio:
Niſi tam miſere hoc eſſe cupio verum, eo vereor magis.
le nos ad And. IV, 1, 39.

6 *Quid jamne uxorem*] Parti- a *ne*, nec a Donato ponitur, neq in libro Bembino, utroque ta- n modo ſtat verſus. FAERNUS. ſtri *Jamne.* Sed pro *Quantum* *s*, veterrimus noſter *Quantum* *ſt*: & ſic Donatus; cum ſic ex- at, *Aut deeſt cito; aut Quantum* *ſt eſſe.* Vide Phor. IV, 3, 69.

7 *Oculos nunc amo meos*] Codi- plerique omnes, *Nunc ego amo* t. Recte; ut in ea ſede Dacty- ſit, non Trochaeus.

o *Tu potiùs deos comprecare*] , *Tu deos pótius*.
2 M. *Ego eo intro, ut quae opus parentur: tu fac ut dixi, ſi* [illegible] trochaicus una ſyllaba

eſt longior, niſi ex *ut e* elidatur, ut & alibi. FAERNUS.

76 *Itaque adeo magnam mihi injecit ſua commoditate curam*] Lege, ut neceſſario poſtulat verſus, *Injicit*: quin & ſententia idem flagitat.

77 *Ne forte inprudens faciam quod nolit, ſciens cavebo*] Sic Faernus. Sed ex lege verſus *Faciam* Tribrachys eſſe debet, non (ut eſt) Anapaeſtus. Tres ex noſtris *Ne imprudens forte*: ab aliis quattuor *Forte* abeſt. Repone, metri cauſa, & diſtingue,
Ne inprudens faciam forte quod nolit, ſciens cavebo.

78 *Ne mora meis nuptiis egomet ſiem*] Liber Bembinus, *morae*. utroque modo ſtat verſus; ſed hoc rectius. FAERNUS. Noſtri plerique *Mora*. Duo *In mora*. Lege autem *Sim*, non *Siem*. Plautus Rud. II, 3, 8.
Nunc ne morae illi ſim, petam hinc aquam.

Actus IV. Scaena VI.

Demea.

DEFESSUS ſum ambulándo: ut, Syre, te cúm tua
Monſtrátione mágnus perdat Iúppiter.
Perréptaui uſque omne óppidum: ad portam, ád lacum:
Quo nón? nec fabrica illi úlla erat: nec frátrem homo
Vidiſſe ſe aibat quiſquam. nunc veró domi
Certum óbſidere eſt úſque, donec rédierit.

Actus IV. Scaena VII.

Micio. Demea.

M. *IBO, illis dicam núllam eſſe in nobís moram.*
D. *Set eccum ípſum: te iamdúdum quaero, o Mício.*
M. *Quidnám?* D. *fero alia flágitia ad te ingéntia*
Boni illius adoleſcéntis. M. *ecce autém.* D. *noua,*
Capitalia. M. *ohe, iam.* D. *ah néſcis qui vir ſít.* M. *ſcio.*
D. *O ſtúlte, tu de pſaltria me ſómnias*
Agere: hóc peccatum in virginem eſt ciuém. M. *ſcio.*

4 *Neque fratrem homo*] Aliqui libri, in quibus eſt Bembinus, *nec fratrem homo.* Baſilicanus utrobique habet *nec: nec illic fabrica, nec fratrem.* FAERNUS.

Quo non? neque illic fabrica ulla
erat: neque fratrem homo.

Sic dedit Faernus: ſed eo pacto *Fabrica*, quod emphaſin habet, in Theſi occultatur. Noſtri omnes; *Fabrica illic ulla.* Repone,

Quo non? nec fábrica illi úlla
erat: nec fratrem homo.

Illi pro *Illic*, paſſim apud Noſtrum & Plautum. *Nec nec* noſtri quam plurimi.

5 *Vidiſſe ſe aiebat*] Aut *ſe* delendum; & ſane librum vidimus, qui eam particulam non habebat: aut *aiebat* in duas ſyllabas contrahendum per ſynizeſin, ut ſaepe. FAERNUS. Immo ſemper Diſyllabon apud Noſtrum eſt, & ſcribendum *Aibat.*

2 *Te jamdudum quaero, Micio*] Lege ex noſtris pleriſque, *Te jamdudum quaero, o Micio.*

5 *Neſcis qui vir ſit*] Lege ex compluribus noſtris, *Ah neſcis qui vir ſit.*

6 DE. *Ah ſtulte, tu de pſaltria me ſomnias Agere. Hoc peccatum eſt in virginem civem.* M. *ſcio.*] *O ſtulte* habet liber Bembinus: quod magis videtur corripientis eſſe. praeterea apud omnes l. s. haec verba hunc ordinem habent, *hoc peccatum in virginem eſt civem*, verſuſque ita in Bembino & aliis ordinati ſunt:

O ſtulte, tu de pſaltria me ſomnias
Agere, hoc peccatum in virginem eſt civem. M. *ſcio.* FAERNUS.

.Oho, ſcis et patere? M. quidni patiar? D. dic mihi,
lon clámas? non inſanis? M. non. malim quidem.
. Puer nátuſt. M. di bene vórtant. D. virgo nihil hábet.
I. Audíui. D. et ducenda indotataſt. M. ſcílicet.
. Quid núnc futurumſt? M. id enim quod res ipſa fert:
Ilinc huc transferétur virgo. D. o Iúppiter,
Iſtócine pacto opórtet? M. quid faciam ámplius?
D. Quid fácias? ſi non ipſa re tibi iſtúc dolet,
Simuláre certe eſt hóminis. M. quin iam vírginem
Deſpóndi: res compóſita eſt: fiunt núptiae:
Dempſi metum omnem: haec mágis ſunt hóminis. D. céterum,
Placét tibi factum, Mício? M. non, ſí queam
Mutáre: nunc cum nón queo, animo aequó fero.
Ita vítaſt hominum, quáſi ſi ludas téſſeris.
Si illúd, quod maxume ópus eſt iactu, nón cadit,
Illúd quod cecidit fórte, id arte ut córrigas.
D. Corréctor: nempe tua árte viginti minae
Pro pſáltria periére: quae quantúm poteſt,
Aliquo ábiiciunda eſt: si non pretio, grátiis.
M. Neque éſt, neque illam ſáne ſtudeo véndere.

Pro ó noſtri omnes, *Ah ſtulte.* Forte utrumque retinendum: *Scio.* DE. *Ah, O ſtulte.* Ut Demea ex animo dolens, vix loqui poſſit ſine interjectione dolentis.

8 *Eho, ſcis & patere?*] Ex libro Bembino corrige, *oho.* FAERNUS. Noſtri *Eho.*

11 *Et ducenda indotataſt?*] Tolle notam interrogationis; ut infra v. 33.

15 *Quid facias, rogitas? ſi non re ipſa tibi iſtuc dolet*] Duo hic mutanda: nam & verbum *rogitas*, quod nec eſt in libro Bembino, & verſui repugnat, delendum eſt, & haec verba hoc ordine ſunt ponenda: *ſi non ipſa re*; idque ex o. h. s. FAERNUS. Noſtri omnes *Rogitas.*

21 *Ita vita eſt hominum, quaſi cum ludas teſſeris*] Jubet Donatus, [illegible] genus locutionis. *Rectum quippe erat, Quemadmodum teſſeris ludere.* Hoc nempe vult *Cum* illud ſupervacuum eſſe. Et ſic profecto eſt. Auctor enim dedit,

Ita vita eſt hominum, quaſi ſi ludas teſſeris.

Quaſi ſi ut *Niſi ſi.* Plautus ſaepe, & hic infra V, 8, 18. *Si* a priore ſyllaba abſorpto, ſuppoſuerunt *Cum.*

22 *Si illud quod eſt maxime opus*] Ex iiſdem omnibus libris, & Donato, repone hunc ordinem verborum, *ſi illud quod maxime opus eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri.

26 *Si non pretio, at gratis*] Particulam *at*, non ſane neceſſariam, non habet liber Bembinus. Ceterum nos pro *gratis*, ex ratione verſus, *gratiis* legendum eſſe contendimus. FAERNUS. Noſtri omnes *Vel gratis.* Recte Faernus *Gratiis*, ut Phorm. III, 4.

D. *Quid illa igitur facias?* M. *dómi erit.* D. *pro diuóm fidem,*
Meretrix et mater fámilias una in domo?
M. *Cur nón?* D. *ſanumne crédis te eſſe?* M. *equidem árbitror.*
D. *Ita mé di ament, ut video tuam ego inéptiam;*
Factúrum credo, ut hábeas quicum cántites.
M. *Cur nón?* D. *et nova nupta eadem haec diſcet.* M. *ſcílicet.*
D. *Tu intér eas reſtim dúctans ſaltabís.* M. *probe.*
Et túte nobiſcum úna, ſi opus ſit. D. *ei mihi.*
Non te haec pudent? M. *iam véro omitte, o Démea,*
Tuam iſtanc iracúndiam: atque ita uti decet
Hilarum ác lubentem fac te gnati in núptiis.
Ego hós conueniam: póſt huc redeo. D. *o Iúppiter,*
Hancíne vitam? hoſcine móres? hanc deméntiam?
Uxór ſine dote véniet: intus pſáltria eſt:
Domus ſúmptuoſa: aduléſcens luxu pérditus:

15. & ſaepe apud Plautum; licet interdum, ut hic, depravatum. Moſt. I, 3, 19.

Neque patiar te iſtam gratiis laudaſſe, quae placet mi.

Perſ. II, 4, 14.

At non ſum ita ut tu gratiis. Confidens. Sum hercle vero.

Sic legendum eſſe vel verſus oſtendunt; libri tamen ibi *Gratis.* Certum eſt nec Noſtrum nec Plautum uſquam dixiſſe *Gratis*, ſemper τρισυλλάβως *Gratiis.*

28 *Quid igitur facies? Domi erit*] Noſtri veterrimi & ex ceteris plerique *Facias?* Recte: non *Velis facere*, ſed *Poſſis facere?* & inſuper legendum, *Quid illa igitur facias?* Reſponſum *Domi erit* poſtulat *Illá.*

29 *Meretrix & mater familias erit una in domo?*] Sic quidem etiam ſtare poſſet hic verſus; ſed melius habet, ut in libro Bembino, detracta dictione *erit*, quod ne ſenſui quidem quicquam nocet: utique enim ſubauditur, vel *erit*, vel *erunt*. FAERNUS. Noſtri perpetuum *Erit*. [illegible]

30 *Sanumne te credis eſſe?*] Delenda eſt particula *ne* juxta o. l. s. verſuſque rationem. FAERNUS. *Sanum te credis eſſe.* Mirum hoc; cum noſtri univerſi *Sanumne* habeant: & recte, modo ordinem mutes, *Sanumne credis te eſſe?*

31 *Ita me di ament, ut video egó tuam ineptiam*] Meliores noſtri magno numero,

Ut video túam ego ineptiam;

Recte.

33 *Et nova nupta eadem haec diſcet?*] Non hoc per interrogationem effertur, ſed affirmative per irriſionem: ut ſupra v. 11.

35 M. *Probe. & tu nobiſcum*] Liber Bembinus geminat dictionem *probe*, habens eam ſecundo loco ſub perſona Demeae. quam lectionem & Rivius ex ſuo libro annotavit. Ita etiam verſus optime conſtat. FAERNUS.

DE. *Probe?* M. *Et tu nobiſcum una, ſi opus ſit. Hei mihi.*

Illud *Probe* a Correctore Bembino provenit, ad verſum fulciendum. Ex tot noſtris duo tantum *Probe* re-

elirans. ipſa ſi cupiát Salus,
prorſus nón poteſt hanc fámiliam.

ACTUS V. SCAENA I.

SYRUS. DEMEA.

DEPOL, Syriſce, té curaſti mólliter,
ie munus ádminiſtraſti tuum:
t poſtquam intus ſum ómnium rerúm ſatur,
nbulare huc líbitum eſt. D. *illuc ſis vide;*
um diſciplinae. SY. *ecce autem hic adeſt*
ſter. quid ſit? quíd tu es triſtis? D. *óh ſcelus.*
. iám: tu verba fúndis hic ſapiéntia?
i meus eſſes, SY. *dís quid. ni eſſes, Démea;*
n rem conſtabiliſſes. D. *exemplo ómnibus*

atque illi ex mediocribus. inepta, enervis, putida eſt; nec reliquis hic con- ie ironia & irriſione omnia

Longe facilior & verior tu erat correctio:

nter eas reſtim ductans ſal-. M. probe.
nobiſcum una, ſi opus ſit. Hei mihi!

n vero omitte, Demea] Duo : melioris notae, *Jam ve- o Demea.* Certe ſive *Mit- itte* legas, *o Demea* omni- bis, ne in iſta ſede Tro- t, quem data opera evitat

nati nuptiis] Liber Bem- plerique alii habent, *gna- tiis.* FAERNUS. Noſtri *nati nuptiis.*

! ſis vide Exemplum diſci- Lege & ſubdiſtingue,

vide;
um diſciplinae.

mplum diſciplinae. SY. *ecce adeſt ſenex Noſter. quid tu es triſtis?* D. *ohe ſce-* Bembinus, & omnes fere ita ordinant, ut in *adeſt* finiant verſum, & ſequentem incipiant a *ſenex.* & pro *ohe ſcelus,* aliqui, *o ſcelus,* vel *oh* habent ut Bembinus. ita ergo legimus,

Exemplum diſciplinae. SY. *ecce autem hic adeſt*
Senex noſter, quid ſit? quid tu es triſtis? D. *oh ſcelus.*

Multis autem modis ſuſtentatur hic verſus. FAERNUS.

7. SY. *eho jam tu verba fundis hic ſapientia?*] Aliquot libri, *oh jam* habent; Bembinus *ohe jam.* quam lectionem recipimus, diſtinguendo poſt *jam*, quaſi dicere velit, *ohe jam* define: deinde per interrogationem reliqua ſubdendo. FAERNUS. Unus ex noſtris, *Fundes.* Non male..

8 *Tun ſi meus eſſes?*] Plures & meliores ex noſtris, *Tu ſi meus eſſes.* Recte: continuatur enim oratio, *exemplo omnibus Curarem ut eſſes.*

9 *Exemplum omnibus Curarem ut eſſes*] Liber Bembinus, *exempla* ſunt autem *exempla*, exquiſita ſupplicia; hic tamen accipit Terentius *exempla*, pro eo exemplo, quod omnibus datur ex exquiſito ſuppli-

Curârem ut eſſes. SY. *quámobrem? quid feci?* D. *rogas?*
In ipſa turba, atque in peccato máxumo,
Quod vix ſedatum ſátis eſt, potaſti, ſcelus,
Quaſi ré bene geſta. SY. *ſane nollem huc éxitum.*

ACTUS V. SCAENA II.

DROMO. SYRUS. DEMEA.

DR. *HEUS, Sýre, rogat te Ctéſipho ut redeas.* SY. *abi.*
D. *Quid Ctéſiphonem hic narrat?* SY. *nil.* D. *eho, cárnufex,*
Eſt Ctéſipho intus? SY. *nón eſt.* D. *cur hic nóminat?*
SY. *Eſt álius quidam, páraſitaſter paúlulus:*
Noſtin? D. *iam ſcibo.* SY. *quid agis? quo abis?* D. *mitte me.*
SY. *Noli inquam.* D. *non manum abſtines, maſtígia?*
An tibi iam mavis cérebrum diſpergam hic? SY. *abit.*
Edepól comiſſatórem haut ſane cómmodum,
Praeſértim Cteſiphóni. quid ego núnc agam?
Niſi dum haé ſileſcunt túrbae, interea in ángulum

cio alicujus facinoroſi. FAERNUS. Immo *Exemplo*, ut credo, in Bembino fuit. Sic enim legendum eſſe vel puer videat. Noſtri perperam *Exemplum*. Vide ad Eun. V, 4, 18.

Noſſe omnia haec ſalus eſt adoleſcentibus.

12 *Potaſti ſcelus*] Sic Faernus, & ſic noſtri omnes. Donatus tamen legebat *Potaſtis*; & explicat, *Oratorie, Potaſtis dicit, cum unum ebrium cernat.* Fruſtra. Haeſit in ejus exemplari *s* ex verbo ſequenti.

4 *Eſt alius quidam paraſitaſter parvolus*] Sic dedit Faernus; & nihil adnotavit; mirante hoc Victorio Var. Lect. XXXVI, 18; qui teſtatur ibi in Bembino codice *Paululus* haberi, non *Parvolus*: ſic & noſtri plerique omnes. Livius XXXV, 11. *Equi hominesque* (Numidae) *pauluti & graciles*: ita Plautus aliique. *Parvolus* de aetate etiam dicitur, *Paululus* numquam niſi de ſtatura; ut hic ſit.

7 *An tibi mavis cerebrum diſpergi hic? SY. abiit*] Multi l. s. poſt *tibi*, habent dictionem *jam*. Bembinus ita totum hunc verſum habet,

An tibi jam mavis cerebrum diſpergam hic? SY. abit.

Sane *diſpergam* minacius mihi videtur, quam *diſpergi*; *abit*, quam *abiit*, numeroſius. FAERNUS. Recte hic Bembinus. Unus tantum ex noſtris *Jam*, omnes *Diſpergi*.

3 *Hei mihi quid faciam?*] Poſt haec verba addendum eſt, *quid agam?* ex libro Bembino, & aliquot aliis, ac Donato, verſuſque ratione. FAERNUS. Duo tantum ex tot noſtris, *Quid agam*; atque id prave poſitum ante *Quid faciam*.

5 *Id nunc clamat ſcilicet paratae lites*] In libro Bembino [illegible]

Aliquo abeam, atque edormiſcam hoc villi. ſic agam.

ACTUS V. SCAENA III.

MICIO. DEMEA.

M. *PARÁTA a nobis ſunt, ita ut dixi, Soſtrata,*
Ubi vis. quiſnam a me pépulit tam grauitér fores?
D. *Ei mihi quid faciam? quíd agam? quid clamem? aut querar?*
O cælum, o terra, o mária Neptuni. M. *ém tibi,*
Reſciuit omnem rem. id nunc clamat ſcilicet:
Parátae lites: ſúccurrendumſt. D. *éccum adeſt*
Commúnis corruptéla noſtrum líberum.
M. *Tandém reprime iracúndiam, atque ad té redi.*
D. *Repréſſi, redii, mítto maledicta ómnia:*
Rem ipſám putemus. dictum intér nos hóc fuit,
Ex te ádeo eſt ortum, né tu curarés meum,
Neue égo tuum? reſpónde. M. *factumſt, nón nego.*
D. *Cur núnc aput te pótat? cur recipís meum?*

licet, *ilicet* legitur; itaque prius erat & in Victoriano, ſed deinde priore *i* abraſo, remanſit *licet*. Sed *ilicet* videtur etiam legiſſe Donatus, qui in locum ita ait, *ſcilicet paratae lites: videtur & ipſe pertimuiſſe dicendo ſcilicet, & paratae lites*. ex quibus conjicere licet, Donatum non *ſcilicet* legiſſe, quod nullam perturbationem metumve ſignificat, ſed *ilicet*, quod deſperantis adverbium eſt: ut in Eunucho: *Actum'ſt, ilicet periſti*, & apud Plautum in Ciſtellaria: *Ilicet, Actum'ſt*. FAERNUS.

Id nunc clamat. ilicet. Et ſic Servius ad II. Aen. 424. *Ilicet*, inquit, *apud veteres ſignificabat Actum eſt: ut Ter. in Adel. Id nunc clamat. Ilicet.* Bona tamen Bembini Serviique venia, retinemus quod noſtri omnes habent, *Id nunc clamat ſcilicet*. Plane ut And. I, 2, 14. *Id populus curat ſcilicet*. Et hic V, 4, 20. *Meam autem exſpectant ſcilicet*.

Illud *Ilicet* ipſa ſententia repudiat. Si enim *Ilicet*, ut reipſa eſt, *Deſperantis* eſt; qui fit, ut proximis verbis dicat *Succurrendum eſt?* quod non eſt deſperantis, ſed confidentis & ſecuri. Atque illud inſuper non eſt nihil; quod ſi *Ilicet* legis, Trochaeum habes in ſede incommoda.

10 *Dictum inter nos hoc fuit*] Melior collocatio eſt in libro Bembino: *dictum hoc inter nos fuit*. FAERNUS.

Dictum hoc inter nos fuit. Sic ex ſolo Bembino dedit Faernus. Et ipſius & mei omnes, *Dictum intér nos hóc fuit.* Recte: ſi ex Arſeos & Theſeos ratione, quae praecipua poetae virtus eſt, etſi parum hodie intellecta, rem dijudices. *Intér nos*; Centies centieſque apud Noſtrum pronomina haec, ut apud Graecos Enclitica, accentum in praecedens verbum reflectunt: *Hoc* autem omnino in iſta hic eſſe oportet.

Qui té amat plus quam hoſce óculos. ſet cur nôn domum
Uxórem acceſſis? AE. *cúpio: uerum hoc mihi moraeſt*
Tibícina. & hymenaéum qui cantént. D. *eho,*
Uin tu huic ſeni auſcultáre? AE. *quid?* D. *miſſa haec face,*
Hymenaéum, turbas, lâmpadas, tibícinas:
Atque hánc in horto máceriam iube dírui
Quantúm poteſt: hac tránsfer: unam fác domum:
Tradúce et matrem et fámiliam omnem ad nós. AE. *placet,*
Patér lepidiſſime. D. *euge, iam lepidús uocor.*
Fratri aédes ſient pêruiae: turbám domum
Addúcet, ſumptum admittet: multa: quid mea?
Ego lépidus ineo grâtiam. iube nûnc iam
Dinúmeret ille Bábylo viginti minas.
Syre, céſſas ire ac fácere? SY. *quid ego?* D. *dírue.*

6 *Verum hoc mihi mora eſt*] Liber Victorianus *morae*. poſtea diphthongo ſuperſcriptum eſt *a*. contra in Bembino, cum prius eſſet *mora'ſt*, ſuperadditum eſt *e*, ut ſit vel *mora eſt*, vel *moraeſt*, quod poſterius placet. FAERNUS. Olim, cum nullum inter verba, ut nunc contra fit, ſpatium relinqueretur vacuum, *mora eſt*, & *morae ſt*, niſi a prudente lectore, diſtingui non poterant.

9 *Hymenaeum, turbam*] Donatus & liber Bembinus, *turbas*. FAERNUS. Noſtri plerique omnes, *Turbam, hymenaeum.* Unus ex Regiis *Turbas, hymenaeum.* Servius ad Aen. X. 432. *Turbas.*

15 *Et ſumptum admittet*] Idem liber, *ſumptum amittet*, deleta in eo conjunctione *&*, quam & reſpuit verſus. FAERNUS. Noſtri male addunt *Et*; ſed plerique recte habent, *Admittet*; non ut Faernus dedit, *Amittet*.

17 *Dinumeret Babylo ille viginti minas*] Bembino libro hic ſinienti plura folia deficiunt. Donatus legit *Dinumeret illi Babylo*; quam lectionem aliqui etiam libri Terentii habent; quae & numero magis ſervit. FAERNUS.

Jube nunc jam
Dinumeret illi Babylo viginti minas.

Codices plerique *Ille*, & Scholiaſtes Juvenalis. Hac lectione adſcita, ſic locum, qui neminem non exercitum habuit, explicare aggrediar. Neminem hic alloquitur Demea; averſus hoc dicit, ut illa priora, *Sumtum admittet, Ego lepidus ineo gratiam.* Patet hoc; quia nemo obtemperat, nemo exit, nec quicquam poſtea de viginti iſtis minis inaudimus. De praeterito loquitur Demea; in animo adhuc habet xx minas, quas pro pſaltria ſolverat Micio, IV, 7, 24.

Correctos! nempe tua arte viginti minae
Pro pſaltria periere.

Hic ergo fratrem ulciſcitur; aliam familiam domum ejus adducit, pervias ei aedes facit, aſſidue eum exedendum exponit: et inſultans, Age nunc, inquit, dinumeret ille Babylo, ille prodigus, xx minas pro pſaltria; parem ei gratiam nunc re-

a, quaere, parce; fac quamplurimum
inquas, gloriamque iſtanc tibi:
quae praeter ſpem euenere: utantur ſine:
ma nil decedet: quod hinc acceſſerit,
ucro putato eſſe omne. haec ſi uoles
io vere cogitare, Demea,
't tibi et illis dempſeris moleſtiam.
'o rem: conſuetudinem ipſorum. M. mane:
'ſtuc ibam. multa in homine, Demea,
nſunt, quibus ex coniectura facile fit:
n idem faciunt, ſaepe ut poſſis dicere,
t inpune facere huic, illi non licet:
ó diſſimilis res ſit, ſet quo is qui facit.
'o in illis eſſe uideo, ut confidam fore

relinquas: gloriam tu 'ne] Sic dedit Faernus, de. Quippe omnes noſtri, ett. *Gloriam tu iſtanc tibi* Cum autem verſu abhinc uerimus, idque etiam in ie, *Rationem antiquam ob-* um mihi dubium eſt, quin addititium ſit. Repono, *am plurimum linquas, gloriamque iſtanc*

ries eſt, *Quam plurimum illis, & iſtanc gloriam re- bi.* Hec. III, 5, 11. *ſunt, haud multum here- juvant: ro hanc laudem relinquunt, , dum vixit, bene.*

le lucro putato eſſe. omnia 'es] Nos ex libro Bembino, ratione ita legimus, *Id putato eſſe omne, haec* FAERNUS. Noſtri *Omnia haec.* Phor. i. *d praeter ſpem eveniat, id deputare eſſe in lucro.* ic, *Mea quae praeter ſpem & Id de lucro putato eſſe omne;* & deprehendes Poetam ſuo jure illud è Phormione huc tranſtuliſſe.

36 *Signa inſunt, ex quibus conjectura facile fit*] Repone,

Signa inſunt, quibus ex.

Id metri venuſtas poſtulat. Plautus Aſin. IV, 1, 20. & ſaepe alibi.

Quo ex argentum acceperit.

39 *Non quod diſſimilis res ſit, ſed quod is qui facit*] Idem liber pro *quod* utrobique habet *quo*. liber vero Victorianus poſteriore tantum loco, *ſed quo is qui facit.* FAERNUS. Noſtri *Quod, quod.*

40 *Quae ego eſſe in illis video, ut confidam fore ita, ut volumus*] Donatus ita habet: *quae ego illis ineſſe* at liber Bembinus, *quae ego ineſſe illis.* qua lectione admiſſa, eſt tribrachus in prima, non elidendo diphthongum in *quae.* omnes vero quotquot ſunt libri, dictionem *ita* poſteriori verſui adſcriptam habent, cujus tamen prima ſyllaba in ſcanſione ad praecedentem pertinet verſum. FAERNUS.

Quae ego illis ineſſe video. Sic a Faerno eſt: ſed vett. Edd. *Quae*

Ita ut uolumus. uideo eos ſápere, intellegere, in loco
Uereri, inter ſe amáre: ſcire eſt liberum
Ingénium atque animum. quó uis illos tú die
Redúcas. at enim métuas, ne ab re ſint tamen
Omiſſiores paúlo. o noſter Démea,
Ad ómnia alia aetáte ſapimus réctius:
Solum únum hoc uitium ſenéctus adfert hóminibus,
Adténtiores ſúmus ad rem omnes, quám ſat eſt:
Quod illós ſat aetas ácuet. D. *ne nimiúm modo*
Bonaé tuae iſtae nós rationes, Mício,
Et túus iſte animus aéquos ſubuortát. M. *tace,*
Non fiet. mitte iam iſtaec: da te hodié mihi:
Expórge frontem. D. *ſcílicet ita témpus fert,*
Faciúndumſt: ceterúm rus cras cum filio

ego eſſe in illis video. Codices noſtri omnes, *Quae ego in illis eſſe video.* Recte. Eun. III, 1, 11. *Qui ſal habet, Quod in te eſt.* & V, 8, 63.

> *Dixin ego in hoc eſſe vobis Atticam elegantiam?*

41 *Video eos ſapere*] Dictio *eos* non eſt in libro Bembino, nec ſane verſui, aut ſenſui neceſſaria eſt. FAERNUS. Atqui *Eos* in omnibus fere noſtris eſt, et apprime huc convenit. In Bembino ideo deeſt, quod inter *video* & *ſapere*, *Eos* abſorptum ſit.

42 *Scire eſt liberum ingenium atque animum*] Ego ſic expoſuerim, Scire licet eorum ingenium atque animum liberalem eſſe & nobilem. Juvenalis:

> *Tu tibi liber homo, & regis conviva videris.* FAERNUS.

47 *Solum unum hoc vitium adfert ſenectus hominibus*] Neſcio unde hoc cepit Faernus: vides *Adfert* in ultima itum ſuſcipere. Noſtri univerſi,

> *Solum unum hoc vitium ſenectus adfert hominibus.*

Recte: *Senectus* diſyllabon eſt, quaſi ſcriberetur *Snectus*, ut *Senex* ſaepiſſime *Snex*. Sic Phorm. II, 3, 87.

> *Senectutem oblectet: reſpice aetatem tuam.*

51 *Subvortat*] Noſtri omnes *Subvortant.* Utrumvis probe, & legerim etiam, *Bonae tuae iſtaec*, pro *Iſtae*, ut *Haec* pro *Hae.*

55 *Immo de nocte cenſeo*] Dictionem *immo* delemus & ex ratione verſus, & ex auctoritate libri Bembini. FAERNUS.

> *Ceterum rus cras cum filio*
> *Cum primo lucu ibo hinc.* M. *de nocte cenſeo.*

Sic a Faerno eſt. Et vel hic facile deprehendas correctoris Bembini veſtigium. Noſtri codices univerſi ſic habent,

> *Cum prima luce ibo hinc.* M. *immo de nocte cenſeo.*

Quem verſum cum iſte intelligeret longiorem juſto eſſe, reduxit ad ſenarii menſuram, ejiciendo *Immo.* Atqui, o iſte, illud *Immo* retinendum erat, quo vix carere poteſt ſententia; ejicienda autem *Ibo hinc*, quibus libenter caret. Repone,

> *Ceterum rus cras cum filio*
> *Cum primo luci.* M. *immo de nocte cenſeo.*

Longe aptius & iracundius eſt, ut *Ibo hinc* ſubintelligantur quam exprimantur. Et ſic Donatus [illegible]

Cum primo luci. M. *immó de nocte cénſeo:*
Hodié modo hilarum té face. D. *et iſtam pſáltriam*
Una illuc mecum hinc ábſtraham. M. *pugnáueris.*
Eo pácto prorſum illi álligaris filium.
Modo fácito ut illam ſérues. D. *ego iſtuc uidero: atque*
Illí fauillae pléna, fumi ac póllinis,
Coquéndo ſit faxo ét molendo: praéter haec
Meridie ipſo fáciam ut ſtipulam cólligat:
Tam excóctam reddam atque átram, quam carbóſt. M. *places.*
Nunc mihi uidere ſápere. atque equidem filium,
Tum etiám ſi nolit, cógam ut cum illa uná cubet.
D. *Derídes? fortunátus, qui iſto animó ſies:*
Ego ſéntio. M. *ah, pergíſne?* D. *iam iam déſino.*
M. *I ergo intro; & cui rei eſt, eí rei hunc ſumamús diem.*

primo luci: ἀποσιώπησις. *Lucu* quidem nunc apud Donatum ſcribitur: ſed rectum eſt *Luci*, ut codex G. Fabricii hic in textu habuit. Ita Chariſius ex Siſenna laudat, *Luci* adverbium *i* litera terminatum, ut *Mani.* & ſic ſaepe apud Plautum; numquam autem *Lucu.*

56 *Hodie modo hilarum fac te.* DE. *Et iſtam pſaltriam*] Lege ex tribus noſtris *Hilarum te face*; ceteri *Te fac.*

58 *Illic alligaris filium*] Ex iiſdem & Donato, *illi* adverbialiter. FAERNUS. *Illi*, id eſt, *Rure.*

60 *Ego iſtuc videro, Atque illi favillae plena, fumi, & pollinis*] Codex noſter veterrimus cum altero Regio, *Atque ibi favillae.* Cum autem ceteri omnes habeant *Illi* vel *Illic*; apponemus potius *Atque* priori verſui, ſic ut *At* priori detur, *Que* poſteriori.

Ego iſtuc videro, atque
Illi favillae. Sic alibi ter quaterque. Atque hoc longe melius, quam ut ſecundam in *Févillae* corripiamus, quod quidam facit.

64 *Places*] Malim *Places*: ut ſaepe alibi haec permutantur.

65 *Cogas ut cum illa una cubet*] [illegible] laboranti, liber Bembinus & Baſilicanus, & alii plerique antiqui, qui habent *cogam*, ſuccurrunt. *cogam* autem exponendum pro, cogerem, ſi ego eſſem tu. FAERNUS. Quinque ex noſtris *Cogam.* Certiſſima lectio *Cogam*, quia *Equidem* praeceſſit, quod primae tantum perſonae tum jungebatur.

66 *Fortunatus, qui iſtoc animo ſies*] Lege, ut habet liber Bembinus, *iſto*, & nullum ſcrupulum patietur hic verſus. aut ſi *iſtoc* legis, conſtitue anapaeſtum in quarta, eliſo *s* ex *fortunatus*, & ex *iſtoc.* FAERNUS. Vel lege, *Qui iſto animo ſies*, vel *Qui animo iſtoc ſies.*

68 *I ergo intro, et cui opus eſt rei, ei rei hilarem hunc ſumamus diem*] Hic octonarius unicus poſt tot ſenarios non placet mihi. in libro Vaticano, & Bembino ſenarius eſt, ut ceteri, hoc modo:

I ergo intro, & cui rei eſt, ei rei hunc ſumamus diem.

In hoc verſu, *ei* monoſyllabum eſt, & *rei* utrobique. eaque per ſynaloepham ſyllaba eliditur. abſolute autem dictum eſt, *cui rei eſt*, & ſubintelligendum *dies.* ut ſit, cui rei dies hic dicatus eſt, vel deſtinatus, vel aliquid tale. FAERNUS. Hoc recte: noſtri omnes mendoſe.

Actus V. Scaena IV.

Demea.

NU'MQUAM ita quiſquam béne ſubducta rátione ad uitám fuat,
Quin res, aetas, úſus ſemper áliquid adportét noui;
'Aliquid moneat; út illa quae te ſcire credas, néſcias;
'Et quae tibi putáris prima, in éxperiundo ut répudies:
Quód nunc mi euenít: nam ego uitam dúram, quám uixi úſque adhuc,
Própe decurſo ſpátio omitto. id quámobrem? re ipſa répperi,
Fácilitate nihil eſſe homini mélius neque cleméntia.
'Id eſſe uerum, ex me átque ex fratre cuíuis facileſt nóſcere.
'Ille ſuam ſemper égit uitam in ótio, in conuíuiis:
Clémens, placidus, núlli laedere ós, adridere ómnibus:

1 *Numquam ita quiſquam bene ſubducta ratione ad vitam fuit*] Occultiſſimum hic diu latuit mendum, quod, cum indicavero, auferam. *Nunquam quiſquam Fuit, quin res aetas Adportet, Moneat.* Atqui ſi *Fuit* hic ſcripſit, dixiſſet utique *Adportaret, Moneret*; vel *Monuerit*; ut Eun. V, 9, 82.

Numquam etiam fui *uſquam*, quin *me omnes* amarint *plurimum*.

Adel. II, 2, 13. *Ego numquam adeo aſtutus* fui,

Quin, *quicquid poſſim*, mallem *auferre potius in praeſentia.*

Lege igitur hic, *Numquam quiſquam Fuat*; etiam ſenſu commodiore; hoc eſt, *Eſſe poſſit.* Hec. IV, 3, 4. *Fors fuat pol. Fuam, fuas, fuat* Plautus paſſim: Merc. V, 2, 3.

Ecquiſnam deus eſt, qui mea nunc laetus laetitia fuat?

Nonius v. ſubducere *Fuit* habet; etiam veteres ibi membranae.

4 *Et quae tibi putaris prima; in experiundo repudies*] Bembinus liber, & Decurtatus ante *repudies* habet adverbium *ut*, in Victoriano quoque, inſtar ejus dictionis abraſum eſt. FAERNUS. A noſtris abeſt.

5 *Quod mihi nunc evenit*] Contrahe *mihi* in unam ſyllabam, eamque poſt *nunc* colloca ex libro Bembino & aliis antiquis. Ita ſtabit trochaicus. FAERNUS. Sic & noſtri plerique.

6 *Prope jam excurſo ſpatio mitto*] Sic codices univerſi: ſed Priſcianus quinquies hoc citat. p. 788, 790, 922, 1133, & 1159, & ubique legit *Decurſo ſpatio*. Recte. Correctorum hoc olim facinus; qui ut verſui conſulerent, *Excurſo* interpolabant; cum potius ejiciendum eſſet *Jam*:

Prope decurſo ſpatio omitto. Id quamobrem?

Omitto ex tribus noſtris accipio, concinnitatis cauſa. *Decurſo ſpatio*, Plautus, Lucretius, Cicero, alii; *Excurſo* nemo dixit, neque adeo dicere potuit. Cum enim *Excurrere*

uixit: ſibi ſúmptum fecit: ómnes benedicúnt, ámant.
o ille agreſtis, ſaeuos, triſtis, párcus, truculentús, tenax
xi uxorem: quam ibi miſeriam uídi? nati filii,
a cura: heia aútem, dum ſtudeo illis ut quamplúrimum
erem, contriui in quaerundo uitam atque aetatém meam:
ıc exacta aetáte hoc fructi pró labore ab eis fero,
ium: ille alter ſine labore pátria potitur cómmoda:
ım amant: me fúgitant: illi crédunt conſilia ómnia:
m diligúnt: aput illum ſúnt ambo, ego deſértus ſum:
m ut uiuat óptant, meam autem mórtem exſpectant ſcílicet.
eos meo labóre eductos máxumo, hic fecit ſuos
lo ſumptu: miſeriam omnem ego cápio; hic potitur gaúdia.
e nunc iam, experiámur porro cóntra, ecquid ego póſſiem

uam tranſitivum ſit, nec n accuſativum poſt ſe ca-, nullo modo participium rum *Excurſus*, *ſa*, *ſum* inde ari poteſt.

Facilitate nihil homini eſſe me- Nos ex o. l. s. ita collocamus, *eſſe homini*. FAERNUS. Ita ſtri omnes.

Porro autem, dum ſtudeo] facile ſtat hic verſus, niſi is ſuſtentatus, quarum ne- utem evitabit qui pro *porro*, legerit, ut in libro Bembino ſtoriano eſt, ut ſit vox, ſci- vel hortantis ad enumeranda, reſtant; vel de uxore ducta hendentis; aut quod aetatem verit in quaerendo. eſt enim adverbium corripientis, teſte o in commentariis in Hecy- ſuper eo loco, *Nunc video in* [illegible] *poteſtate eſſe te.* ſane amat [illegible]jectio jungi cum adverbio [illegible] in Amphitryone:

Heia autem inimicos? FAERNUS. Recte *Heia*. Noſtri mendoſe *Porro*.

16 *Pro labore ab iis fero*] Noſtri codices *His*. Lege *Eis*, ut Dactylus ſit in iſta ſede, non Trochaeus.

20 *Meam autem*] *Meam autem* in duas ſyllabas contrahitur, ut *Tum autem. Tuam autem.* Et monſtri ſimile eſt, exſtitiſſe aliquem, qui in his & ſimilibus diceret *Autem* primam corripere.

23 *Age, age, nunc experiamur contra haec quid ego poſſiem*] Poſſet hic verſus utcumque ſuſtentari, melius tamen habet in Bembino.

Age, age, nunc jam experiamur porro contra, et quid ego poſſiem.

ita trochaicus optime praecedit, vel attribuendo primam ejus ſyllabam praecedenti, vel ex *quid d* elidendo. FAERNUS.

Age, age, nunc jam experiamur porro contra & quid ego poſſiem.

Blánde dícere aút benígne fácere, quando huc prōuocat.
'Ego quoque a meís me amari & mágni pendi póſtulo.
Si id ſit dando atque óbſequendo, nón poſteriorés feram.
Décrit: id mea mínume refert, qui ſum natu máxumus.

Actus V. Scaena V.

Syrus. Demea.

sy. *HEUS, Démea, rogat fráter ne abeas lóngius.*
d. *Quis homo? ó Syre noſter, ſálue: quid ſit? quid agitur?*
sy. *Recte.* d. *óptumeſt. iam núnc haec tria primum áddidi*
Praetér naturam, o nóſter, quid ſit? quid agitur?
Seruum haút inliberálem praebes te: ét tibi
Lubéns bene fáxim. sy. *grátiam habeo.* d. *atqui, Syre,*
Hoc uérumſt, et ipſa re éxperiere própediem.

Actus V. Scaena VI.

Geta. Demea.

g. *ERA, ego húc ad hos prouíſo, quam mox virginem*

Sic ex Bembino ſuo dedit Faernus, verſu repugnante, quocumque ſe ille verterit. Ex noſtris unus Regius, *Experiar;* & ſic unus ex Palatinis apud Pareum. Sic igitur legas & diſtinguas,

Age, age nunc jam: experiar porro contra, ecquid ego poſſiem:

Experiar Indicativus Futurus. And. V, 2, 25.

Age nunc jam: ego pol hodie, ſi vivo, tibi
Oſtendam, quid herum ſit pericli fallere.

Phorm. III, 3, 26.

Solas triginta minae. Age, age, inventas reddam. Donatus tamen magis comice dici putat *Experiamur*, quam ſi diceret *Experiar.* Qui hoc probat, legere poſſit, *Age nunc jam, experiamur;* deleto priore *Age.* Atque in iſto numero ego ſum.

25 *Quando eo provocat*] Donatus, & liber Victorianus, ac Decurtatus pro *eo*, habet *huc.* quam lectionem Rivius in multis Terentii libris aſſerit inveniſſe. Bembinus vero *hoc,* antiquorum more pro *huc;* quod et placet. FAERNUS. Noſtri *Eo.* Utrumque probe, & *Eo* & *Huc.* *Provocat,* in certamen vocat: Plautus Curc. II, 3, 76.

Provocat me in aleam, ut ego ludam.

6 *Atqui, Syre, Hoc verumſt: & ipſa re experiere propediem*] In hac lectione *Ipſa* priorem corripit: ſed praeſtat ita verſus diſtinguere,

Atqui, Syre, hoc
Verumſt, & ipſa re experiere propediem.

Accerſant. ſet eccum Démeam. ſaluós ſies.
D. *O, quí vocare?* G. *Geta,* D. *Geta, hominem máxumi*
Preti te eſſe hodie iúdicaui animó meo:
Nam is mihi profecto eſt ſéruos ſpectatûs ſatis,
Cui dóminus curaeſt: íta uti tibi ſenſi, Geta.
Et tibi ob eam rem, ſiquid uſus vénerit,
Lubéns bene faxim. méditor eſſe adfábilis.
Et béne procedit. G. *bónus es cum haec exiſtumas.*
D. *Paulátim plebem prímulum fació meam.*

Actus V. Scaena VII.

AESCHINUS. DEMEA. SYRUS. GETA.

AE. *OCCIDUNT me quidem, dúm nimis ſanctas núptias*
Studeat fácere: in apparándo conſumúnt diem.
D. *Quid ágitur, Aeſchine?* AE. *ehém, pater mi, tu hic eras?*
D. *Tuus hércle uero et ánimo et naturá pater:*

1 *Era, ego hinc ad hos proviſam*] Placet mihi lectio libri Bembini: *era, ego huc ad hos proviſo.* Baſilicanus *hunc.* FAERNUS.

Duo noſtri veterrimi *Huc*: ceteri *Hinc.* Recte *Huc*: ſic alibi, *Poſt huc continuo exeo.* Eun. III, 1, 4. *Huc proviſo.* Noſtri hic *Proviſam*: etiam recte, ut Plautus Men. V, 1, 4.

Proviſam, quam mox vir meus redeat domum.

4 *Pretii eſſe te*] Liber Bembinus *pretii te eſſe.* FAERNUS. Recte *Pretii te eſſe hodie.* Noſtri omnes, *Pretii eſſe te hodie*: & eo pacto, *Preti* totum in Theſi occultabitur.

5 *Nam is mihi eſt profecto*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, verbum *eſt* habent poſt *profecto.* FAERNUS. Noſtri univerſi, *Eſt profecto*, ut *Mihi* ſit monoſyllabum, *Mi.*

6 *Ita ut tibi ſenſi Geta*] Ex libro Bembino lege *uti*, & melius verſus procedet. FAERNUS. Noſtri perperam *Ut tibi.*

1 *Occidunt me quidem*] In libro Bembino pro *quidem* eſt *equidem.* ita ſtat verſus ſine ulla licentia. ſi quis tamen retinere velit vulgatam lectionem, oporteret ex *quidem m* elidere. FAERNUS. Atqui id ſollemne eſt, *Quidem* poſtremam corripere ante conſonantem. *Equidem occidunt*, ea aetate inauditum erit. Etiam ultra Auguſti ſaeculum perduravit mos, non niſi primae perſonae *Equidem* jungi.

2 *Student facere, in apparando conſumunt diem*] Credo elidi *n* ex *in*, ut ſecundus pes ſit anapaeſtus. FAERNUS. Immo *Student* utramque corripit; ut in primo verſus pede ſolens eſt.

Qui te amat plus quam hoſce oculos. ſed cur non domum
Uxorem accerſis? AE. *cupio: uerum hoc mihi moraeſt*
Tibicina. & hymenaeum qui cantent. D. *eho,*
Uin tu huic ſeni auſcultare? AE. *quid?* D. *miſſa haec face,*
Hymenaeum, turbas, lampadas, tibicinas:
Atque hanc in horto maceriam iube dirui
Quantum poteſt: hac transfer: unam fac domum:
Traduce et matrem et familiam omnem ad nos. AE. *placet,*
Pater lepidiſſime. D. *euge, iam lepidus uocor.*
Fratri aedes fient peruiae: turbam domum
Adducet, ſumptum admittet: multa: quid mea?
Ego lepidus ineo gratiam. iube nunc iam
Dinumeret ille Babylo uiginti minas.
Syre, ceſſas ire ac facere? SY. *quid ego?* D. *dirue.*

6 *Verum hoc mihi mora eſt*] Liber Victorianus *morae*, poſtea diphthongo ſuperſcriptum eſt *a*. contra in Bembino, cum prius eſſet *mora'ſt*, ſuperadditum eſt *e*, ut fit vel *mora eſt*, vel *moraeſt*, quod poſterius placet. FAERNUS. Olim, cum nullum inter verba, ut nunc contra fit, ſpatium relinqueretur vacuum, *mora eſt*, & *morae ſt*, niſi a prudente lectore, diſtingui non poterant.

9 *Hymenaeum, turbam*] Donatus & liber Bembinus, *turbas*. FAERNUS. Noſtri plerique omnes, *Turbam, hymenaeum.* Unus ex Regiis *Turbas, hymenaeum.* Servius ad Aen. X, 432: *Turbas.*

15 *Et ſumptum admittet*] Idem liber, *ſumptum amittet*, deleta in eo conjunctione *&*, quam & reſpuit verſus. FAERNUS. Noſtri male addunt *Et*; ſed plerique recte habent, *Admittet*; non ut Faernus dedit, *Amittet*.

17 *Dinumeret Babylo ille viginti minas*] Bembino libro hic finienti plura folia deficiunt. Donatus legit *Dinumeret illi Babylo*; quam lectionem aliqui etiam libri Terentii habent; quae & numero magis ſervit. FAERNUS.

Jube nunc jam
Dinumeret illi Babylo viginti
minas.

Codices plerique *Ille*, & Scholiaſtes Juvenalis. Hac lectione adſcita, ſic locum, qui neminem non exercitum habuit, explicare aggredior. Neminem hic alloquitur Demea: averſus hoc dicit, ut illa priora, *Sumtum admittet, Ego lepidus ineo gratiam.* Patet hoc; quia nemo obtemperat, nemo exit, nec quicquam poſtea de viginti iſtis minis inaudimus. De praeterito loquitur Demea; in animo adhuc habet xx minas, quas pro pſaltria ſolverat Micio, IV, 7, 24.

Correctior! nempe tua arte viginti
minae
Pro pſaltria periere.

Hic ergo fratrem ulciſcitur; aliam familiam domum ejus adducit, perviaſ ei aedes facit, aſſidue eum exedendum exponit; et inſultans, Age nunc, inquit, dinumeret ille Babylo, ille prodigus, xx minas pro pſaltria; parem ei gratiam nunc re-

Tu illás abi et tradúce. Ƨ. *di tibi, Démea,*
Benefáciant, cum te uídeo noſtrae fámiliae
Tam ex ánimo factum uélle. D. *dignos árbitror.*
Quid tú ais? AE. *ſic opínor.* D. *multo réctiuſt,*
Quam illám puerperam húc nunc duci pér uiam
Aegrótam. AE. *nil enim uídi melius, mí pater.*
D. *Sic ſóleo. ſed eccum Mício egreditúr foras.*

ACTUS V. SCAENA VIII.

MICIO. DEMEA. AESCHINUS.

M. *IUBET fráter? ubi is eſt? tún iubes hoc, Démea?*
D. *Ego uéro iubeo, et hác re et aliis ómnibus*
Quam máxume unam fácere nos hanc fámiliam,

fero. Nam quod *Jube* perinde hic eſt atque *Age*, vidit olim Donatus, qui ſic ad locum: *Inſultantis eſt verbum* Jube: *apud ſe hoc dicit: nimis morale eſt, cum de abſente, tamquam de praeſente agimus: Eſt autem* Jube nunc jam *figura, etiam apud Plautum frequentiſſima.* Recte. Tranio ſervus, Moſt. II, 1, 79. de hero peregre adveniente, qui ab aedibus abſterrendus erat,

Jube venire nunc jam;
Ludos ego hodie vivo praeſenti huic ſeni
Faciam, quod credo mortuo numquam fore.

Ubi *Jube nunc jam venire* eſt inſultantis, provocantis. idem quod *Age veniat; Sine veniat*, Rud. III, 4, 3.

— *Iſtuc volueramus. jube modo accedat prope.*

Ubi *Jube modo* eſt *Age ſine accedat*. *Babylo* autem, ſive Babylonius, pro prodigo & profuſo ponitur; quia Medi & Perſae tum omnium ditiſſimi & luxurioſiſſimi. Donatus: *Fratrem Babylonem vocat Demea, ob nimiam liberalitatem, ut nimis prodigum.* Scholiaſtes Juvenalis ad III, 221: *Meliora & plura reponit Perſicus orborum lautiſſimus. Perſicum quaſi divitem poſuit; eo quod Perſae divites: ſic Horatius, Perſicos odi, puer, apparatus: Terentius, Dinumeret nunc ille Babylonias.* Sic editum: ſed dedit auctor, *Babylo* XX *minas.* Ceterum, ſi quis de novo ſumptu, quem jam in familia transducenda impendi neceſſe erat, hoc accipere malit, non repugno; nec eo minus illa, quae dixi, etiam iſti interpretationi inſervient.

18 SY. *quid ago?* DE. *dirue*] Alii libri, *quid agam?* alii, *quid ago?* alii & ex his aliquot antiqui, *quid ego?* habent. quod poſtremum puto eſſe corruptum, a *quid ergo;* quod in libro vetuſto ſe legiſſe aſſerit Rivius. FAERNUS. Immo *Quid ego* vera lectio eſt, quam unus tantum ex noſtris habet: ceteri *Ago, Agam. Quid ego?* ſubaudi *Faciam.*

23 *Quam illam puerperam nunc duci huc per viam*] Concinnius noſtri *Huc nunc duci. Hac*, per Scenam ſcilicet, quae ipſa platea eſt.

2 *Et in hac re & aliis omnibus*] Deme praepoſitionem *in*, ex fide

Colere, ádiuuare, adiungere. AE. *ita quaeſó, pater.*
M. *Haut áliter cenſeo.* D. *ímmo hercle ita nobís decet:*
Primum huius uxori eſt máter. M. *eſt. quid póſtea?*
D. *Proba ét modeſta.* M. *ita áiunt.* D. *natu grándior.*
M. *Scio.* D. *párere iam diu haéc per annos nón poteſt:*
Nec qui eám reſpiciat, quiſquam eſt: ſola eſt. M. *quam hic rem agit?*
D. *Hanc te aéquum eſt ducere: et té operam ut fiát dare.*
M. *Me dúcere autem?* D. *té.* M. *me?* D. *te inquam.* M. *inéptis.* D. *ſi tu sís homo,*
Hic fáciat. AE. *mi patér.* M. *quid tu autem huic, áſine, auſcultas?* D. *nihil agis:*
Fieri áliter non potéſt. M. *deliras.* AE. *ſine te exorem, mi pater.*

omnium fere librorum. FAERNUS. Unus tantum ex noſtris recentior *In* habet.

6 *Primum hujus uxoris eſt mater* M. *eſt. quid poſtea?*] In reſponſione Micionis delemus verbum *eſt*. quod in nullo legitur l. s. & verſus melius procedet. ſed & ſic quoque, aut *hujus* monoſyllabum eſt, aut *s* eliſo, poſterior eius ſyllaba per ſynaloepham abjicitur. FAERNUS.

Primum hujus uxoris éſt matér.
Quid poſtea?

Vides, quam *bene procedat* verſus, cum iſto accentu. Facilis erat & promta emendatio:

Primum hujus uxori eſt máter.
Eſt, quid poſtea?

Ita unus ex noſtris; neque aliter Latine dicas. *Eſt* repetitur, ut And. IV, 4, 50. *Eſt Simo intus? Eſt.* Ceterum hic Donatus: *Proba & modeſta: Vide laudes conſiliatoribus inventas & uſitatas.* Lege, *Conciliatoribus ſuetas.* (*iñẽtas, ſuetas.*)

8 *Parere jam diu per annos haec non poteſt*] Aliam collocationem verſui congruentem habent o. l. s. & Donatus,

Parere jam diu haec per annos non poteſt.

FAERNUS. Sic & noſtri.

12 *Hic faciet*] Placet mihi *faciat*, ut & Donatus legit; & omnes fere l. s. & Baſilicanus habent. item ex Donato lege *aufer*, ſine pronomine *te*. FAERNUS.

Tres ex noſtris veterrimi *Faciat*: alii plerique *Faciet*: nullus vero *aufer* agnoſcit. Iterum hic vides duas correctorum factiones: Quidam ſic, quod libros noſtros occupavit,

Inſánis. Age da véniam quaeſo
filio. Satin ſánus es.

Alii ſic,

Inſánis, aufer. Age da veniam
filio. Satin ſánus es.

Hi *Aufer* ejecerunt, ut numeris conſulerent, illi *Quaeſo*. Placet *Aufer* abſolute poſitum; ut Phorm. III, 3, 26. *Auferte.* Horat. II. Serm. II, 43. *Aufer Me voltu terrere.* Sic hic, *Aufer*, ſubintellige me orare, me amplexari. Donatus: *Aut Te deeſt aut Manum.*

Ib. *Quid tu huic aſine auſcultas?* Plerique libri poſt *quid tu*, addunt adverbium *autem*. nos verſus hos, in o. l. confuſos, ita digerimus:

M. *Me ducere autem?* DE. *te.* MI. *me?* DE. *te inquam.* MI. *ineptis.*
DE. *ſi tu ſis homo,*
Hic faciat. AE. *mi pater.* MI. *quid tu autem huic aſine auſcul-*

M. *Inſánis?* *aufer.* D. *áge, da ueniam fílio.* M. *ſatin ſánus es?*
Ego nóuus maritus ánno demum quínto et ſexagéſimó
Fiam, átque anum decrépitam ducam? idne éſtis auctorés mihi?
AE. *Fac: prómiſi ego illis.* M. *prómiſti autem? dé te largitór, puer.*
D. *Age, quid ſi quid te máius oret?* M. *quáſi ſi hoc non ſit máxumum.*
D. *Da uéniam.* AE. *ne grauáre.* D. *fac, promítte.* M. *non omíttitis?*
AE. *Non, niſi te exorem.* M. *uis eſt haec quidem.* D. *áge prolixe, Mício.*

tas? DE. *nihil agis.*
Fieri aliter non poteſt. MI. *deliras.* AE. *ſine te exorem, mi pater.*
MI. *Inſanis? aufer.* DE. *age, da veniam filio.* MI. *ſatin ſanus es?*
Ego novus maritus anno demum quinto & ſexageſimo.

Sunt hi octonarii Iambici acatalectici, in quorum quarto ex *ſatin* eliditur *n*; in quinto ex *novus s*; ut primus pes ſit tribrachus, ſecundus anapaeſtus. FAERNUS.

18 *Quaſi hoc non ſit maximum*] O. fere l. s. *quaſi non hoc.* ita octonarius optime conſtat. FAERNUS.

Quaſi non hoc ſit maxumum.

Mirum profecto *omnes fere* Faerni *libros* ſic habuiſſe; cum noſtri univerſi habeant, *Quaſi hoc non ſit.* Recte; modo ſyllabam quae exciderat, huc revoces:

Quaſi ſi hoc non ſit maxumum.

Vide ſupra IV, 7, 21. Plaut. Caſ. Prol. v. 46.

Quaſi ſi eſſet ex ſe nata non multo ſecus.

Ita *Niſi ſi* apud noſtrum paſſim. *Hoc non*, ut Heaut. III, 2, 16. *At quaſi is non divitiis Abundet.* Hec. I, 2, 35. *Quaſi tu non multo malis.*

19 *Age da veniam.* AE. *ne gravare.* DE. *fac. promitte.* M. *non omittis?*] Verbum *age* delendum; nec enim in ullo l. s. eſt, & impedit verſum, qui ne ſic quidem mihi ſatisfacit: remanet enim Iambicus tetrameter catalecticus, cum alii ſint acatalectici. cujuſmodi erit & hic verſus, ſi pro *omittis* legatur *omittitis*, ut in omnibus antiquis libris eſt, & nonnullis recentibus: ſed quia poteſt nonnullis videri contra hanc lectionem facere, quod in ſingulari ſequitur *exorem*, cogitetur, ita in comoediis induci multos rogare, ut ad unum pertineat exorare: ut in Heautontim. pro Clitiphone rogans Menedemus ad Chremetem dicit, *Da veniam Chreme. ſine te exoret.* ita hic *non omittitis*, quia multi rogabant; *exorem* vero, quia hoc proprie ad Aeſchinum pertinebat. FAERNUS.

Vetuſtiores quoque noſtri *Omittitis:* Recte procul dubio. Sed neque illud omittendum, noſtros omnes habere hic, *Ne gravare*, non, ut Faernus dedit, *Ne gravere*. Sic alibi ſaepe, *Ne nega. Ne cruciа te*, &c.

20 AE. *non niſi exorem*] Ex ratione verſus & o. l. s. adde pronomen *te* poſt *niſi*. FAERNUS. Omnes etiam noſtri *Te* addunt.

M. *Etſi hóc mihi prauum, inéptum, abſurdum, atque álienum a uitá mea*
Uidétur: ſi uos tántopere iſtuc uóltis, fiat. AE. *béne facis.*
D. *Meritó tuo te amo. uérum.* M. *quid?* D. *ego dícam, hoc cum ſit quód uolo.*
M. *Quid núnc? quid reſtat?* D. *Hégio hic eſt hís cognatus próxumus:*
Adfínis nobis; paúper: bene nos áliquid facere illí decet.
M. *Quid fácere?* D. *agelli eſt híc ſub urbe paúlum quod locitás foras:*

22 *Atque alienum a vita mea videatur*] Reponimus *videtur*, ex o. I. s. FAERNUS. Noſtri itidem *Videtur*.

23 AE. *Bene facis, Merito te amo.*
DE. *Verum quid ego dicam? hoc confit quod volo.*
Quid nunc quod reſtat. Hegio his eſt cognatus proxumus]

Donatus: *Hoc confit quod volo*: *Perficitur, inquit, quod volo; ut ſumptum & turbam domum recipiat Micio. & ego ineam gratiam.* Idem hinc citat *Confit* ad Andr. I, 1, 140. Ergo Demea haec ſecum & averſus loquitur. Prorſus inepte. Noſtri univerſi *Cum ſit*, pro *Confit*. Unus ex Regiis *Quid reſtat?* non *Quod*. Lege, & ſuis ſingula perſonis redde.

AE. *Bene facis.*
DE. *Merito tuo te amo. Verum.* MI. *quid?* DE. *ego dicam, hoc cum ſit, quod volo.*
MI. *Quid nunc? quid reſtat?* DE. *Hegio hic eſt his cognatus proxumus.*

Cum uterque tandem exoraſſent, uterque gratias agunt, Aeſchinus, *Benefacis:* Demea, *Merito tuo te amo.* & *Verum* addit, quaſi novum quid incepturus. Micio interpellat, *Quid?* inquiens. *Ego dicam*, reſpondet Demea, *Cum hoc quod volo*, & in animo habeo, perficitur. Cui iterum Micio, *Quid nunc? quid reſtat?* Anne aliquid amplius poſt meas nuptias adhuc deſignas? Immo, ait Demea, *Hegio hic*, &c. Ceterum *Mérito te amo*, &c. Trochaicus inter Iambicos, nulla cauſa. Lege, *Meritó tuo te amo.* Sic Eun. III, 2. *Ecquid nos amas? Plurimum merito tuo.* Etiam, pro *Hegio his eſt*, noſtri univerſi *Hegio eſt his.* Repone, ne hiet verſus ceſſante Synaloepha,

Hegio hic eſt his cognatus proxumus.

Hegio hic, moraliter et ex conſuetudine, ut Heaut. V. 5, 21. *Archonidi hujus filiam.* Supra IV, 2, 42. *Scis Cratini hujus ditis aedes?* Plaut. Trin. II, 2, 78.

Lesbonico huic adoleſcenti Charmidae hujus filio.

Potes tamen & vulgatam lectionem tueri, *Hegió eſt*; cum vocalis iſta ſit longa longior, par Graeco *ω* Ηγίων. Sic Phorm. III, 2, 1. *Dorió, audi obſecro*, abſque ſynaloepha.

26 *Agelli hic ſub urbe eſt paululum quod locitas foris*] O. l. s. hunc ordinem verborum habent: *Agelli eſt hic ſub urbe paululum*, unus tantum habet *paulum*, ut ratio verſus expoſcit, licet & illo altero quoque modo, utcunque verſus ſuſtentari poſſit. ſane pro *foris*, liber Vaticanus & Donatus habent *forās*. FAERNUS. Idem verborum ordo in noſtris: quorum alii *Foris* habent, alii *Foras*. Utrumque

Huic démus qui fruátur. M. *paulum id aútem eſt?* D. *ſi multúmſt, tamen*
Faciúndum eſt: pro patre huic eſt; bonus eſt; nóſter eſt; rectè datur.
Poſtrémo nunc meum illud uerbum fácio, quod tu, Micio,
Bene ét ſapienter díxti dudum, Uítium commúne ómnium eſt,
Quod nímium ad rem in ſenéctá attenti ſúmus. hanc maculam nós decet
Effúgere: dictum eſt uére, & re ipſa fieri oportet, Micio.

agnoſcit Donatus; ſed ut *Foras* mālit. Recte.

27 *Si multum ſit, tamen*] In aliquot antiquis libris ita legitur, & *ſi multum eſt, tamen.* alicubi, *ſi multum ſit, tamen.* In aliis recentibus legitur, *ſi multum ſit, faciundum eſt;* quod ſtare non poteſt. Ceterum admiſſa lectione antiqua in hunc modum, *ſi multumſt, tamen,* verſus eſt tetrameter acatalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Paululum id autem? ſi multumſt, tamen. Noſtri omnes *Id autem eſt?* Unus vetuſtus *Paulum*; ut verſus ipſe poſtulat. *Tamen* nullus habet, praeter duos recentiores. *Si multum ſiet*, alii duo.

29 *Poſtremo non meum illud verbum facio*] Quod Palmerius & Gulielmius ex conjectura olim dederant, *Poſtremo nunc meum*; id clarè habet codex Regius Chartaceus ex veterrimo quodam tranſcriptus. Recte: & fruſtra receptam explicare conantur.

32 *Effugere, dictum eſt vere*] Hujus & ſequentium verſuum ordinatio difficilis eſt: quae in hunc modum videtur poſſe fieri,

Effugere dictum eſt vere, & re ipſa fieri oportet.
MI. *Quid iſtic? dabitur, quandoquidem hic volt.* AE. *mi pater.*
DE. *Nunc tu mihi es germanus pariter corpore & animo.* MI. *gaudeo.*
DE. *Suo ſibi gladio hunc jugulo.*

Ut primi duo ſint trimetri Iambici: prior quidem hypercatalecticus, poſterior acatalecticus, tertius trochaicus tetrameter catalecticus, cujuſmodi generis eſt & ſequens, conſtans ex duobus hemiſtichiis, uno in fine hujus ſcenae; altero in principio ſequentis, ſane in his verſibus haec mutavimus, quod pro *iſtuc* fecimus, *quid iſtic?* quod aegre conſentientis eſt, ut ſaepe alibi: & pro *quidem quando*, *quandoquidem* ex libro Victoriano: & pro *hunc gladio jugulo*, collocavimus ex o. fere l. s. & Donato, *gladio hunc jugulo.* FAERNUS.

Non beno ſucceſſit Faerno ſequentium verſuum ordinatio. Nos alio modo conſtituemus: deinde ſingulorum rationem reddemus;

Effugere: dictum eſt vere, & re ipſa fieri oportet, Micio.
M. *Quid iſtic? dabitur quidem, quando hic volt.* AE. *Mi pater,*
D. *Nunc tu mihi,*
Micio, es germanus pariter animo ac corpore. M. *Gaudeo.*

In primo verſu *Micio* excidit; quia ſequebatur *Micio*, nota perſonae locuturae. *Quidem, quando*, noſtri univerſi: Faernus maluit *Quandoquidem*, ut vitaret eliſionem in *Quidem*; quod tamen omnium frequentiſſimum eſt. In verſu tertio, iterum excidit *Micio*, abſorptum ſcilicet a praecedente *Mihi*. Poſtre-

M. *Quid iſtic? dabitur quidem, quando hic uolt.* AE. *mi pater.* D. *nunc tu mihi,*
Micio, es germanus pariter animo ac corpore. M. *gaudeo.*
D. *Suó ſibi gladio hunc iugulo.* ——

ACTUS V. SCAENA IX.

SYRUS. DEMEA. MICIO. AESCHINUS.

SY. —— *FACTUM eſt quód iuſſiſti, Démea.*
D. *Frugi homo es. ego édepol hodie meá quidem ſenténtia*
Iúdico Syrum fieri eſſe aequum liberum. M. *iſtunc liberum?*
Quódnam ob factum? D. *múlta.* SY. *o noſter Démea, edepol uir bonu's:*
Ego iſtos uobis úſque a pueris cúraui ambos ſédulo;
Dócui, monui, béne praecepi ſémper, quae potui ómnia.
D. *Rés apparet. ét quidem porro haec, óbſonare cúm fide,*

mo pro *Corpore & animo*, noſtri omnes, unico mediocri excepto, *Animo et corpore.* Lege *ſic*, & ſententiam claram habes, *Nunc*, cum hoc a te impetro, cum liberaliter & benigne facis; nunc pariter animo mihi germanus es, ac ſemper corpore fuiſti. Ceterum eſt qui alia via hiatum hunc ſuppleverit;

Fieri oportet, [denique
Hic volt dari] M. *Quid iſtic? dabitur, quandoquidem hic volt.*

Fundum conjecturae tam a ſpecie veri abhorrentis hunc ponit: *Unde*, inquit, *Micioni compertum eſt, Aeſchinum id voluiſſe? Illud*, Quandoquidem hic vult, *neceſſario exigit, ut aliquid praeceſſerit, unde id reſciri poterat; quod miror a nemine animadverſum.* Ergo de ſuo interſerit, & Demeae donat, *Denique Hic volt dari;* ut Micio ſcilicet reſcire poſſet, Aeſchinum hoc voluiſſe. Atqui, o bone, uno errore admiſſo, plures conſequuntur. Cum Micio dicit, *Quid iſtic? dabitur quidem, quando hic vult*, Aeſchinum utpote heredem intuetur, an conſentire velit: & *Hic* Demeam ſignificat. Patet hoc ex reſponſe Aeſchini conſentientis, *Mi pater.* Nunc ſane *miretur hoc non a ſe animadverſum.* Eidem diſplicet, Micionis nomen toties repeti a Demea. Atqui hoc ipſum eſt exſultantis & inſultantis: ut Plautus Moſt. I, 1, 15.

Rus tu mi objectas. Sane credo,
Tranio
Quod te in piſtrinum ſcis actutum
tradier,
Cis hercle paucas tempeſtates,
Tranio.

1 *Factum eſt quod juſſi, Demea*] Sic a Faerno eſt; & cum praecedente Commate junctum Trochaicum facit:

Suó ſibi gladio húnc jugulό. Factum eſt quod juſſi, Demea.

Vides, opinor, perverſam iſtuam locationem; *Gladio* totum in The abſconditum, *Jugulό* in ultima ſe efferentem. Codices noſtri fere omnes *Juſſiſti*; & ſic verſus ex abſono fit concinnus:

Suo ſibi gládio hunc júgulo. Factum eſt quód juſſiſti, Demea.

hórtum adducere, ápparare dé die conuiuium:
Nón mediocris hóminis haec ſunt ófficia. SY. *o lepi-*
dúm caput.
D. *Póſtremo, hodie in pſáltria iſta emúnda hic adiutór*
fuit,
Hic curauit: pródeſſe aequumſt: álii meliorés erunt:
Déniqne hic uult fieri. M. *uin tu hoc fieri?* AE. *cupio.*
M. *ſi quidem*
Tú uis, Syre, cho accéde huc ad me: liber eſto. SY.
béne facis:
Omnibus gratiam hábeo: et ſeorſum tibi praeterea, Démea.
D. *Gaúdeo.* AE. *et ego.* SY. *crédo: utinam hoc perpétuum*
fiat gaúdium,
Phrýgiam ut uxorém meam una mécum uideam líberam.
D. *Optumam quidem múlierem.* SY. *et quidem tuó nepoti*
huius filio

1 *Frugi homo es, edepol hodie tua quidem ſententia*] O. fere l. s. & Donatus poſt verbum *es*, habent pronomen *ego*; Baſilicanus *ergo*: qua dictione, id eſt *ego*, adjecta, expeditior redditur verſus, qui eſt trochaicus, ut ceteri, qui ſequuntur. FAERNUS. In textu dedit Faernus, *Ego edepol: Ergo* habent vetuſtiores noſtri omnes. *Ergo*, propterea quia frugi eſt: ſed rectius *Ego*.

4 *Vir bonus es*] *Es* abeſt a veteribus noſtris: ſcribendum *Bonu's*; quod ſono olim differebat a ſimplici *Bonus*. Errat, qui volebat ſcribere, *bon'es*. Nec *us* nec *s* eliditur ante vocalem. Cum Lucretius & Ennius dicant, *Proinde ac famul infimus eſſet*, non exterunt *us*, ut exiſtimat, a *Famulus*: ſed abſolute uſurpant *Famul*, ut *Facul*, *Difficul*; quod notarunt Grammatici veteres.

7 *Res apparet, & quidem porro haec*] Ita Baſilicanus, Vaticanus, Sfortianus: ſed ſunt aliquot libri, qui non habent pronomen *haec*: quod & verſui incommodat, neo orationem adjuvat. verſus tamen ſic quoque ſuſtentari poteſt, elidendo ex *quem m*, quamvis ſequente conſonante. FAERNUS. Noſtri omnes *Haec*. Et dolet, ideo *Haec* Faerno diſplicuiſſe, quod eo pacto *Quidem* corriperetur; & tamen id ſolemne eſt, & ſingulis occurrit paginis: bis mox in uno verſiculo v. 17.

10 *In pſaltria iſta emunda*] Aliqui libri habent *iſtac*, ſed impedita eſt ratio verſus. aliqui, & hi ex antiquioribus, *hac*, quod magis placet. FAERNUS. Noſtri omnes *Iſtac*. Lege *Iſta*, non *Hac*. Vide ſupra.

17 D. *Optumam quidem mulierem.* SY. *& quidem tuo nepoti, hujus filio*] Pro *& quidem*, *equidem* in multis eſt l. s. ſed adhuc tamen aliquam difficultatem patietur hic verſus, niſi legeretur *optumam equidem*; quod non placet. ego lectionem vulgatam retineo, verſumque ſuſtento elidendo utrobique *m*, ex *quidem*, quamvis ſequente conſo-

Hódie prima mámmam dedit haec. D. *hércle uero ſério,*
Síquidem prima dédit; haut dubiumſt, quin emitti aequum fiet.
M. *'Ob eam rem?* D. *ob eam: póſtremo a me argéntum, quanti eſt, ſúmito.*
SY. *Dí tibi, Demea, ómnia omnes ſémper optata ófferant.*
M. *Sy're, proceſſiſti hódie pulchre.* D. *ſíquidem porro, Mício,*
Tú tuum officium fácies; atque huic áliquid paulum prae manu
Déderis, unde utátur. reddet tíbi cito. M. *iſtoc uilius.*
AE. *Frúgi homo eſt.* SY. *reddam hércle, da modo.* AE. *áge, pater.* M. *poſt cónſulam.*
D. *Fáciet.* SY. *o uir óptume.* AE. *o patér mi feſtiuiſſime.*
M. *Quid iſtuc? quae res tám repente móres mutauit tuos?*

nante: dictionem vero *hujus*, in unam ſyllabam contrahendo. FAERNUS.

18 *Siquidem prima dedit*] Nos *primam* reponimus ex aliquot l. s. quod convenientius videtur, ut referatur ad *mammam*. FAERNUS.

Hodie primam mammam dedit haec. D. *Hercle vero ſerio*
Siquidem primam dedit, haut dubium quin emitti aequum ſiet.

Sic a Faerno eſt: Noſtri meliores & vetuſtiores *Prima*. *Prima*, & *Haut dubium eſt*. Utrumque recipio; illud prius omnibus Scriptoribus uſitatum. Vide ſupra IV, 1, 7. *Primus ſentio* &c.

21 *Di tibi Demea oro omnes*] Verbum *oro* delemus, quod nec in ullo l. s. eſt, nec a Donato ponitur, & verſum corrumpit. FAERNUS.

Di tibi, Demea, omnes ſemper omnia optata offerant.

Donatus: *Omnes omnia, antiqua elegantia, & figurate.* Repone,

Di tibi, Demea, omnia omnes ſemper optata offerant.

Sic ſupra III, 2, 1,

Nunc illud eſt, quod ſi omnia omnes ſua conſilia conferant.

Plaut. Capt. II, 2, 109.

Di tibi omnes omnia optata offerant.

24 *Iſtoc vilius*] Donatus: *Negatio eſt, floccum oſtendentis, aut quid tale. Hoc egit Terentius, ut, converſis officiis, uſque adeo prodigum redderet Demeam, Donec parcum redderet Micionem.* Recte hoc poſtremum: ſed de *Iſtoc vilius* elegantem ſenſum & originem ex Suetonio, doctiſſimo antiquario, profert Chariſius p. 180. *Iſto vilius: Rex qui vocabat ad cenam, ſi ſibi ea res exhibenda indiceretur, quam exhibere non poſſet, reſpondit, ut Tranquillus refert, Iſto vilius; hoc eſt, erit cena.* Pro *Hoc eſt*, editum eſt *Hominis*. Non dubito, quin Terentius ad hoc dictum reſpexerit. Ergo *Iſtoc vilius*, perinde hic eſt, ac *Priora dedi, hoc non dabo.*

26 *O mi pater feſtiviſſime*] Laborat hic verſus, niſi legatur, *o pater mi*, ut in Victoriano, & Decurtato collocatur. FAERNUS. Unus tantum ex noſtris, Regius, *Pater mi.*

28 *Quod proluvium*] Liber Vaticanus, *quod prolubium*. & ita etiam legit Donatus, ſic dicens: *Proluvium quod Graeci προθυμίαν: id eſt promptus animus ad largiendum.* quae expoſitio Donati cum prolu-

ɹrolubium? quae iſtaec ſubita eſt lárgitas? D. *dicám tibi*:
oſtenderém, quod te iſti fácilem et feſtiuúm putant,
ı fieri ex véra vita, néque adeo ex aequo ét bono;
'entando atque indulgendo et lárgiendo, Mício.
ıdeo ſi ob eám rem vobis méa uita inuiſa, Aéſchine, eſt;
ıon iuſta iniúſta prorſus ómnia omníno ób ſequor;
facio: effúndite, emite, fácite quod uobis lubet.
'd uultis pótius, quae uos própter adúleſcéntiam
uidetis', mágis inpenſe cúpitis, conſúlitis parum,
eprehendere ét corrigere quem, óbſecundare ín loco:
ne, quid id fáciam vobis. AE. *tibi, pater, permittimus:*
'is quid opus fáctv eſt. ſet de frátre quid fiét? D. *ſinó.*
: in iſtac finem faciat. M. *iſtuc recte. Plaúdite.*

time quadrat; cum *prolunime.* FAERNUS.
ex noſtris bonae notae *Pro-* ceteri *Proluvium.* Nonius Terentii loco, ut et Servius III, 217. *Proluvium* citat: Accio, Novio, Laberio, *m.* Idem ex Varrone: *e Lingua Latina lib.* v. *Pro- ſ Prolubidinem dici, ab eo eat; unde etiam Lucus Venerentinae dicatur.* Si hoc abeat, quo dignum eſt, *m.*
ex adſentando, indulgen- argiendo, Micio] Sic Faer- Duo ex noſtris non habent iatus Oxonienſis Manuſcri- *tque indulgendo*: Repono, *lſentando, atque indulgendo largiendo, Micio.*
ſentando, ut ſupra V, 4, 26. *fit dando atque obſequendo, poſteriores feram.*
ndo primam hic corripit, ut bus fieri ſolet: magna ver- paſto concinnitas accreſcit.
ea vita invisa eſt, Aeſchine] nter hic agebat Faernus; ſtri omnes, *Invisa, Aeſchi-* ut verſus ipſe poſtulat.
t corrigere me, & obſecunda- re in loco] Sic quidem o. l. s; ſed Donatus legit *ſecundare*, quod tamen non placet. FAERNUS.

Haec reprehendere & corrigere me, & obſecundare in loco.

Donatus legit *Secundare*, hoc eſt, inquit, *In melius convertere, vel obſequi.* Natum hoc ex Correctoribus, qui videbant ſyllabam verſui hic ſupereſſe: legebant itaque *Secundare*, quod nuſquam pro *Obſequi* occurrit. Sed aliud eſt, animadverſione dignum. *Si vultis*, ait, *me corrigere* &c. *Ecce me.* Prius *Me* inepte hic ponitur; ſi alterum *Me* ſequatur. Dixiſſet utique, *Si vultis me corrigere, faciam id vobis*; vel, *Siquem vultis corrigere, Ecce me, qui id vobis faciam.* Plautus Mil. III, 1, 69:

Opus erit tibi advocato, triſti, iracundo? Ecce me.

Non dixit, *Opus tibi me advocato*: putidum enim fuerit. Quare hic lego,

Et reprehendere & corrigere quem; obſecundare in loco:

39 *Plus ſcis quid facto opus eſt*] Sic Faernus: ſed noſtri univerſi paulo melius, *Plus ſcis quid opus facto eſt.* Ceterum *Iſtuc recte* Micioni tribuendum eſt, ut Donatus adnotat, non Aeſchino.

HECYRA TERENTI.

Fabulae interlocutores.

PHILOTIS meretrix.	PHIDIPPUS ſenex.
SYRA anus.	PAMPHILUS aduleſcens.
PARMENO ſervus.	MYRRHINA matrona.
LACHES ſenex.	SOSIA ſervus.
SOSTRATA matrona.	BACCHIS meretrix.

ACTA LUDIS MEGALENSIB. SEX. IUL. CAESARE CN. CORNELIO DOLABELLA AEDI. CURULIB. NON EST PERACTA. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. TIBIIS PARIB. TOTA GRAECA MENANDRU. FACTA EST. ACTA PRIMO SINE PROLOGO. DATA SECUNDO CN. OCTAVIO T. MANLIO COSS. RELATA EST. L. AEMILIO PAULO LUDIS FUNERALIB. NON EST PLACITA. TERTIO RELATA EST Q. FULVIO L. MARCIO AEDILIB. CURULIB. EGIT. L. AMBIVIUS TURPIO. PLACUIT.

HECYRA.

PROLOGUS.

HECYRA éſt huic nomen fabulaï: haec cúm data éſt
Nova, eí novum intervénit vitium et cálamitas,
Ut néque ſpectari néque cognoſci pótuerit:
Ita pópulus ſtudio ſtúpidus in funámbulo

1 Duos in hanc comoediam prologos fuiſſe conſcriptos, ex eo liquet, quod & in ejus inſcriptione, quam conſtat eſſe antiquiſſimam, & apud Donatum legimus, eam ter actam; diſerteque adjectum, primo actam eſſe ſine prologo, ergo iterum & poſtremo cum prologo. Quare haec tota verſuum ſeries, quae in omnibus libris unus eſt prologus, dividi debet in duos: quorum alter eſt ſuperior pars horum verſuum uſque ad nonum; alter, inferior. quod ita eſſe haec argumenta convincunt. Primum enim in priori parte dicit actor, comoediam hanc,

Animum óccuparat. núnc haec plane eſt pró noua:
Et is qui ſcripſit háuc, ob eam rem nóluit
Iterúm referre, ut iterum poſſet véndere.
Aliás cognoſtis éius: quaeſo hanc nóſcite.

Alter Prologus.

ORA'TOR ad vos vénio ornatu prólogi:
Sinite éxorator ſim: eódem ut jure uti ſenem
Liceát, quo jure ſum úſus adoleſcéntior;
Nouás qui exactas féci ut inueteráſcerent;
Ne cúm poëta ſcriptura euanéſceret.
In hís, quas primum Caécili didici nouas,
Partim ſum earum exáctus: partim vix ſteti.

eum data eſt nova', non potuiſſe ſpectari, occupato populo ſtudio funambuli; in poſteriori vero parte conqueritur ſeſe hanc bis antea agere aggreſſum, bis coactum fuiſſe deſiſtere; ſemel quidem cum primum eam agere coepit: ſpectaculo enim pugilum, & funambuli, actionem ejus diſturbatam fuiſſe; iterum vero cum allato de gladiatoribus dandis rumore, tumultuatus eſt populus. Ita utrobique, id eſt in priori, & poſteriori parte, narratur impedimentum primae actioni hujus comoediae, ex funambulo allatum; quod ſi in uno ſolo prologo fieret, vitio non careret. Praeterea Donatus, in primo verſu praefatus de arte & virtutibus prologi, ut ſemper in principiis ſolet, etiam de arte & virtutibus prologi praeſatur in nono. Ex quo apparet duo illum principia, duos prologos habuiſſe diſtinctos. Cum haec ſcripſiſſemus, animadvertimus in libro Terentii Vaticano, diſtinctam eſſe hanc verſuum ſeriem in duos prologos, eo modo atque ordine, quo nos ſupra adnotaveramus, interpoſita inter utrumque hac dictione: *Prologus*, ſane liber Bembinus in hac parte deficit; uſque ad eum verſum, *In experiundo ut eſſem.* Poſtea quoque invenimus in libro Victoriano hanc duorum prologorum diſtinctionem majuſculis litteris ita minio notatam, L. AMBIVIUS. PROLOGUS. diſtinctus eſt etiam in Baſilicano, in quo cum carmina Terentii ſcripta ſint in modum proſae orationis; octavus finit non expleto usque ad marginem verſu. Nonus vero grandi littera O, & extante extra marginem, ut fit in initiis, incipit. Eugraphius quoque duos prologos facit. FAERNUS.

Hecyra eſt huic nomen fabulae: haec cum data eſt
Nova, novum intervenit vitium & calamitas;

Sic Faernus & ſcripti: ſed repone,

Hecyra eſt huic nomen fabulae: haec cum data eſt
Nova, ei novum intervenit vitium & calamitas.

7 *Ut iterum poſſit vendere*] Lege, *Poſſet.*

3 *Sim uſus*] Sic Faernus: credo Typographi culpa, pro *Sum uſus.* ut noſtri codices habent.

Quia ſcibam dubiam fórtunam eſſe ſcaénicam,
Spe incérta, certum mihi laborem ſúſtuli.
Eaſdem ágere coepi, ut áb eodem alias diſcerem
Nouás, ſtudioſe; ne illum ab ſtudio abdúcerem.
Perféci ut ſpectaréntur. ubi ſunt cógnitae,
Placitaé ſunt. ita poétam reſtitui in locum,
Prope jám remotum injúria aduerſárium
Ab ſtúdio, atque ab labóre, atque arte ab múſica.
Quod si ſcriptorem ſpréuiſſem in praéſentia,
Et in déterrendo vóluiſſem operam ſúmere,
Ut in ótio eſſet, pótius quam in negótio;
Detérruiſſem fácile, ne alias ſcriberet.
Nunc quid petam, mea caúſa aequo animò atténdite.
Hecyram ád vos refero, quám mihi per ſiléntium
Numquam ágere licitum eſt; íta eam oppreſſit cálamitas.
Eam cálamitatem véſtra intellegéntia
Sedábit, ſi erit adiútrix noſtrae indúſtriae.
Cum prímum eam agere coépi, pugilum glória,

8 *Dubiam fortunam eſſe ſcenicam*] Antiquiſſimi libri *ſcaenicam* per *ae* diphthongum habent: & infra, *ſcaenicos*. ita & apud Virgilium *ſcaenis decora alta futuris* in antiquis libris ſcriptum eſt: ita & in vetuſtis marmoribus. eoque modo etiam ſcribendum aſſerit Varro libro De Lingua Latina: Item Priſcianus. Nam quod ad teſtimonia antiquorum lapidum facit, cum alia etiam citare poſſem, libet hic ponere inſcriptionem, quam mihi Petrus Victorius dedit, a ſe inventam Vulſiniis in hortulo quodam, notatamque diligenter: cum ipſi mirum videretur verbum, quod ducitur e Graeco ſermone, a Latinis hominibus, aliter atque ipſi faciant, ſcribi ſolitum: eſt enim Graecis *σκηνὴ* & *προσκήνιον*: littera vero *η*, in *e* productum mutari ſolet:

L. COMINIUS L. F. AN. C. CANULEIUS. L. F. T. TULLIUS. T. F. RANUS L. MIRRIUS L. [illegible] IIII. VIR. THEATRUM. ET PROSCAENIUM DE SUA PECUNIA FACIUNDUM COERAVERUNT.

FAERNUS.

15 *Ab ſtudio, atque ab labore, atque ab arte muſica*] Ultimum *ab* verſus ratio non admittit; quam particulam etiam Donatum ibi non agnoviſſe, quiſquis verba ejus, quamvis aliqua ex parte corrupta, attentius conſideraverit, judicabit. quae nos, partim ex ipſius Donati libris ſcriptis, partim ex ejus ſenſu emendata, ita legimus, *Ab ſtudio, atque ab labore.*) *bene oſtendit ſe populo profuiſſe, Caecilium poëtam ad laborem revocando. Atque arte muſica.*) *ab tertio commodo ſubaudiendum eſt, ut,*

Hic portus alii effodiunt: hic alta theatri
Fundamenta locant alii: immaneſque columnas
Rupibus excidunt, ſcaenis decora alta futuris.

Funámbuli eodem accédens exſpectátio,
Comitúm conuentus, ſtrépitus, clamor múlierum
Fecére, ut ante témpus excirém foras.
Vetere in noua coepi úti conſuetúdine,
In éxperiundo ut éſſem: refero dénuo.
Primo áctu placeo: cum ínterea rumór venit
Datum íri gladiatóres: populus cónuolat:
Tumúltuantur, clámant, pugnant dé loco:
Ego intérea meum non pótui tutarí locum.
Nunc túrba non eſt: ótium et ſiléntium eſt:
Agéndi tempus mihi datum eſt: vobis datur.
Potéſtas condecorándi ludos ſcaénicos.
Nolíte ſinere pér vos artem múſicam
Recidere ad paucos: fácite, ut veſtra auctóritas
Meae auctóritati faútrix adiutrixque ſit.
Sí númquam auare prétium ſtatui artí meae;
Et eum éſſe quaeſtum in ánimum induxi máxumum,
Quam máxume ſeruíre voſtris cómmodis:

qui verſus Virgiliani idcirco ab Donato adducti ſunt, ut oſtenderet, quod ſicut in iis ter dici debebat *iis alii*, & tamen non niſi bis dictum eſt, quia tertio loco commode ſubauditur, ita etiam fieri debet in hac particula *ab*, tertio loco ſubaudienda. Haec cum ſcripſiſſemus, poſtea nacti librum Victorianum, invenimus ita prorſus in eo ſcriptum fuiſſe, *atque arte muſica;* ſed deinde alia manu, alioque atramento interpoſitum fuiſſe *ab*. FAERNUS. Noſtri omnes *Ab arte muſica*. Repone,

Ab ſtudio, atque ab labore, atque arte ab muſica.

Quod, Donati bona venia, & Noſtri conſuetudini & verſui convenit.

26 *Quod ſi ſcripturam ſpreviſſem in praeſentia*] Vide quae ſequantur, *In deterrendo*, *In otio eſſet*, *Ne alias ſcriberet;* & tecum ſupple, *In deterrendo ſcripturam*, *In otio ſcriptura eſſet*, *Ne ſcriptura alias ſcriberet;* & tum demum ſenties ſic ab Auctore profectum;

Quod ſi ſcriptorem ſpreviſſem in praeſentia.

26 *Funambuli eodem acceſſit exſpectatio*] Illud *Acceſſit* orationis ſeriem interrumpit & conturbat; Repone,

Pugilum gloria,
Funambuli eodem accedens exſpectatio,
Comitum conventus, ſtudium, clamor mulierum
Fecere — —

Porro Donatus: *Comitum conventus; utrum eos comites dicit, qui ſunt pugilum aſſectatores? an ſervos qui dominos ſequuntur?* Jure dubitat, quinam ſint. Equidem neſcio, qua conſuetudine iſti vel ulli ſpectatores dicantur *Comites*. Vide an Auctor dederit, *Comiti conventus*, caſu genitivo a *Comitium*.

35 *Nunc turba nulla eſt*] Liber Bembinus & Donatus, *non eſt*. FAERNUS. Noſtri omnes *Nulla eſt*.

Sinite impetrare mé, qui in tutelám meam
Studiúm ſuum, et ſe in vóſtram commisit fidem,
Ne eum circumuentum inique iniqui inrideant.
Mea caúſa cauſam accipite, et date ſiléntium:
Ut lúbeat ſcribere álias, mihique ut diſcere
Nouás expediat, póſthac pretio emptás meo.

Actus I. Scaena I.

PHILOTIS meretrix. SYRA anus.

PH. *PER pól quam paucis réperias meretrícibus*
Fidélis eueníſſe amatorés, Syra.

47 *Mea cauſa cauſam hanc accipite*] Prononem *hanc*, nec habet liber Bembinus, & ratio verſus omnino reſpuit. ſubaudiendum tamen aliquid erit, ut ſit, cauſam ejus, vel cauſam poetae. FAERNUS.

48 *Ut lubeat ſcribere aliis, mihique ut diſcere Novas*] Donatus agnoſcit *Aliis*, cum explicat, Oratorie ἀπὸ τῆς ἰσότητος; lege Ἀπὸ τῆς ἸΣΟΤΗΤΟΣ. Et noſtri omnes *Aliis*. Repone tamen,

Ut lubeat ſcribere alias, mihique ut diſcere
Novas expediat.

Ut lubeat Terentio ſcribere alias novas. Sic ſupra v. 10.

Eaſdem agere coepi, ut ab eodem alias diſcerem
Novas.

& Adelph. Prol. v. 25.

Poetae ad ſcribendum augeant induſtriam.

Poetae, non *aliis Poetis*.

1 *Per pol quam paucos reperias meretricibus Fideles evenire amatores, Syra*] Donatus ad locum: *Quidam non Paucos, ſed Paucis legunt: ſic enim Apollodorus:* ΑΛΠΑΙΣΗΡΑΣ ΤΗΣ rei ΙΩΝΗΝΣ ΤΗΡΑΙΣΣΙ ΡΑΓΓΙΒΑΙΩΕ. Ita dedit Lindenbrogius ex codice ſcripto; quae prima ſpecie Sibyllae folia videantur; ea tamen, & ſententiae iudicio & verſus ratione, non difficulter in priſtinum ſtatum reduxi;

ΟΛΙΓΑΙΣ ΕΡΑΣΤΗΣ ΓΕΓΟΝ' ΕΤΑΙΡΑΙΣΙ, ΣΥΡΑ,
ΒΕΒΑΙΟΣ.

Paucis amator evenit meretricibus, Syra,
Fidelis.

Recte itaque *Paucis*, non, quod hodie habent Codices, *Paucos*. *Paucis meretricibus fideles evenisse*; hoc eſt, ſingulis ſingulos; non *Paucos amatores*, quaſi uni plures contigiſſe vellet. Porro ex iſto ΓΕΓΟΝΕ apparet hic legendum *Eveniſſe*, quod & verſui commodius eſt, & ſententiae.

5 *Numquam illa viva ducturum uxorem domum*] Noſtri magno conſenſu melius,

Numquam illa viva uxorem ducturum domum.

6 *Hem duxit*] Donatus legit *em duxit*, quemadmodum teſtatur Rivius etiam nonnullos Terentii libros habere. in libro Bembino corrupte ſcriptum erat *ex duxit*, ſed poſtea emendatum, ut & in Vaticano legitur, *em duxit*. FAERNUS. Veteres noſtri *Em*, ceteri *En*.

'ámphilus jurábat quotiens Bácchidi,
Ste, ut quiuis fácile poſſet crédere,
ı illa viua uxórem ductúrum domum.
. SY. ergo própterea te ſédulo
et hortor, né te cujuſquam míſereat:
es, mutiles, láceres, quemquem náċta ſis.
eximium néminem habeam? SY. néminem,
ı quiſquam illórum ſcito ad té venit,
ıaret ſeſe, abs te út blanditiis ſuis
imo pretio ſuám voluptatem éxpleat:
amábo nón contra inſidiábere?
ı pol eandem injúriumſt eſſe ómnibus.

usquam miſereat] Ita s, adnotans deeſſe *te*; l mihi videtur, magis'erim lectionem libri *e cujuſquam miſereas*: do antiqui id verbum Ennius; *Cogebant ho- nantes ut miſererent.*

iam. miſereas.
ex Bembino. Noſtri *cujuſquam te miſereat.*

& hortor, ne te cujus- iſereat.
im, ut paſſim, diſyl- is Trin. II, 2, 62.
iliorum miſereſcat, ne miſereat.

aliorum: tui nec miſe- udet.

n nacta ſis] Legimus, ibro Bembino, & ali- AERNUS.
mque nacta ſis: veterrimi *Quemquem,* s mavult. *Quemquem,* *cumque.* Plautus Men.

a ingerebat, quemquem Poen. II, 1, 37. *Quem- 'enderant.* Cledonius p. 1908. *Quiſquis, cuicui, quemquem: ut Terentius, Quemquem nacta ſis.*

10 *Nam nemo illorum quiſquam ſcito ad te venit*] Noſtri omnes concinnius,

Nam nemo quiſquam illorum ſcito ad te venit.

11 *Quin ita paret ſeſe*] Liber Bembinus unum tantum *ſe* habet. quo etiam modo ſtat verſus, non faciendo ſynaloepham. FAERNUS. Apage hanc ſuperſtitionem. Ut unum codicem in caelum efferat, nec ſynaloephas, nec quicquam curat. Revoca huc *Seſe*, ut noſtri univerſi.

14 *Tamen eandem pol eſſe omnibus injurium eſt*] O. l. s. & Donatus ita collocant,

Tamen pol eandem injuriumſt eſſe omnibus,

verſu & compoſitione meliore. FAERNUS. Sic & noſtri omnes. *Tamén pol eándem*; ut *Tamén Simo audi*; *Tamén numquam auſus.* Fruſtra igitur, qui ſic interpolabat:

Tamen pól eandém me injuriumſt eſſe omnibus.

Ubi cum magna artis peritia *Eandém* in fine acuit.

PH. *Injúrium autem eſt úlciſci aduerſários?*
Aut quá via captent té illi, eadem ipſós capi?
Eheú me miſeram, cúr non aut iſtaéc mihi
Aetás et forma eſt, aút tibi haec ſenténtia?

ACTUS I. SCAENA II.

PARMENO. PHILOTIS. SYRA.

PA. *SENEX ſi quaeret mé, modo iſſe dícito*
Ad pórtum, percontátum aduentum Pámphili.
Audín quid dicam, Scírte? ſi quaerét me, uti
Tum dicas: ſi non quaéret, nullus díxeris:
Aliás ut uti póſſim cauſa hac íntegra.
Set vídeon ego Philótium? unde haec áduenit?
Philótis, ſalue múltum. PH. *o ſalue, Pármeno.*
SY. *Salué mecaſtor, Pármeno.* PA. *et tu edepól, Syra.*
Philótis, dic mi ubi te óbleƈtaſti támdiu?
PH. *Mínime équidem me obleƈtáui, quae cum mílite*
Corínthum hinc ſum proféƈta inhumaníſſumo:
Biénnium ibi perpétuum miſera illúm tuli.
PA. *Edepól te deſidérium Athenarum árbitror,*
Philótium, cepíſſe ſaepe: et té tuum
Conſílium contemſiſſe. PH. *non dici poteſt,*

15 *Injurium eſt autem ulciſci adverſarios?*] Donatus & liber Bembinus, Baſilicanus, aliique fera omnes, hunc ordinem horum verborum habent: *injurium autem eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri, uno excepto.

16 *Aut qua via captent te illi*] O. L. s. & Donatus, *te captent illi;* ſoli Bembinus & Victorianus non habent *illi* quod tamen ſubaudiendum eſt. FAERNUS. Immo non ſubaudiendum; ſed repraeſentandum. Noſtri omnes, *Te captent illi:* Bembinus ejecit *illi*, ut metro inſerviret: quod tamen ſalvum eſt, ſalvis verbis omnibus.

Aut qua via captent te illi, eadem ipſos capi.

Via hic monoſyllabon, quod pronuntias ut noſtrum *Way*. Vide Heaut. I, 1, 49.

9 *Dic mihi Philotis, ubi te obleƈtaſti*] Ex *Philotis s* abjicitur, ut facta ſynaloepha, fit anapaeſtus in tertia. FAERNUS.

Dic mihi, Philotis, ubi te obleƈtaſti tamdiu.

Illud *s*, ſequenti vocali, non poteſt elidi. Quare olim Muretus *Philoti.* Atqui Noſter Vocativo Graeco nuſquam aliàs utitur; ſed *O Thaïs, Myſis, Archylis.* Quare lege, mutato ordine,

Philotis, dic mi ubi te obleƈtaſti tam diu.

16 *Huc redeundi & abeundi a milite*] Nos conjunƈtionem & demimus ex ratione verſus, & fide li-

s cúpida eram huc redeúndi, abeundi a milite,
ue hic videndi, antiqua ut conſuetúdine
írem inter vos líbere conuiuium:
illi haút licebat niſi praefinitó loqui,
illi placerent, PA. *haút opinor cómmode*
n ſtatuiſſe ordtioni militem.
et quíd hoc negoti eſt? módo quae narrauit mihi
ntus Bacchis? quód ego numquam crédidi
, ut ílle hac viua póſſet animum indúcere
em habere. PA. *habére autem?* PH. *eho tu, an nón*
habet?
Habét: ſet firmae haec véreor ut ſint núptiae.
ta di deaeque fáxint: ſi in rem eſt Bácchidis.
ui iſtuc credam ita éſſe, dic mihi, Pármeno.
Non éſt opus prolato: hoc percontárier
te. PH. *nempe ea cauſa, ut ne id fiát palam.*
é di amabunt, haút propterea té rogo,
oc próferam, ſet ut tácita mecum gaúdeam.
Numquám tam dices cómmode, ut tergúm meum
s in fidem commíttam. PH. *ah noli, Pármeno:*
tú non multo mális narrare hóc mihi,
s ego quaé percontor, ſcíre. PA. *vera haec praédicat:*
úd mihi vitiumſt máxumum. ſi mihi fidem

nbini & aliorum antiquorum. ...NUS. A noſtris quoque ab-...

Nam illic haud licebat niſi ...ito loqui] Donatus dicit legi ... pro *illic*. nec ſtat aliter ver-... AERNUS. Noſtri *Illic*.

Sed quid negotii hoc] O. l. s. ...atus, *ſed quid hoc negotii eſt*. ...r autem *d*, in *quid*, ut ſaepe. ...NUS. Noſtri quoque, *Quid*. *Quae narravit*.

...ore ut hac ille viva] Ex o. ... Donato ita collocamus, *fore hac viva*. FAERNUS. Sic ...ri.

Habet: ſed firmae hae vereor nuptiae] Duo ex noſtris co-... *Haec*. Recte; ut evitetur Ho-...leuton.

31 *Ita me di bene ament*] Tò *bene* non habet liber Bembinus, nec Donatus; ſed non ſtat verſus, niſi legas *amabunt*, ex eodem Donato. FAERNUS. Noſtri *Bene ament*.

33 *Numquam dices tam commode*] Ex o. l. s. *numquam tam dices commode*. FAERNUS. Sic & noſtri.

36 *Quam ego quae percontor ſcire*] Liber Bembinus & Victorianus, *percontor*. FAERNUS.

Duo ex noſtris *Percontor*. ceteri *Percontor*. Prius placet. Atque hoc differunt; ſi *Percontor* legeris, tum ordo erit, *Quam ego volo ſcire ea quae percontor*; Sin autem *Percontor*; tum hic ordo eſt, *Quam ego quae percontor volo ſcire hoc*.

37 *Et illud mihi maximum vitiumſt*] Donatus, & liber Bembi-

Das, te tacituram, dícam. PH. *ad ingenium redis.*
Fidém do: loquere. PA. *auſcúlta.* PH. *iſtic ſum.* PA. *hanc Bácchidem*
Amábat, ut cum máxume, tum Pámphilus,
Cum páter, uxorem ut dúcat, orare óccipit:
Et haéc communia ómnium quae ſúnt patrum,
Seném ſéſe eſſe dicere, illum áutem eſſe únicum:
Praesídium velle ſé ſenectutí ſuae.
Ille prímo ſe negáre. ſet poſtquam ácrius
Pater ínſtat, fecit ánimi ut incertús foret,
Pudórin anne amóri obſequeretúr magis.
Tundéndo atque odio dénique effecít ſenex:
Deſpóndit ei gnatam huíus vicini próxumi.
Uſque illud víſum eſt Pámphilo ne utiquám graue:
Donéc jam in ipſis núptiis, poſtquám videt
Parátas; nec moram úllam, quin ducát, dari:
Ibi démum ita aegre túlit, ut ipſam Bácchidem,
Si adéſſet, credo ibi eius commiſeréſceret.
Ubicúmque datum erat ſpátium ſolitúdinis,
Ut cónloqui mecum úna poſſet: Pármeno,

nus, & Baſilicanus, & aliqui alii, ita collocant, *vitiumſt maximum.* FAERNUS. Sic et noſtri.

43 *Se ſenem eſſe dicere; illum autem eſſe unicum*] Ex libro Bembino ita corrige hunc verſum;

Seſe ſenem eſſe dicere; illum autem unicum.

Itaque in aliquibus libris comperiſſe ſe aſſerit Rivius. FAERNUS.

Seſé ſenem éſſe dicere, illum autem unicum.

Sic Faernus. Sed male illud *Senem* in Theſi occultatur. Unus Regius, *Senem ſe eſſe.* Repone,

Seném ſeſe eſſe dicere, illum autem eſſe unicum.

Omnes noſtri *Eſſe* ponunt ante *Unicum.*

45 *Ille primo ſe negare*] Meliorem collocationem continet idem liber, *ille ſe primo negare.* FAERNUS.

Ille ſe primó negare.

Quae haec ſervitus eſt? Unico libro obſequi in mendo manifeſto *Primo;* cum caeteri ubique codices recte habeant,

Ille prímo ſe negare.

50 *Neutiquam*] Duo ex noſtris *Ne utiquam:* & ita ſemper ſcribendum: ſemper enim primam corripit.

58 *Non potero hoc ferre, Parmeno, perii miſer*] Noſtri omnes, *Non potero ferre hoc:* quod metro commodius.

59 *At te dii deaeque perduint, cum iſtoc odio, Laches*] Ex Bembino, & nonnullis aliis libris, legimus *iſto.* ſunt & aliqui, qui pro *perduint*, habent *perdant.* ſane libri ſcripti Donati, aut verbum non habent, aut habent *perduns;* qua lectione verſus optime conſtat: aut *perduint* in ſpondeum contrahendum. FAERNUS.

erit, quid ego egi? in quód me conieci malum?
'on pótero ferre hoc. Pármeno: perii miſer.
I. *At té di deaeque cúm tuo iſtoc odió, Laches.*
A. *Ut ad paúca redeam, uxórem deducit domum.*
'octe illa prima vírginem non áttigit:
uae cónſecutaſt nóx eam, nihiló magis.
I. *Quid ais? cum virgine úna adoleſcens cúbuerit*
lus pótus, ſeſe illa ábſtinere ut pótuerit?
'on véríſimile dícis: neque verum árbitror.
A. *Credo íta videri tíbi: nam nemo ad té venit*
'iſi cúpiens tui: ille inuítus illam dúxerat.
I. *Quid deinde fit?* PA. *diébus ſane paúculis*
'oſt, Pámphilus me ſólum ſeducít foras;
'arrátque, ut virgo ab ſe íntegra etiam túm ſiet:
'que ánte, quam eam uxórem duxiſſét domum,
'eráſſe, eas toleráre poſſe núptias.
't quam decrerim mé non poſſe diútius
'abére, eam ludíbrio haberi, Pármeno,
'uin íntegram itidem réddam, ut accepí, ſuis,
'eque honéſtum mihi, neque útile ipſi vírgini eſt.

At te di deaeque perduint cum iſto odio, Laches.

...eue eſt, quod monuit Faernus ...erosque Donati ſcriptos Codices ...on habere verbum *Perduint.* Prag...at ſane, ut ſubaudiatur: nimis in...umane profertur, ab ea quae non ...ata ſit, neque animo commota. ...epone,

At te di deaeque cum tuo iſtoc odio, Laches.

...ide ad Heaut. IV, 6, 7.

Cum tuo iſto invento.

...el ſic fortaſſe eſt legendum:

At te di deaeque faxint cum iſto odio, Laches.

... Plaut. Moſt. II, 3, 33.

Di te deaeque omnes faxint cum iſtoc omine.

...ntius occultius id notat, quod *Per...duint* apertius.

64 *Plus potus ſe illa*] Liber Bem...binus geminat dictionem *ſe*, ut & verſus requirit. FAERNUS. Noſtri *Se.*

65 *Nec verum arbitror*] Noſtri omnes *Neque verum.*

70 *A ſe integra*] Tres antiquiſſimi libri & Baſilicanus, *ab ſe integra.* & infra Victorianus, *ut accepi ab ſuis.* FAERNUS. Noſtri hic *Ab* habent; mox *A ſuis.*

73 *Set quam decrerim*] *Quam — eam*, ut paſſim Noſter. Nodum igitur in ſcirpo quaerit, qui hic mavult, *Set quum;* Codices Terentiani nusquam *Quum* exhibent, ſed *Cum.*

75 *Quin integram itidem reddam, ut accepi, ab ſuis*] Noſtri omnes *A ſuis.* Sed reponendum,

Quin integram itidem reddam ut accepi, ſuis.

Reddam ſuis, ut accepi. And. I, 5, 63.

Hanc mi in manum dat, mors continuo ipſam occupat;

PH. *Pium ác pudicum ingénium narras Pámphili.*
PA. *Hoc égo proferre, incómmodum mi eſſe árbitror;*
Reddí patri autem, cuí tu nil dicás viti,
Supérbum eſt: ſet illam ſpéro, ubi hoc cognóuerit
Non póſſe ſe mecum éſſe, abituram dénique.
PH. *Quid intérea? ibatne ad Bácchidem?* PA. *cotídie.*
Set út fit, poſtquam hunc álienum ab ſeſé videt,
Malígna magis et mágis procax facta ílico eſt.
PH. *Non édepol mirum.* PA. *atque éa res multo máxume*

Accepi; acceptam ſervabo.
& V, 4, 46.
De uxore, ita ut poſſedi, nil mutat Chremes.

78 *Incommodum eſſe mihi arbitror*] Ex o. l. s. ita collocamus, *mihi eſſe arbitror;* & ſtat verſus, ſi *mihi* monoſyllabum ſit. FAERNUS. Sic & noſtri.

84 *Maligna multo & magis procax facta ilico eſt*] Si vera lectio eſt; mirifica ſane verborum collocatio eſt, cum ordo ſit, *Ilico facta eſt multo magis maligna & procax.* Duo ex noſtris codices non habent illud *Multo.* Repone,

Maligna magis & magis procax facta ilico eſt.

Eun. II, 1, 21.

Magis ſeverus, nec magis continens.

& V, 4, 13.

Nec magis compoſitum quicquam, nec magis elegans.

Nonius tamen v. Procacitas, *Maligna multo* habet.

85 *Atqui ea res*] Multi libri, etiam ex antiquis, pro *atqui*, *atque*, & Baſilicanus. FAERNUS. Unus tantum ex noſtris *Atqui.*

88 *Ad exemplum ambarum mores earum exiſtumans*] Sic libri omnes; ſed nec verſus, nec ſententia conſtat. Guyetus totum, ut ineptum & inutilem, ejiciendum putat. Donatus agnoſcit; *Ad exemplum, quaſi ad imaginem & collationem & ſpeciem comparationis.* Sed ad quod, quaeſo, exemplum? Si dixiſſet, *Hujus mores ad exemplum alterius;* quid illud eſſet, intelligerem: ſed *Ambarum mores ad exemplum* mera caligo eſt; niſi, quod ſit exemplum, indices. Nimirum hic, ut alias, boni Magiſtri verbum priſcum & παλαιᾶ κόμματος ejecerunt:

Ad amuſſim ambarum mores earum exiſtumans. *Exiſtumare*, ut Heant. II, 3, 41. *Copia exiſtumandi conſuetudinem vitae cotidianae*, eſt conſiderare, judicare, expendere. *Ad amuſſim* autem & *Examuſſim*, idem quod diligenter, accurate, abſolute. Plautus Amphit. II, 2, 213. de Muliere:

Nae iſta edepol, ſi haec vera loquitur, examuſſim eſt optuma.

& Most. I, 2, 19.

Aedes cum ſunt factae probe, examuſſim.

& Men. Prol. v. 50.

Ut hanc rem vobis examuſſim diſputem.

Apulejus Met. II, *Ceram in modum proſectarum formatam aurium ei applicant examuſſim.* & IV. *Thraſyleon examuſſim capto noctis latrocinali momento.* Feſtus Pompejus; *Examuſſim, regulariter, Amuſſis enim regula fabrorum eſt: vel, ut alii volunt, ferramentum quo in poliendo utuntur.* Idem fere habet v. Amuſſim. Nonius: *Examuſſim, dicitur Examinate, ad regulam vel coagmentum: eſt enim Amuſſis regula Fabrorum, quam Architecti, dum opus probant, rubrica illinunt.* Siſenna apud Chariſium p. 178. *Amuſ-*

Quae ego imperem facere: égo tamen patrio ánimo victus fáciam,
Ut tibi concedam; néque tuae libídini aduerſábor.
L. *Atque éccum Phidippum óptume video: hinc iam ſcibo quid ſit.*
Phidíppe, et ego meis me ómnibus ſcio eſſe ádprime obſequéntem;
Set nón adeo ut mea fácilitas corrúmpat illorum ánimos:
Quod tú ſi idem faceres, magis rem in vóſtram et noſtram id éſſet.
Nunc video in illarum éſſe te poteſtate. PH. *heia véro.*
L. *Adii te heri de filia: ut veni, itidem incertum amiſti.*
Haut ita decet, ſi pérpetem hanc vis éſſe adfinitátem,

NUS. Noſtri male *Ex hoc. Sit* tam ſcribendum, quam pronuntiandum.

5 *Phidippe etſi ego meis omnibus ſcio me eſſe apprime obſequentem*] Verſui aptior collocatio eſt in omnibus fere l. s. & Donato, *etſi ego meis me omnibus ſcio eſſe apprime obſequentem.* FAERNUS.

Phidippe, etſi ego meis me omnibus. Sic Faernus & noſtri plerique omnes. Sed illud inſpice, *Etſi ſcio me ---- Quod tu ſi idem faceres.* Quorſum illud *Etſi?* Plane enim inconſequens oratio eſt. Notatum hoc & Veteribus. Chariſius p. 203. *Etſi, ut ait C. Iulius Romanus,* ἀνακόλουθον *eſt; quotieſcumque* τῷ *Etſi non reddimus Tamen: ut Terentii illud ex Hecyra eſt, Etſi ego me meis omnibus --- corrumpat animos.* Quid ergo? an ſinemus Terentium ἀνακόλουθον, hoc eſt Soloeciſmi reum peragi? Praeſertim cum tam proclivis & tam certa ſit ejus culpae purgatio? Repone,

Phidippe, et ego meis me omnibus.

Et ego, id quod *Etiam ego.* Oratorie, primo ſe fatetur levioris culpae reum eſſe, ut Phidippum gravioris arguat.

6 *Sed non adeo ut facilitas mea illorum corrumpat animos*] Ex libro Vaticano & Baſilicano ac Donati, ita collocamus, *mea facilitas:* ex omnibus autem l. s. *corrumpat illorum animos.* verſus eſt Iambicus tetrameter catalecticus, in quo contracta dictione *mea* in unam ſyllabam, eſt Iambus in quarta. FAERNUS. Noſtri, uno excepto, omnes, *Mea facilitas:* nec opus eſt, ut *Mea* in unam ſyllabam contrahatur.

7 *Quod ſi tu idem faceres*] Melior eſt ordo verborum in libro Bembino, *Quod tu ſi idem faceres.* FAERNUS. Noſtri male *Si tu. Tu* enim ſub ictu eſſe debet, ut v. 5. *Ego.* Ceterum pro *In rem noſtram & voſtram* noſtri magno conſenſu, *In rem voſtram & noſtram.* Hoc civilius & moratius eſt, ut illorum commodum prius ſpectetur. Repone igitur,

Quod tu ſi idem faceres, magis
rem in voſtram et noſtram id eſſet.

Rem in ipſe verſus efflagitat.

8 *Nam video in illarum poteſtate eſſe te.* PH. *Heia vero*] Non indignus quidem venia Poeta foret, ſi in medio verbo caeſuram hic poneret. Sed non credo eum data opera id feciſſe; cum in manu eſſet, venia ea non indigere. Repone igitur,

Nunc video in illarum eſſe te poteſtate. Heja vero.

10 *Haut ita decet ſi perpetuam vis eſſe adfinitatem hanc*] *Perpetuam*

Ambrem, poſtquam pár ingenium náctus eſt.
Intérea in Imbro móritur cognatús ſenex
Horúnce. ad hos ea rédiit lege herédítas.
Eo amántem inuitum Pámphilum extrudít pater.
Reliquit hic cum mátre uxorem: nám ſenex
Rús ábdit ſeſe: huc ráro in urbem cómmeat.
PH. *Quíd adhúc habent infírmitatis núptiae?*
PA. *Nunc aúdies. primo hós dies compluſculos*
Bene cónuenibat ſáne inter eas. interim
Mirís modis odiſſe coepit Sóſtratam:
Neque lites ullae intér eas, poſtulátio
Numquám. PH. *quíd igitur?* PA. *sí quando ad eam acceſſerat*
Confábulatum, fúgere e conſpectu ílico,
Uidére nolle: déuique ubi non quít pati,
Simulát ſe ad matrem accérſi ad rem diuínam, abit;
Ubi illíc dies eſt complúris, accersí iubet:
Dixére cauſam néſcio quam. iterúm iubet;

FAERNUS. Noſtri *Huic.* Sed recte *Huc* III, 1, 18. *Vixque huc contuleram.*

97 *Horum. ea ad hos redibat lege hereditas*] *Horunce ad hos ea,* eſt in libro Bembino. ita verſus melius procedit. in libro Victoriano *horunc* etiam ſcriptum fuiſſe conjicio. nam *m* in litura eſt. quod vero ſequitur *redibat*, omnes antiqui libri, & quidam ex recentibus, itemque Donatus habent, *rediebat.* FAERNUS.

Horunce: ea ad hos rediebat lege hereditas.

Horum omnes noſtri. *Ea* in octo deeſt; non incommode ſi *Rediebat* legeris. Sed Bembinus alio ordine *Ad hos ea*; & ex noſtris duo *Rediit.* Quare ſic etiam legas;

Horunce: ad hos ea rediit lege hereditas.

Sic Aud. IV, 5, 4.

Huius morte ea ad me lege redierunt bona.

99 *Reliquit cum matre hic uxorem*] Ex iisdem libris Bembino & Victoriano & ex Donato, lego *reliquit.* Ita et Robertus Stephanus impreſſit. FAERNUS. Donatus: *Relinquit*: *Legitur Reliquit.* Noſtri omnes *Reliquit.* Et praeterea pro *Reliquit cúm matre hic uxorem*, ubi *Matre* in Theſi mergitur, duo ex noſtris notae primariae,

Reliquit hic cum matre uxorem.

100 *Rus abdidit ſe huc raro in urbem commeat*] Noſtri univerſi *Seſe.* Repone,

Rus abdit ſeſe; huc raro in urbem commeat.

102 *Primum dies compluſculos*] In libro Bembino erat *primus dies compl.* poſtea *s* deleto, remanſit *primo*, quod habuit & Victorianus. FAERNUS. Noſtri omnes *Primum.* Ex Bembino *Primo* repone, *primo hos dies compluſculos.* Ita paſſim, *Aliquot hos dies*, *Hoſce aliquot dies* &c.

103 *Bene conveniebat*] Unus ex

emiſit. poſt quam accerſit ſaepius,
eſſe ſimulant mulierem. noſtra ilico
e ad eam: admiſit nemo. hoc ubi ſenex
, heri ea cauſa rure huc aduenit,
continuo conuenit Philumenae.
erint inter ſe, nondum etiam ſcio:
ie curae eſt, quorſum euenturum hoc ſiet.
mnem rem: pergam quo coepi hoc iter.
quidem ego: nam conſtitui cum quodam hoſpite
illum conuenturam. PA. *di vortant bene*
gas. PH. *vale.* PA. *et tu bene vale, Philotium.*

ACTUS II. SCAENA I.

LACHES. SOSTRATA.

O Deum atque hominum fidem, quod hoc genus eſt,
quae haec eſt coniuratio?
nes mulieres eadem aeque ſtudeant, nolintque omnia?

nveniebat; & ſic ſcri-

ris modis odiſſe coepit So- Cledonius p. 1915. *Odi, praeteriti perfecti eſt: nam ; Miris modis odiſſe aiunt em Soſtratam.* Vide an endoſo Cledonii loco repo- nic ſit,
nodis odiſſe aduleſcens So- am.

vel ſimile ex more ſub- *Aduleſcens* autem de mu- infra IV, 4, 39. de hac itidem de Phanio *Aduleſcens*. Phorm. V, 3, 11. Quin e And. III, 2, 8.
e huic eſt veritus optumae uleſcenti facere injuriam. mox v. 107. *Fugere e con- o, Videre nolle.* ubi non ſubintelligas; *Coepit.*
mulat ſe a matre accerſi vinam: abiit. Idem liber *re*, habet *ad matrem:* & *, abit.* utrumque placet.

Ita habebat & Victorianus. poſtea emendatum fuit in lectionem vulgatam. FAERNUS. Noſtri omnes, *A matre.*

111 *Dixere cauſam tum neſcio quam iterum jubet*] Noſtri omnes *Tunc cauſam.* Ejice illud *Tunc* vel *Tum;* quod & verſum gravat, & ſedem incertam habet, & ſententiae nihil confert.

112 *Poſtquam accerſunt ſaepius*] Aliquot ex noſtris, *Accerſivit;* inde ex ſcripturae ſimilitudine natum *Accerſunt.* Sed recte duo ex noſtris *Accerſit.*

1 *Quod hoc genus eſt, quae haec conjuratio*] O. l. s. & Donatus geminat verbum *eſt*, *quae haec eſt conjuratio.* eſt autem extrema pars octonarii Iambici, qui abjecto ex *quod eſt*, bene procedit. FAERNUS. Sic & noſtri.

2 *Ut omnes mulieres eademque aeque ſtudeant*] Concitatius eſt, quemadmodum legitur in libris Bembinis

Neque declinatam quicquam ab aliarum ingenio ullam reperias?
[Itaque adeo uno animo omnes ſocrus oderunt nurus.]
Uiris aduorſari aeque ſtudium eſt, ſimilis pertinaciaſt.
In eodemque omnes mihi uidentur ludo doctae ad malitiam.
Ei ludo, ſi ulla ſit magiſtra, hanc eſſe ſatis certo ſcio.

& Victoriano, *utin omnes.* FAERNUS.

Utin omnes mulieres.

Noſtri *Ut.* Lege, *Utne. Utin* hic nequit conſiſtere, quia ultimam ſemper producit.

4 *Itaque adeo uno animo omnes ſocrus oderunt nurus*] Verſus hic toto pede deficit; ab ambiguitate laborat; filum orationis interrumpit, denique ſpurius eſt & adulterinus: natus ex nota marginali. Dixerat Auctor;

Utn' omnes mulieres eadem aeque ſtudeant nolintque omnia?
Neque declinatam quicquam ab aliarum ingenio ullam reperias?

Vides hic *Omnium mulierum* crimen aliquod commune proferri: male igitur infertur ſingulare hoc *Socruum.* Id quoque vides, *Omnes mulieres* Eadem *ſtudere ac nolle*, amare & odiſſe. Pone jam illud ſpurium; & hoc ipſum negas. Quomodo enim omnes *Eadem* volunt ac nolunt: cum quicquid volunt *Nurus*, id prae ſimultate nolunt *Socrus*? Haec ſecum pugnant. Illud denique quod ſequitur, vide;

Viris eſſe adverſas aeque ſtudium eſt, ſimilis pertinacia eſt.

Hoc plane ad *Omnes mulieres* ſpectat, non ad *Socrus* & *Nurus* quae in ſententiam intro repſerunt. Hoc peccant, non qua *Socrus* ſunt, ſed qua Mulieres, qua Uxores. Tolle igitur hoc Emblema; & videbis tres iſtos verſus tam arcte apteque inter ſe cohaerere, ut divelli nec debeant nec poſſint. Agnoſcit tamen id Donatus, & ſimul *Ambigui* vitium, quod tamen ſic excuſatum it: *Neceſſaria*, ait, *ſententiae ἀμφιβολία, ad deſcribendam utramque perſonam.* Ergo ex hoc Donati colore & excuſatione, Senex hic tam incuſat & culpat nurum Philumenam, quam uxorem Soſtratam; quod falſum eſt, & ab ipſa Fabula refutatur. Ut tamen agnoſcas Donati hujus diſcipulum, *Ambiguum* illud bis a praeceptore mutuatur Sanctus Hieronymus: In Michaeam p. 1550. *Terentius in Hecyra, Quid hoc eſt? inquit, omnes ſocrus oderunt nurus. Quod quamquam ambiguum ſit; tamen propemodum naturale eſt, ut nurus ſocrum, & ſocrus oderit nurum.* Et adverſus Jovinianum p. 191. *Ut ſcias illud verum eſſe Terentii, quod conſulto ambigue extulit; Quid eſt hoc? omnes ſocrus oderunt nurus.*

5 *Viris eſſe advorſas*] In viris s abjicitur, ut ſtet verſus. FAERNUS.

Viris eſſe adverſas aeque ſtudium eſt, ſimilis pertinaciaſt.

Laborat hic verſus; aut primam in *Adverſas* corripit, aut ſecundam in *Viris*: quorum neutrum ex more; & ſi poſterius eligis, totum in Theſi latebit *Viris*; quod tamen praecipue eſt efferendum. Repone,

Viris adverſari aeque ſtudium eſt.

Infra II, 2, 29.

Non poſſum adverſari meis.

& IV, 4, 32.

Reduc uxorem, ac noli adverſari mihi.

Plautus Caſ. II, 2, 32. [illegible] &

SO. *Me miſeram, quae nunc, quamobrem accuſer, neſcio.* L. *hem, tu neſcias.*

SO. *Ita me di bene ament, mi Laches,*
Itaque una inter nos agere aetatem liceat. L. *di mala prohibeant.*

SO. *Meque abs te immerito eſſe accuſatam, poſtmodo reſciſces, ſcio.*

viro: *Noli ſis tu illi adverſari,* II, 3. 35.

> *Sed quid ais? jam domuiſti animum, potius ut quod vir velit*
> *Fieri, id facias; quam adverſere contra.*

7 *Et ei ludo*] Liber Bembinus non habet conjunctionem et. FAERNUS.

> *Ei ludo, ſi ullus eſt, magiſtram hanc eſſe ſatis certo ſcio.*

Noſtri omnes perperam, *Et ei ludo.* Sed aliud hic quaerendum: Quorſum quaeſo, jam dubitat, *Si ullus eſt ludus?* cum praecedente verſu ludum talem eſſe, ut notum & compertum ſumpſiſſet. Haec non belle conveniunt. Sed aliud dederat Auctor,

> *Ei ludo, ſi ulla ſit magiſtra, hanc eſſe ſatis certo ſcio.*

De ludo nullus dubitat; de magiſtra dubitandi cauſa bona erat: an cuiquam Magiſtrae obtemperare vellent; an omnes aequales eſſe mallent, aut πολυκοιρανίαν inſtituerent.

9 *Non ita me di bene ament*] Non fere invenias librum, in quo ſit dictio *bene.* ſed nec Donatus eam habet: qua dempta oportebit ſuſtentare verſum, qui eſt ſenarius, vel applicando ei ultimam particulam verſus praecedentis, vel producendo poſteriorem ſyllabam in *ita.* FAERNUS.

> *Me miſeram, quae nunc, quamobrem accuſer, neſcio. Hem,*
> *Tu neſcis? Non, ita me di ament, mi Laches.*

Sic verſus conſtituit Faernus: quoniam poſteriori deeſt ſyllaba; quam fruſtra ille penſare ſtudet, vel *applicando* vel *producendo.* Cur autem ſenarii hi inter ſeptenarios veniunt, nulla de cauſa, cum metrum non poſtea immutetur? Repone,

> *Me miſeram quae nunc quamobrem accuſer, neſcio.* LA. *Hem, tu neſcias?*
> SO. *Ita me di bene ament, mi Laches.*

Eſt ſeptenarius cum clauſula; ut paſſim. *Neſcias* lego, pro *Neſcis.* Semper enim in repetitione ex Indicativo Subjunctivum faciunt. Illud autem *Non* ſeptem e noſtris omittunt. *Bene* tres tantum habent. Nimirum olim inter correctores hic factio erat. Qui *Non* in textum adſciverunt, jubente ipſo verſu ejecerunt *Bene:* contra quibus *Non* diſplicebat, verſus gratia receperunt *Bene.* Inter priores Donatus erat: *Non: ita me di ament*: *Animadvertendum,* inquit, *veteres non minus εὐφημισμὸν in verbis, quam κακόφατον neglexiſſe.* Hoc ideo adnotat, quia junctim quis efferre poſſit, *Non ita me di ament.* Sed ſi *Non* huc inducas; etiam aliud *neglexerit* Terentius. Qui enim ad *Tu neſcias* reſpondet *Non,* idem dicit quod *Scio.*

11 *Poſtmodum reſciſces*] Idem liber *poſt modo* habet, ut & exigit verſus. In quo correpta extrema huius dictionis ſyllaba, ut apud Ovidium, *Poſt modo ſi perges*: eſt anapaeſtus in ſexta. FAERNUS.

> *Meque abs te immerito eſſe accuſatam poſtmodo reſciſces.* LA. *ſcio:*

L. *Te immerito? an quicquam pro iſtis factis dignum te dici poteſt?*
Quae me et te et familiam dedecoras, filio luctum paras.
Tum autem, ex amicis inimici ut ſint nobis adfines, facis:
Qui illum decreverunt dignum, ſuos cui liberos committerent.
Tu ſola exorere, quae perturbes haec, tua inprudentia.
SO. *Egon?* L. *tu, inquam, mulier, quae me omnino lapidem, non hominem putas.*
An, quia ruri eſſe crebro ſoleo, neſcire arbitramini
Quo quiſque pacto hic vitam veſtrorum exigat?
Multo melius hic quae fiunt, quam illi ubi ſum adſidue, ſcio:
Ideo quia, ut vos domi mihi eritis, proinde ego ero famae foris.
Iampridem equidem audivi cepiſſe odium tui Philumenam:
Minimeque adeo mirum; et, ni id feciſſet, magis mirum foret.
Sed non credidi adeo, ut etiam totam hanc odiſſet domum:

Te immerito? Noſtri omnes mendoſe *Poſtmodum*. Sed aliud ſpecta: Quorſum pertinet illud *Scio?* aut quomodo irato ſeni convenit? quis non videat *Te immerito* orationem inchoare? Repone, ut Soſtratae hoc detur,

Meque abs te immerito eſſe accuſatam poſtmodo reſciſces, ſcio.

Scio cum Indicativo ſequente, ut paſſim: Adel. IV, 1, 10. *Jam huc recurret, ſat ſcio.*

13 *Et familiam dedecoras*] In libro Bembino eſt, *& familiam omnem dedecoras:* verſu etiam non repugnante. FAERNUS.

Quae me & te & familiam omnem dedecoras. *Omnem* ex Bembino addidit Faernus; *Verſu*, inquit, *non repugnante*. Miror, qui vir, ſic ſatis metrorum peritus, hoc dicere potuerit. Omnes noſtri, non minus quam verſus ipſe, repudiant. Quin & ipſa ſententia abnegat. Si enim *Omnem* dicis, ſervos dicis & ancillas; ut Adel. V, 7, 12. *Traduce & matrem & familiam omnem ad nos.* An igitur & famulitium dedecorat Soſtrata? Immo *Familiam*, Genus ſcilicet & Majores.

16 *Tua inpudentia*] Tres ex noſtris, & pro varia lectione quartus, *Inprudentia.* Recte; neque enim verſus amat in ea ſede Trochaeum; neque Laches eo procedit, ut moratiſſimam uxorem *Impudentiae* accuſet. *Imprudentia* etiam bono marito, ſi iratus ſit, convenit, ut Heaut. IV, 1, 20.

Scio,
Te inſcientem atque inprudentem dicere ac facere omnia.

Impudentia vero non eſt humani viri dictum erga uxorem.

17 *Tu inquam mulier*] Verſum hunc ita invenias in plerisque libris ſcriptis:

SO. *Egone?* LA. *tu inquam mulier, quae me omnino lapidem non hominem putas.*

l ſi ſciſſem, illa hic maneret pótius, tu hinc iſſés foras.
:ide, quam immerito aegritudo haec óritur mi abs te, Sóſtrata:
habitatum abii, concedens vóbis et rei ſérviens;
tus veſtros ótiumque ut nóſtra res póſſét pati,
laberi haut párcens, praeter aéquom atque aetatém meam.
te pro his curáſſe rebus, né quid aegre eſſét mihi?
Nón mea opera, néque pol culpa evénit. L. *immo máxume:*
.ic fuiſti: in te ómnis haeret cúlpa ſola, Sóſtrata.
hic erant curáres; cum ego vos cúris ſolvi céteris.
puella animi ſuſcepiſſe inimicitias nón pudet?
dices cúlpa factum? SO. *haut équidem dico, mi Laches.*
iúdeo, ita me di ament, gnati caúſa: nam de té quidem,
ſcio, peccándo detriménti nil fieri poteſt.
ní ſcis, an ea caúſa, mi vir, me odiſſe adſimuláverit,
um matre plús una eſſet? L. *quid ais? non ſigni hóc ſat eſt,*

optime hic octonarius, ſi prijus ſyllabam praecedenti atls. ſane etiam Donatus leon *hominem putas.* FAER-

te? Tu inquam mulier.
dit Faernus: ſed miſere mevidet, cum *E* ſuperiori apphunc a *Gone* inchoat. Reut paſſim *Egon* corripitur,
Tu inquam mulier.

In quia ruri crebro eſſe ſoleo] , opinor, quam inconcinne oſteriorem acuat; *Crebro* auThesi lateat. Duo noſtri veni cum uno ex Regiis,
mia ruri eſſe crébro ſoleo.

uo quiſque pacto hic vitam um exigat] In libro Bembino *rarum.* FAERNUS.
rarum exigat. Sic & duo ni, *Veſtrarum:* ceteri omnes *um*, atque etiam Donatus. *Veſtrorum* pro *Veſtrum*, ut tam mares, quam feminas concludat.

20 *Multo melius hic quae fiunt, quam illic ubi ſum adſidue, ſcio*] Sic Faernus dedit; & ſic Codices. Sed recte Muretus *Illi* pro *Illic*, verſu ipſo expoſcente. Et früſtra eſt, qui ex Plauto patrocinari vult tam aperto errato.

21 *Ideo quia ut vos mihi domi eritis*] Unus ex noſtris, *Mihi eritis domi*, Alter, *Domi mihi eritis.* Hoc recte: quippe *Domi* in ictu eſſe debet; & ultimam paſſim corripit.
Ideo, quia ut vos dómi mihi eritis.

33 *Cum ego vos ſolvi curis ceteris*] Quinque ex noſtris, *Solvi a curis.* Ex Regiis unus, *Ego ſolvi curis vos ceteris.* Dedit auctor, ſuo more,
Cum ego vos curis ſolvi ceteris.

39 *Ut cum matre una plus eſſet?*] *Plus una.* ita collocatur in antiquis libris Bembino, & Baſilicano, & Donato. FAERNUS. Noſtri quoque, *Plus una eſſet.*

Quód heri nemo vóluit viſentem ád eam te intro admíttere?
SO. *'Enim laſſam oppidó tum eſſe aibant: eo ád eam non admiſſa ſum.*
L. *Tuós eſſe ego illi móres morbum mágis quam ullam aliam rem arbitror:*
'Et merito adeo: nám voſtrarum núlla eſt, quin gnatum velit
Dúcere uxorem: ét quae vobis plácita eſt, condició datur:
'Ubi duxere inpúlſu veſtro, véſtro inpulſu eaſdem éxigunt.

ACTUS II. SCAENA II.

PHIDIPPUS. LACHES. SOSTRATA.

PH. *ETSI' ſcio ego, Philúmena, meum iús eſſe, ut te cógam*

Ib. *Non ſigni ſat eſt*] Liber Bembinus & alii antiqui ita habent, *non ſigni hoc ſat eſt*. FAERNUS. Noſtri partim habent *Hoc*, partim abnegant.

40 *Viſentem te ad eam intromittere?*] Nos ex eodem libro ita legimus, *viſentem ad eam te intro admittere*. FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Te intro*.

41 *Enim laſſam oppido tum aiebant*] Non male videtur addi poſſe verbum *eſſe*, ut in libro Bembino eſt, *enim laſſam oppido tum eſſe aiebant*. nec verſus repugnat, ſi τὸ *oppido* ſit dactylus, ut *ilico*. ſed utramvis lectionem ſequare, prima hujus verſus ſyllaba ad praecedentem pertinet verſum: ſunt autem trochaici. ſane & in aliis antiquis legitur, *enim laſſam oppido aiebant tum eſſe*. FAERNUS.

Enim laſſam oppido tum eſſe aiebant. Sic Faernus; neque tamen opus eſt, ut aut *Oppido* dactylus ſit, aut prima verſus ſyllaba praecedenti apponatur: modo, ut eſt, *aiebant* diſyllabon ſit. Noſtri plerique, *Enim laſſam eam oppido tum aiebant*. Feſtus Pompeius: *Adfatim, dictum a copia fandi, ſive Abundanter. Livius: Adfatim edi, bibi, luſi. Terentius Adfatim dixit pro eo quod eſt Ad laſſitudinem.* Hodie *Adfatim* apud Terentium non exſtat. Et nihil propius eſt, quam ut cenſeas *Oppido* a Magiſtris pro *Adfatim* ſuppoſitum: nam *Laſſam adfatim* eſt quod Feſtus dicit, *Adfatim* apud Terentium pro *Ad laſſitudinem* eſſe.

42 LA. *Tuos eſſe illi mores morbum*] Ex eodem libro interponimus pronomen *ego*, *tuos eſſe ego illi mores*, nec repugnat trochaicus, ſi *tuos* monoſyllabum ſit: *illi* vero priorem corripiat, uno *l* abjecto, ut ſaepe alibi. FAERNUS. A noſtris abeſt *Ego*. Utroque modo *Tuos* monoſyllabon erit.

1 *Etſi ſcio Philumena*] Ex o. l. ſ. & Donato addimus pronomen *ego*, hoc modo, *etſi ſcio ego Philumena*. FAERNUS. Et noſtri omnes *Ego*.

2 *Quae ego imperem facere*] Iambicus eſt tetrameter catalecticus, qui bene procedet, & habebit Iambum in quarta, ſi duos proceleuſmaticos admiſeris, unum in tertia ſede, alterum in quinta. FAERNUS. Nulla hic, quod ad verſum attinet, difficultas eſt.

4 *Ex hoc jam ſcibo quid ſiet*] Convenientior verſui eſt lectio libri Bembini, quam & Donatus, ut varietatem lectionis, adducit, *hinc jam ſcibo*; propter verſum tamen, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ego legerim *ſit*, ubi eſt *ſiet*. FAER-

ego imperem facere: égo tamen patrio ánimo victus fáciam,
bi concedam; néque tuae libídini aduerſábor.
que éccum Phidippum óptume video: hinc jam ſcibo quid ſit.
ppe, et ego meis me ómnibus ſcio eſſe ádprime obſequéntem;
n adeo ut mea fácilitas corrúmpat illorum ánimos:
tú ſi idem faceres, magis rem in vóſtram et noſtram id éſſet.
vídeo in illarum éſſe te poteſtate. PH. *heia véro.*
ii te heri de filia: ut veni, ítidem incertum amíſti.
ita decet, ſi pérpetem hanc vis éſſe adfinitátem,

Noſtri male *Ex hoc. Sit* tam lum, quam pronuntiandum.

idippe etſi ego meis omnibus eſſe apprime obſequentem] iptior collocatio eſt in omnie l. s. & Donato, *etſi ego omnibus ſcio eſſe apprime tem.* FAERNUS.

ppe, etſi ego meis me omnibus. rnus & noſtri plerique omnes. d inſpice, *Etſi ſcio me ---- ſi idem faceres.* Quorſum ſ? Plane enim inconſequens ſt. Notatum hoc & Vete- Chariſius p. 203. *Etſi, ut ait us Romanus,* ἀνακόλουθον *tiaſcumque τῷ Etſi non red- amen: ut Terentii illud ex eſt, Etſi ego me meis omni- corrumpat animos.* Quid n ſinemus Terentium ἀνα-, hoc eſt Soloeciſmi reum Praeſertim cum tam pro- tam certa ſit ejus culpae ? Repone,

ppe, et ego meis me omnibus. id quod *Etiam ego.* Orarimo ſe fatetur levioris culn eſſe, ut Phidippum graguat.

non adeo ut facilitas mea corrumpat animos] Ex libro o & Baſilicano ac Donati, camus, *mea facilitas:* ex omnibus autem l. s. *corrumpat illorum animos.* verſus eſt Iambicus tetrameter catalecticus, in quo contracta dictione *mea* in unam ſyllabam, eſt Iambus in quarta. FAERNUS. Noſtri, uno excepto, omnes, *Mea facilitas:* nec opus eſt, ut *Mea* in unam ſyllabam contrahatur.

7 *Quod ſi tu idem faceres*] Melior eſt ordo verborum in libro Bembino, *Quod tu ſi idem faceres.* FAERNUS. Noſtri male *Si tu. Tu* enim ſub ictu eſſe debet, ut v. 5. *Ego.* Ceterum pro *In rem noſtram & veſtram* noſtri magno conſenſu, *In rem voſtram & noſtram.* Hoc civilius & moratius eſt, ut illorum commodum prius ſpectetur. Repone igitur,

Quod tu ſi idem faceres, magis rem in voſtram et noſtram id eſſet.

Rem in ipſe verſus efflagitat.

8 *Nam video in illarum poteſtate eſſe te.* PH. *Heia vero*] Non indignus quidem venia Poeta foret, ſi in medio verbo caeſuram hic poneret. Sed non credo eum data opera id feciſſe; cum in manu eſſet, venia ea non indigere. Repone igitur,

Nunc video in illarum eſſe te poteſtate. Heja vero.

10 *Haut ita decet ſi perpetuam vis eſſe adfinitatem hanc*] *Perpetuam*

Celáre te iras. si quid eſt peccátum a nobis, prófer:
Aut éa refellendó tibi aut purgándo corrigémus,
Te iúdice ipſo. sin eaſt retinéndi cauſa apút vos,
Quia aégra eſt: te mi iniúriam facere árbitror, Phidíppe;
Si métuis ſatis ut meaé domi curétur diligénter.
At íta me di ament, haút tibi hoc concédo, etſi illi páter es,
Ut tu íllam ſalvam mágis velis; id ádeo gnati caúſa:
Quem ego intellexi illam haút minus quam ſe ipſum magni fácere.
Neque ádeo clam te eſt, quam éſſe eum latúrum graviter crédam,
Hoc si reſcierit: eó domum ſtudeo hánc, prius quam ille huc rédeat.
PH. *Lachés, et diligéntiam veſtram ét benignitátem*

verſus reſpuit; qui in ea ſede vel Creticum poſtulat, vel Paeonem quartum. Noſtri omnes *Hanc* ponunt poſt *Perpetuam*. Repono,

Haut ita decet ſi perpetem hanc vis eſſe adſinitatem.

Perpes idem quod *Perpetuus*, ut Plautus *Noctem perpetem*, *Alea perpeti:* & alii *Diem*, *Annum perpetem*.

12 *Aut ea refellendo aut purgando vobis corrigemus*] In hoc genere crebro occurrunt peccata contra metrum; ideo quod neſcirent veteres Correctores, nullam hic in medio verſu, ſive in caeſura, licentiam permitti. *Purgando*, niſi primam corripit, quod abſurdiſſimum, ſtare in ea ſede nequit. Sed remedium ſponte ſuccurrit,

Aut ea refellendo tibi aut purgando corrigemus. Tibi, ut patrifamilias, qui ceteros regas: ſic ſuperiore verſu, *Celare te iras*, & *Te judice ipſo.*

13 *Sin ea eſt cauſá retinendi apud vos*] *Cauſá* in fine acuitur, nulla neceſſitate aut cauſa. Repone,

Sin ea eſt retinendi cauſa apud vos.

17 *Ut tu illam ſalvam magis velis, quam ego: id adeo gnati cauſa*] Illud *Quam ego* nimis onerat verſum, etſi non ſuffocet & elidat. Sententiae autem adeo non neceſſarium eſt, ut noceat & incommodet. *Haut tibi concedo, ut tu illam ſalvam magis velis.* Quid opus eſt iſto *Quam ego?* Id enim totum anticipatur in *Haut tibi concedo;* & putide ruſus ingeritur. Lege igitur,

Ut tu illam ſalvam magis velis: id adeo gnati cauſa.

18 *Quam ſe ipſum magnificare*] Ita & Liber Bembinus, & fere omnes alii antiqui & recentes. FAERNUS.

Quam ſe ipſum, magnificare.

Atqui tres noſtri vetuſtiſſimi *Magni facere*. Recte. Nuſquam alias apud Noſtrum venit *Magnificare;* nec verſus amat in ea ſede Dactylum. Noſter ſolet dicere, *Magni, maximi facere:* Et Plautus; niſi ſemel atque iterum, ubi idem, quod hic, mendum inſedit.

19 *Neque adeo me clam eſt*] O. l. s. *clam me eſt*, quod vero ſequi-

Noui: ét quae dícis, ómnia eſſe, ut dícis, animum indúco:
Et te hóc mi cupio crédere: íllam ad vós redire ſtúdeo,
Si fácere poſſim ulló modo. L. *quae rés te id facere próhibet?*
Eho, númquídnam accuſát virum? PH. *minumé: nam poſtquam attendi*
Magis, ét vi coepi cógere ut rediret; ſanćte adiúrat,
Non póſſe aput vos Pámphilo ſe abſénte perduráre:
Aliúd fortaſſe alii viti eſt: ego ſum ánimo leni nátus:
Non póſſum aduorſári meis. L. *hem*, *Sóſtrata.* SO. *heu me míſeram!*
L. *Certúmne eſt iſtuc?* PH. *núnc quidem ut vidétur: ſet numquíd vis?*
Nam eſt quód me tranſire ád forum iam opórtet. L. *eo tecum úna.*

tur *reſciverit*, libri Bembinus & omnés alii antiqui, *reſcierit*, appoſite ad rationem verſus. FAERNUS. Noſtri quoque *Clam me eſt* & *Reſcierit.* Sed & illud reſpice, *Graviter laturum credam.* Credaſne hunc accentum ab auctore eſſe, cum nullo negotio aliter potuit?

Neque adeo clam me eſt, quam eſſe eum laturum gráviter credam.

Sed quid ſodes illud eſt, *Non clam me eſt, quam credam?* Quomodo *Clam* ei eſſe poſſit, quid ipſe *Credat?* Recta erat locutio, *Non clam me eſt, quam graviter laturus ſit:* ut infra IV, 1, 52. *Non edepol clam me eſt, ut hic laturus hoc ſit.* & And. I, 5, 52. *Non clam te eſt, quam utraeque res utiles ſint.* Repone igitur,

Neque adeo clam te eſt, quam eſſe eum laturum graviter credam.

20 *Eo domum ſtudeo haec prius quam ille huc redeat*] In antiquiſſimis libris, Bembino & Victoriano & Decurtato, pro, *huc redeat*, legitur, *ut redeat.* & eſt ordo; eo ſtudeo ut haec redeat domum prius quam ille. FAERNUS. Noſtri omnes *Huc*, & Donatus cum Edd. vett. *Ut* a Correctoribus venit, qui neſciebant unum mendum corrigere, niſi inducendo alteram. Lege cum Edd. vett.

Hoc ſi reſcierit: eo domum ſtudeo hanc, priuſquam ille huc redeat.

Hanc, non *Haec:* & *Redire*, *Revocare* vel ſimile quid, ut paſſim, ſubauditur.

24 *Quae res te facere id prohibet?*] Noſtri meliores magno numero, *Quae res te id facere prohibet?* Numeris paulo melioribus.

28 *Aliud fortaſſe aliis vitii eſt*] Septem ex noſtris *Alii.* Recte. Et Lachetem ipſum intelligit. Sic etiam Donatus legit; *Mollius dixit Alii, quam ſi Tibi dixiſſet.* Hodie in Donato *Aliis* eſt editum: ſed res ipſa refragatur.

31 *Nam eſt quod me ad forum tranſire jam oportet.* L. *eo tecum una*] Ex libro Bembino ita lego,

Nam eſt quod me tranſire ad forum jam oporteat. LA. *eo tecum una.*

Actus II. Scaena III.

Sostrata.

EDEPOL ne nos ſumus inique aeque ómnes inuiſae viris,
Própter paucas: quae ómnes faciunt dignae ut videamúr malo.
Nam ita me di ament, quód me accuſat vir nunc, ſum extra nóxiam.
Sét non facile eſt éxpurgatu: ita ánimum induxerúnt, ſocrus
Omnis eſſe iniquas; haut pol mé quidem; nam numquám, ſecus
Hábui illam, ac ſi ex mé eſſet nata: néc, qui hoc mi eueniát, ſcio;
Niſi pol filiúm multimodis iam éxpeto, ut redeát domum.

Ita etiam collocant alii omnes libri, & maxime antiqui, in quibus tamen ſcriptum eſt, *oportet*. verſus eſt ejuſdem cujus ſupra generis, & ipſe habens Iambum in quarta, In quo tamen verſu verbum *ea*, in unam ſyllabam contrahendum eſt. FAERNUS.

Cetera recte, & noſtris conſentientibus, Sed *Oportet* univerſi. Recte: volente ipſo verſu. Ut *Eſt qui dicit*, & *Eſt qui dicat*, aeque bene dixeris; ita *Eſt quod oportet* tam recte, quam *Eſt quod oporteat*.

1 *Edepol ne nos ſumus mulieres inique aeque omnes invi/..e viris*] Tò *mulieres* delemus ex auctoritate libri Bembini. quam dictionem alioqui nec oratio expoſcit: utique enim ſubintelligitur, nec ratio trochaici admittit. FAERNUS. Recte hic Bembinus. Et perperam altera Correctorum factio, qui *Mulieres* retinebant, *Inique* extrudebant; ut noſtri fere omnes. *Aeque inique*, ut Heaut. IV, 3, 7. *Aeque commode*.

3 *Nam ita di me ament*] O. l. s. & Donatus, *nam ita me di ament*. FAERNUS. Noſtri omnes *Me di ament*. Et praeterea pro *Nunc vir*, Codex C. C. *Vir nunc*. Recte, ut *Vir* ſit in ictu.

5 *Haut pol me quidem*] Ex *quidem m* elidendum, licet conſonans conſequatur, ut ſit dactylus in quinta ſede huius trochaici, cujus haec pars eſt. FAERNUS. Hoc uſitatum & tritum eſt.

7 *Niſi pol filium multis modis jam expecto ut redeat domum*] Ex ratione verſus, qui eſt trochaicus catalecticus, legendum *multimodis*; quam dictionem & in Andria repoſuimus, ex libro Bembino, ubi in vulgata lectione pariter erat *multis modis*. FAERNUS.

Recte *Multimodis*; nam noſtri *Multis modis*. Sed aliud reſtat aliquanto majus, Pro *Exſpecto*, lege, & ſententia & verſu gratulantibus, *Expeto ut redeat domum*. Vide ad Eunuchum IV, 6, 5.

1 *Nemini ego plura acerba eſſe credo ex amore homini unquam oblata*
Quam mihi. heu me infelicem, hancine ego vitam parſi perdere?]
Prioris verſus verba alii libri ſcripti aliter collocant: ſed nos antiquam lectionem, & Donatum ſequimur,

ACTUS III. SCAENA I.

PAMPHILUS. PARMENO. MYRRHINA.

м. NEMINI plura ego acérba credo eſſe éx amore homini úmquam oblata,
ám mi. heu me infelícem, hancine ego vítam parſi pérdere?
cine cauſa eram égo tantopere cúpidus redeundi domum? ah,
ánto fuerat praéſtabilius, úbiuis gentium ágere aetatem,
am húc redire? atque haéc ita eſſe míſerum me reſciſcere?
m ómnibus nobis, quíbus eſt alicunde áliquis obiectús labos,
ıme quod eſt intérea tempus príuſquam id reſcitúmſt, lucroſt.

uibus hoc tantum ab impreſſa
one variatur, quod in iis eſt,
o eſſe. ſaue hic verſus, contra-
in unam ſyllabam pronomine
ita ut *nemini ego* ſit dactylus,
rochaicus tetrameter acatalecti-
: poſterior vero verſus, dictione
' monoſyllaba effecta, eadem-
per ſynaloephen eliſa, & ipſe
ıaicus eſt, catalecticus tamen,
'quentes; quartus vero et ipſe
ıaicus catalecticus, coaleſcenti-
in unam ſyllabam duabus ex-
ıis ſyllabis in voce *gentium*,
:RNUS.
'emini ega plura acerba creda eſſe.
dedit Faernus, Noſtri *Credo eſſe;*
lidem *Plura ego*. Repone,
'emini plura ego acerba credo eſſe.
ini pronuntiatur hic *διαυλλάβως*,
i eſſet *Nemni.* Sic Plaut. Poen.
5, 11.
'eminem venire, qui iſtas adſeveret manu.
Haccine caúſa ego erám tanto-
] Vide modo accentus, & ſta-
repones,
accine caúſa eram égo tantopere.
Cui quanto fuerat praeſtabilius,
is gentium agere aetatem] Hic
verſus, octonarius plenus, Tro-
chaicus ſemper eſt, nuſquam Iam-
bicus; niſi ubi, ut hic, mendum ſub-
repſit. Tolle illud *Cui*, & ſubſti-
tue *Ah : Redeundi domum. ah, Quanto fuerat:* quo pacto & metro,
& loquentis ſimul affectui vim &
ſpiritum addes. Sic Andr. II, 1, 7.
Niſi Philumenam. Ah, Quanto ſatiuſt.

6 *Nam nos omnes, quibus eſt*]
Ordo eſt, *Lucro eſt nos omnes.* Sic
libri plerique, & ſic Donatus: *Hoc, ait, genus orationis abſolutum dicitur*
(Legendum opinor, *Soloecum dicitur*)
Tale eſt apud Virgilium (X, 244.)

Craſtina lux, mea ſi non irrita dicta putaris,
Ingentes Rutulae ſpectabis caedis acervos.

Ubi apud Servium quoque Velius
Longus & alii Magiſtri legebant
Spectabis. Atqui & Virgilius *Spectabit;* ut nunc codices vetuſti; &
Terentius, opinor (neque enim
ſciens prudens *σολοικίζειν* maluit)

Nam omnibus nobis, quibus eſt alicunde.

Ita codex ex Regiis unus; Duo alii
Nam nobis omnibus. Infra III, 3, 20.

Omnibus nobis ut res dant ſeſe.

PAR. *At ſic citius qui te expedias his aerumnis, reperias.*
Si non rediiſſes: haec irae factae eſſent multo ampliores:
Sed nunc adventum tuum ambas, Pamphile, ſcio reveritu-ras.
Rem cognoſces: iram expedies: rurſum in gratiam reſtitues.
Levia ſunt, quae tu pergravia eſſe in animum induxti tuum.
PAM. *Quid conſolare me? an quiſquam uſquam gentiumſt aeque miſer?*
Prius quam hanc uxorem duxi, habebam alibi animum amori deditum:
Iam in hac re, ut taceam, cuivis facile eſt ſcitu, quam fuerim miſer:
Tamen numquam auſus ſum recuſare eam, quam mi obtrudit pater.
Vix me hinc abſtraxi, atque inpeditum in eo expedivi animum meum;

9 *Si non rediſſes, hae irae factae eſſent multo ampliores*] Verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ſi pro verbo *rediſſes*, in ſcanſione ſit *rediiſſes:* & in *hae irae* non fiat ſynaloepha. FAERNUS.

Si non rediſſes hae irae. Repone, *Si non rediiſſes haec irae.* *Haec* unus ex noſtris, alter vetuſtus *Hae.* *Haec* femininum pro *Hae* jam ſaepe habuimus.

15 *Cuivis facile ſcitu*] Addo *eſt*, ex libro Bembino, Vaticano & Baſilicano, quod & in Victoriano erat, ſed poſtea abraſum fuit. FAERNUS. *Facile ſcitu eſt.* Tres ex noſtris cum Edd. vett. *Facile eſt ſcitu.* Concinnius paulo.

17 *Vix me illinc abſtraxi*] Hic verſus poteſt utcumque ſuſtentari, ut ſit trochaicus tetrameter hypercatalecticus. ſed hujusmodi verſus inter Iambicos non placet mihi. quare legerim, ut in libro Bembino, *vix me illi abſtraxi;* ita erit octonarius Iambicus, ut ceteri. *illi* autem, vel dativus erit, pro *ab illa*, vel adverbium de loco, ſicut alibi in loco. FAERNUS. Noſtri *illinc*. Lege: *Vix me hinc abſtraxi.* *Hinc* ut v. 15. *In hac re.*

Ib. *Inpeditum in ea expedivi animum meum*] Lege, *In eo*, ſcilicet *In eo amore impeditum*, non in ea Bacchide, ut v. 14. *Habebam alibi animum amori deditum.* ſic And. V, 1, 10.

Adulescentulo In alio occupato amore.

19 *Tum matrem ex ea re, aut me uxorem*] Idem liber, itemque Victorianus haec verba ſic collocant, *tum matrem ex ea re me aut uxorem.* FAERNUS. *Tum matrem ex ea re me aut uxorem.* Lege, *Tum aut matrem.*

23 *Tot meas injurias quae numquam in ullo patefecit loco*] Donatus: *Non dixit Quas ſed Quae: ut ad omnia, non ad Injurias referatur extrema concluſio.* Fallit magnus Magiſter: *Quae* enim non eſt Neutrum plurale, ſed ſingulare Femininum, *Quae numquam patefecit tot meas injurias.* Porro tres ex noſtris *Numquam ullo*, non *In ullo*. Repone,

Numquam ullo patefecit loco.

huc contuleram: em nóua res ortaſt, pórro ab hac
quae me áſtrahat:
ut mátrem ex ea re me aút uxorem in cúlpa inuenturum
árbitror:
um íta eſſe inuenerô, quid reſtat, niſi porro ut fiám
miſer?
átris ſerre iniúrias me, Pármeno, pietás iubet:
xóri obnoxiús ſum; ita olim ſuó me ingenio pértulit:
ís iniuriás quae numquam núllo patefécit loco.
gnum neſcio quíd neceſſe eſt éueniſſe, Pármeno,
ra inter eas intercéſſit, quaé tam permanſit diu.
lut quidem hércle paruom, ſí vis veram uérba ad ratio-
nem éxigi.
áxumae, quae máxumae ſunt ínterdum irae, iniúriae
t: nam ſaepe eſt, quíbus in rebus álius ne iratús qui-
dem eſt,

ud quidem hercle parum eſt, ro veram rationem exequi] dem libri & aliquot aliorum te, itemque Donati, delebum *eſt*, & pro *parum*, ſcri- *arvom*, quod & alii libri & idem Donatus: licet per ſcriptum. ſane qui expoſi- Donati ſuper hoc verbo *par-* ſideraverit, intelliget eum ve legere, non negative. onjecit Lolgius legendum, *m hercle parvum*, ut ſub- am ſit ex ſententia Donati nam ſi negative legas, pu- um conſequente ſententia, o quod infra dicit, *Fortaſſe iquod verbum;* quam & ego ram probo, eo magis quod quodam libro ſcriptum erat facilis lapſus fuerit per ad- n unius litterae ex *at* in lujus autem verſus prima praecedenti attribuitur, ut nt octonarii Iambici quadra- RNUS.

Haut. Sed quid eſt, *Si* ? Donatus: *Vero vel nomen Conjunctio, vel Adverbium.* Nonne haec loco obſcuro magnam lucem inferunt? Quid porro eſt, *Veram rationem exſequi?* quis ſic locutus eſt? Vide an rem ipſam conjectura tetigerim:

Aut quidem hercle parvom; ſi vis
veram verba ad rationem exigi.

Dixerat Pamphilus, *Magnum quid eveniſſe;* reſpondet ſervus, Aut quidem *Parvum*, ſi veris ſuis nominibus res appellari vis, ſi vis verba exigi ad veram rationem: ut Cicero *Exigere columnas ad perpendiculum.* Ovid. Met. IX, 500.

Sunt ſuperis ſua jura. quid ad
caeleſtia ritus
Exigere humanos diverſaque foe-
dera tento?

27 *Non maxumas, quae maxumae ſunt interdum irae, injurias Faciunt*] Sic hodie libri omnes: prorſus contra loci ſententiam. Donatus: *Injuriae faciunt iras, non irae injurias; ſed hic ὑπαλλακτικῶς dixit.* *Alii*, *Faciunt*, pro *probant*, *oſtendunt.* Atqui quis ſanae mentis ſcriptor *Faciunt* hic poſuiſſet pro *Oſtendunt?* Aut quo modo, ſi Hy-

Cum de eádem cauſa eſt iracundus factus inimiciſſimus.
Pueri inter ſeſe quas pró leuibus nóxiis irás gerunt?
Quaprópter? quia enim qui eós gubernat ánimus, infirmúm gerunt.
Itidem illae mulierés ſunt, ferme ut púeri, leui ſenténtia:
Fortáſſe unum aliquod vérbum inter eas íram hanc conciuiſſe, ere.
PAM. *Abi, Pármeno, intro, ac mé veniſſe núntia.* PAR. *hem quid hoc éſt?* PAM. *tace.*
Trepidári ſentio, ét curſari rúrſum prorſum. PAR. *agedum, ád fores*
Accédo propius. hém, ſenſiſtin? PAM. *nóli fabulárier.*
Pro Iúppiter, clamórem audiui. PAR. *túte loqueris, mé vetas.*
M. *Tace óbſecro mea gnáta.* PAM. *matris vóx visaſt Philúmenae.*

pallagen nomines, continuo ex atris alba fient? Repone,

Non maxumae, quae maxumae ſunt interdum irae, injuriae Faciunt.

Helleniſmum, credo, agnoſcis; *Irae pro iras*; quo nomen ſequitur caſum pronominis. Ut And. Prol.

Populo ut placerent, quas feciſſet fabulas:

pro *Fabulae:* ſic contra hic *Irae* pro *Iras;* quia hic *Quae* pronomen eſt, ibi *Quas.* Sic mox v. 31.

Quapropter? quia enim qui eos gubernat animus, infirmum gerunt.

Animus pro *Animum* propter pronomen *Qui.*

30 *Pro levibus noxis iras gerunt?*] *Noxiis* exigit ratio octonarii, & ita eſt in multis libris, & in iis Bembino, Victoriano, Baſilicano & Donato. FAERNUS.

Pueri inter ſeſe quam pro levibus. Noſtri etiam plerique *Noxiis.* Sed inſuper repone, magno ſententiae incremento,

Pueri inter ſeſe quas pro levibus noxiis iras gerunt?

32 *Itidem illae mulieres*] Niſi quis *mulieres* triſyllabum faciat, eliſo medio *e*, verſus non conſtat. ſed judicio meo delendum eſſet τὸ *illae*, quod alioqui non modo non adjuvat ſenſum, ſed ei etiam incommodat. FAERNUS. Immo alia via ſervatur rythmus. *Levi* hic monoſyllabon eſt, ut alibi *Novo:* quod facile feres, ſi pronuntiaveris eo quo veteres ſono, *Lewi, Nowo.*

33 *Fortaſſe unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit*] Vides in *Iram* ſynaloepham negligi, contra morem & legem. Guyetus, *Hanc irám conciverit.* Sed ille ad digitos pedes numerabat; accentuum ignarus & ſecurus. Edd. vett. *Inter eas iras has:* ſed tria homoeoteleuta parum concinne veniunt; & praeterea codicum quicquid ubique eſt *Iram hanc.* Donatus ad locum: *Legitur & Cónſciviſſe* (lege *Conciviſſe*) *Sic Plautus: Fortaſſe te amare ſuſpicavere. Nam veteres infinitivo modo adjungebant Fortaſſe.* Plauti locus hodie non extat; ſic tamen corrigendus,

llius ſum. PAR. *qui dum?* PAM. *périi.* PAR. *quamobrem?*
PAM. *néſcio quod magnúm malum*
ofécto, Parmenó, me celas. PAR. *uxorem Philúmenam*
u·táre neſcio quid dixerunt: id ſi forte eſt, néſcio.
M. Intérii: cur id mihi non dixti? PAR. *quia non poteram*
una ómnia.
M. Quid mórbi eſt? PAR. *neſció.* PAM. *quid? nemon médi-*
cum adduxit? PAR. *néſcio.*
M. Ceſſo hinc ire intro, ut hóc quamprimum, quicquid eſt,
certó ſciam?
onám modo, Philúmena mea, núnc te offendam ad-
féctam?
m ſi periclum in te úllum ineſt, periſſe me una haut dú-
bium eſt.
R. Non úſus facto eſt mihi nunc hunc intró ſequi:

ortaſſe tete amare ſuſpicarier. Poen. V, 2, 44.
ortaſſe medicos nos eſſe arbitrarier.
uerunt Magiſtri pueros ſuos obte loqui; ſed vel verſus diſpen- Infinitivum mutarunt. Revoce- vero denuo,
ortaſſe unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciviſſe, ere.
lidimus *Ere*, verſus quidem ca- ſed, ut puto, veriſſime. Nam exiſtimabat, *Conciviſſe* per ſe :ito, fore Iamb. Tetram. Cata- icum, is neſciebat quid ſit ejus- li Iambicus.
5 *Age dum ad fores accede pro- r.* PAR. *hem, ſenſiſtine?*] Haec nia adſcripta ſunt in libro Bembi- Parmenonis perſonae: in eo ta- n pro *accede*, legitur *accedo*, & pro *ſtine, ſenſiſtin*, quod poſterius omnibus libris eſt. eſt autem *dum*, vox ſe ipſum hortan- ad exequendum erile manda- . FAERNUS. Noſtri *Accede.*
7 *Pro Juppiter, clamorem au-*] In libro Bembino & Victoria- eſt *audivi:* ut & exigit verſus.

FAERNUS. Noſtri perperam *Audio.*
39 *Quia perii*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, non habent *quia*, quod nec ſenſum juvat, & impedit verſum, quem nos hoc modo ordinamus, ut ſit tetrameter Iambicus acatalecticus.
Nullus ſum. PAR. *qui dum?* PAM. *perii.* PAR. *quamobrem.* PAM. *neſcio quod magnum malum.*
FAERNUS. In noſtris male *Quia.*
40 *Celas*] Noſtri omnes *Celant;* niſi quod unus *Celat.*
42 *Interii, cur mihi id non dixti*] Lege ex noſtris fere omnibus,
Interii, cur id mihi non dixti?
43 *Nemone medicum adduxit?*] Liber Bembinus, Baſilicanus, Vaticanus, & Victorianus, *nemon.* FAERNUS. Noſtri quoque *Nemon.*
44 *Quicquid eſt, certum ſciam*] Libri Bembinus, & Victorianus, *certo ſciam.* FAERNUS. Noſtri *Certum.*
46 *Nam ſi periculum ullum in te eſt*] Ita aliqui libri habent: Bembinus vero, *ullum ineſt*, Vaticanus, Baſilicanus, & alii, ac Donatus, *ullum in te ineſt*, quam & veram

Nam in· iſos omnis mos eſſe illis ſentio.
Heri némo voluit Sóſtratam intro admíttere.
Si fórte morbus ámplior factús ſiet,
Quod ſáne nolim, máxume eri cauſá mei;
Servom illo introiſſe dicent Sóſtratae,
Aliquid tuliſſe cómminiſcentur mali,
Capiti atque aetati illórum, morbus qui auctus ſit.
Era in crimen veniet, égo vero in magnúm malum.

Actus III. Scaena II.

Sostrata. Parmeno. Pamphilus.

SO. *NESCIO quid iamdudum aúdio hic tumúltuari miſera:*
Male métuo, ne Philúmenae magis mórbus adgraveſcat:
Quod te Aeſculapi, et te Salus, ne quid ſit huius, óro.

lectionem arbitramur; & ex Vaticano, & Baſilicano legimus *periclum.* FAERNUS.

Nam ſi periclum ullum in te ineſt. Concinnius id, quo Bembinus nos ducit,

Nam ſi periclum in te ullum ineſt.

52 *Introiſſe*] Scribe *Introiiſſe.* Medium enim *o* eliditur; perinde ac ſi duobus verbis ſcriptum ſit *Intro iiſſe.*

54 *Morbus qui auctus ſiet*] Ex ratione verſus legendum videtur *ſit;* niſi quis velit *ſiet* monoſyllabum facere, quod eſt durum, praeſertim in fine verſus. FAERNUS. *Auctus ſiet.* *Sit*, & pronuntiandum & ſcribendum.

55 *Era in crimen veniet. ego vero in magnum m.*] Arbitror ex priore *in*, *n* elidi, ut ſit in prima ſede anapaeſtus. FAERNUS.

1 *Neſcio quid jam dudum hic audio*] Ordo verborum alius eſt in o. l. s. & Donato, in hunc modum, *jam dudum audio hic.* quod & numeroſius eſt: facit enim Iambum in quarta ſede verſus, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus. FAERNUS. Eodem ordine noſtri, *Audio hic.*

4 *Iterum iſtinc excludere*] Lege per interrogationem.

7 *Nec mittas quidem*] Non fere invenias librum ſcriptum, in quo pro *nec*, non ſit *ne.* FAERNUS. Noſtri quoque *Ne.* Et lege *Nec viſas?* Interrogative.

10 *Tum autem filius introiit*] Et hic quoque numeroſiorem lectionem habent o. l. s. & Donatus, *tum filius tuus i.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

11 *Dis habeo gratias*] Verſus eſſe debet Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri: quare ex o. fere l. s. ita legimus, *Dis gratiam habeo.* FAERNUS. Unus & alter ex noſtris *Gratiam habeo*: reliqui *Gratias.*

13 *Huc nunc introire nolo*] Hic quoque o. l. s. ita collocant, *nunc*

Nunc ád eam viſam. PAR. *heus, Sóſtrata.* SO. *hem.* PAR. *iterum iſtinc excludére?*
SO. *Ehem Pármeno, tun hic eras? perii, quid faciam miſera?*
Non víſam uxorem Pámphili, cum in próxumo hic ſit aégra?
PAR. *Non víſas? ne mittás quidem viſéndi cauſa quémquam.*
Nam qui amat cui odio ipſus eſt, bis fácere ſtulte dúco.
Labórem inanem ipſus capit, et illí moleſtiam ádfert.
Tum fílius tuus introiit vidére, ut venit, quid agat.
SO. *Quid dis? an venit Pámphilus?* PAR. *venit.* SO. *dis grátiam hábeo.*
Hem, iſtóc verbo animus mi rediit, et cúra ex corde excéſſit.
PAR. *Iam eá te cauſa máxume nunc húc introire nólo:*
Nam ſi remittent quíppiam Philúmenam dolóres,
Omném rem narrabít, ſcio, contínuo ſola ſóli.
Quae intér vos intervénerint, unde ortum éſt initium irae.
Atque éccum video ipſum égredi, quam triſtis. SO. *o mi gnáte.*

huc introire nolo. ita *introire*, triſyllabum erit. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Nunc huc.*

14 *Nam ſi remittent quippiam Philumenam dolores*] Donatus legit *Philumenae:* dicens, *remittent, verbum activum, poſitum eſſe, quaſi neutrum.* Ita etiam legit Rufinus in libro de metris comicis. itaque etiam ſcriptum videtur fuiſſe in libro Victoriano; ſed deinde mutatum in lectionem vulgatam. FAERNUS.

Philumenam dolores. Sic plerique noſtri; unus tantum Regius *Philumenae.* Donatus poſterius recipit; & certe, *Dolor*, *morbus remittit*, paſſim occurrit. Tamen ob id quod ſequitur, *Philumenam* hic adſciſco. *Sola ſoli*, inquit, *narrabit.* Si *Philumenam* ſcribis, ea eſt iſta *Sola:* ſin *Philumenae*, quae iſta *Sola* ſit, neſcias.

16 *Quae inter vos intervenit*] Liber Bembinus, *intervenerit.* ita ſine ulla licentia procedit verſus. ita etiam prius videtur fuiſſe in Victoriano, cui nimis ſaepe ſcioli manus admoverunt. FAERNUS.

Noſtri *Intervenit.* Sed adhuc reſtat, quod Bembino ſuppetias ferat. Repone,

Quae inter vos intervenerint; unde ortum eſt initium irae.

Quae enim non refertur ad *Rem*; ſed eſt neutri pluralis. *Omnem rem narrabit; Quae inter vos intervenerint, narrabit.* Neque aliter Donatus olim legebat: *Quae inter vos intervenerit: melius ſic, quam ſi diceret, Quae illi feceris.* Satis opinor, conſtat, (etſi hodie hic *Intervenerit* editum ſit) *Quae* hic numero plurali accepiſſe Donatum, & proinde *Intervenerint* legiſſe: quod & verſus ipſe poſtulat.

17 *Quam triſtis eſt! O mi gnate*] *Eſt* verſui incommodat; &, me judice, ejiciendum eſt. Sic Heaut. V, 3, 21.

Sat ipſe egreditur, quam ſeverus?

Cui hoc minus placet, legat *Quam triſtis't:* vel, *Quam triſtis eſt! mi gnate;* ut mox *Mea mater* ſine *O.*

PAM. *Mea máter, ſalue.* SO. *gaudeo veniſſe ſaluom. ſáluan Philúmena eſt?* PAM. *meliúſcula eſt.* SO. *utinam iſtuc ita di fáxint.*

Quid tu igitur lacrumas? aút quid es tam triſtis? PAM. *récte, máter.*

SO. *Quid fúit tumulti? dic mihi: an dolór repente ínuáſit?*

PAM. *Ita fáctumſt.* SO. *quid morbi éſt?* PAM. *febris.* SO. *cotidiana?* PAM. *ita áiunt.*

I ſódes intro, cónſequar iam té, mea mater. SO. *fiat.*

PAM. *Tu púeris curre, Pármeno, obuiam, átque eis onera adiúta.*

PAR. *Quid? nón ſciunt ipſi viam, domúm qua redeant?* PAM. *céſſas?*

ACTUS III. SCAENA III.

PAMPHILUS.

NE'QUEO mearum rérum initium ullum inuenire idóneum,

Unde exordiár narrare, quaé nec opinanti áccidunt;

18 *Gaudeo veniſſe ſaluum. ſalvane*] Bembinus liber *ſalvam.* at aliqui alii, & in iis Victorianus & Baſilicanus, itemque Donatus, *ſalvan* habent. ita verſus eſt tetrameter Iambicus acatalecticus, ut ceteri. FAERNUS. Noſtri omnes *Salvan.*

24 *Atque his onera adjuta*] Liber Bembinus, & Donatus, *atque eis.* FAERNUS. Duo noſtri veterrimi *Atque iis.*

25 *Domum qua redeant?*] Idem liber *veniant,* utrumque ſtare poteſt. FAERNUS.

5 *Nam módo me intro ut corripui*] Lege ex noſtris univerſis;
Nam modo intro ut me corripui.

6 *Ac ſenſi eſſe uxorem, hei mihi*] Sic unus tantum Regius; reliqui, *Ac ſenſi uxorem eſſe.*

7 *Poſtquam me aſpexere ancillae adveniſſe, ilico omnes ſimul*] Aut ego fallor, aut ex *omnes,* ut eliſo, prioreque ejus dictionis ſyllaba correpta, erit in ſexta ſede dactylus, & verſus procedet, ut ceteri, qui ſunt trochaici tetrametri catalectici. FAERNUS.

Ilico omnes ſimul. Codex Regius Chartaceus non habet *Simul.* Legere igitur poſſis, *Adveniſſe, omnes ilico Laetae exclamant.*

8 *Venit id quod me repente aſpexerant*] Sic dedit Faernus; ſed noſtri univerſi *Me derepente.* Si hoc mavis, *Venit* eſt temporis praeſentis; ſi *Repente,* eſt praeteriti. Sed melius eſt *Me* ejicere, cum egregio G. Fabricii codice: *Id quod derepente aſp.*

10 *Incommode illis*] Duo noſtri veterrimi *Illuc.*

11 *Una illarum forte interea propere praecurrit, nuntians*] Verſum hunc in ſuum genus redigimus

Pártim quae perſpéxi his oculis, pártim quae accepi áuribus:
Quá me propter éxanimatum citius éduxí foras.
Nám modo intro ut mé corripui timidus, alio ſúſpicans
Mórbo me viſúrum adfectam ac ſénſi uxorem eſſe; ei mihi,
Póſtquam me aſpexére ancillae aduéniſſe, ilico omnés ſimul
Laétae exclamant, Vénit, id quod dérepente aſpéxerant.
Sét continuo vóltum earum ſénſi inmutari ómnium,
Quia tam incommode íllis fors obtúlerat aduentúm meum.
Una illarum intérea propere praécucurrit, núntians
Mé veniſſe: ego eius videndi cúpidus, recta cónſequor.
Póſtquam intro adueni, éxtemplo eius mórbum cognoui miſer:
Nám neque, ut celáre poſſet, témpus ſpatium ullúm dabat:
Néque voce alia, ac rés monebat ipſa, poterat cónqueri.
Póſtquam aſpexi, o fácinus indignum inquam: et corripui ilico
Me inde lacrumans, incredibili re átque atroci pércitus:
Máter conſequitúr: iam ut limen éxirem, ad genua áccidit,
Lácrumans miſera: miſeritum eſt. profécto hoc ſic eſt, út puto.

hoc modo: dictionem *forte* delemus ex auctoritate libri Bembini, & pro *praecurrit*, reponimus *praecucurrit*, ex Baſilicano, & aliis multis l. s. ita procedit trochaicus. FAERNUS.

Una earum interea propere praecucurrit.

Ita citat Priſcianus p. 901. & ſic ibi codex vetus. Noſtri omnes, *Una illarum forte interea propere praecurrit.* Volebant hi Correctores, *Propere currit.* In Petrenſi deeſt *Propere.*

13 *Poſtquam introii, extemplo ejus morbum*] Ne hic quidem trochaicus ſtat, niſi ad lectionem librorum Bembini & Victoriani emendetur, *Poſtquam intro adveni, extemplo ejus morbum.* FAERNUS.

Póſtquam intro ádveni, éxtemplo ejus morbum cognoví miſer.

Sic Faernus ex Bembino ſuo dedit: ſed correctorem ſapit. Noſtri enim univerſi & alii ubique, *Poſtquam introii.* Forte,

Poſtquam introivi, extempulo ejus morbum cognovi miſer.

ut Plautus ſaepe, Aul. I, 2, 15.

Nam ſi ignis vivet, tu extinguéré extempulo.

14 *Nam neque ut celari poſſet, tempus ſpatium ullum dabat, Neque voce alia, ac res monebat, ipſa poterat conqueri*] Lege ac diſtingue; *Ut celare poſſet,* & *Ac res monebat ipſa.* And. III, 3, 19.

Neque poſtulem abs te, ni ipſa res moneat. Quid eſt?

Ut poſſet celare morbum; uxor ſcilicet; quam ſtatim adiit oſculaturus. Niſi *Celare* legeris, *Ipſa* disjungendum erit a *Res.*

'Omnibus nobis út res' dant ſeſe, ita magni atque humilés ſumus.
Hánc habere orátionem mécum principio ínſtitit:
'O mi Pamphile, ábs te quamobrem haec ábierit, cauſám vides:
Nám vitium eſt oblátum virgini ólim ab neſcio quo ínprobo.
Núnc huc confugit, te atque alios pártum ut celarét ſuum.
Sét cum orata eiús reminiſcor, néqueo quin lacrumém miſer.
Quaéque fors fortúna eſt, inquit, nóbis quae te hodie óbtulit,
Pér eam te obſecrámus ambae, ſi jus, ſi fas éſt, uti
'Aduorſa eius pér te tecta tácitaque aput omnís ſient.
Si úmquam te erga animo éſſe amico ſénſti eam, mi Pámphile;
Sine labore hanc grátiam te ut ſibi des pro illa, núnc rogat.
Céterum de rédducenda id fácias, quod in rem ſit tuam.
Párturire eám, neque grauidam eſſe éx te, ſolus cónſcius.
Nam áiunt tecum póſt duobus cóncubuiſſe eam ménſibus.
Túm, poſtquam ad te vénit, menſis ágitur hic iam ſéptimus:

21 *Mecum a principio inſtitit*] Placet mihi ut ſine τῷ *a* legatur: *principio inſtitit*, ut eſt in libro Bembino. FAERNUS. Noſtri omnes *A principio*.

29 *Si umquam erga te animo eſſe amico ſenſiſti eam, mi Pamphile*] Lege,

Si umquam te erga animo eſſe amico ſenſti eam, mi Pamphile.

30 *Hanc gratiam te uti ſibi des*] Idem liber & Donatus, non *uti*, ſed *ut*, habent. nec ſtat aliter verſus, cum *uti* poſteriorem producat. & dictio *ut*, etiam erat in Victoriano, ſed deinde factum *uti*. FAERNUS.

31 *Ceterum de reducenda*] *Redducenda* per duo *d* ſcribimus: nam Iambum trochaicus non admittit. & infra, *nam de redducenda*. FAERNUS.

33 *Nam aiunt tecum*] Haec ſatis clara & perſpicua ſunt: neſcio tamen quomodo miras hic tenebras aut cauſſantur aut faciunt Interpretes. *Duobus poſt menſibus*, hoc eſt, poſt vitium oblatum tibi nupta tecum concubuit. *Poſtquam ad te venit, menſis jam agitur ſeptimus*, hoc eſt, a prima nocte nuptiali menſes jam ſeptem ſunt. Ergo novem menſes a raptu & compreſſione, ſeptem a nuptiis. Partus itaque ſeptimeſtris habebitur, & pro abortivo exponetur.

Ib. *Concubuiſſe eam menſibus*] Vocem *eam* ex libri Bembini auctoritate ſuſtulimus: quae tamen ſubauditur ex praecedenti verſu. FAERNUS. *Eam* ex noſtris reducimus: nam in ea ſede Trochaeus raro invenitur.

34 *Menſis jam hic agitur ſeptimus:*] Ratio trochaici exigit hanc collocationem verborum, quae eſt in omnibus fere l. s. *menſis agitur hic jam ſeptimus*. FAERNUS. Sic & noſtri.

36 *Ut clam partus eveniat patrem*] Liber Bembinus, Baſilicanus, & multi alii, ac Donatus, *ut clam eveniat partus patrem*. utraque collocatione ſtat trochaicus. FAERNUS. Sic plerique noſtri.

37 *Sed ſi fieri id non poteſt*] Noſtri vel non habent *Id*, vel [illegible]cant ante *Fieri*.

Quód te ſcire, ipſa indicat res. núnc ſi potis eſt, Pámphile.
Máxume voló doque operám, ut clám éueniat partús patrem,
'Atque adeo omnis. ſét ſi id fieri nón poteſt quin ſéntiant,
Dícam abortum eſſ: ſcio nemini áliter ſuſpectúm fore,
Quín, quod verisímile eſt, ex te récte eum natúm putent.
Cóntinuo exponétur: hic tibi níhil eſt quicquam incómmodi:
'Et illi miſerae indígne factam iniúriam contéxeris.
Póllicitus ſum; et ſéruaré in eo cértumſt, quod dixi, fidem.
Nám de redducénda; id vero ne útiquam honeſtum eſſe árbitror:
Néc faciam; etſi amór me grauíter conſuetudóque eius tenet.
Lácrumo, quae poſthác futuraſt víta cum in mentém venit
Sólitudoque. ó fortuna, ut númquám perpetua és datá.
Sét jam prior amór me ad hanc rém exércitatum réddidit.
Quó ego eum consílio miſſum féci; eodem huic operám dabo.
Adeſt Pármeno cum púeris: hunc minimeſt opus

44 *Nec faciam, etſi me amor graviter conſuetudoque ejus tenet*] Hunc verſum ita habet liber Bembinus:

Nec faciam etſi amor conſuetudoque ejus graviter tenet.

Ego tamen, aliorum collocationem ſequens, & Bembinum librum, in eo quod non habet vocem *me*, ita legerim,

Nec faciam; etſi amor graviter conſuetudoque ejus tenet. FAERNUS.

Nec faciam, etſi amor graviter conſuetudoque ejus tenet.

Sic Faernus; numeris peſſimis. Noſtri omnes *Amor me;* & in pleriſque deeſt *Ejus*.

45 *Quae poſthac futura ſit vita*] Donatus, & o. l. s. *futura eſt*, ut & trochaicus poſtulat. FAERNUS: Sic & noſtri *Eſt*.

46 *O fortuna, ut numquam perpetuo es bona*] Pro *Bona* Donatus legebat *Data. Hic*, inquit, *Fortunam pro Bona poſuit: Bona* igitur non erat in Textu: *Bona; Legitur & Data: nam & ſic pro Bona* [illegible]. Recipimus [illegible] tamen libri noſtri repudiant, & inſuper legimus *Perpetua.* Lucilius apud Nonium v. Proprium:

Cum ſciam nihil eſſe in vita proprium mortali datum.

Plaut. Ciſt. I, 3, 46.

Ut ſunt humana, nihil eſt perpetuum datum.

Fortunam abſolute pro *Bonam* etiam Ennius uſurpavit, apud Macrobium,

Hautquaquam quemquam ſemper Fortuna ſecutaſt.

Quae tria loca collegit Vir eruditus G. Fabricius. Adde illud Phorm. V, 7, 1.

Tantam fortunam de inproviſo eſſe his datam.

Sententia igitur haec eſt, O bona fortuna, O fors fortuna, ut numquam mortalibus data es propria & perpetua.

48 *Quem ego conſilio miſſum feci, idem nunc operam huic dabo*] O. l. s. habent, *quem ego tum conſilio:* quae vero ſequuntur, ita & illi, & Donatus collocant, *nunc huic operam dabo;* ſed hoc modo eſt Iambicus octonarius; poſt tot trochaicos:

In hác re adeſſe: nam ólim ſoli crédidi,
Ed me abſtinuiſſe in principio, cum data eſt:
Vereór, ſi clamorem eius hic crebro exaúdiat,
Ne párturire intéllegat. aliquó mihi eſt
Hinc áblegandus, dúm parit Philúmena.

ACTUS III. SCAENA IV.

PARMENO. SÓSIA. PAMPHILUS.

PAR. *AIN tú tibi hoc incómmodum euemiſſe iter?*
SO. *Non hércle verbis, Parmeno, dici poteſt*
Tantúm, quam re ipſa náuigare incómmodumſt.
PAR. *Itane éſt?* SO. *o fortunáte, neſcis quíd mali*
Praetérieris, qui númquam es ingreſſús mare.
Nam aliás ut mittam miſerias, unam hánc vide:
Diés triginta aut plús eo in naui fui,
Cum intérea ſemper mórtem exſpectabám miſer:
Ita úſque aduorſa témpeſtate usi ſumus.
PAR. *Odióſum.* SO. *haut clam me eſt: dénique hercle aufúgerim*

quod quamvis non placet nobis, tamen conſenſum omnium librorum ſequemur. FAERNUS.

Quem ego tum conſilio miſſum feci, idem nunc huic operam dabo.

Hic verſus inter Trochaicos Iambicus venit: praeterea ſententia, vel nulla vel falſa eſt: ut Guyetus verſum ſpurium pronuntiaverit. Donatus *Idem* & *Eidem* agnoſcit; *Si idem*, inquit, *Ego: ſi Eidem, hoc eſt Amori.* Veterrimus noſter cum altero *Item*. Duo inſuper pro *Tum* habent *Cum*. Repone,

Quó ego eum conſilio miſſum féci, eodem huic operám dabo.

Quo conſilio miſſum feci eum amorem, eodem conſilio huic amori dabo operam, ut hunc pariter miſſum faciam. *Nunc* addiderunt, quia praeceſſerat *Tum:* nos *Eum* legimus, cui opponitur *Huic*. *Quo conſilio — eodem:* ſic ſupra I, 1, 15.

Aut qua via captent eo illi, eadem illos capi.

52 *Hic crebro exaudiat*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, *audiat;* quo quidem modo procedit Iambicus ſine ulla licentia. FAERNUS.

Vereor ſi clamorem ejus hic crebro audiat.

Noſtri univerſi *Exaudiat:* & ſic quoque procedit verſus ſine ulla licentia: *Ejus* ut paſſim, in unam ſyllabam contracto.

53 *Ne parturire eam intelligat*] Nullus omnino liber ſcriptus habet *eam*, quod nec neceſſarium eſt: commode enim ab verſu ſuperiore repetitur. FAERNUS. Neque noſtri habent *Eam*.

2 *Non hercle Parmeno verbis dici poteſt*] Numeroſior verſus eſt in o. l. s.

Non hercle verbis Parmeno d. p. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

6 *Nam alias ut omittam miſerias*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, *ut mittam*. FAERNUS. Sic tres ex noſtris vetuſtiſſimi, *Mittam*.

'iúſ, quam redeam, ſi eó mi redeundúm ſciam.
.. *Olím quidem te caúſae inpellebánt leues,*
ɔd núnc minitare fácere, ut faceres, Sóſia.
Pámphilum ipſum video ſtare ante óſtium:
íntro: ego hunc adíbo, ſi quid mé velit.
, *étiam tu hic ſtas?* PAM. *ét quidem te exſpectans.*
PAR. *quid eſt?*
t. *In árcem tranſcurſo ópus eſt.* PAR. *cui hominí?*
PAM. *tibi.*
. *In árcem? quid eo?* PAM. *Cállidemidem hóſpitem*
:ónium, qui mecum úna vectuſt, cónueni.
. *Perií. vouiſſe hunc dícam, ſi ſaluós domum*
íſſet umquam, ut me ámbulando rúmperet.
t. *Quid céſſas?* PAR. *quid vis dícam? an conue-niám modo?*
. *Immo, quód conſtitui me hódie conuenturum eum,*
póſſe, ne me früſtra illi exſpectét. vola.
. *At nón noui hominis fáciem.* PAM. *at faciam ut nóueris:*

Ere, Etiam tu nunc hic ſtas? & quidem te exſpecto. PAR. *eſt?*] Si quis conſervare velit lectionem, quae eſt eadem Bembini & multorum aliorum, ſe eſt, ut contracta per ſynize-ce *etiam* in duas ſyllabas, pri-pes ſit anapaeſtus; pro *nunc* *tum* legatur: ut ſit ordo *etiam-* & fieri poſſit eliſio, quod ſae-ud Statium invenitur; ex *qui-eso* *m* abjiciatur, quamvis ſe-e conſonante. ſi vero aliam ationem verborum, quae eſt quot antiquis, admittas in hunc m, *etiam nunc tu*, & pro *&* u legas *equidem*, ut aliqui re-ces libri & Donatus habent, is verſus procedet. FAER-

, *etiam tu nunc hic ſtas?* PAM. *quidem te exſpecto.* PAR. *[illegible] eſt?*
[illegible] laboret hic Faernus & [illegible], ſyllaba verſui ſuper-eſt. Repone,

Ere etiam tu hic ſtas? Et quidem te exſpectans. Quid eſt?

Dele *Nunc*, quod larem incertum habet, in his codicibus ante *Tu*, in illis poſt *Tu*. *Etiam*, ut Eun. II, 2, 55. *Etiamne tu hic ſtas, Parmeno?* Plaut. Moſtel. II, 2, 89.

Sed tu etiamne adſtas, nec quae dico obtemperas?

Et quidem te exſpectans; ſubintelli-ge *Sto*. Eun. III, 5, 46. *Sto exſpectans ſiquid mi imperent.* Si *Exſpecto* hic legeris, melius eſt *Equidem*; quod tamen vetuſti omnes abne-gant. Sin *Et quidem*; tum ſine du-bio legas *Exſpectans*, & reſponſio plenior ac apertior eſt.

19 *Una advectus eſt mecum*] Re-pono *vectus* ex libro Bembino; ſed ex ratione verſus, ex *vectus eſt*, *vectu'ſt* faciendum. FAERNUS. No-ſtri omnes *Advectus*.

24 *Non poſſe, ne me fruſtra illi exſpectet. vola*] In libro Victoriano

[redacted]

Magnús, rubicundus, criſpus, craſſus, caéſius,
Lentiginoſa fácie. PAR. *di illum pérduint.*
Quid, sí non veniet? máneamne uſque ad véſperum?
PAM. *Manéto: curre.* PAR. *nón queo: ita defeſſus ſum.*
PAM. *Ille ábiit. quid agam infélix? prorſus néſcio*
Quo pácto hóc celem, quód me orauit Mýrrhina,
Suae gnátae partum: nám me miſeret múlieris.
Quod pótero faciam, támen ut pietatém colam:
Nam mé parenti pótius quam amori óbſequi
Oportet. attat éccum Phidippum ét patrem
Uideo: hórſum pergunt. quid dicam hiſce, incértus ſum.

ACTUS III. SCAENA V.

LACHES. PHIDIPPUS. PAMPHILUS.

L. *DI'XTIN dudum illám dixiſſe, ſe éxſpectare filium?*

ſcriptum erat *ille:* ſed *illi* exigit ſenſus, quod pro *illic* exponitur: pro *illic*, *illi* exigit verſus. aut ſi *illic* legetur, *c* in ſcanſione non pronuntiabitur. FAERNUS. Recte *illi;* & in Textum recepimus: licet noſtri omnes [illegible].

27 *Cadaveroſa facie*] Liber Bembinus, & Donatus legunt *facie;* & haec verba non Parmenoni, sed Pamphilo attribuunt. FAERNUS.

Magnus, rubicundus, criſpus,
craſſus, caeſius
Cadaveroſa facie.

Noſtri omnes *Facies* perperam. Sed illud animadverte, quo pacto idem & *Rubicundus, magnus, craſſus* dicatur; & tamen idem *Cadaveroſa* eſſe *facie?* An data opera, ut fingens ac mentiens; an ut feſtinans, oblivione ſibi pugnantia dixit? Neutrum placet. Cur enim Parmeno, qui curioſus & garrulus; ſed minime ſtultus inducitur, non hoc notavit, nec quicquam reſpondit? Addo amplius; nullam omnino faciem *Cadaveroſam* dici poſſe: cum enim tot in cadaverum facie diverſitates ſint, quot in vivorum; quae una ſpecies cadaveroſa dici poterit? Unane ſunt facie, qui ſani in pugna occiduntur, qui apoplexia occidunt; quique fame, maraſmo, cancro moriuntur? Quid quod, hoc loco excepto, nuſquam omnino occurrat verbum *Cadaveroſus;* ob eam nempe quam dixi rationem; quia varia & incerta eſt cadaverum forma. Qui hoc igitur in Terentio non libenter ferent; illi mecum reponant,

Magnus, rubicundus, criſpus,
craſſus, caeſius
Lentiginoſa facie.

Valerius Max. I. 7. Ext. 6. De Dionyſio Syracuſano: *Praevolentem virum, flavi coloris, lentiginoſi oris, ferreis catenis vinctum.* Donatus ad Eun. IV, 4, 22. *Maculoſo corio. nempe ad id genus coloris facies exprimitur Eunuchorum, quia plerique lentiginoſi ſunt.* Ergo *Lentiginoſa facie*, idem quod ibi dixit Noſter, *Colore ſtellionino,* & Heaut. V, 5, 18. *Ore ſparſo*, Gloſſarium vetus: *Φάκοφις, Lentiginoſus, ſparſo ore.* Certe jam habes, quod intelligi ſaltem poteſt: at de *Cadav-*

Fáctum. L. *veniſſe áiunt: redeat.* PA. *caúſae quid di-*
cám patri,
:obrem non reddúcam, neſcio. L. *quém ego hic audi-*
ui loqui?
'értum affirmare éſt viam me, quám decreui pérſequi.
'ſus eſt de quo hóc agebam técum. PA. *ſalue, mi*
pater.
ıáte mi, ſalué. PH. *bene factum te áduenisſe, Pámphile:*
leo, quod máxumumſt, ſaluum átque validum. PA.
créditur.
duenis modo? PA. *ádmodum.* L. *cedo, quíd reliquit*
Phánia
brinus nóſter? PA. *ſane hercle hómo voluptati ób-*
ſequens
dum vixit: ét qui ſic ſunt: haút multum here-
dém iuuant.

de quid commentetur ma- agiſter: *Cadaveroſa*, inquit, *'a, ac perſonata rubore & poteſt & pulpoſa intelligi & ſ carnoſa.* Nonne qui haec ibi conſcius eſt et plane fa- nihil dicere? Porro quod Donatus, dignum eſt quod ;egatur. 'Imperite Teren- e Myconio *Criſpum* dixiſſe cum Apollodorus *Calvum* :, quod proprium Myconis .t Lucilius, *Myconi calva iuventus.* inde etiam prover- Graecum, Μυκόνιος φαλα- Sed ego Terentium puto m, facetius Myconium *Cri-* dixiſſe. De *Calvo Myconio* cit, verum eſt. Strabo lib. *ἰ τὰς φαλακρὰς δέ τινες Μυ- :αλῦσιν, ἀπὸ τῦ τὸ πάθος ιχωριάζειν τῇ νήσῳ. Calvos , Myconios quidam vocant; ud vitium ea inſula ſit admo- equens.* Plin. Hiſt. XI, 47. *'e, cunctorum animalium ho- :urimus pilus: ſed Myconii eo gignuntur.* Quid igitur ı dicemus. *Criſpum* hic men- doſum eſſe, & ab auctore fuiſſe *Calvum?* an ſtudio hic Noſtrum a Graeco diſceſſiſſe; ob oeconomiam Actus V. Scaenae III; ut in arce diutius haereret Parmeno, & plurimos compellaret, non paucos calvos?

1 *Dixtine dudum dixiſſe illam, ſe exſpectare filium?*] O. l. s. & Donatus, *dixtin* habent; & *illam dixiſſe.* ita verſus trochaicus eſt, ut qui ſequuntur. FAERNUS. Sic & noſtri.

2 *Quám cauſám dicúm patri*] Vides & accentum male incidere, *Cauſám*; & tria verba continua in *Am* exire. Quicquid nunc dicant Librarii, ne dubita quin a Terentio ſic profectum ſit,

Caúſae quid dicam patri.

ut And. III, 4, 21. *Quid cauſae eſt, quin hinc.* & Adel. IV, 2, 15.

Sed ſi hic pernocto, cauſae quid
dicam, Syre?

Plaut. Aul. 1, 2, 14.

Ne cauſae quid ſit, quod te quiſ-
quam quaeritet.

7 *Atque adeo*] Placet *Et adeo*; quod & plurimi & vetuſti habent.

10 *Haud multum heredem adjuvant*] Liber Bembinus & alii anti

Sibi vero hanc laudem relinquont: vixit, dum vixit, bene.
L. *Tum tu igitur nihil attuliſti huc una plus ſententia?*
PA. *Quicquid eſt id, quod reliquit, profuit.* L. *immo obfuit:*
Nam illum vivum et ſalvom vellem. PH. *inpune optari iſtuc licet:*
Ille reviviſcet iam numquam; et tamen utrum malis ſcio.
L. *Heri Philumenam ad ſe adcerſi hic iuſſit; dic iuſſiſſe te.*
PH. *Noli fodere: iuſſi.* L. *ſed eam iam remittet.* PH. *ſcilicet.*
PA. *Omnem rem ſcio, ut ſit geſta: adveniens audivi modo.*
L. *At iſtos invidos di perdant, qui haec libenter nuntiant.*
PA. *Ego me ſcio caviſſe, ne ulla merito contumelia*
Fieri a vobis poſſet: idque ſi nunc memorare hic velim,

qui, *heredem juvant.* FAERNUS. Sic & noſtri, *Juvant.*

11 *Hanc laudem reliquit*] Idem libri *relinquont.* ita et Donatus, licet per duo *u.* FAERNUS. Noſtri quoque, uno excepto, *Relinquunt.*

12 *Plus una ſententia*] Aut legendum, *Una plus ſententia*; aut, *Plus una hac ſententia.*

13 *Profuit.* L. *immo obfuit*] In *profuit*, poſtrema producitur, quod antiquiſſimi in dictionibus deſinentibus in *t*, ſaepe faciebant. FAERNUS.

Profuit, immo obfuit.

Cum producitur *t*, & in caeſura eſt; & in Praeteritis quae Neutralia ſunt, ut *Rediit*, *periit*, & ſimilia. Potius igitur legerem: *Profuit. Immo vero obfuit.* And. V, 2, 23. *Immo vero indignum* & infra IV, 4, 104 *Immo vero abi.* V, 4, 37. *Immo vero ſcio.* Phor. III, 2, 43.

Sicine hunc decipis? immo enim vero hic me decipit.

16 *Heri Philumenam*] Aut in *heri* poſterior ſyllaba corripienda, aut *here* legendum; quod tamen in nullo l. s. invenimus. FAERNUS. Noſtri *Heri.*

17 *Sed jam remittet eam*] Trochaicum claudicantem corrigo, ordinando verba, ut in libro Bembino & Victoriano. *Sed eam jam remittet.* FAERNUS. Sic & Noſtri.

18 *Adveniens audivi omnia*] Noſtri univerſi in fine addunt *Modo*: & in uno Regio deeſt *Omnia*; ut in quibuſdam G. Fabricii. Repone,

Adveniens audivi modo,

Cur enim addat *Omnia*; cum jam dixerit *Omnem rem?*

20 *Ego ſcio me caviſſe*] Ita quidem liber Bembinus & Donatus: ſed venuſtius videtur, quod in aliis omnibus libris eſt, *ego me ſcio caviſſe.* FAERNUS. Sic & unus noſter vetuſtus, *Scio me*: reliqui *Me ſcio.*

23 *Vere poſſim*] Parvi quidem hoc refert, omnes tamen l. s. *poſſum* habent. FAERNUS. Sic & noſtri omnes *Poſſum.*

25 *Cum illa, quae nunc in me iniqua eſt*] Meliores & plures noſtri meliore ordine ponunt,

Cum illa, quae in me nunc iniqua eſt.

26 *Neque culpa hoc eveniſſe diſſidium mea, id teſtor deos*] Collocanda ſunt verba, ut in libro Bem-

fideli animo ét benigno in illum et clementí fui;
oſſum: ni te ex ipſa haec mágis velim reſciſcere:
te eo pacto máxume aput te méo erit ingenió fides,
lla, quae in me nunc iniqua eſt, aéqua de me
dixerit.
mea culpa hóc diſcidium euéniſſe, id téſtor deos.
ndo eſſe indígnam ſeſe députat, matrí meae
oncedat, quaéque eius mores tóleret ſua modéſtia;
alio componi pacto pótis inter eas grátiaſt;
anda aut máter a me eſt, Phídippe, aut Phi-
lúmena:
ne pietas mátris potius cómmodum ſuadét ſequi,
phile, haut inuíto ad aures ſérmo mi acceſſit tuus,

Vaticano, Baſilicano, ac no & Donato.,

e. mea culpa hoc diſcidium niſſe, id teſtor deos. FAERNUS.

o excepto, noſtri omnes.

d quando ſeſe indignam de- atri meae cui concedat] Adx o. l. s. verbum *eſſe*, hoc *ſeſe eſſe*, ut & poſtulat vere in libro Bembino legitur, *cedat*; licet et in eo quoo prius eſſet *cui*; ſed *quae* Ubaldino Bandinello places tamen antiquam lectionem tamus. FAERNUS.

uandó ſeſe eſſe indignam de- tat matri meae,
ncedat, cujuſque mores to- et ſua modeſtia.

aerno eſt. Noſtri plerique. Unus tamen Academicus bet *Seſe*. Unus e Meadia- *t quando eſſe indignam ſe* altero verſu pro *Cui* Bemmanu ſecunda *Quae*. Leſtingue,

uando éſſe indignam ſeſe de- tat, matri meae
concedat, quaéque ejus mó- toleret ſua modeſtia.

m quae concedat quaeque toleret. Ita Eun. V, 2, 27.

Nam ſi digna hac contumelia
Sum maxume; at tu indignus qui
faceres tamen.

Donatus, falſa lectione implicitus, miris modis ſe torquet; nec tamen ſe extricat. Id ceteris quoque Interpretibus evenit.

29 *Neque alio pactó componi pót- eſt inter eas gratia*] Vides *Pactó* in ultima acui, contra Latinae Linguae indolem; deinde *Poteſt* utramque corripere. Neutrum ab Auctore eſt, qui ſic dederat,

Neque alio componi pacto potis in-
ter eas gratiaſt.

Sic Adel. III, 2, 46. *Priore res loco non potis eſt eſſe.* Plautus Poen. IV, 2, 24.

Qui ipſus hercle ignaviorem potis
eſt facere ignaviam.

30 *Segreganda aut mater eſt a me*] Ex libro Bembino et aliis antiquis & ratione verſus haec verba ſic ordino, *mater a me eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes, *A me eſt.*

32 *Pamphile, ad aures haud invito*] In o. l. s. & Donato, ita haec verba invenias collocata: *Pamphile, haud invito ad aures.* FAERNUS. Sic & noſtri univerſi.

Cúm res poſtputáſſe te omnis praé parente intéllego.
Vérum vide, ne inpúlſus ira práue inſiſtas, Pámphile.
PA. *Quid ego ira inpulſus núnc in illam iniquos ſim?*
Quae númquam quicquam ergá me commeritáſt, pater,
Quod nóllem; et ſaepe méritam quod vellém ſcio:
Amóque et laudo et véhementer deſidero:
Nam fuiſſe erga me miro ingenio expértus ſum:
Illique exopto, ut réliqüam vitam éxigat
Cum eó viro, me qui ſit fortunátior:
Quandóquidem illam a me díſtrahit necéſſitas.
PH. *Tibi id ín manu eſt, ne fiat.* L. *ſi ſaniús ſies,*
Iube illám redire. PA. *nón eſt conſiliúm, pater:*
Matris ſeruibo cómmodis. L. *quo abís? mane,*
Mane, inquam: quo abis? PH. *quae haéc eſt perti-*
nácia?
L. *Dixin, Philippe, hanc rem aégre laturum éſſe eum?*
Quamobrém te orabam, filiam ut remitteres.
PH. *Non crédidi edepol ádeo inhumanum fore:*
Itan is nunc ſibi me ſupplicaturúm putat?
Si eſt, ut velit reducere uxorém: licet:

33 *Cum te poſtputaſſe omnes res prae parente intellego*] Repone, quod tanto artifice dignius eſt,
Cum res poſtputaſſe te omnis.

35 *Quibus iris impulſus nunc in illam iniquos ſiem?*]. Hic verſus juſto longior eſt, ut quivis metri peritus ſtatim videat. Inde eſt, quod veterrimus noſter cum tribus aliis habeant,
Quibus iris pulſus.
Hoc enim quivis correctior poterat. Sed notandum, in reſponſione ſemper eadem verba repeti & accentu quoque eodem. Non credam igitur *Inpulſus ira* mutari hic in *Iris pulſus*. Repone,
Quid ego ira impulſus nunc in illam iniquos ſim?

37 *Quód nollem, & ſaepe quod vellém meritam ſcio*] Sentis, opinor, *Vellem* in ultima male acui in ſede media. Suppetias ferunt noſtri & meliores & numero plures,
Quod nollem, & ſaepe meritam quod vellem ſcio.

48 *Ut filiam remitteres*] Liber Bembinus, *filiam ut remitteres.* FAERNUS. Noſtri univerſi, *Ut filiam.* Sed recte Bembinus; ut evitetur accentus in ultima.

50 *Ita núnc is ſibi me ſupplicaturum putat*] Donatus ad locum: *Sibi & me; Magno pondere legendum eſt utrumque pronomen.* Bene: ſed illud pondus adhuc augetur, ordine paulum immutato. Unus ex noſtris, *Is nunc*, pro *Nunc is:* alter *Itan* pro *Ita.* Repone,
Itan is nunc ſibi me ſupplicaturum putat.

55 *Decedet jam ira haec*] Idem liber, & Donatus, *decedat.* FAERNUS.
Decedat jam ira haec, etſi merito iratus eſt.

Sin alio eſt animo; rénumeret dotem húc, eat.
L. *Ecce aútem tu quoque próterue iracúndus es.*
PH. *Percóntumax rediſti huc nobis, Pámphile.*
L. *Decédet ira haec: étſi merito irátus eſt.*
PH. *Quia paúlum vobis áccesſit pecúniae,*
Subláti animi ſunt. L. *étiam mecum lítigas?*
PH. *Delíberet, renúntietque hodié mihi,*
Velítne an non: ut álii, ſi huic non éſt, ſiet.
L. *Phidippe, ades, audi paúcis. abiit. quíd mea?*
Poſtrémo inter ſe tránſigant ipſi, út lubet:
Quandó nec gnatus neque híc mi quicquam obtémperant;
Quae díco paruipéndunt. porto hoc iúrgium
Ad uxórem, cuius haec fiunt conſilio ómnia:
Atque ín eam hoc omne, quód mihi aegreſt, évomam.

Actus IV. Scaena I.

Myrrhina. Phidippus.

M. *PERII, quid agam? quó me vortam? quíd viro meo réſpondebo*

Sic a Faerno. Sed Donatus in omnibus, quod ſciam editis, *Decedet*; & ſic noſtri omnes; ſententia quoque flagitante. Porro in melioribus & pluribus noſtris deeſt *Jam.* Recte: non enim *Jam*, ſtatim; ſed ille ac tempore.

56 *Quia paulum vobis*] Aliqui libri, & in iis Vaticanus & Baſilicanus, habent *paulum:* quod verſui magis convenit. FAERNUS. Noſtri meliores *Paulum.*

59 *Ut alii, ſi huic non ſit, ſiet*] Liber Bembinus, *ſi huic non eſt, ſiet.* quorum utrum melius ſit, ſtatuere neſcio; & tamen antiquiorem lectionem ſemper elegerim. FAERNUS. Noſtri omnes *Sit.*

64 *Ad uxorem: cujus ſiunt haec conſilio omnia*] In o. l. s. & Donato, hic eſt ordo verborum, *cujus haec ſiunt*, multis autem rationibus ſuſtentari poteſt verſus. FAERNUS. Sic & noſtri.

1. *Quid meo viro reſpondebo*] O. l. s. *quid viro meo.* eſt autem hic verſus trochaicus acatalecticus: ejuſdem generis eſt & ſecundus hujus ſcaenae verſus, ſi tamen pro *audiſſe*, legas *audiviſſe*, ex libro Bembino ac Victoriano & Baſilicano ac Donato. item quartus, ſi pro *reſciverit*, *reſcierit* legas, ex iiſdem libris. Item octavus, cui tamen attribuimus haec verba, *atque eccam*, dempta ex praecedenti verſu: quam ordinationem verſuum habet liber Victorianus, & Robertus Stephanus: in quo etiam verſu ex eodem Victoriano, & Bembino lego *quid ais?* interrogat enim Phidippus Myrrhinam, quidnam ſit quod ipſa ſecum loquatur. item nonus, in quo ex libro Bembino lego *vir ego tuus ſim?* item undecimus, item duodecimus, eliſe

Miſera? nam audiuiſſe vocem púeri viſuſt vdgientis:
'Ita corripuit derepente tácitus ſeſe ad filiam:
Quód ſi reſcierit peperiſſe eam; id qua cauſa clám me habuiſſe
Dícam, non edepól ſcio.
Sét oſtium concrépuit: credo ipſum éxire ad me: núlla ſum.
PH. *'Uxor, ubi me ad filiam ire ſénſit, ſe eduxit foras:*
Atque eccam video. quid ais, Myrrhina? heús tibi dico. M. *mihine, mi vir?*
PH. *Vir ego tuus ſim? tú virum me, aut hóminem deputás adeo eſſe?*
Nam ſi utrumuis hórum, mulier, úmquam tibi viſus forem,
Nón ſic ludibrió tuis factis hábitus eſſem. M. *quibus?* PH. *at rógitas?*
Péperit filia? hem, taces? ex quo? M. *iſtúc patrem rogáre eſt aequom?*
Périi: ex quo cenſés, niſi ex illo, cui data eſt nuptum, óbſecro?
PH. *Crédo: neque adeo árbitrari pátris eſt aliter. ſét demiror,*

ex *taces s*: item quartus decimus, & decimus ſeptimus: ubi tamen *adeon* legendum ex o. l. s. item decimus nonus, in quo ex omnibus fere libris ſcriptis, veriusque ratione legendum *advorſum.* quintus dimeter trochaicus catalecticus. Hi vero, quos infra dicam, trochaici ſunt tetrametri catalectici, tertius, & ſextus, eliſo tamen *d*, ex *ſed*, ut in prima ſede ſit trochaeus. Item ſeptimus, & decimus. item tertius decimus, contracta dictione *niſi*, in unam ſyllabam. Item quintus decimus, deleta in hoc dictione *hunc*, quae nec eſt in libro Bembino, neque ponitur a Donato, neque ſane multum ſenſui ſervit, & verſui incommodat. item ſextus decimus, vigeſimus, vigeſimus ſecundus, cujus poſtrema verba in libro Bembino, & Victoriano hunc ordinem habent, numero dulciore, *poſſe filiam tuam te pati.* ubi *tuam* monoſyllabum eſt. item vigeſimus quartus, non facta eliſione in *cum eo.* item vigeſimus quintus, in quo pro *malo* lege *mavolo*, ex eiſdem duobus antiquiſſimis libris, verſusque ratione. item vigeſimus ſextus, & vigeſimus ſeptimus. At qui ſequuntur quattuor verſus, ſunt octonarii iambici acatalectici: ſi tamen in vigeſimo octavo, poſt τὸ *quoque*, addas dictionem *etiam*, quae eſt in omnibus libris. in vigeſimo vero nono ex tribus antiquiſſimis, pro *eandem*, legas *eadem*: diſtinguendo poſt *oſtendiſti*, ut ſit ordo, nihil ceſſaviſti uſque adhuc eadem eſſe, ut olim te oſtendiſti: pro, quam olim te oſtendiſti. FAERNUS.

6 *Ad me exire nulla ſum*] Melius noſtri meliores & plures, *Exire ad me.*

7 *Se duxit foras*]. Ita quidam Libri, & Donatus: *Se duxit; Verbis uſus eſt intra domeſticos parietes actis* (lege *natis*) τῇ ἰδιωτισμῷ.

Quid ſit, quamobrem tántopere omnis nós celari vólueris
Pártum; praeſertim cum et recte et témpore ſuo pépererit.
Adeon peruicáci eſſe animo, ut púerum praeoptarés perire,
Ex quo firmiórem inter nos fóre amicitiam póſthac ſcires:
Pótius quam aduorſum ánimi tui libídinem eſſet cum illo nupta?
Ego etiam illorum éſſe culpam hanc crédidi, quae te éſt penes.
. *Miſera ſum.* PH. *utinam ſciam ita eſſe iſtuc.* *ſét nunc mi in mentém venit,*
e hác re quod locúta es olim, cum illum generum cépimus:
ám negabas filiam tuam póſſe te nuptám pati
ím eo qui meretricem amaret, qui pernoctarét foris.
. *Quámuis cauſam hunc ſúſpicari, quam ipſam verum, máuolo.*
. *Múlto prius, quam tú, illum ſciui habére amicam, Mýrrhina:*
árum id vitium númquam decreui éſſe ego aduleſcéntiae:

beat is ſuum ſibi ἰδιωτισμόν· & one, *Se eduxit foras*: ut ſupra , 3, 4.

Qua me propter exanimatum citius eduxi foras.

ut. Truc. I, 1, 18.

Piſces uſque adeo donicum eduxit foras.

4 *Hem, taces? ex quo?*] Sic libri. l *Taces* vix corripiat poſteriorem. pone, *Hem tacen. Tacen, Viden,* via ſunt.

5 *Nos celare volueris*] Trochaeus ea ſede minus gratus eſt. Deauctor: *Nos celari volueris*: ut a IV, 4, 23.

Vosne id celatos tam diu.

0 *Ego etiam illorum eſſe hanc pam*] Tres ex noſtris concin-,

Ego etiam illorum eſſe culpam hanc.

2 *Ex hac re quod locuta es olim*] verſus inter Trochaicos Iambi incedit: Lege,

Sed nunc mi in mentem venit,
De hac re quod locuta es olim cum
illum generum cepimus.

Ita clare citat Donatus ad Hec. IV, 4, 89.

23 *Nam negabas nuptam poſſe filiam tuam te pati*] Noſtri plerique *Nuptam filiam poſſe*; Quattuor alio & inter ſe diverſo modo verba collocant. Repone, commodiſſime ad verſum,

Nam negabas filiam tuam poſſe
te nuptam pati.

25 *Mavolo*] Sic praeter Faerni duos, duo noſtri veterrimi: ceteri *Malo*.

26 *Multo prius ſcivi quam tu illum amicam habere, Myrrhina*] Sic a Faerno. Noſtri plerique omnes, numeroſius, *Habere amicam*. Sed & illud *Scivi* incommode acuitur. Repone,

Multo prius, quam tu, illum ſcivi habere amicam, Myrrhina.

Nam id ómnibus innatum. át pol iam áderit, ſé quoque etiam cum óderit.
Set, ut ólim te oſtendiſti, nil ceſſáuiſti eadem eſſe úſque adhuc:
Ut filiam ab eo abdúceres; neu, quód ego égiſſem, eſ. ſét ratum.
Id-núnc res iudicium haéc facit, quo pácto factum vólueris.
M. *'Adeon me eſſe pervicacem cénſes, cui matér ſiem*
'Ut eo eſſem animo, ſi éſſet noſtro ex úſu hoc matrimónium?
PH. *Tún proſpicere aut iúdicare nóſtram in rem quod ſít potes?*
Aúdiſti ex aliquó fortaſſe, quí vidiſſe eum díceret
'Exeuntem aut introeuntem ad amicam. quíd tum póſtea?
Sí modeſte ac ráro hoc fecit: nónne diſſimuláre nos
Mágis humanum eſt, quám dare operam id ſcire, quí nos óderit?
Nám ſi is poſſet áb ea ſeſe dérepente avéllere,
Quácum tot conſuéſſet annos; nón eum hominem dúcerem,

28 *Nam id omnibus innatumſt*] Vel lege, *Nám id innatumſt*, ut Trochaicus ſit cum praecedentibus; vel *Nam id omnibus innatum;* ut Iambicus ſit cum ſequentibus. Porro noſtri omnes, *Aderit tempus, cum.* Quid ſi ſic legas, & diſtinguas,

Verum id vitium numquam decrevi eſſe ego: adulcſcentiae
Innatum eſt: at pol jam aderit tempus, ſe quoque etiam cum oderit.

Sic Plautus Bacch. III, 3, 14:

Jam aderit tempus, cum ſeſe etiam ipſe oderit: morem geras.

Virgil. Eclog. IV.

Aggredere o magnos, aderit jam tempus, honores.

Sed Noſter And. I, 1, 125.

Prope adeſt, cum alieno more vivendumſt mihi.

29 *Set ut olim te oſtendiſti, eadem eſſe nihil ceſſaviſti uſque adhuc*] Male *Eadem*, quod accentu erigi debebat; in Theſi deprimitur. Melius Edd. vett. & ex noſtris unus:

Sed ut olim te oſtendiſti, nihil ceſſaviſti éadem eſſe uſque adhuc.

33 *Si ex uſu eſſet noſtro hoc matrimonium*] *Uſu* hic in Theſi male occultatur. Repone;

Si eſſet noſtro ex úſu hoc matrimonium.

34 *Tune proſpicere*] Nos ex L s. verſusque ratione; *tun proſpicere.* FAERNUS. Et noſtri quoque *Tun.*

37 *Nonne ea diſſimulare nos*] Perperam *Ea* numero plurali; cum praecedat *Hoc*; & ſubſequatur *Id.* Quare recte ejiciunt *Ea* noſtri codices magno conſenſu.

42 *Et quae me peccaſſe ais: abi, ſolum ſolus conveni*] Non belle in duos pedes diſtribuitur *Ais.* Repone ut monoſyllabon ſit,

Et quae me peccaſſe ais: abi, eum ſolum ſolus conveni.

Eum ſolum, ut *Te ſolum.* Plaut. Capt. III, 4, 70. *Solus te ſolum volo.*

Néc virum ſatis firmum gnatae. M. *mítte adoleſcentem óbſecro:*
'Et quae me peccáſſe ais. abi, eum ſólum ſolus cónueni:
Róga, velitne annón uxorem: ſi eſt, ut dicát vélle ſe,
Rédde: ſin eſt aútem ut nolit, récte conſului méae.
PH. *Sí quidem ille ipſe nón volt, et tu ſénſti eſſe in eo, Myrrhina,*
Péccatum; áderam, cuius conſilio fúerat éa par próſpici.
Quámobrem incendor ira, te auſam fácere haec iniuſſú meo:
'Interdico ne éxtuliſſe extra aédis puerum uſquám velis.
Sét ego ſtultiór, meis dictis párere hanc qui póſtulem.
'Ibo intro, atque edicám ſeruis, né quoquam ecferri ſinant.
M. *Nullám pol credo múlierem me miſeriorem viuere:*
Nam ut hic laturus hóc ſit, ſi ipſam rem, út ſiet, reſciuerit,
Non édepol clam me eſt; cum hóc quod leuiuſt, tam ánimo iracundó tulit:
Nec, quá via ſenténtia eius póſſit mutari, ſcio.

43 *Roga, velitne annon uxorem. ſi eſt ut dicat velle ſe*] *Roga* poſteriorem corripiet. Martialis· *Incideris quotiens in baſia fellatoris, In ſolio puta te Flacce lavare caput.* praeterea liber Bembiuus & Donatus hunc ordinem verborum habent, *roga velitne uxorem annon?* ſed ſic verſum ſuſtentabimus, non faciendo colliſionem vocalium in *ſi eſt*. FAERNUS.

Roga velitne uxorem annon: ſi eſt, ut dicat velle ſe. Niſi vel in *Uxorem* vel in *Si* ceſſet Synaloepha, quorum neutrum ex arte licet, verſus hic ſtare nequit. Repone ex noſtris fere omnibus, id quod Faernus ejecerat,

Roga velitne annon uxorem.

44 *Recte conſului meae*] Nos addimus pronomen *ego* ex libris Bembino ac Victoriano, & Donato, *recte ego conſului meae.* FAERNUS. In noſtris deeſt *Ego*, verſu gratulante.

45 *Et tu ſenſiſti eſſe*] Legendum videtur *ſenſti*, per ſyncopam; aut certe ita in ſcanſione pronuntiandum. FAERNUS. Si pronuntietur *Senſti*, quidni & ſcribatur?

46 *Cujus conſilio ea par fuerat proſpici*] Etiam hic ſine Synaloepha eſt *Conſilio*. Repone cum noſtris univerſis,

Cujus conſilio fuerat ea par proſpici.

47 *Quamobrem incendor ira te eſſe auſam facere haec injuſſu meo*] Ea collocatione verborum, quam habet liber Victorianus, ſtat trochaicus. ut pronomen *te*, poſt *τὸ haec*, ponatur. FAERNUS.

Quamobrem incendor ira; eſſe auſam facere haec te injuſſu meo.

Noſtri omnes *Te* ante *Eſſe*. Tolle *Eſſe*, & veram lectionem habes,

Quamobrem incendor ira, te auſam facere haec injuſſu meo.

54 *Mutari poſſit, ſcio*] O. l. s. & Donatus, *poſſit mutari:* quod numeroſius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

Hoc mi unum ex plurimis miſeriis reliquum fuerat malum,
Si puerum ut tollam cogit, cui nos qui ſit neſcimus pater:
Nam cum conpreſſa eſt gnata, forma in tenebris noſci non quita eſt:
Neque detractum ei tum quicquam eſt, qui poſt poſſet noſci qui ſiet:
Ipſe eripuit vi, in digito quem habuit, virgini abiens anulum.
Simul vereor Pamphilum, ne orata noſtra nequeat diutius
Celare, cum ſciet alienum puerum tolli pro ſuo.

ACTUS IV. SCAENA II.

SOSTRATA. PAMPHILUS.

80. *NON clam me eſt, gnate mi, tibi me eſſe ſuſpectam, uxorem tuam*
Propter meos mores hinc abiſſe: etſi ea diſſimulas ſedulo:
Verum ita me di ament, itaque obtingant ex te quae exopto mihi,

56 *Cujus nos qui ſit neſcimus pater*] Satis bene *Cujus*; ſed adhuc melius *Cui nos.*

59 *Neque detractum ei tum quicquam eſt, qui poſt poſſit noſcier qui ſiet*] Hic verſus nullo modo poteſt ſtare: quem nos ex libro Bembino ita corrigimus,

Neque detractum ei eſt quicquam,
qui poſſet poſt noſci qui ſiet.

ei autem hic ſpondeus eſt, ut ſaepe apud Lucretium. FAERNUS.

Neque detractum ei eſt quicquam, qui poſſiet poſt noſci qui ſiet. Sic a Faerno eſt; in quo *Ei* diſyllabon eſt, & ſcribendum *Eii*; hoc ferendum: ſed ut *Poſſet* acuat ſecundam, ferri non debet. Quanto melius noſtri fere omnes; ſi *Noſcier* in *Noſci* mutes,

Neque detractum ei tum quicquam
eſt, qui poſt poſſet noſci qui ſiet.

60 *Simul vereor Pamphilum*] Arbitror ex *ſimul i* elidi, ut primus pes ſit proceleuſmaticus, ſecundus ſpondeus. FAERNUS. Recte de *Simul*; & in primo pede haec corripi frequentiſſimum eſt.

1 *Non clam me eſt tui gnate*] Aliam collocationem verborum habet liber Bembinus, & aliquot alii, verſui aeque aptam, qui eſt octonarius Iambicus quadratus; *Non clam me eſt gnate mi.* FAERNUS. Ferri haec poſſunt; ideo nihil hic muto. Sed aperiam ſuſpicionem meam, fortaſſis ab Auctore ſic primum veniſſe,

Non clam me eſt, eſſe tibi ſuſpectum, gnate mi, uxorem tuam
Propter meos mores hinc abiſſe;
etſi id diſſimulas ſedulo.

Eſſe tibi ſuſpectum; ut ſupra III, 5, 38. *Scio nemini aliter ſuſpectum fore.*

3 *Quae opto mihi*] *Quae exoptem* habet liber Bembinus, reliqui fere

númquam ſcieus commérui, merito ut cáperet odium illám mei:
ue ánte quod me amáre rebar, ei rei firmaſti fidem:
ı mi íntus tuus patér narrauit módo, quo pacto me hábueris
ɛpóſitam amori tuó: nunc tibi me cértum eſt contra grátiam
ɛ́rre, ut aput me praémium eſſe póſitum pietatí ſciaſ.
Pámphile, hoc et vóbis et meae cómmodum famae árbitror:
rús abituram hinc cúm tuo me eſſe cérto decreuí patre;
méa praeſentia óbſtet, neu cauſa úlla reſtet réliqua,
n túa Philumena ád te redeat. PA. *quaéſo quid iſtuc cónſili eſt?*
ıs ſtultitia victa, ex úrbe tú rus habitatúm migres?
ıt fácies: neque ſinam, út qui nobis, máter, maledictúm velit,
pértinacia éſſe dicat fáctum, haut tua modéſtia.

·e, 'quod et placet. FAERNUS. Unus ex noſtris *Exopto*; ı *Opto*.

Ut caperet odium illa mei] Hic ochaeus in ſeptima ſede octo- , quem pedem verſus Iambi- ion admittit. quare aut legen- eſt, ut habent o. l. s. recen- ı, *ut caperet illa odium mei*, conſervata collocatione verbo- impreſſa, quae eadem eſt in Bembino, & aliis antiquis, ıdiendum, licet reclamantibus ıbus libris, *illam:* ut ſit, *ut* *ret odium illam mei*, & ſit or- ut odium mei caperet illam: & ſupra dicitur: *Jampridem* *lem audivi, cepiſſe odium tui* *umenam.* & in Eunucho: *Tum* *i eum ſatietas hominum, aut ne-* *ſ quando odium ceperat.* hoc & dino Bandinello placebat. RNUS. In duobus noſtris *Illam* ; & *m* poſtea eraſum.

5 *Teque ante quam me amare rebar, ei rei firmaſti fidem*] Satagit hic Donatus; agit nihil. Unus Academicus pro varia lectione *Ante quem*. Sed adhuc reſtat ἀνακόλουθον· niſi legas *Tuque, ante quem*. Rem conficit noſter veterrimus,

Teque ante quod me amare rebar,
ei rei firmaſti fidem.

Ordo eſt; *Quodque ante rebar, te me amare, ei rei fidem firmaſti.*

8 *Ut apud me praemium eſſe poſitum pietatis ſcias*] Ex libro Victoriano lego, *pietati*. FAERNUS. Plerique ex noſtris *Pietati*. Plaut. Poen. V, 4, 17. *Praemium ut eſſe ſciam Pietati.*

15 *Mea pertinacia dicat eſſe factum*] Ex libro Bembino, & aliis antiquis ac Donato, verſusque ratione, ita ordinamus haec verba, *eſſe dicat factum*. FAERNUS. Pars melior noſtrorum *Eſſe dicat*.

Tum tuas amicas te et cognatas déſerere et feſtôs dies
Mea caúſa, nolo. SO. *nil pol iam iſtaec mihi res voluptatis ferunt:*
Dum aetátis tempus túlit, perfunĉta ſátis ſum: ſatias iám tenet
Studiórum iſtorum: haec mihi nunc cura eſt máxuma, ut ne cui mea
Longinquitas aetátis obſtet; mórtemue exſpeĉtét meam.
Hic video me eſſe inuiſam inmerito: témpus eſt concédere.
Sic óptume, ut ego opínor, omnis caúſas praecidam ómnibus:
Et me hác ſuſpicióne exſoluam, et illis morem géſſero.
Sine me óbſecro hoc effúgere, volgus quód male audit múlierum.
PA. *Quam fórtunatus céteris ſim rébus, abſque una hác foret,*
Hanc mátrem habens talem, illam autem uxorem. SO. *óbſecro, mi Pámphile,*

17 *Nikil jam mihi iſtaec res voluptatis ferunt*] Liber Bembinus *iſtae res*; quamvis & *iſtaec*, genere feminino, nominativo Plurali efferret antiquitas. Terentius in Eunucho, *Continuo haec adornant ut lavet.* FAERNUS.

Mea cauſa nolo. Nihil jam mihi iſtaec res volúptatis ferunt.

Lege ex noſtris univerſis,

Mea cauſa nolo: Nil pol jam iſthaec mihi res vóluptatis ferunt.

Ejectum *Pol* ab eis eſt, qui neſcirent *Vóluptatis* ſecundam corripere ſolere. *Iſtaec* omnes Codices, ſolo Bembino excepto, pro *Iſtae.* Vide infra IV, 3, 12. *Illaec* pro *Illae.*

18 *Satias me jam tenet*] Delemus pronomen *me*, ex auctoritate libri Bembini, & ratione verſus. FAERNUS. In veterrimo noſtro deeſt *Me*: ceteri habent.

19 *Ne cui meae longinquitas aetatis obſtet*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, & alii antiqui, habent *mea.* FAERNUS. Plerique ex noſtris *Mea.*

20 *Mortemve exoptet meam*] Nos *exſpectet* legimus ex Donato, & libro Bembino. ita etiam ſcriptum fuiſſe in Victoriano conjicere licet ex raſura, ubi repoſita eſt dictio *exoptet.* FAERNUS. Noſtri omnes *Exoptet.*

25 *Abſque una haec foret*] Sic & noſtri codices *Haec*, & Donatus; ut *Abſque* adverbium ſit, *Abſque foret*, abeſſet. Idem tamen agnoſcit aliam lectionem, *Abſque una hoc foret*, ut *Abſque* ſit praepoſitio: Male tamen explicat, *Una*, id eſt, *Uxore.* Immo *Ceteris rebus, abſque una hac re* ſcilicet. *Abſque eſſet* cum ablativo paſſim obverſatur. Porro pro *Sum* lege *Sim.*

27 *Non tute rem incommodam*] Bembinus liber & aliqui alii, *non tute incommodam rem:* quae collocatio verſum, aliter laborantem, ſuſtentat. & paulo poſt in eodem Bembino pro *inducas*, *induces.* & legendum eſt cum affectu hortantis ad patientiam, ut & tangere videtur Donatus. FAERNUS. Noſtri

'on tûte incommodám rem, ut quaeque eſt, in animum inducés pati?

cétera ita ſunt út vis, itaque ut éſſe ego illa exiſtumo;

'i gnáte, da mi hanc véniam, redduc illam. PA. *vae miſeró mihi.*

. *Et míhi quidem: nam haec rés non minus me mále habet quam te, gnáte mi.*

Actus IV. Scaena III.

Laches. Sostrata. Pamphilus.

QUE'M cum iſtoc ſermónem habueris, prócul hic aſtans áccepi, uxor.

'uc eſt ſapere, qui úbicunque opus ſit ánimum poſſis fléctere;

uód ſit faciundúm fortaſſe póſt, idem hoc nunc ſi féceris.

. *Fórs fuat pol.* L. *ábirus ergo hinc: ibi ego te et tu mé feres.*

commodam rem; ſed iidem *Inducas.*

28 *Si cetera ſunt, ita ut tu vis*] onomen *tu* non eſt in libro Bembio: ac ne neceſſarium quidem eſt: llocationem vero verborum o. l. s. excepto, & cum iis Donatus, nc habent, *ſi cetera ita ſunt.* AERNUS.

Si cetera ita ſunt, ut vis, itaque ut eſſe ego illam exiſtimo.

oſtri omnes, *Ut tu vis*: ſed recte mbinus *Ut vis*: alioquin *ita* & *que* non eodem accentu fuerint. oſtri univerſi *Illam*. & (quod mir) Donatus, qui intelligit *Nurum*. is non videat *Illa* legendum, & ferendum ad *Cetera*. Sed hoc s toto ſaeculo jam innotuit.

29 *Mi gnate, da veniam hanc mi, reduc illam*] *Veniam* in Theſi um latet. *Reduce* noſtri omnes. ge,

Mi gnate, da mi hanc veniam, redduc illam.

ut. Amph. III, 2, 4.

Da mihi hanc veniam, ignoſce, irata ne ſies.

1 *Procul hinc ſtans*] Tres ex noſtris *Hic*; & lege *Aſtans*, ut Heaut. V, 2, 7.

3 *Quod faciundum fortaſſe ſit poſt, idem hoc nunc ſi feceris*] Hic verſus ut trochaicus non poteſt ſtare, ut iambicus autem vix atque aegre, adeo impeditus eſt inverſione verborum: quae nos ex Donato, & libro Bembino ita collocamus: *Quod faciundum ſit poſt fortaſſe.* ita trochaicus erit, in quo tamen in, *idem hoc*, non fiet colliſio. Victorianus, & aliqui alii libri ita habent,

Quod faciundum ſit fortaſſe poſt idem hoc nunc ſi feceris

Alii, *Quod ſit faciundum fortaſſe*, & in his Baſilicanus. FAERNUS.

Quod faciundum ſit poſt fortaſſe, idem hoc nunc ſi feceris.

Sic dedit Faernus; ut in *Idem* nulla fiat colliſio: quae tamen licentia non poteſt concedi. Noſtri veterrimi cum aliis plerisque *Quod ſit faciundum*: Unus cum Victoriano, *Fortaſſe poſt*. Repone,

Quod ſit faciundum fortaſſe poſt, idem hoc nunc ſi feceris.

SO. *Spéro ecaſtor.* L. *i ergo intro, et compóne quae tecúm ſimul*
Ferántur. dixi. SO. *ita út iubes, faciám.* PA. *pater.*
L. *Quíd vis, Pamphile?* PA. *hinc abire mátrem? minume.* L. *quíd ita iſtuc vis?*
PA. *Quia de uxore incértus ſum etiam quid ſim facturús.* L. *quid eſt?*
Quíd vis facere, niſi redducere? PA. *équidem cupio, et vix contineor:*
Sét non minuam meúm conſilium: ex úſu quod eſt, id pérſequar:
Crédo ea gratiá concordes mágis, ſi redducám, fore.
L. *Néſcias. verúm tua refert nihil, utrum illae fécerint,*
Quándo haec aberit. ódioſa haec eſt aétas aduleſcéntulis:

Ubi vides & *Póſt* & ei oppoſitum *Núnc* utrumque in ictu eſſe.

5 *Quae ſimul tecum*] Inverſa verba ſic colloca ex libro Bembino, & aliis antiquis, & ratione trochaici, *quae tecum ſimul*. FAERNUS. Noſtri quoque omnes *Tecum ſimul*.

7 *Quid vis, Pamphile*] Verſus eſt trochaicus tetrameter acatalecticus, ut et nonus. FAERNUS.

9 *Equidem cupio & vix contineo*] Complures libri, & in iis antiquiſſimi, *contineor*. FAERNUS. Noſtri etiam *Contineor*.

11 *Credo ea gratia concordes magis, ſi non reducam, fore*] Quamlibet Donatus aliter legat, ex auctoritate libri Vaticani & Baſilicani, verſusque ratione, delemus adverbium *magis*; quod etiam in Victoriano reperimus expunctum. *reducam* vero per duo *d* ſcribimus ex libro Bembino FAERNUS.

Credo ea gratia concordes, ſi non redducam, fore. Sic a Faerno: ſed ſententia ſtolida eſt, & miror, qui Donato & aliis imponere potuerit. *Concordes fore, ſi non reducam.* Qualis quaeſo iſta *Concordia?* ubi defiit familiaritas & ipſa notitia. Qualis porro Lachetis reſponſio, *Neſcias?* Quid *neſciat* Pamphilus? nempe *Concordes fore, ſi non reducat.* Pergit tamen Laches, *Tua nil refert, cum haec aberit.* Cur vero *haec abſit* vel rus concedat, ſi ea *non reducitur?* Nonne haec Lachetis clare indicant, de *reducenda* uxore locutum eſſe Pamphilum, non de *non reducenda?* Et profecto ſic res eſt. Quinque ex noſtris cum Edd. vett. & Donato, *Concordes magis, ſi non.* Correctores, cum verſum longiorem juſto vidiſſent, ejecerunt *Magis.* Atqui ejiciendum erat *Non*, & ſententia per ironiam & ſimulationem efferenda,

Credo ea gratia concordes magis,
ſi redducam, fore.

Hoc eſt, *Non credo:* & jam aptiſſima ſunt, quae reſpondet Laches. Ita Eun. I, 2, 18.

Credo, ut fit, miſera prae amore
excluſti hunc foras.

& V, 2, 23.

Quid ita? vero debeam
Credo iſti quicquam furcifero,
ſi id fecerim.

Phorm. I, 2, 90. *Ad precatorem adeam, credo.* V, 9, 42. *At meo merito credo.*

12 *Verum id tua refert nihil*] To *id* non habent antiquiſſimi libri,

medio aequum excédere eſt, poſtrémo nos jam fabulæ
ᴉus, Pámphile, Senex átque anus.
video Phidippum égredi per témpus, accedámus.

Actus IV. Scaena IV.

PHIDIPPUS. LACHES. PAMPHILUS.

TIBI' quoque iratus édepol ſum, Philúmena,
ru tér quidem. nam hercle ábs te eſt factum túrpiter:
! tibi cauſa eſt de hác re: mater te ínpulit:
c véro nulla eſt. L. *ópportune té mihi,*
lippe, in ipſo témpore oſtendis. PH. *quid eſt?*
Quid réſpondebo his? aút quo pacto hoc óperiam?
Dic filiae rus cónceſſuram hinc Sóſtratam:

ɔinus, Vaticanus, Baſilicanus. ᴋNUS.

rum illae fecerint] Philarg. ad g. III. 105. *Hae quoque non cura leviore tenendae. Legitur & : nam veteribus mos fuit, ut a femininis jungerentur. Unde sius: Tua nil refert, utrum fecerint: & in Eunucho: Haec sant, ut lavent.*

Quando haec abierit] Liber ɔinus, *aberit.* quo quidem mo- elius ſtat verſus. FAERNUS. i, *Abierit.*

E medio aequum eſt excedere] es antiqui libri; *aequum exce- eſt.* FAERNUS.

Jam nos fabulae] Liber Bem- , Baſilicanus ac Victorianus, onatus, *nos jam fabulae.* RNUS.

ſtri ſimiliter, *Nos jam fabulae.* am dudum alii viderunt *Fabu-* legendum. Neque aliter Do- , ut ex Interpretatione colli- *Pronuntia Senex atque Anus, initium Fabulae.*

Sed video Phidippum per tem- gredi] Multi l. s. inter quos inus & alii antiqui, ita collo- *Phidippum egredi per tempus:* ſtitutus ordo verborum, Iam- bum conſtituit in quarta hujus ver- ſus ſede, qui eſt Iambicus tetrame- ter catalecticus. FAERNUS. Sic noſtri univerſi.

1 *Tibi quoque edepol ſum iratus, Philumena*] Concinnius vetus no- ſter 900. annorum cum altero regio,

Tibi quoque iratus edepol ſum,
Philumena.

2 *Abs te factum eſt*] Noſtri fere omnes, *Abs te eſt factum.*

3 *Mater te impulit*] Sic recte Do- natus. Noſtri omnes, *Quae te im- pulit.*

6 *Quid reſpondebo his? aut quo pacto hoc operiam*] Complures libri ſcripti, inter quos antiquiſſimi, ha- bent *aperiam:* quemadmodum & Donatus legit, ita dicens, *Hoc modo oſtendit nec eſſe quod ſimulet. nec id quod verum eſt, dicendum ſibi eſſe.* Ita etiam Robertus Stephanus im- preſſit. FAERNUS.

Quid reſpondebo his? aut quo pa-
cto hoc aperiam?

Sic dedit Faernus: & verum eſt ve- tuſtiores & plures codices *Aperiam* habere. Duo ſoli ex noſtris *Ope- riam*: haec tamen vera lectio eſt, & ſic Donatus; ut ex interpreta- tione ejus colliges, contra ac ſenſit

Ne revereatur, minus iam quo redeát domum. PH. *ah.*
Nullám de his rebus cúlpam commeruit tua:
A Mýrrhina haec ſunt mea úxore exorta ómnia:
PA. *Mutátio ſit.* PH. *éa nos perturbát, Lache.*
PA. *Dum né reducam; túrbet porro, quám velit.*
PH. *Ego, Pámphile, eſſe intér nos, ſi fieri poteſt,*
Adfinitatem hanc ſáné perpetuám volo:
Sin éſt, ut aliter túa ſiet ſenténtia,
Accipias puerum. PA. *ſénſit peperiſſe: óccidi.*
L. *Puerúm? quem puerum?* PH. *nátus eſt nobis nepos:*
Nam abdúcta a vobis praégnas fuerat filia,
Neque fuiſſe praegnatem úmquam ante hunc ſcivi diem.

Faernus. *Hoc*, inquit, *modo oſtendit, nec eſſe quod ſimulet* (Hoc refer ad *Quid reſpondebo?*) *nec id quod verum eſt, dicendum eſſe ſibi*: *Si non eſt dicendum*; certe eſt *Operiendum*, celandum, non *Aperiendum*. Vidit hoc olim & vir doctus Jo. Rivius. Pamphilus ipſe ſupra III, 4, 30.

Ille abiit. quid agam infelix? prorſus neſcio
Quo pacto hoc celem, quod me oravit Myrrhina,
Gnatae ſuae partum.

Credisne jam homini ipſi? *Quo pacto hoc celem*, id ipſum eſt, quod *Quo pacto hoc operiam*.

11 *Ea nos perturbat Laches*] Liber Bembinus & Priſcianus, *Lache*. ſic & infra ex ratione verſus legendum eſſe contendimus: *Vosmet videte jam Lache & tu Pamphile*. licet in omnibus libris ſit *Laches*. FAERNUS.

PH. *A Myrrhina haec ſunt mea uxore exorta omnia.*
Mutatio ſit: ea nos perturbat, Lache.

Sudat hic multum Donatus, ſed operam ludit. Guyetus illud *Mutatio ſit*; totumque adeo verſum ut ineptum & ſpurium damnat. Dignus ſane eſt, ut nunc quidem habetur. Sed ſingula ſuis perſonis redde; & genuinum ſe probabit.

PHI. *A Myrrhina haec ſunt mea uxore exorta omnia.*
PAM. *Mutatio ſit.* PHI. *ea nos perturbat, Lache.*

Mutatio ſit ſunt Pamphili verba: quae ut ſecreti conſcius, averſus a ſenibus loquitur. Hoc, cum indicatum jam ſemel eſt, ſat ſcio, ſua ſe luce cuivis commendabit. Sed aliud dabo, quod adhuc fidem faciat. Niſi hoc Pamphilo tribuas, *Ea nos perturbat*, non erit *Ea uxor Myrrhina*. quod Donatus tamen monendum putavit: ſed *Ea mutatio nos perturbat*. Tam inepte et putide, ut nihil infra.

12 *Dum ne reducam; turbent porro quam velint*] 'Donatus ad locum: '*Quam* non eſt generis feminini, 'ſed eſt *Quantum*: *Turbent*, errent '& tumultuentur, ſignificat; vel 'turbentur. *Quam velint*, quantum 'velint, aut eam *quam* velint mulierem; ſed melius eſt quod ſupra 'diximus.' Si ſtandum erit huic lectioni *Turbent*, quam & codices omnes exhibent; recte ſane magnus Magiſter. Sed cum illud inſpicio, *Ea nos perturbat, Lache*; cui averſus Pamphilus hoc reſponſi dat; vix poſſum dubitare, quin a Terentio ſic fuerit:

Quaére alium tibi firmiorem, dúm tibi tempus cónſulendi eſt:
Nám neque ille hoc animo érit aetatem, néque pol tu eadem iſtác aetate.
B. *Quis id ait?* L. *ſocrus.* B. *méne.* L. *te ipſam: et filiam abduxit ſuam:*
Púerumque ob eam rém clam voluit, nátus qui eſt, extinguere.
B. *'Alid ſi ſcirem, qui firmare méam aput vos poſſím fidem,*
Sánctius quam iúſiurandum; id pólliceter tibi, Lache,
Ségregatum habuiſſe, uxorem ut dúxit, a me Pámphilum.

facit, & verbum & verſum contrucidat.

18 *Sine dicam: uxorem hanc prius quam duxit, veſtrum amorem pertuli*] Atqui hic verſus, ut prior & ſequentes, Trochaicus eſſe debet, non Iambicus. Quare audacter repone,

Sine dum: uxorem hanc prius quam..

Ita Noſter alibi, *Mane dum*, *Dic dum*, *Abi dum*, *Facito dum*. Plautus Truc. II, 7, 67. *Sed veru Sine dum petere.*

19 *Mane, nondum etiam dixi id quod volui. hic nunc uxorem habet*] Niſi in *Dixi* aut *Volui* ſynaloepha, quod non licitum eſt, ceſſet; verſus ſyllaba adhuc caret. Eam ego ſtatim praeſtabo.

Máne; nondum etiam dixi id quod te volui. Quod te volui; ut And. I, 1. *Paucis te volo*, *Quod me velis.* III, 3, 4. *Quid ego te velim.* Habeat itaque ſuas ſibi conjecturas, *Mane ſodes*, & *Laches*, *Mane*, & *Mane mane;* qui ne id quidem ſenſit, ſe id agere ut Iambicus ſit, qui ab Auctore Trochaicus exibat.

20 *Quaere alium tibi amicum firmiorem, dum tempus conſulendi eſt*] Aliqui libri non habent dictionem *amicum*, & ex iis eſt Victorianus: in quo tamen poſtea ſuperſcripta eſt. Bembinus eam dictionem praepoſitam habet dictioni *firmiorem*; alii libri & Donatus poſtpoſitam, ut jam diximus evenire ſubdititiis dictionibus, ut nullam certam ſedem habeant. Ceterum quod ſequitur, idem liber Victorianus & Bembinus ita habent, *Dum tibi tempus conſulendi eſt*, ut exigit ratio verſus, qui eſt Trochaicus tetrameter acatalecticus, ut ſequens. FAERNUS. Recte haec omnia. Noſtri & *Amicum* habent, & *Tibi* non habent.

21 *Nam neque ille hoc animo erit aetatem*] *Aetatem*, quod & agnoſcit Donatus, & explicat, in nullo noſtrorum eſt.

23 *Qui natus eſt, extinguere*] Omnes fere libri ſcripti, inter quos Bembinus & Victorianus, ita collocant, ut & ratio Trochaici expoſcit, *natus qui eſt*. FAERNUS. Quin & noſtri omnes, *Natus qui eſt.*

24 *Aliud ſi ſcirem*] Lege, verſu ipſo jubente, *'Alid ſi ſcirem:* alioqui Iambicus erit inter Trochaicos. De *Alid* jam ante diximus,

26 *Me ſegregatum habuiſſe*] Eandem ob cauſam, ne Iambicus hic ſit, tolle illud *Me;* quod abeſſe vel elegantiae intereſt, cum ſequatur *A me:*

Ségregatum habuiſſe, uxorem ut dúxit, a me Pamphilum.

Euénit: habeo grátiam dis. PA. *núllas ſum.*
L. *Redúc uxorem, ac nóli aduorſari mihi.*
PA. *Patér, ſi ex me illa líberos vellét ſibi,*
Aut ſé eſſe mecum núptam; ſatis certó ſcio,
Non clám me haberet, quód celaſſe intéllego.
Nunc, cum éius alienum á me eſſe animam ſéntiam,
Neque cónuenturum intér nos poſthac árbitrer;
Quamobrém reducam? L. *máter quod ſuaſit ſua,*
Adulé ſcens mulier fécit. miraudúmne id eſt?
Cenſén te poſſe réperire ullam múlierem,
Quae cáreat culpa? an quía non delinquúnt viri?
PH. *Voſmét videte iám, Lache et tu Pámphile,*
Remiſſan opus ſit vóbis, redductán domum.
Uxór quid faciat, ín manu non éſt mea.
Neutra ín re vobis difficultas á me erit.
Set quíd faciemus púero? L. *ridiculé rogas:*

Cum eam in unam ſyllabam conſtringi, minus placet.

33 *Pater, ſi illa ex me*] Elegantior videtur collocatio, quae eſt in libro Bembino, *Pater, ſi ex me illa.* FAERNUS.

In textu Faernus dedit, *Si ex me illa.* Atqui noſtri univerſi *Illa ex me.* Placet Bembinus: ut pronuntiemus, *Ex mé illa*; & mox, *Aut ſé eſſe.*

35 *Quae celaſſe intelligo*] Vaticanus liber & unus tantum liber ſcriptus Donati habet, *quae*; Bembinus, *quod;* omnes alii, & Donati, & Terentii libri, *quem:* quod forte procederet ſubintelligendo partum: magis tamen placet *quod.* FAERNUS.

Non mé clam haberet, quod celaſſe intellego.

Lego ex noſtris fere omnibus: *Non clám me haberet;* ut paſſim apud Noſtrum, *Clám* in Arſi. *Quae* plures noſtri; cetcri *Quem.* Aut lege *Quod*, aut *Quae.*

36 *Nunc cum ejus alienum éſſe a me ánimum ſentiam*] Noſtri fere omnes, *Aliénum á me eſſe animum.* Recte. *A me*, virtute encliticae *Me* eſt in ictu; at totum *A me* in Theſi occultari non ex arte eſt.

37 *Nec conventurum inter nos poſthac arbitror*] Sic Faernus. Sed *Arbitrer*, quicquid dicant Librarii, cum Mureto legendum. Ceterum omnes pro *Nec* habent *Neque*; & plerique omnes *Poſthac eſſe arbitror*, unus *Poſt eſſe arbitror:* alter, *Poſthac arbitror.*

43 *Remiſſam opus ſit vobis an reductam domum*] Liber Bembinus penultimam dictionem hujus verſus habet per duo *d*, ita etiam verſus ratione exigente: & praeterea hic liber & Baſilicanus, & duo alii antiquiſſimi, item alii multi eam ipſam dictionem, id eſt *redductam*, item aliam praecedentem, id eſt *remiſſam*, per *n* in fine habent. ita & Donatus, ſic inquiens: *Remiſſa opus ſit vobis*) *in veris codicibus ſic eſt, remiſſam, reductam, ut ſit remiſſane, reductane*; quae expoſitio Donati facit, ut pro *remiſſam, remiſſan*, *pro reductam, reductan*, ipſum ex veris codicibus citaſſe conjiciam. Sed hoc modo dictio *an*, &

Quicquid futurumſt, huic ſuum reddas ſcilicet;
Ut aldmus noſtrum. PA. *quem ipſe neclexit pater,*
Ego aldm? L. *quid dixti? eho an nón alemus, Pámphile?*
Prodémus quaeſo pótius? quae haec améntia eſt?
Enimuéro prorſus idm tacere nón queo.
Nam cógis, ea quae nólo ut praeſente hóc loquar.
Igndrum cenſes tudrum lacrumarum éſſe me?
Aut quid ſit hoc, quod ſóllicitere ad húnc modum?
Primum hánc ubi dixti caúſam, te proptér tuam
Matrém non poſſe habére hanc uxorém domi;
Pollícita eſt ea ſe cónceſſuram ex aédibus.
Nunc, póſtquam ademptam hanc quóque tibi cauſám vides;
Puér quia clam te eſt nátus, nactus álteram es.
Errás, tui animi si me eſſe ignarúm putas.
Aliquándo tandem huc ánimum ut adducás tuum,
Quam lóngum ſpatium amándi amicam tíbi dedi?

rationi ſupervacanea erit, & verbi incommoda, quam nos ex autoritate complurium librorum, in quibus aut expuncta eſt, aut non eſt omnino, delemus. FAERNUS. Sic & noſtri plerique delent *An.* Omnes Remiſſan, & quinque primarii *Reluctan.*

47 *Huic reddas ſuum ſcilicet*] Omnes fere libri, inter quos vetuſtiſſimi, & Donatus, ita haec verſa ordinant, *huic ſuum reddas ſ.* FAERNUS. Pauciores ex noſtris, *Suum reddas.*

49 *Quem ipſa neglexit, pater ego alam*] Lectio libri Bembini, Vaticani, & aliquorum aliorum eſt, *quem ipſe;* ut haec verba ſint Pamphili ſecum, ne pater & ſocer intelligant, obmurmurantis alium eſſe patrem nati pueri, non ſe. quod autem haec ſecum Pamphilus dicat, oſtenditur ex Chremetis verbis ſtatim Pamphilum interrogantis quid dixerit, ſane Donatus *quem ipſa* magis probat. quod (cum reverentia eius dixerimus) non ſat bona ratione facere videtur. cui enim Pamphilus ſe probaturum hoc putet, quod ideo alere filium nolit, quia eundem mater neglexerit? idne ſat cauſae cuiquam videri poteſt, ut filium ſuum abjiciat, quod ſit a matre neglectus? FAERNUS. Recte hic Faernus contra Donatum. Unus tantum ex noſtris *Ipſa.* Pamphilus averſus dicit, *Quem ipſe neglexit pater;* deinde dum ad eos ſe convertit, *Ego alam?* quod ultimum Chremes audivit. Haec, quae in agendo fiunt, rem reddunt ſatis claram; & iſtis, qui *Ipſa* malunt, os plane obſtruunt.

54 *Aut quid ſit id*] Noſtri plures & meliores, *Quid ſit hoc.*

55 *Primum ubi hanc dixti cauſam*] O. l. s. & Donatus, *hanc ubi dixti.* FAERNUS. Sic & noſtri.

58 *Ademptam quoque hanc*] O. l. s. *ademtam hanc quoque.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes.

59 *Puer quia clam te natus eſt*] Liber Bembinus, *clam te eſt natus.* FAERNUS. Noſtri quoque, *Eſt natus.*

61 *Animum ut adjungas tuum*] Sic dedit Faernus. Atqui codices

Sumptús quos feciſti in eam, quam animo aequó tuli?
Egi átque oraui técum, uxorem ut dúceres.
Tempús dixi eſſe: inpúlſu duxiſti meo.
Quae tum óbſecutus míhi, feciſti ut décuerat.
Nunc ánimum rurſum ad méretricem induxti tuum:
Cui tu óbſecutus, fácis huic adeo iniúriam.
Nam in eándem vitam té reuolutum dénuo
Video éſſe. PA. *mene?* L. *te ipſum: et facis iniúriam.*
Confíngis falſas caúſas ad diſcórdiam,
Ut cum ílla viuas, téſtem hanc cum abs te amóueris:
Senſítque adeo uxor. nam ei cauſa alia quaé fuit,
Quamobrem ábs te abiret? PH. *pláne hic diuinát: nam*
id eſt.
PA. *Dabo iúsiurandum, nihil eſſe iſtorúm tibi.* L. *ah,*
Redúc uxorem: aut, quámobrem non opus sít, cedo.
PA. *Non éſt nunc tempus.* L. *púerum accipias: nam is*
quidem
In cúlpa non eſt: póſt de matre videro.

noſtri univerſi *Adducas*: ut infra V, 3, 38.

Numquam animum quaeſti gratia ad malas adducam partes.

Adducas Rivii quoque & Fabricii codices; & Edd. vett. cum Donato. Fallor, an audaculus quispiam *Adjungas* hic ſuppoſuit, ex And. I, 1, 29. *Ut animum ad aliquod ſtudium adjungant.*

66 *Quae tum obſecutus mihi feciſti, ut decuerat*] Et mox verſu tantum interpoſito,

Cui tu obſecutus, facis huic adeo injuriam,

& rurſus v. 70.

Video eſſe. Mene? Te ipſum: & facis injuriam. Niſi has repetitiones ideo factas putes, ut ſenilem loquacitatem coram Auctor oſtenderet; mihi quidem *obſecutus* fueris, ſi vel unum vel utrumque ex prioribus iſtis verſibus expunxeris.

71 *Cum fingis falſas cauſas*] Quattuor antiqui libri *confingis.* FAERNUS. Vetuſtiores noſtri *Confingis:* alii, *Cum fingis.*

73 *Nam ei alia cauſa quae fuit*] O. l. s. *nam ei cauſa alia quae fuit.* FAERNUS. Sic & noſtri.

80 *Tot nunc me rebus*] O. l. s. *tot me nunc rebus.* FAERNUS. Noſtri vetuſtiores *Tot me nunc.*

82 *Nam puerum credo injuſſu non tollent meo*] In o. l. s. & Donato hic eſt ordo verborum, *injuſſu credo:* pro *tollent* autem Donatus habet *tollit*, corrupte, ut opinor, pro *tollet*, quod eſt in libro Bembino; quod ideo placet ut referatur ad Lachetem, cujus utpote avi, in tollendo puero, ſumma poteſtas erat. FAERNUS.

Nam puerum injuſſu credo non tollet meo.

Noſtri omnes *Injuſſu credo;* & iidem *Tollent.* Recte utrumque. *Tollent* Pater & Socer: hoc certum, cum *Adjutricem ſocrum* dixerit: ergo in conſilium de illa re ituros eſſe exiſtimat.

PA. *Omnibus modis miſér ſum: nec, quid agám, ſcio:*
Tot mé nunc rebus miſerum concludít pater.
Abíbo hinc, praeſens quándo promoueó parum.
Nam púerum iniuſſu crédo non tollént meo;
Praeſértim in ea re cúm ſit mi adiutrix ſocrus.
L. *Fugis? hém, nec quicquam cérti reſpondés mihi?*
Num tibi videtur éſſe aput ſeſé? ſine:
Puerúm, Phidippe, mihi cedo: ego alam. PH. *máxume.*
Non mirum fecit úxor, ſi hoc aegré tulit:
Amárae mulierés ſunt, non facile haéc ferunt.
Proptérea haec iraſt: nam ipſa narrauít mihi:
Id ego hóc praeſente tibi nolueram dícere:
Neque illi credebam prímo: nunc verúm palam eſt.
Nam omníno abhorrere ánimum huic video a núptiis.
L. *Quid érgo agam, Phidíppe? quid das cónſili?*
PH. *Quid agás? meretricem hanc prímum adeundam cénſeo:*
Orémus: accuſémus: grauius déniqne
Minitémur, ſi cum illo hábuerit rem póſtea.

87 *Non mirum fecit uxor mea, ſi hoc aegre tulit*] Aliqui, ut verſui conſulerent, impreſſerunt ſine pronomine *mea*; contra tamen omnium librorum fidem. nos ea dictione retenta, ita verſum ſuſtentamus, ut τὸ *mea* in unam ſyllabam brevem contracto, itemque τὸ *hoc* correpto, in quarta ſede ſit dactylus. FAERNUS.

Non mirum fecit uxor mea, ſi
hoc aegre tulit.

Sic dedit Faernus, ex omnium, ut ait, librorum fide: & verum eſt; nam & ſic noſtri univerſi. Sed iſta fides jamdudum apud me decoxit. *Uxor mea* eſſet Myrrhina. Atqui res ipſa praedicat Philumenam Pamphili hic intelligi; ut ſupra v. 73.

Senſitque adeo uxor: nam ei cauſa alia quae fuit,
Quamobrem abs te abiret?

Nam ibi certe *Uxor* non Myrrhina eſt, ſed Philumena; cum verba Lachetis ſint ad Pamphilum. Quid quod ſi *Mea* legas, nullo pacto verſum inde conſtituas? *Mea ſi hoc aeg.* Faerni, nonne bellus eſt Anapaeſtus?

90 *Id ego praeſente hoc tibi nolebam dicere*] O. l. s. *id ego hoc praeſente*: Bembinus vero, & Victorianus, & aliqui alii, pro *nolebam*, *nolueram*. FAERNUS. Sic & noſtri. Unus tantum *Nolebam*.

91 *Nunc vero palam eſt*] Poteſt haec lectio teneri, ſed mihi ea, quae eſt in libro Bembino, vehementer placet, *nunc verum palam eſt*. ut *verum* ſit nomen, & ſit ſenſus, jam veritas manifeſta eſt. FAERNUS. Noſtri *Vero*.

92 *Abhorrere animum huic video a nuptiis*] Praepoſitio *a* non eſt in libro Bembino, & in Victoriano quoque abraſa eſt. FAERNUS. Noſtri, *A nuptiis*: Recte, ut Andr. V, 1, 10. *Abhorrentem ab re uxoria.*

L. *Faciam út mones. eho cúrre, puer, ad Bácchidem hanc*
Vicinam noſtram: huc éuoca verbis meis.
At te óro porro in hác re adiutor ſis mihi. PH. *ah,*
Iamdúdum dixi, itidémque nunc dicó, Lache:
Manére adfinitátem hanc inter nós volo,
Si ulló modo eſt ut póſſit; quod ſperó fore.
Set vín adeſſe me úna, dum iſtam cónuenis?
L. *Immo véro abi, aliquam púero nutricém para.*

ACTUS V. SCAENA I.

BACCHIS. LACHES.

B. *NON hóc de nihiloſt, quód Laches me núnc conuentam eſſe éxpetit:*

97 *Eho, puer, curre ad Bacchidem hanc*] Lege ex tribus noſtris,
Eho curre, puer, ad Bacchidem hanc.

99 *Et te oro porro*] Liber Bembinus, pro *et*, *at* habet: nos tamen *et* malumus. FAERNUS. Noſtri *Et*. Sed placet Bembinum *At*; ſiquidem, niſi *At* legas, etiam hoc ad puerum loqui videatur.

100 *Itidemque nunc dico, Lache*] Non diſplicet mihi haec lectio; omnes tamen l. s. quoscunque vidi, habent *idemque*. FAERNUS. Unus ex noſtris bonae notae, Codex C. C., *Itidemque;* Alter *Itidem quod.* Utrumvis bene; ſed prius magis placet.

103 *Sed visne adeſſe?*] Liber Bembinus, & Donatus, *ſed vin adeſſe?* FAERNUS. Noſtri *Visne.*

1 *Nunc me conventam*] Liber Bembinus, Baſilicanus, Vaticanus, *me nunc c.* meliore collocatione. FAERNUS. Unus modo ex noſtris, *Nunc me.*

3 *Videndum eſt ne minus propter iram hanc impetrem, quam poſſiem*] Sic codices: ſed ab Auctore erat, *Propter iram hinc impetrem. Hinc* id eſt *Ab hac Bacchide.* ut Adelph. III, 3, 7.

Set eccum Syrum ire video: hinc ſcibo jam ubi ſiet.
Hinc, ab hoc Syro. ſic *Unde* paſſim.

4 *Quod me poſt minus feciſſe ſatius ſit*] Ex libro Bembino, ac Victoriano, & Donato hunc ordinem verborum repono, *quod poſt me:* eliditur autem *s* ex *ſatius*, ut fit Iambus in ultima: eſt enim octonarius Iambicus quadratus, ſicut & tres primi hujus ſcenae. ſequentes vero ex eodem libro ita ordinamus:

Adgredior. Bacchis ſalve.
B. *Salve Laches.* LA. *credo edepol, te nonnihil mirari Bacchis,*
Quid ſit, quapropter te huc foras puerum evocare juſſi.

ut primus horum ſit dimeter Iambicus catalecticus; ſecundus, contracto *nihil* in unam ſyllabam, item tertius ſint Iambici octonarii catalectici; qui vero ſequuntur, ut in impreſſis ordinati ſunt, ita eos conſervamus. FAERNUS. Noſtri plerique, *Me poſt.*

6 *Salve, Laches.* LA. *credo edepol te non nihil mirari, Bacchis*] Lege, verſu ipſo poſtulante:

Nec pól me multum fállit: quin quod ſúſpicor ſit quód velit.
.. Vidéndum eſt ne minus própter iram hinc impetrem, quam póſſiem:
Aut né quid faciam plús, quod poſt me mínus feciſſe ſátius ſit.
Adgrédiar. Bacchis, ſálue.
B. Salvé, Lache. L. edepol crédo te non nil mirari, Bácchis,
Quid ſit, quapropter te húc foras puerum éuocare iúſſi.
B. Ego pól quoque etiam tímida ſum, cum vénit in mentem quaé ſim:
Ne nómen quaeſti mi óbſiet: nam móres facile tútor.
L. Si véra dicis, níl tibi eſt a mé pericli, múlier:
Nam iam aétate ea ſum, ut nón ſiet peccáto mi ignoſci aéquom:
Quo mágis res omnis caútius, ne témere faciam, adcúro.

Salve, Lache. LA. *edepol credo te non nil mirari, Bacchis.*

8 *Ego pol quoque etiam timida ſum, cum venit mihi in mentem, quae ſim*] *Venit*, quod praeſentis temporis eſt, pyrrichius eſt, eliſo *t*, aut certe τὸ *mihi* addititium eſt: utique enim *mihi* ſubintelligitur, ut & in Eunucho,

Et illud de Rhodio dictum cum in mentem venit.

Virg.

Nec venit in mentem, quorum conſederis arvis. FAERNUS.

Recte ſenſit Faernus *Mihi* addititium eſſe, ſed non auſus eſt ejicere. Nos, verſu gaudente, ejiciemus.

9 *Ne nomen mihi quaeſtus obſiet apud te: nam mores facile tutor*] *Quaeſti* legitur in libro Bembino, antiqua declinatione. Ceterum nec in eo libro, nec in Vaticano, nec in Victoriano ſunt duae illae dictiones, *apud te*, quae multum incommodant verſui, & parum ſenſui proſunt. ſed ne ſic quidem verſus procedit, niſi ex magna licentia: deeſt enim una ſyllaba, quam nos unius tantum litterae mutatione ſupplemus, legendo pro *obſiet*, *obſiet*. ut ſit, *Ne nomen mihi quaeſti obſiet*. hoc modo & verſus eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, & Iambum habet in quarta, quod huic generi verſuum prope ſolemne eſt, & antiquiſſima lectio conſervatur. Si quis tamen malet *obſiet*, verſus ſuſtentatur diſſolutione diphthongi. FAERNUS.

Noſtri *Quaeſtus obſiet*. Tres e noſtris non habent *Apud te*. Egregie hic Faernus: niſi quod in fi ſe prodit, cum a *Quaeſti obſiet* ſuſtentari poſſe verſum exiſtimat. Ceterum unus ex Regiis *Quaeſtus mihi obſiet*. Repone,

Ne nomen quaeſti mi obſiet.

Omnino in ictu eſſe debet *Quaeſti*, non in Theſi obmuteſcere. Atque hoc ordine *Quaeſtus* ſtare hic poteſt, aeque commode ac *Quaeſti*.

10 *Si vera dicis nihil tibi pericli a me eſt mulier*] Aliam collocationem verborum, quae verſui convenientior eſt, habent o, l, s. *nihil tibi eſt a me pericli mulier*. FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

12 *Quo magis omnis res cautius*] Lege ex noſtris fere omnibus,

Quo magis res omnes cautius.

Nam ſi id nunc facis factúraue es, bonás quod par eſt fácere;
Inſcitum offerre iniúriam tibi ínmerenti, iníquom eſt.
B. *Eſt mágnam ecaſtor grátiam de iſtác re quod tibi hábeam.*
Nam quí poſt factam iniúriam ſe expúrget, parum mi próſit.
Sét quid iſtuc eſt? L. *meúm receptas filium ad te Pámphilum.* B. *ah.*
L. *Síne dum: uxorem hanc prius quam duxit, vóſtrum amorem pértuli.*
Máne, nondum etiam díxi id quod te vólui. hic nunc uxórem habet:

13 *Nam ſi id nunc facis; facturave es*] Tò *nunc*, non ponit Donatus, citans haec ſuper eo loco, *Fac eadem., ut ſis porro.* ne liber quidem Bembinus eam vocem habet: ac neque particulam *id*; FAERNUS.

Nam ſi facis facturave es. Sic dedit Faernus, Bembino ſuo nimium addictus. Noſtri univerſi,

Nam ſi id nunc facis facturave es. Recte: *Facis* finalem *s* abjicit, quod uſitatiſſimum. *Nunc* ſuam vim hic habet, ut oppoſitum futuro *Facturave es.*

14 *Inſcitum offerre injuriam tibi me immerenti iniquom eſt*] Bembinus liber non habet dictionem *me*; quam & Donatus, eam ſubaudiri volens, non eſſe in contextu oſtendit. alii libri eam varie collocatam habent; aliqui enim dictioni *tibi* praeponunt, aliqui poſtponunt, ut ſaepe evenit dictionibus ſubditiciis. ſane in aliquibus libris, inter quos eſt idem Bembinus & Victorianus, hi verſus ita ordinati ſunt:

Nam ſi facis, facturave es, bonas quod par eſt facere,
Inſcitum offerre injuriam tibi: immerenti iniquom eſt.

Diſtinguendum eſt autem poſt *tibi*, ut ſit ſenſus, offerre injuriam tibi, quae vel mulier ſis, vel meretrix, eſt inſcitum: immerenti vero, etiam iniquum eſt. FAERNUS. Ab uno ex noſtris abeſt *Me*; ceteri *Tibi me.* Diſtinctio illa apud Faernum non placet.

15 *Eſt magna ecaſtor gratia de iſtac re quam tibi habeam*] Et verſus claudicat, & dictio ſoloeciſſat. Repone,

Eſt magnam ecaſtor gratiam de iſtac re quod tibi habeam.

Ubi ordo, *Eſt quod habeam tibi magnam gratiam.* Plautus Rud. IV, 6, 32.

Bonam eſt quod habeas gratiam merito mihi,
Qui te ex inſulſo ſalſum feci opera mea.

16 *Nam qui poſt factam injuriam ſe expurget parum mihi proſit*] Hic neceſſe eſt, vel ex *parum m* elidere, quamvis ſequente conſonante, ut dactylus ſit in ſexta, vel *injuriam* triſyllabum facere, coaleſcentibus in unum duabus extremis vocalibus. mihi tamen magis placeret, ſi deleto pronomine *ſe*, quod ego arbitror ab interpretante ſuperſcriptum, deinde in contextum irrepſiſſe, abſolute legatur, *Nam qui poſt factam injuriam expurget.* non tamen muto, neque detraho quicquam. FAERNUS.

Quod *Parum* corripit Faernus, recte: quod *Injuriam* triſyllabum

e alium tibi firmiorem, dúm tibi tempus cónſulendi eſt:
neque ille hoc animo érit aetatem, néque pol tu eadem iſtác aetate.
is id ait? L. *ſocrus.* B. *méne.* L. *te ipſam: et filiam abduxit ſuam:*
mque ob eam rém clam voluit, nátus qui eſt, extinguere.
'id ſi ſcirem, qui firmare méam aput vos poſſím fidem,
us quam iúſiurandum; id póllicerer tibi, Lache,
ratum habuiſſe, uxorem ut dúxit, a me Pámphilum.

k verbum & verſum contru-

ine dicam: uxorem hanc pri-m duxit, veſtrum amorem | Atqui hic verſus, ut prior ;ntes, Trochaicus eſſe debet, ımbicus. Quare audacter

dum: uxorem hanc prius am.

ſter alibi, *Mane dum*, *Dic ibi dum*, *Facito dum.* Plau-c. II, 7, 67. *Sed veru Sine tere.*

lane, nondum etiam dixi id lui. hic nunc uxorem habet] *Dixi* aut *Volui* ſynaloepha, ɔn licitum eſt, ceſſet; ver-aba adhuc caret. Eam ègo ɔraeſtabo.

'; nondum etiam dixi id quod . Quod te volui; ut And. I, 1. *te volo*, *Quod me velis.* III, *Quid ego te velim.* Habeat ſuas ſibi conjecturas, *Mane & Laches*, *Mane*, & *Mane* qui ne id quidem ſenſit, ſe e ut Iambicus ſit, qui ab Trochaicus exibat.

naere alium tibi amicum fir-, dum tempus conſulendi eſt] libri non habent dictionem , & ex iis eſt Victorianus: tamen poſtea ſuperſcripta nbinus eam dictionem prae-poſitam habet dictioni *firmiorem*; alii libri & Donatus poſtpoſitam, ut jam diximus evenire ſubdititiis dictionibus, ut nullam certam ſedem habeant. Ceterum quod ſequitur, idem liber Victorianus & Bembinus ita habent, *Dum tibi tempus conſulendi eſt*, ut exigit ratio verſus, qui eſt Trochaicus tetrameter acatalecticus, ut ſequens. FAERNUS. Recte haec omnia. Noſtri & *Amicum* habent, & *Tibi* non habent.

21 *Nam neque ille hoc animo erit aetatem*] *Aetatem*, quod & agnoſcit Donatus, & explicat, in nullo noſtrorum eſt.

23 *Qui natus eſt, extinguere*] Omnes fere libri ſcripti, inter quos Bembinus & Victorianus, ita collocant, ut & ratio Trochaici expoſcit, *natus qui eſt.* FAERNUS. Quin & noſtri omnes, *Natus qui eſt.*

24 *Aliud ſi ſcirem*] Lege, verſu ipſo jubente, *Alid ſi ſcirem*: alioqui Iambicus erit inter Trochaicos. De *Alid* jam ante diximus.

26 *Me ſegregatum habuiſſe*] Eandem ob cauſam, ne Iambicus hic ſit, tolle illud *Me*; quod abeſſe vel elegantiae intereſt, cum ſequatur *A me*:

Ségregatum habuiſſe, uxorem ut dúxit, a me Pamphilum.

L. *Lépida es. ſet ſcin, quid volo potius ſódes facias?* B. *quid? cedo.*

L. *Eás ad muliérés huc intro, atque iſtuc iuſiurándum idem*
Pólliceare illís: exple animum iis, téque hoc crimine expedi.

B. *Fáciam: quod pol, ſi éſſet alia ex quaéſtu hoc, haut faceret, ſcio;*
Ut de tali caúſa nuptae múlieri ſe oſténderet.
Sét nolo eſſe fálſa fama gnátum ſuſpectúm tuum;
Néc leuiorem vóbis, quibus eſt minume aequom, videríer
Inmerito: nam méritus de me eſt, quód queam, illi ut cómmodem.

L. *Fácilem beniuolúmque lingua túa iam tibi me réddidit:*
Nám non ſunt ſolae árbitratae haec: égo quoque etiam hoc crédidi.

27 *Scin quid volo potius ſodes facias. Quid vis, cedo?*] *Vis* & verſui ſupereſt, & ſententiae; atque ideo recte id Muretus ejecit. Heaut. IV, 4, 14. SY. *At ſcin quid ſodes?* BA. *Quid?*

28 *Eas ad mulieres huc intro, atque iſtuc jusjurandum idem Polliceare illis; exple animum iis, teque hoc crimine Expedi*] An legendum, *atque iſtic jusjurandum idem Polliceare; illiſce exple animum, teque &c.*

30 *Fáciam: quod pol, ſi éſſet alia ex hoc quaeſtu, haút facerét, ſcio*]. Vides illud *Quaeſtu*, ut ſupra v. 9. In Theſi latitare. Repone: *Ex quaéſtu hoc.*

32 *Sed eſſe falſa fama nolo*] In Bembino deeſt τὸ *eſſe*, ſed perperam: ceterum hunc ordinem verborum habet, quem & Donatus ponit, addito tamen verbo *eſſe*: *ſed nolo falſa fama eſſe;* aliqui etiam libri ſic habent, *ſed nolo eſſe falſa fama.* utrumque melius quam quod in lectione vulgata eſt; quod quidem ad verſum attinet. FAERNUS.

Sed noló falſá fama eſſe gnatum ſuſpectum tuum. Plurimi ex noſtris, *Séd nolo éſſe fálſa fama.* Tres *Séd eſſe nólo fálſa fama.* Ex his Faernus omnium deterrimam elegit.

36 *Ego quoque hoc etiam credidi*] Ex auctoritate libri Bembini deleo dictionem *hoc*, ſine detrimento verſus & ſenſus. FAERNUS. Faernus ejecit *Hoc.* Noſtri omnes retinent, ſed alio ordine. Pro *Hae* duo ex noſtris *Haec;* ut ſaepe ante. Lege igitur:

Nam non ſunt ſolae arbitratae haec: *ego quoque etiam* hoc *credidi.*

39 *Sed reprimam*] Τὸ *ſed* delendum ex auctoritate libri Bembini ac Victoriani, & ratione Trochaici. FAERNUS.

Aliter ſi facias. reprimam me. Noſtri omnes, *Sed reprimam.* Sed verſus gratia Correctores *Sed* olim ejecerunt. Immo retine, & verſui aliter conſule, *Facias* abire jubens;

Aliter ſi: ſet répprimám me. Heaut. I, 2, 25. *Illúne? ſet réprimám me. Aliter ſi,* Apoſiopeſis rei congrua. ut Virgil. *Quos ego: ſed motos,* & *Quamquam O; ſed ſu-*

: cum ego te eſſe praéter noſtram opínionem cómperi,
eadem ut ſis pórro: noſtra utére amicitia, út voles:
er ſi: ſet répprimam me, ne aégre quicquam ex me aúdias:
um hoc te móneo únum, qualis ſim amícus, aut quid póſſiem,
us quam inimicús, periclum fácias. — —

ACTUS V. SCAENA II.

PHIDIPPUS. LACHES. BACCHIS.

— — NIL aput mé tibi
'eri patiar: quin, quod eſt, benígne praebeátur.
tú cum ſatura atque ébria es, et púer ut ſatur ſit fácito.

ſic hic, *Aliter ſi, ſed repri-* Ita ſaepe apud quosvis ſcri- s, *Sin;* reliquis per Apoſiope- niſſis.

Verum te hoc moneo unum] l, uno excepto, omnes, *Ve- hoc té moneo unum;* ut *Té* in it. Recte: Et *Qualis* elidit *s* conſonantem, ut paſſim: non, idam voluit, *Amicus* ejicit *us* vocalem.

Potius quam inimicus, pericu- facias. B. *faciam ſedulo*] Re- ionem Bacchidis in hoc verſu inus liber non habet, quam pauciſſimis aliis invenies, & nus non neceſſariam. ſupereſt rſui conſulatur, quod ſic faci- ex aliquibus libris ſcriptis, ibus eſt Victorianus, legimus *um*, & quattuor primis ſe- tis ſcaenae verbis hunc verſum emus: ea ſunt, *nihil apud me* it *nihil* in unam ſyllabam con- , & *d* ex *apud* eliſo, ſit in ſede hujus Trochaici dactylus. RNUS. Unus tantum ex tot is habet, *Faciam ſedulo.*

2 *Deſieri patiar, quin quod opus ſit benigne praebeatur*] Hunc verſum omnes fere l. s. ſimul ponunt, cum illis quattuor verbis, quibus ultimum verſum praecedentis ſcaenae ſupplevimus. ſed illis detractis remanet ille quem aſcripſimus, qui eſt trochaicus tetrameter, ut praecedentes: licet illi catalectici, hic acatalecticus. FAERNUS.

Deſieri patiar: quin quod opus ſit, benigne praebeátur.

Nec *Quod opus ſit*, nec, quod quidam voluit, *Quod opuſt*, in hujus verſus caeſura poſſunt conſiſtere. In Regio Chartaceo deeſt *Opus*. At in Codice C. C. *Quin quod eſt.* Egregie:

Deſieri patiar: quin, quod eſt, benigne praebeatur.

Quod eſt, quod domi eſt, quod res noſtra praebet.

3 *Sed cúm tu ſátura atque ébria éris, puér ut ſatúr ſit facito*] Vides, ut invenuſte diſpertiantur Accentus: quamvis apud Priſcianum quoque p. 701. *Eris* legatur, etiam in codice ſcripto. Repone,

Sed tú cum ſatura atque ébria es, & púer ut ſátur ſit facito.

L. *Lépida es. ſet ſcin, quid volo potius ſódes facias?* B. *quid? cedo.*
L. *Eás ad mulierés huc intro, atque iſtuc iuſiurándum idem*
Pólliceare illís: exple animum iis, téque hoc crimine éxpedi.
B. *Fáciam: quod pol, ſi éſſet alia ex quaéſtu hoc, haut facerét, ſcio;*
Ut de tali caúſa nuptae múlieri ſe oſténderet.
Sét nolo eſſe fálſa fama gnátum ſuſpectúm tuum;
Néc leuiorem vóbis, quibus eſt mínume aequom, vidérier
Inmerito: nam méritus de me eſt, quód queam, illi ut cómmodem.
L. *Fácilem beniuolúmque lingua túa iam tibi me réddidit:*
Nám non ſunt ſolae árbitratae haec: égo quoque etiam hoc crédidi.

27 *Scin quid volo potius ſodes facias. Quid vis, cedo?*] *Vis* & verſui ſupereſt, & ſententiae; atque ideo recte id Muretus ejecit. Heaut. IV, 4, 14. SY. *At ſcin quid ſodes?* BA. *Quid?*

28 *Eas ad mulieres huc intro, atque iſtuc jusjurandum idem Polliceare illis; exple animum iis, teque hoc crimine Expedi*] An legendum, *atque iſtic jusjurandum idem Polliceare; illíſce exple animum, teque &c.*

30 *Fáciam: quod pol, ſi éſſet alia ex hoc quaeſtu, haút facerét, ſcio*]. Vides illud *Quaeſtu*, ut ſupra v. 9. in Theſi latitare. Repone: *Ex quaéſtu hoc.*

32 *Sed eſſe falſa fama nolo*] In Bembino deeſt τὸ *eſſe*, ſed perperam: ceterum hunc ordinem verborum habet, quem & Donatus ponit, addito tamen verbo *eſſe*: *ſed nolo falſa fama eſſe*; aliqui etiam libri ſic habent, *ſed nolo eſſe falſa fama.* utrumque melius quam quod in lectione vulgata eſt; quod quidem ad verſum attinet. FAERNUS.

Sed noló falſá fama eſſe gnatum ſuſpectum tuum. Plurimi ex noſtris, *Séd nolo éſſe fálſa fama.* Tres *Séd eſſe nólo fálſa fama.* Ex his Faernus omnium deterrimam elegit.

36 *Ego quoque hoc etiam credidi*] Ex auctoritate libri Bembini deleo dictionem *hoc*, ſine detrimento verſus & ſenſus. FAERNUS. Faernus ejecit *Hoc.* Noſtri omnes retinent, ſed alio ordine. Pro *Hae* duo ex noſtris *Haèc*; ut ſaepe ante. Lege igitur:

Nam non ſunt ſolae arbitratae haec: *ego quoque etiam* hoc *credidi.*

39 *Sed reprimam*] Tò *ſed* delendum ex auctoritate libri Bembini ac Victoriani, & ratione Trochaici. FAERNUS.

Aliter ſi facias. reprimam me. Noſtri omnes, *Sed reprimam.* Sed verſus gratia Correctores *Sed* olim ejecerunt. Immo retine, & verſui aliter conſule, *Facias* abire jubens;

Aliter ſi: ſet répprimám me.

Heaut. I, 2, 25. *Illéne? ſet réprimám me. Aliter ſi*, Apoſiopeſis rei congrua. ut Virgil. *Quos ego: ſed motos*, & *Quamquam O; ſed vin-*

Profecto in hac re nil mali eſt, quod ſit diſcidio dignum.

PH. *Velim quidem hercle.* L. *exquíre: adeſt: quod ſátis ſit; faciet ipſa.*

PH. *Quid mi iſtaec narras? quiane non tute ipſe dudum audiſti,*

De hac re ánimus meus ut ſit, Laches? illis modo explete ánimum.

L. *Quaeſo édepol, Bacchis, quód mihi es pollícita, tute ut ſérues.*

B. *Ob eám rem vin ergo íntroeam?* L. *i, atque éxple iis animum, ut crédant.*

B. *Eo; étſi ſcio pol hís meum fore cónſpectum inuiſum hódie:*

Nám núpta meretrici hóſtis eſt, a víro ubi ſegregáta eſt.

L. *At haéc amicae erúnt, ubi quamobrem aduéneris reſcíſcent.*

ſerves. Id vero pollicita eſt V, 1, 30. *Eos intro ad mulieres: Faciam.* Quod ſi hic quoque dicat *Faciam;* non jam *Mihi pollicita es* diceret, ſed *Nobis.*

18 *Quid iſtaec mihi narras? an quia non tute ipſe audiſti dudum*] Liber Bembinus, & omnes fere alii, ac Donatus, *quid mihi iſtaec:* Baſilicanus, *quid mi iſtaec,* & infra iidem libri, *dudum audiſti.* Donatus vero non, *tute ipſe,* ſed *tu ipſe,* habet. ita eſt Iambus, vel Pyrrichius in quarta. FAERNUS.

Quid mihi iſtaec narras? an quia non tu ipſe dudum audiſti.

Sic dedit Faernus, ex Donato, ut narrat, *Tu ipſe.* Donatus in vett. Edd. habet, *Tute ipſe;* ut omnes hic noſtri & item Faerni. Sentio, quid illum induxerit: *An quia non,* ſi *Tute* legas, pro Cretico male ponitur: maluit ergo Dactylum *An quia;* & idcirco *Tu ipſe* adſcivit. Infelix labor: neutrum enim hic ſtare poteſt. Repone,

Quid mi iſtaec narras? quiane non tute ipſe dudum audiſti.

Plautus Perſ. V, 2, 69. *Quiane te voco, bene ut tibi ſit.* Virgil. Aen. IV, 538. *Quiane auxilio juvat ante levatos.*

19 *Illis modo exple animum*] Liber Bembinus, & Donatus, *explete:* eſt enim ſermo non ad Lachetem ſolum, ſed & ad Bacchidem. verſus quoque hanc lectionem exigit. FAERNUS. Unus ex noſtris vetus, *Modo explete:* ceteri, *Modo exple.*

21 *Vis ergo introeam?*] Liber Bembinus, *Vin ergo introeam?* Ita prius erat & in Victoriano. FAERNUS. Noſtri omnes *Vis,* non *Vin.*

Ib. *I, atque éxple animum iis, ut credant*] *I* hic non patitur ſynaloepham: vetuſtus noſter, ut alibi, *Ii* duplice *i* ſcribit; nam duplicis poteſtatem habet; idcirco, ut *O* & *Au*, non eliditur. Ceterum mutato ordine lege, *Atque exple iis animum, ut credant.*

22 *Eo: etſi ſcio pol his foré meum conſpectum invíſum hodie*] Salvus eſt etiam in hac lectione numerus; ſed ex codice Petrenſi lego,

Eo: etſi ſcio pol his meum fore.

Et collocatio elegantior eſt.

[redacted]

L. *Noſtér ſocer, videó, venit: nutrícem puero addúcit.*
Phidíppe, Bacchis déierat perſánčte. PH. *haeccine eaſt?* L. *haéc eſt.*
PH. *Nec pól iſtae metuunt deós: neque has reſpícere deos opínor.*
BA. *Ancíllas dedo: quólubet cruciátu per me exquíre.*
Haec rés hic agitur: Pámphilo me fácere ut redeat úxor,
Opórtet: quod ſi effécero, non poénitet me fámae,
Solám feciſſe id quód aliae meretríces facere fúgitant.
L. *Phidíppe, noſtras múlieres ſuſpéctas fuiſſe fálſo*
Nobís in re ipſa inuénimus: porro hánc nunc experiámur.
Nam ſí compererit crímini tua ſe úxor credidiſſe,
Miſſam íram faciet: sín item eſt ob eám rem iratus gnátus,
Quod péperit uxor clam, id leueſt: cito áb eo haec ira abſcédet.

4 *Puero nutricem adduxit*] Placet mihi *adducit*, quod in libro Bembino eſt, ut per praeſens tempus omnia enuntientur, *venit*, *adducit*. ita conjicere licet fuiſſe & in Victoriano, nam *x* in litura eſt. FAERNUS. Duo ex noſtris *Adducit*. Sed inſuper inverſis verbis lege, *Nutricem puero adducit*.

8 *Licet haec res hic agitur*] *Licet* non eſt in libro Bembino, nec Victoriano: nec ponitur a Donato, & a verſu reſpuitur. FAERNUS. Recte: ſed *Licet* in omnibus noſtris eſt, uno Regio excepto.

9 *Qportet: quod ſi perficio, non poenitet me famae*] *Perficio* verſum jugulat, qui Creticum vel ei parem pedem in caeſura poſtulat. Donatus in Edd. vett. *Perfecero*, & ſic ſcriptus Oxonienſis. Repone,

Oportet, quod ſi effecero, non poenitet me famae.

Effecero, quo nullum hic verbum aptius. Eun. V, 8, 26. *Hoc ſi effeceris*. Phorm. IV, 1, 24.

Donec tibi id, quod pollicitus ſum, effecero.

13 *Nam ſi compererit crimini tua ſe uxor credidiſſe*] Noſtri omnes poſt *Uxor* addunt *Falſo*. Sed inepte, & verſu reſpuente. *Crimen* per ſe habet notionem falſitatis. Donatus: *Crimen proprie dicitur, id quod factum eſt:* immo lege, *Id quod falſum eſt*.

14 *Miſſam iram faciet: ſin autem eſt ob eam rem iratus gnatus*] Profecto hujus metri in caeſura ratio Correctoribus vetuſtis latebat: ita nunc frequenter in his verſibus peccant libri veteres. *Sin autem eſt* pro Cretico hic inambulat. Tu repone, *Sin item eſt;* etiam ſententiae commodius.

17 *Quod ſatis ſit, faciet.* B. *faciam*] In contextu libri Bembini non eſt reſponſum Bacchidis, ſed loco ejus pronomen *ipſa;* ita & Donatus legit; ita & o. L. s. niſi quod in iis ſequitur reſponſum Bacchidis: perperam id quidem, nam verſus repugnat. FAERNUS.

Noſtri omnes addunt, ut Bacchidis reſponſum, *Faciam*. Non placet: nam verſu infra 20 Laches eam monet, *Quod mihi pollicita es,*

Actus V. Scaena III.

Parmeno. Bacchis.

·POL ne meam érus eſſe operam députat parvi pr·ti;
·m nullam miſit, fruſtra ubi tótum deſedi diem:
..um hoſpitém aum exſpecto in árce Callidémidem.
·e ineptus hódie dum illi ſédeo, ut quisquam vénerat,
debam: adoléſcens, dic dum quaéſo, tun es Myconius?
ſum. at Callidémides? non. hóſpitem ecquem Pámphilum

gratiam ineam ſine meo dis-'endio, & mihi proſim. ſt, inquit, *quod Mihi malim, ut gratiam ineam*, &c. *quod venire intellego.* Vides, opi-ententiam claram; & una vi-quo pacto evenerit, ut inter-tur. Cum enim *Huic*, quod rdine poſtremum eſt, in me-eniret, eo decepti Librarii as primas *Ineam* & *Meo* in mutaverunt.

Scit ſibi nobilitatem ex eo & tam & gloriam eſſe] Sic libri ... Donatus: *Ex eo, utrum nphilo; an ex eo, ex ea re: & lius.* Certe melius: ſed hoc expediat ſummus Magiſter; ſter inter *Nobilitatem* & *Glo-* quae cognatae ſunt ſignifica-*Rem* in medium intruſerit, diverſae. Quomodo autem *tatam? Quia multa*, inquit *in eam contulit Pamphilus.* vero? Atqui de re ventura itur, non de praeterita: & *ab ſe ſegregarit*, non res it, ſed damnum obvenerit. unus ex regiis *Nactam* pro . Repone,

ſe nobilitatem ex ea re na-am & gloriam eſſe.

do eſt, *Scit ſe ex ea re na-ſſe nobilitatem & gloriam.*

32 *Referetque gratiam ei*] Ex auctoritate libri Bembini & Victoriani delemus conjunctionem *que*, nec ſermoni neceſſariam, & verſui incommodam, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, habens dactylum in ſecunda. FAERNUS.

Referet gratiam ei, unaque nos ſibi opera amicos junget. Sic voluit Faernus; etſi in Editione ſit *Referetque*. Bene ſane, quod duo primarii libri *Que* ejiciant. Sed ne ſic quidem verſus commodus eſt. Codex Academicus, *Refertque.* Repone,

Refert grátiam eii, unaque nos ſibi opera amicos jungit.

Refert, *Jungit*, ut ſupra *Scit*, elegantius quam iſta Futura. *Refert* corripitur; quae licentia in primo pede facile conceditur.

1 *Deputat parvi pretii*] Idem liber, *preti.* FAERNUS. Sic & noſtri meliores *Preti*, ut *Viti*, *Gaudi*, *Conſili.* Semper ita oportet, ut in Andria ſemel docuimus.

4 *Ut quisque venerat*] Duo ex noſtris, *Quisquam*; & ad verſum commodius, & ad ſententiam.

5 *Dic dum quaeſo, es tu Myconius*] Niſi *Quaeſo* ſine Synaloepha fit, quod non licet, verſui deerit Syllaba. Unus ex noſtris, *Tu es.* Lege *Tun es Myconius?* vel *An es tu Myconius?*

PH. *At eaſdem amicas fóre tibi promítto, rem ubi cognórint:*
Nam illás errore et té ſimul ſuſpicione exſólves.
B. *Perii, pudet Philúmenae: vos ſéquimini intro huc ámbae.*
L. *Quid eſt mihi quod malim, quám quod huic intéllego evenire?*
Ut grátiam ineam ſine meo diſpéndio et mihi próſim.
Nam ſi éſt ut haec nunc Pámphilum vere áb ſe ſegregárit,
Scit ſé nobilitatem éx ea re náctam et glóriam éſſe:
Refert grátiam eii, undique nos ſibi ópera amicos iúngit.

24 *At hae amicae erunt*] Liber Bembinus *haec amicae*, ut & exigit verſus. FAERNUS. Etiam chartaceus noſter *Haec*, ut ſcias a veterrimo codice tranſcriptum. *Haec* feminino plurali ſaepe habuimus.

25 *At eaſdem amicas fore tibi promitto, rem ubi cognoverint*] Hunc totum verſum idem liber non habet, & ſane ſupervacaneus videtur, quamvis a Donato ponatur prima pars ejus: ſane, ſi hunc verſum retinemus, *cognorint* legendum ex ratione verſus, contra omnium librorum fidem. FAERNUS.

Uterque verſus commodus & genuinus. Poſterior, ut fit, in Bembino & in C. C. & Petrenſi omiſſus eſt; quia ab *At* eodem, quo prior, verbo inchoatur. Uterque ſenex, ut par erat, fidem hanc Bacchidi dant; & magis Phidippus, qui ibi paterfamilias eſt.

27 *Perii. pudet Philumenae: ſequimini me intro huc ambae*] Non temere eſt, quod nec liber Bembinus, nec Donatus habent dictionem *huc*; aliique libri, qui eam habent, partim dictioni *intro* praeponunt, partim poſtponunt; ex quo apparet, ut ſubdititiam, certum eam locum non habere. pronomen vero *me* non poſt *ſequimini*, ſed ante, habet liber Bembinus. alii libri, & hi complures, & ante, & poſt habent: quam & veram arbitror lectionem, detracto adverbio *huc*. FAERNUS.

Perii. pudet Philumenae me: ſequimini me intro ambae.

Sic dedit Faernus. Sed noſtri univerſi *Huc* habent. Repone,

Perii, pudet Philumenae: vos ſequimini intro huc ambae.

Sic *Sequimini* abſolute Eun. IV, 7, 2. & Phor. II, 3, 8. *Vos ſequimini*, ut Eun. III, 2, 53. VII, 2, 46. *Vos* potius quam *Me*; ut in caeſura ambiguum evitetur.

29 *Et mihi una proſit*] Donatus, & liber Bembinus, & Baſilicanus, & Vaticanus, & plerique alii non habent τὸ *una*. quod & reſpuit verſus. FAERNUS.

Duo tantum ex noſtris addunt *Una*. Sed vide ipſos verſus,

Quid eſt quod mihi malim, quam quod huic intellego evenire,
Ut gratiam ineat ſine ſuo diſpendio, & mihi proſit.

Quid hoc eſt? *Quid mihi malim, quam ut* ſine ſuo diſpendio *mihi proſit meretrix?* Immo, credo, vel cum maximo meretricis, quam modo angue pejus oderat, diſpendio id ſibi optet ſenex. Donatus, prava lectione irretitus, quo non ſe verſat? Repono, re ipſa me eo ducente,

Quid eſt mihi quod malim quam quod huic intellego evenire?

ACTUS V. SCAENA III.

PARMENO. BACCHIS.

PA. *'EDEPOL ne meam érus eſſe operam députat parui preti;*
Qui ób rem nullam miſit, fruſtra ubi tótum deſedi diem:
My'conium hoſpitém dum exſpecto in árce Callidémidem.
'Itaque ineptus hódie dum illi ſédeo, ut quisquam vénerat,
'Accedebam: adoléſcens, dic dum quaéſo, tun es My'conius?
Nón ſum. at Callidémides? non. hóſpitem ecquem Pámphilum

Ut gratiam ineam ſine meo dispendio, & mihi proſim.
Quid eſt, inquit, *quod Mihi malim, quam ut gratiam ineam*, &c. *quod Huic evenire intellego.* Vides, opinor, ſententiam claram; & una vides, quo pacto evenerit, ut interpolaretur. Cum enim *Huic*, quod vero ordine poſtremum eſt, in medio veniret, eo decepti Librarii perſonas primas *Ineam* & *Meo* in tertias mutaverunt.

31 *Scit ſibi nobilitatem ex eo & rem natam & gloriam eſſe*] Sic libri omnes. Donatus: *Ex eo, utrum ex Pamphilo; an ex eo, ex ea re: & hoc melius.* Certe melius: ſed hoc etiam expediat ſummus Magiſter; cur noſter inter *Nobilitatem* & *Gloriam*, quae cognatae ſunt ſignificationis, *Rem* in medium intruſerit, prorſus diverſae. Quomodo autem *rem natam? Quia multa*, inquit idem, *in eam contulit Pamphilus.* Itane vero? Atqui de re ventura hic agitur, non de praeterita: & ſi vere ab ſe ſegregarit, non res creverit, ſed damnum obvenerit. Codex unus ex regiis *Nactam* pro *Natam*. Repone,

Scit ſe nobilitatem ex ea re nactam & gloriam eſſe.

Ubi ordo eſt, *Scit ſe ex ea re nactam eſſe nobilitatem & gloriam.*

32 *Referetque gratiam ei*] Ex auctoritate libri Bembini & Victoriani delemus conjunctionem *que*, nec ſermoni neceſſariam, & verſui incommodam, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, habens dactylum in ſecunda. FAERNUS.

Referet gratiam ei, unaque nos ſibi opera amicos junget. Sic voluit Faernus; etſi in Editione ſit *Referetque*. Bene ſane, quod duo primarii libri *Que* ejiciant. Sed ne ſic quidem verſus commodus eſt. Codex Academicus, *Refertque*. Repone,

Refert grátiam eii, unaque nos ſibi opera amicos jungit.

Refert, *Jungit*, ut ſupra *Scit*, elegantius quam iſta Futura. *Refert* corripitur; quae licentia in primo pede facile conceditur.

1 *Deputat parvi pretii*] Idem liber, *preti*. FAERNUS. Sic & noſtri meliores *Preti*, ut *Viti*, *Gaudi*, *Conſili.* Semper ita oportet, ut in Andria ſemel docuimus.

4 *Ut quisque venerat*] Duo ex noſtris, *Quisquam*; & ad verſum commodius, & ad ſententiam.

5 *Dic dum quaeſo, es tu Myconius*] Niſi *Quaeſo* ſine Synaloepha ſit, quod non licet, verſui deerit Syllaba. Unus ex noſtris, *Tu es.* Lege *Tun es Myconius?* vel *An es tu Myconius?*

Hic habes? omnés negabant: néque eum quemquam eſſe árbitror.
Dénique hercle iám nudebat: ábii. ſet quid Bácchidem
Ab noſtro adfine éxeuntem vídeo? quid huic hic éſt rei?
B. *Pármeno, opportúne te offers, própere curre ad Pámphilum.*
PA. *Quíd eo?* B. *dic me oráre, ut veniat.* P. *ád te?* B. *immo ad Philúmenam.*
PA. *Quid rei eſt?* B. *tua quód nil refert, pércontari déſinas.*
PA. *Nil aliud dicam?* B. *étiam: cognóſſe ánulum illum Myrrhinam*
Gnátae ſuae fuiſſe, quem ipſus ólim mi dederát. P. *ſcio.*
Tántumne eſt? B. *tantum: áderit continuo, hóc ubi ex te audiuerit.*
Sét ceſſas? P. *minume équidem; nam hódie mihi poteſtas haút dataſt:*
Ita curſando atque ámbulando tótum hunc contriui diem.
B. *Quantam óbtuli aduentú meo laetitiám Pámphilo hódie?*
Quot cómmodas res áttuli? quot aútem ademi cúras?
Gnátum ei reſtituo, paéne qui harum ipſiusque opera périit:
Uxórem, quam nunquam éſt ratus poſthác ſe habiturum, réddo:
Qua ré ſuſpectus ſuó patri et Phidíppo fuit, exſólui:

7 *Neque enim quemquam eſſe arbitror*] O. l. s. *neque eum.* ita & Donatus, ſi bene conſideretur. FAERNUS. Sic & noſtri *Eum.*

14 *Quem ipſus mihi olim dederat*] Ex o. l. s. & ratione verſus ita colloco, *olim mihi.* FAERNUS. Ita & noſtri.

15 *Haec ubi ex te audierit*] O. l. s. *hoc ubi*, & in *audierit* antepenultima producenda, aut *audiverit* legendum. FAERNUS. Sic & noſtri. Sed *Audiverit* repoſuimus, ut ſcriptura pronuntiationi ſit congrua.

20 *Gnatum ei reſtituo, qui paene harum ipſiusque opera periit*] Sic omnes libri, gemente verſu. Sed facilis medicina eſt,

Gnatum ei reſtituo, paene qui harum.

Tute animadvertes, ſolere Noſtrum pronomen *Qui* in ſecundo loco ponere.

27 *Quid exanimatus es obſecro?*] Plerique noſtri, *Quid es exanimatus?* Lege, *Quid exanimatu's obſecro?* & ſic *Natu's. Es* apud Noſtrum produci ſolet, & a verſu hic reſpuitur.

28 *Poſtquam id video. Neſcio quid ſuſpicarier*] Pronomen *id* in nullo eſt l. s. niſi Victoriano, ubi & dele-

Hic ádeo his rebus ánulus fuit initium inueniúndis.
Nam mémini abhinc menſés decem fere ád me noćte príma
Confúgere anhelantém domum, ſine cómite, vini plénum,
Cum hoc ánulo: extimui ílico: mi Pámphile, inquam, amábo,
Quid ëxanimatu's óbſecro? aut unde ánulum iſtum náćtu's?
Dic mi. ílle alias res ágere ſe ſimuláre. poſtquam vídeo
Neſcio quid ſuſpećtárier, magis coépi inſtare ut dícat.
Homo ſé fatetur vi in via neſcio quam conpreſſiſſe:
Dicítque ſeſe illi ánulum, dum lúćtat, detraxiſſe:
Eúm cognouit Mýrrhina haec: in digito modo me habénte:
Rogat únde ſit: narro ómnia haec: indéſt cognitio fáćta,
Philúmenam conpréſſam eſſe ab eo, et filium inde hunc nátum.
Haec tót propter me gaúdia illi cóntigiſſe laétor:
Etſi hóc meretrices nón volunt aliaé: neque enim in rem eſt nóſtram,
Ut quísquam amator núptiis laetetur. verum ecáſtor,
Numquam ánimum quaeſti grátia ad malás adducam pártis.
Ego dum íllo licitumſt úſa ſum benígno et lepido et cómi.
Incómmode mihi núptiis euénit: fačtum fáteor:
At pól me feciſſe árbitror, ne id mérito mi eueníret.
Multa éx quo fuerint cómmoda, eius incómmoda aequumſt férre.

tum eſt. FAERNUS. Lege, *Poſtquam video. Neſcio quid ſuſpećtarier.*

30 *Virginem neſcio quam compreſſiſſe*] Ex ratione verſus, & ex fide libri Bembini, Vaticani, & Baſilicani, & aliquot aliorum, ac Donato delemus τὸ *virginem.* FAERNUS. Ita noſtri plerique.

31 *Dicitque ſe illi*] *Se* geminamus ex o. l. s. FAERNUS. Et noſtri omnes *Seſe.*

32 *Eum haec cognovit Myrrhina in digito modo me habentem*] Atqui Myrrhina non cognovit Bacchidem habentem in digito anulum; ſed *ipſum anulum cognovit;* ut Eun. V, 6, 6, *Cognoſcitne ſigna?* & Heaut. IV, 1, 44. *Poſtquam aſpexi anulum, ilico cognovi.* Repone,

Eum cognouit Myrrhina haec, in digito modo me habente.

34 *Philumenam eſſe compreſſam ab eo*] Hic ordo verborum eſt in libro Bembino, *compreſſam eſſe.* FAERNUS. Noſtri *Eſſe compreſſam.* Rećte Bembinus: *Eſſe* hic priorem corripit.

36 *Et ſi hoc meretrices aliae nolunt; neque enim eſt in rem noſtram*] Claudicat in caeſura hic verſiculus: cui ſic opitulaberis,

Et ſi hoc meretrices non volunt aliae; neque enim in rem eſt noſtram.

Actus V. Scaena IV.

Pamphilus. Parmeno. Bacchis.

PAM. *VI'DE, mi Parmeno, étiam ſodes, út mi haec certa et clára attuleris;*
Né me in breue pellicias tempus gaúdio hoc falſó frui.
PAR. *Viſum eſt.* PAM. *certen?* PAR. *cérte.* PAM. *deus ſum, ſi hóc itaſt.* PAR. *verum réperies.*
PAM. *Mánedum ſodes: tímeo ne aliud crédam, atque aliud núnties.*
PAR. *Máneo.* PAM. *ſic te díxe opinor, inueniſſe Mýrrhinam*
Bácchidem ſuum ánulum habere. PAR. *fáctum.* PAM. *eum quem olim éi dedi:*
Eaque hoc mihi te núntiare iúſſit: itane eſt fáctum? PAR. *ita inquam.*
PAM. *Quis me eſt fortunátior? venuſtátisque adeo plénior?*

1 *Vide mi Parmeno*] Verſus hi trochaici ſunt tetrametri; ſed hic & ſeptimus, acatalectici, alii catalectici. FAERNUS.

2 *Ne me in breve hoc conjicias tempus, gaudio*] Ex aliquibus libris, inter quos & Victorianus, & ratione Trochaici, deleo pronomen *hoc*. FAERNUS. Legendum exiſtimo,

Ne me in breve pellicias *tempus gaudio hoc falſo frui.*

3. PAR. *Viſum eſt.* PAM. *certone?* PAR. *certe.* PAM. *deus ſum ſi hoc ita eſt.* PAR. *verum reperies*] O. l. s. *certene* habent, praeter Bembinum & Victorianum, qui *certen.* quo poſteriore modo verſus eſt trochaicus catalecticus, ut ceteri, correpta tamen τὸ *hoc.* FAERNUS. Hoc recte. Noſtri *Certene.*

5 *Maneó: Sic te dixiſſe opinor, ínveniſſe Mýrrhinam*
Bacchidem anulum ſuum habere.
Verſus prior, ſi hanc lectionem recipis, pro Trochaico Iambicus fit. Vel ergo *Dixe* legas, pro *Dixiſſe*, vel cum codice Meadiano, inverſo ordine,

Maneo: Sic dixiſſe opinor te, inveniſſe Myrrhinam
Bacchidem ſuum anulum habere.
Anulum ſuum ceteri codices; ſed veterrimus, cum Petrenſi, *Suum anulum.* Concinnius.

7 *Eaque hoc té mihi núntiare*] Duo ex noſtris verius: *Eaque hoc mihi te nuntiare.*

8 *Qui me eſt fortunatior*] Hunc verſum, & tres ſequentes, partim ex libro Bembino & Victoriano, partim ex aliis ita ordinamus,

PAM. *Quis me eſt fortunatior, venuſtatisque adeo plenior?*
Egon te pro hoc nuntio quid donem? quid? quid? neſcio.
PAR. *At ego ſcio.* PAM. *quid?* PAR. *nihil enim.*
Nam neque in nuntio, neque in me ipſo, tibi boni quid ſit, ſcio.
ut primus horum, eliſo ex *venuſtatis s*, item ſecundus ſint trochaici tetrametri catalectici, item quartus, eliſo tamen *n*, ex dictione *in*, bis poſita. FAERNUS.

9 *Egon te pro hoc nuntio quid donem? quid? quid? neſcio*] Verſus

Egone pro hoc te núntio quid dónem? quid? quid? néſcio.
AR. *At égo ſcio.* PAM. *quid?* PAR. *nihil enim:*
Iám neque in nuntió neque in me ipſo tibi boni quid ſit ſcio.
AM. *'Egon te, qui ab orco mórtuum me réducem in lucem féceris,*
inám ſine munere á me abire? ah nímium me ingratúm putas.
et Bácchidem eccam video ſtare ante óſtium:
Ie exſpéctat, credo: adibo. B. *ſalue, Pámphile.*
AM. *O Bácchis, o mea Bácchis, ſeruatrix mea.*
. *Bene fáctum; et volupeſt.* PAM. *fáctis, ut credám, facis:*
Intíquamque adeo tuám venuſtatem óbtines,
It vóluptati obitus, ſérmo, adfatus tuús, quocumque advéneris,
empér ſit. B. *ac tu ecáſtor morem antiquom atque ingenium óbtines,*
It unus omnium hómo te viuat núſquam quiſquam blándior.

ede claudo incedit. Lege ex noris univerſis,

Egone pro hoc te nuntio quid donem.

12 *Egon, qui ab orco*) Editio veis & unus ex Regiis recentior, *gon te, qui ab orco.* Et tum versIambicus erit, ut ſequens.

19 *Ut voluptati obitus*] In *voluptati* eliditur *p*, ut verſus ſit octoarius Iambicus, ut ſequentes. AERNUS.

Ut voluptati obitus, ſermo, adventus tuus; quocumque adveneris.

'ides haec ſingula, *Obitus*, deinde *ermo*, rurſus *Adventus*, idem ſcicet quod *Obitus;* poſtremo *Adventus quocumque adveneris.* Haeccine lacent? aut pro cetera Terentii legantia ſunt? Donatus lectione rava circumventus quid non comminiſcitur? *Inter Obitum atque Adventum hoc*, inquit, *intereſt, quod bitus eſt, quem caſus affert, Adventus, quem voluntas & deſtinatus* ... Atqui hoc falſum, & ſolvendae difficultatis gratia confictum eſſe res certa eſt. Nonius, *Obitus, adventus.* Turpilius Epiclero,

Ecquis hic eſt qui interrumpit ſermonem meum obitu ſuo.

Eſto tamen, ut *Obitus* differat quidem ab *Adventu*, cur non junctim ſaltem veniunt? cur *Sermo* diverſae notionis intervenit? Repone,

Ut voluptati obitus, ſermo, adfatus tuus, quocumque adveneris.

Sermo ad omnes, *Adfatus* ad hunc, vel illum. Virgil. Aen. IV, 283.

Heu quid agat? quo nunc reginam ambire furentem
Audeat adfatu?

Et vide, ut gradatim procedat ſententia, *Obitus, ſermo, adfatus.*

21 *Ut unus hominum homo*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, *Ut unus omnium homo*, quod & probo; pulchre enim opponuntur, *unus omnium*. FAERNUS.

Ut unus omnium homo te vivat nunquam quisquam blandior.

Sic dedit Faernus. Ex noſtris unus tantum Regius *Omnium* habet; ceteri *Hominum*. Plures autem ex

PAM. *Ha, ha, hé, tun mi iſtuc?* B. *rećte amaſti, Pamphile, uxorém tuam:*
Nam númquam ante hunc diém meis oculis eám, quod noſſem, videram:
Perliberalis viſaſt. PAM. *dic verum.* B. *ita me di ament, Pamphile.*
PAM. *Dic mi, hárum rerum núm quid dixti iám patri?* B. *nil.* PAM. *néque opus eſt*
Adeó muttito. placet haut fieri hoc itidem ut in comoédiis,
Omnia ómnes ubi reſciſcunt. hic, quos fúerat par reſciſcere,
Sciúnt: quos non autem aéquomſt ſcire, néque reſciſcent néque ſcient.

His cum Edd. vett. *Nusquam.* Recte. Si enim *Numquam*, non dixiſſet *Vivat*, ſed *Vixerit.*

22 *Tune mihi iſtuc?*] Ex eodem libro & Victoriano lege *tun*, & verſus procedit, ſi *mihi* monoſyllabum feceris. FAERNUS. Sic & noſtri.

26 *Placet non fieri hoc*] Ferri quidem hoc poteſt; ſed cur non potius quod in proximo eſt, *Placet haut fieri.*

27 *Omnia omnes ubi reſciſcunt: hic quos par fuerat reſciſcere*] Hic verſus trochaicus eſt tetrameter hypercatalecticus; ſed tales non placent mihi. quomodo ergo poſſit eſſe catalecticus, ex antiquis lectionibus eruendum. Bembinus ita habet, *hic quos fuerit par reſciſcere.* Donatus ſic, *hic quos par fuerit.* Vaticanus, Baſilicanus, et nonnulli alii, pro *reſciſcere*, *ſciſcere* habent. quod idem eſt, quod *ſcire*. Plautus in Amphitr. *Accedo ut ſciſcam quid velit.* ſed ne ſic quidem verſus procedit. ego conſiderata lectione libri Bembini & Donati, quae eſt *fuerit*, quod tamen cum de futuro ſit, & in praeſenti ſequatur *ſciunt*, non ſat bene cum eo cohaereret, pro *fuerit*, *fuit* legendum cenſuerim. ita & verſui & orationi optime conſulitur, & antiqua lectio partim conſervatur, partim minima immutatione emendatur; legemus ergo, *hic quos fuit par ſciſcere.* FAERNUS.

Omnia omnes ubi reſciſcunt, hic quos fuit par ſciſcere. Nuſquam tam male ceſſit Faerno, quam in hoc loco, dum laborat verſum, qui Iambicus eſt, ad Trochaici formam redigere. Repone,

Omnia ómnes ubi reſciſcunt. Hic,
quos fuerat par reſciſcere.

Noſtri codices, *Hi quos.* Sed recte *Hic*, ut Donatus, *In hac comoedia, vel in hac re.* *Par fuerat reſciſcere*, noſtri univerſi: ordinem, accentus gratia, ex Bembino adſcivimus. *Omnia* in primo pede rite corripitur.

28 *Sciunt: quos non autem ſcire aequum eſt*] Bembinus liber hanc collocationem verborum habet: *Quos non autem aequumſt ſcire.* Ita procedit trochaicus, contracto *ſciunt* in unam ſyllabam. FAERNUS. Iterum Trochaicum hic quaerit Faernus, cum Iambicum inveniſſet.

Ib. *Neque reſciſcunt, neque ſciunt*] O. fere l. s. & in iis Bembinus, & Victorianus, & Baſilicanus, itemque Donatus, *reſciſcent.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Reſciſcent.*

29 *Immo etiam hoc qui occultari poſſe*] In libro Bembino, non eſt *vo poſſe*, ſed & in Victoriano ex.

'Immo etiam, qui hoc óccultum iri fácilius credás, dabo.
Myrrhina ita Phidíppo dixit, iuri iurandó meo
té fidem habuiſſe, ét propterea té ſibi purgatum. PAM. *óptumeſt:*
Spéroque hanc rem eſſe éuenturam nóbis ex ſenténtia.
AR. *'Ere, licetne ſcire ex te hodie, quíd ſit quod fecí boni?*
Aút quid iſtuc eſt, quód vos agitis? PAM. *nón licet.* PAR. *tamen ſúſpicor.*
Ego húnc ab orco mórtuum? quo pácto? PAM. *neſcis, Pármeno,*
Quantum hódie profueris mihi, et me ex quánta aerumna extráxeris.

unctum eſt. collocationem vero praecedentium verborum nullus liber ſcriptus eam, quae in impreſſis eſt, habet. Sed Bembinus quidem, *qui occultari hoc:* alii omnes *qui hoc occultari.* quam & veram arbitror: ita enim optime procedit trochaicus,

Immo etiam qui hoc occultari facilius credas, dabo. FAERNUS.

'Immo etiam qui hoc occultari facilius credas, dabo. Sic a Faerno: sed plurimi Codices, etiam vetuſti, *occultari poſſe*, cum *Poſſe* extra numeros currat. Unde hoc evenerit, dicam. Nimirum intelligebant, de futuro hic agi, *Occultari poſſe;* non in praeſenti *Occultari;* quod & ſciebat Pamphilus, & parvi pendebat, de futuro ſollicitus. Recte illi quod ad ſententiam attinet; ego verba iis praeſtabo,

'Immo etiam qui hoc óccultum iri fácilius credás, dabo.

30 *Jurijurando meo*] Omnes fere l. s. etiam antiquiſſimi, *jurejurando* per *e* habent. quod ſi recipimus, erit caſus rectus *jurejurandum.* FAERNUS.

Noſtri etiam omnes *Jurejurando.* Sed Dativus eſſe non poteſt; neque ea Librariorum fides eſt, ut omnia omnino iis auſcultemus. Repone *Juri jurando meo.* Plautus Ciſt. II, 1, 25.

Alibi quaere ubi tuo jurando juri ſatis ſit ſubſidi.

Vide nos ad Andr. IV, 3, 13.

32 *Speroque hanc rem eventuram*] Idem liber & aliqui alii ita habent, *rem eſſe eventuram.* quod & ad rationem trochaici pertinet. FAERNUS. Et noſtri quoque omnes *Eſſe.*

33 *Ere licetne me ſcire*] Si pronomen *me* deleveris, quod nec eſt in libro Bembino, nec in aliquibus libris Donati, nihil ſenſui deperibit, & verſui conſultum erit. FAERNUS. Tres tantum ex noſtris *Me* habent.

34 *Tamen ſuſpicor*] In *tamen n* eliditur. ut & alibi, *Tamen vix humane patitur.* FAERNUS. Hoc jam ſatis notum eſt.

35 *Egone hunc ab orco mortuum?*] Donatus & liber Bembinus, *ego hunc.* FAERNUS. Noſtri *Egon.* Nihil intereſt.

36 *Et ex quanta aerumna me extraxeris*] In antiquis libris Bembino, Vaticano, & Baſilicano, non eſt pronomen *me*, & in Victoriano deletum eſt. FAERNUS.

Quantum hodie profueris mihi & ex quanta aerumna extraxeris.

PAR. *Immo vèro ſcio; neque hòc inprudens fèci.* PAM. *ego iſtuc ſàtis ſcio.*

B. *An tèmere quicquam Pàrmeno praetèreat quod factò ùſus ſit?*

PAM. *Sèquere me intro, Pàrmeno.* PAR. *ſequor: èquidem plùs hodiè boni*

Fèci inprudens, quàm ſciens ante hùnc diem umquam. Plaùdite.

Niſi *Mihi* ſine ſynaloepha ſit, verſus pede claudo eſt. Repone,

Quantum hódie profueris mihi, & me ex quúnta aerumna extráxeris.

38 *An temere quicquam Parmenonem praetereat quod facto uſus ſit?*] In libro Bembino verſus hic perſonae Pamphili attribuitur; ubi etiam non *Parmenonem*, ſed *Parmeno* legitur. ita *Parmeno* erit nominativus. *praetereat* autem pro tranſeat, vel omittat, exponetur; ut ſit ſenſus, an quicquam Parmeno temere omittat, quod utile facto ſit. & verſus eſt octonarius Iambicus, ut ceteri. aliter impeditus eſt. FAERNUS.

Noſtri univerſi *Parmenonem*. Ceterum hoc nec Parmenoni nec Pamphilo tribuendum eſt, ſed Bacchidi. Illi quoque, laetanti & Parmenonem ridenti, pars ſua eſt in his facetiis. Et ſic olim Donatus: *Convenit*, inquit, *hoc dictum meretrici abeunti.*

PHORMIO TERENTI.

Fabulae interlocutores.

PHORMIO paraſitus.
DEMIPHO ſenex.
ANTIPHO aduleſcens.
GETA ſeruus.
DORIO leno.
CHREMES ſenex.
PHAEDRIA aduleſcens.
DAVUS ſeruus.
SOPHRONA nutrix.
NAUSISTRATA matrona.
HEGIO, CRATINUS, CRITO. aduocati.

ACTA LUDIS ROMANIS. L. POSTUMIO ALBINO L. CORNELIO MERULA AEDILIB. CURULIB. EGERE L. AMBIVIUS TURPIO. L. ATILIUS PRAENESTINUS. MODOS FECIT FLACCUS CLAUDI. TIBIIS INPARIB. TOTA GRAECA APOLLODORU EPIDICAZOMENOS. FACTA EST IIII. C. FANNIO M. VALERIO COSS.

P H O R M I O.

PROLOGUS.

POSTQUAM poëta vétus poëtam nón poteſt
Retráhere ab ſtudio, et tránſdere hominem in ótium;
Maledíctis deterrére, ne ſcribát, parat:
Qui ita díctitat, quas ánte hic fecit fábulas
Tenui éſſe oratióne et ſcripturá leui:

2 *Retrahere a ſtudio*] Liber Victorianus *ab*, ut & infra. FAERNUS. Sic aliquot noſtri *ab*.

4 *Quas ante fecit fabulas*] O. l. s. & Donatus, *quas antehac*. FAERNUS. Noſtri etiam plerique *Antehac*. Sed legendum,
Quas ante hic fecit fabulas.
Hic, is eſt, Terentius. Si *Antehac* legis; tunc *Fecit* ad Poetam veterem referetur, non ad Noſtrum. Vide nos ad Andr. Prol. v. 13.

Quia nuſquam inſanum fécit aduleſcéntulum
Ceruám videre fúgere, et ſectari canes:
Et eám plorare, oráre ut ſubueniát ſibi.
Quod ſi intellegeret, ólim cum ſtetit noua,
Actóris opera mágis ſtetiſſe quám ſua;
Minus múlto audacter, quám nunc laedit, laéderet.
Nunc ſiquis eſt, qui hoc dícat aut ſic cógitet,
Vetus si poëta nón laceſſiſſét prior,
Nullum inuenire prólogum poſſét nouus
Quem díceret, niſi habéret cui maledíceret:

6 *Quia nuſquam ſcripſit inſanum aduleſcentulum*] Iidem haec verba ita collocant, *inſanum ſcripſit aduleſcentulum*. FAERNUS.

Quia nuſquam inſanum ſcripſit aduleſcentulum
Cervam videre fugere, & ſectari canes.

Donatus ad locum; *Scripſit: legitur & Fecit.* Noſtri quidem hodie Codices *Scripſit*. Sed vera lectio eſt *Fecit*: id enim verbum Poetae proprium. Mutarunt, quia vix crediderunt, *Fecit*, Infinitivum poſt ſe poſſe admittere. Fruſtra: nam & Virgil. Aen. II, 538.

Qui nati coram me cernere letum
Feciſti. Lucretius ita paſſim; ut VI, 66.

Flumina abundare ut facerent,
camposque natare.

Noſter Prol. Heaut.

Qui nuper fecit ſervo currenti in via
Deceſſe populum.

9 *Cum ſtetit olim nova*] *Stetit* poſteriorem hic producit, more antiquorum, apud quos finientia in *t* indifferentia erant. FAERNUS. Non omnia in *t* exeuntia, ſed contracta praeterita, ut *Subiit*, *Rediit*. Ergo hic lego, *Olim cum ſtetit nova;* ut alii jam viderunt.

11 *Laederet. Et magis placerent quas feciſſet fabulas*] Verſum hunc, ut nec a Donato poſitum, nec in tribus antiquiſſimis libris Bembino, Vaticano & Victoriano ſcriptum, nec boni quicquam ſenſus afferentem, delevimus. FAERNUS.

Recte Faernus, qui verſum ſpurium ejecit. Quae enim ſententia eſt? Si intelligeret, fabulam iſtam non ſua virtute, ſed Actoris opera atque arte placuiſſe; ceterae ejus fabulae magis placerent. Quid ineptius dici poteſt? Si intelligeret, unam fabulam fuiſſe malam, ceterae eſſent bonae. Petitum eſt ab Andr. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet
fabulas.

14 *Potuiſſet novus*] Sic quidem libri; ſed verſus gratia repone,

Nullum invenire prologum poſſet
novus.

Prologus apud veteres primam producit.

18 *Ab ſtudio ſtuduit rejicere*] Iidem tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus habent *reicere* per unum *i*, ut exigit verſus. FAERNUS. Quinque etiam ex noſtris melioribus *Reicere;* ut Virgil. Eclog. III.

Tityre, paſcentis a flumine reice
capellas.

21 *Quod ab ipſo adlatum ſit, ſibi eſſe id rellatum putet*] O. fere L. s. & Donatus, *Quod ab illo.* ſequentium vero verborum ordinem hunc habent omnes fere libri, *ſibi eſſe id relatum*. Donatus *ſibi id eſſe*, quod & commodiſſimum eſt verſui. Liber Bembinus *id ſibi eſſe rellatum*:

r ſibi reſponſum hoc hábeat; in medio ómnibus
'almam éſſe poſitam, qui ártem tractant múſicam.
'e ád famem hunc ab ſtúdio ſtuduit reicere:
Hic réſpondere vóluit, non laceſſere.
'enedictis ſi certáſſet, audiſſét bene:
uod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatúm putet.
De illó tum finem fáciam dicundi mihi,
'eccándi cum ipſe dé ſe finem fécerit.
'unc quíd velim animum atténdite. adportó nouam
pidicazomenen quám vocant comoédiam

iem & ſequemur. ſuſtentatur con-ihendo in ſcanſione *ſibi* in unam llabam, vel eliſione *d*, ex *id*, ut dactylus in tertia, & quarta ſe-. FAERNUS.

Quod ab illo adlatumſt, id ſibi eſſe latum putet. Sic a Faerno: qui multis agit, ut pejorem lectionem igat. Fraudi ei fuit, quod neſcie-t *Rellatum* primam producere, ut *adductum*. Lege ex noſtris plu-nis,

Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatum putet.

22 *De illo jam finem faciam dicundi mihi,*
Peccandi cum ipſe de ſe finem non facit]

πὸ τῆς ἐπιεικείας τοῦ λέγοντος in-it Donatus: & magnum ſane anſuetudinis exemplum. Sententi eſt: Quoniam ille non definit mi-maledicere, ego definam ei re-aledicere. Patientia paene Chri-ana; modo ſi ne a principio qui-m remaledixiſſet. Sed vide iam parum hoc congruat cum verſu aecedente, *Quod adlatum, id rel-tum*, par pari. Hocine etiam eſt 's ἐπιεικείας? Quid, illud Andr. ol. v. 22?

Dehinc ut quieſcant porro moneo & deſinant
Maledicere, malefacta ne noſcant ſua.

Quid, Eun. 18?

Habeo alia multa, nunc quae condonabitur;
Quae proferentur poſt, ſi perget laedere.

Quid, Heaut. 33?

De illius peccatis plura dicet, cum dabit
Alias novas: niſi finem maledictis facit.

Ad iſtam faciem, quis non videat etiam hic legendum,

De illo tum finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem fecerit.

25 *Epidicazomenon quam vocant Comoediam*] 'Donatus ad locum: '*Epidicazomenon;* Hic manifeſto 'errat Terentius. Nam haec Fabu-'la, quam tranſtulit, *Epidicazome-'ne* dicta eſt a puella, de qua judi-'cium eſt: cum ſit alia *Epidicazo-'menos* ejuidem Apollodori: Debuit 'ergo dicere *Epidicazomenên* Grae-'ce. Quid agetur? Nec falli hic potuit Donatus, ſive alius unde habuit; nec Terentius neſcire potuit nomen Fabulae, quam ipſe Latine vertit. Id miror, maluiſſe Donatum *manifeſti erroris* arguere Auctorem, quam occulti errati ſuum, quo utebatur, Exemplar. Repone hic,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam.

Graecé, Latine hic Phórmionem nóminat:
Quia primas partis quí aget, is erit Phórmio
Paraſítus, per quem rés geretur máxume;
Volúntas voſtra ſi ád poëtam accéſſerit.
Date óperam, adeſte aequo ánimo per ſiléntium;
Ne ſimili utamur fórtuna, atque usi ſumus
Cum pér tumultum nóſter grex motús locoſt:
Quem actóris virtus nóbis reſtituít locum,
Bonitásque veſtra adiútans atque aequánimitas.

Actus I. Scaena I.

Davus.

AMI'CUS ſummus méus et popularís Geta

'Επίδικος, apud Harpocrationem & alios, virgo eſt orba, ἡ ἀμφισβητουμένη, ὅτῳ χρὴ γαμηθῆναι, *de qua lis eſt, cui debeat in matrimonium locari.* Ea in hac fabula eſt Phanium. Τὰς δὲ ἀπορουμένας κόρας ἐξεδίδοσαν οἱ ἄγχιστα γένους, πέντε μνᾶς ἐπιδιδόντες. *Pauperes autem puellas locabant qui genere proximi erant, doti dantes minas quinque.* Et hoc Phanio convenit, I, 2, 75.

Lex eſt, ut orbae qui ſint genere proxumi
Iis nubant; & illos ducere eadem lex jubet.

Aut ipſos ducere jubet, aut ſi ipſi jam mariti ſunt, alii cum dote V minarum elocare. II, 3, 62.

Itidem cognata ſi ſit, id quod lex jubet
Dotem dare; abduce hanc: minas quinque accipe.

'Επίδικος igitur, virgo de qua adhuc lis eſt; ἐπιδικαζομένη, de qua judicium factum eſt, ut hic Phanium. Fruſtra igitur Guyetus *Epidicazomenon* tutatur.

26 *Graeci, Latini Phormionem nominant*] Id vero miraculi inſtar eſt, ſi jam Latini nominant Phormionem, priuſquam acta fuerit, priuſquam eam cognoverint. Mendum ſine dubio hic latet; quod jam & eruimus, & eluemus. Unus ex Meadianis *Graeci Latine*; at vetuſtiſſimus noſter *Graece Latine.* Repone,

Epidicazomenon quam vocant Comoediam
Graece, Latine hic Phormionem nominat

Hic eſt Auctor, Terentius, de quo vide ad Andr. Prol. v. 13. Scriptor autem ipſe nomen ſuae fabulae indere ſolebat. *Graece* autem & *Latine*, non *Graeci* et *Latini*. Plautus Aſin. Prol. 12.

Huic nomen Graece Onago eſt Fabulae.
Demophilus ſcripſit: Marcus vortit Barbare:
Aſinariam volt eſſe, ſi per vos licet.

Caſina Prol. 31.

Cleroumenoe vocatur haec comoedia
Graece, Latine Sortientes.

Mil. II, 1, 8.

Alazon Graece eſt nomen huic Comoediae;
Id nos Latine Glorioſum dicimus.

d me venit. érat ei de ratiúncula
dem aput me réliqüum pauxíllulum
rum: id ut confícerem. conféci: ádfero.
rílem filium éius duxiſſe aúdio
n: ei credo mínus hoc conrdditur.
iníque conparátumſt: ii qui mínus habent,
per aliquid áddant diuitióribus?
lle únciatim vix de demenſó ſuo,
efrudans génium, conperſit miſer;
úniuerſum abrípiet: haut exíſtumas
labore pártum. porro autém Geta
r alio múnere, ubi era pépererit:
álio autem, ubi erit púeró natalis dies:
tiabunt: ómne hoc mater aúferet:
aúſa erit mittúndi. ſet videón Getam?

ol. 10.
haec vocatur Emporos Philmis:
Latine Mercator Maccici.
ol. 53.
donios vocatur haec Codia,
Plautus, Patruus Pultigonides.
ol. 20.
omen Graece eſt Theſauro tlae:
o ſcripſit: Plautus vortit bare:
Trinummo fecit.
nor utrumque confirmatum raece, *Latine*; & *Hic no-*

a primas partes] Bembiictorianus, *partis*. FAERartis. Recte. Si genitivus n *lum* exeat, Accuſativus t, non *Es*. Ita vetuſti Codil, Lucretii, Virgilii, Hoc.

quem res agetur maxime] nes antiqui ac Donatus,

geretur. FAERNUS. & noſtri plerique *Geretur*.

8 *Addant ditioribus*] O. l. s. & Donatus, *divitioribus*. FAERNUS. Duo ex noſtris vetuſti, cum totidem mediocribus, *Ditioribus*. Utcumque ſcribas, pronuntiatio eadem eſt.

10 *Comparſit miſer*] Liber Bembinus, *conperſit*. FAERNUS. *Conperſit*. Ea vetus ſcriptura eſt; & in Textum recipimus. Nonius v. Genium, habet *Conperſit*. Chariſius p. 197. *Comparſit*. Feſtus: *Comparſit Terentius, pro Compeſcuit poſuit.* Lego, *pro Compercit*.

14 *Porro alio autem ubi erit*] Aliquot libri, inter quos Bembinus, hanc collocationem habent, *porro autem alio:* ſed hoc modo oportet *alio*, in duas ſyllabas contrahere, aut eſſe proceleuſmaticum in ſecunda. FAERNUS. Facile admittitur proceleuſmaticus. Sed placet lectio veterum noſtrorum codicum *Porro álio autem*. Sic *Alio* in ictu erit, ut verſu praecedente.

ACTUS I. SCAENA II.

GETA. DAUUS.

G. *SI quis me quaeret rúfus.* D. *praeſtoſt, déſine.* G. *oh,*
At ego óbuiam conábar tibi, Daue. D. *áccipe, em*
Lectúmſt; conueniet númerus quantum débui.
G. *Amó te: et non neclέxiſſe habeo grátiam.*
D. *Praeſértim ut nunc ſunt móres: adeo rés redit;*
Si quis quid reddit, mágna habendaſt grátia.
Sed quid tu es triſtis? G. *égone? neſcis quo in metu et*
Quanto ín periclo ſimus. D. *quid iſtuc éſt?* G. *ſcies,*
Modo út tacere póſſis. D. *abi ſis, ínſciens:*
Cuius tú fidem in pecúnia perſpéxeris,
Verére verba ei crédere? ubi quid míhi lucri eſt
Te fállere? G. *ergo auſcúlta.* D. *hanc operam tibi*
dico.
G. *Senis nóſtri, Daue, frátrem maiorém Chremem*
Noſtíne? D. *quidni?* G. *quíd? eius natum Phaédriam?*
D. *Tam, quám te.* G. *euenit ſénibus ambobús ſimul,*
Iter illi in Lemnum ut éſſet, noſtro in Ciliciam
Ad hóſpitem antiquom: is ſenem per epiſtolas

8 *Et quanto in periculo ſim*] Liber Bembinus & Baſilicanus *ſimus*. Victorianus & aliqui alii *ſumus*. reliqui *ſim*, & Donatus: nos tamen antiquam lectionem malumus, id eſt *ſimus*: id eſt, ego & erilis filius, legendo ex libro Baſilicano, & ratione verſus *periclo*. FAERNUS. Veterrimi duo noſtri, *Simus*.

14 *Noſtin? Quidni? Quid? ejus natum Phaedriam?*] Sic Faernus & Codices: ſed lege,

Noſtíne? Quídni? Quíd?

Et ſic accentus rite locabuntur. Eun. II, 3, 36.

Noſtine? Quídni? Is, dum hanc ſequor, ſit mi obviam.

15 *Tamquam te*] Divide verbum, & lege *Tam, quam te.* ut Eun. IV, 4, 50. *Tam ſcio, quam me vivere.*

17 *Per epiſtolas*] Tres ex noſtris *Epiſtolam*: & ſic Priſcianus p. 1190. Etiam manu ſcriptus.

21 *Abeuntes ambo hinc tum ſenes*] Et *hinc* & *hic* legi teſtatur Donatus; in libro Bembino eſt *hic*. FAERNUS. Noſtri *Hinc*, & placet: quia verba *Abeuntes hinc* propinqua ſunt; *Hic relinquunt*, remotiora.

23 *Mihi uſu venit hoc, ſcio*] Omnes antiqui libri habent *uſus venit;* ſolus Bembinus *uſus evenit.* FAERNUS. Noſtri, uno excepto, *Uſu venit*. Utrumque mere dicitur, ſenſu eodem.

26 *Seni fidelis dum ſum*] Atqui v. 21. ambo ſenes reliquerunt eum, quaſi filiis magiſtrum; ergo hic repono,

Senibus fidelis dum ſum, ſcapulas perdidi.

27 *Venere in mentem iſtaec mihi*] O. l. s. & Donatus, *mihi iſtaec*. &

:it, modo non móntis auri póllicens.
ii tánta erat res, ét ſupererat? G. *déſinas:*
? ingenium. D. *oh, régem me eſſe óportuit.*
'beúntes ambo hinc túm ſenes me filiis
quont quaſi magiſtrum D. *o Geta, prouinciam*
i duram. G. *mi úſus venit, hóc ſcio:*
ni relinqui mé, deo iratò meo.
áduerſari primo: quid verbis opuſt?
's fidelis dúm ſum, ſcapulas pérdidi.
'e in mentem mi íſthaec: namque inſcitiaſt,
rſum ſtimulum cálces. coepi iis ómnia
:, óbſequi quae véllent. D. *ſciſti uti foro.*
ſtér mali nil quicquam primo: hic Phaédria
mo quandam náctus eſt puéllulam
'iſtriam: hanc amáre coepit pérdite.
ruiebat lénoni inpuriſſimo:
quód daretur quícquam, id curarúnt patres.
bat aliud nil, niſi oculos páſcere,
'i, in ludum dúcere, et reddúcere.
ótioſi operám dabamus Phaédriae.
o haéc diſcebat lúdo, exaduerſum ei loco

rſus, ſi *τὸ mihi* in unam m contrahatur. FAERNUS. etiam plerique, *Venere in mi iſtaec:* niſi quod duo, *mi in mentem iſtaec.* Cetede illud Donati: *Hoc dictum rioris perſonae eſſe poteſt, &* : hoc eſt, & Getae & Davi. quidem hodie libri tribuunt; dicio non commode. Quoenim Davus dicat, *Venere iaec in mentem?* qui, niſi unc narrante, non noverat peregre abeſſe. At Getae, bus admonito, tandem iſta nt in mentem.

iam quae inſcitia eſt] O. fere in iis quattuor antiqui, item is, pro duabus primis dictioninam partem orationis habent, . hoc & Ubaldino Bandinello placebat. FAERNUS. Noſtri omnes *Namque.*

38 *Ex adverſum ei loco*] Liber Bembinus, & multi alii ac Donatus, *ex adverſo;* ſed Bembinus hoc amplius, quod pro, *ei loco*, *ilico* habuit: quod deinde mutatum eſt in lectionem vulgatam. & ſane Donatus etiam *ilico* legi affirmat: eſſeque dictionem ex abundanti additam, ut multa apud veteres. nos hanc ipſam vocem obſervavimus in Adelphis, poſitam pro additamento loci, ita eam exponente Donato, *Otioſe nunc jam ilico hic conſiſte:* quam vim & hic habere arbitramur. FAERNUS.

Exadverſo ilico Tonſtrina erat quaedam.

Sic dedit Faernus, Bembino ſuo favens. *Exadverſo* tres ex noſtris habent; omnes [illegible]

PAM. *Ha, ha, hé, tun mi iſtuc?* B. *rećte amaſti, Pámphile, uxorém tuam:*
Nam númquam ante hunc diém meis oculis eám, quod noſſem, videram:
Perliberalis viſa'ſt. PAM. *dic verum.* B. *ita me di ament, Pámphile.*
PAM. *Dic mi, hárum rerum núm quid dixti iám patri?* B. *nil.* PAM. *néque opus eſt*
Adeó muttito. placet haut fieri hoc itidem ut in comoédiis,
Omnia ómnes ubi reſciſcunt. hic, quos fúerat par reſciſcere,
Sciúnt: quos non autem aéquomſt ſcire, néque reſciſcent néque ſcient.

lis cum Edd. veit. *Nusquam.* Recte. Si enim *Numquam*, non dixiſſet *Vivat*, ſed *Vixerit.*

22 *Tune mihi iſtuc?*] Ex eodem libro & Victoriano lege *tun*, & verſus procedit, ſi *mihi* monoſyllabum feceris. FAERNUS. Sic & noſtri.

26 *Placet non fieri hoc*] Ferri quidem hoc poteſt; ſed cur non potius quod in proximo eſt, *Placet haut fieri.*

27 *Omnia omnes ubi reſciſcunt: hic quos par fuerat reſciſcere*] Hic verſus trochaicus eſt tetrameter hypercatalecticus; ſed tales non placent mihi. quomodo ergo poſſit eſſe catalecticus, ex antiquis lectionibus eruendum. Bembinus ita habet, *hic quos fuerit par reſciſcere.* Donatus ſic, *hic quos par fuerit.* Vaticanus, Baſilicanus, et nonnulli alii, pro *reſciſcere*, *ſciſcere* habent. quod idem eſt, quod *ſcire.* Plautus in Amphitr. *Accedo ut ſciſcam quid velit.* ſed ne ſic quidem verſus procedit. ego conſiderata lectione libri Bembini & Donati, quae eſt *fuerit*, quod tamen cum de futuro ſit, & in praeſenti ſequatur *ſciunt*, non ſat bene cum eo cohaeret, pro *fuerit*, *fuit* legendum cenſuerim. ita & verſui & orationi optime conſulitur, & antiqua lectio partim conſervatur, partim minima immutatione emendatur; legemus ergo, *hic quos fuit par ſciſcere.* FAERNUS.

Omnia omnes ubi reſciſcunt, hic quos fuit par ſciſcere. Nuſquam tam male ceſſit Faerno, quam in hoc loco, dum laborat verſum, qui Iambicus eſt, ad Trochaici formam redigere. Repone,

Omnia ómnes ubi reſciſcunt. Hic, quos fuerat par reſciſcere.

Noſtri codices, *Hi quos.* Sed recte *Hic*, ut Donatus, *In hac comoedia, vel in hac re.* *Par fuerat reſciſcere*, noſtri univerſi: ordinem, accentus gratia, ex Bembino adſcivimus. *Omnia* in prime pede rite corripitur.

28 *Sciunt: quos non autem ſcire aequum eſt*] Bembinus liber hanc collocationem verborum habet: *Quos non autem aequum'ſt ſcire.* ita procedit trochaicus, contracto *ſciunt* in unam ſyllabam. FAERNUS. Iterum Trochaicum hic quaerit Faernus, cum Iambicum inveniſſet.

Ib. *Neque reſciſcunt, neque ſcient*] O. fere l. s. & in iis Bembinus, & Victorianus, & Baſilicanus, itemque Donatus, *reſciſcent.* FAERNUS. Noſtri quoque omnes, *Reſciſcent.*

29 *Immo etiam hoc qui occultari poſſe*] In libro Bembino, non eſt *ro poſſe*, ſed & in Victoriano ex.

B. *'Immo etiam, qui hoc óccultum iri fácilius credás, dabo.*
Myrrhina ita Phidippo dixit, iúri iurandó meo
Sé fidem habuiſſe, ét propterea té ſibi purgatum. PAM. *óptumeſt:*
Spéroque hanc rem eſſe éuenturam nóbis ex ſenténtia.
PAR. *'Ere, licetne ſcire ex te hodie, quíd ſit quod feci boni?*
Aút quid iſtuc eſt, quód vos agitis? PAM. *nón licet.* PAR. *tamen ſuſpicor.*
Ego húnc ab orco mórtuum? quo pácto? PAM. *neſcis, Pármeno,*
Quántum hódie profueris mihi, et me ex quánta aerumna extráxeris.

punctum eſt. collocationem vero praecedentium verborum nullus liber ſcriptus eam, quae in impreſſis eſt, habet. Sed Bembinus quidem, *qui occultari hoc:* alii omnes *qui hoc occultari.* quam & veram arbitror: ita enim optime procedit trochaicus,

> *Immo etiam qui hoc occultari facilius credas, dabo.* FAERNUS.

'Immo etiam qui hoc occultari facilius credas, dabo. Sic a Faerno: ſed plurimi Codices, etiam vetuſti, *Occultari poſſe,* cum *Poſſe* extra numeros currat. Unde hoc evenerit, dicam. Nimirum intelligebant, de futuro hic agi, *Occultari poſſe;* non in praeſenti *Occultari;* quod & ſciebat Pamphilus, & parvi pendebat, de futuro ſollicitus. Recte illi quod ad ſententiam attinet; ego verba iis praeſtabo,

> *'Immo etiam qui hoc óccultum iri fácilius credás, dabo.*

30 *Iurijurando meo*] Omnes fere l. s. etiam antiquiſſimi, *jurejurando* per *e* habent. quod ſi recipimus, erit caſus rectus *jurejurandum.* FAERNUS.

Noſtri etiam omnes *Jurejurando.* Sed Dativus eſſe non poteſt; neque ea Librariorum fides eſt, ut omnia omnino iis auſcultemus. Repone *Juri jurando meo.* Plautus Ciſt. II, 1, 25.

> *Alibi quaere ubi tuo jurando juri ſatis ſit ſubſidi.*

Vide nos ad Andr. IV, 3, 13.

32 *Speroque hanc rem eventuram*] Idem liber & aliqui alii ita habent, *rem eſſe eventuram.* quod & ad rationem trochaici pertinet. FAERNUS. Et noſtri quoque omnes *Eſſe.*

33 *Ere licetne me ſcire*] Si pronomen *me* deleveris, quod nec eſt in libro Bembino, nec in aliquibus libris Donati, nihil ſenſui deperibit, & verſui conſultum erit. FAERNUS. Tres tantum ex noſtris *Me* habent.

34 *Tamen ſuſpicor*] In *tamen n* eliditur. ut & alibi, *Tamen vix humane patitur.* FAERNUS. Hoc jam ſatis notum eſt.

35 *Egone hunc ab orco mortuum?*] Donatus & liber Bembinus, *ego hunc.* FAERNUS. Noſtri *Egon.* Nihil intereſt.

36 *Et ex quanta aerumna me extraxeris*] In antiquis libris Bembino, Vaticano, & Baſilicano, non eſt pronomen *me*, & in Victoriano deletum eſt. FAERNUS.

> *Quantum hodie profueris mihi & ex quanta aerumna extraxeris.*

Quia núſquam inſanum fécit aduleſcéntulum
Ceruám vidére fúgere, et ſectári canes:
Et eám plorare, oráre ut ſubueniát ſibi.
Quod ſi intellegeret, ólim cum ſtetit noua,
Actóris opera mágis ſtetiſſe quám ſua;
Minus múlto audácter, quám nunc laedit, laéderet.
Nunc ſiquis eſt, qui hoc dícat aut ſic cógitet,
Vetus ſi poéta nón laceſſiſſét prior,
Nullum inuénire prólogum poſſét nouus
Quem díceret, niſi habéret cui maledíceret:

6 *Quia nuſquam ſcripſit inſanum aduleſcentulum*] Iidem haec verba ita collocant, *inſanum ſcripſit aduleſcentulum*. FAERNUS.

Quia nuſquam inſanum ſcripſit aduleſcentulum
Cervam videre fugere, & ſectari canes.

Donatus ad locum: *Scripſit: legitur & Fecit.* Noſtri quidem hodie Codices *Scripſit.* Sed vera lectio eſt *Fecit*: id enim verbum Poetae proprium. Mutarunt, quia vix crediderunt, *Fecit,* Infinitivum poſt ſe poſſe admittere. Fruſtra: nam & Virgil. Aen. II, 538.

Qui nati coram me cernere letum
Feciſti. Lucretius ita paſſim; ut VI, 66.

Flumina abundare ut facerent, camposque natare.

Noſter Prol. Heaut.

Qui nuper fecit ſervo currenti in via
Deceſſe populum.

9 *Cum ſtetit olim nova*] *Stetit* poſteriorem hic producit, more antiquorum, apud quos finientia in *t* indifferentia erant. FAERNUS. Non omnia in *t* exeuntia, ſed contracta praeterita, ut *Subiit*, *Rediit.* Ergo hic lego, *Olim cum ſtetit nova;* ut alii jam viderunt.

11 *Laederet. Et magis placerent quas feciſſet fabulas*] Verſum hunc, ut nec a Donato poſitum, nec in tribus antiquiſſimis libris Bembino, Vaticano & Victoriano ſcriptum, nec boni quicquam ſenſus afferentem, delevimus. FAERNUS.

Recte Faernus, qui verſum ſpurium ejecit. Quae enim ſententia eſt? Si intelligeret, fabulam iſtam non ſua virtute, ſed Actoris opera atque arte placuiſſe; ceterae ejus fabulae magis placerent. Quid ineptius dici poteſt? Si intelligeret, unam fabulam fuiſſe malam, ceterae eſſent bonae. Petitum eſt ab Audr. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

14 *Potuiſſet novus*] Sic quidem libri; ſed verſus gratia repone,

Nullum invenire prologum poſſet novus.

Prologus apud veteres primam producit.

18 *Ab ſtudio ſtuduit rejicere*] Iidem tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus habent *reicere* per unum *i*, ut exigit verſus. FAERNUS. Quinque etiam ex noſtris meliores *Reicere;* ut Virgil. Eclog. III.

Tityre, paſcentis a flumine reice capellas.

21 *Quod ab ipſo adlatum ſit, ſibi eſſe id rellatum putet*] O. fere l. s. & Donatus, *Quod ab illo.* ſequentium vero verborum ordinem hunc habent omnes fere libri, *ſibi eſſe id relatum.* Donatus *ſibi id eſſe.* quod & commodiſſimum eſt verſui. Liber Bembinus *id ſibi eſſe rellatum:*

Is ſibi reſponſum hoc hábeat; in medio ómnibus
Palmam éſſe poſitam, qui ártem tractant múſicam.
Ille ád famem hunc ab ſtúdio ſtuduit reicere:
Hic réſpondere vóluit, non lacéſſere.
Benedictis ſi certáſſet, audiſſét bene:
Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatúm putet.
De illó tum finem fáciam dicundi mihi,
Peccándi cum ipſe dé ſe finèm fécerit.
Nunc quíd velim animum atténdite. adportó novam
Epidicazomenen quám vocant comoédiam

quem & ſequemur. ſuſtentatur contrahendo in ſcanſione *ſibi* in unam ſyllabam, vel eliſione *d*, ex *id*, ut ſit dactylus in tertia, & quarta ſede. FAERNUS.

Quod ab illo adlatumſt, id ſibi eſſe relatum putet. Sic a Faerno: qui id multis agit, ut pejorem lectionem eligat. Fraudi ei fuit, quod neſciebat *Rellatum* primam producere, ut *Redductum*. Lege ex noſtris plurimis,

Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id réllatum putet.

22 *De illo jam finem faciam dicundi mihi,*
Peccandi cum ipſe de ſe finem non facit] Ἀπὸ τῆς ἐπιεικείας τοῦ λέγοντος inquit Donatus: & magnum ſane manſuetudinis exemplum. Sententia eſt: Quoniam ille non definit mihi maledicere, ego definam ei remaledicere. Patientia paene Chriſtiana; modo ſi ne a principio quidem remaledixiſſet. Sed vide quam parum hoc congruat cum verſu praecedente, *Quod adlatum, id rellatum*, par pari. Hocine etiam eſt τῆς ἐπιεικείας? Quid, illud Andr. Prol. v. 22?

Dehinc ut quieſcant porro moneo & deſinant
Maledicere, malefacta ne noſcant ſua.

Quid, Eun. 18?

Habeo alia multa, nunc quae condonabitur;
Quae prof.rentur poſt, ſi perget laedere.

Quid, Heaut. 33?

De illius peccatis plura dicet, cum dabit
Alias novas: niſi finem maledictis facit.

Ad iſtam faciem, quis non videat etiam hic legendum,

De illo tum finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem fecerit.

25 *Epidicazomenon quam vocant Comoediam*] 'Donatus ad locum: '*Epidicazomenon;* Hic manifeſto 'errat Terentius. Nam haec Fabu'la, quam tranſtulit, *Epidicazome'ne* dicta eſt a puella, de qua judi'cium eſt: cum ſit alia *Epidicazo'menos* ejuſdem Apollodori: Debuit 'ergo dicere *Epidicazomenên* Grae'ce. Quid agetur? Nec falli hic potuit Donatus, ſive alius unde habuit; nec Terentius neſcire potuit nomen Fabulae, quam ipſe Latine vertit. Id miror, maluiſſe Donatum *manifeſti erroris* arguere Auctorem, quam occulti errati ſuum, quo utebatur, Exemplar. Repone hic,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam,

Graecé, Latine hic Phórmionem nóminat:
Quia primas partis qui aget, is erit Phórmio
Paraſitus, per quem rés geretur máxume;
Volúntas voſtra ſi ád poëtam accéſſerit.
Date óperam, adeſte aequo ánimo per ſiléntium;
Ne ſimili utámur fórtuna, atque usi ſumus
Cum pér tumultum nóſter grex motús locoſt:
Quem actóris virtus nóbis reſtituít locum,
Bonitásque veſtra adiútans atque aequánimitas.

Actus I. Scaena I.

Davus.

AMI'CUS ſummus méus et popularis Geta

'Επίδικος, apud Harpocrationem & alios, virgo eſt orba, ἡ ἀμφισβητουμένη, ὅτῳ χρὴ γαμηθῆναι, *de qua lis eſt, cui debeat in matrimonium locari.* Ea in hac fabula eſt Phanium. Τὰς δὲ ἀπορουμένας κόρας ἐξεδίδοσαν οἱ ἄγχιστα γένους, πέντε μνᾶς ἐπιδιδόντες. *Pauperes autem puellas locabant qui genere proximi erant, doti dantes minas quinque.* Et hoc Phanio convenit, I, 2, 75.

Lex eſt, ut orbae qui ſint genere proxumi
Iis nubant; & illos ducere eadem lex jubet.

Aut ipſos ducere jubet, aut ſi ipſi jam mariti ſunt, alii cum dote V minarum elocare. II, 3, 62.

Itidem cognata ſi ſit, id quod lex jubet
Dotem dare; abduce hanc: minas quinque accipe.

'Επίδικος igitur, virgo de qua adhuc lis eſt; ἐπιδικαζομένη, de qua judicium factum eſt, ut hic Phanium. Fruſtra igitur Guyetus *Epidicazomenon* tutatur.

26 *Graeci, Latini Phormionem nominant*] Id vero miraculi inſtar eſt, ſi jam Latini nominant Phormionem, priuſquam acta fuerit, priuſquam eam cognoverint. Mendum ſine dublo hic latet; quod jam & eruimus, & eluemus. Unus ex Meadianis *Graeci Latine*; at vetuſtiſſimus noſter *Graece Latine*. Repone,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam
Graece, Latine hic Phormionem nominat

Hic eſt Auctor, Terentius, de quo vide ad Andr. Prol. v. 13. Scriptor autem ipſe nomen ſuae fabulae indere ſolebat. *Graece* autem & *Latine*, non *Graeci* et *Latini*. Plautus Aſin. Prol. 12.

Huic nomen Graece Onago eſt Fabulae.
Demophilus ſcripſit: Marcus vertit Barbare:
Aſinariam volt eſſe, ſi per vos licet.

Caſina Prol. 31.

Clerumenoe vocatur haec comoedia
Graece, Latine Sortientes.

Mil. II, 1, 8.

Alazon Graece eſt nomen huic Comoediae;
Id nos Latine Glorioſum dicimus.

Heri ád me venit. érat ei de ratiúncula
Iamprídem aput me rẹ́liqüum pauxíllulum
Nummórum: id ut confícerem. confeci: ádfero.
Nam erílem filium éius duxiſſe aúdio
Uxórem: ei credo múnus hoc conráditur.
Quam inique conparátumſt: ii qui minus habent,
Ut ſémper aliquid áddant diuitióribus?
Quod ille únciatim vix de demenſó ſuo,
Suúm defrudans génium, conperſit miſer;
Id illa úniuerſum abrípiet: haut exiſtumans
Quantó labore pártum. porro autém Geta
Feriétur alio múnere, ubi era pépererit:
Porro álio autem, ubi erit púero natalis dies:
Ubi initiabunt: ómne hoc mater aúferet:
Puer caúſa erit mittúndi. ſet videón Getam?

Merc. Prol. 10.
Graece haec vocatur Emporos Philemonis:
Eadem Latine Mercator Maccici.
Poen. Prol. 53.
Karchedonios vocatur haec Comoedia,
Latine Plautus, Patruus Pultiphagonides.
Trin. Prol. 20.
Huic nomen Graece eſt Theſauro fabulae:
Philemo ſcripſit: Plautus vortit Bárbare:
Nomen Trinummo fecit.
Satis opinor utrumque confirmatum eſt, & *Graece*, *Latine*; & *Hic nominat*.

27 *Quia primas partes*] Bembinus & Victorianus, *partis*. FAERNUS. *partis*. Recte. Si genitivus pluralis in *Ium* exeat, Accuſativus in *Is* exit, non *Es*. Ita vetuſti Codices Plauti, Lucretii, Virgilii, Horatii, &c.

28 *Per quem res agetur maxime*] Libri omnes antiqui ac Donatus, *geretur*. FAERNUS. & noſtri plerique *Geretur*.

8 *Addant ditioribus*] O. l. s. & Donatus, *divitioribus*. FAERNUS. Duo ex noſtris vetuſti, cum totidem mediocribus, *Ditioribus*. Utcumque ſcribas, pronuntiatio eadem eſt.

10 *Comparſit miſer*] Liber Bembinus, *conperſit*. FAERNUS. *Conperſit*. Ea vetus ſcriptura eſt; & in Textum recipimus. Nonius v. Genium, habet *Conperſit*. Chariſius p. 197. *Comparſit*. Feſtus: *Comparſit Terentius, pro Compeſcuit poſuit.* Lego, *pro Compercit.*

14 *Porro alio autem ubi erit*] Aliquot libri, inter quos Bembinus, hanc collocationem habent, *porro autem alio:* ſed hoc modo oportet *alio*, in duas ſyllabas contrahere, aut eſſe proceleuſmaticum in ſecunda. FAERNUS. Facile admittitur proceleuſmaticus. Sed placet lectio veterum noſtrorum codicum *Porro álio autem.* Sic *Alio* in ictu erit, ut verſu praecedente.

Actus I. Scaena II.

Geta. Dauus.

G. *SI quis me quaeret rúfus.* D. *praeſtoſt, déſine.* G. *oh,*
At ego óbuiam conábar tibi, Daue. D. *áccipe, em*
Lectumſt; conueniet númerus quantum débui.
G. *Amó te: et non neclêxiſſe habeo grátiam.*
D. *Praeſértim ut nunc ſunt móres: adeo rés redit;*
Si quis quid reddit, mágna habendaſt grátia.
Sed quíd tu es triſtis? G. *égone? neſcis quo in metu et*
Quanto ín periclo ſimus. D. *quid iſtuc éſt?* G. *ſcies,*
Modo út tacere póſſis. D. *abi ſis, ínſciens:*
Cuius tú fidem in pecúnia perſpéxeris,
Verére verba ei crédere? ubi quid míhi lucri eſt
Te fállere? G. *ergo auſcúlta.* D. *hanc operam tibi*
dico.
G. *Senis nóſtri, Daue, frátrem maiorém Chremen*
Noſtíne? D. *quidni?* G. *quíd? eius natum Phaédriam?*
D. *Tam, quám te.* G. *euenit ſénibus ambobús ſimul,*
Iter illi in Lemnum ut éſſet, noſtro in Cíliciam
Ad hóſpitem antiquom: is ſenem per epiſtolas

8 *Et quanto in periculo ſim*] Liber Bembinus & Baſilicanus *ſimus.* Victorianus & aliqui alii *ſumus.* reliqui *ſim*, & Donatus: nos tamen antiquam lectionem malumus, id eſt *ſimus*: id eſt, ego & erilis filius, legendo ex libro Baſilicano, & ratione verſus *periclo.* FAERNUS. Veterrimi duo noſtri, *Simus.*

14 *Noſtin? Quidni? Quid? ejus natum Phaedriam?*] Sic Faernus & Codices: ſed lege,

Noſtíne? Quídni? Quíd?

Et ſic accentus rite locabuntur. Eun. II, 3, 36.

Noſtine? Quídni? Is, dum hanc ſequor, ſit mi obviam.

15 *Tamquam te*] Divide verbum, & lege *Tam, quam te.* ut Eun. IV, 4, 50. *Tam ſcio, quam me vivere.*

17 *Per epiſtolas*] Tres ex noſtris *Epiſtolam*: & ſic Priſcianus p. 1190. Etiam manu ſcriptus.

21 *Abeuntes ambo hinc tum ſenes*] Et *hinc* & *hic* legi teſtatur Donatus; in libro Bembino eſt *hic.* FAERNUS. Noſtri *Hinc*, & placet: quia verba *Abeuntes hinc* propinqua ſunt; *Hic relinquunt*, remotiora.

23 *Mihi uſu venit hoc, ſcio*] Omnes antiqui libri habent *uſus venit;* ſolus Bembinus *uſus evenit.* FAERNUS. Noſtri, uno excepto, *Uſu venit.* Utrumque more dicitur, ſenſu eodem.

26 *Seni fidelis dum ſum*] Atqui v. 21. ambo ſenes reliquerunt eum, quaſi filiis magiſtrum; ergo hic repono,

Senibus fidelis dum ſum, ſcapulas perdidi.

27 *Venere in mentem iſtaec mihi*] O. I. s. & Donatus, *mihi iſtaec.* &

Pelléxit, modo non móntis auri póllicens.
D. *Cui tánta erat res, ét ſupererat?* G. *déſinas:*
Sic éſt ingenium. D. *oh, régem me eſſe óportuit.*
G. *Abeúntes ambo hinc túm ſenes me filiis*
Relínquont quaſi magiſtrum D. *o Geta, prouínciam*
Cepíſti duram. G. *mi úſus venit, hóc ſcio:*
Memini relinqui mé, deo iratò meo.
Coepi áduerſari primo: quid verbis opuſt?
Senibús fidelis dúm ſum, ſcapulas pérdidi.
Venére in mentem mi íſthaec: namque inſcitiaſt,
Aduórſum ſtimulum cálces. coepi iis ómnia
Facere, óbſequi quae vellent. D. *ſciſti uti foro.*
G. *Noſtér mali nil quicquam primo: hic Phaédria*
Contínuo quandam náctus eſt puéllulam
Citharíſtriam: hanc amáre coepit pérdite.
Ea ſéruiebat lénoni inpuríſſimo:
Neque quód daretur quícquam, id curaránt patres.
Reſtábat aliud níl, niſi oculos páſcere,
Sectári, in ludum dúcere, et reddúcere.
Nos ótioſi operám dabamus Phaédriae.
In quo haéc diſcebat lúdo, exaduerſum ei loco

ſtat verſus, ſi τὸ *mihi* in unam ſyllabam contrahatur. FAERNUS. Noſtri etiam plerique, *Venere in mentem mi iſtaec:* niſi quod duo, *Venere mi in mentem iſtaec.* Ceterum vide illud Donati: *Hoc dictum & ſuperioris perſonae eſſe poteſt, & alterius:* hoc eſt, & Getae & Davi. Davo quidem hodie libri tribuunt; meo judicio non commode. Quomodo enim Davus dicat, *Venere mihi iſtaec in mentem?* qui, niſi Geta nunc narrante, non noverat ſenes peregre abeſſe. At Getae, verberibus admonito, tandem iſta venerunt in mentem.

Ib. *Nam quae inſcitia eſt*] O. fere l. s. & in iis quattuor antiqui, item Donatus, pro duabus primis dictionibus, unam partem orationis habent, *namque.* hoc & Ubaldino Bandinello placebat. FAERNUS. Noſtri omnes *Namque.*

38 *Ex advorſum ei loco*] Liber Bembinus, & multi alii ac Donatus, *ex adverſo;* ſed Bembinus hoc amplius, quod pro, *ei loco*, *ilico* habuit: quod deinde mutatum eſt in lectionem vulgatam. & ſane Donatus etiam *ilico* legi affirmat: eſſeque dictionem ex abundanti additam, ut multa apud veteres. nos hanc ipſam vocem obſervavimus in Adelphis, poſitam pro additamento loci, ita eam exponente Donato, *Otioſe nunc jam ilico hic conſiſte:* quam vim & hic habere arbitramur. FAERNUS.

Exadverſo ilico Tonſtrina erat quaedam.

Sic dedit Faernus, Bembino ſuo favens. *Exadverſo* tres ex noſtris habent; omnes *Ei loco*. Priſcianus

Tonſtrína erat quaedam. hic ſolebamús fere
Plerúmque eam opperíri, dum inde irét domum.
Intérea dum ſedémus illi, intéruenit
Adoléſcens quidam lácrumans. nos mirárier.
Rogámus quid ſit: númquam aeque, inquit, ac modo
Paupértas mihi onus víſa eſt et miſerum ét graue.
Modo quándam vidi vírginem hic viciniae
Miſerám, ſuam matrem lámentari mórtuam:
Ea síta erat exaduórſum. neque illi béneuolens
Neque nótus neque cognátus extra unam ániculam
Quiſquam áderat, qui adiutáret funus. míſeritumſt.
Virgo ípſa facie egrégia. quid verbís opuſt?
Commórat omnes nós. ibi continuo Antipho:
Voltíſne eamus víſere? alius; cénſeo:
Eámus: duc nos ſódes: imus, vénimus:
Vidémus: virgo púlchra: et quo magis díceres,
Nihil áderat adiuménti ad pulchritúdinem:
Capíllus paſſus, núdus pes, ipſa hórrida,
Lacrumaé, veſtitus túrpis: ut, ni vís boni
In ípſa ineſſet fórma, haec formam extinguerent.
Ille qui illam amabat fidicinam tantúmmodo,
Satis, ínquit, ſcitaſt: nóſter vero D. *iám ſcio:*
Amáre coepit. G. *ſcin quam? quo euadát, vide.*

p. 977. *Quando Adverſum τὸ ἐναντίον ſignificat, magis adverbium oſtenditur; ut Ter. in Phorm. Ei loco exadverſum tonſtrina erat quaedam.* Idem p. 1037. *Exadverſum ei loco pro Adverſum.* Gellius VII, 7. *In eo quod nos Exadverſum dicimus, (Annianus poeta) ſecundam ſyllabam debere acui exiſtimabat; quoniam una non duae eſſent orationis partes. atque ita oportere apud Terentium legi, dicebat, in his verſibus:*

In quo haec diſcebat ludo exadverſum loco
Tonſtrina erat quaedam.

Recte quidem Annianus, quod ad hunc locum attinet: nam hic *Exádverſum* acuit ſecundam: ſed mox v. 47. & Adel. IV, 2, 45. primam acuit *'Exadvérſum*: ut apud Plautum Bacch. IV, 7, 37.

Video éxadverſum Piſtoclerum & Bacchidem:

Ad nihilum ergo recidit Anniani illius ſubtilitas.

44 *Paupertas mihi onus viſumſt & miſerum & grave*] Mira ſane conſtructio, *Paupertas viſum eſt.* Codex C. C. notae optimae *Viſa eſt;* & ſic apud Priſcianum citatur p. 1026, etiam in ſcriptis codicibus.

47 *Ea ſita erat ex adverſo*] Hic liber Bembinus, & Victorianus habet, *ex advorſum.* ita habebat & Vaticanus, ſed deinde, abraſis poſterioribus litteris, *o* ſuppoſitum eſt. FAERNUS. Noſtri omnes hic habent, *Ex adverſo.*

[redacted]

Poſtrídie ad anum récta pergit: óbſecrat,
Ut ſibi eius faciat cópiam. illa enim ſé negat:
Neque eum aéquom facere ait: illam ciuem eſſe Atticam,
Bonám, bonis prognátam: ſi uxorém velit,
Lege id licere fácere: ſin alitér, negat.
Noſtér, quid ageret néſcire: et illam dúcere
Cupiébat, et metuébat abſentém patrem.
D. *Non, ſi rediſſet, eí pater veniám daret?*
G. *Ille índotatam vírginem atque ignóbilem*
Daret illi? numquam fáceret. D. *quid fit déníque?*
G. *Quid fiat? eſt parasítus quidam Phórmio,*
Homó confidens; qui íllum di ómnes pérduint.
D. *Quid is fécit?* G. *hoc consílium quod dicám dedit:*
Lex éſt, ut orbae, quí ſunt genere próxumi,
Iis núbant, et illos dúcere eadem haéc léx iubet.
Ego té cognatum dícam, et tibi ſcribám dicam:
Patérnum amícum me ádſimulabo vírginis:
Ad iúdices veniémus: qui fuerít pater,
Quae máter, qui cognáta tibi ſit; ómnia haec
Confingam: quod erit míhi bonum atque cómmodum,
Cum tu hórum nil refélles, vincam ſcílicet.
Pater áderit. mihi parátae lites: quíd mea?
Illá quidem noſtra erít. D. *iocularem audáciam.*

63 *Ut ſibi ejus faciat copiam. illa enim ſe negat*] In dimetiendo hoc verſu commodum videtur, ut *ſibi* in unam ſyllabam contrahatur, & ex τὸ *illa*, unum *l* elidatur, ut in prima & tertia ſede ſit ſpondeus, in ſecunda dactylus, in quarta tribrachus. FAERNUS. *Sibi ejus* Anapaeſtus eſt, *Illa* primam corripit.

64 *Neque eum aequum ait facere: illam civem eſſe Atticam*] Sic Faernus, & unus tantum ex noſtris: ceteri numeris melioribus, *Neque eum aequum facere ait.* Et *Facere* quidem ſic ſatis convenit; ſed quanto melius eſt, *Neque eum aequum petere ait?* ut infra, *Num iniquum poſtulo?* And. V, 3, 30. *Aequum poſtulat, da veniam.* & Plautus, Pſeud. V, 2, 16. *Jus petis, fateor.* Donatus tamen: *Non quod amet, ſed quod hoc petat:* ubi clare indicat, ſe *Facere* legiſſe. Heaut. I, 1, 39. *Non ſinam, inquam. Ah non aequum facis.* Sed ibi Chremes raſtros manu prehendit, & facit aliquid: Antipho hic nihil facit; ſed orat, obſecrat, petit.

69 *Pater ei veniam daret?*] O. l. s. & Donatus, ita collocant, *ei pater*, quod & venuſtius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri.

70 *Illene indotatam*] In libri Bembini contextu non eſt τὸ *ne*: qua particula dempta, melius verſus procederet; ſed ſic quoque ſuſtentari poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Illene.*

Quia núſquam inſanum fécit aduleſcéntulum
Ceruám videre fúgere, et ſectari canes:
Et eám plorare, oráre ut ſubueniát ſibi.
Quod ſi intellegeret, ólim cum ſtetít noua,
Actóris opera mágis ſtetiſſe quám ſua;
Minus múlto audacter, quám nunc laedit, laéderet.
Nunc síquis eſt, qui hoc dícat aut ſic cógitet,
Vetus sí poëta nón laceſſiſſét prior,
Nullum inuénire prólogum poſſét nouus
Quem díceret, niſi habéret cui maledíceret:

6 *Quia nuſquam ſcripſit inſanum aduleſcentulum*] Iidem haec verba ita collocant, *inſanum ſcripſit aduleſcentulum*. FAERNUS.

Quia nuſquam inſanum ſcripſit aduleſcentulum
Cervam videre fugere, & ſectari canes.

Donatus ad locum; *Scripſit: legitur & Fecit.* Noſtri quidem hodie Codices *Scripſit.* Sed vera lectio eſt *Fecit*: id enim verbum Poetae proprium. Mutarunt, quia vix crediderunt, *Fecit,* Infinitivum poſt ſe poſſe admittere. Fruſtra: nam & Virgil. Aen. II, 538.

Qui nati coram me cernere letum
Feciſti. Lucretius ita paſſim; ut VI, 66.

Flumina abundare ut facerent, camposque natare.

Noſter Prol. Heaut.

Qui nuper fecit ſervo currenti in via
Deceſſe populum.

9 *Cum ſtetit olim nova*] *Stetit* poſteriorem hic producit, more antiquorum, apud quos finientia in *t* indifferentia erant. FAERNUS. Non omnia in *t* exeuntia, ſed contracta praeterita, ut *Subiit*, *Rediit.* Ergo hic lego, *Olim cum ſtetit nova;* ut alii jam viderunt.

11 *Laederet. Et magis placerent quas feciſſet fabulas*] Verſum hunc, ut nec a Donato poſitum, nec in tribus antiquiſſimis libris Bembino, Vaticano & Victoriano ſcriptum, nec boni quicquam ſenſus afferentem, delevimus. FAERNUS.

Recte Faernus, qui verſum ſpurium ejecit. Quae enim ſententia eſt? Si intelligeret, fabulam iſtam non ſua virtute, ſed Actoris opera atque arte placuiſſe; ceterae ejus ſabulae magis placerent. Quid ineptius dici poteſt? Si intelligeret, unam fabulam fuiſſe malam, ceterae eſſent bonae. Petitum eſt ab Andr. Prol. v. 3.

Populo ut placerent quas feciſſet fabulas.

14 *Potuiſſet novus*] Sic quidem libri; ſed verſus gratia repone,

Nullum invenire prologum poſſet novus.

Prologus apud veteres primam producit.

18 *Ab ſtudio ſtuduit rejicere*] Iidem tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus habent *reicere* per unum *i*, ut exigit verſus. FAERNUS. Quinque etiam ex noſtris melioribus *Reicere;* ut Virgil. Eclog. III.

Tityre, paſcentis a flumine reice capellas.

21 *Quod ab ipſo adlatum eſt, ſibi eſſe id rellatum putet*] O. fere l. s. & Donatus, *Quod ab illo.* ſequentium vero verborum ordinem hunc habent omnes fere libri, *ſibi eſſe id relatum.* Donatus *ſibi id eſſe.* quod & commodiſſimum eſt verſui. Liber Bembinus *id ſibi eſſe rellatum*:

reſponſum hoc hábeat; in medio ómnibus
ı éſſe poſitam, qui ártem tractant múſicam.
ſamem hunc ab ſtúdio ſtuduit reicere:
pondere vóluit, non lacéſſere.
tis ſi certáſſet, audiſſét bene:
b illo adlatumſt, ſibi eſſe id rellatúm putet.
tum finem fáciam dicundi mihi,
i cum ipſe dé ſe finem fécerit.
uíd velim animum atténdite. adportó nouam
zomenen quám vocant comoédiam

ſequemur. ſuſtentatur con- in ſcanſione *ſibi* in unam vel eliſione *d*, ex *id*, ut ıs in tertia, & quarta ſe- ERNUS.

b illo adlatumſt, id ſibi eſſe putet. Sic a Faerno: qui agit, ut pejorem lectionem raudi ei fuit, quod neſcie- *tum* primam producere, ut *m.* Lege ex noſtris plu-

ıb illo adlatumſt, ſibi eſſe llatum putet.

llo jam finem faciam dicundi ,

di cum ipſe de ſe finem non]

ἐπιεικῶς τῦ λέγοντος in- iatus: & magnum ſane dinis exemplum. Senten- uoniam ille non definit mi- cere, ego definam ei re- e. Patientia paene Chri- odo ſi ne a principio qui- maledixiſſet. Sed vide um hoc congruat cum verſu ote, *Quod adlatum, id rel-* ar pari. Hocine etiam eſt *ῶς?* Quid, illud Andr. 2?

ut quieſcant porro moneo finant
cere, malefacta ne noſcant

Quid, Eun. 18?

Habeo alia multa, nunc quae condonabitur;
Quae proferentur poſt, ſi perget laedere.

Quid, Heaut. 33?

De illius peccatis plura dicet, cum dabit
Alias novas: niſi finem maledictis facit.

Ad iſtam faciem, quis non videat etiam hic legendum,

De illo tum finem faciam dicundi mihi,
Peccandi cum ipſe de ſe finem fecerit.

25 *Epidicazomenon quam vocant Comoediam*] 'Donatus ad locum: '*Epidicazomenon;* Hic manifeſte 'errat Terentius. Nam haec Fabu'la, quam tranſtulit, *Epidicazome'ne* dicta eſt a puella, de qua judi'cium eſt: cum ſit alia *Epidicazo'menos* ejuſdem Apollodori: Debuit 'ergo dicere *Epidicazomenen* Grae'ce. Quid agetur? Nec falli hic potuit Donatus, ſive alius unde habuit; nec Terentius neſcire potuit nomen Fabulae, quam ipſe Latine vertit. Id miror, maluiſſe Donatum *manifeſti erroris* arguere Auctorem, quam occulti errati ſuum, quo utebatur, Exemplar. Repone hic,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam.

Graecè, Latine hic Phórmionem nóminat:
Quia primas partis qui aget, is erit Phórmio
Paraſitus, per quem rés geretur máxume;
Volúntas voſtra ſi ád poëtam accéſſerit.
Date óperam, adeſte aequo ánimo per ſiléntium;
Ne ſimili utamur fórtuna, atque uſi ſumus
Cum pér tumultum nóſter grex motús locoſt:
Quem actóris virtus nóbis reſtituít locum,
Bonitásque veſtra adiútans atque aequánimitas.

Actus I. Scaena I.

Davus.

AMI'CUS ſummus méus et popularís Geta

'Επίδικος, apud Harpocrationem & alios, virgo eſt orba, ἡ ἀμφισβητουμένη, ὅτῳ χρὴ γαμηθῆναι, *de qua lis eſt, cui debeat in matrimonium locari.* Ea in hàc fabula eſt Phanium. Τὰς δὲ ἀπορουμένας κόρας ἐξεδίδοσαν οἱ ἄγχιστα γένους, πέντε μνᾶς ἐπιδιδόντες. *Pauperes autem puellas locabant qui genere proximi erant, doti dantes minas quinque.* Et hoc Phanio convenit, I, 2, 75.

Lex eſt, ut orbae qui ſint genere proxumi
Iis nubant; & illos ducere eadem lex jubet.

Aut ipſos ducere jubet, aut ſi ipſi jam mariti ſunt, alii cum dote V minarum elocare. II, 3, 62.

Itidem cognata ſi ſit, id quod lex jubet
Dotem dare; abduce hanc: minas quinque accipe.

'Επίδικος igitur, virgo de qua adhuc lis eſt; ἐπιδικαζομένη, de qua judicium factum eſt, ut hic Phanium. Fruſtra igitur Guyetus *Epidicazomenon* tutatur.

26 *Graeci, Latini Phormionem nominant*] Id vero miraculi inſtar eſt, ſi jam Latini nominant Phormionem, priuſquam acta fuerit, priuſquam eam cognoverint. Mendum ſine dubio hic latet; quod jam & eruimus, & eluemus. Unus ex Meadianis *Graeci Latine*; at vetuſtiſſimus noſter *Graece Latine.* Repone,

Epidicazomenen quam vocant Comoediam
Graece, Latine hic Phormionem nominat

Hic eſt Auctor, Terentius, de quo vide ad Andr. Prol. v. 13. Scriptor autem ipſe nomen ſuae fabulae indere ſolebat. *Graece* autem & *Latine*, non *Graeci* et *Latini*. Plautus Aſin. Prol. 12.

Huic nomen Graece Onago eſt Fabulae.
Demophilus ſcripſit: Marcus vertit Barbare:
Aſinariam volt eſſe, ſi per vos licet.

Caſina Prol. 31.

Clerumenoe vocatur haec comoedia
Graece, Latine Sortientes.

Mil. II, 1, 8.

Alazon Graece eſt nomen huic Comoediae;
Id nos Latine Glorioſum dicimus.

l me venit. érat ei de ratiúncula
'em aput me réliqüum pauxíllulum
rum: id ut conſicerem. conféci: ádfero.
'ilem filium éius duxiſſe aúdio
ı: ei credo mínus hoc conrdditur.
níque conpardtumſt: ii qui mínus habent,
ɔer aliquid áddant diuitióribus?
le únciatim vix de deménſó ſuo,
ſfrudans génium, conperſit miſer;
úniuerſum abrípiet: haut exiſtumans
labore pártum. porro autém Geta
· alio míuere, ubi era pépererit:
ilio autem, ubi erit púero natalis dies:
'iabunt: ómne hoc mater aúferet:
ıúſa erit mittúndi. ſet videón Getam?

ɔl. 10.
haec vocatur Emporos Phi-
uis:
Latine Mercator Maſſici.
ɔl. 53.
donios vocatur haec Co-
'ia,
Plautus, Patruus Pulti-
;onides.
ɔl. 20.
ımen Graece eſt Theſauro
lae:
› ſcripſit: Plautus vortit
ıare:
Trinummo fecit.
ıer utrumque confirmatum
'aece, Latine; & *Hic no-*

ı primas partes] Bembi-
.ſtorianus, *partis*. FAER-
ırtis. Recte. Si genitivus
n *lum* exeat, Accuſativus
, non *Es*. Ita vetuſti Codi-
i, Lucretii, Virgilii, Ho-
:c.

quem res agetur maxime]
nes antiqui ac Donatus,

geretur. FAERNUS. & noſtri plerique *Geretur*.

8 *Addant ditioribus*] O. l. s. & Donatus, *divitioribus*. FAERNUS. Duo ex noſtris vetuſti, cum totidem mediocribus, *Ditioribus*. Utcumque ſcribas, pronuntiatio eadem eſt.

10 *Comparſit miſer*] Liber Bembinus, *conperſit*. FAERNUS. *Conperſit*. Ea vetus ſcriptura eſt; & in Textum recipimus. Nonius v. Genium, habet *Conperſit*. Chariſius p. 197. *Comparſit*. Feſtus: *Comparſit Terentius, pro Compeſcuit poſuit*. Lego, *pro Compeparcit*.

14 *Porro alio autem ubi erit*] Aliquot libri, inter quos Bembinus, hanc collocationem habent, *porro autem alio*: ſed hoc modo oportet *alio*, in duas ſyllabas contrahere, aut eſſe proceleuſmaticum in ſecunda. FAERNUS. Facile admittitur proceleuſmaticus. Sed placet lectio veterum noſtrorum codicum *Porro álio autem*. Sic *Alio* in iſtu erit, ut verſu praecedente.

Actus I. Scaena II.

Geta. Dauus.

G. *SI quís me quaeret rúfus.* D. *praeſtoſt, déſine.* G. *oh,*
At ego óbuiam conábar tibi, Daue. D. *áccipe, em*
Lectúmſt; conueniet númerus quantum débui.
G. *Amó te: et non neclèxiſſe habeo grátiam.*
D. *Praeſértim ut nunc ſunt móres: adeo rés redit;*
Si quís quid reddit, mágna habendaſt grátia.
Sed quíd tu es triſtis? G. *égone? neſcis quo ín metu et*
Quanto ín periclo ſimus. D. *quid iſtuc éſt?* G. *ſcies,*
Modo út tacere póſſis. D. *abi ſis, ínſciens:*
Cuius tú fidem in pecúnia perſpéxeris,
Verére verba ei crédere? ubi quid míhi lucri eſt
Te fállere? G. *ergo auſcúlta.* D. *hanc operam tibi dico.*
G. *Senis nóſtri, Daue, frátrem maiorém Chremem*
Noſtíne? D. *quidni?* G. *quíd? eius natum Phaédriam?*
D. *Tam, quám te.* G. *euenit ſénibus ambobús ſimul,*
Iter illi in Lemnum ut éſſet, noſtro in Cíliciam
Ad hóſpitem antiquom: ís ſenem per epiſtolas

8 *Et quanto in periculo ſim*] Liber Bembinus & Baſilicanus *ſimus*. Victorianus & aliqui alii *ſumus*, reliqui *ſim*, & Donatus: nos tamen antiquam lectionem malumus, id eſt *ſimus*: id eſt, ego & erilis filius, legendo ex libro Baſilicano, & ratione verſus *periclo*. FAERNUS. Veterrimi duo noſtri, *Simus*.

14 *Noſtin? Quidni? Quid? ejus. natum Phaedriam?*] Sic Faernus & Codices: ſed lege,

Noſtíne? Quídni? Quíd?

Et ſic accentus rite locabuntur. Eun. II, 3, 36.

Noſtine? Quídni? Is, dum hanc ſequor, ſit mi obviam.

15 *Tamquam te*] Divide verbum, & lege *Tam, quam te.* ut Eun. IV, 4, 50. *Tam ſcio, quam me vivere.*

17 *Per epiſtolas*] Tres ex noſtris *Epiſtolam*: & ſic Priſcianus p. 1190. Etiam manu ſcriptus.

21 *Abeuntes ambo hinc tum ſenes*] Et *hinc* & *hic* legi teſtatur Donatus; in libro Bembino eſt *hic*. FAERNUS. Noſtri *Hinc*, & placet: quia verba *Abeuntes hinc* propinqua ſunt; *Hic relinquunt*, remotiora.

23 *Mihi uſu venit hoc, ſcio*] Omnes antiqui libri habent *uſus venit;* ſolus Bembinus *uſus evenit.* FAERNUS. Noſtri, uno excepto, *Uſu venit.* Utrumque recte dicitur, ſenſu eodem.

26 *Seni fidelis dum ſum*] Atqui v. 21. ambo ſenes reliquerunt eum, quaſi filiis magiſtrum; ergo hic repono,

Senibus fidelis dum ſum, ſcapulas perdidi.

27 *Venere in mentem iſtaec mihi*] O. l. s. & Donatus, *mihi iſtaec.* &

'elléxit, modo non móntis auri póllicens.
. Cui tánta erat res, ét ſupererat? G. déſinas:
:c éſt ingenium. D. óh, régem me eſſe óportuit.
. Abeúntes ambo hinc túm ſenes me filiis
'elinquont quaſi magiſtrum D. o Geta, prouínciam
'epíſti duram. G. mi úſus venit, hóc ſcio:
Iemini relinqui mé, deo iratò meo.
'oepi áduerſari primo: quid verbis opuſt?
:nibus fidelis dúm ſum, ſcapulas pérdidi.
'enére in mentem mi iſthaec: namque inſcitiaſt,
'duórſum ſtimulum cálces. coepi iis ómnia
'acere, óbſequi quae véllent. D. ſciſti uti foro.
. Noſtér mali nil quícquam primo: hic Phaédria
ontínuo quandam náctus eſt puéllulam
'itharíſtriam: hanc amáre coepit pérdite.
'a ſéruiebat lénoni inpuríſſimo:
'eque quód daretur quícquam, id curaránt patres.
'eſtábat aliud nil, niſi oculos páſcere,
:ctári, in ludum dúcere, et reddúcere.
'os ótioſi operám dabamus Phaédriae.
ı quo haéc diſcebat lúdo, exaduerſum ei loco

ıt verſus, ſi τὸ *mihi* in unam llabam contrabatur. FAERNUS. loſtri etiam plerique, *Venere in entem mi iſtaec:* niſi quod duo, *enere mi in mentem iſtaec.* Cete- ım vide illud Donati: *Hoc dictum ſuperioris perſonae eſſe poteſt, & terius:* hoc eſt, & Getae & Davi. avo quidem hodie libri tribuunt; eo judicio non commode. Quo- odo enim Davus dicat, *Venere ibi iſtaec in mentem?* qui, niſi eta nunc narrante, non noverat nes peregre abeſſe. At Getae, :rberibus admonito, tandem iſta :nerunt in mentem.

Ib. *Nam quae inſcitia eſt*] O. fere s. & in iis quattuor antiqui, item onatus, pro duabus primis dictioni- ıs, unam partem orationis habent, *amque.* hoc & Ubaldino Bandinel- lo placebat. FAERNUS. Noſtri omnes *Namque.*

38 *Ex advorſum ei loco*] Liber Bembinus, & multi alii ac Donatus, *ex adverſo;* ſed Bembinus hoc amplius, quod pro, *ei loco*, *illico* habuit: quod deinde mutatum eſt in lectionem vulgatam. & ſane Donatus etiam *ilico* legi affirmat: eſſeque dictionem ex abundanti additam, ut multa apud veteres. nos hanc ipſam vocem obſervavimus in Adelphis, poſitam pro additamento loci, ita eam exponente Donato, *Otioſe nunc jam ilico hic conſiſte:* quam vim & hic habere arbitramur. FAERNUS.

Exadverſo illico Tonſtrina erat quaedam.

Sic dedit Faernus, Bembino ſuo favens. *Exadverſo* tres ex noſtris habent; omnes *Ei loco.* Priſcianus

Tonſtrína erat quaedam. hic ſolebamús fere
Plerúmque eam opperíri, dum inde irét domum.
Intérea dum ſedémus illi, intéruenit
Aduléſcens quidam lácrumans. nos mirárier.
Rogámus quid ſit: númquam aeque, inquit, ac modo
Paupértas mihi onus víſa eſt et miſerum ét graue.
Modo quándam vidi vírginem hic viciniae
Miſerám, ſuam matrem lámentari mórtuam:
Ea síta erat exaduórſum. neque illi béneuolens
Neque nótus neque cognátus extra unam ániculam
Quiſquam áderat, qui adiutáret funus. miſeritumſt.
Virgo ípſa facie egrégia. quid verbís opuſt?
Commórat omnes nós. ibi continuo Antipho:
Voltíſne eamus víſere? alius; cénſeo:
Eámus: duc nos ſódes: imus, vénimus:
Vidémus: virgo púlchra: et quo magis díceres,
Nihil áderat adiuménti ad pulchritúdinem:
Capíllus paſſus, núdus pes, ipſa hórrida,
Lacrumaé, veſtitus túrpis: ut, ni vís boni
In ípſa ineſſet fórma, haec formam extínguerent.
Ille qui íllam amabat fídicinam tantúmmodo,
Satis, ínquit, ſcitaſt: nóſter vero D. *iám ſcio:*
Amáre coepit. G. *ſcin quam? quo euadát, vide.*

p. 977. *Quando Adverſum τὸ ἐναντίον ſignificat, magis adverbium oſtenditur; ut Ter. in Phorm. Ei loco exadverſum tonſtrina erat quaedam.* Idem p. 1037. *Exadverſum ei loco pro Adverſum.* Gellius VII, 7. *In eo quod nos Exadverſum dicimus, (Annianus poeta) ſecundam ſyllabam debere acui exiſtimabat; quoniam una non duae eſſent orationis partes. atque ita oportere apud Terentium legi, dicebat, in his verſibus:*

In quo haec diſcebat ludo exadverſum loco
Tonſtrina erat quaedam.

Recte quidem Annianus, quod ad hunc locum attinet: nam hic *Exádverſum* acuit ſecundam: ſed mox v. 47. & Adel. IV, 2, 45. primam acuit *'Exadvérſum*: ut apud Plautum Bacch. IV, 7, 37.

Video éxadverſum Piſtoclerum & Bacchidem:

Ad nihilum ergo recidit Anniani illius ſubtilitas.

44 *Paupertas mihi onus viſum eſt & miſerum & grave*] Mira ſane conſtructio, *Paupertas viſum eſt.* Codex C. C. notae optimae *Viſa eſt;* & ſic apud Priſcianum citatur p. 1026, etiam in ſcriptis codicibus.

47 *Ea ſita erat ex adverſo*] Hic liber Bembinus, & Victorianus habet, *ex advorſum.* ita habebat & Vaticanus, ſed deinde, abraſis poſterioribus litteris, *o* ſuppoſitum eſt. FAERNUS. Noſtri omnes hic habent, *Ex adverſo.*

Poſtridie ad anum récta pergit: óbſecrat,
Ut sibi eius faciat cópiam. illa enim sé negat:
Neque eum aéquom facere ait: illam ciuem eſſe Atticam,
Bonám, bonis prognátam: ſi uxorém velit,
Lege id licere fácere: ſin alitér, negat.
Voſtér, quid ageret néſcire: et illam dúcere
Cupiébat, et metuébat abſentém patrem.
. Non, si rediſſet, ei pater veniám daret?
. Ille indotatam virginem atque ignóbilem
Daret illi? numquam fáceret. D. *quid ſit dénique?*
. Quid fiat? eſt parasítus quidam Phórmio,
Homó confidens; qui illum di ómnes pérduint.
. Quid is fécit? G. *hoc consilium quod dicám dedit:*
Lex éſt, ut orbae, qui ſunt genere próxumi,
is núbant, et illos dúcere eadem haéc léx iubet.
Ego té cognatum dicam, et tibi ſcribám dicam:
Patérnum amicum me ádſimulabo virginis:
Ad iúdices veniémus: qui fuerít pater,
Quae máter, qui cognáta tibi ſit; ómnia haec
Confingam: quod erit mihi bonum atque cómmodum,
Cum tu hórum nil refélles, vincam ſcílicet.
Pater áderit. mihi parátae lites: quid mea?
Illá quidem noſtra erít. D. *iocularem audáciam.*

63 *Ut ſibi ejus faciat copiam. illa enim ſe negat*] In dimetiendo hoc verſu commodum videtur, ut *ſibi* in unam ſyllabam contrahatur, & in τὸ *illa*, unum *l* elidatur, ut in prima & tertia ſede ſit ſpondeus, in ſecunda dactylus, in quarta tribrachus. FAERNUS. *Sibi ejus* Anapaeſtus eſt, *Illa* primam corripit.

64 *Neque eum aequum ait facere: illam civem eſſe Atticam*] Sic Faernus, & unus tantum ex noſtris: ceteri numeris melioribus, *Neque eum aequum facere ait.* Et *Faerno* quidem ſic ſatis convenit; sed quanto melius eſt, *Neque eum aequum petere ait?* ut infra, *Num iniquum poſtulo?* And. I, 3, 30. *Aequum poſtulat. da veniam.* & Plautus, Pſeud. V, 2, 16. *Jus petis, fateor.* Donatus tamen: *Non quod amet, ſed quod hoc petat:* ubi clare indicat, ſe *Facere* legiſſe. Heaut. I, 1, 39. *Non ſinam, inquam. Ah non aequum facis.* Sed ibi Chremes raſtros manu prehendit, & facit aliquid: Antipho hic nihil facit; ſed orat, obſecrat, petit.

69 *Pater ei veniam daret?*] O. l. s. & Donatus, ita collocant, *ei pater*, quod & venuſtius eſt. FAERNUS. Sic & noſtri.

70 *Illene indotatam*] In libri Bembini contextu non eſt τὸ *ne*: qua particula dempta, melius verſus procederet; ſed ſic quoque ſuſtentari poteſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Illene*.

G. *Perſuáſumſt homini. fáctumſt. ventumſt; víncimur:*
Duxít. D. *quid narras?* G. *hóc quod audis.* D. *ó Geta,*
Quid té futurumſt? G. *néſcio hercle: unum hóc ſcio,*
Quod fórs feret, ferémus aequo animó. D. *places:*
Hem iſtúc viriſt officium. G. *in me omnis ſpés mihi eſt.*
D. *Laudo.* G. *ád precatorem ádeam credo, qui mihi*
Sic óret: nunc amitte quaeſo hunc: céterum
Poſthác ſi quicquam, níl precor. tantúmmodo
Non áddit: ubi ego hinc ábiero vel occídito.
D. *Quid paédagogus ílle qui citharíſtriam?*
Quid rei gerit? G. *ſic, ténuiter.* D. *non múltum habet*
Quod dét fortaſſe. G. *immó nihil, niſi ſpém meram.*
D. *Pater éius rediit, ánnon?* G. *nondum.* D. *quid? ſenem*
Quoad éxſpectatis véſtrum? G. *non certúm ſcio:*
Set epíſtolam ab eo adlátam eſſe audiui modo:
Et ad pórtitores éſſe delatam; hánc petam.
D. *Numquíd, Geta, aliud mé vis?* G. *ut bene sít tibi.*
Puer heús, nemon huc pródit? cape, da hoc Dórcio.

85 *Perſuaſit homini*] Idem liber *perſuaſum'ſt* habet, ut & videtur legere Donatus: parvi tamen refert, utrum legas. FAERNUS. Immo magni refert. *Perſuaſumſt*, cum ceteris iſtis paſſivis, longe elegantius, quam *Perſuaſit*; quod noſtri codices habent.

88 *Quod ſors feret*] Sic a Faerno eſt; ſed errore, credo, typographi. Omnes ſcripti *Fors feret.* Recte. Praeterea, *Places* melius hic, quam *Placet.*

89 *In me omnis ſpes eſt mihi*] Ex eodem libro, ac Victoriano, & Baſilicano, & Donato, verſusque ratione, ita collocamus, *ſpes mihi eſt.* FAERNUS. Sic & noſtri, *Spes mihi eſt.*

90 *Ad precatorem abeam*] Ex libro Bembino legimus *adeam*, quod magis proprium videtur: nam adire, ſupplicis eſt. FAERNUS. Noſtri omnes *Abeam.*

91 *Amitte hunc*] Sic Donatus. Noſtri omnes *Omitte.*

93 *Non addat*] Multi l. s. in quibus omnes antiquiſſimi, *non addit.* FAERNUS. Noſtri etiam plerique *Addit*, unus & alter *Addat*, vel *Addat.*

94 *Quid ille paedagogus*] O. l. s. & Donatus *quid paedagogus ille* habent; numero & compoſitione meliore. FAERNUS. Sic & noſtri.

101 *Ut bene ſit tibi*]. Donatus; Ἀρχαϊσμὸς *pro Nihil.*. Miror, qui hoc *vetuſte* dictum exiſtimet. Editio vetus habet Ἀντεισμὸς: lege Ἀστεϊσμός. Hoc eſt, *urbane* dictum pro *Nihil.*

102 *Da hoc Dorcio*] Apparet, hanc Dorcium conſervam & uxorem Getae eſſe: ergo dat illi pecuniam ſervandam. Ita Syri uxor Phrygia conſerva, Adel. V, 9, 16.

1 *Adeon rem rediſſe*] Primus hic verſus trochaicus eſt tetrameter acatalecticus, item quartus, in quo

Actus I. Scaena III.

Antipho. Phaedria.

A. *'ADEON rem rediſſe, ut qui mi cónſultum optumé velit eſſe,*
Phaédria, patrem ut éxtimeſcam, ubi eius aduenti vénit in mentem?
Quód ni fuiſſem incógitans, ita eum éxſpectarem, ut pár fuit.
P. *Quíd iſtuc?* A. *rogitas? quí tam audacis fácinoris mi cónſcius ſis?*
Quód utinam ne Phórmioni id ſuádere in mentem íncidiſſet,
Neú me cupidum eo ínpuliſſet, quód mi principiúmſt mali.
Nón potitus éſſem: fuiſſet tum íllos mi aegre aliquót dies:
At nón cotidiána cura haec ángeret animum. P. *aúdio.*
A. *Dum exſpécto quam mox véniat, qui hanc mihi ádimat conſuetúdinem.*

ex libro Bembino legendum, *mi conſcius ſis.* item quintus; ſextus vero & ſeptimus ejusdem generis, ſed catalectici. item octavus, in quo in ſecunda ſede eſt dactylus. ſecundus vero, ubi ex multis libris, etiam antiquiſſimis, & Donato legendum eſt, *patrem ut extimeſcam,* licet aliud *ut* praecedat: item tertius, nonus, & reliqui, octonarii Iambici, praeter unum dimetrum Iambicum. FAERNUS.

2 *Phaedria patrem ut extimeſcam, ubi in mentem ejus adventi venit*] Sic codices noſtri; niſi quod *Adventus* habeant. At Donatus *Adventi*, & Priſcianus bis, p. 712. & 1101. Sed apud Priſcianum aliter verba collocantur, ita ut octonarium plenum faciant,

Phaedria patrem ut extimeſcam, ubi ejus adventi venit in mentem.

Recte: ſic duo pleni erunt, & tertius Catalecticus: ut mox iterum quartus & quintus pleni ſunt, ſextus Catalecticus.

3 *Quod ni fuiſſem incógitans*] Cave ſic hunc pronunties, ut Iambicus ſit, quod quidam fecit; octonarium enim plenum ſemper excipit Trochaicus. Sic ergo effer,

Quódni fuiſſem incogitans.

Fuiſſem in diſyllabon contrahitur, ut mox v. 7. *Fuiſſet.*

4 *Quid iſtuc eſt? Rogitas? qui tam audacis facinoris mihi conſcius ſis*] Non ſolus Bembinus, ſed noſtri magno numero *Conſcius ſis.* Sed legendum *Quid iſtuc? Rogitas?* Alioqui octonarius plenus fiet Iambicus: plane contra morem atque artem.

9 *Qui adimat hanc mihi conſuetudinem*] Longe concinnius codices noſtri fere omnes,

Qui hanc mihi adimat conſuetudinem.

P. *Aliis quia deſit quód amant, aegreſt: tibi, quia ſuper-éſt, dolet.*
Amóre åbundas, 'Antipho.
Nam túa quidem hercle cérto vita haec éxpetenda optánda-que eſt.
Ita mé di bene ament, út mi liceat tándiu quod amó frui,
Iam dépeciſci mórte cupio; tú conjicito céterum,
Quid ego hác ex inopiá nunc capiam; et quíd tu ex iſtac cópia:
Ut ne áddam, quod ſine ſúmptu ingenuam líberalem ná-ctus es:
Quod habés, ita ut voluiſti, uxorem ſine mala famá palam:
Beátus, ni unum hoc déſit, animus qui modeſte iſtaéc ferat.
Quod sí tibi res ſit cum éo lenone quócum mi eſt, tum ſéntias.
Ita plérique omnes ſúmus ingenio, nóſtri noſmet poénitet.

12 *Nam tua quidem hercle certe*] Tres noſtri veterrimi cum pleris-que aliis *Certo.* Plautus Menaec. II, 2, 38.

Nam tu quidem hercle certo non ſanu's ſatis.

14 *Tu conjicito cetera*] Donatus: *Aut cetera abundat, aut deeſt Per, ut ſit Per cetera.* Neutrum ex his verum: mendoſa enim lectio eſt. Repone, *Tu conjicito ceterum.* Unum enim erat, non plura, quod conji-ceret; *Quid ego ex hac inopia* &c. Plautus Perſ. IV, 6, 26. *Numquid ceterum voltis?* Rud. IV, 6, 20. *Tu interibi adorna ceterum quod opuſt.* Capt. V, 3, 12. *Argentum accepi, nil curavi ceterum.* Caſina, I, 1, 6.

Dehinc conjicito ceterum,
Poſſiſne necne clam me ſutelis tuis
Praeripere Caſinam uxorem.

15 *Quid ego éx hac inopia*] Re-pone,

Quid ego hác ex inopia nunc ca-piam, & quid tu ex iſtac copia.

ut oppoſita iſta, *Hac, Iſtac,* ambo acuantur.

18 *Ni unum hoc deſit*] Tò *hoc* non eſt in libris Bembino, & Victo-riano. ſed ſive cum eo, ſive ſine eo legas, non magni refert. FAER-NUS. Noſtri plerique *Unum hoc;* & placet. Amat enim Terentius finales ſyllabas liquefacere.

20 *Ita plerique ingenió ſumus omnes*] Sic codices plerique; & ſic Gellio citatur XX, 6. Placet ta-men ordo, quem codex C. C. ex-hibet,

Ita plérique omnes ſúmus ingénio: noſtri noſmet poenitet.

Sic And. I, 1, 28.

Quod plerique omnes faciunt adu-leſcentuli.

23. *Conſulendi quid velis; Retine-re, amare, amittere*] Sic codices. Atqui poſt *Conſulendi, conſultandi, deliberandi,* ſequi debet *Utrum, An, Ne,* ut Hec. III, 5, 59.

Deliberet, renuntietque hodie mihi, Velitne annon.

Adelph. II, 1, 41. *Delibera hoc, utrum vis argentum accipere, an cauſam meditari tuam.* Quare hic repone,

A. *At tú mihi contra nunc vidére fórtunatus, Phaédria,*
Cui de íntegro eſt potéſtas etiam cónſulendi, quíd velis:
Retinére, amare, an míttere: ego in eum íncidi infelix locum,
Ut néque mi ius ſit ámittendi, nec retinendi cópia.
Set quíd hóc eſt? videon égo Getam curréntem huc advenire?
Is eſt ípſus: ei timeó miſer, quam hic mihi nunc nuntiét rem.

ACTUS I. SCAENA IV.

GETA. ANTIPHO. PHAEDRIA.

G. *NU'LLU'S, Geta, niſi áliquod iam conſílium celere répereris:*
Ita nunc inparátum ſubito tánta in me inpendént mala:
Quae néque uti deuitém ſcio, neque quómodo me inde éxtraham:

Retinere, amare, an mittere. Quomodo enim *amittere* potuit, quam nondum habuit?

24 *Ut neque mihi ejus ſit amittendi, nec retinendi copia*] Elegantiſſima & certiſſima lectio eſt, quam in duobus Regiis & uno Academico repperi, & Guyetus in codice Puteano,

Ut neque mi jus ſit amittendi, nec retinendi copia.

Non *Jus amittendi*, repudiandi; propter leges quibus coactus eam duxerat: non *Copia retinendi*; propter patrem qui eam ejecturus erat domo. *Jus*, quod fieri liceat; *Copia*, quod fieri poſſit.

25 *Sed quid hoc eſt? videone ego Getam currentem advenire huc?*] O. l. s. *videon* habent: & *huc advenire?* quae collocatio verſui, alioqui non bene procedenti, conſulit, elidendo ex *quid d*, vel corripiendo *hoc*. verſus autem eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ita & ſequens; ſi tamen ejus primam ſyllabam praecedenti attribuas, & ex e. fere l. s, haec verba ſic ordines,

quam hic nunc mihi nuntiet rem; FAERNUS. Recte haec; niſi quod noſtri codices meliore numero,

Quam hic mihi nunc nuntiet rem.

1 *Nullus es Geta, niſi aliquod jam tibi conſilium celere reppereris*] Omnes antiqui libri, & aliquot ex recentibus, ac Donatus hanc collocationem verborum habent, *niſi jam aliquod*. & pro *reppereris*, antiqui omnes *repperis*. FAERNUS.

Núllus es, Getá, niſi jam aliquod tibi conſilium célere repperis.

Sic Faernus. Atqui noſtri veterrimi, cum magno aliorum comitatu *Repereris*, & ſic Priſcianus bis, p. 647, 760. *Aliquod jam* Codex C. C. & Priſcianus p. 760. ut codex ibi vetuſtus. *Tibi* apud Priſcianum deeſt. Repone,

Núllus, Getá; niſi áliquod jam conſilium celere répereris.

2 *Tanta te inpendent mala*] Donatus: *Tanta te inpendent mala, Accuſativo caſu impendent: aut ἀναστροφῇ, In te pendent. Cum ſupra, Nullus es Geta, dixerit: hic*

Nam nón poteſt celári noſtra diutius iam audácia.
[Quae ſi non aſtu prouidentur, me aut erum peſſum dabunt.]
A. *Quidnam ílle commotús venit?*
G. *Tum témporis mihi púnctum ad hanc rem eſt. érus adeſt.* A. *quid iſtúc maliſt?*
G. *Quód cum audierit, quód eius remedium ínueniam iracúndiae?*
Lóquar? incendam: táceam? inſtigem: púrgem me? laterém lavem.
Ehéu me miſerum: cúm mihi paueo, tum Antipho me excrúciat animi:

tranſitum facit ad primam perſonam. Satis hinc conſtat, Donatum *Me* hic legiſſe, non *Te;* & ſic codex Academicus *Me* in textu, *Te* pro varia lectione inter lineas. Repone,

Ita nunc inparatum ſubito tanta in me inpendent mala.

Sane commodius eſt *Me;* cum mox ſequatur *Devitem*, non *Devites. In me* huc adſciſco; cum nusquam alibi *Impendere* reperias; niſi aut Dativo junctum, aut cum praepoſitione Accuſativo. Plautus Epidico I, 1, 77.

Tantae in te inpendent ruinae.

5 *Quae ſi non aſtu providéntur, me aut herum peſſum dabunt*] Verſus hic inſititius eſt, ex Andr. I, 3, 3. integer huc traductus. Atqui ibi aptiſſime venit; *Quae nuptiae ſi non aſtu providentur;* caventur, vitantur; Hic vero quid facit? Nihil eſt, quo referatur; ſententiam certe peſſumdat. Abeſt ab uno veterrimo noſtro: in uno Regio larem mutat, & ante v. quartum venit.

6 *Quidnam ille commotus*] Hos verſus ita ordinamus, partim ex ratione metrica, partim etiam adjuti ab libro Bembino,

A. *Quidnam ille commotus venit?*
G. *Tum temporis mihi punctum ad hanc rem eſt, erus adeſt.*
A. *quid iſtuc mali eſt?*

Verſus Iambici ſunt, prior dimeter, poſterior octonarius. FAERNUS.

8 *Quód cum audierit, quód ejus*] Hinc Trochaici incipiunt; & cave Iambicos hunc & ſequentem facias.

9 *Lóquarne? incéndam*] Etiam hoc patietur Trochaicus: ſed elegantius ſine *Ne*, ut ſequentia:

Lóquar? incendam: táceam? inſtigem: púrgem me? laterém lavem.

10 *Eheu me miſerum*] Hic & ſequens verſus trochaici tetrametri acatalectici ſunt. FAERNUS. Tres ex noſtris, *Heu.* Eodem recidit; nam *Eheu* hic, ut aliàs, monoſyllabon eſt.

13 *Aliquid convaſaſſem*} Hic & Donatus, & liber Bembinus, & Baſilicanus habent *convaſiſſem*, & ita emendatum eſt in Victoriano: quod ſi recipimus, deductum erit a *convaſo*, *convaſis* tertiae declinationis. FAERNUS.

Aliquid convaſiſſem, atque hinc me conjicerem protinus in pedes.

Sic dedit Faernus, gemino errato. Nam illud *Convaſare* nihil eſt; utique, ſi a vaſe ducitur, legendum erit *Convaſare*. Donatus: *Convaſaſſem, figuratum eſt a colligendis vaſis.* Sane *vaſa conclamari* jubet Imperator, caſtra moturus. Chari-

ius me miſeret: ei nunc timeo: is nunc me retinet: nam abſque eo eſſet,

ecte ego mihi vidiſſem: et ſenis eſſem ultus iracundiam:

Aliquid conraſiſſem, atque hinc me protinam coniicerem in pedes.

. *Quamnam hic fugam aut furtum parat?*

. *Set ubi Antiphonem reperiam? aut qua quaerere inſiſtam via?*

. *Te nominat.* A. *neſcio quod magnum hoc nuntio exſpecto malum.* PH. *ah.*

dnun es? G. *domum ire pergam: ibi plurimumſt.* PH. *revocemus hominem.* A. *ſta ilico.* G. *hem,*

is p. 188. *Protinus futuri ſignificationem capit. Ter. Phorm.*

Aliquid convaſaſſem, atque h. m. c. protinus in pedes.

onius: *Convaſare dicitur, furto omnia colligere: Ter. Phor. Aliquid nvaſaſſem, atque hinc me ego concerem protinus in pedes.* Mirifice ero *Furto.* Homo ineptus ex ipſo co ſignificationem fingit. Atqui im clam & furto caſtra movet imerator, non jubet vaſa conclamari. Ieque ſane Getae aufugienti *Vaſa* impedimenta colligenda erant; d pecuniae aliquid parandum, ut vis & expeditus fugeret. Duo ntum e noſtris *Convaſaſſem:* ceeri plerique *Convaſiſſem;* tres, nus Academicus & duo Meadiani, *onraſiſſem.* Recte iſtuc,

Aliquid conraſiſſem, atque hinc me conjicerem protinam in pedes.

orraſiſſem aliquid peculiolae a deitoribus, ab amicis. Adelph. II, , 34.

Minas decem corradet alicunde.
Hei mihi.

upra I, 1, 6. *Ei credo munus hoc orraditur.* Plautus Poen. V, 6, 3.

Trecentos, credo, ad Philippos conradi poteſt.

erro *Protinam* in recepto verboum ordine verſus ipſe efflagitat. Mutarunt diſcipulorum gratia Magiſtri. Donatus: *Protinus: Protinam fuit: & ſic Nigidius legit.* Feſtus: *Protinam, protinus. Terentius: Protinam conjiciam me in pedes.* Apud Plautum, qui a Magiſtris tutus erat, ſaepe occurrit *Protinam.* Bacch. III, 1, 7.

Quae ut adſpexi, me continuo contuli protinam in pedes.

Ceterum nota illud Feſti, *Protinam conjiciam;* ut in duobus noſtris *Protinus conjicerem;* & lego numeris melioribus,

Aliquid conraſiſſem, atque hinc me protinam conjicerem in pedis.

14 *Quam hic fugam aut furtum parat?*] Poſt verſum catalecticum oportet ex Muſicae rationibus clauſulam Iambicam eſſe, non, ut haec eſt, Trochaicam. Lege ergo,

Quamnam hic fugam aut furtum parat.

15 *Aut qua quaerere inſiſtam via?*] Liber Bembinus *viam*, & recte: dicimus enim inſiſtere viam. FAERNUS. Noſter etiam 900 annorum codex *Viam;* ſed ceteri *Via;* quod placet.

17 *Hominem.* A. *ſta ilico.* G. *hem*] Hic verſus videtur monometer trochaicus hypercatalecticus. FAERNUS.

Sátis pro imperio quiſquis es. A. *Geta.* G. *Ipſe eſt, quem volui óbuiam.*
A. *Cédo quid portas, óbſecro; atque id, ſi potes, verbo éxpedi.*
G. *Fáciam.* A. *eloquere.* G. *módo aput portum.* A. *meúmne?* G. *intellexti.* A. *óccidi.* P. *hem*
A. *Quíd agam?* PH. *quid ais?* G. *huius patrem vidiſſe me, patruúm tuum.*
A. *Nám quod ego huic nunc ſúbito exitio rémedium inueniám miſer?*
Quód ſi eo meae fortúnae redeunt, Phánium, abs te ut diſtrahar,
Núllaſt mihi vita éxpetenda. G. *ergo iſtaec cum ita ſint, Antipho,*
Tánto magís te aduígilare aequomſt: fórtis fortuna ádiuvat.
A. *Nón ſum aput me.* G. *atqui ópus eſt nunc cum máxume ut ſis, Antipho:*

Ah ſanuſne es? Domum ire pergam, ibi plurimumſt. Revocemus
Hominem. Sta ilico. Hem.
Sic verſus diſtribuit Faernus; alii aliter. Perperam, opinor, omnes. *Ah*, niſi duo ex noſtris recentiores, nullus habet. Quod ſi retines, appone tamen verſui praecedenti, *Exſpecto malum. Ah.* Reliqua unum verſum faciunt, Trochaicum pentametrum.

Sánus es? Domum íre pergam: ibi plúrimumſt. Revocémus hominem. Stá ilico. Hem.

Quinque, ut vides, ictus habet; & in hac fabula iterum recurrit. III. 2, 1.

Dório, audi óbſecro. Non aúdio. Paríumper. Quin omítte me.

Hephaeſtion p. 19. Καὶ τῷ πενταμέτρῳ δὲ Τροχαϊκῷ, καίπερ ὄντι ὑπερμέτρῳ, πολλοὺς κεχρῆσθαι συμβέβηκεν, οἷόν ἐστι καὶ τὸ Καλλιμάχου: *Contigit etiam, ut Trochaico Pentametro, quamvis Hypermeter ſit, multi uſi fuerint; qualis illud eſt Callimachi,*

Ἔρχεται πολὺς μὲν Αἰγαῖον διατμήξας ἀπ' οἰνηρῆς Χίου
Ἀμφορεύς, πολὺς δὲ Λεσβίου νέκταρ οἰνάνθης ἄγων.

Prior tantum verſus apud Hephaeſtionem exſtat; ſed alterum ex Anthologia inedita dedi ad Callimachum. Num. CXV.

20 G. *Faciam.* A. *eloquere.* G. *modo apud portum.* A. *meumne.* G. *intellexti.* A. *occidi.* G. *hem.*] Ex his verbis, quae in duos verſus in omnibus libris diſtincta ſunt, unum facimus Trochaicum tetrametrum catalecticum, cujusmodi ſunt & ceteri. FAERNUS.

Recte: ſed illud *Hem* non Getae tribuendum, ſed Phaedriae. Donatus elegantiſſime: *Occidi. Hem. Proprium & ſuum cuique perſonae exhibuit; celeritatem ex praeſagio, metuenti Antiphoni; & tarditatem intellectus, quieti pectoris & ſecuro Phaedriae.*

Nám ſi ſenſerit te timidum páter eſſe, arbitrábitur
Cónmeruiſſe cúlpam. PH. *hoc verumſt.* A. *nón poſſum inmütárier.*
G. *Quid faceres, ſi aliúd quid grauius tibi nunc faciundúm foret?*
A. *Cum hóc non poſſum, illúd minus poſſem.* G. *hoc nihil eſt, Phaedria: ílicet.*
Quid hic conterimus óperam fruſtra? quin abeo? PH. *et quidem égo.* A. *óbſecro,*
Quid ſi adſimulo, ſátin eſt? G. *garris.* A. *vóltum contemplámini: em,*
Sátin eſt ſic? G. *non.* A. *quíd ſi ſic?* G. *própemodum.* A. *quid ſi sic?* G. *ſat eſt:*
'Em, iſtuc ſerua: et vérbum verbo, pár pari út reſpóndeas;
Né te iratus ſuis ſaeuidicis dictis protelét. A. *ſcio.*
G. *Vi coactum te eſſe, inuitum, lége, iudició: tenes?*
Sét quis hic eſt ſenéx, quem video in última platea? A. *ípſus eſt.*

27 *Nam ſi te ſenſerit*] O. l. s. & Donatus, *nam ſi ſenſerit te.* ut & exigit verſus. FAERNUS. Sic & noſtri.

29 *Quid faceres, ſi aliud quid gravius tibi nunc*] Ex *quid gravius*, τὸ *quid* delemus ex auctoritate omnium fere librorum, & Donati. & ſtat verſus producendo poſteriorem in *tibi*. FAERNUS.

Quid faceres, ſi aliúd graviús tibí nunc faciundum foret? Sic Faernus; ſed ſentis, opinor, accentus invenuſte collocari. Ceterum videat de ſuis ille; Noſtri univerſi *Quid* habent, verſu quoque jubente:

Quid facerés, ſi aliúd quid grávius.

Facerés acuitur, ob interrogationem; *Aliúd* ob ſequens Encliticum.

31 *Quid conterimus operam fruſtra! quin abeam?*] Liber Bembinus & Victorianus, *quid hic conterimus operam fruſtra? quin abeo?* placet autem *quin abeo*, pro cur non abeo; ita enim *quin* exponitur a Donato. ſane in Victoriano & Baſilicano *abeo* in *abeam* mutatum eſt. FAERNUS. *Hic* noſtri omnes, *Abeo* veterrimus ſolus.

32 *Quid ſi adſimulabo*] Trochaicus exigit, *adſimulo*; quod & in libro Bembino eſt. FAERNUS. Noſtri perperam *Adſimulabo*.

33 *Satin ſic eſt?* G. *non.* A. *quid ſi ſic?* G. *propemodum.* A. *quid ſi ſic?* G. *ſat eſt*] Ut Trochaicus ſtare poſſit, legendum eſt ex libro Bembino, & Baſilicano, pro *ſatin*, *ſatisne:* pro quo Victorianus habet *ſatine;* & ubi poſteriore loco dicitur, *quid ſi ſic*, lege *quid ſic*, deleto *ſi* ex fide libri Bembini. FAERNUS. Noſtri omnes poſteriore loco *Quid ſi ſic.* Omnino decor & venuſtas poſtulat, ut *Sic* ubique acuatur. Lege igitur,

Satin eſt ſic? Non. Quid ſi ſic?
Propemodum. Quid ſi ſic? Sat eſt.

35 *Ne te iratus ſuis ſaevis dictis*] In omnibus antiquis libris, & aliquot

Non pŏſſum adeſſe. G. *ah, quíd agis? quo abis, 'Antipho?*
Mane ínquam. A. *egomet me nôui et peccatúm meum:*
Vobis commendo Phánium et vitám meam.
PH. *Geta, quíd nunc fiet?* G. *tú iam lites aúdies:*
Ego pléctar pendens, niſi quid me feféllerit.
Set quód modo hic nos 'Antiphonem mónuimus,
Id nóſmet ipſos fácere oportet, Phaédria.
PH. *Aufér mi oportet: quín tu, quid faciam, ímpera.*
G. *Meminiſtin, olim ut fúerit voſtra orátio*
In re íncipiunda ad défendendam nóxiam,
Iuſtam íllam cauſam, fácilem, vincibilem, óptumam?
PH. *Memini.* G. *ém, nunc ipſaſt ópus ea; aut, ſiquid poteſt,*
Melióre et callidióre. PH. *fiet ſédulo.*
G. *Nunc prior adito tu. égo in ſubſidiis hic ero*
Succénturiatus, sí quid deficiás. PH. *age.*

recentibus; item apud Donatum legitur, *ſuis ſaevidicis dictis.* ut & ratio verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri quoque *Saevidicis.*

38 *Quo abis Antipho? mane*] Τὸ *mane*, in fine hujus verſus delemus ex auctoritate libri Bembini & Vaticani: ipſumque verſum ſuſtentamus, ut in *quo abis* non fiat ſynaloepha. FAERNUS. A duobus noſtris primariis abeſt *Máne. Quo* non patitur Synaloepham; quia prima eſt ſyllaba Anapaeſti, & in ictu; *Quó abis.*

45 *Quod faciam impera*] *Quid faciam* habet liber Bembinus & Victorianus. FAERNUS. Quattuor noſtri *Quid.*

46 *Uti fuerit veſtra oratio*] O. l. s. & Donatus, *ut fuerit.* FAERNUS. Noſtri omnes, *Ut fuerit:* & quattuor *Noſtra;* etſi Donatus contra: *Ut magis excitaret,* inquit, *non Noſtra dixit, ſed Veſtra.*

49 *Nunc ipſa'ſt opus*] Poſt τὸ [illegible] Bembinus habet dictio- [illegible] *ipſa ea.* Ita etiam melius ſenarius procedit. FAERNUS. A noſtris abeſt *Ea.*

52 *Si quid deficies*] Melius videtur *deficias*, quod in eodem libro eſt. FAERNUS.

Codex etiam noſter 900 annorum, & Priſcianus de Ponderibus p. 1354. *Deficias.* Idem pro *In inſidiis*, habet *In ſubſidiis*, & ex Regiis unus, & liber Colonienſis apud Palmerium. Recte. Cornelius Fronto de differentiis vocum: *Subſidium eſt, quod ſubeſt deficientibus.* Nonius tamen v. *Concenturiare* habet *Inſidiis.* Donatus: *Ego in inſidiis hic ero: Tota metaphora de re militari eſt.* Legebat ergo *Subſidiis:* nam etiam extra rem militarem *Inſidiae* ſunt. Plautus Pſeud. IV, 2, 7. *At ego hic in inſidiis ero.*

2 *Age mitto imperium*] *Ac mitto* habet liber Bembinus, & habuit Victorianus. Ita etiam videtur legiſſe Cicero in epiſtolis ad Atticum libro XII. Donatus hoc loco dicit, *Legitur & jocè:* quod aliqui impreſ-

ACTUS II. SCAENA I.

DEMIPHO. GETA. PHAEDRIA.

ITANE tándem uxórem duxit Antipho iniuſſú meo?
meum imperium: ac mítto imperium: nón ſimultatém meam
eréri ſaltem? nón pudere? o fácinus audax, ó Geta
nitór. G. *vix tandem.* D. *quid mihi dicent? aút quám cauſam réperient?*
níror. G. *atqui réperi iam: aliud cúra.* D. *an hoc dicét mihi?*
itus feci; léx coegit. audio. fateór. G. *places.*
Verúm ſcientem, tácitum, cauſam trádere aduerſáriis,
am ídne lex coégit? G. *illud dúrum.* P. *ego expediám: ſine.*
Incértumſt quid agam; quía praeter ſpem, atque incredibile hoc mi óbtigit:

ınt, *legitur & taceo:* nos putaſ legendum eſſe, *legitur & ac.* ERNUS.

.ocus Ciceronis non eſt in XII, in II, 19. ubi tacito Poetae nole haec citat:

Nec meum imperium, ac mitto
imperium, non ſimultatem
meam
Revereri ſaltem?

ſtri omnes *Age* habent.

| *Quid mihi dicent, aut quam ſam reperient*] Puto ab Auctore ſſe,

Quid mihi dicent, aut quid cauſae
reperient.

de Heaut. IV, 3, 23.

5 *Anne hoc dicent mihi?*] Tò *ne* n eſt in libro Bembino, quod c orationi quicquam, nec verſui deſt. & pro *dicent*, habet is lir *dicet:* & ſubaudiendum Antio, a plurali ad ſingularem nuırum ſermone translato, ut et quentia oſtendunt, *invitus feci. verum ſcientem, tacitum.* FAERJS. Noſtri, *Anne* et *Dicent.*

6 *Audio, & fateor*] Idem liber, hoc aſyndeton habet, *audio, fateor.* FAERNUS. Noſtri, *Audio & fateor. Placet.*

8 *Etiamne id lex coegit?* PH. *illud durum.* GE. *ego expediam, ſine*] Donatus: *Illud durum, dicit, qui ſupra dixit, Atqui reperi jam.* Apparet ergo Donatum, contra ac hodie faciunt, *Durum illud* Getae tribuiſſe, poſterius Phaedriae. Recte; atque ita plane perſonas dividit Codex C. C. Et ſane Phaedria egregie hoc expedit, infra v. 51. Voluit Auctor adoleſcentem non ſtultum ſuſtinere primam aciem, Getam in ſubſidiis tantum eſſe. Caeterum, *Etiamne id lex coegit*, quod Codices habent, minime ſermoni congruit: *Id* enim, cujus praecipua hic vis eſt, acui debebat. Codex Regius, *Etiamne idne.* Repone,

Etiam idne lex coegit.

Ita infra V, 1, 9. ubi nunc *Etiamne id dubiumſt?* Codex bonae notae, *Etiam idne dubiumſt?* Adelph. V, 8, 16. *Idne eſtis auctores mihi?*

Ita ſum inritatus, animum ut nequeam ad cogitandum in
ſtituere.

Quamobrem omnes, cum ſecundae res ſunt maxume, tu
maxume

Meditari ſecum oportet, quo pacto aduorſam aerumnam feran

Pericla, damna, peregre rediens ſemper ſecum cogitet,

Aut fili peccatum, aut uxoris mortem, aut morbum filiae:

Communia eſſe haec: nequid horum umquam accidat anim
nouom.

Quicquid praeter ſpem eueniat, omne id deputare eſſe in lucr

11 *Quamobrem omnes*] Hunc verſum et ſequentes quinque citat Cicero Tuſcul. III, 14; et ſubjungit, *Ergo hoc Terentius a Philoſophia ſumptum cum tam commode dixerit, Nos e quorum fontibus id hauſtum eſt, non & dicemus hoc melius & conſtantius ſentiemus?*

12 *Pericla, damna, exilia, peregre rediens ſemper cogitet*] Apud Ciceronem ſic fertur, tam in libris editis quam ſcriptis,

Pericla, damna peregre rediens ſemper ſecum cogitet.

Ubi *Exilia* deeſt, et ejus vicem additur *Secum.* Quaeritur, utrum verum et Terentii ſit. Dico illud *Exilia* ſpurium et ineptum eſſe. Primo incertam ſedem habet; in magna codicum parte eſt *Exilia, damna.* A codice autem C. C. prorſus abeſt. Quis porro *Exilia* dixiſſet numero plurali? Quot exilia in una et modica familia? Aut quomodo ſibi exilia cogitet, qui ipſe tum peregre eſt? Haecine ut in ſe admiſerit Terentius? Quare certam eſſe apud Ciceronem ſcripturam, ut et mox aliam, audacter pronunties. Unde ergo natum eſt illud *Exilia*, aut quo caſu malum huc pedem intulit? Dicam quod mihi in mentem venit, tu exiſtima. Super illa verba *Peregre rediens* adſcripſerat olim quis inter lineas *Ex Cilicia:* quippe I, 2, 16. Demiphoni iter erat *in Ciliciam.* Poſtea inde factum e *Exilia.*

14 *Aut filii peccatum*] In eode libro, ita etiam verſus ratione ex gente, qui eſt octonarius Iamb cus, legitur *fili* per unum *i* in fin FAERNUS. *Fili, gaudi, ingeni* ſimilia, et Terentii aetate, et di poſtea ſemper dicebantur.

15 *Communia eſſe haec*] Hic ver ſus ita a M. Tullio, libro tertio Tu culanarum quaeſtionum, citatur, quidem legitur in libris ſcripti *Communia eſſe haec; nequid horu unquam accidat animo novum,* qua quamvis nobis placeat, nos tame lectionem vulgatam Terentii no mutamus: quia fieri potuit, ut Cicero memoria laberetur, & in c tando Terentio ſenſum ejus reddide rit, melius etiam atque elegantiu quam ipſe Terentius. FAERNUS.

Communia eſſe haec, fieri poſſe,
nequid animo ſit novom.

Sic Faernus & ſic libri. Sed vid modo ſententiam. *Communia eſ haec.* Si *communia* ſunt, quis dub tet *poſſe fieri?* nempe *communit fieri ſolent, & fieri poſſunt.* An Ne ſter, mentis, ſiquis umquam, ben ſanae, poſt illud hoc intuliſſet? ca ve credas, vel etiam ſuſpiceris. Ite rum praeſto eſt nobis Cicero, qu veram lectionem ſervavit:

Communia eſſe haec: nequid ho
rum umquam accidat anim
novom.

G. *O Phaédria, incredíbile quantum erum ánteeo ſapiéntia.*
Meditáta mihi ſunt ómnia mea incómmoda, erus ſi rédierit:
Mōléndumſt in piſtríno: vapulándum: habendum cómpedes:
Opus rúri faciundum: hórum nil quicquam áccidet animó nouom.
Quicquíd praeter ſpem euéniet, omne id députabo eſſe in lucro.
Sét quid ceſſas hóminem adire, et blánde in principio ádloqui?
D. *Phaédriam mei frátris video filium mi ire óbuiam.*
P. *Mi pátrue, ſalue.* D. *ſálue: ſet ubi eſt Antipho?*
P. *Saluom áduenire.* D. *crédo: reſponde hóc mihi.*

Hanc, inquam, veram eſſe vel Apodoſis, ſive redditio Getae oſtendit, v. 20.

Opus rúri faciundum: horum nil
quicquam accidet animo novom.

Sed ſagax ſibi viſus eſt Faernus, cum Ciceronem aiat melius forte & elegantius haec dediſſe, quam ipſum Terentium. Immo de elegantia ne Ciceroni quidem ipſi concedit Noſter. Verum hoc nunc non agitur, utrum Terentius minus eleganter, ſed an inſipienter, inepte ac ſtolide locutus ſit.

17 *Quanto erum anteeo ſapientia*] O. l. s. praeter Vaticanum, & Baſilicanum, habent *quantum.* ut ſit, *quantum anteeo.* ſane *anteeo* pro *anteeam*, Donatus exponit. FAERNUS.

O Phaedria, incredibileſt quan-
tum erum anteeo ſapientia.

Codices noſtri *Anteeo.* Sed Donatus: *Anteeam. Legitur & Anteeo: ſed pronuntiativum Anteeo, pro conjunctivo Anteeam.* Sane ſi legas *Incredibile eſt*, conſequens erit ut *Anteeam* legas. Sed repone,

O Phaedria, incredibile quantum
erum anteeo ſapientia.

Incredibile quantum abſolute, ut *Mirum quantum, Nimium quantum, Immane quantum.* Vide infra IV, 3, 38.

19 *Molendum uſque in piſtrino*] Liber Bembinus, ac Victorianus, & Donatus pro *uſque*, habent *eſſe.* alii libri utramque dictionem continent, contra rationem verſus. FAERNUS.

Molendum eſſe in piſtrino, vapu-
landum, habendae compedes,
Opus ruri faciundum.

Sic Faernus. Sed Donatus: *Vitioſam locutionem ſervili perſonae dedit Terentius: nam integra eſſet, ſi diceret, Habendas compedes: unde quidam non Eſſe, ſed Uſque legunt.* Recte quidem hoc, ſi *Molendum eſſe* legeris, vitioſe inferri *Habendae.* Sed demiror eum toties auctori id vitio vertere, quod peccaverant Librarii: *Habendae* etiam apud Priſcianum eſt p. 651. Noſtri omnes *Habendae*, & plerique *Molendum mihi eſſe uſque.* Repone,

Molendumſt in piſtrino, vapulan-
dum, habendum compedes,
Opus ruri faciundum.

Omnia hic Gerundia ſunt; non, ut Donatus, *Supra Gerundia, infra participia.* Interpolarunt locum Magiſtri. Plautus Trin. IV, 2, 27.

Hercle opinor mi advenienti hac
noctu agitandumſt vigilias.

Lucretius:

Multa novis verbis praeſertim cum
ſit agendum.

Sed haec jam apud Grammaticos trita ſunt.

25 *Salvum advenire*] Liber Bembinus, *ſalvom venire.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Advenire*; ſed pro *Hoc reſponde mihi*, noſtri plerique

P. *Valet: hic eſt: ſet ſatin ómnia ex ſenténtia?*
D. *Vellém quidem.* P. *quid iſtúc eſt?* D. *rogitas, Phaedria?*
Bonás, me abſente, hic cónfeciſtis núptias.
P. *Eho, an id ſuſcenſes núnc illi?* G. *o artificém probum.*
D. *Egon illi non ſuſcénſeam? ipſum géſtio*
Dari mi in conſpectum, núnc ſua culpa út ſciat
Lenem patrem illum fáctum me eſſe acérrimum.
P. *Atquí nil fecit, pátrue, quod ſuſcénſeas.*
D. *Ecce aútem ſimilia ómnia: omnes cóngruunt:*
Unúm cum noris, ómnes noris. P. *haút itaſt.*
D. *Cum in nóxia hic eſt; ílle ad deféndendum adeſt:*
Cum ille éſt, praeſto hic eſt: trádunt operas mútuas.
G. *Probe hórum facta inprúdens depinxit ſenex.*
D. *Nam ni haéc ita eſſent, cum íllo haut ſtares, Phaédria.*
P. *Si eſt, pátrue, culpam ut Antipho in ſe admíſerit,*

Reſponde hoc mihi. Recte, ut *Hoc* acuatur. Donatus: *Salve: ſed ubi eſt Antipho: Bene expreſſit promptum animum ad litigandum*, raptim *addita ſalute, & protinus ad jurgium praevertendo.* Ubi tamen vulgo habetur *Partim* & *Potius.* O bonum ſcriptorem a malis Librariis foediſſime paſſim acceptum!

27 *Quid iſtuc?*] Adde verbum *eſt* ex o. l. s. & Donato; & in dimetiendo verſu *d* elide. FAERNUS. Noſtri *eſt* addunt.

29 *Eho, an tu id ſuſcenſes*] Pronomen *tu*, nec habet liber Bembinus, nec Donatus; nec exigit verſus. FAERNUS. Deeſt *Tu* in uno ex Regiis.

30 *Egone illi*] In eodem libro & Baſilicano eſt, *egon;* quod parvi refert. FAERNUS. Noſtri *Egone*.

Ib. *Ipſum geſtio dari*] Verbum *dari*, ex Bembino & aliquibus aliis libris, non huic verſui, ſed ſubſequenti applicamus: hoc modo,

Dari mihi in conſpectum: nunc ſua culpa ut ſciat. in cujus ſcanſione, *mihi* & *ſua*, in unam ſyllabam contrahuntur. FAERNUS. Sic ſcanſionem inſtituit Faernus:

Darí mi in conſpectúm nunc ſuá
culpa ut ſciat.

Vides, quid interſit, utrum ad aurem exigas, an ad ſolos digitos metiaris. *Dari* in pede primo, ut ſollemne eſt, corripitur. Concinnius autem legas, *Nunc ſua ut culpa ſciat.*

35 *Unum cognoris, omnes noris*] *Varie*, inquit Donatus, *Cognoris, noris.* At codices ex noſtris aliquot, *Unum cum noris, omnes noris.* Et quanto gratior eſt haec ſimplicitas; quam iſta varietas? Sic And. Prol.

Qui utramvis recte norit, ambas
noverit.

36 *Hic in noxia eſt, ille ad defendendum cauſam adeſt*] O. fere l. s. praeter Bembinum, & Baſilicanum, & Vaticanum *noxa* habent: quod & adjuvat verſum, qui ita ſuſtentandus eſt, ut ex *ille*, unum *l*, ex *ad d* elidatur, ita ut *ille ad de* ſit anapaeſtus; aut forte melius ex *in n* elidetur, ita ut in prima ſede ſit is ipſe pes. FAERNUS.

Hic in noxaſt, ille ad defendendam cauſam adeſt.

Ex quâ re minus rei foret aut famae temperans:
Non cauſam dico, quin quod meritus ſit, ferat.
Et ſi quis forte malitia fretus ſua
Inſidias noſtrae fecit adoleſcentiae,
Ac vicit; noſtran culpa ea eſt? an iudicum,
Qui ſaepe propter inuidiam adimunt diuiti,
Aut propter miſericordiam addunt pauperi?
G. *Ni noſſem cauſam, crederem vera hunc loqui.*
D. *An quiſquam iudex eſt, qui poſſit noſcere*
Tua iuſta, ubi tute verbum non reſpondeas,
Ita ut ille fecit? P. *functus adoleſcentuli eſt*
Officium liberalis: poſtquam ad iudices
Ventumſt, non potuit cogitata proloqui:
Ita eum tum timidum ibi obſtupefecit pudor.
G. *Laudo hunc: ſet ceſſo adire quamprimum ſenem?*

Cum ille eſt, hic praeſto eſt: tradunt operas mutuas.
Sic Faernus: ſed ut ejus tres praeſtantiſſimi, ita noſtri quinque veterrimi *Noxia* habent, non *Noxa*. Latet aliquid altius mendum. Repone,
Cum in noxia hic eſt; ille ad defendendum adeſt.
Cum ille eſt; praeſto hic eſt: tradunt operas mutuas.
Ad defendendum, ſubintellige *Noxiam*; ut ſupra I, 4, 47.
Ut fuerit voſtra oratio
In re incipiunda ad defendendam noxiam.
Sane, cum dixerit *Noxiam*, ſuperuacue inferret *Cauſam*; addo & inepte, cum *Cauſa* etiam bona eſſe poſſit. *Praeſto hic eſt*; ſic unus e Regiis; & eo pacto *Hic* recte acuitur. Apud Aſconium p. 119. hodie editum eſt *Noxa*, & *defendendam cauſam*.

37 *Cum ille eſt, hic praeſto eſt*] Nullum invenio librum qui ita habeat, praeter Vaticanum, Baſilicanum, & Victorianum. alii, ſed pauci admodum, poſt *ille*, nullum verbum habent. in ceteris omnibus, inter quos eſt & Bembinus, legitur *abeſt*. quod etiam verbum habent o. l. s. Donati, duntaxat tamen ubi verba Terentii recenſet: nam in expoſitione apertiſſime legit, *cum ille eſt*. quod & ego melius exiſtimo. FAERNUS. Noſtri omnes, *Cum ille eſt*.

38 *Probe eorum facta*] O. l. s. & Donatus, *horum*. FAERNUS. Duo ex noſtris *Eorum*.

39 *Cum illo haud ſtares*] Servius ad Aen. VIII, 653. *Stabant pro templo: ſic Terentius; Pro illo haut ſtares, Phaedria.* Codices noſtri & Donatus *Cum illo*. Utrumque recte & more dicitur, ſenſu eodem.

42 *Quin quod meritus eſt ferat*] Bembinus, & omnes fere alii libri, ac Donatus, *meritus ſit*. FAERNUS. Unus ex noſtris *Eſt*.

45 *Ac vicit, noſtrane ea culpa eſt, an judicum?*] Plerique l. s. inter quos Vaticanus, Victorianus, & Baſilicanus, ita habent, & numeroſius judicio meo *noſtran culpa ea eſt.* Donatus, & liber Bembinus, in hac parte corrupti ſunt. FAERNUS. Meliores quique ex noſtris, *Noſtran culpa ea eſt.*

54 *Ita eum tum timidum obſtupe-*

Ere, ſálue: ſaluom te áduenisſe gaúdeo. D. *oh,*
Bone cúſtos, ſalue, cólumen vero fámiliae:
Cui cómmendaui fílium hic abiéns meum.
G. *Iamdúdum te omnis nós accuſare aúdio*
Inmérito: et me horunc ómnium ínmeritiſſimo:
Nám quid me in hac re fácere voluiſtí tibi?
Seruom hóminem cauſam oráre leges nón ſinunt:
Neque téſtimoni dictio eſt. D. *mitto ómnia.*
Addo íſtuc: inprudens tímuit aduleſcéns: ſino:
Tu ſéruus: verum si cognata eſt máxume,
Non fuit neceſſe habére: ſet id quod léx iubet,
Dotém daretis; quaéreret alium virum.
Qua rátione inopem pótius ducebát domum?

fecit] Ex ratione verſus legendum arbitror, ut in contextu eſt libri Bembini, *ibi ſtupefecit.* vel, *ibi obſtupefecit*, ut in Victoriano: ita ut, *ſtupefecit* antepenultimam producat; ut apud Catullum: *Alta tepefaciet permixta flumina caede.* poteſt tamen & juxta vulgatam lectionem ſuſtentari verſus, non faciendo eliſionem in *timidum.* FAERNUS. Ab omnibus noſtris, praeter unum, male abeſt *Ibi.*

60 *Immerito, & me omnium horum immeritiſſime*] In libro Bembino ita haec collocantur: *& me horum omnium.* Donatus vero, a quo bis haec verba exponuntur, in ſecunda expoſitione ita ea citat, *Horum commerito*, quod nos ita legimus, *Horunc o immerit.* id eſt, *Horunc omnium immeritiſſimo:* ita optime ſtat verſus. poſtea in libro Baſilicano invenimus ſcriptum *horunc.* FAERNUS. Veterrimus quoque noſter, *Horunc.*

64 *Adde iſtuc*] Idem liber *addo iſtuc.* quod magis conſequens videtur aliis, quae in prima perſona a Demiphone efferuntur, *mitto, ſino.* hoc & Ubaldino Bandinello placebat. FAERNUS. Noſtri *Adde.*

66 *Neceſſe*] Duo veteres noſtri *Neceſſum.*

70 *Nihil eſt dictu facilius*] Ex libro Bembino legimus *dicto.* quod perſpicue melius eſt. hoc enim dicere vult Geta, nihil facilius eſſe quam dicere: non quod hoc, quod dixit Demipho, ſit facillimum omnium ad dicendum. FAERNUS. Noſtri *Dictu:* & recte: *Nihil dictu facilius eſt*, quam illud *Aliunde.* Fefellit hic ſua Faernum ſubtilitas.

71 *Poſtremo ſi nullo alio pacto, vel foenare*] Tò *vel*, & reſpuitur a verſu, nec eſt in libro Bembino, ac ne in Victoriano quidem, niſi adjectum: nec a Priſciano ponitur, citante hunc locum libro xv. ut quidem in ejus libris ſcriptis legitur. FAERNUS. A veterrimo noſtro cum duobus aliis abeſt *Vel.* Apud Priſcianum p. 1009. ſcripti duo *Vel* habent.

75 *Nihil ſuave meritum eſt*] Donatus: *Nihil mihi mercedis ſuave eſt, ut ego illam cum illo nuptam feram: ſuave meritum enim ſuavem mercedem ſignificat.* Quid faceret? illigatus mendoſae lectioni, pejus nihilo dixit, ne nihil diceret. Et tamen, qui hoc a Donato paucis verbis optime explicatum putet. Felicem ſane cerebri! Sed quæ-

. *Nòn rátio, verum argéntum deerat.* D. *ſúmeret*
llicúnde. G. *alicunde? nihil eſt dictu fácilius.*
. *Poſtrémo, ſi nullo álio pacto, faénore.*
. *Hui, dixti pulchre: ſi quidem quiſquam créderet,*
'e viuo. D. *non, non ſic futúrumſt: nón poteſt.*
'gon íllam cum illo ut pátiar nuptam unúm diem?
Iil ſuáue meritaſt. hóminem conmonſtrárier
Ii iſtúm volo: aut ubi hábitet, demonſtrárier.
. *Nempe Phórmionem.* D. *iſtúnc patronum múlieris.*
. *Iam fáxo hic aderit.* D. *Antipho ubi nunc éſt?* G. *foris.*
. *Abi, Phaédria, eum requíre, atque adduce húc.* PH. *eo:*
'ectá via quidem illuc. G. *nempe ad Pámphilam.*
. *Ego deós penatis hinc ſalutatúm domum*

ıe tandem ab hac lectionis larva dificari nos ſinemus? Repone,

Egon illam cum illo ut patiar nuptam unum diem?
Nil ſuave meritaſt.

'erita eſt, *Illa* ſcilicet, illa dolo & alitia impoſita filio, ut genere 'oxima. Minus bene Goveanus & uyetus, *Nil ſuave meritu'ſt*, Anpho ſcilicet. Quippe jam excuſas erat Antipho: nec eum ex comıcto, ſed bona fide in nuptias traum invitum credebat ſenex. *Nil ave meritaſt*, ut And. I, 5, 46.

Unum hoc ſcio, eſſe meritam ut memor eſſes ſui.

un. IV, 6, 12.

Et habetur & refertur, Thais, ita uti merita es, gratia.

77 *Nempe Phormionem*] Apparet ic in *Phormionem* primam corripi, ıemadmodum & Apollodorum feſſe teſtatur Donatus. ſed forte veus eſt in *nempe*, priorem corripi, : ſaepe apud Plautum, forte elione *m*. FAERNUS.

Non recte cepit, quod e Donato ırrat Faernus. Ille quidem ad rol. v. 28, Φόρμιον *Tegiculum dint Graeci, quo inſternitur pavientum: unde Phormio correpta rima ſyllaba apud Apollodorum eſt.* empe hoc voluit Donatus, apud Apollodorum Φορμίων dici, ὁ μικρῷ & correpte, non Φωρμίων, producte. Ceterum *Nempe*, & hic & apud Plautum ſaepius corripit primam; ſed in primo pede, ubi facilior venia eſt, non temere in verſu medio. Lege item, *Iſtunc patronum* pro *Iſtum*; & ſic accentum in ultimam trahit.

78 DE. *Antipho ubi nunc eſt?* PH. *Foris*] Illud *Foris*, quod libri editi Phaedriae tribuunt, dandum erat Getae. Sic alter ex Meadianis. Donatus: *Mitius nunc quaerit, ubi ſit Antipho; & an amatae adhaereat, ſubtiliter quaerit: quod ſervus intelligens reſpondet, foris.* Vides, ut ſervus, Geta ſcilicet, reſpondeat. Et quidem recte: quomodo enim Phaedria hoc ſciret, qui in alia domo vivebat?

80 *Recta via equidem illuc*] Hunc verſum laborantem ſanat lectio libri Bembini & Donati, in quibus pro *equidem*, legitur *quidem*. FAERNUS. Noſtri male *Equidem*.

81 *At ego deos penatis hinc ſalutatum domum*] Delendum illud *At*, quod verſus reſpuit; licet libri huc adjudicent: neque vero apponendum eſt verſui priori, ut quidam voluit, quippe Phaedria & Geta averſi iſta inter ſe loquebantur, ut

Deuórtar: inde ibo ád forum, átque aliquót mihi
Amícos aduocábo, ad hanc rem qui ádſient;
Ut ne inparatus ſim, ſi aduentat Phórmio.

Actus II. Scaena II.

PHORMIO. GETA.

P. *'ITANE patris dis conſpectum véritum hinc abiiſſe?*
G. *ádmodum.*
P. *Phánium relíctam ſolam?* G. *ſíc.* P. *et iratúm ſenem?*
G. *'Oppido.* P. *ad te ſúmma ſolum, Phórmio, rerúm redit:*
Tûte hoc intriſti: tibi omne eſt éxedendum: accíngere.
G. *'Obſecro te.* P. *ſi rogabit.* G. *in te ſpes eſt.* P. *éccere,*
Quíd ſi reddet? G. *tu inpuliſti.* P. *ſic opinor.* G. *ſúbueni.*
P. *Cédo ſenem: iam inſtrúcta mihi ſunt córde conſilia ómnia.*
G. *Quíd ages?* P. *quid vis? niſi uti maneat Phánium: atque ex crímine hoc*
'Antiphonem eripiam: atque in me omnem íram deriuém ſenis?
G. *'O vir fortis átque amicus. vérum hoc ſaepe, Phórmio,*

ſenex non audiverit. Ergo nullum hic *At* locum habet.

84 *Cum adveniat Phormio*] Hic variant libri ſcripti; alii ut in impreſſis habent: alii *cum adveniet*, quod non diſplicet nobis: alii *cum advenerit*, quod ſtare non poteſt: Bembinus, *ſi adveniat*: quam poſtremam lectionem tanquam antiquiſſimam recipimus: forte enim dubitat, Phormionem non adventurum. FAERNUS.

Ex noſtris plerique *Cum adveniat*; Tres *Cum adveniet*; Unus *Cum advenerit*. Bembini illud, *Si adveniat*, ideo placet, quod neſciret Demſpho an Phormio tum domi eſſet, & eo die conveniri poſſet. Nam poſtea conventum iri vel leges coëgerint.

5 *Obſecro te ſi rogitabit*] Bembinus, & o. fere l. s. *rogabit*. FAERNUS. Duo tantum ex noſtris, *Rogitabit*.

7 *Inſtructa ſunt mihi corde*] Idem libri, *in corde*. FAERNUS.

Melius libri noſtri magno numero,

Cedo ſenem; jam inſtructa mihi
ſunt corde conſilia omnia.

ut *mihi*, quod oportet, acuatur. Cicero de Nat. Deor. III, 29. *Mihi ſunt in corde*: ſed ex ordine ipſe ſcias *In* ibi delendum eſſe.

8 *Niſi ut maneat Phanium*] Ex libro Bembino ſcribimus *uti*; ita etiam verſus ratione ſuadente. FAERNUS. Noſtri imperite, *Niſi ut*.

9 *Omnem iram derivem ſenis*] Ex noſtris duo tantum *Senis*, ceteri *Patris*. Utrumvis recte.

10 *Verum hoc ſaepe, Phormio*] Malim, *o Phormio*: ut in ea ſede Trochaeus evitetur.

Véreor, ne iſtaec fórtitudo in néruom erumpat dénique. P. *ah,*
Nón ita eſt: factum éſt periclum, iám pedum viſáſt via.
Quót me cenſes hómines iam deuérberaſſe uſque ád necem,
Hóſpites, tum ciuis? quo magis nóui, tanto ſaépius.
Cédo dum, en unquam iniúriarum audíſti mihi ſcriptám dicam?
G. *Quí iſtuc?* P. *quia non réte accipitri ténditur neque milüo,*
Qui male faciunt nóbis: illis quí nil faciunt, ténditur:
Quia enim in illis frúctus eſt, in íſtis opera lúditur.
Aliis aliunde éſt periclum, unde áliquid abradí poteſt:
Mihi ſciunt nil éſſe. dices, dúcent damnátum domum:
'Alere nolunt hóminem edacem: et ſápiunt mea ſenténtia,
Pró maleficio ſi beneficium ſúmmum nolunt réddere.
G. *Nón pote ſatis pro mérito ab illo tibi referri grátia.*
P. *'Immo enim nemo ſátis pro merito grátiam regi refert.*
Tén aſymbolúm venire, unctum átque lautum e bálneis,
'Otioſum ab ánimo; cum ille et cúra et ſumptu abſúmitur:
Dúm fit, tibi quod pláceat, ille ríngitur: tu rídeas:

12 *Non ita eſt, factum'ſt periculum*] *Periclum* exigit verſus, & ita eſt in libris Vaticano & Victoriano, & Baſilicano. item infra legendum, *aliis aliunde eſt periclum:* ut & in Baſilicano. FAERNUS. Noſtri utrobique *Periclum.*

16 *Neque milvio*] In o. l. invenies ſcriptum *miluo*. FAERNUS. Sic noſtri *Miluo:* & ita apud alios ſcriptores libri vetuſti.

18 *In his opera luditur*] In Bembino & Baſilicano legitur, *in illis.* ita & apud Donatum. FAERNUS. Sic & noſtri: ſed quid eſt *In illis, In illis?* pro poſteriore repone *In iſtis;* Accipitre ſcilicet & Milüo. *Iſti* dicunt, de iis quos contemnunt aut averſantur.

21 *Et ſapiunt mea quidem ſententia*] Sublata dictione *quidem*, quae non eſt in libro Bembino, & contracto *mea*, in unam ſyllabam, verſus conſtat, qui eſt trochaicus tetrameter catalecticus, ut ceteri. FAERNUS. Noſtri, *Quidem.*

23 *Non poteſt ſatis pro merito ab illo*] Ex *ſatis s* poſterius eliditur: ex *illo* unum *l*, ut in ſecunda, & tertia ſede fit dactylus, in quarta anapaeſtus. FAERNUS. Sic metrum conſtituit Faernus; *Non poteſt ſatis pró merito áb illo:* nos aliter, *Nón pote ſátis pro mérito ab illo*: Et ſic verſu ſequente *Sátis pro merito. Pote* pro *poteſt. Mater pote, Quiſque pote:* Propertius.

24 *Immo enim nemo*] Vel ex *immo*, vel ex *enim*, elidetur *m:* primo modo anapaeſtus in prima eſt, ſecundo dactylus. FAERNUS. *Immo* primam ſaepe corripit, praeſertim in pede primo.

27 *Dum tibi ſit quod placeat*] Libri Bembinus & Victorianus *dum tibi fit;* quod forte melius eſt.

Prior bibas; priór decumbas: céna dubia appónitur.
G. *Quid iſtuc verbi eſt?* P. *úbi tu dubites quid ſumas potiſſimum.*
Haéc cum rationem ineas quam ſint ſuávia, et quam cára ſint;
Ea qui praebet, nón tu hunc habeas pláne praeſentém deum?
G. *Sénex adeſt: vide quid agas: prima cóitio eſt acérrima:*
Si eám ſuſtinueris, poſt illa iam, út lubet, ludás licet.

ACTUS II. SCAENA III.

DEMIPHO. GETA. PHORMIO.

D. *EN únquam cuiquam cóntumelióſius*

FAERNUS. Duo ex noſtris, quorum alter notae optimae, *Fit.* Donatus: *Acuenda vox, in eo quod ait Tibi.* Atqui acui nequit, niſi legas, *Dum fit, tibi quod placeat.*

28 *Prior bibas*] *Prior* monoſyllabum: vel *r* poſterius eliditur, ut primus pes ſit tribrachus. FAERNUS.

Prior bibas; priór decumbas.
Malim,
Prior bibas tu, prior decumbas.
ut III, 2, 47. *Si mihi prior tu attuleris Phaedria.*

30 *Haec cum ratione ineas*] Libri Bembinus, & Vaticanus & Baſilicanus, *rationem ineas.* ita habuit & Victorianus: ut ex raſura notae litterae *m* apparet. FAERNUS. Duo noſtri veterrimi *Rationem*; ſed ex altero *m* eraſum; ut in Victoriano Faerni.

3 *Quin tu hoc age*] Super his verbis, ita dicit Donatus: *Annuit ut taceat, & ſignificat ſilentium.* ſed unde hoc Donato venit in mentem, quod per haec verba quis annuat alteri ut taceat? non quidem ex eorum ſignificatione: nullam enim talem vim habent, ſed nimirum aliquid eſſe debuit in huius Poetae libris, quos habuit ipſe caſtigatiores, quod eum ad ita intelligendum hunc locum induxerit. ſane omnes antiqui libri pro *age*, habent *ages*: quod nobis viam aperuit ad hanc lectionem reſtituendam. nam littera *s* ex *ages* detracta, ſeorſumque conſtituta, eique addito *t*, fit nota ſilentii *ſt*, ita erit, *quin tu hoc age ſt*: & clariſſime intelligetur, Phormionem Getae ſilentium indicere. ſupereſt, ut verba Donati, quae & ipſa corrupta ſunt, emendemus. quis enim non videt, quam otioſa ſit illa repetitio poſt, *Annuit ut taceat*, quod per ſe ſenſui ſufficit, ſubdendo, *& ſignificat ſilentium?* quam vero abſurde dicitur, eum qui annuit alteri ut taceat, ſignificare ſilentium, cum ſignificandi facultas non perſonis, ſed vocabulis attributa ſit? quare pro *&*, mutatione unius litterae, *ſt* legendum arbitramur; ut ſit haec lectio Donati, *quin tu hoc age, ſt.*) *Annuit ut taceat, ſt ſignificat ſilentium.* Cum haec ſcripſiſſemus, diligentius inſpicere voluimus antiquiſſimos Terentii libros, & in Victoriano invenimus poſt *ages*, raſuram unius litterae, inſtar *t*: ut facile conjici poſſit, ſcriptum prius fuiſſe *ag ſt*; id vero omnem nobis dubitationem, ſi

Audíſtis factam iniúriam quam háec éſt mihi?
Adéſte quaeſo. G. *irátus eſt.* P. *quin tu hóc age:*
Iam ego húnc agitabo, pró deum inmortálium,
Negat Phánium eſſe hanc ſibi cognatam Démipho?
Hanc Démipho negat éſſe cognatám? G. *negat.*
D. *Ipſum éſſe opinor dé quo agebam. ſéquimini.*
P. *Neque eius patrem ſe ſcire qui fuerít?* G. *negat.*
P. *Nec Stílphonem ipſum ſcire qui fuerit?* G. *negat.*
P. *Quia egéns relicta eſt míſera, ignoratúr parens:*
Neclégitur ipſa: vide, auaritia quíd facit.
G. *Si erum ínſimulabis málitiae, male áudies.*
D. *O audáciam, etiamne últro accuſatum áduenit?*
P. *Nam iam áduleſcenti níhil eſt quod ſuſcénſeam,*
Si illúm minus norat: quíppe homo iam grándior,

qua de hac noſtra emendatione reſtabat, exemit. FAERNUS.

Quin tu hoc age, ſt. Sic dedit Faernus; & multis verbis vir optimus nihil profecit. Donati verba ſat bene explicari poſſunt, ſine iſto *St. Quin tu age*, vel *agis* (nam plerique codices *Ages*) ſilentium hic ſignificant; & Phormio hic vel innuit Getae, vel cubito eum fodit. Docui ad And. IV, 1, 59. *St* per ſe ſyllabam facere; non poteſt itaque cum *Age* in Iambum coaleſcere. Idque ipſe experiendo ſcies. Nam in *St* pronuntiando, non attrahitur ſpiritus, ſed propellitur. Eſt tamen, qui affirmet *St* fere ſemper apud Plautum cum priore ſyllaba coaleſcere. Sane ita, ubi *St* pro *Eſt* venit, ut *Mirum'ſt*, *Miſerum'ſt*; ſed ne ſemel quidem, ubi ſilentii nota eſt; ut Moſt. II, 2, 58.

Quis homo, án gnatus meus. St, tace: auſcultá modo.

9 *Nec Stilphonem ipſum ſcire qui fuerit? Negat*] Omnes fere codices paulo vetuſtiores hoc ordine verſus exhibent:

Hanc Demipho negat eſſe cognatam? Negat.
Ipſum eſſe opinor de quo agebam: ſequimini.
Neque eius patrem ſe ſcire qui fuerit? Negat.
Neque Stilphonem ipſum ſcire qui fuerit? Negat.

Ex his verſibus tertium, codex 900 annorum non agnoſcit; codex item Petrenſis in margine tantum. At quartum hic omittit codex ex Regiis; & ponit demum poſt v. 25. Scio, facile ex his alterum a Librariis omitti potuiſſe; quia uterque eodem verbo *Negat* terminatur. Scio item, ſat congrue bis idem repeti in perſona audacis ſycophantae; quaſi clamando & vociferando ſtrepitu ipſo ſe rem geſturum ſperaret. Sed vide an Paraſito minime ſtulto aut ſomnolento id conveniat, ut v. mox 46 tam cito immemor ſit nominis, quod hic, id eſt, modo jam nunc ante memoraverat, *Stilphonis*. Me itaque lubente, verſum ex his nonum expunxeris.

12 *Si erum inſimulabis avaritiae*] O. l. s. quotquot vidi, & Donatus, *malitiae*. FAERNUS. Ex tot noſtris unus tantum *Avaritiae*.

13 *Etiam me ultro accuſatum advenit*] Lege cum codice regio;

O audaciam? etiamne ultro accuſatum advenit? Sic Adel. IV, 2,

Paupér, cui in opere víta erat, rurí fere
Se cóntinebat: ibi agrum de noſtró patre
Coléndum habébat: ſaépe interea mihi ſenex
Narrábat, ſe hunc neclégere cognatúm ſuum:

5. abſolute; *Et ultro accuſant.* Eun. V, 2, 21.

Monſtrum, etiam ultro deriſum advenit.

16 *Pauper, cui opera vita erat, ruri fere*] Sic dedit Faernus, ex Donato ut arbitror; codices enim noſtri univerſi, *Cui in opere. Opera* ſexto caſu, ſeu ablativo, accipit Donatus; Recentiores interpretes caſu recto. Utrique fruſtra, cum lectio mendoſa ſit, & a verſu ipſo repudietur; *Cui* enim, cum in ictu non ſit, neceſſario elidetur, & metrum claudicabit. Repone ex libris omnibus,

Pauper, cui in opere vita erat, ruri fere
Se continebat.

Cui in opere vita erat, hoc eſt, qui opere ruſtico faciendo victum ſibi quaerebat. *Opus* abſolute pro opere ruſtico ſaepe. Eun. II, 1, 14.

Opus faciam, ut defatiger uſque.

Vita in opere, ut contra *In otio.* Adel. V, 4, 9.

Ille ſuam ſemper egit vitam, in otio, in conviviis.

Ita paſſim de Militibus Hiſtorici, *In opere eſſe, In opere occupari.* Priſcianus tamen p. 1006. *Cui opera;* ut & ibi MSti.

21 *Abi in malam crucem*] In libro Bembino legitur, *i in malam crucem.* Donatus dicit, dictum hoc eſſe adverbialiter; quod erit, ſi dempto verbo i, legas ut Donatus, *in malam crucem: in*, autem pro *iſne:* ut ſaepe antea. FAERNUS.

Videas te atque illum, ut narras.
In malam crucem.

Noſtri *Abi hinc in m. c.* Unus, *Abi in m. c.* Sed quid ſodes illud eſt, *Videas te atque illum, ut narras?* Donatus, ut ſolet implicatus falſae lectioni, quo ſe vertat neſcit: quatuor diverſas interpretationes affert, omnes exſibilandas. Nec recentiores ſe expediunt: Palmerius emendationem tentat, ſed infeliciter; *Videas ted, illum ut narras. Videas te; cogita, vide quid dicas.* Si de Stilphone male locutus eſſet; non incommode hic diceret, *Videas te:* ut Plautus Pſeud. II, 2, 18.

Non ſoles reſpicere te, cum dicas injuſte alteri?

Nunc autem, cum laudaverit Stilphonem, neſcio quo id pertineat. Liceat mihi in re deplorata novam medicinam experiri. Ac primo id animadverto, *Ut narras, Ut praedicas, Ut video, Quantum audio, Quantum intelligo*, omnia ſenſu eodem, verbum modi Indicativi ſecum trahere. Exemplis quid velim intelliges. Eun. IV, 1, 1. *Quantum ego illum vidi, nonnihil timeo.* Heaut. II, 4, 22. *Ut patrem tuum vidi eſſe, diu etiam dabit.* IV, 3, 4. *Cognita eſt, quantum audio ejus verba.* V, 2, 30. *Quantum ego intellegere poſſum, non eſſe horum te arbitror.* And. I, 3, 2. *Nihil loci eſt ſegnitiae, quantum intellexi.* II, 5, 12. *Herus, quantum audio, uxore excidit.* IV, 4, 17. *Ab Andria eſt haec, quantum intellego.* Eun. I, 2, 62. *Sed, ego quantum ſuſpicor, ad virginem animum adjecit.* Plautus Aſin. V, 2, 52. *Amat homo hic te, ut praedicat.* Caſina II, 5, 4.

Salvos ſum, ſalva ſpes eſt, ut verba audio.

Pſeud. I, 5, 58. *Hercle, ut tu praedicas,*

Cavendum eſt mi abs te irato.

& II, 4, 59.

Probus homo eſt, ut praedicari te audio.

At quém virum? quem ego víderim in vita óptumum.
G. *Videás te atque illum, ut nárras.* P. *i in malám crucem.*
Nam ni íta eum exiſtimáſſem, numquam tám grauis
Ob hanc inimicitias cáperem in voſtram fámiliam,

Rud. I, 2, 50.
Ut verba praehibes, me periiſſe praedicas.
Mil. II, 5, 61.
'*Edepol nae tu tibi malam rem repperiſti, ut praedicas.*'
Men. III, 2, 40.
Non tibi Sanumſt, adoleſcens, ſinciput, ut intellego.
Bacch. III, 3, 45.
Acris poſtulatio haec eſt, cum hujus dicta intellego.
& IV, 2, 15.
Cum ego hujus verba interpretor, mihi cautio eſt.

Vides in hujusmodi ſententiis Indicativos ſemper adhiberi; & ſi rationem tecum ineàs, non poſſe aliter eſſe intelliges. Ergo ad hanc faciem, *Ut narras*, Indicativum hic ſecum poſtulat, non Subjunctivum *Videas*. Hoc poſito fundamento, divinationem occepi; & vide quid in mentem venerit. Dixerat Phormio:

At quem virum? quem ego viderim in vita optimum.

ubi *In vita*, idem eſt quod *Umquam*, *In vita mea:* non, ut Donatus, *In vita, in actu, in moribus*, ut ad Stilphonem ſpectet. Heaut. V, 3, 4. *Nullamne ego rem umquam in vita mea volui?* Quid ergo ad hoc, *Stilphonem virum optimum fuiſſe, quem umquam viderit*, reſpondet Geta? Hoc, opinor;

Vidiſti nullum, ut narras. I in malam crucem.

Si is vir optimus, quem umquam videris; pro verbis tuis, videris nullum omnino vidiſſe. Simile eſt Gnathonis reſponſum, Eun. III, 1, 19.

THR. *Immo Sic homo ſt: Perpaucorum hominumſt.* GNA. *Immo nullorum arbitror, Si tecum vivit.*

Et Gripi apud Plautum Rud. IV, 4, 70.

TRA. *Eo tacent, quia tacita ſt melior mulier ſemper quam loquens.*
GR. *Tum pol tu pro oratione nec vir nec mulier mihi es.*
TR. *Qui dum?* GR. *Quia enim neque loquens es neque tacens umquam bonus.*

Ceterum *I in* ſcribendum, ex libro Bembino: Noſtri *Abi in*. Interrogatio *Iſne* non convenit cum ſequente *Nam*.

22 *Nam ni ita eum exiſtimaſſem*] Liber Bembinus in contextu habet, *nam ni eum eſſe exiſtimaſſem*, exponemus autem *eum*, pro ejuſmodi, eaque dictio in unam ſyllabam contracta, in ſcanſione tota elidetur. ſane Donatus legit, *exiſtimarem*, quod magis videtur convenire cum *caperem*. FAERNUS.

23 *Nunquam tam gravis ob hanc inimicitias caperem in noſtram familiam*] Aut ex *gravis*, elidendo *s*, *ob*, quae prima hujus verſus eſt ſyllaba, praecedenti verſui adjungitur: aut ſcandat hunc verſum, qui melius ſciat: ego me neſcire confiteor. FAERNUS.

Ib. *In noſtram familiam*] Aliqui libri ſunt, qui habent *in veſtram*. ita & Bembinus, licet per *o*. Quod vero ſequitur, *Quam is aſpernatur nunc tam illiberaliter*, τὸ *quam* ad puellam referri Donatus affirmat. erit ergo ordo, ob hanc quam is aſpernatur. FAERNUS. Noſtri plerique *Noſtram*, non *Voſtram*. *Hanc* autem corripitur, conceſſa in pede primo licentia: & ſic Faerno ſatis fiet.

A. *Eu, Phórmio.* G. *ego quod pótui porro.* A. *mi Geta, omnis vós amo.*
G. *Sic habent principia ſeſe, ut dico: adhuc tranquilla res eſt:*
Mánſuruſque pátruum pater eſt, dum húc aduenıat. A. *quid eum?* G. *id aibat*
De eius conſilio vélle ſeſe fácere, quod ad hanc rem áttinet.
A. *Quántus metus eſt mihi, venire huc ſáluom nunc patruím, Geta?*
Nám de eius una, ut aúdio, aut viuam aút moriar ſenténtia.
G. *Phaédria tibi adeſt.* A. *úbinamſt?* G. *eccum ab ſuá palaeſtra exít foras.*

quod conſuetudini ſermonis videtur accommodatius. FAERNUS. Noſtri omnes *Patrem*, & ſic Nonius v. Confutare, & Eutyches p. 2185.

15 *Sic habent principia*] Hic & ſequens verſus trochaici ſunt tetrametri acatalectici. FAERNUS.

16 *Ut aibat, De ejus conſilio velle ſeſe facere*] Ἀνακόλουθον hoc eſt, & ſoloeciſſat. Repone,

Id aibat
De ejus conſilio velle ſeſe facere, quod ad hanc rem attinet.

Id quod; ut ſingulis fere paginis.

17 *De ejus conſilio velle ſeſe facere*] O. fere l. s. *ſeſe velle facere.* FAERNUS.

De ejus conſilio ſeſe velle facere. Lege ex uno Regio & Edd. vett. *De ejus conſilio velle ſeſe*: numeris melioribus.

18 *Quantus metus eſt mihi*] Venuſtius videtur, *quantum metus*, quod eſt in libro Bembino. FAERNUS.

Quantúm metús eſt. Sic e Bembino dedit Faernus: ſed correctorem hoc ſapit, qui Iambicum hunc reddere voluit, ut cum ſequente congrueret. *Quantus metus*, noſtri univerſi, ut ſupra I, 2, 7. *Neſcis quo in metu & Quanto in periclo ſimus.* *Quantum metus*, quaſi divideretur metus, & in trutina ponderetur, meo judicio putidum eſt.

19 *Nam per ejus unam*] Hic verſus eliſo *r*, ex *per*, & *ejus* in unam ſyllabam contracto, ſuſtentari poteſt, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, aliter eſſet hypercatalecticus. FAERNUS.

Nam pér ejus unam, ut audio, aut vivam aut moriar, ſententiam.

Sic libri, & Iambicus eſt; cum ex ſerie Trochaicus eſſe debeat. Lego,

Nám de ejus una, ut audio, aut vivam aut moriar ſententia.

De ſententia, ut ſupra, v. 17. *De ejus conſilio.*

20 *A ſua palaeſtra*] Idem liber & Victorianus, *ab ſua.* FAERNUS.

Phaédria tibi adéſt. Ubinam? Eccum] Illud *Ubinam*, quod ut interrogatio acui debet, in theſi deprimitur. Repone ex duobus Regiis;

Phaédria tibi adeſt. 'Ubinamſt? Eccum.

1 *Quin omitte me*] Videtur legendum *mitte*, ex ratione verſus, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, ut ſequentes, in quo ſit anapaeſtus in tertia. aliter eſſe poteſt ejuſdem generis hypercatalecticus, in quo ſit in ea ſede ſpondeus, producendo penultimam in *obſecro.* FAER-

D. *Neque ego illum noram, neque mi cognatus fuit*
Quiſquam iſtoc nomine. P. *itane? non te horum pudet?*
At ſi talentum rem reliquiſſet decem,
D. *Di tibi malefaciant.* P. *primus eſſes memoriter*
Progeniem voſtram uſque ab auo atque atauo proferens.
D. *Ita ut dicis. ego tum cum aduenissem, qui mihi*
Cognata ea eſſet, dicerem: itidem tu face:
Cedo qui eſt cognata? G. *eu noſter, recte: heus tu, caue.*
P. *Dilucide expediui, quibus me oportuit*
Iudicibus: tum id ſi falſum fuerat, filius
Cur non refellit? D. *filium narras mihi?*
Cuius de ſtultitia dici, ut dignumſt, non poteſt.
P. *At tu qui ſapiens es, magiſtratus adi;*
Iudicium de eadem cauſa iterum ut reddant tibi:
Quandoquidem ſolus regnas; et ſoli licet
Hic de eadem cauſa bis iudicium apiſcier.
D. *Etsi mihi facta iniuriaſt; verum tamen*
Potius quam lites ſecter aut quam te audiam,
Itidem ut cognata ſi ſit, id quod lex iubet
Dotem dare, abduce hanc: minas quinque accipe.
P. *Ha, ha, hae, homo ſuauis.* D. *quid? num iniquom*
poſtulo?

ſequenti verſui attribuunt: qua ratione uterque verſus ſanatur. FAERNUS.

51 *Heus noſter, recte*] Alii libri ſunt, qui *euge* habent, quod ſtare non poteſt: alii qui *heu*, ut Baſilicanus habebat, & Victorianus; Bembinus & Vaticanus *eu*, ſine aſpiratione: quod & tenendum eſt; ut & infra, *Eu Phormio*, ex Bembino & Victoriano. FAERNUS. Noſtri quoque meliores *Eu*.

53 *Tum ſi id falſum*] *Tum id ſi falſum*, ex eiſdem libris Bembino, Baſilicano, Victoriano. FAERNUS. Et noſtri plerique, *Tum id ſi falſum*.

57 *Judicium de eadem cauſa iterum ut reddant tibi*] Verſu abhinc altero redeunt fere eadem verba: crediderim hunc nothum eſſe; vel ſi retineatur, legerim

Judicium de eadem re iterum ut
reddatur tibi

Tres noſtri *Reddatur*. *Re* pro *ea*, hoc eſt *Cauſa*. In recepta lectione *Iterum*, cujus emphaſis praecipua eſt, in Theſi obmuteſcit.

59 *De eadem cauſa bis judicium adipiſcier*] Repone, verſu obſecrante & implorante,

De eadem cauſa bis judicium api-
ſcier.

Plautus Epid. V, 2, 3.

Tace modo, ſine me hominem apiſci.

Noſter Heaut. IV, 3, 15. *Deorum vitam apti ſumus*. Ubi codices plerique *Adepti*. *Apiſci* Lucretio frequens eſt.

64 *Ha ha he: homo ſuavis. Quid eſt? num iniquom poſtulo?*] Lege verſus gratia: *Quid? num iniquom poſtulo?*

P. *Faeneratum iſtuc beneficium pulchre tibi dices.* D. *logi.*
P. *Crede mihi, gaudebis facto: verum hercle hoc eſt.* D. *ſomnia.*
P. *Experire: non eſt longum.* D. *cantilenam eandem canis.*
P. *Tu cognatus, tu parens, tu amicus, tu.* D. *garri modo.*
P. *Adeon ingenio eſſe duro te atque inexorabili,*
Ut neque miſericordia neque precibus molliri queas?
D. *Adeon te eſſe incogitantem atque inprudentem, Phaedria,*
Ut phaleratis dictis ducas me; et meam ductes gratiis?
A. *Miſeritumſt.* P. *ei veris vincor.* G. *quam uterque eſt ſimilis ſui.*
P. *Neque, Antipho alia cum occupatus eſſet ſollicitudine,*

Metuo lenonem, nequid. GE. *ſuo capiti fuat.*

Hui, *Hui*, *Hem* frequentius in fine verſus ponuntur. *Metuo lenonem, nequid;* hoc eſt; *Metuo, nequid leno:* ut Eun. III, 5, 62.

Metuo fratrem,
Ne intus ſit: porro autem patrem, ne rure redierit.

Metuo lenonem, nequid, dicturus erat, *novae turbae faciat*, aut quid ſimile; ſed excipit & interpellat Geta: *Suo capiti fuat*, hoc eſt, ſiquid male faciat. *Fuat*, idem quod *Sit*; vide nos ad Adelph. V, 4, 1. Coelius apud Cic. Fam. VIII, 1. *Te, quod illorum capiti ſit, diſſiparant periiſſe.* Tibullus I, 2, 12.

Et mala, ſiqua tibi dixit dementia noſtra,
Ignoſcas: capiti ſint precor illa meo.

Quod apud iſtos *Sit* et *Sint;* id apud Terentium *Fuat.* Ceterum illud animadvertes, Senarium hic Senario commode ſubjici.

8 *Tibi pulchre dices*] O. l. s. *pulchre tibi dices.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

[illegible]. *Somnium*] Magis ex mo[illegible]nis eſt *ſomnia;* quod in [illegible]bino eſt. praeſertim cum & alia in plurali praeceſſerint, *fabulae*, *logi:* idem & in Victoriano fuiſſe conjicio ex raſura poſtremae litterae hujus dictionis. FAERNUS. Noſtri omnes *Somnium.*

11 *Garris modo*] Quanto venuſtius, quod eſt in o. l. s. *garri modo.* FAERNUS.

Garri, ex noſtris & plures & meliores. Sed aliud reſtat; jam enim ex Trochaicis nulla rerum mutatione Iambicus hic fit, *Tu mihi cognatus.* Tolle, *Mihi*, & reſcribe,

Tu cognatus, tu parens, tu amicus, tu. Garri modo.

12 *Adeon ingenio te eſſe duro atque inexorabili*] Hunc trochaicum claudicantem ſic corrigo, ex libris Bembino & Victoriano: *Adeon ingenio eſſe duro te a. i.* FAERNUS. Recte. Noſtri, *Te eſſe duro*, uno Regio excepto.

14 *Adeon te eſſe incogitantem atque impudentem, Phaedria*] *Impudentem?* Hocine ut a lenone dici conveniat ad adoleſcentem liberum, & tantae familiae? Immo lege ex Petrenſi & Meadiano, *Atque imprudentem;* hoc eſt, rerum humanarum imperitum. Jam nulla contumelia eſt: Sic enim Andr. V, 4, 7.

Amícitiam? aut te viſum aut auditúm velim?
P. *Si cóncordabis cum illa, habebis quaé tuam*
Senectútem oblectet: réſpice aetatém tuam.
D. *Te oblectet: tibi habe.* P. *minue vero iram.* D. *hóc age.*
Satis iám verborumſt: niſi tu properas múlierem
Abdúcere, ego illam eiiciam: dixi, Phórmio.
P. *Si tu illam attigeris ſécus quam dignum eſt líberam,*
Dicám tibi inpingam grándem: dixi, Démipho.
Si quid opus fuerit, heús domo me. G. *intéllego.*

ACTUS II. SCAENA IV.

DEMIPHO. GETA. HEGIO. CRATINUS. CRITO.

D. *QUANTÁ me cura et ſóllicitudine ádficit*
Gnatús, qui me et ſe hiſce inpediuit núptiis?
Neque mi in conſpectum pródit; ut ſaltém ſciam
Quid de hác re dicat, quídue ſit ſenténtiae.
Abi, viſe redieritne iam an nondúm domum.
G. *Eó.* D. *videtis quo in loco res haéc ſiet:*
Quid ágo? dic, Hegio. H. *égo? Cratinus, cénſeo:*
Si tibi videtur. D. *díc, Cratine.* CRA. *méne vis?*
Ego quae in rem tuam ſint, éa velim faciás: mihi

llcanus, & aliqui alii, ita collocant, *tuis dignum factis feceris:* FAERNUS. Recte *Fers*: Noſtri *dignum factis*: Sed perperam *Feras.*

84 *Egone tuam expetam*] O. l. s. *egon.* FAERNUS. Sic & noſtri *Egon.*

87 *Senectutem oblectet*] In dimetiendo verſu, *ſenectutem* triſyllabum eſt, eadem ratione qua *ſenex* monoſyllabum. FAERNUS.

89 *Niſi tu properes*] Aliqui libri, & in iis Bembinus & Victorianus, *properas.* FAERNUS. Noſtri *Properes.*

92 *Dicam inpingam tibi grandem*] O. l. s. hunc ordinem verborum habent, *dicam tibi impingam.* puto autem *tibi* in unam ſyllabam contrahi, & per ſynaloephen elidi. FAERNUS.

5 *Abi tu viſe redieritne jam an nondum domum*] Lego ex codice Petrenſi, *Abi viſe. Tu* verſum ſtrangulat.

7 *Ego? Cratinum cenſeo*] Repone,

Quid ago, dic Hegio. Ego? Cratinus, cenſeo.

Id eſt, *Cratinus dicat.*

8 — *Dic, Cratine.* CR. *Mene vis?* DE. *Te.* CR. *Ego quae in rem tuam ſint*]

Te quod reſponſum hic facit, exaudiri ſaltem debet, non liquefieri & abſorberi. Repone igitur, *Mene vis? Ego quae.* Moraliter. Non exſpectat reſponſum in re levi. Sic Heaut. IV, 1, 11. *Vin me iſtuc tibi credere? credo.* Eſt tamen, qui non *Te* ſed *Vis* hinc abjicit, & ſic verſum conſtituit: *Dic, Cratine. Me-*

Pámphilam meam véndidit. G. *quid? véndidit?* A. *ain véndidit?*
P. *Véndidit.* D. *quam indígnum facinus, áncillam aere emptám ſuo.*
P. *Néqueo exorare út me maneat, ét cum illo ut mutét fidem.*
Tríduum hoc: dum id, quód eſt promiſſum, ab amícis argentum aúfero:
Si non tum dedero, únam praeterea hóram ne oppertús ſiet.
D. *Optume.* A. *haut longúmſt quod orat, Dório: exorét ſine:*
Idem hic tibi, quod béne promeritus fúeris, condupliciúerit.
D. *Vérba iſtaec ſunt.* A. *Pámphilamne hac úrbe priuarí ſines?*
Túm praeterea horúnc amorem diſtrahi poterín pati?

Sic a Faerno eſt: ſed noſtri omnes, *Nam neque quomodo a me amittam invenio; neque uti retineam ſcio.* Nimirum huc traductum eſt a I, 3, 14.

Ut neque mi jus ſit amittendi, nec retinendi copia.

& cum in margine libri a quodam annotatum ſit, poſtea in verſus formam redegit corrector ille Bembinus. Parum oredibile eſt, eandem ſententiam in eadem fabula ab eadem perſona ad eandem bis dici, neque pro cetera Terentii cura & elegantia eſt. *Auribus teneo lupum*, tam notae ſignificationis, & vulgo tritum proverbium erat, ut explicatione iſta non indigeret.

27 *Nequeo exorare ut maneat*] In eodem libro eſt, *ut me maneat*; ita etiam trochaico poſtulante. conjicio & in Victoriano fuiſſe *me*, ſed poſt *maneat*; tantum enim loci in raſura vacat. FAERNUS.

A noſtris abeſt *Me*; niſi quod unus *Maneat me*, pro *Me maneat. Cum illo mutet fidem.* Sic Leno apud Plautum Pſeud. I, 3, 141.

Si tu argentum adtuleris, cum illo perdiderim fidem.

29 *Ne oppertus ſies*] Repone, ipſa ſententia eo vocante, *Oppertus ſiet*; ut ante *Maneat*, *Mutet*. Non hoc ad Lenonem loquitur, ſed de Lenone ad Antiphonem & Getam.

30 DO. *Obtundis.* A. *haud longum'ſt id quod orat, Dorio: exoret ſine.* Verſus hic octonarius Iambicus inter trochaicos, quod, ut ſaepe dixi, non placet mihi. ſunt aliqui libri, inter quos eſt Victorianus, & Baſilicanus, qui non *obtundis*, ſed *obtunde* habent, imperandi modo; ut ſupra, *garri modo.* ita procedit trochaicus, ſi ex *quod d*, abjicias. FAERNUS.

Obtunde. AN. *haut longumſt id quod orat, Dorio, exoret ſine.*

Sic a Faerno: ſed fallitur vir optimus, cum exiſtimat hoc pacto Trochaicum fieri. *Quod* elidi nequit, & *Obtunde* ſi primam acuat, ingrato modulo aurem vulnerat. Repono,

Optume. AN. *Haut longumſt quod orat.*

Optume per Ironiam, ut *Bene ſane.* Plantus Bacch. III, 4, 3.

Illum exoptavit potius? habeat. Optume ſt.

& IV, 6, 13.

Men criminatuſt? optume ſt. Ego ſum malus.

'Itane te hinc abiſſe, et vitam tuám tutandam aliis dediſſe?
'Alios tuam rem crédidiſti mágis quam tete animáduerſuros?
Nam út ut erant alia; ílli certe quaé nunc tibi domiſt conſuleres,
Néquid propter tuám fidem decépta potirétur mali:
Cuius nunc miſerae ſpés opesque ſúnt in te uno omnés ſitae.
G. *Et quídem, ere, nos iamdúdum hic te abſentem incuſamus, qui ábieris.*
A. *Te ipſúm quaerebam.* G. *ſét ea cauſa níhilo magis defécimus.*
A. *Loquere óbſecro quonam in loco ſunt rés et fortunáe meae:*
Num pátri quid ſubolet? G. *nil etiam.* A. *ecquid ſpeli porroſt?* G. *néſcio.* A. *ah.*
G. *Niſi Phaédria haut ceſſáuit pro te eniti.* A. *nil fecit noui.*
G. *Tum Phórmio itidem in hác re, ut aliis, ſtrénuum hominem praébuit.*
A. *Quid is fécit?* G. *confutáuit verbis ádmodum iratúm ſenem.*

ni & verſui commodiſſimum videtur. FAERNUS. A noſtris *Te* abeſt.

3 *Magis quam te animadverſuros?*] Liber Bembinus, *quam tete*, appoſite ad rationem verſus. FAERNUS. Noſtri *Te.*

4 *Nam ut ut erant alia, illi certe quae nunc domi tuae eſt conſuleres*] Liber Bembinus, *quae nunc tibi domi'ſt:* quomodo & infra dicitur, *Cui quod amas domi'ſt.* item, *mihin domi'ſt.* (III, 2, 19.) ita verſus quoque expeditiſſimus eſt. FAERNUS. Noſtri *Tuae domi.*

5 *Nequid —— pateretur mali*] Donatus: *Legitur & Potiretur, quia Potiri τῶν μέσων fuit. Plautus: Hoſtium potitus.* Magiſtrorum flagitio hoc ejectum eſt. Sed ſaepius exſtat apud Plautum & Lucretium: *Ne quid potiretur,* caſu accuſativo; ut Adel. V, 4, 17. *Patria potitur commoda.* Vide Nonium v. *Potiri.*

7 *Equidem ere nos jamdudum*] Aliqui libri, inter quos tres antiquiſſimi, & Baſilicanus, *& quidem*: quod inceptivum eſt, ut & in Hecyra, *& quidem te exſpecto.* FAERNUS. Noſtri quoque *Et quidem. Equidem* ea aetate, non niſi cum perſona prima ſingulari, jungebatur.

10 *Numquid patri ſubolet*] Ne *Patri* in Theſi totum deliteſcat, lege *Num pátri quid 'ſubolet;* & *Speii* δισυλλάβως pro *Spei.*

12 *Itidem in hac re, ut in aliis*] Liber Bembinus ſecundo loco *in* praepoſitionem non habet, quam & reſpuit verſus; tamen ſubaudienda eſt. FAERNUS.

13 *Admodum iratum patrem*] *Iratum ſenem*, habet liber Bembinus;

A. *Eu, Phórmio.* G. *ego quod pótui porro.* A. *mi Geta, omnis vós amo.*
G. *Sic habent princípia ſeſe, ut dico: adhuc tranquilla res eſt:*
Mánſuruſque pátruum pater eſt, dum húc adueniat. A. *quid eum?* G. *id aibat*
De eius conſilio vélle ſeſe fácere, quod ad hanc rem áttinet.
A. *Quántus metus eſt mihi, venire huc ſáluom nunc patruúm, Geta?*
Nám de eius una, ut aúdio, aut viuam aút moriar ſenténtia.
G. *Phaédria tibi adeſt.* A. *úbinamſt?* G. *eccum ab ſuá palaeſtra exít foras.*

quod conſuetudini ſermonis videtur accommodatius. FAERNUS. Noſtri omnes *Patrem*, & ſic Nonius v. Confutare, & Eutyches p. 2185.

15 *Sic habent principia*] Hic & ſequens verſus trochaici ſunt tetrametri acatalectici. FAERNUS.

16 *Ut aiebat, De ejus conſilio velle ſeſe facere*] Ανακόλουθον hoc eſt, & ſoloeciſſat. Repone,

Id aibat
De ejus conſilio velle ſeſe facere,
quod ad hanc rem attinet.

Id quod; ut ſingulis fere paginis.

17 *De ejus conſilio velle ſeſe facere*] O. fere l. s. *ſeſe velle facere.* FAERNUS.

De ejus conſilio ſeſe velle facere. Lege ex uno Regio & Edd. vett. *De ejus conſilio velle ſeſe*: numeris melioribus.

18 *Quantus metus eſt mihi*] Venuſtius videtur, *quantum metus*, quod eſt in libro Bembino. FAERNUS.

Quantúm metús eſt. Sic e Bembino dedit Faernus: ſed correctorem hoc ſapit, qui Iambicum hunc reddere voluit, ut cum ſequente congrueret. *Quantus metus*, noſtri univerſi, ut ſupra I, 2, 7. *Neſcis quo in metu & Quanto in periclo ſimus. Quantum metus*, quaſi divideretur metus, & in trutina ponderetur, meo judicio putidum eſt.

19 *Nam per ejus unam*] Hic verſus eliſo *r*, ex *per*, & *ejus* in unam ſyllabam contracto, ſuſtentari poteſt, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, aliter eſſet hypercatalecticus. FAERNUS.

Nam pér ejus unam, ut audio,
aut vivam aut moriar, ſententiam.

Sic libri, & Iambicus eſt; cum ex ſerie Trochaicus eſſe debeat. Lege,

Nám de ejus una, ut audio, aut
vivam aut moriar ſententia.

De ſententia, ut ſupra, v. 17. *De ejus conſilio.*

20 *A ſua palaeſtra*] Idem liber & Victorianus, *ab ſua.* FAERNUS.

Phaédria tibi adéſt. Ubinam? Eccum] Illud *Ubinam*, quod ut interrogatio acui debet, in theſi deprimitur. Repone ex duobus Regiis;

Phaédria tibi adeſt. 'Ubinamſt?
Eccum.

1 *Quin omitte me*] Videtur legendum *mitte*, ex ratione verſus, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, ut ſequentes, in quo ſit anapaeſtus in tertia. aliter eſſe poteſt ejuſdem generis hypercatalecticus, in quo ſit in ea ſede ſpondeus, producendo penultimam in *obſecro.* FAER-

ACTUS III. SCAENA II.

PHAEDRIA. DORIO. ANTIPHO. GETA.

. *DO'RIO, audi óbſecro.* D. *non aúdio.* P. *parúmper.* D. *quin omítte me.*
. *'Audi quid dicam.* D. *át enim taedet iam aúdire eadem milies.*
. *'At nunc dicam quód lubenter aúdias.* D. *loquere, aúdio.*
. *Néqueo te exoráre ut maneas tríduum hoc? quo núnc abis?*
). *Mirábar ſi tu míhi quicquam adferrés noui.* A. *ei*
Vetuó lenonem, néquid. G. *ſuo capiti ſuat.*
. *Nón mihi credis?* D. *háriolare.* P. *sín fidem do.* D. *fábulae.*

IUS. Eſt Trochaicus pentameter; *lorió*, utpote in ictu, non patitur ynaloepham. Sic Adel. V, 8, 24. *legió eſt*. De metro vide ſupra I, , 17.

2 *Audi quod dicam*] Noſtri pleri-ue cum Edd. vett. *Audi quid dicam*; t And. IV, 4, 7. *Quid dicam aliud, eſcio.* Eun. V, 8, 7. *Audin tu, hic uid ait?* Hec. I, 2, 3. *Audin quid icam, Scirte?*

6 A. *Ei metuo lenonem, nequid uo ſuat capiti.* G. *Idem ego metuo*] Magis variatur oratio lectione libri Bembini: *idem ego vereor.* verſus utroque modo eſt trochaicus tetra-meter acatalecticus. FAERNUS.

Ei, metuo lenonem, nequid ſuo ſuat capiti. GE. *Idem ego vereor.* Sic a Faerno eſt: ſed paene recte Guye-us, *Hoc non verſum eſſe, ſed mon-ſtrum.* Quid enim eſt, *Suere ali-quid ſuo capiti?* Donatus: *Suat, Id eſt, Appingat, affigat, & ſuo ca-piti dixit, cum dicturus eſſet, Phae-driae capiti.* Mureti codex varia-bat ordinem, *Nequid ſuat ſuo ca-piti.* Hoc arripuit vir diſertiſſimus; & ſubdiſtinguit, *Nequid ſuat:* de-inde infert, *Suo capiti*, hoc eſt, quod in lenonis ipſius caput vertat. Atque haec interpretatio regnavit haſtenus, multis tamen exceptioni-bus obnoxia. *Suere*, inquit, *ut apud Graecos Ῥάπτειν, eſt aliquid, quod alteri damnoſum ſit, ſtruere & machinari.* Atqui neutrum verum eſt. Nec *Suere*, nec Ῥάπτειν, ab-ſolute ut hic poſitum, *Machinari* ſignificat. Ex adjuncto quidem me-taphoram capit; Ῥάπτειν κακὸν, δόλον, θάνατον, φόνον, unde *κα-κόῤῥαφος, δολόῤῥαφος.* Sed abſolu-tum Ῥάπτειν, ut apud Latinos *Sue-re*, nihil aliud eſt, quam quod di-cit Lucilius,

Sarcinatorem eſſe ſummum. ſuere centonem optume.

Deinde, ut concedam *Suere* eſſe *Machinari*; non omnino id a Leno-ne metuebant, ut *machinaretur* quicquam adverſus Phaedriam: nul-la enim ſuberat ſimultas. Id unum metuebant, ne Leno odore lucri illectus Fidicinam aliis venderet, & Phaedriam praeverteret. Deni-que, ſi ex Mureti ſententia dixiſſet Antipho, *Suo capiti*, non utique ſubjunxiſſet Geta, *Idem ego vereor, metuo*; ſed *Idem ego precor, opto.* Aliud itaque tentandum eſt. A co-dice noſtro 900 annorum abſunt iſta *Ego vereor*, vel ut ceteri habent, *Ego metuo.* Repone,

Mirabar, ſi tu mihi quicquam ad-ferres novi. AN. *ei*

P. *Fænerátum iſtúc benefícium púlchre tibi dicés.* D. *logi.*
P. *Créde mihi, gaudébis facto: vérum hercle hoc eſt.* D. *ſómnia.*
P. *'Experire: nón eſt longum.* D. *cántilenam eandém canis.*
P. *Tú cognatus, tú parens, tu amícus, tu.* D. *garri modo.*
P. *'Adeon ingenio éſſe duro te átque inexorábili,*
'Ut neque miſericórdia neque précibus mollirí queas?
D. *'Adeon te eſſe incógitantem atque ínprudentem, Phaédria,*
'Ut phaleratis díctis ducas me; ét meam ductes grátiis?
A. *Miſeritumſt.* P. *ei véris vincor.* G. *quám uterque eſt ſimilis ſui.*
P. *Néque, Antipho alia cum óccupatus éſſet ſollicitúdine,*

Metuo lenonem, nequid. GE. *ſuo capiti fuat.*

Hui, Hui, Hem frequentius in fine verſus ponuntur. *Metuo lenonem, nequid;* hoc eſt; *Metuo, nequid leno:* ut Eun. III, 5, 62.

Metuo fratrem,
Ne intus ſit: porro autem patrem, ne rure redierit.

Metuo lenonem, nequid, dicturus erat, *novae turbae faciat,* aut quid ſimile; ſed excipit & interpellat Geta: *Suo capiti fuat,* hoc eſt, ſiquid male faciat. *Fuat,* idem quod *Sit;* vide nos ad Adelph. V, 4, 1. Coelius apud Cic. Fam. VIII, 1. *Te, quod illorum capiti ſit, diſſiparant periiſſe.* Tibullus I, 2, 12.

Et mala, ſiqua tibi dixit dementia noſtra,
Ignoſcas: capiti ſint precor illa meo.

Quod apud iſtos *Sit* et *Sint;* id apud Terentium *Fuat.* Ceterum illud animadvertes, Senarium hic Senario commode ſubjici.

8 *Tibi pulchre dices*] O. l. s. *pulchre tibi dices.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

9 DO. *Somnium*] Magis ex more ſermonis eſt *ſomnia;* quod in libro Bembino eſt, praeſertim cum & alia in plurali praeceſſerint, *fabulae, logi:* idem & in Victoriano fuiſſe conjicio ex raſura poſtremae litterae hujus dictionis. FAERNUS. Noſtri omnes *Somnium.*

11 *Garris modo*] Quanto venuſtius, quod eſt in o. l. s. *garri modo.* FAERNUS.

Garri, ex noſtris & plures & meliores. Sed aliud reſtat; jam enim ex Trochaicis nulla rerum mutatione Iambicus hic fit, *Tu mihi cognatus.* Tolle, *Mihi,* & reſcribe,

Tu cognatus, tu parens, tu amicus, tu. Garri modo.

12 *Adeon ingenio te eſſe duro atque inexorabili*] Hunc trochaicum claudicantem ſic corrigo, ex libris Bembino & Victoriano: *Adeon ingenio eſſe duro te a. i.* FAERNUS. Recte. Noſtri, *Te eſſe duro,* uno Regio excepto.

14 *Adeon te eſſe incogitantem atque impudentem, Phaedria*] *Impudentem?* Hocine ut a lenone dici conveniat ad adoleſcentem liberum, & tantae familiae? Immo lege ex Petrenſi & Meadiano, *Atque imprudentem;* hoc eſt, rerum humanarum imperitum. Jam nulla contumelia eſt: Sic enim Andr. V, 4, 7.

Tum hóc eſſe mi obiectúm malum? A. *ah, quid iſtuc autem eſt, Phaédria?*
P. *'O fortunatiſſime Antipho.* A. *égone?* P. *cui quod amás domiſt.*
Néc cum huiuſmodi umquam úſus venit út conflictarés malo.
A. *Mín domiſt? immo, id quod aiunt, áuribus teneó lupum:*
[Nam neque quo pacto a me amittam: neque, uti retineam, ſcio.]
D. *'Ipſum iſtuc mi in hóc eſt.* A. *heia, né parum lenó ſies.*
Númquid hic confécit? P. *hicine? quód homo inhumaniſſimus:*

Tune hic adoleſcentulos
Imperitos rerum, eductos libere.
& ſupra II, 1, 64.
Addo iſtuc: inprudens timuit adoleſcens: ſcio.

15 *Et meam ductes gratis?*] Liber Bembinus habet *gratiis*, ut ratio trochaici expoſcit. FAERNUS. Recte *Gratiis;* quamquam noſtri omnes *Gratis*. Vide nos ad Adelph. IV, 7, 26. Porro vetuſtiſſimi quique noſtri, Latino more *Faleratis*, non *Phaleratis*.

17 *Neque. Antipho alia cum occupatus eſſet ſollicitudine, Tum hoc eſſe mi objectum malum*] Donatus ſic explicat, *Alia*, *Levi quapiam*, *non hac de nuptiis quae eſt graviſſima;* hoc voluit: dolere Phaedriam, adeo occupatum eſſe alia cura Antiphonem, ut de ſuo hoc negotio, nec ſpatium ei cogitandi, nec voluntas ſit. Atque haec interpretatio fere hodie obtinet; niſi quod Guyetus, cui illa non ſatis fecit, antiquum ſuum obtinens, tres hos verſus ut inſititios damnat. Omnino aliud eſt, quod voluit Poeta. Indignatur Phaedria, vel ex aemulatione & invidia inter pares & cognatos, vel quod in miſeria ſocii ſe invicem magis curant & adjuvant, ſe tum in ſollicitudine eſſe, cum Antipho beatiſſimus ſit. Hoc idem ſenſit ſupra I, 3. Antiphonem *amore abundare*, nimia felicitatis copia gravari: & nunc id ipſum hic ſenſiſſe, quae ſequuntur, oſtendunt; *Quid iſtuc eſt autem*, *Phaedria? O fortunatiſſime Antipho.*

18 *Quid iſtuc eſt autem*, *Phaedria*] Lege ex noſtris omnibus,
Quid iſtuc autem eſt, *Phaedria.*

21 *Mihine domi eſt? immo*, *quod ajunt*] Legendum eſt ex o. fere l. s. *mihin domi'ſt? immo id quod ajunt.* In dimetiendo autem verſu *mihin*, monoſyllabum faciendum, ut ſit trochaicus; ut proxime praecedentes, & ſequentes. FAERNUS. Sic & noſtri, *Mihin.*

22 *Nam neque quomodo amittam a me invenio*, *neque uti retineam*, *ſcio*] Verſus hic eſt trochaicus hypercatalecticus, qui mihi non placet; in Bembino eſt catalecticus, ut ceteri, magis preſſa locutione, magisque Terentiana:
Nam neque quo pacto a me amittam, *neque uti retineam ſcio.*
Idem eſt & in Victoriano, niſi quod pro *pacto*, habet *quomodo*. FAERNUS.
Nam neque quo pacto a me amittam, *neque uti retineam ſcio.*

Pámphilam meam véndidit. G. *quid? véndidit?* A. *ain véndidit?*
P. *Véndidit.* D. *quam indígnum facinus, áncillam aere emptám ſuo.*
P. *Néqueo exorare út me maneat, ét cum illo ut mutét fidem,*
Tríduum hoc: dum id, quód eſt promiſſum, ab amicis argentum aúfero:
Si non tum dedero, únam praeterea hóram ne oppertús ſiet.
D. *'Optume.* A. *haut longúmſt quod orat, Dório: exorét ſine:*
'Idem hic tibi, quod béne promeritus fúeris, conduplicáuerit.
D. *Vérba iſtaec ſunt.* A. *Pámphilamne hac úrbe priuari ſines?*
Túm praeterea horúnc amorem diſtrahi poterín pati?

Sic a Faerno eſt: ſed noſtri omnes, *Nam neque quomodo a me amittam invenio; neque uti retineam ſcio.* Nimirum hoc traductum eſt a I, 3, 14.

Ut neque mi jus ſit amittendi, nec retinendi copia.

& cum in margine libri a quodam annotatum ſit, poſtea in verſus formam redegit corrector ille Bembinus. Parum credibile eſt, eandem ſententiam in eadem fabula ab eadem perſona ad eandem bis dici, neque pro cetera Terentii cura & elegantia eſt. *Auribus teneo lupum,* tam notae ſignificationis, & vulgo tritum proverbium erat, ut explicatione iſta non indigeret.

27 *Nequeo exorare ut maneat*] In eodem libro eſt, *ut me maneat;* ita etiam trochaico poſtulante. conjicio & in Victoriano fuiſſe *me*, ſed poſt *maneat;* tantum enim loci in raſura vacat. FAERNUS.

A noſtris abeſt *Me;* niſi quod unus *Maneat me*, pro *Me maneat. Cum illo mutet fidem.* Sic Leno apud Plautum Pſeud. I, 3, 141.

Si tu argentum adtuleris, cum illo perdiderim fidem.

29 *Ne oppertus ſies*] Repone, ipſa ſententia eo vocante, *Oppertus ſiet;* ut ante *Maneat*, *Mutet.* Non hoc ad Lenonem loquitur, ſed de Lenone ad Antiphonem & Getam.

30 DO. *Obtundis.* A. *haud longum'ſt id quod orat, Dorio: exoret ſine.* Verſus hic octonarius Iambicus inter trochaicos, quod, ut ſaepe dixi, non placet mihi. ſunt aliqui libri, inter quos eſt Victorianus, & Baſilicanus, qui non *obtundis*, ſed *obtunde* habent, imperandi modo; ut ſupra, *garri modo.* ita procedit trochaicus, ſi ex *quod d,* abjicias. FAERNUS.

Obtunde. AN. *haut longumſt id quod orat, Dorio, exoret ſine.*

Sic a Faerno: ſed fallitur vir optimus, cum exiſtimat hoc pacto Trochaicum fieri. *Quod* elidi nequit, & *Obtunde* ſi primam acuat, ingrato modulo aurem vulnerat. Repono,

Optume. AN. *Haut longumſt quod orat.*

Optume per Ironiam, ut *Bene ſane.* Plautus Bacch. III, 4, 3.

Illum exoptavit potius? habeat. Optume ſt.

& IV, 6, 13.

Men criminatuſt? optume ſt. Ego ſum malus.

D. *Néque ego, neque tu.* G. *dí tibi omnes íd quod es dignús duint.*
D. *Égo te compluris aduorſum ingénium meum menſés tuli,*
Póllicitantem et nil ferentem, fléntem: nunc, contra ómnia haec,
Répperi qui dét neque lacrumet: dá locum melióribus.
A. *Cérte hercle, ego ſi ſátis commemini, tíbi quidem eſt ólim dies,*
Quoád dares huic, praéſtituta, P. *fáctum.* D. *num ego iſtúc nego?*
A. *Iam éa praeteriit?* D. *nón, verum haec ei ánteceſſit.* A. *nón pudet*

vel forte. AN. *Triduum? Haut longum ſt.*

31 *Idem hoc tibi quod bene promeritus fueris*] In eisdem duobus libris non *hoc*, ſed *hic* legitur: quod placet. ut tamen ſit adverbium, id eſt, in hoc negotio. FAERNUS. Noſtri *Hac*. Recte *Hic*, ſed pronomen eſt.

33 *Tum praeterea horum amorem*] Convenientius verſui erit, ſi legas *horunc*, ut in libro Baſilicano. FAERNUS. Noſtri *Horum*.

34 *Di tibi omnes id quod eſt dignum duint*] Magis figuratam lectionem continent omnes antiqui libri: *Di tibi omnes id quod es dignus duint.* FAERNUS. Ex noſtris tres primarii, *Es dignus*.

36 *Nunc contra omnia*] Liber Bembinus addit in fine, pronomen *haec;* aliqui alii quoque *id* habent, ſed alia collocatione verſui repugnante. FAERNUS.

Recte *Haec*: unus ex noſtris *Haec omnia:* a ceteris *Haec* abeſt. Sed diſtingue,

Nunc, contra omnia haec,
Repperi, qui det.

ut Adelph. I, 1, 19.

Ille, contra haec omnia, Ruri agere vitam.

38 *Certe hercle ſi ſatis commemini, tibi quidem olim eſt dies*] Aliqui libri poſt *certe* habent pronomen *ego*. Bembinus & Baſilicanus, & Victorianus poſt *hercle;* quos & ſequimur. quae vero ſequuntur verba, omnes quotquot ſunt, & Donatus, ita ordinant, *tibi quidem eſt olim dies.* Haec laborantem trochaicum ſanant. FAERNUS. Utrumque confirmant libri noſtri.

39 *Eſt olim dies, Quam ad dares huic, praeſtituta*] Lege ex Petrenſi noſtro: *Quoad dares. Quoad* ad quam diem. Supra I, 2, 98. *Quid? ſenem Quoad exſpectatis veſtrum?* & II, 4, 22.

Percontatum ibo ad portum, quoad ſe recipiat.

Plautus Pſeud. II, 2, 9.

Argento haec dies
Praeſtituta ſt, quoad referret nobis, neque dum retulit.

40 *Verum ei haec anteceſſit*] O. l. s. *verum haec ei*. FAERNUS. Sic, uno excepto, noſtri omnes.

Vánitatis? D. *minime, dum ob rem.* G. *ſtérculinum.* P. *Dório,*
'Itane tandem fácere oportet? D. *ſic ſum: ſi placeo, útere.*
A. *Sícine hunc decipis?* D. *immo enimuero hic, 'Antipho,*
me décipit:
Nam hic me huiuſmodi ſcibat eſſe: ego hunc eſſe aliter crédidi:
'Iſte me feféllit; ego iſti nihilo ſum aliter ac fui.
Sét ut ut haec ſunt, támen hoc faciam: crás mane argentúm mihi
Miles dare ſe dixit: ſi mihi prior tu attuleris, Phaédria,
Meá lege utar; út ſit potior, prior ad dandum qui éſt. Vale.

Actus III. Scaena III.

Phaedria. Antipho. Geta.

P. *QUI'D faciam? unde ego núnc tam ſubito huic árgentum inueniám miſer,*

41 *Sterciliníum, Dorio*] Sic dedet Faernus, verſu ipſo melius admonente. Noſter quoque 900 annorum, *Sterciliníum;* ſed veterrimus *Sterculinum.* Vel hoc retine vel *Sterciliuum:* ſemper enim, quantum ex metro ſcimus, quadriſyllabum eſt. Plaut. Perſ. III, 3, 3.

Conmiſtum coenum, ſtercilinum
publicum.

Sic habet & veterrimus Varronis codex, teſte Victorio. Caſin. I, 1, 26.

Ex ſterculino effoſſe, tua illaec
praeda ſit?

Síc Pandectae Florentinae: ſic in veterrimo Palladii codice repperi. Gloſſarium vetus, *Sterculinum, κοπροδοχεῖον, κοπριά.* Phaedrus III, 12.

In ſterculino pullus gallinaceus,
Dum quaerit eſcam, margaritam
repperit.

43 *Immo enimvero, Antipho, hic me decipit*] Lege verſus gratia,

Immo enimvero hic, Antipho, me
decepit.

45 *Is me fefellit*] Bembinus liber, & multi alii, *iſte me fefellit,* ut & exigit verſus. FAERNUS. Unus tantum ex regiis *Iſte,* ceteri *Is.*

47 *Miles ſe dare dixit*] O. L. *miles dare ſe dixit.* FAERNUS. Etiam noſtri omnes, *Dare ſe.*

48 *Mea lege utar, ut potiór ſit, qui prior ad dandumſt. Vale*] Unus Regius cum Edd. vett. *Sis potior.* Repone,

Ut ſit pótior, prior ad dandum
qui eſt. Vale.

2 *Quod ſi hic potuiſſet nunc exorarier*] Aliqui libri, & in iis tres antiquiſſimi & Baſilicanus, ita haec verba ordinant, *quod hic ſi;* quod vero ſequitur, ita eſt in Bembino, *pote fuiſſet exorarier;* ita etiam fuiſſe in Victoriano apparet ex litura, raſuraque litterarum, in qua emendatum eſt *potuiſſet.* Ceterum *nunc,* extra contextum additum eſt. ſane exponendum, *pote fuiſſet,* pro *potuiſſet:* ſicut & abſolute dixit in Andria: *Si tibi placere potis eſt,* pro *poteſt.* In ſcandendo autem verſu, ex *quod d* elidendum. *quod* vero non adverbium eſt, ſed pronomen. eſt autem hic ordo conſtructio-

Cui minus nihilo eſt? quód ſi hinc pote fuiſſet exordrier
Triduum hoc, promiſſum fuerat. A. *itane hunc patiemúr, Geta,*
Fieri miſerum, quí me dudum, ut dixti, adiurit cómiter?
Quín, cum opus eſt, beneficium rurſum ei éxperimur réddere?
G. *Scío equidem hoc eſſe aéquom.* A. *age ergo, ſólus ſervare húnc potes.*
G. *Quíd faciam?* A. *inueniás argentum.* G. *cúpio: ſet id unde, édoce.*
A. *Páter adeſt hic.* G. *ſcío: ſet quid tum?* A. *ah, dictum ſapientí ſat eſt.*
G. *'Itan ais?* A. *ita* G. *ſane hércle pulchre ſuádes: etiam tu hínc abis?*
Nón triumpho, ex núptiis tuis sí nil nanciſcór mali,

que verborum; unde ego miſer cui minus nihilo eſt, nunc tam ſubito huic inveniam argentum, quod promiſſum fuerat, ſi hic pote fuiſſet exorarier triduum hoc. FAERNUS.

Immo *Quod* elidi non poteſt. Tres ex noſtris *Quod ſi hic:* & Meadianus *Quod ſi hoc pote fuiſſet.* Repone,

Cui minus nihilo eſt? quod ſi hinc pote fuiſſet exorarier,
Triduum hoc, promiſſum fuerat.

Pote neutrius eſt generis, & Triduum caſus recti. *Hinc*, ab hoc lenone; ut Adelph. III, 3, 7. *Hinc ſcibo*, ab hoc Syro. Plautus Trin. III, 3, 30.

Ab amico alicunde argentum roges.
Potin eſt ab amico alicunde exorari? Poteſt.

Aul. II, 4, 30.

Cenſen? talentum magnum exorari poteſt
Ab hoc ſene? ut det, qui fiamus liberi.

4 *Adjuverit comiter?*] Nos *adjuerit* ſcribimus per ſubtractionem unius *u*, antepenultima hujus verbi correpta; ita & exigente verſu, & legente Donato, qui ſuper hoc verbo ita dicit, *ſecundum u pronuntiari debet.* ex iis Donati verbis liquet, ſecundum *u* ſcriptum non fuiſſe, alioqui ſupervacuum fuiſſet de ejus pronuntiatione praecipere. FAERNUS.

Immo ſcribendum *Adjurit;* ut Ennius apud Cic. De Senectute;

O Tite, ſiquid ego adjuro curamve levaſſo.

ut & Muretus vidit.

5 *Quin cum opus eſt, beneficium rurſum ei experiamur reddere?*] Liber Bembinus *experiemur.* nos *experimur* legendum eſſe conjicimus. FAERNUS. Noſtri omnes *Experiamur.*

9 *Itane. 'Ita*] *Itane* non poteſt pedem hic ſuſtentare. Codex Regius: *Itane dicis? Ita.* Lege: *Itan ais? Ita.*

10 *Ex tuis nuptiis*] O. l. s. *ex nuptiis tuis*, ut & exigit verſus: *tuis* autem monoſyllabum eſt; ſicut & *nihil*, quod ſequitur. FAERNUS. Et omnes noſtri *Nuptiis tuis.*

Ni étiam nunc me huius cauſa quaerere in malo jubeas malum?
A. *Vérum hic dicit.* P. *quid? ego vobis, Géta, alienus ſum?* G. *haút puto:*
Sét parumne eſt, quod ómnibus nunc nóbis ſuſcenſét ſenex,
Ni inſtigemus étiam, ut nullus lócus relinquatúr preci?
P. *Alius ab oculis meis illam in ignotum abducét locum? hem:*
Quín igitur, dum licet dumque adſum, lóquimini mecum, Antipho,
Cóntemplamini me. A. *quamobrem? aut quidnam factu rú's, cedo.*
P. *Quóquo hinc aſportábitur terrárum, certum eſt pérſequi,*
Aút perire. G. *di bene vortant, quód agas: pedetemptim tamen.*

11 *Quaerere in malo jubeas crucem*] Donatus ad locum: *In malo aliud malum.* Legebat certe, *Quaerere in malo jubeas malum*: Plautus Ciſt. I, 2, 23.

Item ut aliae pariunt, quae malum quaerunt ſibi.

Poen. V, 5, 37.

Qui huic es moleſtus, an malam rem quaeritas?

Mil. II, 3, 3.

Me vidiſſe hic proximae vicinae
Philocomaſium herilem amicam ſibi malam rem quaerere.

Sic ibi corrigo: Vulgo, *Sibi alium quaerere.* Caſ. II, 3, 48. *Tu tibi malam rem quaeris.* *Quaerere malum*, ultro accerſere. Bacch. III, 3, 22. *Hoc etiam ad malum accerſebatur malum.* Noſter infra v. 22. *Verum enim malo malum.* Malum, non crucem.

15 *In ignotum hinc abducet locum?*] Tò *hinc* non eſt in libro Bembino, nec Victoriano. qua dempta dictione, ſtat trochaicus, aliter impeditus. FAERNUS. Abeſt a duobus noſtris.

16 *Dum igitur diem licet, dumque adſum*] Hanc lectionem in nullo repperi libro ſcripto; omnes enim ita habent, *Dum igitur licet dumque adſum*, exceptis Bembino, Victoriano, qui ita, *Tum igitur dum licet*, quam nos lectionem, ut & antiquiſſimam, & verſui commodam, ita recipimus, ut tamen *dumque adſum* legamus ex Victoriano, & ceteris, praeter Bembinum, qui copulam non habet. FAERNUS.

Unus noſter 900 annorum *Tum igitur*, ceteri *Dum igitur licet.* Veram lectionem ſervavit Servius ad Aen. IX, 484.

Quin igitur dum licet dumgue adſum.

In principio verſus, ut in Membranis ſolet, initiali litera omiſſa, ut minio poſtea ſcribatur, reſtat *um*; quod neſcias, utrum ad *Dum*, *Tum*, *Cum*, an ad *Quin* pertineat. Inde errato initium.

19 *Pedetemptim*] Sic codices Faerni veteres & noſtri. Apud Nonium ſcribitur *Pedetemtim.* Hoc in omne genus MSS animadverti, tam veterrimis mille & ducentorum annorum, quam recentioribus, vel *Temptare* ſcribi, vel rarius *Tenta-*

A. *Vide opis ſiquid pótes adferre huic.* G. *ſíquid? quid?* A. *quaere óbſecro:*
Néquid plus minúſue fáxit, quód nos poſt pigeát, Geta.
G. *Quaéro: ſaluos éſt, ut opinor: vérum enim metuó malum.*
A. *Nóli metuere: úna tecúm bóna, mala, tolerábimus.*
G. *Quántum eſt opus argénti, eloquere.* P. *ſólae trigintá minae.*
G. *Trígínta? hui percaraſt, Phaedria.* P. *íſtaec vero vílis eſt.*
G. *'Age, age, inuentas réddam.* P. *o lepidum.* G. *auférte.* P. *iam opuſt.* G. *iám feres:*
Sét opus eſt mi Phórmionem ad hánc rem adiutorém dari.
A. *Praéſtoſt: audaciſſume oneris quíduis impone, ét feret:*
Sólus eſt homo amico amicus. G. *eámus ergo ad eum ócius.*

re; numquam, quod hodie obtinet, *Tentare.*

20 *Vide ſiquid opis potes adferre huic. Síquid? quid?*] Ex repetitione, quae prioris accentum ſervare debet, repone,

> *Vide opis síquid potes adferre huic. Síquid.*

23 *Bona malaque tolerabimus*] Conjunctione deleta, ex auctoritate ejusdem antiquiſſimi libri, hunc trochaicum ſuſtentamus, aliter laborantem. FAERNUS. Noſtri *Malaque.*

24 *Quantum opus eſt tibi argenti*] Ratio trochaici exigit, ut *tibi* monoſyllabum ſit. FAERNUS.

> *Quantum opus eſt tibi argenti, loquere.*

Tibi in unam ſyllabam redigi negat. A codice Petrenſi abeſt *Tibi.* Pro *Loquere* Codex C. C. *Eloquere.* Ex Meadianis alter,

> *Quantum eſt opus tibi argenti, eloquere.*

Repone, ut *'Opus* in ictu ſit,

> *Quantum eſt opus argenti, eloquere. Solae triginta minae.*

25 *Iſtaec vero vilis eſt*] Noſtri plerique, *Iſta vero.*

26 G. *Age, age inventas reddam.* PH. *o lepidum caput*] In libro Bembino non eſt ea dictio, *caput*, quam nos proinde delentes, ita verſum ordinamus, ut ſit trochaicus tetrameter catalecticus, ut ceteri hoc modo:

> G. *Age, age, inventas reddam.*
> PH. *o lepidum.* G. *aufer te hinc.*
> PH. *iam opus eſt.* G. *iam feres.*

FAERNUS.

O lepidum. Aufer te hinc. Jam opus eſt. Jam feres. Noſtri omnes *Caput.* Tres bonae notae *Auferte.* A veterrimo abeſt *Hinc.* Repone,

> *Age age, inventas reddam. O lepidum. Auferte. Jám opuſt: jám feres.*

Auferte; abſolute; ut Adelph. V, 8, 14. *Inſanis: aufer.* Et *Auferte amplexari;* quia uterque prae gaudio in amplexus Getae ruebant. *Jám opuſt* melius, quam *Jam ópus eſt:* ut utrumque *Jám* acuatur.

29 PH. *abi, dic praeſto ut ſit domi*] Haec verba neque in libro Bembino ſunt, neque in contextu Victoriani: proinde ſubdititia ſuſpicamur. FAERNUS.

A. *Númquid eſt quod operá mea vobis ópus ſit?* G. *nil: verum ábi domum,*
Et illam miſeram, quam ego nunc intus ſcio eſſe exanimatám metu,
Cónſolare. céſſas? A. *nihil eſt, aéque quod faciám lubens.*
P. *Quá via iſtuc fácies?* G. *dicam in ítere: modo te hinc ámoue.*

Actus IV. Scaena I.

Demipho. Chremes.

D. *QUID? quá profectus caúſa hinc es Lemnúm, Chreme,*
Addúxtin tecum filiam? C. *non.* D. *quíd ita non?*
C. *Poſtquám videt me eius máter eſſe hic diutius;*
Simul aútem non manébat aetas vírginis
Meam néclegentiam; ípſam cum omni fámilia
Ad mé profectam eſſe aibant. D. *quid illic támdiu*

Duplex clauſula jam olim huic verſui adpoſita eſt:

[GE. *Eamus ergo ad eum ocius.*
AN. *Solus eſt homo amico amicus:* —

[PH. *Abi dic, praeſto ut ſit domi.* Et fieri quidem poteſt, ut utraque vera ſit: ſcilicet ut eodem tempore uterque, Geta & Phaedria, loqueretur: ut Hec. V, 2, 24. & 25. videntur eodem tempore Laches & Phidippus, ſuos verſus pronuntiaſſe. Libri noſtri utramque habent, niſi quod veterrimus priorem omittit: Bembinus contra & Victorianus, poſteriorem. Si ex eventu judicare licet (etſi Phaedria, tum ignarus quid Geta moliretur, *abire* eum fortaſſe juſſerit, ipſe ſecuturus) poſterior repudianda erit; Geta enim, non praecurrit ad Phormionem, ſed una cum Phaedria ad eum viſit.

30 *Numquid eſt, quod opera mea*] Ex *numquid*, & ex *quod d* eliditur: *mea* & *nihil* monoſyllaba ſunt. FAERNUS. *Eſt* hic corripitur; non *Quid* & *Quod* eliduntur.

33 *Dicam in itinere*] Lege, *Dicam in itere.* Vide ad Heaut. II, 3, 30.

6 *Ad me profectam eſſe aiebant*] *Aiebant* diſſyllabum eſt, ut ſtet verſus. ſunt tamen complures libri, qui verſum hunc ea verborum collocatione habent, ut in dimetiendo nihil ſit difficultatis, *Ad me eſſe profectam aiebant.* nos tamen vulgatam ſequimur, ut antiquiſſimam. FAERNUS. Noſtri omnes *Profectam eſſe.* Recte. *Aibant* diſyllabon ſemper apud Noſtrum.

9 *Ubi id audiveras?*] Antiquiſſimi libri, & multi alii *audieras.* ſed & hoc modo penultima producenda. FAERNUS. Quattuor noſtri primarii, praeter alios, *Audiveras;* ſic pronuntiandum, ſic & ſcribendum.

igitur commorábare, ubi id audíueras?
mé detinuit mórbus. D. *unde? aut qui?* C. *rogas?*
s ipſaſt mórbus. ſet venisse eas
audiui ex naúta qui illas véxerat.
'd gnáto optigerit me ábſente, audiſtin, Chreme?
›d quidem me factum cónſili incertúm facit.
:anc cónditionem sí cui tulero extrário,
ícto aut unde mihi ſit, dicundum órdine eſt.
'ii fidelem eſſe aéque atque egomet ſúm mihi
: ille ſi me aliénus adfiném volet,
:, dum intercédet familiáritas:
r'uerit me, plús quam opus eſt ſcitó ſciet.
que, ne uxor áliqua hoc reſciſcát mea:
'i ſit, ut me excútiam atque egrediár domo,
at: nam ego meórum ſolus ſúm meus.
ita éſſe: et iſtaec mihi res ſollicitúdiniſt:
déſetiſcar úſque adeo experírier,
tibi id quod póllicitus ſum effécero.

›*d quidem me factum*] Ar- : *quod d* elidi, ut brevi re- ea ſyllaba, primus pes ſit us. FAERNUS. Immo *Qui-* paſſim, ultimam corripit.

'*ebam: ille ſi me alienus*] Bembino lego *ſcibam:* ita ıne ulla difficultate proce- ERNUS. Noſtri *Sciebam*; ·mbino hic colligas, recte ſe, qui in ceteris locis, ubi ıbinus fallit, ex metri lege contraximus.

i me excutiam] O. I. s. *ut.* US. Et noſtri omnes *Ut.*

que defetiſcar usque ego ex- Maxima quidem pars li- ta habet, ut in lectione vul- ·d Bembinus ita, *Neque tiſcar umquam experirier,* ·e non poteſt, niſi τὸ *adeo,* a ſit dictio hujus verſus: ıodum & in libro Terentii ſcripto inveni eam collocatam, & apud Priſcianum libro decimo hunc locum citantem. ita etiam Paulus Manutius impreſſit. nos tamen le- ctionem libri Bembini, ut antiquiſ- ſimam malumus, ſuſtentantes ver- ſum, vel eliſione *r*, ex *defetiſcar*, vel *e*, ex *experirier*. FAERNUS.

Neque adeo defetiſcar umquam experirier.

Sic dedit Faernus; ſed eliſiones iſtae, quas ſuggerit, indignae ſunt Terentio. Noſtri, ad verſum ſal- tem, commodius,

Neque defetiſcar umquam ego ex- peririer.

Sed bis hunc citat locum Priſcia- nus p. 889. & 1147; atque ibi, tam in editis quam ſcriptis, ſic exhi- betur;

Neque defetiſcar usque adeo expe- ririer.

Recte. *Usque adeo donec:* ut And. IV, 1, 38.

Suadere, orare; usque adeo donec perpulit.

ACTUS IV. SCAENA II.

GETA.

EGO hóminem callidiórem vidi néminem,
Quam Phórmionem. vénio ad hominem, ut dicerem
Argéntum opus eſſe, et id quo pacto fieret.
Vix dúm dimidium díxeram, intelléxerat:
Gaudébat: me laudábat: quaerebát ſenem:
Dis grátias agébat, tempus ſibi dari,
Ubi Phaédriaï oſténderet nihiló minus
Amícum ſe eſſe, quam Antiphoni. hominem ad forum
Juſſi ópperiri: eo me éſſe adducturúm ſenem.
Set eccum ipſum. qui eſt ultérior? attat Phaédriae
Pater vénit. ſet quid pértimui autem bélua?
An quía, quos fallam, pro úno duo ſunt mihi dati?
Commódius eſſe opinor duplici ſpe útier.
Petam hínc unde a primo inſtitui: is ſi dat, ſat eſt:

3 *Argento opus eſſe*] In Bembino legitur *argentum*, quod non diſplicet: antiqui enim *opus eſſe* etiam cum accuſativo jungebant. FAERNUS. Noſtri *Argento.*

7 *Ubi Phaedriae ſe oſtenderet nihilo minus Amicum eſſe, quam Antiphoni: hominem ad forum*] Alter ex his verſus vitio quodam laborat, quod per te ipſe deprehendes. Codex Regius habet, *Amicum ſe eſſe;* etſi in priore colo *Se* habuerit. Repone,

Ubi Phaedriaï oſtenderet nihilo minus
Amicum ſe eſſe, quam Antiphoni: hominem ad forum.

Phaedriaï, ut ſupra *Cliniaï*, *Hoſpitaï.*

10 *Quis eſt ulterior?*] Corrige, *Qui eſt ulterior?* vel fortaſſe, *Qui iſte ulterior?*

11 *Pater venit*] Ex *pater r* debet elidi. FAERNUS. Id ſolemne eſt in primo verſus pede.

15 *Si ab hoc nihil fiat*] Liber Bembinus, *ſi ab eo.* & praeterea, & hic liber & omnes alii, *nihil fiet* habent. FAERNUS. *Fiet* noſtri omnes; iidem tamen *Hoc.*

1 *Exſpecto quam mox recipiat hoc ſeſe Geta*]. Tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus non habent, τὸ *hoc*, nec Donatus. FAERNUS. Etiam noſtri neſciunt illud *Hoc.*

2 *Sed patruum cum patre video*] O. l. s. *Sed patruum video cum patre.* quae collocatio meliorem efficit numerum. FAERNUS. Sic & noſtri.

4 *Adibo hoſce: o noſter Chreme.* CH. *ſalve Geta*] Liber Bembinus ita habet, *O ſalve noſter Chreme.* quod ſi recipimus, oportebit primam hujus verſus ſyllabam praecedenti applicare, & vel ex *noſter r* elidere, vel in *Chreme*, poſteriorem corripere; ita etiam numerus erit melior. nam in vulgata lectione, duo medii pedes ſinguli, ex integris conſtant partibus orationis; quod in ſenariis, & heroicis verſibus vitioſum eſſe, auctor eſt Gel-

; *ab eó nil fiet, tum húnc adoriar hóſpitem.*

Actus IV. Scaena III.

Antipho. Geta. Chremes. Demipho.

. *EXSPECTO, quam mox récipiat ſeſé Geta.*
et pátruum video cúm patre adſtantem. eí mihi,
Quam timeo, aduentus hújus quo inpellát patrem.
. *Adibo: o ſalue, nóſter Chreme.* C. *ſalué, Geta.*
. *Venire ſaluum vólupeſt.* D. *credo.* G. *quid agitur?*
. *Multa áduenienti, ut fit, noua hic complúria.*
. *Ita. de 'Antiphone audíſtin quae facta?* C. *ómnia.*
. *Tun dixeras huic? fácinus indignúm, Chreme,*
ic circumiri? D. *id cum hóc agébam cómmodum.*
. *Nam hercle égo quoque id quidem ágitans mecum ſédulo,*
nuéni, opinor, rémedium huic rei. C. *quid, Geta?*

us lib. XVIII. cap. ultimo. FAERNUS.

Adibo hoſce. o ſalve noſter Chreme. Salve Geta.

Ic a Faerno eſt ex Bembino. Sed olle illud *Hoſce*, & repone,

Adibo: o ſalve noſter Chreme: ſalve Geta.

Adibo abſolute, ut Eun. III, 2, 8.

Adibo. atque adſimulabo, quaſi nunc exeam.

delph. III, 4. 14.

Adibo, ſalvere Hegionem plurimum Jubeo.

: ita ſaepe alibi. Noſtri omnes ſic abent,

Adibo hoſce: o noſtér Chrémes. Salve Geta:

a quo hoc primum peccatur, quod eta Chremetem ſalvere non jubet; einde, id quod ex Gellio notat 'aernus, medios duos pedes *Noſter Chremes* ex integris verbis conſtae, id vitioſe fieri metrici olim animdverterunt; nempe quia tum neeſſe eſt, ut ſyllabae ultimae acuanır, contra Latinae linguae indoem.

9 *Cum hoc id agebam commodum*] O. l. s. *id cum hoc a. c.* FAERNUS. Sic & omnes noſtri.

10 *Nam hercle ego quoque id quidem mecum agitans ſedulo*] Soli libri Vaticanus, & Victorianus, & Baſilicanus ita habent, ut in lectione vulgata. at vero omnes alii, & in iis Bembinus, ſine τὸ *quidem*, hoc modo,

Nam hercle ego quoque id agitans mecum ſedulo;

qua lectione admiſſa, non fiet colliſio in *nam hercle*. FAERNUS.

Nam hercle ego quoque id agitans mecum ſedulo.

Sic dedit Faernus; ſed in *Nam hercle* neceſſario fit colliſio; Ergo recte, quod & noſtri omnes, recentiore uno excepto,

Nam hercle ego quoque id quidem agitans mecum ſedulo.

11 DE. *quid Geta?*] Haec verba Chremeti liber Bembinus aſcribit, duo ſequentia Demiphoni. FAERNUS.

Recte hoc Bembinus; & idcirco, quod omiſit Faernus, in Textum

D. *Quod rémedium?* G. *ut abii ábs te, ſit forte óbviam*
Mihi Phórmio. C. *qui Phórmio?* G. *is qui iſtám.* C. *ſcio.*
G. *Viſum éſt mi, ut eius temptárem prius ſenténtiam.*
Prendo hóminem ſolum: cúr non, inquam, Phórmio,
Vidémus, inter nós haec potius cúm bona
Ut cómponantur grátia, quam cúm mala?
Erus líberalis éſt et fugitans lítium:
Nam céteri quidem hércle amici omnés modo
Uno óre auctores fuére, ut praecipitem háuc daret.
A. *Quid hic coéptat, aut quo evádet hodie?* G. *an légibus*
Datúrum poenas dices, ſi illam eiécerit?
Iam id éxploratumſt: heia ſudabís ſatis,
Si cum illo inceptas hómine: ea eloquéntia eſt.
Verúm pono eſſe víctum eum: at tandém tamen
Non cápitis ei res ágitur, ſet pecúniae.
Poſtquam hóminem his verbis ſéntio mollírier;
Solí ſumus nunc, inquam, hic: eho, quid vís dari
Tibi ín manum, erus ut hís deſiſtat lítibus:

recepimus. Prior reſpondet Chremes, cujus major res agitur, & propior cura ac ſollicitudo eſt.

24 *Viſum eſt mihi, ut ejus témptarém ſententiam*] Codex noſter veterrimus pro *Eius* habet *Prius;* alter 900 annorum *Prius ejus:* Tertius *Ejus pertemptarem.* Certe illud *Témptarém*, pes moloſſus cum duplice accentu, dehoneſtat hunc verſum. Repono,

Viſum éſt mi, ut ejus temptárem prius ſenténtiam.

Ovid. Metam. I, 190. *Cuncta prius temptata.*

16 *Vides, inter vos ſic haec potius cum bona*] Non placet illud *Sic;* ab aliquot libris abeſt; in aliis *Si.* Praeterea in multis eſt *Nos*, non *Vos;* & ſic olim Eugraphius, qui ita παραφράζει *Ut haec componamus.* Repono,

Videmus, inter nos haec potius cum bona
Ut componantur gratia, quam cum mala.

Certe cum *Inter nos*, vel *Inter vos* dicit, utriusque partis officium notat, non unius tantum. Quare aut *Videmus inter nos* lege, aut *Videtis inter vos.* Apud Priſcianum tamen p. 1103. *Vides inter vos.*

25 *Verum pone eſſe victum eum*] Idem liber *pono;* quaſi diceret, concedo. FAERNUS. Noſtri omnes, *Pone.*

26 *Non capitis ejus res agitur, ſed pecuniae*] In ſcandendo verſu, *ejus* monoſyllabum eſt; quae licentia vitaretur, ſi legeretur, ut in contextu libri Victoriani,

Non capitis ejus agitur, ſed pecuniae.

aut ut in Bembino, *non capis.* quod forte procedit pro *capitis*, ſicut antiqui, *lapis* dixerunt in genitivo. FAERNUS.

Nihil opus eſt iſtis: *Ejus* monoſyllabon eſt, ſaepius fere quam diſyllabon. Potius tamen legendum eſt, ut in veteri codice apud Guyetum.

Haec hinc faceſſat, tú moleſtus né ſies.
A. *Satin illi di ſunt própitii?* G. *nam ſát ſcio,*
Si tu áliquam partem aequi bonique díxeris,
Ut eſt ílle bonus vir, tría non commutábitis
Verba hódie inter vos. D. *quis te iſtaec iuſſit loqui?*
C. *Immó non pótuit mélius peruenírier*
Eo quó nos volumus. A. *óccidi.* C. *perge éloqui.*
G. *A prímo homo inſaníbat.* D. *cedo, quid póſtulat?*
G. *Quid? nímium quantum.* C. *quántum? dic.* G. *ſiquis daret*
Taléntum magnum. D. *immó malum hercle: ut nil pudet?*
G. *Quod díxi adeo eii: quaéſo, quid ſi filiam*
Suam únicam locáre? parui réttulit
Non ſúſcepiſſe: inuénta eſt quae dotém petat.
Ut ad paúca redeam, ac mittam illius inéptias:
Haec dénique eius fuít poſtrema orátio:
Ego, ínquit, iam a princípio amici filiam,
Ita ut aéquom fuerat, vólui uxorem dúcere.

Non capitis ei res agitur, ſed pecuniae.

28 *Soli ſumus nunc inquam: eho dic quid velis dari*] In o. l. s. *nunc hic inquam* legitur; in aliquibus non eſt verbum *dic*, inter quos eſt Bembinus, qui etiam pro *velis*, *vis* habet, ut verſus expoſcit. ita legendum,

Soli ſumus nunc hic, inquam; eho, quid vis dari.

FAERNUS.

Soli ſumus nunc hic, inquam: eho, quid vis dari.

Miror in omnibus Faerni libris *Hic inquam* fuiſſe, cum in noſtris ſit univerſis *Inquam hic:* atque id recte, ut *Inquam* ſit in ictu. Noſtri tamen mox mendoſe, *Dic quid velis dari tibi in manum.*

29 *Tibi in manum, út erus his deſiſtat litibus*] Ne *Erus* extra ictum penitus abſcondatur, repone,

Tibi in manum, érus ut his deſiſtat litibus.

33 *Ut ille eſt bonus vir*] O. l. s. habent, *ut eſt ille:* In dimetiendo verſu ex *eſt s* elidetur, ut in prima ſede ſit anapaeſtus. FAERNUS. Codex C. C. & alter e Meadianis, *Ut ille eſt.*

38 *Quid? nimium, quantum libuit.* C. *dic.* G. *ſiquis daret*] Codex 900 annorum *Quantum voluit;* et *Libuit* pro varia lectione inter lineas. Hinc colliges utrumque addititium eſſe: Lege, quod jam ab aliis occupatum eſt,

G. *Quid? nimium quantum.* C. *Quantum? dic.* G. *Siquis daret.*

Sic olim legebat Celſus Grammaticus apud Chariſium p. 185. *Nimium quantum: Terentius in Phormione. Ubi Celſus pronunciat; uti* Immane quantum, Incredibile quantum. *Licet quidam ſic legant, inquit, ut* Nimium *ſervus dicat,* Quantum *vero ſenes: ſed ſententiam non intellegunt.*

39 CH. *Immo malum hercle*] Hoc cum libris noſtris Demiphoni tribue, ut & illud ſuperius, *Cedo quid*

Nam mihi venibat in mentem eius incómmodi,
In ſéruitutem paúperem ad ditém dari.
Set mi ópus erat, ut apérte tibi nunc fábuler,
Aliquántulum quae adférret qui diſſóluerem
Quae débeo: et etiám nunc, ſi volt Démipho
Dare quántum ab hac accípio, quae ſponſáſt mihi;
Nullám mihi malim, quam iſtanc uxorém dari.
A. *Utrúm ſtultitia fácere ego hunc an málitia*
Dicám, ſcientem an inprudentem, incértus ſum.
D. *Quid, ſi ánimam debet?* G. *áger oppoſituſt pígnori*
Ob décem mnas, inquit. D. *áge, age, iam ducát: dabo.*
G. *Aedículae item ſunt ób decem alias.* D. *oiei,*
Nimiúmſt. G. *ne clama: pétito illaſce a mé decem.*
G. *Uxóri emunda ancíllaſt: tum autem plúſcula*
Supelléctile opus eſt: ópus eſt ſumptu ad núptias:

poſtulat? Convenit illum exclamare, quippe qui de ſuo ſolvendum ſore credebat.

47 *Nam mihi veniebat in mentem ejus incommodum, In ſervitutem pauperem ad ditem dari*] Non procedit oratio. *Ejus* hic eſt, Phanii virginis; conſequens ergo erat, ut *Eam* dari diceret, non generali ſententia *Pauperem*. Repone,

Nam mihi venibat in mentem ejus incommodi;

hoc eſt, *Id incommodum in mentem veniebat*. Ita ſupra I, 3, 2. *Ubi in mentem ejus adventi venit:* ubi Donatus: *Sic veteres genitivo caſu proferebant; ut Cicero: Fac tibi paternae legis Acilias veniat in mentem. Venibat*, ut ſupra v. 37. *Inſanibat.*

57 *Ob decem minas, inquit*] Repone,

Ob décem mnas, inquit; ut Graeci μνᾶς.

Ita ſaepe apud Plautum pronuntiatur.

58 DE. *hoi, hui*] Liber Bembinus; *ei, oi:* quam lectionem ſequimur. FAERNUS. Noſtri perperam *Hui*. Vide ad Heaut. I, 3, 31.

59 *Petito haſce a me decem*] Repone verſus gratia,

Petito illaſce a me decem.

60 *Tum autem pluſcula ſupellectile opus eſt*] Tò *autem* nullus habet liber ſcriptus, nec Priſcianus hunc locum citans, ſed nec verſus admittit. FAERNUS.

Uxori emenda ancillulaſt: tum pluſcula.

Quid hoc eſt, quod nullus apud Faernum liber *Autem* habuerit, noſtri habeant univerſi? Et quidem melius, ſi cum codice Petrenſi, *Ancilla* hic legatur,

Uxori emenda ancillaſt: tum autem pluſcula.

And. I, 5, 34. *Tum autem hoc timet, Ne deſerás ſe.* Eun. II, 3, 11. *Tum autem qui illum flocci fecerim.* Omittit tamen Priſcian. p. 611.

62 *His rebus ſane pone inquit decem minas*] Hic verſus enervis & elumbis incedit. Noſtri omnes *Pone ſane*. A duobus abeſt *Minas*. Repone,

His rebus alias pone ſane, inquit, decem.

63 *Sexentas proinde potius ſcribito jam mihi dicas*] Nec in libro

ſ rébus alias póne ſane, *inquít*, *decem.*
Seſcéntas proinde ſcribito iam mihi dicas:
l do: ínpuratus me ille ut etiam irrídeat?
Quaeſo, égo dabo, quiéſce: tu modo filius
c ut íllam ducat, *nós quam volumus.* A. *ei mihi:*
ta, óccidiſti mé tuis falláciis.
Mea caúſa eiicitur: me hóc eſt aequom amíttere.
Quantúm poteſt me cértiorem, *inquít*, *face:*
illám dant, *hanc ut míttam: ne incertús ſiem:*
m illí mihi dotem iám conſtituerúnt dare.
Iam accipiat: illis répudium renúntiet:
nc dúcat. D. *quae quidem ílli res vortát male.*
Oppórtune adeo argéntum nunc mecum áttuli,
uctúm, *quem Lemni uxóris reddunt praédia:*
le ſúmam: uxori, *tíbi opus eſſe*, *díxero.*

nbino, nec in Victoriano, nec m in quibusdam libris ſcriptis iati eſt *τὸ potius*, quod & ver- incommodum eſt. & praeterea omnibus antiquiſſimis ſcriptum *ſeſcentas* per *s.* FAERNUS. ſtri *Perinde*, vel *Proinde potius;* quod ab uno abſit *Potius.*

8 *Aequum eſt amittere*] Ex o. & Donato ita colloca, *eſt ae- m.* FAERNUS. Sic & noſtri.

9 *Quantum potes*] Liber Bem- us *poteſt:* quae duae ſunt par- orationis, *pote* et *eſt*, ut ſit ſen- tam celeriter, quantum pote me certiorem fac. FAERNUS. tri *Potes.* Sed recte *Poteſt.* Vi- Adelph. IV, 6, 66.

o *Hanc ut omittam*] Bembinus, liqui alii libri *mittam.* FAER- S. Noſtri omnes *Mittam.*

2 *Jam accipiet*] Omnes fere , *jam accipiat.* ita & Bembi- & Victorianus & Baſilicanus. ERNUS. Meliores noſtri *Ac- at.*

4 *Nunc argentum mecum attuli*] nero meliore collocantur haec a in aliquot libris ſcriptis, & ato: *nunc mecum argentum a.* At in Bembino, *argentum nunc me- cum a.* licet deinde annotata ſit in- verſio. FAERNUS.

Opportune adeo nunc mecum ar- gentum attuli.

Noſtri fere omnes *Argentum me- cum:* quare placet qui in Bembino eſt ordo,

Opportune adeo argentum nunc mecum attuli.

76 *Id ſumam*] Sic & Donatus; ſed liber Bembinus *inde ſumam*, prima autem hujus verſus ſyllaba praecedentis fini applicabitur. FAERNUS.

Noſtri omnes *Id*, ſed perperam. Si *Id* legis, totum id quod a Lemno attulit triginta minae erant: Si *Inde*, e multo majore ſumma ſumit minas triginta. Quin & Donatus, ſi animum attendas, legebat *Inde. Id ſumam; non fructum, ſed argen- tum.* Sic hodie editum: ſed, niſi *Inde* ſcripſeris, putidiſſima annota- tio eſt. Quis enim dubitaverit, non conjungi *Id fructum?* Ceterum pri- ma hic ſyllaba non priori verſui ap- plicanda eſt, ſed primi pedis licen- tia *Inde* corripitur.

Actus IV. Scaena IV.

Antipho. Geta.

A. *GETA.* G. *hém.* A. *quid egiſti?* G. *émunxi argentó*
ſenes.
A. *Satin éſt id?* G. *neſcio hércle, tantum iúſſus ſum.*
A. *Eho, vérbero, aliud mihi reſpondes ác rogo?*
G. *Quid érgo narras?* A. *quid ego narrem? operá tua*
Ad réſtim mi quidem rés redit planiſſume.
Ut té quidem omnes, dí deae, ſuperi, ínferi,
Malís exemplis pérdant! em, ſi quíd velis,
Huic mándes, qui te ad ſcópulum e tranquillo aúferat.
Quid minus utibile fuit, quam hoc ulcus tángere
Aut nóminare uxórem? iniecta eſt ſpés patri
Poſſe illam extrudi. cédo nunc porro, Phórmio
Dotém ſi accipiet, úxor ducenda eſt dómum,

1 *Emunxi argento ſenes*] Nonius in v. Emungi, & rurſus v. Emungere *Senem* habet.

2 *Satin id eſt?*] Meliores noſtri magno numero, *Satin éſt id?* Recte. Mox v. 5. lege *Redit* pro *Rediit*, & ſic Priſc. p. 757.

6 *Ut te quidem omnes dii deaeque, ſuperi, inferi*] Dele illud *Que*, quod, cum verſui tum elegantiae inimicum eſt. Si ultima, certe & priora, per aſyndeton dici debent. Et ſic codex vetus apud Guyetum, qui tamen hunc cum ſequentibus duobus pro ſpuriis ablegat. Quae haec veſania eſt? Apud Priſcianum p. 1141. & Chariſium p. 197. *Dii deaeque.*

8 *Qui te ad ſcopulum e tranquillo inferat*] Hic verſus nec eſt in libro Bembino, nec in Victoriano, nec Baſilicano, nec exponitur a Donato, nec ſane multum momenti ad ſenſum affert; & praeterea inuſitati, aut certe admodum rari generis eſt, quippe trochaicus dimeter hypercatalecticus. quibus omnibus adducti ſumus, ut eum ex libro noſtro deleremus, ut & Robertus Stephanus ante nos fecit. eum tamen verſum omnes alii habent libri ſcripti, ſed ita ut verba praecedentia, id eſt *Quod quidem recte curatum velis*, aut non habeant, aut fere addita extra contextum habeant. in quibus contextus hic fere fit, *Huic mandes, qui te ad ſcopulum e tranquillo inferat.* hoc item modo verſus eſſet ſenarius; ſed nos antiquiſſimam lectionem ſequimur. FAERNUS.

Verſus hic jam olim duplici colo claudebatur:

[*qui te ad ſcopulum e tranquillo auferat*
Huic mandes, ——
[*quod quidem recte curatum velis.*

In noſtris pleriſque utrumque eſt; ſed in his hoc prius venit, in aliis illud. unus ex Regiis poſterius hoc non habet: contra tres primas apud Faernum prius ignorant. Quaeritur jam, utrum ab Auctore ſit, utrum interpolatum. Faernus, & poſt eum plerique alii, prius hinc exulatum mittunt, poſterius adſciſcunt: in quo judicium eorum & acumen deſidero. Vix enim de-

id fiet? G. *non enim dúcet.* A. *noui. céterum*
n argéntum repetent, nóſtra cauſa ſcilicet
néruom potius íbit. G. *nihil eſt, 'Antipho,*
'n mále narrando póſſit deprauárier.
id quód boni eſt excérpis: dicis quód mali eſt.
ıi nunc contra iám: ſi argentum accéperit,
cenda eſt uxor, út ais: conceáó tibi:
tiúm quidem tandem ápparandis nuptiis,
:ándi, ſacrificándi dabitur paúlulum.
érea amici, quód polliciti ſúnt, dabunt:
e íſte reddet. A. *quámobrem? aut quid dicét?* G. *rogas?*
ıt rés poſt illa mónſtra euenerúnt mihi?
·óiit in aedis áter alienús canis:
ʒuís in impluuium décidit de téǵulis:
lína cecinit: interdixit háriolus:
ıſpex vetuit: ánte brumam autém noui

, quin olim huc traductus ſit in ;inem ex Adel. III, 3. duodevi- ıus verſus,

n, huic mandes, ſiquid recte *'um velis*, ut huic geminus & ıanus, *Em ſiquid velis, huic* *les*. Poſtea is, ut ſaepe eve- in textum ſe inſinuavit. Atque delphis quidem nihil illo me- ıptiuſve dici poteſt; hic nihil ilus aut inanius. Quid enim habet, quod non prius dictum *Si quid velis*, id ipſum eſt quod *d recte curatum velis*. Ergo abemus δὶς ταυτόν. Contra in o verba egregia, ſententia illu- , *Qui in ſcopulum e tranquillo* *'at*. Dixerat Geta III, 1, 15. *t habent principio: adhuc tran-* *ı res eſt*. Jure ergo hic Getae tur, qui ex tranquilliſſima re vas, ut putabat, turbas & in ciem eum conjecerit. *Auſe-* ut plerique omnes libri ha- , de tempeſtate & fluctu pro- lictum. Ovidius, Amor. II, 4.

feror ut rapida concita puppis
aqua,

ge *Ferat*: Plautus Merc. I, 2, 84.

Equidem jam cenſebam me eſſe in
terra atque in tuto loco;
Verum video me ad ſaxa ferri
ſaevis fluctibus.

Moſt. III, 1, 147.

Iterum jam ad unum ſaxum me
fluctus ferunt.

22 *Interea amici quod polliciti ſunt argentum dabunt*] Ex auctoritate libri Bembini & Victoriani, verſuſque ratione delentes dictionem *argentum*, legimus, *quod polliciti ſunt, dabunt*. FAERNUS. Noſtri plerique neſciunt illud *Argentum*.

23 *Id iſtis reddet*] Idem liber *inde iſte*. Vaticanus, & Victorianus, Baſilicanus, *id ille iſtis*. nobis placet antiquior lectio. FAERNUS. Noſtri fere omnes *Id ille iſtis*.

26 *Anguis per inpluvium decidit de tegulis*] Recte hic Guyetus rem geſſit, reponens *In inpluvium*. Plautus Amph. V, 1, 56.

Devolant angues jubati deorſum
in inpluvium duo.

Vide nos ad Eun. III, 5, 41.

28 *Aruſpex vetuit ante brumam aliquid novi Negoti incipere*] Antiquiſſimi libri non habent τὸ *aliquid*;

Negóti nihil incípere cauſa eſt ſóntica.
Haec fíent. A. *ut modo fiant.* G. *fíent: mé vide.*
Pater éxit: abi, dic éſſe argentum Phaédriae.

Actus IV. Scaena V.

Demipho. Geta. Chremes.

D. *QUIÉTUS eſto, inquam: égo curabo né quid verbórum duit.*
Hoc témere numquam amíttam ego a me, quín mihi teſtis ádhibeam:
Cui dém, quamobrem dem, cómmemorabo. G. *ut cáutus eſt, ubi níhil opuſt.*

ſed loco ejus *autem*. quod ſi admiſerimus, *Incipere* nomen erit: ut, *Scire tuum*. quaſi diceret, aruſpex vetuit inceptionem novi negotii. FAERNUS.

Aruſpex vetuit ante brumam autem novi
Negoti incipere, quae cauſaſt juſtiſſima.

Quicquid dicant illi antiquiſſimi, in hac conſtructione, illud *Autem* extra locum & ordinem ponitur. Noſtri tamen meliores ſummo conſenſu *Autem*: ex recentioribus duo *Aliquid*, unus *Autem aliquid*, alter *Autem quid*. Nempe huc adductum eſt *Aliquid* vel *Quid*, quia ſententia alloqui manca & mutila eſſet. Aut valde fallor aut magnum hic Magiſtrorum flagitium latet. Donatus ad locum: *Ante brumam autem*) *Irriſit homines Terentius, quibus religio ſit aggredi negotium aliquod diebus decreſcentibus.* Atqui non opus erat aruſpice, ut ſciret aliquis dies decreſcere. Ante brumam nihil magni negotii incipere, non ex aruſpicina fluxit, ſed alterius prorſus fuit ſuperſtitionis. Hoc poſito, videor mihi meo jure poſt *Vetuit* diſtinguere,

Gallina cecinit: interdixit hariolus:
Aruſpex vetuit:

Haec certe concinna ſunt, atque adeo non poſſunt non eſſe vera. Jam autem rite & ſuo ordine venit *Autem*, ſi hinc nova ſententia inchoetur, *Ante brumam autem*: modo ut iſta quae ſequuntur huc coaptari poſſint. Quidni & ego hariolus hic fiam? non a vero, ut opinor, longe abero. Repone,

Aruſpex vetuit: ante brumam autem novi
Negoti nihil incipere, cauſa eſt ſontica.

Cauſa ſontica, quia jam fere obſoletum erat, magiſtris non placuit, & pro interpretatione ſubſtituerunt *Juſtiſſima*. Idque ſatis perite. Feſtus: *Sonticum, juſtum; certum cum juſta cauſa; propter quod, quod eſt gerendum, agere deſiſtimus. Naevius,*

Sonticam cauſam eſſe oportet,
quamobrem perdas mulierem.

M. Porcius Cato De re A. Atil: Quid dicam cauſae extitiſſe? timiduſne ſis, an impedimento tibi cauſam ſonticam fuiſſe? Tibullus I, 9.

Parce precor tenero: non illi ſontica cauſa eſt.

Illud quoque animadverte, *Quae cauſaſt juſtiſſima*, in leges metricas peccare; quia *cauſaſt* pes quartus integro verbo fit. Vide Gellium XVIII, 15.

. *Atqui íta opus facto eſt, ét mature, dúm libido eadem haéc manet:*
Iam ſi álterà illaec mágis inſtabit, fórſitan nos reiciat.
. *Rem ipſám putaſti.* D. *dúc me ad eum ergo.* G. *nón moror.* C. *ubi hoc égeris,*
Tranſito ad ùxorém meam, ut conuéniat hanc prius quam hínc abit.
Dicát eam dare nos Phórmioni núptum, ne ſuſcénſeat:
Et mágis eſſe illum idóneum, ipſi qui sít familiárior:
Nos nóſtro officio nil degreſſos: quántum is voluerit dari,
Datum éſſe dotis. D. *quid tua, malum, id réfert?* C. *magni, Démipho.*

1 *Nequid verborum duint*] Lego *duit*: de ſolo enim Phormione eſt ſermo, ut ex inſequentibus patet. Et haec lectio ómnium antiquiſſimorum librorum. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Duit*.

3 *Quin mihi teſtés adhibeam, Cum dem*] Nimis hoc vapidum & ſenile est. *Numquam hoc a me amittam*, hoc eſt, *Numquam cuiquam hoc dabo; quin cum dem, teſtes adhibeam.* Duo ex noſtris *Cur dem*. Lege & diſtingue,

Hoc temere numquam amittam ego a me, quin mihi teſtis adhibeam:
Cui dem, quamobrem dem, commemorabo.

Cui dem, ut tam de homine, quam de negotio jusjurandum dare poſſit.

4 *At matura*] Omnes fere, & his antiqui libri, *& matura.* FAERNUS.

Noſtri plerique *At*, unus & alter *Et*. Lego,

Atqui ita opus factó eſt, & mature.

Matura & Propera, pro *Mature* & *Propere*, ſaepe hic ſe ingeſſerunt.

7 *Tranſito ad uxorem*] Addo pronomen *meam*, ex o. l. s. ita etiam ſenarii exigente ratione, in fine vero hujus verſus lego, *abit* ex eadem verſus ratione, & tribus antiquiſſimis libris. FAERNUS. Noſtri omnes & *Meam* & *Abit*.

9 *Et magis eſſe illum idoneúm, qui ipsi ſit familiarior*] Lege ex codice Academico,

Et magis eſſe illum idóneum, ipſi qui ſit familiarior,

10 *Nos noſtro officio nihil egreſſos*] Aliqui libri pro *egreſſos* habent *digreſſos*, & in iis eſt Victorianus & Bembinus, qui étiam pro *nihil* vel *nil*, quod in aliquibus eſt, habet *non*. ita legimus, *Nos noſtro officio non digreſſos;* utroque tamen modo ſtat verſus. FAERNUS.

Nos noſtro officio non digreſſos eſſe; quantum is voluerit,
Datum eſſe dotis.

Noſtri omnes *Nihil egreſſos: quantum.* Nullus agnoſcit illud *Eſſe*. Repono,

Nos noſtro officio nil degreſſos: quantum is voluerit dari,
Datum eſſe dotis.

Degreſſos officio; ut paſſim, *Decedere officio.* Plaut. Caſ. III, 5, 40.

Sciéns de via in ſemitám degrediar.

Dari autem abſorptum eſt a verbo ſequenti.

11 *Quid tua malum id refert?*] Arbitror in dimetiendo hoc verſu,

Negóti nihil incípere cauſa eſt ſóntica.
Haec fíent. A. *ut modo fiant.* G. *fient: mé vide.*
Pater éxit: abi, dic éſſe argentum Phaédriae.

Actus IV. Scaena V.

Demipho. Geta. Chremes.

D. *QUIETUS eſto, inquam: égo curabo né quid verborúm duit.*
Hoc témere numquam amíttam ego a me, quín mihi teſtis ádhibeam;
Cui dém, quamobrem dem, cómmemorabo. G. *ut caútus eſt, ubi níhil opuſt.*

ſed loco ejus *autem*. quod ſi admiſerimus, *Incipere* nomen erit: ut, *Scire tuum*. quaſi diceret, aruſpex vetuit inceptionem novi negotii. FAERNUS.

> *Aruſpex vetuit ante brumam autem novi*
> *Negoti incipere, quae cauſaſt juſtiſſima.*

Quicquid dicant illi antiquiſſimi, in hac conſtruƈtione, illud *Autem* extra locum & ordinem ponitur. Noſtri tamen meliores ſummo conſenſu *Autem*: ex recentioribus duo *Aliquid*, unus *Autem aliquid*, alter *Autem quid*. Nempe huc adduƈtum eſt *Aliquid* vel *Quid*, quia ſententia alloqui manca & mutila eſſet. Aut valde fallor aut magnum hic Magiſtrorum flagitium latet. Donatus ad locum: *Ante brumam autem*) *Irriſit homines Terentius, quibus religio ſit aggredi negotium aliquod diebus decreſcentibus.* Atqui non opus erat aruſpice, ut ſciret aliquis dies decreſcere. Ante brumam nihil magni negotii incipere, non ex aruſpicina fluxit, ſed alterius prorſus fuit ſuperſtitionis. Hoc poſito, videor mihi meo jure poſt *Vetuit* diſtinguere,

> *Gallina cecinit: interdixit hariolus:*
> *Aruſpex vetuit:*

Haec certe concinna ſunt, atque adeo non poſſunt non eſſe vera. Jam autem rite & ſuo ordine venit *Autem*, ſi hinc nova ſententia inchoetur, *Ante brumam autem*: modo ut iſta quae ſequuntur huc coaptari poſſint. Quidni & ego hariolus hic fiam? non a vero, ut opinor, longe abero. Repone,

> *Aruſpex vetuit: ante brumam autem novi*
> *Negoti nihil incipere, cauſa eſt ſontica.*

Cauſa ſontica, quia jam fere obſoletum erat, magiſtris non placuit, & pro interpretatione ſubſtituerunt *Juſtiſſima*. Idque ſatis perite. Feſtus: *Sonticum, juſtum; certum cum juſta cauſa; propter quod, quod eſt gerendum, agere deſiſtimus. Naevius,*

> *Sonticam cauſam eſſe oportet, quamobrem perdas mulierem.*

M. Porcius Cato De re A. Atili: Quid dicam cauſae extitiſſe? timiduſne ſis, an impedimento tibi cauſam ſonticam fuiſſe? Tibullus I, 9.

> *Parce precor tenero: non illi ſontica cauſa eſt.*

Illud quoque animadverte, *Quae cauſaſt juſtiſſima,* in leges metricas peccare; quia *cauſaſt* pes quartus integro verbo fit. Vide Gellium XVIII, 15.

mi auxilium petam?
vereor, era ne ób meum ſuaſum indigne iniuria ádficiatur:
:atrem aduleſcéntis facta haec tólerare audió violenter.
ím quae haec anus eſt, éxanimata a frátre quae egreſſáſt meo?
od ut fácerem egeſtas me impulit; cum ſcírem infirmas núptias
éſſe: ut id conſúlerem, interea víta ut in tutó foret.

bino tantum, *Ubi illas nunc*
: & verſus expoſcit. FAER-

bo. Ubi illas nunc egó re-
rire poſſim, cogito.
omnes, *Ubí ego illas nunc*
pone,
bo. Ubi égo illas nunc ïam
vrrire poſſim, cogito.
t cui conſilia] In eodem libro,
conſilia. verſus autem hos
inamus, ut ſint trochaici,
quidem tetrameter acatale-
quemadmodum & tertius
tus hujus ſcenae: ſecundus
demptis duabus dictionibus
mihi, quae non ſunt in libro
10, nec in multis aliis, di-
:atalecticus, hoc modo,
agam? quem mihi amicum
veniam miſera? aut quo con-
ia haec referam?
unde auxilium petam?
inus & Victorianus, *aut unde*
xilium petam? FAERNUS.
agam? quem mihi amicum in-
niam miſera? aut quo conſi-
haec referam?
unde auxilium petam?
'aeino. Sed noſtri univerſi
inveniam: & tres noſtri pri-
um aliis duobus, *Unde mihi.*
:,
agam? quem mi amicum
iſera inveniam, quo conſilia
ec referam, atque

Unde mi auxilium petam?

Dele prius *Aut*, & pro altero ſubſtitue *Atque.* Series & nexus orationis hic eſt, *Quem inveniam amicum, quo* (id eſt, cui amico) *conſilia referam; atque unde* (a quo amico) *auxilium petam? Quo, Unde, Hinc, Inde* ſaepe ad Perſonas referuntur, non ſemper ad res. Vide Servium ad Aen. 10. *Genus unde Latinum.*

3 *Indigne injuria afficiatur*] Idem liber Bembinus & aliqui alii *indigna* habent, ut ad injuriam referatur. FAERNUS.

Indigna injuria adficiatur. Sic e ſuo Bembino Faernus, ſemper ei libro addictior, quam par erat. noſtri omnes *Indigne*; & recte. Sic Heaut. III, 3, 4.

Facis adeo indigne injuriam illi,
qui non abſtineas manum.

5 *Nam quae haec eſt anus*] Aliqui libri, inter quos Bembinus & Baſilicanus, item Donatus, *nam quae haec anus eſt?* hic autem, & duo ſequentes verſus trochaici ſunt tetrametri catalectici. FAERNUS.

Nam quae haec anus eſt exanimata, a fratre quae egreſſaſt meo?

Prava diſtinctio eſt, quam ſic corrigas,

Nam quae haec anus eſt, exanimata a fratre quae egreſſaſt meo.

c. *Cérte edepol, niſi me ánimus fallit, aút parum proſpiciunt oculi,*
Meaé nutricem gnátae video. s. *néque ille inueſtigátur.* c. *quid ago?*
s. *Qui éius pater eſt* c. *ádeo? an maneo, dum haéc quae loquitur, mágis cognoſco?*
s. *Quód ſi eum nunc reperíre poſſim, nihil eſt quod vereár.* c. *eaſt ipſa.*
Cónloquar. s. *quis hic lóquitur?* c. *Sophrona.* s. *ét meum nomen nóminat?*
c. *Réſpice ad me.* s. *di óbſecro vos, éſtne hic Stilpho?* c. *nón.* s. *negas?*
c. *Cóncede hinc a fóribus paulum iſtórſum ſodes, Sóphrona.*

Exanimata egreſſaſt, ut Eun. IV, 3, 14.

Sed quid hoc, quod ſubito timida egreditur Pythias?

Noſtri quoque omnes *Haec anus eſt:* Recte: ut *Anus* in ictu ſit. Apud Servium ad Georg. IV, 445.

Nam quae eſt haec anus.

8 *Aut parum oculi proſpiciunt*] O. l. s. *aut parum proſpiciunt oculi.* quae collocatio verborum verſum efficit trochaicum acatalecticum, cujuſmodi ſunt tres ſequentes. FAERNUS. Ita & noſtri univerſi.

9 *Quid agam?*] Legimus ex libro Bembino, *quid ago?* FAERNUS. Noſtri omnes *Agam.* Placet *Ago*, ut mox *Adeo*, *Maneo.*

10 *Adeone, an maneo, dum ea quae loquitur*] Ex eodem libro, & ratione trochaici, *adeo, maneo, dum haec quae loquitur.* & eſt ordo, dum magis cognoſco, quae haec loquitur. FAERNUS.

Qui eſt ejús pater. Adeo? maneo? dum ea quae loquitur, magis cognoſco.

Sic in Faerni editione eſt: ſed apparet eum voluiſſe, *Haec quae loquitur*, ex Bembino; ut *Haec* ſit caſu recto ſingulari. Noſtri omnes *Ea*; ſed alterum rectius, ut infra V, 6, 6. *Num tu intellegis, hic quid narret?* Eun. V, 9, 7. *Audin tu, hic quid ait?* Porro omnes noſtri, *Adeon an maneo.* Lege, *Adeo an maneo;* neque hic Bembino auſculta. Plautus Aul. IV, 9, 20.

Quid agam? abeam an maneam? adeam an fugiam?

Curcul. IV, 4, 33.

Quid ego faciam? maneam an abeam?

Deinde pro *Qui eſt ejús pater*, noſtri omnes *Qui éſt pater ejus:* neutrum placet; quia *Pater* extra ictum ponitur. Repone,

Qui éjus páter eſt. Adeo? an maneo, dum haec quae loquitur magis cognoſco?

14 *Paululum iſtorſum*] Plerique l. s. ſed recentes habent *paulum*, ut & exigit verſus, qui eſt trochaicus catalecticus, ut duo praecedentes. Donatus videtur legiſſe, *paululum iſtoc.* FAERNUS.

Paululum iſtorſum. Sic & noſtri *Paululum;* ſed *Paulum* reponendum, verſu ipſo jubente. Ceterum quod Faernus ait, Donatum legiſſe *Paululum iſtoc*; ex his ejus verbis collegiſſe ſibi viſus eſt: *Nunc Iſtorſum adverbium eſt loci: aliàs nomen.* Quia *Iſtorſum* nuſquam nomen eſt, corrigebat illic *Iſtoc.* Sed fefellit virum acutiſſimum prava lectio:

Ne me iſtoc poſthac nómine appelláſſis. s. *quid? non óbſecro es*
Quem ſémper te eſſe dictitaſti? c. *'ſt.* s. *quid has metuis fores?*
c. *Conclúſam hic habeo uxórem ſaeuam. vérum iſtoc me nómine*
Eo pérperam olim díxi, ne vos fórte inprudentés foris
Effútiretis; átque id porro aliqua úxor mea reſcíſceret.
s. *Iſtóc pol nos te hic ínuenire míſerae numquam pótuimus.*
c. *Eho díc mihi, quid reí tibi eſt cum fámilia hac unde éxis?*
Ubi íllae? s. *miſeram me.* c. *hém, quid eſt? viuúntne?* s. *viuit gnáta.*
Matrem ípſam ex aegritúdine miſerám mors conſecúta eſt.

quippe veteres ibi Editiones, *Nunc Paululum adverbium eſt loci, aliàs nomen.* Atque hoc vere dicitur.

15 *Quid? non is obſecro es*] Tò *is* aliquot libri non habent, inter quos Bembinus. FAERNUS. A noſtris quoque abeſt *Is;* ſed iidem habent, *Non es, obſecro.* Perperam, niſi tollas *Quid*: tum bene habebit, *Non is obſecro es;* ut et apud Velium Longum eſt, p. 2213.

16 *Quem ſemper te eſſe dictitaſti?* CH. *ſt.*] Ex extrema ſyllaba dictionis *dictitaſti*, & particula *ſt*, cui ſonum vocalis aſpiro, facio ſpondeum, ut octonarius conſtet. FAERNUS.

Pro *St* Noſtri omnes *Eſt*. Sed Velius citat *St:* & ex *S* & *T* ſyllabam fieri notat; quare ſalvus eſt ſpondeus.

17 *Verum iſtoc de nomine, Eho perperam olim dixi*] Liber Bembinus primo habuit *iſtuc*, quod poſtea mutatum eſt in *iſtoc*, quemadmodum omnes alii libri habent: ſed lectio libri Victoriani mihi vehementiſſime placet, *verum iſtoc me nomine*, ut ſit ordo, verum dixi me iſtoc nomine. FAERNUS.

Iſtoc de nomine. Sic & noſtri omnes; ſed vera eſt libri Victoriani lectio, *Iſtoc me nomine*, & in textum recipienda. Sic paulo ante, *Ne me iſtoc nomine appellaſſis:* & ſupra II, 3, 45.

Neque mi cognatus fuit quiſquam iſtoc nomine.

20 s. *Hem iſtoc pol*] Auctoribus antiquiſſimis, libris Bembino & Vaticano, deleo particulam *hem*. FAERNUS. Noſtri *Hem* habent.

21 CH. *Eho, dic mihi, quid tibi rei eſt*] Tres antiquiſſimi libri, & Baſilicanus ita collocant, *quid rei tibi eſt*. verſus eſt tetrameter Iambicus catalecticus, ut ſequentes. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Rei tibi eſt*.

22 *Aut ubi illae ſunt?*] Ex ratione verſus, & fide omnium fere librorum, & in his Bembini, deleto τὸ *aut*, & in dimetiendo verſu corripito priorem ſyllabam in *illae*. FAERNUS.

Duo ex noſtris *Ubi illae?* nec *Aut*, neque *Sunt* agnoſcunt. Recte. Si cui tamen *Sunt* arrideat, is legat *Ubi illaec ſunt?* quo accentus in poſteriore ſyllaba rite fiat.

23 *Matrem ipſam ex aegritudine, miſeram mors conſecuta eſt*] O. fere l. s. & in iis Bembinus ita habent, *ex aegritudine hac.* quod exponemus, prae triſtitia, quod maritum ſuum invenire non poſſet. ſane Donatus exponit, *ex aegritudine*, in-

C. *Male factum.* S. *ego autem quae éſſem anus deſérta, egens, ignóta,*
Ut pótui, nuptum virginem locáui huic adulescénti,
Harúm qui eſt dominus aédium. C. *Antiphónine?* S. *iſti inquam ipſi.*
C. *Quid? duáſne is uxorés?* S. *au, obſecro, únam ille quidem hanc ſólam.*
C. *Quid illam álteram quae dícitur cognáta?* S. *haec ergóſt.* C. *quid ais?*
S. *Compóſito factúmſt, quó modo hanc amáns habere póſſet*

firmitate, ac morbo: quae expoſitio non quadrat ad hanc lectionem. FAERNUS.

Ne unus quidem ex tot noſtris, nec Edd. vett. habent *Hac.* Corrector, credo, Bembinus, verſus gratia addidit *Hoc,* quo tamen verſus aeque commode carere poteſt, ſententia commodius caret. Plautus Poen. Prol. v. 69 *Conjicitur ipſe in morbum ex aegritudine.*

25 *Ut potui virginem nuptum*] Omnes fere libri, praeter Bembinus, *nuptum virginem.* ita eſt Iambus in quarta. FAERNUS. Noſtri omnes *Nuptum virginem,* quod & verſus poſtulat.

26 *Harum qui eſt dominus aedium. Antiphonine? Em. iſti ipſi*] Verſus hic claudicat; *Em* enim ſine ſynaloepha ſtare nequit. Duo ex noſtris poſt *Antiphonine* addunt *Inquam:* tertius, qui ex Academicis eſt, ſic recte,

Harum qui eſt dominus aedium. Antiphonine? Iſti inquam ipſi.

27 *Unam quidem ille*] O. l. s. hunc ordinem verborum habent, *unam ille quidem.* FAERNUS.

Quid duaſne is uxores habet. Au, obſecro, unam ille quidem hanc ſolam.

Etiam noſtri *Ille quidem.* Verſus tamen ne hoc quidem pacto ſtare poteſt. Repone,

Quid duaſne is uxores? Au obſecro unam ille quidem hanc ſolam.

Habet, ex interpretatione inter lineas natum eſt.

28 *Quid illa altera quae dicitur cognata? s haec eſt*] Liber Bembinus, *quid illam alteram.* & ſubaudiendum eſt, nonne habet uxorem? vel aliquid tale. FAERNUS. Etiam noſter veterrimus, *Quid illam alteram.* Recte: non tamen ſubaudiendum, *Habet uxorem:* ſed ut ſupra III, 1, 15. *Quid eum?* & Heaut. V, 1, 77.

32 *Quicum volebam atque ut volebam conlocatam filiam*] Liber Bembinus, in hac parte mendoſus, habet *conlocatam amari:* nos legendum putamus, *conlocatam gnatam,* ut verius ſit Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, non tamen mutamus. ceterum pro *quicum,* idem liber, & Victorianus, & multi alii habent *quocum.* FAERNUS.

Quocum volebam, atque ut volebam, collocatam filiam. Sic dedit Faernus & verſu indignante, & ipſo, qui *Gnatam* ex conjectura maluit. *Quicum* noſtri, & Priſcianus p. 934. Hoc recte. Ceterum illud in Bembino notandum, pro *Filiam* poni *Amari,* nulla literarum ſimilitudine. Id mihi videtur a correctore metrico ortum, ut verſus ſup-

Sine dóte. C. *di voſtrám fidem, quam ſaépe forte témere*
Evéniunt quae non aúdeas optáre? offendi aduéniens
Quicúm volebam atque út volebam filiam locátam:
Quod nós ambo opere máxumo dabámus operam ut fieret.
[Sine noſtra cura maxima, ſua cura haec ſola fecit.]
S. *Nunc quíd opus facto ſít vide. pater ádulefcentis vénit:*
Eumque ánimo iniquo hoc óppido ferre áiunt. C. *nil periclíſt.*
Set pér deos atque hominés, meam eſſe hanc cáue reſcíſcat
quíſquam.
S. *Nemo éx me ſcíbit.* C. *ſéquere me: intus cétera audiémus.*

pleretur: cui rei fidem facit unus ex noſtris, a quo *Filiam* abeſt, nec ejus vice quicquam ſubſtituitur. Ex his indiciis ſic repono,

Quicum volebam atque ut volebam filiam locatam.

ut ſupra IV, 3, 40. *Quid ſi filiam Suam unicam locaret?* & hic v. 25. *Virginem locavi huic adoleſcenti.* Plautus Aul. II, 2, 51. *Nunc ſi filiam locaſſim meam tibi.* Apud Priſcianum tamen, *Collocatam filiam.*

33 *Dabamus ut fieret operam*] O. l. s. *dabamus operam ut fieret.* FAERNUS. Ita noſtri quoque omnes.

34 *Sine noſtra cura, maxima ſua cura haec ſola fecit*] Duo ex noſtris *Maxume.* Sed vide mecum, quid verſus hic intus, ſi excutias, habeat. *Haec ſola* eſt Sophrona. Hoc ſemel poſito, quod reliquum eſt, expende. Dixerat Chremes, *Quod nos ambo opere maxume:* nunc vero infert, *Sine noſtra cura.* Quomodo haec conſtant? An fieri quicquam poteſt *Opere maxume,* & idem tamen *Sine cura?* Deinde illud vide, *Haec ſola ſua cura maxuma.* Si Sophrona hoc *Sua cura* & providentia effecit, quomodo *forte temere* evenit? Quae vero iſta Sophronae *cura?* cui fors Antiphonem primo obtulit; reliquum vero Phormionis cura & aſtutia eſt actum. Nimirum hic verſus a mala manu eſt; Corrector aliquis illud *Quod nos,* quod ad priora refertur, poſt ſe aliquid quo referatur requirere putabat, & hunc benigne verſiculum de ſuo donabat. Ceterum diſtinctione mutata nihil hoc emblemate erit opus. *Offendi*, inquit, caſu ſponte & de improviſo factum, quod ego & frater maximopere diuque moliebamur, ut aliquando fieret.

35 *Nunc quid facto eſt opus, vide*] Liber Bembinus, & Victorianus, *nunc quid opus facto ſit vide.* appoſite ad rationem verſus. FAERNUS. Ex Meadianis alter *Sit;* ceteri perperam *Eſt.*

38 S. *Nemo ex me ſcibit.* CH. *ſequere me. cetera intus audies*] Ita Baſilicanus. verſus impeditus, & ut puto in omnibus libris mendoſus. liber Bembinus, & multi alii ita collocant, *intus cetera audies.* ita eſſet Iambicus tetrameter brachycatalecticus, vel forte trochaicus, non faciendo ſynaloepham, in *nemo ex.* ſane liber Bembinus habet *nemo ex me ſ.* FAERNUS.

Plerique noſtri cum Baſilicano faciunt, *Cetera intus audies:* tres cum Bembino, *Intus cetera audies.* Repone,

SO. *Nemo ex me ſcibit.* CH. *ſequere me: intus cetera audiemus.*

Audiemus; tam quae tu ex me, quam quae ex te ego audire cupimus.

Actus V. Scaena II.

Demipho. Geta.

D. *NOSTRÁPTE culpa fácimus, ut malis expediat éſſe:*
Dum nímium dici nós bonos ſtudémus et benignos.
Ita fúgias ne praetér caſam, quod aiunt. nonne id ſát erat,
Accípere ab illo iniúriam? etiam argéntumſt ultro obiéctum:
Ut ſít quí viuat, dum áliud aliquid flágiti conficiat.
G. *Planiſſime.* D. *iis nunc praémium eſt, qui récta praua fáciunt.*
G. *Veriſſime.* D. *ut ſtultiſſime quidem illi rem geſſerimus.*
G. *Modo ut hóc conſilio póſſiet diſcédi, ut iſtam dúcat.*

1 *Noſtrapte culpa facimus, ut malos expediat eſſe*] Tres noſtri veterrimi *Malis*. Recte. Vide ad Heaut. II, 4, 8. Notum illud Martialis:

Nobis non licet eſſe tam diſertis.

4 *Etiam argentum eſt ultro objectum ei*] Tò *ei* nullus habet l. s. quod nec ſenſui nec verſui neceſſarium eſt. FAERNUS. Etiam noſtri neſciunt illud *Ei*.

5 *Dum aliquid aliud*] Et Donatus, & libri Bembinus & Victorianus, *dum aliud aliquid*. FAERNUS. Noſtri omnes uno excepto *Aliquid aliud*. Nec verſus, nec ſententiae intereſt.

8 *Modo ut hoc conſilio poſſit*] *Poſſiet* exigit verſus; & ita eſt in libro Bembino. FAERNUS. Male noſtri *Poſſi*.

9 *Etiamne id dubiumſt?*] Lege ex uno Regio, *Etiam idne dubiumſt?* Vide ſupra II, 1, 8.

11 *Ut uxorem huc ejus adducam*] Recentiores fere libri non habent particulam *ut*; qua dempta, itaque collocatis verbis, ut in Bembino & nonnullis aliis eſt, *uxorem ejus huc adducam*, numeroſior verſus eſt, qui eſt Iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri. FAERNUS.

Omnes noſtri, duobus exceptis, *Ut uxorem*. Quod autem Faernus putat, *Ut* dempto, numeroſiorem fore verſum, tota via erravit. Nec ineptum hic, nec inutile *Ut* eſt, quod quidam putat. Hec. II, 2, 2.

Patrio animo victus faciam, ut tibi concedam;

Porro duo ex noſtris *Ejus huc*; ceteri *Huc ejus*: quod placet.

12 *Geta abi*] O. fere l. s. & in iis Bembinus, & Victorianus, *Tu Geta abi*. FAERNUS.

Sic & noſtri plerique *Tu*: ſed diſtinctio mutanda eſt; non *Abi, praenuntia*, ſed *Abi prae, nuntia*. Sic *I prae, ſequar*. Eun. III, 2, 40. *Abi prae, cura ut ſint domi parata*. Plautus Amph. I, 3, 45. *Abi prae, Soſia, Jam ego ſequar*.

15 *Verſuram ſolves*] Aliqui maluerunt *verſura ſolvis*. quod neſcio qua ratione fecerint, cum o. l. s. & Donatus habeant, *verſuram ſolves*. FAERNUS.

D. *Etiam idne dubiumſt?* G. *haut ſcio hercle, ut homóſt, an*
mutet ánimum.
D. *Hem, mútet autem?* G. *néſcio: verúm, ſi forte,*
dico.
D. *Ita fáciam, ut frater cénſuit, ut uxórem huc eius ad-*
dúcam:
Cum iſta út loquatur. tú, Geta, abi prae: núntia hanc
ventúram.
G. *Argéntum inuentumſt Phaédriae: de iúrgio ſilétur:*
Prouiſum eſt, ne in praeſéntia haec hinc ábeat: quid
nunc pórro?
Quid fiet? in eodem haéſitas luto: vorſura ſóluis:
Praeſéns quod fuerat, in diem malum ábiit: plagae
créſcunt,
Niſi próſpicis. nunc hinc domum ibo; ac Phánium edocébo
Nequid vereatur Naúſtratam, neque eius oratiónem.

Quid fiet? in eodem luto haeſitas:
vorſuram ſolves,
Geta: praeſens quod fuerat malum, in diem abiit: plagae
creſcunt.

Immo certa ratione faciunt, qui malunt *Vorſura ſolvis.* Res jam nota eſt, Salmaſii induſtria & Frederici Grenovii. Cicero ad Atticum V, 15. *Ut verear, ne illud, quod tecum permutavi, verſura mihi ſolvendum ſit.* Verſura ſolvit, qui, ut vetus debitum expungat, novum contrahit: ut Geta hic unam culpam in nuptiis herilis filii admiſſam, novis in Phaedriae fidicina fallaciis differt, & in praeſens evadit. Ceterum duo ex codicibus noſtris non habent *Geta*. Repono,

Quid fiet? in eodem haeſitas luto:
verſura ſolvis:
Praeſens quod fuerat, in diem
malum abiit: plagae creſcunt.

18 *Nequid vereatur Phormionem, aut eius orationem*] Hic verſus jam a ſaeculo crucem interpretibus fixit. Quid enim Phanium vereretur *Phormionem*, qui ei & marito amiciſſimus erat, & nuptiarum inventor, inceptor, perfector? Quid *ejus orationem*; qui poſtea ad eam non aditurus erat, ſed domi cum Phaedria potaturus? Sola Nauſiſtrata erat, quae id nuntium de repudio ad Phanium portatura erat; idque Geta praeſente conſtitutum eſt. His ergo rebus offenſus Guyetus, verſum, ut ſelet, in morboniam mittit. Tu repone,

Nequid vereatur Nauſtratam ne-
que ejus orationem.

Nauſtrata eadem eſt, quae poſtea *Nauſiſtrata* dicitur. Sic *Naucrates* idem qui *Nauſicrates*; *Sopater* qui *Soſipater*. Brevius dicebant, qui familiarius. Id enim animadvertes, cum de abſente hic loquitur Geta, *Nauſtratam* vocat; poſtea qui praeſentem alloquuntur, *Naúſiſtratam*; hoc enim majoris dignitatis, & magis ad primariae féminae faſtum ac ſupercilium. Sic in Hecyra I, 2. eadem mulier & *Philotis* & *Philotium* appellatur: in Ciſtell. II, 3. Idem ſervus *Lampadiſcus* & *Lampadio*. Ceterum qui hoc neſciebant Librarii, etiam hic, ut poſtea, *Nauſiſtratam* ſcripſerant.

Actus V. Scaena III.

Demipho. Nausistrata. Chremes.

D. *AGEDUM, út ſoles, Nauſiſtrata: fac illa ùt placetur nóbis*
Ut ſuá voluntate íd quod eſt faciúndum faciat. N. *fáciam.*
D. *Paritér nunc opera me ádiuuas, ac ré dudum opitulàta es.*
N. *Factúm volo: ac pol minus queo viri cúlpa, quam me dignumſt.*
D. *Quid aútem?* N. *quia pol meí patris bene párta indiligénter*
Tutátur: nam ex iis praédiis talénta argenti bina
Capiébat ſtatim: hem vír viro quid praeſtat? D. *bina quaéſo?*
N. *Ac rébus viliòribus, tamén duo talénta.* D. *hui.*
N. *Quid haéc videntur?* D. *ſcilicet.* N. *virúm me natum vellem:*

quod cum metri ratio non admitteret, correctores *Phormionem* ejus loco ſubſtituerunt.

1 *Fac ut illa placetur nobis*] O. l. s. *fac illa ut p. n.* quod meliorem efficit numerum. FAERNUS. Ita & noſtri omnes.

3 *Ac dudum re opitulata es*] Libri Bembinus, & Victorianus, *ac re dudum*. FAERNUS.

Noſtri, excepto uno, *Dudum re.* Et, duobus exceptis, omnes cum Edd. vett. *Adjuvas*, non, ut Faernus dedit, *Adjuves.* Recte: Dixerat enim illa, *Faciam.* Non igitur ultra rogat Demipho, ſed gratias agit, agnoſcendo beneficium.

Pariter nunc opera me adjuvas,
ac re dudum opitulata es,

7 *Statim capiebat: hem, vir viro quid praeſtat?* DE. *bina quaeſo?*] Tò *hem* non habebat liber Bembinus, congruenter ad rationem verſus: poſtea ſuperadditum eſt. pro *bina* autem, habet *binam.* FAERNUS.

Hem noſtri omnes habent: quod cum verſum ſtrangularet, corrector ille metricus e textu ejecit. Atqui tantum ſententiae confert, quantum verſui officit. Reponendum erat,

Capiebat ſtatim. hem vir viro
quid praeſtat? Bina quaeſo?

Invertebat aliquis verba, qui *Statim* putabat prima correpta eſſe. Atqui cum conſtanter, perpetuo, ſingulis annis, ut hic, ſignificat, primam producit. Nonius Marcellus: *Statim producta prima ſyllaba, a ſtando, perſeveranter & aequaliter ſignificat; Terentius; Bina talenta capiebat ſtatim.* Idem tamen v. *Capere* habet, *Statim capiebat.* Ceterum *Bina* noſtri omnes, non *Binam.*

8 *Ac rebus vilioribus multo, tamen talenta bina* D. *hui*] Poteſt hic verſus ſuſtentari, ut ſit iambicus tetrameter catalecticus, ut ceteri, hoc modo; ut eliſo ex *vilioribus s.* ex *tamen n*, in quarta ſede ſit anapaeſtus, in quinta dactylus. FAERNUS.

Ac rebus vilioribus multo tamen
talenta bina.

Ego oſtenderem. D. *certó ſcio.* N. *quo pácto.* D. *parce ſódes,*
Ut póſſis cum illa; né adoleſcens múlier te fátiget.
N. *Faciam, út iubès: ſet meúm virum abs te exire video.* C. *ehem, Démipho,*
Iam illi datum eſt argéntum? D. *curaui ilico. nollém datum.*
Ei, video uxorem: paéne plus quam ſát erat. D. *cur nollés, Chreme?*
C. *Iam récte.* D. *quid tu? ecquid locútus cum iſta es, quamobrem hanc dúcimus?*
C. *Tranſégi.* D. *quid ait tándem?* C. *abduci nón póteſt.* D. *qui nón poteſt?*
C. *Quia utérque utrique eſt córdi.* D. *quid iſtuc nóſtra?* C. *magni: praéter haec,*
Cognátam comperi éſſe nobis. D. *quid? deliras.* C. *sic erit:*
Non témere dico: rédii mecum in mémoriam. D. *ſatin ſánus es?*

Hui. Quicquid agat Faernus, vitioſus manet verſus: nam ex metri lege *oribus* tribrachus eſſe debuit, non dactylus. Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Duo talenta*, non *Talenta bina*. Repone,

Ac rebus vilioribus tamen duo talenta. Hui.

Satis eſt ad ſententiam, ſi res viliores erant: ut *multo* eſſent viliores, nihil opus.

9 *Virum me natam vellem*] Liber Bembinus *natum*, quod non diſplicet. FAERNUS.

Recte habet Bembinus codex *Natum*; & ſic a prima manu noſter ille 900 annorum. *Virum natam* ſoloecon eſt, & ſibi ipſum repugnat. In textum ergo, quod veritus eſt Faernus, *Natum* recipio.

11 *Ut poſſis cum illa: ne te adoleſcens mulier defetiget*] Et hic verſus vitio laborat; niſi *Adoleſcens* tertiam corripere poſſit. Repone,

Ut póſſis cum illa; né adoleſcens múlier te fatiget.

16 *Quid non poteſt?*] Liber Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, *qui non poteſt? qui* autem, pro quomodo exponetur. FAERNUS. Sic & noſtri plerique *Qui*.

19 *Satin ſanus es?*] Idem liber *ſatine:* ita octonarius impeditus procedit. FAERNUS.

Non temere dico? redi mecum in memoriam. Satine ſanus es. Noſtri omnes. *Satin. Satine* a Bembino correctore eſt, quo laboranti, ut putabat, verſui ſuccurreret. Atque *Redi*, ut alias non ſemel, poſitum erat pro *Rediі*. Repone,

Non témere dico: rédii mecum in mémoriam. Satin ſanus es?

Si *Redi* voluiſſet, dixiſſet utique, *Redi tecum in memoriam*, non *Mecum*. Plautus Capt. V. 4, 25.

Nunc demum in memoriam redeo, cum mecum cogito.

Nunc edepol demum in memoriam regredior; audiviſſe me.

Non temere, inquit, dico; redii mecum in memoriam, cognatam eam nobis eſſe.

N. *Au óbſecro, caue ne in cognatam pécces.* D. *non eſt.* C. *né nega:*
Patris nómen aliud dictum eſt: hoc tu erráſti. D. *non norát patrem?*
C. *Nordt.* D. *cur aliud dixit?* C. *numquamne hódie concedés mihi,*
Neque intélleges? D. *ſi tú nil narras.* C. *pérgis?* N. *miror qui hóc ſiet.*
D. *Equidem hércle neſció.* C. *vin ſcire? at íta me ſeruet Iúppiter,*
Ut própior illi, quam égo ſum ac tu, homo némoſt. D. *di voſtrám fidem:*
Eámus ad ipſam: una ómnis nos aut ſcire aut neſcire hóc volo. C. *ah.*
D. *Quid éſt?* C. *itan paruam mihi fidem eſſe apút te?* D. *vin me crédere?*
Vin ſátis quaeſitum mi íſtuc eſſe? age, fiat. quid? illa filia
Amíci noſtri quíd futurumſt? C. *récte.* D. *hanc igitur mittimus?*

20 *Au obſecro, vide ne in cognatam pecces*] Unde Faernus illud *Vide?* nihil enim annotavit. Noſtri univerſi, *Cave ne:* quod in textum revocamus. Unus ex Regiis & Ed. vet. *Cave in cognatam pecces.* Utroque modo loqui ſolet Noſter; illud verſui acceptius eſt.

23 *Neque intelliges?* DE. *ſi tu nihil narres.* CH. *pergis.* N. *miror quid hoc ſiet*] Pro *narres*, *narras* eſt in o. ſere l. s. & in iis Bembino. pro *pergis* vero, is tantum liber, & Victorianus habet *perdis.* Sane in dimetiendo verſu, ſuſpicatus quandoque ſum, ex *intelliges* s eliſo, ultimaque ſyllaba brevi remanente, ut apud Ennium, *Virgines nam ſibi quiſque domi Romanus habet ſat.* item ex *quid d*, *nihilque* in unam ſyllabam contracto, in prima ſede hujus octonarii Jambici eſſe Iambum, in ſecunda dactylum, in quinque ſequentibus ſpondeum: ſed tamen non valde placet haec ſuſtentatio verſus. FAERNUS.

Neque intelleges? Si tu nihil narras. Perdis. Miror quid hoc fiet.

In verſu dimetiendo male rem geſſit Faernus; prius erat emendandus, quam ad digitos exigendus. Repone,

Neque intélleges? Si tu nil narras. Pergis? Miror, qui hoc fiet.

Narras unus tantum ex noſtris: omnes autem *Pergis?* quod alterum equidem praefero. *Miror, qui hoc fiet?* i. e. quomodo hoc fit, vel ſententia ipſa poſtulat. *Quid* enim eſſet, ſciebat: *quomodo* id eſſe poſſet, jure mirabatur: ſic mox v. 35. *Quo pacto id potuit?*

25 *Quam ego ſum, ac tu, nemo eſt*] Augere aſſeverationem videtur

C. *Quidni?* D. *illa maneat?* C. *ſic.* D. *ire igitur tibi licet, Nauſiſtrata.*
N. *Sic pól commodius éſſe in omnis árbitror, quam ut coéperas,*
Manére hanc; nam perlíberalis viſaſt, cum vidi, mihi.
D. *Quid iſtúc negotiſt?* C. *iámne operuit óſtium?* D. *iam.* C, *o Iúppiter,*
Di nós reſpiciunt: gnátam inueni núptam cum tuo filio. D. *hem,*
Quo páćto id potuit? C. *nón ſatis tutus éſt ad narrandum hic locus.*
D. *At tu íntro abi.* C. *heus, ne filii quidem nóſtri hóc reſciſcánt, volo.*

Actus V. Scaena IV.

Antipho.

LAETUS ſum, ut meae res ſéſe habent, fratri óptigiſſe quód volt.
Quam ſcitumſt, eiuſmodi parare in ánimo cupiditátes,

dićtio *homo*, quae in o. fere l. s. eſt, etiam antiquis, praeter Bembinum, hoc modo, *homo nemo eſt.* FAERNUS. Tres ex noſtris ignorant illud *Homo:* ceteri habent, verſu etiam gaudente.

27 *Vin me credere?*] Hic quoque omnes libri ſcripti, praeter Bembinum habent, *vin me hoc credere.* Baſilicanus *vis.* FAERNUS. Omnes noſtri *Hoc;* quod ideo minus placet, quod ſequatur *Iſtuc.*

35 *Quo pacto id potuit? Non ſatis tutus éſt ad narrandum hic locus*] Codex Regius *Tutus hic eſt:* A tribus abeſt *Hic.* Malim,

Quo pacto id pote? non ſatis eſt tutus hic ad narrandum locus.

36 CH. *heus, ne filii noſtri quidem hoc reſciſcant uolo*] Haec verba ita ordinata ſunt in libro Bembino, & Victoriano, *ne filii quidem hoc noſtri:* in omnibus aliis, *ne filii quidem noſtri hoc*, quam collocationem probo. & in dimetiendo verſu, ex *quidem m* elido, quamvis ſequente conſonante. immo magis placet Bembina, utcumque verſus procedat. FAERNUS. Unus ex noſtris *Hoc noſtri;* ceteri *Noſtri hoc.* Parum, aut nihil intereſt.

1 *Laetus ſum ut ut meae res ſeſe habent*] Ex ratione verſus, & fide libri Bembini lego, *Laetus ſum ut meae*, detracto uno *ut;* immo lectio vulgata magis placet. FAERNUS.

Laetus ſum, ut meae res ſeſe habent. Sic a Faerno editum, ipſo tamen, ut ex nota videtur, nolente. Noſtri omnes *Seſe*, quattuor *Ut*, non *Ut ut.* Si dulpex *Ut* adſciveris, ſenſus erit, *Quamvis meae res male ſe habeant;* ſi ſimplex *Ut; Laetus ſum;* pro malo rerum mearum ſtatu; in quantum res meae me laetari patiuntur.

Quas, cúm res aduerſaé fient, pauló mederi pòſſis?
Hic simul argentum rèpperit, curá ſeſe expediuit:
Ego núllo poſſum rémedio me euóluere ex his túrbis;
Quin ſi hóc celetur, in metu; ſin pátefit, in probró ſim.
Neque mé domum nunc récipere̅m, ni mi éſſet ſpes oſténta
Huiúſce habendi. ſét ubinam Getam inuenire póſſim?
Rogem, quód conueniundí patris me témpus capere iúbeat.

Actus V. Scaena V.

Phormio. Antipho.

P. *ARGENTUM accepi, trádidi lenóni: abdúxi múlierem:*
Curáui, propria ea Phaédria ut poterétur: nam emiſſa éſt manu.
Nunc úna mihi res étiam reſtat, quae éſt conficiunda; ótium
Ab ſénibus ad potándum ut habeam: nam áliquot hos ſumám dies.
A. *Set Phórmioſt: quid ais?* P. *quid?* A. *quidnam núnc facturuſt Phaédria?*

3 *Quas, cum res adverſae fient, paulo mederi poſſis*] Quattuor ex noſtris, *Quibus.* Sed bis hoc citat Priſcianus p. 795, & 1161, ut oſtendat *Medeor* cum accuſativo jungi.

5 *Me exſolvere ex his turbis*] O. l. s. *me evolvere*: pro expedire tracta metaphora a fili glomere. FAERNUS.

6 *In probro ſiem*] Ratio verſus exigit ut *ſim* legatur; reclamantibus omnibus libris. FAERNUS.

7 *Ni mihi eſſet ſpes oſtenſa*] Complures libri *oſtentata.* Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, *oſtenta* habent: ut in Eunucho, *An ego occaſionem mihi oſtentam.* FAERNUS.

Ex melioribus noſtris quattuor *Oſtenta.* Apud Priſcianum p. 1004. & Servium ad Georg. I, 248. *Oſtentata.* Sed apud hunc, *Oſtenta* legi oportere, ipſius verba indicant. *Veteres*, inquit, *Oſtentus participium, non Oſtenſus dicebant.*

8 *Hujuſce habendae*] Lege *Habendi.* Vide ad V, 6, 41.

Invenire poſſum] O. fere l. s. *poſſim.* FAERNUS.

9 *Me capere jubeat*] Ita & Baſilicanus: in aliis vero antiquiſſimis libris, item in multis aliis legitur, *me capere ſuadeat:* quod ſi recipimus, verſus erit Iambicus tetrameter acatalecticus, qui in ſequenti ſcaena; cum ii, qui in hac ſunt, catalectici ſint. FAERNUS.

Ut rogem, quod tempus conveniundi patris me capere jubeat. Jubeas noſtri fere omnes. Sed verſus miſere habitus eſt. Repone,

Rogem, quód conueniúndí patris me témpus capere júbeat.

Rogem in pede primo conceſſa venia corripitur.

2 *Propria ea Phaedria ut poteretur*] Liber Bembinus *poteretur;* appoſite ad rationem verſus: ut &

Quo pácto ſatietátem amoris áit ſe velle abſúmere?
P. *Vicíſſim partis tuás acturuſt.* A. *quas?* P. *uti fugitét patrem:*
Te ſuás rogauit rúrſum ut ageres; caúſam ut pro ſe díceres.
Nam pótaturus éſt apud me. ego me íre ſenibus Súnium
Dicam ád mercatum, ancillulam emptum dúdum quam dixít Geta:
Ne cum hic non videant mé, conficere crédant argentúm ſuum.
Set óſtium concrépuit abs te. A. *vide qui egrediatúr.* P. *Getaſt.*

ACTUS V. SCAENA VI.

GETA. ANTIPHO. PHORMIO.

G. *O fortuna, o fórs fortuna, quántis commoditátibus,*
Quám deſubito ero Antiphoni ope véſtra hunc oneraſtís diem?
A. *Quidnam hic ſibi volt?* G. *nóſque amicos eius exoneraſtís metu?*
Sét ego nunc mihi céſſo, qui non úmerum hunc onero pállio;

Catullus, *Liber ut innuptae poteretur flore novercae.* FAERNUS.

Ib. *Curavi ea propria Phaedria ut potiretur*] Aliqui libri, & in iis Victorianus, non habent τὸ *ea:* Bembinus ita, *curavi propria ut Phaedria poteretur.* FAERNUS. Noſtri *propria ea*; & duo primarii *Poteretur.*

3 *Nunc una res mihi etiam reſtat*] Venuſtior videtur collocatio librorum Bembini, & Victoriani, *nunc una mihi res.* FAERNUS. Tres ex noſtris *Mihi res.*

5 *Facturus*] Ex optimis noſtris aliquot *Facturus eſt.* Lege *Facturuſt.*

6 *Quo pacto ſatietatem amoris ait ſe velle ſumere?*] Antiquiſſimi libri, & multi alii ex recentibus, *abſumere* habent. FAERNUS. Etiam noſtri plerique *Abſumere.*

7 *Viciſſim partes tuas acturus eſt. Quas? Ut fugitet patrem*]. *Quas* omnino acui debet. Repono igitur,

Viciſſim partes tuas acturuſt. Quás? Uti fugitet patrem.

8 *Te ſuam rogavit rurſum ut ageres; cauſam ut pro ſe diceres*] *Suam* quidem legit Donatus, ſubaudiens, *partem*, mihi tamen magis placet *ſuas*, quod eſt in libro Bembino, & ſubaudio *partes.* FAERNUS. *Te ſuas rogavit.* Noſtri omnes perperam *Suam.*

10 *Quam dudum dixit Geta*] Unde hoc abſonum, tacente Faerno? Noſtri univerſi cum Edd. vett. *Dúdum quam dixit Geta.*

12 *Vide quis egrediatur*] Ex eodem libro legimus *qui*, & ex ratione verſus. FAERNUS. Noſtri male *Quis.*

2 *Quam ſubito ero meo Antiphoni*] In eodem libro eſt, *meo ero.* ita etiam exigente trochaico. FAERNUS.

Atque hominem propero inuenire: ut haec quae contigerint ſciat.

A. *Núm tu intellegis, quid hic narret?* P. *núm tu?* A. *nil.* P. *tantúndem ego.*

G. *Ad lenonem hinc íre pergam: ibi núnc ſunt.* A. *heus, Geta.* G. *ém tibi.*

Núm nouom aut mirúmſt reuocari, cúrſum cum inſtiteris? A. *Geta.*

G. *Pérgin? hercle númquam hodie odio tú me vinces.* A. *nón manes?*

G. *Vápula.* A. *id quidem tibi iam fiet, niſi reſiſtis, vérbero.*

G. *Fámiliarióｒem oportet éſſe hunc: minitatúr malum.*

Quam ſubitó meo ero Antiphoni ope veſtra hunc oneraſtis diem. Noſtri, uno excepto, omnes *Ero meo.* Illud *Meo* inſititium eſt. Repono,

Quam deſúbito ero Antiphoni.

6 *Quid hic narret?*] Idem liber, *hic quid hic narret:* nos, *hic quid narret*, verſui congruenter. FAERNUS. Noſtri omnes, *Quid hic narret.* Et hoc praeſtat.

8 *Num mirum aut novum eſt revocari, curſum cum inſtitueris? Geta*] Lege ordine inverſo *Novum aut mirum*, numero meliore. Recte etiam Guyetus ex codicibus ſcriptis *Inſtiteris:* verſu abnegante.

Num novum aut mirumſt revocari, curſum cum inſtiteris? Geta.

9 *Pergit hercle: numquam tu tuo odio vinces me*] Alii l. s. *pergin*, Bembinus *pergit* habet. lego autem, *pergis hercle*, conjuncte: ut & in Heautontim. *Quin mihi moleſtum eſt. Pergis hercle.* quae vero ſequuntur, omnes libri ita collocant, *numquam tu odio tuo me vinces.* FAERNUS.

Pergis hercle: numquam tu odio tuo me vinces. Non manes? Noſtri plerique *Pergit.* Unus *Pergin? hercle.* Recte: atque ita legendum, Heaut. III, 3, 21. non *Pergis. hercle.* Porro pro *Tu odio* codex Academicus *Hodie* habet. Utrumque retine & ſic repone,

Pergin? hercle numquam hodie odio tu me vinces. Non manes?

Odio, abſolute ut Hec. I, 2, 48.

Tundendo atque odio denique effecit ſenex.

Plautus Rud. IV, 3, 7.

Enicas jam me odio, quiſquis es.

Numquam hodie, praeter Comicos, qui paſſim habent, etiam Virgilius;

Numquam omnes hodie moriemur inulti.

10 GE. *Vapulabis.* AN. *id tibi quidem jam fiet*] In libris Bembino, & Vaticano, eſt *vapula*, nec aliter verſus poteſt ſtare. hoc autem, id eſt *vapula*, verbum minantis eſt, non autem jam percutientis. & eſt hic locus translatus ex Plauti Aſinaria: *Tun libero homini male ſervos loquere? Vapula. Id quidem tibi hercle fiet, Demenetum ſimul ac conſpexero.* quod vero ſequitur, ita in omnibus libris ordinatur, *id quidem tibi.* verſus autem hoc modo ſuſtentabitur, ut vel eliſo *d*, ex *id*, in ſecunda ſede fit anapaeſtus; vel *fiet*, in unam ſyllabam contracto, ſit in quarta ſpondeus. FAERNUS.

Noſtri omnes *Vapulabis;* perperam. Feſtus olim legebat hic *Va-*

Sét iſne eſt quem quaero, an non? ipſuſt. cóngredere actutúm. A. *quid eſt?*
G. *O ómnium, quantum éſt qui viuont, hóminum homo ornatiſſume:*
Nám ſine controuérſia ab dis ſólus diligere, 'Antipho.
A. *'Ita velim: ſet, quí iſtuc credam ita éſſe, mihi dici velim.*
G. *Sátin eſt ſi te délibutum gaúdio reddo?* A. *énicas.*
P. *Quín tu hinc pollicitátiones aúfer, et quod férs, cedo.* G. *oh,*
Tú quoque aderas, Phórmio? P. *aderam: ſét tu ceſſas?* G. *áccipe, em,*
'Ut modo argentúm tibi dédimus ápud forum, récta ád Chremem

pula. Vapula, inquit, tum dici ſolitum, cum vellent minantibus ſignificare, ſe eos neglegere & non curare. Plautus in Feneratrice: Liberta ſalve: Vapula Papiria. Aelius hoc loco, Vapula poſitum eſſe ait, pro Dole; Varro pro Peri, teſte Terentio in Phormione. Non m ---- Locus ibi mutilus eſt: ſed ſatis apparet Feſtum de hoc ipſo egiſſe, & proinde *Vapula* hic lectum eſſe. Ceterum poſtquam in textum ſe intulerat *Vapulabis*, nebulo aliquis ad verſum ſupplendum, hoc bellum emblema addidit, *Curialis vernula eſt, qui me vocat;* quod & in compluribus editionibus hodie viſitur. Nos in duobus noſtris, ſed recentioribus invenimus: ſpurium tamen eſſe vel illud evincit, quod ſtare hic non poteſt, niſi legas *Vapulabis*; cum tamen compertum jam ſit, legendum eſſe *Vapula.* Ut ne addam, niſi ſtatim poſt *Vapula* inſeras, *Id tibi jam fiet*, hoc eſt *Vapulare*, ſententiam in reſponſo nullam fore.

11 *Minitatur malum*] Pronomen *qui*, non eſt in ullo ex antiquis libris: neque id verſus admittit. FAERNUS. Etiam noſtri plerique neſciunt illud *Qui.*

12 *Ipſuſt.* PH. *Congredere actutum.* A. *Quid eſt?*] Dele nomen Phormionis, & cum Codd. aliquot noſtris Getae totum attribue. *Ipſuſt: congredere actutum.* Certe a Phormione hoc non dici, vel illud indicio eſt, quod verſu demum 18 Phormionem adeſſe ſenſit Geta, *Oh, tu quoque aderas, Phormio*. Geta, conſcius ſibi laetiſſimi nuntii, jubet herum congredi quantum poteſt, ut eum illo impertiat. Sic apud Plautum Bacch. IV, 9, 56. Chryſalus ſervus, bono, ſed ficto, nuntio onuſtus, ad herum Nicobulum: *Rogas? congredere.* NI. *Congredior.*

13 *Qui vivant hominum homo honeratiſſime:*] Liber Bembinus, *qui vivont homo hominum ornatiſſime*, ad rationem verſus accommodate. FAERNUS.

Accipimus a Bembino *Ornatiſſume*: retinemus tamen, quod ceteri omnes habent, *Hominum homo.* Eun. II, 2, 1. *Homini homo quid praeſtat?* Adel. II, 2, 10. *Hominum homo ſtultiſſume.*

18 *Tu quoque hic aderas Phormio?* PH. *aderam. ſed ceſſas?* G. *accipe, hem*] Omnes fere libri, inter quos Bembinus, neque habent τὸ *hic*, & poſt *ſed*, habent pronomen *tu*, numero meliore trochaici. FAERNUS. Noſtri hic mendoſe *Hic* ſine *Tu.*

Sumus profecti: intérea mittit érus me ad uxorem tuam.
A. *Quámobrem?* G. *omitto próloqui: nam nihil ad hanc rem eſt, Antipho:*
Ubi in gynaeceum ire occipio, púer ad me accurrit Mida:
Póne adprehendit pállio, reſupinat: reſpició: rogo,
Quámobrem retineát me: ait eſſe vétitum intro ad eram accédere.
Sóphrona modo frátrem huc, inquit, ſénis introduxit Chremem:
Eúmque nunc eſſe intus cum illis: hóc ubi egó audiui, ad fores
Súſpenſo gradú placide ire pérrexi: acceſſi: áſtiti:
Animam compreſſi: aúrem admoui: ita ánimum coepi atténdere,
Hóc modo ſermónem captans. A. *eú, Geta.* G. *hic pulchérrumum*

20 *Ut modo argentum tibi dedimus aput forum, recta domum Sumus profecti: interea mittit herus me ad uxorem tuam*] Argentum dedimus, Ego ſcilicet & Herus Demipho, qui una ad forum ea cauſa ieramus, IV, 5, 6. Mox ſequitur, *Recta domum profecti ſumus*, Ego rurſus atque Herus. Atqui hoc falſiſſimum. Demipho enim recta ad Nauſiſtratam ibat; V, 2, 11. & V, 3, 1.; ſic ut juſſerat frater, IV, 5, 7. *Ubi hoc egeris, Transito ad uxorem meam.* Rurſus ſi recta *domum* ibant; quid illud erit, *Mittit me ad uxorem tuam*, quae ipſa ibi domi erat? Repone igitur, emendatione certiſſima,

Recta ad Chremem
Sumus profecti.

Ad Chremem, hoc eſt, *ad domum Chremetis*; ubi uxor ejus Nauſiſtrata convenienda erat. Sic And. II, 2, 24 *Ego me continuo ad Chremem.*

29 *Euge Geta*] Liber Bembinus, & Victorianus, *eu Geta*, Baſilicanus, *heu Geta.* FAERNUS. Et noſtri plerique, *En Geta.*

32 *Pater inventus eſt Phanio*] Aliqui libri, in quibus Bembinus, ita habent, *eſt pater inventus.* ita & Donatus; quae collocatio verborum adjuvat verſum. FAERNUS. Noſtri plerique, *Patruus tuús pater eſt*: male, quia *Páter* in Theſi deliteſcit.

34 *Somnium: utin' haec*] Duo ex noſtris veteres, *Ut haec.* Lege, *Utn' haec.* Horat. *Utne tegam ſpurco Damae latus?*

37 P. *Atque hercle ego quoque illam audivi fabulam*] Ita libri noſtri; ſed Donatus legebat; *Illam inaudivi; Plautus*, inquit, *in Milite glorioſo*: *Nam hoc cognomentum poetae eſſe inaudivi.* Sic editiones nuperae: ſed vetus, *Nam hoc columnatim*; Repone,

Nam os columnatum poetae eſſe inaudivi Barbaro.

Exſtat in Mil. Glor. II, 2, 56. Ceterum hoc noli *Phormioni* attribuere, ſed cum codice Academico *Antiphoni.* Id ex reſponſo conſtabit, ubi *Patruus, Tibi poteſtatem, Te requirerem* ad Antiphonem referuntur.

Fácinus audiui: ítaque paene hercle éxclamaui gaúdio.
A. *Quód?* G. *quodnam arbitráre?* A. *neſcio.* G. *átqui mi-*
rificiſſumum:
Pátruus tuus eſt páter inuentus Phánio uxorí tuae. A. *hem,*
Quíd ais? G. *cum eius conſuéuit olim mátre in Lemno*
clánculum.
PH. *Sómnium: utn' haec ígnoraret ſuúm patrem?* G. *ali-*
quid crédito,
Phórmio, eſſe caúſae: ſet me cénſen potuiſſe ómnia
Intellegere extra óſtium, intus quae ínter ſeſe ipſi égerint?
A. *Atque hercle ego quoque íllam inaudiui fábulam.* G. *immo*
etiám dabo
Quó magis credas: pátruus interea inde huc egreditúr foras:
Haút multo poſt cúm patre idem récipit ſe intro dénuo:
Ait uterque tíbi poteſtatem eius habendi ſé dare:
Dénique ego ſum miſſus, te ut requírerem atque addú-
cerem. A. *em*

Praeterea, jam modo dixerat Phormio, *Somnium, utne illa ignoraret patrem?* non convenit ergo, ut continuo addat, *ſe rem prius inaudiviſſe.* Repone igitur,

AN. *Atque hercle ego quoque illam inaudiui fabulam.*

Recte: Antipho inaudivit, qui cognatus & familiaris; non Phormio, qui alienus & ignotus. *Illam inau* anapaeſtum facit. *Inaudire* Plauto, Ciceroni, aliis, eſt rem prius occultam & celatam fando audire. Sine dubio igitur vera haec lectio eſt.

40 *Ait uterque tibi poteſtatem ejus habendae ſe dare*] In nullo omnino libro invenio pronomen *ſe*; omnes vero habent *dari*, pro *dare.* ſed verſus non conſtat, niſi legas pro *habendae*, *adhibendae*, quod in libro Bembino eſt. qua lectione admiſſa, licebit, opinor, exponere *adhibendae*, pro *habendae:* ſicut dicimus adamare pro amare; adhaerere, pro haerere, & ſimilia. aut *adhibendae*, aſciſcendae, adjungendae in matrimonium. ad has non ſane vulgatas hujus verbi expoſitiones, cogit me auctoritas tam vetuſti libri; cum verſus neceſſitate conjuncta. FAERNUS.

Ait uterque tibi poteſtatem ejus habendae dari.

Illud *Adhibendae*, quod Bembinus exhibet, commentum eſt correctoris, qui verſum ruentem ſic fulcire voluit. Rectius, qui *Se* addiderunt; nam noſtri, tribus recentioribus exceptis, omnes *Dare* habent. Repone,

Ait uterque tibi poteſtatem ejus habendi ſe dare.

Ejus habendi; ut Heaut. Prol. v. 29. *Novarum ſpectandi*: Hec. III, 3, 12. de Virgine *Ejus videndi*; ubi codices nonnulli *Videndae.* Ovid. Her. xx, 74. de Cydippe:

Copia placandi ſit modo parva tui.

Sic ibi, teſte Heinſio, membranae veteres: Editi *Placandae.* Ex *habendi ſe*, natum eſt *habendae.*

41 *Denique ego ſum miſſus*] Idem liber, *ego miſſus ſum.* FAERNUS.

Denique ego miſſus ſum, te ut requirerem atque adducerem.

Quin ergo rape me: quid ceſſas? G. *fécero.* A. *o mi Phórmio,*
Vale. P. *vale, Antiphó: bene, ita me di ament, factum.*
gaudeo

ACTUS V. SCAENA VII.

PHORMIO.

TANTAM fortunam de inprouiſo eſſe his datam.
Summa éludendi occáſioſt mi núnc ſenes,
Et Phaédriae curam ádimere argentáriam;
Ne cuíquam ſuorum aequálium ſupplex ſiet.
Nam idem hóc argentum, ita út datumſt, ingrátiis
Ei dátum erit: hoc qui cógam, re ipſa répperi.
Nunc géſtus mihi voltúſque eſt capiundús nouos.
Set hinc concedam in ángiportum hoc próxumum:
Inde hiſce oſtendam me, úbi erunt egreſſi foras.

Vides, ut prave acuatur in ultima *Miſſús.* Deinde noſtri univerſi addunt *Em.* Repone,

Denique ego ſum miſſus, te ut requirerem atque adducerem.
AN. *Em.*

42 AN. *Hem quin ergo*] Τὸ *hem*, is liber non habet; quod nec verſui nec ſenſui eſt neceſſarium. FAERNUS.

Non hujus initio convenit *Em*; ſed, ut fere ſemper, prioris fini eſt apponendum. Ceterum verſu ſequente, pro *Gaudeo* Guyetus *Plaudite*: & ſcenas ſequentes ſpurias eſſe pronuntiat; neminemque, *Siquidem ſanus ſuerit*, a ſe diſſenſurum putat. Credaſne hunc hominem ſanae tum mentis fuiſſe, cum haec effutiret? certe ad Anticyras relegandus tum erat; non nunc argumentis refutandus. Nihil in toto Terentio ſequentibus ſcenis pulchrius, venuſtius, urbanius, moratius: ſine quibus reliqua fabula, quae nulli cedit, ex fulgore in fumum exiret.

5 *Ita ut ingratis eſt datum*] O. l. s. *ita ut datum eſt ingratis:* ſolus Bembinus, *datum'ſt ingratiis*, ut poſtulat verſus. FAERNUS.

6 *His datum erit*] Quomodo *his*, cum de Phaedria ſolo ſit ſermo, cui adimenda erat cura argentaria? itaque vera lectio mihi videtur, quam idem antiquiſſimus liber continet, *ei datum erit.* in Victoriano eſt τὸ *his*, ſed in litura: ut conjiciam ibi quoque ſcriptum prius fuiſſe *ei.* FAERNUS. Noſtri *Ingratis:* & aliquot addunt *His* vel *Iis*, aliquot nihil.

8 *Angiportum hoc proxumum*] *Hunc* duo ex noſtris; & ſic citat Priſcianus p. 714; ut probet & *Hoc angiportum* & *Hic angiportus* dici.

4 *Prius quam dilapidet*] Liber Bembinus *dilapidat.* FAERNUS. Noſtri *Dilapidet.* Utrumque probe.

7 PH. *De eadem hac fortaſſe cauſa?* D. *Ita hercle.* PH. *credidi*] Tolle nomen Demiphonis; & totum da Phormioni, hoc modo:

PH. *De eadem hac fortaſſe cauſa. ita hercle credidi.*

Hoc pro conceſſo ſumit Phormio; ut ſequentia inferat. Demipho non potuit dicere *Ita hercle*; cum res non ita eſſet, Phormio enim fingit eos velle, ut Phanium abduceret:

uo me ádſimularam ire ád mercatum, nón eo.

ACTUS V. SCAENA VIII.

DEMIPHO. PHORMIO. CHREMES.

DIS mágnas merito grátias habeo átque ago,
uando éuenere haec nóbis. frater, próſpere.
uantúm poteſt, nunc cónueniundus Phórmio eſt,
riuſquám dilapidat nóſtras trigintá minas,
't aúferamus. P. *Démiphonem, sí domi eſt,*
iſam: út quod. D. *at nos ád te ibamus, Phórmio.*
De eadem húc fortaſſe caúſa. ita hercle crédidi.
uid ád me ibatis? rídiculum: an veréminí
'e nón id facerem quód recepiſſém ſemel:
'eus, quánta quanta haec méa paupertas éſt, tamen
'dhúc curaui unum hóc quidem, ut mi eſſét fides.
Eſtne ita uti dixi líberalis? D. *óppido.*

re vera veniunt, ut ne abduceret, d pecnniam reſcriberet.

8 *An verebamini*] Tò *an* non ha't idem liber: arbitror autem in anſione hujus verſus primum *e* di, ſicnt in *ſenex.* poſſet tamen ldi *n*, ſicut in *invidia.* FAERUS.

Quid ad me ibatis? ridiculum: verebamini
Ne non id facerem.

c a Fae-no eſt: ſed verſu abhornte. Lege cum plurimis noſtris, etuſtioribus certe univerſis:

Quid ad me ibatis? ridiculum: an remini. Veremini, ne non facem: prorſus ut ſupra IV, 2, 2; *Vo ad hominem, ut dicerem*: & Het. III, 1, 83.

Dum id quaero, qui tibi filium reſtituerem.

'aceant ergo poſthac, qui indignam turpem licentiam verſui huic imetrari poſtulant.

10 *Heus heus, quanta haec mea aupertas eſt, tamen*] Huic verſui, na ſyllaba deficienti, ſuccurrit leio ejuſdem libri, *heus quanta uanta haec.* FAERNUS. Noſtri *Quanta haec*; niſi quod unus *Quantacumque haec.*

12 CH. *Eſtne ea ita ut dixi liberalis?* D. *oppido*] Sine *ea*, & praeterea mutatis perſonis, hunc verſum continet idem liber in hunc modum.

D. *Eſtne ita ut dixi liberalis?* CH. *oppido.* forte eſt ironia ſenum in Phormionem. cum pronomine vero *ea*, fateor me hunc locum non intelligere. FAERNUS.

DE. *Eſtne ita ut dixi liberalis?*
CH. *oppido.*

Sic dedit Faernus; qui, ſi *Ea* hic legatur, fatetur ſe hunc locum non intelligere. Nimirum Bembino ſerviliter addictus perſonas prave diſtinxit; quae ſic ex omnibus aliis libris ſunt diſponendae; & leviter emendandum eſt:

CH. *Eſtne ita uti dixi liberalis?*
DE. *oppido.*

Chremes fratrem interrogat, an filia, quam iſte jam primum viderat, liberali facie & forma ſit; ut ipſe de abſente dudum praedicaverat. Nimirum ſenes, quibus jam tota fallacia ſatis innotuerat, parum curabant quid Phormio magnifice

P. *Idque ádeo aduenio núntiatum, Démipho,*
Parátum me eſſe: ubi vóltis, uxorém date.
Nam omnís poſthabui mihi res, ita uti pár fuit,
Poſtquám tantopere id vós velle animaduérteram.
D. *At híc dehortatus éſt me, ne illam tibi darem:*
Nam quí erit rumor pópuli, inquit, ſi id féceris?
Olím cum honeſte pótuit, tum non éſt data:
Nunc víduam extrudi túrpeſt: ferme eadem ómnia
Quae túte dudum córam me incuſáueras.
P. *Satis pól ſuperbe inlúditis me.* D. *qui?* P. *rogas?*
Quia ne álteram quidem íllam potero dúcere:
Nam quó redibo ore ád eam quam contémpſerim?
C. *Tum autem Antiphonem vídeo ab ſeſe amittere*
Inuítum eam: inque. D. *tum aútem video filium*
Inuítum ſane múlierem ab ſe amíttere.
Set tránſi ſodes ád forum, atque illúd mihi

diceret, ſed alias res inter ſe agebant. Atque hinc quoque cognoſces, *Ita hercle*, v, 7. non aſſignandum eſſe Demiphoni.

13 *Itaque ad vos venio nuntiatum Demipho*] Multi libri ſcripti, & in his Victorianus, pro *itaque*, *idque* habent. Bembinus, *idque adeo.* quo etiam modo ſtaret verſus, attributa prima ejus ſyllaba verſui praecedenti. FAERNUS.

Idque ad vos venio. Duo ex noſtris, *Idque* omnes *Ad vos.* Repone, *Idque adeo advenio.*

18 *Nam qui erit rumor populi, inquit, ſi id feceris*] *Inquit* poſteriorem acuit; quia praeteriti temporis eſt: ut Cicero *Inquiſti.* Vide Priſcianum p. 876.

20 *Nunc viduam extrudi turpe eſt*] Quomodo *viduam*, quae ſine viro remanſura non erat? an forte *viduam* exponendum eſt, a priore viro ſeparatam? in eo libro antiquiſſimo ſine ea dictione *viduam*, in hunc modum legitur, *Eam nunc extrudi turpe'ſt.* FAERNUS. Et hinc ſcies indolem correctoris Bembini. Noſtri omnes *Nunc viduam. Viduus* hoc ſenſu non ſemel apud Plautum eſt.

22 *Satin ſuperbe inluditis?*] Aliqui libri, & in iis Bembinus, affirmative habent *ſatis.* FAERNUS. Alter ex Meadianis *Satis:* reliqui *Satin.* Lego: *Satis pol ſuperbe:* ut Heaut. IV, 4, 1. *Satis pol proterve.*

24 *Nam quo ore redibo*] O. fere l. s. *nam quo redibo ore.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

29 *Argentum jube rurſum*] O. l. s. *argentum rurſum jube.* FAERNUS.

30 *Quodne ego perſcripſi*] O. fere l. s. *deſcripſi*: Bembinus *diſcripſi* & ita etiam videtur legiſſe Donatus, qui ſuper hoc loco ita dicit: *Multis per ſcripturam reddidi, multis dedi: ut apud Virgilium, Diditur hic ſubito Trojana per agmina murmur.* quod exemplum ex Virgilio ad *diſcripſi* optime facit; ad *Perſcripſi* nullo modo. FAERNUS. Noſtri omnes *Perſcripſi.*

35 *Repudium alteri*] Multis in libris, & inter hos Bembino, & Victoriano ſcriptum eſt *alterae*: ut & in Heautontim. *Id ipſa altera*

Argéntum rurſum iúbe reſcribi, Phórmio.
P. *Quodne égo diſcripſi pórro illis quibus débui?*
D. *Quid ígitur fiet?* P. *Si vis mi uxorém dare*
Quam déſpondiſti, dúcam: ſin eſt út velis
Manére illam aput te, dós hic maneat, Démipho.
Nam nón eſt aequom mé propter vos décipi:
Cum ego véſtri honoris caúſa repudium álteras
Remíſerim, quae dótis tantundém dabat.
D. *In' hinc málam rem cum iſtac magnificéntia,*
Fugitiue? P. *Etiamnum crédis te ignorárier,*
Aut túa facta ádeo? P. *irrítor.* D. *tune hanc dúceres,*
Si tibi data eſſet? P. *fác periclum.* D. *ut filius*
Cum illa hábitet aput te, hoc véſtrum conſiliúm fuit.
P. *Quaeſó quid narras?* D. *quín tu mi argentúm cedo.*
P. *Immo véro uxorem tú cedo:* D. *in iús ámbula.*
P. *Enimuéro ſi porro éſſe odioſi pérgitis,*

dum narrat. FAERNUS. Noſtri *alteri.*

36 *Quae tantundem dotis dabat*] Meliore numero habent O. l. s. *quae dotis tantundem dabat.* FAERNUS. Sic & noſtri omnes.

37 *I hinc in malam rem*] Meliorem compoſitionem continet liber Bembinus, hoc modo *I in malam rem hinc:* & ſic quoque ſtat verſus. FAERNUS.

Noſtri omnes *I hinc in malam rem.* Puto legendum, *In' hinc malam rem.* adverbialiter vel abſolute; ut Plautus Poen. II, 1, 48. *Malam crucem ibo potius.* Menaech. II, 2, 53. *Ut eas maxumam malam crucem.* Noſter III, 3, 30. *Malam rem hinc ibis?* Ubi Donatus, *Adverbialiter, ut Domum ibis.* Supra II, 3, 21. *In' malam crucem:* ubi iterum *Donatus, Adverbialiter, ut Huic viciniae.* Cum *Adverbialiter* dicit, hoc vult, Accuſativum abſolute poni ſine praepoſitione.

38 *Fugitive: etiám nunc credis te ignorarier?*] Repone *Etiám num:* quo pacto *Etiám* rite acuet ultimam ob ſequens Encliticon.

39 *Tu ne hanc duceres, ſi tibi data eſſet?*] Liber Bembinus, *ſi tibi daretur?* quod magis convenit, & cum *duceres,* & cum eo quod ſequitur, *fac periculum.* ubi ex ratione verſus *periclum* legimus. FAERNUS.

Si tibi daretur. Noſtri univerſi *Data eſſet.* Quod recipio. *Si data eſſet, duceres,* ut And. *Niſi me lactaſſes amantem, & falſa ſpe produceres.* & ſupra, *Aliquid convaſiſſem, atque hinc me protinam conjicerem in pedes.*

43 *Immo vero tu uxorem cedo*] Idem liber numeroſiore ordine haec verba habet, *uxorem tu cedo.* ſane utroque modo hujus verſus prima ſyllaba ad praecedentem pertinet verſum. FAERNUS.

Unus tantum ex noſtris, *Tu cedo.* Ceterum prima verſus ſyllaba non pertinet ad praecedentem. *Immo vero* numquam non primam corripit.

44 PH. *In jus? enimvero ſi porro eſſe odioſi pergitis*] Hic verſus ſeptem pedum eſt; nec ex l. s. ullum remedium. Donatus dicit *enimvero*

D. *Quid fácies?* P. *egone? vós me indotatis modo*
Patrócinari fórtaſſe arbitrámini:
Etiám dotatis ſóleo. C. *quid id noſtrá?* P. *nihil.*
Hic quendam noram, cuius vir uxorem. C. *hém.* D. *quid eſt?*
P. *Lemni hábuit aliam:* C. *núllus ſum.* P. *ex qua filiam*
Suſcépit: et eam clam éducat. C. *ſepúltus ſum.*
P. *Haec ádeo ego illi iám denarrabo.* C. *óbſecro,*
Ne fácias. P. *oh, tune is eras?* D. *ut ludós facit.*
C. *Miſſum te facimus.* P. *fábulae.* C. *quid vis tibi?*
Argéntum quod habes condonamus te. P. *aúdio.*
Quid vós, malum, ergo mé ſic ludificámini,
Inépti veſtra púerili ſenténtia?
Noló, volo: volo nólo rurſum: cápe, cedo:
Quod dictum, indictumſt: quód modo ratum erat, irritumſt.
C. *Quo pácto aut unde haec hic reſciuit?* D. *néſcio,*

principium eſſe aliquid per iracundiam dicturi: ſicut apud M. Tullium; *Enimvero hoc ferendum non eſt.* quod ſi hoc Terentianum principium tale ſit, quale illud Tullianum, ubi nihil omnino praecedat, poteſt dici, ea duo verba *in jus* eſſe delenda & abſolute incipiendum, *Enimvero ſi porro*, nos tamen ea verba retinebimus: verſum ſuſtentantes applicando primam hujus verſus ſyllabam verſui praecedenti: & ex *jus s* elidendo. FAERNUS.

In prima ſententia perſtitiſſe debuit, delendum illud *In jus?* quod huc ex v. 88. traductum eſt;

In jus eamus. In jus? huc ſi quid lubet.

Et ibi quidem recte venit: hic vero & verſus repudiat, neque ſententia deſiderat.

57 *Cedo, cape*] O. fere l. & in iis Bembinus, *cape, cedo* FAERNUS.

Duo tantum ex noſtris *Cape, cedo*. Placet tamen, quia rei geſtae ordinem ſervat. Quippe prius dederant minas triginta, nunc repetunt.

58 *Quod modo erat ratum, irritumſt*] *Ratum* omnino acui debebat. Repone igitur,

Quod dictum, indictumſt; quod modo rátum erat, irritumſt.

60 *Niſi me dixiſſe nemini id certo ſcio*] Alii libri ſcripti habent, *id nemini*: ſolus Bembinus non habet τὸ *id*, quod & placet, ut ex ſuperioribus ſubaudiatur *hoc*. FAERNUS.

Duo ex noſtris cum Bembino conſentiunt, placet tamen, *Id certo ſcio*; ut in *Nemini* ultima liqueſcat; neque eo minus ſubaudietur *Hoc*.

62 *Hicine ut a nobis hoc tantum argenti auferat?*] Videſne *Tantum* quod in primis acuere auctor debuit, in Theſi conticeſcere. Lege ex noſtris fere omnibus:

Hicine ut a nobis tántum hoc argenti auferat.

65 *Vides tuum peccatum eſſe elatum foras?*] Omnes l. s. hoc ordine collocant, *peccatum tuum*. Ita non oporteret ex *tuum*, quicquam elidere. aliqui libri recentiores habent, *jam eſſe elatum*: Bembinus, *eſſe*

Niſi mé dixiſſe némini, id certó ſcio.
C. *Monſtri, ita me di ament, ſimile.* P. *inieci ſcrúpulum.*
D. *hem,*
Hicíne ut a nobis tántum hoc argenti auſerat,
Tam apérte irridens? émori hercle ſátius eſt:
Animó virili praéſentique ut ſis, para.
Vidés peccatum tuum hóc eſſe elatúm foras:
Neque iám celare id póſſe te uxorém tuam:
Nunc quód ipſa ex aliis aúditura ſit, Chreme,
Id nóſmet indicáre placabilius eſt.
Tum hunc ínpuratum póterimus noſtró modo
Ulciſci. P. *atattat, niſi mi proſpício, haéreo.*
Hi gládiatorio ánimo ad me adfectánt viam.
C. *At véreor ut placári poſſit.* D. *bóno animo es.*
Ego rédigam vos in grátiam; hoc fretús, Chreme,
Cum e médio exceſſit únde haec ſuſceptáſt tibi.
P. *Itane ágitis mecum? ſátis aſtute. adgrédimini.*

delatum. quod ita recipiendum eſt, ut *d* ſit medium duarum vocalium, ut in *med erga.* FAERNUS.

Vides peccatum tuum eſſe delatum foras:

D addi ad hiatum ſupplendum, praeſertim poſt vocalem brevem; & Terentio & Faerno indignum eſt. Noſtri univerſi *Eſſe elatum;* ut Adel. IV, 4, 15. *Quod minume eſt opus uſquam efferri*; hoc eſt, *Divulgari.* Lucilius apud Nonium v. Committere; *Nec myſteria ecferres foras.* Sic alii paſſim. At Bembinus corrector de verſu magis quam de ſententia ſollicitus, *Delatum* de ſuo dedit. Quantilla opera utrique melius conſulitur?

Vides peccatum tuum hoc eſſe elatum foras.

Peccatum tuum hoc; ut alias, *Thaide* hac *tua: Tua* illa *duritia: Tuo* iſto *invento; Tuae* iſtaec *rationes, Tuus* iſte *animus aequus. Meo* hoc *Eunucho: Opinionem* hanc *tuam.*

66 *Neque jam id celare poſſe te uxorem tuam*] Noſtri plerique *Neque id jam.* Lege,

Neque jam celare id poſſe te u. t.

67 *Nunc quod ipſa ex aliis auditura ſit Chreme*;] Liber Bembinus *audituraſt;* ſed verſus laborat, niſi vel duae primae dictiones facta dialyſi in *quod*, conſtituant dactylum, vel ejus dictionis poſtrema littera eliſa, deinde vocali per ſynaloephen abjecta in prima ſede ſit ſpondeus; in ſecunda vero, non facta viciſſim ſynaloepha in ſequentium dictionum vocalium concurſu, Iambus. FAERNUS. Noſtri *Auditura ſit*, verſu ipſo jubente.

70 *Ulciſci. Attat*] Hiat verſus, contra artem & Noſtri morem. Repone,

Ulciſci: atattat, niſi mi proſpicio, haereo.

Vide ad And. I, 1, 98.

75 *Itane agitis mecum? ſatis aſtute adgredimini*] Prava diſtinctio eſt, & ſententiae incommoda. Tu ſic:

Itane agitis mecum? ſatis aſtute. adgredimini.

Ubi *Satis aſtute*, Ironia eſt: & *Adgredimini*, modi imperativi. Provocat eos, ad adgrediendum, ſi auſint.

Non hércle ex re iſtius me inſtigaſti, Démipho.
Ain tu? úbi quae lubitum fúerit, peregre féceris,
Neque huius ſis veritus faéminae primáriae,
Quin nóuo modo eii fáceres contuméliam;
Venias mihi precibus lautum peccatúm tuum?
Hiſce égo illam dictis ita tibi incenſam dabo,
Ut né reſtinguas, lácrumis ſi extilláueris.
D. *Malúm, quod iſti di deaeque omnés duint.*
Tantáne adfectum quémquam eſſe hominem audácia?
Non hóc publicitus ſ élus hinc deportárier
In ſólas terras? C. *in id redactus ſúm loci,*

77 *Ain tu? ubi peregre tibi quod lubitum fuerit feceris*] In libro Bembino, ita legitur:

Ain tu? ubi quae libitum fuerit peregre feceris.

quod & numeroſius, & ſermoni cotidiano accommodatius eſt. FAERNUS.

Bembinus hic recte: noſtri mendoſe: *Ain tu tandem; ubi peregre tibi quod lubitum fuerit feceris.* Cave vero pro *Ain tu*, cum quodam ſubſtituas *An tu.* Cur hoc? Quia nihil praeceſſit, inquit, ad quod referatur. Atqui vel ſic uſurpant *Ain tu?* nativa Latio elegantia. Plautus Aſin. IV, 2, 3.

Ain tu? apud amicam munus adoleſcentuli Fungare?

Capt. IV. 2, 112.

Ain tu? dubium habebis, etiam ſancte cum ego juro tibi?

79 *Novo modo ei quin faceres contumelias*] Liber Bembinus habet *contumeliam*: quod & uſitatius eſt cum verbo *facere*. omnes vero quotquot ſunt libri ſcripti verba ſic ordinant, *quin novo modo ei.* qua lectione admiſſa, verſum ita ſuſtentamus, ut in *novo* ſubtracta littera *u*, quemadmodum in *invidia*, duo *o* in unam ſyllabam coeant: *ei* vero ſit ſpondeus, ut ſaepe apud antiquos poetas. FAERNUS.

Noſtri *Contumelias*: cetera recte. In *Novo* non *ſubtracta u*, ſed contracta ſyllaba, pronuntiatione veteri *Nowo*. Sic Plautus *Nowo modo* Mil. III, 1, 30. & Pſeud. I, 5, 156. Atque ita alibi per numeros caſusque fere omnes, una ſyllaba, *Nowi, nowae, nowa, nowos.* Epid. V, 2, 62. Moſt. I, 3, 105. Caſ. I, 1, 30. Truc. II, 1, 35. II, 4, 32. III, 2, 9.

80 *Venias nunc precibus lautum peccatum tuum*] Noſtri plerique, *Venias nunc mihi precibus*: unus, *Venias mihi nunc precibus*: alter, *Venias mihi precibus nunc*: Tolle illud *Nunc*, quod & ſedis incertae eſt; & nihil ſententiae confert; & lege, quod Comicum & ex medio ſumptum eſt,

Venias mihi precibus lautum peccatum tuum.

84 *Hominem quemquam eſſe audacia*] O. l. s. ſic verba ordinant, *quemquam eſſe hominem audacia!* FAERNUS. Sic & noſtri.

85 *Nonne hoc publicitus*] Tò *ne* non eſt in libro Bembino. Ita reſtat nuda negatio, quae per interrogationem prolata, expreſſionem habet indignitatis, ut, *Non haec o Palla dederas promiſſa parenti.* FAERNUS. Noſtri omnes *Nonne*. Nihil intereſt.

87 *Neſciam prorſus*] Liber Bembinus, *prorſum*, appoſite ad rationem verſus. FAERNUS.

Ut quid agam cum illo, neſciam prorſum. Ego ſcio. Quinque no-

Ut quid agam ex illo prórſus neſciam. D. *égo ſcio:*
n iús eamus. P. *in ius? huc, ſi quid lubet.*
. *Adſéquere ac retine, dúm ego huc ſeruos évoco.*
. *Enim ſólus nequeo: accúrre húc.* P. *una iniúriaſt*
Tecúm. C. *lege agitò ergo. áltera eſt tecúm, Chreme.*
. *Rape húnc.* P. *itan agitis? énimuero vocéſt opus:*
Nauſiſtrata, *exi.* C. *os ópprime.* D. *inpurúm vide,*
Quantúm valet. P. *Nauſíſtrata, inquam.* C. *nón taces?*
. *Taceám?* D. *niſi ſequitur, púgnos in ventrem íngere.*
. *Vel óculum exculpe: eſt úbi vos ulciſcár probe.*

ri *Ex illo*, non *Cum illo*. Deinde lud nota, quod Faernus ex Bembino dedit,

Neſciam prorſum. Ego ſcio.

ɔi *Prorſum*, quod ſemper apud oſtrum aliàs, & ſuo jure debet cui, in Theſi deprimitur. Unus x noſtris, *Prorſus neſciam*. Reone,

Ut quid agam ex illo prorſus neſciam. Ego ſcio.

rorſus neſciam; ut Hec. III, 4,). *Prorſus neſcio, Quo pacto hoc lem. Ex illo*, idem quod *Poſtilla, oſthac, Ex illo, loco, tempore, ecto.* Virgil. Aen. II, 169.

Ex illo fluere ac retro ſublapſa referri.

bi Servius: *Ex illo: facto vel tempore.* Eo, inquit Chremes, loci dactus ſum, ut quid deinde faam neſcio. Nam *quod cum Phorione faceret*, nil difficile: condoaret ei argentum.

89 *Adſequere ac retine dum ego uc ſervos evoco*] Liber Bembinus ſyndeton profert: & pro *hinc*, & liber, & Victorianus habet *huc:* oc modo: *Adſequere ac retine dum o huc ſervos evoco.* FAERNUS. oſtri omnes, *Ac retine:* duo *Huc*, on *Hinc*.

90 *Etenim nequeo ſolus. adcurre uc*] Bembinus liber, Baſilicanus Victorianus, & aliqui alii, ac onatus pro *etenim*, *enim* habent. lli vero ii duo antiquiſſimi libri, id eſt Bembinus & Victorianus, τὸ *huc* non habent: ita ſtat verſus, tranſeunte tamen hujus prima ſyllaba in ultimam praecedentis. FAERNUS.

Enim nequeo ſolus accurre. Una iniuriaſt.

Sic Bembinus & Victorianus. Contra noſtri omnes cum Edd. vett.

Enim ſolus nequeo: accurre huc. Una injuriaſt.

Utrumque verſui ſatisfacit: placet tamen poſterius.

92 *Itane agitis?*] Idem liber *ſic agitis*, ut & verſus expoſcit. FAERNUS. Noſtri omnes *Itane*, verſu patiente.

96 *Vel oculum exculpe*] Omnes l. s. praeter Bembinum *exclude* habent. quam & veram arbitror lectionem. eſt enim antiqua locutio, *excludere oculum*. Plautus in Poenulo: *Excludito mihi hercle oculum, ſi dedero.* FAERNUS.

Ib. *Eſt ubi vos ulciſcar locus*] In eodem libro legitur *ulciſcar probe*. non enim de loco, quem non erat mutaturus, eſt ſermo; ſed de facultate, quam habebat ulciſcendi ſenes. FAERNUS.

Noſtri *Exclude*; & pro *Probe*, *Locus*, & ſic Priſcianus p. 1029. Placet lectio Bembina. Plautus Pſeud. V, 2, 26. *Erit, ubi te ulciſcar, ſi vivo.* Poen. V, 4, 56. *Nam pol ego te ulciſcar probe.*

Actus V. Scaena IX.

Nausistrata. Chremes. Phormio. Demipho.

N. *QUI nóminat me?* C. *hem.* N. *quid iſtuc turbaſt óbſecro,*
Mi vír? P. *ehem, quid nunc óbſtipuiſti?* N. *qui hic homoſt?*
Non mihi reſpondes? P. *hícine ut tibi reſpóndeat?*
Qui hercle, úbi ſit, neſcit. C. *cáue iſti quicquam créduas.*
P. *Abi, tánge: ſi non tótus friget, me énica.*
C. *Nihil éſt.* N. *quid ergó eſt quód iſtic narrat?* P. *iám ſcies:*
Auſcúlta. C. *pergin crédere?* N. *quid ego óbſecro*
Huic crédam, qui nil dixit? P. *delirát miſer*
Timóre. N. *non pol témereſt, quod tu tám times.*

2 *Mi vir.* PH. *hem quid nunc obticuiſti?*] Plures l. s. *obſtupuiſti*, ita & Victorianus, & Bembinus, ſed hic per *i* in ſecunda ſyllaba hoc modo *obſtipuiſti*. ſane hoc non Admiratus es exponemus, ſed Stupidus, & quaſi ſaxeus effectus es prae timore; ceterum in verſu dimetiendo, vel ex vir *r* elidendum, vel ex *hem m*: quamvis conſonans conſequatur. vel legendum, ut in Victoriano, & Baſilicano, *ehem*. FAERNUS. Noſtri *Ehem*, & ex illis duo *Obſtupuiſti*. Porro lege *Qui hic*, non *Quis hic*.

4 *Cave iſti quicquam credas*] Legendum *creduas*, niſi quis Iambicum trimetrum catalecticum facere velit: quod non placet: in *iſti* autem haud dubie *s* elidendum. FAERNUS. Libri quidam *Credas*; ſed verſus ipſe jubet *Creduas*.

6 N. *Quid ergo eſt?*] Liber Bembinus non habet τὸ *eſt*, quod nec neceſſarium videtur: a ſuperiore enim repetitur. FAERNUS.

Quid ergo? quid illic narras? Noſtri omnes *Eſt*; & nonnulli *Quod iſtic*. Lege & diſtingue:

Nihil eſt. Quid ergo eſt quod iſtic narrat?

11 *Et hoc nihil eſt quód ego dico*] Lege accentu venuſtiore,

Et hoc nihil eſt égo quod dico, tu narra.

12 PH. *Eho tu*] Idem liber *ehe tu*. FAERNUS. *Ohe tu* ex Bembino Faernus, noſtri omnes *Eho*; quod placet. Sic enim paſſim, *Eho*, *Ehodum*.

13 *Mi vir non mihi narras?*] Idem liber, *non mihi dicis*. FAERNUS. Noſtri omnes *Narras*. Placet *Dicis*, quia ſequitur *Dicis*.

15 *In Lemno. Hem quid ais? Hic taces?*] Tres ex noſtris bonae notae, *Hem quid agis?* quod ſine dubio huc recipiendum.

19 *Pro di immortales facinus indignum & malum*] O. l. s. praeter Victorianum, & Vaticanum, & Baſilicanum, ita habent: *facinus miſerandum & malum*. *miſerandum* autem, quoad Nauſiſtratam, in quam ex hoc miſeria redundabat: *malum* quoad Chremetem, qui id admiſerat. FAERNUS. Noſtri univerſi *Indignum*.

C. *Egon tímeo?* P. *recte ſáne: quando nil times,*
Et hoc nihil eſt ego quod dico, tu narrá. D. *ſcelus,*
Tibi nárret? P. *eho tu, fáctumſt abs te ſédulo*
Pro frátre. N. *mi vir, nón mihi dicis?* C. *át* N. *quid at?*
C. *Non ópus eſt dicto.* P. *tibi quidem: at ſcito huic opuſt,*
In Lémno. C. *hem, quid agis?* D. *nón taces?* P. *clam*
te. C. *ei mihi.*
P. *Uxórem duxit.* N. *mí homo, di melius duint.*
P. *Sic fáctumſt.* N. *perii míſera.* P. *et inde fíliam*
Suſcépit iam unam, dúm tu dormis. C. *quíd agimus?*
N. *Pro di immortales, fácinus indignum ét malum.*
D. *Hoc áctumſt.* P. *an quícquam hódie eſt factum indignius?*
Qui mi, úbi ad uxores véntumſt, tum fiúnt ſenes.
N. *Démipho, te appéllo; nam me cum iſto diſtaedét loqui.*
Haéc illae erant itiónes crebrae et mánſiones diutinae

20 PH. *Hoc actumſt.* NA. *an quicquam hodie eſt factum indignius? Qui mi ubi ad uxores ventumſt, tum fiunt ſenes*] Sic a Faerno eſt, qui quod in vett. Edd. invenerat, vel non auſus eſt mutare, vel non curavit. Atqui omnes noſtri codices alias his perſonas aſſignant; hoc modo:

> DE. *Hoc actumſt.* PH. *an quicquam hodie eſt factum indignius?*
> *Qui mi ubi ad uxores ventum eſt, tum fiunt ſenes.*
> NA. *Demipho, te appello.*

Dixerat Chremes, *Quid agimus?* Jam Demipho, *Hoc actum eſt.* Utrumque eſt diffidentis & deſperantis. Sic alibi *actum eſt ilicet:* & Heaut. III, 3, 3. *Acta haec res eſt.* Jam vero Nauſiſtratae ea quae ſequuntur dare, Plauto dignius eſt quam Terentio. Quanto honeſtius a Phormione dicuntur, quam ab honeſtiſſimâ matrona? Ille enim hoc agit, ut crimen ſenis aggravet, & uxorem ira incendat. Deinde illud ſpecta: *Indignum facinus* & mox *Indignius* uni & eidem perſonae non belle aſſignari, at diverſis optime.

22 *Nam me cum hoc diſtaedet loqui*] O. l. s. *nam me cum hoc ipſo diſtaedet loqui.* hoc modo verſus, qui ut ſenarius Iambicus ſtare non poteſt, cujusmodi ſunt praecedentes, ſtat ut trochaicus tetrameter catalecticus, cujusmodi ſunt ſequentes. FAERNUS.

Cum hoc ipſo diſtaedet loqui. Sic & plerique Noſtri *Cum hoc ipſo;* verſu tamen reſpuente. Codex Petrenſis *Cum hoc iſto:* Regius *Cum iſto.* Repone,

> *Demipho, te appello: nam me cum iſto diſtaedet loqui.*

Chariſius p. 178. *Dis, valde: Ter. Phorm. Cum hac pol diſtaedet loqui.* Unde hic reponere poſſis, *Cum hoc pol.* Sed *Iſto* potius eſt: nam, ut Donatus alicubi, *Iſte* de eo dicimus, quem contemnimus aut averſamur.

23. *Haecine erant itiones crebrae*] Donatus Eun. III, 5, 34. *Haec pro Hae, ut in Phormione: Haec illae erant itiones crebrae.* Ita certe hic legendum: *Illae itiones;* ut verſu ſequente *Ea vilitas.* Sic And. I, 1, 100.

Lémni? haecine erat ea quáe noſtros minuit fructus vílitas?
D. *'Ego, Nauſiſtrata, éſſe in hac re cúlpam meritum nón nego;*
Sét ea quin ſit ígnoſcenda. P. *vérba fiunt mórtuo.*
D. *Nám neque neclegéntia tua néque odio id fecit tuo.*
Vinoléntus fére abhinc annos quíndecim muliérculam
Eám compreſſit, únde haec nataſt: néque poſtilla unquam áttigit.
'Ea mortem obiit, é medio abiit: quí fuit in re hac ſcrúpulus.
Quámobrem te oro, ut ália tua ſúnt facta, aequo animo et hóc feras.

Haec illae lacrimae, haec illa eſt miſericordia. Illae ſine ſententiae damno abeſſe hinc non poteſt.

24 *Haecine erat, quae noſtros fructus minuebat vilitas?*] Aliqui libri, inter quos Bembinus, Victorianus, & Baſilicanus, poſt *erat*, habent pronomen *ea;* ceterum Bembinus, & Victorianus pro *minuebat*, quod reſpuit verſus, habent *minuit*. quod ſi recipimus, praeteriti temporis erit. ſane in libro Bembino ita collocantur verba, *Ea quae noſtros minuit fructus vilitas.* FAERNUS.

Ea quae noſtros fructus minuit vilitas. Ea Noſtri fere omnes, & *Minuebat.* Unus tantum *Fructus minuit:* alius *Minuebat fructus.* Repone cum Bembino,

Ea quae noſtros minuit fructus vilitas.

Ea ſuavior collocatio eſt, & magis de more Terentiano.

25 *Culpam meritam non nego*] *Meritam* habent aliqui libri, inter quos Bembinus; ſubaudiendum eſt, Chremetem culpam meritum. quo modo & ſupra dictum eſt, *arbitrabitur commeruiſſe culpam.* item Plauto in Captivis: *Neque te commeruiſſe culpam.* FAERNUS.

Noſtri omnes *Meritam;* & ſic in textu reliquerat Faernus. Nos *Meritum*, ut par eſt, reponimus. Plautus Aul. IV, 10, 8.

Fateor peccaviſſe me, & me culpam commeritum ſcio.

26 *Sed eam quae ſit ignoſcenda*] Bembinus liber, & omnes fere alii *ſed ea.* quod vero ſequitur, Bembinus ita habet, *quin ſit ignoſcenda:* & ſubaudiendum eſt, negare non poteris: vel, nemo negaverit. atque hanc eſſe germanam Terentii lectionem, etiam Donatus oſtendit, exponens eum locum, *Verba fiunt mortuo:* ubi dicit non eſſe paſſum paraſitum, ut totam ſententiam ſenex explicaret. FAERNUS.

Noſtri mendoſe *Quae.* Ceterum male Donatus, qui *Mortuo* intelligit Chremeti. Immo de Nauſiſtrata accipiendum; fruſtra aeque eam orari, ac mortuo verba fieri. Vide Plaut. IV, 2, 18 & Bacch. III, 4, 21.

27 *Neque id odio fecit tuo*] Idem liber Bembinus, & Victorianus, & Donatus, *neque odio id fecit tuo.* numero & compoſitione meliore. FAERNUS. Sic & Noſtri *Id fecit.*

30 *Qui ſit in re hac ſcrupulus*] O. l. s. *qui fuit*, & pronuntiative

N. *Quid ego aequo animo? cúpio miſera in hác re iam defúngier,*
Sét qui ſperem? aetáte porro minus peccaturúm putem?
Non iam tum erat ſénex, ſenectus ſi vérecundós facit?
'An mea forma atque aétas magis nunc éxpetendaſt, Démipho?
Quíd mi hic adfers, quámobrem exſpectem aut ſpérem porro nón fore?
P. *'Exſequias Chreméti quibus eſt cómmodum ire, em témpus eſt.*
Sic dabo: age nunc, Phórmionem quí volet lacéſſito:
Fáxo eum talí mactatum atque híc eſt infortúnio.

legendum, ut ſit ſenſus, ea ſublata eſt, cujus vita huic rei ſcrupulum afferret: jure enim poſſes viro iraſci, a quo ſuperducta tibi uxor adhuc viveret. FAERNUS.

31 *Ut alia tua facta ſunt*] Liber Bembinus, Baſilicanus, & Victorianus, *facta tua ſunt*, quae collocatio etiam trochaicum ſanat, aliter laborantem. FAERNUS.

Quámobrem te oro, ut ália facta túa ſunt, aéquo animo hóc feras.

Sic a Faerno. Noſtri *Facta tua ſunt*, *Tua facta ſunt*, *Facta ſunt tua:* Petrenſis *Tua ſunt facta*. Repono,

Quamobrem te oro, ut alia tua ſunt facta, aequo animo & hoc feras.

Túa ſunt facta, ut ſupra V, 8. 39. *Aut túa facta adeo.* Porro illud nota, in Faerni lectione *Aéquo animo* pronuntiari; in noſtra, alio accentu, *Aequo ánimo:* atque hunc verum eſſe repetitio ipſa probat,

Quid ego aequo ánimo?

Nam, ut ſaepe ante dixi, verba repetita eodem ſemper accentu iterantur.

33. *Set quid ſperem?*] Lege ex ſcripto codice apud Lindenbrogium, *Set qui ſperem?* quomodo, quo pacto?

34 *Jam tum erat ſenex*] Lego per interrogationem, ut priora & ſequentia:

Non jam túm erat ſenex, ſenectus ſi verecundos facit?

Senex per unam ſyllabam, vel duas breves ſaepe habes apud Noſtrum.

35 *An mea forma atque aetas núnc magis*] Repone, ut *Mágis* in ictu ſit,

An mea forma atque aetas mágis nunc expetendaſt, Demipho?

36 *Quid mihi nunc affers*] Iidem duo antiquiſſimi libri Bembinus, & Victorianus, & Donatus, *quid mihi hic affers.* nec ſane aliter ſtat verſus; *mihi* autem una ſyllaba eſt. FAERNUS.

37 *Jam tempus eſt*] Multi l. s. inter quos Bembinus, & Baſilicanus, pro *jam* habent *hem*, ita etiam metrica ratione exigente. ſed Bembinus ſine aſpiratione. FAERNUS.

38 *Sic dabo: age nunc age*] Multo plures libri ſcripti, & in iis Bembinus & Victorianus, item Donatus non habent poſterius *age*, quod & reſpuit verſus, qui debet eſſe trochaicus, ut ceteri. FAERNUS.

39 *Faxo tali eum mactatum atque hic eſt infortunio*] In libro Bem-

Rédeat ſane in grátiam: iam ſúpplici ſatis éſt mihi
Hábet haec ei quód, dum vivat, úſque ad aurem oggániat.
N. *'At meo merito crédo: quid ego núnc commemorem, Démipho,*
Singulatim, quális ego in hunc fúerim? D. *noui aeque ómnia*
Técum. N. *merito hoc meó videtur fáctum?* D. *minume gátium:*
Vérum quando iam áccuſando fieri infectum nón poteſt,
'Ignoſce: orat; cónfitetur; púrgat: quid vis ámplius?
P. *'Enimuero prius quam haéc dat veniam, mihi proſpiciam et Phaédriae.*
Heús Nauſiſtratá, priuſquam huic reſpóndes temere, audi. N. *quid eſt?*

bino, ita ſunt haec verba, *Faxo tali ſit mactatus.* quae locutio ut uſitatior eſt, Virg. *Haud ſibi cum Danais rem faxo, & puhe Pelaſga, Eſſe putet,* ita rationi verſus incommoda. nam niſi ex *mactatus* s elidatur, ſtare non poteſt. nos ergo vulgatam ſequemur, ut Donatus. FAERNUS.

Unus quoque ex Noſtris cum Ed. vet. *Faxo táli ſit mactatus.* Ceteri fere, *Faxo tali eum mactatum.* Lege ex codice Regio,

Faxo eum tali mactatum atque hic eſt infortunio.

Heaut. II, 3, 100.

Ademptum tibi jam faxo omnem metum.

42 *Quid ego nunc commemorem, Demipho*] Liber Bembinus, & Baſilicanus *nunc ea.* ita emendatum eſt & in Victoriano. FAERNUS.

Quid ego nunc ea commemorem, Demipho.

Dele *Ea* cum tribus Noſtris, & verſu volente & ſententia.

43 *Singillatim qualis in hunc fuerim*] *Singillatim* Baſilicanus, & Victorianus; at Bembinus, & aliqui alii *ſingulatim*: omnes vero illi; *qualis ego in hunc fuerim.* & τὸ *ſingulatim* quidem verſus admittit, ſicut & *ſingillatim*, pronomen vero *ego* etiam exigit. FAERNUS. *Singulatim* duo Noſtri; *Ego in hunc* omnes.

44 *Meriton hoc meo videtur factum?*] Ita Baſilicanus & Victorianus. at aliqui libri, & in iis Bembinus, *merito hoc meo*, nec aliter fit verſus: in quo etiam τὸ *meo* monoſyllabon eſt. FAERNUS. Etiam Noſtri aliquot *Merito.*

49 *Ego minas triginta per fallaciam ab illo abſtuli*] Unus ex Noſtris *Fallacias*, tres *Ab iſto.* Repone, verſu exigente:

Ego minas triginta per fallacias ab iſto abſtuli.

Sic ſupra IV, 3, 67. *Occidiſti me tuis fallaciis.* De una techna & fabrica dictum pluraliter. Plautus Mil. III, 3, 2.

Hanc fabricam fallaciasque
Minus ſi tenetis, denuo volo percipiatis plane.

Iſto eſt contemnentis.

51 *Hem quid ais? Adeone hoc indignum*] Noſtri plerique, *Adeo hoc.* Repone,

Hem quid ais? Adeon indignum hoc tibi videtur, filius.

54 *Immo ut jam ſcias meam ſententiam*] Alii aliter, ſed Bembi-

P. *'Ego minas triginta per fallácias ab iſto ábſtuli.*
Eás dedi tuo gnáto. is pro ſua amica lenoni dédit.
C. *Hém, quid ais?* N. *adeón indignum hoc tibi videtur, filius*
Hómo aduleſcens ſi habet unam amicam, tu uxorés duas?
Nil pudere? quo óre illum obiurgábis? reſpondé mihi.
D. *Fáciet ut volés.* N. *immo ut meam iám ſcias ſenténtiam:*
Néque ego ignoſco, néque promitto quicquam, neque reſpóndeo,
Prius quam gnatum vídero: eius iudício permitto ómnia.
Quód is iubebit, fáciam. D. *mulier ſápiens es, Nauſiſtrata.*
N. *Sátin tibi eſt, Chreme?* C. *immo vero, púlchre diſcedo ét probe,*
'Et praeter ſpem. N. *tû tibi nomen dic quod eſt?* P. *min? Phórmio:*

ans ita, *immo ut meam jam ſcias ſententiam.* FAERNUS. Noſtri *Jam meam.*

56 *Priusquam gnatum video. ejus judicio*] O. l. s. *videro:* in dimetiendo autem verſu, *ejus* monoſyllabum eſt. FAERNUS. Sic Noſtri fere omnes *Videro.*

58 *Satis tibi eſt*] Bembinus, & omnes alii fere l. s. *ſatin.* ego puto ſic ſtare verſum, ut eliſo *n* ex *ſatin*, & in *tibi eſt*, non facta ſynaloepha, in prima ſede ſit tribrachus, in ſecunda Iambus. FAERNUS.

Quod is jubebit, faciam. PH. *Mulier ſapiens es, Nauſiſtrata.*
NA. *Satin tibi eſt?* PH. *Immo vero pulchre diſcedo & probe,*
Et praeter ſpem.

Fruſtra laborat Faernus de verſu conſtituendo: *Sátin ti--bi eſt*, ut ſecundus ſit Iambus, ſtare non poteſt: ne addam, in ſecunda ſede non *Iambum*, ut ille aliud agens dicit, ſed trochaeum aut ſpondeum requiri. Tu repone, perſonis quoque mutatis;

Quod is jubebit, faciam. DE. *Mulier ſapiens es, Nauſiſtrata.*
NA. *Satin tibi eſt, Chreme?* CH. *Immo vero pulchre diſcedo & probe,*
Et praeter ſpem.

Demipho, laetus de tam proſpero rei exitu, cum Phaedriam videret de patre ſuo judicem conſtitui, *Mulier*, inquit, *ſapiens es:* illa vero ad maritum, *Satin tibi eſt;* ſi filii tui judicio tibi ſtandum erit? Cui ille inſperato gaudio elatus, cum nihil a filio metuendum erat, *Pulchre*, inquit, *& probe & praeter ſpem diſcedo.* In lite, cauſa, pugna, *Diſcedere* quis dicitur *Inferior* vel *Superior:* ergo hic *Pulchre diſcedit.* Librarii vero, qui haec Phormioni dederunt, venerem omnem ſuſtulerunt ex Fabulae fine: laeti jam omnes, qui in culpa aut metu erant, hic abeunt, placata Nauſiſtrata. Sic in aliis omnibus ſolet Terentius. Qualis ergo conjecturae reus eſt, qui Phormioni haec tribuens, etiam in textum recepit, *Diſcedo [ultus] & probe?* Quaſi vero Phormio, rebus jam tranquillatis, Phaedriae amici ſui patrem odiſſe vellet aut poſſet?

59 *Tu tuum nomen dic quod eſt? P. mihin? Phormio*] Si *Tuum nomen;* tum intuliſſet *Meumne*, non *Mihin.* Lege ergo cum codice Regio,

Et praeter ſpem. NA. *Tu tibi nomen dic quod eſt?* PH. *Min? Phormio.*

tantum poterit a facundia. *Heaut.* Prol. 12. & 13. Vide Notas. *Actoris* opera magis ſtetiſſe quam ſua. *Phorm.* Prol. 10. Quem Actoris virtus nobis reſtituit locum. *Phorm.* Prol. 33.

ACTUS.

Primo *actu* placeo. *Hec.* Alt. Prol. 31.

ACTUTUM.

Aperite aliquis *actutum* oſtium. *Adelph.* IV. 4. 26. Congredere *actutum.* *Phorm.* V. 6. 12.

ACUO.

Quod illos ſat aetas *acuet.* *Adel* [illegible] V. 3. 49.

AD.

Aut equos alere, aut c[illegible] venandum. *And.* I. 1. 30. [illegible] *ad* obiurgandum cauſae. [illegible] III. Ut ne eſſet ſpat[illegible] di *ad* diſturbandas nu[illegible] 2. 11. Dum temp[illegible] tulit. *And.* I. 2. 17 [illegible] atque ſtrum cepit *ad* er[illegible] 11. Nul[illegible] *And.* I. 2. 21. [illegible] [illegible]udinem *ad*[illegible] accedit etiam [illegible] 2. Solum unum *ad* morbum [illegible]us *adfert* homini[illegible] 65. Prius. [illegible] V. 3. 47. Laborem [illegible] beat, ani[illegible]us capit, & illi moleſtirit. *A*[illegible] *Hec.* III. 2. 9. Quod ab eſſe a[illegible]umſt, ſibi eſſe id rellatum vaco[illegible] *Phorm* Prol. 22. Mirabar, ſi du[illegible] mihi quicquam *adferres* novi. [illegible] *Phorm.* III. 2. 5. Vide opis ſiquid poteſt *adferre* huic. *Phorm.* III. 3. 10. Mi opus erat, aliquantulum quae *adferret.* *Phorm.* IV. 3. 50. Auxilii nihil *adferant.* *Adelph.* III. 2. 2. Vide etiam ſodes, ut mihi haec certa & clara *attuleris.* *Hec.* V. 4. 1.

ADFICIO.

Quonam modo nunc te offendam *adfectam.* *Hec.* III. 1. 45. Alio ſuſpicans morbo me viſurum *adfectam*, ac ſenſi uxorem eſſe. *Hec.* III. 3. 6. Quanta me cura & ſollicitudine *adficit* gnatus? *Phorm.* II. 4. 1. Tantane *adfectum* quemquam eſſe hominem audacia? *Phorm.* V. 8. 84.

Heaut. III. 1. 41. O[illegible] noſtram *ad* nequi[illegible] [illegible]tum, *Heaut.* III. 1. 72 [illegible] II. aliquam fabr[illegible] [illegible]rent, 2. 34. Tar[illegible] [illegible]obis, mali. *Hec* [illegible] re *ad* [illegible] 1. 58. [illegible] o *ad*[illegible] II. [illegible] [illegible]nd. I. iſt[illegible] [illegible]petem [illegible] *ec.* II. [illegible]itatem [illegible] *ec.* IV. [illegible]nc in[illegible] [illegible]31. [illegible]un. I. 1. 31.

[illegible]RAVESCO.

[illegible]uo, ne Philumenae ma[illegible] [illegible]rbus *adgraveſcat.* *Hec.* III. 4.

ADGREDIOR.

Hac non ſucceſſit, alia *adgrediemur* via. *And.* IV. 1. 46. *Adgrediar* Bacchis, ſalve. *Hec.* V. 1. 5. Itane agitis mecum? ſatis aſtute, *adgredimini.* *Phorm.* V. 8. 75. vide Notas.

ADHIBEO.

Hoc temere numquam amittam ego à me, quin mihi teſtis *adhibeam.* *Phorm.* IV. 5. 2.

ADHORTOR.

Adhortor, properent. *Eun.* III. 5. 35. Praeter quam res *adhortatur* tua. *Heaut.* I. 1. 8.

ADHUC.

Qui me tam leni paſſus animo eſt usque *adhuc.* *And.* I. 5. 27. *Adhuc* ſigna omnia huic eſſe video. *And.* III. 2. 1. Nihil *adhuc* eſt, quod vereare. *Heaut.* I. 2. 1. Celabitur itidem, ut celata *adhuc* eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. *Adhuc* quod factumſt miror, non iuſſe me abripi hinc. *Heaut.* V. 2. 47. *Adhuc* non moleſta ſunt. *Adelph.* I. 2. 42. Sat *adhuc* tua nos fruſtrataſt fides. *Adelph.* IV. 4. 13. Ceſſatum usque *adhuc* eſt. *Adelph.* IV. 4. 23. Vitam duram, quam vixi usque *adhuc.* *Adelph.* V. 4. 5. Quid *adhuc* habent infir-

N. HENR. WESTERHOVIUS
LECTORI
S.

irum videri queat, fateor, me nuperum Terentii edi-
torem, neque ſane otio abundantem, hanc operam
eianae Editioni navare voluiſſe. Primum quidem Va-
:s Lectiones, ubi in omnia alia abire videbatur Ariſtar-
ille Britannus, conligere erat animus, ſi forte occa-
data amplius ſingula conſiderarem, Afri verba, uti
ɔ leguntur, vel tuiturus, vel Cl. Bentleium laudaturus
ce. Mox Weſtenii, cognito meo conſilio, mecum
:, ut, quidquid obſervaſſem, huic Editioni ad Canta-
ənſem illam adornatae ſubiungi paterer. Negare Viris
ıis mihique amiciſſimis religio fuit; tanto magis, quod
o Commentario hac ratione nihil deceſſurum tam prae-
ıam animo, quam quae oculis cernuntur. Diverſum
ue inſtitutum, ſeparata ſcribendi ratio fuit. Bentleius,
: locis ſollicitatis et pro arbitrio mutatis, Fabulas ad
i regulas redigere, ego ſervata lectione vulgari verbo-
ſenſum explicare volui. Tum ſi quibus Viris eruditis
pe eſſet, incudi reddere Bentleiana, iis non ingratam
hanc noſtram opellam autumabam. Quae igitur meis
ıtim uſibus ſublegeram, nunc in dias luminis auras
vides. Iniquior autem mihi futurus in elegantiſſi-
ı Scriptorem Comicum videbar, ſi mero Indice Critico
uctum exire ſinerem. Latinitatis etiam rationem eſſe
ndam duxi. Quin et Syllabum Auctorum veterum et
ıtiorum, quos vel laudatos, vel reprehenſos animad-
:bam, addidi. Ita optimis Weſteniis, ita Cl. Bent-
, maxime autem ipſi Terentio gratificari volui. Quod
m inſtitutum ſi cui ſecus interpretari lubebit, ut nunc
mores, corde durato feram, et mea me conſcientia
e ſuſtinebo. Vale.

Adfabilis.

Meditor eſſe *adfabilis*, & bene procedit. *Adelph.* V. 6. 8.

Adfatus.

Ut voluptati obitus, ſermo, *adfatus* tuus, quocumque adveneris, ſemper fiet. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas.

Adfecto.

Hi gladiatorio animo ad me *adfectant* viam. *Phorm.* V. 7. 71. Ad dominas qui *adfectant* viam. *Heaut.* II. 3. 60.

Adfero.

Ut ſciam, numquid haec turbae triſtitia *adferat.* *And.* I. 4. 8. vide Notas. Haec primum *adfertur* iam mihi ab hoc fallacia. *And.* III. 1. 13. Haud auſpicato huc me *attuli.* *And.* III. 2. 12. vide Notas. Hic quoque bonam magnamque partem ad te *attulit.* *Eun.* I. 2. 43. Quid dicam? quam cauſam *adferam?* *Heaut.* IV. 3. 23. Da mihi, atque *adfer* mihi. *Heaut.* II. 1. 11. Nulla res, quae mi aegritudinem *adferat.* *Heaut.* IV. 3. 2. Solum unum hoc vitium ſenectus *adfert* hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Laborem inanem ipſus capit, & illi moleſtiam *adfert.* *Hec.* III. 2. 9. Quod ab illo *adlatumſt*, ſibi eſſe id rellatum putet. *Phorm.* Prol. 22. Mirabar, ſi tu mihi quicquam *adferres* novi. *Phorm.* III. 2. 5. Vide opis ſiquid poteſt *adferre* huic. *Phorm.* III. 3. 20. Mi opus erat, aliquantulum quae *adferret.* *Phorm.* IV. 3. 50. Auxilii nihil *adferant.* *Adelph.* III. 2. 2. Vide etiam ſodes, ut mihi haec certa & clara *attuleris.* *Hec.* V. 4. 1.

Adficio.

Quonam modo nunc te offendam *adfectam.* *Hec.* III. 1. 45. Alio ſuſpicans morbo me viſurum *adfectam*, ac ſenſi uxorem eſſe. *Hec.* III. 3. 6. Quanta me cura & ſollicitudine *adficit* gnatus? *Phorm.* II. 4. 1. Tantane *adfectum* quemquam eſſe hominem audacia? *Phorm.* V. 8. 84.

Adfinis.

Neque illarum *adfines* eſſe rerum, quas fert adulescentia. *Heaut.* II. 1. 3. Et gener & *adfines* placent. *Heaut.* V. 1. 63. *Adfinis* nobis. *Adelph.* V. 8.

Adfinitas.

Nullon' ego Chremetis pacto *adfinitatem* effugere potero? *And.* I. 5. 12. Haud ita decet, ſi perpetem hanc vis eſſe *adfinitatem.* *Hec.* II. 2. 10. vide Notas. *Adfinitatem* hanc ſane perpetuam volo. *Hec.* IV. 4. 14. Manere *adfinitatem* hanc inter nos volo. *Hec.* IV. 4. 101.

Adflicto.

Ne te *adflictes.* *Eun.* I. 2. 31.

Adgravesco.

Male metuo, ne Philumenae magis morbus *adgraveſcat.* *Hec.* III. 2. 2.

Adgredior.

Hac non ſucceſſit, alia *adgrediemur* via. *And.* IV. 1. 46. *Adgrediar.* Bacchis, ſalve. *Hec.* V. 1. 5. Itane agitis mecum? ſatis aſtute *adgredimini.* *Phorm.* V. 8. 75. vide Notas.

Adhibeo.

Hoc temere numquam amittam ego à me, quin mihi teſtis *adhibeam.* *Phorm.* IV. 5. 2.

Adhortor.

Adhortor, properent. *Eun.* III. 5. 35. Praeter quam res *adhortatur* tua. *Heaut.* I. 1. 8.

Adhuc.

Qui me tam leni paſſus animo eſt usque *adhuc.* *And.* I. 5. 27. *Adhuc* ſigna omnia huic eſſe video. *And.* III. 2. 1. Nihil *adhuc* eſt, quod vereare. *Heaut.* I. 2. 1. Celabitur itidem, ut celata *adhuc* eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. *Adhuc* quod factumſt miror, non iuſſe me abripi hinc. *Heaut.* V. 2. 47. *Adhuc* non moleſta ſunt. *Adelph.* I. 2. 42. Sat *adhuc* tua nos fruſtrataſt fides. *Adelph.* IV. 4. 13. Ceſſatum usque *adhuc* eſt. *Adelph.* IV. 4. 23. Vitam duram, quam vixi usque *adhuc.* *Adelph.* V. 4. 5. Quid *adhuc* habent infir-

mitatis nuptiae? *Hec.* I. 2. 101. Nil ceſſaviſti usque *adhuc.* *Hec.* IV. 1. 29.

ADIGO.

Tu homo *adigis* me ad inſaniam. *Adelph.* I. 2. 31. Mox noctu te *adiget* horſum inſomnia. *Eun.* II. 1. 13.

ADIICIO.

Ad virginem animum *adiecit.* *Eun.* I. 2. 63.

ADIMO.

Poſtquam *adempta* ſpes eſt. *And.* II. 1. 4. Ut metum, in quo nunc eſt, *adimam.* *And.* II. 2. 2. Hanc, niſi mors, mihi *adimet* nemo. *And.* IV. 2. 14. Ubi ea cauſa, quamobrem haec faciunt, erit *adempta* his. *And.* V. 1. 18. Diem *adimere* aegritudinem hominibus. *Heaut.* III. 1. 13. Poſtquam *ademptam* hanc quoque tibi cauſam vides. *Hec.* IV. 4. 58. Quot autem *ademi* curas? *Hec.* V. 4. 19. Qui hanc mihi *adimat* conſuetudinem. *Phorm.* I. 3. 9. Qui ſaepe propter invidiam *adimunt* diviti. *Phorm.* II. 1. 46. Phaedriae curam *adimere* argentariam. *Phorm.* V. 5. 3.

ADIPISCOR. APISCOR.

Nuptias effugere ego iſtas malo, quam tu *adipiſcier.* *And.* II. 1. 32. Soli licet hic de eadem cauſa bis iudicium *apiſcier.* *Phorm.* II. 3. 59. An ne hoc quidem ego *adipiſcar,* quod ius publicumſt? *Adelph.* II. 3. 65.

ADIUMENTUM.

Nihil aderat *adiumenti* ad pulchritudinem. *Phorm.* I. 2. 55.

ADIUNGO.

Ut animum ad aliquod ſtudium *adiungant.* *And.* I. 1. 29. Ille, quem beneficio *adiungas,* ex animo facit. *Adelph.* I. 1. 47. Imperium, quod amicitia *adiungitur.* *Adelph.* I. 1. 42. Unam facere familiam; colere, adiuvare, *adiungere.* *Adelph.* V. 8. 4.

ADIURO.

Per omnes *adiuro* deos. *And.* IV. 2. 11. Sancte *adiurat.* *Hec.* II. 2. 26.

ADIUTO.

Pamphilumne *adiutem,* an auſcultem ſeni. *And.* I. 3. 4. Id amabo *adiuta* me, quo id fiat facilius. *Eun.* I. 2. 70. Quod potero, *adiutabo* ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. At te *adiutare* oportet adoleſcenti cauſa. *Heaut.* III. 2. 35. Homines nobilis eum *adiutare.* *Adelph.* Prol. 16. Eis onera *adiuta.* *Hec.* III. 2. 24. Bonitasque veſtra *adiutans* atque aequanimitas. *Phorm.* Prol. 34. Neque quisquam aderat, qui *adiutaret* funus. *Phorm.* I. 2. 49.

ADIUTOR.

Hic *adiutor* meus & monitor & praemonſtrator hoc mihi praeſtat. *Heaut.* V. 1. 2. Aut etiam *adiutor* ſim ejus iracundiae. *Adelph.* I. 1. 66. Set opus eſt mi Phormionem ad hanc rem *adiutorem* dari. *Phorm.* III. 3. 26.

ADIUTRIX.

Nunc ego te in hac re mi oro ut *adiutrix* ſies. *Eun.* V. 2. 46. Matres omnes filiis in peccato *adiutrices.* *Heaut.* V. 2. 39. Veſtra intellegentia ſi erit *adiutrix* noſtrae induſtriae. *Hec.* Alt. Prol. 24. Ut veſtra auctoritas meae auctoritati fautrix *adiutrixque* ſiet. *Hec.* Alt. Prol. 40. Praeſertim in ea re cum ſit mi *adiutrix* ſocrus. *Hec.* IV. 4. 83.

ADIUVO.

Ut me *adiuves* in hac re. *And.* III. 3. 10. Id ſpero *adiuturos* deos. *And.* III. 2. 42. Faciam ſedulo, dabo operam, *adiuvabo.* *Eun.* II. 3. 72. Neque me quidquam conſilio *adiuvas?* *Heaut.* V. 2. 29. Fortis fortuna *adiuvat.* *Phorm.* I. 2. 25. Pariter nunc opera me *adiuves,* ac re dudum opitulata es. *Phorm.* V. 3. 3. Qui me dudum *adiuverit* comiter. *Phorm.* III. 3. 4. vide Notas.

ADLEGO.

Ut ne credas, à me *adlegatum* hunc ſenem. *And.* V. 3. 28.

ADLIGO. ALLIGO.

Hic furii ſe *adligat.* *Eun.* IV. 7. 39. Eo pacto prorſum illi *alligaris* filium. *Adelph.* V. 3. 58.

ADLOQUOR.

Ceſſas *adloqui?* *And.* II. 2. 6. Quid ceſſas hominem adire, & blande in principio *adloqui?* *Phorm.* II. 1. 22.

ADLUDO.

Forte habui ſcortum: coepit ad id *adludere.* *Eun.* III. 1. 34.

ADMINISTRO.

Lauteque munus *adminiſtraſti* tuum. *Adelph.* V. 1. 2.

ADMIROR.

Eis ultro adrideo, & eorum ingenia *admiror* ſimul. *Eun.* II. 2. 19. Cave quicquam *admiratus* ſis. *Heaut.* IV. 6. 22.

ADMISCEO.

Ita tu iſtaec tua miſceto, ne me *admiſceas.* *Heaut.* IV. 5. 35. Ne te *admiſce.* *Heaut.* V. 2. 22.

ADMITTO.

Fac ut *admittar* ad illam. *Eun.* II. 2. 50. Militem rogat, ut illum *admitti* jubeat. *Eun.* IV. 1. 4. Set tu quod cavere poſſis, ſtultum *admittereſt.* *Eun.* IV. 6. 23. Unam hanc noxiam amitte: ſi aliam *admiſero* umquam, occidito. *Eun.* V. 2. 14. Quid ego tantum ſceleris *admiſi* miſer? *Heaut.* V. 2. 83. Haec te *admittere* indigna genere noſtro? *Adelph* III. 3. 54. Me hoc delictum *admiſiſſe* in me. *Adelph.* IV. 5. 48. Sumptum *admittet.* *Adelph.* V. 7. 15. It viſere ad eam: *admiſit* nemo. *Hec* I. 2. 114. Si eſt, culpam ut in ſe *admiſerit.* *Phorm.* II. 1. 40.

ADMODUM.

Haec inter nos nuper notitia *admodumſt.* *Heaut.* I. 1. 1. Advenis modo? PA. *admodum.* *Hec.* III. 5. 8. Itane patris ais conſpectum veritum hinc abiiſſe? G. *admodum.* *Phorm.* II. 2. 1.

ADMONEO.

Recte *admones.* *And.* V. 4. 50. Ridiculum eſt te iſtuc me *admonere.* *Heaut.* II. 3. 112.

ADMOVEO.

Acceſſi: aſtiti: animam compreſſi: aurem *admovi.* *Phorm.* V. 6. 28.

ADNUMERO.

Argentum *adnumeravit* illum. *Adelph.* III. 3. 15.

ADNUO.

Adnuo terram intuens modeſte. *Eun.* III. 5. 31.

ADOPTO.

Inde ego hunc maiorem *adoptavi* mihi. *Adelph.* I. 1. 22. Tuum filium dediſti *adoptandum* mihi. *Adelph.* I. 2. 34.

ADORIOR.

Si me inparatum *adortus* eſſet. *And.* III. 1. 21. Ceſſo hunc *adoriri?* *Heaut.* IV. 5. 9. *Adortus* iurgio eſt fratrem. *Adelph.* III. 3. 50. Si ab eo nil fiet, tum hunc *adoriar* hoſpitem. *Phorm.* IV. 2. 15.

ADORNO.

Continuo haec *adornant* ut lavet. *Eun.* III. 5. 34. Domi non offendiſſem, ita iam *adornarat* fugam. *Eun.* IV. 4. 6.

ADPELLO.

Poeta cum primum animum ad ſcribendum *adpulit.* *And.* Prol. 1. Animum ad uxorem *adpulit.* *And.* II. 6. 15.

ADPLICO. APPLICO.

Ipſum animum aegrotum ad deteriorem partem plerumque *adplicat.* *And.* I. 2. 22. Tum ille egens forte *adplicat* primum ad Chryſidis patrem ſe. *And.* V. 4. 21. Repente ad ſtudium ſe *applicaſſe* hunc muſicum. *Heaut.* Prol 23. Hi ſe ad vos *adplicant.* *Heaut.* II. 4. 13.

ADPONO. APPONO.

Poſtulare id gratiae *adponi* ſibi. *And.* II. 1. 31. Puer hercleſt. mulier, tu *adpoſuiſti* hunc? *And.* IV. 4. 3. At iſtos raſtros interea tamen *adpone.* *Heaut.* I. 1. 37. Cena dubia *apponitur.* *Phorm.* II. 2. 28. Si *adpoſitum* puerum ante aedes viderit. *And.* IV. 4. 34. vide Notas.

ADPORTO. APPORTO.

Quidnam *adportas?* *And.* V. 2. 17. Vereor ne quid Andria *adportet* mali. *And.* I. 1. 46. Nuncium *adporto* tibi. *Heaut.* III. 1. 18. Ne ille haut ſcit, hoc paulum lucri quan-

tum eii damni *apportet. Heaut.* IV. 4. 25. Quin uſus ſemper aliquid *adportet* novi. *Adelph.* V. 4. 2. *Adporto* novam Epidicazomenen quam vocant comoediam. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

ADPOSCO.

Porro haec talenta dotis *adpoſcet* duo. *Heaut.* IV 7. 10. vide Notas.

ADPREHENDO.

Pone *adprehendit* pallio, reſupinat. *Phorm.* V. 6. 23.

ADPRIME.

Id ego arbitror *adprime* in vita eſſe utile. *And.* I. 1. 34. Fratrem eii eſſe *adprime* nobilem? *Eun.* V. 4. 30. Et ego meis me omnibus ſcio eſſe *adprime* obſequentem. *Hec.* II. 2. 5. vide Notas.

ADPROBO.

Non ſatis eſt tuum te officium facere, ſama ſi id non *adprobat. Phorm.* IV. 5. 12. vide Notas.

ADPROPERO.

Poſtquam ante oſtium me audivit ſtare, *adproperat. And.* III. 1. 17.

ADRIDEO.

Eis ultro *adrideo. Eun.* II. 2. 19. Nulli laedere os, *adridere* omnibus, *Adelph.* V. 4. 10.

ADSENTOR.

Imperavi egomet mihi omnia *adſentari. Eun.* II. 2. 22. Qui huic *adſentari* animum induxeris. *Eun.* III. 2. 37. Ne id, *adſentandi* magis quam quo habeam gratum, facere exiſtumes. *Adelph.* II. 4. 6. *Adſentando* atque indulgendo & largiendo. *Adelph.* V. 9. 31.

ADSEQUOR.

Adſequere ac retine. *Phorm.* V. 8. 89.

ADSERO.

Ego liberali illam *adſero* cauſa manu. *Adelph.* II. 1. 40.

ADSERVO.

Cura *adſervandum* vinctum. *And.* V. 2. 24 Hic tibi *adſervandus* eſt. *Heaut.* III. 3. 34. Dic me hic oppido eſſe invitam, atque *adſervari. Heaut.* IV. 4. 12.

ADSIDEO.

Adſido: adcurrunt ſervi: ſoccos detrahunt, *Heaut.* I. 1. 72.

ADSIDUE.

Ne ſemper ſervos currens, iratus ſenex, *adſidue* agendi ſint mihi. *Heaut.* Prol. 39. Quid te futurum cenſes, quem *adſidue* exedent? *Heaut.* III. 1. 53. Homines nobilis eum adiutare, *adſidue* que una ſcribere. *Adelph.* Prol. 16. Illic ubi ſum *adſidue. Hec.* II. 1. 20.

ADSIMULO.

Nunc tuumſt officium, has bene ut *adſimules* nuptias. *And.* I. 1. 141. Eho an, tute intellexti hoc *adſimulari*? *And.* III 2. 20. Hinc ab dextera venire me *adſimulabo. And.* IV. 3. 20. *Adſimulabo* quaſi nunc exeam. *Eun.* III. 2. 8. Tum pol ego is eſſem vero, qui *adſimulabar. Eun.* III. 5. 58. vide Notas. Iſtunc exora, ut ſuam eſſe *adſimulet. Heaut.* II. 3. 117. Me aetatem cenſes velle id *adſimularier*? *Heaut.* IV. 3. 38. Gnatus quod ſe *adſimulat* laetum, id dicis? *Heaut.* V. 1. 15. Qui ſcis, an ea cauſa me odiſſe *adſimulaverit*? *Hec.* II. 1. 38. Paternum amicum me *adſimulabo* virginis. *Phorm.* I. 2. 78. Quid ſi *adſimulo*, ſatin eſt? *Phorm.* I. 4. 32. Quo me *adſimularam* ire ad mercatum, non eo. *Phorm.* V. 7. 10.

ADSISTO.

Hic propter hunc *adſiſte. Adelph.* II. 1. 15.

ADSOLEO.

Quae *adſolent*, quaeque oportet ſigna eſſe ad ſalutem. *And.* III. 2. 1.

ADSTO. ASTO.

Hic patrem aſtare aibas? *Heaut.* V. 2. 7. Patruum video cum patre *adſtantem*? *Phorm.* IV, 3. 2. Acceſſi: *aſtiti*, *Phorm.* V. 6 27. Procul hinc *aſtans*, *Hec.* IV. 3. 1. vide Notas.

ADSTRINGO.

Hac lege tibi meam *adſtringe* fidem. *Eun.* I. 2 23.

ADSUM.

Prope *adeſt*, cum alieno more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. In

denegando modo quis pudor paulum *adeſt*. *And.* IV. 1. 6. Non quia *ades* praeſens, dico hoc. *Adelph.* III. 3. 39. Mulier tibi *adeſt*. *Heaut.* II. 3. 2. Ille ad defendendum *adeſt*. *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas. Ubi vis, dona *adſunt* tibi à Phaedria. *Eun.* III. 2. 11. Iam inquam hic *adero*. *And.* IV. 2. 32. *Aderit* una in unis aedibus. *Eun.* II. 3. 76. Iam haec tibi *aderit* ſupplicans. *Eun.* IV. 7. 41. At pol iam *aderit*, ſe quoque etiam cum oderit. *Hec.* IV. 1. 28. vide Notas, Dave, *ades*: reſiſte. *And.* II. 2. 7. Phidippe, *ades*, audi paucis. *Hec.* III. 5. 60. *Adeſdum*: paucis te volo. *And.* I. 1. 2. Favete, *adeſte* aequo animo. *And.* Prol. 24. Iamne partus *adſiet*. *Adelph.* IV. 4. 11 Volo ego *adeſſe* hic advocatos nobis in turba hac. *Eun.* IV. 6. 26. Hunc minimeſt opus in hac re *adeſſe*. *Hec.* III. 3. 50.

ADTEMPERATE.

Itane *adtemperate* evenit, hodie in ipſis ut veniret, ante hac numquam? *And.* 5. 4. 13. vide Notas.

ADTENTUS. *vide* ATTENTUS.

ADVEHO.

Iſtam nunc times, quae *advectaſt*, ne illum talem praeripiat tibi. *Eun.* I. 2. 81.

ADVENA.

Eſt e Corintho hic *advena* anus paupercula. *Heaut.* I. 1. 44.

ADVENIO.

Ad te *advenio*. *And.* II. 1. 19. Optato *advenis*. *And.* III. 3. 1. *Per tempus *advenis*. *And.* IV. 4. 44. In tempore ipſo mi *advenis*. *And.* V. 6 10. Opportune *advenis*. *Heaut.* I. 2. 5. Unde haec *advenit*? *Hec.* I. 2. 6. Salvom te *adveniſſe* gaudeo. *Eun.* V. 5. 6. Bene factum te *adveniſſe*. *Hec.* III. 5. 6.

ADVENTUS.

Ego commodiorem hominem, *adventum*, tempus, non vidi. *And.* V. 2. 3. Salutant: ad cenam vocant: *adventum* gratulantur. *Eun.* II. 2. 28. Iſte dicito, percontatum *adventum* Pamphili. *Hec.* I. 2. 2. Incommode illis fors obtulerat *adventum* meum. *Hec.* III. 3. 10. Ubi eius *adventi* venit in mentem. *Phorm.* I. 3. 2.

ADVERSARIUS.

Adverſarios rapere in peiorem partem. *Adelph.* Prol. 3. Poetam reſtitui in locum, prope iam remotum iniuria *adverſarium*. *Hec.* Alt. Prol. 14. Iniurium autem eſt, ulciſci *adverſarios*? *Hec.* I. 1. 15. Cauſam tradere *adverſariis*, etiam idne lex coegit? *Phorm.* II. 1. 7. vide Notas.

ADVERSUM.

Ex *adverſo*. *Phorm.* I. 2. 38. vide Notas.

ADVESPERASCIT.

Cur uxor non adcerſitur? iam *adveſperaſcit*. *And.* III. 4. 1.

ADVIGILO.

Si *advigilaveris*, ex unis geminas mihi conficies nuptias. *And.* IV. 1. 49. Tanto magis te *advigilare* aequomſt. *Phorm.* I. 4. 25.

ADULESCENS.

Aduleſcens luxu perditus. *Adelph.* IV. 7. 42. Iuprudens timuit *aduleſcens*. *Phorm.* II. 1. 64. Homo *aduleſcens* ſi habet unam amicam. *Phorm.* V. 9. 52. Cum virgine una *aduleſcens* cubuerit plus potus, ſeſe illa abſtinere ut potuerit? *Hec.* I. 2. 64. Mater quod ſuaſit ſua, *aduleſcens* mulier fecit. *Hec.* IV. 4. 39. Bonum ingenium narras *aduleſcentis*. *And.* III. 1. 8. Fero alia flagitia ad te boni illius *aduleſcentis*. *Adelph.* IV. 7. 4. Eſt veritus optumae *aduleſcenti* facere iniuriam. *And.* III. 2. 8. *Aduleſcentem* adeo nobilem. *Eun.* I. 2. 124. Quae liberum ſcire aequom eſt *aduleſcentem*. *Eun.* III. 2. 25. Cur perdis *aduleſcentem* nobis? *Adelph.* I. 1. 26. Conferunt conſilia ad *aduleſcentes*. *Heaut.* III. 1. 65. vide Notas. Cur partis ſeni poeta dederit, quae ſunt *aduleſcentium*. *Heaut.* Prol. 2. Accipiunda & muſſitanda iniuria *aduleſcentiumſt*. Quam iniqui ſunt patres in omnis *aduleſcentis* iudices? *Heaut.* II. 1. 1.

ADULESCENTIA.

Nos noſtramque *aduleſcentiam* habent deſpicatam. *Eun.* II. 3. 91. Illarum adfines eſſe rerum, quas fert *Aduleſcentia*. *Heaut.* II. 1. 3. Iam inde ab *aduleſcentia*. *Adelph.* I. 1. 16. Sperabam iam deſerviſſe *aduleſcentiam*. *Adelph.* I. 2. 72. perſuaſit nox, amor, vinum, *aduleſcentia*. *Adelph.* III. 4. 24. Quae vos propter *aduleſcentiam* minus videtis. *Adelph.* V. 9. 35. Id vitium numquam decrevi ego eſſe *aduleſcentiae*. *Hec.* IV. 1. 27. Inſidias noſtrae fecit *aduleſcentiae*. *Phorm.* II. 1. 44.

ADULESCENTIOR.

Quo iure ſum uſus *aduleſcentior*. *Hec.* Alt. Prol. 3.

ADULESCENTULA.

Forte unam aſpicio *aduleſcentulam*. *And.* I. 1. 91. Ea mortua eſt: reliquit filiam *aduleſcentulam*. *Heaut.* III. 3. 41.

ADULESCENTULUS.

Quod plerique omnes faciunt *aduleſcentuli*. *And.* I. 1. 28. Perpuliſti me, homini ut *aduleſcentulo* filiam darem. *And.* V. 1. 9. Homines *aduleſcentulos* in fraudem inlicis. *And.* V. 4. 7. Rhodius *aduleſcentulus*. *Eun.* III. 1. 33. Heri aliquot *aduleſcentuli* coiimus in Piraeo. *Eun.* III. 4. 1. Quo modo *aduleſcentulus* meretricum ingenia & mores poſſet noſcere. *Eun.* V. 4. 9. Qui *aduleſcentulum* nobilitas flagitiis. *Eun.* V. 6. 20. vide Notas. Noſſe omnia haec ſaluti eſt *aduleſcentulis*. *Eun.* V. 4. 18. Ut animum decuit aegrotum *aduleſcentuli*. *Heaut.* I. 1. 48. Non eſt flagitium, mihi credo, *aduleſcentulum* ſcortari. *Adelph.* I. 2. 21. Odioſa haec eſt aetas *aduleſcentulis*. *Hec.* IV. 3. 13. Quia nuſquam inſanum fecit *aduleſcentulum*. *Phorm.* Prol. 6. vide Notas.

ADUNCUS.

Rufamne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore, *adunco* naſo? *Heaut.* V. 5. 18.

ADVOCATUS.

Advocatus mane mi eſſe ut meminerit. *Eun.* II. 3. 49. Volo ego adeſſe hic *advocatos* nobis in turba hac. *Eun.* IV. 6. 26. Me à foro abduxit modo huc *advocatum* ſibi. *Adelph.* IV. 5. 11. Adverſusne illum cauſam dicerem, cui veneram *advocatus*? *Adelph.* IV. 5. 43.

ADVOCO.

Ibo ad forum, atque aliquot mihi amicos *advocabo*. *Phorm.* II. 1. 83.

ADVORSATRIX.

Quin tu in ea re mi *advorſatrix* fueris. *Heaut.* V. 3. 5.

ADVORSOR. ADVERSOR.

Eine ego ut *advorſer*? *And.* I. 5. 28. Cum placo, *advorſor* ſedulo & deterreo. *Adelph.* I. 2. 64. Neque tuae libidini *adverſabor*. *Hec.* II. 2. 3. Non poſſum *advorſari* meis. *Hec.* II. 2. 29. Reduc uxorem, ac noli *adverſari* mihi. *Hec.* IV. 4. 32. Coepi *adverſari* primo. *Phorm.* I. 2. 25. Viris *advorſari* aeque ſtudium eſt. *Hec.* II. 1. 5. vide Notas.

ADVORSUM. ADVERSUM.

Id gratum fuiſſe *advorſum* te. *And.* I. 1. 15. De illa me *adverſum* hunc loqui. *And.* I. 5. 30. Me *adverſum* edictum tuum facere eſſe cauſam. *Heaut.* IV. 1. 10. Neque ſervolorum quiſquam qui *advorſum* ierant. *Adelph.* I. 1. 2. *Advorſum* animi tui lubidinem. *Hec.* IV. 1. 19. *Advorſum* ſtimulum calces. *Phorm.* I. 2. 28. Itane es paratus facere me *adverſum* omnia? *Phorm.* II. 3. 80. Te compluris *advorſum* ingenium meum menſes tuli. *Phorm.* III. 2. 35.

ADVORSUS. ADVERSUS.

Advorſus nemini. *And.* I. 1. 37. vide Notas. Si quid nobis forte *adverſi* evenerit. *Heaut.* II. 3. 114. Uti *advorſa* eius per te tecta tacitaque apud omnis fient. *Hec.* III. 3. 28. Uſque *advorſa* tempeſtate uſi ſumus. *Hec.* III. 4. 9. Quo pacto *adverſam* aerumnam ferant. *Phorm.* II. 1. 12. Nihil eſt magis meis nuptiis *advorſum*. *Heaut.* IV. 3. 21.

Quum res *adverſae* fient. *Phorm.* V. 4. 3.

ADVORTO. ADVERTO.

Quaeſo animum *advortite*. *And.* Prol. 8. Illa ſeſe interea commodum huc *advorterat* in hanc noſtram plateam. *Eun.* II. 3. 52. Animum *advertunt* graviter, quae non cenſeas. *Heaut.* III. 3. 9. Vide Notas. Animum non *advorti* primum. *Heaut.* IV. 1. 41.

ADUSTUS.

Hoc ſalſumſt, hoc *adustumſt*, hoc lautumſt parum. *Adelph.* III. 3. 71.

AEDES.

Matronam nullam in *aedibus*. *And.* II. 2. 27. Si adpoſitum puerum ante *aedis* viderit. *And.* IV. 4. 34. *Aedis* expugnabo. *Eun.* IV. 7. 3. Conſilium illud reſtumſt de occludendis *aedibus*. *Eun.* IV. 7. 14. Aderit una in unis *aedibus*. *Eun.* II. 3. 76. Hunc tu in *aedis* cogitas recipere poſthac? *Eun.* V. 2. 58. Inſcripſi ilico *aedis* mercede. *Heaut.* I. 1. 93. *Aedes* noſtrae vix capient, ſcio. *Heaut.* II. 3. 13. Eſt mihi ultimis conclave in *aedibus*. *Heaut.* V. 1. 29. In *aedis* inruit alienas. *Adelph.* I. 2. 8. Ante *aedis* non feciſſe erit melius hic convicium. *Adelph.* II. 1. 26. Fratri *aedes* fient perviae. *Adelph.* V. 7. 14. Extuliſſe extra *aedis* puerum. *Hec.* IV. 1. 48. Pollicita eſt ea ſe conceſſuram ex *aedibus*. *Hec.* IV. 4. 57. Introiit in *aedis* ater alienus canis. *Phorm.* IV. 4. 25. Harum qui eſt dominus *aedium*. *Phorm.* V. 1. 26.

AEDICULAE.

Aediculae item ſunt ob decem alias. *Phorm.* IV. 3. 58.

AEDILIS.

Menandri Eunuchum, poſtquam *Aediles* emerunt. *Eun.* Prol. 20.

AEGER.

Video ſentum, ſqualidum, *aegrum*, pannis annisque obſitum. *Eun.* II. 2. 5. *Aegram* eſſe ſimulant mulierem. *Hec.* I. 2. 13. Cum in proximo hic ſit *aegra*. *Hec.* III. 2. 6.

AEGRE.

Redeo inde iratus, atque *aegre* ferens. *And.* I. 1. 110. Voluit facere contra huic *aegre*. *Eun.* IV. 1. 10. Ego haud minus *aegre* patior. *Heaut.* V. 2. 5. Quamobrem aliquid *aegre* huic faceret. *Eun.* V. 5. 31. vide Notas. *Aegreſt*. *Adelph.* I. 2. 57. Oſtendere, me *aegre* pati, illi nolui. *Adelph.* I. 2. 63. Ne quid *aegre* eſſet mihi. *Hec.* II. 1. 30. Ne *aegre* quicquam ex me audias. *Hec.* V. 1. 39. Fuiſſet tum illos mi *aegre* aliquot dies. *Phorm.* I. 3. 7.

AEGRITUDO.

Si nulla *aegritudo* huic gaudio intercesserit. *And.* V. 5. 5. Ne hoc gaudium contaminet vita *aegritudine* aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Aut gaudio ſumus praepediti nimio, aut *aegritudine*. *Heaut.* III. 1. 97. Diem adimere *aegritudinem* hominibus. *Heaut.* III. 1. 13. Nulla res tanta, quae mi *aegritudinem* adferat. *Heaut.* IV. 3. 2. Magnarum ſaepe id remedium *aegritudinum* eſt. *Heaut.* III. 2. 28. Mihi quidem cotidie augeſcit magis de filio *aegritudo*. *Heaut.* III 1. 15. Animo incerto prae *aegritudine*. *Heaut.* I. 1. 71. Dum *aegritudo* eſt haec recens. *Adelph.* III. 2. 14. *Aegritudo* haec oritur mi abs te. *Hec.* II. 1. 26. Matrem ex *aegritudine* mors conſecuta eſt. *Phorm.* V. 1. 23.

AEGROTUS.

Animum *aegrotum* ad deteriorem partem adplicat. *And.* I. 1. 22. Puerperam duci per viam *aegrotam*. *Adelph.* V. 7. 24. Facile omnes, cum valemus, recta conſilia *aegrotis* damus. *And.* II. 1. 9.

AEMULOR.

Aemulari neclegentiam potius. *And.* Prol. 21.

AEMULUS.

Iſtum *aemulum*, quod poteris, ab ea pellito. *Eun.* II. 1. 8. Sibi putans adductum ante oculos *aemulum*. *Eun.* IV. 1. 9. Vide Notas.

AEQUALIS.

Quem vocabo ad cenam meorum *aequalium* potiſſimum? *And.* I. 6.

Patris cognatum atque *aequalem* ine? *Eun.* II. 3. 36. Amico *ae*aequali ſuo. *Heaut.* III. 1. 8.

AEQUE.

que quidquam nunc quidem. *And.* 6. 3. Miſer, *aeque* atque ego. . IV. 2. 19. Cui *aeque* audiſti mode quicquam eveniſſe? *Heaut.* 3. 7. Eadem *aeque* ſtudeant, noue omnia? *Hec.* II. 1. 2. Viris rſari *aeque* ſtudium eſt. *Hec.* II. Edepol ne nos ſumus inique *e* omnis inviſae viris. *Hec.* II. . Numquam *aeque*, ac modo. *m.* I. 2. 43. Novi *aeque* omnia n. *Phorm.* V. 9. 43.

AEQUUS. AEQUOS.

ieſte *aequo* animo. *And.* Prol. 'oſtulo, ſive *aequumſt*, te oro. I. 2. 19. *Aequo* animo ferre. II. 3. 23. *Aequum* eſt vos cogno- . *Eun.* Prol. 42. Par atque *ae-* eſt. *Eun.* II. 3. 95. vide No- Quae liberum ſcire *aequom* eſt, III. 2. 25. *Aequo* animo *aequa* re oportet. *Adelph.* III. 4. 58. dio *aequum* excedere eſt. *Hec.* . 14. Iſtuc *aequi* benique facio. *t.* IV. 5. 14. Cupio, *aequi* aliquid. *Adelph.* II. 1. 33. Prae- *equumque* & bonum. *Adelph.* 39. Si ita *aequom* cenſes. *h.* IV. 3. 10. Non *aequom* *Adelph.* V. 3. 17. Neque adeo *quo* & bono. *Adelph.* V. 9. 30. *equior* ſum Pamphilo. *And.* II. . *Aequa* de me dixerit. *Hec.* . 25. Quod fors feret, fere- *equo* animo. *Phorm.* I. 2. 88. ui in integrum *aequom* eſſe ac n. *Phorm.* II. 4. 11. Qui neque neque bonum atque *aequom* . *Heaut.* IV. 1. 29.

AERUMNA.

tu minus ſcis *aerumnas* meas IV. 1. 31. Qui re expedias his *nis.* *Hec.* III. 1. 8. Me ex a *aerumna* extraxeris. *Hec.* 36. Quo pacto adverſam *aeru-* ferant. *Phorm.* II. 1. 12.

AES.

Ancillam *aere* emptam ſuo. *Phorm.* II. 2. 26.

AESCHINUS.

Huius multa mentio eſt in Adelphis.

AESCULAPIUS.

Quod te, *Aeſculapi*, & te, Salus, ne quid ſit huius, oro. *Hec.* III. 2. 3.

AETAS.

Dum eum *aetas*, metus, magiſter cohibebant. *And.* I. 1. 27. vide Notas. Huius formam atque *aetatem* vides. *And.* I. 5. 51. Dum licitum eſt eii, dumque *aetas* tulit. *And.* II. 6. 12. Egregia forma, atque *aetate* integra. *And.* I. 1. 45. Per noſtram amicitiam, quae cum *aetate* adcrevit ſimul. *And.* II. 3. 7. Neque ſcibat, neque per *aetatem* etiam potis erat. *Eun.* I. 2. 33. Forma & *aetate* ipſe es. *Eun.* II. 3. 89. vide Notas. Iam dudum: *aetatem*. *Eun.* IV. 5. 8. Putavit me & *aetate* & benevolentia plus ſcire. *Heaut.* I. 1. 63. Illa *aetas* magis ad haec utenda idonea eſt. *Heaut.* I. 1. 81. Ego iſtuc *aetatis*, non amori operam dabam. *Heaut.* I. 1. 53. Mihi videre praeter *aetatem* tuam facere. *Heaut.* I. 1. 7. Cum uno *aetatem* agere viro. *Heaut.* II. 4. 12. Me *aetatem* cenſes velle id adſimularier? *Heaut.* IV. 3. 38. Quod illos ſat acuet *aetas*. *Adelph.* IV. 3. 38. Quin res, *aetas*, uſus, ſemper aliquid adportet novi. *Adelph.* V. 4. 2. Contrivi in quaerendo vitam atque *aetatem* meam: Nunc exacta *aetate* hoc fructi pro labore fero. *Adelph.* V. 4. 15. & 16. Alieniore *aetate*. *Adelph.* I. 2. 30. Ad omnia alia *aetate* ſapimus rectius. *Adelph.* V. 3. 46. Odioſa haec eſt *aetas* aduleſcentulis. *Hec.* IV. 3. 13. Ut ne cui mea longinquitas *aetatis* obſtet. *Hec.* IV. 2. 20. Capiti atque *aetati* illorum. *Hec.* III. 1. 54. Una inter nos agere *aetatem* liceat. *Hec.* II. 1. 10. Ubivis gentium agere *aetatem*. *Hec.* III. 1. 4. Neque ille hoc animo

Quum res *adverſae* fient. *Phorm.* V. 4. 3.

ADVORTO. ADVERTO.

Quaeſo animum, *advortite*. *And.* Prol. 8. Illa ſeſe interea commodum huc *advorterat* in hanc noſtram plateam. *Eun.* II. 3. 52. Animum *advertunt* graviter, quae non cenſeas. *Heaut.* III. 3. 9. Vide Notas. Animum non *advorti* primum. *Heaut.* IV. 1. 43.

ADUSTUS.

Hoc ſalſumſt, hoc *aduſtumſt*, hoc lautumſt parum. *Adelph.* III. 3. 71.

AEDES.

Matronam nullam in *aedibus*. *And.* II. 2. 27. Si adpoſitum puerum ante *aedis* viderit. *And.* IV. 4. 34. *Aedis* expugnabo. *Eun.* IV. 7. 3. Conſilium illud rectumſt de occludendis *aedibus*. *Eun.* IV. 7. 14. Aderit una in unis *aedibus*. *Eun.* II. 3. 76. Hunc tu in *aedis* cogitas recipere poſthac? *Eun.* V. 2. 58. Inſcripſi ilico *aedis* mercede. *Heaut.* I. 1. 93. *Aedes* noſtrae vix capient, ſcio. *Heaut.* II. 3. 13. Eſt mihi ultimis conclave in *aedibus*. *Heaut.* V. 1. 29. In *aedis* inruit alienas. *Adelph.* I. 2. 8. Ante *aedis* non feciſſe erit melius hic convicium. *Adelph.* II. 1. 26. Fratri *aedes* fient perviae. *Adelph.* V. 7. 14. Extuliſſe extra *aedis* puerum. *Hec.* IV. 1. 48. Pollicita eſt ea ſe conceſſuram ex *aedibus*. *Hec.* IV. 4. 57. Introiit in *aedis* ater alienus canis. *Phorm.* IV. 4. 25. Harum qui eſt dominus *aedium*. *Phorm.* V. 1. 26.

AEDICULAE.

Aediculae item ſunt ob decem alias. *Phorm.* IV. 3. 58.

AEDILIS.

Menandri Eunuchum, poſtquam *Aediles* emerunt. *Eun.* Prol. 20.

AEGER.

Video ſentum, ſqualidum, *aegrum*, pannis annisque obſitum. *Eun.* II. 2. 5. *Aegram* eſſe ſimulant mulierem. *Hec.* I. 2. 13. Cum in proximo hic ſit *aegra*. *Hec.* III. 2. 6.

AEGRE.

Redeo inde iratus, atque *aegre* ferens. *And.* I. 1. 110. Voluit facere contra huic *aegre*. *Eun.* IV. 1. 10. Ego haud minus *aegre* patior. *Heaut.* V. 2. 5. Quamobrem aliquid *aegre* huic faceret. *Eun.* V. 5. 31. vide Notas. *Aegreſt.* *Adelph.* I. 2. 57. Oſtendere, me *aegre* pati, illi nolui. *Adelph.* I. 2. 63. Ne quid *aegre* eſſet mihi. *Hec.* II. 1. 30. Ne *aegre* quicquam ex me audias. *Hec.* V. 1. 39. Fuiſſet tum illos mi *aegre* aliquot dies. *Phorm.* I. 3. 7.

AEGRITUDO.

Si nulla *aegritudo* huic gaudio interceſſerit. *And.* V. 5. 5. Ne hoc gaudium contaminet vita *aegritudine* aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Aut gaudio ſumus praepediti nimio, aut *aegritudine*. *Heaut.* III. 1. 97. Diem adimere *aegritudinem* hominibus. *Heaut.* III. 1. 13. Nulla res tanta, quae mi *aegritudinem* adferat. *Heaut.* IV. 3. 2. Magnarum ſaepe id remedium *aegritudinum* eſt. *Heaut.* III. 2. 28. Mihi quidem cotidie augeſcit magis de filio *aegritudo*. *Heaut.* III. 1. 15. Animo incerto prae *aegritudine*. *Heaut.* I. 1. 71. Dum *aegritudo* eſt haec recens. *Adelph.* III. 2. 14. *Aegritudo* haec oritur mi abs te. *Hec.* II. 1. 26. Matrem ex *aegritudine* mors conſecuta eſt. *Phorm.* V. 1. 23.

AEGROTUS.

Animum *aegrotum* ad deteriorem partem adplicat. *And.* I. 1. 22. Puerperam duci per viam *aegrotam*. *Adelph.* V. 7. 24. Facile omnes, cum valemus, recta conſilia *aegrotis* damus. *And.* II. 1. 9.

AEMULOR.

Aemulari neclegentiam potius. *And.* Prol. 21.

AEMULUS.

Iſtum *aemulum*, quod poteris, ab ea pellito. *Eun.* II. 1. 8. Sibi putans adductum ante oculos *aemulum*. *Eun.* IV. 1. 9. Vide Notas.

AEQUALIS.

Quem vocabo ad cenam meorum *aequalium* potiſſimum? *And.* I. 6.

ra. Patris cognatum atque *aequalem* noſtine? *Eun.* II. 3. 36. Amico atque *aequali ſuo.* *Heaut.* III. 1. 8.

AEQUE.

Aeque quidquam nunc quidem. *And.* II. 6. 3. Miſer, *aeque* atque ego. *And.* IV. 2. 19. Cui *aeque* audiſti commode quicquam eveniſſe? *Heaut.* IV. 3. 7. Eadem *aeque* ſtudeant, nolintque omnia? *Hec.* II. 1. 2. Viris advorſari *aeque* ſtudium eſt. *Hec.* II. 1. 5. Edepol ne nos ſumus inique *aeque* omnis invisae viris. *Hec.* II. 3. 2. Numquam *aeque*, ac modo. *Phorm.* I. 2. 43. Novi *aeque* omnia tecum. *Phorm.* V. 9. 43.

AEQUUS, AEQUOS.

Adeſte *aequo* animo. *And.* Prol. 24. Poſtulo, ſive *aequumſt*, te oro. *And.* I. 2. 19. *Aequo* animo ferre. *And.* II. 3. 23. *Aequum* eſt vos cognoſcere. *Eun.* Prol. 42. Par atque *aequum* eſt. *Eun.* II. 3. 95. vide Notas. Quae liberum ſcire *aequom* eſt, *Eun.* III. 2. 25. *Aequo* animo *aequa* noſcere oportet. *Adelph.* III. 4. 58. E medio *aequum* excedere eſt. *Hec.* IV. 5. 14. Iſtuc *aequi* bonique facio. *Heaut.* IV. 5. 14. Cupio, *aequi* modo aliquid. *Adelph.* II. 1. 33. Praeter *aequumque* & bonum. *Adelph.* I. 1. 39. Si ita *aequom* cenſes. *Adelph.* IV. 3. 10. Non *aequom* dicis. *Adelph.* V. 3. 17. Neque adeo ex *aequo* & bono. *Adelph.* V. 9. 30. Quo *aequior* ſum Pamphilo. *And.* II. 5. 18. *Aequa* de me dixerit. *Hec.* IV. 5. 25. Quod fors feret, feremus *aeque* animo. *Phorm.* I. 2. 88. Reſtitui in integrum *aequom* eſſe ac bonum. *Phorm.* II. 4. 11. Qui neque ius, neque bonum atque *aequom* ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29.

AERUMNA.

Quo tu minus ſcis *aerumnas* meas *And.* IV. 1. 31. Qui te expedias his *aerumnis.* *Hec.* III. 1. 8. Me ex quanta *aerumna* extraxeris. *Hec.* V. 4. 36. Quo pacto adverſam *aerumnam* ferant. *Phorm.* II. 1. 12.

AES.

Ancillam *aere* emptam ſuo. *Phorm.* II. 2. 26.

AESCHINUS.

Huius multa mentio eſt in Adelphis.

AESCULAPIUS.

Quod te, *Aeſculapi*, & te, Salus, ne quid ſit huius, oro. *Hec.* III. 2. 3.

AETAS.

Dum eum *aetas*, metus, magiſter cohibebant. *And.* I. 1. 27. vide Notas. Huius formam atque *aetatem* vides. *And.* I. 5. 51. Dum licitum eſt ei, dumque *aetas* tulit. *And.* II. 6. 12. Egregia forma, atque *aetate* integra. *And.* I. 1. 45. Per noſtram amicitiam, quae cum *aetate* adcrevit ſimul. *And.* II. 3. 7. Neque ſcibat, neque per *aetatem* etiam potis erat. *Eun.* I. 2. 33. Forma & *aetate* ipſe es. *Eun.* II. 3. 89. vide Notas. Iam dudum: *aetatem.* *Eun.* IV. 5. 8. Putavit me & *aetate* & benevolentia pluſ ſcire. *Heaut.* I. 1. 63. Illa *aetas* magis ad haec utenda idonea eſt. *Heaut.* I. 1. 81. Ego iſtuc *aetatis*, non amori operam dabam. *Heaut.* I. 1. 58. Mihi videre praeter *aetatem* tuam facere. *Heaut.* I. 1. 7. Cum uno *aetatem* agere viro. *Heaut.* II. 4. 12. Me *aetatem* cenſes velle id adſimularier? *Heaut.* IV. 3. 38. Quod illos ſat acuet *aetas.* *Adelph.* IV. 3. 38. Quin res, *aetas*, uſus, ſemper aliquid adportet novi. *Adelph.* V. 4. 2. Contrivi in quaerendo vitam atque *aetatem* meam: Nunc exacta *aetate* hoc fructi pro labore fero. *Adelph.* V. 4. 15. & 16. Alieniore *aetate.* *Adelph.* I. 2. 30. Ad omnia alia *aetate* ſapimus rectius. *Adelph.* V. 3. 46. Odioſa haec eſt *aetas* aduleſcentulis. *Hec.* IV. 3. 13. Ut ne cui mea longinquitas *aetatis* obſtet. *Hec.* IV. 2. 20. Capiti atque *aetati* illorum. *Hec.* III. 1. 54. Una inter nos agere *aetatem* liceat. *Hec.* II. 1. 10. Ubivis gentium agere *aetatem.* *Hec.* III. 1. 4. Neque ille hoc animo

erit *aetatem*, neque pol tu eadem iſtac *aetate*. *Hec*. V. 1. 21. Tua praeterierat iam ad ducendum *aetas*. *Phorm*. II. 3. 76. Non manebat *aetas* virginis meam neclegentiam. *Phorm*. IV. 1. 4. Ut cum uno *aetatem* degeret. *Phorm*. II. 3. 70. Reſpice *aetatem* tuam. *Phorm*. II. 3. 87. *Aetate* minus peccaturum putem? An mea forma atque *aetas* nunc magis expetendaſt? *Phorm*. V. 9. 33. & 35.

AGELLUS.

Agelli eſt hic ſub urbe paulum. *Adelph*. V. 8. 26.

AGER.

Neque *agri*, neque urbis odium me umquam percipit. *Eun*. V. 5. 2. *Agrum* in proximo hic mercatus es. *Heaut*. I. 1. 2. *Agrum* in his regionibus meliorem neque preti maioris nemo habet. *Heaut*. I. 1. 11. *Agrum* de noſtro patre colendum habebat. *Phorm*. II. 3. 17.

AGITO.

Apud eum miles Dionyſia *agitat*. *Heaut*. IV. 4. 11. *Agitarem* inter vos libere convivium. *Hec*. I. 2. 18. Jam ego hunc *agitabo*. *Phorm*. II. 3. 4. Id quidem *agitans* mecum ſedulo. *Phorm*. IV. 3. 10.

AGMEN.

In medium huc *agmen* cum vecti. *Eun*. IV. 7. 4.

AGO.

Obſerves filium, quid *agat*. *And*. I. 1. 143. Ah, tantamne rem tam neclegenter *agere*? *And*. I. 5. 18. Nec quid *agam* certumſt. *And*. I. 3. 4. Quid *agam* habeo. *And*. III. 2. 18. *Age age*, ut lubet. *And*. II. 1. 10. *Age* nunc iam. *And*. V. 2. 25. *Age* Pamphile. *And*. V. 2. 30. Set quid *agam*? adeamne ad eum? *And*. IV. 1. 15. Mea Glycerium, quid *agis*? *And*. I. 1. 107. Id *ego* ſedulo. *And*. III. 5. 8. Quo hinc te *agis*? *And*. IV. 2. 25. Pudice vitam, parce ac duriter *agebat*. *And*. I. 1. 48. Ego id *agam*, qui mihi ne detur. *And*. II. 1. 35. Quid *agam*, cogito. *And*. II. 2. 21. Hoc *agam*. *And*. II. 5. 4. Hocine *agis*, an non? *And*. I. 2. 15. Quid tu? quo hinc te *agis*? *And*. IV. 2. 25. Alias res *agis*. *Eun*. II. 3. 57. Quid *agis*, homo inpudens? *Eun*. III. 1. 35. Sicine *agit*? *Eun*. IV. 7. 34. Quid nunc *agimus*? *Eun*. IV. 7. 41. Vel res ſemper maxumas mihi *agebat*, quicquid feceram. *Eun*. III. 1. 8. *Age* inepte. *Eun*. II. 3. 20. *Age* nunc, belua. *Eun*. IV. 4. 26. Magnas vero *agere* gratias Thais mihi? *Eun*. III. 1. 1. Rem ſeriam velle *agere* mecum. *Eun*. III. 3. 8. *Actumſt*. ilicet. *Eun*. I. 1. 9. De ſymbolis quid *actumſt*? *Eun*. III. 5. 59. Quid *ago* nunc? *Heaut*. II. 3. 102. Quam rem *agis*? *Heaut* IV. 4. 18. Ecquid de illo, quod dudum tecum *egi*, *egiſti*? *Heaut*. III. 3. 34. Quid *agam*? aut quid comminiſcar? *Heaut*. IV. 2. 7. Tantumdem *age*. *Heaut*. IV. 2. 11. Vide Notas. Me tuo quid *agam*. *Heaut*. IV. 3. 42. Quid cum illiſce *agas*, qui neque ius neque bonum atque aequom ſciunt? *Heaut*. IV. 1. 29. Cum uno aetatem *agere* viro. *Heaut*. II. 4. 12. Non nunc pecunia *agitur*. *Heaut*. III. 1. 67. *Acta* haec res eſt. *Heaut*. III. 3. 3. Quaſi iſtic mea res minus *agatur*, quam tua. *Heaut*. II. 3. 113. *Agis* gratias? *Adelph*. IV. 3. 5. Nihil *agis*. *Adelph*. V. 8. 12. Quam vos facilume *agitis*. *Adelph*. III. 4. 56. Ille ſuam ſemper *egit* vitam in otio, in conviviis. *Adelph*. V. 4. 9. Quid faciam? quid *agam*? *Adelph*. V. 3. 3. Vide, quam rem *agas*. *Adelph*. III. 2. 45. Ruri *agere* vitam. *Adelph*. I. 1. 20. Quid fit? quid *agitur*? *Adelph*. V. 5. 2. Ut, quomodo *acta* haec ſunt, ſciat. *Adelph*. IV. 5. 2. Quid *agitur*? D. Quid *agatur*. *Adelph*. III. 3. 19. & 20. Bene dicat ſecum eſſe *actum*. *Adelph*. II. 4. 2. Ille alias res *agere* ſe ſimulare. *Hec*. V. 3. 28. Lege *agito*. *Phorm*. V. 7. 91. Viciſſim partes tuas *acturuſt*. *Phorm*. V. 5. 7. Non capitis ei res *agitur*, ſed pecuniae. *Phorm*. IV. 3. 26. Hoc *actumſt*.

9. 20. Aſtum, aiunt, ne
·m. II. 3. 72.

AGRESTIS.

: *agreſtis*, ſaevus, triſtis,
ruculentus, tenax duxi
Adelph. V. 2. 12.

AH.

ne obſecra. *And.* III. 3. 11.
) qualem tu me hominem
mes. *Eun.* IV. 6. 20. *Ah*
? tace. *Eun.* IV. 7. 27. *Ah*
uam doleam. *Heaut.* V. 1.
pergis, abiero. *Adelph.* I.
noli, Parmeno. *Hec.* I. 2.
dictum ſapienti ſat eſt.
II. 3. 8.

AIO.

quid *ais* ſcelus? *And.* IV.
quimus, *aiunt*, quando,
us, non licet. *And.* IV. 5.
andem? *And.* V. 3. 4. Quid
Gnatho? quid tu autem,
Eun. III. 2. 20. *Ain* tu?
5. 19. Ita *aiunt*. *Heaut.*
Quid *ais*? *Heaut.* V. 1. 27.
? *Adelph.* III. 3. 51. Quid
luid *aiunt*? *Adelph.* IV. 5.
id *ait*? *Hec.* V. 1. 22. Hem,
? *Phorm.* II. 3. 39. Id quod
iribus teneo lupum. *Phorm.*
. Ita fugias, ne praeter ca-
od *aiunt*. *Phorm.* V. 2. 3.

ALACRIS.

tu es triſtis? quidve es *ala-*
in. II. 3. 13.

ALGEO.

it ille *alſerit*, aut uſpiam
:. *Adelph.* I. 1. 11.

ALIAS.

do *alias* malim, quam hodie
nuptias? *And.* III. 2. 49.
: uti poſſim cauſa hac inte-
c. I. 2. 5.

ALIBI.

e iſtic, neque *alibi* tibi erit
in me mora. *And.* III. 5. 9.
i potuit, aut nuſquam *alibi*.
II. 3. 38. Habebam *alibi* ani-
nori deditum. *Hec.* III. 1. 14.

ALICUBI.

um hic prope adeſſet *alicubi*.
III. 4. 6.

ALICUNDE.

Venit meditatus *alicunde* ex ſolo loco. *And.* II. 4. 3. Minas decem conradet *alicunde*. *Adelph* II. 2. 34. Quibus eſt *alicunde* aliquis obiectus labos. *Hec.* III. 1. 6. Sumeret *alicunde*. *Phorm.* II. 1. 70. Aliis *alicunde* eſt periclum. *Phorm.* II. 2. 19.

ALIENUS.

Prope adeſt, cum *alieno* more vivendum eſt mihi. *And.* I. 1. 125. Viden otium & cibus quid facit *alienus*. *Eun.* II. 2. 34. Labore *alieno* partam gloriam. *Eun.* III. 1. 9. Tantumne ab re tuaſt oti tibi, *aliena* ut cures? *Heaut.* I. 1. 29. *Aliena* ut melius videant, quam ſua. *Heaut.* III. 1. 95. Potius ſua ſponte recte facere, quam *alieno* metu. *Adelph.* I. 1. 50. In aedis inruit *alienas*. *Adelph.* I. 2. 9. *Alieniore* aetate. *Adelph.* I. 2. 30. Illum *alieno* animo a nobis eſſe. *Adelph.* III. 2. 40. *Alienus* eſt ab noſtra familia. *Adelph.* III. 2. 28. Cur duxit *alienam*? *Adelph.* IV. 5. 38. *Alienum* a vita mea. *Adelph.* V. 8. 21. Hunc *alienum* ab ſeſe videt. *Hec.* I. 2. 84. Cum ſciet *alienum* puerum tolli pro ſuo. *Hec.* IV. 1. 61. Cum eius *alienum* a me eſſe animum ſentiam. *Hec.* IV. 4. 36. Cum eam ſequitur *alienus* puer. *Hec.* IV. 4. 27. Ille ſi me *alienus* adfinem volet. *Phorm.* IV. 1. 16.

ALIMENTUM.

Minas pro *alimentis* datas. *Heaut.* IV. 7. 8.

ALIO.

Fortaſſe tu profectus *alio* fueras. *Eun.* II. 2. 49. Fructum ne quando iratus tu *alio* conferas. *Eun.* III. 1. 60. Illi ſuum animum *alio* conferunt. *Heaut.* II. 4. 10.

ALIORSUM.

Neve *aliorſum*, atque ego feci, acceperit. *Eun.* I. 2. 2.

ALIQUA.

Ne *aliqua* ad patrem hoc permanet. *Adelph.* II. 4. 19. Ne uxor *aliqua* hoc reſciſcat mea. *Phorm.*

IV. 1. 19. Id porro *aliqua* uxor mea reſciſceret. *Phorm.* V. 1. 19.

ALIQUANDO.

Si quid huius ſimile forte *aliquando* evenerit. *Heaut.* III. 2. 40. *Aliquando* tandem huc animum ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61.

ALIQUANTILLUM.

Subtriſtis viſuſt eſſe *aliquantillum* mihi. *And.* II. 6. 16. vide Notas.

ALIQUANTISPER.

Concedas aliquo ab ore eorum *aliquantiſper*. *Heaut.* III. 3. 11. Cur non ludo hunc *aliquantiſper*? *Adelph.* IV. 5. 5.

ALIQUANTULUM.

Quaeſo tandem *aliquantulum* tibi parce. *Heaut.* I. 1. 111. Sed mihi opus erat, *aliquantulum* quae adferret. *Phorm.* IV. 3. 50.

ALIQUANTUM.

Eius frater *aliquantum* ad rem eſt avidior. *Eun.* I. 2. 51. *Aliquantum* iniquior erat praeter eius lubidinem. *Heaut.* I. 2. 27.

ALIQUIS.

Aliquid monſtri alunt. *And.* I. 1. 15. *Aliquid* facerem, ut hoc ne facerem. *And.* I. 5. 24. Atque *aliquis* dicat, nil promoveris. *And.* IV. 1. 16. Hic nunc me credit *aliquam* ſibi fallaciam portare. *And.* II. 6. 1. Dicam, *aliquid* me inventurum, ut huic malo *aliquam* producam moram. *And.* III. 5. 9. Dabit hic pugnam *aliquam* denuo. *Eun.* V. 2. 60. Ut haeream in parte *aliqua* tandem aput Thaidem. *Eun.* V. 8. 25. *Aliquid* inveni modo, quod ames. *Eun.* II. 3. 17. Ut *aliqua* pars laboris minuatur mihi. *Heaut.* Prol. 42. Quod ego in *aliqua* parte amicitiae puto. *Heaut* I. 1. 5. vide Notas. Nonne ad ſenem *aliquam* fabricam fingit? *Heaut.* III. 2. 54. Ut meae ſtultitiae iuſtitia tua ſit *aliquid* praeſidi. *Heaut.* IV. 1. 33. *Aliquid* gnato conficies mali. *Heaut.* V. 3. 1. Hoc quidem ferendum *aliquo* modoſt. *Adelph.* III. 4. 23. Qui *alicui* rei eſt. *Adelph.* III. 3. 4. Evadet in *aliquod* magnum malum. *Adelph.* III. 4. 64. Bene nos *aliquid* facere illi decet. *Adelph.* V. 8. 25. Huic *aliquid* paulum prae manu dederis. *Adelph.* V. 9. 23. Quibus eſt alicunde *aliquis* obiectus labos. *Hec.* III. 1. 6. Cum ex te eſſet *aliquis*, qui te appellaret patrem. *Hec.* IV. 4. 30. Ii, qui minus habent ut ſemper *aliquid* addant divitioribus? *Phorm.* I. 1. 8. *Aliquid* conraſiſſem. *Phorm.* I. 4. 13. Unde *aliquid* abradi poteſt. *Phorm.* II. 2. 19. Dum aliud *aliquid* flagiti conficiat. *Phorm.* V. 4. 5.

ALIQUO.

Dum proficiſcor *aliquo*. *And.* II. 1. 29. Illum *aliquo* concluſiſſem. *Eun.* IV. 3. 25. Ne denuo miſer *aliquo* extrudar hinc. *Heaut.* IV. 6. 5. Credo adductum in ganeum *aliquo*. *Adelph.* III. 3. 6. Hinc egens profugiet *aliquo* militatum. *Adelph.* III. 3. 31. Quantum poteſt, *aliquo* abiicienda eſt. *Adelph.* IV. 7. 26. In angulum *aliquo* abeam. *Adelph.* V. 2. 11. *Aliquo* mihi eſt hinc ablegandus. *Hec.* III. 5. 54.

ALIQUOT.

Ut *aliquot* ſaltem nuptiis prodat dies. *And.* II. 1. 13. *Aliquot* me adierunt. *And.* III. 3. 2. In pariundo *aliquot* adſuerunt liberae. *And.* IV. 4. 32. Heri *aliquot* adulescentuli coiimus in Piraeo. *Eun.* III. 4. 1. *Aliquot* mihi amicos advocabo. *Phorm.* II. 1. 82. *Aliquot* hos ſumam dies. *Phorm.* V. 3. 4.

ALITER.

Aliter evenire multo intellegit. *And.* Prol. 4. Tu ſi hic ſis, *aliter* cenſeas. *And.* II. 1. 10. vide Notas. *Aliter* tuum amorem, atque eſt, accipis. *Heaut.* II. 3. 23. Sin *aliter* animus veſter eſt. *Adelph.* III. 4. 46. Numquam te *aliter* atque es, in animum induxi tuum. *Adelph.* IV. 3. 6. Si *aliter* putas. *Adelph.* IV. 3. 12. Haud *aliter* cenſeo. *Adelph.* V. 8. 5. Sin eſt, ut *aliter* tua ſiet ſententia. *Hec.* IV. 4. 15. Ego hunc eſſe *aliter* credidi. Ego iſti nihilo ſum

ic fui. *Phorm.* III. 2. 44.

ALIUS.

u eſſe cenſes nunc me atque
m dabam? *And.* III. 3. 13.
adulescentulo in *alio* occu-
nore. *And.* V. 1. 10. Hic dies
itam defert, *alios* mores po-
And. I. 2. 18 *Aliorum* exem-
nmonent. *And.* IV. 5. 17.
a *alia aliam* trudit. *And.* IV.
llia res. *Eun.* II. 3. 70. *Aliam*
alia cogitare. *Eun.* IV. 2. 3.
es agis. *Eun.* II. 3. 57. *Aliud*
malum. *Eun.* V. 5. 17 Qui
er *alium* oſtendit ſuam ſen-
. *Heaut.* II. 1. 7. Per *alium*
s ut des. *Heaut.* III. 1. 61.
lium prohibet dignitas; aput
pſius facti pudet. *Heaut.* III.
'ericlum ex *aliis* facito. *He-*
I. 1. 9. Nunc *aliud* ſpecta.
V. 2. 38. vide Notas. Ut
x *alio* incidit? *Heaut.* III. 3.
alia omittam. *Heaut.* III. 1.
cere *alii* ſaepe item boni.
IV. 5. 54. Nati filii, *alia*
Adelph. V. 4. 14. *Aliud* for-
ii viti eſt. *Hec.* II. 2 28. vide
Alid ſi ſcirem. *Hec.* IV. 4. 24.
otas. Ille *alias* res agere ſe
e. *Hec.* V. 3. 28. Timeo ne
redam, atque aliud nunties.
4. 4. Quaereret *alium* virum.
II. 1. 67. Numquid *aliud*
? *Phorm.* I. 2. 101. Dum *aliud*
flagiti conficiat. *Phorm.* V.
t *alia* tua ſunt facta. *Phorm.*
1.

ALO.

uid monſtri *alunt.* *And.* I. 5.
: equos *alere*, aut canes ad
um. *And.* I. 1. 30. Quae illam
arvolam. *Eun.* V. 2. 53. Illan-
ilierem *alere* cum illa fami-
eaut. IV. 5. 3. *Alit* illas: ſo-
nnem familiam ſuſtentat.
. III. 4. 35. Huic ſuum reddas
; ut *alamus* noſtrum. P.
ipſe neclexit pater, ego
L. quid dixti? eho, an non
? *Hec.* IV. 4. 48. & 49. Pue-
rum mihi cedo: ego *alam.*' *Hec.* IV.
4. 86. *Alere* nolunt hominem eda-
cem. *Phorm.* II. 2. 21.

ALTER.

Unus & item *alter.* *And.* I. 1. 50.
Ex incommodis *alterius* ſua ut com-
parent commoda? *And.* IV. 1. 4.
Tum hoc *alterum*, id veroſt. *Eun.*
V. 4. 8. *Alterae* dum narrat, forte
audivi. *Heaut.* II. 3. 30. Curemus
aequam uterque partem, tu *alterum*,
ego item *alterum.* *Adelph.* I. 2. 50.
& 51. Una iniuriaſt tecum, *altera*
eſt tecum. *Phorm.* V. 8. 91.

ALTERCO.

Cum patre *altercaſti.* *And.* IV.
1. 29.

AMABO.

Hoc agite, *amabo.* *Eun.* I. 2. 50.
Id *amabo* adiuta me. *Eun.* I. 2. 70.
Fac *amabo.* *Eun.* III. 3. 28.
Amabo, ut illuc tranſeas. *Eun.* III.
3. 31. *Amabo*, quid ait? *Eun.* V. 3.
6. *Amabo*, quid tibi eſt? *Heaut.*
II. 4. 24. Hiſcine tu *amabo* non con-
tra inſidiabere? *Hec.* I. 1. 13.

AMARUS.

Amarae mulieres ſunt, non facile
haec ferunt. *Hec.* IV. 4. 88.

AMATOR.

Ego *amatores* audieram mulierum
eſſe eos maxumos. *Eun.* IV. 3. 21.
Quae mi ante oculos coram *amato-*
rem adduxti tuum. *Eun.* IV. 7. 24.
Quae cum *amatore* cum cenant, li-
gurriunt. *Eun.* V. 4. 14. vide Notas.
Forma inpulſi noſtra nos *amatores*
colunt. *Heaut.* II. 4. 9. Satrapa ſi
fiet *amator*, numquam ſufferre eius
ſumptum queat. *Heaut.* III. 1. 43.
Per pol quam paucis reperias me-
retricibus fidelis eveniſſe *amatores*
Hec. I. 1. 2. Neque enim in rem eſt
noſtram, ut quiſquam *amator* nu-
ptiis laetetur. *Hec.* V. 3. 37.

AMBAGES.

Quas, malum, *ambages* mihi
narrare occipit? *Heaut.* II. 3. 77.

AMBIGO.

Vicini noſtri hic *ambigunt* de fini-
bus. *Heaut.* III. 1. 90.

AMBIGUUS.

Etiam ſi dudum fuerat *ambiguum* hoc mihi. *Hec.* IV. 4. 26.

AMBIO.

Niſi vides, niſi ſenis amicos oras, *ambis*. *And.* II. 2. 36.

AMBO.

Ambo opportune: vos volo. *And.* II. 2. 8. Qui utramvis recte norit, *ambas* noverit. *And.* Prol. 10. Poſt una *ambo* abierunt foras. *Eun.* V. 4. 34. Heri minas pro *ambobus* viginti dedi. *Eun.* I. 2. 89. *Ambo* accuſandi. *Heaut.* I. 1. 67. Vera dicendo ut eos *ambos* fallam. *Heaut.* IV. 3. 33. Ego vapulando, ille verberando uſque *ambo* defeſſi ſumus. *Adelph.* II. 2. 5. Ad amuſſim *ambarum* mores earum exiſtumans. *Hec.* I. 2. 88. vide Notas. Evenit ſenibus *ambobus* ſimul, iter ut eſſet. *Phorm.* I. 2. 15.

AMBULO.

Ambula. *Heaut.* II. 3. 139. Defeſſus ſum *ambulando*. *Adelph.* IV. 6. 1. Ut me *ambulando* rumperet. *Hec.* III. 4. 21. *Ambulando* totum hunc contrivi diem. *Hec.* V. 3. 17. In ius *ambula*. *Phorm.* V. 8. 43.

AMENS.

Inceptio eſt *amentium*, haut amantium. *And.* I. 3. 13.

AMENTIA.

Cur meam ſenectutem huius ſollicito *amentia*? *And.* V. 3. 16. Quae iſtaec pravitas, quaeve *amentia* eſt? *Heaut.* V. 2. 21. Quae haec *amentia* eſt? *Hec.* IV. 4. 50.

AMICA.

Si iſta uxor ſive *amica* eſt. *And.* I. 3. 11. Haut convenit una ire cum *amica* imperatorem in via. *Eun.* III. 2. 41. Timet animum *amicae* ſe erga ut ſit ſuae. *Heaut.* I. 2. 15. Magis nunc me *amicae* dicta ſtimulant. *Heaut.* II. 1. 11. Unde eſſet adoleſcenti, *amicae* quod daret. *Heaut.* III. 2. 23. *Amicam* ut habeas iam prope in uxoris loco? *Heaut.* I. 1. 52. Hominem *amicum* recipere ad te, atque eius *amicam* ſubigitare. *Heaut.* III. 3. 6. *Amicam* adduxti, quam non liceat tangere. *Heaut.* IV. 6. 15. Cur emis *amicam*? *Adelph.* V. 3. 14. Laetus eſt de *amica*. *Adelph.* II. 2. 45. Illum ſcivi habere *amicam*. *Hec.* IV. 1. 26. Exeuntem aut introeuntem ad *amicam*. *Hec.* IV. 1. 36. Quam longum ſpatium amanti *amicam* tibi dedi? *Hec.* IV. 4. 62. *Amicas* & cognatas deſerere et feſtos dies. *Hec.* IV. 2. 16. Eaſdem *amicas* fore tibi promitto. *Hec.* V. 2. 25. Homo adoleſcens ſi habet unam *amicam*. *Phorm.* V. 9. 52.

AMICITIA.

Nunc te per *amicitiam* & per amorem obſecro. *And.* II. 1. 25. Per ego te Deos oro, & noſtram *amicitiam*. *And.* III. 3. 6. Satis iam ſatis ſpectata erga te *amicitia* eſt mea. *And.* V. 1. 1. Quod ego eſſe in aliqua parte *amicitiae* puto. *Heaut.* I. 1. 5. vide Notas. Imperium quod *amicitia* adiungitur. *Adelph.* I. 1. 42. Scio te non eſſe uſum antehac *amicitia* mea. *Adelph.* II. 1. 43. Ex quo firmiorem inter nos fore *amicitiam* poſthac ſcires. *Hec.* IV. 1. 18. Noſtra utere *amicitia*, ut voles. *Hec.* V. 1. 38. Egon tuam expetam *amicitiam*? *Phorm.* II. 3. 85.

AMICUS.

Te iſti virum do, *amicum*, tutorem, patrem. *And.* I. 5. 60. Ita facillume *amicos* pares. *And.* I. 1. 39. Obſequium *amicos*, veritas odium parit. *And.* I. 1. 41. Pater *amicus* ſummus nobis. *And.* V. 6. 6. Omnes noti me atque *amici* deſerunt. *Eun.* II. 2. 7. Sic ſoleo *amicos*. *Eun.* II. 2. 48. *Amici* quoque res, eſt videndum, in tuto ut conlocetur. *Heaut.* IV. 3. 11. *Amicum* ingenio fretum, haut natura ſua *Heaut.* Prol 24. Filium meum *amico* atque aequali ſuo video inſervire. *Heaut.* V. 1. 37. Homo *amicus* nobis iam inde a puero. *Adelph.* III. 4. 86. Communia eſſe *amicorum* inter ſe omnia. *Adelph* V. 3. 18. Ex *amicis* inimici ut ſint nobis adfines, facis. II. 1. 14. Solus eſt homo *amico amicus*. *Phorm.* III. 3. 29. Ut *amici* inter nos ſimus.

I. 3. 84. Aliquot mihi *ami*-
abo. *Phorm.* II. 3. 83.

AMITTO.

: uxorem ducere? hanc vis
? *And.* V. 3. 27. Illam e
ı *amiſi* meo. *Eun.* II. 3. 2.
:onſilium cum re *amiſti*?
2. 10. Cave, ne prius,
nc a me accipias, *amittas*.
6. 13. An ego occaſionem
n? Eun. III. 5. 58. Unam
clam *amitte. Eun.* V. 2. 11.
as. Quidvis malo, quam
ittere. Heaut. IV. 8. 17. Te-
um eſt anulus, quem ipſe
. *Adelph.* III. 2. 49. Ut ve-
m incertum *amiſti. Hec.* II.
unc *amitte* quaeſo hunc.
. 2. 91. Neque quo pacto
ittam, neque uti retineam,
rm. III. 2. 22. vide Notas.
m dare lex iubet eii atque
? *Phorm.* II. 3. 67. Ut ne-
jus ſit *amittendi*, nec reti-
pia. *Phorm.* I. 3. 24. Video
ıvitum ſane mulierem abs
re. Phorm. V. 8. 28.

AMO.

s tum ſimul *amabant. And.*
Dum licitum eſt eii, *ama*-
. II. 6. 13. Incoeptioſt amen-
tut *amantium. And.* I. 3. 13.
hanc quam miſere *amarit.*
I. 2. 40. *Amantium* irae,
integratio. *And.* III. 3. 23.
laſtaſſes *amantem. And.* IV.
:quid nos *amas* de fidicina
un. III. 2. 3. Dies noctesque
: me deſideres. *Eun.* I. 2.
tid inveni modo, quod *ames.*
3. 17. Extrema linea *ama*-
t nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 13.
ı hac Thaide dignius, quod
Eun. V. 8. 22. Quanto mi-
eſt, tanto magis *amo. Eun.*
j. Numquam fui uſquam,
omnes *amarint* plurimum.
8. 62. vide Notas. Sic me
unt. Heaut. III. 1. 54. Novi
ntis. Heaut. III. 3. 9. vide
Ita me Di *amabunt*, ut nunc
mi vicem miſeret me. *Heaut.*
IV. 5. 1. Cave, ſi me *amas. Heaut.*
IV. 4. 8. Merito tuo te *amo. Adelph.*
V. 8. 23. vide Notas. Magis te,
quam oculos nunc *amo* meos.
Adelph. IV. 5. 67. Qui te *amat* plus
quam hoſce oculos. *Adelph.* V. 7.
5. Habui, *amavi* pro meo. *Adelph.*
I. 1. 22. Quam hic non *amavit* me-
retricem? *Adelph.* I. 2. 69. Inter ſe
amare. Adelph. V. 3. 42. Recte *amaſti*
uxorem tuam. *Hec.* V. 4. 22. Ita
me Di *ament! Hec.* V. 4. 24. *Amo*
te, & habeo gratiam. *Phorm.* I. 2.
4. Ita me Di bene *ament*, ut me li-
ceat tam diu quod *amo* frui. *Phorm.*
I. 3. 13.

AMOLIOR.

Hinc vos *amolimini. And.* IV.
2. 24.

AMOR.

Bene diſſimulatum *amorem* & ce-
latum indicat. *And.* I. 1. 105. Ut
conſuetum facile *amorem* cerneres.
And. I. 1. 108. Qui iſtum *amorem*
ex corde eiicias. *And.* II. 1. 7. vide
Notas. Nunc te per amicitiam
& per *amorem* obſecro. *And.* II. 1.
26. Amantium irae, *amoris* inte-
gratio. *And.* III. 3. 23. Adoleſcen-
tulo in alio occupato *amore. And.*
V. 1. 10. Meretricios *amores* nuptiis
conglutinas? *And.* V. 4. 10. Uti-
nam eſſet mihi pars aequa *amoris*
tecum. *Eun.* I. 2. 12. In *amore* haec
omnia inſunt vitia. *Eun.* I. 1. 14.
Neque, praeterquam quas ipſe
amor moleſtias habet, addas. *Eun.*
I. 1. 32. *Amore* ardeo. *Eun.* I. 3. 27.
Prae amore excluſti hunc foras.
Eun. I. 2. 18. *Amorem* difficillimum
& cariſſimum, à meretrice virgi-
nem quo amabat. *Eun.* V. 4. 4. vi-
de Notas. Non adeo ſum imperi-
ta, ut quid *amor* valeat, neſciam.
Eun. V. 2. 42. Meo fratri gaudeo
eſſe *amorem* omnem in tranquillo.
Eun. V. 8. 8. Non *amori* operam
dabam. *Heaut.* I. 1. 58. Aliter tuum
amorem, atque eſt, accipis. *Heaut.*
II. 3. 23. Et me, & meum *amorem*,
& famam permitto tibi *Heaut.* II.
3. 110. Si mihi ſecundae res de

amore meo eſſent. *Heaut.* II. 2. 1. In hunc ſuſpicioſt translata *amoris*. *Heaut.* IV. 5. 53. Perſuaſit nox, *amor*, vinum, adoleſcentia. *Heaut.* III. 4. 24. Meum *amorem* & peccatum in ſe transtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Cteſipho autem in *amore* eſt totus. *Adelph.* IV. 2. 50. Pudorin an *amori* obſequeretur magis? *Hec.* I. 2. 47. Habebam alibi animum *amori* deditum. *Hec.* III. 1. 14. Me parenti potius, quam *amori* obſequi oportet. *Hec.* III. 4. 34. Quo pacto me habueris praepoſitam *amori* tuo. *Hec.* IV. 2. 7. Horunc *amorem* distrahi poterin pati? *Phorm.* III. 2. 33.

AMOVEO.

Amoto metu. *And.* I. 2. 10. Prorſus a me opinionem hanc tuam eſſe ego *amotam* volo. *And.* III. 2. 30. Ego hunc *amovebo*. *Adelph.* IV. 2. 14. Teſtem hanc cum abs te *amoveris*. *Hec.* IV. 4. 71. Modo te hinc *amove*. *Phorm.* III. 3. 33.

AMPLECTOR.

Si ſe illam in ſomnis, quam illum, *amplecti* maluit. *And.* II. 5. 19.

AMPLEXOR.

Mitto iam oſculari atque *amplexari*: id nil puto. *Heaut.* V. 1. 27.

AMPLIOR.

Haec irae factae eſſent multo *ampliores*. *Hec.* III. 1. 9. Si forte morbus *amplior* factus ſiet. *Hec.* III. 1. 50.

AMPLIUS.

Quid eſt, quod tibi mea ars efficere hoc poſſit *amplius*? *And.* I. 1. 4. Num quidnam *amplius* tibi cum illa fuit? *And.* II. 1. 25. Etiam ne *amplius*? *Eun.* I. 2. 63. Nec rei fere ſane *amplius* quicquam fuit. *Heaut.* I. 1. 3. Quam vellem invitatum, ut nobiſcum eſſet *amplius*. *Heaut.* I. 2. 11. An quid eſt etiam *amplius*? *H.* Vero *amplius*. *Adelph.* III. 4. 22. & 23. Quid faciam *amplius*? *Adelph.* IV. 7. 14. Ego *amplius* deliberandum cenſeo. *Phorm.* II. 4. 17.

AMUSSIS.

Ad *amuſſim* ambarum mores earum exiſtumans. *Hec.* I. 2. 68. Vide Notas.

AN. ANNE.

Spectandae, *an* exigendae ſint vobis prius. *And.* Prol. 27. Hocine agis, *an* non? *And.* I. 2. 15. *An* nondum etiam? *And.* I. 2. 30. Pamphilumne adiutem, *an* auſcultem ſeni. *And.* I. 3. 4. Haut ſcio, *an*, quae dixit, ſint vera omnia. *And.* III. 2. 45. Id viſo, tun *an* illi inſaniant. *And.* III. 3. 3. Tibi dico ego, *an* non? *And.* IV. 4. 23. Utrum praedicemne *an* taceam? *Eun.* IV. 4. 53. Qui ſcis, *an* quae iubeam ſine vi faciat. *Eun.* IV. 7. 20. Dicam huic, *an* non dicam? *Eun.* V. 4. 46. Vide Notas. Pravom *an* rectum ſit. *Heaut.* III. 1. 76. Vide Notas. Etiam haud ſcio, *anne* uxorem ducat. *Heaut.* V. 2. 46. Haut ſcio, *an* illam miſere nunc amat. *Adelph.* IV. 5. 33. *An* quia non delinquunt viri? *Hec.* IV. 4. 41. Viſe, redieritne iam *an* nondum domum. *Phorm.* II. 4. 5.

ANCILLA.

Ab Andriaſt *ancilla* haec. *And.* III. 1. 3. Cum Davo egomet vidi *ancillam* iurgantem. *And.* V. 1. 19. Paraſitus cum *ancilla*. *Eun.* II. 3. 56. *Ancillae* tot me veſtiant? *Heaut.* I. 1. 78. Munerarier *ancillas* primum, ad dominas qui adfectant viam. *Heaut.* II. 3. 59. & 60. Sponſae aurum, veſtem, *ancillas*, opus eſſe. *Heaut.* V. 1. 20. *Ancillas* dedo: quolubet cruciatu per me exquire. *Hec.* V. 2. 7. *Ancillam* aere emptam ſuo. *Phorm.* III. 2. 26. Uxori emunda *ancillaſt*. *Phorm.* IV. 3. 60. vide Notas.

ANCILLULA.

Ex Aethiopia *ancillulam*. *Eun.* I. 2. 86. Quam ego cum una *ancillula* hic reliqui. *Heaut.* II. 3. 11. Praeterea una *ancillula* erat; ea texebat una. *Heaut.* II. 3. 52. & 53. Me ire dicam ad mercatum, *ancillulam* emptum. *Phorm.* V. 5. 10.

ANDRIA.
der fecit *Andriam* & Pe-
. *And.* Prol. 9. In *Andriam*
ntbla fatetur tranſtuliſſe.
I. 13. Vereor ne quid *An-*
ortet mali. *And.* I. 1. 46.
iall ancilla haec. *And.* III.
Andria eſt haec. *And.* IV.
e Notas.

ANDRIUS.
em ego Critonem video?
4. 9.

ANDRUS.
dro commigravit huc vici-
nd. I. 1. 43. Navem is fre-
Andrum inſulam. *And.* I.
vi fracta apud *Andrum* eie-
And. V. 4. 20. Eadem
lti alii in *Andro* audivere.
4. 28.

ANGIPORTUM.
giportum quoddam defer-
n. V. 2. 6. Id quidem *angi-*
ıon eſt pervium. *Adelph.*
'.

ANGO.
otidiana cura haec *angeret*
. *Phorm.* I. 3. 8.

ANGUIS.
s in impluvium decidit de
Phorm. IV. 4. 26.

ANGULUS.
gulum aliquo abeam. *Adelph.*

ANGUSTUS.
e in *anguſtum* oppido nunc
guntur copiae. *Heaut.* IV. 2. 2.

ANHELO.
ii nocte prima confugere *an-*
domum. *Hec.* V. 3. 25.

ANICULA.
tunitatem ſpectate *aniculae.*
3. 4. Neque notus, neque
s extra unam *aniculam*
n aderat. *Phorm.* I. 2. 48.

ANIMA.
animam primum extingue-
delph. III. 2. 16. *Animam*
Adelph. III. 2. 26. *Ani-*
inquam potius, quam illas
. *Adelph.* III. 4. 52. Quid,
m debet? *Phorm.* V. 3. 56.

Animam compreſſi: aurem admovi.
Phorm. V. 6. 28.

ANIMADVERTO.
Ea primum ab illo *animadvertenda* iniuriaſt. *And.* I. 1. 129. O facinus *animadvertendum*! *And.* IV. 4. 28. Alios tuam rem credidiſti magis quam tete *animadverſuros*? *Phorm.* III. 1. 3. Poſtquam tantopere id vos velle *animadverteram.* *Phorm.* V. 8. 16.

ANIMUS.
Neque commovetur *animus* in ea re tamen. *And.* I. 1. 67. Mala mens, malus *animus.* *And.* I. 1. 137. Humani ingenii manſuetique *animi* officia. *And.* I. 1. 87. In dubio eſt *animus.* *And.* I. 5. 36. *Animus* inritatus eſt. *And.* III. 4. 18. Poeta cum primum *animum* ad ſcribendum adpulit. *And.* Prol. 1. Qui me tam leni paſſus *animo* eſt uſque adhuc, quae meo cumque *animo* lubitumſt. *And.* I. 5. 27. & 28. Quam ego *animo* egregie caram pro uxore habuerim? *And.* I. 5. 58. *Animo* morem geſſero. *And.* IV. 1. 17. Quaeſo *animum* advortite. *And.* Prol. 8. Ut *animum* ad aliquod ſtudium adiungant. *And.* I. 1. 29. Percuſſit ilico *animum.* *And.* I. 1. 98. Sivi *animum* ut expleret ſuum. *And.* I. 2. 17. Ipſum *animum* aegrotum ad deteriorem partem plerumque adplicat. *And.* I. 2. 22. Curae meum *animum* divorſae trahunt. *And.* I. 5. 25. Quae mihi ſuum *animum* atque omnem vitam credidit. *And.* I. 5. 37. Redduxti *animum.* *And.* II. 1. 33. vide Notas. Prius, quam tuum, ut ſeſe habeat, *animum* ad nuptias perſpexerit. *And.* II. 3. 4. *Animum* ad uxorem adpulit. *And.* II. 6. 15. Lacrumae reddunt *animum* aegrotum ad miſericordiam. *And.* II. 3. 27. Si ita iſtuc *animum* induxti eſſe utile. *And.* III. 3. 40. Tuum *animum* ex *animo* ſpectavi meo. *And.* IV. 1. 22. Ne illis *animum* inducas credere. *And.* V. 1. 15. *Anime* mi, noli te macerare. *And.* IV. 2. 2. Scripta

illa ſunt in *animo* dicta. *And.* I. 5. 48. Adeſte aequo *animo*. *And.* Prol. 24. Ex *animo* omnia, ut fert natura, facias. *And.* IV. 4. 55. *Animo* nunc iam otioſo eſſe impero. *And.* V. 2. 1. Adeo inpotenti eſſe *animo*? *And.* V. 3. 8. Non tu tuum malum aequo *animo* feres? *And.* V. 4. 18. Sollicitando & pollicitando eorum *animos* lactas? *And.* V. 4. 9. Meus fac ſis *animus*, quando ego ſum tuus. *Eun.* I. 2. 16. Inpendio magis *animus* gaudebat mihi. *Eun.* III. 5. 39. Iam dudum *animus* eſt in patinis. *Eun.* IV. 7. 56. Eiiciunda hercle eſt haec mollities *animi*. *Eun.* II. 1. 16. Ut falſus *animi* es. *Eun.* II. 2. 43. vide Notas. Quid illi credis tum *animi* fuiſſe? *Eun.* V. 6. 14. Illud inceptum *animi* eſt pudentis ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 68. Haec perinde ſunt, ut illius *animus*, qui ea poſſidet. *Heaut.* I. 2. 21. *Animus* ubi ſemel ſe cupiditate devinxit mala. *Heaut.* I. 2. 35. Neſcio quid profecto mi *animus* praeſagit mali. *Heaut.* II. 2. 7. *Animus* te erga idem ac fuit. *Heaut.* II. 3. 24. *Animum* advertunt graviter. *Heaut.* III. 3. 9. *Animus* maternus. *Heaut.* IV. 1. 24. Niſi me *animus* fallit. *Heaut.* IV. 2. 1. In ſpe pendebit *animi*. *Heaut.* IV. 4. 5. vide Notas. *Animo* exoptatam meo. *Heaut.* II. 4. 28. Opinionem hanc, quae mihi *animo* exaugeant. *Heaut.* II. 2. 3. vide Notas. Ut illius *animum* cupidum inopia incenderet. *Heaut.* II. 3. 126. Illi ſuum *animum* alio conferunt. *Heaut.* II. 4. 10. Si ſemel tuum *animum* ille intellexerit. *Heaut.* III. 1. 69. Mihi quidem addit *animum*. *Heaut.* III. 2. 31. *Animum* non advorti primum. *Heaut.* IV. 2. 43. Ut eius *animum*, qui nunc luxuria & laſcivia diffluit, retundam. *Heaut.* V. 1. 72. Omnem de me eiecerit *animum* patris. *Heaut.* V. 2. 2. Ne iſtuc in *animum* inducas tuum. *Heaut.* V. 4. 5. Credas *animum* ibi eſſe. *Heaut.* V. 5. 19. Bono *animo* es. *Heaut.* IV. 6. 18. *Animo* ſere conturbato. *Heaut.* I. 1. 70. Cum egomet nunc mecum in *animo* vitam tuam conſidero. *Heaut.* II. 4. 5. Si te tam leni & victo eſſe *animo* oſtenderis. *Heaut.* III. 1. 29. Tantamne eſſe in *animo* inſcitiam? *Heaut.* IV. 1. 17. Ne nunc *animo* ita eſſes duro. *Heaut.* IV. 1. 52. Quemquamne tam *animo* comi eſſe & leni putas? *Heaut.* V. 1. 39. Tibi bene ex *animo* volo. *Heaut.* V. 2. 6. Ubi te vidi *animo* eſſe omiſſo. *Heaut.* V. 2. 9. Te video noſtrae familiae ex *animo* factum velle. *Adelph.* V. 7. 21. Tu mihi es germanus pariter *animo* ac corpore. *Adelph.* V. 8. 34. Tuus hercle vero & *animo* & natura pater. *Adelph.* V. 7. 4. Iudicavi *animo* meo. *Adelph.* V. 6. 4. Fortunatus, qui iſto *animo* ſies. *Adelph.* V. 3. 66. Haec ſi voles in *animo* vero cogitare. *Adelph.* V. 3. 32. Aequo *animo* fero. *Adelph.* IV. 7. 20. Quin tu bono *animo* es. *Adelph.* IV. 2. 4. Bono *animo* fac ſis. *Adelph.* III. 5. 1. Vos aequo *animo* aequa noſcere oportet. *Adelph.* III. 4. 58. Hec tu facito cum *animo* cogites. *Adelph.* III. 4. 55. Illum alieno *animo* a nobis eſſe. *Adelph.* III. 2. 40. Ex *animo* facit. *Adelph.* I. 1. 47. Quae in *animo* cogitat. *Adelph.* I. 1. 5. Illi iam *animum* relevaris. *Adelph.* IV. 3. 11. Numquam te aliter atque es, in *animum* induxi meum. *Adelph.* IV. 3. 6. Age, novi tuum *animum*. *Adelph.* II. 2. 15. Sic *animum* induco meum. *Adelph.* I. 1. 43. In *animo* inſtituere. *Adelph.* I. 1. 13. *Animo* obſequi. *Adelph.* I. 1. 8. *Animo* maleſt. *Adelph.* IV. 5. 21. Quid illi tandem creditis fore *animi* miſero? *Adelph.* IV. 5. 32. Diſcrucior *animi*. *Adelph.* IV. 4. 1. Vix ſum compos *animi*. *Adelph.* III. 2. 12. *Animus* tibi pendet. *Adelph.* II. 2. 18. Sin aliter *animus* voſter eſt. *Adelph.* III. 4. 46. *Animus* prae timore obſtipuit. *Adelph.* IV. 4. 4. *Animus* aequus. *Adelph.* V. 1. 9. *Animus* partim uxoris miſericordia

us, partim victus huius iniu-
ulatim elapſuſt. *Hec.* I. 2. 93.
: gubernat *animus*, infirmum
Hec. III. 1. 31. *Animus* mi
Hec. III. 2. 12. De hac re
meus ut ſit. *Hec.* V. 2. 19.
nimi ut incertus foret. *Hec.*
. Advorſum *animi* tui lubidi-
ec. IV. 1. 19. Tui *animi* me
arum putas? *Hec.* IV. 4. 60.
mbulo *animum* occuparat.
ol. 5. In *animum* induxi.
:. Prol. 42. *Animum* induco.
2. 22. Habebam alibi *ani-*
nori deditum. *Hec.* III. 1. 14.
m in eo expedivi *animum*
Hec. III. 1. 17. *Animum* fle-
Hec. IV. 3. Eius alienum à
animum. *Hec.* IV. 4. 36. Tan-
c *animum* ut adducas tuum.
. 4. 61. *Animum* ad meretri-
uxti. *Hec.* IV. 4. 67. Abhor-
imum huic video à nuptiis.
4. 92. Exple *animum* iis.
1. 29. Numquam *animum* ad
dducam partis. *Hec.* V. 4.
quo *animo* attendite. *Hec.*
l. 20. Uno *animo*. *Hec.* II.
trio *animo* victus. *Hec.* II.
erga *animo* eſſe amico. *Hec.*
9. Fideli *animo* & benigno
. *Hec.* III. 5. 22. Sin alio
io. *Hec.* III. 5. 52. Adeon
i eſſe *animo*? *Hec.* IV. 1.
o eſſem *animo*. *Hec.* IV. 1.
m *animo* iracundo tulit.
1. 53. Quam *animo* aequo
Hec. IV. 4. 63. Neque ille
no erit aetatem. *Hec.* IV. 4.
l fors feret, feremus aequo
Phorm. I. 2. 88. Otioſum
no. *Phorm.* II. 2. 26. Multi-
m iſtoc *animo* es vituperan-
orm. III. 1. 1. *Animo* ini-
oppido ferre aiunt. *Phorm.*
Parare in *animo* cupidita-
rm. V. 4. 2. *Animo* virili
ique ut ſis, para. *Phorm.*
Gladiatorio *animo* ad me ad-
iam. *Phorm.* V. 8. 71. Me
t *animi*. *Phorm.* I. 4. 10. Ac-
mo aevom. *Phorm.* II. 1. 15.

ANNONA.

Annona caraſt. *And.* IV. 4. 7.

ANNUS.

Video pannis *annisque* obſitum. *Eun.* II. 2. 5. *Annos* natus ſedecim. *Eun.* IV. 4. 26. Dum moliuntur, dum comuntur, *annus* eſt. *Heaut.* II. 2. 11. *Annos* ſexaginta natus es, aut plus. *Heaut.* I. 1. 10. *Annis* gravior. *Heaut.* IV. 1. 32. vide Notas. Ego novus maritus *anno* demum quinto & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15. Parere iam diu haec per *annos* non poteſt. *Adelph.* V. 8. 8. Quacum tot conſueſſet *annos*. *Hec.* IV. 1. 40. Fere abhinc *annos* quindecim. *Phorm.* V. 9. 48.

ANTE.

Solitudo *ante* oſtium. *And.* II. 2. 25. *Ante* oſtium. *And.* III. 1. 16. *Ante* noſtram ianuam adpone. *And.* IV. 3. 10. Adductum *ante* oculos. *Eun.* IV. 1. 9. *Ante* aedes. *Adelph.* II. 1. 26. Quod *ante* pedes modeſt, videre. *Adelph.* III. 3. 32. *Ante* tempus. *Hec.* Alt. Prol. 28. Numquam *ante* hunc diem. *Hec.* V. 4. 23. *Ante* brumam. Phorm. IV. 4. 28.

ANTE. *Adverb.*

Nonne oportuit praeſciſſe me *ante*? *And.* I. 5. 4. Id te oro, ut *ante* eamus, dum tempus datur. *And.* III. 3. 23. *Ante*, quam eam uxorem duxiſſet domum. *Hec.* I. 2. 71. Teque *ante* quod me amare rebar. *Hec.* IV. 2. 5. vide Notas.

ANTEA.

Nam *antea* qui ſcire poſſes? *And.* I. 1. 25. Quas *ante* hic fecit fabulas. *Phorm.* Prol. 4. vide Notas.

ANTECEDO.

Dies praeſtituta. Iam ea praeteriit? Non, verum haec ei *anteceſſit.* *Phorm.* III. 2. 40.

ANTEEO.

Incredibile quantum erum *anteeo* ſapientia. *Phorm.* II. 1. 17.

ANTEHAC.

Quod *antehac* fecit, nihil ad me adtinet. *And.* I. 2. 16. Uſque *antehac.* *And.* II. 1. 3. *Antehac* numquam. *And.* V. 4. 14. Quae eſt di-

erit *aetatem*, neque pol tu eadem iſtac *aetate*. *Hec*. V. 1. 21. Tua praeterierat iam ad ducendum *aetas*. *Phorm*. II. 3. 76. Non manebat *aetas* virginis meam neclegentiam. *Phorm*. IV. 1. 4. Ut cum uno *aetatem* degeret. *Phorm*. II. 3. 70. Reſpice *aetatem* tuam. *Phorm*. II. 3. 87. *Aetate* minus peccaturum putem? An mea forma atque *aetas* nunc magis expetendaſt? *Phorm*. V. 9. 33. & 35.

AGELLUS.

Agelli eſt hic ſub urbe paulum. *Adelph*. V. 8. 26.

AGER.

Neque *agri*, neque urbis odium me umquam percipit. *Eun*. V. 5. 2. *Agrum* in proximo hic mercatus es. *Heaut*. I. 1. 2. *Agrum* in his regionibus meliorem neque preti maioris nemo habet. *Heaut*. I. 1. 11. *Agrum* de noſtro patre colendum habebat. *Phorm*. II. 3. 17.

AGITO.

Apud eum miles Dionyſia *agitat*. *Heaut*. IV. 4. 11. *Agitarem* inter vos libere convivium. *Hec*. I. 2. 18. Jam ego hunc *agitabo*. *Phorm*. II. 3. 4. Id quidem *agitans* mecum ſedulo. *Phorm*. IV. 3. 10.

AGMEN.

In medium huc *agmen* cum vecti. *Eun*. IV. 7. 4.

AGO.

Obſerves filium, quid *agat*. *And*. I. 1. 143. Ah, tantamne rem tam neclegenter *agere*? *And*. I. 5. 18. Nec quid *agam* certumſt. *And*. I. 3. 4. Quid *agam* habeo. *And*. III. 2. 18. *Age age*, ut lubet. *And*. II. 1. 10. *Age* nunc iam. *And*. V. 2. 25. *Age* Pamphile. *And*. V. 2. 30. Set quid *agam*? adeamne ad eum? *And*. IV. 1. 15. Mea Glycerium, quid *agis*? *And*. I. 1. 107. Id *ago* ſedulo. *And*. III. 5. 8. Quo hinc te *agis*? *And*. IV. 2. 25. Pudice vitam, parce ac duriter *agebat*. *And*. I. 1. 48. Ego id *agam*, qui mihi ne detur. *And*. II. 1. 35. Quid *agam*, cogito. *And*. II. 2. 21. Hoc *agam*. *And*. II. 5. 4. Hocine *agis*, an non? *And*. I. 2. 15. Quid tu? quo hinc te *agis*? *And*. IV. 2. 25. Alias res *agis*. *Eun*. II. 3. 57. Quid *agis*, homo inpudens? *Eun*. III. 1. 35. Sicine *agis*? *Eun*. IV. 7. 34. Quid nunc *agimus*? *Eun*. IV. 7. 41. Vel res ſemper maxumas mihi *agebat*, quicquid feceram. *Eun*. III. 1. 8. *Age* inepte. *Eun*. II. 3. 20. *Age* nunc, belua. *Eun*. IV. 4. 26. Magnas vero *agere* gratias Thais mihi? *Eun*. III. 1. 1. Rem ſeriam velle *agere* mecum. *Eun*. III. 3. 8. *Actumſt*. ilicet. *Eun*. I. 1. 9. De ſymbolis quid *actumſt*? *Eun*. III. 5. 59. Quid *ago* nunc? *Heaut*. II. 3. 102. Quam rem *agis*? *Heaut* IV. 4. 18. Ecquid de illo, quod dudum tecum *egi*, *egiſti*? *Heaut*. III. 3. 34. Quid *agam*? aut quid comminiſcar? *Heaut*. IV. 2. 7. Tantumdem *ago*. *Heaut*. IV. 2. 11. Vide Notas. Me tuo quid *agam*. *Heaut*. IV. 3. 42. Quid cum illiſce *agas*, qui neque ius neque bonum atque aequom ſciunt? *Heaut*. IV. 1. 29. Cum uno aetatem *agere* viro. *Heaut*. II. 4. 12. Non nunc pecunia *agitur*. *Heaut*. III. 1. 67. *Acta* haec res eſt. *Heaut*. III. 3. 3. Quaſi iſtic mea res minus *agatur*, quam tua. *Heaut*. II. 3. 113. *Agis* gratias? *Adelph*. IV. 3. 5. Nihil *agis*. *Adelph*. V. 8. 12. Quam vos facillume *agitis*. *Adelph*. III. 4. 56. Ille ſuam ſemper *egit* vitam in otio, in conviviis. *Adelph*. V. 4. 9. Quid faciam? quid *agam*? *Adelph*. V. 3. 3. Vide, quam rem *agas*. *Adelph*. III. 2. 45. Ruri *agere* vitam. *Adelph*. I. 1. 20. Quid fit? quid *agitur*? *Adelph*. V. 5. 2. Ut, quomodo *acta* haec ſunt, ſciat. *Adelph*. IV. 5. 2. Quid *agitur*? D. Quid *agatur*, *Adelph*. III. 3. 19. & 20. Bene dicat ſecum eſſe *actum*. *Adelph*. II. 4. 2. Ille alias res *agere* ſe ſimulare. *Hec*. V. 3. 28. Lege *agito*. *Phorm*. V. 7. 91. Viciſſim partes tuas *acturus*. *Phorm*. V. 5. 7. Non capitis ei res *agitur*, ſed pecuniae. *Phorm*. IV. 3. 26. Hoc *actumſt*.

Phorm. V. 9. 20. Aɛtum, aiunt, ne *gas. Phorm.* II. 3. 78.

AGRESTIS.

Ego ille *agreſtis*, ſaevus, triſtis, parcus, truculentus, tenax duxi uxorem. *Adelph.* V. 2. 12.

AH.

Ah ne me obſecra. *And.* III. 3. 11. *Ah*, metuo qualem tu me hominem eſſe exiſtimes. *Eun.* IV. 6. 20. *Ah* quid agis? tace. *Eun.* IV. 7. 27. *Ah* neſcis, quam doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Ah*, ſi pergis, abiero. *Adelph.* I. 2. 47. *Ah* noli, Parmeno. *Hec.* I. 2. 34. *Ah*, dictum ſapienti ſat eſt. *Phorm.* III. 3. 8.

AIO.

Hem, quid *ais* ſcelus? *And.* IV. 1. 41. Ut quimus, *aiunt*, quando, ut volumus, non licet. *And.* IV. 5. 10. *Ain* tandem? *And.* V. 3. 4. Quid tu *ais*, Gnatho? quid tu autem, Thraſo? *Eun.* III. 2. 20. *Ain* tu? *Eun.* III. 5. 19. Ita *aiunt*. *Heaut.* IV. 8. 12. Quid *ais*? *Heaut.* V. 1. 27. *Ain* vero? *Adelph.* III. 3. 51. Quid ipſae? Quid *aiunt*? *Adelph.* IV. 5. 22. Quis id *ait*? *Hec.* V. 1. 22. Hem, quid *ais*? *Phorm.* II. 3. 39. Id quod *aiunt*, auribus teneo lupum. *Phorm.* III. 2. 21. Ita fugias, ne praeter caſam, quod *aiunt*. *Phorm.* V. 2. 3.

ALACRIS.

Quid tu es triſtis? quidve es *alacris*? *Eun.* II. 3. 13.

ALGEO.

Ne aut ille *alſerit*, aut uſpiam ceciderit. *Adelph.* I. 1. 11.

ALIAS.

Quando *alias* malim, quam hodie has fieri nuptias? *And.* III. 2. 49. *Alias* ut uti poſſim cauſa hac integra. *Hec.* I. 2. 5.

ALIBI.

Neque iſtic, neque *alibi* tibi erit uſquam in me mora. *And.* III. 5. 9. Hic ſciri potuit, aut nuſquam *alibi*. *Heaut.* II. 3. 38. Habebam *alibi* animum amori deditum. *Hec.* III. 1. 14.

ALICUBI.

Utinam hic prope adeſſet *alicubi*. *Adelph.* III. 4. 6.

ALICUNDE.

Venit meditatus *alicunde* ex ſolo loco. *And* II. 4. 3. Minas decem corradet *alicunde*. *Adelph* II 2. 34. Quibus eſt *alicunde* aliquis obiectus labos. *Hec.* III. 1. 6. Sumeret *alicunde*. *Phorm.* II. 1. 70. Aliis *alicunde* eſt periclum. *Phorm.* II. 2. 19.

ALIENUS.

Prope adeſt, cum *alieno* more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. Viden otium & cibus quid facit *alienus*. *Eun.* II. 2. 34. Labore *alieno* partam gloriam. *Eun.* III. 1. 9. Tantumne ab re tuaſt oti tibi, *aliena* ut cures? *Heaut.* I. 1. 29. *Aliena* ut melius videant, quam ſua. *Heaut.* III. 1. 95. Potius ſua ſponte recte facere, quam *alieno* metu. *Adelph.* I. 1. 50. In aedis inruit *alienas*. *Adelph.* I. 2. 9. *Alieniore* aetate. *Adelph.* I. 2. 30. Illum *alieno* animo a nobis eſſe. *Adelph.* III. 2. 40. *Alienus* eſt ab noſtra familia. *Adelph.* III. 2. 28. Cur duxit *alienam*? *Adelph.* IV. 5. 38. *Alienum* a vita mea. *Adelph.* V. 8. 21. Hunc *alienum* ab ſeſe videt. *Hec.* I. 2. 84. Cum ſciet *alienum* puerum tolli pro ſuo. *Hec.* IV. 1. 61. Cum eius *alienum* a me eſſe animum ſentiam. *Hec.* IV. 4. 36. Cum eam ſequitur *alienus* puer. *Hec.* IV. 4. 27. Illum me *alienus* adfinem volet. *Phorm.* IV. 1. 16.

ALIMENTUM.

Minas pro *alimentis* datas. *Heaut.* IV. 7. 8.

ALIO.

Fortaſſe tu profectus *alio* fueras. *Eun.* II. 2. 49. Fructum ne quando iratus tu *alio* conferas. *Eun.* III. 1. 60. Illi ſuum animum *alio* conferunt. *Heaut.* II. 4. 10.

ALIORSUM.

Neve *aliorſum*, atque ego feci, acceperit. *Eun.* I. 2. 2.

ALIQUA.

Ne *aliqua* ad patrem hoc permanet. *Adelph.* II. 4. 19. Ne uxor *aliqua* hoc reſciſcat mea. *Phorm.*

ſta mater eſſe ei *antehac*, non fuit. *Heaut.* II. 3. 29. Illa, quae *antehac* facta ſunt, omitto. *Adelph.* I. 2. 6. Scio, te non eſſe uſum *antehac* amicitia mea. *Adelph.* II. 2. 42.

ANTEVENIO.

Thais multo me *anteveniit*? *Eun.* IV. 5. 7. vide Notas.

ANTEVORTO.

Miror, ubi ego huic *antevorterim*. *Eun.* IV. 5. 12.

ANTIPHILA.

Teneone te, *Antiphila*, maxume animo exoptatam meo? *Heaut.* II. 4. 28.

ANTIPHO.

Apud *Antiphonem* uterque, mater & pater domi erant. *Eun.* V. 2. 1.

ANTIQUUS.

Antiquum obtines. *And.* IV. 5. 22. Duritia *antiqua*. *Heaut.* III. 1. 26. *Antiqua* virtute ac fide. *Adelph.* III. 3. 88. Eandem illam rationem *antiquam* obtine. *Adelph.* V. 3. 26. *Antiqua* conſuetudine. *Hec.* I. 2. 18. Morem *antiquum* atque ingenium obtines. *Hec.* V. 4. 20. Iter ad hoſpitem *antiquom*. *Phorm.* I. 2. 17.

ANULUS.

Dati *anuli*. *Eun.* III. 4. 3. de digito *anulum* detraho. Hic is eſt *anulus*. *Heaut.* IV. 1. 37. & 40. Teſtis mecum eſt *anulus*. *Adelph.* III. 2. 49. Eripuit vi, in digito quem habuit, virgini abiens *anulum*. *Hec.* IV. 1. 59. Cognoſſe *anulum* illum. *Hec.* V. 3. 13. Hic adeo his rebus *anulus* fuit initium inveniundis. *Hec.* V. 3. 23. Ad me confugere cum hoc *anulo*. Unde *anulum* iſtum nactu's? Seſe illi *anulum* detraxiſſe. *Hec.* V. 3. 25. & 27. & 31. Bacchidem ſuum *anulum* habere. *Hec.* V. 4. 6.

ANUS.

Advena *anus* paupercula. *Heaut.* I. 1. 44. Pultat fores: *anus* quaedam prodit. *Heaut.* II. 3. 35. *Anus* ſubtemen nebat. *Heaut.* II. 3. 51. *Anus* haut impura. *Heaut.* IV. 1. 16. *Anum* decrepitam ducam? *Adelph.* V. 8. 16. Cum puella *anum* ſuſcepiſſe inimicitias non pudet? *Hec.* II. 1. 34. Nam quae haec *anus* eſt, exanimata? *Phorm.* V. 1. 5. vide Notas.

APAGE.

Apageſis. Egon formidoloſus? *Eun.* IV. 6. 18. *Apage* te. *Eun.* V. 2. 65.

APERIO.

Coacti neceſſario ſe *aperiunt*. *Eun.* IV. 1. 8. Uno digitulo forem *aperit* fortunatus. *Eun.* II. 2. 53. *Aperit* oſtium. *Heaut.* II. 3. 35. Senes qui primi venient, hi partim *aperient*. *Adelph.* Prol. 23. Vide Notas. Forem *aperi*. *Adelph.* II. 1. 13. *Aperite* aliquis actutum oſtium. *Adelph.* IV. 4. 26.

APERTE.

Nempe ergo *aperte* vis me loqui? *And.* I. 2. 24. Non tu iſtnc mihi dictura *aperte* es? *Eun.* V. 1. 3. *Aperte*, ita uti res ſeſe habet, narrare. *Heaut.* IV. 3. 24. Si eſt dicendum magis *aperte*, *Adelph.* IV. 5. 30. Ut *aperte* tibi nunc fabuler. *Phorm.* IV. 3. 49. Tam *aperte* irridens? *Phorm.* V. 8. 63.

APISCOR.

Deorum vitam *apti* ſumus. *Heaut.* IV. 3. 15. De eadem cauſa bis iudicium *apiſcier*. *Phorm.* II. 3. 59. vide Notas.

APOLLO.

Non *Apollinis* magis verum, atque hoc reſponſum eſt. *And.* IV. 2. 15.

APPAREO.

Fac ſis nunc promiſſa *appareant*. *Eun.* II. 3. 10. *Apparet* ſervum hunc eſſe domini pauperis miſerique. *Eun.* III. 2. 33. Ille bonus vir nuſquam *apparet*. *Eun.* IV. 3. 18. Res *apparet*. *Adelph.* V. 9. 7.

APPARO.

Nuptias domi *apparari*. *And.* III. 2. 35. *Apparatur*. *Eun.* III. 5. 35. Lectos ſternere, coenam *apparari*. *Heaut.* I. 1. 74. In *apparando* conſumunt diem. *Adelph.* V. 7. 2. *Apparare* de die convivium. *Adelph.*

V. 9. 8. Spatium *apparandis* nuptiis dabitur. *Phorm.* IV. 4. 20.

APPELLO.

Quo ore *appellabo* patrem? *Heaut.* IV. 3. 22. Cum ex te eſſet aliquis, qui te *appellaret* patrem. *Hec.* IV. 4. 30. Ne me iſtoc poſthac nomine *appellaſſis.* *Phorm.* V. 1. 15. Te *appello.* *Phorm.* V. 9. 22.

APUT.

Navem is fregit *aput* Andrum inſulam. *And.* I. 3. 17. *Aput* forum. *And.* I. 5. 19. Fac *aput* te ut ſies. *And.* II. 4. 5. Vix ſum *aput* me. *And.* V. 4. 13. Sum *aput* te primus. *Eun.* I. 2. 10. *Aput* ſaeclum prius. *Eun.* II. 2. 15. Ut haeream in parte aliqua tandem *aput* Thaidem. *Eun.* V. 8. 25. Si eſt commodum, *aput* me ſis volo. *Heaut.* I. 1. 110. Fides mi *aput* hunc eſt. *Heaut.* III. 3. 10. Nemoſt meorum amicorum hodie, *aput* quem expromere omnia mea occulta audeam. *aput* alium prohibet dignitas; *aput* alium ipſius facti pudet. *Heaut.* III. 3. 14. & 15. Prae iracundia non ſum *aput* me. *Heaut.* V. 1. 48. *Aput* villamſt. *Adelph.* IV. 1. 1. Ut *aput* me praemium eſſe poſitum pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. Num tibi videtur eſſe *aput* ſeſe? *Hec.* IV. 4. 85. Erat ei de ratiuncula iampridem *aput* me reliquum pauxillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 3. Itan parvam mihi fidem eſſe *aput* te? *Phorm.* V. 3. 27.

AQUA.

Congrum iſtum maxumum in *aqua* ſinito ludere. *Adelph.* III. 3. 23.

AQUILA.

Viſa veroſt, quod dici ſolet, *aquilae* ſenectus. *Heaut.* III. 2. 10.

ARA.

Ex *ara* hinc ſume verbenas tibi. *And.* IV. 3. 11.

ARBITER.

Me cepere *arbitrum.* *Heaut.* III. 1. 91. Aut deſine, aut cedo quemvis *arbitrum.* *Adelph.* I. 2. 43.

ARBITRIUM.

Arbitrium veſtrum, veſtra exiſtumatio valebit. *Heaut.* Prol. 25.

ARBITROR.

Si hunc noris ſatis, non ita *arbitrere.* *And.* V. 4. 12. *Arbitror:* certum non ſcimus. *Eun.* I. 2. 30. Non hercle *arbitror.* *Eun.* II. 1. 12. Sic homoſt: perpaucorum hominumſt. G. Immo nullorum, *arbitror.* *Eun.* III. 1. 19. Sanumne credis te eſſe? M. equidem *arbitror.* *Adelph.* IV. 7. 30. In qua civitate tandem te *arbitrare* vivere? *Adelph.* IV. 5. 51. Neque adeo *arbitrari* patris eſt aliter. *Hec.* IV. 1. 14. Neque conventurum inter nos poſthac *arbitror.* *Hec.* IV. 4. 37. vide Notas.

ARCHIDEMIDES.

Patris cognatum atque aequalem *Archidemidem* noſtine? *Eun.* II. 3. 36.

ARCHONIDES.

Archonidi huius filiam. *Heaut.* V. 5. 21.

ARCHYLIS.

Audio, *Archylis,* iamdudum. *And.* I. 4. 1.

ARDEO.

Amore *ardeo.* *Eun.* I. 1. 27. *Ardeo* iracundia. *Adelph.* III. 2. 12.

ARGENTARIUS.

Phaedriae curam adimere *argentariam.* *Phorm.* V. 7. 3.

ARGENTUM.

Ego *argentum* effecero. *Heaut.* III. 3. 23. Fugitivum *argentum.* *Heaut.* IV. 2. 11. *Argentum* cude. *Heaut.* IV. 2. 11. Quin eſt paratum *argentum.* *Heaut.* IV. 4. 15. De *argento* ſomnium. *Adelph.* II. 1. 50. *Argentum* adnumeravit ilico. *Adelph.* III. 3. 15. Non tu hoc *argentum* perdis, ſet vitam tuam. *Adelph.* III. 3. 56. Ipſe egomet ſolvi *argentum.* *Adelph.* IV. 4. 20. A me *argentum,* quanti eſt, ſumito. *Adelph.* V. 9. 20. Non ratio, verum *argentum* deerat. *Phorm.* II. 1. 69. *Argentum* inveniam. *Phorm.* III. 3. 1. *Argentum* repetent. *Phorm.* IV. 4. 19. Emunxi *argento* ſenes.

Adelph. IV. 4. 1. *Argentumſt* ultro obiectum. *Phorm.* V. 2. 4.

ARGUMENTUM.

Argumentum narret. *And.* Prol. 6. Non ita diſſimili ſunt *argumento.* *And.* Prol. 11. Simplex quae ex *argumento* facta eſt duplici. *Heaut.* Prol. 6. Ne exſpectetis *argumentum* fabulae. *Adelph.* Prol. 22.

ARIDUS.

Habet patrem quendam avidum, miſerum, atque *aridum.* *Heaut.* III. 2. 15.

ARMA.

Omnia prius experiri, quam *arma*, ſapientem decet. *Eun.* IV. 7. 9. vide Notas. Simul rem & gloriam *armis* belli repperi. *Heaut.* I. 1. 60.

ARO.

Quin te in fundo conſpicer fodere, aut *arare.* *Heaut.* I. 1. 17.

ARRABO.

Ea relicta huic *arraboni* eſt pro argento. *Heaut.* III. 3. 42.

ARRIGO.

Arrige auris, Pamphile. *And.* V. 4 30.

ARRIPIO.

Summonuit me Parmeno ibi ſervus, quod ego *arripui.* *Eun.* III. 5. 23. Sublimem medium *arriperem.* *Adelph.* III. 2. 18.

ARS.

Quid eſt quod tibi mea *ars* efficere hoc poſſit amplius? S. Nihil iſtac opus eſt *arte* ad hanc rem, quam paro. *And.* I. 1. 4. & 5. Numquam avare pretium ſtatui *arti* meae. *Heaut.* Prol. 48. Habet bene & pudice eductam, ignaram *artis* meretriciae. *Heaut.* II. 1. 14. *Arte* tractabat virum. *Heaut.* II. 3. 125. Primarum *artium* magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Remotum *arte* ab muſica. *Hec.* Alt. Prol. 15. *Artem* muſicam recidere ad paucos. *Hec.* Alt. Prol. 38. Qui *artem* tractant muſicam. *Phorm.* Prol. 18.

ARTICULUS.

Ut in ipſo *articulo* oppreſſit. *Adelph.* II. 2. 20.

ARTIFEX.

O *artificem* probum. *Phorm.* II. 1. 29.

ARUSPEX.

Interdixit hariolus: *aruſpex* vetuit. *Phorm.* IV. 4. 28.

ARX.

In *arcem* tranſcurſo opus eſt. P. in *arcem*? quid eo? *Hec.* III. 4. 17. Dum exſpecto in *arce* Callidemidem. *Hec.* V. 3. 3.

ASCENDO.

Navem *aſcendit.* *Adelph.* IV. 5. 69.

ASIA.

Meque in *Aſiam* perſequens. *And.* V. 4. 32. In *Aſiam* hinc abiit. *Heaut.* I. 1. 59. In *Aſiam* ad regem militatum abiit. *Heaut.* I. 1. 65. Huic filium ſcis eſſe? CH. Audivi eſſe in *Aſia.* *Heaut.* I. 2. 7. vide Notas.

ASINUS.

Flabellum tenere te *aſinum* tantum. *Eun.* III. 5. 50. Caudex, ſtipes, *aſinus*, plumbeus. *Heaut.* V. 1. 4. Quid tu autem huic, *aſine*, auſcultas? *Adelph.* V. 8. 12.

ASPELLO.

Neque eum potuiſſe umquam ab hac me *aſpellere.* *Heaut.* II. 3. 20. vide Notas.

ASPER.

Quid vini abſumpſit? Sic hoc, dicens *aſperum* pater hoc eſt; aliud lenius ſodes vide. *Heaut.* III. 1. 49.

ASPERNOR.

Quam is *aſpernatur* nunc tam inliberaliter. *Phorm.* II. 3. 24.

ASPICIO.

Forte unam *aſpicio* aduleſcentulam. *And.* I. 1. 91. Acceſſi: intro *aſpexi.* *And.* II. 2. 28. Totus tremo horreoque, poſtquam *aſpexi* hanc. *Eun.* I. 2. 4. Cum *aſpicias*, os inpudens videtur. *Eun.* V. 1. 22. Poſtquam *aſpexi*, ilico cognovi. *Heaut.* IV. 1. 43. Eius ſibi complacitam formam, poſtquam *aſpexerit.* *Heaut.* IV. 5. 25. Ehem, Demea, haut *aſpexeram* te. *Adelph.* III. 3. 19. Derepente *adſpexerant.* Poſt-

xi, o facinus indignum in-
c. III. 8. & 16.

Astu.

Aſtu venit? *Eun*. V. 16. 17.

Astus.

aſtu providentur. *And*. I.
horm. I. 4. 5. vide Notas.
m tractavit. *Eun*. V. 4. 2.

Astute.

iit, nos ſic nec opinantes
aſtute. *And*. I. 2. 13. Me
ſtute video labefactarier.
3. 3. Itane agitis mecum?
ute. adgredimini. *Phorm*.
vide Notas.

Astutia.

ſtutias. *And*. III. 4. 25.
tua mihi exprompta mali-
aſtutia. *And*. IV. 3. 8.
tantam in me & poteſtatem
antae *aſtutiae*. *Heaut*. IV.

Astutus.

: ne ille haut ſcit. *Heaut*.
Ego me non tam *aſtutum*,
perſpicacem eſſe id ſcio.
1. 1. Ego numquam adeo
i. *Adelph*. II. 2. 13.

At.

Di perdant. *Eun*. III. 1. 41.
atum primum id magnum,
at humanum tamen.
V. 5. 54. Mi vir, non mihi
. *at*. N. quid *at*? *Phorm*.

At. *Attat*. *Atattat*.

oc illud eſt. *And*. I. 1. 98.
ta hercle verba mihi ſunt.
5. 5. *Attat*. th. Num for-
obſecro es, mi homo?
6. 18. *Attat*, niſi mi pro-
iaereo. *Phorm*. V. 3. 70.
as.

At *enim*.

n iſtaec in me cudetur fa-
II. 3. 90. *At enim* cave.
6. 13. *At enim* me quan-
operis fiat, poenitet. *He-*
20. vide Notas. *At enim*.
uid *enim*? *Heaut*. II. 3. 76.
taedet iam. *Phorm*. III.

Atavus.

Progeniem veſtram usque ab ave atque *atavo* proferens. *Phorm*. II. 3. 48.

Ater.

Quo pacto ex iure heſterno panem *atrum* vorent. *Eun*. V. 4. 17. Tam excoctam reddam atque *atram*, quam carbo'ſt. *Adelph*. V. 3. 63. Introiit in aedis *ater* alienus canis. *Phorm*. IV. 4. 25.

Athenae.

Quid tu *Athenas* inſolens? *And*. 4. 4. Te deſiderium *Athenarum* arbitror cepiſſe ſaepe. *Hec*. I. 2. 18.

Atque.

Alium cenſes nunc me *atque* olim? *And*. III. 3. 13. Non Apollinis magis verum *atque* hoc reſponſum eſt. *And*. IV. 2. 15. Miſer, aeque *atque* ego. *And*. IV. 2. 19. Ne aliorſum *atque* ego feci acceperit. *Eun*. I. 2. 2. Etiam *atque* etiam hoc cogita. *Eun*. I. 1. 11. Aliter tuum amorem, *atque* eſt, accipis. *Heaut*. II. 3. 23. Timeo ne aliud credam, *atque* aliud nunties. *Hec*. V. 4. 4. Te mihi fidelem eſſe aeque *atque* egomet. *Phorm*. IV. 1. 15. Faxo eum tali mactatum *atque* hic eſt infortunio. *Phorm*. V. 9. 39.

Atque *Adeo*.

Atque adeo in ipſo tempore eccum. *And*. III. 2. 52. *Atque adeo* longum'ſt nos illum exſpectare. *And*. V. 6. 13. Ut clam eveniat partus patrem, *atque adeo* omnes. *Hec*. III. 3. 37.

Atqui.

Nil prorſus. S. *atqui* exſpectabam quidem. *And*. II. 6. 4. Quid ais venefica? Py. *atqui* certo comperi. *Eun*. V. 1. 9. *Atqui* tu hanc iocari credis? *Heaut*. IV. 4. 7. *Atqui* hoc verum'ſt. *Adelph*. V. 5. 5. *Atqui* nil fecit, quod ſuccenſeas. *Adelph*. II. 1. 33.

Atrox.

Incredibili re atque *atroci* percitus. *Hec*. III. 3. 17.

ATTAMEN, *At Tamen.*

Attamen ubi fides ſi roges, nil pudent. *And.* IV. 1. 12. Dave, *at tamen.* Nil habeo. C. *At tamen* ſi quid. *And.* IV. 2. 27. & 30.

ATTATE.

Attate. *And.* IV. 4. 15. vide Notas.

ATTENDO.

Cum ſilentio animum *attendite.* *Eun.* Prol. 44. vide Notas. Aequo animo *attendite.* *Hec.* Alt. Prol. 20. Poſtquam *attendi* magis. *Hec.* II. 2. 25. Quid velim, animum *attendite.* *Phorm.* Prol. 24. Animum coepi *attendere.* *Phorm.* V. 28.

ATTENTE.

Tute *attente* illorum officia fungere. *Heaut.* I. 1. 14.

ATTENTUS.

Animus in ſpe atque in timore usque antehac *attentus* fuit. *And.* II. 1. 3. *Attentiores* ſumus ad rem omnes, quam ſat eſt. *Adelph.* V. 3. 48. Nimius ad rem in ſenecta *attenti* ſumus. *Adelph.* V. 8. 31.

ATTICA.

Puellam ex *Attica* hinc abreptam. *Eun.* I. 2. 30.

ATTICUS.

Civem *Atticam* eſſe hanc. *And.* I. 3. 16. *Atticus* quidam. *And.* V. 4. 20. Audivi ex illo, ſeſe eſſe *Atticum.* *And.* V. 4. 24. Dixin ego in hoc eſſe vobis *Atticam* elegantiam? *Eun.* V. 8. 63.

ATTIGO.

Ne me *attigas.* *And.* IV. 4. 50. vide Notas.

ATTINEO. *Adtineo.*

Comperiebam nihil ad Pamphilum quicquam *attinere.* *And.* I. 1. 63. Nihil ad me *adtinet.* *And.* I. 2. 16. Ad te *adtinere* hanc omnem rem. *Eun.* IV. 6. 6. Ea quae nihil ad te *adtinent.* *Heaut.* I. 1. 24. Nihil ad me *attinet.* *Adelph.* I. 2. 54. Iam ne me vis dicere id quod ad te *attinet?* *Adelph.* II. 1. 32. Quod ad illum *attinet* potiſſimum. *Adelph.* III. 1. 9. Unum illud ad me *attinet.* *Adelph.* III. 4. 82. vide Notas.

Quod ad hanc rem *attinet.* *Phorm.* III. 1. 17.

ATTINGO.

Si illam digito *attigerit.* *Eun.* IV. 6. 8. vide Notas. Tetigin tui quicquam? AE. Si *attigiſſes,* ferres infortunium. *Adelph.* II. 1. 24. Nocte illa prima virginem non *attigit.* *Hec.* I. 2. 61. Si tu illam *attigeris* ſecus quam dignum eſt liberam. *Phorm.* II. 3. 91. Neque poſtilis unquam *attigit.* *Phorm.* V. 9. 29.

ATTOLLO.

Attolle pallium. *Eun.* IV. 6. 31.

AU.

Dictura es quod rogo? M. *Au.* *And.* IV. 4. 12. *Au* obſecro. *Eun.* IV. 3. 14. *Au au,* mi homo, ſanus es? *Adelph.* III. 2. 38. vide Notas.

AVARE.

Numquam *avare* pretium ſtatui arti meae. *Heaut.* Prol. 48.

AVARITIA.

Vide *avaritia* quid facit. *Phorm.* II. 3. 12.

AVARUS.

Amorem difficillimum & cariſſimum, a meretrice *avara* virginem quo amabat. *Eun.* V. 4. 5. vide Notas. *Avarus* leno. *Heaut.* Prol. 39.

AUCTOR.

Quos hic noſter *auctores* habet. *And.* Prol. 20. Te *auctore* quod feciſſet aduleſcens. *Eun.* V. 6. 12. *Auctor* his rebus quis eſt? *Adelph.* IV. 5. 37. Idne eſtis *auctores* mihi? *Adelph.* V. 8. 16.

AUCTORITAS.

Numquam defugiam *auctoritatem.* *Eun.* II. 3. 99. Ut veſtra *auctoritas* meae *auctoritati* fautrix adiutrixque ſit. *Hec.* Alt. Prol. 40.

AUCUPIUM.

Hoc novum eſt *aucupium.* *Eun.* II. 2. 16.

AUDACIA.

Audire eorum eſt operae pretium *audaciam.* *And.* I. 3. 12. Eam ſeſe intendit eſſe, ut eſt *audacia.* *Eun.* III. 3. 19. O hominis inpudentem *audaciam.* *Heaut.* II. 3. 72. Iocularem *audaciam.* *Phorm.* I. 2. 84.

Tantane adfectum quemquam eſſe hominem *audacia?* *Phorm.* V. 8. 84.

AUDACTER.

Ut te *audacter* moneam & familiariter. *Heaut.* I. 1. 6. Minus multo *audacter*, quam nunc laedit, laederet. *Phorm.* Prol. II. *Audaciſſume* oneris quidvis impone, & feret. *Phorm.* III. 3 28.

AUDAX.

O facinus *audax.* *And.* II. 3. 27. O hominem *audacem.* *And.* IV. 4. 30. Hocine tam *audax* facinus facere eſſe auſum? *Eun.* IV. 3. 2. O ſceleſtum atque *audacem* hominem. *Eun.* IV. 4. 14. Rogitas, *audaciſſume!* *Eun.* V. 4. 26. Qui tam *audacis* facinoris mi conſcius ſis. *Phorm.* I. 3. 4.

AUDEO.

Hercle nil iam muttire *audeo.* *And.* III. 2. 25. Qua fiducia id facere *audeam?* *And.* III. 5. 7. Non *auſim.* *Eun.* V. 2. 45. Qua audacia tantum facinus *audet?* *Eun.* V. 4. 37. Non, ita me Di ament, *auderet* facere haec viduae mulieri, quae in me fecit. *Heaut.* V. 1. 80. Quam ſaepe forte temere eveniunt, quae non *audeas* optare? *Phorm.* V. 1. 31.

AUDIO.

Audio, Archylis, iam dudum. *And.* I. 4. 1. vide Notas. Miſeram me, quod verbum *audio?* *And.* I. 5. 5. Quantum *audio.* *And.* II. 5. 12. O Iuppiter! quid ego *audio?* *And.* III. 1. 7. Irae ſunt inter Glycerium & gnatum. CH. *Audio.* *And.* III. 3. 20. Quidnam *audiam?* *And.* III. 4. 13. vide Notas. Iam ſuſurrari *audio.* *And.* IV. 4. 40. Nihil *audio.* *And.* V. 2. 22. Atque *audin?* *And.* V. 2. 24. E Davo *audivi.* *And.* II. 1. 2. Egon *audiam?* quid ego *audiam?* *And.* V. 3. 23. Hoc *audi.* *And.* III. 4. 11. Vera an falſa *audierim*, iam ſciri poteſt. *And.* V. 4. 19. vide Notas. Ex te *auditum* qui aibant. *And.* III. 3. 2. Quem ego hic *audio?* *Eun.* V. 8. 30. *Audin* tu, hic quid ait? *Eun.* V. 8. 7. Quae vera *audivi*, taceo. *Eun.* I. 2. 23. Sin falſum *audierim* ac fictum, continuo palam ſt. *Eun.* I. 2. 24. vide Notas. Plus milies iam *audivi.* *Eun.* III. 1. 32. Prius *audite* paucis. *Eun.* V. 8. 37. Cave, umquam iſtuc verbum ex te *audiam.* *Heaut.* V. 4. 8. Ego vero *audio* nunc demum, & vivo & valeo. *Heaut.* II. 3. 3. Volgo *audio* dici. *Heaut.* III. 1. 12. Loquere, *audio.* *Heaut.* IV. 3. 16. Quid iſtuc eſt, quod te *audio* neſcio quid concertaſſe? *Adelph.* II. 2. 2. Laudarier te *audit* libenter. *Adelph.* IV. 2. 19. Nondum *audiſti*; quod eſt graviſſimum. *Adelph.* III. 4. 21. Pro Iuppiter, clamorem *audivi.* *Hec.* III. 1. 37. vide Notas. *Audiſti* ex aliquo fortaſſe. *Hec.* IV. 1. 35. Ades, *audi* paucis. Hec. III. 5. 60. *Audiviſſe* vocem pueri viſuſt vagientis. *Hec.* IV. 1. 2. Te viſum aut *auditum* velim? *Phorm.* II. 4. 85. Male *audies.* *Phorm.* II. 3. 12. *Audi* obſecro. D. Non *audio.* *Phorm.* III. 2. 1.

AVEHO.

Is venit ut ſecum *avehat.* AE. Virginem ut ſecum *avehat?* *Adelph.* IV. 5. 19. & 20.

AVELLO.

Irae ſunt inter Glycerium & gnatum ita magnae, ut ſperem poſſe *avelli.* *And.* II. 3. 21. Credo ei placere hoc; ſperat ſe a me *avellere.* *Eun.* III. 3. 14. Si is poſſet ab ea ſeſe derepente *avellere.* *Hec.* IV. 1. 39.

AVERSUS.

Cui magis bonae felicitates omnes *averſae* ſient. *Eun.* II. 3. 34. vide Notas.

AUFERO.

Vos iſtaec intro *auferte:* abite. *And.* I. 1. 1. Inultum id numquam a me *auferet.* *And.* III. 5. 4. Propere adcerſe, hinc qui *auferant* eam. *And.* V. 6. 15. Paraſiti perſonam inde *ablatam* & militis. *Eun.* Prol. 26. Suſpicor, aliquid domo abeuntem *abſtuliſſe.* *Eun.* IV. 3. 19.

Ut ea via abs te argentum *auferretur?* *Heaut.* IV. 8. 9. Mallem *auferre* potius in praeſentia. *Adelph.* II. 2. 14. Haud ſic *auferent.* *Adelph.* III. 4. 8. Omne hoc mater *auferet.* *Phorm.* I. 1. 15. Noſmet ipſos facere oportet. PH. *Aufer* mi oportet. *Phorm.* I. 4. 45. Qui te ad ſcopulum e tranquillo *auferat.* *Phorm.* IV. 4. 8. vide Notas. Quin tu hinc pollicitationes *aufer.* *Phorm.* V. 6. 17. Hicine ut a nobis tantum hoc argenti *auferant?* *Phorm.* V. 8. 62.

AUFUGIO.

Dic mihi, *aufugiſtin?* *Eun.* V. 2. 12. Hercle *aufugerim* potius quam redeam. *Hec.* III. 4. 10.

AUGEO.

Immo *auge* magis ſuſpicionem. *Eun.* III. 1. 46. Minor ergo erus damno *auctus* eſt. *Heaut.* IV. 1. 15. vide Notas. Omnes te in lauta eſſe & bene *aucta* re putant. *Heaut.* IV. 5. 49. vide Notas. Poëtae ad ſcribendum *augeat* induſtriam. *Adelph.* Prol. 25. Si *augeam*, aut etiam adiutor ſim eius iracundiae. *Adelph.* II. 1. 65. Morbus qui *auctus* ſit. *Hec.* III. 1. 54.

AUGESCO.

Mihi quidem cotidie *augeſcit* magis de filio aegritudo. *Heaut.* III. 1. 14.

AVIDUS.

Eius frater aliquantum ad rem eſt *avidior.* *Eun.* I. 2. 51. Quam inhoneſtae ſolae ſint domi atque *avidae* cibi. *Eun.* V. 4. 16. Habet patrem quendam *avidum.* *Heaut.* III. 2. 15.

AUREUS.

Miſiſſe in gremium imbrem *aureum.* *Eun.* III. 5. 37.

AURIS.

Arrige *auris*, Pamphile. *And.* V. 4. 30. Orando ſurdas iam *auris* reddideras mihi. *Heaut.* II. 3. 89. In utramvis *aurem* otioſe ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. Accepi *auribus.* *Hec.* III. 3. 3. Haut invito ad *aures* ſermo mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. *Auribus* teneo lupum. *Phorm.* III. 2. 21. *Aurem* admovi. *Phorm.* V. 6. 28. Usque ad *aurem* obganiat. *Phorm.* V. 9. 41.

AURUM.

Aurum ſibi clam mulier demit. *Eun.* IV. 1. 13. *Aurum*, veſtem. *Heaut.* II. 3. 7. Veſtitam veſte lugubri, ſine *auro.* *Heaut.* II. 3. 47. Ancillas oneratas veſte atque *auro.* *Heaut.* III. 1. 43. Modo non montis *auri* pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

AUSCULTO.

Pamphilumne adiutem, an *auſcultem* ſeni. *And.* I. 3. 4. *Auſculta.* *Auſculto.* *And.* III. 3. 4. & 5. Vin tu homini ſtulto mi *auſcultare?* *Heaut.* III. 3. 24. Non hercle otiumſt, nunc mi *auſcultandi.* *Adelph.* III. 3. 66. *Auſculta* paucis, niſi moleſtumſt. *Adelph.* V. 3. 20. Quid tu autem huic, aſine, *auſcultas?* *Adelph.* V. 8. 12. Iam ſcies: *auſculta.* *Phorm.* V. 9. 7.

AUSPICATO.

Haud *auſpicato* huc me adtuli. *And.* V. 5. 12. vide Notas.

AUT.

Aut equos alere, *aut* canes ad venandum, *aut* ad Philoſophos. *And.* I. 1. 29. Utinam *aut* hic ſurdus, *aut* haec muta facta ſit. *And.* III. 1. 5. Profecto non plus biduum *aut.* PH. *aut?* nihil moror. *Eun.* I. 2. 104. *Aut* dicat quid volt, *aut* moleſta ne ſiet. *Eun.* III. 3. 23. *Aut* conſolando *aut* conſilio, *aut* re iuvero. *Heaut.* I. 1. 34. *Aut* ego profecto ingenio egregio ad miſeriam natus ſum, *aut* illud falſumſt, quod volgo audio dici. *Heaut.* III. 1. 11. *Aut* te amare cogitat, *aut* tete amari, *aut* potare, atque animo obſequi. *Adelph.* I. 1. 7. & 8. vide Notas. Ne *aut* ille alſerit, *aut* uſpiam ceciderit, *aut* praefregerit aliquid. *Adelph.* I. 1. 11. & 12. De eius una, ut audio, *aut* vivam *aut* moriar ſententia. *Phorm.* III. 1. 19.

AUTEM.

Tum *autem* hoc timet. *And.* I. 5. 34. Ecce *autem* alterum. *Eun.* II. 6. Ego non tangam meam? GN.

n *autem*, furcifer? *Eun.* IV.
Quid mea *autem*? *Eun.* V.
. Atque adeo *autem* cur non
et intro eo? *Eun.* V. 4. 42.
res te ſollicitat *autem*? *Heaut.*
10. Egon debacchatus ſum
, an tu in me? *Adelph.* II. 1.
Ecce *autem*. *Adelph.* IV. 7. 4.
te aequum eſt ducere. M. Me
e *autem*? *Adelph.* V. 8. 11.
iſi ego illis. M. Promiſti *au-*
Adelph. V. 8. 17. Agelli eſt
aulum. M. Paulum id *autem*
Adelph. V. 8. 26. & 27. Uxo-
habere. PA. Habere *autem*?
I. 2. 15. Quid iſtuc *autem* eſt?
n. III. 2. 18.

AUTUMO.

que ſe pigere, & deinde fa-
iri *autumat*. *Heaut.* Prol. 19.
Notas.

AVOS.

que ab *avo* atque atavo. *Phorm.*
28.

AUXILIOR.

ris ſapere, tibi non poſſe te
iarier? *Heaut.* V. 1. 50. Si
s cuperent, tibi nil poſſent
iarier. *Adelph.* V. 4. 9.

AUXILIUM.

tae qui *auxilium* tulit. *And.* I.
. Ad te advenio, ſpem, ſa-
, conſilium, *auxilium* expe-
P. Neque pol conſilii locum
, neque ad *auxilium* copiam.
II. 1. 19. & 20. vide Notas.
es filiis *auxilio* in paterna in-
Heaut. V. 2. 39. Ferte miſe-
que innocenti *auxilium*. *Adelph.*
1. Si huic malo ſalutem quae-
auxilii nihil adferant. *Adelph.*
. 2. Unde mi *auxilium* pe-
Phorm. V. 1. 2.

B.

BABYLO.

numeret ille *Babylo* viginti mi-
Adelph. V. 7. 17.

BACCHIS.

ncillas omnis *Bacchidis* tradu-
ic ad vos. *Heaut.* IV. 4. 22.
cimus tuam *Bacchidem*. CLIT.
Hem, quid? *Bacchidem*? *Heaut.*
II. 3. 70.

BALNEUM.

Unctum atque lautum e *balneis*.
Phorm. II. 2. 25.

BARDUS.

Fatuus eſt, inſulſus, *bardus*. *Eun.*
V. 8. 49. vide Notas.

BEATUS.

Beatus, ni unum hoc deſit. *Phorm.*
I. 3. 18.

BELLUM.

Bellum fugiens. *And.* V. 4. 32.
Bellum, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 16.
Simul rem & gloriam armis *belli*
repperi. *Heaut.* I. 1. 60. In *bello*,
in otio, in negotio. *Adelph.* Prol.
20.

BELLUS.

Unum quidquid, quod quidem
erit *belliſſimum*, carpam. *Adelph.*
IV. 2. 51.

BELUA.

Eone es ferox, quia habes im-
perium in *beluas*? *Eun.* III. 1. 25.
Age nunc, *belua*, credis huic quod
dicat? *Eun.* IV. 4. 36. Quid pertimui
autem *belua*? *Phorm.* IV. 2. 11.

BENE.

O factum *bene*. *And.* I. 1. 78.
Bene diſſimulatum amorem. *And.* I.
1. 105. *Bene* ut adſimules. *And.* I.
1. 141. *Bene* & pudice doctum at-
que eductum ingenium. *And.* I. 5.
39. *Bene* mones. *And.* II. 2. 36.
Bene ſane. *And.* V. 2. 7. *Bene* fa-
ctum. *And.* V. 6. 11. *Bene* dixti.
Eun. III. 1. 61. Ita me Di *bene*
ament. *Eun.* V. 2. 43. Iſtuc pol ve-
ro *bene*. *Eun.* IV. 4. 8. *Bene* putas.
Eun. IV. 7. 3. *Bene* edepol narras.
Eun. V. 3. 7. *Bene* libenter victi-
tas. *Eun.* V. 8. 44. vide Notas. *Bene*
vale. *Heaut.* I. 1. 115. Quam *bene*
vero abs te proſpectum eſt. *Heaut.*
IV. 1. 25. *Bene* aucta re. *Heaut.*
IV. 5. 50. Tibi *bene* ex animo vo-
lo. *Heaut.* V. 2. 6. Tibi *bene* eſſe
ſoli, ſibi cum ſit male. *Adelph.* I.
1. 9. *Bene* promeruit. *Adelph.* II.
1. 47. *Bene* dicat ſecum eſſe actum.
Adelph. II. 2. 2. *Bene* facit. *Adelph.*

II. 3. 2. Hoc *bene* ſucceſſit. *Adelph.* II. 4. 23. Di *bene* vortant. *Adelph.* IV. 7. 10. Quaſi re *bene* geſta. *Adelph.* V. 1. 13. *Bene* ſubducta ratione. *Adelph.* V. 4. 1. Tibi lubens *bene* faxim. *Adelph.* V. 5. 6. *Bene* procedit. *Adelph.* V. 6. 9. *Bene* nos aliquid facere illi decet. *Adelph.* V. 8. 25. *Bene* conveniebat ſane inter eos. *Hec.* I. 2. 103. *Bene* factum te adveniſſe. *Hec.* III. 5. 6. Vixit, dum vixit, *bene.* *Hec.* III. 5. 11. *Bene* nuntias. *Hec.* IV. 4. 20. Benedictis ſi certaſſet, audiſſet *bene.* *Phorm.* Prol. 20. *Bene* ſit tibi. *Phorm.* I. 2. 101. *Bene* habent tibi principia. *Phorm.* II. 3. 82. Mei patris *bene* parta indiligenter tutatur. *Phorm.* V. 3. 5.

Benedico.

Omnes *benedicunt*, amant. *Adelph.* V. 4. 11.

Benedictum.

Benedictis ſi certaſſet, audiſſet bene. *Phorm.* Prol. 20.

Beneficium.

Exprobratio immemori *benefici.* *And.* I. 1. 17. vide Notas. Ut *beneficium* verbis initum dudum nunc re comprobes. *And.* V. 1. 5. Ut ſolidum parerem hoc mi *beneficium.* *Eun.* V. 2. 32. Hoc *beneficio* utrique ab utrisque vero devincimini. *Heaut.* II. 4. 14. Quem *beneficio* adiungas. *Adelph.* I. 1. 47. Abs quivis homine *beneficium* accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. Pro maleficio ſi *beneficium* ſummum nolunt reddere. *Phorm.* II. 2. 22. Faeneratum iſtuc *beneficium* pulchre tibi dices. *Phorm.* III. 2. 8. Quin *beneficium* rurſum ei experimur reddere. *Phorm.* III. 3. 5.

Benevolens.

Neque illi *benevolens*, neque notus, neque cognatus. *Phorm.* I. 2. 48.

Benevolentia.

Et aetate & *benevolentia* plus ſcire & providere. *Heaut.* I. 1. 63.

Benigne.

Blande dicere aut *benigne* facere. *Adelph.* V. 4. 24. *Benigne* praebeatur. *Hec.* V. 2. 2. vide Notas. *Benigne* dicis. *Phorm.* V. 9. 62.

Benignus.

Quam fideli animo & *benigno* in illam & clementi fui. *Hec.* III. 5. 22. Illo uſa ſum & *benigno* & lepido & comi. *Hec.* V. 3. 39. Dum nimium dici nos bonos ſtudemus & *benignos.* *Phorm.* V. 2. 2.

Benivolus.

Facilem *benivolumque* lingua tua iam tibi me reddidit. *Hec.* V. 1. 35.

Beo.

O factum bene: *beaſti.* *And.* I. 1. 79. Ecquid *beo* te? *Eun.* II. 2. 48.

Bibo.

Quod iuſſi ei dare *bibere.* *And.* III. 2. 4. Vicit vinum quod *bibi.* *Eun.* IV. 5. 1. Te demiror tam mane, qui heri tantum *biberis.* *Heaut.* III. 2. 8. Prior *bibas*, prior decumbas. *Phorm.* II. 2. 28.

Biduum.

Bidui eſt aut tridui haec ſollicitudo. *And.* II. 6. 9. Ego impetrare nequeo hoc abs te, *biduum* ſaltem ut concedas ſolum. PH. Siquidem *biduum.* TH. Profecto non plus *biduum.* PH. Rus ibo: ibi hoc me macerabo *biduum.* In hoc *biduum*, Thais, vale. *Eun.* I. 2. 101. 102. 104. 107. 110. Sine *biduum* hoc praetereat. *Eun.* II. 2. 52. Hem, *biduum* ſic manendum eſt ſoli ſine illa? *Eun.* IV. 2. 8.

Biennium.

Biennium ibi perpetuum illum tuli. *Hec.* I. 2. 12.

Bini.

Ex praediis talenta argenti *bina* capiebat ſtatim. D. *Bina* quaeſo? *Phorm.* V. 3. 6. & 7.

Bis.

Bis facere ſtulte duco. *Hec.* III. 2. 8. De eadem cauſa *bis* iudicium apiſcier. *Phorm.* II. 3. 59.

Blande.

Ecquid ego poſſim *blande* dicere aut benigne facere. *Adelph.* V. 4. 24. *Blande* in principio adloqui. *Phorm.* II. 1. 22.

BLANDITIAE.
Abs te ut *blanditiis* ſuis ſuam voluptatem expleat. *Hec.* I. 2. 12.
BLANDUS.
Te vivat nusquam quisquam *blandior*. *Hec.* V. 4. 21.
BOLUS.
Crucior *bolum* mihi tantum ereptum e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6.
BONITAS.
Bonitasque veſtra adiutans atque aequanimitas. *Phorm.* Prol. 34.
BONUM. *Subſt.*
Bona noſtra haec tibi permitto. *And.* I. 5. 61. Summum *bonum* eſſe erae deputabam hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. Ad me lege redierant *bona*. *And.* IV. 5. 4. Hoc tanto tam repentino *bono*. *And.* V. 4. 35. Patria qui abligurrierat *bona*. *Eun.* II. 2. 4. O Iuppiter, ſerva obſecro haec nobis *bona*. *Eun.* V. 8. 19. Quae quidem in homine dicuntur *bona*. *Heaut.* I. 2. 19. Ne expers partis eſſet de noſtris *bonis*. *Heaut.* IV. 1. 39. Labore inventa mea cui dem *bona*. *Heaut.* IV. 7. 13. Me mea omnia *bona* doti dixiſſe illi. *Heaut.* V. 1. 69.
BONUS.
Uno ore omnes omnia *bona* dicere. *And.* I. 1. 70. *Bona* verba, quaeſo. *And.* I. 2. 33. *Bonum* ingenium. *And.* III. 1. 8. Ingenio *bono*. *And.* III. 2. 7. Interea aliquid acciderit *boni*. *And.* II. 3. 24. Virginem forma *bona* memini videre. *And.* II. 5. 17. Ehodum *bone* vir, quid agis? *And.* III. 5. 10. Salve *bone* vir. *And.* V. 2. 5. Tibi quod evenit *boni*. *And.* V. 6 4. *Bonus* eſt hic vir. s. Hic vir ſit *bonus*? *And.* V. 4. 12. Hic quoque *bonam* magnamque partem ad te attulit. *Eun.* I. 2. 43. Tamen etſi *bona* natura eſt, reddunt curatura iunceas. *Eun.* II. 3. 25. Cui magis *bonae* felicitates omnes adverſae fient. *Eun.* II. 3. 33. Qui uti ſcit, ei *bona*, qui non utitur recte, mala. *Heaut.* I. 2. 22. Qui neque ius neque *bonum* atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. Faciam *boni* tibi aliquid pro iſta re. *Heaut.* IV. 5. 15. Iſtuc aequi *boni*que facio. *Heaut.* IV. 5. 40. *Bono* animo es. *Heaut.* IV. 6. 18. Di *boni*. *Adelph.* III. 2. 86. Praeter aequumque & *bonum*. *Adelph.* I. 1. 59. Quin tu *bono* animo es. *Adelph.* IV. 2. 4. Neque adeo ex aequo & *bono*. *Adelph.* V. 9. 30. In me tibi *boni* quid ſit. *Hec.* V. 4. 11. Plus hodie *boni* feci. *Hec.* V. 4. 39. *Bonam*, *bonis* prognatam. *Phorm.* I. 2. 66. Ni vis *boni* in ipſa ineſſet forma. *Phorm.* I. 2. 57. *Bonas*, me abſente, hic confeciſtis nuptias. *Phorm.* II. 1. 28. Si tu aliquam partem aequi *boni*que dixeris. *Phorm.* IV. 3. 32. Abs te hoc *bona* venia peto. *Phorm.* II. 3. 31. Una tecum *bona*, mala, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23. Tu id quod *boni* eſt excerpis. *Phorm.* IV. 4. 17. Ut eſt ille *bonus* vir. *Phorm.* IV. 3. 33.
BREVIS.
Occaſionem tam *brevem*. *Eun.* III. 5. 57. Tam in *brevi* ſpatio. *Heaut.* V. 2. 2. Ne me in *breve* pellicias tempus gaudio hoc falſo frui. *Hec.* V. 4. 2. vide Notas.
BRUMA.
Ante *brumam* autem novi negotii nihil incipere cauſa eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 28.
BYRRIA.
Quid ais *Byrria*? *And.* II. 1. 1. Ibi forte huius video *Byrriam*. *And.* II. 2. 20.

C.

CADO.
Ne aut ille alſerit, aut uſpiam *ceciderit*. *Adelph.* I. 1. 12. Homini ilico lacrumae *cadunt*, quaſi puero, gaudio. *Adelph.* IV. 1. 20. Quod maxume opus eſt iactu, non *cadit*. *Adelph.* IV. 7. 22.
CAECILIUS.
Quas primum *Caecilii* didici novas. *Hec.* Alt. Prol. 6.
CAEDO.
Verberibus *caeſum* te in piſtrinum dedam. *And.* I. 2. 28. Tu ii-

les procul hinc ex occulto *caederes*. *Eun.* IV. 7. 17. Dum ſermones *caedimus*. *Heaut.* II. 3. 1.

CAELUM.

Qui templa *caeli* ſumma ſonitu concutit. *Eun.* III. 5. 42. Quid ſi nunc *caelum* ruat? *Heaut.* IV. 3. 41. O *caelum*, o terra, o maria Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4.

CAESIUS.

Virginem *caeſiam*. *Heaut.* V. 5. 18. Criſpus, craſſus, *caeſius*. *Hec.* III. 4. 26.

CALAMITAS.

Fundi noſtri *calamitas*. *Eun.* I. 1. 34. Numquam ulla amori veſtro incidere poſſit *calamitas*. *Heaut.* II. 4. 15. Ei novum intervenit vitium & *calamitas*. *Hec.* Prol. 2. Eam oppreſſit *calamitas*. Eam *calamitatem* veſtra intellegentia ſedabit. *Hec.* Alt. Prol. 22. & 23.

CALESCO.

Accede ad ignem hunc, iam *caleſces* plus ſatis. *Eun.* I. 2. 5.

CALIDUS.

Vide ne nimium *calidum* hoc ſit modo. *Eun.* II. 3. 89.

CALLEO.

Quo pacto id fieri ſoleat, *calleo*. *Heaut.* III. 2. 37. Ego illius ſenſum pulchre *calleo*. *Adelph.* IV. 1. 17.

CALLIDE.

Quid, hoc intellextin? D. immo *callide*. *And.* I. 2. 30. Hoc facito. SY. Recte ſane. D. Hoc ſugito. SY. *Callide*. *Adelph.* III. 3. 63.

CALLIDEMIDES.

Callidemidem hoſpitem Myconium. *Hec.* III. 4. 18. Dum exſpecto in arce *Callidemidem*. *Hec.* V. 3. 3. Tun es Myconius? non ſum. at *Callidemides?* non. *Hec.* V. 3. 6.

CALLIDITAS.

Servi venere in mentem Syri *calliditates*. *Heaut.* V. 1. 14.

CALLIDUS.

Velle in ea re oſtendi, quam ſis *callidus*. *And.* I. 2. 27. Vah conſilium *callidum*. *And.* III. 4. 10. *Callidum* ac diſertum credidi hominem. *Eun.* V. 6. 10. Siquid poteſt, meliore & *callidiore*. *Phorm.* I. 4. 51. Ego hominem *callidiorem* vidi neminem. *Phorm.* IV. 2. 1.

CALX.

Faxo *calcibus* ſaepe inſultabis fruſtra. *Eun.* II. 2. 54. Advorſum ſtimulum *calces*. *Phorm.* I. 2. 28.

CANIS.

Canes ad venandum. *And.* I. 1. 30. Ain vero *canis?* *Eun.* IV. 7. 35. Cervam videre fugere, & ſectari *canes*. *Phorm.* Prol. 7. Introiit in aedis ater alienus *canis*. *Phorm.* IV. 4. 25.

CANO.

Pamphilam *cantum* provocemus. *Eun.* III. 1. 53. vide Notas. Cantilenam eandem *canis*. *Phorm.* III. 2. 10. Gallina *cecinit*. *Phorm.* IV. 4. 25.

CANTHARA.

Vidi *Cantharam* ſuffarcinatam. *And.* IV. 4. 30.

CANTILENA.

Cantilenam eandem canis. *Phorm.* III. 2. 10.

CANTITO.

Ut habeas quicum *cantites*. *Adelph.* IV. 7. 32.

CANTO.

Qui harum mores *cantabat* mihi. *Heaut.* II. 3. 19. Hymenaeum qui *cantent*. *Adelph.* V. 7. 7.

CAPILLUS.

Ipſam *capillo* conſcidit. *Eun.* IV. 3. 4. Vix me contineo, quin involem in *capillum*. *Eun.* V. 2. 21. *Capillus* ſparſus. *Heaut.* II. 3. 49. vide Notas. *Capillus* paſſus. *Phorm.* I. 2. 56.

CAPIO.

Certe *captus* eſt. *And.* I. 1. 55. Magiſtrum *cepit* ad eam rem improbum. *And.* I. 2. 21. Cauſam *ceperit*. *And.* I. 3. 8. Conſilium *capere*. *And.* III. 2. 38. De te ſi exemplum *capit*. *And.* IV. 1. 27. Si *capiundos* mihi ſciam eſſe inimicos omnis homines. *And.* IV. 2. 12. Ex eo nunc miſera quem *capit* laborem? *And.* IV. 3. 4. Tantum laborem

'e ob talem filium? *And.* V. 2, Quod nos *capere* oportet, haec :ipit. *Eun.* I. 1. 35. Te redi- *captum. Eun.* I. 1. 29. Cibum unquam *capiet* cum ea. *Capias* ius veſtem. Cibum una *capias.* II. 3. 77. & 79. & 82. Conſi- volo *capere* una tecum. *Eun.* . 66. Negoti ſi quando odium *et. Eun.* III. 1. 14. Quid ut re tandem *caperes* commodi? III. 5. 25. Quantam & quam ı laudem *capiet* Parmeno? V. 4. 3. Te mihi patronam *Eun.* V. 2. 48. Ex meo pro- o rure hoc *capio* commodi. V. 5. 1. Omnes mihi labores quos *cepi* leves. *Heaut.* II. . Aedes noſtrae vix *capient, Heaut.* II. 3. 13. Me *cepere* um. *Heaut.* III. 1. 91. Nec iem *capio. Heaut.* V. 2. 6. La- ı inanem ipſus *capit. Hec.* III. Miſeriam omnem ego *capio.* *h.* V. 4. 22. Te deſiderium ıdrum *cepiſſe* ſaepe. *Hec.* I. 2. Audivi *cepiſſe* odium tui Philu- m. *Hec.* II. 1. 22. Qua via ıt te illi, eadem ipſos *capi?* . 1. 16. Quid ego hac ex in- ıunc *capiam? Phorm.* I. 3. 15. ıciam *cepiſti* duram. *Phorm.* 3. Talenta argenti bina ſta- *piebat. Phorm.* V. 3. 7. Con- ndi patris tempus *capere.* *t.* V. 4. 9. *Cape*, cedo. *Phorm.* 57. vide Notas.

CAPITALIS.

va, *capitalia. Adelph.* IV.

CAPITULUM.

apitulum lepidiſſimum. *Eun.* 25.

CAPRIFICUS.

: ubi etiam *caprificus* magna *Adelph.* IV. 2. 38.

CAPTO.

d cum illo conſili *captet. And.* 3. Quid agant, quidve *cap-* onſili. *And.* II. 4. 1. Qua via *ıt* te illi, eadem ipſos capi? *Hec.* I. 1. 16. Sermonem *captans.* *Phorm.* V. 6. 29.

CAPTUS.

Ut *captus* ſervolorum eſt. *Adelph.* III. 4. 34.

CAPUT.

Ridiculum *caput. And.* II. 2. 34. Illic eſt huic rei *caput. And.* II. 6. 27. *Capitis* periclum adire. *And.* IV. 1. 54. Diminuam ego *caput* tuum hodie. *Eun.* IV. 7. 33. Uti- nam tibi commitigari videam ſan- dalio *caput. Eun.* V. 7. 4. Capil- lus circum *caput* rejectus neclegen- ter. *Heaut.* II. 3. 49. Non poſſum pati, quin tibi *caput* demulceam. *Heaut.* IV. 5. 14. Non, ſi ex *ca- pite* ſis meo natus. *Heaut.* V. 4. 12. Colaphis tuber eſt totum *caput.* *Adelph.* II. 2. 37. *Capite.* pronum in terram ſtatuerem. *Adelph.* III. 2. 8. vide Notas. Senſit te eſſe huic rei *caput. Adelph.* IV. 2. 29. *Capiti* atque aetati illorum. *Hec.* III. 1. 54. Suo *capiti* fuat. *Phorm.* III. 2. 6. vide Notas.

CARBO.

Tam excoctam reddam, atque atram, quam *carboſt. Adelph.* V. 3. 63.

CARCER.

Ain tamen, *carcer? Phorm.* II. 3. 26. vide Notas.

CAREO.

Tandem non ego illa *caream?* *Eun.* II. 1. 17. *Carens* patria. *Heaut.* I. 1. 85. Praeterquam tui *carendum* quod erat. *Heaut.* II. 4. 20. Mu- lierem, quae *careat* culpa? *Hec.* IV. 4. 40.

CARIA.

In *Cariam* eſt profectus. *Eun.* I. 2. 46. Captam ex *Caria. Heaut.* III. 3. 47.

CARNUFEX.

Carnufex, quae loquitur? *And.* I. 2. 12. Meus *carnufex. And.* IV. 1. 27. Eho, *carnufex. And.* V. 2. 11. Os ut ſibi diſtorſit *carnufex.* *Eun.* IV. 4. 3. Numquam dicet *carnufex. Adelph.* III. 3. 9.

CARPO.

Unum quidquid, quod quidem erit belliſſimum, *carpam*. *Adelph.* IV. 2. 52.

CARUS.

Annona *caraſt* *And.* IV. 4. 7. Neque meo cordi eſſe quemquam *cariorem*. *Eun.* I. 2. 121. Ego quoque una pereo, quod mi eſt *carius*. *Eun.* II. 1. 5. Amorem difficillimum & *cariſſimum*. *Eun.* V. 4. 5. Parare, quod ſit *carius*, quam ipſe eſt ſibi. *Adelph.* I. 1. 14. Solum id eſt *carum* mihi. *Adelph.* I. 1. 24. Quam ſint ſuavia, & quam *cara* ſint. *Phorm.* II. 2. 30.

CASA.

Ita fugias, ne praeter *caſam*, quod aiunt. *Phorm.* V. 2. 3.

CATUS.

Senex confidens, *catus*. *And.* V. 2. 14.

CAUDEX.

Caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus. *Heaut.* V. 1. 4.

CAVEO.

Neque tu haut dices tibi non praedictum. *cave*. *And.* I. 2. 34. Verbum unum mihi faxis *cave*. *And.* IV. 4. 14. Quod *cavere* poſſis, ſtultum admittereſt. *Eun.* IV. 6. 23. Ipſus ſibi *cavit* loco. *Eun.* IV. 7. 13. *Cave* ſis. *Eun.* IV. 7. 29. Ab iſtoc tibi *cavendum* intellego. *Eun.* V. 2. 43. Etiam *caves?* *Heaut.* II. 2. 6. *Cave* faxis. *Heaut.* I. 2. 13. Faciet niſi *caveo*. *Heaut.* IV. 4. 8. Etiam taces? ego *cavebo*. *Adelph.* IV. 2. 12. *Cave* dixeris. *Adelph.* III. 4. 12. Dum id reſcitum iri credit, tantiſper *cavet*. *Adelph.* I. 1. 45. Ego me ſcio *caviſſe*. *Hec.* III. 5. 20. Heus tu, *cave*. *Phorm.* II. 3. 51. *Cave* reſciſcat quiſquam. *Phorm.* V. 1. 37.

CAUSA.

Satis vehemens *cauſa* ad obiurgandum. *And.* I. 1. 123. Vera obiurgandi *cauſa*. *And.* I. 1. 131. Tandem inventaſt *cauſa*. *And.* IV. 1. 19. Ubi ea *cauſa* erit adempta his. *And.* V. 1. 18. *Cauſa* optumaſt. *And.* V. 1. 46. Nec ſatis ad obiurgandum *cauſae*. *And.* I. 1. 5. Quid *cauſae* eſt, quin. *And.* III. 4. 21. Ullam *cauſam*, ſaltem ineptam, falſam, iniquam. *And.* I. 5. 22. *Cauſam* ceperit. *And.* I. 3. 8. Multae ſunt *cauſae*, quamobrem cupiam. *Eun.* I. 2. 65. Num parva *cauſa* eſt? *Eun.* III. 5. 27. *Cauſam* dicere. *Eun.* Prol. 10. *Cauſam* repperit. *Eun.* III. 3. 6. Aliquam *cauſam* quaerebat. *Eun.* V. 5. 31. Id facere maxume *cauſa* mea. *Eun.* V. 8. 40. Fingit *cauſas*. *Eun.* I. 2. 58. Vera *cauſa* eſt. *Heaut.* II. 3. 95. Mea *cauſa* *cauſam* hanc iuſtam eſſe animum inducite. *Heaut.* Prol. 41. Non tam meapte *cauſa* laetor, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 8. Ego liberali illam adſero *cauſa* manu. Nunc vide, utrum vis, argentum accipere, an *cauſam* meditari tuam. *Adelph.* II. 1. 40. & 41. Advorſumne illum *cauſam* dicerem, cui veneram advocatus? *Adelph.* IV. 5. 42. Etſi tibi *cauſa* eſt de hac re. *Hec.* IV. 4. 3. Poſtquam ademptam hanc quoque tibi *cauſam* vides. *Hec.* IV. 4. 58. Alias ut uti poſſim *cauſa* hac integra. *Hec.* I. 2. 5. De tali *cauſa*. *Hec.* V. 1. 31. Te *cauſae* inpellebant leves. *Hec.* III. 4. 12. Omnis *cauſas* praecidam omnibus. *Hec.* IV. 2. 22. Confingis falſas *cauſas* ad diſcordiam. *Hec.* IV. 4. 71. Iuſtam illam *cauſam*, facilem, vincibilem, optumam. *Phorm.* I. 4. 48. Quam *cauſam* reperient? *Cauſam* tradere adverſariis. *Phorm.* II. 1. 4. & 7. Non *cauſam* dico, quin. Servom hominem *cauſam* orare leges non ſinnut. *Phorm.* II. 1. 48. & 62. Iudicium de eadem *cauſa* iterum ut reddant tibi. de eadem *cauſa* bis iudicium adipiſcier. *Phorm.* II. 3. 57. & 59. Noſtra *cauſa* ſcilicet in nervom potius ibit. *Phorm.* IV. 4. 15. *Cauſa* eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 29. vide Notas. Aliquid credito eſſe *cauſae*. *Phorm.* V. 6. 35. Veſtri honoris *cauſa*. *Phorm.* V. 8. 35.

CAUTE.
mnis *cautius*, ne temere adcuro. *Hec.* V. 1. 12.
CAUTIM.
n & paulatim dabis. *Heaut.* 9.
CAUTIO.
ſciſcat, *cautio* eſt. *And.* II. Piſces mihi ne corrumpan- *tioſt.* *Adelph.* III. 3. 67.
CAUTUS.
utus eſt, ubi nihil opuſt. IV. 5. 3.
CEDO. *Verb.*
ut melius dicas. *Adelph.* .. vide Notas.
CEDO. *Adverb.*
do? *And.* I. 1. 123. *Cedo* quid faciam? *And.* II. 3. 9. id iurgabit tecum? *And.* II. uid te ergo aliud ſollicitat? *n.* I. 2. 82. *Cedo* alios. *Eun.* Quid factumſt? *cedo.* *Eun.* . *Cedo* dextram. *Heaut.* III. *Cedo* quid eſt? *Heaut.* III. 3. men mulieri *cedo* quod fit. V. 1. 29. *Cedo* quemvis ar- *Adelph.* I. 2. 43. Coram *do.* *Adelph.* III. 4. 58. Pue- i *cedo:* ego alam. *Hec.* IV. *Cedo* dum, en unquam au- *horm.* II. 2. 15. Quod fers, *orm.* V. 6. 17. Quin tu mi n *cedo.* P. Immo vero uxo- *edo.* *Phorm.* V. 8. 42. & 43. *do.* *Phorm.* V. 8. 57. vide
CELER.
conſilium *celere* repereris. I. 4. 1.
CELLA.
n *cellam* aliquam cum illa am. *Adelph.* IV. 2. 13.
CELLULA.
in *cellulam* ad te patris pe- nnem congerebam clancu- *m.* II. 3. 19.
CELO.
diſſimulatum amorem & indicat. *And.* I. 1. 105. Vos quod nunc dicam. *And.* III. Ubi eſt, diu *celari* non poteſt. *Eun.* II. 3. 3. *Celem* tam inſperatum gaudium? *Heaut.* III 1. 5. *Celabitur* itidem, ut *celata* adhuc eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. Ea ne me *celet*, conſueſeci filium. *Adelph.* I. 1. 29. Haud ita decet, *celare* te iras. *Hec.* II. 2. 11. Neſcio quod magnum malum me *celas.* *Hec.* III. 1. 40. Te atque alios partum ut *celaret* ſuum. *Hec.* III. 3. 24. Vereor, ne orata noſtra nequeat *celare.* *Hec.* IV. 1. 61. Nosne hoc *celatos* tam diu? *Hec.* IV. 4. 23.
CENA.
In *cenam* ſeni. *And.* II. 2. 32. Quem vocabo ad *cenam?* *And.* II. 6. 22. Rogare ad *cenam* ut veniat. *Eun.* II. 2. 35. Eamus ergo ad *cenam.* *Eun.* III. 2. 6. *Cenam* apparate. *Heaut.* I. 1. 74. Abduxi ad *cenam.* *Heaut.* I. 2. 9. Nobis *cenae* quid fiet. *Heaut.* I. 2. 37. Unam ei *cenam* atque eius comitibus dedi. *Heaut.* III. 1. 46. Non rediit à *cena.* *Adelph.* I. 1. 1. Me ad *cenam* vocat. N. Pol vero voco. *Phorm.* V. 9. 64.
CENO.
Symbolam dedit, *cenavit.* *And.* I. 1. 61. Cum amatore cum *cenant*, ligurriunt. *Eun.* V. 4. 14. vide Notas.
CENSEO.
Tu ſi hic ſis, aliter *cenſeas.* *And.* II. 1. 10. vide Notas. *Cenſen* me verbum potuiſſe ullum proloqui? *And.* I. 5. 21. Dari tibi verba *cenſes* falſo. *And.* III. 2. 25. vide Notas. Ego rus ibo, atque ibi manebo. PA. *Cenſeo.* *Eun.* II. 1 11. Quid faciendum *cenſes?* *Eun.* IV. 4. 52. Recte dicit, *cenſeo.* *Heaut.* III. 3. 27. *Cenſen* vero? *Eun.* III. 3 30. Aequom eſſe *cenſent.* *Heaut.* II. 1. 2. Animum advertunt graviter, quae non *cenſeas.* *Heaut.* III. 3. 9. Quid te futurum *cenſes?* *Heaut.* III. 1. 53. Rem cum videas, *cenſeas.* *Heaut.* V. 3. 21. *Cenſen* hominem me eſſe? *Adelph.* IV. 2. 40. Haut aliter *cenſeo.* *Adelph.* V. 8. 5. Adeon me eſſe pervicacem *cenſes?* *Hec.* IV. 1.

32. Ego amplius deliberandum *cenſeo. Phorm.* II. 4. 17.

CENTIES.

Ut nil credas intellegere, niſi idem dictumſt *centies. Heaut.* V. 1. 8.

CENTURIO.

Ubi *centurio*ſt Sanga? *Eun.* IV. 7. 6.

CEREBRUM.

Ut *cerebro* diſpergat viam. *Adelph.* III. 2. 19. Diminuetur tibi quidem iam *cerebrum. Adelph.* IV. 2. 32. An tibi iam mavis *cerebrum* diſpergam hic? *Adelph.* V. 2. 7.

CERES.

Sine *Cerere* & Libero friget Venus. *Eun.* IV. 5. 6.

CERNO.

Ut conſuetum facile amorem *cerneres. And.* I. 1. 108. Si fatis *cerno. Adelph.* III. 3. 85.

CERTATIO.

Numquam vidi iniquius *certationem* comparatam. *Adelph.* II. 2. 4. vide Notas.

CERTE.

Certe captus eſt. *And.* I. 1. 55. Hercle *certe. And.* II. 2. 10. Moleſtus *certe* ei fuero. *And.* IV. 1. 17. *Certe* pol. *Eun.* IV. 5. 5. At *certe* ut hinc concedas. *Heaut.* III. 3. 11. vide Notas. *Certe* ſic erit. *Heaut.* V. 3. 12. vide Notas. Eſt ne hic ipſus, de quo agebam? & *certe* is eſt. *Adelph.* I. 1. 53. Simulare *certe* eſt hominis. *Adelph.* IV. 7. 16. *Certen?* PAR. *Certe. Hec.* V. 4. 3. *Certe* edepol. *Phorm.* V. 1. 8.

CERTO. *Verb.*

Benedictis ſi *certaſſet*, audiſſet bene. *Phorm.* Prol. 20.

CERTO. *adverb.*

Hoc *certo* ſcio. *And.* V. 4. 26. *Certo* comperi. *Eun.* V. 1. 9. Satis *certo* ſcio. *Heaut.* I. 1. 19. Ut opiner: & *certo* ſcio. *Adelph.* IV. 5. 14. *Certo* decrevi. *Hec.* IV. 2. 10.

CERTUS.

Omnia experiri *certum*ſt. *And.* II. 1. 11. Nec quid agam *certum*ſt. *And.* I. 3. 4. *Certa* res eſt. *And.* II. 2. 31. Hic reddes omnia, quae nunc ſunt *certa* ei conſilia, incerta ut fiant. *And.* II. 3. 16. Ita facere *certum*ſt. *Eun.* I. 2. 108. Si *certum*ſt facere, facias. *Eun.* II. 3. 97. Arbitror: *certum* non ſcimus. *Eun.* I. 2. 31. Satin hoc *certum*ſt? G. *Certum. Adelph.* III. 2. 31. Nec quicquam *certi* reſpondes mihi? *Hec.* IV. 4. 84. Vide, ut mi haec *certa* & clara attuleris. *Hec.* V. 4. 1. Quantum poteſt, me *certiorem* face. *Phorm.* IV. 3. 69.

CERVA.

Cervam videre fugere, & ſectari canes. *Phorm.* Prol. 7.

CERVIX.

Inverſa verba, everſas *cervices* tuas. *Heaut.* II. 3. 131.

CESSO.

Ceſſas adloqui? *And.* II. 2. 6. *Ceſſo* adloqui. *And.* V. 2. 4. Quid ſtas? Quid *ceſſas*? *And.* V. 6. 15. Paulum ſi ceſſaſſem, domi non offendiſſem. *Eun.* IV. 4. 5. Odioſa *ceſſas*? *Eun.* IV. 6. 16. *Ceſſo* hunc adoriri? *Heaut.* IV. 5. 9. Odioſus *ceſſat*. *Adelph.* IV. 2. 49. Set cur *ceſſas*? *Adelph.* IV. 5. 69. *Ceſſatum* uſque adhuc eſt. *Adelph.* IV. 4. 23. Ut olim te oſtendiſti, nil *ceſſaviſti* eadem eſſe uſque adhuc. *Hec.* V. 1. 29. Contumelias numquam *ceſſavit* dicere. *Phorm.* II. 3. 30.

CETARIUS.

Cetarii, lanii, coqui, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

CETERI.

Lamentari praeter *ceteras* viſa. Forma praeter *ceteras* honeſta & liberali. *And.* I. 1. 94. & 95. Horum ille nihil egregie praeter *cetera* ſtudebat. *And.* I. 1. 31. Sua cauſa excludi *ceteros*. *Eun.* III. 2. 28. Patriam, & ſigna *cetera*. *Eun.* I. 2. 32. Nolim *ceterarum* rerum te ſocordem eodem modo. *Adelph.* IV. 5. 61. Cum ego vos curis ſolvi *ceteris*. *Hec.* II 1. 33. Tu coniicito *ceterum*. *Phorm.* I. 3. 14. vide Notas.

CETERUM.

Ceterum de excluſione verbum nullum. *Eun.* I. 2. 7. *Ceterum* idem

hoc aut melius tute inveniſſes. *Eun.* III. 1. 62. vide Notas. *Ceterum,* placet tibi factum? *Adelph.* IV. 7. 18. *Ceterum* de redducenda id facias, quod in rem ſit tuam. *Hec.* III. 3. 31. *Ceterum* poſthac ſi quicquam, nihil precor. *Phorm.* I. 2. 91.

CHAEREA.

Hic ſaepicule nominatur in Eunucho.

CHARINUS.

Andriae perſona eſt. Quam villam demonſtravit *Charini?* *Heaut.* IV. 4. 10.

CHREMES.

Andriae, Eunuchi, Heautontimorumeni, & Phormionis perſona.

CHRYSIS.

Huius mentio eſt, *And.* I. 1. & I. 5. Quis heri *Chryſidem* habuit? *And.* I. 1. 58.

CIBUS.

Viden otium & *cibus* quid facit alienus. *Eun.* II. 2. 34. Deducunt *cibum.* *Cibum* nonnumquam capiet cum ea. *Cibum* una capias. *Eun.* II. 3. 23. 76. & 81. E flamma petere te *cibum* poſſe arbitror. *Eun.* III. 2. 38. Avidae *cibi.* *Eun.* V. 4. 16. Unde mi peterem *cibum.* *Heaut.* V. 2. 25.

CICATRIX.

Neque pugnas narrat, neque *cicatrices* ſuas oſtentat. *Eun.* III. 2. 29.

CILICIA.

Iter illi in Lemnum ut eſſet, noſtro in *Ciliciam.* *Phorm.* I. 2. 16.

CIRCUM.

Quae *circum* illam eſſent. *Eun.* III. 5. 33. Capillus *circum* caput reiectus. *Heaut.* II. 3. 49.

CIRCUMCURSO.

Hac illac *circumcurſa.* *Heaut.* III. 2. 1.

CIRCUMEO.

Facinus indignum, ſic *circumiri.* *Phorm.* IV. 3. 9.

CIRCUMITIO.

Nil *circumitione* uſus es. *And.* I. 2. 31.

CIRCUMSPECTO.

Neſcio quid *circumſpectat.* *Eun.* II. 2. 60. Simul alia *circumſpecto,* ſatine explorata ſint. *Eun.* III. 5. 54.

CIRCUMSPICIO.

Eſcendo in quendam excelſum locum. *Circumſpicio.* *And.* II. 2. 20. Numquid *circumſpexti?* *Adelph.* IV. 5. 55.

CIRCUMVALLO.

Tot res repente *circumvallant,* unde emergi non poteſt. *Adelph.* III. 2. 4.

CIRCUMVENIO.

Ne eum *circumventum* inique iniqui inrideant. *Hec.* Alt. Prol. 46.

CISTELLA.

Ciſtellam domo effer cum monumentis. *Eun.* IV. 6. 15.

CITHARISTRIA.

Quandam nactus eſt puellulam *cithariſtriam?* Quid paedagogus ille, qui *cithariſtriam.* *Phorm.* I. 2. 32. & 94.

CITO.

Abi *cito,* & ſuſpende te. *And.* I. 5. 20. Hui, tam *cito?* *And.* III. 1. 16. Quam *cito?* *Eun.* I. 2. 98. Haud *cito* mali quid ortum ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 89. *Cito* ab eo haec ira abſcedet. *Hec.* V. 2. 15. Tacitus *citius* audies. *Eun.* III. 5. 23.

CIVIS.

Civem Atticam eſſe hanc. *And.* I. 3. 16. Illam hinc *civem* eſſe aiunt. *And.* V. 1. 14. Praeter *civium* morem atque legem. *And.* V. 3. 8. *Civem* inventam gaudeo. *And.* V. 4. 36. vide Notas. Virginem vitiare *civem?* *Eun.* V. 2. 19. Hoc peccatum in virginem eſt *civem.* *Adelph.* IV. 7. 8. Ne illiusmodi iam magna nobis *civium* paenuriaſt. *Adelph.* III. 3. 87. Hoſpites, tum *civis.* *Phorm.* II. 2. 14. Ne quid *civis* turpe in ſe admitteret. *Phorm.* II. 3. 68.

CIVITAS.

In qua *civitate* tandem te arbitrare vivere? *Adelph.* IV. 5. 51.

CLAM.

Nec *clam* te eſt. *And.* I. 5. 52.

Amavit: tum id *clam*. *And.* II. 6. 13. Vel vi, vel *clam*, vel precario. *Eun.* II. 3. 28. *Clam* te ſubduxti mihi. *Eun.* IV. 7. 25. Haec *clam* me omnia. *Heaut.* I. 1. 46. Sperat ſore *clam*. *Adelph.* I. 1. 46. Haut *clam* me eſt. *Hec.* III. 4. 10. Non *clam* me haberet, quod celaſſe intellego. *Hec.* IV. 4. 35. Peperit uxor *clam*. *Hec.* V. 2. 15.

CLAMITO.

Quid *clamitas*? *And.* IV. 4. 28. *Clamitans*: indignum facinus. *And.* I. 1. 117.

CLAMO.

Illis quae ſunt intus *clamat* de via. *And.* III. 2. 11. Venit ad me ſaepe *clamans*, Quid agis, Micio? *Adelph.* I. 1. 11. vide Notas. *Clamant* omnes indigniſſume factum eſſe. *Adelph.* I. 2. 11. Non *clamas*? non inſanis? *Adelph.* IV. 7. 9. Quid agam? quid *clamem*? aut querar? *Adelph.* V. 3. 3. Tumultuantur, *clamant*. *Hec.* Alt. Prol. 33. Ne *clama*. *Phorm.* IV. 3. 59.

CLAMOR

Clamore ſummo. *Heaut.* Prol. 40. *Clamor* mulierum. *Hec.* Alt. Prol. 26. Pro Iuppiter, *clamorem* audio. *Hec.* III. 1. 37.

CLANCULUM.

Penum omnem congerebam *clanculum*. *Eun.* II 3. 18. Mordere *clanculum*. *Eun.* III 1. 21. Veniſſe *clanculum*. *Eun.* III. 5. 41. Specto per flabellum *clanculum*. *Eun.* III. 5. 54. Agere inter ſe *clanculum*. *Heaut.* III. 1. 63. Alii *clanculum* patres quae faciunt. *Adelph.* I. 1. 27. Cum eius conſuevit matre *clanculum*. *Phorm.* V. 6. 33.

CLARE.

Quin dicis *clare*. *Adelph.* IV. 4. 15.

CLARUS.

Vide, ut mi haec certa & *clara* attuleris. *Hec.* V. 4. 1.

CLEMENS.

Iuſta & *clemens* fuerit ſervitus. *And* I. 1. 9. *Clementem* vitam urbanam, atque otium ſecutus ſum. *Adelph.* I. 1. 17. *Clemens*, placidus. *Adelph.* V. 4. 10. Animo benigno in illam & *clementi* fui. *Hec.* III. 5. 22.

CLEMENTIA.

Facilitate nihil eſſe homini melius, neque *clementia*. *Adelph.* V. 4. 7.

CLIENS.

Cliens, amicus, hoſpes, nemo eſt vobis? *Adelph.* IV. 1. 13.

CLIENTELA.

Thais ſe patri commendavit: in *clientelam* & fidem nobis dedit ſe. *Eun.* V. 8. 9. vide Notas.

CLINIA.

Erras, ſi id credis, & me ignoras, *Clinia*. *Heaut.* I. 1. 53. Eiusdem perſonae multa eſt in hac Fabula mentio.

CLITIPHO.

Et haec Heautontimorumeni perſona eſt.

CLIVOS.

Clivos deorſum verſum eſt. *Adelph.* IV. 2. 36.

COEMO.

Coemiſſe hinc quae illuc veheret multa. *Adelph.* II. 2. 17.

COEO.

Heri aliquot adoleſcentuli *coiimus* in Piraeo. *Eun.* III. 4. 1.

COEPI.

Amare *coepi*. *Eun.* III. 5. 20. *Coepi* egomet mecum cogitare. *Eun.* IV. 2. 1. Si quicquam hodie hic turbae *coeperis*. *Eun.* IV. 7. 30. Eius filiam ille amare *coepit* virginem. *Coepi* non humanitus tractare. Ubi video, haec *coepi* cogitare. *Heaut.* I. 1. 45. 47. & 76. Hoc quod *coepi*, primum enarrem. *Heaut.* II. 3. 32. Video non licere, ut *coeperam*, hoc pertendere. *Heaut.* V. 5. 9. Sex menſibus prius olfeciſſem, quam ille quicquam *coeperet*? *Adelph.* III. 3. 43. Pergam quo *coepi* hoc iter. *Hec.* I. 2. 119.

COEPTO.

Quid *coeptas*, Thraſo? *Eun.* V. 7. 1. vide Notas. Quid hic *coeptat*? *Heaut.* IV. 4. 12. *Phorm.* IV. 3. 21.

COGITO.

Sic *cogitabam*. *And.* I. 1. 84. Ut ne eſſet ſpatium *cogitandi*. *And.* I. 2. 11. Quid agam, *cogito*. *And.* II. 2. 21. Neque quid me ores, *cogitas*: nam ſi *cogites*, remittas. *And.* V. 1. 7. & 8. Quod nunc tute tecum iratus *cogitas*. *Eun.* I. 1. 19. Profecto quanto magis magisque *cogito*. *Eun.* III. 3. 1. Etiam atque etiam hoc *cogita*. *Eun.* I. 1. 11. Non enim *cogitaras*. *Eun.* III. 1. 62. Coepi egomet mecum aliam rem ex alia *cogitare*. *Eun.* IV. 2. 7. Occepi mecum *cogitare*. *Eun.* IV. 2. 8. Hunc tu in aedis *cogitas* recipere poſthac? *Eun.* V. 2. 59. Immo hoc *cogitato*. *Eun.* IV. 6. 21. *Cogita* modo *Eun.* V. 8. 43. Quid nunc facere *cogitas*? *Heaut.* III. 3. 46. Quia non rediit filius, quae *cogito*? *Adelph.* I. 1. 10. *Cogito* id, quod res eſt. *Adelph.* II. 1. 52. Ubi illum quaeram, *cogito*. *Adelph.* IV. 2. 30. Quae in animo *cogitat*. *Adelph.* I. 1. 5. Hoc tu facito cum animo *cogites*, *Adelph.* III. 4. 55. Quaeſo hoc facito tecum *cogites*. *Adelph.* V. 3. 22. Haec ſi voles in animo vere *cogitare*. *Adelph.* V. 3. 32. Ita ſum inritatus, animum ut nequeam ad *cogitandum* inſtituere. Non potuit *cogitata* proloqui. *Phorm.* II. 1. 10. & 53.

COGNATA.

Amicas te & *cognatas* deferere nolo. *Hec.* IV. 2. 16. Cedo qui eſt *cognata*? *Phorm.* II. 3. 51. Negat Phanium eſſe hanc ſibi *cognatam* Demipho? Hanc Demipho negat eſſe *cognatam*? *Phorm.* II. 3. 5. & 6. Cave ne in *cognatam* pecces. *Phorm.* V. 3. 20.

COGNATUS.

Inopia & *cognatorum* neclegentia coacta. *And.* I. 1. 44. Is mihi *cognatus* fuit. *And.* V. 4. 23. vide Notas. Habeo hic neminem, neque notum, neque *cognatum*. *Eun.* I. 2. 68. Amicos, genus, *cognatos*, divitias. *Heaut.* I. 2. 20. Hegio eſt his *cognatus* proxumus. *Adelph.* V. 8. 24. Neque illi benevolens, neque notus, neque *cognatus*. *Phorm.* I. 2. 48.

COGNITIO.

De *cognitione* ut certum ſciam. *Eun.* V. 3. 12. Indeſt *cognitio* facta. *Hec.* V. 3. 33.

COGNOSCO.

Rem *cognoſcite*. *And.* Prol. 24. Tandem *cognoſti* qui ſiem? *And.* III. 4. 7. Utilitatem in ea re faciam ut *cognoſcas* meam. *Eun.* II. 3. 18. Aequom eſt vos *cognoſcere*, atque ignoſcere. *Eun.* Prol. 42. Mature ut cum *cognorit*, perpetuo oderit. *Eun.* V. 4. 11. Et *cognoſcendi* & ignoſcendi dabitur peccati locus. *Heaut.* II. 1. 6. Alias *cognoſtis* eius: quaeſo hanc noſcite. *Hec.* Prol. 8. Ubi ſunt *cognitae*, placitae ſunt: *Hec.* Alt. Prol. 12.

COGO.

Coactum egeſtate ingenium. *And.* I. 5. 40. Si nolit, quin eum merito poſſim *cogere*. *And.* III. 2. 51. Tu *coactus* tua voluntate es. *And.* IV. 1. 34. *Coactus* legibus eam uxorem ducet. *And.* IV. 4. 41. Iubeo, *cogo*, atque impero. *Eun.* II. 3. 97. Quaſi talenta ad quindecim *coegi*. *Heaut.* I. 1. 94. In anguſtum oppido nunc meae *coguntur* copiae. *Heaut.* IV. 2. 2. Malo *coactus*, qui ſuum officium facit. *Adelph.* I. 1. 44. Quod vos vis *cogit*, id voluntate impetret. *Adelph.* III. 4. 44. vide Notas. Huic leges *cogunt* nubere hanc. *Adelph.* IV. 5. 18. Filium *cogam*. *Adelph.* V. 3. 65. vide Notas. Vi coepi *cogere*. *Hec.* II. 2. 26. Invitus feci; lex *coegit*. *Phorm.* II. 1. 6. Etiam idne lex *coegit*? *Phorm.* II. 1. 8. vide Notas. Vi *coactum* te eſſe, invitum, lege, iudicio. *Phorm.* I. 4. 36.

COHAEREO.

Non *cohaerent*. *And.* II. 2. 24.

COHIBEO.

Aetas, metus, magiſter *cohibebant*. *And.* I. 1. 27. vide Notas. Non te *cohibes*? *Heaut.* V. 1. 46.

Coitio.

Prima *coitioſt* acerrima. *Phorm.* II. 2. 32.

Colaphus.

Homini miſero plus quingentos *colaphos* infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. *Colaphis* tuber eſt totum caput. *Adelph.* II. 2. 37.

Colax.

Colacem eſſe nempe, Plauti veterem fabulam. *Eun.* Prol. 25. vide Notas. *Colax* Menandri eſt: in ea eſt paraſitus *Colax*. *Eun.* Prol. 30.

Colligo.

Meridie ipſo faciam ut ſtipulam *colligat*. *Adelph.* V. 3. 62.

Colo.

Dum ille vitam illam *colet* inopem. *Heaut.* I. 1. 84. Nos amatores *colunt*. *Phorm.* II. 4. 9. Nos *colunt* maxime. *Adelph.* III. 2. 54. *Colere*, adiuvare, adiungere. *Adelph.* V. 8. 4. Quod potero faciam, tamen ut pietatem *colam*. *Hec.* III. 4. 33. Agrum de noſtro patre *colendum* habebat. *Phorm.* II. 3. 18.

Color.

Numnam eius *color* pudoris ſignum uſquam indicat? *Andr.* V. 3. 7. Qui *color*, qui nitor veſtitus? *Eun.* II. 2. 11. vide Notas. *Color* verus. *Eun.* II. 3. 27. *Colore* ſtellino. *Eun.* IV. 4. 22. vide Notas.

Columen.

Columen vero familiae. *Phorm.* II. 1. 57.

Comedo.

Hunc *comedendum* & ebibendum vobis propino. *Eun.* V. 8. 57. vide Notas. Quid *comedent*? quid ebibent? *Heaut.* II. 3. 14.

Comes.

Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem. *Eun.* II. 3. 55. Unam eii cenam atque eius *comitibus* dedi. *Heaut.* III. 1. 46. *Comitum* conventus. *Hec.* Alt. Prol. 27. Sine *comite*. *Hec.* V. 3. 25.

Comis.

Uſa ſum benigno & lepido & *comi*. *Hec.* V. 3. 39. Quemquamne tam animo *comi* & leni putas? *Heaut.* V. 1. 59. vide Notas.

Comissator.

Edepol *comiſſatorem* haud ſane commodum. *Adelph.* V. 2. 8.

Comissor.

Phaedriam intromittamus *comiſſatum*. *Eun.* III. 1. 52. vide Notas.

Comiter.

Qui me dudum adiurit *comiter*. *Phorm.* III. 3. 4.

Commemini.

Sic *commemineram*. *Eun.* III. 5. 16. Si ſatis *commemini*. *Phorm.* III. 2. 38.

Commemorabilis.

Non fit ſine periclo facinus magnum & *commemorabile*. *Heaut.* II. 3. 73. vide Notas.

Commemoratio.

Iſtaec *commemoratio* quaſi exprobratio eſt. *Andr.* I. 1. 16.

Commemoro.

Quid *commemorem* primum? *Eun.* V. 8. 14. Cui dem, quamobrem dem, *commemorabo*. *Phorm.* IV. 5. 3. Quid ego nunc *commemorem* ſingulatim? *Phorm.* V. 9. 42.

Commendo. *Commendo*.

Commendat virginem mihi. *Eun.* III. 5. 29. Ego me tuae *commendo* & committo fidei. *Eun.* V. 2. 47. Thais ſe patri *commendavit*. *Eun.* V. 8. 9. vide Notas. Ille tibi moriens nos *commendavit*. *Adelph.* III. 4. 11.

Commentum.

Ipſis *commentum* placet. *Andr.* I. 3. 20.

Commeo.

Huc raro in urbem *commeat*. *Hec.* I. 2. 100.

Commereo. *Commereo*.

Quid *commerui* aut peccavi? *Andr.* I. 1. 112. Numquam ſciens *commerui*. *Hec.* IV. 2. 4. Nullam de his rebus culpam *commeruit* tua. *Hec.* IV. 4. 9. Arbitrabitur *commeruiſſe* culpam. *Phorm.* I. 4. 28.

COMMEREOR.
Numquam quicquam erga me *commeritus ſ*, quod nollem. *Hec.* III. 5. 36.

COMMETO.
Commetare ad mulierculam. *Heaut.* III. 1. 35. vide Notas.

COMMIGRO.
Ex Andro *commigravit* huc viciniae. *And.* I. 1. 43. Neque enim diu huc *commigrarunt*. *Adelph.* IV. 5. 15.

COMMINISCOR.
Quid agam? aut quid *comminiſcar*? *Heaut.* IV. 2. 7. Huiusmodi mihi res ſemper *comminiſcere*. *Heaut.* IV. 6. 8.

COMMITIGO.
Utinam tibi *commitigari* videam ſandalio caput. *Eun.* V. 7. 4.

COMMITTO.
Cui *committas* primo partu mulierem. *And.* I. 4. 3. Se *commiſſurum* mihi gnatam ſuam uxorem. *And.* I. 5. 6. Servon fortunas meas me *commiſiſſe* futili? *And.* III. 5. 3. Ovem lupo *commiſi*. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Ego me tuae commendo & *committo* fidei. *Eun.* V. 2. 57. Eis *commiſi* & credidi. *Heaut.* V. 1. 13. Non *committet* hodie umquam, iterum ut vapulet. *Adelph.* II. 1. 5. Ut tergum meum tuam in fidem *committam*. *Hec.* I. 2. 34. Qui illum decrerunt dignum, ſuos cui liberos *committerent*. *Hec.* II. 1. 15.

COMMODE.
Non ſat *commode* diviſa ſunt temporibus tibi haec. *And.* III. 1. 17. Quantum ille potuit cogitare *commode*. *Heaut.* Prol. 14. Si quis recte aut *commode* tractaret. *Heaut.* I. 1. 100. Numquam *commodius* erum audivi loqui. *Heaut.* III. 2. 48. Cuiquam aeque audiſti *commode* quicquam eveniſſe? *Heaut.* IV. 3. 7. vide Notas. Haut opinor *commode* finem ſtatuiſſe orationi. *Hec.* I. 2. 20. Numquam tam dices *commode*. *Hec.* I. 2. 33.

COMMODITAS.
Quot *commoditates* vide. *And.* III. 3. 37. Magnam mi iniicit ſua *commoditate* curam. *Adelph.* IV. 5. 76. Quantis *commoditatibus* hunc oneraſtis diem? *Phorm.* V. 6. 7.

COMMODO.
Quod quam, illi ut *commodem*. *Hec.* V. 1. 34.

COMMODUM. *Adverb.*
Illa ſeſe interea *commodum* huc advorterat. *Eun.* II. 3. 52. Id cum hoc agebam *commodum*. *Phorm.* IV. 3. 9.

COMMODUS.
Plus maliſt quam *commodi*. *And.* III. 3. 15. Nolo tibi ullum *commodum* intercludier. *And.* III. 3. 41. vide Notas. Ex incommodis alterius ſua ut comparent *commoda*. *And.* IV. 1. 4. Ne quod voſtrum remorer *commodum*. *And.* IV. 3. 24. Tu illis fruare *commodis*. *Eun.* II. 3. 81. Quid ut ex ea re tandem caperes *commodi*? *Eun.* III. 5. 25. Cui tam ſubito tot contigerint *commoda*. *Eun.* V. 8. 3. Quam maxume ſervire voſtris *commodis*. *Heaut.* Prol. 50. Ut ex illius *commodo* meum compararem *commodum*. *Heaut.* II. 4. 17. Quine omnia ſibi poſtputavit eſſe prae meo *commodo*. *Adelph.* II. 3. 9. Sine labore patria potitur *commoda*. *Adelph.* V. 4. 17. Me pietas matris potius *commodum* ſuadet ſequi. *Hec.* III. 5. 31. Matris ſervibo *commodis*. *Hec.* III. 5. 45. Multa ex quo ſuerint *commoda*, eius incommoda aequumſt ferre. *Hec.* V. 3. 42. *Commodiorem* hominem, adventum, tempus, non vidi. *And.* V. 2. 3. Si id non *commodumſt*. *Eun.* III. 4. 49. Mulier *commoda* & faceta. *Heaut.* III. 2. 10. Comiſſatorem haut ſane *commodum*. *Adelph.* V. 2. 8. Hoc & vobis & meae *commodum* famae arbitror. *Hec.* IV. 2. 9. Quot *commodas* res attuli? *Hec.* V. 3. 19. Exſequias Chremeti quibus eſt *commodum* ire, em tempus eſt. *Phorm.* V. 9. 37.

COMMONEO.

Commoneat, ut ſervem fidem. *And.* I. 5. 45. Aliorum exempla *commonent.* *And.* IV. 5. 17.

COMMONSTRO.

Parentis meos ut *commonſtres* mihi. *Heaut.* V. 4. 4. Hominem *commonſtrarier* mi iſtum volo. *Phorm.* II. 1. 75.

COMMORIENTES.

Commorientes fecit Plautus fabulam. *Adelph.* Prol. 7.

COMMOROR.

Quid illic tam diu quaeſo *commorabare?* *Phorm.* IV. 1. 7.

COMMOVEO.

Neque *commovetur* animus in ea re tamen. *And.* I. 1. 67. *Commoveat*, neque commoneat, ut ſervem fidem. *And.* I. 5. 45. *Commovi.* *And.* II. 6. 25. Animus *commotuſt* metu. *And.* V. 4. 34. Iam te *commotum* reddam. *And.* V. 2. 23. In hac *commotus* ſum. *Eun.* III. 5. 19. Dormiunt: pol ego iſtos *commovebo.* *Heaut.* IV. 4. 8. Quidnam ille *commotus* venit? *Phorm.* I. 4. 6. *Commorat* omnes nos. *Phorm.* I. 2 51.

COMMUNICO.

Nonne prius *communicatum* oportuit? *And.* I. 5. 4.

COMMUNIS.

Id oro te, in *commune* ut conſulas. *And.* III. 3. 16. Pernicies *communis* adoleſcentium. *Adelph* II. 1. 31. *Communis* corruptela noſtrûm liberûm. *Adelph.* V. 3. 7. *Communia* eſſe amicorum inter ſe omnia. *Adelph.* V 3. 18. Vitium *commune* omnium eſt. *Adelph.* V. 8. 30. *Communia* omnium quae ſunt patrum. *Hec.* I. 2 42 *Communia* eſſe haec. *Phorm.* II. 1. 15. vide Notas.

COMMUTO.

Numquam tecum *commutaturum* patrem unum eſſe verbum. *And* II. 4. 7. *Commuto* locum. *Eun.* V. 5. 3 Tria non *commutabitis* verba hodie inter vos. *Phorm.* IV. 3. 33.

COMOEDIA.

Quas faciet de integro *Comoedias.* *And.* Prol. 26. Ex integra Graeca integram *Comoediam* hodie ſum acturus. *Heaut.* Prol. 4. Synapothneſcontes Diphili *comoediaſt.* *Adelph.* Prol. 6. Placet haud ſecus itidem ut in *Comoediis.* *Hec.* V. 4. 25. Epidicazomenen quam vocant *Comoediam* Graece. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

COMPARO. CONPARO.

Ex incommodis alterius ſua ut *comparent* commoda. *And.* IV. 1. 4. An potius ita me *comparem.* *Eun.* I. 1. 2. Quod donum dono huic contra *comparet.* *Eun.* II. 3. 64. Ne *comparandus* hic quidem ad illumſt. *Eun.* IV. 4. 14. Ut ex illius commodo meum *compararem* commodum. *Heaut.* II. 4. 18. Quae opus ſunt *comparet.* *Heaut.* IV. 8. 14. Ita *comparatam* eſſe hominum naturam omnium. *Heaut.* III. 1. 94 Numquam vidi iniquius certationem *comparatam.* *Adelph.* II. 2. 4. Quam inique *comparatumſt.* *Phorm.* I. 1. 7.

COMPEDES.

Habendum *compedes.* *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas.

COMPERIO. OR.

Comperiebam nihil ad Pamphilum quicquam attinere. *And.* I. 1. 63. De amore hoc *comperit.* *And.* I. 3. 6. Dum ne ab hoc me falli *comperiar.* *And.* V. 3. 31. Atqui certo *comperi.* *Eun.* V. 1. 9. Ubi *comperi* ex iis. *Heaut.* I. 1. 70.

COMPLACET.

Poſtquam me amare dixi, *complacitaſt* tibi. *And.* IV. 1. 21. Eius ſibi *complacitam* formam. *Heaut.* IV. 5. 24.

COMPLECTOR.

Mediam mulierem *complectitur.* *And.* I. 1. 106.

COMPLURES.

Emptae mulieres *complures.* *Adelph.* II. 2. 22. Ubi illic dies eſt *compluris.* *Hec.* I. 2. 110. *Compluris* menſes. *Phorm.* III. 2. 35. Nova *compluria.* *Phorm.* IV. 3. 6.

COMPLUSCULUS.

Hos dies *complusculos* bene conveniebat inter eas. *Hec.* I. 2. 102.

COMPONO.

Nec magis *compoſitum* quicquam. *Eun.* V. 4. 15. Res *compoſita* eſt. *Adelph.* IV. 7. 17. *Componi* potis gratiaſt. *Hec.* III. 5. 19. *Compone* quae tecum ſimul ferantur. *Hec.* IV. 3. 5. Inter nos haec potius cum bona ut *componantur* gratia, quam cum mala. *Phorm.* IV. 3. 17.

COMPOS.

Vix ſum *compos* animi. *Adelph.* III. 2. 12.

COMPOSITO.

Compoſito factumſt. *Phorm.* V. 1. 29.

COMPRECOR. CONPRECOR.

Deos *conprecare.* Tu deos potius *comprecare.* *Adelph.* IV. 5. 65. & 70.

COMPREHENDO.

Comprehendi iube, quantum poteſt. *Eun.* V. 1. 20. Hunc pro moecho poſtea *comprehenderа* & conſtrinxere. *Eun.* V. 5. 23.

COMPRIMO. CONPRIMO.

At tu tibi iſtas poſthac *comprimito* manus. *Heaut.* III. 3. 29. Cum *conpreſſa* eſt gnata. *Hec.* IV. 1. 57. Se fatetur neſcio quam *conpreſſiſſe.* *Hec.* V. 3. 30. Animam *compreſſi.* *Phorm.* V. 6. 28.

COMPROBO.

Beneficium verbis initum re *comprobes.* *And.* V. 1. 5.

CONATUS.

Magno iam *conatu* magnas nugas dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8.

CONCALESCO.

Concaluit: quid vis? *Heaut.* II. 3. 108.

CONCEDO. *Largior.*

Faciam ut tibi *concedam.* Haut tibi hoc *concedo.* *Hec.* II. 2. 3. & 16. Numquamne hodie *concedes* mihi? *Phorm.* V. 3. 22.

CONCEDO. *Abeo.*

Biduum ſaltem ut *concedas* ſolum. *Concedam* hinc intro. *Eun.* I. 2. 102. & 126. *Concede* iſtuc paululum. *Eun.* IV. 4. 39. Huc *conceſſero.* *Heaut.* I. 1. 122. Hinc *concedas* aliquo ab ore eorum. *Heaut.* III. 3. 11. Si nunc de tuo iure *conceſſiſſes* paululum. *Adelph.* II. 2. 9. Quando eſſe indignam ſeſe deputat, matri meae quae *concedat.* *Hec.* III. 5. 27. vide Notas. Tempus eſt *concedere.* *Hec.* IV. 2. 21. Se *conceſſuram* ex aedibus. *Hec.* IV. 4. 57.

CONCERTO.

Te audio neſcio quid *concertaſſe* cum ero. *Adelph.* II. 2. 3.

CONCIEO.

Quantas turbas *concivi.* *Heaut.* V. 2. 17. Unum aliquod verbum inter eas iram hanc *conciviſſe.* *Hec.* III. 1. 33.

CONCILIO.

Prodi male *conciliate.* *Eun.* IV. 4. 2. Ut pacem *conciliem.* *Heaut.* V. 5. 2.

CONCLAMO.

Iam *conclamatum* eſt. *Eun.* II. 3. 57.

CONCLAVE.

Virgo in *conclavi* ſedet. *Eun.* III. 5. 35. Ultimis *conclave* in aedibus. *Heaut.* V. 1. 29.

CONCLUDO.

Ut ab illa excludar, huc *concludar.* *And.* II. 3. 12. Illum aliquo *concluſiſſem.* *Eun.* IV. 3. 25. Tot res, tantas, tam opportune in unum *concluſit* diem. *Eun.* V. 8. 17. Me in cellam aliquam cum illa *concludam.* *Adelph.* IV. 2. 13. Tot me nunc rebus miſerum *concludit* pater. *Hec.* IV. 4. 8. *Concluſam* hic habeo uxorem ſaevam. *Phorm.* V. 1. 17.

CONCORDO.

Si *concordabis* cum illa. *Phorm.* II. 4. 86.

CONCORS.

Credo ea gratia *concordes* magis fore. *Hec.* IV. 3. 11.

CONCREPO.

Concrepuit hinc à Glycerio oſtium. *And.* IV. 1. 58.

CONCUBO.

Tecum poſt duobus *concubuiſſe* eam menſibus. *Hec.* III. 3. 33.

CONCURRO.

Multa *concurrunt* ſimul. *And.* III. 2. 31. *Concurrunt* laeti mi obviam. *Eun.* II. 2. 25. *Concurrunt* multa.

Heaut. II. 2. 3. vide Notas. Tot *concurrunt* veriſimilia. *Adelph.* IV. 4. 19.

Concutio.

Qui templa caeli ſumma ſonitu *concutit.* *Eun.* III. 5. 43.

Condecoro.

Poteſtas *condecorandi* ludos ſcaenicos. *Hec.* Alt. Prol. 37.

Conditio.

Accepit *conditionem.* *And.* I. 1. 52. Harum duarum *conditionum* nunc utram malis vide. *Heaut.* II. 3. 85. Quae vobis placita eſt, *conditio* datur. *Hec.* II. 1. 44. Hanc *conditionem* ſi cui tulero extrario. *Phorm.* IV. 1. 13.

Condono.

Habeo alia multa, nunc quae *condonabitur.* *Eun.* Prol. 17. Argentum quod habes *condonamus* te. *Phorm.* V. 8. 54.

Conduco.

Navem *conductam.* *Adelph.* II. 2. 17.

Conduplico.

Quod bene promeritus fueris, *conduplicaverit.* *Phorm.* III. 2. 31.

Confabulor.

Si quando ad eam acceſſerat *confabulatum.* *Hec.* I. 2. 107.

Confero.

Ne poſt *conferas* culpam in me. *Eun.* II. 3. 97. Fructum ne quando tu alio *conferas.* *Eun.* III. 1. 60. Verba ſi ad rem *conferentur.* *Eun.* IV. 6. 4. Illi ſuum animum alio *conferunt.* *Heaut.* II. 4. 10. *conferunt* conſilia ad adoleſcentes. *Heaut.* III. 1. 64. vide Notas. Si *conferendum* exemplum eſt. *Adelph.* I. 2. 14. Si omnia omnes ſua conſilia *conferant.* *Adelph.* III. 2. 1.

Conficio.

Animus laſſus cura *confectus* ſtupet. *And.* II. 1. 4. Mihi *confecit* ſollicitudines. Ex unis geminas mihi *conficies* nuptias. *And.* IV. 1. 26. & 50. Amorem eum *confici* ſine moleſtia. *Eun.* V. 4. 6. vide Notas. *Conficiam* facilius quod volo. *Heaut.* IV. 5. 55. Ut hodie *conficerentur* nuptiae. *Heaut.* V. 1. 12. Pacem in leges *conficiet* ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Aliquid gnato *conficias* mali. *Heaut.* V. 3. 1. Dormienti haec tibi *confecturos* Deos? *Adelph.* IV. 5. 59. Bonas *confeciſtis* nuptias. *Phorm.* II. 1. 28. Pauxillulum nummorum: id ut *conficerem.* *confeci.* *Phorm.* I. 1. 4. Una mihi res eſt *conficiunda.* Ne *conficere* credant argentum ſuum. *Phorm.* V. 5. 3. & II.

Confidens.

Ellum, *confidens,* catus. *And.* V. 2. 14. Homo *confidens.* *Phorm.* I. 2. 73.

Confidenter.

In qua re nunc tam *confidenter* reſtas. *Heaut.* V. 3. 7.

Confidentia.

O ingentem *confidentiam.* *And.* V. 3. 5. Quae eius *confidentia*! *Eun.* V. 1. 23.

Confido.

Salvom adfuturum eſſe hic *confido* propediem. *Heaut.* I. 1. 108. Ut *confidam* fore ita ut volumus. *Adelph.* V. 3. 40.

Confingo.

Lacrumae *confictae* dolis. *And.* III. 3. 26. Omnia haec *confingam.* *Phorm.* I. 1. 81.

Confio.

Spero *confore.* *And.* I. 1. 108.

Confiteor.

Hoc *confiteor* iure mi obtigiſſe. *And.* III. 5. 1. Quod ambo *confitemini* ſine periclo eſſe. *Heaut.* II. 3. 97. *Confitere.* Egon *confitear*? *Heaut.* V. 3. 13. & 14. Orat, *confitetur,* purgat. *Phorm.* V. 9. 46.

Conflicto.

Cum huiusmodi ut *conflictares* malo. *Phorm.* III. 2. 20

Conflictor.

Qui cum ingeniis *conflictatur* eiusmodi. *And.* I. 1. 66.

Conflo.

Magna familiaritas *conflata.* *Eun.* V. 2. 35.

Confugio.

Neque tu eo nunc *confugies*? Quid mea? *Heaut.* IV. 5. 45. Nunc huc *confugit.* *Hec.* III. 3. 24. Me-

mini, nocte prima *confugere* anhelantem domum. *Hec.* V. 3. 25.

CONFUTO.

Dictis *confutabitur*. *Heaut.* X. 1. 76. *Confutavit* verbis admodum iratum ſenem. *Phorm.* III. 1. 13.

CONGER. CONGRUS.

– *Congrum* iſtum maxumum in aqua ſinito ludere. *Adelph.* III. 3. 23.

CONGERO.

Ad te patris penum omnem *congerebam* clanculum. *Eun.* II. 3. 19.

CONGLUTINO.

Meretricios amores nuptiis *conglutinas*? *And.* V. 4. 10.

CONGREDIOR.

Congredere actutum. *Phorm.* V. 6. 12.

CONGRUO.

Omnes *congruunt*. *Phorm.* II. 1. 34. Mulier mulieri magis *congruet*. *Phorm.* IV. 5. 14. vide Notas.

CONIECTO.

Neque ſcio, quid dicam aut quid *coniectem*. *Eun.* III. 4. 5.

CONIECTURA.

Coniecturam hanc nunc facio. *And.* III. 2. 32. Quantum ex ipſa re *coniecturam* fecimus. *Heaut.* II. 3. 25. vide Notas. Quibus ex *coniectura* facile fit. *Adelph.* V. 3. 36. vide Notas.

CONIICIO, *Suſpicor.*

Nequeo ſatis mirari neque *coniicere*. *Eun.* III. 4. 9. Annos ſexaginta natus es, aut plus ut *coniicio* *Heaut.* I. 1. 11. vide Notas. Tu *coniicito* ceterum. *Phorm.* I. 3. 14. vide Notas.

CONIICIO. *Iacio.*

In nuptias *conieci* herilem filium. *And.* III. 4. 23. Continuo hic ſe intro *coniicit*. *Heaut.* II. 3. 36. vide Notas. Ne me in laetitiam fruſtra *coniicias*. *Heaut.* II. 3. 51. Hinc me protinam *coniicerem* in pedes. *Phorm.* I. 4. 13.

CONIUGIUM.

Coniugio liberali devinctum. *And.* III. 3. 29.

CONIURATIO.

Quod hoc genus eſt, quae haec eſt *coniuratio*? *Hec.* II. 1. 1.

CONLACRUMO.

Triſtis interim, nonnumquam *conlacrumabat*. *And.* I. 1. 82.

CONLAUDO.

An fortunam *conlaudem*? *Eun.* V. 8. 16. *Conlaudavi* ſecundum facta & virtutes tuas. *Eun.* V. 8. 60. *Conlaudavit* filium. *Adelph.* III. 3. 13.

CONLIBET.

Si quid *collibitum*'ſt, novi te. *Eun.* V. 8. 26. vide Notas.

CONLIGO.

Conligavit eum miſeris modis. PA. *Conligavit*? *Eun.* V. 4. 33. & 34.

CONLOCO.

Eam in lectum illae *conlocarunt*. *Eun.* III. 5. 45. Amici quoque res in tuto ut *conlocetur*. *Heaut.* IV. 3. 11. & 17.

CONLOCUPLETO.

Tu interea loci *conlocupletaſti* te. *Heaut.* II. 3. 17.

CONLOQUOR.

Conloquar. *And.* V. 6. 10. Videbit, *conloquetur*. *Eun.* II. 3. 76. Convenire & *conloqui*. *Eun.* III. 2. 14. Ut *conloqui* mecum una poſſet. *Hec.* I. 2. 56.

CONMISERESCO.

Si adeſſet, credo ibi eius *conmiſereſceret*. *Hec.* I. 2. 54.

CONOR.

Quicquam te fallaciae *conari*. *And.* I. 2. 26. Egone iſtuc *conari* queam? *And.* I. 5. 35. *Conari* manibus, pedibus. *And.* IV. 1. 52. Dum moliuntur, dum *conantur*, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 12. vide Notas.

CONPARCO.

Unciatim *conperſit* miſer. *Phorm.* I. 1. 10.

CONPOTRIX.

Quia *conpotrix* eius eſt. *And.* I. 4. 5.

CONPRESSUS.

Virgo ex eo *conpreſſu* gravida facta eſt. *Adelph.* III. 4. 29.

COITIO.

Prima *coitioſt* acerrima. *Phorm.* II. 2. 32.

COLAPHUS.

Homini miſero plus quingentos *colaphos* infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. *Colaphis* tuber eſt totum caput. *Adelph.* II. 2. 37.

COLAX.

Colacem eſſe nempe, Plauti veterem fabulam. *Eun.* Prol. 25. vide Notas. *Colax* Menandri eſt: in ea eſt paraſitus *Colax*. *Eun.* Prol. 30.

COLLIGO.

Meridie ipſo faciam ut ſtipulam *colligat*. *Adelph.* V. 3. 62.

COLO.

Dum ille vitam illam *colet* inopem. *Heaut.* I. 1. 84. Nos amatores *colunt*. *Phorm.* II. 4. 9. Nos *colunt* maxime. *Adelph.* III. 2. 54. *Colere*, adiuvare, adiungere. *Adelph.* V. 8. 4. Quod potero faciam, tamen ut pietatem *colam*. *Hec.* III. 4. 33. Agrum de noſtro patre *colendum* habebat. *Phorm.* II. 3. 18.

COLOR.

Numnam eius *color* pudoris ſignum uſquam indicat? *And.* V. 3. 7. Qui *color*, qui nitor veſtitus? *Eun.* II. 2. 11. vide Notas. *Color* verus. *Eun.* II. 3. 27. *Colore* ſtelliqnino. *Eun.* IV. 4. 22. vide Notas.

COLUMEN.

Columen vero familiae. *Phorm.* II. 1. 57.

COMEDO.

Hunc *comedentum* & ebibendum vobis propino. *Eun.* V. 8. 57. vide Notas. Quid *comedent*? quid ebibent? *Heaut.* II. 3. 14.

COMES.

Comites ſecuti ſcilicet ſunt virginem. *Eun.* II. 3. 55. Unam eii cenam atque eius *comitibus* dedi. *Heaut.* III. 1. 46. *Comitum* conventus. *Hec.* Alt. Prol. 27. Sine *comite*. *Hec.* V. 3. 25.

COMIS.

Uſa ſum benigno & lepido & *comi*. *Hec.* V. 3. 39. Quemquamne tam animo *comi* & leni putas? *Heaut.* V. 1. 39. vide Notas.

COMISSATOR.

Edepol *comiſſatorem* haud ſane commodum. *Adelph.* V. 2. 8.

COMISSOR.

Phaedriam intromittamus *comiſſatum*. *Eun.* III. 1. 52. vide Notas.

COMITER.

Qui me dudum adiurit *comiter*. *Phorm.* III. 3. 4.

COMMEMINI.

Sic *commemineram*. *Eun.* III. 3. 16. Si ſatis *commemini*. *Phorm.* III. 2. 38.

COMMEMORABILIS.

Non fit ſine periclo facinus magnum & *commemorabile*. *Heaut.* II. 3. 73. vide Notas.

COMMEMORATIO.

Iſtaec *commemoratio* quaſi exprobratio eſt. *And.* I. 1. 16.

COMMEMORO.

Quid *commemorem* primum? *Eun.* V. 8. 14. Cui dem, quamobrem dem, *commemorabo*. *Phorm.* IV. 5. 3. Quid ego nunc *commemorem* ſingulatim? *Phorm.* V. 9. 42.

COMMENDO. *Commendo*.

Commendat virginem mihi. *Eun.* III. 5. 29. Ego me tuae *commendo* & committo fidei. *Eun.* V. 2. 47. Thais ſe patri *commendavit*. *Eun.* V. 8. 9. vide Notas. Ille tibi moriens nos *commendavit*. *Adelph.* III. 4. 11.

COMMENTUM.

Ipſis *commentum* placet. *And.* I. 3. 20.

COMMEO.

Huc raro in urbem *commeat*. *Hec.* I. 2. 100.

COMMEREO. *Commereo*.

Quid *commerui* aut peccavi? *And.* I. 1. 112. Numquam ſciens *commerui*. *Hec.* IV. 2. 4. Nullam de his rebus culpam *commeruit* tua. *Hec.* IV. 4. 9. Arbitrabitur *commeruiſſe* culpam. *Phorm.* I. 4. 28.

ſimilis voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. Iſti formae ut mores *conſimiles* forent. *Heaut.* II. 4. 2. Eſt *conſimilis* moribus. *Heaut.* V. 3. 17.

CONSISTO.

Ubi ad ipſum venio diverticulum, *conſtiti.* *Eun.* IV. 2. 7. Ilico hic *conſiſte.* *Adelph.* II. 1. 2. Pectore *conſiſtere* nil conſilii quit. *Adelph.* IV. 4. 5.

CONSOLOR.

Aut *conſolando*, aut conſilio, aut re iuvero. *Heaut.* I. 1. 34. Iſtam quod potes, fac *conſolere.* *Adelph.* III. 5. 2. Quid *conſolare* me? *Hec.* III. 1. 13.

CONSPECTUS.

Illam e *conſpectu* amiſi meo. *Eun.* II. 3. 1. Tuum *conſpectum* fugitat. *Heaut.* III. 1. 25. Fugere e *conſpectu.* *Hec.* I. 2. 107. His meum fore *conſpectum* invitum. *Hec.* V. 2. 22. Ipſum geſtio dari mi in *conſpectum.* *Phorm.* II. 1. 31. Patris *conſpectum* veritum hinc abiiſſe. *Phorm.* II. 2. 1. Neque mi in *conſpectum* prodit. *Phorm.* II. 4. 3.

CONSPICOR.

Cur te ergo in his ego *conſpicor* regionibus? *Eun.* V. 8. 33. Quin te in fundo *conſpicer* fodere. *Heaut.* I. 1. 16.

CONSTABILIO.

Tuam rem *conſtabiliſſes.* *Adelph.* V. 1. 9.

CONSTITUO.

Diem quia olim in hunc ſunt *conſtitutae* nuptiae. *And.* I. 5. 34. Venturum ad me *conſtituit.* *Eun.* I. 2. 125. Locus, tempus *conſtitutum* eſt. *Eun.* III. 4. 3. *Conſtitui* cum quodam hoſpite, me eſſe illum conventuram. *Hec.* I. 2. 120.

CONSTRINGO.

Quadrupedem *conſtringito.* *And.* V. 2. 24. Comprehendere & *conſtrinxere.* *Eun.* V. 5. 23.

CONSUEFACIO.

Conſuefeci filium. Hoc patrium eſt, potius *conſuefacere* filium, ſua ſponte recte facere, quam alieno metu. *Adelph.* I. 1. 29. & 49.

CONSUESCO.

Cum ea *conſuevit.* *Adelph.* IV. 5. 32. Quacum tot *conſueſſet* annos. *Hec.* IV. 1. 40. Cum eius *conſuevit* matre clanculum. *Phorm.* V. 6. 33.

CONSUETUDO.

Parvae *conſuetudinis* cauſa. *And.* I. 1. 84. Ut neque me *conſuetudo*, neque amor, neque pudor commoveat. *And.* I. 5. 44. *Conſuetudine* & coniugio liberali devinctum. *And.* III. 3. 28. Cotidianae vitae *conſuetudinem.* *Heaut.* II. 3. 42. Vetere uti *conſuetudine.* *Hec.* Alt. Prol. 29. Antiqua *conſuetudine.* *Hec.* I. 2. 17. Amor me graviter *conſuetudo*que eius tenet. *Hec.* III. 3. 44. Qui hanc mihi adimat *conſuetudinem.* *Phorm.* I. 3. 9.

CONSUETUS.

Ut *conſuetum* facile amorem cerneres. *And.* I. 1. 108.

CONSULO.

Id oro te, in commune ut *conſulas.* *And.* III. 3. 16. Peſſume iſtuc in te atque in illum *conſulis.* *Heaut.* III. 1. 28. *Conſulere* in longitudinem. *Heaut.* V. 2. 10. Tun *conſulis* quicquam? *Adelph.* I. 2. 47. Poſt *conſulam.* *Adelph.* V. 9. 25. Recte *conſului* meae. *Hec.* III. 8. 44. Dum tibi tempus *conſulendi* eſt. *Hec.* IV. 4. 20. Qui mi *conſultum* optume velit eſſe. Cui de integro eſt poteſtas etiam *conſulendi*, quid velis. *Phorm.* I. 3. 1. & 22. Ut id *conſulerem.* *Phorm.* V. 1. 7.

CONSULTATIO.

Nulla tibi hic *conſultatio*ſt. *Hec.* IV. 4. 28.

CONSUMO.

Si quid conſili habet, ut *conſumat* nunc. *And.* I. 1. 133. Quod in opere faciundo operae *conſumis* tuae. *Heaut.* I. 1. 21. Sumat, *conſumat*, perdat. *Heaut.* III. 1. 56. In apparando *conſumunt* diem. *Adelph.* V. 7. 2.

CONSUSURRO.

Syrus cum illo veſtro *conſuſurrant.* *Heaut.* III. 1. 64. vide Notas.

[redacted]

COMMONEO.

Commoneat, ut ſervem fidem. *And.* I. 5. 45. Aliorum exempla *commonent*. *And.* IV. 5. 17.

COMMONSTRO.

Parentis meos ut *commonſtres* mihi. *Heaut.* V. 4. 4. Hominem *commonſtrarier* mi iſtum velo. *Phorm.* II. 1. 75.

COMMORIENTES.

Commorientes fecit Plautus fabulam. *Adelph.* Prol. 7.

COMMOROR.

Quid illic tam diu' quaeſo *commorabare?* *Phorm.* IV. 1. 7.

COMMOVEO.

Neque *commovetur* animus in ea re tamen. *And.* I. 1. 67. *Commoveat*, neque commoneat, ut ſervem fidem. *And.* I. 5. 45. *Commovi.* *And.* II. 6. 25. Animus *commotuſt* metu. *And.* V. 4. 34. Iam te *commotum* reddam. *And.* V. 2. 23. In hac *commotus* ſum. *Eun.* III. 5. 19. Dormiunt: pol ego iſtos *commovebo*. *Heaut.* IV. 4. 8. Quidnam ille *commotus* venit? *Phorm.* I. 4. 6. *Commorat* omnes nos. *Phorm.* I. 2. 51.

COMMUNICO.

Nonne prius *communicatum* oportuit? *And.* I. 5. 4.

COMMUNIS.

Id oro te, in *commune* ut conſulas. *And.* III. 3. 16. Pernicies *communis* adoleſcentium. *Adelph.* II. 1. 34. *Communis* corruptela noſtrûm liberûm. *Adelph.* V. 3. 7. *Communia* eſſe amicorum inter ſe omnia. *Adelph.* V 3. 18. Vitium *commune* omnium eſt. *Adelph.* V. 8. 30. *Communia* omnium quae ſunt patrum. *Hec.* I. 2 42 *Communia* eſſe haec. *Phorm.* II. 1. 15. vide Notas.

COMMUTO.

Numquam tecum *commutaturum* patrem unum eſſe verbum. *And* II. 4. 7. *Commuto* locum. *Eun.* V. 5. 3. Tria non *commutabitis* verba hodie inter vos. *Phorm.* IV. 3. 33.

COMOEDIA.

Quas faciet de integro *Comoedias*. *And.* Prol. 26. Ex integra Graeca integram *Comoediam* hodie ſum acturus. *Heaut.* Prol. 4. Synapothneſcontes Diphili *comoediaſt*. *Adelph.* Prol. 6. Placet haud fieri itidem ut in *Comoediis*. *Hec.* V. 4. 25. Epidicazomenon quam vocant *Comoediam* Graece. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

COMPARO. CONPARO.

Ex incommodis alterius ſua ut *comparent* commoda. *And.* IV. 1. 4. An potius ita me *comparem*. *Eun.* I. 1. 2. Quod donum dono huic contra *comparet*. *Eun.* II. 3. 64. Ne *comparandus* hic quidem ad illumſt. *Eun.* IV. 4. 14. Ut ex illius commodo meum *compararem* commodum. *Heaut.* II. 4. 18. Quae opus ſunt *comparet*. *Heaut.* IV. 8. 14. Ita *conparatam* eſſe hominum naturam omnium. *Heaut.* III. 1. 94. Numquam vidi iniquius certationem *comparatam*. *Adelph.* II. 2. 4. Quam inique *conparatumſt*. *Phorm.* I. 1. 7.

COMPEDES.

Habendum *compedes*. *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas.

COMPERIO. OR.

Comperiebam nihil ad Pamphilum quicquam attinere. *And.* I. 1. 63. De amore hoc *comperit*. *And.* I. 3. 6. Dum ne ab hoc me falli *comperiar*. *And.* V. 3. 31. Atqui certo *comperi*. *Eun.* V. 1. 9. Ubi *comperi* ex iis. *Heaut.* I. 1. 70.

COMPLACET.

Poſtquam me amare dixi, *complacitaſt* tibi. *And.* IV. 1. 21. Eius ſibi *complacitam* formam. *Heaut.* IV. 5. 24.

COMPLECTOR.

Mediam mulierem *complectitur*. *And.* I. 1. 106.

COMPLURES.

Emptae mulieres *complures*. *Adelph.* II. 2. 22. Ubi illic dies eſt *compluris*. *Hec.* I. 2. 110. *Compluris* menſes. *Phorm.* III. 2. 35. Nova *compluria*. *Phorm.* IV. 3. 6.

COMPLUSCULUS.

Hos dies *compluſculos* bene conveniebat inter eas. *Hec.* I. 2. 102.

II. 3. 29. Novo modo eii faceres *contumeliam*. *Phorm.* V. 8. 79.

CONTUMELIOSE.

En umquam cuiquam *contumelioſius* audiſtis factam iniuriam, quam haec eſt mihi? *Phorm.* II. 3. 1.

CONTURBO.

Conturbaſti mi rationes omnis. *Eun.* V. 2. 29. Maeſtus, atque animo fore *conturbato*. *Heaut.* I. 1. 70. vide Notas.

CONVENIO.

Ego hinc me ad forum, ut *conveniam* Pamphilum. *And.* I. 3. 22. Num videntur *convenire* haec nuptiis? *And.* II. 2. 29. *Conveniunt* mores. *And.* IV. 2. 13. Nomen non *convenit*. *And.* V. 4. 39. Ut liceat *convenire* & conloqui. Haut *convenit*. *Eun.* III. 2. 14. & 41. Dic *conveniſſe*, egiſſe te de nuptiis. *Heaut.* IV. 8. 22. In me quidvis harum rerum *convenit*. *Heaut.* V. 1. 3. Haec fratri mecum non *conveniunt*. *Adelph.* I. 1. 34. Bene *conveniebat* ſane inter eas. *Hec.* I. 2. 103. Neque *conventurum* inter nos poſthac arbitror. *Hec.* IV. 4. 37. Laches me nunc *conventam* eſſe expetit. *Hec.* V. 1. 1. *Conveniet* numerus quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3. Quod *conveniundi* patris me tempus capere iubeat. *Phorm.* V. 4. 9.

CONVENTUS.

Comitum *conventus*, ſtrepitus. *Hec.* Alt. Prol. 27.

CONVERTO. CONVORTO.

Non iam ad ſalutem poſſe *converti* hoc malum. *And.* V. 1. 48. Deum ſeſe in pretium *convertiſſe*. *Eun.* III. 5. 40. vide Notas. *Convortam* me domum. *Adelph.* III. 1. 22.

CONVICIUM.

Ante aedis non feciſſe erit melius hic *convicium*. *Adelph.* II. 1. 26.

CONVINCO.

Metuis, ne non, cum velis, *convincas* eſſe illum tuum? *Convinces* facile ex te eſſe natum. *Heaut.* V. 2. 15. & 18.

CONVIVA.

Me *convivam* ſolum abducebat ſibi. *Eun.* III. 1. 17. Egomet *convivas* moror. *Heaut.* I. 1. 120.

CONVIVIUM.

Rhodium tetigerim in *convivio*. Una in *convivio* erat hic. *Eun.* III. 1. 30. & 32. In *convivium* illam? *Eun.* IV. 1. 12. Ille ſuam ſemper egit vitam in otio, in *conviviis*. *Adelph.* V. 4. 9. Apparare de die *convivium*. *Adelph.* V. 9. 8. Agitarem inter vos *convivium*. *Hec.* I. 2. 18.

CONVIVOR.

Nolunt crebro *convivarier*. *Heaut.* I. 2. 32.

CONVOLO.

Populus *convolat*. *Hec.* Alt. Prol. 32.

COPIA.

Neque pol conſili locum habeo, neque ad auxilium *copiam*. *And.* II. 1. 20. Sibi ut inſpiciundi eſſet *copia*. *Eun.* Prol. 21. Si non tangendi *copia* eſt, eho ne videndi quidem erit? *Eun.* IV. 2. 10. Date creſcendi *copiam*, novarum qui ſpectandi faciunt *copiam*. *Heaut.* Prol. 28. & 29. Ea res dedit exiſtumandi *copiam*. Tua amica tecum ſine metu ut ſit, *copia'ſt*. *Heaut.* II. 3. 41. & 87. Ne quam aliam quaerat *copiam*, ac te deſerat. *Heaut.* V. 1. 54. Obſecrat, ut ſibi eius faciat *copiam*. *Phorm.* I. 2. 63. Quid ego ex hac inopia nunc capiam, & quid tu ex iſtac *copia*. Ut neque mi ius ſit amittendi, nec retinendi *copia*. *Phorm.* I. 3. 15. & 24.

COPIAE.

Viden tu illum militem ſecum ad te quantas *copias* adducere? *Eun.* IV. 6. 17. In anguſtum oppido meae coguntur *copiae*. *Heaut.* IV. 2. 2.

COQUO.

Coquendo fit ſaxo & molendo. *Adelph.* V. 3. 61.

COQUUS.

Cetarii, lanii, *coqui*, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

Heaut. II. 2. 3. vide Notas. Tot *concurrunt* veriſimilia. *Adelph.* IV. 4. 19.

Concutio.

Qui templa caeli ſumma ſonitu *concutit.* *Eun.* III. 5. 43.

Condecoro.

Poteſtas *condecorandi* ludos ſcaenicos. *Hec.* Alt. Prol. 37.

Conditio.

Accepit *conditionem.* *And.* I. 1. 52. Harum duarum *conditionum* nunc utram malis vide. *Heaut.* II. 3. 85. Quae vobis placita eſt, *conditio* datur. *Hec.* II. 1. 44. Hanc *conditionem* ſi cui tulero extrario. *Phorm.* IV. 1. 13.

Condono.

Habeo alia multa, nunc quae *condonabitur.* *Eun.* Prol. 17. Argentum quod habes *condonamus* te. *Phorm.* V. 8. 54.

Conduco.

Navem *conductam.* *Adelph.* II. 2. 17.

Conduplico.

Quod bene promeritus fueris, *conduplicaverit.* *Phorm.* III. 2. 31.

Confabulor.

Si quando ad eam acceſſerat *confabulatum.* *Hec.* I. 2. 107.

Confero.

Ne poſt *conferas* culpam in me. *Eun.* II. 3. 97. Fructum ne quando tu alio *conferas.* *Eun.* III. 1. 60. Verba ſi ad rem *conferentur.* *Eun.* IV. 6. 4. Illi ſuum animum alio *conferunt.* *Heaut.* II. 4. 10. *conferunt* conſilia ad adoleſcentes. *Heaut.* III. 1. 64. vide Notas. Si *conferendum* exemplum eſt. *Adelph.* I. 2. 14. Si omnia omnes ſua conſilia *conferant.* *Adelph.* III. 2. 1.

Conficio.

Animus laſſus cura *confectus* ſtupet. *And.* II. 1. 4. Mihi *confecit* ſollicitudines. Ex unis geminas mihi *conficies* nuptias. *And.* IV. 1. 26. & 50. Amorem eum *confeci* ſine moleſtia. *Eun.* V. 4. 6. vide Notas. *Conficiam* facilius quod volo. *Heaut.* IV. 5. 55. Ut hodie *conficientur* nuptiae. *Heaut.* V. 1. 60. Pacem in leges *conficiet* ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Aliquid gnato *conficiam* mali. *Heaut.* V. 3. 1. Dormienti haec tibi *confecturos* Deos? *Adelph.* IV. 5. 59. Bonas *confeciſtis* nuptias. *Phorm.* II. 1. 28. Pauxillulum nummorum: id ut *conficerem: confeci.* *Phorm.* I. 1. 4. Una mihi res eſt *conficiunda.* Ne *conficere* credant argentum ſuum. *Phorm.* V. 5. 3. & 11.

Confidens.

Ellum, *confidens,* catus. *And.* V. 2. 14. Homo *confidens.* *Phorm.* I. 2. 73.

Confidenter.

In qua re nunc tam *confidenter* reſtas. *Heaut.* V. 3. 7.

Confidentia.

O ingentem *confidentiam.* *And.* V. 3. 5. Quae eius *confidentia* eſt? *Eun.* V. 1. 23.

Confido.

Salvom adſuturum eſſe hic *confido* propediem. *Heaut.* I. 1. 108. Ut *confidam* fore ita ut volumus. *Adelph.* V. 3. 40.

Confingo.

Lacrumae *confictae* dolis. *And.* III. 3. 26. Omnia haec *confingam.* *Phorm.* I. 1. 81.

Confio.

Spero *confore.* *And.* I. 1. 108.

Confiteor.

Hoc *confiteor* iure mi obtigiſſe. *And.* III. 5. 1. Quod ambo *confitemini* ſine periclo eſſe. *Heaut.* II. 3. 97. *Confitere.* Egon *confitear?* *Heaut.* V. 3. 13. & 14. Orat, *confitetur,* purgat. *Phorm.* V. 9. 46.

Conflicto.

Cum huiusmodi ut *conflictares* malo. *Phorm.* III. 2. 20

Conflictor.

Qui cum ingeniis *conflictatur* eiusmodi. *And.* I. 1. 66.

Conflo.

Magna familiaritas *conflata* eſt. *Eun.* V. 2. 35.

Confugio.

Neque tu eo nunc *confugies?* Quid mea? *Heaut.* IV. 5. 45. Nunc huc *confugit.* *Hec.* III. 3. 24. Me-

37. *Credo* impetrabo. *And.* II. 1. 13. *Credon* tibi hoc nunc? *And.* III. 2. 17. Audivi & *credo.* *And.* III. 2. 31. Tibi ego ut *credam*, furcifer? *And.* III. 5. 12. Satis *credo.* *And.* IV. 1. 49. Perpulchra *credo* dona, aut noſtris ſimilia. *Eun.* III. 2. 15. Nil tibi quicquam *credo.* *Crede* hoc meae fidei. *Eun.* V. 2. 45. & 59. Erras, ſi id *credis*, & me ignoras, Clinia. *Heaut.* I. 1. 53. Fac ut audeat tibi *credere* omnia. *Heaut.* V. 1. 53. *Crede* hoc, ego meum ius perſequar. *Adelph.* II. 1. 9. Illi *credunt* conſilia omnia. *Adelph.* V. 4. 18. Quod ego numquam *credidi* fore. *Hec.* I. 2. 23. Timeo ne aliud *credam*, atque aliud nuncies. *Hec.* V. 4. 4. Qui iſtuc *credam* ita eſſe, mihi dici velim. *Phorm.* V. 6. 15.

CREPO.

Sed fores *crepuerunt* ab ea. *Eun.* V. 7. 5. Set quid *crepuerunt* fores hinc a me? *Heaut.* I. 1. 121. Quid eſt, quod tam à nobis graviter *crepuerunt* fores? *Heaut.* III. 3. 52. Nam quid foris *crepuit*? *Adelph.* II. 3. 11.

CRESCO.

Date *creſcendi* copiam. *Heaut.* Prol. 28. Plagae *creſcunt.* *Phorm.* V. 2. 16.

CRIMEN.

Era in *crimen* veniet. *Hec.* III. 2. 55. Exple animum iis, teque hoc *crimine* expedi. *Hec.* V. 1. 29. Si compererit *crimine* ſe credidiſſe. *Hec.* V. 2. 13. Vide Notas. Ex *crimine* hoc Antiphonem eripiam, *Phorm.* II. 2. 8.

CRIMINOR.

Hanc metui, ne me *criminaretur* tibi. *Eun.* V. 2. 16.

CRISPUS.

Magnus, rubicundus, *criſpus*, craſſus, caeſius. *Hec.* III. 4. 26.

CRITO.

Haec Andriae fabulae perſona eſt.

CRUCIATUS.

Hanc iam oportet in *cruciatum* hinc abripi. *And.* IV. 4. 47. Ancillas dedo: quo iubet *cruciatu* per me exquire. *Hec.* V. 2. 7.

CRUCIOR.

Crucior miſer. *And.* V. 2. 10. Ne *crucia* te. *Eun.* I. 2. 15. Quae nos ſemper omnibus *cruciant* modis. *Eun.* II. 3. 93. Nimis graviter *cruciat* aduleſcentulum. *Heaut.* V. 5. 1.

CRUX.

Quid meritu's? D. *crucem.* *And.* III. 5. 15. Illis *crucibus*, quae nos ſemper cruciant. *Eun.* II. 3. 93. I in malam *crucem.* *Phorm.* III. 3. 11.

CTESIPHO.

Huius perſonae multa eſt mentio in *Adelphis.*

CUBICULUM.

Credebas illam ſine tua opera in *cubiculum* iri deductum domum? *Adelph.* IV. 5. 60.

CUBO.

Filium cogam, ut cum illa una *cubet.* *Adelph.* V. 3. 65. Cum virgine una aduleſcens *cubuerit.* *Hec.* I. 2. 63.

CUDO.

Iſtaec in me *cudetur* faba. *Eun.* II. 3. 90. Argentum *cudo*, quod tibi dem. *Heaut.* IV. 4. 8.

CUIUS.

Cuium puerum hic adpoſuiſti? *And.* IV. 4. 24. Quid, virgo *cuia*'ſt? *Eun.* II. 3. 30.

CULPA.

Ibi *culpam* in te transferet. *And.* II. 3. 5. Ne poſt conferas *culpam* in me. *Eun.* II. 3. 93. Quicquid huius factumſt, *culpa* non factumſt mea. *Eun.* V. 5. 10. Mihi ſum conſcia, a me *culpam* hanc eſſe procul. *Adelph.* III. 2. 50. Non mea *culpa* evenit. In te omnis haeret *culpa* ſola. *Hec.* II. 1. 31. & 32. Me uxorem in *culpa* inventurum arbitror. *Hec.* III. 1. 19. Cenſen te poſſe reperire ullam mulierem, quae careat *culpa*? *Hec.* IV. 4. 41. Is quidem in *culpa* non eſt. *Hec.* IV. 4. 78. Ego illorum eſſe *culpam* credidi, quae te eſt penes. *Hec.* IV. 1. 20. Nullam de his rebus *culpam*

CONQUEROR.

Neque voce alia poterat *conqueri.* *Hec.* III. 3. 15.

CONRADO.

Conraſi omnia. *Heaut.* I. 1. 89. Minas decem *conradet* alicunde. *Adelph.* II. 2. 35. Ei credo munus hoc *conraditur.* *Phorm.* I 4. 13. vide Notas.

CONSCINDO.

Ipſam capillo *conſcidit.* *Eun.* IV. 3. 4. Virgo *conſciſſa* veſte. *Eun.* V. 1. 4.

CONSCIUS.

Quae mihi ſum *conſcia.* *Eun.* I. 2. 119. Ubi comperi ex iis, qui fuere ei *conſcii.* *Heaut.* I. 1. 70 Qui tam audacis facinoris mi *conſcius* ſis. *Phorm.* I. 3. 4.

CONSECTOR.

Eſſe primos ſe omnium rerum volunt: hos *conſector.* *Eun.* II. 2. 18.

CONSEQUOR.

Neceſſe eſt conſilia *conſequi* conſimilia *Heaut.* I 2. 35. Minas haſce ornamentis *conſequentur* alteras. *Heaut.* IV. 7. 9. Recta *conſequor.* *Hec.* III. 3. 12. Ex aegritudine miſeram mors *conſecuta* eſt. *Phorm.* V. 2. 23.

CONSERVA.

Summa forma ſemper *conſervam* domi videbit. *Eun.* II. 3. 75.

CONSERVO.

Conſervaſti te atque illam. *Heaut.* IV. 1. 40. *Conſerva*, quaere, parce. *Adelph.* V. 2. 27.

CONSERVUS.

Conſervis ad eundem iſtunc praecipio modum. *Adelph.* III. 3. 70.

CONSIDERO.

Mecum in animo vitam tuam *conſidero.* *Heaut.* II. 4. 5.

CONSENTIO.

Ne nos inter nos *conſentire* ſentiant. III. 1. 102. vide Notas.

CONSILIUM.

Si quid *conſili* habet, ut conſumat nunc. Quid cum illo *conſili* captet. *And.* I. 1. 132. Neque pol *conſili* locum habeo, neque ad auxilium copiam. *And.* II. 1. 20. vide Notas. Huius *conſilio* fretus ſum. *And.* II. 1. 36. Facile, cum valemus, recta *conſilia* aegrotis damus. *And.* II. 1. 9. Hic reddes omnia, quae nunc ſunt certa ei *conſilia*, incerta ut ſient. *And.* II. 3. 16. Intimuſt eorum *conſiliis.* *And.* III. 3. 44. Vah *conſilium* callidum. *And.* III. 4. 10. Quandoquidem tam nulli *conſili* ſum. *And.* III. 5. 2. *Conſilium* quaero. *And.* IV. 2. 19. Repudio quod *conſilium* primum intenderam. *And.* IV. 3. 18. Quae res in ſe neque *conſilium*, neque modum habet ullum. *Eun.* I. 1. 12. Simul *conſilium* cum re amiſti? *Eun.* II. 2. 10. Numquam vidi melius *conſilium* dari. *Eun.* II. 3. 85. *Conſilium* volo capere una tecum. *Eun.* III. 5. 66. *Conſilium* illud rectumſt. *Eun.* IV. 7. 14. Neque quid nunc *conſili* capiam, ſcio. *Eun* V. 2. 28. Aut conſolando, aut *conſilio*, aut re iuvero. *Heaut.* I. 1. 34. Neceſſe eſt, *conſilia* conſequi conſimilia *Heaut.* I. 2. 35. Conferunt *conſilia* ad adoleſcentes. *Heaut.* III. 1. 65. vide Not. Neque me quicquam *conſilio* adiuvas? *Heaut.* V. 2. 29. Natura tu illi pater es, *conſiliis* ego. *Adelph.* I. 2. 46. Quod ſi omnia omnes ſua *conſilia* conferant. *Adelph.* III. 2. 1. Pectore conſiſtere nil *conſili* quit. *Adelph.* IV. 4. 5. Illi credunt *conſilia* omnia. *Adelph.* V. 4. 18. Non eſt *conſilium.* *Hec.* III. 5. 41. Quid das *conſili*? *Hec.* IV. 4. 93. De eius *conſilio* velle ſeſe facere, quod ad hanc rem attinet. *Phorm.* III. 1. 17. Niſi aliquod *conſilium* celere repereris. *Phorm.* I. 4. 1. Is quod mihi de hac re dederit *conſilium*, id ſequar. *Phorm.* II 4. 21. Quo *conſilia* haec referam? *Phorm.* V. 1. 1. Modo ut hoc *conſilio* poſſiet diſcedi. *Phorm.* V. 2. 8. Hoc veſtrum *conſilium* fuit. *Phorm.* V 8. 41.

CONSIMILIS.

Conſimilem luſerat iam olim ille ludum. *Eun.* III. 5. 38. Neceſſe eſt, conſilia conſequi *conſimilia.* *Heaut.* I. 2. 35. Cuius mos maxume eſt *conſi-*

ɔotat? *cur* tu his rebus ſumptum eris? *Adelph.* I. 1. 36. & 37.

Cura.

ımus laſſus *cura* confectus ſtu- *And.* II. 1. 4. Tot me inpe- t curae. *And.* I. 5. 25. *Curae* mihi. *ɪɪ.* & mihi *curae* eſt. *ɔh.* I. 2. 49. Cum ego vos *curis* ceteris. *Hec.* II. 1. 33. *Cura* ɔrde exceſſit. *Hec.* III. 2. 12. : mihi nunc *cura* eſt maxuma. IV. 2. 19. Quot autem ademi ? *Hec.* V. 3. 19. Non cotidia- *cura* haec angeret animum. *ɪɪ.* I. 3. 8. Et *cura* & ſumptu nitur. *Phorm.* II. 2. 26. Quan- e *cura* & ſollicitudine adficit ɪs. *Phorm.* II. 4. 1. Sine no- *cura* maxima, ſua *cura* haec fecit. *Phorm.* V. 1. 34. vide s.

Curatura.

ddunt *curatura* iunceas. *Eun.* 25.

Curiosus.

nſinemne *curioſum* interveni- nc mihi. *Eun.* III. 5. 5.

Curo.

rabat una funus. *And.* I. 1. 81. pulus *curat* ſcilicet. *And.* I. 2. Ego iſtaec moveo aut *curo*? V. 4. 18. *Curabitur.* *And.* II. *Curaſti* probe. *And.* V. 2. 6. , ut ſint domi parata. *Eun.* III. . vide Notas. Diligenter fac . *Eun.* III. 2. 48. Ego iſtuc *ɔ.* *Heaut.* III. 3. 32. Huic man- ſiquid recte *curatum* velis. *ɔh.* III. 3. 18. Quando ego non *curo*, ne *curas* meum. *ɔh.* V. 3. 16. Te *curaſti* molli- *Adelph.* V. 1. 1. Si metuis ſa- meae domi *curetur* diligenter. II. 3. 15. Adhuc *curavi* unum quidem, ut mi eſſet fides. *ɪɪ.* V. 8. 11.

Curriculum.

rriculo percurre. *Heaut.* IV.

Curro.

rvos *currens.* *Heaut.* Prol. 37. ae laborioſa eſt, ad me *curri- tur.* *Heaut.* Prol. 44. Propere *curre.* *Adelph.* III. 2. 56. Pueris *curre* ob- viam. *Adelph.* III. 2. 24.

Cursito.

Ne ſurſum deorſum *curſites.* *Eun.* II. 2. 27.

Curso.

Ne quis forte internuntius clam a milite ad iſtam *curſet.* *Eun.* II. 2. 56. vide Notas.

Cursus.

Curſum cum inſtiteris. *Phorm.* V. 6. 8.

Custos.

Numnam hic relictus *cuſtos*? Nam ibi *cuſtos* publice eſt nunc. *Eun.* II. 2. 55. & 59. Oh, bone *cuſtos*, ſalve. *Phorm.* II. 1. 57.

Cyathus.

Cyathos ſorbilans paulatim hunc producam diem. *Adelph.* IV. 2. 52.

Cyprus.

Te aiunt proficiſci *Cyprum.* *Adelph.* II. 2. 16. Alia quae porto *Cyprum.* *Adelph.* II. 2. 22. Hic properat in *Cyprum.* *Adelph.* II. 4. 14.

D.

Damno.

Ducent *damnatum* domum. *Phorm.* II. 2. 30. Tuus eſt *damna- tus* gnatus, non tu. *Phorm.* II. 3. 75.

Damnosus.

Gerro, iners, fraus, helluo, ganeo, *damnoſus.* *Heaut.* IV. 1. 11.

Damnum.

Dederit *damnum* aut malum. *And.* I. 1. 116. Numquid eſt aliud mali *damnive*, quod non dixeris reli- quom? *Eun.* V. 5. 25. Erus *damno* auctus eſt. *Heaut.* IV. 1. 15. Hoc paulum lucri quantum ei *damni* apportet. *Heaut.* IV. 4. 25. *Damnum* eſt maxumum. *Adelph.* II. 2. 23.

Danae.

Jovem *Danaae* miſiſſe in gre- mium imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37.

DAVOS.

Haec Andriae perſona eſt.

DE.

De integro. *And.* Prol. 26. *De* inproviſo. *And.* II. 2. 23. Clamat *de* via. *And.* III. 2. 11. *De* induſtria. *And.* IV. 4. 56. Diſcere *de* me. *Eun.* II. 2. 31. Ut *de* ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 2. Quid *de* te tantum meruiſti? *Heaut.* I. 1. 31. Illi *de* me ſupplicium dabo. *Heaut.* I. 1. 86. Quanta *de* ſpe decidi. *Heaut.* II. 3. 9. *De* noſtris verbis errat. *Heaut.* II. 3. 22. Ne expers partis eſſet *de* noſtris bonis. *Heaut.* IV. 1. 39. Omnem *de* me eiecerit animum patris. *Heaut.* V. 2. 8. *De* meo. *Adelph.* I. 2. 37. *De* tuo iure conceſſiſſes. *Adelph.* II. 2. 9. *De* ſorte venio in dubium. *Adelph.* II. 2. 35. *De* ſumma nil decedet. Id *de* lucro putato eſſe. *Adelph.* V. 3. 30. & 31. *De* nocte. *Adelph.* V. 3. 55. *De* te largitor. *Adelph.* V. 8. 17. *De* die. *Adelph.* V. 9. 8. Pugnant *de* loco. *Hec.* Alt. Prol. 33. Non hoc *de* nihilo eſt. *Hec.* V. 1. 1. *De* ratiuncula reliquum pauxillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 2. Unciatim vix *de* demenſo ſuo conperſit. *Phorm.* I. 1. 10. Agrum *de* noſtro patre colendum habebat. *Phorm.* II. 3. 17. *De* eius conſilio velle ſe facere. *Phorm.* III. 1. 17.

DEA.

Ut illum Di *Deae* omnes ſenium perdant. *Eun.* II. 3. 11. Conf. *Heaut.* IV. 5. 6. & *Hec.* I. 2. 59. vide Notas. Ita Di *Deae*que faxint. *Hec.* I. 2. 27. Malum quod iſti Di *Deae*que omnes duint. *Phorm.* V. 1. 83.

DEAMBULATIO.

Me haec *deambulatio* ad languorem dedit. *Heaut.* IV. 6. 2.

DEAMBULO.

Abi *deambulatum.* CL. *deambulatum*, quo? *Heaut.* III. 3. 26.

DEAMO.

Deamo te. Syre. *Heaut.* IV. 6. 21.

DEBACCHOR.

Si ſatis iam *debacchatus*, leno, es, audi ſi vis nunc iam. SA. Egon *debacchatus* ſum autem, an tu in me? *Adelph.* II. 1. 30. & 31.

DEBEO.

Ego hoc tibi pro ſervitio *debeo.* *And.* IV. 1. 51. Vero *debeam* credo iſti quicquam furcifero, ſi id fecerim. *Eun.* V. 2. 22. Conveniet numerus, quantum *debui.* I. 2. 3. Qui diſſolverem quae *debeo.* Quid, ſi animam debet? *Phorm.* IV. 3. 51. & 56.

DEBILIS.

Membra metu *debilia* ſunt. *Adelph.* IV. 4. 4.

DECEDO.

Servo currendi in via *deceſſe* populum. *Heaut.* Prol. 32. De ſumma nil *decedet.* *Adelph.* V. 3. 30. *Decedet* ira haec. *Hec.* III. 5. 55.

DECEM.

Vix drachmis eſt obſonatum *decem.* *And.* II. 6. 20. vide Notas. Dos eſt *decem* talenta. *And.* V. 4. 48. Ancillas ſecum adduxit plus *decem.* *Heaut.* III. 1. 42. *Decem* dierum vix mi eſt familia. *Heaut.* V. 1. 36. Minas *decem* corradet alicunde. *Adelph.* II. 2. 34. Haec dum dubitas, menſes abierunt *decem.* *Adelph.* IV. 5. 57. Si talentum rem reliquiſſet *decem.* *Phorm.* II. 3. 46. Ager oppoſituſt pignori ob *decem* minas. aediculae item ſunt ob *decem* alias. *Phorm.* IV. 3. 57. & 48.

DECERNO.

Quicquid peperiſſet, *decreverunt* tollere. *And.* I. 3. 14. Sumat, conſumat, perdat, *decretum*ſt pati. *Heaut.* III. 1. 56. Id vitium numquam *decrevi* eſſe ego adoleſcentiae. *Hec.* IV. 1. 27.

DECET.

Facis ut te *decet.* *And.* II. 5. 10. Ita ut fortis *decet* milites. *Eun.* IV. 7. 44. Heia, haut ſic *decet.* *Eun.* V. 8. 35 Haut ita *decet.* *Hec.* II. 2. 10. Feciſti ut *decuerat.* *Hec.* IV. 4. 66.

DECIDO.

Quanta de ſpe *decidi.* *Heaut.* II. 3. 9. vide Notas ad *Heaut.* IV. 1. 10. Anguis in inpluvium *decidit* de tegulis. *Phorm.* IV. 4. 26.

Decimus.
Menſis *decimus* eſt. *Adelph.* III. 4. 29.
Decipio.
Deceptus ſum, at non defetigatus. *And.* IV. 1. 45. *Decipiam*, ac non veniam. *Heaut.* IV. 4. 6. Nequid propter tuam fidem *decepta* potiretur mali. *Phorm.* III. 1. 5. vide Notas.
Declaro.
Cuiusque ingenium ut ſit, *declarat* maxume. *Heaut.* III. 3. 43.
Declino.
Neque *declinatam* quicquam ab aliarum ingenio ullam reperias. *Hec.* II. 1. 3.
Decrepitus.
Cum meo *decrepito* hoc eunucho. *Eun.* II. 1. 25. Anum *decrepitam* ducam? *Adelph.* V. 8. 16.
Decumbo.
Prior bibas: prior *decumbas.* *Phorm.* II. 3. 28.
Decurro.
Prope *decurſo* ſpatio. *Adelph.* V. 4. 6. vide Notas.
Dedecoro.
Me & te & familiam *dedecoras.* *Hec.* II. 1. 13.
Dedecus.
Si una haec *dedecori* eſt parum. *Heaut.* II. 3. 93.
Dedo.
Cum quibus erat cumque una, iis ſeſe *dedere.* *And.* I. 1. 26. Verberibus caeſum te in piſtrinum *dedam.* *And.* I. 2. 28. Tibi, pater, me *dedo.* *And.* V. 3. 26. Davo ego iſtuc *dedam* iam negoti. *And.* V. 4. 50. Quaſi *dedita* opera. *Eun.* V. 2. 2. Quid coeptas? Egone? ut Thaidi me *dedam.* *Eun.* V. 7. 2. Habebam alibi animum amori *deditum.* *Hec.* III. 1. 14.
Deduco.
Deducunt cibum. *Eun.* II. 3. 24. Credebas illam ſine tua opera in cubiculum iri *deductum* domum? *Adelph.* IV. 5. 60. Uxorem *deducit* domum. *Hec.* I. 2. 60.
Defendo.
Summa vi *defendam* hanc. *Adelph.* III. 4. 47. Ad *defendendam* noxiam. *Phorm.* I. 4. 48. Ille ad *defendendum.* adeſt. *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas.
Defensor.
Eſſe aliquem amicum & *defenſorem* ei. *And.* IV. 5. 18. Huic ipſi eſt opus patrono, quem *defenſorem* paro. *Eun.* IV. 6. 32.
Defero.
Hic dies aliam vitam *defert.* *And.* I. 2. 18. vide Notas. Mox puerum huc *deferent* ante oſtium. *And.* III. 2. 27. Ad alium *defertur* gregem. *Heaut.* Prol. 45. Epiſtolam ad portitores eſſe *delatam.* *Phorm.* I. 2. 100.
Deferveo.
Sperabam iam *defervisse* adoleſcentiam. *Adelph.* I. 2. 72.
Defetigo.
Deceptus ſum, at non *defetigatus.* *And.* IV. 1. 45. Opus faciam, ut *defetiger* uſque. *Eun.* II. 1. 14. Ita ſe *defetigarit* velim. *Adelph.* IV. 1. 3.
Defetiscor.
Defeſſa iam ſum miſera te ridendo. *Eun.* V. 9. 7. Uſque ambo *defeſſi* ſumus. *Adelph.* II. 2. 5. *defeſſus* ſum ambulando. *Adelph.* IV. 6. 1. Non queo: ita *defeſſus* ſum. *Hec.* III. 4. 29. Neque *defetiſcar* uſque. *Phorm.* IV. 1. 23.
Deficio.
Siquid *deficias.* *Phorm.* I. 4. 53. Ea cauſa nihilo magis *defecimus.* *Phorm.* III. 1. 8.
Defit.
Nil cum eſt, nil *defit* tamen. *Eun.* II. 2. 12. Nihil aput me tibi *defieri* patiar. *Hec.* V. 2. 2. Quia *defit*, quod amant, aegreſt. *Phorm.* I. 3. 10.
Defrudo.
Etiam inſuper *defrudet*? *Adelph.* II. 2. 38. Suum *defrudans* genium. *Phorm.* I. 1. 10.

DEFUGIO.

Numquam *defugiam* auctoritatem. *Eun.* II. 3. 98.

DEFUNGOR.

Defunctus iam ſum. *Eun.* Prol. 15. Utinam hic ſit modo *defunctum.* *Adelph.* III. 4. 63. Cupio miſera in hac re iam *defungier.* *Phorm.* V. 9. 39.

DEGO.

Diem perpetuum in laetitia *degere.* *Adelph.* IV. 1. 6. Ut cum uno aetatem *degeret.* *Phorm.* II. 3. 70.

DEHINC.

Dehinc, ut quieſcant porro, moneo. *And.* Prol. 23. Deleo omnes *dehinc* ex animo mulieres. *Eun.* II. 3. 5. At nunc *dehinc* ſpero aeternam inter nos gratiam fore. *Eun.* V. 2. 33.

DEHORTOR.

Hic *dehortatus* eſt me, ne illam tibi darem. *Phorm.* V. 8. 17.

DEIERO.

Liquet mi *deierare.* *Eun.* II. 3. 40. Bacchis deierat perſancte. *Hec.* V. 2. 5.

DEIN.

Accepit conditionem, *dein* quaeſtum occipit. *And.* I. 1. 52. Spero *dein* facile ex illis ſeſe emerſurum malis. *And.* III. 3. 30.

DEINDE.

Poſt *deinde.* *And.* III. 2. 3. Id primum dicam: *deinde* quod veni eloquar. *Heaut.* Prol. 3. Neque ſe pigere, & *deinde* factum iri autumat. *Heaut.* Prol. 19. vide Notas. Quid *deinde* fit? *Hec.* I. 2. 63.

DELECTAMENTUM.

Qui ſibi me pro deridiculo ac *delectamento* putat. *Heaut.* V. 1. 79.

DELECTATIO.

Dum nulla alia *delectatio.* *Heaut.* V. 5. 2. 34.

DELECTO.

Pamphilam adcerſe, ut *delectet* hic nos. *Eun.* IV. 1. 11.

DELEO.

Deleo omnes dehinc ex animo mulieres. *Eun.* II. 3. 5.

DELIBERO.

Delibera hoc. *Adelph.* II. 1. 42. *Deliberet*, renuncietque hodie mihi. *Hec.* IV. 1. 58. Ego amplius *deliberandum* cenſeo. *Phorm.* II. 4. 17.

DELIBUTUS.

Satin eſt, ſi te *delibutum* gaudio reddo? *Phorm.* V. 6. 16.

DELICTUM.

Me hoc *delictum* admiſiſſe in me *Adelph.* IV. 5. 48.

DELINQUO.

An quia non *delinquunt* viri? *Hec.* IV. 4. 41.

DELIRO.

Deliras. *And.* IV. 4. 13. Senex *delirans.* *Adelph.* IV. 7. 43. Quid? *deliras.* *Phorm.* V. 3. 18. *Delirat* miſer timore. *Phorm.* V. 9. 8.

DELUDO.

Ubivis facilius paſſus ſim, quam in hac re me *deludier.* *And.* I. 2. 32. Dolis ut me *deluderes.* *And.* III. 4. 4.

DEMEA.

Adelphorum perſona eſt.

DEMENS.

Adeon eſt *demens*? *And.* III. 1. 11.

DEMENSUM.

De *demenſo* ſuo comperſit. *Phorm.* I. 1. 10.

DEMENTIA.

Credo: ut eſt *dementia.* *Adelph.* III. 3. 36. Hancine vitam? hoſcine mores? hanc *dementiam*? *Adelph.* IV. 7. 40.

DEMIPHO.

Perſona *Phormionis* eſt.

DEMIROR.

Equidem te *demiror.* *Heaut.* III. 2. 7. vide Notas. At hoc *demiror*, qui tam facile potueris perſuadere. *Heaut.* II. 3. 121. *Demiror*, quid ſit. *Hec.* IV. 1. 14. Quam cauſam reperient? *demiror.* *Phorm.* II. 1. 5.

DEMISSUS.

Demiſſis humeris eſſe. Labiis *demiſſis.* *Eun.* II. 3. 22. & 44.

DEMO.

Aurum ſibi clam mulier *demit*. *Eun.* IV. 1. 13. *Dempſi* metum omnem. *Adelph.* IV. 7. 18. Et mi & tibi & illis *dempſeris* moleſtiam. *Adelph.* V. 3. 33.

DEMONSTRO.

Quam villam *demonſtravit* Charini? *Heaut.* IV. 4. 9. Hominem commonſtrarier mi iſtum volo: aut ubi habitet, *demonſtrarier*. *Phorm.* II. 1. 76.

DEMOVEO.

Cave nunc iam oculos a meis oculis quoquam *demoveas* tuos. *Adelph.* II. 1. 16.

DEMULCEO.

Non poſſum pati, quin tibi caput *demulceam*. *Heaut.* IV. 5. 14.

DEMUM.

Nunc ne *demum*? *And.* IV. 1. 60. Modone *demum*? *And.* V. 3. 11. Nunc *demum*. *Heaut.* II. 3. 12. Id *demum* iuvat. *Adelph.* II. 3. 2. Anno *demum* quinto & ſexageſimo. *Adelph.* V. 8. 15. Ibi *demum*. *Hec.* I. 2. 53.

DENARRO.

Haec adeo ego illi iam *denarrabo*. *Phorm.* V. 8. 51.

DENEGO.

Vera obiurgandi cauſa, ſi *deneget*. *And.* I. 1. 131. *Denegarat* ſe commiſſurum mihi gnatam. *And.* I. 5. 6. In *denegando* modo quis pudor paulum adeſt. Et tamen res premit *denegare*. *And.* IV. 1. 6. & 9. vide Notas.

DENIQUE.

Denique ita tum diſcedo ab illo. *And.* I. 1. 120. Incommoditas *denique* huc omnis redit. *And.* III. 2. 35. Omnia haec nunc verba huc redeunt *denique*. *Eun.* I. 2. 78. Fodere aut arare, aut aliquid facere *denique*. *Heaut.* I. 1. 18. vide Notas. Metui, quid futurum *denique* eſſet. *Heaut.* III. 3. 8. *Denique* animam relinquam potius. *Adelph.* III. 4. 51. Tundendo atque odio *denique* effecit ſenex. *Hec.* I. 2. 48. *Denique* hercle aufugerim potius. *Hec.* III. 4. 10. Oremus, accuſemus, gravius *denique* minitemur. *Hec.* IV. 4. 95. Quid ſit *denique*? *Phorm.* I. 2. 71. Haec *denique* eius fuit poſtrema oratio. *Phorm.* IV. 3. 44.

DENS.

Omnes *dentes* labefecit mihi. *Adelph.* II. 2. 36.

DENUO.

Refero *denuo*. *Hec.* Alt. Prol. 30. In eandem vitam te revolutum *denuo* video eſſe. *Hec.* IV. 6. 69.

DEORSUM.

Ne ſurſum *deorſum* curſites. *Eun.* II. 2. 47. Noſtin porticum apud macellum hac *deorſum*? ubi eo veneris, clivos *deorſum* vorſum eſt. *Adelph.* IV. 2. 34. & 36.

DEPECISCOR.

Iam *depeciſci* morte cupio. *Phorm.* I. 3. 14.

DEPEREO.

Clinia hanc *deperit*. *Heaut.* III. 2. 14.

DEPINGO.

Probe horum facta inprudens *depinxit* ſenex. *Phorm.* II. 1. 38.

DEPORTO.

Non hoc publicitus ſcelus hinc *deportarier* in ſolas terras? *Phorm.* V. 8. 85.

DEPRAVO.

Nihil eſt, quin male narrando poſſit *depravarier*. *Phorm.* IV. 4. 16.

DEPUTO.

Summum bonum eſſe erae *deputabam* hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. vide Notas. Malo me quidem dignum quovis *deputem*. *Heaut.* I. 1. 83. Quando eſſe indignam ſeſe *deputat*, matri meae quae concedat. *Hec.* III. 5. 27. vide Notas. Tu virum me, aut hominem *deputas* adeo eſſe? *Hec.* IV. 1. 9. Meam erus eſſe operam *deputat* parvi preti. *Hec.* V. 1. 1. Omne id *deputare* eſſe in lucro. *Phorm.* II. 1. 16.

DEREPENTE.

Corripuit *derepente* tacitus ſeſe ad filiam. Si is poſſet ab ea ſeſe *derepente* avellere. *Hec.* IV. 1. 3. & 39.

DERIDEO.

Etiam ultro *deriſum* advenit. *Eun.* V. 2. 21. *Derides? Heaut.* V. 1. 42.

DERIDICULUM.

Qui ſibi me pro *deridiculo* ac delectamento putat. *Heaut.* V. 1. 79. vide Notas.

DERIVO.

In me omnem iram *derivem* ſenis? *Phorm.* II. 2. 9.

DESERO.

Timet, ne *deſeras* ſe. Ne abs te hanc ſegreges, neu *deſeras. And.* I. 5. 35. & 56. Qui ſe ſciret non *deſertum* iri. *And* II. 3. 28. vide Notas. Numquam me eam *deſerturum. And.* IV. 2. 11. Omnes noti me atque amici *deſerunt. Eun.* II. 2. 7. Me in his *deſeruiſti* malis. *Heaut.* II. 3. 17. Ne quam aliam quaerat copiam, ac te *deſerat. Heaut.* V. 1. 54. Animam relinquam potius quam illas *deſeram. Adelph.* III. 4. 52. Amicas te & cognatas *deſerere*, & feſtos dies. *Hec.* IV. 2. 16.

DESERTUS.

Angiportum quoddam *deſertum. Eun.* V. 2. 6. *Deſertae* vivimus. *Heaut.* II. 4. 6. Ego *deſertus* ſum. *Adelph.* V. 4. 19. Anus *deſerta*, egens, ignota. *Phorm.* V. 2. 24.

DESIDEO.

Fruſtra ubi totum *deſedi* diem. *Hec.* V. 2. 2.

DESIDERIUM.

Scias *deſiderio* id fieri tuo. *Heaut.* II. 3. 66. Ita magno *deſiderio* fuit ei filius. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Te *deſiderium* Athenarum arbitror cepiſſe. *Hec.* I. 2. 14.

DESIDERO.

Me *deſideres*. *Eun.* I. 2. 113. Quanto diutius abeſt, tanto magis *deſidero. Heaut.* III. 1. 16. Noſtin qui ſim? AE. Non *deſidero. Adelph.* II. 1. 23. Vehementer *deſidero. Hec.* III. 5. 38.

DESIGNO.

Modo quid *deſignavit*? *Adelph.* I. 2. 8.

DESINO.

Deſinant maledicere. *And.* Prol. 23. Haec ſollicitudo deinde *deſinat. And.* II. 6. 10. Ah *deſine. And.* V. 6. 8. *Deſinat* laceſſere. *Eun.* Prol. 16. Ilicet: *deſine. Eun.* II. 3. 56. Mulier telam *deſinit. Heaut.* II. 3. 64. vide Notas. Aut *deſine*, aut cedo quemvis arbitrum. *Adelph.* I. 2. 43. Potin ut *deſinas*? *Adelph.* IV. 1. 23. Iam iam *deſino. Adelph.* V. 3. 67. Tua quod nil refert, percontari *deſinas. Hec.* V. 3. 12. *Deſinas. Phorm.* I. 2. 19. Ohe *deſine. Phorm.* II. 3. 30.

DESISTO.

Numquam *deſtitit* inſtare. *And.* IV. 1. 36. Hoc percontarier *deſiſte. Hec.* I. 2. 30. *Deſiſtat* litibus. *Phorm.* IV. 3. 29.

DESPICATUS.

Nos noſtramque adoleſcentiam habent *deſpicatui. Eun.* II. 3. 92. vide Notas.

DESPOLIO.

Ipſam *deſpoliare* non lubet. *And.* IV. 5. 21.

DESPONDEO.

Deſpondi: hic nuptiis dictuſt dies. *And.* I. 1. 75. Intus *deſpondebitur. And.* V. 6. 16. Ego illi neque do neque *deſpondeo.* Cui daturus non ſum, ut ei *deſpondeam*? *Heaut.* IV. 5. 31. & 36. *Deſponſam* eſſe dicito. *Heaut.* IV. 8. 25. Quis *deſpondit*? quis dedit? *Adelph.* IV. 5. 36.

DESUBITO.

Crucior bolum mihi tantum ereptum tam *deſubito* e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6.

DESUM.

Quaſi *deſit* locus. *Heaut.* III. 3. 26. *Deerit*: id mea minime refert. *Adelph.* V. 4. 27. Beatus, ni unum hoc *deſit. Phorm.* I. 3. 18. Non ratio, verum argentum *deerit. Phorm.* II. 1. 69.

DETERIOR.
Ipſum animum aegrotum ad *deteriorem* partem plerumque adplicat. *And.* I. 2. 22. Illum eſſe quam *deterrimum*. *And.* V. 1. 16. *Deteriores* omnes ſumus licentia. *Heaut.* III. 1. 74.

DETERREO.
Te ut *deterream*. *Heaut.* I. 1. 27. Cum placeo, advorſor ſedulo & *deterreo*. *Adelph.* I. 2. 64. Si in *deterrendo* voluiſſem operam ſumere; *deterruiſſem* facile. *Hec.* Alt. Prol. 17. & 19. Maledictis *deterrere*, ne ſcribat, parat. *Phorm.* Prol. 3.

DETINEO.
Detineo te. *Eun.* II. 2. 49. Pol me *detinuit* morbus. *Phorm.* IV. 1. 8.

DETRAHO.
Tuam veſtem *detraxit* tibi? *Eun.* IV. 4. 39. Soccos *detrahunt*. *Heaut.* I. 1. 72. De digito anulum *detraho*. *Heaut.* IV. 1. 37. Neque *detractum* ei tum quicquam eſt. *Hec.* IV. 1. 58.

DETRIMENTUM.
De te quidem peccando *detrimenti* nil fieri poteſt. *Hec.* II. 1. 37.

DEVENIO.
Tantum *deveniſſe* ad eum mali *Heaut.* IV. 5. 2.

DEVERBERO.
Homines *deverberaſſe* uſque ad necem. *Phorm.* II. 2. 13.

DEVERTICULUM.
Ubi ad ipſum venio *deverticulum*. *Eun.* IV. 2. 7.

DEVINCIO.
Coniugio liberali *devinctum*. *And.* III. 3. 29. Animus ubi ſemel ſe cupiditate *devinxit* mala. *Heaut.* I. 2. 34. Hoc beneficio utrique ab utriſque vero *devincimini*. *Heaut.* II. 4. 14. Animus uxoris miſericordia *devinctus*. *Hec.* I. 2. 93.

DEVITO.
Si hoc *devito* malum. *And.* III. 5. 8. Mala neque uti *devitem* ſcio. *Phorm.* I. 4. 3.

DEVORTOR.
Ego deos penatis hinc ſalutatum domum *devortar*. *Phorm.* II. 1. 82.

DEUS.
Pro *deum* fidem. *And.* I. 5. 2. vide Notas. Id ſpero adiuturos *deos*. *And.* III. 2. 42. Per te ego *deos* oro. *And.* III. 3. 6. Quod *di* prohibeant. *And.* III. 3. 36. Niſi quid *di* reſpiciunt. *And.* IV. 1. 18. Mihi *deos* fuiſſe iratos. *And.* IV. 1. 40. *Di* voſtram fidem. *And.* IV. 3. 1. *Dis* pol habeo gratiam. *And.* IV. 4. 31. Solus es, quem diligunt *Di*. *And.* V. 6. 9. vide Notas. Ut illum *Di* Deae omnes ſenium perdant. *Eun.* II. 3. 11. At te *Di* perdant. *Eun.* III. 1. 41. *Deum* ſeſe in pretium convertiſſe. *Eun.* III. 5. 40. vide Notas. Ita me *di* ament. *Eun.* IV. 1. 1. Utinam ita *di* faxint. *Heaut.* I. 1. 119. Sic me *di* amabunt. *Heaut.* III. 1. 54. Quantum tibi opis *di* dant. *Heaut.* III. 3. 31. Ut te quidem omnes *di* deae quantumſt perduint. *Heaut.* IV. 6. 6. *Di* iſtaec prohibeant. *Heaut.* V. 4. 15. Facio te aput illum *deum*. *Adelph.* IV. 1. 19. *Di* bene vortant. *Adelph.* IV. 7. 10. *Di* boni. *Adelph.* III. 3. 86. Pro *di* inmortales. *Adelph.* III. 4. 1. *Deus* ſum, ſi hoc itaſt. *Hec.* V. 9. 3. Id teſtor *deos*. *Hec.* III. 5. 26. Non tu hunc habeas plane praeſentem *Deum*? *Phorm.* II. 2. 31. *Di* tibi malefaciant. *Phorm.* II. 3. 47. Ego *deos* penatis hinc ſalutatum domum *devortar*. *Phorm.* II. 2. 81. Sine controverſia ab *dis* ſolus diligere. *Phorm.* V. 6. 14. *Di* nos reſpiciunt. *Phorm.* V. 3. 34. Malum, quod iſti *Di* deaeque omnes duint. *Phorm.* V. 8. 83.

DEXTER.
Quod te ego per *dextram* hanc oro. *And.* I. 5. 54. Ab *dextera* venire. *And.* IV. 3. 19. Concede ad *dexteram*. *And.* IV. 4. 12. Tu in ſiniſtrum cornu, tu in *dexterum*. *Eun.* IV. 7. 5. Cedo *dextram*. *Adelph.* III. 1. 84. Ito ad *dextram*. *Adelph.* IV. 2. 44.

Diana.

Ubi ad *Dianae* veneris. *Adelph.* IV. 2. 43.

Dica.

Tibi ſcribam *dicam.* *Adelph.* I. 2. 77. Iniuriarum mihi ſcriptam *dicam.* *Phorm.* II. 2. 15 *Dicam* tibi inpingam grandem. *Phorm.* II. 3. 92. Sexcentas proinde ſcribito iam mihi *dicas.* *Phorm.* IV. 3. 63.

Dico. *are.*

Hanc operam tibi *dico.* *Phorm.* I. 2. 12.

Dico.

Dictum puta. *And.* I. 1. 2. Verum illud verbumſt, volgo quod *dici* ſolet. *And.* II. 5 15. Tibi *dico* ego, an non? *And.* IV. 4. 23. Quin *dic* quid eſt. *And.* II. 6. 18. Rem ipſam *dic.* *And.* V. 3. 2. Haut iſtuc *dicas*, ſi cognoris me. *And.* IV. 1. 28. Atque aliquis *dicat.* *And.* IV. 1. 16. Num cogitat quid *dicat?* *And.* V. 3. 6. Quaſi quicquam in hunc iam gravius *dici* poſſiet. *And.* V. 3 3. Incommoda alia ſunt *dicenda.* *Eun.* II. 3. 39. Facete *dictum.* *Eun.* II. 2. 57. Si iſtuc crederem ſincere *dici.* *Eun.* I. 2. 97. Non tu iſtuc mihi *dictura* aperte es? *Eun.* V. 1. 3. Nullum eſt iam *dictum*, quod non *dictum* ſit prius. *Eun* Prol. 41. Cauſam *dicere.* *Eun.* Prol. 10. Utinam iſtuc verbum ex animo ac vere *diceres.* *Eun.* I. 2 95. Neque ſcio quid *dicam*, aut quid coniectem. *Eun.* III. 4 5. *Dicam* huic, an non *dicam?* *dicam* hercle. *Eun.* V. 4. 46. vide Notas. Bene *dixti.* *Eun.* III. 1. 61. Heus heus, tibi *dico.* *Eun.* II. 3. 46. Verum *dico.* *Heaut.* IV. 5. 18. Recte *dicit.* *Heaut.* III. 3. 27. Vere illud *dicunt.* *Heaut.* IV. 5. 48. Ah, quid *dixi?* *Heaut.* I. 1. 42. Mutum dices. *Heaut.* IV. 4. 26. Videre verum, atque ita uti res eſt, *dicere.* *Heaut.* III. 1. 81. Pudet *dicere* verbum turpe. *Heaut.* V. 4. 19. Quid dotis *dicam* te *dixiſſe* filiae? *Heaut.* V. 1. 65. Ita *dictu* eſt opus. *Heaut.* V. 1. 68. Pro certon tu iſtaec *dicis?* *Adelph.* III. 4. 32. Et recte & verum *dicis.* *Adelph.* IV. 3. 18. Non aequom *dicis.* *Adelph.* V. 3. 17. vide Notas. Profecto hoc vere *dicunt.* *Adelph.* I. 1. 3. Omnes bene *dicunt.* *Adelph.* V. 4. 11. Bene & ſapienter *dixti* dudum. *Adelph.* V. 8. 30. Numquam ita magnifice quicquam *dicam.* *Adelph.* II. 3. 4. Cauſae quid *dicam?* *Adelph.* IV. 1. 15. *Dic* ſodes. *Adelph.* IV. 5. 9. Ne *dicam* dolo. *Adelph.* III. 3. 21. Cave *dixeris.* *Adelph.* III. 4. 12. Blande *dicere.* *Adelph.* V. 4. 24. Turpe *dictu.* *Adelph.* II. 4. 11. Non *dici* poteſt, quam cupida eram. *Hec.* I. 2. 15. Non hercle verbis *dici* poteſt tantum. *Hec.* III. 4. 2. Non opus eſt *dicto.* *Phorm.* V. 9. 14. Cuius de ſtultitia *dici*, ut dignumſt, non poteſt. *Phorm.* II. 3. 55. Quod *dictum*, indictumſt. *Phorm.* V. 8. 58. De illo iam finem faciam *dicundi* mihi. *Phorm.* Prol. 22. Non cauſam *dico*, quin quod meritus ſit, ferat. *Phorm.* II. 1. 42. Mi vir, non mihi *dicis?* *Phorm.* V. 9. 13. vide Notas.

Dictio.

Teſtimonii *dictio.* *Phorm.* II. 1. 63.

Dictito.

Malevolus vetus poeta *dictitat.* *Heaut.* Prol. 22. Non obſecro es, quem ſemper te eſſe *dictitaſti?* *Phorm.* V. 1. 16.

Dictum.

Mihi ſcripta illa ſunt in animo *dicta.* *And.* I. 5. 48. *Dictum* ac factum invenerit aliquam cauſam. *And.* II. 3. 7. Me *dictis* ducere iſtis poſtulas? *And.* IV. 1. 20. Nullum eſt iam *dictum*, quod non *dictum* ſit prius. *Eun.* Prol. 41. Tuum obſecro ne hoc *dictum* erat? vetus credidi. *Eun.* III. 1. 39. Magis nunc me amicae *dicta* ſtimulant. *Heaut.* II. 1. 11. Non ſunt haec parentis *dicta.* *Heaut.* V. 4. 12. *Dictis* confutabitur. *Heaut.* V. 1. 76. Meis *dictis* parere. *Hec.* IV. 1. 49. Ne te iratus ſuis ſaevidicis *dictis* prote-

let. *Phorm.* I. 4. 35. Ut phaleratis *dictis* ducas me. *Phorm.* III. 2. 15. *Dictum* ſapienti ſat eſt. *Phorm.* III. 3. 8.

Diecula.

Non ſatis habes, quod tibi *dieculam* addo? *And.* IV. 2. 27.

Dies.

Hic nuptiis dictuſt *dies.* Fere in *diebus* paucis. *And.* I. 1. 75. & 77. Hic *dies* aliam vitam defert. *And.* I. 2. 18. vide Notas. Ut aliquot ſaltem nuptiis prodat *dies.* Saltem aliquot *dies* profer. *And.* II. 1. 13. & 28. Conari manibus, pedibus, noctesque & *dies.* *And.* IV. 1. 52. O feſtus *dies*! *Eun.* III. 5. 12. In hunc *diem* ut de ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 2. In *diem* iſtuc eſt fortaſſe, quod minare. *Eun.* V. 6. 19. Tot res in unum concluſit *diem.* *Eun.* V. 8. 17. Stertit noctes & *dies.* *Eun.* V. 8. 49. Ut tempus eſt *diei.* *Heaut.* I. 2. 38. Hilare hunc ſumamus *diem.* *Adelph.* II. 4. 23. vide Notas. Numquam unum intermittit *diem.* *Adelph.* III. 1. 6. Unum numquam victurum *diem.* *Adelph.* III. 2. 34. Videor videre iam *diem* illum. *Adelph.* III. 3. 30. Hunc *diem* perpetuum in laetitia degere. *Adelph.* IV. 1. 5. Paulatim hunc producam *diem.* *Adelph.* IV. 2. 52. Cui rei eſt, ei rei hunc ſumamus *diem.* *Adelph.* V. 3. 68. In apparando conſumunt *diem.* *And.* V. 7. 2. Apparare de *die* convivium. *Adelph.* V. 9. 8. *Dies* compluſculos. *Hec.* I. 2. 102. Deferere feſtus *dies.* *Hec.* IV. 2. 16. Hunc videre ſaepe optabamus *diem.* *Hec.* IV. 4. 29. Totum deſedi *diem.* *Hec.* V. 3. 2. Totum hunc contrivi *diem.* *Hec.* V. 3. 17. Numquam ante hunc *diem.* *Hec.* V. 4. 23. Ubi erit puero natalis *dies.* *Phorm.* I. 1. 14. *Dies* praeſtituta. *Phorm.* III. 2. 39. Praeſens quod fuerat, in *diem* malum abiit. *Phorm.* V. 2. 16. Quantis commoditatibus Antiphoni hunc oneraſtis *diem*? *Phorm.* V. 6. 2.

Differo.

Orationem ſperat inveniſſe ſe, qui *differat* te. *And.* II. 4. 5. Rumores *diſtulerunt* malevoli. *Heaut.* Prol. 16. *Differor* doloribus. *Adelph.* III. 4. 40.

Difficile.

Adoleſcens quam in minuma ſpe ſitus erit, tam *difficillume* patris pacem in leges conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. vide Notas.

Difficilis.

Cui verba dare *difficileſt.* *And.* I. 3. 6. Quaſi *difficile* ſit. *Eun.* II. 1. 3. Amorem *difficillimum* confeci. *Eun.* V. 4. 4. *Difficilem* ſervaret ſenem. *Heaut.* III. 2. 24. Nil tam *difficileſt*, quin quaerendo inveſtigari poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. *Difficilem* oſtendes te eſſe. *Heaut.* V. 1. 60.

Difficultas.

Neutra in re vobis *difficultas* à me erit. *Hec.* IV. 4. 45.

Diffluo.

Luxuria & laſcivia *diffluit.* *Heaut.* V. 1. 73.

Digitulus.

Qui mihi hunc uno *digitulo* forem aperis. *Eun.* II. 2. 53.

Digitus.

Si illam *digito* attigerit. *Eun.* IV. 6. 2. De *digito* anulum detraho. *Heaut.* IV. 1. 37. Eripuit ei, in *digito* quem habuit, virgini abiens anulum. *Hec.* IV. 1. 59.

Dignitas.

Aput alium prohibet *dignitas.* *Heaut.* III. 3. 15.

Dignus.

Nec ſatis *digna*, cui committas primo partu mulierem. *And.* I. 4. 3. *Dignus* es cum tua religione, odium. *And.* V. 4. 37. vide Notas. At tibi Di *dignum* factis exitium duint. *And.* IV. 1. 42. Sive adeo *digna* res eſt, ubi tu nervos intendas tuos. *Eun.* II. 3. 21. Educta ita uti teque illaque *dignumſt.* *Eun.* IV. 6. 10. In' hinc quo *dignu's.* *Eun.* IV. 3. 9. Non te *dignum* feciſti. *Eun.* V. 2. 25. Nihil eſt *dignius* quod ametur. *Eun.* V. 8. 28. Ego

DEREPENTE.

Corripuit *derepente* tacitus ſeſe ad filiam. Si is poſſet ab ea ſeſe *derepente* avellere. *Hec.* IV. 1. 3. & 39.

DERIDEO.

Etiam ultro *deriſum* advenit. *Eun.* V. 2. 21. *Derides?* *Heaut.* V. 1. 42.

DERIDICULUM.

Qui ſibi me pro *deridiculo* ac delectamento putat. *Heaut.* V. 1. 79. vide Notas.

DERIVO.

In me omnem iram *derivem* ſenis? *Phorm.* II. 2. 9.

DESERO.

Timet, ne *deſeras* ſe. Ne abs te hanc ſegreges, neu *deſeras*. *And.* I. 5. 35. & 56. Qui ſe ſciret non *deſertum* iri. *And.* II. 3. 28. vide Notas. Numquam me eam *deſerturum*. *And.* IV. 2. 11. Omnes noti me atque amici *deſerunt*. *Eun.* II. 2. 7. Me in his *deſeruiſti* malis. *Heaut.* II. 3. 17. Ne quam aliam quaerat copiam, ac te *deſerat*. *Heaut.* V. 1 54. Animam relinquam potius quam illas *deſeram*. *Adelph.* III. 4. 52. Amicas te & cognatas *deſerere*, & feſtos dies. *Hec.* IV. 2. 16.

DESERTUS.

Angiportum quoddam *deſertum*. *Eun.* V. 2. 6. *Deſertae* vivimus. *Heaut.* II. 4. 6. Ego *deſertus* ſum. *Adelph.* V. 4. 19 Anus *deſerta*, egens, ignota. *Phorm.* V. 2. 24.

DESIDEO.

Fruſtra ubi totum *deſedi* diem. *Hec.* V. 2. 2.

DESIDERIUM.

Scias *deſiderio* id fieri tuo. *Heaut.* II. 3. 66. Ita magno *deſiderio* fuit ei filius. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Te *deſiderium* Athenarum arbitror cepiſſe. *Hec.* I. 2. 14.

DESIDERO.

Me *deſideres*. *Eun.* I. 2. 113. Quanto diutius abeſt, tanto magis *deſidero*. *Heaut.* III. 1. 16. Noſtin qui ſim? AE. Non *deſidero*. *Adelph.* II. 1. 23. Vehementer *deſidero*. *Hec.* III. 5. 38.

DESIGNO.

Modo quid *deſignavit*? *Adelph.* I. 2. 8.

DESINO.

Deſinant maledicere. *And.* Prol. 23. Haec ſollicitudo deinde *deſinet*. *And.* II. 6. 10. Ah *deſine*. *And.* V. 6. 8. *Deſinat* laceſſere. *Eun.* Prol. 16. Ilicet: *deſine*. *Eun.* II. 3. 56. Mulier telam *deſinit*. *Heaut.* II. 3. 64. vide Notas. Aut *deſine*, aut cede quemvis arbitrum. *Adelph.* I. 2. 43. Potin ut *deſinas*? *Adelph.* IV. 1. 23. Iam iam *deſine*. *Adelph.* V. 3. 67. Tua quod nil refert, percontari *deſinas*. *Hec.* V. 3. 12. *Deſinas*. *Phorm.* I. 2. 19. Ohe *deſine*. *Phorm.* II. 3. 30.

DESISTO.

Numquam *deſtitit* inſtare. *And.* IV. 1. 36. Hoc percontarier *deſiſte*. *Hec.* I. 2. 30. *Deſiſtat* litibus. *Phorm.* IV. 3. 29.

DESPICATUS.

Nos noſtramque adoleſcentiam habent *deſpicatu*. *Eun.* II. 3. 92. vide Notas.

DESPOLIO.

Ipſam *deſpoliare* non lubet. *And.* IV. 5. 21.

DESPONDEO.

Deſpondi: hic nuptiis dictuſt dies. *And.* I. 1. 75. Intus *deſpondebitur*. *And.* V. 6. 16. Ego illi neque do neque *deſpondeo*. Cui daturus non ſum, ut ei *deſpondeam*? *Heaut.* IV. 5. 31. & 36. *Deſponſam* eſſe dicito. *Heaut.* IV. 8. 25. Quis *deſpondit*? quis dedit? *Adelph.* IV. 5. 36.

DESUBITO.

Crucior bolum mihi tantum ereptum tam *deſubito* e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6.

DESUM.

Quaſi *deſit* locus. *Heaut.* III. 3. 26. *Deerit*: id mea minime refert. *Adelph.* V. 4. 27. Beatus, ni unum hoc *deſit*. *Phorm.* I. 3. 18. Non ratio, verum argentum *deerat*. *Phorm.* II. 1. 69.

ſium eveniſſe. *Hec.* III. 5. 26. In hac re nil mali eſt, quod ſit *diſcidio* dignum. *Hec.* V. 3. 16.

DISCINDO.

Veſtem omnem miſerae *diſcidit.* *Eun.* IV. 3. 4. *Diſcidit* veſtem, reſarcietur. *Adelph.* I. 2. 40 Vide, ut *diſcidit* labrum. *Adelph.* IV. 2. 20.

DISCIPLINA.

Diſciplina eſt iisdem. *Heaut.* II. 3. 59. Exemplum *diſciplinae.* *Adelph.* V. 1. 5.

DISCIPULUS.

Num immemores *diſcipuli?* *And.* III. 1. 19. Philoſophorum habent *diſcipuli* ex ipſis vocabula. *Eun.* II. 2. 32. vide Notas.

DISCO.

Coepit me obſecrare, uti ſibi liceret *diſcere* id de me. *Eun.* II. 2. 31. Quamobrem has partis *didicerim.* *Heaut.* Prol. 10. Prius *diſce,* quid ſit vivere. *Heaut.* V. 2. 18. Pater eſſe *diſce* ab illis, qui veri ſient. *Adelph.* I. 2. 45. vide Notas. In quo haec *diſcebat* ludo. *Phorm.* I. 2. 38.

DISCORDIA.

Confingis falſas cauſas ad *diſcordiam.* *Hec.* IV. 4. 71.

DISCORDO.

Qui ſcis eos nunc *diſcordare* inter ſe? *And.* III. 3. 43.

DISCRIBO.

Quodne ego *diſcripſi* porro illis, quibus debui? *Phorm.* V. 8. 30. vide Notas.

DISCRUCIO.

Diſcrucior animi. *Adelph.* IV. 4. 1.

DISCUS.

Aput libertum *Diſcum.* *Eun.* III. 5. 60.

DISERTUM.

Callidum ac *diſertum* credidi hominem. *Eun.* V. 6. 10.

DISIUNGO.

Ea res multo maxume *diſiunxit* illum ab illa. *Hec.* I. 2. 86.

DISPENDIUM.

Sine ſumptu, ſine *diſpendio.* *Eun.* V. 4. 7. Ut gratiam ineam ſine meo *diſpendio.* *Hec.* V. 2. 29. vide Notas.

DISPEREO.

Diſperii, perii miſera. *Heaut.* IV. 2. 24. *Diſperii.* *Heaut.* V. 2. 17. *Adelph.* III. 3. 1.

DISPERGO.

Ut cerebro *diſpergat* viam. *Adelph.* III. 2. 19. An tibi iam mavis cerebrum *diſpergam* hic? *Adelph.* V. 2. 7.

DISPICIO.

Iam aliquid *diſpiciam.* *And.* III. 5. 16.

DISPLICEO.

Si *diſplicebit* vita. *Heaut.* V. 2. 19. Quam ego nunc totus *diſpliceo* mihi. *Heaut.* V. 4. 20.

DISPUDET.

Diſpudet, ſic mihi data eſſe verba. *Eun.* V. 1. 16.

DISPUTO.

In eo *diſputant.* *And.* Prol. 15.

DISRUMPOR.

Diſrumpor. *Adelph.* III. 3. 15.

DISSIMILIS.

Non ita *diſſimili* ſunt argumento, & tamen *diſſimili* oratione ſunt factae ac ſtilo. *And.* Prol. 11. & 12. vide Notas. Is adeo *diſſimilis* ſtudio eſt. *Adelph.* I. 1. 16. vide Notas. Non quo *diſſimilis* res ſit. *Adelph.* V. 3. 39.

DISSIMULO.

Bene *diſſimulatum* amorem ac celatum indicat. *And.* I. 1. 105. Nonne *diſſimulare* nos magis humanum eſt? *Hec.* IV. 1. 37. vide Notas. Etſi ea *diſſimulas* ſerio. *Hec.* IV. 2. 8. Metuit hic nos, tametſi ſedulo *diſſimulat.* *Phorm.* II. 3. 82.

DISSOLVO.

Diſſolvi me, otioſus operam ut tibi darem. *Heaut.* III. 1. 99. vide Notas. Qui *diſſolverem,* quae debeo. *Phorm.* IV. 3. 50.

DISTAEDET.

Me cum iſto *diſtaedet* loqui. *Phorm.* V. 9. 22.

DIANA.

Ubi ad *Dianae* veneris. *Adelph.* IV. 2. 43.

DICA.

Tibi ſcribam *dicam.* *Adelph.* I. 2. 77. Iniuriarum mihi ſcriptam *dicam.* *Phorm.* II. 2. 15. *Dicam* tibi impingam grandem. *Phorm.* II. 3. 92. Sexcentas proinde ſcribito iam mihi *dicas.* *Phorm.* IV. 3. 63.

DICO. are.

Hanc operam tibi *dico.* *Phorm.* I. 2. 12.

DICO.

Dictum puta. *And.* I. 1. 2. Verum illud verbumſt, volgo quod *dici* ſolet. *And.* II. 5. 15. Tibi *dico* ego, an non? *And.* IV. 4. 23. Quin *dic* quid eſt. *And.* II. 6. 18. Rem ipſam *dic.* *And.* V. 3. 2. Haut iſtuc *dicas*, ſi cognoris me. *And.* IV. 1. 28. Atque aliquis *dicat.* *And.* IV. 1. 16. Num cogitat quid *dicat?* *And.* V. 3. 6. Quaſi quicquam in hunc iam gravius *dici* poſſiet. *And.* V. 3. 3. Incommoda alia ſunt *dicenda.* *Eun.* II. 3. 39. Facete *dictum.* *Eun.* II. 2. 57. Si iſtuc crederem ſincere *dici.* *Eun.* I. 2. 97. Non tu iſtuc mihi *dictura* aperte es? *Eun.* V. 1. 3. Nullum eſt iam *dictum*, quod non *dictum* ſit prius. *Eun* Prol. 41. Cauſam *dicere.* *Eun.* Prol. 10. Utinam iſtuc verbum ex animo ac vere *diceres.* *Eun.* I. 2. 95. Neque ſcio quid *dicam*, aut quid coniectem. *Eun.* III. 4. 5. *Dicam* huic, an non *dicam?* *dicam* hercle. *Eun.* V. 4. 46. vide Notas. Bene *dixti.* *Eun.* III. 1. 61. Heus heus, tibi *dico.* *Eun.* II. 3. 46. Verum *dico.* *Heaut.* IV. 5. 18. Recte *dicit.* *Heaut.* III. 3. 27. Vere illud *dicunt.* *Heaut.* IV. 5. 48. Ah, quid *dixi?* *Heaut.* I. 1. 42. Mutum dices. *Heaut.* IV. 4. 26. Videre verum, atque ita uti res eſt, *dicere.* *Heaut.* III. 1. 81. Pudet *dicere* verbum turpe. *Heaut.* V. 4. 19. Quid dotis *dicam* te *dixiſſe* filiae? *Heaut.* V. 1. 65. Ita *dictu* eſt opus. *Heaut.* V. 1. 68. Pro certon tu iſtaec *dicis?* *Adelph.* III. 4. 32. Et recte & verum *dicis.* *Adelph.* IV. 3. 18. Non aequom *dicis.* *Adelph.* V. 3. 17. vide Notas. Profecto hoc vere *dicunt.* *Adelph.* I. 1. 3. Omnes bene *dicunt.* *Adelph.* V. 4. 11. Bene & ſapienter *dixti* dudum. *Adelph.* V. 8. 30. Numquam ita magnifice quicquam *dicam.* *Adelph.* II. 3. 4. Cauſae quid *dicam?* *Adelph.* IV. 1. 15. *Dic* ſodes. *Adelph.* IV. 5. 9. Ne *dicam* dolo. *Adelph.* III. 3. 21. Cave *dixeris.* *Adelph.* III. 4. 12. Blande *dicere.* *Adelph.* V. 4. 24. Turpe *dictu.* *Adelph.* II. 4. 11. Non *dici* poteſt, quam cupida eram. *Hec.* I. 2. 15. Non hercle verbis *dici* poteſt tantum. *Hec.* III. 4. 2. Non opus eſt *dicto.* *Phorm.* V. 9. 14. Cuius de ſtultitia *dici*, ut dignumſt, non poteſt. *Phorm.* II. 3. 55. Quod *dictum*, indictumſt. *Phorm.* V. 8. 58. De illo iam finem faciam *dicundi* mihi. *Phorm.* Prol. 22. Non cauſam *dico*, quin quod meritus ſit, ferat. *Phorm.* II. 1. 42. Mi vir, non mihi *dicis?* *Phorm.* V. 9. 13. vide Notas.

DICTIO.

Teſtimonii *dictio.* *Phorm.* II. 1. 63.

DICTITO.

Malevolus vetus poeta *dictitat.* *Heaut.* Prol. 22. Non obſecro es, quem ſemper te eſſe *dictitaſti?* *Phorm.* V. 1. 16.

DICTUM.

Mihi ſcripta illa ſunt in animo *dicta.* *And.* I. 5. 48. *Dictum* ac factum invenerit aliquam cauſam. *And.* II. 3. 7. Me *dictis* ducere iſtis poſtulas? *And.* IV. 1. 20. Nullum eſt iam *dictum*, quod non *dictum* ſit prius. *Eun.* Prol. 41. Tuum obſecro ne hoc *dictum* erat? vetus credidi. *Eun.* III. 1. 39. Magis nunc me amicae *dicta* ſtimulant. *Heaut.* II. 1. 11. Non ſunt haec parentis *dicta.* *Heaut.* V. 4. 12. *Dictis* confutabitur. *Heaut.* V. 1. 76. Meis *dictis* parere. *Hec.* IV. 1. 49. Ne te iratus ſuis ſaevidicis *dictis* prote-

poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Mentem vobis meliorem *dari.* *Adelph.* III. 3. 78. Iusiurandum *dabitur.* *Adelph.* II. 1. 11. Hoc vitio *datur.* *Adelph.* III. 3. 64. Praecipitem *darem.* *Adelph.* III. 2. 20. *Da* te mihi hodie. *Adelph.* V. 3. 50. *Da* veniam filio. *Adelph.* V. 8. 14. Ut res ſeſe *dent.* *Hec.* III. 3. 20. *Da* mi hanc veniam. *Hec.* IV. 2. 29. Hanc gratiam ut ſibi *des.* *Hec.* III. 3. 30. *Datum* iri gladiatores. *Hec.* Alt. Prol. 32. O fortuna, ut nunquam perpetua es *data.* *Hec.* III. 5. 46. vide Notas. Cui *data* eſt nuptum. *Hec.* IV. 1. 13. Ipſum geſtio *dari* mi in conſpectum. *Phorm.* II. 1. 31. Quid vis *dari* tibi in manum? *Phorm.* IV. 3. 28. Gaudeo tantam fortunam de improviſo eſſe his *datam.* *Phorm.* V. 7. 1. Prior ad *dandum* qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48. *Da* locum melioribus. *Phorm.* III. 2. 37. Nos otioſi operam *dabamus* Phaedriae. *Phorm.* I. 2. 37. Nos ambo opere maxumo *dabamus* operam. *Phorm.* V. 1. 33.

DOCEO.

Coepit ſtudioſe omnia *docere.* *Eun.* I. 2. 7. Male *docet* te mea facilitas multa. *Heaut.* IV. 1. 35. *Docui,* monui, bene praecepi ſemper, quae potui omnia. *Adelph.* V. 9. 6.

DOCTUS.

Bene & pudice *doctum* atque eductum ingenium. *And.* I. 5. 39. Numquam accedo, quin abs te abeam *doctior.* *Eun.* IV. 7. 21. In eodem omnes mihi videntur ludo *doctae* ad malitiam. *Hec.* II. 1. 6.

DOLEO.

Utinam hoc tibi *doleret* itidem, ut mihi *dolet.* *Eun.* I. 2. 13. Illi facile fit, quod *doleat.* *Eun.* III. 1. 59. Ah neſcis, quam *doleam.* *Heaut.* V. 1. 61. Id mihi vehementer *dolet.* *Adelph.* IV. 5. 48. Vin facere, quod tuo viro oculi *doleant?* *Phorm.* V. 9. 64.

DOLIUM.

Relevi *dolia* omnia. *Heaut.* III. 1. 51.

DOLOR.

Laborat e *dolore.* *And.* I. 5. 33. Eius labore atque eius *dolore* gnato ut medicarer tuo. *And.* V. 1. 12. Differor *doloribus.* *Adelph.* III. 4. 40. Modo *dolores* occipiunt primulum. *Adelph.* III. 1. 12 Illi animum relevaris, quae *dolore* ac miſeria tabeſcit. *Adelph.* IV. 3. 11. Si remittent quippiam Philumenae *dolores.* *Hec.* III. 1. 14. An *dolor* repente invaſit? *Hec.* III. 2. 21.

DOLUS.

Cum nihil obſint *doli* *And.* I. 1. 133. Quem tam aperte fallere incipias *dolis.* Davi factum conſilio aut *dolis.* *And.* III. 2. 13. & 29. Lacrumae confictae *dolis.* *And.* III. 3. 26. *Dolis* ut me deluderes. *And.* III. 4. 4. Ut a me ludatur *dolis.* *Eun.* II. 3. 95. *Dolo* malo haec fieri omnia. *And.* III. 3. 9. Ne dicam *dolo.* *Adelph.* III. 3. 21.

DOMINA.

Dominam eſſe extra noxiam. Ad *dominas* qui adfectant viam. *Heaut.* II. 3. 57. & 60.

DOMINUS.

Apparet, ſervum hunc eſſe *domini* pauperis miſerique. *Domini* ſimia es. *Eun.* III. 2. 33. & 43. ubi vide Notas. Ita ut fit, *domini* ubi abſunt. *Eun.* III. 5. 52. Hoc pater ac *dominus* intereſt. *Adelph.* I. 1. 51. *Dominum* atque omnem familiam mulcavit usque ad mortem. *Adelph.* I. 2. 9. & 10. Scire equidem volo, quot mihi ſint *domini.* *Adelph.* IV. 2. 16. Servos ſpectatus ſatis, cui *dominus* curae eſt *Adelph.* V. 6. 6. Harum qui eſt *dominus* aedium. *Phorm.* V. 1. 26.

DOMUS.

Abi *domum.* *And.* I. 5. 20. *Domi* ero. *And.* IV. 2. 31. *Domus,* uxor, liberi inventi. *And.* V. 3. 20. Is ſe hodie venturum ad me conſtituit *domum.* *Eun.* I. 2. 125. *Domi* ut ſitis, facite. *Eun.* III. 2. 53. vide Notas. Solus Sannio ſervat *domi.* *Eun.* IV. 7. 10. *Domi* focique fac viciſſim ut memineris. *Eun.* IV.

Distorqueo.

Illuc vide, os ut ſibi *diſtorſit* carnufex. *Eun.* IV. 4. 3.

Distraho.

Quandoquidem illam à me *diſtrahit* neceſſitas. *Hec.* III. 5. 42. Quod ſi eo meae fortunae redeunt, abs te ut *diſtrahar*. *Phorm.* I. 4. 23. Horunc amorem *diſtrahi* poterin pati? *Phorm.* III. 2. 33.

Distribuo.

Id *diſtributum* ſane eſt ex ſententia. *Adelph.* III. 3. 17.

Disturbo.

Spatium cogitandi ad *diſturbandas* nuptias. *And.* I. 2. 11.

Diu.

Satis *diu* hoc iam ſaxum volvo. *Eun.* V. 8. 55. Ubi te oblectaſti tam *diu?* *Hec.* I. 2. 9. Non poteſt celari noſtra *diutius* iam audacia. *Phorm.* I. 4. 4.

Dives.

Qui minus habent, ut ſemper aliquid addant *divitioribus*. *Phorm.* I. 1. 18. Propter invidiam adimunt *diviti*. *Phorm.* II. 1. 46.

Divido.

Non ſat commode *diviſa* ſunt temporibus tibi haec. *And.* III. 1. 18.

Dividuus.

Dividuum face. *Adelph.* II. 2. 33.

Divino.

Plane hic *divinat*. *Hec.* IV. 4. 74.

Divinus.

Ait rem *divinam* feciſſe. *Eun.* III. 3. 7. Accerſi ad rem *divinam*. *Hec.* I. 2. 109.

Divitiae.

Inhoneſte parare *divitias*. *And.* IV. 5. 2. Amicos, genus, cognatos, *divitias*. *Heaut.* I. 2. 20. Quaſi is non *divitiis* abundet. *Heaut.* III. 2. 16.

Divorsus.

Tot me impediunt curae, quae meum animum *divorſae* trahunt. *And.* I. 5. 25.

Divos.

Pro *divom* fidem. *Adelph.* IV. 7. 28.

Diutinus.

Manſiones *diutinae* Lemni. *Phorm.* V. 9. 24.

Do.

Symbolam *dedit*. *And.* I. 1. 62. *Dederit* qui damnum aut malum. Nunc id operam *do*. *And.* I. 1. 116. & 130. Te iſti virum *do*. *And.* I. 5. 60. Ita obſtinate *dat* operam? *And.* I. 5. 8. Tibi uxorem non *dat* iam Chremes. *And.* II. 2. 15. Iam hoc tibi inventum *dabo*. *And.* IV. 1. 59. Me aut erum peſſum *dabunt*. *And.* I. 3. 3. Hanc fidem ſibi me obſecravit ut *darem*. *And.* II. 3. 28. Quo me nunc praecipitem *darem*. *And.* III. 4. 27. Cui verba *dare* difficile eſt. *And.* I. 3. 6. Num filio videtur uxorem *dare?* *And.* II. 6. 21. Numquam vidi melius conſilium *dari*. *Eun.* II. 3. 85. Fortunatum eunuchum, qui quidem in hanc *detur* domum! *Eun.* II. 3. 74. *Data* hercle verba mihi ſunt. *Eun.* IV. 5. 1. Eſt iſtac *datum* profecto, ut grata mihi ſint, quae facio omnia. *Eun.* III. 1. 5. Accumbere mecum, mihi ſeſe *dare*. *Eun.* III. 3. 10. Et habet quod *det*, & *dat* nemo largius. *Eun.* V. 8. 48. Tum tu igitur paululum *da* mi operae. *Eun.* II. 2. 50. *Dabis* ei ultro ſupplicium. *Eun.* I. 2. 24. Inde omnibus ſignum *dabo*. *Eun.* IV. 7. 11. Quas turbas *dedit?* *Eun.* IV. 5. 11. Hanc tibi dono *do*. *Eun.* IV. 6. 11. Huic equidem conſilio palmam *do*. *Heaut.* IV. 3. 31. Non amori operam *dabam*. *Heaut.* I. 1. 58. Unam eii cenam atque eius comitibus *dedi*. *Heaut.* III. 1. 46. Ea res *dedit* exiſtumandi copiam. *Heaut.* II. 3. 41. Me haec deambulatio ad languorem *dedit*. *Heaut.* IV. 6. 7. Quot res *dedere*, ubi poſſem perſentiſcere? *Heaut.* V. 1. 43. Operam *dabo*. *Heaut.* III. 1. 88. Partes diu etiam duras *dabit*. *Heaut.* II. 4. 22. Sine me, vacivom tempus, ne quod *dem* mihi. *Heaut.* I. 1. 38. vide Notas. Aliis conſilium *dare*. *Heaut.* V. 1. 49. Pro virgine *dari* nuptum non

Dromo.

In Andria lorarius, in Heaut. ſervus eſt.

Dubito.

Numquid tu *dubitas*, quin ego nunc perpetuo perierim? *Eun.* V. 8. 13. Haec dum *dubitas*, menſes abierunt decem. *Adelph.* IV. 5. 57. Cena dubia apponitur. ubi tu *dubites*, quid ſumas potiſſimum. *Phorm.* II. 2. 29.

Dubius.

Non *dubium*'ſt, quin uxorem nolit filius. *And.* I. 2. 1. Dum in *dubio* eſt animus. *And.* I. 5. 31. Mea quidem hercle certe in *dubio* vitaſt. *And.* II. 2. 10 Haut *dubium* id quidemſt. *And.* II. 3. 25. Haut *dubium*ſt mihi. *And.* III. 2. 50. Oh, *dubiumne* id eſt? *Eun.* I. 2. 49. Sine *dubio* opinor. *Eun.* V. 8. 14. Hui, *dubium* id eſt? *Heaut.* III. 3. 46. An *dubium* id tibi eſt? *Heaut.* V. 1. 38. Etiam de ſorte nunc venio in *dubium* miſer? *Adelph.* II. 2. 35. Tua fama & gnatae vita in *dubium* veniet. *Adelph.* III. 2. 42. Scibam *dubiam* fortunam eſſe ſcaenicam. *Hec.* Alt. Prol. 8. Cena *dubia* apponitur. *Phorm.* II. 2. 28.

Duco. *exiſtimo. iudico.*

Laudin an vitio *duci* id factum oporteat. Eam laudem hic *ducit* maxumam. *Adelph.* Prol. 5. & 18. Tu nunc tibi id laudi *duces*? *Adelph.* I. 2. 25. vide Notas. Non eum hominem *ducerem*. *Hec.* IV. 1. 40.

Duco.

Nec opinantis *duci* falſo gaudio. *And.* I. 2. 9. Hodie uxorem *ducis*? *And.* II. 1. 21. *Ducit* ſecum una virginem. *Eun.* II. 1. 23. Quandoquidem *ducenda* eſt, egomet habeo propemodum, quam volo. *Heaut.* V. 5. 20. Iurans ſe illum *ducturam* domum. *Adelph.* III. 4. 27. Sectari, in ludum *ducere* & redducere. *Phorm.* I 2. 36. Uxor *ducenda* eſt domum. *Phorm.* IV. 4. 12.

Ducto.

Tu inter eas reſtim *ductans* ſaltabis. *Adelph.* IV. 7. 34. Meam *ductes* gratiis? *Phorm.* III. 2. 15.

Dudum.

Audio iam *dudum*. *And.* I. 4. 1. vide Notas. Quam *dudum*? D. Modo. *Eun.* IV. 4. 30. Usque id egi *dudum*. *Heaut.* V. 2. 30. Incertior ſum multo quam *dudum*. *Phorm.* II. 4. 19.

Dulcis.

Cui nil iam praeter pretium *dulce*ſt. *Heaut.* II. 2. 5.

Dum.

Dum tempus ad eam rem tulit. *And.* I. 2. 17. Profer, *dum* proficiſcor aliquo. *And.* II. 1. 29. *Dum* licitum eſt eii, *dumque* aetas tulit. *And.* III. 6. 12. Capitis periclum adire, *dum* proſim. *And.* IV. 1. 53. Quidvis cupio, *dum* ne ab hoc me falli comperiar. *And.* V. 3. 31. *Dum* eſt tempus. *Eun.* I. 1. 11. Exſpectabo, *dum* venit. *Eun.* I. 2. 126. Tantiſper, *dum* quod te dignumſt, facies. *Heaut.* I. 1. 55. Neque etiam *dum* ſcit pater. *Heaut.* II. 1. 17. *Dum* moliuntur, *dum* conantur, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 11. vide Notas. Haec *dum* incipias, gravia ſunt, *dum*que ignores. *Heaut.* V. 5. 14. Qui *dum*? *Hec.* III. 1. 39. Sine *dum*. *Hec.* V. 1. 18. vide Notas. Dic *dum* quaeſo. *Hec.* V. 3. 5. Mane *dum* ſodes. *Hec.* V. 4. 4. Vix *dum* dimidium dixeram. *Phorm.* IV. 2. 4.

Duo

Duo cum idem faciunt. *Adelph.* V. 3. 37. *Duasne* is uxores? *Phorm.* V. 1. 27. vide Notas. Tamen *duo* talenta. *Phorm.* V. 3. 8. vide Notas. Homo adoleſcens ſi habet unam amicam, tu uxores *duas*. *Phorm.* V. 9. 53.

Duplex.

Simplex quae ex argumento facta eſt *duplici*. *Heaut.* Prol. 6. vide Notas. Commodius eſſe opinor *duplici* ſpe utier. *Phorm.* IV. 2. 13.

Duriter.

Pudice vitam parce ac *duriter* agebat. *And.* I. 1. 47. Semper parce ac *duriter* ſe habere. *Adelph.* I.

7. 45. Poſtulo ut tua mihi *domus* te praeſente abſente pateat. *Eun.* V. 8. 28. Numquam tam mane egredior, neque tam veſperi *domum* revortor. *Heaut.* I. 1. 15. Una ſemper militiae & *domi* fuimus. *Adelph.* III. 5. 49. Convortam me *domum* cum obſonio. *Adelph.* II. 4. 22. Ut vos *domi*, proinde ego ero ſama foris. *Hec.* II. 1. 21. Meae *domi*. *Hec.* II. 2. 15. Cupidus redeundi *domum*. *Hec.* III. 1. 3. Si ſalvus *domum* rediſſet. *Hec.* III. 6. 20. Voſmet videte iam, remiſſan opus ſit vobis, redductan *domum*. *Hec.* IV. 4. 43. Qua ratione inopem potius ducebat *domum*? *Phorm.* II. 1. 68. Ducent damnatum *domum*. *Phorm.* II. 2. 20. Neque me *domum* nunc reciperem. *Phorm.* V. 4. 7. Ipſum prohibebo *domo*. *Phorm.* II. 3. 78.

Donax.

Huius mentio ſit *Eun.* IV. 7. 2. & 4.

Donec.

Usque adeo *donec* perpulit. *And.* IV. 1. 38. Domi certum obſidere eſt usque, *donec* redierit. *Adelph.* IV. 6. 6. Haut deſinam, *donec* perfecero hoc. *Phorm.* II. 3. 72.

Dono.

Egone pro hoc te nuntio quid *donem*? *Hec.* V. 4. 9.

Donum.

Matri parvolam puellam *dono* quidam mercator dedit. Emit eam *dono* mihi. *Eun.* I. 2. 29. & 55. Si ſcias quod *donum dono* huic contra comparat. *Eun.* II. 3. 64. Ubi vis *dona* adſunt tibi à Phaedria. Perpulchra credo *dona*, aut noſtris ſimilia. *Eun* III. 2. 11. & 15. In' hinc quo dignus cum *donis* tuis tam lepidis. *Eun.* IV. 3. 9. Quodvis *donum* praemium a me optato. *Eun.* V. 8. 27.

Dorcium.

Cape, da hoc *Dorcio*. *Phorm.* I. 2. 102.

Dorias.

Nomen ancillae, in perſonis Eunuchi.

Dorio.

Lenonis perſonam agit in Phormione.

Dormio.

Interdum propter *dormiet*. *Eun.* II. 3. 77. *Dormiunt*, ego pol iſtos commovebo. *Heaut.* IV. 4. 8. In aurem utramvis otioſe ut *dormias*. *Heaut.* II. 3. 101. Quid credebas? *dormienti* tibi haec confecturos deos? *Adelph.* IV. 5. 59. Filiam ſuſcepit iam unam, dum tu *dormis*. *Phorm.* V. 9. 18.

Dorus.

Eunuchi perſona.

Dos.

Unicam gnatam ſuam cum *dote* ſumma filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 74. *Dos* eſt decem talenta. *And.* V. 4. 47. Haec talenta *dotis* adpoſcet duo. *Heaut.* IV. 7. 10. Nil nos *dos* movet. *Heaut.* V. 1. 66. Me mea omnia bona *doti* dixiſſe illi. *Heaut.* V. 1. 69. Cur non quod *dotis* dixi firmas? *Heaut.* V. 5. 4. Primum indotata eſt: tum praeterea, quae ſecunda ei *dos* erat, periit. *Adelph.* III. 2. 47. Uxor ſine *dote* veniet. *Adelph.* IV. 7. 41. Renumeret *dotem* huc, eat. *Hec.* III. 5. 52. Id quod lex iubet, *dotem* dareis. *Phorm.* II. 1. 67. Quantum is voluerit dari, datum eſſe *dotis*. *Phorm.* IV. 5. 11. vide Notas. *Dotem* ſi accipiet, uxor ducenda eſt domum. *Phorm.* IV. 4. 12. Quae *dotis* tantundem dabat. *Phorm.* V. 8. 36.

Dotatus.

Vos me indotatis modo patrocinari fortaſſe arbitramini: etiam *dotatis* ſoleo. *Phorm.* V. 8. 47.

Drachma. Drachuma.

Vix *drachmis* eſt obſonatum decem. *And.* II. 6. 20. vide Notas. Huic *drachumarum* argenti haec mille dederat mutuum. *Heaut.* III. 3. 40. vide Notas.

DROMO.

In Andria lorarius, in Heaut. ſervus eſt.

DUBITO.

Numquid tu *dubitas*, quin ego nunc perpetuo perierim? *Eun.* V. 8. 13. Haec dum *dubitas*, menſes abierunt decem. *Adelph.* IV. 5. 57. Cena dubia apponitur, ubi tu *dubites*, quid ſumas potiſſimum. *Phorm.* II. 2. 29.

DUBIUS.

Non *dubiumſt*, quin uxorem nolit filius. *And.* I. 2. 1. Dum in *dubio* eſt animus. *And.* I. 5. 31. Mea quidem hercle certe in *dubio* vitaſt. *And.* II. 2. 10 Haut *dubium* id quidemſt. *And.* II. 3. 25. Haut *dubiumſt* mihi. *And.* III. 2. 50. Oh, *dubiumne* id eſt? *Eun.* I. 2. 49. Sine *dubio* opinor. *Eun.* V. 8. 14. Hui, *dubium* id eſt? *Heaut.* III. 3. 46. An *dubium* id tibi eſt? *Heaut.* V. 1. 38. Etiam de ſorte nunc venio in *dubium* miſer? *Adelph.* II. 2. 35. Tua fama & gnatae vita in *dubium* veniet. *Adelph.* III. 2. 42. Scibam *dubiam* fortunam eſſe ſcaenicam. *Hec.* Alt. Prol. 8. Cena *dubia* apponitur. *Phorm.* II. 2. 28.

DUCO. *exiſtimo. iudico.*

Laudin an vitio *duci* id factum oporteat. Eam laudem hic *ducit* maxumam. *Adelph.* Prol. 5. & 18. Tu nunc tibi id laudi *duces*? *Adelph.* I. 2. 25. vide Notas. Non eum hominem *ducerem*. *Hec.* IV. 1. 40.

DUCO.

Nec opinantis *duci* falſo gaudio. *And.* I. 2. 9. Hodie uxorem *ducis*? *And.* II. 1. 21. *Ducit* ſecum una virginem. *Eun.* II. 1. 23. Quandoquidem *ducenda* eſt, egomet habeo propemodum, quam volo. *Heaut.* V. 5. 20. Iurans ſe illum *ducturam* domum. *Adelph.* III. 4. 27. Sectari, in ludum *ducere* & redducere. *Phorm.* I. 2. 36. Uxor *ducenda* eſt domum. *Phorm.* IV. 4. 12.

DUCTO.

Tu inter eas reſtim *ductans* ſaltabis. *Adelph.* IV. 7. 34. Meam *ductes* gratiis? *Phorm.* III. 2. 15.

DUDUM.

Audio iam *dudum*. *And.* I. 4. 1. vide Notas. Quam *dudum*? D. Modo. *Eun.* IV. 4. 30. Usque id egi *dudum*. *Heaut.* V. 2. 20. Incertior ſum multo quam *dudum*. *Phorm.* II. 4. 19.

DULCIS.

Cui nil iam praeter pretium *dulceſt*. *Heaut.* II. 2. 5.

DUM.

Dum tempus ad eam rem tulit. *And.* I. 2. 17. Profer, *dum* proficiſcor aliquo. *And.* II. 1. 29. *Dum* licitum eſt eii, *dumque* aetas tulit. *And.* III. 6. 12. Capitis periclum adire, *dum* proſim. *And.* IV. 1. 53. Quidvis cupio, *dum* ne ab hoc me falli comperiar. *And.* V. 3. 31. *Dum* eſt tempus. *Eun.* I. 1. 11. Exſpectabo, *dum* venit. *Eun.* I. 2. 126. Tantiſper, *dum* quod te dignumſt, facies. *Heaut.* I. 1. 55. Neque etiam *dum* ſcit pater. *Heaut.* II. 1. 17. *Dum* moliuntur, *dum* conantur, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 11. vide Notas. Haec *dum* incipias, gravia ſunt, *dum*que ignores. *Heaut.* V. 5. 14. Qui *dum*? *Hec.* III. 1. 39. Sine *dum*. *Hec.* V. 1. 18. vide Notas. Dic *dum* quaeſo. *Hec.* V. 3. 5. Mane *dum* ſodes. *Hec.* V. 4. 4. Vix *dum* dimidium dixeram. *Phorm.* IV. 2. 4.

DUO

Duo cum idem faciunt. *Adelph.* V. 3. 37. *Duas*ne is uxores? *Phorm.* V. 1. 27. vide Notas. Tamen *duo* talenta. *Phorm.* V. 3. 8. vide Notas. Homo adoleſcens ſi habet unam amicam, tu uxores *duas*. *Phorm.* V. 9. 53.

DUPLEX.

Simplex quae ex argumento facta eſt *duplici*. *Heaut.* Prol. 6. vide Notas. Commodius eſſe opinor *duplici* ſpe utier. *Phorm.* IV. 2. 13.

DURITER.

Pudice vitam parce ac *duriter* agebat. *And.* I. 1. 47. Semper parce ac *duriter* ſe habere. *Adelph.* I.

ille inſtat factum. *And.* I. 1. 120. Quis homoſt? P. *Ego* ſum Pamphilus. *And.* V. 6. 1. Nimis *me* indulgeo. Tandem non *ego* illa caream, ſi ſit opus, vel totum triduum? *Eun.* II. 1. 16. & 17. Neque virgo eſt usquam: neque *ego*, qui illam e conſpectu amiſi meo. *Eun.* II. 3. 2. Qui *mihi* nunc uno digitulo forem aperis fortunatus *Eun* II. 2. 53. Is *mi*, ubi adbibit plus paulo, ſua quae narrat facinora? *Heaut.* II. 1. 8 Tu fors quid *me* fiat parvi pendis. *Heaut.* IV. 3 37. Quaſi nunc non norimus *nos* inter *nos.* *Adelph.* II. 4 7. *Ego* hunc adibo, ſi quid *me* velit. *Hec.* III 4. 15. Niſi tu properas mulierem abducere, *ego* eiiciam. *Phorm.* II. 3. 90.

EGOMET.

Proximus ſum *egomet* mi. *And.* IV. 1. 12. Imperavi *egomet* mihi. *Eun.* II. 2. 21. Coepi *egomet* mecum cogitare. *Eun.* IV. 2. 1. *Egomet* convivas moror. *Heaut.* I. 1. 120. *Egomet* rapui: ipſe *egomet* ſolvi argentum. *Adelph.* IV. 4 20. Noſtri *nosmet* poenitet. *Phorm.* I. 3. 20. *Egomet* me novi & peccatum meum. *Phorm.* I. 4. 39.

EGONE.

Egone iſtuc conari queam? *And.* I. 5. 35. Quid iſtic tibi negotiſt? D. *Mihin?* S. ita. *And.* V. 2. 8. Quid nunc facere cogitas? SY. *Egone?* *Heaut.* III. 3. 47. *Egon* debacchatus ſum autem, an tu in me? *Adelph.* II. 1. 31. *Egone* pro hoc te nuntio quid donem? *Hec.* V. 4. 12.

EGREDIOR.

Myſis ab ea *egreditur.* *And.* I. 3. 21. Unde *egreditur?* *And.* V. 2. 2. Numquam tam mane *egredior*, neque tam veſperi domum revortor. *Heaut.* I. 1. 15. E navi *egredientem.* *Heaut.* I. 2. 8 Quisnam a nobis *egreditur* foras? *Heaut.* III. 2. 50. Micio *egreditur* foras. *Adelph.* V. 7. 25.

EGREGIE.

Horum ille nihil *egregie* praeter cetera ſtudebat. *And.* I. 1. 31. Quam ego animo *egregie* caram pro uxore habuerim. *And.* I. 5. 38.

EGREGIUS.

Egregia forma. *And.* I. 1. 45. Ingenio *egregio* ad miſeriam natus ſum. vide Notas. Facie *egregia.* *Phorm.* I. 2. 50.

EHEM.

Ehem curate iſtam diligenter virginem. *And.* III. 2. 52. *Ehem* mi vir. CH. *Ehem* mea uxor. *Heaut.* IV. 1. 9. *Ehem*, opportune: te ipſum quaerito. *Adelph.* I. 2. 1. *Ehem* Parmeno, tun hic eras? *Hec.* III. 2. 5.

EHEU.

Eheu, quam ego nunc totus diſpliceo mihi. *Heaut.* V. 4. 20. *Eheu* me miſeram. *Hec.* I. 1. 17.

EHO.

Eho, quid Pamphilus? *And.* I. 1. 61. *Eho*, dic mihi. *And.* IV. 2. 27. *Eho* tu inpudens. *And.* IV. 2. 27. Si non tangendi copia eſt, *eho* ne videndi quidem erit? *Eun.* IV. 2. 10. *Eho* quaeſo laudas, qui eros fallunt? *Heaut.* III. 2. 26. *Eho*, an eſt domi habiturus? *Adelph.* III. 3. 35. *Eho* curre, puer. *Hec.* IV. 4. 97 vide Notas. *Eho* quid vis dari tibi in manum? *Phorm.* IV. 3. 28. vide Notas.

EHODUM.

Ehodum ad me. *And.* I. 2. 13. *Ehodum* dic mihi. *And.* II. 1. 24 *Ehodum* bone vir. *And.* III. 5. 10.

EI.

Ei vereor. *And.* I. 1. 46. *Ei* mihi. *And.* I. 5. 28. *Ei* miſero mihi. *Heaut.* II. 2. 5.

EIICIO.

Eiectam, orbam, parvam. *And.* I. 3. 18. Iſtum amorem ex corde *eiicias.* *And.* II. 1. 7. vide Notas. Oppido *eiciat.* *And.* II. 3. 8. Navi fracta ad Andrum *eiectus* eſt. *And.* V. 4. 20. *Eiicienda* hercle eſt haec mollities animi. *Eun.* II. 1. 16. Eum ego hinc *eieci* miſerum iniuſtitia mea. *Heaut.* I. 1. 82. Ut pater tam in brevi temporis ſpatio omnem de me *eiecerit* animum patris? *Heaut.*

V. 2. 2. Ubi te exſpectatum *eieciſſet* foras. *Adelph.* I. 2. 29.

EIUSMODI.

Cum ingeniis conflictatur *eiusmodi*. *Eun.* I. 1. 66. *Eiusmodi* parare in animo cupiditates. *Phorm.* V. 4. 2.

ELABOR.

Animus paulatim *elapſu'ſt*. Bacchidi. *Hec.* I. 2. 94.

ELEGANS.

Hui, regem *elegantem* narras. *Eun.* III. 1. 18. *Elegans* formarum ſpectator. *Eun.* III. 5. 18. Nec magis compoſitum quicquam, nec magis *elegans*. *Eun.* V. 4. 13. Heia, ut *elegans* eſt. *Heaut* V. 3. 19.

ELEGANTIA.

Dixin ego in hoc eſſe vobis Atticam *elegantiam*? *Eun.* V. 8. 63.

ELEPHANTUS.

Elephantis quem Indicis praefecerat. *Eun.* III. 1. 23.

ELLUM. ELLAM.

Ellum, confidens, catus. *And.* V. 2. 14. Aeſchinus ubi eſt? SY. *ellum*, te exſpectat domi. *Adelph.* II. 3. 7. Iſtaec iam penes vos pſaltria eſt? SY. *Ellam* intus. *Adelph.* III. 3. 35.

ELOQUENTIA.

Sudabis ſatis, ſi cum illo inceptas homine: ea *eloquentia* eſt. *Phorm.* IV. 3. 24.

ELOQUOR.

Vix *elocuta*'ſt hoc. *Eun.* III. 5. 51. Quod veni *eloquar*. *Heaut.* Prol. 3. Perge *eloqui*. *Phorm.* IV. 3. 36.

ELUDO.

Eludet, ubi te victum ſenſerit. *Eun.* I. 1. 10. Summa *eludendi* occaſio'ſt mi nunc ſenes. *Phorm.* V. 7. 2.

EM.

Em tibi, reſcivit omnem rem. *Adelph.* V. 3. 4. Accipe *em*. *Phorm.* I. 2. 2.

EMERGO.

Spero dein facile ex illis ſeſe *emerſurum* malis. *And.* III. 3. 30. Quo pergam, unde *emergam*. *Eun.* III. 5. 7. Tot res repente circumvallant, unde *emergi* non poteſt. *Adelph.* III. 2. 4.

EMITTO.

Haut dubium'ſt, quin *emitti* aequum ſiet. *Adelph.* V. 9. 19. *Emiſſa* eſt manu. *Phorm.* V. 5. 2.

EMO.

Menandri Eunuchum poſtquam Aediles *emerunt*. *Eun.* Prol. 20. *Emit* eam dono mihi. *Eun.* I. 2. 55. E praedonibus, unde *emerat*, ſe audiſſe. *Eun.* I. 2. 35. Eo rediges me, ut, quod *emerim* egomet, ipſe neſciam? *Eun.* IV. 4. 23. vide Notas. Ego ſpem pretio non *emo*. *Adelph.* II. 2. 11. Pretio *emptas* meo. *Hec.* Alt. Prol. 49. Ancillam aere *emptam* ſuo. *Phorm.* III. 2. 26. Uxori *emunda* ancilla'ſt. *Phorm.* IV. 3. 60.

EMORIOR.

Riſu omnes, qui aderant, *emoriri*. *Eun.* III. 1. 42. *Emoriar*, ſi non hanc uxorem duxero. *Eun.* V. 2. 49. *Emori* cupio. *Heaut.* V. 2. 18. *Emori* hercle ſatius eſt. *Phorm.* V. 8. 63.

EMUNGO.

Emunxi argento ſenes. *Phorm.* IV. 4. 1.

EN.

En quo redactus ſum. *Eun.* II. 2. 6. vide Notas. *En* unquam iniuriarum audiſti mihi ſcriptam dicam? *Phorm.* II. 2. 15. *En* unquam cuiquam contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1.

ENARRO.

Hoc quod coepi primum *enarrem*. *Heaut.* II. 3. 32. Omnem rem *enarramus* ordine. *Adelph.* III. 3. 11. Rem *enarrato* omnem ordine. *Adelph.* III. 2. 53.

ENICO.

Cur me *enicas*? *And.* IV. 2. 36. Rogitando obtundat, *enicet*. *Eun.* III. 5. 6. Tange: ſi non totus friget, me *enica*. *Phorm.* V. 9. 5.

ENIM.

Certe *enim* ſcio. *And.* III. 1. 23. Immo *enim* nunc cum maxume abs te poſtulo atque oro. *And.* V. 1. 4.

Verum *enim*, quando bene promeruit, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. *Enim* laſſam oppido tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41. Quid? PAR. Nihil *enim*. *Hec.* V. 4. 10. Non *enim* ducet. *Phorm.* IV 4. 13. *Enim* ſolus nequeo. *Phorm.* V. 8. 90. vide Notas.

ENIMVERO.

Enimvero ſpectatum ſatis putabam. *And.* I. 1. 64. Incommode hercle. CH. Immo *enimvero* infeliciter. *Eun.* II. 3. 38. *Enimvero* Chremes nimis graviter cruciat adoleſcentulum. *Heaut.* V. 5. 1. Verum *enimvero* id demum iuvat. *Adelph.* II. 3. 2. *Enimvero* prorſus iam tacere non queo. *Hec.* IV. 4. 51. *Enimvero* ſi porro eſſe odioſi pergitis. *Phorm.* V. 8. 44.

ENITOR.

Corrigere mi gnatum porro *enitere.* *And.* III. 4. 17. Phaedria haut ceſſavit pro te *eniti.* *Phorm.* III. 1. 11.

ENNIUS.

Cum hunc accuſant, Naevium, Plautum, *Ennium* accuſant. *And.* Prol. 18.

ENUMERO.

Iamne *enumeraſti* id, quod ad te rediturum putes? *Adelph.* II. 2. 28.

EO. *Adverb.*

Eo rediges me, ut, quid emerim egomet, ipſe neſciam? *Eun.* IV. 4. 23. vide Notas. In arcem? quid *eo*? *Hec.* III. 4. 18. Quod ſi *eo* meae fortunae redeunt. *Phorm.* I. 4. 23. Non potuit melius pervenirier *eo*, quo nos volumus. *Phorm.* IV. 3. 36.

EO. *Id o.*

Non pol *eo* feci. *Eun.* I. 2. 17. *Eone* es ferox, quia habes imperium in beluas? *Eun.* III. 1. 26. An *eo* fit? *Heaut.* III 1. 96. Quia dudum tu tantopere iuſſeras, *eo* coepi. *Heaut.* IV. 5. 39. *Eo* perperam olim dixi. *Phorm.* V. 1. 18.

EODEM.

Funambuli *eodem* accedens exſpectatio. *Hec.* Alt. Prol. 26. vide Notas.

EO. *verb.*

Funus effertur. *imus.* *And.* I. 1. 90 *Eo* intro. *And.* V. 4. 53. Quid ſtamus? cur non *imus* hinc? *Eun.* III. 2. 12. *Ibo* obviam huic. *Heaut.* II. 3. 90. *Iein* hinc quo dignus es? *Heaut.* IV. 6. 9. vide Notas. *I*, quid ſtas, lapis? *Heaut.* V. 7. 3. vide Notas. Iſtuc *ibam.* *Adelph.* V. 3. 35. Sane hac multo propius *ibis.* *Adelph.* IV. 2. 41. *Ibit* ad illud ilico, quo maxume aput te ſe valere ſentiet. *Heaut.* III. 1. 78. Illo inficias *ibit.* *Adelph.* III. 2. 41. *It* viſere ad eam. *Hec.* I. 2. 114. Noſtra cauſa ſcilicet in nervom potius *ibit.* *Phorm.* IV. 4. 15. Suſpenſo gradu placide *ire* perrexi. *Phorm.* V. 6. 27. *Ire* ad mercatum. *Phorm.* V. 7. 10. In' hinc malam rem cum iſtac magnificentia. *Phorm.* V. 8. 37. Exſequias Chremeti quibus eſt commodum *ire*, em tempus eſt. *Phorm.* V. 9. 37.

EPHEBUS.

Poſtquam excelſit ex *ephebis.* *And.* I. 1. 24. Iſte *ephebus* frater Phaedriae. *Eun.* V. 1. 8.

EPIDICAZOMENE.

Epidicazomenen quam vocant comoediam. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

EPISTOLA.

Senem per *epiſtolas* pellexit. *Phorm.* I. 2. 17. *Epiſtolam* ab eo adlatam eſſe audivi. *Phorm.* I. 2. 99.

EQUIDEM.

Dabo *equidem* operam. *And.* II. 1. 27. Scio *equidem* ducturum eſſe te. *And.* IV. 1. 35. Iocabar *equidem.* Tibi *equidem* dico. *Eun.* II. 3. 87. & 88. Credo *equidem* illum iam adfuturum. *Eun.* IV. 6. 1. Facile *equidem* facere poſſum. *Heaut.* III. 2. 36. Huic *equidem* conſilio palmam do. *Heaut.* IV. 3. 31. *Equidem* miror. *Heaut.* V. 1. 24. vide Notas. Scire *equidem* volo, quot mihi ſint domini. *Adelph.* IV. 2. 16. Minime *equidem* me oblectavi. *Hec.* I. 2. 10. *Equidem* hercle neſcio. *Phorm.* V. 3. 24.

Equus.

Aut *equos* alere, aut canes ad venandum. *And.* I. 1. 29.

Era.

Summum bonum eſſe *erae* deputabam hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. vide Notas. Huic malo, quod mihique, *erae*que, filiaeque erili eſt. *Adelph.* III. 2. 3. Eſſe vetitum intro ad *eram* accedere. *Phorm.* V. 6. 24.

Eradico.

Di te *eradicent*. *Heaut.* III. 3. 28.

Erga.

Spectata *erga* te amicitia. *And.* V. 1. 1. Timet animum amicae ſe *erga* ut ſit ſuae. *Heaut.* I. 2. 15. Te *erga* animo eſſe amico. *Hec.* III. 3. 29. Quae numquam quicquam *erga* me commeritaſt. *Hec.* III. 5. 36.

Ergo.

Qui ſcias *ergo* iſtuc? *And.* III. 3. 33. vide Notas. Mihi? SI. Tibi *ergo*. *And.* V. 2. 9. Itaque *ergo* amantur. *Eun.* II. 3. 26. Iſtuc volo *ergo* ipſum experiri. *Adelph.* II. 1. 18. *Ergo* propterea te ſedulo & moneo & hortor. *Hec.* I. 1. 6.

Erilis.

Erum feſelli: in nuptias conieci *erilem* filium. *And.* III. 4. 24. Video *erilem* filium minorem huc advenire. *Eun.* II. 2. 58. Mihique, eraeque, filiaeque *erili*. *Adelph.* III. 2. 3.

Eripio.

Aedis expugnabo, virginem *eripiam*. *Eun.* IV. 7. 3. At enim ſpem iſtoc pacto rurſum nuptiarum omnem *eripis*. *Heaut.* IV. 3. 35. Crucior bolum mihi tantum *ereptum* tam deſubito e faucibus. *Heaut.* IV. 2. 6. Adoleſcenti ipſi *eriperem* oculos. *Adelph.* III. 2. 20. Ex crimine hoc Antiphonem *eripiam*. *Phorm.* II. 1. 9.

Erratio.

Sane hae multo propius ibis, & minor eſt *erratio*. *Adelph.* IV. 2. 41.

Erro.

Teneo, quid *erret*. *And.* III. 2. 18. Tota *erras* via. *Eun.* II. 2. 14. *Errans* patria careo. *Heaut.* II. 3. 16. *Errat* longe. *Adelph.* I. 1. 40.

Error.

Illas *errore*, & te ſimul ſuſpicione exſolves. *Hec.* V. 2. 26.

Erubesco.

Erubuit: ſalva res eſt. *Adelph.* IV. 5. 9.

Erumpo.

Vereor, ne iſtaec fortitudo in nervom *erumpat* denique. *Phorm.* II. 2. 11.

Erus.

Eri ſemper lenitas verebar quorſum evaderet. *And.* I. 2. 4. *Erus* eſt, neque provideram. *And.* I. 2. 12. Si forte opus ſit ad *erum* iurato mihi. *And.* IV. 3. 13. vide Notas. *Ere* ne me ſpectes. *Eun.* V. 5. 12. *Ere*, licetne? *Heaut.* V. 2. 20. *Ere*, ſalve: ſalvom te adveniſſe gaudeo. *Phorm.* II. 1. 56.

Escendo.

Eſcendo in quendam ibi excelſum locum. *And.* II. 2. 19.

Esurio.

Spes eſt, nos *eſurituros* ſatis. *Heaut.* V. 2. 28.

Et.

Nunc ego *et* illam ſceleſtam eſſe, *et* me miſerum ſentio: *Et* taedet: *et* amore ardeo: *et* prudens, ſciens, vivus vidensque pereo. *Eun.* I. 1. 26. 27. In eam partem accipioque *et* volo. *Eun.* V. 2. 37. *Et* me *et* meum amorem *et* famam permitto tibi. *Heaut.* II. 3. 110. Eſtne hic ipſus, de quo agebam? *et* certe is eſt. *Adelph.* I. 1. 53. Emptae mulieres complures, *et* item hinc alia quae porto Cyprum. *Adelph.* II. 2. 22. Bene factum te adveniſſe; *et* adeo quod maxumumſt, ſalvom atque validum. *Hec.* III. 5. 7. vide Notas. Amoque *et* laudo *et* vehementer deſidero. *Hec.* III. 5. 38. *Et* etiam nunc. *Phorm.* IV. 3. 51. Pulchre diſcedo, *et* probe *et* praeter ſpem. *Phorm.* V. 9. 58. 59.

Etenim.

Etenim ipſus eam rem recta repu-

Verum *enim*, quando bene promeruit, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. *Enim* laſſam oppido tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41. Quid? PAR. Nihil *enim.* *Hec.* V. 4. 10. Non *enim* ducet. *Phorm.* IV. 4. 13. *Enim* ſolus nequeo. *Phorm.* V. 8. 90. vide Notas.

ENIMVERO.

Enimvero ſpectatum ſatis putabam. *And.* I. 1. 64. Incommode hercle. CH. Immo *enimvero* infeliciter. *Eun.* II. 3. 38. *Enimvero* Chremes nimis graviter cruciat adulefcentulum. *Heaut.* V. 5. 1. Verum *enimvero* id demum iuvat. *Adelph.* II. 3. 2. *Enimvero* prorſus iam tacere non queo. *Hec.* IV. 4. 51. *Enimvero* ſi porro eſſe odioſi pergitis. *Phorm.* V. 8. 44.

ENITOR.

Corrigere mi gnatum porro *enitere.* *And.* III. 4. 17. Phaedria haut ceſſavit pro te *eniti.* *Phorm.* III. 1. 11.

ENNIUS.

Cum hunc accuſant, Naevium, Plautum, *Ennium* accuſant. *And.* Prol. 18.

ENUMERO.

Iamne *enumeraſti* id, quod ad te rediturum putes? *Adelph.* II. 2. 28.

EO. *Adverb.*

Eo rediges me, ut, quid emerim egomet, ipſe neſciam? *Eun.* IV. 4. 23. vide Notas. In arcem? quid *eo?* *Hec.* III. 4. 18. Quod ſi *eo* meae fortunae redeunt. *Phorm.* I. 4. 23. Non potuit melius pervenirier *eo*, quo nos volumus. *Phorm.* IV. 3. 36.

EO. *Ideo.*

Non pol *eo* feci. *Eun.* I. 2. 17. *Eone* es ferox, quia habes imperium in beluas? *Eun.* III. 1. 26. An *eo* fit? *Heaut.* III. 1. 96. Quia dudum tu tantopere iuſſeras, *eo* coepi. *Heaut.* IV. 5. 39. *Eo* perperam olim dixi. *Phorm.* V. 1. 18.

EODEM.

Funambuli *eodem* accedens exſpectatio. *Hec.* Alt. Prol. 26. vide Notas.

EO. *verb.*

Funus effertur, *imus.* *And.* I. 1. 90 *Eo* intro. *And.* V. 4. 53. Quid ſtamus? cur non *imus* hinc? *Eun.* III. 2. 12. *Ibo* obviam huic. *Heaut.* II. 3. 99. *Ibin* hinc quo dignus es? *Heaut.* IV. 6. 9. vide Notas. *I,* quid ſtas, lapis? *Heaut.* V. 7. 3. vide Notas. Iſtuc *ibam.* *Adelph.* V. 3. 35. Sane hac multo propius *ibis.* *Adelph.* IV. 2. 41. *Ibit* ad illud ilico, quo maxume aput te ſe valere ſentiet. *Heaut.* III. 1. 78. Ille inficias *ibit.* *Adelph.* III. 2. 41. *It* viſere ad eam. *Hec.* I. 2. 114. Noſtra cauſa ſcilicet in nervom potius *ibit.* *Phorm.* IV. 4. 15. Suſpenſo gradu placide *ire* perrexi. *Phorm.* V. 6. 27. *Ire* ad mercatum. *Phorm.* V. 7. 10. In' hinc malam rem cum iſtac magnificentia. *Phorm.* V. 8. 37. Exſequias Chremeti quibus eſt commodum *ire*, em tempus eſt. *Phorm.* V. 9. 37.

EPHEBUS.

Poſtquam exceſſit ex *ephebis.* *And.* I. 1. 24. Iſte *ephebus* frater Phaedriae. *Eun.* V. 1. 8.

EPIDICAZOMENE.

Epidicazomenen quam vocant comoediam. *Phorm.* Prol. 25. vide Notas.

EPISTOLA.

Senem per *epiſtolas* pellexit. *Phorm.* I. 2. 17. *Epiſtolam* ab eo adlatam eſſe audivi. *Phorm.* I. 2. 99.

EQUIDEM.

Dabo *equidem* operam. *And.* II. 1. 27. Scio *equidem* ducturum eſſe te. *And.* IV. 1. 35. Iocabar *equidem.* Tibi *equidem* dico. *Eun.* II. 3. 87. & 88. Credo *equidem* illum iam adfuturum. *Eun.* IV. 6. 1. Facile *equidem* facere poſſum. *Heaut.* III. 2. 36. Huic *equidem* conſilio palmam do. *Heaut.* IV. 3. 31. *Equidem* miror. *Heaut.* V. 1. 24. vide Notas. Scire *equidem* volo, quot mihi ſint domini. *Adelph.* IV. 2. 16. Minime *equidem* me oblectavi. *Hec.* I. 2. 10. *Equidem* hercle neſcio. *Phorm.* V. 3. 24.

EUNUCHUS. *Comoedia.*

Huius mentio fit in Prologo *Eunuchi.*

EVOCO.

Heus, *evocate* huc Davom. *And.* III. 3. 48. Num quem *evocari* hinc vis foras? *Eun.* II. 2. 52. Quid ſit quapropter te huc foras puerum *evocare* iuſſi. *Hec.* V. 1. 7.

EVOLVO.

Te omni turba *evolves*. *Eun.* IV. 12. 55. Nullo poſſum remedio me *evolvere* ex his turbis. *Phorm.* V. 4. 5.

EVOMO.

Ut ego iram hanc in eos *evomam* omnem. *Adelph.* III. 2. 14. Requiram fratrem, ut in eum haec *evomam*. *Adelph.* III. 4. 65. In eam hoc omne, quod mihi aegreſt, *evomam*. *Hec.* III. 5. 65.

EX.

Poſtquam exceſſit *ex* ephebis. *And.* I. 1. 24. *Ex* hoc miſera ſollicita eſt. *And.* I. 5. 33. Puerum ne reſciſcat mi eſſe *ex* illa. *And.* II. 3. 26. *Ex* te auditum. *And.* III. 3. 2. Me *ex* tranquilliſſima re conieciſti in nuptias. *And.* III. 5. 14. *Ex* unis geminas mihi conficies nuptias. *And.* IV. 1. 50. *Ex* animo. *And.* IV. 4. 55. Habet aliud magis *ex* ſeſe & maius. *And.* V. 4. 51. *Ex* Attica hinc abreptam. *Eun.* I. 2. 30. *Ex* Aethiopia ancillulam. *Eun.* I. 2. 85. Homines immutarier *ex* amore. *Eun.* II. 2. 10. *Ex* eodem ortum loco. *Eun.* II. 2. 10. Aliam rem *ex* alia cogitare. *And.* IV. 2. 3. *Ex* te exſculpere verum. *Eun.* IV. 4. 44. Scibo *ex* hoc, quid ſiet. *Eun.* IV. 4. 58. *Ex* occulto. *Eun.* IV. 7. 14. Aliud *ex* alio malum. *Eun.* V. 6. 17. *Ex* uſu tuo. *Eun.* V. 8. 47. Comperi *ex* iis. *Heaut.* I. 1. 69. Huncine erat aequom *ex* illius more, an illum *ex* huius vivere? *Heaut.* I. 2. 29. Periclum *ex* aliis facere. *Heaut.* I. 2. 36. *Ex* ſua libidine moderantur. *Heaut.* II. 1. 4. Ut aliud *ex* alio incidit. *Heaut.* III. 3. 37. Captam *ex* Caria. *Heaut.* III. 3. 47. *Ex* ipſa quaeras. *Heaut.* IV. 1. 45. *Ex* ſententia tua. *Heaut.* IV. 3. 5. Illos *ex* tuo ingenio iudicas. *Heaut.* V. 1. 7. *Ex* te eſſe natum. *Heaut.* V. 3. 18. Ornatus eſſes *ex* tuis virtutibus. *Adelph.* II. 1. 22. Inſanire *ex* iniuria. *Adelph.* II. 1. 43. Natum *ex* tanta familia. *Adelph.* III. 1. 10. *Ex* aliis ſumere exemplum ſibi. *Adelph.* III. 3. 62. Virgo *ex* eo compreſſu gravida facta eſt. *Adelph.* III. 4. 28. *Ex* te adeo eſt ortum. *Adelph.* V. 3. 11. Quibus *ex* coniectura facile ſit. *Adelph.* V. 3. 36. Id non fieri *ex* vera vita, neque adeo *ex* aequo & bono. *Adelph.* V. 9. 30. *Ex* amicis inimici ut ſint nobis. *Hec.* II. 1. 14. Cura *ex* corde exceſſit. *Hec.* III. 2. 12. Neque gravidam eſſe *ex* te. *Hec.* III. 3. 32. Peperit *ex* illo, cui data eſt nuptum. *Hec.* IV. 1. 13. Si eſſet noſtro *ex* uſu hoc matrimonium. *Hec.* IV. 1. 33. Obtingant *ex* te, quae exopto mihi. *Hec.* IV. 2. 3. Si *ex* me illa liberos vellet ſibi. *Hec.* IV. 4. 33. Alia *ex* quaeſtu hoc. *Hec.* V. 1. 30. Multa *ex* quo fuerint commoda. *Hec.* V. 3. 42. *Ex* adverſo. *Phorm.* I. 2. 38. vide Notas. *Ex* aegritudine miſeram mors conſecuta eſt. *Phorm.* V. 1. 23. *Ex* iis praediis talenta bina capiebat. *Phorm.* V. 3. 6. *Ex* qua filiam ſuſcepit. *Phorm.* V. 8. 49. Non hercle *ex* re iſtius me inſtigaſti. *Phorm.* V. 8. 76.

EXADVORSUM.

Aput ipſum lacum eſt piſtrilla, & *exadvorſum* fabrica. *Adelph.* IV. 2. 45. Ea ſita erat *exadvorſum*. *Phorm.* I. 2. 47.

EXANIMO.

Exanimatus Pamphilus. *And.* I. 1. 104. Oratio haec me miſeram *exanimavit* metu. *And.* I. 5. 15. Quid *exanimata's* obſecro? *Hec.* V. 3. 27.

EXAUGEO.

Concurrunt multa, opinionem hanc quae mihi animo *exaugeant*. *Heaut.* II. 2. 3.

tavit via. *And.* II. 6. 11. *Etenim* quo pacto id fieri ſoleat, calleo. *Heaut.* III. 2. 37.

ETIAM.

Nihil ſuſpicans *etiam* mali. *And.* I. 1. 89. An nondum *etiam* ne hoc quidem? *And.* I. 2. 30. Non ſatis pernoſti me *etiam*, qualis ſim. *And.* III. 2. 23. At *etiam* rogas? *And.* IV. 4. 23. *Etiam* atque *etiam* cogita. *Eun.* I. 1. 11. Neque is deductus *etiam* num ad eam. *Eun.* III. 5. 22. vide Notas. Et *etiam* reſtitas? *Eun.* IV. 4. 1. Quem pariter uti his decuit, aut *etiam* amplius. *Heaut.* I. 1. 80. Haut quaquam *etiam* ceſſant. *Heaut.* I. 2. 1. *Etiamne* tecum hic mihi res eſt? *Heaut.* IV. 4. 20. Hercle *etiam* hoc reſtat. *Adelph.* II. 1. 36. Vivere *etiam* nunc lubet. *Adelph.* III. 4. 91. Ut virgo ab ſe integra *etiam* tum fiet. *Hec.* I. 2. 70. Nondum *etiam* ſcio. *Hec.* I. 2. 117. Pol iam aderit, ſe quoque *etiam* cum oderit. *Hec.* IV. 1. 28. Una mihi res *etiam* reſtat. *Phorm.* V. 5. 3. *Etiam* idne dubiumſt? *Phorm.* V. 2. 9. vide Notas.

ETIAM SI.

Etiam ſi dudum fuerat ambiguum hoc mihi, nunc non eſt. *Hec.* IV. 4. 26.

ETSI.

Tamen *etſi* hoc verum eſt? *And.* V. 2. 23. Vin me iſtuc tibi, *etſi* incredibileſt, credere? *Heaut.* IV. 1. 11. *Etſi* mihi facta iniuriaſt; verum tamen. *Phorm.* II. 3. 60.

EU.

Eu noſter, laudo. *Eun.* I. 2. 74. *Eu*, Phormio. *Phorm.* III. 1. 14. *Eu*, Geta, *Phorm.* IV. 6. 29.

EVADO.

Quam timeo, quorſum *evadas*. *And.* I. 1. 100. Verebar quorſum *evaderet*. *And.* I. 2. 5. Sermonem quaerere. Ubi friget, huc *evaſit*. *Eun.* III. 3. 11. Nimia illaec licentia profecto *evadet* in aliquod magnum malum. *Adelph.* III. 4. 64.

Quid hic coeptat, aut quo *evadet* hodie? *Phorm.* IV. 3. 22.

EVANESCO.

Ne cum poëta ſcriptura *evaneſceret*. *Hec.* Alt. Prol. 5.

EVENIO.

Sin *eveniat*, quod volo. *And.* I. 1. 138. Aliter *evenire* multo intellegit. *And.* Prol. 4. Praeter ſpem *evenit*. *And.* II. 6. 5. Quod ſi quieſſem, nihil *eveniſſet* mali. *And.* III. 4. 25. More hominum *evenit*. Tibi quod *evenit* boni. *And.* V. 6. 3. & 4. Numquam edepol quicquam quod magis vellem *evenire*, mi *evenit*. *Eun.* V. 6. 1. & 2. Si quid nobis forte adverſi *evenerit*. *Heaut.* II. 3. 114. Cuiquam aeque audiſti commode quicquam *eveniſſe*? *Heaut.* IV. 3. 7. Gloriare *eveniſſe* ex ſententia? *Heaut.* IV. 5. 17. Per pol quam paucis reperias meretricibus fideles *eveniſſe* amatores. *Hec.* I. 1. 2. vide Notas. Niſi ſane curae eſt, quorſum *eventurum* hoc fiet. *Hec.* I. 2. 118. Magnum neſcio quid neceſſe eſt *eveniſſe*. *Hec.* III. 1. 24. Ain tu tibi incommodum hoc *eveniſſe* iter? *Hec.* III. 4. 1. Incommode mihi nuptiis *evenit*. *Hec.* V. 3. 40. Quam ſaepe forte temere *eveniunt*, quae non audeas optare? *Phorm.* V. 1. 31. *Evenere* haec nobis proſpere. *Phorm.* V. 8. 4.

EVERTO.

Inverſa verba, *everſas* cervices tuas. *Heaut.* II. 3. 131.

EUGE.

Euge Charine. *And.* II. 2. 8. *Euge*, habeo optumam. *Heaut.* IV. 2. 10. *Euge*, iam lepidus vocor. *Adelph.* V. 7. 13.

EUNUCHUS.

Cum meo decrepito hoc *Eunucho*. *Eun.* II. 1. 25. Facile ut pro *Eunucho* probes. *Eun.* II. 3. 83. Hem *Eunuchum* tibi, quam liberali facie? quam aetate integra? *Eun.* III. 2. 19. Qui iſtuc facere *Eunuchus* potuit? *Eun.* IV. 3. 15.

Exercitatus.
amor me ad hanc rem *exer-* ·eddidit. *H·c.* III. 3. 47.
Exercitus.
re omnem *exercitum.* *Eun.* :. Iam dimitto *exercitum?* · 7. 44.
Exigo.
ındae an *exigendae* ſint vo- ;. *And.* Prol. 27. Quo ſtu- n ſuam te abſente *exegerit.* I. 3. 49. *Exacta* aetate. V. 4. 16. Novas qui *exactas* ıveteraſcerent. Partim ſum *ıactus.* *Hec.* Alt. Prol. 4. bi duxere impulſu veſtro, pulſu eaſdem *exigunt.* *Hec.* . Si vis veram verba ad *exigi.* *Hec.* III. 1. 26. vi- . Ut reliquam vitam *exigat* ·iro. *Hec.* III. 5. 40.
Exigue.
ͻnt *exigue* ſumptum. *Heaut.*
Exilio.
am aſpexi, ilico cognovi: *lui.* *Heaut.* IV. 1. 44.
Eximius.
ximium neminem habeam? 9.
Eximo.
Inde *exemerim*, ego pro te *And.* I. 2. 29.
Existumatio.
um veſtrum, veſtra *exiſtu-* ebit. *Heaut.* Prol. 25.
Existumo.
s eſt, qui dictum in ſe in- ıs *exiſtimabit* eſſe, ſic *exi-* *un.* Prol. 5. Metuo, qualem e hominem *exiſtumes.* *Eun.* . Ea tum res dedit *exiſtu-* ›iam. *Heaut.* II. 3. 41. Bonus aec *exiſtumas.* *Adelph.* V. l amuſſim ambarum mores *xiſtumans.* *Hec.* I. 2. 88. ıs. Ni ita eum *exiſtimaſ-* *rm.* II. 3. 28.
Exitium.
Di dignum factis *exitium* *nd.* IV. 1. 42. Quod ego huic nunc ſubito *exitio* remedium inveniam miſer? *Phorm.* I. 4. 22.
Exonero.
Nos *exoneraſtis* metu. *Phorm.* V. 6. 3.
Exopto.
Quorum aemulari *exoptat* neclegentiam. *And.* Prol. 21. Teneone te, Antiphila, maxume animo *exoptatam* meo? *Heaut.* II. 4. 28. Illi *exopto*, ut vitam exigat. *Hec.* III. 5. 40. Te mi ipſum iam dudum *exopto* dari. *Heaut.* IV. 5. 10. vide Notas. Ita obtingunt ex te quae *exopto* mihi. *Hec.* IV. 2. 3.
Exorator.
Orator ad vos venio: ſinite *exorator* ſim. *Hec.* Alt. Prol. 2.
Exordior.
Unde *exordiar* narrare? *Hec.* III. 3. 2.
Exorior.
Tu ſola *exorere*, quae perturbes haec. *Hec.* II. 1. 16. A Myrrhina haec ſunt mea uxore *exorta* omnia. *Hec.* IV. 4. 11.
Exorno.
Varia veſte *exornatus* fuit. *Eun.* IV. 4. 16. Adeo *exornatum* dabo. *Heaut.* V. 1. 77.
Exoro.
Reſtat Chremes, qui mi *exorandus* eſt. *And.* I. 1. 140. Gnatam ut det oro, vixque id *exoro.* *And.* III. 4. 13. Sine te hoc *exorem.* *And.* V. 3. 30. Haut longumſt, quod erat: *exoret* ſine. *Phorm.* III. 2. 30.
Exosso.
Congrum iſtum in aqua ſinito ludere: ubi ego venero, *exoſſabitur.* *Adelph.* III. 3. 24.
Expedio.
Viden me conſiliis tuis impeditum eſſe? D. At iam *expediam.* P. *expedies?* *And.* III. 5. 11. Hoc mi *expedi.* *Eun.* IV. 4. 27. Vah, quomodo me ex hac *expediam* turba, neſcio. *Adelph.* IV. 4. 6. Impeditum in eo *expedivi* animum. *Hec.* III. 1. 17. Si potes, verbo *expedi.* *Phorm.* I. 4. 10. Te hoc crimine *expedi.* *Hec.* V. 1. 29. Dilucide *expedivi*,

EXCARNUFICO.

Huiusmodi mihi res ſemper comminiſcere, ubi me *excarnufices.* *Heaut.* IV. 6. 9.

EXCEDO.

Exceſſit ex ephebis. *And.* I. 1. 24. Cave quoquam ex iſtoc *exceſſis* loco. *And.* IV. 4. 21. Cura ex corde *exceſſit.* *Hec.* II. 12. E medio aequum *excedere* eſt. *Hec.* IV. 3. 14. E medio *exceſſit.* *Phorm.* V. 8. 74.

EXCELSUS.

Eſcendo in quendam ibi *excelſum* locum. *And.* II. 2. 19.

EXCERPO.

Tu id quod boni eſt *excerpis.* *Phorm.* IV. 4. 17.

EXCIDO.

Uxore *excidit.* *And.* II. 5. 12.

EXCITO.

Non vides quantum mali ex ea re *excites?* *Heaut.* V. 3. 11.

EXCLAMO.

Exclamat, furem, non poetam, fabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Illa *exclamat*: minime gentium. *Eun.* IV. 4. 11. Paene hercle *exclamavi* gaudio. *Phorm.* V. 6. 30.

EXCLUDO.

Ut ab illa *excludar*, huc concludar. *And.* II. 3. 12. *Excluſit*: revocat. *Eun.* I. 1. 4. Miſera prae amore *excluſti* hunc foras. *Eun.* I. 2. 18. Ego *excludor*: ille recipitur. *Eun.* I. 2. 79. Iterum iſtinc *excludere.* *Hec.* III. 2. 4.

EXCLUSIO.

Ceterum de *excluſione* verbum nullum. *Eun.* I. 2. 8.

EXCOCTUS.

Tam *excoctam* reddam, atque atram, quam carbo'ſt. *Adelph.* V. 3. 63.

EXCRUCIO.

Set quid ego me autem *excrucio?* *And.* V. 3. 15. Spero me habere, qui hunc *excruciem* meo modo. *Eun.* V. 3. 11. Sollicitudinem iſtam falſam, quae te *excruciat*, mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Miſerum hunc tam *excruciarier* eius abitu. *Heaut.* III. 1. 4. Antipho me *excruciat* animi. *Phorm.* I. 4. 10.

EXCULPO.

Vel oculum *exculpe.* *Phorm.* V. 8. 96. vide Notas.

EXCUTIO.

Lacrumas *excuſſit* mihi. *Heaut.* I. 1. 115. Ut me *excutiam* atque egrediar domo. *Phorm.* IV. 1. 20.

EXEDO.

Quid te futurum cenſes, quem aſſidue *exedent?* *Heaut.* III. 1. 53. Tute hoc intriſti: tibi omne eſt *exedendum.* *Phorm.* II. 2. 4.

EXEMPLUM.

Magnum *exemplum* continentiae. *And.* I. 1. 65. De te ſi *exemplum* capit. *And.* IV. 1. 27. Aliorum *exempla* commonent. *And.* IV. 5. 17. Quae futura *exempla* dicunt in eum indigna. In quem *exempla* fient? *Eun.* V. 4. 24. & 26. Uterque *exempla* in te edent. *Eun.* V. 6. 21. *Exemplum* ſtatuite in me. *Heaut.* Prol. 51. Si conferendum *exemplum* eſt. *Adelph.* I. 2. 14. Ex aliis ſumere *exemplum* ſibi. *Adelph.* III. 3. 62. *Exemplo* omnibus curarem ut eſſes. *Adelph.* V. 1. 9. vide Notas. Ut te quidem omnes, di, deae, ſuperi, inferi, malis *exemplis* perdant! *Phorm.* IV. 4. 7.

EXEO.

Set ipſe *exit* foras. *And.* I. 2. 3. Age Pamphile? *exi* Pamphile. *And.* V. 2. 30. Poſt ea continuo *exeo.* *Eun.* III. 2. 40. *Exi* foras, ſceleſte. *Eun.* IV. 4. 1. A me neſcio quis *exit.* *Heaut.* III. 1. 101. Sane nollem huc *exitum.* *Adelph.* V. 1. 13. Iam ut limen *exirem.* *Hec.* III. 3. 18. Meum virum abs te *exire* video. *Phorm.* V. 3. 12.

EXERCEO.

Quod operae conſumis, ſi ſumas in illis *exercendis*, plus agas. *Heaut.* I. 1. 22. Agrum hunc mercatus ſum: hic me *exerceo.* *Heaut.* I. 1. 94. Ego te *exercebo* hodie, ut dignus es. *Adelph.* IV. 2. 48.

cherrimum *facinus* audivi. *Phorm.* V. 6. 30.

FACIO. FIO.

*Faciunt*ne intelligendo, ut nihil intelligant? *And.* Prol. 17. vide Notas. Poſthac quas *faciet* de integro Comoedias. *And.* Prol. 26. Si tibi quid *feci* aut *facio* quod placeat. *And.* I. 1. 14. Quid *feci?* Quid commerui aut peccavi? *And.* I. 1. 112. Ne quam *faciam* in nuptiis fallaciam. *And.* I. 3. 7. Numquam cuiquam noſtrum verbum *fecit.* *And.* I. 2. 7. Verbum unum mihi, praeterquam quod te rogo, *faxis* cave. *And.* IV. 4. 14. Merito te ſemper maxumi *feci.* *And.* III. 3. 42. Quicquid huius *feci*, cauſa virginis *feci.* *Eun.* I. 2. 122. & 123. Opus *faciam.* *Eun.* II. 1. 14. *Fac* periclum in literis. *Eun.* III. 2. 23. Ne quam ille hodie inſanus turbam *faciat*, aut vim Thaidi. *Eun.* IV. 1. 2. Neque pes neque mens ſatis ſuum officium *facit.* *Eun.* IV. 5. 3. Aliquid *facere* denique. *Heaut.* I. 1. 17. vide Notas. Ah, non aequom *facis.* *Heaut.* I. 1. 39. Utinam ita Di *faxint.* *Heaut.* I. 1. 109. Coniecturam *fecimus.* *Heaut.* II. 3. 25. vide Notas. Reducem me in patriam *facis.* *Heaut.* II. 4. 18. *Faciam* boni tibi aliquid. *Heaut.* IV. 5. 15. Ademptum tibi iam *faxo* omnem metum. *Heaut.* II. 3. 10. Sua ſponte recte *facere.* *Adelph.* I. 1. 50. Nonnullam in hac re nobis *facit* iniuriam. *Adelph.* I. 2. 68. Haecine flagitia *facere* te? *Adelph.* III. 3. 54. Aliquid operis *facere.* *Adelph.* IV. 1. 8. *Facio* te apud illum Deum. *Adelph.* IV. 1. 19. Quid illa igitur *facias?* *Adelph.* IV. 7. 28. vide Notas. Blande dicere aut benigne *facere.* *Adelph.* V. 4. 24. Paulatim plebem primulum *facio* meam. *Adelph.* V. 5. 10. Nimis ſanctas nuptias ſtudent *facere.* *Adelph.* V. 7. 2. Bene nos aliquid *facere* illi decet. *Adelph.* V. 8. 25. Miſſa *facio.* *Adelph.* V. 9. 34. Te mi iniuriam *facere* arbitror. *Hec.* II. 2. 14. Bis *facere* ſtulte. *Hec.* III. 2. 8. Non mirum *fecit.* *Hec.* IV. 4. 87. Inſanum *fecit* adoleſcentulum. *Phorm.* Prol. 6. vide Notas. De illo tum finem *faciam* dicundi mihi. *Phorm.* Prol. 22. Coepi iis omnia *facere*, obſequi quae vellent. *Phorm.* I. 2. 29. Iam *faxo* hic aderit. *Phorm.* II. 1. 78. Tuis dignum factis *feceris.* *Phorm.* II. 3. 83. Ut ludos *facit.* *Phorm.* V. 8. 52. Senectus ſi verecundos *facit.* *Phorm.* IV. 9. 34.

FIO.

Ita ut *fit.* *And.* I. 1. 53. Mihi quidem non *fit* veriſimile. *And.* I. 3. 20. Hocineſt *factu* humanum aut inceptu? *And.* I. 5. 1. vide Notas. Opportune hic *fit* mi obviam. *And.* III. 4. 11. *Facta*, tranſacta omnia. *And.* I. 5. 13. Ex ea re quid *fiat* vide. *And.* II. 3. 11. Ego iſtaec recte ut *fiant* videro. *And.* II. 6. 25. Ita uti nuptiae fuerant futurae, *fiant.* *And.* III. 3. 31. Non poteſt id *fieri*, quod vis. *And.* II. 1. 5. Bene *factum.* *And.* V. 6. 11. *Factum* dabo. *Eun.* II. 1. 6. vide Notas. Dico ego mi inſidias *fieri.* *Eun.* III. 3. 26. Quicquid huius *factum*ſt, culpa non *factum*ſt mea. *Eun.* V. 5. 10. Deinde *factum* iri autumat. *Heaut.* Prol. 19. vide Notas. Me quantum hic operis *fiat*, poenitet. *Heaut.* I. 1. 20. Quid me *fiat*, parvi pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. Ita ut *fit.* *Adelph.* I. 1. 30. vide Notas. Nollem *factum.* *Adelph.* II. 1. 11. E re natae melius *fieri* haut potuit, quam *factum* eſt. *Adelph.* III. 1. 8. vide Notas. Si eſſet, unde id *fieret*, faceremus. *Adelph.* I. 2. 26. Si ſic *fit.* *Adelph.* IV. 2. 15. Quid *fit?* quid agitur? *Adelph.* V. 5. 2. Ut ne id *fiat* palam. *Hec.* I. 2. 30. Si *fieri* id non poteſt, quin ſentiant. *Hec.* III. 3. 37. Quid *fit* denique? *Phorm.* I. 2. 71. *Fiet* ſedulo. *Phorm.* I. 4. 50. Opus ruri *faciundum* *Phorm.* II. 1. 20. Contumelioſius *factam* iniuriam. *Phorm.* II. 3. 2. *Factum* volo. *Phorm.* V. 3. 4. Male *factum.* *Phorm.* V. 1. 23. Compoſito *factum*ſt. *Phorm.*

Iniecta eſt ſpes patri, poſſe illam *extrudi*. *Phorm.* IV. 4. 12. Viduam *extrudi* turpeſt. *Phorm.* V. 8. 20.

EXULO.

Exule domo nunc. *Eun.* III. 5. 62.

F

FABA.

Iſtaec in me cudetur *faba*. *Eun.* II. 3. 90.

FABRICA.

Nonne ad ſenem aliquam *fabricam* fingit? *Heaut.* III. 2. 34. Eſt piſtrilla, & exadverſum *fabrica*. *Adelph.* IV. 2. 45.

FABULA.

Populo ut placerent, quas feciſſet *fabulas*. Contaminari non decere *fabulas*. *And.* Prol. 3. & 16. *Fabulae* mihi quidem non ſit veriſimile. *And.* I. 3. 19. Quae haec eſt *fabula*? *And.* IV. 4. 8. *Fabulam* inceptat. *And.* V. 4. 22. Ille haut ſcit, quam mihi nunc ſurdo narret *fabulam*. *Heaut.* II. 1. 10. Adoleſcens, qui lenoni eripit meretricem in prima *fabula*. *Adelph.* Prol. 9. Hecyra eſt huic nomen *fabulae*. *Hec.* Prol. 1. vide Notas.

FABULOR.

Noli *fabularier*. *Hec.* III. 1. 36. Ut aperte tibi nunc *fabuler*. *Phorm.* IV. 3. 49.

FACESSO.

Haec hinc *faceſſat*. *Phorm.* IV. 3. 30.

FACETE.

Facete dictum. *Eun.* II. 2. 57. *Facete*, lepide, laute, nil ſupra. *Eun.* III. 1. 37.

FACETUS.

Mulier commoda & *faceta* haec meretrix. *Heaut.* III. 2. 11.

FACIES.

Cum *faciem* videas, videtur eſſe quantivis pretii. *And.* V. 2. 15. Papae, *facie* honeſta. *Eun.* II. 1. 24. O *faciem* pulchram. *Eun.* II. 3. 5. Quam liberali *facie*? *Eun.* III. 2. 20. Nam novi hominis *faciem*. *Hec.* III. 5. 25. Virgo ipſa *facie* egregia. *Phorm.* I. 2. 50.

FACILE.

Facile omnes perferre ac pati. *And.* I. 1. 35. Ita *facillume* ſine invidia laudem invenias. *And.* I. 1. 38. *Facile* hic plus mali eſt, quam illic boni. *And.* IV. 3. 5. Utinam tam aliquid invenire *facile* poſſis. *Eun.* II. 1. 3. Ut *facile* ſcias deſiderio id fieri tuo. *Heaut.* II. 3. 66. Quo verba *facilius* dentur mihi. *Heaut.* V. 1. 41. Quam vos *facillume* agitis. *Adelph.* III. 4. 56.

FACILIS.

Quam id mihi ſit *facile* atque utile. *And.* IV. 5. 16. vide Notas. Nulla eſt tam *facilis* res. *Heaut.* IV. 6. 1. Rem factu *facilem*. *Heaut.* IV. 3. 26. Quod te iſti *facilem* & feſtivom putant. *Adelph.* V. 9. 29. *Facilem* benivolumque lingua tua iam tibi me reddidit. *Hec.* V. 1. 35. Iſtam illam cauſam, *facilem*, vincibilem, optumam. *Phorm.* I. 4. 49. Nihil eſt dictu *facilius*. *Phorm.* II. 1. 70.

FACILITAS.

Mei patris feſtivitatem & *facilitatem*. *Eun.* V. 8. 17. Male docet te mea *facilitas* multa. *Heaut.* IV. 1. 35. Inepta lenitas patris, & *facilitas* prava. *Adelph.* III. 3. 27. Re ipſa repperi, *facilitate* nihil eſſe homini melius, neque clementia. *Adelph.* V. 4. 7.

FACINUS.

O *facinus* animadvertendum. *And.* IV. 4. 28. Indignum *facinus* faxo ex me audies. *And.* V. 2. 13. Hocine tam audax *facinus* facere eſſe auſum? Tam infandum *facinus* ne audivi quidem. *Eun.* IV. 3. 2. & 22. Sua quae narrat *facinora*? *Heaut.* II. 1. 8. Vide quod inceptet *facinus*. *Heaut.* III. 3. 39. Non fit ſine periclo *facinus* magnum & commemorabile. *Heaut.* II. 3. 73. Ex illan familia tam inliberale *facinus* eſſe ortum? *Adelph.* III. 4. 3. Pul-

Minus *famae* temperans. *Phorm.* II. 1. 41.

FAMELICUS.

Ille ubi miſer *famelicus* videt me eſſe tanto honore. *Eun.* II. 2. 29. vide Notas.

FAMES.

Ut periculum etiam a *fame* mihi ſit. *Heaut.* V. 2. 27. Ille ad *famem* hunc ab ſtudio ſtuduit reicere. *Phorm.* Prol. 18.

FAMILIA.

Decem dierum vix mi eſt *familia.* *Heaut.* V. 1. 36. Ipſum dominum atque omnem *familiam* mulcavit uſque ad mortem. *Adelph.* I. 2. 9. Natum ex tanta *familia.* *Adelph.* III. 1. 10. Solus omnem *familiam* ſuſtentat. *Adelph.* III. 4. 54. Ipſa ſi cupiat Salus, ſervare prorſus non poteſt hanc *familiam.* *Adelph.* IV. 7. 44. Me & te & *familiam* dedecoras. *Hec.* II. 1. 13. Columen vero *familiae.* *Phorm.* II. 1. 56. Numquam tam graves inimicitias caperem in voſtram *familiam.* *Phorm.* II. 3. 23.

FAMILIARIS.

Ipſi qui ſit *familiarior.* *Phorm.* IV. 5. 9. *Familiariorem* oportet eſſe hunc. *Phorm.* V. 6. 11.

FAMILIARITAS.

Malo ex principio magna *familiaritas* conflatast. *Eun.* V. 2. 35. Mihi cum eo ſuit ſemper *familiaritas.* *Heaut.* I. 2. 10. Dum intercedet *familiaritas.* *Phorm.* IV. 1. 17.

FAMILIARITER.

Huius mortem tam fert *familiariter.* *And.* I. 1. 82. Reiecit ſe in eum flens quam *familiariter.* *And.* I. 1. 109. Ut te audacter moneam & *familiariter.* *Heaut.* I. 1. 6.

FARTOR.

Cetarii, lanii, coqui, *fartores,* piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

FAS.

Nec *fas* eſſe, ulla me voluptate hic frui. *Heaut.* I. 1. 97. Si ius, ſi *fas* eſt. *Hec.* III. 3. 97.

FATEOR.

Ego me amare hanc *fateor.* Si id peccare eſt, *fateor* id quoque. *And.* V. 3. 25. Non poteſt ſine malo *fateri,* video. *Eun.* IV. 4. 46. Cum ſe ſervum *fatetur* tuum. *Eun.* V. 2. 24. Peccavi, *fateor.* *Heaut.* IV. 1. 31. Hoc qui nequit, *fateatur* neſcire imperare liberis. *Adelph.* I. 1. 52. Si maxume *fateatur.* *Adelph.* III. 2. 43. Haec adeo mea culpa *fateor* fieri. *Adelph.* IV. 4. 21.

FATIGO.

Ne adulescens mulier te *fatiget.* *Phorm.* V. 2. 11 vide Notas.

FATUUS.

Quid? *fatuus.* *Eun* III. 5. 56. *Fatuus* eſt, inſulſus, bardus. *Eun.* V. 8. 49.

FAUCES.

Crucior bolum mihi tantum ereptum tam deſubito e *faucibus.* *Heaut.* IV. 2. 6.

FAVEO.

Favete, adeſte aequo animo. *And.* Prol. 24. Illi *faveo* virgini. *Eun.* V. 3. 7.

FAVILLA.

Favillae plena, fumi ac pollinis. *Adelph.* IV. 2. 60.

FAUSTUS.

O *fauſtum* & felicem diem. *And.* V. 4. 53.

FAUTRIX.

Noſtrae omni eſt *fautrix* familiae. *Eun.* V. 8. 22. *Fautrix* adiutrixque. *Hec.* Alt. Prol. 40.

FEBRIS.

Quid morbi eſt? PAM. *Febris.* SO. Cotidiana? *Hec.* III. 2. 22.

FELICITAS.

Cui magis bonae *felicitates* omnes averſae ſient. *Eun.* II. 3. 33.

FELIX.

O fauſtum & *felicem* diem. *And.* V. 4. 53. O hominem *felicem.* *Heaut.* II. 3. 139.

FENESTRA.

Quantam eii *feneſtram* ad nequitiam pateſeceris. *Heaut.* III. 1. 72.

FERE.

Fere in diebus paucis, quibus haec acta ſunt. *And.* I. 1. 77. *Fere* grandiuſcula. *And.* IV. 5. 18. Nec

V. 1. 29. Accuſando *fieri* infectum non poteſt. *Phorm.* V. 9. 45.

FACTITO.

Quae veteres *factitarunt*, ſi faciunt novi. *Eun.* Prol. 43. Idem hoc iam Pyrrhus *factitavit*. *Eun.* IV. 7. 13.

FACTUM.

Id iſti vituperant *factum*. *And.* Prol. 15. *Factum* gaudeo. *And.* I. 1. 13. vide Notas. Dictum ac *factum* invenerit aliquam cauſam. *And.* II. 3. 7. At tibi Di dignum *factis* exitium duint. *And.* IV. 1. 43. Egon quicquam cum iſtis *factis* tibi reſpondeam? *Eun.* I. 2. 73. Ego pol te pro iſtis dictis & *factis*, ſcelus, ulciſcar. *Eun.* V. 4. 19. Dictum ac *factum* reddidi. *Heaut.* IV. 5. 12. Nullum huius *factum* ſimile. *Adelph.* I. 2. 16. An quicquam pro iſtis *factis* dignum te dici poteſt? *Hec.* II. 1. 12. Non uſus *facto* eſt mihi. *Hec.* III. 1. 47. *Factis*, ut credam, facis. *Hec.* V. 4. 17. Tuis dignum *factis* feceris. *Phorm.* II. 3. 83. Ita opus *facto* eſt. *Phorm.* IV. 5. 4.

FACULTAS.

Di, date *facultatem* obſecro huic pariundi. *And.* I. 4. 5.

FACUNDIA.

Si hic actor tantum poterit a *facundia*. *Heaut.* Prol. 13. vide Notas.

FAEMINA.

Faeminae primariae. *Phorm.* V. 8. 78.

FAENERO.

Metuiſti, ne non tibi iſtuc *faeneraret*. *Adelph.* II. 2. 11. *Faeneratum* iſtuc beneficium pulchre tibi dices. *Phorm.* III. 2. 8.

FAENUS.

Sumeret *faenore*. *Phorm.* II. 2. 71.

FALLACIA.

Quicquam *fallaciae* conari. *And.* I. 2. 26. Ne quam faciam in nuptiis *fallaciam*. *And.* I. 3. 7. Fingunt quandam inter ſe *fallaciam*. *And.* I. 3. 15. Hic nunc me credit aliquam ſibi *fallaciam* portare. *And.* II. 6. 1. *Fallacia* alia aliam trudit. *And.* IV. 4. 39. Intendenda in ſenem eſt *fallacia*. Fingeret *fallacias*. *Heaut.* III. 2. 2. & 22. Ten mi per *fallacias* adducere ante oculos? *Heaut.* V. 4. 18. vide Notas.

FALLO.

Nihil me *fallis*. *And.* I. 2. 33. Hic ſe ipſus *fallit*, haut ego. *And.* III. 2. 15. Eas itidem *fallam*, ut ab illis *fallimur*. *Eun.* II. 3. 93. Num me *fefellit*, hoſce id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. Niſi me animus *fallit*. *Heaut.* IV. 1. 1. Niſi quid me *fefellerit*. *Phorm.* I. 4. 42.

FALSO.

Dari tibi verba cenſes *falſo*. *And.* III. 2. 25. vide Notas. *Falſo* ſuſpicarier. *Heaut.* II. 3. 27. Noſtras mulieres ſuſpectas fuiſſe *falſo*. *Hec.* V. 2. 11.

FALSUS.

Ut per *falſas* nuptias vera obiurgandi cauſa ſit. *And.* I. 1. 130. Duci *falſo* gaudio. *And.* I. 2. 9. *Falſus* es. Niſi me *falſa* ſpe produceres. *And.* IV. 1. 23. & 24. Vera an *falſa* audierim. *And.* V. 4. 19. Neque me finxiſſe *falſi* quicquam. *Eun.* I. 2. 120. Ut *falſus* animi es. *Eun.* II. 2. 43. vide Notas. Una *falſa* lacrimula. *Eun.* I. 1. 22. Sollicitudinem iſtam *falſam* mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Cave ne *falſam* gratiam ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3. 61. Nolo eſſe *falſa* fama gnatum ſuſpectum tuum. *Hec.* V. 1. 31. Gaudio *falſo* frui. *Hec.* V. 4. 2.

FAMA.

Hac *fama* impulſus. *And.* I. 1. 72. Et me & meum amorem & *famam* permitto tibi. *Heaut.* II. 4. 110. Maledicta, *famam*, meum amorem, & peccatum in ſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Tua *fama* in dubium veniet. *Adelph.* III. 2. 42. Ut vos domi mi eritis, proinde ego ero *fama* foris. *Hec.* II. 1. 21. Eſſe falſa *fama* ſuſpectum. *Hec.* V. 1. 31. Habes uxorem ſine mala *fama* palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas.

14. Hanc *fidem* ſibi me obſecravit ut darem. *And.* II. 3. 27. Firmavit *fidem*. *And.* III. 1. 4. Propemodum habeo iam *fidem*. *And.* III. 4. 7. Solviſti *fidem*. IV. 1. 19. Di voſtram *fidem*. *And.* IV. 3. 1. Ubi *fides*, ſi roges, nil pudent hic. *And.* IV. 1. 12. vide Notas. Triſtis ſeveritas ineſt in voltu, atque in verbis *fides*. *And.* V. 2. 16. Hac lege tibi meam adſtringo *fidem*. *Eun.* I. 2. 22. Forſan parvam hic habeat mihi *fidem*. *Eun.* I. 2. 117. Pro Deum *fidem!* *Eun.* V. 4. 21. In clientelam & *fidem* nobis dedit ſe. Do *fidem* ſuturum. *Eun.* V. 8. 9. & 30. O Iuppiter, ubinam eſt *fides?* *Heaut.* II. 3. 15. *Fides* mi aput hunc eſt. *Heaut.* III. 3. 10. Ut uſquam fuit *fide* quiſquam optuma. *Adelph.* II. 1. 7. Antiqua virtute ac *fide*. *Adelph.* III. 3. 88. Illaec *fidem* nunc voſtram inplorat. *Adelph.* III. 4. 43. Sat adhuc tua nos fruſtrataſt *fides*. *Adelph.* IV. 4. 23. Pro Divom *fidem!* *Adelph.* IV. 7. 28. Obſonare cum *fide*. *Adelph.* V. 9. 7. Servare in eo certumſt, quod dixi, *fidem*. *Hec.* III. 3. 42. Ei rei firmaſti *fidem*. *Hec.* IV. 2. 5. Dixit, iuri iurando meo ſe *fidem* habuiſſe. *Hec.* V. 4. 31. Cuius tu *fidem* in pecunia perſpexeris. *Phorm.* I. 2. 10. Nequid propter tuam *fidem* decepta potiretur mali. *Phorm.* III. 1. 5. Nequeo exorare, cum illo ut mutet *fidem*. *Phorm.* III. 2. 28. Itan parvam mihi *fidem* eſſe aput te. *Phorm.* V. 3. 27.

FIDES.

Virginem *fidibus* ſcire. *Eun.* I. 2. 53.

FIDICINA.

Ecquid nos amas de *fidicina* hac? *Eun.* III. 2. 4. Quandam *fidicinam* amat hinc Chaerea. *Eun.* V. 5. 15. vide Notas.

FIDUCIA.

Qua *fiducia* id facere audeam? *And.* III. 5. 7.

FIGURA.

Nova *figura* oris. *Eun.* II. 3. 26.

FILIA.

Ita tum diſcedo ab illo, ut qui ſe *filiam* neget daturum. *And.* I. 1. 121. *Filiam* meam nubere tuo gnato. Iſtuc periclum in *filia* fieri grave eſt. *And.* III. 3. 2. & 34. Educere, ita uti ſi eſſet *filia*. *Eun.* I. 2. 37. Reliquit *filiam* adoleſcentulam. *Heaut.* III. 3. 41. Nunc ita tempus fert, mi ut cupiam *filiam*. *Heaut.* IV. 1. 54. *Filiae* erili. *Adelph.* III. 2. 3. *Filiam* eius virginem vitiavit. *Adelph.* III. 4. 20. Abducta a vobis praegnans fuerat *filia*. *Hec.* IV. 4. 18. Offendi adveniens quicum volebam, atque ut volebam *filiam* locatam. *Phorm.* V. 1. 32. Ex qua *filiam* ſuſcepit. *Phorm.* V. 8. 49.

FILIUS.

Amico *filium* reſtitueris. *And.* III. 3. 38. In nuptias conieci erilem *filium*. *And.* III. 4. 23. Num *filio* videtur uxorem dare? *And.* II. 6. 21. Mihi ſi umquam *filius* erit, ne ille facili me utetur patre. *Heaut.* II. 1. 5. *Filium* unicum adoleſcentulum habeo. *Heaut.* I. 1. 41. Huic *filium* ſcis eſſe? *Heaut.* I. 2. 7. Potius quam paterere, *filium* commetare ad mulierculam. *Heaut.* III. 1. 34. vide Notas. Serva, quod in te eſt, *filium*. *Heaut.* IV. 8. 4. Matres omnes *filiis* in peccato adiutrices. *Heaut.* V. 2. 38. Egon confitear, meum non eſſe *filium*, qui ſit meus? Talem, niſi tu, nulla pareret *filium*. *Heaut.* V. 3. 14. & 20. Conſuefeci *filium*. Hoc patrium eſt, conſuefacere *filium*. *Adelph.* I. 1. 29. & 49. Tuum *filium* dediſti adoptandum mihi. *Adelph.* I. 2. 34. Hoc eſt patrem eſſe, aut hoc eſt *filium* eſſe? *Adelph.* IV. 5. 73. Maior *filius* tuus. *Adelph.* III. 4. 16. Meum receptas *filium* ad te. *Hec.* V. 1. 17. Senes me *filiis* relinquunt quaſi magiſtrum. *Phorm.* I. 2. 22. Gnatam inveni nuptam cum tuo *filio*. *Phorm.* V. 3. 34.

FINGO.

Fingunt quandam inter ſe fallaciam. *And.* I. 3. 15. Neque me *fin-*

rei *fere* ſane amplius quicquam fuit. *Heaut* I. 1. 3. Animo *fere* conturbato. *Heaut.* I. 1. 70. Abhinc menſes decem *fere*. *Hec.* V. 3. 24. Hic ſolebamus *fere* plerumque eam opperiri. *Phorm.* I. 2. 39. Ruri *fere* ſe continebat. *Phorm.* II. 3. 16. *Fere* abhinc annos quindecim. *Phorm.* V. 9. 28.

FERIO.

Geta *ferietur* alio munere. *Phorm.* I. 1. 13.

FERME.

Iam *ferme* moriens me vocat. *And.* I. 5. 49. Fidelem haut *ferme* mulieri invenias virum. *And.* III. 1. 2. Parentum iniuriae uniuſmodi ſunt *ferme*. *Heaut.* I. 2. 31. Mulieres ſunt *ferme* ut pueri. *Hec.* III. 1. 32. *Ferme* eadem omnia. *Phorm.* V. 8. 20.

FERO.

Huius mortem tam *fert* familiariter. *And.* I. 1. 84. Iratus, atque aegre *ferens*. *And.* I. 1. 110. Graviter ſibi dari uxorem *ferunt*. *And.* I. 2. 20. Dum tempus ad eam rem *tulit*. *And.* I. 2 17. Vitae qui auxilium *tulit*. *And.* I. 1. 115. Aetas *tulit*. *And.* II. 6. 12. Ego pretium ob ſtultitiam *fero*. *And.* III. 5. 4. vide Notas. Aequo animo *ferre*. *And.* II. 3. 23. Numquam huc *tetuliſſem* pedem. *And.* IV. 5. 13. Iuno Lucina *fer* opem. *And.* III. 1. 15. Dum res *tetulit*. Nunc non *fert*: feras. *And.* V. 1. 13. Ut potero, *feram*. *And.* V. 3. 27. Non tu tuum malum aequo animo *feres*? *And.* V. 4. 18. Eſtne, ut *fertur*, forma? *Eun.* II. 3. 70. Uſque adeo illius *ferre* poſſum ineptiam. *Eun.* IV. 6. 3. Optatum *feres*. *Eun.* V. 8. 27. Rerum quas *fert* adoleſcentia. *Heaut.* II. 1. 3. Quem *ferret*, ſi parentem non *ferret* ſuum? *Heaut.* I. 2. 27. Illud haut inultum, ſi vivo, *ferent*. *Heaut.* V. 1. 45. Ego illi maxumam partem *feram*. *Adelph.* I. 2. 36. Neque id occulte *fert*. *Adelph.* III. 2. 30. Si attigiſſes, *ferres* infortunium. *Adelph.* II. 1. 24. Non potero *ferre* hoc. Iniurias viri omnes *ferre*. *Hec.* I. 2. 58. & 91. Nil iſtaec mihi res voluptatis ferunt. *Hec.* IV. 2. 17. Quin quod eſt *ferundum*, *fers*. *Phorm.* II. 3. 83. Non cauſam dico, quin quod meritus ſit, *ferat*. *Phorm.* II. 1. 42. Animo iniquo hoc oppido *ferre* aiunt. *Phorm.* V. 1. 36.

FEROX.

Eone es *ferox*, quia habes imperium in beluas? *Eun.* III. 1. 25.

FERVO.

Cum *fervit* maxume, tam placidum, quam ovis eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18.

FERUS.

Ingratum, inhumanum, *ferum*. *And.* I. 5. 43.

FESTINO.

Quid *feſtinas*? *Eun.* IV. 3. 8. Inde alii *feſtinare*, lectos ſternere, cenam apparare. *Heaut.* I. 1. 73. Quid *feſtinas*? animam recipe. *Adelph.* III. 2. 25.

FESTIVITAS.

Mei patris *feſtivitatem* & facilitatem. *Eun.* V. 8. 18.

FESTIVOS.

Feſtivom caput. *Adelph.* II. 3. 8. O mi pater *feſtiviſſime*. Quod te iſti facilem & *feſtivom* putant. *Adelph.* V. 8. 26. & 29.

FESTUS.

O *feſtus* dies! *Eun.* III. 5. 12. Amicas te & cognatas deſerere & *feſtos* dies nolo. *Hec.* IV. 2. 16.

FIDELIS.

Fidelem haut ferme mulieri invenias virum. *And.* III. 1. 2. Paucis reperias meretricibus *fidelis* eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 2. vide Notas. Quam *fideli* animo in illam fui. *Hec* III. 5. 22. Senibus *fidelis* dum ſum, ſcapulas perdidi. *Phorm.* I. 2. 26.

FIDES.

Pro Deum *fidem*! *And.* I. 5. 2. vide Notas. Te oro per tuam *fidem*. *And.* I. 5. 55. Nullane in te eſſe cuiquam homini *fidem*. *And.* II. 5.

Eun. V. 4. 23. Miles pelletur *Eun.* V. 8. 11. vide Notas. ' exſpectatum eieciſſet *foras.* ŀ. I. 2. 29. Fortaſſe exclu- *foras. Adelph.* I. 2. 39. Agelli n quod locitas *foras. Adelph.* :6. Me ſolum ſeducit *foras.* ŀ. I. 2. 69. Tu hinc iſſes *foras.* . 1. 25. Me eduxi *foras. Hec.* 4. Te huc *foras* puerum evo- iſſi. *Hec.* V. 1. 7. Huc egre- oras. *Phorm.* V. 6. 38. Vides um tuum hoc eſſe elatum *fo- Phorm.* V. 8. 65.

Forem.

ılumem ſat ſcio *fore* me. *And.* 5. Dehinc ſpero aeternam in- gratiam *fore. Eun.* V. 2. 33. *fore* clam. *Adelph.* I. 1. 46. ego numquam credidi *fore.* animi ut incertus *foret. Hec.* :. & 46. Ni id feciſſet, ma- irum *foret. Hec.* II. 1. 23. fortunatus ceteris ſim rebus, una hac *foret. Hec.* IV. 2. aliud quid gravius tibi nunc lum *foret. Phorm.* I. 4. 29. ı re minus rei *foret* aut famae ans. *Phorm.* II. 1. 41. Spe- m *fore. Phorm.* V. 9. 36.

Foris. Fores.

mihi patent ſemper *fores.* 2. 9. Qui mihi nunc uno di- *forem* aperis fortunatus. *Eun.* 53. Quid crepuerunt *fores* me? *Heaut.* I. 1. 121. Anus obdit peſſulum. *Heaut.* II. 3. *ores* effregit. *Adelph.* I. 2. 8. aperi. *Adelph.* II. 1. 13. Ac- ad *fores. Adelph.* IV. 4. 24. uid *foris* crepuit? *Adelph.* II. Tune has pepuliſti *fores*? . IV. 5. 4. Concede hinc a *Phorm.* V. 1. 14.

Foris. *Adverb.*

e dum *foris* ſunt, nil vide- ndius. *Eun.* V. 4. 12. *Foris* , tibi non poſſe te auxilia- *Heaut.* V. 1. 50. Ut vos domi ritis, proinde ego ero fama *Hec.* II. 1. 21. Qui perno- ctaret *foris. Hec.* IV. 1. 24. *Foris* effutiretis. *Phorm.* V. 1. 18.

Formosus.

Vah, quanto nunc *formoſior* vide- re, quam dudum? *Eun.* IV. 5. 4.

Fors. Fors Fortuna.

Forte fortuna. Eun. I. 2. 54. & III. 5. 20. Tu *fors* quid me fiat, parvi pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. vide Notas. Incommode illis *fors* obtu- lerat adventum meum. *Hec.* III. 3. 10. *Fors* fuat pol. *Hec.* IV. 3. 4. Quod *fors* feret, feremus aequo animo. *Phorm.* I. 2. 88. O fortuna, o *fors fortuna. Phorm.* V. 6. 1.

Forsan.

Aliquis *forſan* me putet non pu- tare hoc verum. *And.* V. 5. 1. *For- ſan* parvam hic habeat mihi fidem. *Eun.* I. 2. 117. vide Notas.

Forsitan.

Si altera illaec magis inſtabit, *for- ſitan* nos reiciat. *Phorm.* IV. 5. 5.

Fortasse.

Fortaſſe tu profectus alio fueras. *Eun.* II. 2. 49. *Fortaſſe* aliquantum iniquior erat. *Heaut.* I. 2. 27. *For- taſſe* excludetur foras. *Adelph.* I. 2. 39. Audiſti ex aliquo *fortaſſe. Hec.* IV. 1. 35. Non multum habet quod det *fortaſſe. Phorm.* I. 2. 96.

Forte.

Forte, ita ut fit, filium perduxe- re. *And.* I. 1. 53. Si *forte* huc Chre- mes advenerit. *Eun.* III. 2. 48. Al- terae dum narrat, *forte* audivi. *Heaut.* II. 3. 31. Si *forte* frater re- dierit viſo. *Adelph.* IV. 2. 10. Si *forte* morbus amplior factus ſiet. *Hec.* III. 1. 50. Quam ſaepe *forte* temere eveniunt, quae non audeas optare. *Phorm.* V. 1. 30.

Fortis.

Ut virum *fortem* decet. *And.* IV. 6. 14. Nil prius neque *fortius. Eun.* I. 1. 5. Ita ut *fortis* decet milites. *Eun.* IV. 7. 44. *Fortis* fortuna adiu- vat. *Phorm.* I. 4. 25. O vir *fortis* atque amicus. *Phorm.* II. 2. 10.

Fortiter.

Fortiter. hui, perfortiter. *Adelph.* IV. 2. 28.

xiſſe falſi quicquam. *Eun.* I. 2. 120. Voltus quoque hominum *fingit* ſcelus. Syrus mire *finxit* filium. *Heaut.* V. 1. 14. & 25. Nonne ad ſenem aliquàm fabricam *fingit*? *Heaut.* III. 2. 34.

FINIS.

Tute ipſe his rebus *finem* praeſcripſti. *And.* I. 1. 124. Orandi iam *finem* face. *And.* V. 1. 2. Niſi *finem* maledictis facit. *Heaut.* Prol. 34. Vicini noſtri hic ambigunt de *finibus*. *Heaut.* III. 1. 90. In iſtac *finem* faciat. *Adelph.* V. 9. 40. Haut opinor commode *finem* ſtatuiſſe orationi militem. *Hec.* I. 2. 21. De illo tum *finem* faciam dicundi mihi, peccandi cum ipſe de ſe *finem* fecerit. *Phorm.* Prol. 22. & 23. vide Notas.

FIRMO.

Firmavit fidem. *And.* III. 1. 4. Cur non, quod dotis dixi, *firmas*? *Heaut.* V. 5. 4. Ei rei *firmaſti* fidem. *Hec.* IV. 2. 5

FIRMUS.

Tibi generum *firmum*, & filiae invenias virum. *And.* III. 3. 39. Nil ſatis *firmi* video. *Heaut.* II. 3. 96. *Firmae* haec vereor ut ſint nuptiae. *Hec.* I. 2. 26. *Firmiorem* inter nos fore amicitiam. *Hec.* IV. 1. 18. Virum ſatis *firmum* gnatae. *Hec.* IV. 1. 41. Quaere alium tibi *firmiorem*. *Hec.* V. 1. 20.

FLABELLUM.

Cape hoc *flabellum*, & ventulum huic ſic facito. *Flabellum* tenere te aſinum tantum. Limis ſpecto ſic per *flabellum* clanculum. *Eun.* III. 5. 47. 50. & 54.

FLAGITIUM.

Flagitium facimus. CH. An id *flagitium*ſt? *Eun.* II. 3. 90. An poenitebat *flagiti*? Adoleſcentulum nobilitas *flagitiis*. *Eun.* V. 6. 12. & 21. Per *flagitium* ad inopiam redigat patrem. *Heaut.* V. 1. 56. *Flagitiis* tuis me infamem fieri. *Heaut.* V. 4. 14. Non eſt *flagitium*, mihi crede, adoleſcentulum ſcortari. Non eſt *flagitium* facere haec adoleſcentulum? *Adelph.* I. 2. 21. & 32. Haeccine *flagitia*? Haeccine *flagitia* facere te? Id nobis tam *flagitium*ſt, quam illa non facere vobis. *Adelph.* III. 3. 25. 54. & 68. Fero alia *flagitia* ad te ingentia, nova, capitalia. *Adelph.* IV. 7. 3.

FLAMMA.

Ad *flammam* acceſſit imprudentius. *And.* I. 1. 103. E *flamma* petere te cibum poſſe arbitror. *Eun.* III. 2. 38.

FLECTO.

Iſtuc eſt ſapere, qui ubicumque opus ſit animum poſſis *flectere*. *Hec.* IV. 3. 2.

FLEO.

In ignem impoſita ſt: *fletur*. Reiecit ſe in eum *flens* quam familiariter. *And.* I. 1. 102. & 109. Pollicitantem, & nil ferentem, *flentem*. *Phorm.* III. 2. 36.

FLOCCIFACIO.

Qui illum *flocci fecerim*. *Eun.* II. 3. 12.

FLOCCI PENDO.

Invidere omnes mihi, mordere clanculum: ego non *flocci pendere*. *Eun.* III. 1. 21.

FLOS.

Anni? ſedecim. PA. *Flos* ipſe. *Eun.* II. 3. 28. vide Notas.

FOCUS.

Domi *foci*que fac viciſſim ut memineris. *Eun.* IV. 7. 45.

FODIO.

Quin te in fundo conſpicer *fodere* aut arare. *Heaut.* I. 1. 27. Noli *fodere*. *Hec.* III. 5. 17.

FOEDUS.

Videtur *foedus*. *Eun.* IV. 4. 17. Pro Deum fidem, facinus *foedum*! *Eun.* V. 4. 21.

FORAS.

Ipſe exit *foras*. *And.* I. 2. 3. Prae amore excluſti hunc *foras*. *Eun.* I. 2. 18. Numquem evocari hinc vis *foras*? *Eun.* II. 2. 52. Homo quatietur certe cum dono *foras*. *Eun.* II. 3. 67. *Foras* ſimul omnes proruunt ſe. *Eun.* III. 5. 51. Abierunt *foras*. *Eun.* IV. 4. 34. Me extruſit *foras*. *Eun.* V. 5. 11. Huc effugi *fo*-

FRUOR.

Tu illis *fruare* commodis. *Eun.* II. 3. 81. Nec fas eſſe, ulla me voluptate hic *frui*. *Heaut.* I. 1. 97. Hocine me miſerum non licere meo modo ingenium *frui?* *Heaut.* II. 4. 21. Agelli paulum locitas foras: huic demus, qui *fruatur*. *Adelph.* V. 8. 27. Gaudio falſo *frui*. *Hec.* V. 4. 2.

FRUSTRA.

Quo magis lubido *fruſtra* incendatur tua. *And.* II. 1. 8. Ne me in laetitiam *fruſtra* coniicias. *Heaut.* II. 3. 51. *Fruſtr'a* operam opinor ſumo. *Heaut.* IV. 3. 15. *Fruſtra* has egomet mecum rationes puto. *Adelph.* II. 1. 54. Quid hic conterimus operam *fruſtra?* *Phorm.* II. 3. 31.

FRUSTROR.

Saepe iam me ſpes haec *fruſtrata* 'ſt. *And.* II. 2. 37. Ne *fruſtretur* ipſe ſe. *Eun.* Prol. 14. Sat adhuc tua nos *fruſtrata* 'ſt fides. *Adelph.* IV. 4. 13.

FUAT.

Fors *fuat* pol. *Hec.* IV. 3. 4. Suo capiti *fuat*. *Phorm.* III. 2. 6. vide Notas.

FUCUS.

Fucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41.

FUGA.

Iam adornarat *fugam*. *Eun.* IV. 4. 6. Facerent *fugam*. *Eun.* IV. 7. 17. Quamnam hic *fugam* aut furtum parat? *Phorm.* I. 4. 14.

FUGIO.

Fugin hinc. *And.* II. 1. 37. Recte ego nempe has *fugi* nuptias. *And.* IV. 4. 27. vide Notas. Bellum *fugiens*. *And.* V. 4. 32. Non convenit, qui illum ad laborem hinc pepulerim, nunc me ipſum *fugere*. *Heaut.* I. 1. 114. Si paululum modo quid te *fugerit*. *Heaut.* II. 3. 75. Hoc facito. Hoc *fugito*. *Adelph.* III. 3. 63. *Fugere* e conſpectu. *Hec.* I. 2. 107. Ita *fugias*, ne praeter caſam. *Phorm.* V. 2. 3.

FUGITIVUS.

At etiam reſtitas, *fugitive?* *Eun.* IV. 4. 2. Retraham ad me illud *fugitivum* argentum. *Heaut.* IV. 2. 11. In' hinc malam rem cum iſtac magnificentia, *fugitive?* *Phorm.* V. 8. 38.

FUGITO.

Miſerrimus fui *fugitando*. *Eun.* V. 2. 8. Tuum conſpectum *fugitat*. *Heaut.* III. 1. 25. Erus liberalis eſt, & *fugitans* litium. *Phorm.* IV. 3. 18.

FUMUS.

Favillae plena, *fumi* ac pollinis. *Adelph.* V. 3. 60.

FUNAMBULUS.

Populus ſtudio ſtupidus in *funambulo* animum occuparat. *Hec.* Prol. 4. *Funambuli* eodem accedens exſpectatio. *Hec.* Alt. Prol. 26. vide Notas.

FUNDA.

Fundam tibi nunc nimis vellem dari. *Eun.* IV. 7. 16.

FUNDITUS.

Quod ſi fit, pereo *funditus*. *And.* I. 5. 9.

FUNDO.

Raperem, *funderem* & proſternerem. *Adelph.* III. 2. 21. vide Notas. Tu verba *fundis* hic ſapientia? *Adelph.* V. 1. 7.

FUNDUS.

Noſtri *fundi* calamitas. *Eun.* I. 1. 34. Quin te in *fundo* conſpicer. *Heaut.* I. 1. 16.

FUNGOR.

Ita tute adtente illorum officia *fungere*. *Heaut.* I. 1. 24. Hominis frugi & temperantis *functu's* officium. *Heaut.* III. 3. 19. Tuo officio fueris *functus*. *Heaut.* IV. 3. 12. *Functus* adoleſcentuli eſt officium liberalis. *Phorm.* II. 1. 51.

FUNUS.

Funus interim procedit. *And.* I. 1. 100. Curabat una *funus*. *And.* I. 1. 81. In *funus* prodeo. *And.* I. 1. 88. Neque quisquam aderat, qui adiutaret *funus*. *Phorm.* I. 2. 49.

FORTITUDO.

Vereor, ne iſtaec *fortitudo* in nervom erumpat denique. *Phorm.* II. 2. 10.

FORTUNA.

Omnia bona dicere, & laudare *fortunas* meas. *And.* I. 1. 70. Servon *fortunas* meas me commiſiſſe futili. *And.* III. 5. 3. An *fortunam* conlaudem, quae gubernatrix fuit? *Eun.* V. 8. 16. Me tuarum miſeritumſt *fortunarum*. *Heaut.* III. 1. 55. Scibam dubiam *fortunam* eſſe ſcaenicam. *Hec.* Alt. Prol. 8. O *fortuna*, ut numquam perpetua es data. *Hec.* III. 3. 46. vide Notas. Ne ſimili utamur *fortuna*, atque uſi ſumus. *Phorm.* Prol. 32. Quod ſi eo meae *fortunae* redeunt. Fortis *fortuna* adiuvat. *Phorm.* I. 4. 23. & 25. Quonam in loco ſunt res & *fortunae* meae? *Phorm.* III. 1. 9. Tantam *fortunam* de inproviſo eſſe his datam. *Phorm.* V. 7. 1.

FORTUNATUS.

Quis te eſt *fortunatior*? *Heaut.* II. 3. 55. Edepol te, mea Antiphila, laudo & *fortunatam* iudico. *Heaut.* II. 4. 1. Ne ego *fortunatus* homo ſum. *Heaut.* IV. 6. 21. Multo omnium me nunc *fortunatiſſimum* factum puto eſſe. *Heaut.* IV. 8. 3. Quod *fortunatum* iſti putant, uxorem numquam habui. *Adelph.* I. 1. 18.

FORUM.

Ego me hinc ad *forum*. *And.* I. 3. 21. Quid turbae aput *forumſt*? *And.* IV. 4. 6. Amicus quidam me a *foro* abduxit modo. *Adelph.* IV. 5. 11. Sciſti uti *foro*. *Phorm.* I. 2. 29.

FRANGO.

Navem is *fregit* aput Andrum inſulam. *And.* I. 3. 17. Navi *fracta* ad Andrum electus eſt. *And.* V. 4. 20.

FRATER.

Si te in germani *fratris* dilexi loco. *And.* I. 5. 57. *Fratrem* homini nemini eſſe primarum artium magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Si *frater* aut ſodalis eſſet, qui magis morem gereret? *Adelph.* IV. 5. 74. *Fratrem* maiorem Chremem noſtine? *Phorm.* I. 2. 13.

FRAUS.

Eductas libere in *fraudem* inlicis? *And.* V. 4. 8. In eandem *fraudem* incides. *Heaut.* III. 1. 33. Gerro, iners, *fraus*, helluo. *Heaut.* V. 4. 10.

FREQUENS.

Cum illis una aderat *frequens*. *And.* I. 1. 80.

FRETUS.

Cuius conſilio *fretus* ſum. *And.* II. 1. 36. Hem quo *fretus* ſim. *And.* III. 5. 13. Vobis *fretus*? v. Scin quam *fretus*? *Eun.* V. 8. 33. Si quis forte malitia *fretus* ſua inſidias noſtrae fecit adoleſcentiae. *Phorm.* II. 1. 43.

FRIGEO.

Hice homines *frigent*. *Eun.* II. 2. 37. vide Notas. Sermonem quaerere, ubi *friget*, huc evaſit. *Eun.* III. 3. 11. Sine Cerere & Libero *friget* Venus. *Eun.* IV. 5. 6. Abi, tange: ſi non totus *friget*, me enica. *Phorm.* V. 9. 5.

FRONS.

Da te hodie mihi; exporge *frontem*. *Adelph.* V. 3. 53.

FRUCTUS.

Metuit ſemper, quem ipſa nunc capit *fructum*, ne quando iratus tu alio conferas. *Eun.* III. 1. 60. Hoc *fructi* pro labore ab iis fero. *Adelph.* V. 4. 16. In illis *fructus* eſt. *Phorm.* II. 2. 18. *Fructum* quem reddunt praedia. *Phorm.* IV. 3. 75. Quae noſtros minuit *fructus* vilitas. *Phorm.* V. 9. 24.

FRUGALIS.

Dedo patri me nunc iam, ut *frugalior* ſim, quam volt. *Heaut.* IV. 3. 3.

FRUGI.

Frugi es. *Eun.* III. 5. 60. Hominis *frugi* & temperantis functu's officium. *Heaut.* III. 3. 19. *Frugi* homo eſt. *Adelph.* V. 9. 25.

Gentium.

:e *gentium* *Eun.* IV. 1. 11.
gentium. *Heaut.* V. 1. 55.
n *gentium.* *Adelph.* IV. 2. 1.
gentium. *Hec.* III. 1. 4. Uſ-
ntium. *Hec.* III. 1. 13.

Genu.

enua accidit. *Hec.* III. 3.

Genus.

genus hominum peſſumum.
. 1. 5. Olim iſti fuit *generi*
n quaeſtus aput ſaeclum.
Eſt *genus* hominum, qui eſſe
ſe omnium rerum volunt.
2. 15. & 16. O *genera* ſacri-
delph. III. 2. 6. Haec te
e indigna *genere* noſtro?
am huius *generis* reliquias
ideo. *Adelph.* III. 3. 55. &
meus amicus illi *genere* eſt
us. *Adelph.* IV. 5. 17. Quod
us eſt? *Hec.* II. 1. 1.

Germanus.

in *germani* fratris dilexi le-
d. I. 5. 57. O mi *germane.*
II. 4. 5. Nunc tu mihi es
s pariter animo ac corpore.
V. 8. 34.

Gero.

o morem *geſſero.* *And.* IV.
los *gerunduſt* Thaidi. *Eun.*
. Sine me in hac re *gerere*
orem. *Heaut.* V. 1. 74. Ut
ita morem *geras.* *Adelph.*
Non me hanc rem, ut ut
la, indicaſſe? *Adelph.* IV.
Quaſi re bene *geſta.* *Adelph.*
. Pueri inter ſe quas pro le-
oxiis iras *gerunt*? quapro-
uia enim qui eos gubernat
infirmum *gerunt.* *Hec.* III.
. vide Notas. Quid rei *ge-*
orm. I. 2. 95.

Gerro.

, iners, fraus, helluo. *He-*
4. 10.

Gestio.

geſtiam, aut quid laetus ſim.
t quod ſic *geſtis*? *Eun.* III.
10. Ipſum *geſtio* dari mi in
tum. *Phorm.* II. 1. 30.

Gesto.

Rex te ergo in oculis *geſtare.* *Eun.* III. 1. 1. vide Notas. Quem ego puerum modo tantillum in manibus *geſtavi* meis. *Adelph.* IV. 2. 24. Hicine non *geſtandus* in ſinu eſt? *Adelph.* IV. 5. 75.

Gestus.

Nunc *geſtus* mihi voltusque eſt capiundus novos. *Phorm.* V. 7. 7.

Geta.

Huius perſonae multa mentio eſt in Adelphis.

Gladiator.

Rumor venit, datum iri *gladiatores.* *Hec.* Alt. Prol. 32.

Gladiatorius.

Hi *gladiatorio* animo ad me adfectant viam. *Phorm.* V. 8. 71.

Gladius.

Suo ſibi hunc iugulo *gladio.* *Adelph.* V. 8. 35.

Gloria.

Labore alieno magno partam *gloriam.* *Eun.* III. 1. 9. Simul rem & *gloriam* armis belli repperi. *Heaut.* I. 1. 60. Fac quam plurimum illis relinquas, *gloriam*que iſtanc tibi. *Adelph.* V. 3. 28. vide Notas. Scit ſe nobilitatem ex ea re naſtam, & *gloriam* eſſe. *Hec.* V. 2. 31. vide Notas.

Glorior.

Vah, *gloriare* eveniſſe ex ſententia? *Heaut.* IV. 5. 17.

Gloriosus.

Miles *glorioſus.* *Eun.* Prol. 31. facere *glorioſum* militem. *Eun.* Prol. 38.

Glycerium.

Haec perſona Andriae eſt.

Gnata.

Unicam *gnatam* ſuam cum dote ſumma filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 73. Denegarat ſe commiſſurum mihi *gnatam* ſuam uxorem. *And.* I. 5. 7. Deſpondit ei *gnatam* huius vicini proxumi. *Hec.* I. 2. 49. *Gnatam* inveni nuptam cum tuo filio. *Phorm.* V. 3. 34.

Gnatho.

Perſona Eunuchi eſt.

Gnathonicus.

Paraſiti item ut *Gnathonici* vocentur. *Eun.* II. 2. 33.

Gnatus.

Qui *gnatum* haberem tali ingenio praeditum. *And.* I. 1. 71. Corrigere mi *gnatum* porro enitere. *And.* III. 4. 17. Orabo *gnato* uxorem. *And.* III. 2. 48 Pietatem *gnati.* *And.* V. 2. 28. Decrevi tantiſper me minus iniuriae meo *gnato* facere. *Heaut.* I. 1. 96. Num quidnam de *gnato* meo audiſti? *Heaut.* III. 1. 20. An laudi putat fore, ſi perdiderit *gnatum*? *Adelph.* III. 3. 29. Prodidiſti & te, & illam miſeram, & *gnatum.* *Adelph.* IV. 5. 58. Voſtrarum nulla eſt, quin *gnatum* velit uxorem. *Hec.* II. 1 43. *Gnatum* ei reſtituo. *Hec.* V. 4. 20. Quanta me cura & ſollicitudine adficit *gnatus*? *Phorm.* II. 4. 2.

Gracilus.

Vincto pectore, ut *gracilae* ſient. *Eun.* II. 3. 23. vide Notas.

Gradus.

Suſpenſo *gradu* placide ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

Graece.

Epidicazomenen quam vocant Comoediam *Graece.* *Phorm.* Prol. 26. vide Notas.

Graecus.

Ex *Graecis* bonis Latinas fecit non bonas. *Eun.* Prol. 8. Non negat perſonas tranſtuliſſe in Eunuchum ſuam ex *Graeca.* *Eun.* Prol. 33. Ex integra *Graeca* integram Comoediam hodie ſum acturus Cuia *Graeca* ſit, id dicerem. Multas contaminaſſe *Graecas.* *Heaut.* Prol. 4. 8. & 17. In *Graeca* adoleſcens eſt. *Adelph.* Prol. 8.

Grandis.

An ſedere oportuit domi virginem tam *grandem*? *Adelph.* IV. 5. 39. Natu *grandior.* *Adelph.* V. 8. 7. Homo iam *grandior.* *Phorm.* II. 3. 15. Dicam tibi inpingam *grandem.* *Phorm.* II. 3. 92.

Grandiuſculus.

Fere *grandiuſcula* iam. *And.* IV. 5. 19.

Gratia.

Habeo *gratiam.* *And.* I. 1. 15. Poſtulare id *gratiae* adponi ſibi. *And.* II. 1. 31. Cum iſtuc quod poſtulo impetro cum *gratia.* *And* II. 5. 11. Ea *gratia* ſimulavi. *And.* III. 4. 8. Iam dudum res redduxit me ipſa in *gratiam.* *And.* V. 4. 45. Ego excludor: ille recipitur Qua *gratia*? *Eun.* I. 2. 79. Ab eo *gratiam* hanc inibo. *Eun.* III. 5. 9. Inveniam pol hodie, parem ubi referam *gratiam.* *Eun.* IV. 4. 51. Et habetur & refertur, ita ut merita es, *gratia.* *Eun.* IV. 6. 12. Dehinc ſpero aeternam inter nos *gratiam* fore. *Eun.* V. 2. 33. *Gratiam* habeo maxumam. *Eun.* V. 8. 61. Cave, ne falſam *gratiam* ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3. 61. Syro nil *gratiae.* *Heaut.* V. 2. 46. Dis *gratia.* *Adelph.* I. 2. 41. Mihi egit *gratias.* *Adelph.* III. 3. 14. Rurſum in *gratiam* reſtituas, *Hec.* III. 1 11. Dis *gratiam* habeo. *Hec.* III. 2. 11. Hanc *gratiam* ut ſibi des pro illa, nunc rogat. *Hec.* III. 3. 50. Neque alio componi paſſe potis inter eas *gratia*ſt. *Hec.* III. 5. 29. Ego redigam vos in *gratiam.* *Phorm.* V. 8. 73.

Gratiis.

Si non pretio, *gratiis.* *Adelph.* IV. 7. 26. vide Notas. Meam duces *gratiis*? *Phorm.* III. 2. 15.

Gratulor.

Adventum *gratulantur.* *Eun.* II. 2. 28. Deſine Deos *gratulando* obtundere. *Heaut* V. 1. 6.

Gratus.

Id *gratum* fuiſſe advorſum te. *And.* I. 1. 15. Illi *gratum* feceris. *Eun.* IV. 4. 55. Quam hoc munus *gratum* arbitrare Thaidi eſſe? *Eun.* II. 2. 44 Eſt iſtuc datum profecto, ut *grata* mihi ſint quae facio omnia. *Eun.* III. 1. 6. Cum *gratum* mi eſſe potuit, nolui. Ut eſſet aput te hoc quam *gratiſſimum.* *Heaut.* II. 3. 21. & 127. ubi vide Notas. Memorem me dices eſſe & *gratum.* *Adelph.* II. 2.

13. Ne id adſentandi magis, quam quo habeam *gratum*, facere exiſtumes. *Adelph.* II. 4. 6.

GRAVIDUS.

Gravida e Pamphilo eſt. *And.* I. 3. 11. Virgo ex eo compreſſu *gravida* facta eſt. *Adelph.* III. 4. 28.

GRAVIS.

Iſtuc periclum in filia fieri, *grave* eſt. *And.* III. 3. 34. Quaſi quicquam in hunc iam *gravius* dici poſſiet. *And.* V. 3. 3. Quanto tu me es annis *gravior*. *Heaut.* IV. 1. 32. vide Notas. Scio tibi eſſe hoc *gravius* multo ac durius. *Heaut.* V. 1. 5. Imperium *gravius*. *Adelph.* I. 1. 21. Nondum audiſti, quod eſt *graviſſimum*. *Adelph.* III. 4. 22. Paupertatem una pertolimus *gravem*. *Adelph.* III. 4. 50. Usque illud viſum eſt Pamphilo ne utiquam *grave*. *Hec.* I. 2. 50. vide Notas. Quid faceres, ſi aliud quid *gravius* tibi nunc faciundum foret? *Phorm.* I. 4. 29. Numquam tam *gravis* ob hanc inimicitias caperem in voſtram familiam. *Phorm.* II. 3. 23.

GRAVITER.

Graviter ferunt. *And.* I. 1. 20. Saepe eadem & *graviter* audiendo. *Heaut.* I. 1. 62. Animum advertunt *graviter*. *Heaut.* III. 3. 9. *Graviter* crepuerunt fores. *Heaut.* III. . 52. Nimis *graviter* cruciat aduleſcentulum. *Heaut.* V. 5. 1. Quisnam à me pepulit tam *graviter* fores? *Adelph.* V. 3. 2. Etſi amor me *graviter* conſuetudoque tenet. *Hec.* III. 3. 44. Tibi iratus ſum *graviter*. *Hec.* IV. 4. 2.

GRAVIUS.

Vereor ne illud *gravius* tulerit. *Eun.* I. 2. 1. Nolo in illum *gravius* dicere. *Adelph.* I. 2. 60. *Gravius* denique minitemur. *Hec.* IV. . 95.

GRAVOR.

Ne *gravare*. *Adelph.* V. 8. 19.

GREMIUM.

Iovem quo pacto Danaae miſiſſe aiunt in *gremium* imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37. Qui ſe in ſui *gremio* poſiturum puerum dicebat patris. *Adelph.* III. 2. 35.

GREX.

Oro, ut me in veſtrum *gregem* recipiatis. *Eun.* V. 8. 54. Si lenis eſt, ad alium defertur *gregem*. *Heaut.* Prol. 45. Ancillarum *gregem* ducunt ſecum. *Heaut.* II. 9. 4. Hic de *grege* illo eſt. *Adelph.* III. 3. 8. Cum per tumultum noſter *grex* motus locoſt. *Phorm.* Prol. 32.

GUBERNATRIX.

An fortunam conlaudem, quae *gubernatrix* fuit? *Eun.* V. 8. 16.

GUBERNO.

Qui eos *gubernat* animus, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 31.

GYNAECEUM.

Ubi in *gynaeceum* ire occipio. *Phorm.* V. 6. 22.

H.

Ha ha hae. *Eun.* III. 1. 36. III. 2. 44. *Heaut.* V. 1. 13. *Ha, ha, hae.* *Hec.* V. 4. 22. *Ha, ha, hae.* *Phorm.* II. 3. 64.

HABEO.

Quos hic noſter auctores *habet*. *And.* Prol. 20. In memoria *habeo*. *And.* I. 1. 13. *Habeo* gratiam. *And.* I. 1. 15. Certe captus eſt. *habet*. *And.* I. 1. 56. Quis heri Chryſidem *habuit?* *And.* I. 1. 58. Si quid conſili *habet*. *And.* I. 1. 133. Neque pol conſilii locum *habeo*, neque ad auxilium copiam. *And.* II. 1. 20. vide Notas. Sat *habeo*. *And.* II. 1. 35. Hoc male *habet* virum. *And.* II. 6. 5. Prius quam tuum, ut ſeſe *habeat*, animum ad nuptias perſpexerit. *And.* II. 3. 4. Quam ego animo egregie caram pro uxore *habuerim*. *And.* I. 5. 38. Scias poſſe iam *habere* ipſum ſuae vitae modum. *And.* I. 1. 68. Quid agam *habeo*. *And.* III. 2. 18. Propemodum *habeo* iam fidem. *And.* III. 4. 7. vide Notas. Non *habeo* ſpatium. *And.* III. 5. 17. Dis pol *habeo* gratiam. *And.* IV. 4. 31. *Habeas.* v. *Habeam?* *And.* IV. 1. 25. Dicta eſt eſſe haec atque *habita* eſt ſoror.

GNATHO.

Perſona Eunuchi eſt.

GNATHONICUS.

Paraſiti item ut *Gnathonici* vocentur. *Eun.* II. 2. 33.

GNATUS.

Qui *gnatum* haberem tali ingenio praeditum. *And.* I. 1. 71. Corrigere mi *gnatum* porro enitere. *And.* III. 4. 17. Orabo *gnato* uxorem. *And.* III. 2. 48 Pietatem *gnati*. *And.* V. 2. 28. Decrevi tantiſper me minus iniuriae meo *gnato* facere. *Heaut.* I. 1. 96. Num quidnam de *gnato* meo audiſti? *Heaut.* III. 1. 20. An laudi putat fore, ſi perdiderit *gnatum*? *Adelph.* III. 3. 29. Prodidiſti & te, & illam miſeram, & *gnatum*. *Adelph.* IV. 5. 58. Voſtrarum nulla eſt, quin *gnatum* velit uxorem. *Hec.* II. 1 43. *Gnatum* ei reſtituo. *Hec.* V. 4. 20. Quanta me cura & ſollicitudine adficit *gnatus*? *Phorm.* II. 4. 2.

GRACILUS.

Vincto pectore, ut *graciles* fient. *Eun.* II. 3. 23. vide Notas.

GRADUS.

Suſpenſo *gradu* placide ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

GRAECE.

Epidicazomenen quam vocant Comoediam *Graece*. *Phorm.* Prol. 26. vide Notas.

GRAECUS.

Ex *Graecis* bonis Latinas fecit non bonas. *Eun.* Prol. 8. Non negat perſonas tranſtuliſſe in Eunuchum ſuam ex *Graeca*. *Eun.* Prol. 33. Ex integra *Graeca* integram Comoediam hodie ſum acturus Cuia *Graeca* ſit, id dicerem. Multas contaminaſſe *Graecas*. *Heaut.* Prol. 4. 8. & 17. In *Graeca* aduleſcens eſt. *Adelph.* Prol. 8.

GRANDIS.

An ſedere oportuit domi virginem tam *grandem*? *Adelph.* IV. 5. 39. Natu *grandior*. *Adelph.* V. 8. 7. Homo iam *grandior*. *Phorm.* II. 3. 15. Dicam tibi inpingam *grandem*. *Phorm.* II. 3. 92.

GRANDIUSCULUS.

Fere *grandiuſcula* iam. *And.* IV. 5. 19.

GRATIA.

Habeo *gratiam*. *And.* I. 1. 15. Poſtulare id *gratiae* adponi ſibi. *And.* II. 1. 31. Cum iſtuc quod poſtulo impetro cum *gratia*. *And.* II. 5. 11. Ea *gratia* ſimulavi. *And.* III. 4. 8. Iam dudum res redduxit me ipſa in *gratiam*. *And.* V. 4. 45. Ego excludor: ille recipitur Qua *gratia*? *Eun.* I. 2. 79. Ab eo *gratiam* hanc inibo. *Eun.* III. 5. 9. Inveniam pol hodie, parem ubi referam *gratiam*. *Eun.* IV. 4. 51. Et habetur & refertur, ita ut merita es, *gratia*. *Eun.* IV. 6. 12. Dehinc ſpero aeternam inter nos *gratiam* fore. *Eun.* V. 2. 33. *Gratiam* habeo maxumam. *Eun.* V. 8. 61. Cave, ne falſam *gratiam* ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3. 61. Syro nil *gratiae*. *Heaut.* V. 2. 46. Dis *gratia*. *Adelph.* I. 2. 41. Mihi egit *gratias*. *Adelph.* III. 3. 14. Rurſum in *gratiam* reſtitues. *Hec.* III. 1. 11. Dis *gratiam* habeo. *Hec.* III. 2. 11. Hanc *gratiam* ut ſibi des pro illa, nunc rogat. *Hec.* III. 3. 50. Neque alio componi pacto potis inter eas *gratia* ſt. *Hec.* III. 5. 29. Ego redigam vos in *gratiam*. *Phorm.* V. 8. 73.

GRATIIS.

Si non pretio, *gratiis*. *Adelph.* IV. 7. 26. vide Notas. Meam ductas *gratiis*? *Phorm.* III. 2. 15.

GRATULOR.

Adventum *gratulantur*. *Eun.* II. 2. 28. Deſine Deos *gratulando* obtundere. *Heaut.* V. 1. 6.

GRATUS.

Id *gratum* fuiſſe advorſum te. *And.* I. 1. 15. illi *gratum* feceris. *Eun.* IV. 4. 55. Quam hoc munus *gratum* arbitrare Thaidi eſſe? *Eun.* II. 2. 44 Eſt iſtuc datum profecto, ut *grata* mihi ſint quae facio omnia. *Eun.* III. 1. 6. Cum *gratum* mi eſſe potuit, nolui. Ut eſſet aput te hoc quam *gratiſſimum*. *Heaut.* II. 3. 21. & 127. ubi vide Notas. Memorem me dices eſſe & *gratum*. *Adelph.* II. 2.

35. *Hac* illac circumcurſa. *Heaut.* III. 2. 1.

HAEREO.

Ipſaſt, *haereo.* *Eun.* V. 2. 9. Lingua *haeret* metu. *Eun.* V. 5. 7. Ut *haeream* in parte aliqua tandem aput Thaidem. *Eun.* V. 8. 25. Quin pugnus continuo in mala *haereat.* *Adelph.* II. 1. 17. Metui ne *haereret* hic. *Adelph.* III. 3. 49. In te omnis *haeret* culpa ſola. *Hec.* II. 1. 32. Niſi mi proſpicio, *haereo.* *Phorm.* V. 8. 70.

HAESITO.

In eodem *haeſitas* luto. *Phorm.* V. 2. 15.

HARIOLOR.

Modo ſi argentum reddat. ſet ego hoc *hariolor.* *Adelph.* II. 1. 48. Non mihi credis? D. *Hariolare.* *Phorm.* III. 2. 7.

HARIOLUS.

Interdixit *hariolus:* aruſpex vetuit. *Phorm.* IV. 4. 27.

HAUT.

Haut muto. *And.* I. 1. 13. vide Notas. Fidelem *haut* ferme mulieri invenias virum. *And.* III. 1. 2. *Haut* auſpicato huc me adtuli. *And.* IV. 5. 12. Hominem *haut* inpurum. *Eun.* II. 2. 4. Extrema linea amare, *haut* nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 13. *Haut* ſtulte ſapis. *Heaut.* II. 3. 82. *Haut* ſcio, anne uxorem ducat. *Heaut.* V. 2. 46. *Haut* paternum iſtuc dediſti. *Adelph.* III. 4. 4. Comiſſatorem *haut* ſane commodum. *Adelph.* V. 2. 8. Servum *haut* inliberalem praebes te. *Adelph.* V. 5. 5. *Haut* ſcio hercle an mutet animum. *Phorm.* V. 2. 9.

HAUT QUAQUAM.

Haut quaquam etiam ceſſant. *Heaut.* I. 2. 1.

HEAUTON *Timorumenos.*

Ex integra Comoediam hodie ſum acturus *Heauton timorumenon.* *Heaut.* Prol. 5.

HECYRA.

Hecyra eſt huic nomen fabulae. *Hec.* Prol. 1. vide Notas. *Hecyram* ad vos refero. *Hec.* Alt. Prol. 31.

HEGIO.

Huius perſonae in Adelphis fit mentio.

HEIA.

Heia, ut elegans eſt. *Heaut.* V. 5. 19. *Heia* vero. *Hec.* II. 2. 8. *Heia*, ne parum leno ſies. *Phorm.* III. 2. 23. *Heia*, ſudabis ſatis. *Phorm.* IV. 3. 23.

HELLUO.

Gerro, iners, fraus, *helluo.* *Heaut.* V. 4. 10.

HEM.

Hem quid id eſt? *And.* I. 1. 89. vide Notas. *Hem*, repudiatus repetor. *And.* I. 5. 13. Nihilne? *hem.* *And.* II. 6. 4. *Hem* illic eſt huic rei caput. *And.* II. 6. 27. *Hem* aſtutias. *And.* III. 4. 24. *Hem*, quid ais, ſcelus? *And.* IV. 1. 41. *Hem* ſcelera. *And.* IV. 4. 46. *Hem* Davom tibi. *And.* V. 2. 1. *Hem* eunuchum tibi. *Eun.* III. 2. 19. *Hem*, quae haec eſt fabula? *Eun.* IV. 4. 22. *Hem*, obſecro an is eſt? *Eun.* V. 4. 40. *Hem*, quid dixti? *Heaut.* II. 3. 99. *Hem*, iſtoc verbo animus mi rediit. *Hec.* III. 2. 12. Geta. G. *Hem.* *Phorm.* IV. 4. 1.

HERCLE.

Mea quidem *hercle* certe in dubio vitaſt. *And.* II. 2. 10. Certe *hercle.* *And.* III. 2. 15. Neſcio *hercle.* *Eun.* II. 3. 14. Sane *hercle* ut dicis. *Eun.* III. 5. 59. Perii *hercle.* *Heaut.* IV. 4. 14. *Hercle* vero ſerio. *Adelph.* V. 9. 18. Sane *hercle* homo voluptati obſequens fuit. *Hec.* III. 5. 9.

HERCULES.

Qui minus, quam *Hercules* ſervivit Omphalae? *Eun.* V. 7. 3.

HEREDITAS.

Hereditatem perſequi. *And.* IV. 5. 20. vide Notas. Ad hos ea rediit lege *hereditas.* *Hec.* I. 2. 97.

HERES.

Te ipſo *herede* haec poſſidere Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Qui ſic ſunt, haut multum *heredem* iuvant. *Hec.* III. 5. 10.

And. IV. 5. 14. Immo *habeat*, valeat, vivat cum illa. *And.* V. 3. 18. Omnia *habeo*, neque quicquam *habeo*. *Eun.* II. 2. 12. Qui Sal *habet*, quod in te eſt. *Eun.* III. 1. 10. vide Notas. *Habes* imperium in beluas. *Eun.* III. 1. 25. Quae res in ſe neque conſilium, neque modum *habet* ullum. *Eun* I. 1. 13. Neque, praeterquam quas ipſe amor moleſtias *habet*, addas: & illas, quas *habet*, recte feras. *Eun.* I. 1. 33. Potius quam te inimicum *habeam*. *Eun.* I. 2. 94. Quam intumum *habeam* te. *Eun.* I. 2. 48. Senſit me tecum quoque rem *habere*. *Eun.* I. 2. 58. Si fidem *habeat*. *Eun.* I. 2. 59. Sine illum priores partes aput me *habere*. *Eun.* I. 2. 71. Quae nos noſtramque adoleſcentiam *habent* deſpicatam. *Eun.* II 3 92. Et *habetur* & refertur gratia. *Eun.* IV. 6. 12. Male me vero *habens*. *Eun* IV. 2. 6. Credin te inpune *habiturum*? *Eun*. V. 2. 13. Spero me *habere*, qui hunc excruciem meo modo. *Eun.* V. 3. 11. Hic pro illo munere tibi honos eſt *habitus*. *Eun.* V. 6. 22. Gratiam *habeo* maxumam. *Eun.* V. 8. 61. *Habet* bonorum exemplum. *Heaut.* Prol. 20. Filium unicum adoleſcentulum *habeo*. Ah, quid dixi? *habere* me? Immo *habui*. *Heaut.* I. 1. 42. Cui quod reſpondeam, nil *habeo*. *Heaut.* II. 1. 12. Amicam ut *habeas* prope iam in uxoris loco. *Heaut.* I. 1. 52. Mihi quale ingenium *haberes*, fuit indicio oratio. *Heaut.* II. 4. 4. Sine magno intertrimento non poteſt *haberi*. *Heaut.* III. 1. 39. Aut haec cum illis ſunt *habenda*, aut illa cum his mittenda ſunt. *Heaut.* II. 3. 84. Seni noſtro nil fidei *habeo*. *Heaut.* V. 2. 49. Ita ut res ſeſe *habet*. *Heaut.* IV. 3. 24. Suavia in praeſentia quae eſſent, prima *habere*. *Heaut.* V. 2, 10. Non neceſſe *habeo* omnia pro meo iure agere. *Adelph.* I. 1. 26. Semper parce ac duriter ſe *habere*. *Adelph.* I. 1. 20. Ille at item contra, me *habeat*, facio ſedulo. *Adelph.* I. 1. 25. Quod fortunatum iſti putant, uxorem numquam *habui*. *Adelph.* I. 1. 19. *Habui*, amavi pro meo. *Adelph.* I. 1. 23. Studioſe id ſibi *habet*. *Adelph.* III. 3. 28. Satis mi id *habeam* ſupplicii. *Adelph.* III. 2. 15. Virgo nihil *habet*. *Adelph.* IV. 7. 10. Ludibrio *haberi*. *Hec.* I. 2. 74. Utin eximium neminem *habeam*? *Hec.* I. 1. 9. *Habebam* alibi animum amori deditum. *Hec.* III. 1. 14. *Habet* omnem rem. *Hec.* I. 2. 119. Quid mulieris uxorem *habes*? *Hec.* IV. 4. 22. Haec res non minus me male *habet*, quam te. *Hec.* IV. 2. 30. Quo pacto me *habueris* praepoſitam amori tuo. *Hec.* IV. 2. 6. Non ſic ludibrio tuis factis *habitus* eſſem. *Hec.* IV. 1. 11. Non me clam *haberet*, quod celaſſe intelligo. *Hec.* IV. 4. 35. Segregatum *habuiſſe* a me Pamphilum. *Hec.* V. 1. 26. Is ſibi reſponſum hoc *habeat*. *Phorm.* Prol. 16. Non multum *habet* quod det fortaſſe. *Phorm.* I. 2. 95. Bene *habent* tibi principia. *Phorm.* II. 3. 82. Non tu hunc *habeas* plane praeſentem Deum? *Phorm.* II. 2. 31. Vapulandum: *habendum* compedes. *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas. Concluſam hic *habeo* uxorem ſaevam. *Phorm.* V. 1. 17. Ut meae res ſeſe *habent*. *Phorm.* V. 4. 1.

HABITIOR.

Si qua eſt *habitior* paulo, pugilem eſſe aiunt. *Eun.* II. 3. 24.

HABITO

In hac *habitaſſe* platea dictum'ſt Chryſidem. *And.* IV. 5. 1. Rus *habitatum* abii. *Hec.* II. 1. 27. Ex urbe tu rus *habitatum* migres? *Hec.* IV 1. 13. Ut filius cum illa *habitet* aput te. *Phorm* V. 8. 41

HABITUDO.

Quae *habitudo* eſt corporis? *Eun.* II. 2. 11.

HAC.

Sequere me *hac*. *And.* V. 6. 14. Plenus rimarum ſum, *hac* atque illac perfluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas. Iter *hac* habui. *Eun.* V. 9.

HINC.

Fuit olim *hinc* quidam ſenex, mercator. *And.* I. 3 16. vide Notas. Abin *hinc* in malam rem. *And.* II. 1. 16. *Hinc* vos amolimini. *And.* IV. 2. 24. Illam *hinc* civem eſſe aiunt. *And.* V. 1. 14. Quomodo *hinc* abſcedam neſcio. *Eun.* IV. 4. 48. Quandam fidicinam amat *hinc* Chaerea. *Eun.* V. 5. 15. vide Notas. Non cogitas *hinc* longule eſſe? *Heaut.* II. 2. 10. Syrum ire video: *hinc* ſcibo jam, ubi ſiet. *Adelph.* III. 2. 7. Quod *hinc* acceſſerit. *Adelph.* V. 3. 50. Vix me *hinc* abſtraxi. *Hec.* III. 1. 17. vide Notas. Procul *hinc* aſtans. *Hec.* IV. 3. 1. Petam *hinc* unde a primo inſtitui. *Phorm.* IV. 3. 14.

HODIE.

Si id facis, *hodie* poſtremum me vides. *And.* II. 1. 22. Quando alias malim, quam *hodie* has fieri nuptias? *And.* III. 2. 49. vide Notas. Ecquis me *hodie* vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Magis unum etiam inſtare, ut *hodie* conficerentur nuptiae. *Heaut.* V. 1. 22. Quem ego *hodie* toto non vidi die. *Adelph.* IV. 1. 11. Plus *hodie* boni feci inprudens, quam ſciens ante hunc diem umquam. *Hec.* V. 4. 40. Numquamne *hodie* concedes mihi? *Phorm.* V. 3. 22.

HOMO.

Neutiquam officium liberi eſſe *hominis* puto. *And.* II. 1. 30. Quis *homoſt*, qui me? *And.* II. 2. 7. Nullane in re eſſe cuiquam *homini* fidem? *And.* II. 5. 14. Si capiundos mihi ſciam eſſe inimicos omnis *homines*. *And.* IV. 2. 12. Mi *homo*, quid iſtuc obſecroſt? *And.* IV. 3. 6. O *hominem* audacem. *And.* IV. 4. 30. *Homini* adoleſcentulo. *And.* V. 1. 9. Ego commodiorem *hominem* non vidi. *And.* V. 2. 3. More *hominum* evenit. *And.* V. 6. 3. Sic *homoſt*: perpaucorum *hominumſt*. *Eun.* III. 1. 18. *Homini homo* quid praeſtat? *Eun.* II. 2. 1. Quid hoc *hominis*? *Eun.* III. 4. 8. *Hominem* haut inpurum. *Eun.* II. 2. 4. Scitum hercle *hominem*. *Eun.* II. 2. 21. Neque quemquam ego *hominem* eſſe arbitror. *Eun.* II. 3. 33. Illumne obſecro inhoneſtum *hominem*, ſenem mulierem? *Eun.* II. 3. 66. vide Notas. Quid *homo*, inquam, ignaviſſume? *Eun.* II. 2. 8. Eſt genus *hominum*. *Eun.* II. 2. 17. Quem ego infra eſſe infimos omnis puto *homines*. *Eun.* III. 2. 37. Sicubi eum ſatietas *hominum* ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Qui hunc tantum *hominem* facias inimicum tibi. *Eun.* IV. 7. 32. Metuo qualem tu me eſſe *hominem* exiſtimes. *Eun.* IV. 6. 20. Monſtrum *hominis*. *Eun.* IV. 4. 29. Quid illuc *hominis* eſt? *Eun.* V. 1. 17. O ſceleſtum atque audacem *hominem*. *Eun.* IV. 4. 41. Quis hic eſt *homo*? *Eun.* IV. 4. 9. Quis tu *homo* es? *Eun.* IV. 7. 34. Quis *homo* umquam vidit? *Eun.* V. . 38. *Homo* ſum: humani nihil a me alienum puto. *Heaut.* I. 1. 25. Paulo qui eſt *homo* tolerabilis. *Heaut.* I. 2. 31. *Hominis* frugi & temperantis functu's officium. *Heaut.* III. 3. 19. Tibi erunt parata verba, huic *homini* verbera. *Heaut.* II. 3. 115. Vin tu *homini* ſtulto mi auſcultare? *Heaut.* III. 3. 24. *Hominem* amicum recipere ad te. *Heaut.* III. 3. 6. Ita conparatam eſſe *hominum* naturam omnium. *Heaut.* III. 1. 94. Ne ego fortunatus *homo* ſum. *Heaut.* IV. 6. 21. Quaeſo quid *hominis* es? *Heaut.* IV. 8. 6. Voltus quoque *hominum* fingit ſcelus. *Heaut.* V. 1. 14. *Homines* nobilis. *Adelph.* Prol. 15. *Hominum homo* ſtultiſſime. *Adelph.* II. 2. 10. Non ſcis ineſcare *homines*. *Adelph.* II. 2. 12. *Homine* inperito numquam quicquam iniuſtiuſt. *Adelph.* I. 2. 18. Abs quivis *homine* beneficium accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. O *hominem* inpurum. *Adelph.* II. 1. 29. O *hominem* inpium. *Adelph.* III. 2. 6. Non puduiſſe verberare *hominem* ſenem? *Adelph.* IV. 2. 23. Cenſen *hominem* me eſſe? *Adelph.* IV. 2. 40. Itaſt *homo*. *Adelph.* I. 2. 63.

Heri.

Heri aliquot adoleſcentuli coiimus in Piraeo, in hunc diem ut de ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 1. Equidem te demiror tam mane, qui *heri* tantum biberis. *Heaut.* III. 2. 8.

Hesternus.

Quo pacto ex iure *heſterno* panem atrum vorent. *Eun.* V. 4. 17.

Heu.

Heu me miſerum. *And.* IV. 1. 22. *Heu* me miſeram. *Hec.* II. 2. 29. *Heu* me infelicem. *Hec.* III. 1. 2.

Heus.

Heus puer. *And.* I. 1. 58. *Heus*, evocate huc Davom. *And.* III. 3. 47. *Heus* tu. *Eun.* I. 2. 22. *Heus heus*, tibi dico. *Eun.* II. 3. 46. Syre, Syre, inquam, *heus*, *heus*, Syre. *Heaut.* II. 3. 107. *Heus*, *heus*. Aeſchinus ego ſum. *Adelph.* IV. 3. 26. *Heus* tu, cave. *Phorm.* II. 3. 51.

Hic. *Adverb.*

Quis *hic* loquitur? *And.* I. 5. 32. Nil pudent *hic*, ubi opus eſt. illic ubi nil opus eſt, ibi verentur. *And.* IV. 1. 15. vide Notas. Facile *hic* plus mali eſt, quam illic boni. *And.* IV. 5. 5. Quem ego *hic* audio? *Eun.* V. 8. 30. Agrum in proximo *hic* mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. *Hic* ſciri potuit. *Heaut.* II. 3. 38. *Hic* me magnifice efferο. *Heaut.* IV. 3. 31. Etiamne tecum *hic* res mihi eſt? *Heaut.* IV. 4. 20. Eccum *hic* tibi. *Heaut.* IV. 7. 1. Utinam *hic* prope adeſſet alicubi. *Adelph.* III. 4. 7. Nulla tibi *hic* iam conſultatio eſt. *Hec.* IV. 4. 28. *Hic* viciniae. *Phorm.* I. 2. 45.

Hicine.

Hicine libertatem aiunt aequam eſſe omnibus? *Adelph.* II. 1. 29.

Hic. *pronom.*

Haec illae lacrumae. *And.* I. 1. 79. vide Notas. Tu ſi *hic* ſis, aliter cenſeas. *And.* II. 1. 10. Ipſum *hunc* orabo. *And.* II. 1. 12. Nec tu ea cauſa minueris *haec* quae facis. *And.* II. 3. 19. Quid *hoc*? adeon eſt demens? *And.* III. 1. 10. *Hic* vero eſt. *Eun.* II. 3. 8. Si laudabit *haec* illius formam, tu *huius* contra. *Eun.* III. 1. 54. Mi *hoc* negoti ceteri dedere. *Eun.* III. 4. 6. *Hoc* vide. *Heaut.* II. 3. 74. Tibi erunt parata verba, *huic* homini verbera. *Heaut.* II. 3. 115. *Huic* mandes, ſi quid recte curatum velis. *Adelph.* III. 3. 18. Menſis agitur *hic* iam ſeptimus. *Hec.* III. 3. 34. Cum tu *horum* nil refelles, vincam ſcilicet. *Phorm.* I. 2. 82. Aliquot *hos* ſumam dies. *Phorm.* V. 5. 4.

Hice.

Propter hoſpitai *huiuſce* conſuetudinem. *And.* II. 6. 8. vide Notas. *Hice* hoc munere arbitrantur ſuam Thaidem eſſe. *Eun.* II. 2. 38. Num me fefellit, *hoſce* id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. Qui te amat plus, quam *hoſce* oculos. *Adelph.* V. 7. 5. Quid dicam *hiſce*, incertus ſum. *Hec.* III. 4. 36. Cum ſcirem infirmas nuptias *haſce* eſſe. *Phorm.* V. 1. 7.

Hicine.

Hocine agis, an non? *And.* I. 2. 12. *Hicine*ſt Simo? *And.* V. 4. 4. *Hocine* tam audax facinus facere eſſe auſum? *Eun.* IV. 3. 2. *Huncine* erat aequom ex illius more, an illum ex huius vivere? *Heaut.* I. 2. 29. *Hicine* non geſtandus in ſinu eſt? *Adelph.* IV. 5. 75. *Hiſcine* tu amabo non contra inſidiabere? *Hec.* I. 1. 13. *Haecine* erat ea quae noſtros minuit fructus vilitas? *Phorm.* V. 9. 24. vide Notas.

Hilare.

Hilare hunc ſumamus diem. *Adelph.* II. 4. 23. vide Notas.

Hilaris.

Tu quidem pol multo *hilarior*. *Eun.* IV. 5. 5.

Hilarus.

Hilarum ac lubentem fac te gnati in nuptiis. *Adelph.* IV. 7. 38. Hodie modo *hilarum* te face. *Adelph.* V. 3. 56.

Hilum.

Hilum intereſſe cenſes? *And.* IV. 4. 55. vide Notas.

52. Aliquando tandem *huc* animum ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61.

Hui.

Hui, tam cito? *And.* III. 1. 18. *Hui*, univorſum triduum? *Eun.* II. 1. 17. *Hui*, quantam eii feneſtram ad nequitiem pateſeceris? *Heaut.* III. 1. 71. *Hui* percaraſt. *Phorm.* II. 3. 25.

Huiusmodi.

Haec atque *huiuſmodi* ſum multa paſſa. *Eun.* IV. 6. 8. *Huiuſmodi* obſecro aliquid reperi. *Heaut.* II. 3. 98. *Huiuſmodi* mihi res ſemper comminiſcere. *Heaut.* IV. 6. 8. Hic me *huiuſmodi* ſcibat eſſe. *Phorm.* III. 2. 44.

Humane.

Vix *humane* patitur. *Adelph.* I. 2. 65.

Humanitus.

Coepi non *humanitus* tractare. *Heaut.* I. 1. 47.

Humanus.

Humani ingenii manſuetique animi officia. *And.* I. 1. 68. Hocineſt factu *humanum* aut inceptu? *And.* I. 5. 1. vide Notas. *Humani* nihil a me alienum puto. *Heaut.* I. 1. 25. Ut ſunt *humana*. *Heaut.* III. 2. 41. Iam peccatum primum id magnum, magnum at *humanum* tamen. *Adelph.* IV. 5. 53.

Humerus.

Demiſſis *humeris*. *Eun.* II. 3. 23. Qui non *humerum* hunc onero pallio. *Phorm.* V. 6. 4.

Humi.

Obſecro, *humine*? *And.* IV. 3. 11.

Humilis.

Omnibus nobis ut res dant ſeſe, ita magni atque *humiles* ſumus. *Hec.* III. 3. 20.

Hymenaeus.

Hoc mi moraeſt, tibicina, & *hymenaeum* qui cantent. Miſſa haec face, *hymenaeum*, turbas, lampadas, tibicinas. *Adelph.* V. 7. 7. & 9.

I.

Iacio.

Si illud, quod maxume opus eſt *iactu*, non cadit. *Adelph.* IV. 7. 22.

Iam.

Eamus nunc *iam* intro. *And.* I. 1. 145. Primum *iam* de amore hoc comperit. *And.* I. 3. 6. *Iam* tum. *Eun.* III. 3. 8. *Iam* olim. *Eun.* III. 5. 39. *Iam* inde usque a pueritia. *Heaut.* I. 2. 9. *Iam* inde ab adulescentia. *Adelph.* I. 1. 16. *Iam* inde a puero. *Adelph.* III. 3. 86. *Iam* pridem. *Hec.* II. 1. 22. *Iam* ut limen exirem. *Hec.* III. 3. 18. *Iam* a principio. *Phorm.* IV. 3. 45.

Iam Dudum.

Iam dudum te amat: *iam dudum* illi facile fit, quod doleat. *Eun.* III. 1. 58. *Iam dudum*: aetatem. *Eun.* IV. 5. 8. Ego *iam dudum* hic adſum. *Eun.* IV. 6. 5. *Iam dudum* dixi, itidemque nunc dico. *Hec.* IV. 4. 100. vide Notas.

Ianua.

Ante noſtram *ianuam* adpone. *And.* IV. 3. 10. Propera adeo puerum tollere hinc ab *ianua*. *And.* IV. 4. 20.

Ibi.

Ibi tum filius cum illis una aderat frequens. *And.* I. 1. 79. Eſcendo in quendam *ibi* excelſum locum. *And.* II. 2. 19. *Ibi* culpam in te transferet. *And.* II. 3. 5. Eamus ad me, *ibi* proximumſt. *Eun.* III. 5. 64. *Ibi* nunc ſum, & usque id egi dudum. *Heaut.* V. 2. 30. Credas animum *ibi* eſſe. *Heaut.* V. 5. 19.

Ibidem.

Teque *ibidem* pervolvam in luto. *And.* IV. 4. 38.

Idcirco.

Idcirco adcerſor, nuptias quod mi adparari ſenſit. *And.* IV. 2. 7. *Idcirco* huic noſtro traditaſt provincia. *Heaut.* III. 2. 5.

Idem.

Tu tamen *idem* has nuptias perge facere ita, ut facis. *And.* II. 2. 41. Veritus ſum abs te, ne fa-

Ut *homoſt*, ita morem geras. *Adelph.* III 3. 77. Ne ego *homo* infelix. *Adelph.* IV. 2. 1. Si tu ſis *homo*. *Adelph.* V. 8. 11. Frugi *homo* es. *Adelph.* V. 9. 2. Simulare certe eſt *hominis*. Haec magis ſunt *hominis*. *Adelph.* IV. 7. 16. & 18. Me omnino lapidem, non *hominem* putas. *Hec.* II. 1. 17. Quot *homines*, tot ſententiae. *Phorm.* II. 4. 14.. Ha, ha, hae, *homo* ſuavis. *Phorm.* II. 3. 64. O omnium, quantum eſt qui vivont, *hominum homo* ornatiſſime. *Phorm.* V. 6. 15. Alere nolunt *hominem* edacem. *Phorm.* II. 2. 21. Phormio ſtrenuum *hominem* praebuit. *Phorm.* III. 1. 12. Ego *hominem* callidiorem vidi neminem. *Phorm.* IV. 2. 1. *Homo* confidens. *Phorm.* I. 2. 73. *Homo* iam grandior, pauper. *Phorm.* II. 3. 15. *Homo* inhumaniſſimus. *Phorm.* III. 2. 24. Solus eſt *homo* amico amicus. *Phorm.* III. 3. 30. Haut ſcio, ut *homoſt*, an mutet animum. *Phorm.* V. 2. 9. Filius *homo* adoleſcens. *Phorm.* V. 9. 52.

HOMUNCIO.

Ego *homuncio* hoc non fecerim? *Eun.* III. 5. 43. vide Notas.

HONESTE.

Potius quam *honeſte* in patria pauper viveret. *And.* IV. 5. 3. vide Notas. Alio pacto *honeſte* quomodo hinc abſcedam neſcio. *Eun* IV. 4. 48. Olim cum *honeſte* potuit, tum non eſt data. *Phorm.* V. 8. 19.

HONESTUS:

Forma praeter ceteras *honeſta*. *And.* I. 1. 96. *Honeſta* oratio eſt. *And.* I. 1. 114. Papae, facie *honeſta*. *Eun.* II. 1. 24. Ita me Di ament, *honeſtus* eſt. *Eun.* III. 2. 21. Neque *honeſtum* mihi, neque utile ipſi virgini eſt. *Hec.* I. 2. 76.

HONOS.

Videt me eſſe tanto *honore*. *Eun.* II. 2 29. vide Notas. Hic pro illo munere tibi *honos* eſt habitus. *Eun.* V. 6. 22. Quam ego ſcio eſſe *honore* quovis dignam. *Heaut.* IV. 3. 9. Veſtri *honoris* cauſa. *Phorm.* V. 8. 25.

HORA.

Dum haec loquitur, abiit *hora*. *Eun.* II. 3. 50. vide Notas. Unam praeterea *horam* ne oppertus ſies. *Phorm.* III. 2. 29.

HORREO.

Totus tremo, *horreoque*. *Eun.* I. 2. 4.

HORRESCO.

Accedam ad fores: *horreſco* ſemper, ubi pultare haſce occipio. *Adelph.* IV. 4. 25.

HORRIDUS.

Capillus paſſus, nudus pes, ipſa *horrida*. *Phorm.* I. 2. 56.

HORSUM.

Mox noctu te adiget *horſum* inſomnia. *Eun.* II. 1. 13. *Horſum* pergunt. *Hec.* III. 4. 56.

HORTOR.

Te ſedulo & moneo & *hortor*. *Hec.* I. 1. 7.

HORTUS.

Hanc in *horto* maceriam iube dirui. *Adelph.* V. 7. 10.

HOSPES.

Nunc me, *hoſpitem*, lites ſequi. *And.* IV. 5. 15. Cliens, amicus, *hoſpes* nemoſt vobis? *Adelph.* IV. 1. 13. Iter ad *hoſpitem* antiquom. *Phorm.* I. 2. 17. *Hoſpites*, tum civis. *Phorm.* II. 2. 14.

HOSPITA.

Propter *hoſpitai* huiusce conſuetudinem. *And.* II. 6. 8. vide Notas.

HOSTIS.

Nupta meretrici *hoſtis* eſt. *Hec.* V. 2. 23.

HUC.

Commigravit *huc* viciniae. *And.* I. 1. 43. Dum in dubio eſt animus, paulo momento *huc* vel illuc impellitur. *And.* I. 5. 31. Ut ab illa excludar, *huc* concludar. *And.* II. 3. 12. *Huc* renuntio. *And.* III. 4. 15. Omnia haec nunc verba *huc* redeunt denique. *Eun.* I. 2. 78. Sermonem quaerere: ubi friget, *huc* evaſit. *Eun.* III. 3. 11. *Huc* tranſtulit amorem. *Hec.* I. 2. 94. Renumeret dotem *huc*, eat. *Hec.* III. 5.

Adelph. IV. 1. 2. Aegram eſſe ſimulant mulierem. noſtra *ilico* it viſere ad eam. *Hec.* I. 2. 13. Ex adverſo *ilico* tonſtrina erat. *Phorm.* I. 2. 38. vide Notas. Sta *ilico*. *Phorm.* I. 4. 17.

Ilignus.

Lectulos in ſole *ilignis* pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

Illac.

Hac atque *illac* perpluo. *Eun.* I. 2. 25. Hac *illac* circumcurſa. *Heaut.* III. 2. 1.

Ille.

Haec *illa*ſt miſericordia. *And.* I. 1. 99. Si *illum* obiurges, vitae qui auxilium tulit, quid facias *illi*, dederit qui damnum aut malum. *And.* I. 1. 115. 116. Id viſo, tun an *illi* inſaniant. *And.* III. 3. 3. Ego excludor: *ille* recipitur. *Eun.* I. 2. 79. Egone *illam?* quae *illum?* *Eun.* I. 1. 20. Times, ne *illum* talem praeripiat tibi. *Eun.* I. 2. 81. Usque dum *ille* vitam *illam* colet inopem. *Heaut.* I. 1. 84. *Illud* vide. *Adelph.* II. 2. 20. Nunc *illud* eſt. *Adelph.* III. 2. 1. *Ille* invitus *illam* duxerat. *Hec.* I. 2. 68. *Illis* repudium renuntiet; hanc ducat. *Phorm.* IV. 3. 72.

Illi. Illic.

Facile hic plus mali eſt, quam *illic* boni. *And.* IV. 3. 5. Mihi *illic* vere ad raſtros res redit. *Heaut.* V. 1. 58. Prius nox oppreſſiſſet *illic*, quam huc reverti poſſet, iterum. *Adelph.* IV. 1. 9. Multo melius hic quae fiunt, quam *illi*, ubi ſum adſidue, ſcio. *Hec.* II. 1. 20.

Illic.

Hem *illic* eſt huic rei caput. *And.* II. 6. 27. Ubi *illic* eſt? *And.* III. 5. 1. *Illuc* eſt ſapere. *Eun.* IV. 7. 22. Mirum ni *illoc* homine quoque pacto opuſt. *Eun.* V. 8. 53. *Illancine* mulierem alere cum illa familia? *Heaut.* IV. 5. 3. Quis *illic* eſt, quem video procul? *Adelph.* III. 3. 84.

Illinc.

Fere grandiuſcula iam profectaſt *illinc*. *And.* IV. 5. 19. Se *illinc* ſubducet. *Eun.* IV. 1. 14. Ubi *illinc* redieris. *Adelph.* II. 2. 8. Dum cognatus hinc *illinc* veniret. *Adelph.* IV. 5. 40. vide Notas.

Illiusmodi.

Ne *illiusmodi* iam magna nobis civium paenuriaſt. *Adelph.* III. 3. 87.

Illo.

Cum *illo* advenio: ſolitudo ante oſtium. *And.* II. 2. 25.

Illuc.

Dum in dubio eſt animus, paulo momento huc vel *illuc* inpellitur. *And.* I. 5. 31. Accede *illuc*. *Adelph.* II. 1. 14. *Illuc* quaeſo redi, quo coepiſti. *Adelph.* II. 1. 36.

Imber.

Quo pacto Danaae miſiſſe aiunt quondam in gremium *imbrem* aureum. *Eun.* III. 5. 37.

Immemor. Inmemor.

Exprobratio *immemori* benefici. *And.* I. 1. 17. vide Notas. Num *immemores* diſcipuli? *And.* III. 1. 19.

Immisericorditer.

Factum a vobis duriter, *immiſericorditer*que. *Adelph.* IV. 5. 29.

Immo.

Immo aliud. *And.* I. 1. 3. *Immo* enimvero infeliciter. *Eun.* II. 3. 38. *Immo* abeat potius malo quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. *Immo* hercle extorque. *Adelph.* III. 4. 37. *Immo* vero abi. *Hec.* IV. 4. 104. *Immo* vero uxorem tu cedo. *Phorm.* V. 8. 43.

Immortalis. Inmortalis.

Di *immortales*. *Eun.* II. 2. 1. Pro Di *inmortales*. *Adelph.* III. 4. 1. Pro Deum *inmortalium*. *Phorm.* II. 3. 4.

Immortalitas.

Mi *immortalitas* partaſt. *And.* V. 5. 4.

Impedimentum.

Mi *impedimento* eſtis. *And.* IV. 2. 24.

Imperator.

Haut convenit una ire cum ami-

ceres *idem*, quod volgus ſervorum ſolet. *And.* III. 4. 3. *Idem* hoc iam Pyrrhus factitavit. *Eun.* IV. 7. 13. Animus te erga *idem* ac fuit. *Heaut.* II. 3. 24. In *eandem* fraudem incides. *Heaut.* III. 1. 33. Praeſens abſensque *idem* erit. *Adelph.* I. 1. 48. An ego totiens de *eadem* re audiam? *Adelph.* I. 2. 48. *Eandem* illam rationem antiquam obtine. *Adelph.* V. 3. 26. Utin omnes mulieres *eadem* aeque ſtudeant, nolintque omnia. *Hec.* II. 1. 2. Fac *eadem* ut ſis porro. *Hec.* V. 1. 38. Iudicium de *eadem* cauſa iterum ut reddant tibi. *Phorm.* II. 3. 57. Taedet iam audire *eadem* millies. *Phorm.* III. 2. 2.

IDEO.

Ideo quia, ut vos domi mihi eritis, proinde ego ero fama foris. *Hec.* II. 1. 21.

IDONEUS.

Itane tandem *idoneus* tibi videor eſſe, quem tam aperte fallere incipias dolis? *And.* III. 2. 12. Illa aetas magis ad haec utenda *idonea* eſt. *Heaut.* I. 1. 81. Initium *idoneum*. *Hec.* III. 3. 1.

IGITUR.

Cur ſimulas *igitur*? *And.* I. 1. 81. Quid *igitur* faciam? *Eun.* I. 1. 1. Quid *igitur* tibi vis dicam? *Heaut.* IV. 6. 14. Quid illa *igitur* facias? *Adelph.* IV. 7. 28. vide Notas. Quid tu *igitur* lacrumas? *Hec.* III. 2. 20. Quid illic tam diu quaeſo *igitur* commorabere? *Phorm.* IV. 1. 7.

IGNARUS.

Inprudens harum rerum *ignarusque* omnium. *Eun.* I. 2. 56. *Ignaram* artis meretriciae. *Heaut.* II. 1. 14. Ne te *ignarum* fuiſſe dicas meorum morum. *Adelph.* II. 1. 6. Erras, tui animi ſi me eſſe *ignarum* putas. *Hec.* IV. 4. 60.

IGNAVOS.

Adeone me *ignavom* putas. *And.* II. 1. 42. Quid homo, inquam, *ignaviſſime*? *Eun.* II. 2. 8. Quid *ignave*? *Eun.* IV. 7. 7.

IGNIS.

In *ignem* inpoſitaſt. *And.* I. 1. 102. Seſe in *ignem* iniicere voluit. *And.* I. 1. 113. Accede ad *ignem* hunc. *Eun.* I. 2. 5.

IGNOBILIS.

Ille indotatam virginem atque *ignobilem* daret illi? *Phorm.* I. 2. 70.

IGNORO.

Iſti te *ignorabant*. *Eun.* V. 8. 59. Erras, ſi id credis, & me *ignoras*, Clinia. *Heaut.* I. 1. 53. Quia egens relicta eſt miſera, *ignoratur* parens. *Phorm.* II. 3. 10. Etiamnum credis te *ignorarier*? *Phorm.* V. 8. 38.

IGNOSCENS.

Quanto tu me es annis gravior, tanto es *ignoſcentior*. *Heaut.* IV. 1. 32.

IGNOSCO.

Tuumſt mihi *ignoſcere*. *And.* IV. 5. 54. Propterea magis nunc *ignoſco* tibi. *Eun.* V. 2. 40. Et cognoſcendi & *ignoſcendi* dabitur peccati locus. *Heaut.* II. 1. 6. Iſtuc factum *ignoſcam*. *Heaut.* IV. 1. 34. *Ignotum*ſt, tacitumſt. *Adelph.* III. 4. 28. Iam ea aetate ſum, ut non fiet peccato mi *ignoſci* aequom. *Hec.* V. 1. 11. Eſſe in hac re culpam meritum non nego; ſed ea quin ſit *ignoſcenda*. *Phorm.* V. 9. 26. vide Notas.

IGNOTUS.

In *ignotum* abducet locum? *Phorm.* III. 3. 15. Anus deſerta, egens, *ignota*. *Phorm.* V. 1. 24.

ILICET.

Actumſt *ilicet*. *Eun.* I. 1. 9. *Ilicet*, ne te admiſce. *Heaut.* V. 2. 21. Hoc nihil eſt, Phaedria: *ilicet*. *Phorm.* I. 4. 30.

ILICO.

Percuſſit *ilico* animum. *And.* I. 1. 98. Oculi illi *ilico* effodientur. *Eun.* IV. 6. 2. vide Notas. *Ilico*ne credere ea quae dixi, oportuit te? *Eun.* V. 6. 11. Aequom eſſe cenſent, nos iam a pueris *ilico* naſci ſenes. *Heaut.* II. 1. 2. Poſtquam aſpexi, *ilico* cognovi. *Heaut.* IV. 1. 43. Homini *ilico* lacrumae cadunt.

III. 3. 39. Sudabis ſatis, ſi cum illo *inceptas* homine. *Phorm.* IV. 3. 24.

INCEPTOR.

Mearum voluptatum omnium inventor, *inceptor*, perfector. *Eun.* V. 8. 5.

INCEPTU.

Hoc ineſt factu humanum aut *inceptu?* *And.* I. 5. 1. vide Notas.

INCEPTUM.

Illud *inceptum* animi eſt pudentis ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 67. Ut te Di Deaeque cum tuo iſto invento cumque *incepto* perduint. *Heaut.* IV. 6. 7.

INCERTUS.

Incertum'ſt quid agam. M. Miſera timeo, *incertum* hoc quorſum accidat. *And.* I. 5. 29. Quae nunc ſunt certa ei conſilia, *incerta* ut fient. *And.* II. 3. 16. Filiam darem in *incertas* nuptias? *And.* V. 1. 11. *Incerta* haec ſi tu poſtules ratione certa facere. *Eun.* I. 1. 16. Qua inſiſtam via, *incertus* ſum. *Eun.* II. 3. 4. Nunc habeam nec ne *incertum*'ſt. Animo *incerto* prae aegritudine. *Heaut.* I. 1. 43. & 71. Spe *incerta*, certum mihi laborem ſuſtuli. *Hec.* Alt. Prol. 9. Fecit animi ut *incertus* foret. *Hec.* I. 2. 46. Ut veni, itidem *incertum* amiſi. *Hec.* II. 2. 9. De uxore *incertus* ſum etiam, quid ſim facturus. *Hec.* IV. 3. 8. *Incertior* ſum multo quam dudum. *Phorm.* II. 4. 19. Quod quidem me factum conſili *incertum* facit. *Phorm.* IV. 1. 12.

INCIDO.

Ex ipſa re mi *incidit* ſuſpicio. *And.* II. 2. 22. Iocularium in malum inſciens paene *incidi*. *And.* IV. 4. 43. Ut numquam ulla amori veſtro *incidere* poſſit calamitas. *Heaut.* II. 4. 15. In eandem fraudem ex hac re atque ex illa *incides*. *Heaut.* III. 1. 33. Quodcumque *inciderit* in mentem, volet. *Heaut.* III. 1. 75. Tanta nunc ſuſpicio de me *incidit*. *Adelph.* IV. 4. 7.

INCIPIO.

Amicitiam, quae *incepta* a parvis cum aetate accrevit ſimul. *And.* III. 3. 7. Narrationis *incipit* mi initium. *And.* IV. 2. 26. Satis pericli *incepi* adire. *And.* V. 1. 2. vide Notas. Si *incipies*, neque pertendes naviter. *Eun.* I. 1. 5. Quid faciam miſer? quidve *incipiam?* *Eun.* V. 4. 45. Iam tum *inceperat* turba inter eos. *Eun.* IV. 4. 58. Quid, ſi hoc nunc ſic *incipiam?* nihil eſt. *Heaut.* IV. 2. 9. Neque quod principium *incipiam* ad placandum, ſcio. *Heaut.* V. 4. 21. vide Notas. Turpe *inceptu* eſt. *Phorm.* II. 4. 16. Novi negoti nihil *incipere*, cauſa eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 29. vide Notas.

INCLEMENTIUS.

Qui dictum in ſe *inclementius* exiſtimarit eſſe. *Eun.* Prol. 4.

INCOGITANS.

Quod ni fuiſſem *incogitans*. *Phorm.* I. 3. 3. Adeon te eſſe *incogitantem?* *Phorm.* III. 2. 14.

INCOLUMIS.

Poſthac *incolumem* ſat ſcio fore me. *And.* III. 5. 5. Parentes, patriam *incolumem*. *Heaut.* I. 2. 20.

INCOMMODE.

Incommode hercle. CH. Immo vero infeliciter. *Eun.* II. 3. 38. Tam *incommode* illis fors obtulerat adventum meum. *Hec.* III. 3. 10. *Incommode* mihi nuptiis evenit. *Hec.* V. 3. 40.

INCOMMODITAS.

Incommoditas huc omnis redit. *And.* III. 3. 35.

INCOMMODO.

Mihi ut *incommodet*. *And.* I. 1. 135.

INCOMMODUM.

Ex *incommodis* alterius ſua ut comparent commoda. *And.* IV. 1. 3. Quod *incommodi* tibi in hac re accipies, niſi caves? *Heaut.* V. 1. 59. vide Notas. *Incommoda* atque iniurias viri omnis ferre. *Hec.* I. 2. 9. Hic tibi nihil eſt quicquam *incommodi*. *Hec.* III. 3. 40. Multa

ca, *imperatorem*, in via. *Eun.* III. 2. 42. *Imperatoris* virtutem noveram, & vim militum. *Eun.* IV. 7. 8.

IMPERIUM.

Eone es ferox, quia habes *imperium* in beluas? *Eun.* III. 1. 25. Mater, cuius ſub *imperio*ſt, mala. *Heaut.* II. 2. 4. Si meum *imperium* exſequi voluiſſes. *Heaut.* IV. 1. 22. *Imperium* gravius aut ſtabilius. *Adelph.* I. 1. 41. Satis pro *imperio* quisquis es. *Phorm.* I. 4. 18.

IMPERO.

Quod iuſſi ei dari bibere, & quantum *imperavi*, date. *And.* III. 2. 4. *Imperavi* egomet mihi omnia adſentari. *Eun.* II. 2. 21. Numquid aliud *imperas*? *Eun.* II. 1. 7. Omnia faciam: *impera*. *Heaut.* V. 5. 11. Hoc qui nequit, fateatur neſcire *imperare* liberis. *Adelph.* I. 1. 52. Ut te cogam quae ego *imperem* facere. *Hec.* II. 2. 2. Quin tu, quid faciam, *impera*. *Phorm.* I. 4. 45.

IMPERTIO. INPERTIO.

Plurima ſalute Parmenonem ſummum ſuum *impertit* Gnatho. *Eun.* II. 2. 40. Ceſſo eram hoc malo *impertiri* propere? *Adelph.* III. 2. 22.

IMPETRO.

Huic ſupplicabo: credo *impetrabo*. *And.* II. 1. 13. Cum iſtuc quod poſtulo *impetro* cum gratia. *And.* III. 5. 11. Ego *impetrare* nequeo abs te. *Eun.* I. 2. 101. Quod vos vis cogit, id voluntate *impetret*. *Adelph.* III. 4. 44. vide Notas.

IMPORTUNUS.

Immo ille fuit ſenex *importunus* ſemper. *Heaut.* I. 5. 23.

IN.

In eo diſputant. *And.* Prol. 15. Fere *in* diebus paucis. *And.* I. 1. 77. Hanc mi *in* manum dat. *And.* I. 5. 62. Ne *in* mora illi ſis. *And.* III. 1. 9. *In* commune ut conſulas. *And.* III. 3. 16. *In* tempore ipſo. *And.* V. 6. 10. *In* hoc biduum vale. *Eun.* I. 2. 110. Feratur *in* primis. *Eun.* III. 1. 39. *In* hunc diem ut de ſymbolis eſſemus. *Eun.* III. 4. 2. *In* ius ducito. *Eun.* IV. 6. 30. Ego me *in* pedes. *Eun.* V. 2. 5. *In* diem iſtuc eſt fortaſſe. *Eun.* V. 6. 19. *In* proxumo hic. *Heaut.* I. 1. 2. Peſſume iſtuc *in* te atque *in* illum conſulis. *Heaut.* III. 1. 28. Res *in* tuto ut conlocetur. *Heaut.* IV. 3. 11. Conſulere *in* longitudinem. *Heaut.* V. 2. 10. *In* praeſentia. *Adelph.* II. 2. 14. Vereor coram *in* os te laudare. *Adelph.* II. 4. 5. Dedit *in* ſumptum, dimidium minae. *Adelph.* III. 3. 16. *In* experiundo. *Adelph.* V. 4. 4. Obſecundare *in* loco. *Adelph.* V. 9. 37. Id facias, quod *in* rem ſit tuam. *Hec.* III. 3. 32. *In* principio. *Hec.* III. 3. 51. Tibi id *in* manu eſt, ne fiat. *Hec.* III. 5. 43. *In* ipſo tempore. *Hec.* IV. 4. 5. *In* medio omnibus palmam eſſe poſitam. *Phorm.* Prol. 16. Reſtitui *in* integrum. *Phorm.* II. 4. 9. Quid vis dari tibi *in* manum? *Phorm.* IV. 3. 29. *In* diem malum abiit. *Phorm.* V. 2. 16. *In* ius ambula. *Phorm.* V. 8. 43.

INANIS.

Laborem *inanem* capit. *Hec.* III. 2. 9.

INAUDIO.

Ego quoque illam *inaudivi* fabulam. *Phorm.* V. 6. 37.

INCEDO.

Nova nunc religio te iſtaec *inceſſit* cedo? *And.* IV. 3. 15. Virum bonum eccum Parmenonem *incedere* video. *Eun.* V. 3. 9.

INCENDO.

Lubido fruſtra *incendatur* tua. *And.* II. 1. 8. Ut illius animum cupidum inopia *incenderet*. *Heaut.* II. 3. 125. *Incendor* ira. *Hec.* IV. 1. 47. Loquar? *incendam*. *Phorm.* I. 4. 9. Hiſce ego illam dictis ita *incenſam* dabo. *Phorm.* V. 8. 81.

INCEPTIO.

*Inceptio*ſt amentium, haut amantium. *And.* I. 3. 13.

INCEPTO.

Fabulam *inceptat*. *And.* V. 4. 22. Vide quod *inceptet* facinus. *Heaut.*

patrocinari fortaſſe arbitramini: etiam dotatis ſoleo. *Phorm.* V. 8. 45.

INDUCO.

Vide quo me *inducas*. *And.* II. 3. 25. Si ita iſtuc animum *induxti* eſſe utile. *And.* III. 3. 40. Oro, ut ne illis animum *inducas* credere. *And.* V. 1. 15. Olim, cum ita animum *induxti* tuum. *And.* V. 3. 12. Qui huic adſentari animum *induxeris*. *Eun.* III. 2. 37. Mea cauſa cauſam hanc iuſtam eſſe animum *inducite*. *Heaut* Prol. 41. Me Syri promiſſa huc *induxerunt*. *Heaut.* IV. 4. 1. Sic animum *induco* meum. *Adelph.* I. 1. 43. Eum eſſe quaeſtum in animum *induxi* maximum. *Hec.* Alt. Prol. 42. Animum rurſum ad meretricem *induxti* tuum. *Hec.* IV. 4. 67. In animum *induces* pati? *Hec.* IV. 2. 27. vide Notas.

INDULGEO.

Nimis me *indulgeo*. *Eun.* II. 1. 16. Nimium illi *indulges*. *Heaut.* IV. 8. 20. Te *indulgebant*: tibi dabant. *Heaut.* V. 2. 35. Adſentando atque *indulgendo* & largiendo. *Adelph.* V. 9. 31.

INDUO.

Mi hanc dedit veſtem: meam ipſe *induit*. *Eun.* IV. 4. 34. Tuam veſtem detraxit tibi? & eam eſt *indutus*? *Eun.* IV. 4. 40.

INDUSTRIA.

Ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de *induſtria*. *And.* IV. 4. 56. Aequanimitas poetae ad ſcribendum augeat *induſtriam*. *Adelph.* Prol. 25. Veſtra intellegentia ſi erit adiutrix noſtrae *induſtriae*. *Hec.* Prol. Alt. 24.

INDUTIAE.

Indutiae, bellum, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 15.

INEO.

Ut beneficium verbis *initum* dudum nunc re comprobes. *And.* V. 1. 5. Ab eo gratiam hanc *inibo* *Eun.* III. 5. 9. Cave ne falſam gratiam ſtudeas *inire*. *Heaut.* II. 3. 62. Ratio de integro *ineundaſt* mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Cum rationem *ineas*. *Phorm.* II. 2. 30.

INEPTIA.

Uſque adeo illius ferre poſſum *ineptiam*. *Eun.* IV. 6. 3. vide Notas. Ut video tuam ego *ineptiam*. *Adelph.* IV. 7. 31. Ut mittam illius *ineptias*. *Phorm.* IV. 3. 43.

INEPTIO.

Ineptis. *Adelph.* V. 8. 11. *Phorm.* II. 3. 73.

INEPTUS.

Ullam cauſam, faltem *ineptam*, falſam, iniquam. *And.* I. 5. 23. Eho *inepta*, neſcis quid ſit actum? *And.* IV. 4. 52. Hoc nemo fuit minus *ineptus*. *Eun.* II. 1. 21. Age *inepte*. *Eun.* II. 3. 20. Ne *ineptus*, ne protervus videar. *Heaut.* III. 3. 16. Miror, quomodo tam *ineptum* quicquam tibi venire in mentem potuerit. *Heaut.* V. 3. 3. Nimium *ineptus* es. *Adelph.* I. 1. 38. Voſtram nequeo mirari ſatis rationem. SY. eſt hercle *inepta*. *Inepta* lenitas patris. *Inepta* haec eſſe ſentio. *Adelph.* III. 3. 21. 36. & 76. Etſi hoc mihi pravom, *ineptum*, abſurdum videtur. *Adelph.* V. 8. 21.

INERS.

Tam *iners*, tam nulli conſili ſum. *And.* III. 5. 2. Gerro, *iners*, fraus, helluo. *Heaut.* V. 4. 10. Non malus, neque *iners*. *Adelph.* III. 4. 35.

INESCO.

Non ſcis *ineſcare* homines. *Adelph.* II. 2. 12. vide Notas.

INEXORABILIS.

Adeon ingenio eſſe duro te atque *inexorabili*? *Phorm.* III. 2. 12.

INFAMIA.

Cavit, ne umquam *infamiae* ea res ſibi eſſet. *And.* II. 6. 13. Propter quam in ſumma *infamia* ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Vis, egeſtas, iniuſtitia, ſolitudo, *infamia*. *Adelph.* III. 2. 5.

INFAMIS.

Flagitiis tuis me *infamem* fieri. *Heaut.* V. 4. 14.

INFANDUS.

Tam *infandum* facinus ne audivi quidem. *Eun.* IV. 3. 22.

ex quo fuerint commoda, eius *incommoda* aequumſt ferre. *Hec.* V. 3. 42.

INCOMMODUS.

Incommoda alia ſunt dicenda. *Eun.* II. 3. 39. Hoc ego proferre, *incommodum* mi eſſe arbitror. *Hec.* I. 2. 78. Ain tu tibi hoc *incommodum* eveniſſe iter? SO. Non hercle verbis dici poteſt tantum, quam re ipſa navigare *incommodum*ſt. *Hec.* III. 4. 1. & 3. Non tute *incommodam* rem, ut quaeque eſt, in animum induces pati? *Hec.* IV. 2. 27.

INCREDIBILIS.

Incredibilia Parmeno modo quae narravit. *Eun.* V. 8. 19. Vin me iſtuc tibi, etſi *incredibile*ſt, credere? *Heaut.* IV. 1. 11. *Incredibili* re atque atroci percitus. *Hec.* III. 3. 17. *Incredibile* hoc mi obtigit. *Incredibile* quantum erum anteeo ſapientia. *Phorm.* II. 1. 9. & 17.

INCURVUS.

Incurvus, tremulus, labiis demiſſis, gemens. *Eun.* II. 3. 45.

INCUSO.

Quid me *incuſas*, Clitipho? *Heaut.* V. 2. 7. Nos iam dudum hic te abſentem *incuſamus*. *Phorm.* III. 1. 7. Quae tute dudum coram me *incuſaveras*. *Phorm.* V. 8. 21.

INDE.

Te in piſtrinum dedam, ea lege, ut, ſi te *inde* exemerim, ego pro te molam. *And.* I. 2. 29. Miles tendere *inde* ad iurgium. *Eun.* IV. 1. 12. vide Notas. *Inde* alii feſtinare. *Heaut.* I. 1. 73. vide Notas. Iam *inde* usque a pueritia. *Heaut.* I. 2. 9. Iam *inde* ab adoleſcentia. *Adelph.* I. 1. 16. Uxorem duxit, & *inde* filiam ſuſcepit iam unam. *Phorm.* V. 9. 18.

INDICENS.

Non me *indicente* haec fiunt. *Adelph.* III. 4. 62.

INDICIUM.

Egomet meo *indicio* peril. *Eun.* V. 6. 23. Mihi quale ingenium haberes, fuit *indicio* oratio. *Heaut.* II. 4. 4. Cum illi pericli nihil ex *indicio* ſiet. *Heaut.* III. 1. 6. *Indicio* de ſe ipſe erit. *Adelph.* Prol. 4 Id anus mi *indicium* fecit. *Adelph.* IV. 4. 9. Id nunc res *indicium* haec facit. *Hec.* IV. 1. 31.

INDICTUM.

Quod dictum, *indictum*ſt. *Phorm.* V. 8. 58.

INDICUS.

Elephantis quem *Indicis* praefecerat. *Eun.* III. 1. 23.

INDIGEO.

Quaſi tu huius *indigeas* patris. *And.* V. 3. 19.

INDIGNE.

Facis adeo *indigne* iniuriam illi. *Heaut.* III. 3. 4. Cui miſerae *indigne* per vim vitium obtulerat. *Adelph.* III. 2. 10. Clamant omnes, *indigniſſume* factum eſſe. *Adelph.* I. 2. 11. Illi miſerae *indigne* factam iniuriam contexeris. *Hec.* III. 3. 41. *Indigne* iniuria adficiatur. *Phorm.* V. 1. 3. An quicquam hodie eſt factum *indignius*? *Phorm.* V. 9. 20.

INDIGNUS.

Clamitans: *indignum* facinus. *And.* I. 1. 118. O *indignum* facinus. *And.* I. 1. 25. *Indignis* nos eſſe irriſas modis. *Eun.* IV. 4. 42. Tu *indignus* qui faceres. *Eun.* V. 2. 27. Iusiurandum dabitur, te eſſe *indignum* iniuria hac; *indignis* cum egomet ſim acceptus modis. *Adelph.* II. 1. 12. Rem ullam illa aut me *indignam*. *Adelph.* III. 2. 51. Haec te admittere *indigna* genere noſtro? *Adelph.* III. 3. 55. Quando eſſe *indignam* ſeſe deputat, matri meae quae concedat. *Hec.* III. 5. 27. vide Notas.

INDILIGENS.

Vereor ne *indiligens* nimium ſies. *Adelph.* IV. 5. 50.

INDILIGENTER.

Mei patris bene parta *indiligenter* tutatur. *Phorm.* V. 3. 5.

INDOTATUS.

Ducenda *indotata*ſt? *Adelph.* IV. 7. 11. Ille *indotatam* virginem atque ignobilem daret illi? *Phorm.* I. 2. 70. Vos me *indotatis* modo

patrocinari fortaſſe arbitramini: etiam dotatis ſoleo. *Phorm.* V. 8. 45.

INDUCO.

Vide quo me *inducas. And.* II. 3. 25. Si ita iſtuc animum *induxti* eſſe utile. *And.* III. 3. 40. Oro, ut ne illis animum *inducas* credere. *And.* V. 1. 15. Olim, cum ita animum *induxti* tuum. *And.* V. 3. 12. Qui huic adſentari animum *induxeris. Eun.* III. 2. 37. Mea cauſa cauſam hanc iuſtam eſſe animum *inducite. Heaut* Prol. 41. Me Syri promiſſa huc *induxerunt. Heaut.* IV. 4. 1. Sic animum *induco* meum. *Adelph.* I. 1. 43. Eum eſſe quaeſtum in animum *induxi* maxumum. *Hec.* Alt. Prol. 48. Animum rurſum ad meretricem *induxti* tuum. *Hec.* IV. 4. 67. In animum *induces* pati? *Hec.* IV. 2. 27. vide Notas.

INDULGEO.

Nimis me *indulgeo. Eun.* II. 1. 16. Nimium illi *indulges. Heaut.* IV. 8. 20. Te *indulgebant:* tibi dabant. *Heaut.* V. 2. 35. Adſentando atque *indulgendo* & largiendo. *Adelph.* V. 9. 31.

INDUO.

Mi hanc dedit veſtem: meam ipſe *induit. Eun.* IV. 4. 34. Tuam veſtem detraxit tibi? & eam eſt *indutus? Eun.* IV. 4. 40.

INDUSTRIA.

Ex animo omnia, ut fert natura, facias, an de *induſtria. And.* IV. 4. 56. Aequanimitas poetae ad ſcribendum augeat *induſtriam. Adelph.* Prol. 25. Veſtra intellegentia ſi erit adiutrix noſtrae *induſtriae. Hec.* Prol. Alt. 24.

INDUTIAE.

Indutiae, bellum, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 15.

INEO.

Ut beneficium verbis *initum* dudum nunc re comprobes. *And.* V. 1. 5. Ab eo gratiam hanc *inibo Eun.* III. 5. 9. Cave ne falſam gratiam ſtudeas *inire. Heaut.* II. 3. 62. Ratio de integro *ineundaſt* mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Cum rationem *ineas. Phorm.* II. 2. 30.

INEPTIA.

Uſque adeo illius ferre poſſum *ineptiam. Eun.* IV. 6. 3. vide Notas. Ut video tuam ego *ineptiam. Adelph.* IV. 7. 31. Ut mittam illius *ineptias. Phorm.* IV. 3. 43.

INEPTIO.

Ineptis. Adelph. V. 8. 11. *Phorm.* II. 3. 73.

INEPTUS.

Ullam cauſam, ſaltem *ineptam*, falſam, iniquam. *And.* I. 5. 23. Eho *inepta*, neſcis quid ſit actum? *And.* IV. 4. 52. Hoc nemo fuit minus *ineptus. Eun.* II. 1. 21. Age *inepte. Eun.* II. 3. 20. Ne *ineptus*, ne protervus videar. *Heaut.* III. 3. 16. Miror, quomodo tam *ineptum* quicquam tibi venire in mentem potuerit. *Heaut.* V. 3. 3. Nimium *ineptus* es. *Adelph.* I. 1. 38. Voſtram nequeo mirari ſatis rationem. SY. eſt hercle *inepta. Inepta* lenitas patris. *Inepta* haec eſſe ſentio. *Adelph.* III. 3. 21. 36. & 76. Etſi hoc mihi pravom, *ineptum*, abſurdum videtur. *Adelph.* V. 8. 21.

INERS.

Tam *iners*, tam nulli conſili ſum. *And.* III. 5. 2. Gerro, *iners*, fraus, helluo. *Heaut.* V. 4. 10. Non malus, neque *iners. Adelph.* III. 4. 35.

INESCO.

Non ſcis *ineſcare* homines. *Adelph.* II. 2. 12. vide Notas.

INEXORABILIS.

Adeon ingenio eſſe duro te atque *inexorabili? Phorm.* III. 2. 12.

INFAMIA.

Cavit, ne umquam *infamiae* ea res ſibi eſſet. *And.* II. 6. 13. Propter quam in ſumma *infamia* ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Vis, egeſtas, iniuſtitia, ſolitudo, *infamia. Adelph.* III. 2. 5.

INFAMIS.

Flagitiis tuis me *infamem* fieri. *Heaut.* V. 4. 14.

INFANDUS.

Tam *infandum* facinus ne audivi quidem. *Eun.* IV. 3. 22.

INFECTUS.

Infecta pace. *Eun.* I. 1. 8. Accuſando fieri *infectum* non poteſt. *Phorm.* V. 9. 45.

INFELICITAS.

Quid hoc, malum, *infelicitatis?* *Adelph.* IV. 2. 5

INFELICITER.

Incommode hercle. CH. Immo enimvero *infeliciter*. *Eun.* II. 3. 38.

INFELIX.

Adeon hominem eſſe invenuſtum aut *infelicem* quemquam, ut ego ſum? *And.* I. 5. 10. O *infelicem* adoleſcentulum. *Eun.* V. 4. 21. Ne ego homo *infelix*. *Adelph.* IV. 2. 1. Heu me *infelicem*. *Hec.* III. 1. 2.

INFENSUS.

Me *infenſus* ſervat. *And.* I. 3. 7.

INFERI.

Ut te quidem omnes, Di, Deae, Superi, *Inferi*, malis exemplis perdant! *Phorm.* IV. 4. 6.

INFIMUS.

Quem ego infra eſſe *infimos* omnis puto homines. *Eun.* III. 2. 36.

INFIRMITAS.

Quid adhuc habent *infirmitatis* nuptiae? *Hec.* I. 2. 101.

INFIRMUS.

Qui eos gubernat animus, *infirmum* gerunt. *Hec.* III. 1. 31. Cum ſcirem *infirmas* nuptias haſce eſſe. *Phorm.* V. 1. 6.

INFITIAS.

Ille *infitias* ibit. Si *infitias* ibit, teſtis mecum eſt anulus. *Adelph.* III. 2. 41. & 49.

INFORTUNATUS.

O *infortunatum* ſenem! *Eun.* II. 3. 7.

INFORTUNIUM.

Haut permultum à me aberit *infortunium*. *Heaut.* IV. 2. 1. vide Notas. Si attigiſſes, ferres *infortunium*. *Adelph.* II. 1. 24. Faxo eum tali mactatum, atque eſt *infortunio*. *Phorm.* V. 9. 39.

INFRA.

Infra eſſe infimos omnis puto homines. *Eun.* III. 2. 36.

INFRINGO.

Homini miſero plus quingentos colaphos *infregit* mihi. *Adelph.* II. 1. 45.

INGENIUM.

Humani *ingenii* manſuetique animi officia. *And.* I. 1. 86. Qui cum *ingeniis* conflictatur eiusmodi. *And.* I. 1. 66. Qui gnatum haberem tali *ingenio* praeditum. *And.* I. 1. 71. Bene & pudice doctum atque eductum ſinam coactum egeſtate *ingenium* inmutarier? *And.* I. 5. 40. Bonum *ingenium* narras adoleſcentis. *And.* III. 1. 8. Ipſeſt *ingenio* bono. *And.* III. 2. 7. Eorum *ingenia* admiror ſimul. *Eun.* II. 2. 19. Novi *ingenium* mulierum. *Eun.* IV. 7. 42. Non adeo inhumano ego ſum *ingenio*. *Eun.* V. 2. 41. vide Notas. Meretricum *ingenia* & mores noſcere. *Eun.* V. 4. 10. *Ingenium* quid poſſit meum. *Heaut.* Prol. 47. *Ingenio* te eſſe in liberos leni puto. *Heaut.* I. 1. 99. Quale *ingenium* haberes. *Heaut* II. 4. 4. Cuiusque *ingenium* ut ſit. *Heaut* II. 3 43. Hocine me miſerum non licere meo modo *ingenium* frui? *Heaut.* II. 4. 21. *Ingenio* egregio ad miſeriam natus ſum. *Heaut.* III. 1. 11. Niſi illos ex tuo *ingenio* iudicas. *Heaut.* V. 1. 7. Rurſum ad *ingenium* redit. *Adelph.* I. 1. 46. Tali *ingenio* atque animo. *Adelph.* III. 1. 10. vide Notas. *Ingenium* novi tuum liberale. *Adelph.* IV. 5. 46. Liberum *ingenium*. *Adelph.* V. 3. 43. Pium ac pudicum *ingenium* narras. Poſtquam par *ingenium* nactus eſt. *Hec.* I. 2. 77. & 95. Fuiſſe erga me miro *ingenio* expertus ſum. *Hec.* III. 5. 39. Morem antiquom atque *ingenium* obtinet. *Hec.* V. 4. 20. Sic eſt *ingenium*. *Phorm.* I. 2. 20. Ita plerique omnes ſumus *ingenio*. *Phorm.* I. 3. 20. Adeon *ingenio* eſſe duro te atque inexorabili? Te advorſum *ingenium* meum tuli. *Phorm.* III. 2. 12. & 35.

INGENS.

O *ingentem* confidentiam. *And.* V. 3. 5. Agere gratias *ingentis*.

Eun. III. 1. 2. Fere alia flagitia ad te *ingentia*. *Adelph.* IV. 7. 3.

INGENUUS.

Sine ſumtu *ingenuam* liberalem nactus es. *Phorm.* I. 3. 16.

INGERO.

Ingeram mala multa? *And.* IV. 1. 16. Pugnos in ventrem *ingere*. *Phorm.* V. 8. 95.

INGRATIIS.

Ingratiis ut dormiam. *Eun.* II. 1. 14. Coacta *ingratiis* coepit victum volgo quaerere. *Heaut.* III. 1. 37. Hoc argentum *ingratiis* ei datum erit. *Phorm.* V. 7. 5.

INGRATUS.

Adeone me ignavom putas, adeone porro *ingratum*? *And.* I. 5. 43. Ignoſces tamen poſt, & id *ingratum*. *Heaut.* V. 1. 61. Ah nimium me *ingratum* putas. *Hec.* V. 4. 13.

INGREDIOR.

Numquam es *ingreſſus* mare. *Hec.* III. 4. 5.

INHONESTE.

Sibi *inhoneſte* optavit parere hic divitias. *And.* III. 2. 2.

INHONESTUS.

Illumne obſecro *inhoneſtum* hominem? *Eun.* II. 3. 65. Quam *inhoneſtae* ſolae ſint domi, atque avidae cibi. *Eun.* V. 4. 15.

INHUMANE.

Nimis graviter cruciat aduleſcentulum, nimiſque *inhumane*. *Heaut.* V. 5. 2.

INHUMANUS.

Adeon me putas *inhumanum*? *And.* I. 5. 43. Non adeo *inhumano* ego ſum ingenio. *Eun.* V. 2. 41. Cum milite *inhumaniſſimo*. *Hec.* I. 2. 11. Homo *inhumaniſſimus*. *Phorm.* III. 2. 24.

INIICIO.

Seſe in ignem *iniicere* voluit. *And.* I. 1. 113. *Inieciſſe* verba tibi. *Heaut.* V. 1. 19. *Inieci* ſcrupulum homini. *Adelph.* II. 2. 20. Magnam mi *iniicit* ſua commoditate curam. *Adelph.* V. 5. 76. vide Notas. *Iniecta* eſt ſpes patri. *Phorm.* IV. 4. 10.

INIMICITIA.

Eſſe inter eos *inimicitias*. *And.* V. 2. 11. In amore haec omnia inſunt vitia: iniuriae, ſuſpiciones, *inimicitiae*, indutiae. *Eun.* I. 1. 15. Cum puella anum ſuſcepiſſe *inimicitias* non pudet? *Hec.* II. 1. 34. Numquam tam gravis ob hanc *inimicitias* caperem in voſtram familiam. *Phorm.* II. 3. 23.

INIMICUS.

Si capiundos mihi ſciam eſſe *inimicos* omnis homines. *And.* IV. 2. 12. Potius quam te *inimicum* habeam. *Eun.* I. 2. 94. Hunc tantum hominem facias *inimicum* tibi. *Eun.* IV. 7. 32. Iſtuc noſtris *inimicis* fiet. *Heaut.* V. 3. 12. vide Notas. Ex amicis *inimici* ut ſint nobis adfines, facis. *Hec.* II. 1. 14. Iracundus factus *inimiciſſimus*. *Hec.* III. 1. 29. Qualis ſim amicus, aut quid poſſiem, potius quam *inimicus*, periculum facias. *Hec.* V. 2. 41.

INIQUE.

Numquam vidi *iniquius* certationem comparatam. *Adelph.* II. 2. 3. Ne eum circumventum *inique* iniqui irrideant. *Hec.* Prol. 46. Edepol ne nos ſumus *inique* aeque omnes inviſae viris. *Hec.* II. 3. 1. Quam *inique* comparatumſt. *Phorm.* I. 1. 7.

INIQUUS.

Ea me exquirere *iniqui* patris eſt. *And.* I. 2. 16. Ullam cauſam, ſaltem ineptam, falſam, *iniquam*. *And.* I. 5. 22. Vide quam *iniquus* ſis prae ſtudio. *And.* V. 1. 6. Ne iſtuc tam *iniquo* patiare animo. *Eun.* II. 1. 6. Ne plus *iniquum* poſſit quam aequum oratio. *Heaut.* Prol. 27. Fortaſſe aliquantum *iniquior* erat. *Heaut.* I. 2. 27. Quam *iniqui* ſunt patres in omnis aduleſcentes iudices? *Heaut.* II. 1. 1. Oh, *iniquos* es. *Heaut.* V. 5. 9. Poeta ſenſit ſcripturam ſuam ab *iniquis* obſervari. *Adelph.* Prol. 2. Vah, leno *iniqua* me non volt loqui. *Adelph.* II. 1. 53. Ne eum circumventum inique *iniqui* irrideant. *Hec.* Prol. 46. Socrus omnis eſſe *iniquas*. *Hec.*

II. 3. 5. In me *iniqua* eſt. *Hec.* III. 5. 25. Quid ego nunc in illam *iniquos* ſim? *Hec.* III. 5. 35. Num *iniquom* poſtulo? *Phorm.* II. 3. 64.

INITIO.

Ubi erit puero natalis dies: ubi *initiabunt*. *Phorm.* I. 1. 15.

INITIUM.

Narrationis incipit mi *initium*. *And.* IV. 2. 26. Unde ortum eſt *initium* irae. *Hec.* III. 2. 16. Nequeo mearum rerum *initium* ullum invenire idoneum. *Hec.* III. 3. 1. His rebus anulus fuit *initium* inveniundis. *Hec.* V. 3. 23.

INIURIA.

Non *iniuria*. *And.* I. 1. 33. Ea primum ab illo animadvertenda *iniuriaſt*. *And.* I. 1. 129. Qua iure, qua *iniuria*. *And* I. 3. 9. vide Notas Cum eo *iniuriam* hanc expoſtulem? *And.* V. 1. 15. Remittas iam me onerare *iniuriis*. *And.* V. 1. 8. In amore inſunt haec vitia: *iniuriae*, ſuſpiciones. *Eun.* I. 1. 14. Accepta *iniuria*. *Eun.* IV. 6. 24. Minus *iniuriae* meo gnato facere. *Heaut.* I. 1. 95. Ille carens patria ob meas *iniurias*. *Heaut.* I. 1. 85. Parentum *iniuriae* uniuſmodi ſunt ferme. *Heaut.* I. 2. 30. Facis adeo indigne *iniuriam* illi. *Heaut.* III. 3. 4. Non nullam nobis facit *iniuriam*. *Adelph.* I. 2. 68. Hanc *iniuriam* mihi nolle factam eſſe. Te eſſe indignum *iniuria* hac. Tibi à me nullaſt orta *iniuria*. Accipiunda & muſſitanda *iniuria* adulefcentiumſt. *Adelph.* II. 1. 8. 12. 35. & 53. Incommoda atque *iniurias* viri omnis ferre. *Hec.* I. 2. 90. Non maxumae, quae maxumae ſunt interdum irae, *iniuriae* faciunt. *Hec.* III. 1. 27. vide Notas. En unquam *iniuriarum* audiſti mihi ſcriptam dicam? *Phorm.* II. 2. 15. En unquam cuiquam contumelioſius audiſtis factam *iniuriam*? *Phorm.* II. 3. 2. Vereor ne indigne *iniuria* adficiatur. *Phorm.* V. 1. 3. Nonne id ſat erat, accipere ab illo *iniuriam*? *Phorm.* V. 2. 4. Una *iniuriaſt* tecum. *Phorm.* V. 8. 90.

INIURIUS.

Ipſus ſibi eſſe *iniurius* videatur. *And.* II. 3. 3. Multimodis *iniurius*. *Heaut.* II. 3. 79. *iniuriuſ'ſt*. *Adelph.* I. 2. 26. II. 1. 51. *Hec.* II. 1. 14.

INIUSSUS.

Iniuſſu meo. *Hec.* IV. 1. 47. IV. 4. 82. *Phorm.* II. 1. 1.

INIUSTITIA.

Eum ego hinc eieci miſerum *iniuſtitia* mea. *Heaut.* I. 1. 82. Vis, egeſtas, *iniuſtitia*, ſolitudo, infamia. *Adelph.* III. 2. 5.

INIUSTUS.

Quam multa, iuſta *iniuſta*, fiunt moribus? *Heaut.* IV. 7. 11. vide Notas. Homine inperito numquam quicquam *iniuſtiuſt*. *Adelph.* I. 2. 18. Quia non iuſta *iniuſta* prorſus omnia omnino obſequor. *Adelph.* V. 9. 33.

INLEX.

Tu es *inlex*: nequid accuſandus ſis, vide. *Heaut.* II. 3. 111. vide Notas.

INLIBERALIS.

Inliberale facinus. *Adelph.* III. 4. 3. Servom haut *inliberalem* praebes te. *Adelph.* V. 5. 5.

INLIBERALITER.

Factum à vobis *inliberaliter*. *Adelph.* IV. 5. 30.

INLICIO.

Tune hic homines aduleſcentulos in fraudem *inlicis*? *And.* V. 4. 8.

INLUDO.

In quibus ſic *inludatis*. *And.* IV. 4. 19. Paene *inluſi* vitam filiae. *And.* V. 1. 3. Ut ne inpune nos *inluſeris*. *Eun.* V. 4. 20. vide Notas. Dignam me putas, quam *inludas*? *Heaut.* IV. 4. 20. Satis pol ſuperbe *inluditis* me. *Phorm.* V. 8. 22.

INLUVIES.

Harum videre *inluviem*, ſordes, inopiam. *Eun.* V. 4. 15. vide Notas. Neclecta, inmunda *inluvie*. *Heaut.* II. 3. 54.

INMERENS.

Inſcitum offerre iniuriam tibi *inmerenti*. *Hec.* V. 1. 14.

INMERITO.

Neque *inmerito.* *Adelph.* IV. 4. 8. Hic video me eſſe inviſam *inmerito.* *Hec.* IV. 2. 21. Te omnis nos accuſare audio *inmerito:* & me horunc omnium *inmeritiſſimo.* *Phorm.* II. 1. 60.

INMODESTUS.

Vel heri in vino quam *inmodeſtus* fuiſti! *Heaut.* III. 3. 7.

INMUNDUS.

Ancillula *inmunda* inluvie. *Heaut.* II. 3. 54.

INMUTOR.

Is mutavit, quia me *inmutatum* videt. *And.* I. 5. 7. vide Notas. Coactum egeſtate ingenium *inmutarier.* *And.* I. 5. 49. Adeon homines *inmutarier* ex amore? *Eun.* II. 1. 19. Forma noſtra ubi *inmutata* eſt. *Heaut.* II. 4. 10. Voltum eorum ſenſi *inmutari* omnium. *Hec.* III. 3. 9. Non poſſum *inmutarier.* *Phorm.* I. 4. 28.

INNATUS.

Tanta vecordia *innata* cuiquam ut ſiet. *And.* IV. 1. 2. Id omnibus *innatum.* *Hec.* IV. 1. 28.

INNOCENS.

Ferte miſero atque *innocenti* auxilium. *Adelph.* II. 1. 1.

INNUO.

Abiens mi *innuit.* *Eun.* IV. 5. 9. Si *innuerim.* Non *innueram.* *Adelph.* II. 1. 17. & 20.

INOPIA.

Inopia & cognatorum neclegentia coacta. *And.* I. 1. 44. Harum videre inluviem, ſordes, *inopiam.* *Eun.* V. 4. 15. Ut illius animum cupidum *inopia* incenderet. *Heaut.* II. 3. 126. Gnatus eius profugit *inopia.* *Heaut.* III. 2. 17. Per flagitium ad *inopiam* redigat patrem. *Heaut.* V. 1. 56. Feciſti *inopia.* *Adelph.* I. 1. 25. Quid ego ex hac *inopia* nunc capiam? *Phorm.* I. 3. 15.

INOPS.

Inveniet *inopem* potius. *And.* II. 3. 22. Uſquedum ille vitam illam colet *inopem.* *Heaut.* I. 1. 85. *Inopis* nunc te miſereſcat mei. *Heaut.* V. 4. 3. Subvenite *inopi.* *Adelph.* II. 1. 2. Qua ratione *inopem* potius ducebat domum? *Phorm.* II. 1. 68.

INPARATUS.

Si me *inparatum* adortus eſſet. *And.* III. 1. 20. *Inparatum* inpendent mala. *Phorm.* I. 4. 2. Ut ne *inparatus* ſim. *Phorm.* II. 1. 84.

INPEDIO.

Tot me *inpediunt* curae. *And.* I. 5. 25. Viden me *inpeditum* eſſe? Tu rem *inpeditam* ac perditam reſtituas? *And.* III. 5. 11. & 13. *Inpeditae* ſunt. *Heaut.* II. 3. 4. *Inpeditum* in eo expedivi animum. *Hec.* III. 1. 17. Qui me & ſe hiſce *inpedivit* nuptiis. *Phorm.* II. 4. 2.

INPELLO.

Fama hac *inpulſus* Chremes. *And.* I. 1. 72. Huc vel illuc *inpellitur.* *And.* I. 5. 31. vide Notas. Non *inpulit* me. *And.* III. 2. 44. Forma *inpulſi* noſtra nos amatores colunt. *Heaut.* II. 4. 9. Te cauſae *inpellebant* leves. *Hec.* III. 4. 12. Vide, ne *inpulſus* ira prave inſiſtas. Quid ego ira *inpulſus* nunc in illam iniquos ſim? *Hec.* III. 5. 34. & 35. Neu me cupidum eo *inpuliſſet.* *Phorm.* I. 3. 6. Tu *inpuliſti.* *Phorm.* II. 2. 6. Quam timeo, adventus huius quo *inpellat* patrem. *Phorm.* IV. 3. 3. Egeſtas me *inpulit.* *Phorm.* V. 1. 6.

INPENDEO.

Inparatum *inpendent* mala. *Phor.* I. 4. 2.

INPENDIO.

Inpendio magis animus gaudebat mihi. *Eun.* III. 5. 39.

INPENSE.

Invidere omnes mihi: verum unus tamen *inpenſe.* *Eun.* III. 1. 23.

INPERITUS.

Homines aduleſcentulos, *inperitos* rerum. *And.* V. 4. 8. Neque ita *inperita,* ut neſciam. *Eun.* IV. 2. 42. Homine *inperito* numquam quicquam iniuſtiuſt. *Adelph.* I. 2. 18.

INPINGO.

Dicam tibi *inpingam* grandem. *Phorm.* II. 3. 92.

INPIUS.

Ubi ego illum ſceleroſum atque *inpium* inveniam? *Eun.* IV. 3. 1.

INPLORO.

Fidem voſtram *inplorat.* *Adelph.* III. 4. 43.

INPLUVIUM.

Anguis in *inpluvium* decidit de tegulis. *Phorm.* IV. 4. 26. vide Notas.

INPONO.

In ignem *inpoſitaſt.* *And.* I. 1. 102. Quidvis oneris *inpone.* *And.* V. 3. 26. *Phorm.* III. 3. 28.

INPORTUNITAS.

Inportunitatem ſpectate aniculae. *And.* I. 4. 4.

INPOTENS.

Adeo *inpotenti* eſſe animo. *And.* V. 3. 8. Te novi, quam eſſe ſoleas *inpotens.* *Heaut.* II. 3. 30.

INPOTENTIA.

Propter ſuam *inpotentiam* ſe ſemper credunt ludier. *Adelph.* IV. 3. 16. vide Notas.

INPROBUS.

Si quis magiſtrum cepit ad eam rem *inprobum.* *And.* I. 2. 21. Vitium eſt oblatum virgini olim ab neſcio quo *inprobo.* *Hec.* III. 3. 23.

INPROVISO.

De *inproviſo* nuptiae. *And.* II. 2. 23. Quaſi de *inproviſo* reſpice ad eum. *And.* II. 5. 6. Ubi de *inproviſo* interventum mulieri. *Heaut.* II. 3. 40. Intervenit homo de *inproviſo.* *Adelph.* III. 3. 52. Hocine ex *inproviſo* mali mi obiici. *Adelph.* IV. 4. 2. vide Notas. Tantam fortunam de *inproviſo* eſſe his datam. *Phorm.* V. 7. 1.

INPRUDENS.

Ut ne de hac re pater *inprudentem* opprimat. *And.* I. 3. 22. *Inprudens* harum rerum ignaruſque omnium. *Eun.* I. 2. 56. Scio, te inſcientem atque *inprudentem* dicere ac facere omnia. *Heaut.* IV. 1. 20. Ne *inprudens* faciam forte quod nolit. *Adelph.* IV. 5. 77. Plus hodie boni feci *inprudens*, quam ſciens ante hunc diem umquam. *Hec.* V. 4. 40. Scientem an *inprudentem.* *Phorm.* IV. 3. 55.

INPRUDENTIA.

Peccatum *inprudentiaſt* Poetae. *Eun.* Prol. 27. Tu ſola exorere, quae perturbes haec, tua *inprudentia.* *Hec.* II. 1. 16. vide Notas.

INPRUDENTIUS.

Ad flammam acceſſit *inprudentius.* *And.* I. 1. 103.

INPUDENS.

Ibi tum eorum *inpudentiſſima* oratio eſt. *And.* IV. 1. 10. Quid agis, homini inquam, *inpudens?* *Eun.* III. 1. 15. vide Notas. Os tuum *inpudens.* *Eun.* III. 5. 49. Sycophanta autem *inpudens.* *Heaut.* Prol. 38. O hominis *inpudentem* audaciam. *Heaut.* II. 3. 72.

INPUDENTER.

Mirum vero, *inpudenter* mulier ſi facit meretrix. *And.* IV. 4. 16.

INPUNE.

Tune *inpune* haec facias? *And.* V. 4. 7. Crediu te *inpune* habiturum? *Eun.* V. 2. 13. Cum crederem mi *inpunius* licere. *Heaut.* III. 2. 49. Hoc licet *inpune* facere huic, illi non licet. *Adelph.* V. 3. 38. *Inpune* optare iſtuc licet. *Hec.* III. 5. 14.

INPURATUS.

Inpuratus me ille ut etiam inrideat? *Phorm.* IV. 3. 64. *Inpuratum* poterimus noſtro modo ulciſci. *Phorm.* V. 8. 69.

INPURUS.

Hominem haut *inpurum.* *Eun.* II. 2. 4. Anus haut *inpura.* *Heaut.* IV. 1. 16. O hominem *inpurum!* *Adelph.* II. 1. 29. Ea ſerviebat lenoni *inpuriſſimo.* *Phorm.* I. 2. 53.

INQUAM.

Mea Glycerium, *inquit*, quid agis? *And.* I. 1. 107. Tu, ducam, *inquies.* *And.* II. 3. 14. Ego, *inquit*, ad cenam hinc eo. *Eun.* III. 5. 32. Crede *inquam* hoc mihi. *And.* II. 4. 6. Prohibeo *inquam.* *Eun.* IV. 7. 39. Non ſinam, *inquam.* *Heaut.* I. 1. 59. Eccam me, *inque.* *Heaut.* IV. 7. 1. Bono animo es, *inquam.*

Adelph. IV. 5. 62. Tu, *inquam*, mulier. *Hec.* II. 1. 17. Mane *inquam*. *Phorm.* I. 4. 39. His rebus alias pone ſane, *inquit*, decem. *Phorm.* IV. 3. 62.

INRIDEO.

Etiam nunc credes indignis nos eſſe *inriſas* modis? *Eun.* IV. 4. 42. vide Notas. *Inrides* in re tanta? *Heaut.* V. 2. 29. Tam aperte *inridens*. *Phorm.* V. 8. 63.

INRITO.

Dum animus *inritatus* eſt. *And.* III. 4. 18. Si magis *inritatus* fiet. *Adelph.* II. 4. 18. Ita ſum *inritatus*, animum ut nequeam ad cogitandum iuſtituere. *Phorm.* II. 1. 10.

INRITUS.

Quod modo ratum erat, *inritum*ſt. *Phorm.* V. 8. 58.

INRUO.

Quam mox *inruimus*? *Eun.* IV. 7. 8. In aedis *inruit* alienas. *Adelph.* I. 2. 8. Vide ne ille huc prorſus ſe *inruat* *Adelph.* IV. 2. 11.

INSANIA.

Tu homo adigis me ad *inſaniam*. *Adelph.* I. 2. 31.

INSANIO.

Id viſo, tun an illi *inſaniant*. *And.* III. 3. 3. Cum ratione *inſanias*. *Eun.* I. 1. 18. *Inſanis*. *Eun.* IV. 3. 15. Sanus ſim, anne *inſaniam*? *Eun.* III. 5. 8. *Inſanire* occipiunt ex iniuria. *Adelph.* II. 1. 43. *Inſaniam* profecto cum illo. *Adelph.* I. 2. 67. Venit poſt *inſaniens*. *Adelph.* IV. 2. 22. Non clamas? non *inſanis*? *Adelph.* IV. 7. 9. A primo homo *inſanibat*. *Phorm.* IV. 3. 37.

INSANUS.

Hic homines prorſum ex ſtultis *inſanos* facit. *Eun* II. 2. 24. Timeo, ne quam ille *inſanus* turbam faciat. *Eun.* IV. 1. 2. Abin hinc *inſana*? *Eun.* V. 2. 22. Cur *inſane* ſerviat? *Heaut.* Prol. 32. Nuſquam *inſanum* fecit aduleſcentulum. *Phorm.* Prol. 6.

INSCIENS.

Iocularium in malum *inſciens* paene incidi. *And.* IV. 4. 43. *Inſciens* feci. Certo ſcio, te *inſcientem* facere omnia. *Heaut.* IV. 1. 19. & 20. Quantas turbas concivi *inſciens*? *Heaut.* V. 2. 17. Abi ſis, *inſciens*. *Phorm.* I. 2. 9.

INSCITIA.

Vas non facere *inſcitiaſt*. *Eun.* V. 8. 41. Tantam eſſe in animo *inſcitiam*? *Heaut.* IV. 1. 17. *Inſcitiaſt*, advorſum ſtimulum calces. *Phorm.* I. 2. 27.

INSCITUS.

Inſcitum offerre iniurium tibi immerenti. *Hec.* V. 1. 14.

INSCRIBO.

Inſcripſi illico aedis mercede. *Heaut.* I. 1. 92.

INSERO.

Manum in ſinum meretrici *inſerere*. *Heaut.* III. 3. 3.

INSERVIO.

Filium amico video *inſervire*. *Heaut.* III. 1. 9.

INSIDIAE.

Dico ego mi *inſidias* fieri. *Eun.* III. 3. 26. *Inſidias* noſtrae fecit aduleſcentiae. *Phorm.* II. 1. 44.

INSIDIOR.

Hiſcine tu amabo non contra *inſidiabere*? *Hec.* I. 1. 13.

INSIGNIS.

Hancine ego ut contumeliam tam *inſignem* in me accipiam? *Eun.* IV. 7. 1.

INSIMULO.

Quod illum *inſimulant* durum, id non eſt. *Heaut.* I. 2. 30. vide Notas. Si erum *inſimulabis* malitiae, male audies. *Phorm.* II. 3. 12. vide Notas.

INSISTO.

Qua *inſiſtam* via? *Eun.* II. 3. 2. vide Notas. Hanc habere orationem mecum principio *inſtitit*. *Hec.* III. 3. 21. Vide, ne inpulſus ira prave *inſiſtas*. *Hec.* III. 5. 34. Qua quaerere *inſiſtam* via? *Phorm.* I. 4. 15. Curſum cum *inſtiteris*. *Phorm.* V. 6. 8. vide Notas.

Insolens.

Quid tu Athenas *inſolens?* *And.* V. 4. 4.

Insomnia.

Noctu te adiget horſum *inſomnia.* *Eun.* II. 1. 13.

Insperans.

Inſperante hoc, atque invito Pamphilo. *And.* III. 4. 24.

Insperatus.

An ego occaſionem tam *inſperatam* amitterem? *Eun.* III. 5. 56. Celem tam *inſperatum* gaudium? *Heaut.* III. 1. 5.

Inspicio.

Perfecit, ſibi ut *inſpiciundi* eſſet copia. *Eun.* Prol. 21. *Inſpicere*, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium iubeo. Tamquam in ſpeculum, in patinas *inſpicere* iubeo. *Adelph.* III. 3. 61. & 75.

Instigo.

Si hic non inſanit ſatis ſua ſponte, *inſtiga.* *And.* IV. 2. 9. Taceam? *inſtigem.* *Phorm.* I. 4. 9. *Inſtigemus* etiam, ut nullus locus relinquatur preci? *Phorm.* III. 3. 14. Non hercle ex re iſtius me *inſtigaſti.* *Phorm.* V. 8. 76.

Instituo.

Sapienter vitam *inſtituit.* *And.* I. 1. 40. Si perget laedere, ita ut facere *inſtituit.* *Eun.* Prol. 19. In animo *inſtituere.* *Adelph.* I. 1. 13. Animum ad cogitandum *inſtituere.* *Phorm.* II. 1. 10. Petam hinc, unde a primo *inſtitui.* *Phorm.* IV. 2. 14.

Insto.

Ego illud ſedulo negare factum: ille *inſtat* factum. *And.* I. 1. 120. Numquam deſtitit *inſtare.* *And.* IV. 1. 36. Num ego *inſto?* *Heaut.* IV. 4. 16. Syre, *inſta.* *Adelph.* II. 4. 14. Partus *inſtabat* prope. *Adelph.* III. 2. 9. Poſtquam acrius pater *inſtat.* *Hec.* I. 2. 46. Si altera illaec magis *inſtabit.* *Phorm.* IV. 5. 5.

Instrenuus.

Animi eſt pudentis ſignum & non *inſtrenui.* *Heaut.* I. 1. 68.

Instruo.

Tu hoſce *inſtrue.* Ut hoſce *inſtruxit*, ipſus ſibi cavit loco. *Eun.* IV. 7. 11. & 12. *Inſtructa* pulcre ad perniciem. *Heaut.* III. 1. 41. *Inſtructa* mihi ſunt corde conſilia omnia. *Phorm.* II. 2. 7.

Insula.

Apud Andrum *inſulam.* *And.* I. 3. 17.

Insulsus.

Fatuus eſt, *inſulſus*, bardus. *Eun.* V. 8. 49. vide Notas.

Insulto.

Forem faxo calcibus ſaepe *inſultabis* fruſtra. *Eun.* II. 2. 54.

Insum.

Triſtis ſeveritas *ineſt* in voltu. *And.* V. 2. 16. In amore haec omnia *inſunt* vitia. *Eun.* I. 1. 14. Ubi *inerat* pictura haec. *Eun.* III. 5. 36. Multa in homine ſigna *inſunt.* *Adelph.* V. 3. 36. Si periclum ullum *in* te *eſt.* *Hec.* III. 1. 46. Ni vis boni in ipſa *ineſſet* forma. *Phorm.* I. 2. 58.

Insuper.

Quin etiam *inſuper* ſcelus veſtem omnem miſerae diſcidit. *Eun.* IV. 3. 3. Ni miſerum *inſuper* etiam patri indicares. *Eun.* V. 6. 13. Etiam *inſuper* detrudet? *Adelph.* II. 2. 38.

Integer.

Quas faciet de *integro* comoedias. *And.* Prol. 26. Aetate *integra.* *And.* I. 1. 45. *Eun.* III. 2. 20. Ex *integra* Graeca *integram* comoediam hodie ſum acturus. *Heaut.* Prol. 4. Ratio de *integro* ineunda eſt mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Redit ad *integrum* eadem oratio. *Heaut.* V. 3. 8. Ecce autem de *integro.* *Adelph.* I. 2. 74. Eum Plautus locum reliquit *integrum.* *Adelph.* Prol. 10. Alias ut uti poſſim cauſa hac *integra.* *Hec.* I. 2. 5. Ut virgo ab ſe *integra* etiam tum fiet. *Hec.* I. 2. 70. Cui de *integro* eſt poteſtas conſulendi. *Phorm.* I. 3. 22. Reſtitui in *integrum.* *Phorm.* II. 4. 11.

INTEGRASCO.
Hoc malum *integraſcit*. *And.* IV. 5.
INTEGRATIO.
Amantium irae amoris *integra-o*. *And.* III. 3. 23.
INTELLEGENTIA.
Eam calamitatem veſtra *intelle-ntia* ſedabit. *Hec.* Prol. 23.
INTELLEGO.
Aliter evenire multo *intellegit*. *And.* Prol. 4. Faciuntne *intellegen-*, ut nihil *intellegant?* *And.* Prol. . vide Notas. Non hercle *intelle-*. *And.* I. 2. 22. Quantum *intelle-* modo ſenis ſententiam. *And.* I. 2. Numquam iſtuc ego quivi *in-tellegere*. *And.* III. 4. 10. Stulto *intellegens* quid intereſt? *Eun.* II. 2. Vah, nunc demum *intellego*. *Heaut.* II. 3. 12. Non *intellego* ſatis, quae loquatur. *Adelph.* III. 2. 10. Ex dum dimidium dixeram, *intel-lexerat*. *Phorm.* IV. 2. 4.
INTENDO.
Quo nunc primum *intendam?* *And.* II. 2. 6. Repudio quod conſi-lium primum *intenderam*. *And.* IV. 18. Digna res eſt, ubi tu ner-vos *intendas* tuos. *Eun.* II. 3. 21. am ſere *intendit* eſſe. *Eun.* III. 3. *Intendenda* in ſenem eſt falla-a. *Heaut.* III. 2. 2.
INTER.
Fingunt quandam *inter* ſe nunc llaciam. *And.* I. 3. 15. *Inter* vias. *Eun.* IV. 2. 1. Ne nos *inter* nos nſentire ſentiant. *Heaut.* III. 1. 2. Quaſi nunc non norimus nos *inter* nos. *Adelph.* II. 4. 7. Una *inter* nos agere aetatem liceat. *Hec.* I. 10. Ut amici *inter* nos ſimus. *Phorm.* II. 3. 84.
INTERCEDO.
Si nulla aegritudo huic gaudio *intercesserit*. *And.* V. 5. 5. Neque lam rem *interceſſe*. *Adelph.* III. 2. . vide Notas. Unde ira inter eas *interceſſit*. *Hec.* III. 1. 25. Dum *in-tercedet* familiaritas. *Phorm.* V. 17.
INTERCIPIO.
Quod nos capere oportet, haec *intercipit*. *Eun.* I. 1. 35.
INTERCLUDO.
Nolo tibi ullum commodum *inter-cludier*. *And.* III. 3. 41. vide Notas. Nuncubi meam benignitatem ſenſi-ſti *intercludier?* *Eun.* I. 2. 84. vide Notas.
INTERDICO.
Interdico ne extuliſſe extra aedis puerum uſquam velis. *Hec.* IV. 1. 48. *Interdixit* hariolus. *Phorm.* IV. 4. 27.
INTERDIU.
Poteſt fieri *interdiu*. *Adelph.* IV. 2. 15.
INTERDUM.
Interdum propter dormiet. *Eun.* II. 3. 77. Pecuniam in loco negle-gere, maxumum *interdum* eſt lucrum. *Adelph.* II. 2. 8.
INTEREA.
Interea fiet aliquid. *And.* II. 1. 14. *Interea* aliquid acciderit boni. *And.* II. 3. 24. Te *interea* loci co-gnovi. *Eun.* I. 2. 46. *Interea* dum ſermones caedimus. *Heaut.* II. 3. 1. Saepe *interea* mihi ſenex narrabat. *Phorm.* II. 3. 18.
INTEREO.
Perii, *interii*. *And.* II. 2. 9.
INTEREST.
Hilum *intereſſe* cenſes? *And.* IV. 4. 55. vide Notas. Stulto intelle-gens quid *intereſt?* *Eun.* II. 2. 2. Quaſi vero paulum *interſiet*. *Eun.* IV. 4. 18. Hoc pater ac dominus *intereſt*. *Adelph.* I. 1. 51. Nimium inter vos, pernimium *intereſt*. *Adelph.* III. 3. 39.
INTERFICIO.
Nunc eſt profecto *interfici*, cum perpeti me poſſum. *Eun.* III. 5. 3.
INTERIM.
Triſtis *interim*, nonnumquam conlacrumabat. *And.* I. 1. 81. Fu-nus *interim* procedit. *And.* I. 1. 100. Set *interim* de ſymbolis quid actumſt? *Eun.* III. 5. 59. *Interim* dum ante oſtium ſto. *Eun.* V. 2. 3.

INTERIMO.
Interemptam oportuit. *Heaut.* IV. 1. 22.
INTERIOR.
' In *interiore* parte ut maneam ſolus cum ſola. *Eun.* III. 5. 31.
INTERLOQUOR.
Sicine mi *interloquere*? *Heaut.* IV. 3. 13.
INTERMINOR.
Interminatus ſum, ne faceres. *And.* III. 2. 16. Iſtucine *interminata* ſum hinc abiens tibi? *Eun.* V. 1. 14.
INTERMITTO.
Numquam unum *intermittet* diem, quin ſemper veniat. *Adelph.* III. 1. 6.
INTERNUNTIA.
Cum tam neclegitur eius *internuntia*. *Heaut.* II. 3. 58. vide Notas.
INTERNUNTIUS.
Ne quis forte *internuntius* clam a milite ad iſtam curſet. *Eun.* II. 2. 56.
INTERO.
Tute hoc *intriſti*: tibi omne eſt exedendum. *Phorm.* II. 2. 4.
INTERPOLO.
Nulla mala re *interpolatam* muliebri. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas.
INTERROGO.
Recte ſane *interrogaſti*. *Eun.* V. 5. 11.
INTERTRIMENTUM.
Sine magno *intertrimento* non poteſt haberi. *Heaut.* III. 1. 39.
INTERVENIO.
Sponſae pater *intervenit*. *And.* IV. 3. 17. Neminemne curioſum *intervenire* nunc mihi. *Eun.* III. 5. 5. De improviſo eſt *interventum* mulieri. *Heaut.* II. 3. 40. Nulla mihi res poſthac poteſt *intervenire* tanta. *Heaut.* IV. 3. 1. Ei novum *intervenit* vitium & calamitas. *Hec.* Prol. 2. Quae inter vos *intervenerint*. *Hec.* III. 1. 16. vide Notas. *Intervenit* aduleſcens quidam lacrumans. *Phorm.* I. 2. 41.
INTRO.
Vos iſtaec *intro* auferte. *And.* I. 1. 1. Concedam hinc *intro*. *Eun.* I. 1. 126. Continuo hic ſe *intro* coniicit. *Heaut.* II. 3. 36. Iam *intro* abripiere. *Adelph.* II. 1. 27. *Intro* ut me corripui. *Hec.* III. 3. 5. Recipit ſe *intro*. *Phorm.* V. 6. 39.
INTRODUCO.
Hos prius *introducam*. *Eun.* III. 2. 39. Tu iſtic mane, ut Chremem *introducas*. *Eun.* V. 2. 70. Fratrem ſenis *introduxit*. *Phorm.* V. 6. 25.
INTROEO.
Introire neminem video, exire neminem. *And.* II. 2. 26. Cur non recta *introibas*? *Eun.* I. 2. 7. Qui vidiſſe eum diceret exeuntem aut *introeuntem* ad amicam. *Hec.* IV. 1. 36. *Introiit* in aedis ater alienus canis. *Phorm.* IV. 4. 25.
INTROMITTO.
Quod heri *intromiſſus* non eſt. *Eun.* I. 2. 3. Phaedriam *intromittamus* comiſſatum. *Eun.* III. 1. 52.
INTRORUMPO.
Ceſſo huc *introrumpere*? *Eun.* V. 5. 26.
INTUEOR.
Terram *intuens* modeſte. *Eun.* III. 5. 32.
INTUMUS.
Ipſus mihi Davos, qui *intumus* eorum conſiliis, dixit. *And.* III. 3. 44. Tute ſcis poſt illa quam *intumum* habeam te. *Eun.* I. 2. 47.
INTUOR.
Quiſnam hic aduleſcens eſt, qui *intuitur* nos? *Heaut.* II. 4. 23.
INTUS.
Illis quae ſunt *intus*, clamat de via. *And.* III. 2. 11. Obſera oſtium *intus*. *Eun.* IV. 6. 25. Eſtne ea *intus*? *Heaut.* III. 1. 45. Ellam *intus*. *Adelph.* III. 3. 35. Mi *intus* tuus pater narravit modo. *Hec.* IV. 2. 6. Me cenſen potuiſſe omnia intellegere extra oſtium, *intus* quae inter ſeſe ipſi egerint? *Phorm.* V. 6. 36.
INVADO.
An dolor repente *invaſit*? *Hec.* III. 2. 21.

INVENIO.

Tibi generum firmum, & filiae *invenias* virum. *And.* III. 3. 39. Aliquid *inveni* modo quod ames. *Eun.* II. 3. 17. Serves quod labore *invenerit*. *Heaut.* V. 4. 17. Hic adeo his rebus anulus fuit initium *inveniundis*. *Hec.* V. 3. 23. *Inveni*, opinor, remedium huic rei. *Phorm.* IV. 3. 11.

INVENTOR.

O mearum voluptatum omnium *inventor*, inceptor, perfector. *Eun.* V. 8. 5.

INVENTUM.

Ut te quidem omnes Di, Deae, cum iſtoc tuo *invento* cumque incepto perduint. *Heaut.* IV. 6. 7.

INVENUSTUS.

Adeon hominem eſſe *invenuſtum* aut infelicem quemquam, ut ego ſum? *And.* I. 5. 10.

INVERSUS.

Inverſa verba, everſas cervices tuas. *Heaut.* II. 3. 131.

INVESTIGO.

Ubi quaeram, ubi *inveſtigem*, incertus ſum. *Eun.* II. 3. 3. Nihil tam difficileſt, quin quaerendo *inveſtigari* poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. Neque ille *inveſtigatur*. *Phorm.* V. 1. 9.

INVETERASCO.

Novas qui exactas feci ut *inveteraſcerent*. *Hec.* Alt. Prol. 4.

INVIDEO.

Invidere omnes mihi. Illi *invidere* miſere. *Eun.* III. 1. 20. & 42.

INVIDIA.

Ita facillume ſine *invidia* laudem invenias. *And.* I. 1. 39. Qui ſaepe propter *invidiam* adimunt diviti. *Phorm.* II. 1. 46.

INVIDUS.

At iſtos *invidos* Di perdant. *Hec.* III. 5. 19.

INVISUS.

Si ob eam rem vobis mea vita *inviſa* eſt. *Adelph.* V. 9. 32. Edepol ne nos ſumus inique aeque omnes *inviſae* viris. *Hec.* II. 3. 1. *Inviſos* omnis nos eſſe illis ſentio. *Hec.* III. 1. 48. His meum fore conſpectum *inviſum*. *Hec.* V. 2. 22.

INVITO.

Inſtare ut hominem *invitet*. *Invitatuſt*. manſit. *Eun.* IV. 1. 5. & 8. ubi vide Notas. Quam vellem Menedemum *invitatum*, ut nobiſcum eſſet amplius. *Heaut.* I. 2. 11.

INVITUS.

Domus, uxor, liberi inventi *invito* patre. *And.* V. 3. 20. Hunc difficilem *invitum* ſervaret ſenem. *Heaut.* III. 2. 24. Ego iſtam *invitis* omnibus. Me *invito* abduxit meam. *Adelph.* II. 1. 4. & 44. Haut *invito* ad aures ſermo mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. *Invitus* fecit, lex coegit. *Phorm.* II. 1. 6.

INULTUS.

Inultum id numquam a me auferet. *And.* III. 5. 4. Illud haut *inultum* ferent. *Heaut.* V. 1. 45.

INVOCATUS.

Invocato ut ſit locus ſemper. *Eun.* V. 8. 29.

INVOLO.

Ut ego unguibus facile illi in oculos *involem* venefico? *Eun.* IV. 3. 6. Vix me contineo, quin *involem* in capillum. *Eun.* V. 2. 20.

IOCOR.

Iocabar equidem. *Eun.* II. 3. 87. Atqui tu hanc *iocari* credis? *Heaut.* IV. 4. 7.

IOCULARIS.

Iocularem audaciam. *Phorm.* I. 2. 84.

IOCULARIUS.

Iocularium in malum inſciens paene incidi. *And.* IV. 4. 43.

IOCUS.

Quam *ioco* rem voluiſti a me tandem? *Eun.* I. 2. 99. Ludum *iocumque* dicas fuiſſe illum alterum. *Eun.* II. 3. 8. vide Notas. *Iocon* an ſerio ille haec dicat neſcio. *Heaut.* III. 2. 30.

IPSE.

Tute *ipſe* his rebus finem praeſcripſti. *And.* I. 1. 124. Iamdudum res redduxit me *ipſa* in gratiam. *And.* V. 4. 45. Homo *ipſe* nuſ-

quamſt. *Eun.* III. 4. 5. Te *ipſum* expeto. *Eun.* IV. 6. 5. vide Notas. Ea res nunc agitur *ipſa. Heaut.* IV. 8. 10. *Ipſa* ſi cupiat Salus, ſervare prorſus non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 43. Qui amat, cui odio *ipſus* eſt, bis facere ſtulte duco. *Hec.* III. 2. 8. *Ipſum* iſtuc mi in hoc eſt. *Phorm.* III. 2. 23. Senectus *ipſa*'ſt morbus. *Phorm.* IV. 1. 9.

IRA.

Irae ſunt inter Glycerium & gnatum. *And.* III. 3. 20. Amantium *irae* amoris integratio. *And.* III. 3. 23. Ut ego *iram* hanc in eos evomam omnem. *Adelph.* III. 2. 14. Haec *irae* factae eſſent multo ampliores. *Hec.* III. 1. 9. Pueri inter ſeſe quas pro levibus noxiis *iras* gerunt. *Hec.* III. 1. 30. Quid ego *ira* inpulſus nunc in illam iniquos ſim? *Hec.* III. 5. 35. vide Notas.

IRACUNDIA.

Prae *iracundia* non ſum aput me. *Heaut.* V. 1. 47. Adiutor ſim eius *iracundiae. Adelph.* I. 2. 66. Ardeo *iracundia. Adelph.* III. 2. 12. Iam vero omitte tuam iſtanc *iracundiam. Adelph.* IV. 7. 37. Tandem reprime *iracundiam*, atque ad te redi. *Adelph.* V. 3. 8.

IRACUNDUS.

Cum de eadem cauſa eſt *iracundus* factus inimiciſſimus. *Hec.* III. 1. 29. Ecce autem tu quoque proterve *iracundus* es. *Hec.* III. 5. 53. Animo *iracundo* tulit. *Hec.* IV. 1. 53.

IRASCOR.

Tibi iure *iraſci* non queat. *And.* II. 3. 20. Ille continue *iraſci*, neque negare audere. *Eun.* IV. 1. 4. Rurſum *iraſcere*? *Adelph.* I. 2. 56.

IRATUS.

Mihi Deos fuiſſe *iratos. And.* IV. 1. 40. Quod nunc tute tecum *iratus* cogitas. *Eun.* I. 1. 19. *Iratus* ſenex. *Heaut.* Prol. 37. Ne quid in illum *iratus* plus ſatis faxit. *Heaut.* I. 2. 24. *Iratum* admodum. *Adelph.* III. 3. 49. Tibi quoque *iratus* edepol ſum graviter quidem. *Hec.* IV. 4. 1. Ne te *iratus* ſuis ſaevidicis dictis protelet. *Phorm.* II. 1. 35. Memini relinqui me, Deo *irato* meo. *Phorm.* I. 2. 24.

IS. EA. ID.

Id operam do. *And.* I. 1. 130. *Id* propterea. *And.* II. 5. 3. *Id* prodeo. *Eun.* V. 6. 4. Aliam rem ex alia cogitare, & *ea* omnia peiorem in partem. *Eun.* IV. 2. 3. *Ea* lege hoc adeo faciam. *Heaut.* V. 5. 10. *Is*, quamobrem huc veneram, rus abiit. *Adelph.* III. 3. 81. Tanta nunc ſuſpicio de me incidit: neque *ea* inmerito. *Adelph.* IV. 4. 8. Iam aetate *ea* ſum. *Hec.* V. 1. 11. In *id* redactus ſum loci. *Phorm.* V. 8. 86.

ISTAC.

Abi ſane *iſtac*, iſtorſum, quovis. *Heaut.* III. 3. 27.

ISTE.

Quorum aemulari exoptat neclegentiam, potius quam *iſtorum* obſcuram diligentiam. *And.* Prol. 21. Egon quicquam cum *iſtis* factis tibi reſpondeam? *Eun.* I. 2. 73. *Iſte* Chaerea. *Iſte* ephebus frater Phaedriae. *Eun.* V. 1. 7. & 8. *Iſtam* ipſam. *Eun.* III. 5. 16. Tu tibi *iſtas* poſthac comprimito manus. *Heaut.* III. 3. 29. Hominem *iſtum* inpuriſſimum quam primum abſolvitote. *Adelph.* II. 4. 18. Nil pol iam *iſtaec* mihi res voluptatis ferunt. *Hec.* IV. 2. 17.

ISTIC. *Adverb.*

Neque *iſtic*, neque alibi tibi erit uſquam in me mora. *And.* II. 5. 10. Quid *iſtic*? *Eun.* II. 3. 96. Quaſi *iſtic mea* res minor agatur, quam tua. *Heaut.* II. 3. 113. Tibi vero quid *iſtic* rei fuit? *Adelph.* IV. 5. 10. Auſculta. PH. *Iſtic* ſum. *Hec.* I. 2. 39.

ISTIC. *Pronom.*

Iſtuc ipſum. D. Atque *iſtuc* ipſum nil pericli eſt. *And.* II. 2. 13. *Iſtucine* interminata ſum hinc abiens tibi? *Eun.* V. 1. 14. Ego *iſtuc* aetatis non amori operam dabam. *Heaut.* I. 1. 58. *Iſtam* quidem contumeliis

eſt. *Heaut.* III. 3. 5. *Iſtaec* res eſt. *Adelph.* III. 3. 64. *Iſtuc* eſt ſapere. *Hec.* IV. 3. 2. Ipſum *iſtuc* mi in hoc eſt. *Phorm.* III. 2. 23.

ISTINC.

Iterum *iſtinc* excludere? *Hec.* III. 2. 4.

ISTIUSMODI.

Vos eſſe *iſtiusmodi*, & nos non eſſe, haut mirabileſt. *Heaut.* II. 4. 7.

ISTOC.

Nimium *iſtoc* abiſti. *Adelph.* II. 1. 15.

ISTORSUM.

Abi ſane iſtac, *iſtorſum*, quovis. *Heaut.* III. 3. 27. Concede hinc a foribus paulum *iſtorſum* ſodes. *Phorm.* V. 1. 14.

ISTUC.

Concede *iſtuc* paululum. *Eun.* IV. 4. 38. Poſt *iſtuc* veniam. *Heaut.* II. 3. 33. *Iſtuc* ibam. *Adelph.* V. 3. 35.

ITA. *Adverb. Affirm.*

D. Mihin? S. *Ita.* *And.* V. 2. 8.

ITA.

Non *ita* diſſimili ſunt argumento. *And.* Prol. 11. *Ita* aiunt. *And.* I. 2. 21. *Ita* praedicant. *And.* V. 3. 5. De uxore, *ita* ut poſſedi, nil mutat Chremes. *And.* V. 4. 46. *Ita* erat res, faciundum fuit. *Eun.* I. 2. 17. Ornatam, *ita* uti quae ornantur ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. *Itaſt* homo. *Adelph.* I. 2. 63. *Ita* vitaſt hominum. *Adelph.* IV. 7. 21. Haut *ita* decet. *Hec.* II. 2. 10. Omnibus nobis ut res dant ſeſe, *ita* magni atque humiles ſumus. *Hec.* III. 3. 20. *Ita* me Di bene ament. *Phorm.* I. 3. 13. Non. D. Quid *ita* non? *Phorm.* IV. 1. 2. *Ita* fugias, ne praeter caſam, quod aiunt. *Phorm.* V. 2. 3.

ITANE.

Itan credis? *And.* II. 3. 25. *Itan* contemnor abs te? *And.* III. 2. 12. *Itane* ſuades? *Eun.* I. 1. 30. *Itane*? T. Sic erit. *Eun.* V. 8. 28. *Itane* tandem quaeſo eſt? *Heaut.* V. 2. 1. *Itane* eſt? *Hec.* III. 4. 4. *Itane* patris ais conſpectum veritum hinc abiiſſe? *Phorm.* II. 2. 1.

ITAQUE. *Et ita.*

Ita volo, *itaque* poſtulo. *And.* III. 3. 18. *Itaque* ergo amantur. *Eun.* II. 3. 26. Si cetera ita ſunt ut vis, *itaque* ut eſſe ego illa exiſtumo. *Hec.* IV. 2. 28.

ITAQUE. *Ergo.*

Itaque hercle nil iam muttire audeo. *And.* III. 2. 25. *Itaque* ut ne viderem, miſera huc effugi foras. *Eun.* V. 4. 23. *Itaque* adeo magnam mi iniicit ſua commoditate curam. *Adelph.* IV. 5. 76.

ITEM.

Unus & *item* alter. *And.* I. 1. 50. *Item* alia multa. *And.* II. 2. 17. *Item* ut Menandri Phaſma nunc nuper dedit. *Eun.* Prol. 9. vide Notas. Aliis non *item*. *Eun.* III. 1. 8. Si ex capite ſis meo natus, *item* ut aiunt Minervam eſſe ex Iove. *Heaut.* V. 4. 13. Ille ut *item* contra, me habeat, facio ſedulo. *Adelph.* I. 1. 25. Sin *item* eſt ob eam rem iratus. *Hec.* V. 2. 14. vide Notas.

ITER.

Iter hac habui. *Eun.* V. 8. 35. Pergam quo coepi hoc *iter*. *Hec.* I. 2. 119. Ain tu tibi hoc incommodum eveniſſe *iter*? *Hec.* III. 4. 1. Evenit ſenibus ambobus ſimul, *iter* illi in Lemnum ut eſſet, noſtro in Ciliciam. *Phorm.* I. 2. 16. Dicam in *itere*. *Phorm.* III. 3. 39. vide Notas.

ITERUM.

Unam ei cenam dedi: quod ſi *iterum* mihi danda ſit, actum ſiet. *Heaut.* III. 1. 46. *Iterum* ſic memento. *Adelph.* III. 3. 72. Prius quam huc reverti poſſet *iterum*. *Adelph.* III. 5. 9. Ob eam rem noluit *iterum* referre, ut *iterum* poſſet vendere. *Hec.* Prol. 7. Iudicium de eadem cauſa *iterum* ut reddant tibi. *Phorm.* II. 3. 57.

ITIDEM.

Eadem haec tibi quae dixi, dicam *itidem* illi. *And.* III. 4. 20. Ut aut hoc tibi doleret *itidem*, ut mihi dolet. *Eun.* I. 2. 13. Celabitur, *itidem* ut celata adhuc eſt. *Heaut.* IV. 3. 20. Ut veni, *itidem* incertum ami-

ſti. *Hec.* II. 2. 9. *Itidem* in hac re, ut aliis. *Phorm.* III. 1. 12.

ITIO.

Nihil circum *itione* uſus es. *And.* I. 2. 31. vide Notas. Haec illae erant *itiones* crebrae? *Phorm.* V. 9. 23.

IUBEO.

Iubeo Chremetem. *And.* III. 3. 1. Quod *iuſſi* ei dari bibere, & quantum imperavi, date. *And.* III. 1. 4. *Iubeo*, cogo, atque impero. *Eun.* II. 3. 97. Qui ſcis an quae *iubeam* ſine vi faciat? *Eun.* IV. 7. 20. Feciſſe id quod *iuſſeram.* *Heaut.* IV. 1. 48. Factum eſt, quod *iuſſiſti.* *Adelph.* V. 9. 1. Ita ut *iubes*, faciam. *Hec.* IV. 3. 6. Quis te iſtaec *iuſſit* loqui? *Phorm.* IV. 3. 34. Tantum *iuſſus* ſum. *Phorm.* IV. 4. 2.

IUDEX.

Quam iniqui ſunt patres in omnis aduleſcentis *iudices*? *Heaut.* II. 1. 1. Vos eritis *iudices.* *Adelph.* Prol. 4. Te *iudice* ipſo. *Hec.* II. 13. Ad *iudices* veniemus. *Phorm.* I. 2. 79. An quiſquam *iudex* eſt, qui poſſit noſcere tua iuſta? *Phorm.* II. 1. 49.

IUDICIUM.

Cras eſt mihi *iudicium.* *Eun.* II. 3. 48. Voſtrum *iudicium* fecit. *Heaut.* Prol. 12. Vi coactum te eſſe, invitum, lege, *iudicio.* *Phorm.* I. 2. 36. Magiſtratus adi; *iudicium* de eadem cauſa iterum ut reddant tibi: quandoquidem ſoli licet hic de eadem cauſa bis *iudicium* adipiſcier. *Phorm.* II. 3. 57. & 59. Eius *indicio* permitto omnia. *Phorm.* V. 9. 56.

IUDICO.

Ex aliarum ingeniis nunc me *iudicet.* *Eun.* I. 2. 118. Edepol te laudo & fortunatam *iudico.* *Heaut.* II. 4. 1. Haec male iudicas. *Adelph.* I. 2. 20. Abi, virum te *iudico.* *Adelph.* IV. 2. 25. Hominem maxumi preti te eſſe hodie *iudicavi* animo meo. *Adelph.* V. 6. 4. Tun proſpicere aut *iudicare* noſtram in rem quod ſit potes? *Hec.* IV. 1. 34.

IUGULO.

Papae, *iugularas* hominem. *Eun.* III. 1. 27. Suo ſibi gladio hunc *iugulo.* *Adelph.* V. 8. 35.

IUNCEUS.

Tamen etſi bona natura eſt, reddunt curatura *iunceas.* *Eun.* II. 3. 25.

IUNGO.

Unaque nos ſibi opera amicos *iungit.* *Hec.* V. 2. 32.

IUNO.

Iuno Lucina, fer opem, ſerva me, obſecro. *And.* III. 1. 15. & *Adelph.* III. 4. 41.

IUPPITER.

O *Iuppiter!* quid ego audio? *And.* III. 1. 6. Pro *Iuppiter.* *And.* IV. 3. 17. *Iuppiter* magne. *Eun.* IV. 4. 41. O *Iuppiter*, ubinam eſt fides? *Heaut.* II. 3. 15. Ut aiunt, Minervam eſſe ex *Iove.* *Heaut.* V. 4. 13. Pro ſupreme *Iuppiter.* *Adelph.* II. 1. 42. Ut te cum tua monſtratione magnus perdat *Iuppiter.* *Adelph.* IV. 6. 2. Ita me ſervet *Iuppiter.* *Phorm.* V. 3. 24.

IURGIUM.

Miles tendere inde ad *iurgium.* *Eun.* IV. 1. 12. Adortus *iurgio* eſt fratrem. *Adelph.* III. 3. 50. Porto hoc *iurgium* ad uxorem. *Hec.* III. 5. 63. De *iurgio* ſiletur. *Phorm.* V. 2. 13.

IURGO.

Cedo quid *iurgabit* tecum? *And.* II. 3. 15. Cum Davo egomet vidi ancillam *iurgantem.* *And.* V. 1. 19. Credo iam, ut ſolet, *iurgabit.* *Adelph.* I. 1. 55.

IURO.

Si forte opus ſit ad erum *iurato* mihi. *And.* IV. 3. 13. vide Notas. Qui ſe ſine hac *iurabat* unum numquam victurum diem. *Adelph.* III. 2. 34. Fidem dans, *iurans* ſe illam ducturum domum. *Adelph.* III. 4. 27. Vel hic Pamphilus *iurabat* quotiens Bacchidi, quam ſancte. *Hec.* I. 1. 3.

IUS.

Quo *iure*, qua me iniuria praecipitem in piſtrinum dabit. *And.* I. 3. 9. Ut, cum velit, tibi *iure* iraſci

non queat. *And.* II. 3. 20. Hoc confiteor *iure* mi obtigiſſe. *And.* III. 5. 1. Si vim faciet, in *ius* ducito hominem. *Eun.* IV. 6. 30. Qui neque *ius* neque bonum atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. *Ius* ſummum ſaepe ſumma eſt malitia. *Heaut.* IV. 5. 48. Non neceſſe habeo omnia pro meo *iure* agere. *Adelph.* I. 1. 27. Ego meum *ius* perſequar. Suum *ius* poſtulat. *Adelph.* II. 1. 9. & 47. Si nunc de tuo *iure* conceſſiſſes paululum. *Adelph.* II. 2. 9. Num qui minus mihi idem *ius* aequumſt eſſe, quod mecumſt tibi? *Adelph.* V. 3. 15. Eodem ut *iure* uti ſenem liceat, quo *iure* ſum uſus aduleſcentior. *Hec.* Alt. Prol. 2. & 3. Si *ius*, ſi fas eſt. *Hec.* III. 3. 27. Etſi ſcio ego meum *ius* eſſe, ut te cogam. *Hec.* II. 2. 1. Ut neque mi *ius* ſit amittendi. *Phorm.* I. 3. 24. vide Notas. In *ius* ambula. In *ius* eamus. *Phorm.* V. 8. 43. & 88.

Ius.

Quo pacto ex *iure* heſterno panem atrum vorent. *Eun.* V. 4. 17.

Iusiurandum.

Iusiurandum dabitur. *Adelph.* II. 1. 11. Quem neque fides neque *iusiurandum* neque illum miſericordia repreſſit. *Adelph.* III. 2. 8. Dabo *iusiurandum*. *Hec.* IV. 4. 75. Alid ſi ſcirem, qui firmare meam aput vos poſſem fidem, ſanctius quam *iusiurandum*; id pollicerer tibi. *Hec.* V. 1. 25. vide Notas.

Iustitia.

Ut meae ſtultitiae *iuſtitia* tua ſit aliquid praeſidi. *Heaut.* IV. 1. 33. vide Notas.

Iustus.

Iuſta & clemens ſervitus. *And.* I. 1. 9. Mea cauſa cauſam hanc *iuſtam* eſſe animum inducite. *Heaut.* Prol. 41. Bonam atque *iuſtam* rem oppido imperas. *Heaut.* IV. 3. 26. Nonne haec *iuſta* tibi videntur poſtea? *Adelph.* IV. 5. 26. Quia non *iuſta* iniuſta prorſus omnia omnino obſequor. *Adelph.* V. 9. 33. An quiſquam iudex eſt, qui poſſit noſcere tua *iuſta*? *Phorm.* II. 1. 50.

Iuvo.

Aut conſolando aut conſilio aut re *iuvero*. *Heaut.* I. 1. 34. Enimvero id demum *iuvat*. *Adelph.* II. 3. 2. Qui ſic ſunt, haut multum heredem *iuvant*. *Hec.* III. 5. 10.

L.

Labasco.

Labaſcit. *Eun.* I. 2. 98. *Adelph.* II. 2. 31.

Labefacio.

Omnes dentes *labefecit* mihi. *Adelph.* II. 2. 36.

Labefacto.

Ita me ab ea aſtute video *labefactarier*. *Eun.* III. 3. 3.

Labium.

Incurvus, tremulus, *labiis* demiſſis, gemens. *Eun.* II. 3. 45.

Labor.

Ingenium eſt omnium hominum ab *labore* proclive ad lubidinem. *And.* I. 1. 51. Ex eo nunc miſera quem capit *laborem*? *And.* IV. 3. 5. Tantum *laborem* capere ob talem filium? *And.* V. 2. 29. Eius *labore* atque eius dolore gnato ut medicarer tuo. *And.* V. 1. 12. *Labore* alieno magnam partam gloriam verbis ſaepe in ſe tranſmovet. *Eun.* III. 1. 9. Clamore ſummo cum *labore* maxumo. *Heaut.* Prol. 40. Si quid *laboris*, nollem. Sine me, vacivom tempus ne quod dem mihi *laboris*. Non convenit, qui illum ad *laborem* pepulerim, nunc me ipſum fugere. *Heaut.* I. 1. 30. 39. & 113. Omnes mihi *labores* fuere quos cepi leves. *Heaut.* II. 4. 19. Serves quod *labore* invenerit. *Heaut.* V. 4. 17. Hoc fructi pro *labore* ab eis fero. Ille ſine *labore* patria potitur commoda. Meo *labore* eductos maxumo. *Adelph.* V. 4. 16. 17. & 21. Spe incerta, certum mihi *laborem* ſuſtuli. Prope iam remotum ab ſtudio, atque ab *labore*. *Hec.* Alt. Prol. 9. & 13. Meo *labori* haut parcens. *Hec.*

II. 1. 29. Haut exiſtumans, quanto *labore* partum *Phorm.* I. 1. 12.

LABOS.

Quibus eſt alicunde aliquis obiectus *labos*. *Hec.* III. 1. 6.

LABORIOSUS.

Siquae *laborioſa* eſt, ad me curritur. *Heaut.* Prol. 44. Vel me haec deambulatio, quam non *laborioſa* ad languorem dedit. *Heaut.* IV. 6. 3.

LABORO.

Laborat e dolore. *And.* I. 5. 33. Ne *labora*. *Laborans*, quaerens. *Heaut.* I. 1. 37. & 87.

LABRUM.

Vide ut diſcidit *labrum*. *Adelph.* IV. 2. 20.

LACERO.

Vah, quibus illum *lacerarem* modis? *Adelph.* III. 2. 17. Ne te cuiuſquam miſereat; quin ſpolies, mutiles, *laceres*, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8.

LACESSO.

Deſinat *laceſſere*. *Eun.* Prol. 16. Vetus ſi poeta non *laceſſiſſet* prior. Hic reſpondere voluit, non *laceſſere*. *Phorm.* Prol. 13 & 19.

LACHES.

Perſona Hecyrae eſt.

LACRIMULA.

Una falſa *lacrimula*. *Eun.* I. 1. 22.

LACRUMA.

Haec illae *lacrumae*. *And.* I. 1. 99. vide Notas. *Lacrumae* confictae dolis. *And.* III. 3. 26. *Lacrumas* excuſſit mihi. *Heaut.* I. 1. 115. *Lacrumis* opplet os totum ſibi. *Heaut.* II. 3. 65. *Lacrumas* mitte. *Adelph.* III. 2. 37. Homini ilico *lacrumae* cadunt, quaſi puero gaudio. *Adelph.* IV. 1. 20. Ignarum cenſes tuarum *lacrumarum* eſſe me? *Hec.* IV. 4. 53. *Lacrumis* ſi extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

LACRUMO.

Virgo conſciſſa veſte *lacrumans* opticet. *Eun.* V. 1. 4. Ne *lacruma*. *Heaut.* I. 1. 32. Oh, *lacrumo* gaudio. *Adelph.* III. 3. 55. Quid *lacrumas*? *Adelph.* IV. 5. 45. Nequeo quin *lacrumem* miſer. *Hec.* III. 3. 25.

LACTO.

Niſi me *lactaſſes* amantem. *And.* IV. 1. 24. In fraudem inlicis ſollicitando, & pollicitando eorum animos *lactas*? *And.* V. 4. 9. vide Notas.

LACUS.

Aput ipſum *lacum* eſt piſtrilla. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi ad *lacum*. *Adelph.* IV. 6. 3.

LAEDO.

Minime multos *laedere*. Quia *laeſit* prior. Si perget *laedere*. *Eun.* Prol. 2. 6. & 18. Nulli *laedere* os. *Adelph.* V. 4. 10. Minus multo audacter, quam nunc *laedit*, *laederet*. *Phorm.* Prol. 11.

LAETITIA.

Ut hanc *laetitiam* nec opinanti primus obiicerem ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Ne me in *laetitiam* fruſtra coniicias. *Heaut.* II. 3. 51. Tanta haec *laetitia* oborta eſt. *Heaut.* IV. 3. 2. Hunc diem cupio in *laetitia* degere. *Adelph.* IV. 1. 6. Quantam obtuli *laetitiam* Pamphilo? *Hec.* V. 3. 18.

LAETOR.

Iſtuc tibi ex ſententia tua obtigiſſe *laetor*. Non tam meapte cauſa *laetor*, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 5. & 9. Haec tot propter me gaudia illi contigiſſe *laetor*. Ut quiſquam amator nuptiis *laetetur*. *Hec.* V. 3. 35. & 37.

LAETUS.

Laetus eſt, neſcio quid. *And.* II. 2. 3. Concurrunt *laeti* mi obviam. *Eun.* II. 2. 25. Gnatus ſe adſimulat *laetum*. *Heaut.* V. 1. 15. Nil quicquam vidi *laetius*. *Adelph.* III. 3. 12. *Laetus* eſt de amica. *Adelph.* II. 2. 44. *Laetus* ſum, fratri optigiſſe quod volt. *Phorm.* V. 4. 1.

LAMENTOR.

Lamentari praeter ceteras viſa eſt. *And.* I. 1. 94. Suam matrem *lamentari* mortuam. *Phorm.* I. 2. 46.

LAMPAS.

Hymenaeum, turbas, *lampadas*, tibicinas, *Adelph.* V. 7. 9.

LANA.

Lana ac tela victum quaeritans. *And.* I. 1. 48. Ad *lanam* redit. *Heaut.* II. 3. 37.

LANGUOR.

Vel me haec deambulatio, quam non laborioſa ad *languorem* dedit. *Heaut.* IV. 6. 3.

LANIUS.

Cetarii, *lanii*, coqui, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

LAPIS.

I, quid ſtas, *lapis*? *Heaut.* IV. 7. 3. Poſſem perſentiſcere, niſi ſi eſſem *lapis*. *Heaut.* V. 1. 44. vide Notas. Quae me omnino *lapidem*, non hominem putas. *Hec.* II. 1. 17.

LARGE.

Dat nemo *largius*. *Eun.* V. 8. 48.

LARGIOR.

De te *largitor*, puer. *Adelph.* V. 8. 17. Adſentando atque indulgendo & *largiendo*. *Adelph.* V. 9. 31. vide Notas.

LARGITAS.

Aut *largitate* nimia aut parſimonia. *Heaut.* III. 1. 32. Quae iſtaec ſubita eſt *largitas*? *Adelph.* V. 9. 28.

LASCIVIA.

Luxuria & *laſcivia* diffluit. *Heaut.* V. 2. 72.

LASSUS.

Animus *laſſus* cura confectus ſtupet. *And.* II. 1. 4. Vigilabis *laſſus*. *Eun.* II. 1. 15. Enim *laſſam* oppido tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41.

LATER.

Purgem me? *laterem* lavem. *Phorm.* I. 4. 9.

LATINE.

Latine hic Phormionem nominat. *Phorm.* Prol. 26. vide Notas.

LATINUS.

Ex Graecis bonis *Latinas* fecit non bonas. Eas fabulas factas prius *Latinas*. *Eun.* Prol. 8. & 34.

LATUS.

Triumpho, ſi licet me *latere* tecto abſcedere. *Heaut.* IV. 2. 5.

LAUDO.

Laudare fortunas meas. *And.* I. 1. 70. Non *laudo*. *And.* II. 6. 24. Eu noſter, *laudo*. *Eun.* I. 2. 74. Quicquid dicunt, *laudo*: id rurſum ſi negant, *laudo* id quoque. *Eun.* II. 2. 20. Si *laudabis* haec illius formam: tu huius contra. *Eun.* III. 1. 53 Eius quid ego tibi nunc faciem praedicem aut *laudem*? *Eun.* III. 5. 17. Eho quaeſo *laudas*, qui eros fallunt? *Heaut.* III. 2. 26. Quid ego nunc te *laudem*? *Adelph.* II. 3. 3. Vereor coram in os te *laudare* amplius. *Adelph.* II. 4. 5. Ego in hac re nil reperio, quamobrem *lauder* tantopere. *Adelph.* IV. 3. 1. Amoque & *laudo* & vehementer deſidero. *Hec.* III. 5. 38.

LAVO.

Fac iſta *lavet*. *And.* III. 2. 3. vide Notas. Continuo haec adornant ut *lavet*. *Eun.* III. 5. 34. Dum *lavamur*. Ubi nos *laverimus*, ſi voles, *lavato*. *Eun.* III. 5. 47. & 48. Unctum atque *lautum* e balneis. *Phorm.* II. 2. 25. Venias mihi precibus *lautum* peccatum tuum? *Phorm.* V. 8. 80. vide Notas.

LAUS.

Ita facillume ſine invidia *laudem* invenias. *And.* I. 1. 39. Quantam & quam veram *laudem* capiet Parmeno? *Eun.* V. 4. 3. In mea vita tu tibi *laudem* is quaeſitum? *Heaut.* II. 3. 74. *Laudin* an vitio duci factum id oporteat. Eam *laudem* hic ducit maxumam. *Adelph.* Prol. 5. & 18. Tu nunc tibi id *laudi* duces? *Adelph.* I. 2. 25. vide Notas. An *laudi* putat fore? Hoc *laudi* eſt. *Adelph.* III. 3. 28. & 64. Sibi hanc *laudem* relinquunt. *Hec.* III. 5. 11.

LAUTE.

Facete, lepide, *laute*, nil ſupra. *Eun.* III. 1. 37. *Laute* munus adminiſtraſti tuum. *Adelph.* V. 1. 8.

Lautus.

Omnes te in *lauta* eſſe & bene auctâ re putant. *Heaut.* IV. 5. 50. vide Notas. Hoc ſalſumſt, hoc aduſtumſt, hoc *lautumſt* parum. *Adelph.* III. 3. 70.

Lectulus.

Lectulos iube ſterni nobis. *Adelph.* II. 4. 21. *Lectulos* in ſole ilignis pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

Lectus.

Eam in *lectum* conlocarunt. *Eun.* III. 5. 45. *Lectos* ſternere, cenam apparare. *Heaut.* I. 1. 73. Huc eſt intro latus *lectus*: veſtimentis ſtratus eſt. *Heaut.* V. 1. 30. Ut triduo hoc perpetuo prorſum e *lecto* nequeat ſurgere. *Adelph.* IV. 1. 4.

Lego.

Accipe, em *lectumſt*; conveniet numerus quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3.

Lemnos.

Iter illi in *Lemnum* ut eſſet. *Phorm.* I. 2. 16. Qua profectus cauſa hinc es *Lemnum*? *Phorm.* V. 1. 1. Fructum, quem *Lemni* uxoris reddunt praedia. *Phorm.* IV. 3. 73. Cum eius conſuevit olim matre in *Lemno* clanculum. *Phorm.* V. 6. 33. Uxorem *Lemni* habuit aliam. *Phorm.* V. 8. 49. In *Lemno* clam te uxorem duxit. *Phorm.* V. 9. 15.

Lenio.

Sedulo faciebant, quo illam mihi *lenirent* miſeriam. *Heaut.* I. 1. 75.

Lenis.

Qui me tam *leni* paſſus animo eſt facere. *And.* I. 5. 27. Si *lenis* eſt, ad alium defertur gregem. *Heaut.* Prol. 45. Ingenio te eſſe in liberos *leni* puto. *Heaut.* I. 1. 99. Si te tam *leni* & victo eſſe animo oſtenderis. *Heaut.* III. 1. 29. Quid vini abſumpſit? Sic hoc, dicens; Aſperum pater hoc eſt; aliud *lenius* ſodes vide. *Heaut.* III. 1. 50. Quemquamne tam animo comi eſſe & *leni* putas? *Heaut.* V. 1. 39. Ego ſum animo *leni* natus. *Hec.* II. 2. 28. *Lenem* patrem illum factum me eſſe acerrimum. *Phorm.* II. 1. 32.

Lenitas.

Eri ſemper *lenitas* verebar quorſum evaderet. *And.* I. 2. 4. Inepta *lenitas* patris. *Adelph.* III. 3. 36.

Leno.

Avarus *leno*. *Heaut.* Prol. 39. Vah, *leno* me iniqua non volt loqui. SA. *Leno* ſum, fateor, pernicies communis adoleſcentium, periurus, peſtis. *Adelph.* II. 1. 33. & 34. Ea ſerviebat *lenoni* inpuriſſimo. *Phorm.* I. 2. 33. Heia, ne parum *leno* ſies. *Phorm.* III. 2. 23.

Lentiginosus.

Lentiginoſa facie. *Hec.* III. 4. 27. vide Notas.

Lepide.

Facete, *lepide*, laute, nil ſupra. *Eun.* III. 1. 37.

Lepidus.

O *lepidum* patrem. *And.* V. 4. 45. O capitulum *lepidiſſimum*. *Eun.* III. 3. 25. In' hinc quo dignu's cum donis tuis tam *lepidis*. *Eun.* IV. 3. 10. Ego pol tibi dabo illam *lepidam*, quam tu facile ames. *Heaut.* V. 5. 16. O *lepidum* caput. *Adelph.* V. 9. 9.

Lepus.

Lepus tute es, & pulmentum quaeris? *Eun.* III. 1. 36. vide Notas.

Lesbia.

Andriae perſona eſt.

Levis.

Omnes mihi labores fuere, quos cepi, *leves*. *Heaut.* II. 4. 19. *Levia* ſunt, quae tu pergravia eſſe in animum induxti tuum. Pueri inter ſe quas pro *levibus* noxiis iras gerunt? Mulieres ſunt, ferme ut pueri, *levi* ſententia. *Hec.* III. 1. 12. 30. & 32. Olim quidem te cauſae inpellebant *leves*. *Hec.* III. 4. 12. Nolo, *leviorem* vobis viderier inmerito. *Hec.* V. 1. 33. Id *leveſt*. *Hec.* V. 2. 15.

Levo.

Sperabit ſumptum ſibi ſenex *levatum* eſſe. *Heaut.* IV. 4. 24.

LEX.

Ea *lege* atque omine. *And.* I. 2. 29. Coactus *legibus* eam uxorem ducet. *And.* IV. 4. 41. Hac *lege* tibi meam adſtringo fidem. *Eun.* I. 2. 22. Patris pacem in *leges* conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Neque *legem* putat tenere ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 5. Huic *leges* cogunt nubere hanc. *Adelph.* IV. 5. 18. Ad hos ea redit *lege* hereditas. *Hec.* I. 2. 97. vide Notas. *Lege* id licere facere. *Lex* eſt. *Lex* iubet. *Phorm.* I. 2. 66. 75. & 76. Invitus feci; *lex* coegit. *Phorm.* II. 1. 6. *Leges* non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62. *Legum* contortor. *Phorm.* II. 3. 27. Mea *lege* utar. *Phorm.* III. 2. 48. An *legibus* daturum poenas dices? *Phorm.* IV. 3. 21.

LIBENTER.

Cum illa *libenter* vivis, (& enim bene *libenter* victitas.) *Eun.* V. 8. 44. vide Notas. Laudarier te audit *libenter*. *Adelph.* IV. 1. 19. At iſtos invidos Di perdant, qui haec *libenter* nuntiant. *Hec.* III. 5. 19.

LIBER.

Sine Cerere & *Libero* friget Venus. *Eun.* IV. 5. 6.

LIBER.

Libera vivendi fuit poteſtas. *And.* I. 1. 25. vide Notas. Neutiquam officium *liberi* eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. In pariundo aliquot adfuerunt *liberae*. *And.* IV. 4. 32. Quae *liberum* ſcire aequom eſt adoleſcentem, ſollertem dabo. *Eun.* III. 2. 24. Uſque ad necem operiere loris. SA. Loris *liber*? Neque vendundam cenſeo, quae *liberaſt*. *Adelph.* II. 1. 28. & 40. Scire eſt *liberum* ingenium atque animum. *Adelph.* V. 3. 42. Eho, accede huc ad me: *liber* eſto. Ut uxorem meam una mecum videam *liberam*. *Adelph.* V. 9. 13. & 16.

LIBERALIS.

Forma praeter ceteras honeſta & *liberali*. *And.* I. 1. 96. Coniugio *liberali* devinctum. *And.* III. 3. 29. Quam *liberali* facie? Ego *liberali* illam adſero cauſa manu. *Adelph.* II. 1. 40. Neque boni neque *liberalis* functus officium eſt viri. *Adelph.* III. 4. 18. Ingenium novi tuum *liberale*. *Adelph.* IV. 5. 50. Ita uti *liberali* atque ingenuae decet. *Hec.* I. 2. 89. vide Notas. Erus *liberalis* eſt, & fugitans litium. *Phorm.* IV. 3. 18.

LIBERALITAS.

Pudore & *liberalitate* liberos retinere, *Adelph.* I. 1. 32.

LIBERALITER.

Servibas *liberaliter*. *And.* I. 1. 11.

LIBERE.

Eductos *libere*. *And.* V. 4. 8. Agitarem inter vos *libere* convivium. *Hec.* I. 2. 18.

LIBERI.

Domus, uxor, *liberi* inventi invito patre. *And.* V. 3. 20. Ingenio te eſſe in *liberos* leni puto. *Heaut.* I. 1. 99. Pudore & liberalitate *liberos* retinere. *Adelph.* I. 1. 32. Hoc qui nequit, fateatur neſcire imperare *liberis*. *Adelph.* I. 1. 52. Communis corruptela noſtrum *liberum*. *Adelph.* V. 3. 7. Qui illum decrerunt dignum, ſuos cui *liberos* committerent. *Hec.* II. 1. 15. Si ex me illa *liberos* vellet ſibi. *Hec.* IV. 4. 33.

LIBERO.

Quam primum hoc me *libera* miſerum metu. *Liberatus* ſum tua opera. *And.* II. 2. 14. & 33.

LIBERTAS.

Hicine *libertatem* aiunt aequam eſſe omnibus? *Adelph.* II. 1. 29.

LIBERTUS.

Feci ex ſervo ut eſſes *libertus* mihi. *And.* I. 1. 10.

LIBIDO.

Ex ſua *libidine* moderantur. *Heaut.* II. 1. 4. Adverſum animi tui *libidinem*. *Hec.* IV. 1. 19.

LICENTIA.

Deteriores omnes ſumus *licentia*. *Heaut.* III. 1. 74. Nimia illaec *licentia* evadet in aliquod magnum malum. *Adelph.* III. 4. 63.

Licet.

Sic ut quimus, aiunt; quando, ut volumus, non *licet*. *And.* IV. 5. 10. Pater, *licet*ne pauca? *And.* V. 3. 22. Si illud non *licet*, ſaltem hoc *licebit*. *Eun.* IV. 2. 12. Di dant, fruare, dum *licet*. *Heaut.* II. 2. 104. vide Notas. Non *licet* hominem eſſe ſaepe ita ut volt, ſi res non ſinit. *Heaut.* IV. 1. 53. Hoc *licet* inpune facere huic, illi non *licet*. *Adelph.* V. 3. 38. Dum *licitum*ſt. *Hec.* V. 3. 39. Si uxorem velit, lege id *licere* facere. *Phorm.* I. 2. 66.

Ligurrio.

Cum amatore cum cenant, *ligurriunt*. *Eun.* V. 4. 14. vide Notas.

Limen.

Iam ut *limen* exirem. *Hec.* III. 3. 18.

Limus.

Ego *limis* ſpecto ſic per flabellum clanculum. *Eun.* III. 5. 53.

Linea.

Extrema *linea* amare, haut nihil eſt. *Eun.* IV. 2. 12.

Lingua.

Perii: *lingua* haeret metu. *Eun.* V. 5. 7. Facilem benivolumque *lingua* tua iam tibi me reddidit. *Hec.* V. 1. 35.

Liquet.

Liquet mi deierare. *Eun.* II. 3. 40.

Liquido.

Si opus ſit iurato mihi, ut *liquido* poſſim. *And.* IV. 3. 14. vide Notas.

Lis.

Lites ſequi. *And.* IV. 5. 16. *Lites* factae ſunt inter eos maxumae. *Eun.* IV. 5. 8. Paratae *lites*. *Adelph.* V. 3. 6. Neque *lites* ullae inter eas. *Hec.* I. 2. 105. Tu iam *lites* audies. *Phorm.* I. 4. 48. Potius quam *lites* ſecter. *Phorm.* II. 3. 61. Erus liberalis eſt, & fugitans *litium*. Erus ut his deſiſtat *litibus*. *Phorm.* IV. 3. 18. & 29.

Literae.

Fac periclum in *literis*. *Eun.* III. 2. 23.

Litigo.

Quid illic hominum *litigant*? *And.* IV. 4. 6. Cum illa *litigat*. *And.* V. 2. 12. Etiam mecum *litigas*? *Hec.* III. 5. 57.

Locito.

Agelli eſt hic ſub urbe paulum, quod *locitas* foras. *Adelph.* V. 8. 27.

Loco.

Quid ſi filiam ſuam unicam *locaret*? *Phorm.* IV. 3. 41. Nuptum virginem *locavi* huic adulefcenti. *Phorm.* V. 1. 25. Quicum volebam atque ut volebam filiam *locatam*. *Phorm.* V. 1. 32. vide Notas.

Locus.

Quis igitur relictus eſt obiurgandi *locus*? *And.* I. 1. 127. Neque pol conſili *locum* habeo, neque ad auxilium copiam. *And.* II. 1. 20. vide Notas. Nunc non eſt narrandi *locus*. *And.* II. 2. 17. Venit meditatus alicunde ex ſolo *loco*. *And.* II. 4. 3. Nihil eſt preci *loci* relictum. *And.* III. 4. 22. Virum in quovis *loco* paratum. *And* IV. 3. 3. Reſtitue quem a me accepiſti *locum*. *And.* IV. 1. 57. vide Notas. Interea *loci*. *Eun.* I. 2. 46. Viden me ex eodem ortum *loco*? *Eun.* II. 2. 10. Ubi ſatias coepit fieri, commuto *locum*. *Eun.* V. 5. 3. Et cognoſcendi & ignoſcendi dabitur peccati *locus*. *Heaut.* II. 1. 6. In eum res rediit iam *locum*. *Heaut.* II. 3. 118. Da illis *locum*. *Heaut.* III. 3. 25. Eum Plautus *locum* reliquit integrum. Eum hic *locum* ſumpſit ſibi in Adelphos. *Locum* reprehenſum, qui praeteritus negligentiaſt. *Adelph* Prol. 9. 10. & 13. Pecuniam in *loco* neglegere. *Adelph.* II. 2. 8. Peiore res *loco* non potius eſt eſſe, quam in quo nunc ſitaſt. *Adelph.* III. 2. 46. Poetam reſtitui in *locum*. *Hec.* Prol. 13. Pugnant de *loco*. Ego interea meum non potui tutari *locum*. *Hec.* Alt. Prol. 33. & 34. Quae numquam nullo patefecit loco. *Hec.* III. 1. 23. vide Notas. Noſter grex motus *loco*ſt, quem actoris virtus nobis reſtituit *locum*.

Phorm. Prol. 32. & 33. Ego in eum incidi infelix *locum.* *Phorm.* I. 3. 23. Videtis quo in *loco* res haec ſiet. *Phorm.* II. 4. 6. Da *locum* melioribus. *Phorm.* III. 2. 37. In ignotum *locum.* *Phorm.* III. 3. 15.

LOCI.

Faeneratum iſtuc beneficium pulchre tibi dices. D. *Logi.* *Phorm.* III. 2. 8.

LONGE.

Adcurrit ad me, quam *longe* quidem. *Eun.* II. 3. 44. Quam *longe* a mari. *Eun.* III. 3. 13. *Longe* iam abieram, cum ſenſi. *Eun.* IV. 2. 5. Errat *longe.* *Adelph.* I. 1. 40.

LONGINQUITAS.

Ut ne cui mea *longinquitas* aetatis obſtet. *Hec.* IV. 2. 20. vide Notas.

LONGITUDO.

Conſulere in *longitudinem.* *Heaut.* V. 2. 10.

LONGIUS.

Abire *longius.* *Eun.* IV. 3. 20. Non aberit *longius.* *Heaut.* V. 2. 31. Illud rus ſi abeſſet *longius.* *Adelph.* IV. 1. 6. Rogat frater ne abeas *longius.* *Adelph.* V. 5. 1.

LONGULE.

Non cogitas hinc *longule,* eſſe? *Heaut.* II. 2. 10.

LONGUS.

Longum 'ſt nos illum expectare. *And.* V. 6. 13. Quam *longum* ſpatium amandi amicam tibi dedi? *Hec.* IV. 4. 62. Experire: non eſt *longum.* *Phorm.* III. 2. 10.

LOQUOR.

Carnufex, quae *loquitur*? *And.* I. 2. 12. Quis hic *loquitur*? *And.* I. 5. 32. Aperte ipſam rem modo *locutus.* *And.* I. 2. 31. Auſculto, *loquere* quid velis. *And.* III. 3. 5. Mitte male *loqui.* *And.* V. 3. 8. Perplexe *loqui.* *Eun.* V. 1. 1. Optata *loquere.* *Heaut.* III. 3. 50. Numquam commodius umquam erum audivi *loqui.* *Heaut.* III. 2. 48. Tene iſtuc *loqui*? *Heaut.* V. 1. 48. Scis quid *loquar*? *Adelph.* II. 2. 7. Non intellego ſatis, quae *loquatur.* *Adelph.* III. 2. 11. *Loquere* ergo, quid ſit. *Adelph.* III. 2. 27. vide Notas. Illi haut licebat, niſi praefinito *loqui.* *Hec.* I. 2. 19. Crederem vera hunc *loqui.* *Phorm.* II. 1. 48. Pergin ero abſenti male *loqui,* inpuriſſime? *Phorm.* II. 3. 25. Quis te iſtaec iuſſit *loqui*? *Phorm.* IV. 3. 34. Me cum iſto diſtaedet *loqui.* *Phorm.* V. 9. 22.

LORUM.

Uſque ad necem opperiere *loris.* SA. *Loris* liber? *Adelph.* II. 1. 28.

LUBENS.

Ego vero illud fecerim ac *lubens.* *Eun.* III. 5. 43. vide Notas. Faciam boni tibi aliquid, ac *lubens.* *Heaut.* IV. 5. 15. Tibi *lubens* bene faxim. *Adelph.* V. 5. 5. Hilarum ac *lubentem* fac te gnati in nuptiis. *Adelph.* IV. 7. 38. Nihil eſt, aeque quod faciam *lubens.* *Phorm.* III. 3. 32.

LUBET.

Age age, ut *lubet.* *And.* II. 1. 10. Quae meo cumque animo *lubitum* 'ſt. *And.* I. 5. 28. Quamobrem? S. Quia *lubet.* *And.* V. 2. 21. Faciat, quod *lubet.* *Heaut.* III. 1. 55. Nil vident, niſi quod *lubet.* *Heaut.* IV. 1. 30. Ut *lubet.* *Adelph.* II. 2. 38. Quo *lubet* cruciatu per me exquire. *Hec.* V. 2. 7. Huc, ſi quid *lubet.* *Phorm.* V. 8. 88.

LUBIDO.

Ingenium eſt omnium hominum ab labore proclive ad *lubidinem.* *And.* I. 1. 51. Quo magis *lubido* fruſtra incendatur tua. *And.* II. 3. 8. Dumque eius *lubido* occluſa 'ſt contumeliis. *And.* III. 3. 25. Praeter eius *lubidinem.* *Heaut.* I. 2. 27.

LUCI.

Cum primo *luci.* *Adelph.* V. 3. 55. vide Notas.

LUCINA.

Vide Iuno.

LUCISCIT.

Luciſcit hoc iam. *Heaut.* III. 1. 1.

LUCRUM.

Magnum eſſe in ea re *lucrum.* *Heaut.* III. 3. 48. Ne ille haut ſcit, paulum *lucri,* quantum ei damni apportet. *Heaut.* IV. 4. 25. Pecu-

mento non poteſt haberi. *Heaut.* III. 1. 39. Ne iſta *magno* iam conatu *magnas* nugas dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8. *Magnum* ſignum. *Heaut.* II. 3. 57. Non ſit ſine periculo facinus *magnum* & commemorabile. *Heaut.* II. 3. 73. Ne illiusmodi iam *magna* nobis civium paenuriaſt. *Adelph.* III. 3. 87. Caprificus *magna.* *Adelph.* IV. 2. 38. *Magnam* mi iniicit ſua commoditate curam. *Adelph.* IV. 5. 76. Iam peccatum primum id *magnum*, *magnum* at humanum tamen. *Adelph.* IV. 5. 53. Omnibus nobis ut res dant ſeſe, ita *magni* atque humiles ſumus. *Hec.* III. 3. 20. *Magnum* neſcio quid neceſſe eſt eveniſſe. *Hec.* III. 1. 24. Eſt *magnam* ecaſtor gratiam de iſtac re quod tibi habeam. *Hec.* V. 1. 14. vide Notas. Si quis quid reddit, *magna* habendaſt gratia. *Phorm.* I. 2. 6. Res *magna* eſt. *Phorm.* II. 4. 18. Quid tua, malum, id refert? c. *Magni.* *Phorm.* IV. 5. 11. Quid iſtuc noſtra? c. *Magni.* *Phorm.* V. 3. 17.

MAIOR.

Habet aliud magis ex ſeſe & *maius.* *And.* V. 4. 51. Annos nataſt ſedecim, non *maior.* *Eun.* III. 3. 21. Agrum meliorem, neque pretii *maioris* nemo habet. *Heaut.* I. 1. 12. Quid ſi quid te *maius* oret? *Adelph.* V. 8. 18.

MAIORES.

Spero erit ſimilis *maiorum* ſuum. *Adelph.* III. 3. 57.

MAIUSCULUS.

Thais, quam ego ſum, *maiuſcula*ſt. *Eun.* III. 3. 21.

MALA.

Pugnus continuo in *mala* haereat. *Adelph.* II. 1. 17.

MALE.

Hoc *male* habet virum. *And.* I. 5. 5. Mitte *male* loqui. *And.* V. 3. 2. Te ut *male* urat. *Eun.* III. 1. 48. Utinam ſic ſint, qui mihi *male* volunt. *Eun.* IV. 3. 13. Prodi *male* conciliate. *Eun.* IV. 4. 2. *Male* mulcabo ipſam. *Eun.* IV. 7. 13. Tibi timui *male.* *Heaut.* III. 2. 20. *Male* docet te mea facilitas multa. *Heaut.* IV. 1. 35. Tibi bene eſſe ſoli, ſibi cum ſit *male.* *Adelph.* I. 1. 9. Haec *male* iudicas. *Adelph.* I. 2. 20. Quae res tibi vortat *male.* *Adelph.* II. 1. 37. *Male* odi. *Adelph.* IV. 1. 17. Animo *male*ſt. *Adelph.* IV. 5. 21. *Male* metuo. *Hec.* III. 2. 2. Effugere, volgus quod *male* audit mulierum. *Hec.* IV. 2. 24. Nihil eſt, quin *male* narrando poſſit depravarier. *Phorm.* IV. 4. 16.

MALEDICO.

Deſinant *maledicere.* *And.* Prol. 23. Neſcis cui *maledicas* nunc viro. *Eun.* IV. 7. 29. Qui nobis *maledictum* velit. *Hec.* IV. 2. 14. Niſi haberet cui *malediceret.* *Phorm.* Prol. 15. *Male* factum. *Phorm.* V. 1. 24.

MALEDICTUM.

Veteris poetae *maledictis* reſpondeat. *And.* Prol. 7. Niſi finem *maledictis* facit. *Heaut.* Prol. 34. Quod illi *maledictum* vehemens eſſe exiſtumant. *Adelph.* Prol. 17. *Maledicta* in ſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Mitto *maledicta* omnia. *Adelph.* V. 3. 9. *Maledictis* deterrere, ne ſcribat, parat. *Phorm.* Prol. 3.

MALEFACIO.

Cum *malefacere* crederem mi impunius licere. *Heaut.* III. 2. 49. vide Notas. Neque tu verbis ſolves umquam, quod mi re *malefeceris.* *Adelph.* II. 1. 10. Di tibi *malefaciant.* *Phorm.* II. 3. 47.

MALEFACTUM.

Malefacta ne noſcant ſua. *And.* Prol. 23. Ob *malefacta* haec. *Adelph.* II. 1. 46.

MALEFICIUM.

Pro *maleficio* beneficium ſummum reddere. *Phorm.* II. 2. 22.

MALEVOLUS.

Qui *malevoli* veteris poetae maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 6. Rumores diſtulerunt *malevoli.* *Malevolus* vetus poeta dictitat. *Heaut.* Prol. 16. & 22. Iſti dicunt *malevoli.* *Adelph.* Prol. 15.

MALIGNUS.

Maligna magis & magis procax facta ilico eſt. *Hec.* I. 2. 84. vide Notas.

MALITIA.

Exprompta *malitia.* *And.* IV. 3. 8. vide Notas. Ius ſummum ſaepe ſumma eſt *malitia.* *Heaut.* IV. 5. 48. Doctae ad *malitiam.* *Hec.* II. 1. 6. Si erum inſimulabis *malitiae*, male audies. *Phorm.* II. 3. 12. vide Notas. Utrum ſtultitia facere ego hunc an *malitia* dicam, incertus ſum. *Phorm.* IV. 3. 54.

MALO.

Nuptias effugere ego iſtas *malo*, quam tu adipiſcier. *And.* II. 1. 32. Mori me *malim.* *Eun.* I. 1. 21. Immo abeat potius *male* quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. vide Notas. Nihil eſt, quod *malim.* *Adelph.* III. 2. 13. Quid eſt mihi quod *malim?* *Hec.* V. 2. 38. Nullam mihi *malim*, quam iſtanc uxorem dari. *Phorm.* IV. 3. 53.

MALUM.

Nihil ſuſpicans *mali.* *And.* I. 1. 89. Dederit qui damnum aut *malum.* *And.* I. 1. 116. Ex illis ſeſe emerſurum *malis.* *And.* III. 3. 30. Neſcis quantis in *malis* verſer miſer. *And.* IV. 1. 25. Facile hic plus *mali* eſt, quam illic boni. *And.* IV. 3. 5. Quid illud *mali* eſt? *And.* V. 2. 2. Quod ſim ego nactus *mali.* *And.* V. 6. 3. Dabit haec Thais mihi magnum *malum.* *Eun.* III. 3. 2. Quid illud *mali* eſt? *Eun.* III. 4. 9. Non dubium eſt quin mi magnum ex hac re ſit *malum.* *Eun.* V. 5. 27. Neſcio quid mi animus praeſagit *mali.* Si nil *mali* eſſet. *Heaut.* II. 2. 7. & 9. Tantum deveniſſe ad eum *mali.* *Heaut.* IV. 5. 2. Aliquid gnato conficies *mali.* Non vides quantum *mali* ex ea re excites? *Heaut.* V. 3. 1. & 11. *Malo* coactus. *Adelph.* I. 1. 44. Haut cito *mali* quid ortum ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 89. In quod me conieci *malum.* *Hec.* I. 2. 57. Aliquid tuliſſe comminiſcentur *mali.* Era in crimen veniat, ego vero in magnum *malum.* *Hec.* III. 1. 53. & 55. Neſcio quod magnum hoc nuntio expecto *malum.* *Phorm.* I. 4. 16. Tum hoc eſſe mi obiectum *malum?* Nec cum huiusmodi umquam uſus venit ut confligares *malo.* *Phorm.* III. 2. 18. & 20. Tanta in me inpendent *mala.* *Phorm.* I. 4. 2. Una tecum, bona, *mala*, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23. Me quaerere in *malo* iubeas *malum?* *Phorm.* III. 3. 11. vide Notas. *Malum*, quod iſti Di Deaeque omnes duint. *Phorm.* V. 8. 83.

MALUM.

Qui, *malum*, alii? *Eun.* IV. 7. 10. Quas, *malum*, ambages mihi narrare occipit? *Heaut.* II. 3. 77. Quid hoc *malum*, infelicitatis? *Adelph.* IV. 2. 5. Quid, *malum*, mihi bone vir narras? *Adelph.* IV. 2. 18. Quid tua, *malum*, id refert? *Phorm.* IV. 5. 11.

MALUS.

Mala mens, *malus* animus. *And.* I. 1. 137. Abin hinc in *malam* rem. *And.* II. 1. 17. Facere meretrices *malas.* *Eun.* Prol. 37. Dolo *male* haec fieri omnia. *Eun.* III. 3. 1. *Malam* rem hinc ibis? *Eun.* III. 3. 30. *Malo* ex principio magna familiaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Animus ſe cupiditate devinxit *mala.* *Heaut.* I. 2. 34. Nulla *mala* re interpolatam mulieb i. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas. Non *malus*, neque iners. *Adelph.* III. 4. 34. Numquam animum ad *malas* adducam partis. *Hec.* V. 3. 38. I in *malam* crucem. *Phorm.* II. 3. 21. vide Notas. Habes uxorem ſine *mala* fama palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas. Potius cum bona componantur gratia, quam cum *mala.* *Phorm.* IV. 3. 17. Ut te quidem omnes, Di Deaeque *malis* exemplis perdant. *Phorm.* IV. 4. 7. Facinus indignum & *malum.* *Phorm.* V. 9. 19.

MAMMA.

Huius filio hodie prima *mam-*

mam dedit. *Adelph.* V. 9. 18. vide Notas.

MANCIPIUM. *Mancupium.*

Quid videtur hoc tibi *mancupium?* *Eun.* II. 2. 43. *Mancipia* haec ducam ad Thaidem. *Eun.* II. 3. 73.

MANDO.

Bona noſtra haec tibi permitto, & tuae *mando* fidei. *And.* I. 5. 61. Satine hoc *mandatum*ſt tibi? *Eun.* II. 1. 2. Huic *mandes*, ſiquid recte curatum velis. *Adelph.* III. 3. 18.

MANE.

Obſervabam *mane* illorum ſervolos. *And.* I. 1. 56. Advocatus *mane*, mi eſſe ut meminerit. *Eun.* II. 3. 48. Numquam tam *mane* egredior. *Heaut.* I. 1. 15. Te demiror tam *mane*, qui heri tantum biberis. *Heaut.* III. 2. 7. Cras *mane*. *Phorm.* III. 2. 46.

MANEO.

Ut *maneam* ſolus cum ſola. *Eun.* III. 5. 31. *Mane:* hoc quod coepi, primum enarrem. *Heaut.* II. 3. 32. *Mane*, *mane*. *Heaut.* III. 3. 52. Ut ut erat, *manſum* tamen oportuit. *Heaut.* I. 2. 26. Quin ego *maneo*. *Heaut.* IV. 4. 15. *Mane.* Nondum audiſti, quod eſt graviſſimum. *Adelph.* III. 4. 21. Quamvis etiam *maneo* otioſus hic. *Adelph.* II. 4. 15. *Manere* adfinitatem hanc inter nos volo. *Hec.* IV. 4. 101. *Manedum*, ſodes. *Hec.* V. 4. 4. *Manſurus*que patruum pater eſt. *Phorm.* III. 1. 16. Non *manebat* aetas virginis meam neclegentiam. *Phorm.* IV. 1. 4. Dum libido eadem haec *manet*. *Phorm.* IV. 5. 4. Non *manes*? *Phorm.* V. 6. 9.

MANIPULUS.

Manipulus furum. *Eun.* IV. 7. 6.

MANSIO.

Itiones crebrae & *manſiones* diutinae. *Phorm.* V. 9. 23.

MANSUETUS.

Manſueti animi officia. *And.* I. 1. 87.

MANUS.

Manibus, pedibus obnixe omnia facturum. *And.* I. 1. 134. Hanc mi in *manum* dat. *And.* I. 5. 61. Conari *manibus*, pedibus. *And.* IV. 1. 52. *Manum* in ſinum meretrici inſerere. Qui non abſtineas *manum*. *Heaut.* III. 3. 2. & 4. Tu tibi iſtas poſthac comprimito *manus*. *Heaut.* III. 3. 29. Ego liberali illam adſero cauſa *manu*. *Adelph.* II. 1. 40. Puerum modo tantillum in *manibus* geſtavi meis. Continebit poſthac, ſi ſapiet, *manus*. Eſt ad hanc *manum* ſacellum. *Adelph.* IV. 2. 24. 26. & 37. Huic aliquid paulum prae *manu* dederis. *Adelph.* V. 9. 23. Tibi id in *manu* eſt, ne fiat. *Hec.* III. 5. 43. Uxor quid faciat, in *manu* non eſt mea. *Hec.* IV. 4. 44. Quid vis dari tibi in *manum*? *Phorm.* IV. 3. 29. Emiſſa eſt *manu*. *Phorm.* V. 5. 2.

MARE.

Quam longe a *mari*. *Eun.* III. 3. 13. O caelum, o terra, o *maria* Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4. Numquam es ingreſſus *mare*. *Hec.* III. 4. 5.

MARITUS.

Novus *maritus* anno demum quinto & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15.

MASTIGIA.

Non manum abſtines, *maſtigia*? *Adelph.* V. 2. 6.

MATER.

Samia mihi *mater* fuit. *Eun.* I. 2. 27. *Matris* nomen & patris dicebat ipſa. *Eun.* I. 2. 31. Quam pridem mi pater & *mater* mortui eſſent. *Eun.* III. 3. 12. Virginum noſtrarum; quas *matres* ſtudent demiſſis humeris eſſe. *Eun.* II. 3. 22. *Mater*, cuius ſub imperio eſt, mala. *Heaut.* II. 2. 4. *Matres* omnes filiis in peccato adiutrices. *Heaut.* V. 2. 38. Virgo eſt cum *matre*. *Adelph.* IV. 5. 16. *Matris* ferre iniurias me pietas iubet. *Hec.* III. 1. 21. *Matris* ſervibo commodis. *Hec.* III. 5. 45. *Matrem* ex ea re me aut uxorem in culpa iuventurum arbitror. *Hec.* III. 1. 19. Segreganda aut *mater* a me eſt, aut Philumena.

Hec. III. 5. 30. Hanc *matrem* habens, illam autem uxorem. *Hec.* IV. 2. 26. Adeon me eſſe pervicacem cenſes, cui *mater* ſiem? *Hec.* IV. 1. 32.

MATERFAMILIAS.

Meretrix & *materfamilias* una in domo? *Adelph.* IV. 7. 29.

MATERNUS.

Miſericordia, animus *maternus.* *Heaut.* IV. 1. 24.

MATRIMONIUM.

Si eſſet noſtro ex uſu hoc *matrimonium.* *Hec.* IV. 1. 33.

MATRONA.

Matronam nullam in aedibus. *And.* II. 2. 27. Bonas *matronas* facere. *Eun.* Prol. 37.

MATURE.

Fiet. PH. At *mature.* *Eun.* II. 1. 2. *Mature* ut cum cognorit, perpetuo odeiit. *Eun.* V. 6. 11.

MATURO.

Nuptias quantum queam ut *maturem.* *And.* III. 3. 45. Id ut *maturent* facere. *Heaut.* III. 1. 87.

MAVOLO.

Omues ſibi eſſe bene *mavelle*, quam alteri. *And.* II. 5. 16. vide Notas. Quamvis cauſam hunc ſuſpicari, quam ipſam veram, *mavolo.* *Hec.* IV. 1. 25.

MAXUME.

Nunc cum *maxume* abs te poſtulo atque oro. *And.* V. 1. 4. vide Notas. Quibus id *maxume* utileſt. *And.* V. 1. 16. Si ego digna hac contumelia ſum *maxume.* *Eun.* V. 2. 27. Quam *maxume* ſervire voſtris commodis. *Heaut.* Prol. 50. Cuius mos *maxumeſt* conſimilis voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. *Maxume* animo exoptatam meo. *Heaut.* II. 4. 28. vide Notas. Si *maxume* fateatur. *Adelph.* III. 2. 42. Quam eſtis *maxume* potentes. *Adelph.* III. 4. 56. Quod *maxume* opus eſt iaſtu, non cadit. *Adelph.* IV. 7. 22. Amabat, ut cum *maxume.* *Hec.* I. 2. 40. Ea res multo *maxume* disiunxit illum ab illa. *Hec.* I. 2. 85. Cum ſecundae res ſunt *maxume*, tum *maxume* meditari ſecum oportet. *Phorm.* II. 1. 11.

MAXUMI.

Haec te ſolum ſemper fecit *maxumi.* *And.* I. 5. 58. Merito te ſemper *maxumi* feci. *And.* III. 3. 42.

MAXUMUS.

Illud mi multo *maxumumſt.* *And.* III. 2. 46. Vel Rex ſemper *maxumas* mihi agebat. *Eun.* III. 1. 7. Thais *maxumo* te orabat opere. *Eun.* III. 3. 26. Amatores mulierum eſſe *maxumos.* *Eun.* IV. 3. 23. Lites factae ſunt inter eos *maxumae.* *Eun.* IV. 5. 8. Gratiam habeo *maxumam.* *Eun.* V. 8. 61. Quaeſtum *maxumum.* *Heaut.* Prol. 49. Peccatum a me *maxumumſt.* *Heaut.* I. 1. 106. Eam laudem hic ducit *maxumam.* *Adelph.* Prol. 18. Ego illi *maxumam* partem feram. *Adelph.* I. 2. 36. *Maxumum* lucrum. Damnum *maxumum.* *Adelph.* II. 2. 8. & 23. Natu *maxumus.* *Adelph.* V. 4. 27. Hominem *maxumi* pretii. *Adelph.* V. 6. 3. Illud mihi vitiumſt *maxumum.* *Hec.* I. 2. 37. Non *maxumae*, quae *maxumae* ſunt interdum irae, iniuriae faciunt. *Hec.* III. 1. 27. vide Notas. Haec mihi nunc cura eſt *maxuma.* *Hec.* IV. 2. 19. Opere *maxumo* dabamus operam. *Phorm.* V. 2. 33.

MEAPTE.

Non tam *meapte* cauſa laetor, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 8.

MECASTOR.

Salve *mecaſtor*, Parmeno. *Hec.* I. 2. 8.

MECUM.

Ne iſte haut *mecum* ſentit. *And.* II. 1. 24. *Mecum* tota ſis. *Eun.* I. 2. 115. *Mecum* ſtomachabar. *Eun.* II. 3. 32. Dum haec *mecum* reputo. *Eun.* III. 5. 44. Occepi *mecum* cogitare. *Eun.* IV. 2. 8. Cum egomet *mecum* in animo conſidero. *Heaut.* II. 4. 5. Dum illum modo habeam *mecum.* *Heaut.* III. 1. 57. Haec fratri *mecum* non conveniunt. *Adelph.* I. 1. 34. Quid tibi rei *mecumſt*? *Adelph.* II. 1. 23. Fruſtra

has egomet *mecum* rationes puto. *Adelph.* II. 1. 54. Teſtis *mecum* eſt anulus. *Adelph.* III. 2. 49. Ut tacita *mecum* gaudeam. *Hec.* I. 2. 32. Habere orationem *mecum* inſtitit. *Hec.* III. 3. 21. Si vellet ſe *mecum* eſſe nuptam. *Hec.* IV. 4. 34. Id agitans *mecum* ſedulo. *Phorm.* IV. 3. 10. Redii *mecum* in memoriam. *Phorm.* V. 3. 19. vide Notas.

Medeor.

Cupiditates, quas paulo *mederi* poſſis. *Phorm.* V. 4. 3.

Medicor.

Gnato ut *medicarer* tuo. *And.* V. 1. 12. Cum egomet poſſim in hac re *medicari* mihi. *And.* V. 4. 41.

Medicus.

Nemon *medicum* adduxit? *Hec.* III. 1. 43.

Mediocris.

Non *mediocris* hominis haec ſunt officia. *Adelph.* V. 9. 9.

Mediocriter.

Horum ille nihil egregie praeter cetera ſtudebat, & tamen omnia haec *mediocriter*. *And.* I. 1. 32. *Mediocriter* veſtitam veſte lugubri. *Heaut.* II. 3. 45.

Meditor.

Venit *meditatus* alicunde ex ſolo loco. *And.* II. 4. 3. Cauſam *meditari*. *Adelph.* II. 1. 41. *Meditor* eſſe adfabilis. *Adelph.* V. 6. 8. *Meditari* ſecum oportet. *Meditata* mihi ſunt omnia mea incommoda. *Phorm.* II. 1. 12. & 18.

Medius.

Mediam mulierem complectitur. *And.* I. 1. 106. In *mediam* viam provolvam. *And.* IV. 4. 37. In *medium* huc agmen cum veſti. *Eun.* IV. 7. 4. Sublimem *medium* arriperem. *Adelph.* III. 2. 18. Mater virginis in *medioſt*. *Adelph.* III. 4. 33. E *medio* aequom excedere eſt. *Hec.* IV. 3. 14. In *medio* omnibus palmam eſſe poſitam. *Phorm.* Prol. 16. E *medio* exceſſit. *Phorm.* V. 8. 74. E *medio* abiit. *Phorm.* V. 9. 30.

Mehercle.

Haec verba una *mehercle* falſa lacrimula reſtinguet. *Eun.* I. 1. 22. Pulchre *mehercle* dictum ac ſapienter. *Eun.* III. 1. 26.

Melior.

Melius tute reperi. *And.* IV. 1. 56. Numquam vidi *melius* conſilium dari. *Eun.* II. 3. 85. Idem hoc aut *melius* tute inveniſſes. *Eun.* III. 1. 63. vide Notas. Agrum *meliorem* nemo habet. *Heaut.* I. 1. 12. *Melius*, peius, profit, obſit, nil vident. *Heaut.* IV. 1. 30. Tanto hercle *melior*. *Heaut.* III. 2. 38. Mentem vobis *meliorem*. *Adelph.* III. 3. 78. Da locum *melioribus*. *Phorm.* III. 2. 37. Di *melius* duint. *Phorm.* V. 9. 16.

Melius. *Adverb.*

Accipit homo nemo *melius* prorſum neque prolixius. *Eun.* V. 8. 52. Aliena ut *melius* videant & diiudicent, quam ſua. *Heaut.* III. 1. 95. Ante aedis non feciſſe erit *melius* hic convicium. *Adelph.* II. 1. 26. Cedo, ut *melius* dicas. *Adelph.* III. 2. 52. vide Notas. Non potuit *melius*. *Adelph.* IV. 2. 29. Facilitate nihil eſſe homini *melius*, neque clementia. *Adelph.* V. 4. 7. Multo *melius* ſcio. *Hec.* II. 1. 20. Tute idem *melius* feceris. *Phorm.* II. 3. 79.

Meliusculus.

Salvan Philumena eſt? PAM. *Meliuscula* eſt. *Hec.* III. 2. 19.

Membrum.

Membra metu debilia ſunt. *Adelph.* IV. 4. 4.

Memini.

Virginem forma bona *memini* videre. *And.* II. 5. 18. *Memini*, tametſi nullus moneas. *Eun.* II. 1. 10. Advocatus mane mi eſſe ut *meminerit*. *Eun.* II. 3. 49. Faciam, ut huius loci dieique meique ſemper *memineris*. Domi ſocique fac viciſſim ut *memineris*. *Eun.* IV. 7. 3. & 45. Obſecro, eius ut *memineris*. *Heaut.* V. 4. 3. Illud recte: iterum ſic *memento*. *Adelph.* III. 3. 72.

MEMOR.

Ut *memor* eſſes ſui. P. *Memor* eſſem? *And.* I. 5. 46. & 47. *Memorem* me dices & gratum. *Adelph.* II. 2. 43.

MEMORABILIS.

Hoccine credibile, aut *memorabile?* *And.* IV. 1. 1.

MEMORIA.

In *memoria* habeo. *And.* I. 1. 13. Haec habui in *memoria.* *Eun.* I. 2. 90. Redige in *memoriam.* *Phorm.* II. 3. 36. Redii mecum in *memoriam.* *Phorm.* V. 3. 19. vide Notas.

MEMORITER.

Cognoſcitne? CH. ac *memoriter.* *Eun.* V. 3. 6. *Memoriter* progeniem veſtram usque ab avo atque atavo proferens. *Phorm.* II. 3. 47.

MEMORO.

Idque ſi nunc *memorare* hic velim. *Hec.* III. 5. 21.

MENANDER.

Menander fecit Andriam & Perinthiam. *And.* Prol. 9. Item ut *Menandri* Phaſma nunc nuper dedit. *Menandri* Eunuchum. Colax *Menandri* eſt. *Eun.* Prol. 9. 20. & 30.

MENDICUS.

Hereditatem perſequi, *mendicum.* *And.* IV. 5. 21.

MENEDEMUS.

Heautontimorumeni perſona eſt.

MENS.

Mala *mens*, malus animus. *And.* I. 1. 137. Hoc adeo ex hac re venit in *mentem* mihi. *Eun.* II. 2. 2. Neque pes, neque *mens* ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Quodcunque inciderit in *mentem*, volet. *Heaut.* III. 1. 75. vide Notas. Ego dicam, quod mi in *mentem* eſt. *Heaut.* V. 2. 33. vide Notas. *Mentem* vobis meliorem dari. *Adelph.* III. 3. 78. Nilne in *mentem* eſt? *Adelph.* IV. 1. 12. vide Notas. Ubi eius adventi venit in *mentem*. *Phorm.* I. 3. 2. Mihi venibat in *mentem* eius incommodi. *Phorm.* IV. 3. 47. vide Notas.

MENSIS.

Illum liquet mi deierare, his *menſibus* ſex ſeptem prorſus non vidiſſe proxumis. *Eun.* II. 3. 40. *Menſis* tris abeſt. *Heaut.* I. 1. 66. Non ſex totis *menſibus* prius olfeciſſem, quam ille quicquam coeperet? *Adelph.* III. 3. 42. *Menſes* abierunt decem. *Adelph.* IV. 5. 57. *Menſis* decimus eſt. *Adelph.* III. 4. 29. vide Notas. *Menſis* agitur hic iam ſeptimus. *Hec.* III. 3. 34.

MENTIO.

Si quando illa *mentionem* Phaedriae facit. *Eun.* III. 1. 47.

MENTIOR.

Si quicquam invenies me *mentitum*, occidito. *And.* V. 2. 22. An *mentita* es? *Eun.* V. 6. 16. Non eſt *mentiri* meum. *Heaut.* III. 2. 38.

MERCATOR.

Fuit olim hinc quidam ſenex, *mercator.* *And.* I. 3. 17. vide Notas. Matri parvolam puellam dono quidam *mercator* dedit. *Eun.* I. 2. 29.

MERCATUS.

Niſi eo ad *mercatum* venio, damnum eſt maxumum. *Adelph.* II. 2. 23. Me ire dicam ad *mercatum.* *Phorm.* V. 5. 10.

MERCENARIUS.

A villa *mercenarium* vidi. *Adelph.* IV. 2. 2.

MERCES.

Inſcripſi ilico aedis *mercede.* *Heaut.* I. 1. 93. *Mercedem* dare lex iubet eii atque amittere? *Phorm.* II. 3. 67.

MERCOR.

Inhoneſtum hominem, quem *mercatus* eſt heri. *Eun.* II. 3. 66. Quem *mercatus* frater fuerat Thaidi. *Eun.* III. 5. 21. Agrum hunc *mercatus* ſum. *Heaut.* I. 1. 94.

MEREO. MEREOR.

Unum hoc ſcio, eſſe *meritam*, ut memor eſſes ſui. *And.* I. 5. 46. vide Notas. Cum is nil *mereat.* *And.* II. 1. 31. vide Notas. Quid *meritu's?* D. crucem. *And.* III. 5. 15. Ita uti *merita* es. *Eun.* IV. 6. 12. Quid de te tantum *meruiſti?* *Heaut.*

II. 1. 29. Haut exiſtumans, quanto *labore* partum *Phorm.* I. 1. 12.

LABOS.

Quibus eſt alicunde aliquis obiectus *labos*. *Hec.* III. 1. 6.

LABORIOSUS.

Siquae *laborioſa* eſt, ad me curritur. *Heaut.* Prol. 44. Vel me haec deambulatio, quam non *laborioſa* ad languorem dedit. *Heaut.* IV. 6. 3.

LABORO.

Laborat e dolore. *And.* I. 5. 33. Ne *labora*. *Laborans*, quaerens. *Heaut.* I. 1. 37. & 87.

LABRUM.

Vide ut diſcidit *labrum*. *Adelph.* IV. 2. 20.

LACERO.

Vah, quibus illum *lacerarem* modis? *Adelph* III. 2. 17. Ne te cuiuſquam misereat; quin ſpolies, mutiles, *laceres*, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8.

LACESSO.

Deſinat *laceſſere*. *Eun.* Prol. 16. Vetus ſi poeta non *laceſſiſſet* prior. Hic reſpondere voluit, non *laceſſere*. *Phorm.* Prol. 13 & 19.

LACHES.

Perſona Hecyrae eſt.

LACRIMULA.

Una falſa *lacrimula*. *Eun.* I. 1. 22.

LACRUMA.

Haec illae *lacrumae*. *And.* I. 1. 99. vide Notas. *Lacrumae* confictae dolis. *And.* III. 3. 26. *Lacrumas* excuſſit mihi. *Heaut.* I. 1. 115. *Lacrumis* opplet os totum ſibi. *Heaut.* II. 3. 65. *Lacrumas* mitte. *Adelph.* III. 2. 37. Homini illico *lacrumae* cadunt, quaſi puero gaudio. *Adelph.* IV. 1. 20. Ignarum cenſes tuarum *lacrumarum* eſſe me? *Hec.* IV. 4. 53. *Lacrumis* ſi extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

LACRUMO.

Virgo conſciſſa veſte *lacrumans* obticet. *Eun.* V. 1. 4. Ne *lacruma*. *Heaut.* I. 1. 32. Oh, *lacrumo* gaudio. *Adelph.* III. 3. 55. Quid *lacrumas*? *Adelph.* IV. 5. 45. Nequeo quin *lacrumem* miſer. *Hec.* III. 3. 25.

LACTO.

Niſi me *lactaſſes* amantem. *And.* IV. 1. 24. In fraudem inlicis ſollicitando, & pollicitando eorum animos *lactas*? *And.* V. 4. 9. vide Notas.

LACUS.

Aput ipſum *lacum* eſt piſtrilla. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi ad *lacum*. *Adelph.* IV. 6. 3.

LAEDO.

Minime multos *laedere*. Quia *laeſit* prior. Si perget *laedere*. *Eun.* Prol. 2. 6. & 18. Nulli *laedere* os. *Adelph.* V. 4. 10. Minus multo audacter, quam nunc *laedit*, *laederet*. *Phorm.* Prol. 11.

LAETITIA.

Ut hanc *laetitiam* nec opinanti primus obiicerem ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Ne me in *laetitiam* fruſtra coniicias. *Heaut.* II. 3. 51. Tanta haec *laetitia* oborta eſt. *Heaut.* IV. 3. 2. Hunc diem cupio in *laetitia* degere. *Adelph.* IV. 1. 6. Quantam obtuli *laetitiam* Pamphilo? *Hec.* V. 3. 18.

LAETOR.

Iſtuc tibi ex ſententia tua obtigiſſe *laetor*. Non tam meapte cauſa *laetor*, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 5. & 9. Haec tot propter me gaudia illi contigiſſe *laetor*. Ut quiſquam amator nuptiis *laetetur*. *Hec.* V. 3. 35. & 37.

LAETUS.

Laetus eſt, neſcio quid. *And.* II. 2. 3. Concurrunt *laeti* mi obviam. *Eun.* II. 2. 25. Gnatus ſe adſimulat *laetum*. *Heaut.* V. 1. 15. Nil quicquam vidi *laetius*. *Adelph.* III. 3. 12. *Laetus* eſt de amica. *Adelph.* II. 2. 44. *Laetus* ſum, fratri optigiſſe quod volt. *Phorm.* V. 4. 1.

LAMENTOR.

Lamentari praeter ceteras viſa eſt. *And.* I. 1. 94. Suam matrem *lamentari* mortuam. *Phorm.* I. 2. 46.

LAMPAS.

Hymenaeum, turbas, *lampadas*, tibicinas. *Adelph.* V. 7. 9.

LANA.

Lana ac tela victum quaeritans. *And.* I. 1. 48. Ad *lanam* redit. *Heaut.* II. 3. 37.

LANGUOR.

Vel me haec deambulatio, quam non laborioſa ad *languorem* dedit. *Heaut.* IV. 6. 3.

LANIUS.

Cetarii, *lanii*, coqui, fartores, piſcatores. *Eun.* II. 2. 26.

LAPIS.

I, quid ſtas, *lapis*? *Heaut.* IV. 7. 3. Poſſem perſentiſcere, niſi ſi eſſem *lapis*. *Heaut.* V. 1. 44. vide Notas. Quae me omnino *lapidem*, non hominem putas. *Hec.* II. 1. 17.

LARGE.

Dat nemo *largius*. *Eun.* V. 8. 48.

LARGIOR.

De te *largitor*, puer. *Adelph.* V. 8. 17. Adſentando atque indulgendo & *largiendo*. *Adelph.* V. 9. 31. vide Notas.

LARGITAS.

Aut *largitate* nimia aut parſimonia. *Heaut.* III. 1. 32. Quae iſtaec ſubita eſt *largitas*? *Adelph.* V. 9. 28.

LASCIVIA.

Luxuria & *laſcivia* diffluit. *Heaut.* V. 2. 72.

LASSUS.

Animus *laſſus* cura confectus ſtupet. *And.* II. 1. 4. Vigilabis *laſſus*. *Eun.* II. 1. 15. Enim *laſſam* oppido tum eſſe aibant. *Hec.* II. 1. 41.

LATER.

Purgem me? *laterem* lavem. *Phorm.* I. 4. 9.

LATINE.

Latine hic Phormionem nominat. *Phorm.* Prol. 26. vide Notas.

LATINUS.

Ex Graecis bonis *Latinas* fecit non bonas. Eas fabulas factas prius *Latinas*. *Eun.* Prol. 8. & 34.

LATUS.

Triumpho, ſi licet me *latere* tecto abſcedere. *Heaut.* IV. 2. 5.

LAUDO.

Laudare fortunas meas. *And.* I. 1. 70. Non *laudo*. *And.* II. 6. 24. Eu noſter, *laudo*. *Eun.* I. 2. 74. Quicquid dicunt, *laudo*: id rurſum ſi negant, *laudo* id quoque. *Eun.* II. 2. 20. Si *laudabit* haec illius formam: tu huius contra. *Eun.* III. 1. 53. Eius quid ego tibi nunc faciem praedicem aut *laudem*? *Eun.* III. 5. 17. Eho quaeſo *laudas*, qui eros fallunt? *Heaut.* III. 2. 26. Quid ego nunc te *laudem*? *Adelph.* II. 3. 3. Vereor coram in os te *laudare* amplius. *Adelph.* II. 4. 5. Ego in hac re nil reperio, quamobrem *lauder* tantopere. *Adelph.* IV. 3. 1. Amoque & *laudo* & vehementer deſidero. *Hec.* III. 5. 38.

LAVO.

Fac iſta *lavet*. *And.* III. 2. 3. vide Notas. Continuo haec adornant ut *lavet*. *Eun.* III. 5. 34. Dum *lavamur*. Ubi nos *laverimus*, ſi voles, *lavato*. *Eun.* III. 5. 47. & 48. Unctum atque *lautum* e balneis. *Phorm.* II. 2. 25. Venias mihi precibus *lautum* peccatum tuum? *Phorm.* V. 8. 80. vide Notas.

LAUS.

Ita facillume ſine invidia *laudem* invenias. *And.* I. 1. 39. Quantam & quam veram *laudem* capiet Parmeno? *Eun.* V. 4. 3. In mea vita tu tibi *laudem* is quaeſitum? *Heaut.* II. 3. 74. *Laudin* an vitio duci factum id oporteat. Eam *laudem* hic ducit maxumam. *Adelph.* Prol. 5. & 18. Tu nunc tibi id *laudi* duces? *Adelph.* I. 2. 25. vide Notas. An *laudi* putat fore? Hoc *laudi* eſt. *Adelph.* III. 3. 28. & 64. Sibi hanc *laudem* relinquunt. *Hec.* III. 5. 11.

LAUTE.

Facete, lepide, *laute*, nil ſupra. *Eun.* III. 1. 37. *Laute* munus adminiſtraſti tuum. *Adelph.* V. 1. 8.

MINOR. *Adiect.*

Filium *minorem*. *Eun.* II. 2. 58. Quaſi iſtic mea res *minor* agatur, quam tua. *Heaut.* II. 3. 113. *Minor* eſt erratio. *Adelph.* IV. 2. 41. *Minor* ergo erus damno auctus eſt, *Heaut.* IV. 1. 15. vide Notas.

MINOR. *verbum.*

Nunc *minatur* porro, ſeſe id, quod moechis ſolet. *Eun.* V. 4. 35. In diem iſtuc eſt fortaſſe, quod *minare*. *Eun.* V, 6. 19. vide Notas.

MINUO.

Nec tu ea cauſa *minueris* haec quae facis. *And*, II. 3. 18. Ut aliqua pars laboris *minuatur* mihi. *Heaut.* Prol. 42. Non *minuam* meum conſilium. *Hec.* IV. 3. 10. *Minue* vero iram. *Phorm.* II. 3. 88. Haecine erat ea, quae noſtros *minuit* fructus vilitas? *Phorm.* V. 9. 24. vide Notas.

MINUS.

Quo fiant *minus*. *And.* I. 2. 26. Quo tu *minus* ſcis aerumnas meas. *And.* IV. 1. 31. Hoc nemo fuit *minus* ineptus. *Eun.* II. 1. 21. Nil *minus*. *Eun.* III. 1. 45. *Minus* potens, quam tu, *minus* notus, *minus* amicorum hic habens. *Eun.* IV. 6. 22. Qui *minus*? *Eun.* V. 7. 3. Quanto *minus* ſpei eſt, tanto magis amo. *Eun.* V. 8. 23. Mihi iam *minus minus*que obtemperat. *Heaut.* III. 3. 33. Nihilo *minus* ego hoc faciam tamen. *Heaut.* V. 3. 10. Quibus res ſunt *minus* ſecundae, *Adelph.* IV. 3. 14. Haec res non *minus* me male habet, quam te. *Hec.* IV. 2. 30. Quod poſtme *minus* feciſſe ſatius ſit. *Hec.* V. 1. 4. *Minus* multo audacter. *Phorm.* Prol. 11. Qui *minus* habent. *Phorm.* I. 1. 7. Si illum *minus* norat. *Phorm.* II. 3. 15. Cui *minus* nihilo eſt. *Phorm.* III. 3. 2. Ne quid plus *minus*ve faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

MINUTUS.

Olera & piſciculos *minutos*. *And.* II. 2. 32.

MIRABILIS.

Vos eſſe iſtiusmodi, & nos non eſſe, haut *mirabile*ſt. *Heaut.* II. 4. 7.

MIRANDUS.

Mirando hoc tanto tam repentino bono. *And.* V. 4. 35. *Mirandumne* id eſt? *Hec.* IV. 4. 39.

MIRE.

Mire finxit filium. *Heaut.* V. 1. 25.

MIRIFICUS.

Facinus audivi *mirificiſſimum*. *Phorm.* V. 6. 30.

MIROR.

Mirabar hoc ſi ſic abiret. *And.* I. 2. 4. *Miror*, unde ſit. *And.* IV. 4. 1. Nequeo ſatis *mirari*. *Eun.* III. 4. 9. Idque adeo *miror*. *Heaut.* V. 3. 2. Minime *miror*. *Adelph.* II. 1. 43. Credo te non nil *mirari*. *Hec.* V. 1. 6. *Miror* qui hoc fiet. *Phorm.* V. 3. 23. vide Notas.

MIRUS.

Mirum, ni domi eſt. *And.* III. 4. 19. Quid iſtuc tam *mirum*? *And.* IV. 1. 27. *Mira* vero militi quae placeant. *Eun.* II. 2. 57. Ne cui ſit veſtrum *mirum*. *Heaut.* Prol. 1. Minime *mirum*. *Eun.* II. 3. 4. *Mira* narras. *Heaut.* V. 1. 23. Fuiſſe erga me *miro* ingenio expertus ſum. *Hec.* III. 5. 39. Non *mirum* fecit uxor. *Hec.* IV. 4. 87. Num novom aut *mirum*ſt? *Phorm.* V. 6. 8.

MISCEO.

Ita tu iſtaec tua *miſcete*, ne me admiſceas. *Heaut.* IV. 5. 35.

MISER.

Heu me *miſerum*. *And.* IV. 1. 22. Vae *miſerae* mihi. *And.* IV. 4. 4. Perii, quid ego egi *miſer*? *Eun.* II. 3. 86. Apparet ſervom hunc eſſe domini pauperis *miſeri*que. *Eun.* III. 2. 34. *Miſerrimus* fui fugitando. *Eun.* V. 2. 7. Quid igitur faciam *miſer*? *Eun.* V. 4. 44. Quid ſene erit noſtro *miſerius*? *Heaut.* II. 3. 14. *Miſerum* offendi ibi militem. *Heaut.* II. 3. 124. vide Notas. Habet patrem quendam avidum, *miſerum* atque aridum. *Heaut.* III. 2. 15. Vae *miſero* mihi. *Adelph.* III. 2. 3. Ah, me *miſerum*.

LEX.

Ea lege atque omine. *And.* I. 2. 29. Coactus *legibus* eam uxorem ducet. *And.* IV. 4. 41. Hac *lege* tibi meam adſtringo fidem. *Eun.* I. 2. 22. Patris pacem in *leges* conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Neque *legem* putat tenere ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 5. Huic *leges* cogunt nubere hanc. *Adelph.* IV. 5. 18. Ad hos ea redlit *lege* hereditas. *Hec.* I. 2. 97. vide Notas. *Lege* id licere ſecere. *Lex* eſt. *Lex* iubet. *Phorm.* I. 2. 66. 75. & 76. Invitus feci; *lex* coegit. *Phorm.* II. 1. 6. *Leges* non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62. *Legum* contortor. *Phorm.* II. 3. 27. Mea *lege* utar. *Phorm.* III. 2. 48. An *legibus* daturum poenas dices? *Phorm.* IV. 3. 21.

LIBENTER.

Cum illa *libenter* vivis, (& enim bene *libenter* victitas.) *Eun.* V. 8. 44. vide Notas. Laudarier te audit *libenter*. *Adelph.* IV. 1. 19. At iſtos invidos Di perdant, qui haec *libenter* nuntiant. *Hec.* III. 5. 19.

LIBER.

Sine Cerere & *Libero* friget Venus. *Eun.* IV. 5. 6.

LIBER.

Libera vivendi fuit poteſtas. *And.* I. 1. 25. vide Notas. Neutiquam officium *liberi* eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. In pariundo aliquot adfuerunt *liberae*. *And.* IV. 4. 32. Quae *liberum* ſcire aequom eſt aduleſcentem, ſollertem dabo. *Eun.* III. 2. 24. Uſque ad necem opperiere loris. SA. Loris *liber*? Neque vendundam cenſeo, quae *liberaſt*. *Adelph.* II. 1. 28. & 40. Scire eſt *liberum* ingenium atque animum. *Adelph.* V. 3. 42. Eho, accede huc ad me: *liber* eſto. Ut uxorem meam una mecum videam *liberam*. *Adelph.* V. 9. 13. & 16.

LIBERALIS.

Forma praeter ceteras honeſta & *liberali*. *And.* I. 1. 96. Coniugio *liberali* devinctum. *And.* III. 3. 29. Quam *liberali* facie? Ego *liberali* illam adſero cauſa manu. *Adelph.* II. 1. 40. Neque boni neque *liberalis* functus officium eſt viri. *Adelph.* III. 4. 18. Ingenium novi tuum *liberale*. *Adelph.* IV. 5. 50. Ita uti *liberali* atque ingenuae decet. *Hec.* I. 2. 89. vide Notas. Erus *liberalis* eſt, & fugitans litium. *Phorm.* IV. 3. 18.

LIBERALITAS.

Pudore & *liberalitate* liberos retinere, *Adelph.* I. 1. 32.

LIBERALITER.

Servibas *liberaliter*. *And.* I. 1. 11.

LIBERE.

Eductos *libere*. *And.* V. 4. 8. Agitarem inter vos *libere* convivium. *Hec.* I. 2. 18.

LIBERI.

Domus, uxor, *liberi* inventi invito patre. *And.* V. 3. 20. Ingenio te eſſe in *liberos* leni puto. *Heaut.* I. 1. 99. Pudore & liberalitate *liberos* retinere. *Adelph.* I. 1. 32. Hoc qui nequit, fateatur neſcire imperare *liberis*. *Adelph.* I. 1. 52. Communis corruptela noſtrum *liberum*. *Adelph.* V. 3. 7. Qui illum decreverunt dignum, ſuos cui *liberos* committerent. *Hec.* II. 1. 15. Si ex me illa *liberos* vellet ſibi. *Hec.* IV. 4. 33.

LIBERO.

Quam primum hoc me *libera* miſerum metu. *Liberatus* ſum tua opera. *And.* II. 2. 14. & 33.

LIBERTAS.

Hicine *libertatem* aiunt aequam eſſe omnibus? *Adelph.* II. 1. 29.

LIBERTUS.

Feci ex ſervo ut eſſes *libertus* mihi. *And.* I. 1. 10.

LIBIDO.

Ex ſua *libidine* moderantur. *Heaut.* II. 1. 4. Adverſum animi tui *libidinem*. *Hec.* IV. 1. 19.

LICENTIA.

Deteriores omnes ſumus *licentia*. *Heaut.* III. 1. 74. Nimia illaec *licentia* evadet in aliquod magnum malum. *Adelph.* III. 4. 63.

MODUS.

Habere ſuae vitae *modum*. *And.* I. 1. 68. Sine meo me vivere *modo*. *And.* I. 1. 126. Neque *modum* benignitatis cogitas. *And.* V. 1. 7. Quae res in ſe neque conſilium, neque *modum* habet ullum. *Eun.* I. 1. 12. Nos omnibus cruciant *modis*. *Eun.* II. 3. 92. Indignis nos eſſe inriſas *modis*. *Eun.* IV. 4. 42. Nullo *modo*. *Eun.* V. 2. 2. Sumptus cotidiane fieri, nec fieri *modum*. *Heaut.* IV. 5. 7. vide Notas. Vah, quibus illum lacerarem *modis*? *Adelph.* III. 2. 17. Eodem *modo*. *Adelph.* IV. 5. 61. Miris *modis* odiſſe. *Hec.* I. 2. 104. Omnibus *modis* miſer ſum. *Hec.* IV. 4. 79. Hunc inpuratum poterimus noſtro *modo* ulciſci. Quin novo *modo* ei faceres contumeliam. *Phorm.* V. 8. 69. & 76.

MOECHUS.

Ut te arbitretur ſibi paratum *moechum*. *And.* II. 1. 16. Minatur porro ſeſe id quod *moechis* ſolet. *Eun.* V. 4. 35. Hunc pro *moecho* comprehendere & conſtrinxere. *Eun.* V. 5. 22.

MOEROR.

Nunc miſera in *moerore* eſt. *And.* IV. 2. 10.

MOLESTIA.

Neque quas ipſe amor *moleſtias* habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. Ita ut fit, ubi quid in animo eſt *moleſtiae*. *Eun.* IV. 2. 2. Sine *moleſtia*. *Eun.* V. 4. 6. Et mi & tibi & illis dempſeris *moleſtiam*. *Adelph.* V. 3. 33. Illi *moleſtiam* adfert. *Hec.* III. 2. 9.

MOLESTUS.

Num illi *moleſtae* quippiam hae ſunt nuptiae? *And.* II. 6. 7. *Moleſtus* certe ei fuero. *And.* IV. 1. 17. Is ubi *moleſtus* magis eſt. *Eun.* III. 1. 24. Ubi *moleſtum* non erit. *Eun.* III. 2. 51. Aut dicat quid volt, aut *moleſta* ne ſiet. *Eun.* III. 3. 23. Auſculta paucis, niſi *moleſtum*ſt. *Adelph.* V. 3. 20.

MOLIOR.

Dum *moliuntur*, dum conantur, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 11. vide Notas.

MOLLIO.

Neque miſericordia, neque precibus *molliri* queas. *Phorm.* III. 2. 13. Hominem his verbis ſentio *mollirier*. *Phorm.* IV. 3. 27.

MOLLITER.

Te curaſti *molliter*. *Adelph.* V. 1. 1.

MOLLITIES.

Eliciunda hercle eſt haec *mollities* animi. *Eun.* II. 1. 16.

MOLO.

Ego pro te *molam*. *And.* I. 2. 29. Coquendo ſit faxo & *molendo*. *Adelph.* V. 3. 61. *Molendum*ſt in piſtrino. *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas.

MOMENTUM.

Paulo *momento* huc vel illuc inpellitur. *And.* I. 5. 31.

MONEO.

Ut quieſcant porro, *moneo*. *And.* Prol. 23. Bene *mones*. *And.* II. 2. 36. Ni ipſa res *moneat*. *And.* III. 3. 19. Hoc tempus, praecavere mihi me, haut te ulciſci *monet*. *And.* III. 5. 18. vide Notas. Is ne erret, *moneo*. *Eun.* Prol. 16. Ut te audacter *moneam* & familiariter. *Heaut.* I. 1. 6. Sedulo *moneo*. *Adelph.* III. 3. 73. Faciam ut *mones*. *Hec.* IV. 4. 97. Te hoc *moneo* unum. *Hec.* V. 1. 39.

MONITOR.

Nihil opus fuit *monitore*. *Heaut.* I. 1. 119. Hic adiutor meus & *monitor* & praemonſtrator. *Heaut.* V. 1. 2. O Geta *monitor*. *Phorm.* II. 1. 4.

MONS.

Modo non *montis* auri pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

MONSTRATIO.

Ut te cum tua *monſtratione* magnus perdat Iupiter. *Adelph.* IV. 6. 2.

MONSTRO.

Scio ubi ſit, verum hodie numquam *monſtrabo*. *Adelph.* IV. 2. 31

Phorm. Prol. 32. & 33. Ego in eum incidi infelix *locum*. *Phorm.* I. 3. 23. Videtis quo in *loco* res haec ſiet. *Phorm.* II. 4. 6. Da *locum* melioribus. *Phorm.* III. 2. 37. In ignotum *locum*. *Phorm.* III. 3. 15.

LOGI.

Faeneratum iſtuc beneficium pulchre tibi dices. D. *Logi*. *Phorm.* III. 2. 8.

LONGE.

Adcurrit ad me, quam *longe* quidem. *Eun.* II. 3. 44. Quam *longe* a mari. *Eun.* III. 3. 13. *Longe* iam abieram, cum ſenſi. *Eun.* IV. 2. 5. Errat *longe*. *Adelph.* I. 1. 40.

LONGINQUITAS.

Ut ne cui mea *longinquitas* aetatis obſtet. *Hec.* IV. 2. 20. vide Notas.

LONGITUDO.

Conſulere in *longitudinem*. *Heaut.* V. 2. 10.

LONGIUS.

Abire *longius*. *Eun.* IV. 3. 20. Non aberit *longius*. *Heaut.* V. 2. 31. Illud rus ſi abeſſet *longius*. *Adelph.* IV. . 6. Rogat frater ne abeas *longius*. *Adelph.* V. 5. 1.

LONGULE.

Non cogitas hinc *longule*, eſſe? *Heaut.* II. 2. 10.

LONGUS.

Longum'ſt nos illum expectare. *And.* V 6. 13. Quam *longum* ſpatium amandi amicam tibi dedi? *Hec.* IV. 4. 62. Experire: non eſt *longum*. *Phorm.* III. 2. 10.

LOQUOR.

Carnufex, quae *loquitur*? *And.* I. 2. 12. Quis hic *loquitur*? *And.* I. 5. 32. Aperte ipſam rem modo *locutus*. *And.* I. 2. 31. Auſculto, *loquere* quid velis. *And.* III. 3. 5. Mitte male *loqui*. *And.* V. 3. 2. Perplexe *loqui*. *Eun.* V. 1. 1. Optata *loquere*. *Heaut.* III. 3. 50. Numquam commodius umquam erum audivi *loqui*. *Heaut.* III. 2. 48. Tene iſtuc *loqui*? *Heaut.* V. 1. 48. Scis quid *loquar*? *Adelph.* II. 2. 7. Non intellego ſatis, quae *loquatur*. *Adelph.* III. 2. 11. *Loquere* ergo, quid ſit. *Adelph.* III. 2. 27. vide Notas. Illi haut licebat, niſi praefinito *loqui*. *Hec.* I. 2. 19. Crederem vera hunc *loqui*. *Phorm.* II. 1. 48. Pergin ero abſenti male *loqui*, inpuriſſime? *Phorm.* II. 3. 25. Quis te iſtaec iuſſit *loqui*? *Phorm.* IV. 3. 34. Me cum iſto diſtaedet *loqui*. *Phorm.* V. 9. 22.

LORUM.

Uſque ad necem opperiare *loris*. SA. *Loris* liber? *Adelph.* II. 1. 28.

LUBENS.

Ego vero illud fecerim ac *lubens*. *Eun.* III. 5. 43. vide Notas. Faciam boni tibi aliquid, ac *lubens*. *Heaut.* IV. 5. 15. Tibi *lubens* bene faxim. *Adelph.* V. 5. 5. Hilarum ac *lubentem* fac te gnati in nuptiis. *Adelph.* IV. 7. 38. Nihil eſt, aeque quod faciam *lubens*. *Phorm.* III. 3. 32.

LUBET.

Age age, ut *lubet*. *And.* II. 1. 10. Quae meo cumque animo *lubitum*'ſt. *And.* I. 5. 28. Quamobrem? S. Quia *lubet*. *And.* V. 2. 21. Faciat, quod *lubet*. *Heaut.* III. 1. 55. Nil vident, niſi quod *lubet*. *Heaut.* IV. 1. 30. Ut *lubet*. *Adelph.* II. 2. 38. Quo *lubet* cruciatu per me exquire. *Hec.* V. 2. 7. Huc, ſi quid *lubet*. *Phorm.* V. 8. 88.

LUBIDO.

Ingenium eſt omnium hominum ab labore proclive ad *lubidinem*. *And.* I. 1. 51. Quo magis *lubido* fruſtra incendatur tua. *And.* II. 3. 8. Dumque eius *lubido* occluſa'ſt contumeliis. *And.* III. 3. 25. Praeter eius *lubidinem*. *Heaut.* I. 2. 27.

LUCI.

Cum primo *luci*. *Adelph.* V. 3. 55. vide Notas.

LUCINA.

Vide Iuno.

LUCISCIT.

Luciſcit hoc iam. *Heaut.* III. 1. 1.

LUCRUM.

Magnum eſſe in ea re *lucrum*. *Heaut.* III. 3. 48. Ne ille haut ſcit, paulum *lucri*, quantum ei damni apportet. *Heaut.* IV. 4. 25. Pecu-

niam in loco neglegere maxumum interdumſt *lucrum*. *Adelph*. II. 2. 8. Id de *lucro* putato eſſe. *Adelph*. V. 3. 31. Omne quod eſt interea tempus, priusquam id reſcitumſt, *lucroſt*. *Hec*. III. 1. 7. Quid mihi *lucri* eſt te fallere? *Phorm*. I. 2. 11. Omne id deputabo eſſe in *lucro*. *Phorm*. II. 1. 21.

Lucto.

Illi anulum, dum *luctat*, detraxiſſe. *Hec*. V. 3. 31.

Luctus.

Filio *luctum* paras. *Hec*. II. 1. 13.

Luculentus.

Forma *luculenta*. *Heaut*. III. 2. 12.

Ludibrium.

Ludibrio haberi. *Hec*. I. 2. 74. Non ſic *ludibrio* tuis factis habitus eſſem. *Hec*. IV. 1. 11.

Ludificor.

Poſtquam *ludificatuſt* virginem. *Eun*. IV. 3. 3. Tu me hic etiam, nebulo, *ludificabere*? *Eun*. IV. 4. 49. Quid vos, malum, ergo me ſic *ludificamini*? *Phorm*. V. 8. 55.

Ludo.

Non te credas Davom *ludere*. *And*. IV. 4. 48. Nebulonem hunc certumſt *ludere*. *Eun*. II. 2. 38. Cibum una capias, adſis, tangas, *ludas*, propter dormias. *Eun*. II. 3. 81. Conſimilem *luſerat* iam olim ille ludum. *Eun*. III. 5. 38. *Ludis* fortaſſe me. *Heaut*. IV. 6. 20. Congrum iſtum maxumum in aqua ſinito *ludere* pauliſper. *Adelph*. III. 3. 23. Cur non *ludo* hunc aliquantiſper? Obſecro num *ludis* tu nunc me? *Adelph*. IV. 5. 5. & 63. Propter ſuam inpotentiam ſe ſemper credunt *ludier*. *Adelph*. IV. 3. 16. vide Notas. Ita vitaſt hominum, quaſi ſi *ludas* teſſeris. *Adelph*. IV. 7. 21. In iſtis opera *luditur*. *Phorm*. II. 2. 18.

Ludus.

Quos me *ludos* redderet? *And*. III. 1. 21. vide Notas. *Ludum* iocumque dicas fuiſſe illum alterum. *Eun*. II. 3. 8. Conſimilem luſerat *ludum*. *Eun*. III. 5. 38. Non poſſum ſatis narrare quos praebueris *ludos* intus. *Eun*. V. 6. 9. Vobis datur poteſtas condecorandi *ludos* ſcaenicos. *Hec*. Alt. Prol. 37. In eodem omnes mihi videntur *ludo* doctae ad malitiam. Ei *ludo*, ſi ulla ſit magiſtra, hanc eſſe ſatis certo ſcio. *Hec*. II. 1. 6. & 7. vide Notas. Sectari, in *ludum* ducere & reducere. In quo haec diſcebat *ludo*. *Phorm*. I. 2. 6. & 8. Ut *ludos* facit. *Phorm*. V. 8. 58.

Lugubris.

Mediocriter veſtitam veſte *lugubri*. *Heaut*. II. 3. 45.

Lupus.

Ovem *lupo* commiſi. *Eun*. V. 1. 16. vide Notas. *Lupus* in fabula. *Adelph*. IV. 1. 21. Auribus teneo *lupum*. *Phorm*. III. 2. 21.

Lutum.

Te ibidem pervolvam in *luto*. *And*. IV. 4. 38. In eodem haeſitas *luto*. *Phorm*. V. 2. 15.

Lux.

Neve usque ad *lucem* vigiles. *Eun*. II. 2. 47. Qui ab Orco mortuom me reducem in *lucem* feceris. *Hec*. V. 4. 12.

Luxus.

Aduleſcens *luxu* perditus. *Adelph*. IV. 7. 42.

M.

Macellum.

Interea loci ad *macellum* ubi advenimus. *Eun*. II. 2. 24. Noſtin porticum aput *macellum* hac deorſum? *Adelph*. IV. 2. 34.

Maceria.

Hanc in horto *maceriam* iube dirui. *Adelph*. V. 7. 10.

Macero.

Anime mi, noli te *macerare*. *And*. IV. 2. 2. Cur me *macero*? *And*. V. 3. 15. Salſamenta haec fac *macerentur* pulchre. *Adelph*. III. 3. 26.

Macto.

Faxo eum tali *mactatum*, atque hic eſt, infortunio. *Phorm*. V. 9. 39.

MACULA.
c *maculam* nos decet effuge- *elph.* V. 8. 31.

MAESTUS.
um revortor *maeſtus. Heaut.*).

MAGIS.
Appollinis *magis* verum, at- c reſponſum eſt. *And.* IV. 2. 'anto *magis. And.* IV. 4. 35. mo fuit minus ineptus, *ma-* erus quisquam; nec *magis* ns. *Eun.* II. 1. 21. Ubi mo- *magis* eſt. *Eun.* III. 1. 24. o *magis magis*que cogito. *Eun.* 1. Inpendio *magis* animus at mihi. *Eun.* III. 5. 39. Nec compoſitum quicquam, nec elegans. *Eun.* V. 4. 13. *Ma-* portunus, nec *magis* ex uſu emo eſt. *Eun.* V. 8. 47. Mi- dem cotidie augeſcit *magis* o aegritudo, & quanto diu- beſt, *magis* cupio tanto, & deſidero. *Heaut.* III. 1. 14. & *lagis*, ſi *magis* noris; putes n eſſe. *Heaut.* V. 1. 16. Pri- a artium *magis* principem. *t.* II. 3. 6. *Magis* ſunt neſcio odo ſuſpicioſi: ad contume- mnia accipiunt *magis. Adelph.* 14. & 15. Si eſt dicendum aperte. *Adelph.* IV. 5. 30. inpenſe cupitis. *Adelph.* V. Nihilo *magis. Hec.* I. 2. 62. a *magis*, & *magis* procax. 2. 84. vide Notas. *Magis* s adgraveſcat. *Hec.* III. 2. 2. humanum eſt. *Hec.* IV. 1. 38. rdes *magis. Hec.* IV. 3. 11. cautius. *Hec.* V. 1. 11. Quo novi, tanto ſaepius. *Phorm.* 4. Mulier mulieri *magis* con- *Phorm.* IV. 5. 14. vide No-

MAGISTER.
n eum aetas, metus, *magiſter* ant? *And.* I. 1. 27. vide No- Si quis *magiſtrum* cepit ad em inprobum. *And.* I. 2. 21. lis relinquont quaſi *magiſtrum.* *s.* I. 2. 22.

MAGISTRA.
Ei ludo, ſi ulla ſit *magiſtra*, hanc eſſe ſatis certo ſcio. *Hec.* II. 1. 7. vide Notas.

MAGISTRATUS.
Magiſtratus cum ibi adeſſent, oc- ceptaſt agi. *Eun.* Prol. 22. vide Notas. *Magiſtratus* adi. *Phorm.* II. 3. 56.

MAGNI FACERE.
Quem ego intellexi illam haut minus quam ſe ipſum *magni facere. Hec.* II. 2. 18.

MAGNIFICE.
Ego te *magnifice* tractare poſſim. *Heaut.* III. 2. 45. Hic me *magni- fice* ecſpero. *Heaut.* IV. 3. 31. Num- quam ita *magnifice* quicquam dicam. *Adelph.* II. 3. 4.

MAGNIFICENTIA.
In' hinc malam rem cum iſtac *magnificentia. Phorm.* V. 8. 37.

MAGNIFICUS.
Usque adeo illius ferre poſſum ineptiam & *magnifica* verba. *Eun.* IV. 6. 3. Meaſt petax, procax, *magnifica*, ſumptuoſa, nobilis. *Heaut.* II. 1. 15.

MAGNI PENDO.
Ego quoque a meis me amari & *magni pendi* poſtulo. *Adelph.* V. 4. 25.

MAGNUS.
Magnum exemplum continentiae. *And.* I. 1. 65. Neque ſine tuo *ma- gno* malo. *And.* I. 2. 8. Hic quo- que bonam *magnam*que partem ad te attulit. *Eun.* I. 2. 43. Labore alieno *magno* partam gloriam. *Eun.* III. 1. 9. *Magnas* vero agere gra- tias Thais mihi? *Eun.* III. 1. 1. Dabit haec Thais mihi *magnum* malum. *Eun.* III. 3. 2. Nebulo *magnus* eſt. *Eun.* IV. 7. 15. *Magna* familiaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Voluptatem *magnam* nuntias. *Heaut.* I. 2. 10. *Magnarum* reme- dium aegritudinum. *Heaut.* III. 2. 28. *Magnum* eſſe in ea re lucrum. *Heaut.* III. 3. 48. Ita *magno* deſi- derio fuit ei filius. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Sine *magno* intertri-

nuptiis tuis ſi nil nanciſcor mali. *Phorm.* III. 3. 10.

NARRATIO.

Narrationis incipit mi initium. *And.* IV. 2. 26.

NARRO.

Non qui argumentum *narret.* *And.* Prol. 6. Nunc non eſt *narrandi* locus. *And.* II. 2. 17. Quid, Dave, *narrat?* *And.* II. 6. 3. vide Notas. Ego quid *narres* neſcio. *And.* III. 1. 19. Quid *narras?* *And.* III. 1. 3. vide Notas. Ne vacuum eſſe me nunc ad *narrandum* credas. *And.* IV. 2. 23. *Narras* probe. *And.* V. 6. 6. Regem elegantem *narras.* *Eun.* III. 1. 18. Bene edepol *narras.* *Eun.* V. 3. 7. Tu iſti *narra* omne ordine, ut factum ſiet. *Eun.* V. 4. 48. vide Notas. Longumſt, ſi tibi *narrem.* *Heaut.* II. 3. 95. Nil nimis. CH. Nil, *narras?* *Heaut.* III. 2. 9. Mira *narras.* *Heaut.* V. 1. 23. Ita ut res ſeſe habet, *narrare.* CL. Quid ais? SY. Iubeo. *Heaut.* IV. 3. 23. vide Notas. Ut res geſta'ſt, *narrabo* ordine. *Adelph.* III. 5. 2. Facio te aput illum Deum: virtutes *narro.* *Adelph.* IV. 1. 20. Quid mi iſtaec *narras?* *Hec.* V. 2. 18. Filium *narras* mihi? *Phorm.* II. 3. 54. Quid ergo *narras?* Nihil eſt, quin male *narrando* poſſit depravarier. *Phorm.* IV. 4. 4. & 16. Quaeſo quid *narras?* *Phorm.* V. 8. 42.

NASCOR.

Scitus puer eſt *natus* Pamphilo. *And.* III. 2. 6. Abdomini hunc *natum* dicas. *Eun.* III. 2. 7. vide Notas. Annos *nata*'ſt ſedecim, non maior. *Eun.* III. 3. 20. Annos ſexaginta *natus* es, aut plus eo, ut conicio. *Heaut.* I. 1. 10. Si ex capite ſis meo *natus.* *Heaut.* V. 4. 13. Ex me hic *natus* non eſt, ſed ex fratre. *Adelph.* I. 1. 15. Uxorem duxit: *nati* filii duo. *Adelph.* I. 1. 21. *Natum* ex tanta familia. *Adelph.* III. 1. 10. Sum *natu* maxumus. *Adelph.* V. 4. 27. *Natu* grandior. *Adelph.* V. 8. 7. Nunc demum iſtaec *nata* oratio'ſt. *Adelph.* V. 3. 19. Ego ſum animo leni *natus.* *Adelph.* II. 2. 28. Ex te recte eum *natum* putent. *Hec.* III. 3. 39. *Natus* eſt nobis nepos. *Hec.* IV. 4. 17. Virum me *natum* vellem. *Phorm.* IV. 5. 9. vide Notas.

NASUS.

Ruſamne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore, adunco *naſo?* *Heaut.* V. 5. 18.

NATA.

E re *natae* melius fieri haud potuit. *Adelph.* III. 1. 8. vide Notas.

NATALIS.

Ubi erit puero *natalis* dies. *Phorm.* I. 1. 14

NATURA.

Ut fert *natura.* *And.* IV. 4. 56. Tametſi bona *natura* eſt. *Eun.* II. 3. 25. Amicûm ingenio fretum, haut *natura* ſua. *Heaut.* Prol. 24. Ita cenparatam eſſe hominum *naturam* omnium? *Heaut.* III. 1. 94. *Natura* tu illi pater es, conſiliis ego. *Adelph.* I. 2. 46. Tuus hercle vero & animo & *natura* pater. *Adelph.* V. 7. 4.

NAVIGO.

Ego in portu *navigo.* *And.* III. 1. 22. *Navigare* incommodum'ſt. *Hec.* III. 4. 3.

NAVIS.

Navem is fregit. *And.* I. 3. 17. *Navi* fracta ad Andrum eiectus eſt. *And.* V. 4. 20. E *navi* egredientem. *Heaut.* I. 2. 8. *Navem* conductam. *Adelph.* II. 2. 17. *Navem* aſcendit. *Adelph.* IV. 5. 69. Dies triginta, aut plus eo in *navi* fui. *Hec.* III. 4. 7.

NAVITER.

Si incipies, neque pertendes *naviter.* *Eun.* I. 1. 6.

NAUSISTRATA.

Phormionis perſona eſt.

NAUTA.

Veniſſe eas ſalvas audivi ex *nauta*, qui illas vexerat. *Phorm.* IV. 1. 10.

NE *pro* *Nae.*

Ne iſte haut mecum ſentit. *And.* II. 1. 24. *Ne* tu iſtanc faxo calcibus

MALIGNUS.

Maligna magis & magis procax facta ilico eſt. *Hec.* I. 2. 84. vide Notas.

MALITIA.

Exprompta *malitia.* *And.* IV. 3. 8. vide Notas. Ius ſummum ſaepe ſumma eſt *malitia.* *Heaut.* IV. 5. 48. Doctae ad *malitiam.* *Hec.* II. 1. 6. Si erum inſimulabis *malitiae*, male audies. *Phorm.* II. 3. 12. vide Notas. Utrum ſtultitia facere ego hunc an *malitia* dicam, incertus ſum. *Phorm.* IV. 3. 54.

MALO.

Nuptias effugere ego iſtas *malo*, quam tu adipiſcier. *And.* II. 1. 32. Mori me *malim.* *Eun.* I. 1. 21. Imme abeat potius *male* quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. vide Notas. Nihil eſt, quod *malim.* *Adelph.* III. 2. 13. Quid eſt mihi quod *malim?* *Hec.* V. 2. 38. Nullam mihi *malim*, quam iſtanc uxorem dari. *Phorm.* IV. 3. 53.

MALUM.

Nihil ſuſpicans *mali.* *And.* I. 1. 89. Dederit qui damnum aut *malum.* *And.* I. 1. 116. Ex illis ſeſe emerſurum *malis.* *And.* III. 3. 30. Neſcis quantis in *malis* verſer miſer. *And.* IV. 1. 25. Facile hic plus *mali* eſt, quam illic boni. *And.* IV. 3. 5. Quid illud *mali* eſt? *And.* V. 2. 2. Quod ſim ego nactus *mali.* *And.* V. 6. 3. Dabit haec Thais mihi magnum *malum.* *Eun.* III. 3. 2. Quid illud *mali* eſt? *Eun.* III. 4. 9. Non dubium eſt quin mi magnum ex hac re ſit *malum.* *Eun.* V. 5. 27. Neſcio quid mi animus praeſagit *mali.* Si nil *mali* eſſet. *Heaut.* II. 2. 7. & 9. Tantum deveniſſe ad eum *mali.* *Heaut.* IV. 5. 2. Aliquid gnato conficies *mali.* Non vides quantum *mali* ex ea re excites? *Heaut.* V. 3. 1. & 11. *Malo* coactus. *Adelph.* I. 1. 44. Haut cito *mali* quid ortum ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 89. In quod me conieci *malum.* *Hec.* I. 2. 57. Aliquid tuliſſe comminiſcentur *mali.* Era in crimen veniet, ego vero in magnum *malum.* *Hec.* III. 1. 53. & 55. Neſcio quod magnum hoc nuntio expecto *malum.* *Phorm.* I. 4. 16. Tum hoc eſſe mi obiectum *malum?* Nec cum huiusmodi umquam uſus venit ut conflictares *malo.* *Phorm.* III. 2. 18. & 20. Tanta in me inpendent *mala.* *Phorm.* I. 4. 2. Una tecum, bona, *mala*, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23. Me quaerere in *malo* iubeas *malum?* *Phorm.* III. 3. 11. vide Notas. *Malum*, quod iſti Di Deaeque omnes duint. *Phorm.* V. 8. 83.

MALUM.

Qui, *malum*, alii? *Eun.* IV. 7. 10. Quas, *malum*, ambages mihi narrare occipit? *Heaut.* II. 3. 77. Quid hoc *malum*, infelicitatis? *Adelph.* IV. 2. 5. Quid, *malum*, mihi bone vir narras? *Adelph.* IV. 2. 18. Quid tua, *malum*, id refert? *Phorm.* IV. 5. 11.

MALUS.

Mala mens, *malus* animus. *And.* I. 1. 137. Abin hinc in *malam* rem. *And.* II. 1. 17. Facere meretrices *malas.* *Eun.* Prol. 37. Dolo *malo* haec fieri omnia. *Eun.* III. 3. 1. *Malam* rem hinc ibis? *Eun.* III. 3. 30. *Malo* ex principio magna familiaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35. Animus ſe cupiditate devinxit *mala.* *Heaut.* I. 2. 34. Nulla *mala* re interpolatam muliebri. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas. Non *malus*, neque iners. *Adelph.* III. 4. 34. Numquam animum ad *malas* adducam partis. *Hec.* V. 3. 38. I in *malam* crucem. *Phorm.* II. 3. 21. vide Notas. Habes uxorem ſine *mala* fama palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas. Potius cum bona componantur gratia, quam cum *mala.* *Phorm.* IV. 3. 17. Ut te quidem omnes, Di Deaeque *malis* exemplis perdant. *Phorm.* IV. 4. 7. Facinus indignum & *malum.* *Phorm.* V. 9. 19.

MAMMA.

Huius filio hodie prima mam-

Negotium.

Id ſibi *negoti* credidit ſolum dari. *And.* Prol. 2. Id da mihi *negoti.* *And.* III. 2. 41. Quid iſtic tibi *negoti*'ſt? *And.* V. 2. 8. *Negoti* ſiquando odium ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Paulum hoc *negoti* mi obſtat. *Heaut.* III. 1. 89. vide Notas. In bello, in otio, in *negotio.* *Adelph.* Prol. 20. Quid hoc eſt *negoti*? *Adelph.* IV. 5. 73.

Nemo.

Hanc, niſi mors, mi adimet *nemo.* *And.* IV. 2. 14. *Nemo* hercle quiſquam. *Eun.* V. 8. 1. *Nemo* eſt miſerior me. *Heaut.* II. 3. 22. Fratrem homini *nemini* eſſe primarum artium magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Utin eximium *neminem* habeam? sv. *Neminem*, *Hec.* I. 1. 9. Ego callidiorem hominem vidi *neminem.* *Phorm.* IV. 2. 1.

Nempe.

Nempe ergo aperte vis quae reſtant me loqui. *And.* I. 2. 24. Recte ego *nempe* has fugi nuptias. *And.* IV. 4. 27. vide Notas. Colacem eſſe *nempe.* *Eun.* Prol. 25. vide Notas. *Nempe* omnia haec nunc verba huc redeunt denique. *Eun.* I. 2. 78. *Nempe* illi anui prodita abs te filia eſt planiſſume. *Heaut.* IV. 1. 26. *Nempe* tua arte viginti minae pro pſaltria periere. *Adelph.* IV. 7. 24. *Nempe* ea cauſa, ut ne id fiat palam. *Hec.* I. 2. 30.

Neo.

Anus ſubtemen *nebat.* *Heaut.* II. 3. 52.

Nepos.

Tuo *nepoti* huius filio hodie prima mammam dedit haec. *Adelph.* V. 9. 17. vide Notas. Natus eſt nobis *nepos.* *Hec.* IV. 4. 17.

Neptunus.

O caelum, o terra, o maria *Neptuni.* *Adelph.* V. 3. 4.

Neque.

At nunc faciet; *neque*, ut opinor, ſine tuo magno malo. *And.* I. 2. 8. Nil prius, *neque* fortius: verum ſi incipies, *neque* pertendes naviter. *Eun.* I. 1. 5. & 6. *Neque* hoc tacebit Parmeno. *Eun.* I. 2. 49. vide Notas. Qui *neque* ius *neque* bonum atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. Quem *neque* pudet quicquam nec metuit quemquam: *neque* legem putat tenere ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 4. & 5. Nam *neque*, ut celare poſſet, tempus ſpatium ullum dabat. *Hec.* III. 3. 14. *Neque* illi benevolens *neque* notus *neque* cognatus extra unam aniculam quiſquam aderat. *Phorm.* I. 2. 47. & 48.

Nequeo.

Nequeo ſatis mirari neque conſiderare. *Eun.* III. 4. 9. Enimvero reticere *nequeo.* *Heaut.* II. 3. 79. *Nequeo* ſatis decernere. *Adelph.* IV. 1. 5. *Nequeo* quin lacrumem miſer. *Hec.* III. 3. 25. *Nequeo* te exorare ut me maneas triduum hoc? *Phorm.* III. 2. 4.

Nequicquam.

Hodie ſero ac *nequicquam* volet. *Heaut.* II. 3. 104.

Nequior.

Nilne in mentem eſt? c. Nuſquam quicquam. s. Tanto *nequior.* *Adelph.* IV. 1. 12.

Nequities.

Hui, quantam ei feneſtram ad *nequitiem* patefeceris? *Heaut.* III. 1. 72. Etiam eum ad *nequitiem* adducere. *Adelph.* III. 3. 4.

Nervos.

Sive adeo digna res eſt, ubi tu *nervos* intendas tuos *Eun.* II. 3. 21. Vereor, ne iſtaec fortitudo in *nervom* erumpat denique. *Phorm.* II. 2. 11. In *nervom* potius ibit. *Phorm.* IV. 4. 15.

Nescio.

Laetus eſt *neſcio* quid. *And.* II. 2. 3. *Neſcis* quid mi obtigerit. *And.* V. 6. 2. Quid agam *neſcio.* *Eun.* IV. 3. 43. Tu fortaſſe quae hic facta fient, *neſcis.* *Eun.* V. 8. 32. Ubi ſim *neſcio.* *Heaut.* II. 3. 67. Ah *neſcis* quam doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Neſcio* quid triſtem video. *Adelph.* I. 1. 54. Magis ſunt *neſcio* quomodo ſuſpicioſi. *Adelph.* IV. 3. 14. Quamobrem accuſer *neſcio.* L. Hem, tu

Hec. III. 5. 30. Hanc *matrem* habens, illam autem uxorem. *Hec.* IV. 2. 26. Adeon me eſſe pervicacem cenſes, cui *mater* ſiem? *Hec.* IV. 1. 32.

MATERFAMILIAS.

Meretrix & *materfamilias* una in domo? *Adelph.* IV. 7. 29.

MATERNUS.

Miſericordia, animus *maternus*. *Heaut.* IV. 1. 24.

MATRIMONIUM.

Si eſſet noſtro ex uſu hoc *matrimonium*. *Hec.* IV. 1. 33.

MATRONA.

Matronam nullam in aedibus. *And.* II. 2. 27. Bonas *matronas* facere. *Eun.* Prol. 37.

MATURE.

Fiet. PH. At *mature*. *Eun.* II. 1. 2. *Mature* ut cum cognorit, perpetuo oderit. *Eun.* V. 6. 11.

MATURO.

Nuptias quantum queam ut *maturem*. *And.* III. 3. 45. Id ut *maturent* facere. *Heaut.* III. 1. 87.

MAVOLO.

Omnes ſibi eſſe bene *mavelle*, quam alteri. *And.* II. 5. 16. vide Notas. Quamvis cauſam hunc ſuſpicari, quam ipſam veram, *mavolo*. *Hec.* IV. 1. 25.

MAXUME.

Nunc cum *maxume* abs te poſtulo atque oro. *And.* V. 1. 4. vide Notas. Quibus id *maxume* utileſt. *And.* V. 1. 16. Si ego digna hac contumelia ſum *maxume*. *Eun.* V. 2. 27. Quam *maxume* ſervire voſtris commodis. *Heaut.* Prol. 50. Cuius mos *maxumeſt* conſimilis voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. *Maxume* animo exoptatam meo. *Heaut.* II. 4. 28. vide Notas. Si *maxume* fateatur. *Adelph.* III. 2. 42. Quam eſtis *maxume* potentes. *Adelph.* III. 4. 56. Quod *maxume* opus eſt iactu, non cadit. *Adelph.* IV. 7. 22. Amabat, ut cum *maxume*. *Hec.* I. 2. 40. Ea res multo *maxume* disiunxit illum ab illa. *Hec.* I. 2. 85. Cum ſecundae res ſunt *maxume*, tum *maxume* meditari ſecum oportet. *Phorm.* II. 1. 11.

MAXUMI.

Haec te ſolum ſemper fecit *maxumi*. *And.* I. 5. 58. Merito te ſemper *maxumi* feci. *And.* III. 3. 42.

MAXUMUS.

Illud mi multo *maxumumſt*. *And.* III. 2. 46. Vel Rex ſemper *maxumas* mihi agebat. *Eun.* III. 1. 7. Thais *maxumo* te orabat opere. *Eun.* III. 3. 16. Amatores mulierum eſſe *maxumos*. *Eun.* IV. 3. 23. Lites factae ſunt inter eos *maxumae*. *Eun.* IV. 5. 8. Gratiam habeo *maxumam*. *Eun.* V. 8. 61. Quaeſtum *maxumum*. *Heaut.* Prol. 49. Peccatum a me *maxumumſt*. *Heaut.* I. 1. 106. Eam laudem hic ducit *maxumam*. *Adelph.* Prol. 18. Ego illi *maxumam* partem feram. *Adelph.* I. 2. 36. *Maxumum* lucrum. Damnum *maxumum*. *Adelph.* II. 2. 8. & 23. Natu *maxumus*. *Adelph.* V. 4. 27. Hominem *maxumi* pretii. *Adelph.* V. 6. 3. Illud mihi vitiumſt *maxumum*. *Hec.* I. 2. 37. Non *maxumae*, quae *maxumae* ſunt interdum irae, iniuriae faciunt. *Hec.* III. 1. 27. vide Notas. Haec mihi nunc cura eſt *maxuma*. *Hec.* IV. 2. 19. Opere *maxumo* dabamus operam. *Phorm.* V. 2. 33.

MEAPTE.

Non tam *meapte* cauſa laetor, quam illius. *Heaut.* IV. 3. 8.

MECASTOR.

Salve *mecaſtor*, Parmeno. *Hec.* I. 2. 8.

MECUM.

Ne iſte haut *mecum* ſentit. *And.* II. 1. 24. *Mecum* tota ſis. *Eun.* I. 2. 115. *Mecum* ſtomachabar. *Eun.* II. 3. 32. Dum haec *mecum* reputo. *Eun.* III. 5. 44. Occepi *mecum* cogitare. *Eun.* IV. 2. 8. Cum egomet *mecum* in animo conſidero. *Heaut.* II. 4. 5. Dum illum modo habeam *mecum*. *Heaut.* III. 1. 57. Haec fratri *mecum* non conveniunt. *Adelph.* I. 1. 34. Quid tibi rei *mecumſt*? *Adelph.* II. 1. 23. Fruſtra

MODUS.

Habere ſuae vitae *modum*. *And.* I. 1. 68. Sine meo me vivere *modo*. *And.* I. 1. 126. Neque *modum* benignitatis cogitas. *And.* V. 1. 7. Quae res in ſe neque conſilium, neque *modum* habet ullum. *Eun.* I. 1. 12. Nos omnibus cruciant *modis*. *Eun.* II. 3. 92. Indignis nos eſſe inriſas *modis*. *Eun.* IV. 4. 42. Nullo *modo*. *Eun.* V. 2. 2. Sumptus cotidiane fieri, nec fieri *modum*. *Heaut.* IV. 5. 7. vide Notas. Vah, quibus illum lacerarem *modis*? *Adelph.* III. 2. 17. Eodem *modo*. *Adelph.* IV. 5. 61. Miris *modis* odiſſe. *Hec.* I. 2. 104. Omnibus *modis* miſer ſum. *Hec.* IV. 4. 79. Huno inpuratum poterimus noſtro *modo* ulciſci. Quin novo *modo* ei faceres contumeliam. *Phorm.* V. 8. 69. & 76.

MOECHUS.

Ut te arbitretur ſibi paratum *moechum*. *And.* II. 1. 16. Minatur porro ſeſe id quod *moechis* ſolet. *Eun.* V. 4. 35. Hunc pro *moecho* comprehendere & conſtrinxere. *Eun.* V. 5. 22.

MOEROR.

Nunc miſera in *moerore* eſt. *And.* IV. 2. 19.

MOLESTIA.

Neque quas ipſe amor *moleſtias* habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. Ita ut fit, ubi quid in animo eſt *moleſtiae*. *Eun.* IV. 2. 2. Sine *moleſtia*. *Eun.* V. 4. 6. Et mi & tibi & illis dempſeris *moleſtiam*. *Adelph.* V. 3. 33. Illi *moleſtiam* adfert. *Hec.* III. 2. 9.

MOLESTUS.

Num illi *moleſtae* quippiam hae ſunt nuptiae? *And.* II. 6. 7. *Moleſtus* certe ei fuero. *And.* IV. 1. 17. Is ubi *moleſtus* magis eſt. *Eun.* III. 1. 24. Ubi *moleſtum* non erit. *Eun.* III. 2. 31. Aut dicat quid volt, aut *moleſta* ne fiet. *Eun.* III. 3. 23. Auſculta paucis, niſi *moleſtum* eſt. *Adelph.* V. 3. 20.

MOLIOR.

Dum *moliuntur*, dum conantur, annus eſt. *Heaut.* II. 2. 11. vide Notas.

MOLLIO.

Neque miſericordia, neque precibus *molliri* queas. *Phorm.* III. 2. 13. Hominem his verbis ſentio *mollirier*. *Phorm.* IV. 3. 27.

MOLLITER.

Te curaſti *molliter*. *Adelph.* V. 1. 1.

MOLLITIES.

Eliciunda hercle eſt haec *mollities* animi. *Eun.* II. 1. 16.

MOLO.

Ego pro te *molam*. *And.* I. 2. 29. Coquendo ſit ſaxo & *molendo*. *Adelph.* V. 3. 61. *Molendum* eſt in piſtrino. *Phorm.* II. 1. 19. vide Notas.

MOMENTUM.

Paulo *momento* huc vel illuc inpellitur. *And.* I. 5. 31.

MONEO.

Ut quieſcant porro, *moneo*. *And.* Prol. 23. Bene *mones*. *And.* II. 2. 36. Ni ipſa res *moneat*. *And.* III. 3. 19. Hoc tempus, praecavere mihi me, haut te ulciſci *monet*. *And.* III. 5. 18. vide Notas. Is ne erret, *moneo*. *Eun.* Prol. 16. Ut te audacter *moneam* & familiariter. *Heaut.* I. 1. 6. Sedulo *moneo*. *Adelph.* III. 3. 73. Faciam ut *mones*. *Hec.* IV. 4. 97. Te hoc *moneo* unum. *Hec.* V. 1. 39.

MONITOR.

Nihil opus fuit *monitore*. *Heaut.* I. 1. 119. Hic adiutor meus & *monitor* & praemonſtrator. *Heaut.* V. 1. 2. O Geta *monitor*. *Phorm.* II. 1. 4.

MONS.

Modo non *montis* auri pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

MONSTRATIO.

Ut te cum tua *monſtratione* magnus perdat Iupiter. *Adelph.* IV. 6. 2.

MONSTRO.

Scio ubi ſit, verum hodie numquam *monſtrabo*. *Adelph.* IV. 2. 31

MEMOR.

Ut *memor* eſſes ſui. P. *Memor* eſſem? *And.* I. 5. 46. & 47. *Memorem* me dices & gratum. *Adelph.* II. 2. 43.

MEMORABILIS.

Hoccine credibile, aut *memorabile?* *And.* IV. 1. 1.

MEMORIA.

In *memoria* habeo. *And.* I. 1. 13. Haec habui in *memoria.* *Eun.* I. 2. 90. Redige in *memoriam.* *Phorm.* II. 3. 36. Redii mecum in *memoriam.* *Phorm.* V. 3. 19. vide Notas.

MEMORITER.

Cognoſcitne? CH. ac *memoriter.* *Eun.* V. 3. 6. *Memoriter* progeniem veſtram usque ab avo atque atavo proferens. *Phorm.* II. 3. 47.

MEMORO.

Idque ſi nunc *memorare* hic velim. *Hec.* III. 5. 21.

MENANDER.

Menander fecit Andriam & Perinthiam. *And.* Prol. 9. Item ut *Menandri* Phaſma nunc nuper dedit. *Menandri* Eunuchum. Colax *Menandri* eſt. *Eun.* Prol. 9. 20. & 30.

MENDICUS.

Hereditatem perſequi, *mendicum.* *And.* IV. 5. 21.

MENEDEMUS.

Heautontimorumeni perſona eſt.

MENS.

Mala *mens*, malus animus. *And.* I. 1. 137. Hoc adeo ex hac re venit in *mentem* mihi. *Eun.* II. 2. 2. Neque pes, neque *mens* ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Quodcunque inciderit in *mentem*, volet. *Heaut.* III. 1. 75. vide Notas. Ego dicam, quod mi in *mentem* eſt. *Heaut.* V. 2. 33. vide Notas. *Mentem* vobis meliorem dari. *Adelph.* III. 3. 78. Nilne in *mentem* eſt? *Adelph.* IV. 1. 12. vide Notas. Ubi eius adventi venit in *mentem.* *Phorm.* I. 3. 2. Mihi venibat in *mentem* eius incommodi. *Phorm.* IV. 3. 47. vide Notas.

MENSIS.

Illum liquet mi deierare, his *menſibus* ſex ſeptem prorſus non vidiſſe proxumis. *Eun.* II. 3. 40. *Menſis* tris abeſt. *Heaut.* I. 1. 66. Non ſex totis *menſibus* prius olfeciſſem, quam ille quicquam coeperet? *Adelph.* III. 3. 42. *Menſes* abierunt decem. *Adelph.* IV. 5. 57. *Menſis* decimus eſt. *Adelph.* III. 4. 29. vide Notas. *Menſis* agitur hic iam ſeptimus. *Hec.* III. 3. 34.

MENTIO.

Si quando illa *mentionem* Phaedriae facit. *Eun.* III. 1. 47.

MENTIOR.

Si quicquam invenies me *mentitum*, occidito. *And.* V. 2. 22. An *mentita es?* *Eun.* V. 6. 16. Non eſt *mentiri* meum. *Heaut.* III. 2. 38.

MERCATOR.

Fuit olim hinc quidam ſenex, *mercator.* *And.* I. 3. 17. vide Notas. Matri parvolam puellam dono quidam *mercator* dedit. *Eun.* I. 2. 29.

MERCATUS.

Niſi eo ad *mercatum* venio, damnum eſt maxumum. *Adelph.* II. 2. 23. Me ire dicam ad *mercatum.* *Phorm.* V. 5. 10.

MERCENARIUS.

A villa *mercenarium* vidi. *Adelph.* IV. 2. 2.

MERCES.

Inſcripſi ilico aedis *mercede.* *Heaut.* I. 1. 93. *Mercedem* dare lex iubet eii atque amittere? *Phorm.* II. 3. 67.

MERCOR.

Inhoneſtum hominem, quem *mercatus* eſt heri. *Eun.* II. 3. 66. Quem *mercatus* frater fuerat Thaidi. *Eun.* III. 5. 21. Agrum hunc *mercatus* ſum. *Heaut.* I. 1. 94.

MEREO. MEREOR.

Unum hoc ſcio, eſſe *meritam*, ut memor eſſes ſui. *And.* I. 5. 46. vide Notas. Cum is nil *mereat.* *And.* II. 1. 31. vide Notas. Quid *meritu's?* D. crucem. *And.* III. 5. 15. Ita uti *merita* es. *Eun.* IV. 6. 12. Quid de te tantum *meruiſti?* *Heaut.*

moſt, ita *morem* geras. *Adelph.* III. 3. 77. Hancine vitam? hoſcine *mores*? *Adelph.* IV. 7. 40. Quae res tam repente *mores* mutavit tuos? *Adelph.* V. 9. 27. Ad amuſſim ambarum *mores* earum exiſtumans. *Hec.* I. 2. 88. vide Notas. Quid mulieris uxorem habes? aut quibus moratam *moribus*? *Hec.* IV. 4. 22. Suus cuique *mos*. *Phorm.* II. 4. 14. Praeſertim ut nunc ſunt *mores*. *Adelph.* I. 2. 5.

MOVEO.

Nil *moventur* nuptiae. *And.* III. 2. 36. *Move* ocius te. *And.* IV. 3. 16. Ego iſtaec *moveo* aut curo? *And.* V. 4. 18. Nil nos dos *movet*. *Heaut.* V. 1. 66. Noſter grex *motus* locoſt. *Phorm.* Prol. 33.

MOX.

Mox ego huc revertor. *And.* III. 2. 5. *Mox* noctu te adiget horſum inſomnia. *Eun.* II. 1. 13. Quam *mox* inruimus? *Eun.* IV. 7. 18. Exſpecto quam *mox* veniat. *Phorm.* I. 3. 9.

MULCO.

Male *mulcabo* ipſam. *Eun.* IV. 7. 4. Omnem familiam *mulcavit* uſque ad mortem. *Adelph.* I. 2. 10.

MULIEBRIS.

Nulla mala re interpolatam *muliebri*. *Heaut.* II. 3. 48. vide Notas.

MULIER.

Illa temulentaſt *mulier* & temeraria. *And.* I. 4. 2. Mirum vero, inpudenter *mulier* ſi facit meretrix. *And.* IV. 4. 16. Senem *mulierem*. *Eun.* II. 3. 66. vide Notas. Deleo omnis dehinc ex animo *mulieres*. *Eun.* II. 3. 5. Amatores *mulierum*. *Eun.* IV. 3. 23. Novi ingenium *mulierum*. *Eun.* IV. 7. 42. Vereor, ne *mulier* corrupta ſit. *Heaut.* II. 2. 2. *Mulier* commoda & faceta. *Heaut.* III. 2. 10. Non auderet facere haec viduae *mulieri*. *Heaut.* V. 1. 80. *Mulieres* pauperculae. *Adelph.* IV. 5. 13. Utin' omnes *mulieres* eadem aeque ſtudeant, nolintque omnia? *Hec.* II. 1. 2. *Mulieres* ſunt, ferme ut pueri, levi ſententia. *Hec.* III. 1. 32. Amarae *mulieres* ſunt. *Hec.* IV. 4. 88. Volgus quod male audit *mulierum*. *Hec.* IV. 2. 24. *Mulier mulieri* magis congruet. *Phorm.* IV. 5. 14. Adoleſcens *mulier*. *Phorm.* V. 3. 11. *Mulier* ſapiens es. *Phorm.* V. 9. 57.

MULIERCULA.

Potius quam paterere filium commetare ad *mulierculam*. *Heaut.* III. 1. 35. vide Notas. *Mulierculam* eam compreſſit. *Phorm.* V. 9. 28.

MULTIMODIS.

Multimodis gaudeo. *And.* V. 4. 36. *Multimodis* iniurius. *Heaut.* II. 3. 79. *Multimodis* expeto. *Hec.* II. 3. 7. vide Notas. *Multimodis* es vituperandus. *Phorm.* III. 1. 1.

MULTO.

Aliter *multo* evenire. *And.* Prol. 4. Illud mi *multo* maxumumſt. *And.* III. 2. 46. Is quaeſtus nunc eſt *multo* uberrimus. *Eun.* II. 2. 22. *Multo* hilarior. *Multo* me antevenit? *Eun.* IV. 5. 5. & 7. vide Notas. *Multo* omnium me nunc fortunatiſſimum factum puto eſſe. *Heaut.* IV. 8. 1. Gravius *multo* ac durius. *Heaut.* V. 2. 4. Hac *multo* propius ibis. *Adelph.* IV. 2. 41. Vir melior *multo* es quam ego. *Adelph.* IV. 5. 71. *Multo* rectiuſt. *Adelph.* V. 7. 22. Quaſi tu non *multo* malis. *Hec.* I. 2. 35. *Multo* maxume. *Hec.* I. 2. 85. Haut *multo* poſt. *Phorm.* V. 6. 9.

MULTUM.

Salve *multum*. *Hec.* I. 2. 7. Haut *multum* heredem iuvant. *Hec.* III. 5. 10. Nec me *multum* fallit. *Hec.* V. 1. 2. Non *multum* habet, quod det fortaſſe. *Phorm.* I. 2. 95.

MULTUS.

Quid *multis* moror? *And.* I. 1. 87. *Multa* concurrunt ſimul. *And.* III. 2. 31. Habeo alia *multa*, nunc quae condonabitur. *Eun.* Prol. 17. vide Notas. *Multae* ſunt cauſae, quamobrem. *Eun.* I. 2. 65. Quid tibi ego *multa* dicam? *Eun.* III. 2. 43. Quid *multa* verba? *Eun.* III. 5. 20. Concurrunt *multa*. *Heaut.* II.

nex. *And.* IV. 4. 49. Quid *mea* autem? quid faciet mihi? *Eun.* V. 2. 10. Egon confitear *meum* non eſſe filium, qui ſit *meus? Heaut.* V. 3. 14. *Mea* quidem ſententia. *Adelph.* I. 1. 40. Tuum filium dediſti adoptandum mihi: is *meus* eſt factus. *Adelph.* I. 2. 35. Amavi pro *meo*. *Mea* ſic eſt ratio. *Adelph.* I. 1. 25. & 43. *Mi* homo ſanun es? *Adelph.* III. 2. 38. *Mi* pater. *Adelph.* IV. 5. 40. Id *mea* minume refert. *Adelph.* V. 4. 27. Non poſſum adverſari *meis*. *Hec.* II. 2. 29. Gnate *mi*. *Hec.* IV. 2. 30. Ego *meorum* ſolus ſum *meus*. *Phorm.* IV. 1. 21.

Micio.

Adelphorum perſona eſt.

Mida.

Pueri nomen, *Phorm.* V. 6. 22.

Migro.

Ex urbe tu rus habitatum *migres*? *Hec.* IV. 2. 13.

Miles.

Miles glorioſus. *Eun.* Prol. 31. Mira vero *militi* quae placeant. *Eun.* III. 2. 57. Imperatoris virtutem noveram, & vim *militum*. *Eun.* IV. 7. 8. Ita uti fortis decet *milites*. *Eun.* IV. 7. 45. Cum *milite* inhumaniſſimo. Haut opinor commode finem ſtatuiſſe orationi *militem*. *Hec.* I. 2. 10. & 21.

Milesius.

Ille ubi eſt *Mileſius*? *Adelph.* IV. 5. 68.

Miletus.

Habitat *Mileti*. *Miletum* usque obſecro? *Adelph.* IV. 5. 20. & 21.

Milies.

Ex ipſa *milies* audivi. *And.* V. 4. 43. Plus *milies* iam audivi. *Eun.* III. 1. 32. At enim taedet iam audire eadem *milies*. *Phorm.* III. 2. 2.

Militia.

Una ſemper *militiae* & domi fuimus. *Adelph.* III. 4. 49.

Milito.

In Aſiam ad Regem *militatum* abiit. *Heaut.* I. 1. 65. Profugiet aliquo *militatum*. *Adelph.* III. 3. 31.

Mille.

Huic drachumarum argenti haec *mille* dederat mutuum. Illi datum iri *mille* numum praes ſit. *Heaut.* III. 3. 40. & 45. vide Notas.

Milvus.

Non rete accipitri tenditur, neque *milvo*. *Phorm.* II. 2. 16.

Mina.

Minas pro ambobus viginti dedi. *Eun.* I. 2. 89. Hic ſunt tres *minae*, *Eun.* III. 2. 18. Emit? quanti? P. Viginti *minis*. *Eun.* V. 5. 14. Tibi perdere talentum hoc pacto ſatius eſt, quam illo *minam*. *Heaut.* III. 1. 66. *Minas* quidem iam decem habet a me filia. *Heaut.* IV. 7. 7. *Minas* decem corradet alicunde. *Adelph.* II. 2. 34. Dedit praeterea in ſumptum, dimidium *minae*. *Adelph.* III. 3. 16. *Minas* quinque accipe. *Phorm.* II. 3. 63. Solae triginta *minae*, *Phorm.* III. 3. 24.

Minae.

Si illum relinquo, eius vitae timeo: ſin opitulor, huius *minas*. *And.* I. 3. 5.

Minerva.

Si ex capite ſis meo natus, item ut aiunt *Minervam* eſſe ex Iove. *Heaut.* V. 4. 13.

Minime.

Minime multos laedere. *Eun.* Prol. 2. Cum *minime* vellem, *minime*que opus fuit. *Eun.* II. 3. 42. *Minime* gentium. *Eun.* IV. 1. 11. *Minime* mirum. *Heaut.* II. 3. 4. *Minime* miror. *Adelph.* II. 1. 34. Id mea *minume* refert. *Adelph.* V. 4. 27.

Minimus.

Ut te redimas captum, quam queas *minimo*. *Eun.* I. 1. 30. Quo modo *minimo* periclo id demus aduleſcentulo. *Heaut.* III. 1. 68. Quam *minima* in ſpe ſitus erit. *Heaut.* V. 2. 44.

Minitor.

Abiturum ſe abs te eſſe ilico *minitabatur*. *Heaut.* III. 1. 80. vide Notas.

nuptiis tuis ſi nil *nanciſcor* mali. *Phorm.* III. 3. 10.

NARRATIO.

Narrationis incipit mi initium. *And.* IV. 2. 26.

NARRO.

Non qui argumentum *narret.* *And.* Prol. 6. Nunc non eſt *narrandi* locus. *And.* II. 2. 17. Quid, Dave, *narras?* *And.* II. 6. 3. vide Notas. Ego quid *narres* neſcio. *And.* III. 1. 19. Quid *narras?* *And.* III. 1. 3. vide Notas. Ne vacuum eſſe me nunc ad *narrandum* credas. *And.* IV. 2. 23. *Narras* probe. *And.* V. 6. 6. Regem elegantem *narras.* *Eun.* III. 1. 18. Bene edepol *narras.* *Eun.* V. 3. 7. Tu iſti *narra* omne ordine, ut factum ſiet. *Eun.* V. 4. 48. vide Notas. Longumſt, ſi tibi *narrem.* *Heaut.* II. 3. 95. Nil nimis. CH. Nil, *narras?* *Heaut.* III. 2. 9. Mira *narras.* *Heaut.* V. 1. 23. Ita ut res ſeſe habet, *narrare.* CL. Quid ais? SY. Iubeo. *Heaut.* IV. 3. 24. vide Notas. Ut res geſtaſt, *narrabo* ordine. *Adelph.* III. 5. 3. Facio te aput illum Deum: virtutes *narro.* *Adelph.* IV. 1. 20. Quid mi iſtaec *narras?* *Hec.* V. 2. 18. Filium *narras* mihi? *Phorm.* II. 3. 54. Quid ergo *narras?* Nihil eſt, quin male *narrando* poſſit depravarier. *Phorm.* IV. 4. 4. & 16. Quaeſo quid *narras?* *Phorm.* V. 8. 42.

NASCOR.

Scitus puer eſt *natus* Pamphilo. *And.* III. 2. 6. Abdomini hunc *natum* dicas. *Eun.* III. 2. 7. vide Notas. Annos *nataſt* ſedecim, non maior. *Eun.* III. 3. 20. Annos ſexaginta *natus* es, aut plus eo, ut coniicio. *Heaut.* I. 1. 10. Si ex capite ſis meo *natus.* *Heaut.* V. 4. 13. Ex me hic *natus* non eſt, ſed ex fratre. *Adelph.* I. 1. 15. Uxorem duxit: *nati* filii duo. *Adelph.* I. 1. 21. *Natum* ex tanta familia. *Adelph.* III. 1. 10. Sum *natu* maxumus. *Adelph.* V. 4. 27. *Natu* grandior. *Adelph.* V. 8. 7. Nunc demum iſtaec *nata* oratioſt. *Adelph.* V. 3. 19. Ego ſum animo leni *natus.* *Adelph.* II. 2. 38. Ex te recte eum *natum* putent. *Hec.* III. 3. 39. *Natus* eſt nobis nepos. *Hec.* IV. 4. 17. Virum me *natum* vellem. *Phorm.* IV. 3. 9. vide Notas.

NASUS.

Ruſamne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore, adunco *naſo?* *Heaut.* V. 5. 18.

NATA.

E re *natae* melius fieri haud potuit. *Adelph.* III. 1. 8. vide Notas.

NATALIS.

Ubi erit puero *natalis* dies. *Phorm.* I. 1. 14.

NATURA.

Ut fert *natura.* *And.* IV. 4. 56. Tamenetſi bona *natura* eſt. *Eun.* II. 3. 25. Amicum ingenio fretum, haut *natura* ſua. *Heaut.* Prol. 24. Ita conparatam eſſe hominum *naturam* omnium? *Heaut.* III. 1. 94. *Natura* tu illi pater es, conſiliis ego. *Adelph.* I. 2. 46. Tuus hercle vero & animo & *natura* pater. *Adelph.* V. 7. 4.

NAVIGO.

Ego in portu *navigo.* *And.* III. 1. 22. *Navigare* incommodumſt. *Hec.* III. 4. 3.

NAVIS.

Navem is fregit. *And.* I. 3. 17. *Navi* fracta ad Andrum electus eſt. *And.* V. 4. 20. E *navi* egredientem. *Heaut.* I. 2. 8. *Navem* conductam. *Adelph.* II. 2. 17. *Navem* aſcendit. *Adelph.* IV. 5. 69. Dies triginta, aut plus eo in *navi* fui. *Hec.* III. 4. 7.

NAVITER.

Si incipies, neque pertendes *naviter.* *Eun.* I. 1. 6.

NAUSISTRATA.

Phormionis perſona eſt.

NAUTA.

Veniſſe eas ſalvas audivi ex *nauta,* qui illas vexerat. *Phorm.* IV. 1. 10.

NE *pro* *Nae.*

Ne iſte haut mecum ſentit. *And.* II. 1. 24. *Ne* tu iſtanc faxo calcibus

Adelph. III. 2. 12. *Miſera* ſum. *Hec.* IV. 1. 21. Nullam credo mulierem me *miſeriorem* vivere. *Hec.* IV. 1. 51. Eheu me *miſerum. Phorm.* I. 4. 10.

MISERANDUS.

O facinus *miſerandum. Adelph.* II. 1. 19. vide Notas.

MISERE.

Scimus, hanc quam *miſere* amarit. *And.* III. 2. 40. vide Notas. Illi invidere *miſere. Eun.* III. 1. 22. Nimis *miſere* cupio. *Adelph.* IV. 1. 6.

MISERESCO.

Inopis nunc te *miſereſcat* mei. *Heaut.* V. 4. 3.

MISERET.

Nonne te *miſeret* mei? *And.* V. 2. 28. Me tuarum *miſeritum*'ſt fortunarum. *And.* III. 1. 54. Menedemi vicem *miſeret* me. *Heaut.* IV. 5. 1.

MISERIA.

Quaſi ubi illam exſpueret *miſeriam* ex animo. *Eun.* III. 1. 16. Illam mihi lenirent *miſeriam. Heaut.* I. 1. 75. Ingenio egregio ad *miſeriam* natus ſum. *Heaut.* III. 1. 11. Hei *miſeriam. Adelph.* II. 1. 19. vide Notas. Solus mearum eſt *miſeriarum* remedium. *Adelph.* III. 1. 6. Niſi me credo, huic eſſe natum rei, ferundis *miſeriis. Adelph.* IV. 2. 6. Dolore ac *miſeria* tabeſcit. *Adelph.* IV. 3. 11. Quae haec eſt *miſeria? Adelph.* IV. 2. 16. Quam ibi *miſeriam* vidi? *Adelph.* V. 4. 13. *Miſeriam* omnem ego capio. *Adelph.* V. 4. 22.

MISERICORDIA.

Haec illae lacrumae, haec illaſt *miſericordia. And.* I. 1. 99. Redducunt animum ad *miſericordiam. And.* III. 3. 27. Ad *miſericordiam* ambos adduces cito. *Heaut.* V. 2. 48. Animus uxoris *miſericordia* devinctus. *Hec.* II. 2. 92.

MITIS.

Quid ait tandem nobis Sannio? SY. Iam *mitis* eſt. *Adelph.* II. 4. 12.

MITTO.

Mitte id, quod ſcio: dic, quod rogo. *And.* IV. 4. 25. Nos *miſſos* face. *And.* V. 1. 14. *Mitte* male loqui. *And.* V. 3. 2. *Mitte* orare. *And.* V. 4. 1. *Miſſa* iſtaec face. *Eun.* I. 2. 10. Iovem Danaae *miſiſſe* aiunt in gremium imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37. Sollicitudinem iſtam *mittas. Heaut.* I. 2. 3. *Mitte* iſta. *Adelph.* II. 1. 31. Alias ut *mittam* miſerias. *Hec.* III. 4. 6. Ut ad pauca redeam, ac *mittam* illius ineptias. *Phorm.* IV. 3. 47.

MNA.

Ager oppoſitus pignori ob decem *mnas. Phorm.* IV. 3. 57. vide Notas.

MODEROR.

Ex ſua libidine *moderantur. Heaut.* II. 1. 4.

MODESTE.

Adnuo, terram intuens *modeſte. Eun.* III. 5. 32. Si *modeſte* ac raro hoc fecit. *Hec.* IV. 1. 37. Animus qui *modeſte* iſtaec ferat. *Phorm.* I. 4. 18.

MODESTIA.

Eius mores toleret ſua *modeſtia. Hec.* III. 5. 28. Mea pertinacia dicat eſſe factum, haut ſua *modeſtia. Hec.* IV. 2. 15.

MODESTUS.

Voltu adeo *modeſto*, adeo venuſto, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93. Proba & *modeſta. Adelph.* V. 8. 7. Pudens, *modeſta. Hec.* I. 2. 90.

MODO.

Aput forum *modo* e Davo audivi. *And.* II. 1. 2. *Modo* ut poſſim. *And.* II. 4. 6. *Modone* id demum ſenſti? *And.* V. 3. 11. Sine *modo. Eun.* I. 1. 20. Hoc *modo* ſine te exorem. *Eun.* I. 2. 105. *Modo* ait, *modo* negat. *Eun.* IV. 4. 46. *Modo* liceat vivere. *Heaut.* V. 2. 28. *Modo* dolores occipiunt primulum. *Adelph.* III. 1. 20. Advenis *modo? Hec.* III. 5. 8. Scies, *modo* ut tacere poſſis. *Phorm.* I. 2. 9. *Modo* non montis auri pollicens. *Phorm.* I. 2. 18.

NEGOTIUM.

Id ſibi *negoti* credidit ſolum dari. *And.* Prol. 2. Id da mihi *negoti.* *And.* III. 2. 41. Quid illic tibi *negotiſt*? *And.* V. 2. 8. *Negoti* ſiquando odium ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Paulum hoc *negoti* mi obſtat. *Heaut.* III. 1. 89. vide Notas. In bello, in otio, in *negotio.* *Adelph.* Prol. 20. Quid hoc eſt *negoti*? *Adelph.* IV. 5. 73.

NEMO.

Hanc, niſi mors, mi adimet *nemo.* *And.* IV. 2. 14. *Nemo* hercle quiſquam. *Eun.* V. 8. 1. *Nemo* eſt miſerior me. *Heaut.* II. 3. 22. Fratrem homini *nemini* eſſe primarum artium magis principem. *Adelph.* II. 3. 6. Utin eximium *neminem* habeam? sv. *Neminem*, *Hec.* I. 1. 9. Ego callidiorem hominem vidi *neminem.* *Phorm.* IV. 2. 1.

NEMPE.

Nempe ergo aperte vis quae reſtant me loqui. *And.* I. 2. 24. Recte ego *nempe* has fugi nuptias. *And.* IV. 4. 27. vide Notas. Colacem eſſe *nempe.* *Eun.* Prol. 25. vide Notas. *Nempe* omnia haec nunc verba huc redeunt denique. *Eun.* I. 2. 78. *Nempe* illi anui prodita abs te filia eſt planiſſume. *Heaut.* IV. 1. 26. *Nempe* tua arte viginti minae pro pſaltria periere. *Adelph.* IV. 7. 24. *Nempe* ea cauſa, ut ne id fiat palam. *Hec.* I. 2. 30.

NEO.

Anus ſubtemen *nebat.* *Heaut.* II. 3. 52.

NEPOS.

Tuo *nepoti* huius filio hodie prima mammam dedit haec. *Adelph.* V. 9. 17. vide Notas. Natus eſt nobis *nepos.* *Hec.* IV. 4. 17.

NEPTUNUS.

O caelum, o terra, o maria *Neptuni.* *Adelph.* V. 3. 4.

NEQUE.

At nunc faciet; *neque*, ut opinor, ſine tuo magno malo. *And.* I. 2. 8. Nil prius, *neque* fortius: verum ſi incipies, *neque* pertendes naviter. *Eun.* I. 1. 5. & 6. *Neque* hoc tacebit Parmeno. *Eun.* I. 2. 49. vide Notas. Qui *neque* ius *neque* bonum atque aequom ſciunt. *Heaut.* IV. 1. 29. Quem *neque* pudet quicquam: nec metuit quemquam: *neque* legem putat tenere ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 4. & 5. Nam *neque*, ut celare poſſet, tempus ſpatium ullum dabat. *Hec.* III. 3. 14. *Neque* illi benevolens *neque* notus *neque* cognatus extra unam aniculam quiſquam aderat. *Phorm.* I. 2. 47. & 48.

NEQUEO.

Nequeo ſatis mirari neque conſiſtere. *Eun.* III. 4. 9. Enimvero reticere *nequeo.* *Heaut.* II. 3. 79. *Nequeo* ſatis decernere. *Adelph.* IV. 2. 5. *Nequeo* quin lacrumem miſer. *Hec.* III. 3. 25. *Nequeo* te exorare ut me maneas triduum hoc? *Phorm.* III. 2. 4.

NEQUICQUAM.

Hodie ſero ac *nequicquam* voles. *Heaut.* II. 3. 104.

NEQUIOR.

Nilne in mentem eſt? c. Nuſquam quicquam. s. Tanto *nequior.* *Adelph.* IV. 1. 12.

NEQUITIES.

Hui; quantam eii feneſtram ad *nequitiem* patefeceris? *Heaut.* III. 1. 72. Etiam eum ad *nequitiem* adducere. *Adelph.* III. 3. 4.

NERVOS.

Sive adeo digna res eſt, ubi tu *nervos* intendas tuos *Eun.* II. 3. 21. Vereor, ne iſtaec fortitudo in *nervom* erumpat denique. *Phorm.* II. 2. 11. In *nervom* potius ibit. *Phorm.* IV. 4. 15.

NESCIO.

Laetus eſt *neſcio* quid. *And.* II. 2. 3. *Neſcis* quid mi obtigerit. *And.* V. 6. 2. Quid agam *neſcio.* *Eun.* IV. 3. 43. Tu fortaſſe quae hic facta ſient, *neſcis.* *Eun.* V. 8. 32. Ubi ſim *neſcio.* *Heaut.* II. 3. 67. Ah *neſcis*, quam doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Neſcio* quid triſtem video. *Adelph.* I. 1. 54. Magis ſunt *neſcio* quomodo ſuſpicioſi. *Adelph.* IV. 3. 14. Quamobrem accuſer *neſcio.* L. Hem, tu

MONSTRUM.

..id *monſtri* alunt. *And.* I. 5. ..une hoc *monſtri* ſimileſt? .3. 43. Quod iſtuc nam *mon-* ..it? *Eun.* IV. 3. 14. *Mon-* ..ominis. *Eun.* IV. 4. 29. ..s poſt illa *monſtra* evene-..hi. *Phorm.* IV. 4. 24.

MONUMENTUM.

..um *monumentum*. *Eun.* Prol. ..llam domo effer cum *monu-* *Eun.* IV. 6. 15.

MORA.

..mphilo ut nil ſit *morae*. *And.* . Neque iſtic, neque alibi ..uſquam in me *mora*. *And.* Ne in *mora* ſies. *And.* II. ..e in *mora* illi ſis. *And.* III. ..Nunc per hunc nullaſt *mora*. I. 4. 14. Ut huic malo ali-..roducam *moram*. *And.* III. ..ec *mora* ulla eſt, quin iam ..ducam. *And.* V. 6. 7. Ne .. *Adelph.* II. 1. 17. Ne *mo-* ..s nuptiis egomet ſim. *Adelph.* 78. Hoc mihi *moraeſt*. . V. 7. 6.

MORATUS.

..mulieris uxorem habes? ..us *moratam* moribus? *Hec.* ..2.

MORBUS.

..d *morbum* hoc etiam. *And.* Di boni, quid hoc *morbi* ..: II. 1. 19. Si forte *morbus* .. factus fiet. *Morbus* qui ..ſit. *Hec.* III. 1. 50. & 54. ..metuo, ne *morbus* magis ..ſcat. *Hec.* III. 2. 2. Quid ..ſt? *Hec.* III. 2. 22. Alio ſu-..*morbo* me viſurum adſectam. . 3. 6. Pol me detinuit *mor-* ..ectus ipſaſt *morbus*. *Phorm.* . & 9.

MORDEO.

..*ere* clanculum. Quod eam .. *Eun.* III. 1. 21. & 55. Si ..*ordet*. *Adelph.* V. 3. 21.

MORIGEROR.

..eſcenti eſſes *morigeratus*. . II. 2. 10.

MORIGERUS.

Tibi *morigera* fuit in rebus omnibus. *And.* I. 5. 59.

MORIOR.

Iam ferme *moriens* me vocat. *And.* I. 5. 49. *Mori* me malim. *Eun.* I. 1. 21. *Mori* me ſatiuſt. *Eun.* IV. 7. 2. Ille tibi *moriens* nos commendavit. *Adelph.* III. 11. 4. Qui ab orco *mortuum* me reducem in lucem feceris. *Hec.* V. 4. 12. De eius una, ut audio, aut vivam aut *moriar* ſententia. *Phorm.* II. 1. 19. Verba fiunt *mortuo*. *Phorm.* V. 9. 26.

MOROR.

Quid multis *moror*? *And.* I. 1. 87. Nil *moror*. *Eun.* I. 1. 104. Ubi vis, non *moror*. *Eun.* III. 2. 7. Egomet convivas *moror*. *Heaut.* I. 1. 20.

MORS.

Is obiit *mortem*. *And.* I. 3. 18. *Mors* continuo ipſam occupat. *And.* I. 5. 62. Hanc, niſi *mors*, mi adimet nemo. *And.* IV. 2. 14. Mulcavit uſque ad *mortem*. *Adelph.* I. 2. 10. Meam *mortem* exſpectant. *Adelph.* V. 4. 20. Interea ſemper *mortem* exſpectabam miſer. *Hec.* III. 4. 7. Jam depeciſci *morte* cupio. *Phorm.* I. 4. 14.

MOS.

Prope adeſt, cum alieno *more* vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. Hic dies aliam vitam defert, alios *mores* poſtulat. *And.* I. 2. 18. Animo *morem* geſſero. *And.* IV. 1. 17. Conveniunt *mores*. *And.* IV. 2. 13. *More* hominum evenit. *And.* V. 6. 3. Praeter civium *morem* atque legem. *And.* V. 3. 9. Studuiſti, iſti formae ut *mores* conſimiles forent. *Heaut.* II. 4. 2. Huncine erat aequom ex illius *more*, an illum ex huius vivere? *Heaut.* I. 2. 29. Noſti *mores* mulierum. *Heaut.* II. 2. 10. Quam multa, iniuſta iniuſta, fiunt *moribus*? *Heaut.* IV. 7. 11. Cuius *mos* maxumeſt conſimilis voſtrum. *Heaut.* II. 4. 13. Qui iſtic *mos* eſt? *Heaut.* III. 3. 1. Adoleſcenti *morem* geſtum oportuit. *Adelph.* II. 2. 6. Ut ho-

niſi quia correxit miles. *Eun.* IV. 5. 10. Nil vident, *niſi* quod lubet. *Heaut.* IV. 1. 30. Tu, quantus quantus, nil *niſi* ſapientia es. *Adelph.* III. 3. 40. Quid reſtat, *niſi* porro ut fiam miſer? *Hec* III. 1. 20. *Niſi* quid me fefellerit. *Phorm.* I. 4. 43.

NITOR.

Qui color, qui *nitor* veſtitus? *Eun.* II. 2. 11 vide Notas.

NOBILIS.

Fratrem eii eſſe adprime *nobilem. Eun.* V. 4. 30. Ditem & *nobilem. Heaut.* III. 3. 48. Quam eſtis maxume potentes, dites, fortunati, *nobiles. Adelph.* III. 4. 57.

NOBILITAS.

Scit ſe *nobilitatem* ex ea re natam & gloriam eſſe. *Hec.* V. 2. 31. vide Notas.

NOBILITO.

Adoleſcentulum *nobilitas* flagitiis. *Eun.* V. 6. 20.

NOBISCUM.

Quam vellem Menedemum invitatum, ut *nobiſcum* eſſet amplius. *Heaut.* II. 2. 11. Et tute *nobiſcum* una. *Adelph.* IV. 7. 35.

NOCTU.

Mox *noctu* te adiget horſum inſomnia. *Eun.* II. 1. 13. Quam vellem etiam *noctu* amicis operam mos eſſet dari. *Adelph.* IV. 1. 16.

NODUS.

Nodum in ſcirpo quaeris. *And.* V. 4. 38.

NOLO.

Suadere *noli. And.* II. 3. 11. *Nolunt*, ubi velis: ubi *nolis*, cupiunt ultro. *Eun.* IV. 7. 43. Si quid laboris, *nollem. Heaut.* I. 1. 30. vide Notas. Quid ſi ego tibi illam *nolo* vendere? coges me? *Adelph.* II. 1. 38. Sin eſt ut *nolit. Hec.* IV. 1. 44. *Noli* metuere. *Phorm.* III. 3. 23.

NOMEN.

Andriae illi id erat *nomen. And.* I. 1. 59. In his Poeta hic *nomen* profitetur ſuum. *Eun.* Prol. 3. *Nomen* mulieri cedo quod ſit. *Heaut.* IV. 1. 49. vide Notas. *Nomen* neſcio illius hominis. *Adelph.* IV. 2. 32. Hecyra eſt huic *nomen* fabulae. *Hec.* Prol. 1. vide Notas. Et meum *nomen* nominat? Ne me iſtoc poſthac *nomine* appellaſſis. *Phorm.* V. 1. 12. & 15.

NOMINO.

Ubi *nominabit* Phaedriam, tu Pamphilam continuo. *Eun.* III. 1. 50. Quid ait, ubi me *nominas*? *Heaut.* II. 3. 62. Qui *nominat* me? *Phorm.* V. 10. 1.

NON.

Hocine agis, an *non*? *And.* I. 2. 15. Redeam? *non* ſi me obſecret. *Eun.* I. 1. 4. Decipiam, ac *non* veniam. *Heaut.* IV. 4. 6. *Non* aequom dicis. D. *Non? Adelph.* V. 3. 7. vide Notas. Velitne, an *non*. *Hec.* III. 5. 59. *Non*, *non* ſic futurumſt: *non* poteſt. *Phorm.* II. 1. 73.

NONDUM.

Quid, hoc intellextin? an *nondum* etiam ne hoc quidem? *And.* I. 2. 30. *Nondum* audiſti, quod eſt graviſſimum. *Adelph.* III. 4. 21. Viſe, redieritne iam an *nondum* domum. *Phorm.* II. 4. 5.

NONNE.

Nonne oportuit praeſciſſe me ante? *nonne* prius communicatum oportuit? *And.* I. 5. 3. & 4. *Nonne* hoc monſtri ſimileſt? *Eun.* II. 3. 43. *Nonne* id flagitiumſt. *Heaut.* V. 1. 49. *Nonne* haec iuſta tibi videntur poſtea? *Adelph.* IV. 5. 26. *Nonne* diſſimulare nos magis humanum eſt? *Hec.* IV. 1. 37. *Nonne* id ſat erat? *Phorm.* V. 2. 3.

NON NIL.

Non nil veritus ſum abs te. *And.* III 4. 3. *Non nil* timeo miſera. *Eun.* IV. 1. 1. *Non nil* moleſta haec ſunt nobis. *Adelph.* I. 2. 62. Credo te *non nil* mirari. *Hec.* V. 1. 6.

NON NULLUS.

Non nullam in hac re nobis facit iniuriam. *Adelph.* II. 1. 68.

NONNUMQUAM.

Triſtis interim, *nonnumquam* conlacrumabat. *And.* I. 1. 82. Cibum *nonnumquam* capiet cum ea. *Eun.* II. 3. 77.

2. 3. vide Notas. Quam *multa*, iuſta iniuſta, fiunt moribus? *Heaut.* IV. 7. 11. *Multa* ex quo fuerint commoda, eius incommoda aequomſt ferre. *Hec.* V. 3. 42.

MUNDUS.

Dum foris ſunt, nil videtur *mundius*. *Eun.* V. 4. 12.

MUNUS.

Munus noſtrum ornato verbis. *Eun.* II. 1. 8. Quis eſt tam potens, cum tanto *munere* hoc? *Eun.* II. 3. 61. Hic pro illo *munere* tibi bonos eſt habitus. *Eun.* V. 6. 22. Laute *munus* adminiſtraſti tuum. *Adelph.* V. 1. 2. Egon te ſinam ſine *munere* a me abire? *Hec.* V. 4. 13. Ei credo *munus* hoc corraditur. Porro autem Geta ferietur alio *munere*. *Phorm.* I. 1. 6. & 13.

MUSICUS.

Fac periclum in *muſicis*. *Eun.* III. 2. 24. Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc *muſicum*. *Heaut.* Prol. 23. Remotum ab arte *muſica*. Artem *muſicam* recidere ad paucos. *Hec.* Alt. Prol. 15. & 38. Qui artem tractant *muſicam*. *Phorm.* Prol. 18.

MUSSITO.

Accipiunda & *muſſitanda* iniuria adoleſcentiumſt. *Adelph.* II. 1. 53.

MUTATIO.

Veſtis quid *mutatioſt*? *Eun.* IV. 4. 4. *Mutatio* fit. *Hec.* IV. 4. 11. vide Notas.

MUTILO.

Spolies, *mutiles*, laceres, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8. vide Notas.

MUTO.

Haut *muto*. *And.* I. 1. 13. vide Notas. Is *mutavit*, quia me inmutatum videt. *And.* I. 5. 7. vide Notas. Ne is *mutet* ſuam ſententiam. *And.* II. 3. 19. De uxore, ita ut poſſedi, nil *mutat* Chremes. *And.* V. 4. 46. *Muta* veſtem. *Eun.* III. 5. 61. Placet tibi factum? M. Non, ſi queam *mutare*. *Adelph.* IV. 7. 19. Qua via ſententia eius poſſit *mutari*. *Hec.* IV. 1. 54. Cum illo ut *mutet* fidem. *Phorm.* III. 2. 27.

MUTTIO.

Nil iam *muttire* audeo. *And.* III. 2. 25. *Muttito*. *Hec.* V. 4. 26.

MUTUS.

Utinam aut hic ſurdus, aut haec *muta* facta ſit. *And.* III. 1. 5. Quid ille? T. *Mutus* ilico. *Eun.* III. 1. 27. *Mutum* dices. *Heaut.* IV. 4. 26.

MUTUUS.

Drachmarum argenti mille dederat *mutuum*. *Heaut.* III. 3. 40. Tradunt operas *mutuas*, *Phorm.* II. 1. 37.

MYCONIUS.

Callidemidem hoſpitem *Myconium* conveni. *Hec.* III. 4. 19. *Myconium* hoſpitem exſpecto. Tun es *Myconius*? *Hec.* V. 3. 3. & 5.

MYRRHINA.

Hecyrae perſona eſt.

MYSIS.

Andriae perſona eſt.

N.

NAEVIUS.

Cum hunc accuſant, *Naevium*, Plautum, Ennium accuſant. *And.* Prol. 18.

NAM.

Nam quid ego dicam de patre? *And.* I. 5. 17. *Nam* quid ita? *Eun.* V. 2. 58. *Nam* quod ego remedium inveniam? *Phorm.* I. 4. 22. *Nam* quae haec anus eſt? *Phorm.* V. 1. 5.

NAMQUE.

Namque adoleſcens patris pacem in leges conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 44. vide Notas. *Namque* id metui. *Adelph.* II. 1. 39.

NANCISCOR.

Quod ego ſim *nactus* mali. *And.* V. 6. 3. Piſcis ex ſententia *nactus* ſum. *Adelph.* III. 3. 67. Spolies, mutiles, laceres, quemquem *nacta* ſis. *Hec.* I. 1. 8. Par ingenium *nactus* eſt. *Hec.* I. 2. 95. Scit ſe nobilitatem ex ea re *nactam* & gloriam eſſe. *Hec.* V. 2. 31. vide Notas. Quandam *nactus* eſt puellulam. *Phorm.* I. 2. 31. Ingenuam liberalem *nactus* es. *Phorm.* I. 3. 16. Ex

52. Somnum hercle ego hac *nocte* oculis non vidi meis. *Heaut.* III. 1. 82. Non rediit hac *nocte* a coena Aeſchinus. *Adelph.* I. 1. 1. Perſuaſit *nox*, amor, vinum, adoleſcentia. *Adelph.* III. 4. 24. Prius *nox* oppreſſiſſet illic. *Adelph.* IV. 1 9. De *nocte*. *Adelph.* V. 3. 55. *Nocte* illa prima virginem non attigit. *Hec.* I. 2. 61. Memini ad me *nocte* prima confugere. *Hec.* V. 3. 24.

NOXIA.

Unam hanc *noxiam* amitte. *Eun.* V. 2. 13. Dominam eſſe extra *noxiam*. *Heaut.* II. 3. 57. Pueri inter ſe quas pro levibus *noxiis* iras gerunt? *Hec.* III. 1. 30. Ad defendendam *noxiam*. *Phorm.* I. 4. 48. Cum in *noxia* hic eſt; ille ad defendendum adeſt. *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas.

NUBO.

Daturne illa Pamphilo hodie *nuptum*? *And.* II. 1. 1. Filiam meam *nubere* tuo gnato. *And.* III. 3. 3. Antiphila mea *nubet* mihi. *Heaut.* IV. 3. 13. Pro virgine dari *nuptum* non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Et nova *nupta* eadem haec diſcet. *Adelph.* IV. 7. 33. Cum illo *nupta*. *Hec.* IV. 1. 19. *Nupta* meretrici hoſtis eſt. *Hec.* V. 2. 23. *Nuptum* virginem locavi huic adoleſcenti. *Phorm.* V. 1 25.

NUDUS.

Capillus paſſus, *nudus* pes. *Phorm.* I. 2. 56.

NUGAE.

Magno iam conatu *nugas* dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8.

NULLUS.

Nullus ſum. *And.* III. 4. 20. Memini, tametſi *nullus* moneas. *Eun.* II. 1. 10. *Nullum* remittis tempus. *Heaut.* I. 1. 18. *Nulli* laedere os, adridere omnibus. *Adelph.* V. 4. 10. Ob rem *nullam* miſit. *Hec.* II. 3. 2. *Nulla* ſt mihi vita expetenda. *Phorm.* I. 4. 24.

NUM.

Num videntur convenire haec nuptiis? *And.* II. 2. 29. *Num* ſolus ille dona dat? *Eun.* I. 2. 83. *Num* me feſellit, hoſce id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. *Num* tibi videtur eſſe aput ſeſe? *Hec.* IV. 4. 85. *Num* patri quid ſubolet? *Phorm.* III. 1. 10. vide Notas. *Num* tu intellegis, quid hic narret? *P.* *Num* tu? *Phorm.* V. 6. 6.

NUMERO.

Numerabatur forte argentum. *Adelph.* III. 3. 52.

NUMERUS.

Niſi ſi me in illo credidiſti eſſe hominum *numero*. *Adelph.* IV. 3. 3. Conveniet *numerus*, quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3.

NUMUS.

Illa illi tamen poſt datum iri mille *nummum* praes ſit. *Heaut.* III. 3. 45. vide Notas. Reliquum pauxillulum *nummorum*. *Phorm.* I. 1. 4.

NUMNAM.

Hem, *numnam* periimus? *And.* III. 4. 12. *Numnam* hic relictus cuſtos? *Eun.* II. 2. 55. *Numnam* haec audivit? *Heaut.* III. 2. 6. *Numnam* illa quaeſo parturit? *Adelph.* III. 4. 42.

NUMQUAM.

Numquam iſtuc ego quivi intellegere. *And.* III. 4. 10. Inultum id *numquam* a me auferet. *And.* III. 5. 4. *Numquam* deſtitit inſtare. *And.* IV. 1. 36. *Numquam* vidi melius conſilium dari. *Eun.* II. 3. 85. Hunc oculis ſuis noſtrarum *numquam* quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 11. *Numquam* tam mane egredior. *Heaut.* I. 1. 15. Uxorem *numquam* habui. *Adelph.* I. 1. 19. Quod ego *numquam* credidi fore. *Hec.* I. 2. 23. *Numquam* es ingreſſus mare. *Hec* III. 4. 5. Contumelias *numquam* ceſſavit dicere. *Phorm.* II. 3. 30.

NUMQUAMNE.

Numquamne etiam me illam vidiſſe? *Eun.* II. 3. 69. *Numquamne* hodie concedes mihi? *Phorm.* V. 2. 22.

NUMQUID.

Numquid meminiſti? *And.* V. 4. 20. *Numquid* vis aliud? *Eun.* I. 2. 111. *Numquid* vis, quin abeam?

ſaepe inſultabis fruſtra. *Eun.* II. 2. 54. *Ne ego* fortunatus homo ſum. *Heaut.* IV. 6. 21. *Ne* ego homo infelix. *Adelph.* IV. 2. 1. vide Notas.

NE.

Vereor *ne* quid Andria adportet mali. *And.* I. 1. 46. Metuo fratrem, *ne* intus ſit: porro autem patrem, *ne* rure redierit iam. *Eun.* III. 5. 64. Cave *ne* falſam gratiam ſtudeas inire. *Heaut.* II. 3. 61. Ea *ne* me celet, conſuefeci filium. *Adelph.* I. 1. 29. Ea cauſa, ut *ne* id fiat palam. *Hec.* I. 2. 30. Viſe, redieritne iam, an nondum domum. *Phorm.* II. 4. 5. *Ne* clama. *Phorm.* IV. 3. 59. *Ne* filii quidem noſtri hoc reſciſcant volo. *Phorm.* V. 3. 36.

NEBULO.

Nebulonem hunc certumſt ludere. *Eun.* II. 2. 38. Tu me hic etiam, *nebulo*, ludificabere? *Eun.* IV. 4. 49. Hic *nebulo* magnus eſt. *Eun.* IV. 7. 15.

NEC.

Nec opinantis duci falſo gaudio. *And.* I. 2. 9. Numquam vidi, *nec* videbo. *Eun.* V. 6. 8. Nunc habeam *necne* incertumſt. *Heaut.* I. 1. 43. *Nec* nil, neque omnia haec ſunt, quae dicit. *Adelph.* I. 2. 61. *Nec* pol iſtae metuunt Deos: neque has reſpicere Deos opinor. *Hec.* V. 2. 6.

NECESSARIO.

Coacti *neceſſario* ſe aperiunt. *And.* IV. 1. 8.

NECESSE.

Quaſi *neceſſe* ſit. *And.* II. 2. 35. *Neceſſe* eſt multum accipere Thaidem. *Eun.* V. 8. 45. *Neceſſe* eſt conſilia conſequi conſimilia. *Heaut.* I. 2. 35. Non *neceſſe* habeo omnia pro meo iure agere. *Adelph.* I. 1. 26. Magnum neſcio quid *neceſſe* eſt eveniſſe. *Hec.* III. 1. 24. Non fuit *neceſſe* habere. *Phorm.* II. 1. 6.

NECESSUM.

Neceſſum fuit hoc facere. *Eun.* V. 5. 28. vide Notas. In eum res rediit iam locum, ut ſit *neceſſum*. *Heaut.* II. 3. 119. vide Notas.

NECESSITAS.

Illam a me diſtrahit *neceſſitas*. *Hec.* III. 1. 45.

NECLEGENS.

Neclegentem feceris. *And.* II. 3. 23.

NECLEGENTER.

Tantam rem tam *neclegenter* agere? *And.* I. 5. 18. Capillus circum caput reiectus *neclegenter*. *Heaut.* II. 3. 50.

NECLEGENTIA.

Aemulari *neclegentiam*. *And.* Prol. 21. Cognatorum *neclegentia*. *And.* I. 1. 44. Praeteritus *neclegentia* eſt. *Adelph.* Prol. 14. Non manebat aetas virginis meam *neclegentiam*. *Phorm.* IV. 1. 5. Neque *neclegentia* tua id fecit. *Phorm.* V. 9. 27.

NECLEGO.

Pannis obſita, *neclecta*, inmunda inluvie. *Heaut.* II. 3. 54. *Neclegitur* eius internuntia. *Heaut.* II. 3. 58. vide Notas. Pecuniam in loco *neclegere*, maxumum interdumſt lucrum. *Adelph.* II. 2. 8. Quem ipſe *neclexit* pater, ego alam? *Hec.* IV. 4. 48. vide Notas. Amo te: & non *neclexiſſe* habeo gratiam. *Phorm.* I. 2. 4. Quia egens relicta eſt miſera, ignoratur parens: *neclegitur* ipſa. Narrabat ſe hunc *neclegere* cognatum ſuum. *Phorm.* II. 3. 11. & 19.

NEDUM.

Satrapa ſi fiet amator, numquam ſufferre eius ſumptus queat: *nedum* tu poſſis. *Heaut.* III. 1. 45.

NEGLECTUS.

Haec res neutiquam *neglecta* eſt mihi. *Heaut.* II. 3. 116.

NEGO.

Ego illud ſedulo *negare* factum. *And.* I. 1. 120. *Negat* quis? *nego*. ait? aio. *Eun.* II. 2. 21. Id eſſe factum hic non *negat*. *Heaut.* Prol. 18. Filium *negat* eſſe ruri. *Adelph.* IV. 2. 3. Omnes *negabant*. *Hec.* V. 3. 7. Ne *nega*. *Phorm.* V. 3. 20.

O.

O lepidum patrem. *And.* V. 4. 45. *O* faciem pulchram. *Eun.* II. 3. 5. *O* Iuppiter. *Heaut.* IV. 1. 17. *O* caelum, *o* terra, *o* maria Neptuni. *Adelph.* V. 3. 4. *O* mi gnate. *Hec.* III. 2. 17. *O* vir fortis atque amicus. *Phorm.* II. 2. 10. *O* fortuna, *o* fors fortuna. *Phorm.* V. 6. 1.

Ob.

Ego pretium *ob* ſtultitiam fero. *And.* III. 5. 4. vide Notas. *Ob* haec facta abs te ſpernor. *Eun.* I. 2. 91. Quodnam *ob* facinus? *Heaut.* V. 2. 3. *Ob* eam rem. *Adelph.* V. 6. 7. *Ob* rem nullam miſit. *Hec.* V. 3. 2. Ager oppoſituſt pignori *ob* decem minas. Aediculae item ſunt *ob* decem alias. *Phorm.* IV. 3. 57. & 58. vide Notas.

Obdo.

Peſſulum oſtio *obdo.* *Eun.* III. 5. 55. Anus foribus *obdit* peſſulum. *Heaut.* II. 3. 37.

Obeo.

Is *obiit* mortem. *And.* I. 3. 18. Ea *obiit* mortem. *Heaut.* II. 3. 30. Ea *obiit* mortem, e medio abiit. *Phorm.* V. 9. 30.

Obiicio.

Hanc laetitiam nec opinanti primus *obiicerem* ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Hocine ex inproviſo mali mi *obiici* tantum. *Adelph.* IV. 4. 2. Quibus eſt alicunde aliquis *obiectus* labos. *Hec.* III. 1. 6. Tum hoc eſſe mi *obiectum* malum. *Phorm.* III. 2. 20.

Obitus.

Ut voluptati *obitus*, ſermo, adfatus tuus, quocumque adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas.

Obiurgo.

Nec ſatis ad *obiurgandum* cauſae. *And.* I. 1. 111. Quis igitur relictus eſt *obiurgandi* locus? Vera *obiurgandi* cauſa. *And.* I. 1. 127. & 131. Quo ore illum *obiurgabis?* *Phorm.* V. 9. 53.

Oblecto.

Me ſperes: me te *oblectes.* *Eun.* I. 2. 115. In eo me *oblecto.* *Adelph.* I. 1. 24. Tu cum illa te intus *oblecta.* *Adelph.* II. 4. 20. Ubi te *oblectaſti* tamdiu? PH. Minime equidem me *oblectavi.* *Hec.* I. 2. 9. & 10. Habebis, quae tuam ſenectutem *oblectet.* D. Te *oblectet.* *Phorm.* II. 3. 87. & 88.

Obliviscor.

Neſcio qui tibi ſum *oblitus* hodie, ut volui, dicere. *And.* V. 1. 22. vide Notas. Prorſum *oblitus* ſum mei. *Eun.* II. 3. 15. Iamne *oblitus* es? *Heaut.* IV. 8. 7.

Obnixe.

Quem ego credo manibus, pedibus, *obnixe* omnia facturum. *And.* I. 1. 134. vide Notas.

Obnoxius.

Uxori *obnoxius* ſum. *Hec.* III. 1. 22.

Obnuntio.

Primus reſciſco omnia: primus porro *obnuntio.* *Adelph.* IV. 2. 8.

Obolus.

Olera & piſciculos minutos ferre in cenam *obolo* ſeni. *And.* II. 2. 34.

Oborior.

Tanta haec laetitia *oborta* eſt. *Heaut.* IV. 3. 2.

Obsaturo.

Ut iſtam rem video, iſtius *obſaturabere.* *Heaut.* IV. 8. 28.

Obscurus.

Obſcuram diligentiam. *And.* Prol. 22.

Obsecro.

Ah, ne me *obſecra.* *And.* III. 3. 11. *Obſecro*, quem video? *And.* IV. 5. 5. Tuum *obſecro* ne hoc dictum erat? *Eun.* III. 1. 38. vide Notas. Mi vir, te *obſecro*, ne facias. *Heaut.* V. 5. 4. Tace *obſecro* mea gnata. *Hec.* III. 1. 38. *Obſecrat*, ut ſibi eius faciat copiam. *Phorm.* I. 2. 61.

Obsecundo.

Obſecundato in loco. *Heaut.* IV. 6. 23. *Obſecundare* in loco. *Adelph.* V. 9. 37.

neſcias. *Hec.* II. 1. 8. vide Notas. Vitium eſt oblatum virgini olim ab *neſcio* quo inprobo. *Hec.* III. 5. 23. Noſter, quid ageret *neſcire*. *Phorm.* I. 2. 67. Una omnis nos aut ſcire aut *neſcire* hoc volo. *Phorm.* V. 3. 26.

NEU. NEVE.

Ne abs te hanc ſegreges, *neu* deſeras. *And.* I. 5. 56. Ne mea praeſentia obſtet, *neu* cauſa ulla reſtet reliqua. *Hec.* IV. 2. 11. Ne ſurſum deorſum curſites; *neve* uſque ad lucem vigiles. *Eun.* II. 2. 47. Ne tu curares meum, *neve* ego tuum. *Adelph.* V. 3. 12.

NEUTER.

Cum ibi me adeſſe *neuter* tum praeſenſerat. *And.* V. 1. 20. *Neutra* in re vobis difficultas à me erit. *Hec.* IV. 4. 45.

NEUTIQUAM.

Neutiquam officium liberi eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. Haec res *neutiquam* neglectu eſt mihi. *Heaut.* II. 3. 116.

NEX.

Verberibus caeſum te in piſtrinum dedam uſque ad *necem*. *And.* I. 2. 28. Uſque ad *necem* opperiere loris. *Adelph.* II. 1. 28. Homines deverberaſſe uſque ad *necem*. *Phorm.* II. 2. 13.

NI.

Quid *ni*? *And.* II. 1. 15. Mirum *ni* hanc dicit. *Eun.* II. 3. 53. *Ni* partem maxumam exiſtimarem ſcire voſtrum, id dicerem. *Heaut.* Prol. 8. Di me, pater, omnes oderint, *ni* magis te, quam oculos nunc ego amo meos. *Adelph.* IV. 5. 67. *Ni* id feciſſet, magis mirum foret. *Hec.* II. 1. 23. Quod *ni* fuiſſem incogitans. *Phorm.* I. 3. 3.

NICERATUS.

Hic memoratur inter amantes Chryſidis. *And.* I. 1. 60.

NIHIL.

Id aliquid *nihil* eſt. *And.* II. 1. 14. *Nihil* eſt preci loci relictum. *And.* III. 4. 22. Mea *nihil* refert. *Eun.* II. 3. 28. *Nihil* adhuc eſt, quod vereare. *Heaut.* I. 2. 1. *Nihil* eſt, quod malim. *Adelph.* III. 2. 13. Hic tibi *nihil* eſt quicquam incommodi. *Hec.* III. 3. 40. *Nihil* eſt, aeque quod faciam lubens. *Phorm.* III. 3. 32.

NIHILUM.

Nihilo ſecius. *And.* III. 2. 27. *Nihili* penderem. *Eun.* I. 2. 14. *Nihilo* magis. *Heaut.* II. 3. 136. Cui minus *nihilo* eſt. *Phorm.* III. 3. 2.

NIL.

Voltu adeo modeſto, adeo venuſto, ut *nil* ſupra. *And.* I. 1. 93. *Nil* ornati, *nil* tumulti. *And.* II. 3. 28. *Nil* cum eſt, *nil* deſit tamen. *Eun.* II. 2. 12. Cui *nil* iam praeter pretium dulceſt. *Heaut.* II. 2. 5. Nec *nil*, neque omnia haec ſunt quae dicit. *Adelph.* I. 2. 61. De te quidem peccando detrimenti *nil* fieri poteſt. *Hec.* II. 1. 37. Horum *nil* quicquam accidet animo novom. *Phorm.* II. 1. 20.

NIMIRUM.

Nimirum hice homines frigent. *Eun.* II. 2. 37. *Nimirum* dabit haec Thais mihi magnum malum. *Eun.* III. 3. 2. *Nimirum* conſilium illud rectumſt. *Eun.* IV. 7. 14.

NIMIS.

Ne quid *nimis*. *And.* V. 1. 34. *Nimis* me indulgo. *Eun.* II. 1. 16. Nil *nimis*. *Heaut.* III. 2. 8. *Nimis* miſere cupio. *Adelph.* IV. 1. 6.

NIMIUM.

Nimium parce. *And.* II. 6. 19. *Nimium* vellem. *Eun.* III. 5. 49. *Nimium* illi indulges. *Heaut.* IV. 8. 20. *Nimium* iſtoc abiſti. *Adelph.* II. 1. 15. *Nimium* me ingratum putas. *Hec.* V. 4. 13. *Nimium* dici nos bonos ſtudemus & benignos. *Phorm.* V. 2. 2.

NIMIUS.

Aut largitate *nimia* aut parſimonia. *Heaut.* III. 1. 32. Veſtitu *nimio* indulges. *Adelph.* I. 1. 38. *Nimium* quantum. *Phorm.* IV. 3. 38.

NISI.

Niſi ſi id eſt, quod ſuſpicor. *And.* I. 5. 14. Neſciebam id dicere illam;

OBTRUDO.

Ea quoniam nemini *obtrudi* poteſt, iter ad me. *And.* I. 5. 15. Numquam auſus ſum recuſare eam, quam mi obtrudit pater. *Hec.* III. 1. 16.

OBTUNDO.

Rogitando *obtundat*. *Eun.* III. 5. 6. Deſine Deos uxor gratulando *obtundere*. *Heaut.* V. 1. 6. Ne me *obtundas* de hac re ſaepius. *Adelph.* I. 2. 33.

OBTURBO.

Itane vero *obturbat*? *And.* V. 4. 23.

OBVIAM.

Opportune hic fit mi *obviam*. *And.* III. 4. 11. Notus mi quidam *obviam* venit. *Eun.* V. 2. 4. Abi tum tu illis *obviam*. *Heaut.* II. 3. 8. Illam totam familiam dari mi *obviam*. *Adelph.* III. 2. 13. Tu pueris curre *obviam*. *Hec.* III. 2. 24. Fratris video filium mi ire *obviam*. *Phorm.* II. 1. 23.

OCCASIO.

An ego *occaſionem* mi oſtentam, tantam, tam brevem, tam optatam, tam inſperatam amitterem? *Eun.* III. 5. 56. Concurrunt multa, *occaſio*, locus, aetas, mater. *Heaut.* II. 2. 4. Summa eludendi *occaſio*'ſt mi nunc ſenes. *Phorm.* V. 7. 2.

OCCIDO.

Si quicquam invenies me mentitum, *occidito*. *And.* V. 2. 22. Si aliam admiſero umquam, *occidito*. *Eun.* V. 2. 14. Me pugnis miſerum uſque *occidit*. *Adelph.* IV. 2. 20. *Occidiſti* me tuis fallaciis. *Phorm.* IV. 3. 67.

OCCIDO.

Occidi; deſperantis formula per omnes fabulas.

OCCIPIO.

Accepit conditionem, dein quaeſtum *occipit*. *And.* I. 1. 52. Ibi illa cum illo ſermonem *occipit*. *Eun.* IV. 1. 8. *Occepi* mecum cogitare. *Eun.* IV. 2. 8. Qua hoc *occeptum*'ſt cauſa, eloquere. *Heaut.* V. 1. 12. Modo dolores *occipiunt* primulum. *Adelph.* III. 1. 2. Cum pater, uxorem ut ducat, orare *occipit*. *Hec.* I. 2. 41. Ubi in gynaeceum ire *occipio*. *Phorm.* V. 6. 22.

OCCLUDO.

Libido *occluſa*'ſt contumeliis. *And.* III. 3. 25. Conſilium illud rectum'ſt de *occludendis* aedibus. *Eun.* IV. 7. 14.

OCCULO.

Qui hoc *occultum* iri facilius credas, dabo. *Hec.* V. 4. 29. vide Notas.

OCCULTE.

Neque id *occulte* fert. *Adelph.* III. 2. 30.

OCCULTUS.

Ut tu illos procul hinc ex *occulto* caederes. *Eun.* IV. 7. 17. Aput quem expromere omnia mea *occulta* audeam. *Heaut.* III. 3. 14.

OCCUPO.

Mors continuo ipſam *occupat*. *And.* I. 5. 62. Homini adoleſcentulo, in alio *occupato* amore. *And.* V. 1. 10. Populus ſtudio ſtupidus in funambulo animum *occuparat*. *Hec.* Prol. 5. Alia *occupatus* ſollicitudine. *Phorm.* III. 2. 17.

OCIUS. OCISSIME.

Accipe hunc à me *ocius*. *And.* IV. 3. 9. Move vero *ocius* te. *Eun.* V. 3. 7. Sequere hac me *ocius*. *Heaut.* IV. 7. 4. Quam *ociſſime* ut des. *Heaut.* IV. 8. 27. Eamus ergo ad eum *ocius*. *Phorm.* III. 3. 29.

OCULUS.

Lacrimula, quam *oculos* terendo vix vi expreſſerit. *Eun.* I. 1. 23. Rex te ergo in *oculis* geſtare. *Eun.* III. 1. 11. Sibi putans adductum ante *oculos* aemulum. *Eun.* IV. 1. 9. Ut ego unguibus facile illi in *oculos* involem venefico? *Eun.* IV. 3. 6. Hunc *oculis* ſuis noſtrarum numquam quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 10. *Oculi* illi ilico effodientur. *Eun.* IV. 6. 2. Somnum hercle ego hac nocte *oculis* non vidi meis.

Noſco.

Deſinant maledicere, malefacta ne *noſcant* ſua. *And.* Prol. 24. Quo modo adulescentulus meretricum ingenia & mores poſſet *noſcere. Eun.* V. 4. 10. Aequo animo aequa *noſcere* oportet. *Adelph.* III. 4. 58. Alias cognoſtis eius: quaeſo hanc *noſcite. Hec.* Prol. 8. An quiſquam iudex eſt, qui poſſit *noſcere* tua iuſta? *Phorm.* II. 1. 49.

Noster.

O *noſter* Chreme. *And.* V. 2. 5. En *noſter*, laudo. *Eun.* I. 2. 74. Hunc oculis ſuis *noſtrarum* numquam quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 11. Duo talenta pro re *noſtra* ego eſſe decrevi ſatis. *Heaut.* V. 1. 67. *Noſtrumne* Aeſchinum? *Adelph.* III. 2. 31. Huic ſuum reddas ſcilicet, ut alamus *noſtrum. Hec.* IV. 4. 48. Sine *noſtra* cura maxima, ſua cura haec ſola fecit. *Phorm.* V. 1. 34. vide Notas.

Notitia.

Haec inter nos nuper *notitia* admodumſt. *Heaut.* I. 1. 1.

Notus.

Neque *notum*, neque cognatum. *Eun.* I. 2. 68. vide Notas. Omnes *noti* me atque amici deſerunt. *Eun.* II. 2. 7. Minus potens quam tu, minus *notus*. *Eun.* IV. 7. 22. *Notus* mihi quidam obviam venit. *Eun.* V. 2. 4. Neque illi benevolens, neque *notus*, neque cognatus. *Phorm.* I. 2. 48.

Novi.

Qui utramvis recte *norit*, ambas *noverit. And.* Prol. 10. Illa illum haut *novit*, cuius cauſa haec incipit. *And.* IV. 4. 33. *Novi* omnem rem. *And.* IV. 4. 50. Illam me credo haut *noſſe. And.* V. 4. 49. *Novi* ingenium mulierum. *Eun.* IV. 7. 42. Si quid conlibitumſt, *novi* te. *Eun.* V. 8. 26. Veſperaſcit, & non *noverunt* viam. *Heaut.* II. 3. 7. Ego te autem *novi*, quam eſſe ſoleas inpotens. *Heaut.* II. 3. 130. *Novi* ego amantis. *Heaut.* III. 3. 9. vide Notas. *Novi* tuum animum. *Adelph.* II. 2. 13. Quaſi nunc non *norimus* nos inter nos. *Adelph.* II. 4. 7. Ut opiner has non *noſſe* te. *Adelph.* IV. 5. 14. vide Notas. At non *novi* hominis faciem. P. At faciam ut *noveris. Hec.* III. 4. 25. Numquam ante hunc diem meis oculis eam, quod *noſſem*, videram. *Hec.* V. 4. 23. Egomet me *novi* & peccatum meum. *Phorm.* I. 4. 39. Quo magis *novi*, tanto ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14. Unum cum *noris*, omnes *noris. Phorm.* II. 1. 35. vide Notas. *Novi* aeque omnia tecum. *Phorm.* V. 9. 43.

Novicius.

Paucae, quae circum illam eſſent, manent *noviciae*, puellae. *Eun.* III. 5. 34.

Novus.

Nova nunc religio te iſtaec inceſſit cedo? *And.* IV. 3. 15. Quae veteres factitarunt, ſi faciunt *novi. Eun.* Prol. 43. Hoc *novum* eſt aucupium. *Eun.* II. 2. 16. *Nova* figura oris. *Eun.* II. 3. 26. *Novas* qui ſcribunt, nil parcunt ſeni. *Heaut.* Prol. 43. Eam nos acturi ſumus *novam*. *Adelph.* Prol. 12. Aliquid adportet *novi*. *Adelph.* V. 4. 2. Ego *novus* maritus anno demum quinto & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15. *Novum* intervenit vitium & calamitas. *Hec.* Prol. 2. *Nova* res ortaſt. *Hec.* III. 1. 18. Nil fecit *novi*. *Phorm.* III. 1. 11. Horum nil quicquam accidet animo *novom*. *Phorm.* II. 1. 20. Mirabar, ſi tu mihi quicquam afferres *novi*. *Phorm.* III. 2. 5. Multa advenienti, ut fit, *nova* hic compluria. *Phorm.* IV. 3. 6. Ante brumam autem *novi* negoti nil incipere cauſa eſt ſontica. *Phorm.* IV. 4. 28. vide Notas. Num *novom* aut mirumſt? *Phorm.* V. 6. 8. Nunc geſtus mihi voltuſque eſt capiundus *novus*. *Phorm.* V. 7. 7.

Nox.

Noctesque & dies. *And.* IV. 1. 53. *Noctes* dieſque. *Eun.* I. 2. 113. vide Notas. Offendi ibi militem eius *noctem* orantem. *Heaut.* II. 3. 125. Atque haec una *nox*. *Heaut.* III. 1.

52. Somnum hercle ego hac *nocte* oculis non vidi meis. *Heaut.* III. 1. 82. Non rediit hac *nocte* a coena Aeſchinus. *Adelph.* I. 1. 1. Perſuaſit *nox*, amor, vinum, adoleſcentia. *Adelph.* III. 4. 24. Prius *nox* oppreſſiſſet illic. *Adelph.* IV. 1 9. De *nocte*. *Adelph.* V. 3. 55. *Nocte* illa prima virginem non attigit. *Hec.* I. 2. 61. Memini ad me *nocte* prima confugere. *Hec.* V. 3. 24.

NOXIA.

Unam hanc *noxiam* amitte. *Eun.* V. 2. 13. Dominam eſſe extra *noxiam*. *Heaut.* II. 3. 57. Pueri inter ſe quas pro levibus *noxiis* iras gerunt? *Hec.* III. 1. 30. Ad defendendam *noxiam*. *Phorm.* I. 4. 48. Cum in *noxia* hic eſt; ille ad defendendum adeſt. *Phorm.* II. 1. 36. vide Notas.

NUBO.

Daturne illa Pamphilo hodie *nuptum*? *And.* II. 1. 1. Filiam meam *nubere* tuo gnato. *And.* III. 3. 3. Antiphila mea *nubet* mihi. *Heaut.* IV. 3. 13. Pro virgine dari *nuptum* non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Et nova *nupta* eadem haec diſcet. *Adelph.* IV. 7. 33. Cum illo *nupta*. *Hec.* IV. 1. 19. *Nupta* meretrici hoſtis eſt. *Hec.* V. 2. 23. *Nuptum* virginem locavi huic adoleſcenti. *Phorm.* V. 1 25.

NUDUS.

Capillus paſſus, *nudus* pes. *Phorm.* I. 2. 56.

NUGAE.

Magno iam conatu *nugas* dixerit. *Heaut.* IV. 1. 8.

NULLUS.

Nullus ſum. *And.* III. 4. 20. Memini, tametſi *nullus* moneas. *Eun.* II. 1. 10. *Nullum* remittis tempus. *Heaut.* I. 1. 18. *Nulli* laedere os, adridere omnibus. *Adelph.* V. 4. 10. Ob rem *nullam* miſit. *Hec.* II. 3. 2. *Nulla*'ſt mihi vita expetenda. *Phorm.* I. 4. 24.

NUM.

Num videntur convenire haec nuptiis? *And.* II. 2. 29. *Num* ſolus ille dona dat? *Eun.* I. 2. 83. *Num* me fefellit, hoſce id ſtruere? *Heaut.* III. 2. 3. *Num* tibi videtur eſſe aput ſeſe? *Hec.* IV. 4. 85. *Num* patri quid ſubolet? *Phorm.* III. 1. 10. vide Notas. *Num* tu intellegis, quid hic narret? P. *Num* tu? *Phorm.* V. 6. 6.

NUMERO.

Numerabatur ſorte argentum. *Adelph.* III. 3. 52.

NUMERUS.

Niſi ſi me in illo credidiſti eſſe hominum *numero*. *Adelph.* IV. 3. 3. Conveniet *numerus*, quantum debui. *Phorm.* I. 2. 3.

NUMUS.

Illa illi tamen poſt datum iri mille *numum* praes ſit. *Heaut.* III. 3.45. vide Notas. Reliquum pauxillulum *nummorum*. *Phorm.* I. 1. 4.

NUMNAM.

Hem, *numnam* periimus? *And.* III. 4. 12. *Numnam* hic relictus cuſtos? *Eun.* II. 2. 55. *Numnam* haec audivit? *Heaut.* III. 2. 6. *Numnam* illa quaeſo parturit? *Adelph.* III. 4. 42.

NUMQUAM.

Numquam iſtuc ego quivi intellegere. *And.* III. 4. 10. Inultum id *numquam* a me auferet. *And.* III. 5. 4. *Numquam* deſtitit inſtare. *And.* IV. 1. 36. *Numquam* vidi melius conſilium dari. *Eun.* II. 3. 85. Hunc oculis ſuis noſtrarum *numquam* quiſquam vidit. *Eun.* IV. 4. 11. *Numquam* tam mane egredior. *Heaut.* I. 1. 15. Uxorem *numquam* habui. *Adelph.* I. 1. 19. Quod ego *numquam* credidi fore. *Hec.* I. 2. 23. *Numquam* es ingreſſus mare. *Hec* III. 4 5. Contumelias *numquam* ceſſavit dicere. *Phorm.* II. 3. 30.

NUMQUAMNE.

Numquamne etiam me illam vidiſſe? *Eun.* II. 3. 69. *Numquamne* hodie concedes mihi? *Phorm.* V. 2. 2.

NUMQUID.

Numquid meminiſti? *And.* V. 4. 20. *Numquid* vis aliud? *Eun.* I. 2. 111. *Numquid* vis, quin abeam?

Adelph. II. 2. 39. *Numquid* dixti iam patri? *Hec.* V. 4. 25.

Numquidnam.

Numqui nam amplius tibi cum illa fuit? *And.* II. 1. 25. *Numquidnam* hic quod nolis, vides? *Eun.* II. 2. 41. *Numquidnam* de gnato meo audiſti? *Heaut.* III. 1. 20. *Numquidnam* effert? *Adelph.* II. 4. 1. *Numquidnam* accuſat virum? *Hec.* II. 2. 25.

Nunc.

Etiam *nunc* mihi ſcripta illa ſunt in animo dicta. *And.* I. 5. 47. I *nunc* iam intro. *And.* II. 5. 13. Alium eſſe cenſes *nunc* me, atque olim cum dabam? *And.* III. 3. 13. Beneficium verbis initum dudum *nunc* re comprobes. *And.* V. 1. 5. Non eam, ne *nunc* quidem? *Eun.* I. 1. 1. *Nunc* eſt profecto interfici, cum perpeti me poſſum. *Eun.* III. 5. 3. Habui, *nunc* habeam nec ne incertumſt. *Heaut.* I. 1. 43. Ex ſua libidine moderantur, *nunc* quae eſt, non quae olim fuit. *Heaut.* II. 1. 4. *Nunc* demum intellego. *Heaut.* II. 3. 12. *Nunc* demum venis? *Adelph.* II. 2. 25. Iam dudum dixi, itidemque *nunc* dico. *Hec.* IV. 4. 100. Audi *nunc* contra iam. *Phorm.* IV. 4. 18.

Nuncubi.

Nuncubi meam benignitatem ſenſiſti intercludier? *Eun.* I. 2. 83. vide Notas.

Nuntio.

Ut diligenter *nunties* patri. *Eun.* II. 3. 48. Voluptatem magnam *nuntias*. *Heaut.* I. 2. 10. Iſtos invidos Di perdant, qui haec libenter *nuntiant*. *Hec.* III. 5. 19.

Nuntius.

Nuntium adporto tibi. *Heaut.* III. 1. 18. Egone pro hoc te *nuntio* quid donem? Neque in *nuntio* neque in me ipſo tibi boni quid ſit ſcio. *Hec.* V. 4. 9. & 11. Neſcio quod magnum hoc *nuntio* exſpecto malum. *Phorm.* I. 4. 16.

Nuper.

Nunc *nuper*. *Eun.* Prol. 9. Haec inter nos *nuper* notitia admodumſt. *Heaut.* I. 1. 1.

Nuptiae.

Quas credis eſſe has, non ſunt verae *nuptiae*. *And.* I. 1. 20. Prius, quam tuum, ut ſeſe habeat, animum ad *nuptias* perſpexerit. *And.* II. 3. 4. Hae *nuptiae* non adparabantur mihi. *And.* IV. 1. 32. In *nuptias* conieci erilem filium. *And.* III. 4. 23. Spem iſtoc pacto rurſum *nuptiarum* omnem eripis. *Heaut.* IV. 3. 35. Gaudere adeo occepit, quaſi qui cupiunt *nuptias*. *Heaut.* V. 1. 12. Hilarum ac lubentem fac te in gnati *nuptiis*. *Adelph.* IV. 7. 38. Omnino abhorrere huic animum video a *nuptiis*. *Hec.* IV. 4. 92. Bonas, me abſente, hic confeciſtis *nuptias*. *Phorm.* II. 1. 28. Qui me & ſe hiſce inpedivit *nuptiis*. *Phorm.* II. 4. 2.

Nurus.

Uno animo omnes ſocrus oderunt *nurus*. *Hec.* II. 1. 4. vide Notas.

Nusquam.

Circumſpicio. *Nuſquam* es. *And.* II. 2. 20. vide Notas. Homo ipſe *nuſquam*ſt. *Eun.* III. 4. 5. Ille autem bonus vir *nuſquam* apparet. *Eun.* IV. 3. 18. Hic ſciri potuit, aut *nuſquam* alibi. *Heaut.* II. 3. 38. vide Notas. *Nuſquam* abeo. *Adelph.* II. 3. 38. *Nuſquam* quicquam. *Adelph.* IV. 1. 12. vid. Not. Fratrem *nuſquam* invenio gentium. *Adelph.* IV. 2. 1. Ut unus omnium homo te vivat *nuſquam* quiſquam blandior. *Hec.* V. 4. 21.

Nutrix.

Nutricem adcerſitum iit. *Eun.* V. 2. 53. Obſecro, mea *nutrix*, quid nunc fiet? *Adelph.* III. 1. 1. Aliquam puero *nutricem* para. *Hec.* IV. 4. 104. *Nutricem* puero adducit. *Hec.* V. 2. 4. Meae *nutricem* gnatae video. *Phorm.* V. 1. 9.

oret? *Adelph.* V. 8. 18. *Oremus*, accuſemus: gravius denique minitemur. *Hec.* IV. 4. 95. Servom hominem cauſam *orare* leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62.

Os.

Uno *ore* omnes omnia bona dicere. *And.* I. 1. 69. Equidem iſtuc *os* tuum inpudens videre nimium vellem. *Eun.* III. 5. 49. Illuc vide, *os* ut ſibi diſtorſit carnufex. *Eun.* IV. 4. 3. *Os* durum. *Eun.* IV. 7. 36. Concedas aliquo ab *ore* eorum aliquantiſper. *Heaut.* III. 3. 11. Quo *ore* appellabo patrem? *Heaut.* IV. 3. 22. Sparſo *ore*. *Heaut.* V. 5. 18. In *ore* eſt omni populo. *Adelph.* I. 2. 13. Hodie ei usque *os* praebui. *Adelph.* II. 2. 7. Vereor coram in *os* te laudare. *Adelph.* II. 4. 5. Nulli laedere *os*. *Adelph.* V. 4. 10. Uno *ore* auctores fuere. *Phorm.* IV. 3. 20. Quo *ore* illum obiurgabis? *Phorm.* V. 8. 53.

Oscito.

Interea *oſcitantis* opprimi. *And.* I. 2. 10.

Osculor.

Mitto iam *oſculari* atque amplexari. *Heaut.* V. 1. 27.

Ostendo.

Velle in ea re *oſtendi*, quam ſis callidus. *And.* I. 2. 27. Tibi *oſtendam*, quid erum ſit pericli fallere. *And.* V. 2. 26. Nunc, Parmeno, te *oſtenderis*, qui vir ſies. *Eun.* II. 3. 16. vide Notas. Occaſionem mihi *oſtentam*. *Eun.* III. 5. 57. vide Notas. In me plane Di poteſtatem ſuam omnem *oſtendere*. *Eun.* V. 8. 3. Tu illum numquam *oſtendiſti*, quanti penderes. *Heaut.* I. 1. 103. Qui mihi per alium *oſtendit* ſuam ſententiam. *Heaut.* II. 1. 7. Opportune te mihi in ipſo tempore *oſtendis*. *Hec.* IV. 4. 5. Ut olim te *oſtendiſti*, nil ceſſaviſti eadem eſſe usque adhuc. *Hec.* IV. 1. 39. Ni mi eſſet ſpes *oſtenta*. *Phorm.* V. 4. 7.

Ostento.

Neque cicatrices ſuas *oſtentat*. *Eun.* III. 2. 30.

Ostium.

Solitudo ante *oſtium*. *And.* II. 2. 25. Concrepuit hinc a Glycerio *oſtium*. *And.* IV. 1. 58. Obſera *oſtium* intus. *Eun.* IV. 7. 25. Pultare *oſtium*. *Heaut.* III. 1. 1. Operuere *oſtium*. *Heaut.* V. 1. 35. Aperite aliquis actutum *oſtium*. *Adelph.* IV. 5. 26. Ipſum video ſtare ante *oſtium*. *Hec.* III. 4. 14. Extra *oſtium*. *Phorm.* V. 6. 36.

Otiose.

In aurem utramvis *otioſe* ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. *Otioſe*, nunc iam ilico hic conſiſte. *Adelph.* II. 1. 2.

Otiosus.

Animo nunc iam *otioſo* eſſe impero. *And.* V. 2. 1. Vide ut *otioſus* ſit. *Eun.* V. 3. 10. Diſſolvi me, *otioſus* operam ut tibi darem. *Heaut.* III. 1. 99. Quamvis etiam maneo *otioſus* hic. *Adelph.* II. 4. 15. *Otioſum* ab animo. *Phorm.* II. 2. 26.

Otium.

Viden *otium* & cibus quid facit alienus. *Eun.* II. 2. 34. Tantumne ab re tuaſt *oti* tibi? *Heaut.* I. 1. 23. *Otium* ſecutus ſum. *Adelph.* I. 1. 17. Non hercle *otiumſt* nunc mi auſcultandi. *Adelph.* III. 3. 65. Ille ſuam ſemper egit vitam in *otio*, in conviviis. *Adelph.* V. 4. 9. Ut in *otio* eſſet, potius quam in negotio. *Hec.* Alt. Prol. 18. Sumptus veſtros *otiumque* ut noſtra res poſſet pati. *Hec.* II. 1. 28. Transdere hominem in *otium*. *Phorm.* Prol. 2.

Ovis.

Ovem lupo commiſi. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Tam placidum, quam *ovis* eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. vide Notas.

P.

Pactum.

Eo *pacto*. *And.* I. 1. 22. Nullon *pacto*? *And.* I. 5. 12. Alio *pacto*. *And.* IV. 4. 53. Quo *pacto*. *Eun.*

Obsequium.

Obſequium amicos, veritas odium parit. *And.* I. 1. 41.

Obsequor.

Eorum *obſequi* ſtudiis. *And.* I. 1. 37. Studeo *obſequi* tibi. *And.* V. 1. 3. Senes eſt aequom ſenibus *obſequi.* *Heaut.* III. 1. 10. Utcumque, ubicumque opus eſt, *obſequi. Heaut.* III. 3. 17. Potare atque animo *obſequi. Adelph.* I. 1. 8. Parenti potius, quam amori *obſequi* oportet. *Hec.* III. 4. 34. Homo voluptati *obſequens* fuit, dum vixit. *Hec.* III. 5. 9. Coepi iis omnia facere *obſequi* quae vellent. *Phorm.* I. 2. 29.

Obsero.

Obſera oſtium intus. *Eun.* IV. 6. 25.

Observo.

Obſervabam mane illorum ſervolos. *And.* I. 1. 57. *Obſerves* filium, quid agat. *And.* I. 1. 42. Erus me relictis rebus iuſſit Pamphilum hodie *obſervare. And.* II. 5. 2. vide Notas. Poeta ſenſit ſcripturam ſuam ab iniquis *obſervari. Adelph.* Prol. 2.

Obsideo.

Certum *obſidere* eſt uſque, donec redierit. *Adelph.* IV. 6. 6.

Obsitus.

Pannis annisque *obſitum. Eun.* II. 2. 5. Pannis *obſita*, neclecta, inmunda inluvie. *Heaut.* II. 3. 53.

Obsonium.

Paululum *obſoni. And.* II. 2. 23. Convortam me domum cum *obſonio. Adelph.* II. 4. 22.

Obsono.

Vix drachmis eſt *obſonatum* decem. *And.* II. 6. 20. vide Notas. *Obſonat*, potat, olet unguenta; de meo. *Adelph.* I. 2. 37. *Obſonare* cum fide. *Adelph.* V. 9. 7.

Obstetrix.

Obſtetricem adcerſo. *And.* I. 5. 64. Nec eſt, quem ad *obſtetricem* mittam. *Adelph.* III. 1. 5.

Obstinate.

Ita *obſtinate* dat operam. *And.* I. 5. 8. vide Notas.

Obstipesco.

Obſtipui. And. I. 5. 21. Animus prae timore *obſtipuit. Adelph.* IV. 4. 5. Eheu, quid nunc *obſtipuiſti? Phorm.* V. 9. 2. vide Notas.

Obsto.

Quid igitur *obſtat? And.* I. 1. 76. vide Notas. Egon huius memoriam patiar meae voluptati *obſtare? And.* V. 4. 41. Neque tibi *obſtat*, quod quidam facit. *Eun.* III. 2. 30. Paulum hoc negoti mi *obſtat. Heaut.* III. 1. 89. Ne mea praeſentia *obſtet.* Ne cui mea longinquitas aetatis *obſtet. Hec.* IV. 2. 11. & 20.

Obstupefacio.

Ita eum tum timidum ibi *obſtupefecit* pudor. *Phorm.* II. 1. 54.

Obsum.

Cum nihil *obſint* doli. *And.* I. 1. 133. Melius, peius, proſit, *obſit. Heaut.* IV. 1. 30. Quod peccavi ego, id *obeſſe* huic? *Heaut.* V. 2. 21.

Obtempero.

Mihi iam minus minusque *obtemperat. Heaut.* III. 3. 33. Si quid bene praecipias, nemo *obtemperet. Adelph.* III. 3, 80. Nec gnatus neque hic mi quicquam *obtemperant. Hec.* III. 5. 62.

Obtestor.

Per tuam fidem te *obteſtor. And.* I. 5. 56.

Obtineo.

Antiquum *obtines. And.* IV. 5. 22. Eandem illam rationem antiquam *obtine. Adelph.* V. 3. 26.

Obtingit.

Hoc confiteor iure mi *obtigiſſe. And.* III. 5. 2. Iſtuc tibi ex ſententia tua *obtigiſſe* laetor. *Heaut.* IV. 3. 5. Ita me Di ament, itaque *obtingant* ex te quae exopto mihi. *Hec.* IV. 2. 3. Praeter ſpem atque incredibile hoc mi *obtigit. Phorm.* II. 1. 9. Laetus ſum, fratri *obtigiſſe* quod volt. *Phorm.* V. 4. 1.

PARENS.

Mea Glycerium ſuos *parentes* repperit. *And.* V. 6. 5. Quem ferret, ſi *parentem* non ferret ſuum? *Parentum* iniuriae uniusmodi ſunt ferme. *Heaut.* I. 2. 28. & 30. Non ſunt haec *parentis* dicta. *Heaut.* V. 4. 12. *Parentes* propitii. *Adelph.* I. 1. 6. Me *parenti* potius quam amori obſequi oportet. *Hec.* III. 4. 34. Res poſtputaſſe te omnes prae *parenti* intellego. *Hec.* III. 5. 33.

PAREO.

Meis dictis *parere* hanc. *Hec.* IV. 1. 49.

PARIO.

Veritas odium *parit.* *And.* I. 1. 41. Di, date facultatem obſecro huic *pariundi.* *And.* I. 4. 6. Credon tibi hoc nunc, *peperiſſe* hanc e Pamphilo? *And.* III. 2. 17. Mi immortalitas *partaſt.* *And.* V. 5. 5. In *pariundo* aliquot adfuerunt liberae. *And.* IV. 4. 32. Cupio aliquos *parere* amicos beneficio meo. *Eun.* I. 2. 69. vide Notas. Ut ſolidum *parerem* hoc mi beneficium. *Eun.* V. 2. 32. Labore alieno magno *partam* gloriam verbis in ſe transmovet. *Eun.* III. 1. 9. Talem, niſi tu, nulla *pareret* filium. *Heaut.* V. 3. 20. *Parere* iam diu haec per annos non poteſt. *Adelph.* V. 8. 8. Et recte & tempore ſuo *pepererit.* *Hec.* IV. 1. 16. Haut exiſtumans quanto labore *partum.* *Phorm.* I. 1. 12. Mei patris bene *parta* indiligenter tutatur. *Phorm.* V. 3. 5.

PARITER.

Quem *pariter* uti his decuit, aut etiam amplius. *Heaut.* I. 1. 80. Nunc tu mihi es germanus *pariter* animo atque corpore. *Adelph.* V. 8. 34. *Pariter* nunc opera me adiuvas, ac re dudum opitulata es. *Phorm.* V. 3. 3. vide Notas.

PARMENO.

Eunuchi perſona eſt.

PARO.

Nihil iſtac opus eſt arte ad hanc rem, quam *paro.* *And.* I. 1. 5. Quod *parato* opus eſt, *para.* *And.* III. 2. 43. Ut te arbitretur ſibi *paratum* moechum. *And.* II. 1. 16. Hiſce ego non *paro* me ut rideant. *Eun.* II. 2. 18. Itan *paraſti* te? *Eun.* II. 2. 9. Cura ut ſint domi *parata.* *Eun.* III. 2. 47. *Parati* nihil eſt. *Eun.* III. 4. 4. Defenſorem *paro.* *Eun.* IV. 6. 32. Mihi magnum malum ſcio *paratum.* *Eun.* V. 4. 47. Tibi erunt *parata* verba, huic homini verbera. *Heaut.* II. 3. 115. *Paratus* ſum. *Heaut.* III. 1. 85. Nec tu aram tibi, nec precatorem *pararis.* *Heaut.* V. 2. 23. Ille bonus vir nobis pſaltriam *paravit.* *Adelph.* III. 4. 31. *Paratae* lites. *Adelph.* V. 3. 6. Aliquam puero nutricem *para.* *Hec.* IV. 4. 104. Quamnam hic fugam aut furtum *parat?* *Phorm.* I. 4. 14. Itane es *paratus* facere me advorſum omnia? *Phorm.* II. 3. 50. *Parare* in animo cupiditates. *Phorm.* V. 4. 2.

PARS.

Animum ad deteriorem *partem* adplicat. *And.* I. 2. 22. Noſtrae timeo *parti.* *And.* II. 5. 8. Utinam eſſet mihi *pars* aequa amoris tecum. *Eun.* I. 2. 12. Bonam magnamque *partem* ad te attulit. *Eun.* I. 2. 43. Sine illum priores *partes* aput me habere. *Eun.* I. 2. 71. Duras fratris *partis* praedicas. *Eun.* II. 3. 63. In interiore *parte* ut maneam ſolum cum ſola. *Eun.* III. 5. 31. Omnia peiorem in *partem.* *Eun.* IV. 2. 4. In eam *partem* accipioque & volo. *Eun.* V. 2. 37. Quamobrem has *partis* didicerim. Ut aliqua *pars* laboris minuatur mihi. *Heaut.* Prol. 10. & 42. Quod ego eſſe in aliqua *parte* amicitiae puto. *Heaut.* I. 1. 5. vide Notas. Vehemens in utramque *partem* es nimis. *Heaut.* III. 1. 31. Ne expers *partis* eſſet de noſtris bonis. *Heaut.* IV. 1. 39. Rapere in peiorem *partem.* *Adelph.* Prol. 3. Curemus aequam uterque *partem.* *Adelph.* I. 2. 50. In iſtam *partem* potius peccato. *Adelph.* II. 1. 20. Numquam animum ad malas adducam *partis.*

Heaut. III. 1. 82. Cave nunc iam *oculos* a meis *oculis* quoquam demoveas tuos. *Adelph.* II. 1. 16. Aduleſcenti ipſi eriperem *oculos*. *Adelph.* III. 2. 20. Hiſce *oculis* egomet vidi. *Adelph.* III. 2. 31. Di me omnes oderint, ni magis te, quam *oculos* nunc ego amo meos. *Adelph.* IV. 5. 67. Qui te amat plus quam hosce *oculos*. *Adelph.* V. 7. 5. Numquam ante hunc diem meis *oculis* eam, quod noſſem, videram. *Hec.* V. 4. 23. Reſtabat aliud nil, niſi *oculos* paſcere. *Phorm.* I. 2. 35. Alius ab *oculis* meis illam abducet? *Phorm.* III. 3. 15. Niſi me animus fallit, aut parum proſpiciunt *oculi*. *Phorm.* V. 1. 8. Vel *oculum* exculpe. *Phorm.* V. 8. 96. Vin facere, quod tuo viro *oculi* doleant? *Phorm.* V. 9. 64.

ODI.

Amare, *odiſſe*, ſuſpicari. *Eun.* Prol. 40. Mature ut cum cognorit, perpetuo *oderit*. *Eun.* V. 4. 11. Illud rus male *odi*. *Adelph.* IV. 1. 7. Di me omnes *oderint*. *Adelph.* IV. 5. 67. Miris modis *odiſſe* coepit Soſtratam. *Hec.* I. 2. 104. Uno animo omnes ſocrus *oderunt* nurus. *Hec.* II. 1. 4.

ODIOSUS.

Aeſchinus *odioſus* ceſſat. *Adelph.* IV. 2. 49. vide Notas. *Odioſa* haec eſt aetas aduleſcentulis. *Hec.* IV. 2. 13. Enimvero ſi porro eſſe *odioſi* pergitis. *Phorm.* V. 8. 44.

ODIUM.

Veritas *odium* parit. *And.* I. 1. 41. Dignus es cum tua religione, *odium*. *And.* V. 4. 38. vid. Not. Negoti ſiquando *odium* ceperat. *Eun.* III. 1. 14. Neque agri neque urbis *odium* me umquam percipit. *Eun.* V. 5. 2. Hoc fructi pro labore ab eis fero, *odium*. *Adelph.* V. 4. 17. Tundendo atque *odio* denique effecit ſenex. *Hec.* I. 2. 48. At te Di Deaeque cum tuo iſtoc *odio*. *Hec.* I. 2. 59. Audivi coepiſſe *odium* tui Philumenam. *Hec.* II. 1. 22. Qui amat, cui *odio* ipſus eſt. *Hec.* III. 2. 8. Numquam hodie *odio* tuo me vinces. *Phorm.* V. 6. 9. Neque neclegentia tua neque *odio* id fecit tuo. *Phorm.* V. 9. 27.

OEDIPUS.

Davos ſum, non *Oedipus*. *And.* I. 2. 23.

OFFENDO.

Paulum ſi ceſſaſſem, domi non *offendiſſem*. *Eun.* IV. 4. 6. Si te in platea *offendero* hac umquam. *Eun.* V. 8. 34. Texentem telam ſtudioſe ipſam *offendimus*. *Heaut.* II. 3. 44. Quonam modo nunc te *offendam* adſectam? *Hec.* III. 1. 45.

OFFERO.

Opportune te mihi *offers*. *And.* IV. 2. 3. Cui miſerae indigne per vim vitium *obtulerat*. *Adelph.* III. 2. 10. Oppido opportune te *obtuliſti* mi obviam. *Adelph.* III. 2. 24. Di tibi omnia omnes ſemper optata *offerant*. *Adelph.* V. 9. 21. Incommode illis fors *obtulerat* adventum meum. Vitium eſt *oblatum* virgini olim ab neſcio quo inprobo. *Hec.* III. 3. 10. & 23. Inſcitum *offerre* iniuriam tibi inmerenti. *Hec.* V. 1. 14. Quantam *obtuli* adventu meo laetitiam? *Hec.* V. 3. 18.

OFFICIUM.

Humani ingeni manſuetique animi *officia*. *And.* I. 1. 87. Hocineſt *officium* patris? *And.* I. 5. 1. Neutiquam *officium* liberi eſſe hominis puto. *And.* II. 1. 30. Neque pes neque mens ſatis ſuum *officium* facit. *Eun.* IV. 5. 3. Tute attente illorum *officia* fungere. *Heaut.* I. 1. 14. Hominis frugi & temperantis functu's *officium*. *Heaut.* III. 3. 19. Malo coactus qui ſuum *officium* facit. *Adelph.* I. 1. 44. Neque boni neque liberalis functus *officium* eſt viri. *Adelph.* III. 4. 18. Functus aduleſcentuli eſt *officium* liberalis. *Phorm.* II. 1. 52. Nos noſtro *officio* nil degreſſos. *Phorm.* IV. 5. 10.

OFFIRMO.

Cenſen poſſe me *offirmare*? *Eun.* II. 1. 11. Ne tam *offirma* te. *Heaut.* V. 5. 8. Certum eſt *offirmare* viam

bamus diem, cum ex te eſſet aliquis, qui te appellaret *patrem*. *Hec.* IV. 4. 30. Lenem *patrem* illum factum me eſſe acerrimum. *Phorm.* II. 1. 32.

PATERNUS.

Matres filiis auxilio in *paterna* iniuria eſſe ſolent. *Heaut.* V. 2. 39. Haut *paternum* iſtuc dediſti. *Adelph.* III. 4. 4. *Paternum* amicum me adſimulabo virginis. *Phorm.* I. 2. 78.

PATINA.

Animus eſt in *patinis*. *Eun.* IV. 7. 46. Tamquam in ſpeculum, in *patinas* inſpicere iubeo. *Adelph.* III. 3. 74.

PATIOR.

Me tam leni *paſſus* animo eſt usque adhuc. *And.* I. 5. 27. Quidvis *patiar*. *And.* II. 3. 6. Ne iſtuc tam iniquo *patiare* animo. *Eun.* II. 1. 6. Neque plagas *pati* poſſum. *Eun.* II. 2. 13. Non poſſum *pati*, quin tibi caput demulceam. *Heaut.* IV. 5. 13. Ego haut minus aegre *patior*. *Heaut.* V. 2. 5. Vix humane *patitur*. *Adelph.* I. 2. 65. Ubi non quit *pati*. *Adelph.* I. 2. 108. Sumptus veſtros otiumque ut noſtra res poſſet *pati*. *Hec.* II. 1. 28.

PATRIA.

Honeſte in *patria* pauper viveret. *And.* IV. 5. 3. vide Notas. Carens *patria*. *Heaut.* I. 1. 85. Tam ob parvolam rem paene e *patria*? *Adelph.* II. 4. 11.

PATRISSO.

Laudo: *patriſſas*: abi, virum te iudico. *Adelph.* IV. 2. 25.

PATRIUS.

Patrium monumentum. *Eun.* Prol. 13. *Patria* qui abligurrierat bona. *Eun.* II. 2. 4. Hoc *patrium* eſt. *Adelph.* I. 1. 49. *Patria* potitur commoda. *Adelph.* V. 4. 17. *Patrio* animo victus. *Hec.* II. 2. 2.

PATROCINOR.

Vos me indotatis modo *patrocinari* fortaſſe arbitramini. *Phorm.* V. 8. 46.

PATRONA.

Te mihi *patronam* capio. *Eun.* V. 2. 48.

PATRONUS.

Huic ipſi eſt opus *patrono*, quem defenſorem paro. *Eun.* IV. 6. 32. Tu es *patronus*, tu pater. *Adelph.* III. 4. 10. Iſtunc *patronum* mulieris. *Phorm.* II. 2. 77.

PATRUUS.

Mi *patrue*, ſalve. *Phorm.* II. 1. 24. Manſurus *patruum* pater eſt. *Phorm.* III. 1. 16. *Patruum* video cum patre adſtantem. *Phorm.* IV. 3. 2.

PAUCI.

Paucis te volo. *And.* I. 1. 2. Fere in diebus *paucis*, quibus haec acta ſunt. *And.* I. 1. 77. *Paucis* ſcies. *And.* III. 3. 4. vide Notas. Licetne *pauca*? *And.* V. 3. 22. Audite *paucis*. *Eun.* V. 8. 37. *Paucis* dabo. *Heaut.* Prol. 10. Auſculta *paucis*. *Adelph.* V. 3. 20. Per pol quam *paucis* reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Ut ad *pauca* redeam. *Hec.* I. 2. 60. Audi *paucis*. *Hec.* III. 5. 60.

PAUCULI.

Loquitor *paucula*. *Heaut.* IV. 6. 24. Diebus *pauculis* poſt. *Hec.* I. 2. 68.

PAVEO.

Id *paves*, ne ducas tu illam. *And.* II. 2. 12. Mihi *paveo*. *Phorm.* I. 4. 10.

PAVITO.

Philumenam *pavitare* neſcio quid dixerunt. *Hec.* III. 1. 41.

PAULATIM.

Cautim & *paulatim* dabis. *Heaut.* IV. 8. 29. Cyathos ſorbilans *paulatim* hunc producam diem. *Adelph.* IV. 2. 52. *Paulatim* plebem primulum facio meam. *Adelph.* V. 6. 10. Animus *paulatim* elapſuſt Bacchidi. *Hec.* I. 2. 94.

PAULISPER.

Pauliſper mane. *Adelph.* II. 2. 45. Congrum iſtum ſinito in aqua ludere *pauliſper*. *Adelph.* III. 3. 24.

Omphale.

Hercules ſervivit *Omphalae*. *Eun.* V. 7. 3.

Onero.

Remittas iam me *onerare* iniuriis. *And.* V. 1. 8. Ancillas *oneratas* veſte atque auro. *Heaut.* III. 1. 43. O fortuna, o fors fortuna, quantis commoditatibus ero Antiphoni hunc *oneraſtis* diem? *Phorm.* V. 6. 2. Humerum hunc *onero* pallio. *Phorm.* V. 6. 4.

Onus.

Quidvis *oneris* inpone. *Eun.* V. 3. 26. Eis *onera* adiuta. *Hec.* III. 2. 24. Paupertas mihi *onus* viſum eſt & miſerum & grave. *Phorm.* I. 2. 44. Audaciſſume *oneris* quidvis impone, & feret. *Phorm.* III. 3. 28.

Opera.

In prologis ſcribundis *operam* abutitur. *And.* Prol. 5. Et nunc id *operam* do. *And.* I. 1. 130. Itane obſtinate *operam* dat? *And.* I. 5. 8. Faciam ſedulo, dabo *operam*. *Eun.* II. 3. 72. Quod in opere faciundo *operae* conſumis tuae. *Heaut.* I. 1. 21. Fruſtra *operam* opinor ſumo. *Heaut.* IV. 3. 15. *Operam* amico dat ſuo. *Heaut.* V. 1. 37. Illius *opera* nunc vivo. *Adelph.* II. 3. 8. Non fratrem videt rei *operam* dare? *Adelph.* I. 2. 15. Non mea *opera*, neque pol culpa evenit. *Hec.* II. 1. 31. In iſtis *opera* luditur. *Phorm.* II. 2. 18. Tradunt *operas* mutuas. *Phorm.* II. 1. 37.

Operio.

Operuere oſtium. *Heaut.* V. 1. 33. Usque ad necem *opperiere* loris. *Adelph.* II. 1. 28. Quo pacto hoc *operiam*? *Hec.* IV. 4. 6. vide Notas.

Opinio.

Prorſus a me *opinionem* hanc tuam eſſe ego amotam volo. *And.* III. 2. 30. Concurrunt multa, *opinionem* hanc quae mihi animo exaugeant. *Heaut.* II. 2. 3. vide Notas. Te eſſe praeter noſtram *opinionem* comperi. *Hec.* V. 1. 37.

Opinor.

Neque, ut *opinor*, ſine tuo magno malo. *And.* I. 2. 8. Nos ſic nec *opinantes* duci falſo gaudio. *And.* I. 2. 9. Hoc ſic eſſe *opinor*. *And.* II. 3. 13. Sine dubio *opinor*. *Eun.* V. 8. 14. Ut hanc laetitiam nec *opinanti* primus obiicerem ei domi. *Heaut.* I. 2. 12. Fruſtra operam *opinor* ſumo. *Heaut.* IV. 3. 15. Ut ego *opinor*. *Hec.* IV. 2. 22. Ipſum eſſe *opinor*, de quo agebam. *Phorm.* II. 3. 7.

Opis.

Quantum tibi *opis* Di dant. *Heaut.* III. 3. 31. Iuno Lucina fer *opem*. *Adelph.* III. 4. 41. Cuius nunc miſerae ſpes *opeſque* in te uno omnes ſitae. *Phorm.* III. 1. 6. *Ope* veſtra. *Phorm.* V. 6. 2.

Opitulor.

Si illum relinquo, eius vitae timeo: ſin *opitulor*, huius minas. *And.* I. 3. 5. Pariter nunc opera me adiuvas, ac te dudum *opitulata* es. *Phorm.* V. 3. 3. vide Notas.

Oportet.

Nonne *oportuit* praeſciſſe me ante? nonne prius communicatum *oportuit*? *And.* I. 5. 4. Quae adſolent, quaeque *oportet* ſigna eſſe ad ſalutem. *And.* III. 2. 1. Hanc iam *oportet* in cruciatum hinc abripi. *And.* IV. 4. 47. Quod nos capere *oportet*, haec intercipit. *Eun.* I. 1. 35. Itane fieri *oportet*? *Heaut.* III. 3. 1. Interemptam *oportuit*. *Heaut.* IV. 1. 22. Iſtocine pacto *oportet*? *Adelph.* IV. 7. 14. Eſt quod me transire ad forum iam *oportet*. *Hec.* II. 2. 31. Regem me eſſe *oportuit*. *Phorm.* I. 2. 20.

Opperior.

Parumper *opperire* hic. *And.* IV. 2. 31. Paululum *opperirier* ſi vis. *Eun.* V. 2. 51. Tu hic nos, dum eximus, interea *opperibere*. *Heaut.* IV. 7. 5. *Opperiar* hominem hic, ut ſalutem & conloquar. *Adelph.* III. 3. 92. Hominem ad forum iuſſi *opperiri*. *Phorm.* IV. 2. 9.

ſcendi dabitur *peccati* locus. *Heaut.* II. 1. 6. Neſcio quid *peccati* portat haec purgatio. *Heaut.* IV. 1. 12. Tot *peccata* in hac re oſtendis. *Heaut.* IV. 1. 21. Matres omnes filiis in *peccato* adiutrices. *Heaut.* V. 2. 39. Maledicta, famam, meum amorem, & *peccatum* in ſeſe tranſtulit. *Adelph.* II. 3. 10. Quod *peccatum* a nobis ortumſt, corrigo. *Adelph.* IV. 3. 2. Iam *peccatum* primum id magnum, magnum at humanum tamen. *Adelph.* IV. 5. 53. Aetate ea ſum, ut non ſiet *peccato* mi ignoſci aequum. *Hec.* V. 1. 10. Egomet me novi & *peccatum* meum. *Phorm.* I. 4. 39. Vides *peccatum* tuum hoc eſſe elatum foras. Venias mihi precibus lautum *peccatum* tuum? *Phorm.* V. 8. 65. & 80.

PECCO.

Quid commerui aut *peccavi*, pater? *And.* I. 1. 112. Si id *peccare* eſt, fateor id quoque. *And.* V. 3. 25. Si id eſt peccatum, *peccatum* inprudentiaſt Poetae. *Eun.* Prol. 27. *Peccatum* a me maxumumſt. *Heaut.* I. 1. 106. Quid eſt quod *peccem*. *Heaut.* V. 3. 6. Si quid *peccat*, mihi *peccat*. *Adelph.* I. 2. 35. & 36. In iſtam partem potius *peccato* tamen. *Adelph.* II. 1. 20. Hoc *peccatum* in virginem eſt civem. *Adelph.* IV. 7. 7. Si quid eſt *peccatum* a nobis, profer. *Hec.* II. 2. 11. De te quidem *peccando* detrimenti nil fieri poteſt. *Hec.* II. 1. 37. *Peccandi* cum ipſe de ſe finem fecerit. *Phorm.* Prol. 23. vide Notas. Cave ne in cognatam *pecces*. *Phorm.* V. 5. 20.

PECTUS.

Vincto *pectore*. *Eun.* II. 3. 23. *Pectore* conſiſtere nil conſili quit. *Adelph.* IV. 4. 4.

PECUNIA.

Non nunc *pecunia* agitur. *Heaut.* III. 1. 67. Prius proditurum te tuam vitam, & prius *pecuniam* omnem. *Heaut.* III. 1. 71.

PEDETEMPTIM.

Di bene vortant, quod agas: *pedetemptim* tamen. *Phorm.* III. 3. 19.

PEDISEQUA.

Accedo ad *pediſequas*. *And.* I. 1. 96.

PEIOR.

Omnia *peiorem* in partem. *Eun.* IV. 2. 4. Melius, *peius*, profit, obſit. *Heaut.* IV. 1. 30. Rapere in *peiorem* partem. *Adelph.* Prol. 3.

PELLICIO.

Ne me in breve *pellicias* tempus gaudio hoc falſo frui. *Hec.* V. 4. 2. vide Notas. Is ſenem per epiſtolas *pellexit*. *Phorm.* I. 2. 18.

PELLO.

Iſtum aemulum, quod poteris, ab ea *pellito*. *Eun.* II. 1. 9. Miles *pelletur* foras. Facile *pellas* ubi velis. *Eun.* V. 8. 11. ubi vide Notas, & 50. Qui illum ad laborem hinc *pepulerim*. *Heaut.* I. 1. 113. vide Notas. Tune has *pepuliſti* fores? *Adelph.* IV. 5. 4. Quisnam a me *pepulit* tam graviter fores? *Adelph.* V. 3. 2.

PENATES.

Ego Deos *Penatis* hinc ſalutatum domum devortar. *Phorm.* II. 1. 81.

PENDEO.

Tu iam *pendebis*. *Eun.* V. 6. 20. In ſpe *pendebit* animi. *Heaut.* IV. 4. 5. Animus tibi *pendet*. *Adelph.* II. 2. 18. Ego pleſtar *pendens*. *Phorm.* I. 4. 42.

PENDO.

Parvi *pendo*. *And.* III. 2. 46. Ego non flocci *pendere*. *Eun.* III. 1. 21. Nihili *penderem*. *Eun.* I. 2. 14. Tu illum numquam oſtendiſti quanti *penderes*. *Heaut.* I. 1. 103. Syrus mihi tergo poenas *pendet*. *Adelph.* IV. 4. 6. Amari & magni *pendi* poſtulo. *Adelph.* V. 4. 25.

PENES.

Iſtaec iam *penes* vos pſaltria eſt? *Adelph.* III. 3. 34. Illorum eſſe culpam hanc credidi, quae te eſt *penes*. *Hec.* IV. 1. 20.

Opus. *Labor.*

Opus faciam. *Eun.* II. 1. 14. Thais maxumo te orabat *opere*. *Eun.* III. 3. 27. Quod in *opere* faciundo operae conſumis tuae. At enim me quantum hic *operis* fiat, poenitet. Qui *opere* ruſtico faciundo facile ſumptum exſercirent ſuum. *Heaut.* I. 1. 20. 21. & 90. Nunc cum maxume *operis* aliquid facere credo. *Adelph.* IV. 1. 2.

Oratio.

Diſſimili *oratione* ſunt factae ac ſtilo. *And.* Prol. 10. Honeſta *oratio* eſt. *And.* I. 1. 114. Ibi tum eorum inpudentiſſima *oratio* eſt. *And.* IV. 1. 10. Subſervias *orationi*. *And.* IV. 3. 21. Redit ad integrum eadem *oratio*. *Heaut.* V. 3. 8. In hac eſt pura *oratio*. *Heaut.* Prol. 46. Haut opinor commode finem ſtatuiſſe *orationi* militem. *Hec.* I. 2. 21. Tenui eſſe *oratione* & ſcriptura levi. *Phorm.* Prol. 5.

Orator.

Oratorem eſſe voluit me, non prologum. *Heaut.* Prol. 11. *Orator* ad vos venio, ornatu prologi. *Hec.* Alt. Prol. 1.

Orbus.

Hanc electam recepiſſe, *orbam*, parvam. *And.* I. 3. 19. Haec virgo *orba* eſt patre. *Adelph.* IV. 5. 16. Lex eſt, ut *orbae*, qui ſunt genere proxumi, iis nubant. *Phorm.* I. 2. 75.

Orcus.

Qui ab *orco* mortuum me reducem in lucem feceris. Ego hunc ab *orco* mortuum? *Hec.* V. 4. 12. & 35.

Ordo.

Quendam mei loci hinc atque *ordinis*. *Eun.* II. 2. 3. Tu iſti narra omne *ordine*, ut factum fiet. *Eun.* V. 4. 48. vide Notas. Ut recta via rem narret *ordine* omnem. *Heaut.* IV. 3. 28. Quo pacto aut unde mi ſit, dicundum *ordine* eſt. *Phorm.* IV. 1. 14.

Orior.

Hoc quis non credat abs te eſſe *ortum*? *And.* III. 2. 9. Viden me ex eodem *ortum* loco? *Eun.* II. 2. 10. Hoc putant a te eſſe *ortum*. *Eun.* V. 5. 44. vide Notas. Tibi a me nullaſt *orta* iniuria. *Adelph.* II. 1. 35. Haut cito mali quid *ortum* ex hoc ſit publice. *Adelph.* III. 3. 99. Ex illan familia tam inliberale facinus eſſe *ortum*? *Adelph.* III. 4. 3. Quod peccatum a nobis *ortum*ſt, corrigo. *Adelph.* IV. 3. 2. Inmerito aegritudo haec *oritur* mi abs te. *Hec.* II. 1. 26. Nova res *orta*ſt. *Hec.* III. 1. 18 Unde *ortum* eſt initium irae. *Hec.* III. 2. 16.

Ornamentum.

Minas iam decem habet pro alimentis datas; haſce *ornamentis* conſequentur alterae. *Heaut.* III. 7. 9.

Ornatus.

Nil *ornati*, nil tumulti. *And.* II. 2. 28. Quid iſtuc *ornati* eſt? *Eun.* II. 2. 6. Quid hoc *ornati*ſt? *Eun.* III. 4. 8. vide Notas. Orator ad vos venio, *ornatu* prologi. *Hec.* Alt. Prol. 1.

Orno.

Munus noſtrum *ornato* verbis. *Eun.* II. 1. 8. *Orna* me. *Eun.* II. 3. 85. vide Notas. *Ornatam* ita uti quae *ornantur* ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. *Ornatus* eſſes ex tuis virtutibus. *Adelph.* II. 1. 22. Hominum homo *ornatiſſume*. *Phorm.* V. 6. 13.

Oro.

Poſtulo, ſive aequumſt, te *oro*. *And.* I. 2. 19. Quod te ego per dextram hanc *oro*. *And.* I. 5. 54. Gnatam ut det *oro*, vixque id exoro. *And.* III. 4. 13. *Orandi* iam finem face. *And.* V. 1. 2. Per ego te Deos *oro*. *And.* V. 1. 15. Thais maxumo te *orabat* opere. *Eun.* III. 3. 27. Omnis vos *oratos* volo. *Heaut.* Prol. 26. *Orando* ſurdas iam auris reddideras mihi. *Heaut.* II. 3. 89. Venit ipſus ultro, lacrumans, *orans*, obſecrans. *Adelph.* III. 4. 26. Quid ſi quid te maius

oret? Adelph. V. 8. 18. *Oremus*, accuſemus: gravius denique minitemur. *Hec.* IV. 4. 95. Servom hominem cauſam *orare* leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62.

Os.

Uno *ore* omnes omnia bona dicere. *And.* I. 1. 69. Equidem iſtuc *os* tuum inpudens videre nimium vellem. *Eun.* III. 5. 49. Illuc vide, *os* ut ſibi diſtorſit carnufex. *Eun.* IV. 4. 3. *Os* durum. *Eun.* IV. 7. 36. Concedas aliquo ab *ore* eorum aliquantiſper. *Heaut.* III. 3. 11. Quo *ore* appellabo patrem? *Heaut.* IV. 3. 22. Sparſo *ore*. *Heaut.* V. 5. 18. In *ore* 'ſt omni populo. *Adelph.* I. 2. 13. Hodie ei usque *os* praebui. *Adelph.* II. 2. 7. Vereor coram in *os* te laudare. *Adelph.* II. 4. 5. Nulli laedere *os*. *Adelph.* V. 4. 10. Uno *ore* auctores fuere. *Phorm.* IV. 3. 20. Quo *ore* illum obiurgabis? *Phorm.* V. 8. 53.

Oscito.

Interea *oſcitantis* opprimi. *And.* I. 2. 10.

Osculor.

Mitto iam *oſculari* atque amplexari. *Heaut.* V. 1. 27.

Ostendo.

Velle in ea re *oſtendi*, quam ſis callidus. *And.* I. 2. 27. Tibi *oſtendam*, quid erum ſit pericli fallere. *And.* V. 2. 26. Nunc, Parmeno, te *oſtenderis*, qui vir ſies. *Eun.* II. 3. 16. vide Notas. Occaſionem mihi *oſtentam*. *Eun.* III. 5. 57. vide Notas. In me plane Di poteſtatem ſuam omnem *oſtendere*. *Eun.* V. 8. 3. Tu illum numquam *oſtendiſti*, quanti penderes. *Heaut.* I. 1. 103. Qui mihi per alium *oſtendit* ſuam ſententiam. *Heaut.* II. 1. 7. Opportune te mihi in ipſo tempore *oſtendis*. *Hec.* IV. 4. 5. Ut olim te *oſtendiſti*, nil ceſſaviſti eadem eſſe usque adhuc. *Hec.* IV. 1. 39. Ni mi eſſet ſpes *oſtenta*. *Phorm.* V. 4. 7.

Ostento.

Neque cicatrices ſuas *oſtentat*. *Eun.* III. 2. 30.

Ostium.

Solitudo ante *oſtium*. *And.* II. 2. 25. Concrepuit hinc a Glycerio *oſtium*. *And.* IV. 1. 58. Operta *oſtium* intus. *Eun.* IV. 7. 25. Pultare *oſtium*. *Heaut.* III. 1. 1. Operuere *oſtium*. *Heaut.* V. 1. 33. Aperite aliquis actutum *oſtium*. *Adelph.* IV. 5. 26. Ipſum video ſtare ante *oſtium*. *Hec.* III. 4. 14. Extra *oſtium*. *Phorm.* V. 6. 36.

Otiose.

In aurem utramvis *otioſe* ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. *Otioſe*, nunc iam ilico hic conſiſte. *Adelph.* II. 1. 2.

Otiosus.

Animo nunc iam *otioſo* eſſe impero. *And.* V. 2. 1. Vide ut otioſus it. *Eun.* V. 3. 10. Diſſolvi me, *otioſus* operam ut tibi darem. *Heaut.* III. 1. 99. Quamvis etiam maneo *otioſus* hic. *Adelph.* II. 4. 15. [illegible] *ſum* ab animo. *Phorm.* II. 2. 16.

Otium.

Viden *otium* & cibus quid facit alienus. *Eun.* II. 2. 34. Tantumne ab re tuaſt *oti* tibi? *Heaut.* I. 1. 23. *Otium* ſecutus ſum. *Adelph.* I. 1. 17. Non hercle *otium* 'ſt nunc mi auſcultandi. *Adelph.* III. 3. 65. Ille ſuam ſemper egit vitam in *otio*, in conviviis. *Adelph.* V. 4. 9. Ut in *otio* eſſet, potius quam in negotio. *Hec.* Alt. Prol. 18. Sumptus veſtros *otium*que ut noſtra res poſſet pati. *Hec.* II. 1. 28. Transdere hominem in *otium*. *Phorm.* Prol. 2.

Ovis.

Ovem lupo commiſi. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Tam placidum, quam *ovis* eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. vide Notas.

P.

Pactum.

Eo *pacto*. *And.* I. 1. 22. Nullon *pacto*? *And.* I. 5. 12. Alio *pacto*. *And.* IV. 4. 53. Quo *pacto*. *Eun.*

III. 1. 30. Hoc *pacto*. *Heaut*. III. 1. 66. Iſtocine *pacto*? *Adelph*. IV. 7. 14. Neque alio *pacto*. *Hec*. III. 5. 29. Si nullo alio *pacto*. *Phorm*. II. 1. 71.

PAEDAGOGUS.

Quid *paedagogus* ille, qui citharistriam? *Phorm*. I. 2. 94.

PAENE.

Paene inluſi vitam filiae. *And*. V. 1. 3. Quam *paene* tua me perdidit protervitas. *Heaut*. IV. 6. 10. *Paene* ſero. *Adelph*. II. 4. 8. *Paene* plus quam ſat erat. *Phorm*. V. 3. 14. *Paene* exclamavi gaudio. *Phorm*. V. 6. 30.

PAENURIA.

Ne illiusmodi iam magna nobis civium *paenuria* ſit. *Adelph*. III. 3. 87.

PALAESTRA.

Fac periclum in literis, fac in *palaeſtra*, fac in muſicis. *Eun*. III. 2. 24. Ab ſua *palaeſtra* exit foras. *Phorm*. III. 1. 20.

PALAM.

Continuo *palam*ſt. *Eun*. I. 2. 24. Uti veniret *palam*. *Heaut*. IV. 1. 27. Eripuit *palam*. *Adelph*. III. 2. 30. *Palam* proferimus. *Adelph*. III. 2. 41. Ut ne id fiat *palam*. *Hec*. I. 2. 30. Nunc *palam* eſt. *Hec*. IV. 4. 91. Uxorem ſine mala fama *palam*. *Phorm*. I. 3. 17.

PALLIUM.

Attolle *pallium*. *Eun*. IV. 6. 31. Humerum hunc onero *pallio*. Pone adprehendit *pallio*. *Phorm*. V. 6. 4. & 23.

PALMA.

In medio omnibus *palmam* eſſe poſitam. *Phorm*. Prol. 18.

PALMARIUS.

Quod ego mi puto *palmarium*. *Eun*. V. 4. 8.

PAMPHILA.

Pamphilam cantatum provocemus. *Eun*. III. 1. 52. Rogito, *Pamphila* quid agat. *Adelph*. IV. 4. 11.

PAMPHILUS.

Andriae perſona eſt.

PANIS.

Quo pacto ex iure heſterno *panem* atrum vorent. *Eun*. V. 4. 17.

PANNUS.

Pannis annisque obſitum. *Eun*. II. 2. 5. *Pannis* obſita. *Heaut*. II. 3. 53.

PAPAE.

Papae, facie honeſta. *Eun*. II. 1. 23. *Papae*, iugularas hominem. *Eun*. III. 1. 26.

PAR.

Par tu *pari* referto. *Eun*. III. 1. 55. vide Notas. Inveniam hodie, *parem* ubi referam gratiam. *Eun*. IV. 4. 51. Studet *par* referre. *Adelph*. I. 1. 49. Poſtquam *par* ingenium nactus eſt. *Hec*. I. 2. 95. Cuius conſilio fuerat ea *par* proſpici. *Hec*. IV. 1. 46. Bonas quod *par* eſt facere. *Hec*. V. 1. 13. *Par pari* ut reſpondeas. *Phorm*. I. 4. 35.

PARASITASTER.

Eſt alius quidam, *paraſitaſter* paululus. *Adelph*. V. 2. 4.

PARASITUS.

Paraſitus Colax. *Eun*. Prol. 30. *Paraſiti* item ut Gnathonici vocentur. *Eun*. II. 2. 33. Edax *paraſitus*. *Heaut*. Prol. 38.

PARCE.

Vitam *parce* ac duriter agebat. *And*. I. 1. 47. Nimium *parce* facere ſumptum. *And*. II. 6. 19. Semper *parce* ac duriter ſe habere. *Adelph*. I. 1. 20.

PARCO.

Novas qui ſcribunt, nil *parcunt* ſeni. *Heaut*. Prol. 43. Laborans, quaerens, *parcens*. Tandem aliquantulum tibi *parce*. *Heaut*. I. 1. 87. & 112. Nil *pepercit*. *Adelph*. IV. 2. 23. Conſerva, quaere, *parce*. *Adelph*. V. 3. 27. Meo labori haut *parcens*. *Hec*. II. 1. 29. Hancine ego vitam *parſi* perdere? *Hec*. III. 1. 2.

PARCUS.

Ruri eſſe *parcum* & ſobrium. *Adelph*. I. 2. 15. Agreſtis, ſaevos, triſtis, *parcus*, truculentus, tenax. *Adelph*. V. 4. 12.

PARENS.

Mea Glycerium ſuos *parentes* repperit. *And.* V. 6. 5. Quem ferret, ſi *parentem* non ferret ſuum? *Parentum* iniuriae uniusmodi ſunt ferme. *Heaut.* I. 2. 28. & 30. Non ſunt haec *parentis* dicta. *Heaut.* V. 4. 12. *Parentes* propitii. *Adelph.* I. 1. 6. Me *parenti* potius quam amori obſequi oportet. *Hec.* III. 4. 34. Res poſtputaſſe te omnes prae *parenti* intellego. *Hec.* III. 5. 33.

PAREO.

Meis dictis *parere* hanc. *Hec.* IV. 1. 49.

PARIO.

Veritas odium *parit.* *And.* I. 1. 41. Di, date facultatem obſecro huic *pariundi.* *And.* I. 4. 6. Credon tibi hoc nunc, *peperiſſe* hanc e Pamphilo? *And.* III. 2. 17. Mi immortalitas *partaſt.* *And.* V. 5. 5. In *pariundo* aliquot adfuerunt liberae. *And.* IV. 4. 32. Cupio aliquos *parere* amicos beneficio meo. *Eun.* I. 2. 69. vide Notas. Ut ſolidum *parerem* hoc mi beneficium. *Eun.* V. 2. 32. Labore alieno magno *partam* gloriam verbis in ſe transmovet. *Eun.* III. 1. 9. Talem, niſi tu, nulla *pareret* filium. *Heaut.* V. 3. 20. *Parere* iam diu haec per annos non poteſt. *Adelph.* V. 8. 8. Et recte & tempore ſuo *pepererit.* *Hec.* IV. 1. 16. Haut exiſtumans quanto labore *partum.* *Phorm.* I. 1. 12. Mei patris bene *parta* indiligenter tutatur. *Phorm.* V. 3. 5.

PARITER.

Quem *pariter* uti his decuit, aut etiam amplius. *Heaut.* I. 1. 80. Nunc tu mihi es germanus *pariter* animo atque corpore. *Adelph.* V. 8. 34. *Pariter* nunc opera me adiuvas, ac re dudum opitulata es. *Phorm.* V. 3. 3. vide Notas.

PARMENO.

Eunuchi perſona eſt.

PARO.

Nihil iſtac opus eſt arte ad hanc rem, quam *paro.* *And.* I. 1. 5. Quod *parato* opus eſt, *para.* *And.* III. 2. 43. Ut te arbitretur ſibi *paratum* moechum. *And.* II. 1. 16. Hiſce ego non *paro* me ut rideant. *Eun.* II. 2. 18. Itan *paraſti* te? *Eun.* II. 2. 9. Cura ut ſint domi *parata.* *Eun.* III. 2. 47. *Parati* nihil eſt. *Eun.* III. 4. 4. Defenſorem *para.* *Eun.* IV. 6. 32. Mihi magnum malum ſcio *paratum.* *Eun.* V. 4. 47. Tibi erunt *parata* verba, huic homini verbera. *Heaut.* II. 3. 115. *Paratus* ſum. *Heaut.* III. 1. 85. Nec tu aram tibi, nec precatorem *pararis.* *Heaut.* V. 2. 23. Ille bonus vir nobis pſaltriam *paravit.* *Adelph.* III. 4. 31. *Paratae* lites. *Adelph.* V. 3. 6. Aliquam puero nutricem *para.* *Hec.* IV. 4. 104. Quamnam hic fugam aut furtum *parat?* *Phorm.* I. 4. 14. Itane es *paratus* facere me advorſum omnia? *Phorm.* II. 3. 80. *Parare* in animo cupiditates. *Phorm.* V. 4. 2.

PARS.

Animum ad deteriorem *partem* adplicat. *And.* I. 2. 22. Nonne timeo *parti.* *And.* II. 5. 8. Utinam eſſet mihi *pars* aequa amoris tecum. *Eun.* I. 2. 12. Bonam magnamque *partem* ad te attulit. *Eun.* I. 2. 43. Sine illum priores *partes* apud me habere. *Eun.* I. 2. 71. Duras fratris *partis* praedicas. *Eun.* II. 3. 63. In interiore *parte* ut maneam ſolum cum ſola. *Eun.* III. 5. 31. Omnia peiorem in *partem.* *Eun.* IV. 2. 4. In eam *partem* accipioque & volo. *Eun.* V. 2. 37. Quamobrem has *partis* didicerim. Ut aliqua *pars* laboris minuatur mihi. *Heaut.* Prol. 10. & 42. Quod ego eſſe in aliqua *parte* amicitiae puto. *Heaut.* I. 1. 5. vide Notas. Vehemens in utramque *partem* es nimis. *Heaut.* III. 1. 31. Ne expers *partis* eſſet de noſtris bonis. *Heaut.* IV. 1. 39. Rapere in peiorem *partem.* *Adelph.* Prol. 3. Curemus aequam uterque *partem.* *Adelph.* I. 2. 50. In iſtam *partem* potius peccato. *Adelph.* II. 1. 20. Numquam animum ad malas adducam *partis.*

Hec. V. 3. 38. Viciſſim *partis* tuas acturuſt. *Phorm.* V. 5. 7.

PARSIMONIA.

Aut largitate nimia aut *parſimonia.* *Heaut.* III. 1. 32.

PARTICEPS.

Meus *particeps.* *Heaut.* I. 1. 98. Cuius te fieri *participem* cupis. *Heaut.* III. 1. 19.

PARTIM.

Partim ſum earum exactus, *partim* vix ſteti. *Hec.* Alt. Prol. 7. *Partim* quae perſpexi his oculis, *partim* quae accepi auribus. *Hec.* III. 3. 3.

PARTURIO.

Parturire eam, neque gravidam eſſe ex te, ſolus conſcius. *Hec.* III. 3. 32.

PARTUS.

Cui committas primo *partu* mulierem. *And.* I. 4. 3. *Partus* inſtabat prope. *Adelph.* III. 2. 9. Iamne *partus* adſiet. *Adelph.* IV. 4. 11. Ut clam eveniat *partus* patrem. *Hec.* III. 3. 36. Omnis nos celari voluiſtis *partum.* *Hec.* IV. 1. 16.

PARUM.

Primo proceſſit *parum.* *Parum* ſuccedit quod ago. *And.* IV. 1. 47. & 55. *Parum* perſpexe eius mihi videre audaciam. *Eun.* V. 2. 61. Si una haec dedecori eſt *parum.* *Heaut.* II. 3. 93. Quod tu me feciſſe aibas *parum.* *Heaut.* V. 1. 51. Hoc lautumſt *parum.* *Adelph.* III. 3. 71. Conſuluiſtis *parum.* *Adelph.* V. 9. 36. Promoveo *parum.* *Hec.* IV. 4. 81. *Parum* mihi proſit. *Hec.* IV. 1. 16. Ne *parum* leno ſies. *Phorm.* III. 2. 23. *Parum* proſpiciunt oculi. *Phorm.* V. 1. 8.

PARUMPER.

Parumper opperire hic. *And.* IV. 2. 31.

PARVOLUS. PARVULUS.

A *parvulo.* *And.* I. 1. 8. *Parvolam* puellam. *Eun.* I. 2. 28. Illam aluit *parvolam.* *Eun.* V. 2. 52. A pueris *parvolis.* *Adelph.* III. 4. 48.

PARVUS.

Parvae conſuetudinis cauſa. *And.* I. 1. 84. *Parvi* pendo. *And.* III. 2. 46. A *parvis.* *And.* III. 3. 7. *Parva* virgo. *And.* V. 4. 21. Forſan *parvam* hic habeat mihi fidem. *Eun.* I. 2. 117. Num *parva* cauſa, aut prava ratioſt? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. *Parvi* pendis. *Heaut.* IV. 3. 37. Meam operam deputat *parvi* preti. *Hec.* V. 3. 1. Itan *parvam* mihi fidem eſſe aput te? *Phorm.* V. 3. 27.

PASCO.

Reſtabat aliud nil, niſi oculos *paſcere.* *Phorm.* I. 2. 35.

PASIBULA.

Chremetis filia, eadem quae Glycerium. *And.* V. 4. 42.

PASSUS.

Capillus *paſſus*, nudus pes. *Phorm.* I. 2. 56.

PATEFACIO.

Quantam ei feneſtram ad nequitiem *patefeceris.* *Heaut.* III. 1. 72. Quae numquam nullo *patefecit* loco. *Hec.* III. 1. 23. Sin *patefit.* *Phorm.* V. 4. 6.

PATEO.

Quia vero haec mihi *patent* ſemper fores. *Eun.* I. 2 9. Nunc tibi *patet* foris haec. *Eun.* II. 2. 51. vide Notas. Poſtulo, ut tua mihi domus te praeſente abſente *pateat.* *Eun.* V. 8. 29.

PATER.

Hocineſt officium *patris?* *And.* I. 5. 1. *Patris* pudor. *And.* I. 5. 27. Pro peccato magno paulum ſupplici ſatis eſt *patri.* *And.* V. 3. 32. *Pater* mi & mater mortui. *Eun.* III. 3. 11. Via pervolgata *patrum.* *Heaut.* I. 1. 49. Habet *patrem* quendam avidum, miserum, atque aridum. *Heaut.* III. 2. 15. Facili me utetur *patre.* *Heaut.* II. 1. 5. Ut *pater* omnem de me eiecerit animum *patris?* *Heaut.* V. 2. 1. Hoc *pater* ac dominus intereſt. *Adelph.* I. 1. 51. Natura tu illi *pater* es, conſiliis ego. *Adelph.* I. 2. 46. Haec virgo orbaſt *patre.* *Adelph.* IV. 5. 16. Pro *patre* huic eſt. *Adelph.* V. 8. 28. Hunc videre ſaepe opta-

PHRYGIA.
Mulieris nomen. *Heaut.* IV. 4. 9. & *Adelph.* V. 9. 16.

PHY.
Phy domi habuit, unde diſceret. *Adelph.* III. 3. 58.

PICTURA & PICTUS.
Suſpectans tabulam quandam *pictam*, ubi inerat *pictura* haec. *Eun.* III. 5. 36.

PIE.
Neque faciam, neque me ſatis *pie* poſſe arbitror. *Adelph.* III. 4. 13.

PIETAS.
O Chreme, *pietatem* gnati. *And.* V. 2. 28. Matris ferre iniurias me *pietas* iubet. *Hec.* III. 1. 21. Quod potero faciam, tamen ut *pietatem* colam. *Hec.* III. 4. 33. Me *pietas* matris potius commodum ſuadet ſequi. *Hec.* III. 5. 31. Ut aput me praemium eſſe poſitum *pietati* ſcias. *Hec.* IV. 2. 8.

PIGET.
Num facti *piget?* *And.* V. 3. 6. Id eſſe factum hic non negat, neque ſe *pigere.* *Heaut.* Prol. 19. vide Notas. Fratris me quidem pudet *piget*que. *Adelph.* III. 3. 38. Nequid plus minusve faxit, quod nos poſt *pigeat.* *Phorm.* III. 3. 21.

PIGNUS.
Ager oppoſituſt *pignori* ob decem mnas. *Phorm.* IV. 3. 56. vide Notas.

PIRAEUS.
Miror, quid ex *Piraeo* abierit. *Eun.* II. 2. 59. Heri aliquot adoleſcentuli coiimus in *Piraeo.* *Eun.* III. 4. 1.

PISCATOR.
Cetarii, lanii, fartores, *piſcatores.* *Eun.* II. 2. 26.

PISCICULUS.
Olera & *piſciculos* minutos. *And.* II. 2. 32.

PISCIS.
Piſcis ceteros purga. *Piſcis* ex ſententia nactus ſum. *Adelph.* III. 3. 2. & 66.

PISTRILLA.
Aput ipſum lacum eſt *piſtrilla.* *Adelph.* IV. 2. 45.

PISTRINUM.
Verberibus caeſum te in *piſtrinum* dedam. *And.* I. 2. 28. Praecipitem in *piſtrinum* dabit. *And.* I. 3. 9. vide Notas. In *piſtrinum* recta proficiſcar via. *And.* III. 4. 21. Molendumſt in *piſtrino.* *Phorm.* II. 1. 19.

PIUS.
Pium ac pudicum ingenium. *Hec.* I. 2. 77.

PLACABILIS.
Te ipſum purgare ipſis coram, *placabilius* eſt. *Adelph.* IV. 3. 17. Id nosmet indicare *placabilius* eſt. *Phorm.* V. 8. 68.

PLACEO.
Populo ut *placerent*, quas feciſſet fabulas. *And.* Prol. 3. Si tibi quid feci aut facio, quod *placeat.* *And.* I. 1. 14. Ipſis commentum *placet.* *And.* I. 3. 20. Si quisquam eſt, qui *placere* ſe ſtudeant. *Eun.* Prol. 1. vide Notas. Mira vero militi quae *placeant.* *Hec.* II. 2. 57. Vide ut otioſus it, ſi Dis *placet.* *Eun.* V. 3. 10. Satin id tibi *placet?* *Eun.* V. 2. 12. Et gener & adfines *placent.* *Heaut.* V. 1. 63. Unum hoc habeo: vide ſi ſatis *placet.* *Adelph.* II. 2. 31. Primo actu *placeo.* *Hec.* Alt. Prol. 31. Ubi ſunt cognitae, *placitae* ſunt. *Hec.* Alt. Prol. 13. Quae vobis *placita* eſt, condicio datur. *Hec.* II. 1. 44. Sic ſum: ſi *placeo*, utere. *Phorm.* III. 2. 42.

PLACIDE.
Suſpenſo gradu *placide* ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

PLACIDUS.
Cum fervit maxume, tam *placidum*, quam ovis eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. vide Notas. Clemens, *placidus*, nulli laedere os, adridere omnibus. *Adelph.* V. 4. 10.

PLACO.
Neque quod principium incipiam ad *placandum*, ſcio. *Heaut.* V. 4. 21.

PAULO.

Siqua eſt habitior *paulo*, pugilem eſſe aiunt. *Eun.* II. 3. 24. *Paulo* qui eſt homo tolerabilis. *Heaut.* I. 2. 31. Ubi adbibit plus *paulo.* *Heaut.* II. 1. 8. Metuas ne ab re ſint omiſſiores *paulo.* *Adelph.* V. 3. 45.

PAULULO.

Si nequeas *paululo*, at quanti queas. *Eun.* I. 1. 30. *Paululo* tum erat contenta. *Heaut.* III. 1. 35.

PAULULUM.

Paululum obſoni. *And.* II. 2. 23. Sine *paululum* ad me redeam. *And.* III. 5. 16. Tum tu igitur *paululum* da mihi operae. *Eun.* II. 2. 50. Concede iſtuc *paululum*, audin? etiam nunc paulum. *Eun.* IV. 4. 38. vide Notas. *Paululum* opperirier ſi vis. *Eun.* V. 2. 51. Si *paululum* modo quid te fugerit. *Heaut.* II. 3. 75. Ut ne *paululum* quidem ſubolat. *Heaut.* V. 1. 26. vide Notas. Si nunc de tuo iure conceſſiſſes *paululum.* *Adelph.* II. 2. 9. Spatium ſacrificandi dabitur *paululum.* *Phorm.* IV. 4. 21.

PAULUM.

Quis pudor *paulum* adeſt. *And.* IV. 1. 6. Pro peccato magno *paulum* ſupplici ſatis eſt patri. *And.* V. 3. 32. *Paulum* ſi ceſſaſſem. *Eun.* IV. 4. 5. Quaſi vero *paulum* interſiet. *Eun.* IV. 4. 18. Concede iſtuc paululum. Audin? etiam nunc *paulum.* *Eun.* IV. 4. 38. vide Notas. Quid feceras? *paulum* quid. Eho *paulum* inpudens. An *paulum* hoc eſſe tibi videtur? *Eun.* V. 2. 17. & 18. Concede *paulum* iſtuc. Quod des, *paulumſt.* *Eun.* V. 8. 38. & 45. *Paulum* hoc negoti mi obſtat. *Heaut.* III. 1. 89. *Paulum* lucri. *Heaut.* IV. 4. 25. Agelli eſt hic ſub urbe *paulum.* *Paulum* id autem eſt? *Adelph.* V. 8. 26. & 27. Huic aliquid *paulum* prae manu dederis. *Adelph.* V. 9. 23. vide Notas. *Paulum* vobis acceſſit pecuniae. *Hec.* III. 5. 56. vide Notas. Concede hinc a foribus *paulum.* *Phorm.* V. 1. 14. vide Notas.

PAULUS.

Paulo momento. *And.* I. 5. 31. *Paulo* ſumptu. *Adelph.* V. 4. 22. Cupiditates quas *paulo* mederi poſſis. *Phorm.* V. 4. 3.

PAUPER.

Honeſte in patria *pauper* viveret. *And.* IV. 5. 3. Apparet ſervum hunc eſſe domini *pauperis.* *Eun.* III. 2. 33. Propter miſericordiam addunt *pauperi.* *Phorm.* II. 1. 47. In ſervitutem *pauperem* ad ditem dari. *Phorm.* IV. 3. 48.

PAUPERCULUS.

Anus *paupercula.* *Heaut.* I. 1. 44. Habitaut hic quaedam mulieres; *pauperculae.* *Adelph.* IV. 5. 13.

PAUPERIES.

In Aſiam hinc abii propter *pauperiem.* *Heaut.* I. 1. 59.

PAUPERTAS.

Paupertatem una pertulimus gravem. *Adelph.* III. 4. 50. *Paupertas* mihi onus viſa eſt & miſerum & grave. *Phorm.* I. 2. 44. Quanta quanta haec mea *paupertas* eſt. *Phorm.* V. 8. 10.

PAUXILLULUM.

Erat ei de ratiuncula iam pridem apud me reliquum *pauxillulum.* *Phorm.* I. 1. 3.

PAX.

Infeſta *pace.* Indutiae, bellum, *pax* rurſum. *Eun.* I. 1. 8. & 16. *Pace* quod fiat tua. *Eun.* III. 2. 13. Patris *pacem* in leges conficiet ſuas. *Heaut.* V. 2. 45. Exeo, ut *pacem* conciliem. *Heaut.* V. 5. 2.

PAX!

Capillus ſparſus, promiſſus, circum caput reiectus neclegenter, *pax!* *Heaut.* II. 3. 50. vide Notas. Unus eſt dies dum argentum eripio: *pax!* *Heaut.* IV. 3. 39.

PECCATUM.

An ut pro huius *peccatis* ego ſupplicium ſufferam? pro *peccato* magno paulum ſupplici ſatis eſt patri. *And.* V. 3. 17. & 32. Si id eſt *peccatum*, peccatum inprudentiaſt. *Eun.* Prol. 27. Et cognoſcendi & igno-

plus paulo. *Heaut.* II. 1. 8. Hic mihi nunc quanto *plus* ſapit, quam egomet mihi? *Heaut.* III. 1. 98. *Plus* ſpei video quam volo. *Heaut.* IV. 1. 46. Homini miſero *plus* quingentos colaphos infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. Adoleſcens *plus* potus. *Hec.* I. 2. 64. Dies triginta aut *plus* eo in navi fui. *Hec.* III. 4. 7. Ne quid faciam *plus*. *Hec.* V. 1. 4. Nequid *plus* minuſve faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

PLUSCULUS.

Pluſcula ſupellectile opus eſt. *Phorm.* IV. 3. 60.

PLUVIA.

Per *pluviam* fucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41. vide Notas.

POENA.

Syrus mihi tergo *poenas* pendet. *Heaut.* IV. 4. 6. An legibus daturum *poenas* dices? *Phorm.* IV. 3. 22.

POENITET.

An *poenitebat* flagiti? *Eun.* V. 6. 12. At enim me quantum hic operis fiat, *poenitet*. *Heaut.* I. 1. 20. vide Notas. Non *poenitet* me famae. *Hec.* V. 2. 9. Noſtri noſmet *poenitet*. *Phorm.* I. 3. 20.

POETA.

Poeta cum primum animum ad ſcribendum adpulit. *And.* Prol. 1. Malevoli veteris *poetae* maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 7. Peccatum inprudentiaſt *Poetae*. *Eun.* Prol. 28. Exclamat, furem, non *Poetam*, fabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Facite, aequanimitas veſtra *Poetae* ad ſcribendum augeat induſtriam. *Adelph.* Prol. 25. Ne cum *Poeta* ſcriptura evaneſceret. *Poetam* reſtitui in locum. *Hec.* Alt. Prol. 5. & 13. *Poeta* vetus *Poetam* non poteſt retrahere ab ſtudio. Voluntas voſtra ſi ad *Poetam* acceſſerit. *Phorm.* Prol. 1. & 30.

POL.

Sane *pol*. *And.* I. 4. 2. Iſtuc *pol* vero bene. *Eun.* IV. 4. 8. Per *pol* quam paucis reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Non *pol* temere eſt, quod tu tam times. *Phorm.* V. 9. 9.

POLLEN.

Favillae plena, fumi ac *pollinis*. *Adelph.* V. 3. 60.

POLLICEOR.

Poſtquam amans acceſſit, pretium *pollicens*. *And.* I. 1. 49. Scis, te mihi ſaepe *pollicitum* eſſe. *Eun.* II. 3. 17. Quaeſo aedepol quod mihi es *pollicita*, tute ut ſerves. *Hec.* V. 2. 20. Modo non montis auri *pollicens*. *Phorm.* I. 2. 18.

POLLICITATIO.

Quin tu hinc *pollicitationes* aufer. *Phorm.* V. 6. 17.

POLLICITOR.

In fraudem inlicis ſollicitando, & *pollicitando* eorum animos lactas? *And.* V. 4. 9. vide Notas. *Pollicitantem* & nil ferentem. *Phorm.* III. 2. 36.

POMPA.

Tua *pompa* eo traducenda eſt. *Heaut.* IV. 4. 17.

PONE.

Pone adprehendit pallio, reſupinat. *Phorm.* V. 6. 23.

PONO.

Qui ſe in ſui gremio *poſiturum* puerum dicebat patris? *Adelph.* III. 2. 35. Ut aput me praemium eſſe *poſitum* pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. In medio omnibus palmam eſſe *poſitam*. *Phorm.* Prol. 17. *Pone* eſſe victum eum. His rebus alias *pone* ſane, inquit, decem. *Phorm.* IV. 3. 25. & 62.

POPULARIS.

O *populares*, ecquis me hodie vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Obſecro *populares* ferte miſero atque innocenti auxilium. *Adelph.* II. 1. 1. Amicus ſummus meus & *popularis*. *Phorm.* I. 1. 1.

POPULUS.

Populo ut placerent, quas feciſſet fabulas. *And.* Prol. 3. Id *populus* curat ſcilicet. *And.* I. 2. 14. In oreſt omni *populo*. *Adelph.* I. 2. 13.

Qui erit rumor *populi*, ſi id feceris? *Phorm*. V. 8. 18.

PORRO.

Dehinc, ut quieſcant *porro*, moneo. *And.* Prol. 23. Miſit *porro* orare, ut venirem, ſerio. *Eun.* III. 3. 22. At *porro* recte ſpero. *Heaut.* I. 2. 107. Ceſſatum uſque adhuc eſt: nunc *porro* expergiſcere. *Adelph.* IV. 4. 23. Te oro *porro* in hac re adiutor ſis mihi. *Hec.* IV. 4. 99. Ecquid ſpeii *porroſt?* *Phorm.* III. 1. 10.

PORTA.

Prius quam ad *portam* venias. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi uſque omne oppidum: ad *portam*, ad lacum. *Adelph.* IV. 6. 3.

PORTICUS.

Noſtin *porticum* aput macellum hac deorſum? in *porticum* rurſum redi. *Adelph.* IV. 2. 34. & 40.

PORTITOR.

Epiſtolam ad *portitores* eſſe delatam. *Phorm.* I. 2. 100.

PORTO.

Di boni, boni quid *porto?* *And.* II. 2. 1. Hic nunc me credit aliquam ſibi fallaciam *portare*. *And.* II. 6. 2. Neſcio quid peccati *portat* haec purgatio. *Heaut.* IV. 1. 12. Item hinc alia quae *porto* Cyprum. *Adelph.* II. 2. 22. *Porto* hoc iurgium ad uxorem. *Hec.* III. 5. 63. Cedo quid *portas*, obſecro. *Phorm.* I. 4. 19.

PORTUS.

Ego in *portu* navigo. *And.* III. 1. 22. Modo iſſe dicito ad *portum*. *Hec.* I. 2. 2. Percontatum ibo ad *portum*, quoad ſe recipiat. *Phorm.* II. 4. 22.

POSCO.

Tanto ocius te ut *poſcat*. *Heaut.* IV. 8. 26. Abs te petere & *poſcere*. *Heaut.* V. 1. 53.

POSSIDEO.

De uxore, ita ut *poſſedi*, nil mutat Chremes. *And.* V. 4. 46. Te ipſo herede haec *poſſidere* Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Haec perinde ſunt, ut illius animus, qui ea *poſſidet*. *Heaut.* I. 2. 21. Regnumne, Aeſchine, hic tu *poſſides?* *Adelph.* II. 1. 21.

POSSUM.

Quando non *poteſt* id fieri quod vis, id velis quod *poſſit*. *And.* II. 1. 6. Tibi ita hoc videtur: at ego non *poſſe* arbitror. *And.* III. 3. 31. Huc face ad me venias, ſi quid *poteris*. *And.* IV. 2. 29. Ut *potero*, feram. *And.* V. 3. 27. Munus noſtrum ornato verbis, quod *poteris*. *Eun.* II. 1. 8. Amatores audieram mulierum eſſe eos maxumos, ſet nil *poteſſe*. *Eun.* IV. 3. 24. Si hic actor tantum *poterit* a facundia, *Heaut.* Prol. 13. vide Notas. Ne plus iniquum *poſſit* quam aequum oratio. In utramque partem ingenium quid *poſſit* meum. *Heaut.* Prol. 27. & 47. Quod *potero* adiutabo ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. Non *poteſt*. Immo optume. *Heaut.* IV. 3. 10. Tu quartum *potes* abi. *Adelph.* III. 2. 52. Hanc in horto maceriam iube dirui quantum *poteſt*. *Adelph.* V. 7. 11. Si nunc memorare hic velim, vere *poſſum*. *Hec.* III. 5. 23. vide Notas. Si fieri *poteſt*. *Hec.* IV. 4. 13. Quod *potero* faciam. *Hec.* III. 4. 33. Si ullo modo eſt ut *poſſit*. *Hec.* IV. 4. 102. Qualis ſim amicus, aut quid *poſſiem*. *Hec.* V. 1. 40. Non, non ſic futurumſt: non *poteſt*. *Phorm.* II. 1. 73. Ut *potui*, nuptum virginem locavi huic adulefcenti. *Phorm.* V. 1. 25.

POST. *Praepoſ.*

Ego ero *poſt* principia. *Eun.* IV. 7. 11. *Poſt* haec praecipitem darem. *Adelph.* III. 2. 20. *Poſt* factam iniuriam. *Hec.* V. 1. 16.

POST. *Adverb.*

Poſt deinde. *And.* III. 2. 3. Quae proferentur *poſt*, ſi perget laedere. *Eun.* Prol. 18. Difficilem oſtendes te eſſe, & ignoſces tamen *poſt*. *Heaut.* V. 1. 61. *Poſt* conſulam. *Adelph.* V. 9. 25. *Poſt* de matre videro. *Hec.* IV. 4. 78. Haut multo *poſt*. *Phorm.* V. 6. 39.

quiſquam, ſi ſic ſit, poteſt. *Adelph.* IV. 2. 15. vide Notas. Non poſſe aput vos ſe *perdurare*. *Hec.* II. 2. 27.

Peregre.

Peregre rediens. *Phorm.* II. 1. 13.

Peregrinus.

Pro uxore habere hanc *peregrinam*. *And.* I. 1. 119. Adeone eſt demens? ex *peregrina*? *And.* III. 1. 11. Quicum res tibi eſt, *peregrinus* eſt. *Eun.* IV. 6. 21.

Pereo.

Pereo funditus, *And.* I. 5. 9. Prudens ſciens, vivus vidensque *pereo*. *Eun.* I. 1. 28. Acta haec res eſt. *Perii*. *Heaut.* III. 3. 3. Perpetuo *perierim*. *Adelph.* II. 4. 19. *Periſſe* me una haut dubium eſt. *Hec.* III. 1. 46. Certum eſt perſequi aut *perire*. *Phorm.* III. 3. 19.

Perfector.

Mearum voluptatum omnium inventor, inceptor, *perfector*. *Eun.* V. 8. 5.

Perfero.

Facile omnes *perferre* ac pati. *And.* I. 1. 35. Paupertatem una *pertulimus* gravem. *Adelph.* III. 4. 50. Suo me ingenio *pertulit*. *Hec.* III. 1. 22. Voſtrum amorem *pertuli*. *Hec.* V. 1. 18.

Perficio.

Tempus promiſſa iam *perfici*. *And.* IV. 1. 7. Quam ioco rem voluiſti a me tandem, quin *perfeceris*? *Eun.* I. 2. 100. *Perfice* hoc mi perpetuo. *Heaut.* IV. 8. 22. Haut deſinam, donec *perfecero* hoc. *Phorm.* II. 3. 73.

Perfortiter.

Fortiter. Hui *perfortiter*. *Adelph.* IV. 2. 28.

Perfungor.

Dum aetatis tempus tulit, *perfuncta* ſatis ſum. *Hec.* IV. 2. 18.

Pergo.

Tu tamen idem has nuptias *perge* facere ita ut facis. *And.* III. 2. 42. Si mihi *perget* quae volt dicere, ea quae non volt audiet. *And.* V. 4. 17. Quis hic eſt, qui huc *pergit*? *Eun.* II. 1. 22. *Perge* porro. *Heaut.* II. 3. 105. Ceſſo ad eum *pergere*? *Adelph.* IV. 2. 47. Horſum *pergunt*. *Hec.* III. 4. 35. Ad eum recta *pergit*. *Phorm.* I. 2. 62. *Perge* eloqui. *Phorm.* IV. 3. 36. *Perge* credere? *Phorm.* V. 9. 7.

Pergravis.

Levia ſunt, quae tu *pergravia* eſſe in animum induxti tuum. *Eun.* III. 1. 18.

Perhibeo.

Si vos voltis *perhiberi* probos, *Adelph.* III. 4. 59.

Periclum.

Satis cum *periclo*. *And.* I. 1. 104. Iſtuc ipſum nil *pericli* eſt. *And.* I. 2. 13. Sine omni *periclo*. *And.* I. 3. 17. Huius *periclo* fit. *And.* I. 1. 22. Qui ſcias, niſi *periclum* feceris. CH. At iſtuc *periclum* in filia fieri, grave eſt. *And.* III. 3. 34. Capitis *periclum* adire. *And.* IV. 1. 53. Satis *pericli* incepi adire. *And.* V. 1. 2. vide Notas. Facere *periclum* in literis. *Eun.* III. 2. 23. *Periclum* ex aliis facito. *Heaut.* I. 1. 9. Tuum eſſe in potiundo *periclum* non vis. *Heaut.* II. 3. 82. Quo modo minimo *periclo* id demus adoleſcentulo. *Heaut.* III. 1. 68. In *periclum* etiam a fame mihi ſit. *Heaut.* V. 2. 27. Potius quam venias in *periclum*. *Adelph.* II. 2. 33. Si *periclum* in te ullum ineſt. *Hec.* III. 1. 46. Nihil tibi eſt a me *pericli*. *Hec.* V. 1. 9. Aliis aliunde eſt *periclum*. *Phorm.* II. 2. 19. Neſcis, quo in metu, & quanto in *periclo* ſimus. *Phorm.* I. 2. 8.

Perinde.

Haec *perinde* ſunt ut illius animus, qui ea poſſidet. *Heaut.* I. 2. 21.

Perinthia.

Nomen Comoediae Menandri. *And.* Prol. 9. & 13.

Periurus.

Leno, *periurus*, peſtis. *Adelph.* II. 1. 35.

PERLIBERALIS.
rliberalis viſaſt. *Hec.* V. 4. 24. *horm.* V. 3. 32.
PERLONGE.
rlongeſt. CH. ſet tanto ocius eremus. *Eun.* III. 5. 61.
PERMAGNI.
ud *permagni* referre arbitror. *t.* III. 1. 58.
PERMANEO.
ı tam *permanſit* diu. *Hec.* III.
PERMANO.
: aliqua ad patrem hoc *perma-* *Adelph.* II. 4. 19.
PERMITTO.
na noſtra haec tibi *permitto.* I. 5. 61. Et me & meum amo- & famam *permitto* tibi. *Heaut.* 110. Tibi, pater, *permitti-* *Adelph.* V. 9. 38. Eius iudi- *ermitto* omnia. *Phorm.* V. 9.
PERMULTUM.
ut *permultum* a me aberit in- ıium. *Heaut.* IV. 2. 1. vide s.
PERNEGO.
vero *pernegat.* *Eun.* Prol. 34.
PERNICIES.
truſta pulchre ad *perniciem.* *t.* III. 1. 41. *Pernicies* commu- dulescentium. *Adelph.* II. 1. 34.
PERNIMIUM.
quoque *per* parce *nimium.* II. 6. 24. vide Notas. Ni- inter vos, *pernimium* inter- *ldelph.* III. 3. 39.
PERNOCTO.
hic *pernocto.* *Adelph.* IV. 1. 15. *ernoctaret* foris. *Hec.* IV. 1. 24.
PERNOSCO.
m cognoſcite, ut *pernoſcatis.* Prol. 25. Non ſatis *pernoſti* iam, qualis ſim. *And.* III. 2. Animum attendite, ut *pernos-* . *Eun.* Prol. 45. *Pernoſcite* nne factum exiſtumetis. *Adelph.* 12.
PEROPUS.
epuſt, aut hunc cum ipſo, aut de illa me adverſum hunc loqui. *And.* I. 5. 30. vide Notas.
PERPAUCI.
Perpaucorum hominumſt. *Eun.* III. 1. 19. *Per* pol quam *paucis* reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas.
PERPELLO.
Usque adeo donec *perpulit.* *And.* IV. 1. 38. *Perpuliſti* me. *And.* V. 1. 9.
PERPERAM.
Eo *perperam* dixi. *Phorm.* V. 1. 18.
PERPES.
Si *perpetem* hanc vis eſſe adfinitatem. *Hec.* II. 2. 10. vide Notas.
PERPETIOR.
Ego non poſſe arbitror me *perpeti.* *And.* III. 3. 32. Non *perpeti* meretricum contumelias. *Eun.* I. 1. 3. Quidvis poſſem *perpeti.* *Eun.* I. 2. 97. Cenſen poſſe me offirmare & *perpeti?* *Eun.* II. 1. 12. Nunc eſt profecto interfici cum *perpeti* me poſſum. *Eun.* III. 5. 3.
PERPETUO.
Illum hanc *perpetuo* habere. *And.* III. 3. 32. *Perpetuo* oderit. *Eun.* V. 4. 11. *Perpetuo* perierim. *Eun.* V. 8. 13. Perfice hoc mi *perpetuo.* *Heaut.* IV. 8. 21.
PERPETUUS.
Triduo hoc *perpetuo.* Hunc diem *perpetuum* in laetitia degere. *Adelph.* IV. 1. 4. & 6. Utinam hoc *perpetuum* fiat gaudium. *Adelph.* V. 9. 15. Biennium *perpetuum.* *Hec.* I. 2. 12. O fortuna, ut numquam *perpetua* es data. *Hec.* III. 3. 46. vide Notas. Adfinitatem hanc ſane *perpetuam* volo. *Hec.* IV. 4. 14.
PERPLACET.
Habeo propemodum quam volo. so. *Perplacet.* *Heaut.* V. 5. 22.
PERPLEXE.
Perplexe loqui. *Eun.* V. 1. 1.
PERPLUO.
Plenus rimarum ſum, hac atque illac *perpluo.* *Eun.* I. 2. 25. vide Notas.

tea ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. Neſcis, quid mali *praeterieris.* *Hec.* III. 4. 5. An temere quicquam Parmeno *praetereat?* *Hec.* V. 4. 38. vide Notas. Tua *praeterierat* iam ad ducendum aetas. *Phorm.* II. 3. 76.

PRAETERMITTO.

Do, *praetermitto.* *Adelph.* I. 1. 26. Fit ſedulo: nil *praetermitto.* *Adelph.* III. 3. 60.

PRAETEREAQUAM.

Verbum unum mihi *praetereaquam* quod te rogo, faxis cave. *And.* IV. 4. 14. vide Notas.

PRAETERQUAM.

Neque, *praeterquam* quas ipſe amor moleſtias habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. *Praeterquam* tui carendum quod erat. *Heaut.* II. 4. 20.

PRAEUT.

Ludum iocumque dices fuiſſe illum alterum, *praeut* huius rabies quae dabit. *Eun.* II. 3. 9.

PRANDIUM.

Prandium corrumpitur. *Adelph.* IV. 2. 49.

PRAVE.

Vide, ne inpulſus ira *prave* inſiſtas. *Hec.* III. 5. 34. Nequeo ſatis, quam hoc mihi videtur *prave* factum, proloqui. *Hec.* IV. 4. 24.

PRAVITAS.

Quae iſtaec *pravitas*, quaeve amentia eſt? *Heaut.* V. 2. 20.

PRAVUS.

Num parva cauſa aut *prava* ratio eſt? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. Neque id putabit *pravom* an rectum ſit, quod petit. *Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Inepta lenitas *prava.* *Adelph.* III. 3. 37. Etſi hoc mihi *pravom*, ineptum, abſurdum, atque alienum a vita mea videtur. *Adelph.* V. 8. 21. Iis nunc praemium eſt, qui recta *prava* faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

PRECARIO.

Hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel *precario* fac tradas. *Eun.* II. 3. 28.

PRECATOR.

Nec tu aram tibi, nec *precatorem* adeam credo, qui mihi ſic oret. *Phorm.* I. 2. 90.

PRECI.

Nihil eſt *preci* loci relictum. *And.* III. 4. 22. Perfice hoc, *precibus*, pretio. *Eun.* V. 8. 25. Ut neque miſericordia, neque *precibus* molliri queas. *Phorm.* III. 2. 13. Ut nullus locus relinquatur *preci.* *Phorm.* III. 3. 14. Venias mihi *precibus* lautum peccatum tuum? *Phorm.* V. 8. 80. vide Notas.

PRECOR.

Poſthac ſi quicquam, nil *precor.* *Phorm.* I. 2. 92.

PREHENDO. PRENDO.

Tuus pater me modo *prehendit.* *And.* II. 2. 16. Quis homo umquam pro moecho vidit in domo meretricia *prendi* quemquam? *Eun.* V. 4. 39. Syrus eſt *prehendendus* atque adhortandus mihi. *Heaut.* III. 1. 100. *Prendo* hominem ſolum. *Phorm.* IV. 3. 15.

PREMO.

Res *premit* denegare. *And.* IV. 1. 9. vide Notas.

PRETIUM.

Quod habui ſummum, *pretium* perſolvi tibi. Poſtquam amans acceſſit, *pretium* pollicens. *And.* I. 1. 12. & 49. Audireque eorum eſt operae *pretium* audaciam. *And.* I. 3. 12. Ergo *pretium* ob ſtultitiam fero. *And.* III. 5. 4. Cum faciem videas, videtur eſſe quantivis *preti.* *And.* V. 2. 15. *Pretium* ſperans ilico producit: vendit. *Eun.* I. 2. 53. Deum ſeſe in *pretium* convertiſſe. *Eun.* III. 5. 40. vide Notas. Si numquam avare *pretium* ſtatui arti meae. *Heaut.* Prol. 48. Cui nil iam praeter *pretium* dulce eſt. *Heaut.* II. 2. 5. Ego ſpem *pretio* non emo. *Adelph.* II. 2. 11. Neque *pretium*, neque rem ullam interceſſe. *Adelph.* III. 2. 51. vide Notas. Hominem maxumi *preti.* *Adelph.* V. 6. 4. *Pretio* emptas meo. *Hec.* Alt. Prol. 49. Abs te ut blanditiis tuis quam

PERVOLGATUS.

Via *pervolgata* patrum. *Heaut.* I. 1. 49.

PERVOLVO.

Te *pervolvam* in luto. *And.* IV. 4. 38.

PES.

Manibus, *pedibus*, obnixe omnia facturum. *And.* I. 1. 134. Numquam huc tetuliſſem *pedem*. *And.* IV. 5. 13. Neque *pes* neque mens ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Ego me in *pedes* quantum queo. *Eun.* V. 2. 5. Nusquam *pedem*. *Adelph.* II. 2. 19. Quod ante *pedes* modo'ſt videre. *Adelph.* III. 3. 32. Lectulos in ſole ilignis *pedibus* faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46. Nudus *pes*. *Phorm.* I. 2. 56. Me protinam coniicerem in *pedes*. *Phorm.* I. 4. 13. Iam *pedum* viſaſt via. *Phorm.* II. 2. 12.

PESSULUS.

Peſſulum oſtio obdo. *Eun.* III. 5. 55. Anus foribus obdit *peſſulum*. *Heaut.* II. 3. 37.

PESSUM DO.

Me aut erum *peſſum dabunt*. *And.* I. 3. 3. & *Phorm.* I. 4. 5.

PESSUME.

Peſſume iſtuc in te atque in illum conſulis. *Heaut.* III. 1. 28.

PESSUMUS.

Id eſt genus hominum *peſſumum*. *And.* IV. 1. 5. Hem, quid dixiſti, *peſſuma?* *Eun.* V. 6. 16. *Peſſuma* haec eſt meretrix. *Heaut.* III. 3. 38.

PESTIS.

Pernicies communis adoleſcentium, periurus, *peſtis*. *Adelph.* II. 1. 35.

PETAX.

Meaſt *petax*, procax. *Heaut.* II. 1. 15. vide Notas.

PETO.

Cauſam dicere prius unde *petitur*, quam illic qui *petit*. *Eun.* Prol. 11. & 12. E flamma *petere* te cibum poſſe arbitror. *Eun.* III. 2. 38. Neque id putabit pravom an rectum ſit, quod *petet*. *Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Abs te *petere* & poſcere. *Heaut.* V. 1. 53. Unde mi *peterem* cibum. *Heaut.* V. 2. 25. Quod *peto* & volo. *Heaut.* V. 4. 4. Epiſtolam adlatam eſſe audivi: hanc *petam*. *Phorm.* I. 2. 100. Inventa eſt quae dotem *petat*. *Phorm.* IV. 3. 42. Unde mi auxilium *petam?* *Phorm.* V. 1. 2.

PEXUS.

Eum adeo exornatum dabo, adeo *pexum*. *Heaut.* V. 1. 78. vide Notas.

PHAEDRIA.

Eunuchi perſona eſt.

PHAEDRUS.

Unus ex illis, qui amabant Chryſidem. *And.* I. 1. 59.

PHALERATUS.

Ut *phaleratis* dictis ducas me. *Phorm.* III. 2. 15.

PHANIA.

Vicinus Chremetis. *Heaut.* I. 1. 117. Lachetis conſobrinus. *Hec.* III. 5. 8.

PHANIUM.

Antiphonis, ſive uxor, ſive amica. *Phorm.* I. 4. 40.

PHANOCRATES.

Filiam *Phanocratae* noſtri. *Heaut.* V. 5. 17.

PHASMA.

Menandri *Phaſma* nunc nuper dedit. *Eun.* Prol. 9.

PHIDIPPUS.

Hecyrae perſona eſt.

PHILOSOPHUS.

Animum ad aliquod ſtudium adiungant, aut equos alere, aut canes ad venandum, aut ad *Philoſophos*. *And.* I. 1. 30. Tanquam *Philoſophorum* habent diſcipuli ex ipſis vocabula. *Eun.* II. 2. 32. vide Notas.

PHILOTIS, ſeu PHILOTIUM.

Hecyrae perſona eſt.

PHILTERE.

Mulieris nomen. *Heaut.* IV. 1. 49.

PHILUMENA.

Hecyrae perſona.

PHORMIO.

Nomen Paraſiti in Phormione.

Prius.

Spectandae an exigendae ſint vobis *prius*. *And*. Prol. 27. Nonne *prius* communicatum oportuit? *And*. I. 5. 4. Nullum eſt iam dictum, quod non dictum ſit *prius*. *Eun*. Prol. 41. Noraſne eum *prius*? *Eun*. IV. 4. 31. *Prius* audite paucis. *Eun*. V. 8. 37.

Prius, quam; priusquam.

Omnia experiri certum'ſt *priusquam* pereo. *And*. II. 1. 11. Omnia *prius* experiri, *quam* arma, ſapientem decet. *Eun*. IV. 7. 19. vide Notas. Pergin iſtuc *prius* diiudicare, *quam* ſcias quid rei ſit? *Heaut*. II. 2. 8. vide Notas. *Prius* proditurum te tuam vitam, & *prius* pecuniam omnem, *quam* abs te amittas filium. *Heaut*. III. 1. 70. *Priusquam* ad portam venias. *Adelph*. IV. 2. 44. Uxorem hanc *priuſquam* duxit. *Hec*. V. 1. 17. *Priuſquam* huic reſpondes temere, audi. *Phorm*. V. 9. 48.

Pro. *Praepoſit.*

Pamphilum *pro* uxore habere hanc peregrinam. *And*. I. 1. 119. Facile ut *pro* eunucho probes. *Eun*. II. 3. 84. Ne ille *pro* ſe dictum exiſtumet. *Heaut*. Prol. 30. *Pro* ſe quiſque ſedulo faciebant. *Heaut*. I. 1. 74. Qui ſibi me *pro* deridiculo ac delectamento putat. *Heaut*. V. 1. 79. Habui, amavi *pro* meo. Non neceſſe habeo omnia *pro* meo iure agere. *Adelph*. I. 1. 23. & 27. *Pro* virgine dari nuptum non poteſt. *Adelph*. III. 2. 48. Sedulo moneo, quae poſſum *pro* mea ſapientia. *Adelph*. III. 3. 73. *Pro* certon tu iſtaec dicis? *Adelph*. III. 4. 32. Tu illos duo olim *pro* re tollebas tua. *Adelph*. V. 3. 23. *Pro* patre huic eſt. *Adelph*. V. 8. 28. Nunc haec plane eſt *pro* nova. *Hec*. Prol. 5. Pueri inter ſeſe quas *pro* levibus noxiis iras gerunt? *Hec*. III. 1. 30. vide Notas. Satis *pro* imperio. *Phorm*. I. 4. 18.

Pro. *Interiect.*

Pro Deum atque hominum fidem! *And*. I. 5. 11. *Pro* ſupreme Iuppiter! *Eun*. III. 5. 2. *Pro* Di immortales. *Adelph*. III. 4. 1. *Pro* Deum immortalium. *Phorm*. II. 3. 4.

Probe.

Curaſti *probe* *And*. V. 2. 6. Narras *probe*. *And*. V. 6. 6. Intellextin? CH. *Probe*. *Eun*. IV. 6. 30. Perdoctaſt *probe*. *Heaut*. II. 3. 120. Hoc vitio datur. SY. *Probiſſume*. *Adelph*. III. 3. 65. Feciſtis *probe*. *Phorm*. II. 4. 18. Pulchre diſcedo & *probe*, & praeter ſpem. *Phorm*. V. 9. 58.

Probo.

Forma & aetate ipſe es, facile ut pro Eunucho *probes*. *Eun*. II. 3. 84. vide Notas.

Probrum.

Tamen hanc habere ſtudeat cum ſummo *probro*? *And*. V. 3. 10. Quin ſi hoc celetur, in metu; ſin pateſit, in *probro* ſim. *Phorm*. V. 4. 6.

Probus.

Si vos voltis perhiberi *probos*. *Adelph*. III. 4. 59. *Proba* & modeſta. *Adelph*. V. 8. 7. O artificem *probum*. *Phorm*. II. 1. 29.

Procax.

Meaſt petax, *procax*, magnifica, ſumptuoſa, nobilis. *Heaut*. II. 1. 15. vide Notas. Maligna magis & magis *procax* facta ilico eſt. *Hec*. I. 2. 84.

Procedo.

Funus interim *procedit* *And*. I. 1. 101. Primo *proceſſit* parum. *And*. IV. 1. 47. *Procede* tu huc. *Eun*. III. 2. 17. Bene *procedit*. *Adelph*. V. 6. 9. *Proceſſiſti* hodie pulchre. *Adelph*. V. 9. 2.

Proclivis.

Ingenium eſt omnium hominum ab labore *proclive* ad lubidinem. *And*. I. 1. 51. Id faciam, in *proclivi* quod eſt. *And*. IV. 2. 18.

Procul.

Ut tu illos *procul* hinc ex occulto caederes. *Eun*. IV. 7. 17. A me

Cum *placo*, advorſor ſedulo & deterreo. *Adelph.* I. 2. 64. Fac illa ut *placetur* nobis. *Phorm.* V. 3. 1.

PLAGA.

Neque ridiculus eſſe, neque *plagas* pati poſſum. *Eun.* II. 2. 13. *Plagae* creſcunt, niſi proſpicis. *Phorm.* V. 2. 16.

PLANE.

In me *plane* Di poteſtatem ſuam omnem oſtendere. *Eun.* V. 8. 2. Tu quidem illum *plane* prodis. *Heaut.* IV. 3. 29. Equidem miror, qui alia tam *plane* ſcias. *Heaut.* V. 1. 24. Nunc haec *plane* eſt pro nova. *Hec.* Prol. 5. *Plane* hic divinat. *Hec.* IV. 4. 74.

PLANISSUME.

Illi anui prodita abs te filia eſt *planiſſume*. *Heaut.* IV. 1. 26. Ad reſtim mi quidem res redit *planiſſume*. *Phorm.* IV. 4. 5.

PLATEA.

Illa ſeſe interea commodum huc advorterat in hanc noſtram *plateam*. *Eun.* II. 3. 53. Praeterito hac recta *platea* ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. Quem video in ultima *platea*? *Phorm.* I. 4. 37.

PLAUDO.

Plaudite. *And.* V. 6. 17. *Eun.* V. 8. 64. *Heaut.* V. 5. 23. *Adelph.* V. 9. 40. *Hec.* V. 4. 40. *Phorm.* V. 9. 66.

PLAUTUS.

Huius mentio fit, *And.* Prol. 18. *Eun.* Prol. 25. *Adelph.* Prol. 7. & 9.

PLEBS.

Paulatim *plebem* primulum facio meam. *Adelph.* V. 6. 10.

PLECTO.

Ego *plectar* pendens. *Phorm.* I. 4. 43.

PLENUS.

Plenus rimarum ſum, hac atque illac perpluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas. Corpus ſolidum & ſucci *plenum*. *Eun.* II. 3. 27. Praeceptorum *plenus* iſtorum ille. *Adelph.* III. 3. 58. Favillae *plena*, fumi ac pollinis. *Adelph.* V. 3. 60. Vini *plenum*. *Hec.* V. 3. 25. Quis me eſt fortunatior? venuſtatisque adeo *plenior*? *Hec.* V. 4. 8.

PLERIQUE.

Quod *plerique* omnes faciunt adoleſcentuli. *And.* I. 1. 28. Sororem *plerique* eſſe credebant meam. *Eun.* I. 2. 38. Dixi *pleraque* omnia. *Heaut.* IV. 7. 2. Ita *plerique* omnes ſumus ingenio. *Phorm.* I. 3. 20.

PLERUMQUE.

Ipſum animum aegrotum ad deteriorem partem *plerumque* adplicat. *And.* I. 2. 22. Hic ſolebamus fere *plerumque* eam opperiri. *Phorm.* I. 2. 40.

PLORO.

Plorare, orare ut ſubveniat ſibi. *Phorm.* Prol. 8.

PLUMBEUS.

Caudex, ſtipes, *plumbeus*, aſinus. *Heaut.* V. 1. 4.

PLURA.

De illius peccatis *plura* dicet. *Heaut.* Prol. 33. Te *plura* in hac re peccare oſtendam. *Adelph.* I. 2. 44. *Plura* acerba. *Hec.* III. 1. 1.

PLURIMUM.

Numquam fui uſquam, quin me omnes amarint *plurimum*. *Eun.* V. 8. 62. Salvere Hegionem *plurimum* iubeo. *Adelph.* III. 4. 14. Ibi *plurimum*'ſt. *Phorm.* I. 4. 17.

PLURIMUS.

Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeant bonis quam *plurimis*. *Eun.* Prol. 2. *Plurima* ſalute Parmenonem impertit Gnatho. *Eun.* II. 2. 39. Hoc mi unum ex *plurimis* miſeriis reliquum fuerat malum. *Hec.* IV. 1. 55.

PLUS.

Ex ea re *plus* mali'ſt quam commodi utrique. *And.* III. 3. 15. Ut tu *plus* vides. *And.* IV. 3. 23. vide Notas. Nihilo *plus*. *Eun.* I. 1. 17. *Plus* ſatis. *Plus* amem aut *plus* diligam. Non *plus* biduum. *Eun.* I. 2. 5. 16. & 104. *Plus* milies iam audivi. *Eun.* III. 1. 32. Annos ſexaginta natus es, aut *plus*. *Heaut.* I. 1. 11. vide Notas. Ubi adbibit

plus paulo. *Heaut.* II. 1. 8. Hic mihi nunc quanto *plus* ſapit, quam egomet mihi? *Heaut.* III. 1. 98. *Plus* ſpei video quam volo. *Heaut.* IV. 1. 46. Homini miſero *plus* quingentos colaphos infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45. Adoleſcens *plus* potus. *Hec.* I. 2. 64. Dies triginta aut *plus* eo in navi fui. *Hec.* III. 4. 7. Ne quid faciam *plus*. *Hec.* V. 1. 4. Nequid *plus* minuſve faxit. *Phorm.* III. 3. 21.

PLUSCULUS.

Pluſcula ſupellectile opus eſt. *Phorm.* IV. 3. 60.

PLUVIA.

Per *pluviam* lucum factum mulieri. *Eun.* III. 5. 41. vide Notas.

POENA.

Syrus mihi tergo *poenas* pendet. *Heaut.* IV. 4. 6. An legibus daturum *poenas* dices? *Phorm.* IV. 5. 22.

POENITET.

An *poenitebat* flagiti? *Eun.* V. 6. 12. At enim me quantum hic operis fiat, *poenitet*. *Heaut.* I. 1. 20. vide Notas. Non *poenitet* me famae. *Hec.* V. 2. 9. Noſtri noſmet *poenitet*. *Phorm.* I. 3. 20.

POETA.

Poeta cum primum animum ad ſcribendum adpulit. *And.* Prol. 1. Malevoli veteris *poetae* maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 7. Peccatum inprudentiaſt *Poetae*. *Eun.* Prol. 28. Exclamat, furem, non *Poetam*, fabulam dediſſe. *Eun.* Prol. 23. Facite, aequanimitas veſtra *Poetae* ad ſcribendum augeat induſtriam. *Adelph.* Prol. 25. Ne cum *Poeta* ſcriptura evaneſceret. *Poetam* reſtitui in locum. *Hec.* Alt. Prol. 5. & 13. *Poeta* vetus *Poetam* non poteſt retrahere ab ſtudio. Voluntas voſtra ſi ad *Poetam* acceſſerit. *Phorm.* Prol. 1. & 30.

POL.

Sane *pol*. *And.* I. 4. 2. Iſtuc *pol* vero bene. *Eun.* IV. 4. 8. Per *pol* quam paucas reperias meretricibus fidelis eveniſſe amatores. *Hec.* I. 1. 1. vide Notas. Non *pol* tem quod tu tam times. *Phorm* 9. 9.

POLLEN.

Favillae plena, fumi ac *pol* *Adelph.* V. 3. 60.

POLLICEOR.

Poſtquam amans acceſſit, pre *pollicens*. *And.* I. 1. 49. Su mihi ſaepe *pollicitum* eſſe. *Eu* 3. 17. Quaeſo aedepol quod es *pollicitus*, tute ut ſerves. *E* 2. 20. Modo non montis au *licens*. *Phorm.* I. 2. 18.

POLLICITATIO.

Quin tu hinc *pollicitationes* *Phorm.* V. 6. 17.

POLLICITOR.

In fraudem inlicis ſollicitand *pollicitando* eorum animos la *And.* V. 4. 9. vide Notas. *P* *tantem* & nil ferentem. *Phorm* 2. 36.

POMPA.

Tua *pompa* eo traducenda e *aut.* IV. 4. 17.

PONE.

Pone adprehendit pallio, re nat. *Phorm.* V. 6. 23.

PONO.

Qui ſe in ſui gremio *poſit* puerum diceret patris? *Adelp* 2. 35. Ut aput me praemium *poſitum* pietati ſcias. *Hec.* IV. In medio omnibus palmam eſ *ſitam*. *Phorm.* Prol. 17. *Po* victum eum. His rebus alias ſane, inquit, decem. *Phorm.* 25. & 62.

POPULARIS.

O *populares*, ecquis me vivit fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. ſecro *populares* ferte miſero innocenti auxilium. *Adelph.* II Amicus ſummus meus & *popu* *Phorm.* I. 1. 1.

POPULUS.

Populo ut placerent, quas ſet fabulas. *And.* Prol. 3. Id *p* *lus* curat ſcilicet. *And.* I. 2. 14 oreſt omni *populo*. *Adelph.* I.

Qui erit rumor *populi*, ſi id feceris? *Phorm.* V. 8. 18.

PORRO.

Dehinc, ut quieſcant *porro*, moneo. *And.* Prol. 23. Miſit *porro* orare, ut venirem, ſerio. *Eun.* III. 2. 22. At *porro* recte ſpero. *Heaut.* 2. 107. Ceſſatum uſque adhuc eſt: nunc *porro* expergiſcere. *Adelph.* IV. 4. 23. Te oro *porro* in hac re adiutor ſis mihi. *Hec.* IV. 4. 99. Ecquid ſpei *porro'ſt?* *Phorm.* III. 1. 10.

PORTA.

Prius quam ad *portam* venias. *Adelph.* IV. 2. 44. Perreptavi uſque omne oppidum: ad *portam*, ad lacum. *Adelph.* IV. 6. 3.

PORTICUS.

Noſtin *porticum* aput macellum hac deorſum? In *porticum* rurſum redi. *Adelph.* IV. 2. 34. & 40.

PORTITOR.

Epiſtolam ad *portitores* eſſe delatam. *Phorm.* I. 2. 100.

PORTO.

Di boni, boni quid *porto?* *And.* II. 2. 1. Hic nunc me credit aliquam ſibi fallaciam *portare*. *And.* II. 6. 2. Neſcio quid peccati *portat* haec purgatio. *Heaut.* IV. 1. 12. Item hinc alia quae *porto* Cyprum. *Adelph.* II. 2. 22. *Porto* hoc iurgium ad uxorem. *Hec.* III. 5. 63. Cedo quid *portas*, obſecro. *Phorm.* I. 4. 19.

PORTUS.

Ego in *portu* navigo. *And.* III. 1. 22. Modo iſſe dicito ad *portum*. *Hec.* I. 2. 2. Percontatum ibo ad *portum*, quoad ſe recipiat. *Phorm.* II. 4. 22.

POSCO.

Tanto ocius te ut *poſcat*. *Heaut.* IV. 8. 26. Abs te petere & *poſcere*. *Heaut.* V. 1. 53.

POSSIDEO.

De uxore, ita ut *poſſedi*, nil mutat Chremes. *And.* V. 4. 46. Te ipſo herede haec *poſſidere* Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Haec perinde ſunt, ut illius animus, qui ea *poſſidet*. *Heaut.* I. 2. 21. Regnumne, Aeſchine, hic tu *poſſides?* *Adelph.* II. 1. 21.

POSSUM.

Quando non *poteſt* id fieri quod vis, id velis quod *poſſit*. *And.* II. 1. 6. Tibi ita hoc videtur; at ego non *poſſe* arbitror. *And.* III. 3. 31. Huc face ad me venias, ſi quid *poteris*. *And.* IV. 2. 29. Ut *potero*, feram. *And.* V. 3. 27. Munus noſtrum ornato verbis, quod *poteris*. *Eun.* II. 1. 8. Amatores audieram mulierum eſſe eos maxumos, ſet nil *poteſſe*. *Eun.* IV. 3. 24. Si hic actor tantum *poterit* a facundia, *Heaut.* Prol. 13. vide Notas. Ne plus iniquum *poſſit* quam aequum oratio. In utramque partem ingenium quid *poſſit* meum. *Heaut.* Prol. 27. & 47. Quod *potero* adiutabo ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. Non *poteſt*. Immo optume. *Heaut.* IV. 3. 10. Tu quantum *potes* abi. *Adelph.* III. 2. 52. Hanc in horto maceriam iube dirui quantum *poteſt*. *Adelph.* V. 7. 11. Si nunc memorare hic velim, vere *poſſum*. *Hec.* III. 5. 23. vide Notas. Si fieri *poteſt*. *Hec.* IV. 4. 13. Quod *potero* faciam. *Hec.* III. 4. 33. Si ullo modo eſt ut *poſſit*. *Hec.* IV. 4. 102. Qualis ſim amicus, aut quid *poſſiem*. *Hec.* V. 1. 40. Non, non ſic futurumſt: non *poteſt*. *Phorm.* II. 1. 73. Ut *potui*, nuptum virginem locavi huic adoleſcenti. *Phorm.* V. 1. 25.

POST. *Praepoſ.*

Ego ero *poſt* principia. *Eun.* IV. 7. 11. *Poſt* haec praecipitem darem. *Adelph.* III. 2. 20. *Poſt* factam iniuriam. *Hec.* V. 1. 16.

POST. *Adverb.*

Poſt deinde. *And.* III. 2. 3. Quae proferentur *poſt*, ſi perget laedere. *Eun.* Prol. 18. Difficilem oſtendes te eſſe, & ignoſces tamen *poſt*. *Heaut.* V. 1. 61. *Poſt* conſultam. *Adelph.* V. 9. 25. *Poſt* de matre videro. *Hec.* IV. 4. 78. Haut multo *poſt*. *Phorm.* V. 6. 39.

profuſum ſaepe. *Eun.* II. 2. 27. Melius, peius, *proſit*, obſit. *Heaut.* IV. 1. 30. Quicquid eſt id, quod reliquit, *profuit*. *Hec.* III. 5. 13. Qui poſt factam iniuriam ſe expurget, parum mihi *proſit*. *Hec.* V. 1. 14.

Protelo.

Ne te iratus ſuis ſaevidicis dictis *protelet*. *Phorm.* I. 4. 35.

Proterreo.

Filium *proterruiſti* hinc. *Heaut.* III. 1. 37.

Proterve.

Satis pol *proterve* me Syri promiſſa huc induxerunt. *Heaut.* IV. 4. 1. Ecce autem tu quoque *proterve* iracundus es. *Hec.* III. 5. 53.

Protervitas.

Quam paene me tua perdidit *protervitas*. *Heaut.* IV. 6. 10.

Protervos.

Ne ineptus, ne *protervos* videar. *Heaut.* III. 3. 16.

Protinam.

Hinc me *protinam* conicerem in pedes. *Phorm.* I. 4. 13.

Provideo.

Erus eſt, neque *provideram*. *And.* I. 2. 12. Si non aſtu *providentur*. *And.* I. 3. 3. *Phorm.* I. 4. 5. ubi vide Notas. Putavit me plus ſcire & *praevidere*. *Heaut.* I. 1. 64. *Proviſum* eſt, ne in praeſentia haec hinc abeat. *Phorm.* V. 2. 14.

Provincia.

Huic noſtro traditaſt *provincia*. *Heaut.* III. 2. 5. *Provinciam* cepiſti duram. *Phorm.* I. 2. 22.

Proviso.

Proviſo quid agat Pamphilus. *And.* V. 5. 1. Huc *proviſo*. *Eun.* III. 1. 4. Ego huc ad vos *proviſo*. *Adelph.* V. 6. 1. vide Notas.

Provoco.

Pamphilam cantum *provocemus*. *Eun.* III. 1. 53. vide Notas. Huc *provocat*. *Adelph.* V. 4. 24.

Provolvo.

Ego hunc in mediam viam *provolvam*. *And.* IV. 4. 38.

Proxumus.

Proxumus ſum egomet mi. *And.* IV. 1. 12. His menſibus ſex ſeptem prorſus non vidiſſe *proxumis*. *Eun.* II. 3. 41. Eamus ad me, ibi *proxumumſt*. *Eun.* III. 5. 64. Agrum in *proxumo* hic mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. Hic meus amicus illi genere eſt *proxumus*. *Adelph.* IV. 5. 17. Hic eſt his cognatus *proxumus*. *Adelph.* V. 8. 24. Cum in *proxumo* hic ſit aegra. *Hec.* III. 2. 6. Lex eſt, ut orbae, qui ſunt genere *proxumi*, iis nubant. *Phorm.* I. 2. 75.

Prudens.

Prudens ſciens, vivus vidensque pereo. *Eun.* I. 1. 27.

Psaltria.

Ille bonus vir nobis *pſaltriam*, ſi Dis placet, paravit. *Adelph.* III. 4. 31. Tua arte viginti minae pro *pſaltria* periere. *Adelph.* IV. 7. 25.

Publice.

Ibi cuſtos *publice* eſt nunc. *Eun.* II. 2. 59. Haut cito mali quid ortum ex hoc ſit *publice*. *Adelph.* III. 3. 89.

Publicitus.

Non hoc *publicitus* ſcelus hinc deportarier in ſolas terras? *Phorm.* V. 8. 85.

Publicus.

An ne hoc quidem ego adipiſcar, quod ius *publicumſt*? *Phorm.* II. 3. 65.

Pudens.

Animi eſt *pudentis* ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 68. *Pudens*, modeſta. *Hec.* I. 2. 90.

Pudet.

Nil *pudent* hic, ubi opuſt. *And.* IV. 1. 13. vide Notas. Quamobrem tandem? an quia *pudet*? *Eun.* V. 2. 68. Cuius nunc *pudet* me & miſeret. *Heaut.* II. 3. 19. Fratris me quidem *pudet* pigetque. *Adelph.* III. 3. 38. *Pudet* Philumenae. *Hec.* V. 2. 27. Non ſimultatem meam revereri ſaltem? non *pudere*? *Phorm.* II. 1. 3.

V. 8. 2. Quaſi non ea *poteſtas* ſit tua. *Heaut.* IV. 3. 42. Video in illarum eſſe te *poteſtate*. *Hec.* II. 2. 8. Ait uterque tibi *poteſtatem* eius habendi ſe dare. *Phorm.* V. 6. 40.

POTIOR. *Adiect.*

Sit *potior*, prior ad dandum qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48.

POTIOR. *Verb.*

Mea nihil refert, dum *potiar* modo. Fac ut *potiar*. *Eun.* II. 3. 29. & 71. Vis amare: vis *potiri*: tuum eſſe in *potiundo* periclum non vis. *Heaut.* II. 3. 81. & 82. Patria *potitur* commoda. Miſeriam omnem ego capio; hic *potitur* gaudia. *Adelph.* V. 4. 17. & 22. Nequid propter tuam fidem decepta *potiretur* mali. *Phorm.* III. 1. 5. vide Notas. Abduxi mulierem: curavi, propria ea Phaedria ut *potiretur*. *Phorm.* V. 5. 2.

POTE.

Nil ſupra *pote*. *Adelph.* II. 3. 11. vide Notas.

POTIS.

Potin es mihi verum dicere? *And.* II. 6. 6. Si *potis* eſt. *Eun.* II. 2. 32. Neque ferri *potis* eſt. *Heaut.* II. 3. 80. Si quid *potis* eſt. *Potin* ut deſinas? *Adelph.* IV. 1. 5. & 23. Si tibi placere *potis* eſt. *Phorm.* II. 3. 32.

POTISSIMUM.

Quem, inquit, vocabo ad cenam meorum aequalium *potiſſimum* nunc? *And.* II. 6. 24. Quod ad illum attinet *potiſſimum*. *Adelph.* III. 1. 9. Ubi tu dubites, quid ſumas *potiſſimum*. *Phorm.* II. 2. 29.

POTIUS.

Inveniet inopem *potius*, quam te corrumpi ſinat. *And.* II. 3. 22. Domi opperiamur *potius*, quam hic ante oſtium? *Eun.* V. 2. 56. Ut aduleſcentuli vobis placere ſtudeant *potius* quam ſibi. *Heaut.* Prol. 52. Abeat *potius* malo quovis gentium. *Heaut.* V. 1. 55. vide Notas. Animam relinquam *potius*, quam illas deſeram. *Adelph.* III. 4. 50. Parenti *potius* quam amori obſequi oportet. *Hec.* III. 4. 34. Inter nos haec *potius* cum bona ut componantur gratia, quam cum mala. *Phorm.* IV. 3. 16.

POTO.

Cur amat? cur *potat*? *Adelph.* I. 1. 37. Obſonat, *potat*, olet unguenta; de meo. *Adelph.* I. 2. 37. Otium ab ſenibus ad *potandum* ut habeam. *Phorm.* V. 5. 4.

POTUS.

Cum virgine una aduleſcens cubuerit plus *potus*, ſeſe illa abſtinere ut potuerit? *Hec.* I. 2. 65.

PRAE. *Adverb.*

I *prae*, ſequar. *And.* I. 1. 144. Abi *prae*. *Eun.* III. 2. 46. *Adelph.* II. 1. 13. *Phorm.* V. 2. 12.

PRAE. *Praepoſit.*

Vide quam iniquus ſis *prae* ſtudio. *And.* V. 1. 6. *Prae* amore. *Eun.* I. 2. 18. Ego illum contempſi *prae* me. *Eun.* II. 2. 8. *Prae* gaudio, ita me Di ament, ubi ſim, neſcio. *Heaut.* II. 3. 67. *Prae* iracundia non ſum aput me. *Heaut.* V. 1. 47. Omnia ſibi poſtputavit eſſe *prae* meo commodo. *Adelph.* II. 3. 9. Huic aliquid paulum *prae* manu dederis. *Adelph.* V. 9. 23. Nos poſtputaſſe te omnes *prae* parente intellego. *Hec.* III. 5. 33.

PRAEBEO.

Non poſſum ſatis narrare, quos ludos *praebueris* intus. *Eun.* V. 6. 9. *Praebent* exigue ſumptum. *Heaut.* I. 2. 33. Hodie ei uſque os *praebui*. *Adelph.* II. 2. 7. Servom haut inliberalem *praebes* te. *Adelph.* V. 5. 4. Strenuum hominem *praebuit*. *Phorm.* III. 1. 12.

PRAECAVEO.

Hoc tempus, *praecavere* mihi me, haut te ulciſci, monet. *Adelph.* III. 5. 18. vide Notas.

PRAECEPS.

Praecipitem in piſtrinum dabit. *And.* I. 3. 9. Utinam mihi eſſet aliquid hic, quo me nunc

praecipitem darem. *And.* III. 4. 27. Auſtores fuere, ut *praecipitem* hanc daret. *Phorm.* IV. 3. 20.

PRAECEPTUM.

Praeceptorum eſt plenus iſtorum ille. *Adelph.* III. 3. 58.

PRAECIDO.

Omnis cauſas *praecidam* omnibus. *Hec.* IV. 2. 22.

PRAECIPIO.

Haec ego *praecipio* tibi? *Heaut.* III. 5. 18. Conſervis ad eundem iſtunc *praecipio* modum. *Adelph.* III. 3. 70. Docui, monui, bene *praecepi* ſemper, quae potui omnia. *Adelph.* V. 9. 6.

PRAECIPITO.

Hac te *praecipitato*. *Adelph.* IV. 2. 36.

PRAECIPUUS.

Unam hanc rem me habere praeter alias *praecipuam* arbitror. *Adelph.* II. 3. 5. vide Notas.

PRAECURRO.

Una illarum interea propere *praecucurrit*. *Hec.* III. 3. 11.

PRAEDICO.

Aſtumſt, ſi quidem haec vera *praedicat*. *And.* III. 1. 7. Ita *praedicant*. SI. Ita *praedicant*? *And.* V. 3. 4. & 5. Utrum *praedicemne* an taceam? *Eun.* IV. 4. 53.

PRAEDICO.

Hoc primum in hac re *praedico* tibi. *And.* I. 1. 19. Neque tu haut dices tibi non *praedictum*. *And.* I. 2. 34.

PRAEDITUS.

Qui gnatum haberem tali ingenio *praeditum*. *And.* I. 1. 71.

PRAEDIUM.

Fructum, quem Lemni uxoris reddunt *praedia*. *Phorm.* IV. 3. 75. Ex iis *praediis* talenta argenti bina capiebat ſtatim. *Phorm.* V. 3. 6.

PRAEDO.

E *praedonibus*, unde emerat, ſe audiſſe abreptam e Sunio. *Eun.* I. 2. 34.

PRAEFICIO.

Elephantis quem Indicis *praefecerat*. *Eun.* III. 1. 23. Cuiaeream d rei *praefecimus*. *Eun.* III. 4. 3.

PRAEFINITO.

Illi haut licebat, niſi *praefinito* loqui. *Hec.* I. 2. 19.

PRAEFRINGO.

Aut uſpiam ceciderit, aut *praefregerit* aliquid. *Adelph.* I. 1. 12. vide Notas.

PRAEGNAS.

Abducta a vobis *praegnas* fuerat filia, neque fuiſſe *praegnatem* unquam ante hunc ſcivi diem. *Hec.* IV. 4. 18. & 19. vide Notas.

PRAEMIUM.

Quodvis donum *praemium* a me optato, id optatum feres. *Eun.* V. 8. 27. Ut apud me *praemium* eſſe poſitum pietati ſcias. *Hec.* IV. 2. 8. lis nunc *praemium* eſt, qui recta prava faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

PRAEMONSTRATOR.

Adiutor meus & monitor & *praemonſtrator*. *Heaut.* V. 1. 2.

PRAENARRO.

Oportuit rem *praenarraſſe* me. *Eun.* V. 5. 12.

PRAEOPTO.

Ut puerum *praeoptares* perire. *Hec.* IV. 1. 17.

PRAEPEDITUS.

Re in noſtra aut gaudio ſumus *praepediti* nimio, aut aegritudine. *Heaut.* III. 1. 97.

PRAEPONO.

Numquam *praeponens* ſe illis. *And.* I. 1. 38. vide Notas. Si fidem habeat, ſe iri *praepoſitum* tibi apud me. *Eun.* I. 2. 59. Quo pacto me habueris *praepoſitam* amori tuo. *Hec.* IV. 2. 7.

PRAERIPIO.

Times, ne illum talem *praeripiat* tibi. *Eun.* I. 2. 81.

PRAES.

Illa illi tamen poſt datum iri mille nummum *praes* ſit. CH. & *praes* ſit quidem? *Heaut.* III. 3. 45. vide Notas.

PRAESAGIO.
cio quid profecto mi animus *git* mali. *Heaut.* II. 2. 7.

PRAESCIO.
ıne oportuit *praeſciſſe* me an- *nd.* I. 5. 4.

PRAESCRIBO.
e ipſe his rebus finem *prae- i.* *And.* I. 1. 124.

PRAESENS.
n milite iſto *praeſens*, abſens s. *Eun.* I. 2. 122. Fac ani- ıec *praeſenti* ut dicas. *Eun.* ». 31. Tua mihi domus *eſente* abſente pateat. *Eun.* . 29. *Praeſens* abſensque erit. *Adelph.* I. 1. 48. quia ades *praeſens* dico hoc. *h.* III. 3. 39. Cum hanc ſibi t *praeſens praeſentem* eripi. *h.* IV. 5. 34. vide Notas. Non nc habeas plane *praeſentem* ? *Phorm.* II. 2. 31. *Praeſens* uerat, in diem malum abiit. *s.* V. 2. 15.

PRAESENTIA.
prohibet facere tua *praeſentia.* . III. 3. 12. Suavia in *prae-* quae eſſent, prima habere. . V. 2. 9. Mallem auferre po- ı *praeſentia.* *Adelph.* II. 2. 14. ea *praeſentia* obſtet. *Hec.* IV. Proviſum eſt ne in *praeſen-* ıec hinc abeat. *Phorm.* V.

PRAESENTIO.
n ibi me adeſſe neuter tum *nſerat.* *And.* V. 1. 20.

PRAESERTIM.
niſſatorem haut ſane commo- *praeſertim* Cteſiphoni. *Adelph.* 9. *Praeſertim* ut nunc ſunt . *Phorm.* I. 2. 5.

PRAESIDIUM.
› *praeſidio* atque hoſpitis. *And.* 2. Ut meae ſtultitiae iuſtitia : aliquid *praeſidi.* *Heaut.* IV. Ibi tuae ſtultitiae ſemper *raeſidium.* *Heaut.* V. 2. 14. *idium* velle ſe ſeneſtuti ſuae. . 2. 44.

PRAESTABILIS.
Quanto fuerat *praeſtabilius*, ubi- vis gentium agere aetatem? *Hec.* III. 1. 4.

PRAESTITUO.
Tibi quidem eſt olim dies, quod dares huic, *praeſtituta.* *Phorm.* III. 2. 39. vide Notas.

PRAESTO. *Verb.*
Homini homo quid *praeſtat?* *Eun.* II. 2. 1. Chremes hoc mihi *praeſtat.* *Heaut.* V. 1. 3. Hem vir viro quid *praeſtat?* *Phorm.* V. 3. 7.

PRAESTO. *Adverb.*
Ipſum adeo *praeſto* video. *And.* II. 5. 4. Iam dudum domi *praeſto* aput me eſſe aiunt. *Heaut.* I. 1. 120. Cum ille eſt, *praeſto* hic eſt. *Phorm.* II. 1. 37.

PRAESTOLOR.
Quem *praeſtolare*, Parmeno, hic ante oſtium? *Eun.* V. 1. 5.

PRAETER.
Horum ille nihil egregie *praeter* cetera ſtudebat. *And.* I. 1. 31. Mihi videre *praeter* aetatem tuam facere, & *praeter* quam res te adhortatur tua. *Heaut.* I. 1. 7. & 8. Nimium ipſe eſt bonus *praeter* aequomque & bonum. *Adelph.* I. 1. 39. Te eſſe *praeter* noſtram opinionem comperi. *Hec.* V. 1. 37. Pulchre diſcedo & probe & *praeter* ſpem. *Phorm.* V. 9. 59.

PRAETEREA.
Primum quod ſoror eſt dicta: *praeterea* ut ſuis reſtituam ac red- dam. *Eun.* I. 66. Tum *praeterea* ta- lem, niſi tu, nulla pareret filium. *Heaut.* V. 3. 20. Primum indotata eſt: tum *praeterea*, quae ſecunda ei dos erat, periit. *Adelph.* III. 2. 47. Si non tum dedero, unam *praeterea* horam ne oppertus ſiet. *Phorm.* III. 2. 29.

PRAETEREO.
Sine biduum hoc *praetereat.* *Eun.* II. 2. 52. *Praeteriit* tempus. *Eun.* III. 4. 4. Locum reprehenſum, qui *praeteritus* neglegentiaſt. *Adelph.* Prol. 14. *Praeterito* hac recta pla-

tea farſus. *Adelph.* IV. 2. 35. Neſcis, quid mali *praeterieris. Hec.* III. 4. 5. An temere quicquam Parmeno *praetereat? Hec.* V. 4. 38. vide Notas. Tua *praeterierat* iam ad ducendum aetas. *Phorm.* II. 3. 76.

PRAETERMITTO.

Do, *praetermitto. Adelph.* I. 1. 26. Fit ſedulo: nil *praetermitto. Adelph.* III. 3. 60.

PRAETEREAQUAM.

Verbum unum mihi *praetereaquam* quod te rogo, faxis cave. *And.* IV. 4. 14. vide Notas.

PRAETERQUAM.

Neque, *praeterquam* quas ipſe amor moleſtias habet, addas. *Eun.* I. 1. 32. *Praeterquam* tui carendum quod erat. *Heaut.* II. 4. 20.

PRAEUT.

Ludum iocumque dices fuiſſe illum alterum, *praeut* huius rabies quae dabit. *Eun.* II. 3. 9.

PRANDIUM.

Prandium corrumpitur. *Adelph.* IV. 2. 49.

PRAVE.

Vide, ne inpulſus ira *prave* inſiſtas. *Hec.* III. 5. 34. Nequeo ſatis, quam hoc mihi videtur *prave* factum, proloqui. *Hec.* IV. 4. 24.

PRAVITAS.

Quae iſtaec *pravitas*, quaeve amentia eſt? *Heaut.* V. 2. 20.

PRAVUS.

Num parva cauſa aut *prava* ratio'ſt? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. Neque id putabit *pravom* an rectum ſit, quod petit. *Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Inepta lenitas *prava. Adelph.* III. 3. 37. Etſi hoc mihi *pravom*, ineptum, abſurdum, atque alienum a vita mea videtur. *Adelph.* V. 8. 21. Iis nunc praemium eſt, qui recta *prava* faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

PRECARIO.

Hanc tu mihi vel vi, vel clam, vel *precario* fac tradas. *Eun.* II. 3. 28.

PRECATOR.

Nec tu aram tibi, nec *pre*[...] *rem* adeam credo, qui mihi ſit[...] *Phorm.* I. 2. 90.

PRECI.

Nihil eſt *preci* loci relictum. *A*[...] III. 4. 22. Perfice hoc, *preci*[...] pretio. *Eun.* V. 8. 25. Ut ne[...] miſericordia, neque *precibus* [...]ri queas. *Phorm.* III. 2. 13. Ut [...]lus locus relinquatur *preci. Phor*[...] III. 3. 14. Venias mihi *preci*[...] lautum peccatum tuum? *Phor*[...] V. 8. 80. vide Notas.

PRECOR.

Poſthac ſi quicquam, nil *pre*[...] *Phorm.* I. 2. 92.

PREHENDO. PRENDO.

Tuus pater me modo *pre*[...] *And.* II. 2. 16. Quis homo [...] pro moecho vidit in domo [...]cia *prendi* quemquam? *Eun.* [...] 39. Syrus eſt *prehendendus* [...] adhortandus mihi. *Heaut.* III[...] 100. *Prendo* hominem [...] *Phorm.* IV. 3. 15.

PREMO.

Res *premit* denegare. *And.* I. 9. vide Notas.

PRETIUM.

Quod habui ſummum, *pr*[...] perſolvi tibi. Poſtquam amans [...] ſit, *pretium* pollicens. *And.* [...] 12. & 49. Audireque eoru[...] operae *pretium* audaciam. [...] 3. 12. Ergo *pretium* ob ſtultiti[...]ro. *And.* III. 5. 4. Cum [...] videas, videtur eſſe quantivis [...] *And.* V. 2. 15. *Pretium* ſpera[...] co producit: vendit. *Eun.* I. [...] Deum ſeſe in *pretium* conv[...] *Eun.* III. 5. 40. vide Not[...] numquam avare *pretium* ſtat[...] meae. *Heaut.* Prol. 48. C[...] iam praeter *pretium* dulce'ſt. [...] II. 2. 5. Ego ſpem *pretio* no[...] *Adelph.* II. 2. 11. Neque *pr*[...] neque rem ullam interceſſe. *A*[...] III. 2. 51. vide Notas. Ho[...] maxumi *preti. Adelph.* V. [...] *Pretio* emptas meo. *Hec.* Al[...] 49. Abs te ut blanditiis tuis

pretio ſuam voluptatem ex-
Hec. I. 1. 12.

PRIDEM.

n *pridem* pater mi & mater
eſſent. *Eun.* III. 3. 11. Hoc
li non *pridem* inveni. *Heaut.*
.. Iam *pridem* equidem au-
Hec. II. 1. 22.

PRIMARIUS.

ıe huius ſis veritus faemi-
imariae, quin novo modo
eres contumeliam. *Phorm.*
8. vide Notas.

PRIMO.

io proceſſit parum. *And.* IV.
At etiam *primo* callidum ac
n credidi hominem. *Eun.* V.
Neque illi credebam *primo:*
ero palam eſt. *Hec.* IV. 4.
epi adverſari *primo.* *Phorm.*
. & 30.

PRIMULUM.

) dolores, mea tu, occipiunt
um. *Adelph.* III. 1. 2. Pau-
lebem *primulum* facio meam.
. V. 6. 10.

PRIMUM.

lla nunc *primum* audio,
o ſit factum. *And.* V. 4. 33.
, *primum*, ut redeat: ſi id
mmodumſt, ut maneat. *Eun.*
49. vide Notas. Ubi *pri-*
poterit, ſe illinc ſubducet,
Eun. IV. 1. 14. Id *primum*
deinde quod veni eloquar.
Prol 3. Jam nunc haec tria
addidi praeter naturam.
. V. 5. 3. Meretricem hanc
adeundam cenſeo. *Hec.*
94. Vin *primum* hodie face-
od ego gaudeam? *Phorm.* V.

PRIMUS.

ſatis digna, cui committas
partu mulierem. *And.* I. 4.
la ſum aput te *primus.* *Eun.*
). Eſt genus hominum, qui
mos ſe omnium rerum volunt,
ıt. *Eun.* II. 2. 17. Fertur
is *Eun.* III. 1. 39. Suavia
ſentia quae eſſent, *prima*
Heaut. V. 2. 10. Se *pri-*
mum ait ſcire: is ſolus neſcit omnia.
Adelph IV. 2. 9. vide Notas. *Primo*
actu placeo. *Hec.* Alt. Prol. 31. *Prima*
coitioſt acerrima. *Phorm.* II. 2. 32.
A *primo* homo inſanibat. *Phorm.*
IV. 3. 37.

PRINCEPS.

Primarum artium magis *princi-*
pem. *Adelph.* II. 3. 6.

PRINCIPIA.

Tu hoſce inſtrue: ego ero poſt
principia. *Eun.* IV. 7. 11.

PRINCIPIO.

Principio amico filium reſtitueris.
And. III. 3. 38. *Principio* eam eſſe
dico liberam. *Eun.* IV. 7. 35. *Prin-*
cipio & habet quod det, & dat ne-
mo largius. *Eun.* V. 8. 48.

PRINCIPIUM.

Audivi, inquam, a *principio.*
And. IV. 4. 46. Quod dedit *princi-*
pium adveniens. *Eun.* III. 2. 5. Sae-
pe malo ex *principio* magna fami-
liaritas conflataſt. *Eun.* V. 2. 35.
Neque quod *principium* incipiam
ad placandum, ſcio. *Heaut.* V. 4.
21. vide Notas. Quod mi *princi-*
*pium*ſt mali. *Phorm.* I. 3. 6. Blan-
de in *principio* adloqui. *Phorm.* II.
1. 22. Bene habent tibi *principia.*
Phorm. II. 3. 82. Sic habent *prin-*
cipia ſeſe. *Phorm.* III. 1. 15.

PRIOR. PRIUS.

Reſponſum, non dictum eſſe,
quia laeſit *prior.* *Eun.* Prol. 6. Nil
prius neque fortius. *Eun.* I. 1. 5.
Sine illum *priores* partes hoſce ali-
quot dies aput me habere. *Eun.* I.
2. 71. Olim iſti fuit generi quon-
dam quaeſtus apud ſaeclum *prius.*
Eun. II. 2. 15. *Priorem* eſſe illum,
non oportere huic dari. *Adelph.*
IV. 5. 25. Qui cum illa conſuevit
prior. *Adelph.* IV. 3. 32. vide No-
tas. Iam *prior* amor me ad hanc
rem exercitatum reddidit. *Hec.* III.
3. 47. Ut ſit potior, *prior* ad dan-
dum qui eſt. *Phorm.* III. 2. 48.

PRIVO.

Pamphilamne hac urbe *privari*
ſines? *Phorm.* III. 2. 32.

Prius.

Spectandae an exigendae ſint vobis *prius*. *And.* Prol. 27. Nonne *prius* communicatum oportuit? *And.* I. 5. 4. Nullum eſt iam dictum, quod non dictum ſit *prius*. *Eun.* Prol. 41. Noraſne eum *prius*? *Eun.* IV. 4. 31. *Prius* audite paucis. *Eun.* V. 8. 37.

Prius, quam; priusquam.

Omnia experiri certumſt *priusquam* pereo. *And.* II. 1. 11. Omnia *prius* experiri, *quam* arma, ſapientem decet. *Eun.* IV. 7. 19. vide Notas. Pergin iſtuc *prius* diiudicare, *quam* ſcias quid rei ſit? *Heaut.* II. 2. 8. vide Notas. *Prius* proditurum te tuam vitam, & *prius* pecuniam omnem, *quam* abs te amittas filium. *Heaut.* III. 1. 70. *Priusquam* ad portam venias. *Adelph.* IV. 2. 44. Uxorem hanc *priuſquam* duxit. *Hec.* V. 1. 17. *Priuſquam* huic reſpondes temere, audi. *Phorm.* V. 9. 48.

Pro. *Praepoſit.*

Pamphilum *pro* uxore habere hanc peregrinam. *And.* I. 1. 119. Facile ut *pro* eunucho probes. *Eun.* II. 3. 84. Ne ille *pro* ſe dictum exiſtumet. *Heaut.* Prol. 30. *Pro* ſe quiſque ſedulo faciebant. *Heaut.* I. 1. 74. Qui ſibi me *pro* deridiculo ac delectamento putat. *Heaut.* V. 1. 79. Habui, amavi *pro* meo. Non neceſſe habeo omnia *pro* meo iure agere. *Adelph.* I. 1. 23. & 27. *Pro* virgine dari nuptum non poteſt. *Adelph.* III. 2. 48. Sedulo moneo, quae poſſum *pro* mea ſapientia. *Adelph.* III. 3. 73. *Pro* certon tu iſtaec dicis? *Adelph.* III. 4. 32. Tu illos duo olim *pro* re tollebas tua. *Adelph.* V. 3. 23. *Pro* patre huic eſt. *Adelph.* V. 8. 28. Nunc haec plane eſt *pro* nova. *Hec.* Prol. 5. Pueri inter ſeſe quas *pro* levibus noxiis iras gerunt? *Hec.* III. 1. 30. vide Notas. Satis *pro* imperio. *Phorm.* I. 4. 18.

Pro. *Interiect.*

Pro Deum atque hominum f *And.* I. 5. 11. *Pro* ſupreme ter! *Eun.* III. 5. 2. *Pro* Di i tales. *Adelph.* III. 4. 1. *Pro* immortalium. *Phorm.* II. 3. 4

Probe.

Curaſti *probe* *And.* V. 2. 6. ras *probe*. *And.* V. 6. 6. In tin? CH. *Probe*. *Eun.* IV. Perdoctaſt *probe*. *Heaut.* II. Hoc vitio datur. SY. *Prob* *Adelph.* III. 3. 65. Feciſti *Phorm.* II. 4. 18. Pulchre & *probe*, & praeter ſpem. V. 9. 58.

Probo.

Forma & aetate ipſe es, ut pro Eunucho *probes*. *Eun.* 84. vide Notas.

Probrum.

Tamen hanc habere ſtude ſummo *probro*? *And.* V. Quin ſi hoc celetur, in me pateſit, in *probro* ſim. *P* 4. 6.

Probus.

Si vos voltis perhiberi *Adelph.* III. 4. 59. *Prob* deſta. *Adelph.* V. 8. 7. O cem *probum*. *Phorm.* II. 1.

Procax.

Meaſt petax, *procax*, ma ſumptuoſa, nobilis. *Heaut.* II vide Notas. Maligna magis gis *procax* facta ilico eſt. 2. 84.

Procedo.

Funus interim *procedit* 1. 101. Primo *proceſſit* parum IV. 1. 47. *Procede* tu huc III. 2. 17. Bene *procedit*. V. 6. 9. *Proceſſiſti* hodie p *Adelph.* V. 9. 2.

Proclivis.

Ingenium eſt omnium h ab labore *proclive* ad lubid *And.* I. 1. 51. Id faciam, in quod eſt. *And.* IV. 2. 18.

Procul.

Ut tu illos *procul* hinc ex te caederes. *Eun.* IV. 7. 17.

m eſſe hanc *procul*. *Adelph*.
. 50. Quem ,tum iſtoc ſermo-
habueris, *procul*- hinc ſtans
i. *Hec*. IV. 3. 1.

PRODEAMBULO.

odeambulare huc libitum eſt.
ph. V. 1. 4.

PRODEO.

funus *prodeo*. *And*. I. 1. 88.
: id *prodeo*, ut conveniam Par-
nem. *Eun*. V. 6. 4. Dromo
t fores: anus quaedam *prodit*.
. II. 3. 35. Nemon huc *pro-*
Phorm. I. 2. 102. Neque mi
nſpectum *prodit*. *Phorm*. II.

PRODO.

aliquot ſaltem nuptiis *prodat*
And. II. 1. 13. Prius *proditu-*
e tuam vitam, & prius pecu-
omnem. *Heaut*. III. 1. 70.
ui *prodita* abs te filia eſt pla-
ne. *Heaut*. IV. 1. 26.

PRODUCO.

huic malo aliquam *producam*
n. *And*. III. 5. 9. Niſi me la-
amentem, & falſa ſpe *produ-*
And. IV. 1. 24. *Producit*:
t. *Eun*. I. 2. 54. Omnis *pro-*
ac vendidi. *Heaut*. I. 1. 92.
lud *produxit* ſcelus. *Adelph*.
16. Quem egomet *produxit*.
h. III. 3. 48.

PROFECTO.

ofecto ſic eſt. *And*. III. 3. 22.
eſt *profecto* interfici cum per-
ne poſſum. *Eun*. III. 3. 3. Ne-
uid *profecto* mi animus prae-
mali. *Heaut*. II. 2. 7. *Profe-*
c vere dicunt. *Adelph*. I. 1. 3.
cto hoc ſic eſt, ut puto. *Hec*.
19.

PROFERO.

tem aliquot dies *profer*. *And*.
29. Habeo alia multa, nunc
condonabitur; quae *proferen-*
ſt. *Eun*. Prol. 18. Rem *profer*
. *Heaut*. V. 2. 41. An *pro-*
tum hoc tibi videtur uſquam?
h. III. 2. 39. Non eſt opus
to. *Hec*. I. 2. 29. Progeniem
veſtram uſque ab avo atque atavo
proferens. *Phorm*. II. 3. 48.

PROFICISCOR.

Quid cauſae eſt, quin hinc in pi-
ſtrinum recta *proficiſcar* via? *And*.
III. 4. 21. Detineo te: fortaſſe tu
profectus alio fueras. *Eun*. II. 2. 49.
Clam me eſt *profectus*. *Heaut*. I. 1.
66. Recta ad Chremem ſumus *pro-*
fecti. *Phorm*. V. 6. 20. vide Notas.

PROFITEOR.

In his Poeta hic nomen *profitetur*
ſuum. *Eun*. Prol. 3.

PROFUGIO.

Gnatus eius *profugit* inopia.
Heaut. III. 2. 17. Hinc egens *pro-*
fugiet aliquo militatum. *Adelph*.
III. 3. 31.

PROFUNDO.

Profundat, perdat, pereat, ni-
hil ad me attinet. *Adelph*. I. 2. 54.

PROGENIES.

Memoriter *progeniem* veſtram uſ-
que ab avo atque atavo proferens.
Phorm. II. 3. 48.

PROHIBEO.

Quae ſeſe in ignem iniicere vo-
luit, *prohibui*. *And*. I. 1. 113. Quod
Di *prohibeant*. *And*. III. 3. 36. Tun
me *prohibeas* meam ne tangam?
Eun. IV. 7. 38. Deos quaeſo ut iſtaec
prohibeant. *Adelph*. II. 4. 11. Di ma-
le *prohibeant*. *Hec*. II. 1. 10. Cum
uxore hac ipſum *prohibebo* domo.
Phorm. II. 3. 76.

PROIN.

Proin tu fac apud te ut ſies. *And*.
II. 4. 5. *Proin* tu, dum eſt tempus
etiam atque etiam hoc cogita. *Eun*.
I. 1. 11. vide Notas. *Proin* tu, ta-
ceri ſi vis, vera dicito. *Eun*. I.
2. 26.

PROINDE.

Proinde hinc vos amolimini. *And*.
IV. 2. 24. Ut vos domi mihi eritis,
proinde ego ero fama foris. *Hec*. II.
1. 21. *Proinde* expiſcare, quaſi non
noſſes. *Phorm*. II. 3. 35.

PROLIXE.

Accipit homo nemo melius pror-
ſus neque *prolixius*. *Eun*. V. 8. 52.

Age *prolixe*, Micio. *Adelph.* V. 8. 20.

Prologus.

In *prologis* ſcribundis operam abutitur. *And.* Prol. 5. Oratorem eſſe voluit me, non *prologum*. *Heaut.* Prol. 11. Orator ad vos venio ornatu *prologi*. *Hec.* Alt. Prol. 1. Nullum invenire *prologum* poſſet. *Phorm.* Prol. 14 vide Notas.

Proloquor.

Cenſen me verbum potuiſſe ullum *proloqui*? *And.* I. 5. 21. Nequeo ſatis, quam hoc mihi videtur factum prave, *proloqui*. *Hec.* IV. 4. 24. Non potuit cogitata *proloqui*. *Phorm.* II. 1. 53. Omitto *proloqui*. *Phorm.* V. 6. 21.

Prolubium.

Quae res tam repente mores mutavit tuos? quod *prolubium*? *Adelph.* V. 9. 28. vide Notas.

Promereo.

Verum enim quando bene *promeruit*, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. Ita velim me *promerentem* ames, dum vivas, mi pater. *Adelph.* IV. 5. 47. Idem hic tibi, quod bene *promeritus* fueris, conduplicaverit. *Phorm.* III. 2. 31.

Promissum.

Ubi tempus, *promiſſa* iam perfici. *And.* IV. 1. 7. Fac ſis nunc *promiſſa* appareant. *Eun.* II. 3 20. Satis pol proterve me Syri *promiſſa* huc induxerunt. *Heaut.* IV. 4. 1.

Promissus.

Capillus ſparſus, *promiſſus*, circum caput reiectus neclegenter. *Heaut.* II. 3. 49. vide Notas.

Promitto.

Nil praeter *promiſſum* eſt. *Eun.* V. 8. 64. vide Notas. Satis ſcite *promittit* tibi. *Heaut.* IV. 4. 7. Fac: *Promiſi* ego illis. M. *Promiſti* autem? D. Fac, *promitte*. *Adelph.* V. 8. 17. & 19. Dum id, quod eſt *promiſſum*, ab amicis argentum aufero. *Phorm.* III. 2. 28. Neque ego ignoſco, [illegible] *promitto* quicquam. [illegible]

Promoveo.

Nil *promoveris*. *And.* IV. 1. [illegible] Quantum huic *promoveo* nuptias. *And.* IV. 2. 28. Move vero ocius te, nutrix. SO. Moveo. CH. Video, ſet nil *promoves*. *Eun.* V. 3. 4. Abibo hinc, praeſens quando *promoveo* parum. *Hec.* IV. 4. 81.

Pronus.

Capite *pronum* in terram ſtatuerem. *Adelph.* III. 1. 18. vide Notas.

Prope.

Prope adeſt, cum alieno more vivendumſt mihi. *And.* I. 1. 125. *Prope* iam ut pro uxore haberet. *Heaut.* I. 1. 46. Partus inſtabat *prope*. *Propius* accedamus. *Adelph.* III. 2. 9. & 11. Illud rus nulla alia cauſa tam male odi, niſi quia *prope* eſt. *Adelph.* IV. 1. 7. Sane hac multo *propius* ibis. *Adelph.* IV. 2. 41. *Prope* decurſo ſpatio. *Adelph.* V. 4. 6. vide Notas. Accedo *propius*. *Hec.* III. 1. 36. vide Notas.

Propediem.

Illum tibi ſalvom adfuturum eſſe hic confido *propediem*. *Heaut.* I. 1. 108. Ne tu *propediem* iſtius obſturabere. *Heaut.* IV. 8. 27. Ipſa re experiere *propediem*. *Adelph.* V. 5. 7.

Propemodum.

Propemodum habeo iam fidem. *And.* III. 4. 6. vide Notas. Me eius ſpero fratrem *propemodum* iam repperiſſe. *Eun.* I. 2. 123. Egomet habeo *propemodum* quam [illegible] *Heaut.* V. 5. 20. Curare ambos, *propemodum* repoſcere illum eſt quem dediſti. *Adelph.* I. 2. 51.

Propere.

Propere adcurre. *And.* V. 6. 15. Traduce huc ad vos *propere*. *Heaut.* IV. 22. *Propere* praecucurrit. *Hec.* III. 3. 11.

Propero.

Continuo ad te *properans* percurro ad forum. *And.* II. 2. 18. Tanto ocius *properemus*. *Eun.* III. 5. 61. Hic *properat* in Cyprum. *Adelph.* II. 4. 14. Hominem *propere* invenire. *Phorm.* V. 6. 5.

PROPINO.

Hunc comedendum & ebibendum vobis *propino*. *Eun.* V. 8. 57. vide Notas.

PROPINQUUS.

Ex meo *propinquo* rure hoc capio commodi. *Eun.* V. 5. 1.

PROPIOR.

Dum nulla alia delectatio, quae *propior* eſſet. *Heaut.* V. 1. 35. Ita me ſervet Iuppiter, ut *propior* illi, quam ego ſum ac tu, homo nemoſt. *Phorm.* V. 3. 25.

PROPITIUS.

Parentes *propitii*. *Adelph.* I. 1. 6. Satin illi Di ſunt *propitii?* *Phorm.* IV. 3. 31.

PROPRIUS.

Nilne eſſe *proprium* cuiquam? *And.* IV. 3. 1. Voluptates eorum *propriae* ſunt. *And.* V. 5. 4. Curavi, *propria* ea Phaedria ut poteretur. *Phorm.* V. 5. 2.

PROPTER. *Praepoſit.*

Egon *propter* me illam decipi miſeram ſinam? *And.* I. 5. 36. Scin tu turbam hanc *propter* te eſſe factam? *Eun.* IV. 6. 6. *Propter* quam in ſumma infamia ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Quae vos *propter* adoleſcentiam minus videtis. *Adelph.* V. 9. 35. Haec tot *propter* me gaudia illi contigiſſe laetor. *Hec.* V. 3. 35. *Propter* invidiam adimunt diviti, aut *propter* miſericordiam addunt pauperi. *Phorm.* II. 1. 47. & 48.

PROPTER. *Adverb.*

Interdum *propter* dormiet. *Eun.* II. 3. 77. Hic *propter* hunc adſiſte. *Adelph.* II. 1. 15. Ibi angiportum *propter* eſt. *Adelph.* IV. 2. 37.

PROPTEREA.

Id *propterea* nunc hunc venientem ſequor *And.* II. 5. 3. vide Notas. Ergo *propterea* te ſedulo & moneo & hortor. *Hec.* I. 1. 6.

PROPULSO.

Quod tu ſperes, *propulſabo* facile. *And.* II. 3. 21.

PRORSUM.

Hic homines *prorſum* ex ſtultis inſanos facit. *Eun.* II. 2. 23. *Prorſum* oblitus ſum mei. *Eun.* II. 3. 15. Accipit homo nemo melius *prorſum* neque prolixius. *Eun.* V. 8. 52. vide Notas. *Prorſum* e lecto nequeat ſurgere. *Adelph.* IV. 1. 4. Curſari rurſum *prorſum*. *Hec.* III. 1. 35.

PRORSUS.

Huic *prorſus* illam non dat. *And.* II. 2. 34. *Prorſus* a me opinionem hanc tuam eſſe ego amotam volo. *And.* III. 2. 30. *Prorſus* non vidiſſe. *Eun.* II. 3. 41. vide Notas. *Prorſus* nihil intellego. *Heaut.* IV. 5. 28. vide Notas. *Prorſus* non poteſt. *Adelph.* IV. 7. 44. Enimvero *prorſus* iam tacere non queo. *Hec.* IV. 4. 51.

PRORUO.

Foras ſimul omnes *proruunt* ſe. *Eun.* III. 5. 51.

PROSILIO.

Quidnam hic properans *proſilit?* *Eun.* V. 7. 6.

PROSPERE.

Evenere haec nobis *proſpere.* *Phorm.* V. 8. 2.

PROSPICIO.

Malo ego nos *proſpicere*, quam hunc ulciſci accepta iniuria. *Eun.* IV. 6. 24. Niſi *proſpectum* a nobis interea eſt, deſertae vivimus. *Heaut.* II. 4. 11. vide Notas. Quam bene vero abs te *proſpectum* eſt? *Heaut.* IV. 1. 25. Tibi *proſpexi* & ſtultitiae tuae. *Heaut.* V. 2. 8. Illa quae futura ſunt *proſpicere*. *Adelph.* III. 3. 34. Ego iam *proſpiciam* mihi. *Adelph.* IV. 2. 50. Numquid tute *proſpexti* tibi? *Adelph.* IV. 5. 55. Aderam, cuius conſilio fuerat ea par *proſpici*. *Hec.* IV. 1. 46. Niſi me animus fallit, aut parum *proſpiciunt* oculi. *Phorm.* V. 1. 8.

PROSTERNO.

Ceteros ruerem, agerem, raperem, tunderem & *proſternerem*. *Adelph.* III. 2. 21. vide Notas.

PROSUM.

Capitis periclum adire, dum *proſim* tibi. *And.* IV. 1. 53. Quibus & re ſalva & perdita *profueram* &

hunc ſuſpicari, quam ipſam veram, mavolo. *Hec.* IV. 1. 25. Audaciſſume oneris *quidvis* impone, & feret. *Phorm.* III. 3. 28.

Quo. *Adverb.*

Vide *quo* me inducas. *And.* II. 3. 25. En *quo* redactus ſum. *Eun.* II. 2. 7. vide Notas. In' hinc *quo* dignu's cum donis tuis tam lepidis. *Eun.* IV. 3. 9. Vide ſis ne *quo* hinc abeas longius. *Heaut.* I. 2. 38. *Quo* in tectum te receptes. *Heaut.* V. 2. 15. Illuc quaeſo redi *quo* coepiſti. *Adelph.* II. 1. 36. Pergam *quo* coepi hoc iter. *Hec.* I. 2. 119. *Quo* evadat, vide. *Phorm.* I. 2. 61.

Quo. *Coniunct.*

Quicquam in his te nuptiis fallaciae conari, *quo* fiant minus. *And.* I. 2. 26. Hanc ſimulant parere, *quo* Chremetem abſterreant. *And.* III. 1. 14. Id amabo adiuta me, *quo* id fiat facilius. *Eun.* I. 2. 70. *Quo* verba facilius dentur mihi. *Heaut.* V. 1. 41. Immo etiam dabo, *quo* magis credas. *Phorm.* V. 6. 38.

Quo. *Quod.*

Non pol, *quo* quemquam plus amem aut plus diligam, eo feci. *Eun.* I. 2. 16. Neque eo nunc dico, *quo* quicquam illum ſenſerim. *Heaut.* III. 2. 43.

Quo. *Quare.*

Quo aequior ſum Pamphilo. *And.* II. 5. 18. Per me ſtetiſſe credat, *quo* minus hae fierent nuptiae. *And.* IV. 2. 17. Ne revereatur, minus iam *quo* redeat domum. *Hec.* IV. 4. 8.

Quo. *Quanto.*

Quo tu minus ſcis aerumnas meas. *And.* IV. 1. 31. *Quo* magis, quae agis, curae ſunt mihi. *Adelph.* IV. 5. 46. *Quo* magis novi, tanto ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14.

Quoad.

Senem *quoad* exſpectatis veſtrum? *Phorm.* I. 2. 98. Percontatum ibo ad portum *quoad* ſe recipiat. *Phorm.* II. 4. 22.

Quocumque.

Ut voluptati obitus, ſermo, adventus tuus, *quocumque* adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas.

Quod. *Quia.*

Propterea *quod* amat filius. *And.* III. 4. 5. Primum *quod* ſoror eſt dicta. *Eun.* I. 2. 66. Inde adeo *quod* agrum in proximo hic mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. *Quod* ſatis putabas tua bona ambobus fore. *Adelph.* V. 3. 24.

Quod. *Quantum.*

Munus noſtrum ornato verbis, *quod* poteris: & iſtum aemulum, *quod* poteris, ab ea pellito. *Eun.* II. 1. 8. & 9. *Quod* potero, adiutabo ſenem. *Heaut.* III. 1. 7. Ego *quod* potero, ſedulo. *Heaut.* V. 4. 15. vide Notas. Iſtam, *quod* potes, fac conſolere. *Adelph.* III. 5. 1. Meritus de me eſt, *quod* queam, illi ut commodem. *Hec.* V. 1. 34.

Quod. *Propter quod.*

Si quid eſt, *quod* mea opera opus ſit vobis. *And.* IV. 3. 23. Quid eſt, *quod* ſic geſtis? *Eun.* III. 5. 10. Nihil eſt, illic *quod* moremur diutius. *Heaut.* IV. 7. 6. *Quod* me accuſat vir nunc, ſum extra noxiam. *Hec.* II. 3. 6. Adoleſcenti nihil eſt *quod* ſuccenſeam. *Phorm.* II. 3. 14.

Quod ni.

Quod ni fuiſſem incogitans. *Phorm.* I. 5. 3.

Quod si.

Quod ſi ego ſciſſem id prius. *And.* I. 5. 23. *Quod ſi* aſtu rem tractavit. *Eun.* V. 5. 2. *Quod ſi* is nunc me deceperit. *Heaut.* IV. 4. 2. *Quod ſi* abeſſet longius. *Adelph.* IV. 1. 8. *Quod ſi* eo meae fortunae redeunt. *Phorm.* I. 4. 23.

Quomodo.

Quod abeſt, non quaeris, patri *quomodo* obſequare. *Heaut.* V. 4. 17. *Quomodo* me ex hac turba expediam, neſcio. *Adelph.* IV. 4. 6. vide Notas. Compoſito factum'ſt, *quomodo* hanc amans habere poſſet ſine dote. *Phorm.* V. 1. 29.

PUDICE.

Pudice vitam agebat. *And.* I. 1. 7. Bene & *pudice* doctum atque eductum ingenium. *And.* I. 5. 39. Bene & *pudice* eductam. *Heaut.* II. 14.

PUDICITIA.

Et ad *pudicitiam* & ad rem tutandam. *And.* I. 5. 53.

PUDICUS.

Pium ac *pudicum* ingenium. *Hec.* I. 2. 77.

PUDOR.

Patris *pudor*. Ut neque me conſuetudo, neque amor, neque *pudor* commoveat. *And.* I. 5. 27. & 44. In denegando modo quis *pudor* paulum adeſt. *And.* IV. 1. 6. Numnam eius color *pudoris* ſignum uſquam indicat? *And.* V. 3. 7. *Pudore* & liberalitate liberos retinere. *Adelph.* I. 1. 32. Stultitiaſt iſtaec, non *pudor*. *Adelph.* II. 4. 10. *Puderin* an amori obſequeretur magis. *Hec.* I. 2. 47. Timidum obſtupefecit *pudor*. *Phorm.* II. 1. 54.

PUELLA.

Parvolam *puellam*. *Eun.* I. 2. 29. Noviciae, *puellae*. *Eun.* III. 5. 34. Si *puellam* parerem, nolle tolli. *Heaut.* IV. 1. 14. Cum *puella* anum ſuſcepiſſe inimicitias non pudet? *Hec.* II. 1. 34.

PUELLULA.

Continuo quandam nactus eſt *puellulam* citharistriam. *Phorm.* I. 2. 31.

PUER.

Per ecaſtor ſcitus *puer* eſt natus Pamphilo. *And.* III. 2. 6. *Puerum* ſupponi. *Eun.* Prol. 39. Aequom eſſe cenſent, nos iam a *pueris* ilico naſci ſenes. *Heaut.* II. 1. 2. Homini ilico lacrumae cadunt quaſi *puero*. *Adelph.* IV. 2. 21. Quem ego *puerum* modo tantillum in manibus geſtavi meis. *Adelph.* IV. 2. 24. Promiſti autem? de te largitor, *puer*. *Adelph.* V. 8. 17. Mulieres ſunt, ferme ut *pueri*, levi ſententia. *Hec.* III. 1. 32. Nutricem *puera* adducit. *Hec.* V. 2. 4. Ubi erit *puero* natalis dies. *Phorm.* I. 1. 14.

PUERILIS.

Quidnamſt? D. Puerileſt. *And.* II. 6. 18. Veſtra *puerili* ſententia. *Phorm.* V. 8. 56.

PUERITIA.

Mihi cum eo iam inde uſque a *pueritia* fuit ſemper familiaritas. *Heaut.* I. 2. 9.

PUERPERA.

Quid opus facto eſſet *puerperae*. *And.* III. 2. 10. *Puerperam* hanc nunc duci per viam aegrotam. *Adelph.* V. 7. 23.

PUGIL.

Si qua eſt habitior paulo, *pugilem* eſſe aiunt. *Eun.* II. 3. 24. *Pugilum* gloria. *Hec.* Alt. Prol. 25.

PUGNA.

Neque *pugnas* narrat. *Eun.* III. 2. 29. Dabit hic *pugnam* aliquam denuo. *Eun.* V. 2. 60.

PUGNO.

Peniculon *pugnare* cogitas? *Eun.* IV. 7. 7. *Pugnaveris*. *Adelph.* V. 3. 57. *Pugnant* de loco. *Hec.* Alt. Prol. 33.

PUGNUS.

Pugnus continuo in mala haereat. *Adelph.* II. 1. 17. Me *pugnis* uſque occidit. *Adelph.* IV. 2. 19. *Pugnos* in ventrem ingere. *Phorm.* V. 2. 95.

PULCHER.

O faciem *pulchram*. *Eun.* II. 3. 5. Virgo *pulchra*. *Phorm.* I. 2. 54. Hic *pulcherrimum* facinus audivi. *Phorm.* V. 6. 29.

PULCHRE.

Dixti *pulchre*. *Eun.* II. 3. 85. *Pulchre* mehercle dictum & ſapienter. *Eun.* III. 1. 26. Videbar mihi eſſe *pulchre* ſobrius. *Eun.* IV. 5. 2. Inſtructa *pulchre* ad perniciem. *Heaut.* III. 1. 41. Salſamenta haec fac macerentur *pulchre*. *Adelph.* III. 3. 27. Ego illius ſenſum *pulchre* calleo. *Adelph.* IV. 1. 17. Proceſſiſti hodie *pulchre*. *Adelph.* V. 9. 22. Faeneratum iſtuc beneficium *pulchre* tibi dices. *Phorm.* III. 2. 8. Sane her-

proſum ſaepe. *Eun.* II. 2. 27. Melius, peius, *proſit*, obſit. *Heaut.* IV. 1. 30. Quicquid eſt id, quod reliquit, *profuit*. *Hec.* III. 5. 13. Qui poſt factam iniuriam ſe expurget, parum mihi *proſit*. *Hec.* V. 1. 14.

PROTELO.

Ne te iratus ſuis ſaevidicis dictis *protelet*. *Phorm.* I. 4. 35.

PROTERREO.

Filium *proterruiſti* hinc. *Heaut.* III. 1. 37.

PROTERVE.

Satis pol *proterve* me Syri promiſſa huc induxerunt. *Heaut.* IV. 4. 1. Ecce autem tu quoque *proterve* iracundus es. *Hec.* III. 5. 53.

PROTERVITAS.

Quam paene me tua perdidit *protervitas*. *Heaut.* IV. 6. 10.

PROTERVOS.

Ne ineptus, ne *protervos* videar. *Heaut.* III. 3. 16.

PROTINAM.

Hinc me *protinam* coniicerem in pedes. *Phorm.* I. 4. 13.

PROVIDEO.

Erus eſt, neque *provideram*. *And.* I. 2. 12. Si non aſtu *providentur*. *And.* I. 3. 3. *Phorm.* I. 4. 5. ubi vide Notas. Putavit me plus ſcire & *praevidere*. *Heaut.* I. 1. 64. *Proviſum* eſt, ne in praeſentia haec hinc abeat. *Phorm.* V. 2. 14.

PROVINCIA.

Huic noſtro traditaſt *provincia*. *Heaut.* III. 2. 5. *Provinciam* cepiſti duram. *Phorm.* I. 2. 22.

PROVISO.

Proviſo quid agat Pamphilus. *And.* V. 5. 1. Huc *proviſo*. *Eun.* III. 1. 4. Ego huc ad vos *proviſo*. *Adelph.* V. 6. 1. vide Notas.

PROVOCO.

Pamphilam cantum *provocemus*. *Eun.* III. 1. 53. vide Notas. Huc *provocat*. *Adelph.* V. 4. 24.

PROVOLVO.

Ego hunc in mediam viam *provolvam*. *And.* IV. 4. 38.

PROXUMUS.

Proxumus ſum egomet mi. *And.* IV. 1. 12. His menſibus ſex ſeptem prorſus non vidiſſe *proxumis*. *Eun.* II. 3. 41. Eamus ad me, ibi *proxumum*ſt. *Eun.* III. 5. 64. Agrum in *proxumo* hic mercatus es. *Heaut.* I. 1. 2. Hic meus amicus illi genere eſt *proxumus*. *Adelph.* IV. 5. 17. Hic eſt his cognatus *proxumus*. *Adelph.* V. 8. 24. Cum in *proxumo* hic ſit aegra. *Hec.* III. 2. 6. Lex eſt, ut orbae, qui ſunt genere *proxumi*, iis nubant. *Phorm.* I. 2. 75.

PRUDENS.

Prudens ſciens, vivus vidensque pereo. *Eun.* I. 1. 27.

PSALTRIA.

Ille bonus vir nobis *pſaltriam*, ſi Dis placet, paravit. *Adelph.* III. 4. 31. Tua arte viginti minae pro *pſaltria* periere. *Adelph.* IV. 7. 25.

PUBLICE.

Ibi cuſtos *publice* eſt nunc. *Eun.* II. 2. 59. Haut cito mali quid ortum ex hoc ſit *publice*. *Adelph.* III. 3. 89.

PUBLICITUS.

Non hoc *publicitus* ſcelus hinc deportarier in ſolas terras? *Phorm.* V. 8. 85.

PUBLICUS.

An ne hoc quidem ego adipiſcar, quod ius *publicum*ſt? *Phorm.* II. 3. 65.

PUDENS.

Animi eſt *pudentis* ſignum & non inſtrenui. *Heaut.* I. 1. 68. *Pudens*, modeſta. *Hec.* I. 2. 90.

PUDET.

Nil *pudent* hic, ubi opuſt. *And.* IV. 1. 13. vide Notas. Quamobrem tandem? an quia *pudet*? *Eun.* V. 2. 68. Cuius nunc *pudet* me & miſeret. *Heaut.* II. 3. 19. Fratris me quidem *pudet* pigetque. *Adelph.* III. 3. 38. *Pudet* Philumenae. *Hec.* V. 2. 27. Non ſimultatem meam revereri ſaltem? non *pudere*? *Phorm.* II. 1. 3.

alium virum. *Phorm.* II. 1. 67. *Quaerere* in malo iubeas malum? *Phorm.* III. 3. 11. vide Notas. Vin ſatis *quaeſitum* mi iſtuc eſſe? *Phorm.* V. 3. 28.

QUAESO.

Bona verba, *quaeſo*. *And.* I. 2. 33. Narra iſtuc *quaeſo* quid ſit. *Eun.* III. 5. 14. Ubinamſt *quaeſo*? *Heaut.* III. 1. 21. Deos *quaeſo* ut iſtaec prohibeant. *Adelph.* II. 4. 11. *Quaeſo* quid iſtuc conſili eſt? *Hec.* IV. 2. 12. *Quaeſo* quid narras? *Phorm.* V. 8. 42.

QUAESTUS.

Accepit conditionem, dein *quaeſtum* occipit. *And.* I. 1. 52. Olim iſti fuit generi quondam *quaeſtus* aput ſaeclum prius. Is *quaeſtus* nunc eſt multo uberrimus. *Eun.* II. 2. 15. & 22. Eum eſſe *quaeſtum* in animum induxi maxumum. *Heaut.* Prol. 49. Uti *quaeſtum* faceret. *Heaut.* IV. 1. 27. Ne nomen *quaeſti* mi obſtet. *Hec.* V. 1. 9. vide Notas. Si eſſet alia ex *quaeſtu* hoc. *Hec.* V. 1. 30. Numquam animum *quaeſti* gratia ad malas adducam partes. *Hec.* V. 3. 38.

QUALIS.

Non ſatis pernoſti me etiam, *qualis* ſim. *And.* III. 2. 23. Metuo *qualem* tu me eſſe hominem exiſtumes. *Eun.* IV. 6. 20. *Quale* ingenium haberes. *Heaut.* II. 4. 4. *Qualis* ſim amicus, aut quid poſſiem. *Hec.* V. 1. 40. *Qualis* ego in hunc fuerim. *Phorm.* V. 9. 43.

QUAM.

Particula comparationi inſerviens.

Magis id adeo, mihi ut incommodet, *quam* ut obſequatur gnato. *And.* I. 1. 136. Quanto nunc formoſior videre mihi, *quam* dudum? *Eun.* IV. 5. 5. Quaſi iſtic mea res minor agatur, *quam* tua. *Heaut.* II. 3. 13. Animam relinquam potius, *quam* illas deferam. *Adelph.* III. 4. 52. Non mihi illud factum minus dolet, *quam* tibi. *Hec.* IV. 4. 25. Plus *quam* opus eſt ſcito ſciet. *Phorm.* IV. 1. 18.

Cum ſuperlativo αὐξητικόν.

Illum eſſe *quam* deterrimum. *And.* V. 1. 16. Te redimas captum *quam* queas minimo. *Eun.* I. 1. 29. Ut eſſet aput te hoc *quam* gratiſſimum. *Heaut.* II. 3. 127. vide Notas. Fac *quam* plurimum illis relinquas. *Adelph.* V. 3. 27. *Quam* maxume ſervire veſtris commodis. *Hec.* Alt. Prol. 43.

Sequente Adiectivo.

Vide *quam* iniquus ſis prae ſtudio. *And.* V. 1. 6. *Quam* hoc munus gratum Thaidi arbitrare eſſe? *Eun.* II. 2. 44. Vel heri in vino *quam* inmodeſtus fuiſti! *Heaut.* III. 3. 7. *Quam* triſtis. *Hec.* III. 2. 17. Haec cum rationem ineas, *quam* ſint ſuavia, & *quam* cara ſint. *Phorm.* II. 2. 30.

Sequente Verbo.

Quam timeo, quorſum evadas. *And.* I. 1. 100. Neſcis, *quam* doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Quam* gaudeo. *Adelph.* III. 4. 90. *Quam* timeo. *Phorm.* IV. 3. 3.

Sequente Adverbio.

Quam miſere amarit. *And.* III. 2. 40. *Quam* timui male. *Heaut.* IV. 1. 51. *Quam* mox virginem arceſſant. *Adelph.* V. 6. 1. *Quam* ſancte. *Hec.* I. 1. 4. *Quam* inique comparatumſt. *Phorm.* I. 1. 7. *Quam* ſaepe forte temere eveniunt, quae non audeas optare? *Phorm.* V. 1. 30.

Poſt TAM *aliaſque particulas.*

Non tam ipſo quidem dono, *quam* abs te datum eſſe. *Eun.* III. 1. 3. Tam placidum, *quam* ovis eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. Non hercle verbis dici poteſt tantum, *quam* re ipſa navigare incommodumſt. *Hec.* III. 4. 3. Turbet porro, *quam* velit. *Hec.* IV. 4. 12. vide Notas. ſecus *quam* dignum. *Phorm.* II. 3. 91.

QUAMOBREM.

Quamobrem tute id non facis? *And.* IV. 3. 12. *Quamobrem* adductuſt? *Eun.* V. 1. 10. Nihil ſatis

cle *pulchre* ſuades. *Phorm.* III. 3. 9. Immo vero *pulchre* diſcedo. *Phorm.* V. 58.

PULCHRITUDO.

Nihil erat adiumenti ad *pulchritudinem*. *Phorm.* I. 2. 55.

PULMENTUM.

Lepus tute es, & *pulmentum* quaeris? *Eun.* III. 1. 36. vide Notas.

PULTO.

Dromo *pultat* fores. *Heaut.* II. 3. 34. Ceſſo *pultare* oſtium vicini? *Heaut.* III. 1. 1. Quis oſtium hoc *pultavit?* *Adelph.* IV. 5. 3.

PUNCTUM.

Temporis mihi *punctum* ad hanc rem. *Phorm.* I. 4. 7.

PURGATIO.

Neſcio quid peccati portat haec *purgatio*. *Heaut.* IV. 1. 12.

PURGO.

Purgon ego me de iſtac Thaidi? *Eun.* III. 1. 44. Tu quod te poſterius *purges*, hanc iniuriam mihi nolle factam eſſe, huius non faciam. *Adelph* II. 1. 8. Piſcis ceteros *purga*. *Adelph.* III. 3. 22. Te ipſum *purgare* ipſis coram, placabilius eſt. *Adelph.* IV. 3. 17. Aut ea refellendo tibi aut *purgando* corrigemus. *Hec.* II. 2. 12. Te ſibi *purgatum*. *Hec.* V. 4. 31. Orat; confitetur; *purgat:* quid vis amplius? *Phorm.* V. 9. 46.

PURUS.

In hac eſt *pura* oratio. *Heaut.* Prol. 46.

PUTO.

Dictum *puta*. *And.* I. 1. 2. Aliquis forſan me *putet* non *putare* hoc verum. *And.* V. 5. 1. & 2. Dum haec *puto*. *Eun.* IV. 2. 4. Bene *putas*. *Eun.* IV. 7. 43. Magis, ſi magis noris, *putes* ita rem eſſe. Id nil *puto*. *Heaut.* V. 1. 16. & 27. Qui, niſi quod ipſe fecit, nil rectum *putat*. *Adelph.* I. 2. 19. Qui ita *putant*. *Adelph.* IV. 3. 3. Rem ipſam *putemus*. *Adelph.* V. 3. 10. Quae tibi *putaris* prima, in experiundo ut repudies. *Adelph.* V. 4. 4. Nimium me ingratum *putas*. *Hec.* V. 13. Rem ipſam *putaſti*. *Phorm.* IV. 5. 6.

PYRRHUS.

Idem hoc iam *Pyrrhus* factitavit. *Eun.* IV. 7. 13.

PYTHIAS.

Eunuchi perſona eſt.

PYTISO.

Pytiſando modo mihi quid vini abſumpſit? *Heaut.* III. 1. 48. vide Notas.

Q.

QUA.

Fieri poteſt, ut ne *qua* exeat. *Adelph.* IV. 4. 18.

QUADRUPES.

Quadrupedem conſtringito. *And.* V. 2. 24.

QUAERITO.

Lana ac tela victum *quaeritans*. *And.* I. 1. 48. Haec cur *quaeritet*? *Eun.* III. 3. 17. Te ipſum *quaerito*. *Adelph.* I. 2. 1.

QUAERO.

Te ipſum *quaero*. *And.* II. 2. 8. Conſilium *quaero*. *And.* IV. 2. 19. Facile victum *quaerere*. *Eun.* II. 2. 30. Ubi *quaeram*, ubi inveſtigem, incertus ſum. *Eun.* II. 3. 3. Lepus tute es, & pulmentum *quaeris?* *Eun.* III. 1. 36. vide Notas. Sermonem *quaerere*. *Eun.* III. 3. 10. Quid ſibi hic veſtitus *quaerit?* *Eun.* III. 5. 10. *Quaere* qui reſpondeat. *Eun.* IV. 7. 20. Victum volgo *quaerere*. *Heaut.* III. 1. 38. Nil tam difficileſt, quin *quaerendo* inveſtigari poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. Abducere, vinci, *quaere* rem. *Adelph.* III. 4. 36. Conſerva, *quaere*, parce. *Adelph.* V. 3. 27. Contrivi in *quaerundo* vitam atque aetatem meam. *Adelph.* V. 4. 15. Senex ſi *quaeret* me, modo iſſe dicito ad portum, percontatum adventum Pamphili. Audin quid dicam, Scirte? ſi *quaeret* me; uti tum dicas: ſi non *quaeret*, nullus dixeris. *Hec.* I. 2. 1. & 3. & 4. *Quaereret*

alium virum. *Phorm.* II. 1. 67. *Quaerere* in malo iubeas malum? *Phorm.* III. 3. 11. vide Notas. Vin ſatis *quaeſitum* mi iſtuc eſſe? *Phorm.* V. 3. 28.

QUAESO.

Bona verba, *quaeſo. And.* I. 2. 33. Narra iſtuc *quaeſo* quid ſit. *Eun.* III. 5. 14. Ubinamſt *quaeſo*? *Heaut.* III. 1. 21. Deos *quaeſo* ut iſtaec prohibeant. *Adelph.* II. 4. 11. *Quaeſo* quid iſtuc conſili eſt? *Hec.* IV. 2. 12. *Quaeſo* quid narras? *Phorm.* V. 8. 42.

QUAESTUS.

Accepit conditionem, dein *quaeſtum* occipit. *And.* I. 1. 52. Olim iſti fuit generi quondam *quaeſtus* aput ſaeclum prius. Is *quaeſtus* nunc eſt multo uberrimus. *Eun.* II. 2. 15. & 22. Eum eſſe *quaeſtum* in animum induxi maxumum. *Heaut.* Prol. 49. Uti *quaeſtum* faceret. *Heaut.* IV. 1. 27. Ne nomen *quaeſti* mi obſtet. *Hec.* V. 1. 9. vide Notas. Si eſſet alia ex *quaeſtu* hoc. *Hec.* V. 1. 30. Numquam animum *quaeſti* gratia ad malas adducam partes. *Hec.* V. 3. 38.

QUALIS.

Non ſatis pernoſti me etiam, *qualis* ſim. *And.* III. 2. 23. Metuo *qualem* tu me eſſe hominem exiſtumes. *Eun.* IV. 6. 20. *Quale* ingenium haberes. *Heaut.* II. 4. 4. *Qualis* ſim amicus, aut quid poſſiem. *Hec.* V. 1. 40. *Qualis* ego in hunc fuerim. *Phorm.* V. 9. 43.

QUAM.

Particula comparationi inſerviens.

Magis id adeo, mihi ut incommodet, *quam* ut obſequatur gnato. *And.* I. 1. 136. Quanto nunc formoſior videre mihi, *quam* dudum? *Eun.* IV. 5. 5. Quaſi iſtic mea res minor agatur, *quam* tua. *Heaut.* II. 3. 13. Animam relinquam potius, *quam* illas deferam. *Adelph.* III. 4. 52. Non mihi illud factum minus dolet, *quam* tibi. *Hec.* IV. 4. 25. Plus *quam* opus eſt ſcito ſciet. *Phorm.* IV. 1. 18.

Cum ſuperlativo αὐξητικόν.

Illum eſſe *quam* deterrimum. *And.* V. 1. 16. Te redimas captum *quam* queas minimo. *Eun.* I. 1. 29. Ut eſſet aput te hoc *quam* gratiſſimum. *Heaut.* II. 3. 127. vide Notas. Fac *quam* plurimum illis relinquas. *Adelph.* V. 3. 27. *Quam* maxume ſervire veſtris commodis. *Hec.* Alt. Prol. 43.

Sequente Adiectivo.

Vide *quam* iniquus ſis prae ſtudio. *And.* V. 1. 6. *Quam* hoc munus gratum Thaidi arbitrare eſſe? *Eun.* II. 2. 44. Vel heri in vino *quam* inmodeſtus fuiſti! *Heaut.* III. 3. 7. *Quam* triſtis. *Hec.* III. 2. 17. Haec cum rationem ineas, *quam* ſint ſuavia, & *quam* cara ſint. *Phorm.* II. 2. 30.

Sequente Verbo.

Quam timeo, quorſum evadas. *And.* I. 1. 100. Neſcis, *quam* doleam. *Heaut.* V. 1. 61. *Quam* gaudeo. *Adelph.* III. 4. 90. *Quam* timeo. *Phorm.* IV. 3. 3.

Sequente Adverbio.

Quam miſere amarit. *And.* III. 2. 40. *Quam* timui male. *Heaut.* IV. 1. 51. *Quam* mox virginem arceſſant. *Adelph.* V. 6. 1. *Quam* ſancte. *Hec.* I. 1. 4. *Quam* inique comparatumſt. *Phorm.* I. 1. 7. *Quam* ſaepe forte temere eveniunt, quae non audeas optare? *Phorm.* V. 1. 30.

Poſt TAM *aliaſque particulas.*

Non tam ipſo quidem dono, *quam* abs te datum eſſe. *Eun.* III. 1. 3. Tam placidum, *quam* ovis eſt, reddo. *Adelph.* IV. 1. 18. Non hercle verbis dici poteſt tantum, *quam* re ipſa navigare incommodumſt. *Hec.* III. 4. 3. Turbet porro, *quam* velit. *Hec.* IV. 4. 12. vide Notas. ſecus *quam* dignum. *Phorm.* II. 3. 91.

QUAMOBREM.

Quamobrem tute id non facis? *And.* IV. 3. 12. *Quamobrem* adduxtuſt? *Eun.* V. 1. 10. Nihil ſatis

firmi video, *quamobrem* accipere hunc mi expediat metum. *Heaut.* II. 3. 96. Is, *quamobrem* huc veneram, rus abiit. *Adelph.* III. 3. 81. *Quamobrem* haec abierit, cauſam vides. *Hec.* III. 3. 72. Ecquid locutus cum iſta es, *quamobrem* hanc ducimus? *Phorm.* V. 3. 15.

QUAMPLURIMUM.

Fac *quamplurimum* illis relinquas. *Adelph.* V. 3. 57. Studeo illis ut *quamplurimum* facerem. *Adelph.* V. 4. 14.

QUAMPRIMUM.

Quamprimum hoc me libera miſerum metu. *And.* II. 2. 14. Fac *quamprimum* haec audiat. *Eun.* V. 8. 12. Ut, quid agam, *quamprimum* ſciam. *Adelph.* III. 5. 6. Ut hoc *quamprimum*, quicquid eſt, certo ſciam. *Hec.* III. 1. 44. Ceſſo adire *quamprimum* ſenem? *Phorm.* II. 1. 55.

QUAMQUAM.

Quamquam illam cupio abducere. *Eun.* I. 2. 92. *Quamquam* haec inter nos nuper notitia admodum'ſt. *Heaut.* I. 1. 1. *Quamquam* eſt ſceleſtus, non committet hodie umquam iterum ut vapulet. *Adelph.* II. 1. 5.

QUAMVIS.

Quamvis etiam maneo otioſus hic. *Adelph.* II. 4. 15.

QUANDO.

Quando alias malim, quam hodie has fieri nuptias? *And.* III. 2. 49. vide Notas. Ut quimus, aiunt; *quando*, ut volumus, non licet. *And.* IV. 5. 10. Meus fac ſis poſtremo animus, *quando* ego ſum tuus. *Eun.* I. 2. 116. *Quando* iſtuc iam erit? *Heaut.* II. 2. 9. vide Notas. *Quando* ego tuum non curo, ne cura meum. *Adelph.* V. 3. 16. Dabitur quidem, *quando* hic volt. *Adelph.* V. 8. 33. vide Notas. Si *quando* ad eam acceſſerat confabulatum. *Hec.* II. 1. 106. *Quando* iam accuſando fieri infectum non poteſt, ignoſce. *Phorm.* V. 9. 45.

QUANDOQUIDEM.

Quandoquidem tam iners, tam nulli conſilii ſum. *And.* III. 5. 2. *Quandoquidem* illarum neque te quisquam novit. *Eun.* II. 3. 83. *Quandoquidem* ducenda eſt, egomet habeo propemodum quam volo. *Heaut.* V. 5. 20. *Quandoquidem* hoc numquam mi ipſe voluit credere. *Adelph.* IV. 5. 6. *Quandoquidem* illam a me diſtrahit neceſſitas. *Hec.* III. 5. 42. *Quandoquidem* ſolus regnas. *Phorm.* II. 3. 58.

QUANTIVIS.

Cum faciem videas, videtur eſſe *quantivis* preti. *And.* V. 2. 15.

QUANTO.

Quanto ſatiuſt. *And.* II. 1. 7. *Quanto* magis magiſque cogito. *Eun.* III. 3. 1. *Quanto* tu me es annis gravior, tanto es ignoſcentior. *Heaut.* IV. 1. 32. vide Notas. *Quanto* fuerat praeſtabilius. *Hec.* III. 1. 4.

QUANTUM.

Erus, *quantum* audio, uxore excidit. *And.* II. 5. 12. *Quantum* ſuſpicor, ad virginem animum adiecit. *Eun.* I. 2. 62. *Quantum* ex ipſa re coniecturam fecimus. *Heaut.* II. 3. 25. vide Notas. *Quantum* potes abi. *Adelph.* III. 2. 52. Neſcis, *quantum* hodie profueris mihi. *Hec.* V. 4. 36. *Quantum* poteſt, nunc conveniundus Phormio eſt. *Phorm.* V. 8. 3. Inpurum vide, *quantum* valet. *Phorm.* V. 8. 94.

QUANTUS.

Neſcis *quantis* in malis verſer miſer. *And.* IV. 1. 25. *Quanti* eſt ſapere? *Eun.* IV. 7. 21. Tu illum numquam oſtendiſti *quanti* penderes. *Heaut.* I. 1. 103. Tu, *quantus quantus*, nil niſi ſapientia es. *Adelph.* III. 3. 40. *Quantam* obtuli adventu meo laetitiam Pamphilo hodie? *Hec.* V. 3. 18. *Quanta quanta* haec mea paupertas eſt. *Phorm.* V. 8. 10.

QUAPROPTER. *Adverb.*

Quapropter? ſi. Rogas? *And.* I. 1. 136. *Quapropter*? quia enim qui

eos gubernat *animus*, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 31.

QUAPROPTER. *Coniunct.*

Quapropter haec res neutiquam neglectu eſt mihi. *Heaut.* II. 3. 116. *Quapropter* quoque pacto tacitoſt opus. *Adelph.* III. 2. 44. *Qua* me *propter* exanimatum citius eduxi foras. *Hec.* III. 3. 4.

QUARE.

Quare aequom eſt vos cognoſcere atque ignoſcere. *Eun.* Prol. 42. Hem, perii. *Quare*? *Adelph.* III. 2. 29.

QUASI.

Iſtaec commemoratio *quaſi* exprobratio eſt immemori benefici. *And.* I. 1. 17. *Quaſi* neceſſe ſit, ſi huic non det, te illam uxorem ducere. *And.* II. 2. 25. Adſimulabo *quaſi* nunc exeam. *Eun.* III. 2. 8. *Quaſi* talenta ad quindecim coegi. *Heaut.* I. 1. 93. *Quaſi* nunc non norimus nos inter nos. *Adelph.* II. 4. 7. *Quaſi* tu non multo malis narrare hoc mihi. *Hec.* I. 2. 35. Proinde expiſcare, *quaſi* non noſſes. *Phorm.* II. 3. 35.

QUATIO.

Homo *quatietur* certe cum dono foras. *Eun.* II. 3. 66.

QUE.

Dum licitum eſt eii, dum*que* aetas tulit. *And.* II. 6. 12. Ludum iocum*que* dicas fuiſſe illum alterum. *Eun.* II. 3. 9. vide Notas. Praeter aequum*que* & bonum. *Adelph.* I. 1. 39.

QUEO.

Cum velit, tibi iure iraſci non *queat*. *And.* II. 3. 20. Ut *quimus*, aiunt; quando, ut volumus, non licet. *And.* IV. 5. 10. Te redimas captum quam *queas* minimo: ſi nequeas paululo, at quanti *queas*. *Eun.* I. 1. 29. & 30. Cum tolerare illius ſumptus non *queat*. *Heaut.* III. 2. 33. Pectore conſiſtere nil conſili *quit*. *Adelph.* IV. 4. 5. Forma in tenebris noſci non *quita* eſt. *Hec.* IV. 1. 57. Minus *queo* viri culpa, quam me dignumſt. *Phorm.* V. 3. 4.

QUEROR.

Quid agam? quid clamem? aut *querar*? *Adelph.* V. 3. 3.

QUI. QUIS.

Tandem cognoſti, *qui* ſiem. *And.* III. 4. 7. *Quis* videor? *And.* IV. 2. 19. Reſtitue *quem* a me accepiſti locum. *And.* IV. 1. 57. vide Notas Verum ex eo nunc miſera *quem* capit laborem? *And.* IV. 3. 4. Nunc, Parmeno; te oſtenderis, *qui* vir ſies. *Eun.* II. 3. 16. vide Notas. *Quae* eius confidentiaſt? *Eun* V. 1. 23. *Quae* illaec turbaſt? *Eun.* V. 4. 25. *Qua* ſpe, aut *quo* conſilio huc imus? *Eun.* V. 7. 1. Ex ſua libidine moderantur, nunc *quae* eſt, non *quae* olim fuit. *Heaut.* II. 1. 4. *Quae* iſtaec pravitas, *quae*ve amentia eſt? *Heaut.* V. 2. 20. & 21. Minime miror, *qui* inſanire occipiunt ex iniuria. *Adelph.* II. 1. 43. Neſcis *qui* vir ſit. *Adelph.* IV. 7. 5. Duxi uxorem: *quam* ibi miſeriam vidi? *Adelph.* V. 4. 13. Si *quid* uſus venerit. *Adelph.* V. 6. 7. *Quid* morbi eſt? *Hec.* III. 1. 43. *Quid* iſtuc conſili eſt? *Hec.* IV. 2. 12. *Quid* mihi lucri eſt te fallere? *Phorm.* I. 2. 21. *Quid* iſtuc verbi eſt? *Phorm.* II. 2. 29.

QUID. *Propter quid.*

Quid verbis opus eſt? *And.* I. 1. 72. *Quid* hic ſtabas? *Eun.* I. 2. 7. *Quid* ſtas? *Heaut.* II. 3. 9. Neſcio *quid* triſtem video. *Adelph.* I. 1. 54. *Quid* conſolare me? *Hec.* III. 1. 13. *Quid* has metuis fores? *Phorm.* V. 1. 16.

QUID ISTIC.

Formula concedendi.

And. III. 3. 40. *Eun.* I. 2. 91. II. 3. 97. *Heaut.* V. 5. 9. *Adelph.* III. 2. 52.

QUI. *Ut.*

Efficite *qui* detur tibi: ego id agam, *qui* mihi ne detur. *And.* II. 1. 34. & 35. Id quaero, tibi *qui* filium reſtituerem. *Heaut.* III. 1. 83. Huic demus *qui* fruatur. *Adelph.* V.

8. 27. Aliquantulum quae adferret, *qui* diſſolverem quae debeo. *Phorm.* IV. 3. 50.

QUI. *Quomodo.*

Qui ſcis? *And.* II 1. 2. *Qui* iſtuc facere Eunuchus potuit? *Eun.* IV. 3. 15. *Qui* ille poterit eſſe in tuto, dic mihi. *Heaut.* IV. 3. 30. *Qui* potui melius? *Adelph.* II. 2. 7. Nec, *qui* hoc mi eveniat, ſcio. *Hec.* II. 3. 6. *Qui* iſtuc credam ita eſſe, mihi dici velim. *Phorm.* V. 6. 15.

QUIA.

Is mutavit, *quia* me inmutatum videt. *And.* I. 5. 7. Sane, *quia* vero hae mihi patent ſemper fores, aut *quia* ſum aput te primus. *Eun.* I. 2. 9. & 10. *Quia* dudum tu tantopere iuſſeras, eo coepi. *Heaut.* IV. 5. 38. Non *quia* ades praeſens dico hoc. *Adelph.* III. 3. 59. *Quia* enim qui eos gubernat animus, infirmum gerunt. *Hec.* III. 1. 30. *Quia* enim in illis fructus eſt. *Phorm.* II. 3. 18.

QUICUMQUE.

Cum *quibus* erat *cumque* una. *And.* I. 1. 36. *Quae* meo *cumque* animo lubitumſt facere. *And.* I. 5. 28. *Quodcumque* inciderit in mentem, volet. *Heaut.* III. 1. 75. vide Notas.

QUIDAM.

Fuit olim hinc *quidam* ſenex. *And.* I. 3. 16. vide Notas. Neque tibi obſtat, quod *quidam* facit. *Eun.* III. 2. 30. Amicus *quidam* me a foro abduxit modo. *Adelph.* IV. 5. 11. Modo *quandam* vidi virginem hic viciniae. *Phorm.* I. 2. 45.

QUIDEM.

Mi *quidem* non fit veriſimile. *And.* I. 3. 20. Non tam ipſo *quidem* dono, quam abs te datum eſſe. *Eun.* III. 1. 2, Me *quidem* ſemper ſcio feciſſe ſedulo. *Heaut.* II. 4. 16. Fratris me *quidem*. *Adelph.* III. 3. 37. Is *quidem* in culpa non eſt. *Hec.* IV. 4. 77. Adhuc curavi unum hoc *quidem*, ut mi eſſet fides. *Phorm.* V. 8. 11.

QUIDNI.

Adeon ad eum? B. *Quidni? And.* II. 1. 15 Haben hominem, amabo? PH. *Quidni* habeam? *Eun.* IV. 4. 7. Clinia haec fieri videbat? M. *Quidni*? mecum una ſimul. *Heaut.* V. 1, 34. Noſtin porticum aput macellum hac deorſum? D. *Quidni* noverim? *Adelph.* V. 2. 34. Hanc igitur mittimus? C. *Quidni*? *Phorm.* V. 3. 30.

QUIESCO.

Dehinc, ut *quieſcant*, porro moneo. *And.* Prol. 23. Quibus quidem quam facile potuerat *quieſci*, ſi hic *quieſſet*. *And.* IV. 2. 8. Quaeſo, ego dabo, *quieſce*. *Phorm.* IV. 3. 65.

QUIETUS.

Sex ego te totos, Parmeno, hos menſes *quietum* reddam. *Eun.* II. 2. 46. *Quietus* eſto, inquam. *Phorm.* IV. 5. 1.

QUIN.

Quin tu uno verbo dic, quid eſt quod me velis. *And.* I. 1. 18. Non dubiumſt, *quin* uxorem nolit filius. *And.* I. 2. 1. *Quin* tu hoc audi. *And.* II. 2. 9. *Quin* taces. *And.* II. 3. 25. *Quin* dicis undeſt clare. *And.* IV. 4. 15. vide Notas. Numquam accedo, *quin* abs te abeam doctior. *Eun.* IV. 7. 21. Nil tam difficileſt, *quin* quaerendo inveſtigari poſſiet. *Heaut.* IV. 2. 8. Numquam unum intermittit diem, *quin* ſemper veniat. *Adelph.* III. 1. 7. Nec moram ullam, *quin* ducat, dari. *Hec.* I. 2. 52. *Quin* omitte me. *Phorm.* III. 2. 1. Set ea *quin* ſit ignoſcenda. *Phorm.* V. 9. 26. vide Notas.

QUINDECIM.

Quaſi talenta ad *quindecim* coegi. *Heaut.* I. 1. 93. Fere abhinc annos *quindecim*. *Phorm.* V. 9. 28.

QUINGENTI.

Homini miſero plus *quingentos* colaphos infregit mihi. *Adelph.* II. 1. 45.

QUINQUE.

Minas *quinque* accipe. *Phorm.* II. 3. 63.

QUINTUS.

Ego novus maritus anno demum *quinto* & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15.

QUIPPE.

Quippe forma impulſi noſtra nos amatores colunt. *Heaut.* II. 4. 9. *Quippe* qui magnarum ſaepe id remedium aegritudinum eſt. *Heaut.* III. 2. 27. vide Notas. *Quippe* homo iam grandior, pauper, cui in opere vita erat, ruri fere ſe continebat. *Phorm.* II. 3. 15. vide Notas.

QUISNAM.

Ut ſciam num *quidnam* haec turbae triſtitia adferat. *And.* I. 4. 8. vide Notas. *Quidnamſt*? *And.* II. 6. 18. *Quidnam* id eſt? *And.* III. 6. 9. *Quiſnam* a Thaide exit? *Eun.* III. 4. 7. vide Notas. *Quiſnam* hic adoleſcens eſt, qui intuitur nos? *Heaut.* II. 4. 23. Num *quidnam* effert? *Adelph.* II. 4. 1. Num *quidnam* accuſat virum? *Hec.* II. 2. 25. *Quidnam* nunc facturus Phaedria? *Phorm.* V. 5. 5.

QUISPIAM.

Num illi moleſtae *quippiam* haec ſunt nuptiae? *And.* II. 6. 7. Quid ſi hoc *quiſpiam* voluit Deus? Patiamur an narremus *cuipiam*. *Adelph.* III. 2. 38. Si remittent *quippiam* Philumenam dolores. *Hec.* III. 2. 14. vide Notas.

QUISQUAM.

Quid, Dave, narrat? D. Aeque *quicquam* nunc quidem. *And.* II. 6. 3. Tanta vecordia innata *cuiquam* ut ſiet. *And.* IV. 1. 2. Nihilne eſſe proprium *cuiquam*? *And.* IV. 3. 1. Quaſi *quicquam* in hunc iam gravius dici poſſiet. *And.* V. 3. 3. Hoc nemo fuit minus ineptus, magis ſeverus *quiſquam*. *Eun.* II. 1. 21. Nil videtur mundius, nec magis compoſitum *quicquam*, nec magis elegans. *Eun.* V. 4. 13. Neque me *quiſquam* eſt miſerior. *Heaut.* II. 1. 12. *Quemquamne* tam animo comi & leni putas? *Heaut.* V. 1. 39. Ita ut uſquam fuit fide *quiſquam* optuma. *Adelph.* II. 1. 7. Nec fratrem homo vidiſſe ſe aibat *quiſquam*. *Adelph.* IV. 6. 5. Nemo *quiſquam* illorum ſcito ad te venit. *Hec.* I. 1. 10. An *quiſquam* uſquam gentiumſt aeque miſer? *Hec.* III. 1. 13. Ut *quiſquam* venerat. *Hec.* V. 3. 4. vide Notas. Neque quod daretur *quicquam*, id curarant patres. *Phorm.* I. 2. 34. En umquam *cuiquam* contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1. Tantane adfectum *quemquam* eſſe audacia? *Phorm.* V. 8. 84.

QUISQUE.

Pro ſe *quiſque* ſedulo faciebant. *Heaut.* I. 1. 74. Quae, *cuiuſque* ingenium ut ſit, declarat maxume. *Heaut.* II. 3. 43. Ut *quiſque* ſuum volt eſſe, itaſt. *Adelph.* III. 3. 45. Neſcire arbitramini quo *quiſque* pacto hic vitam veſtrorum exigat? *Hec.* II. 1. 19. Non tute incommodam rem, ut *quaeque* eſt, in animum induces pati? *Hec.* IV. 2. 27.

QUISQUIS.

Quicquid peperiſſet, decreverunt tollere. *And.* I. 3. 14. *Quicquid* huius feci, cauſa virginis feci. *Eun.* 1. 122. Mirum ni illoc homine *quoque* pacto opuſt. *Eun.* V. 8. 53. Iſtuc, *quicquid* eſt, fac me ut ſciam. *Heaut.* I. 1. 32. *Quicquid* eſt volo ſcire. *Adelph.* I. 2. 73. Spolies, mutiles, laceres, *quemquem* nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8. vide Notas. *Quicquid* praeter ſpem eveniat. *Phorm.* II. 1. 16.

QUIVIS.

Virum in *quovis* loco paratum. *And.* IV. 3. 3. Una harum *quaevis* cauſa me ut faciam monet. *And.* V. 4. 1. *Quidvis* poſſem perpeti. *Eun.* I. 2. 97. Malo quidem me dignum *quovis* deputem. *Heaut.* I. 1. 83. *Quidvis* ſatis eſt, dum vivat modo. *Heaut.* IV. 1. 28. Abs *quivis* homine, cum eſt opus, beneficium accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. *Cuivis* facile eſt noſcere. *Adelph.* V. 4. 8. Ut *quivis* facile poſſet credere. *Hec.* I. 1. 4. *Quamvis* cauſam

I. 1. 3. Fruſtrà has egomet mecum *rationes* puto. *Adelph.* II. 1. 54. vide Notas. Veſtram nequeo mirari ſatis *rationem*. *Adelph.* III. 3. 21. Eandem illam *rationem* antiquam obtine. *Adelph.* V. 3. 26. Ne nimium modo bonae tuae iſtae nos *rationes*, Micio, & tuus iſte animus aequos ſubvortat. *Adelph.* V. 3. 50. Si vis veram verba ad *rationem* exigi. *Hec.* III. 1. 26. vide Notas. Haec cum *rationem* ineas quam ſint ſuavia. *Phorm.* II. 2. 30.

RATIUNCULA.

Erat ei de *ratiuncula* iampridem aput me reliqũum paupillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 2.

RATUS.

Neu, quod ego egiſſem, eſſet *ratum*. *Hec.* IV. 1. 30. Quod modo *ratum* erat, irritumſt. *Phorm.* V. 8. 58.

RECENS.

Dum aegritudo eſt haec *recens*. *Adelph.* III. 2. 14.

RECEPTO.

Quo in teſtum te *receptes*. *Heaut.* V. 2. 15. Meum *receptas* filium ad te. *Hec.* V. 1. 17.

RECIDO.

Nolite ſinere per vos artem muſicam *recidere* ad paucos. *Hec.* Alt. Prol. 39.

RECIPIO.

Ibi tum hanc eiectam Chryſidis patrem *recepiſſe*. *And.* I. 1. 19. Ego excludor: ille *recipitur*. *Eun.* I. 2. 79. Vos oro, ut me in veſtrum gregem *recipiatis*. *Eun.* V. 8. 55. Hominem amicum *recipere* ad te. *Heaut.* III. 3. 6. Ad me *recipio*; faciat. *Heaut.* V. 5. 12. Animam *recipe*. *Adelph.* III. 2. 26. Ipſum video in tempore huc ſe *recipere*. *Phorm.* II. 4. 24. Neque me domum nunc *reciperem*.

RECTA.

Cur non *recta* introibas? *Eun.* I. 2. 7. Tu ius hinc ibis. D. *Recta*. *Adelph.* III. 3. 79. vide Notas. *Recta* conſequor. *Hec.* III. 3. 12. *Recta* ad Chremem ſamus profecti. *Phorm.* V. 6. 19.

RECTE.

Qui utramvis *recte* nôrit, ambas noverit. *And.* Prol. 10. Ut curentur *recte* haec. *And.* I. 1. 3. *Recte* putas. *And.* I. 1. 114. *Recte* dicis. *And.* II. 2. 26. Non *recte* accipis. *And.* II. 2. 30. Ego iſtaec *recte* ut fiant videro. *And.* II. 6. 25. *Recte* ego nempe has fugi nuptias. *And.* IV. 4. 27. vide Notas. Quid vos, quo pacto hic? ſatine *recte*? *And.* IV. 5. 9. *Recte* feras. *Eun.* I. 1. 33. Rogo num quid velit. *recte*, inquit. *Eun.* II. 3. 51. Si quis *recte* aut commode tractaret. Porro *recte* ſpero. *Heaut.* I. 1. 100. & 107. Quod dem ei, *recte*ſt. *Heaut.* II. 1. 16. *Recte* ſane. *Heaut.* III. 2. 27. *Recte* datur. *Adelph.* V. 8. 28. Ex te *recte* eum natum. *Hec.* III. 3. 39. Quid es tam triſtis? PAM. *Recte*, mater. *Hec.* III. 2. 20. Abſque eo eſſes, *recte* ego mihi vidiſſem. *Phorm.* I. 4. 12.

RECTIUS.

Ita fiat, & iſtoc ſi quid potis eſt *rectius*. *Adelph.* IV. 1. 5. Ad omnia alia aetate ſapimus *rectius*. *Adelph.* V. 3. 46. Multo *rectius*t. *Adelph.* V. 7. 22.

RECTUS.

Facile omnes, cum valemus, *recta* conſilia aegrotis damus. *And.* II. 1. 9. Ipſus eam rem *recta* reputavit via. *And.* II. 6. 11. vide Notas. Hinc in piſtrinum *recta* proficiſcar via. *And.* III. 4. 21. Conſilium illud *rectum*ſt. *Eun.* IV. 7. 14. Pravom an *rectum* ſit. *Heaut.* III. 1. 76. vide Notas. Immo ut *recta* via rem narret ordine omnem. *Heaut.* IV. 3. 28. Niſi quod ipſe fecit, nil *rectum* putat. *Adelph.* I. 2. 19. Praeterito hac *recta* platea ſurſus. *Adelph.* IV. 2. 35. *Recta* via quidem illuc. *Phorm.* II. 1. 80. Iis nunc praemium eſt, qui *recta* prava faciunt. *Phorm.* V. 2. 6.

QUINTUS.

Ego novus maritus anno demum *quinto* & ſexageſimo fiam? *Adelph.* V. 8. 15.

QUIPPE.

Quippe forma impulſi noſtra nos amatores colunt. *Heaut.* II. 4. 9. *Quippe* qui magnarum ſaepe id remedium aegritudinum eſt. *Heaut.* III. 2. 27. vide Notas. *Quippe* homo iam grandior, pauper, cui in opere vita erat, ruri fere ſe continebat. *Phorm.* II. 3. 15. vide Notas.

QUISNAM.

Ut ſciam num *quidnam* haec turbae triſtitia adferat. *And.* I. 4. 8. vide Notas. *Quidnam* eſt? *And.* II. 6. 18. *Quidnam* id eſt? *And.* III. 6. 9. *Quiſnam* a Thaide exit? *Eun.* III. 4. 7. vide Notas. *Quiſnam* hic adoleſcens eſt, qui intuitur nos? *Heaut.* II. 4. 23. Num *quidnam* eſſert? *Adelph.* II. 4. 1. Num *quidnam* accuſat virum? *Hec.* II. 2. 25. *Quidnam* nunc facturus Phaedria? *Phorm.* V. 5. 5.

QUISPIAM.

Num illi moleſtiae *quippiam* haec ſunt nuptiae? *And.* II. 6. 7. Quid ſi hoc *quiſpiam* voluit Deus? Patiamur an narremus *cuipiam.* *Adelph.* III. 2. 38. Si remittent *quippiam* Philumenam dolores. *Hec.* III. 2. 14. vide Notas.

QUISQUAM.

Quid, Dave, narrat? D. Aeque *quicquam* nunc quidem. *And.* II. 6. 3. Tanta vecordia innata *cuiquam* ut ſiet. *And.* IV. 1. 2. Nihilne eſſe proprium *cuiquam*? *And.* IV. 3. 1. Quaſi *quicquam* in hunc iam gravius dici poſſiet. *And.* V. 3. 3. Hoc nemo fuit minus ineptus, magis ſeverus *quiſquam.* *Eun.* II. 1. 21. Nil videtur mundius, nec magis compoſitum *quicquam*, nec magis elegans. *Eun.* V. 4. 13. Neque me *quiſquam* eſt miſerior. *Heaut.* II. 1. 12. *Quemquam*ne tam animo comi & leni putas? *Heaut.* V. 1. 39. Ita ut uſquam fuit fide *quiſquam* optuma. *Adelph.* II. 1. 7. Nec fratrem homo vidiſſe ſe aibat *quiſquam.* *Adelph.* IV. 6. 5. Nemo *quiſquam* illorum ſcito ad te venit. *Hec.* I. 1. 10. An *quiſquam* uſquam gentium eſt aeque miſer? *Hec.* III. 1. 13. Ut *quiſquam* venerat. *Hec.* V. 3. 4. vide Notas. Neque quod daretur *quicquam*, id curarant patres. *Phorm.* I. 2. 34. En umquam *cuiquam* contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1. Tantane adfectum *quemquam* eſſe audacia? *Phorm.* V. 8. 84.

QUISQUE.

Pro ſe *quiſque* ſedulo faciebant. *Heaut.* I. 1. 74. Quae, *cuiuſque* ingenium ut ſit, declarat maxume. *Heaut.* II. 3. 43. Ut *quiſque* ſuum volt eſſe, itaſt. *Adelph.* III. 3. 45. Neſcire arbitramini quo *quiſque* pacto hic vitam veſtrorum exigat? *Hec.* II. 1. 19. Non tute incommodam rem, ut *quaeque* eſt, in animum induces pati? *Hec.* IV. 2. 27.

QUISQUIS.

Quicquid peperiſſet, decreverunt tollere. *And.* I. 3. 14. *Quicquid* huius feci, cauſa virginis feci. *Eun.* 1. 122. Mirum ni illoc homine *quoque* pacto opuſt. *Eun.* V. 8. 53. Iſtuc, *quicquid* eſt, fac me ut ſciam. *Heaut.* I. 1. 32. *Quicquid* eſt volo ſcire. *Adelph.* I. 2. 73. Spolies, mutiles, laceres, *quemquem* nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8. vide Notas. *Quicquid* praeter ſpem eveniat. *Phorm.* II. 1. 16.

QUIVIS.

Virum in *quovis* loco paratum. *And.* IV. 3. 3. Una harum *quaevis* cauſa me ut faciam monet. *And.* V. 4. 1. *Quidvis* poſſem perpeti. *Eun.* I. 2. 97. Malo quidem me dignum *quovis* deputem. *Heaut.* I. 1. 83. *Quidvis* ſatis eſt, dum vivat modo. *Heaut.* IV. 1. 28. Abs *quivis* homine, cum eſt opus, beneficium accipere gaudeas. *Adelph.* II. 3. 1. *Cuivis* facileſt noſcere. *Adelph.* V. 4. 8. Ut *quivis* facile poſſet credere. *Hec.* I. 1. 4. *Quamvis* cauſam

Inveniam pol hodie, parem ubi *referam* gratiam. *Eun.* IV. 4. 51. Et habetur & *referetur* gratia. *Eun.* IV. 6. 12. vide Notas. Studet par *referre*. *Adelph.* I. 1. 48. *Refero* denuo. *Hec.* Alt. Prol. 30. Quod ab illo adlatumſt, ſibi eſſe id *rellatum* putet. *Phorm.* Prol. 21. Quo conſilia haec *referam*? *Phorm.* V. 1. 1.

REFERT.

Quid *retulit*? *And.* III. 2. 16. Mea nihil *refert*. *Eun.* II. 2. 29. Illud permagni *referre* arbitror. *Heaut.* III. 1. 58. Id mea minume *refert* *Adelph.* V. 4. 27. Tua quod nil *refert*, percontari deſinas. *Hec.* V. 3. 12. Quid tua, malum, id *refert*? *Phorm.* IV. 5. 11.

REFLECTO.

Neque illum miſericordia repreſſit, neque *reflexit*. *Adelph.* III. 2. 9.

REFRIGESCO.

Nihil eſt: *refrixerit* res. *Adelph.* II. 2. 25.

REGINA.

Eunuchum dixti velle te, quia ſolae utuntur his *Reginae*. *Eun.* I. 2. 88.

REGIO.

Cur te ergo in his ego conſpicor *regionibus*? *Eun.* V. 8. 32. Agrum in his *regionibus* meliorem neque preti maioris nemo habet. *Heaut.* I. 1. 11.

REGNO.

Quandoquidem ſolus *regnas*. *Phorm.* II. 3. 58.

REGNUM.

*Regnum*ne, Aeſchine, hic tu poſſides? *Adelph.* II. 1. 21.

REGO.

Eam rem conſilio *regere* non potes. *Eun.* I. 1. 13.

REIICIO.

Reiecit ſe in eum flens quam familiariter. *And.* I. 1. 109. Capillus ſparſus, promiſſus, circum caput *reiectus* neclegenter. *Heaut.* II. 3. 50. vide Notas. Ille ad famem hunc ab ſtudio ſtuduit *reicere*. *Phorm.* Prol. 18. Forſitan nos *reiciat*. *Phorm.* IV. 5. 5.

RELIGIO.

Nova nunc *religio* te iſtaec inceſſit cedo? *And.* IV. 3. 15. Dignus es cum tua *religione*, odium. *And.* V. 4. 38. vide Notas. Nihil eſſe mihi *religio*ſt dicere. *Heaut.* II. 1. 16.

RELIGIOSUS.

Ut ſtultae & miſerae omnes ſumus *religioſae*. *Heaut.* IV. 1. 37. vide Notas.

RELINO.

Relevi dolia omnia, omnis ferias. *Heaut.* III. 1. 51.

RELINQUO.

Qui igitur *relictus* eſt obiurgandi locus? *And.* I. 1. 127. Si illum *relinquo*, eius vitae timeo. *And.* I. 3. 5. Erus me *relictis* rebus iuſſit Pamphilum hodie obſervarem. *And.* II. 5. 1. vide Notas. Nihil eſt preci loci *relictum*. *And.* III. 4. 22. Qui mihi *reliquit* haec, quae habeo, omnia. *Eun.* I. 2. 40. Ea mortuaſt: *reliquit* filiam adoleſcentulam. *Heaut.* III. 3. 41. Illi nil viti eſt *relictum*, quin id itidem ſit tibi. *Heaut.* V. 3. 19. Animam *relinquam* potius, quam illas deſeram. *Adelph.* III. 4. 52. Sibi vero hanc laudem *relinquont*: vixit, dum vixit, bene. *Hec.* III. 5. 11. Memini, *relinqui* me, Deo irato meo. *Phorm.* I. 2. 24.

RELIQUIAE.

Huius generis *reliquias* reſtare video. *Phorm.* III. 3. 90.

RELIQUUS.

Ut pernoſcatis, ecquid ſpei ſit *reliqūum*. *And.* Prol. 25. Itan paraſti te, ut ſpes nulla *reliqua* in te ſit tibi? *Eun.* II. 2. 9. Quid *reliqūſt*, quin habeat quae quidem in homine dicuntur bona? *Heaut.* I. 2. 19. Hoc *reliqūum* eſt. *Adelph.* III. 2. 48. Hoc mi unum ex plurimis miſeriis *reliqūum* fuerat malum. *Hec.* IV. 1. 55. Erat ei de ratiuncula iam pridem aput me *reliqūum* pauxillulum nummorum. *Phorm.* I. 1. 3.

Quondam.

Olim iſti fuit generi *quondam* quaeſtus apud ſaeclum prius. *Eun.* I. 2. 15. Iovem quo pacto Danaae miſiſſe aiunt *quondam* in gremium imbrem aureum. *Eun.* III. 5. 37.

Quoniam.

Ea *quoniam* nemini obtrudi poteſt, itur ad me. *And.* I. 5. 15. *Quoniam* miſer, quod habui, perdidi. *Eun.* II. 2. 6.

Quopiam.

Ituran, Thais, *quopiam* es? *Eun.* III. 2. 9.

Quoquam.

Cave *quoquam* ex iſtoc exceſſis loco. *And.* IV. 4. 21. Cave nunc iam oculos a meis oculis *quoquam* demoveas tuos. *Adelph.* II. 1. 16. Edicam ſervis, ne *quoquam* ecferri ſinant. *Hec.* IV. 1. 50.

Quoque.

Ego me amare hanc fateor. Si id peccare eſt, fateor id *quoque. And.* V. 3. 25. Ego *quoque* una pereo. *Eun.* II. 1. 5. Spero hercle ego *quoque*. *Heaut.* III. 2. 42. Id *quoque* poſſum ferre. *Adelph.* II. 1. 51. Ego *quoque* etiam hoc credidi. *Hec.* V. 1. 36. Tu *quoque* aderas? *Phorm.* V. 6. 18. vide Notas.

Quoquo.

Qui me ſequatur *quoquo* eam. *Eun.* III. 5. 6. *Quoquo* hinc aſportabitur terrarum, certum eſt perſequi. *Phorm.* III. 3. 18.

Quorsum.

Quam timeo, *quorſum* evadas. *And.* I. 1. 100. At ego neſcibam, *quorſum* tu ires. *Eun.* I. 2. 75. *Quorſum* iſtuc? *Adelph.* I. 2. 20. Sane curae eſt, *quorſum* eventurum hoc ſiet. *Hec.* I. 2. 118.

Quorsumnam.

Quorſumnam iſtuc? *And.* II. 2. 24.

Quorsus.

Miſera timeo, incertum hoc *quorſus* accidat. *And.* I. 5. 29.

Quot.

Quot modis contemptus, ſpretus? *And.* I. 5. 13. *Quot* res dedere, ubi poſſem perſentiſcere? *Heaut.* V. 1. 43. Scire equidem volo, *quot* mihi ſint domini. *Adelph.* IV. 2. 16. *Quot* commodas res attuli? *quot* autem ademi curas? *Hec.* V. 3. 19. *Quot* homines, tot ſententiae. *Phorm.* II. 4. 14.

Quotiens.

Vel hic Pamphilus iurabat *quotiens* Bacchidi. *Hec.* I. 1. 3.

Quovis.

Immo abeat potius malo *quovis* gentium. *Heaut.* V. 1. 55.

R.

Rabies.

Ludum iocumque dicas fuiſſe illum alterum, praeut huius *rabies* quae dabit. *Eun.* II. 3. 10.

Rapio.

Sublimem hunc intro *rape*, quantum potes. *And.* V. 2. 20. *Rapere* in peiorem partem. *Adelph.* Prol. 3. Ceteros ruerem, agerem, *raperem*, funderem & proſternerem. *Adelph.* III. 2. 21. vide Notas. *Rape* hunc. *Phorm.* V. 8. 92.

Raptio.

Audivi filium una adfuiſſe in *raptione. Adelph.* III. 3. 2.

Raro.

Huc *raro* in urbem commeat. *Hec.* I. 2. 100. Si modeſte ac *raro* hoc fecit. *Hec.* IV. 1. 37.

Rastrum.

Iſtos *raſtros* interea tamen adpone. *Heaut.* I. 1. 36. Mihi illic vere ad *raſtros* res rediit. *Heaut.* V. 1. 58.

Ratio.

Incerta haec ſi tu poſtules, *ratione* certa facere, nihilo plus agas, quam ſi des operam, ut cum *ratione* inſanias. *Eun.* I. 1. 17. & 18. Qua *ratione* illam amiſti? *Eun.* II. 3. 31. Num parva cauſa aut prava *ratio* eſt? *Eun.* III. 5. 27. vide Notas. Conturbaſti mihi *rationes* omnis. *Eun.* V. 2. 30. *Ratio* de integro ineundaſt mihi. *Heaut.* IV. 2. 7. Cepi *rationem*, ut neque egeres. *Heaut.* V. 2. 11. Mea ſic eſt *ratio*. *Adelph.*

tibi putaris prima, in experiundo ut *repudies*. *Adelph.* V. 4. 4.

REPUDIUM.

Illis *repudium* renuntiet. *Phorm.* IV. 3. 72. Cum ego veſtri honoris cauſa *repudium* alterae remiſerim. *Phorm.* V. 8. 36.

REPUTO.

Ipſus eam rem recta *reputavit* via. *And.* II. 6. 11. Dum haec mecum *reputo*. *Eun.* III. 5. 44.

REQUIESCO.

Requieſcere ubi volebat. *Eun.* III. 1. 15.

REQUIRO.

Ibo, ac *requiram* fratrem. *Adelph.* III. 4. 65. Abi, Phaedria, eum *require*. *Phorm.* II. 2. 79.

RES.

Ad pudicitiam & ad *rem* tutandam. *And.* I. 5. 53. Certa *res* eſt. *And.* II. 2. 31. Sic *res* eſt. *And.* III. 4. 9. Si in *rem* eſt utrique. *And.* III. 3. 14. Abhorrenti ab *re* uxoria. *And.* V. 1. 10. Relictis *rebus* omnibus. *Eun.* I. 2. 86. Alias *res* agis. *Eun.* II. 3. 56. Aliam *rem* ex alia cogitare. *Eun.* IV. 2. 3. Quid iſtuc eſt *rei*? *Eun.* IV. 3. 10. Quid cum illa *rei* tibi eſt? *Eun.* IV. 7. 34. Ita *res* eſt, fateor. *Heaut.* I. 1. 106. Pergin iſtuc prius diiudicare, quam ſcias quid *rei* ſiet? *Heaut.* II. 2. 8. & vide Notas. Quid eſt *rei*? *Heaut.* IV. 4. 21. Quibus nunc ſollicitor *rebus*? *Adelph.* I. 1. 11. Quibus *res* ſunt minus ſecundae. *Adelph.* IV. 3. 14. Tuam *rem* conſtabiliſſes. Quaſi *re* bene geſta. *Adelph.* V. 1. 9. & 13. *Rem* ipſam putemus. Adtentiores ſumus ad *rem* omnes, quam ſat eſt. *Adelph.* V. 3. 10. & 48. *Rei* ſerviens. *Hec.* II. 1. 27. Magis *rem* in voſtram & noſtram id eſſet. *Hec.* II. 2. 7. Si cum illo habuerit *rem* poſtea. *Hec.* IV. 4. 95. Ad te ſumma ſolum, Phormio, *rerum* redit. *Phorm.* II. 2. 3. *Res* magna eſt. *Phorm.* II. 4. 18. *Rem* ipſam putaſti. *Phorm.* IV. 5. 6. Non hercle ex *re* iſtius me inſtigaſti. *Phorm.* V. 8. 76.

RESARCIO.

Diſcidit veſtem, *reſarcietur*. *Adelph.* I. 2. 41.

RESCINDO.

Mihi non videtur, quod ſit factum legibus, *reſcindi* poſſe. *Phorm.* II. 4. 16.

RESCISCO.

Certe ſi *reſciverim*. *And.* III. 2. 14. Ubi rem *reſcivi*. *Heaut.* I. 1. 47. Dum id *reſcitum* iri credit, tantiſper cavet. *Adelph.* I. 1. 45. Qua *reſciſcerem*? *Adelph.* IV. 5. 57. Poſtmodo *reſciſces*. *Hec.* II. 1. 11. Priusquam id *reſcitum* ſit. *Hec.* III. 1. 7. Ne uxor aliqua hoc *reſciſcat* mea. *Phorm.* IV. 1. 19. Quo pacto aut unde haec hic *reſcivit*? *Phorm.* V. 8. 59.

RESCRIBO.

Illud mihi argentum rurſum iube *reſcribi*. *Phorm.* V. 8. 29.

RESIPISCO.

Reſipiſco. *And.* IV. 2. 15. Te intellego *reſipiſſe*. *Heaut.* IV. 8. 3.

RESISTO.

Ades: *reſiſte*. *And.* II. 2. 7. Qui *reſtiterim*. Heus, heus, tibi dico, inquit. *Reſtiti*. *Eun.* II. 3. 11. & 46. Niſi *reſiſtis*, verbero. *Phorm.* V. 6. 10.

RESPECTO.

Quid *reſpectas*? *Adelph.* II. 1. 3.

RESPICIO.

Quaſi de inproviſo *reſpice* ad eum. *And.* II. 5. 6. Niſi quid Di *reſpiciunt*. *And.* IV. 1. 18. Me in tuis ſecundis *reſpice*. *And.* V. 6. 11. Cum huc *reſpicio* ad virginem. *Eun.* II. 3. 51. Neque te *reſpicis*. *Heaut.* I. 1. 18. Nemo hercle alius *reſpicit* nos. *Adelph.* III. 2. 55. Nec qui eam *reſpiciat*, quisquam eſt. *Adelph.* V. 8. 9. Neque has *reſpicere* Deos opinor. *Hec.* V. 2. 6. *Reſpice* aetatem tuam. *Phorm.* II. 4. 87.

RESPIRO.

Timeo. CLIT. *Reſpira*. *Heaut.* II. 2. 12.

RESPONDEO.

Etiam tu hoc *reſponde*. *And.* V.

Recurro.
huc *recurret.* *Adelph.* IV.

Recuso.
quam auſus ſum *recuſare*
ec. III. 1. 16.

Reddo.
reddes omnia, quae nunc
rte ei conſilia, incerta ut
And. II. 3. 16. Quos me lu-
deret? *And.* III. 1. 21. vide
Ut ſuis reſtituam ac *red-*
Eun. I. 2. 67. Pamphilam
uc *redde.* *Eun.* IV. 7. 26.
ac factum *reddidi.* *Heaut.*
2. Tam placidum, quam
, *reddo.* *Adelph.* IV. 1. 18.
i benivolumque lingua tua
i me *reddidit.* *Hec.* V. 1. 35.
n de eadem cauſa iterum ut
tibi. *Phorm.* II. 3. 57. Fru-
quem Lemni uxoris *reddunt*
i. *Phorm.* IV. 3. 75. Satin
e delibutum gaudio *reddo?*
V. 6. 16.

Redduco.
uxti animum. *And.* II. 1. 33.
otas. Scelera & lacrumae
nt animum aegrotum ad mi-
iam. *And.* III. 3. 27. Iam
res *redduxit* me ipſa in gra-
And. V. 4. 45. De *reddu-*
d facias, quod in rem ſit
Hec. III. 3. 31. In ludum du-
t *redducere.* *Phorm.* I. 2. 36.

Redeo.
inde. *And.* I. 1. 110. Ut
iam in viam. *And.* I. 2. 19.
oditas denique huc omnis
And. III. 3. 35. Ad me lege
ut bona. *And.* IV. 5. 4.
haec nunc verba huc *rede-*
ique. *Eun.* I. 2. 78. *Redeo*
Eun. IV. 2. 6. Poſtremo
s *rediit.* *Heaut.* I. 1. 61. In
s *rediit* iam locum. *Heaut.*
18. Rurſum ad ingenium
Adelph. I. 1. 46. Ad te *redi.*
V. 3. 8. Iamne enumeraſti
od ad te *rediturum* putes?
II. 2. 28. Iſtoc verbo ani-
rediit. *Hec.* III. 2. 12. Ad
hos ea *redibat* lege hereditas. *Hec.*
I. 2. 97. Ut ad pauca *redeam.* *Hec.*
I. 2. 60. Peregre *rediens.* *Phorm.*
II. 1. 13. Quod ſi eo meae fortunae
redeunt. *Phorm.* I. 4. 23. Ad re-
ſtim mi quidem res *redit* planiſſu-
me. *Phorm.* IV. 4. 5. Ad te ſum-
ma ſolum, Phormio, rerum *redit.*
Phorm. II. 2. 2.

Redigo.
En quo *redactus* ſum. *Eun.* II.
2. 7. Eo *rediges* me, ut quid eme-
rim egomet neſciam? *Eun.* IV. 4.
23. vide Notas. Ad inopiam *redi-*
gat patrem. *Redigam*, ut quo ſe
vortat, neſciat. *Heaut.* V. 1. 56. &
73. *Redige* in memoriam. *Phorm.*
II. 3. 36. Ego *redigam* eas in gra-
tiam. In id *redactus* ſum loci, ut
quid agam ex illo prorſus neſciam.
Phorm. V. 8 73. & 86. vide Notas.

Redimo.
Ut te *redimas* captum. *Eun.* I. 1.
29. Si *redimat*, magnum eſſe in
ea re lucrum. *Heaut.* III. 3. 48.
vide Notas.

Reditio.
Quid huc tibi *reditio*'ſt? *Eun.* IV.
4. 4. vide Notas.

Reduco.
Quo vis illos tu die *reducas.*
Adelph. V. 3. 44. *Reduc* uxorem.
Hec. IV. 4. 32.

Redux.
Reducem me in patriam facis.
Heaut. II. 4. 18. Qui ab Orco mor-
tuum me *reducem* in lucem feceris.
Hec. V. 4. 12.

Refello.
Aut ea *refellendo* tibi aut pur-
gando corrigemus. *Hec.* II. 2. 12.
Cum tu horum nil *refelles*, vincam
ſcilicet. *Phorm.* I. 2. 82. Si id fal-
ſum fuerat, filius cur non *refellit?*
Phorm. II. 3. 54.

Referio.
Referire non audebam. *Adelph.*
V. 2. 28.

Refero.
Illis crucibus nunc *referam* gra-
tiam. *Eun.* II. 3. 94. Par tu pari
referto. *Eun.* III. 1. 55. vide Notas.

REVISO.

Reviſo quid agant. *And.* II. 4. 1. *Reviſo*, quidnam Chaerea hic rerum gerat. *Eun.* V. 4. 1.

REVIVISCO.

Ille *reviviſcet* iam numquam. *Hec.* III. 5. 15.

REVOCO.

Excluſit: *revocat.* *Eun.* I. 1. 4. *Revocemus* hominem. *Phorm.* I. 4. 17. Num novom aut mirumſt *revocari*, curſum cum inſtiteris? *Phorm.* V. 6. 8.

REVOLVO.

In eandem vitam te *revolutum* denuo video eſſe. *Hec.* IV. 4. 69.

REX.

Vel *Rex* ſemper maxumas mihi agebat. *Regem* elegantem narras. *Eun.* III. 1. 7. & 18. In Aſiam ad *Regem* militatum abiit. *Heaut.* I. 1. 65. *Regem* me eſſe oportuit. *Phorm.* I. 2. 20. Nemo ſatis pro merito gratiam *Regi* refert. *Phorm.* II. 2. 24.

RHAMNUSIUS.

Rhamnuſium ſeſe aibat eſſe. *And.* V. 4. 27. vide Notas.

RHODIUS.

Quo pacto *Rhodium* tetigerim in convivio. *Rhodius* adoleſcentulus. *Eun.* III. 1. 30. & 33. Illud de *Rhodio* dictum in mentem cum venit. *Eun.* III. 2. 45.

RHODUS.

Samia mihi mater fuit: ea habitabat *Rhodi.* *Eun.* I. 2. 27.

RIDEO.

Hiſce ego non paro me ut *rideant.* *Eun.* II. 2. 18. Quid tibi eſt? quid *rides?* defeſſa iam ſum miſera te *ridendo.* *Eun.* V. 6. 6. & 7. Quid *riſiſti?* *Heaut.* V. 1. 13. *Rideo* hunc. *Adelph.* IV. 2. 9. Ille ringitur: tu *rideas.* *Phorm.* II. 2. 27.

RIDICULE.

Ridicule rogas. *Hec.* IV. 4. 46.

RIDICULUS.

Hui, tam cito? *ridiculum.* *And.* III. 1. 16. *Ridiculum* caput. *And.* II. 2. 34. Neque *ridiculus* eſſe, neque plagas pati poſſum. *Eun.* II. 2. 13. Mihi ſolae *ridiculo* fuit. *Eun.* V. 6. 3. *Ridiculum* eſt, te iſtuc me admonere. *Heaut.* II. 3. 112.

RIMA.

Plenus *rimarum* ſum, hac atque illac perpluo. *Eun.* I. 2. 25. vide Notas.

RINGOR.

Ille *ringitur:* tu rideas. *Phorm.* II. 2. 27.

RISCUS.

Ubi ſitaſt? TH. In *riſco.* *Eun.* IV. 6. 16.

RISUS.

Riſu omnes qui aderant, emoriri. *Eun.* III. 1. 42. Gemitus, ſcreatus, tuſſis, *riſus* abſtine. *Heaut.* II. 3. 132.

RIVALIS.

Video *rivalis* ſervom. *Eun.* II. 2. 37. Militum ego *rivalem* recipiundum cenſeo. *Eun.* V. 8. 42.

ROGITO.

At *rogitas?* *And.* V. 1. 9. vide Notas. Ah *rogitare*, quaſi difficile fiet. *Eun.* II. 1. 3. *Rogitando* obtundat, enicet. *Eun.* III. 5. 6. *Rogitas*, audaciſſume? *Eun.* V. 4. 26. *Rogitas* quid fiet? *Heaut.* II. 3. 10.

ROGO.

At etiam *rogas?* Dic quod *rogo.* *And.* IV. 4. 23. & 25. *Rogare* ad cenam ut veniat. *Eun.* II. 2. 35. vide Notas. *Roget* quis. *Eun.* III. 3. 5. De iſtac *rogas* virgine? *Eun.* IV. 4. 53. Men *rogas?* *Heaut.* II. 3. 5. *Rogabit* me: ubi fuerim. *Adelph.* IV. 1. 11. vide Notas. *Rogas* me? *Adelph.* IV. 5. 31. Ridicule *rogas.* *Hec.* IV. 4. 46. Aliud mihi reſpondes ac *rogo?* *Phorm.* IV. 4. 3.

RUBICUNDUS.

Magnus, *rubicundus*, criſpus, craſſus, caeſius. *Hec.* III. 4. 26.

RUFUS.

*Rufam*ne illam virginem, caeſiam, ſparſo ore, adunco naſo? *Heaut.* V. 5. 17.

RUMOR.

Meum gnatum *rumor* eſt amare. *And.* I. 2. 14. *Rumores* diſtulerunt

RELLEVO.

Illi iam animum *rellevaris*, *delph.* IV. 3. 11.

REMEDIUM.

,Quod *remedium* nunc huic malo veniam? *And.* III. 1. 10. Id ut s fiat, haec res ſolaſt *remedio.* *m.* III. 1. 49. Magnarum ſaepe *remedium* aegritudinum eſt. *Heaut.* I. 2. 28. Solus mearum eſt miſiarum *remedium.* *Adelph.* III. 1. Inveni, opinor, *remedium* huic . *Phorm.* IV. 3. 11. Ego nullo ſſum *remedio* me evolvere ex his bis. *Phorm.* V. 4. 5.

REMINISCOR.

Cum orata eius *reminiſcor.* *And.* I. 3. 25.

REMITTO.

Remittas iam me onerare iniuriis. *d.* V. 1. 8. Nullum *remittis* tems. *Heaut.* I. 1. 18. Si *remittent* ippiam Philumenam dolores. *Hec.* . 2. 14. vide Notas. Cum ego tri honoris cauſa repudium altei *remiſerim.* *Phorm.* V. 8. 36.

REMOROR.

Ne quod voſtrum *remorer* comdum. *And.* IV. 3. 24. Qui hodie *remoratus* ſit. *Eun.* II. 3. 11.

REMOVEO.

Poetám reſtitui in locum, prope a *remotum* iniuria adverſarium. *e.* Alt. Prol. 14.

RENUMERO.

Renumeret dotem huc, eat. *Hec.* . 5. 52.

RENUNTIO.

Huc *renuntio.* *And.* III. 4. 15. id nunc *renuntiem* abs te reſponna, Chreme? *Heaut.* IV. 8. 18. liberet, *renuntiet*que hodie mihi. *e.* III. 5. 58. Illis repudium *renuiet.* *Phorm.* IV. 3. 72.

REOR.

Teque ante quod me amare *rebar*, rei firmaſti fidem. *Hec.* IV. 2. 5. le Notas. Uxorem, quam numam eſt *ratus* poſthac ſe habitum, reddo. *Hec.* V. 3. 21.

REPENTE.

Repente ad ſtudium ſe applicaſſe hunc muſicum. *Heaut.* Prol. 23. Quae res tam *repente* mores mutavit tuos? *Adelph.* V. 9. 27. An dolor *repente* invaſit? *Hec.* III. 2. 21.

REPENTINUS.

Mirando hoc tanto tam *repentino* bono. *And.* V. 4. 35.

REPERIO.

Vel melius tute *reperi*, me miſſum face. *And.* IV. 1. 56. Cauſam, ut ibi manerem, *repperit.* *Eun.* III. 3. 6. Simul rem & gloriam armis belli *repperi.* *Heaut.* I. 1. 60. Ego in hac re nil *reperio*, quamobrem lauder tantopere. *Adelph.* IV. 3. 1. Verum *reperies.* *Hec.* V. 4. 3. Niſi aliquod iam conſilium celere *repereris.* *Phorm.* I. 4. 1. vide Notas. Quam cauſam *reperient*? *Phorm.* II. 1. 4.

REPETO.

Repudiatus *repetor.* *And.* I. 5. 14. Hanc tibi dono do, neque *repeto* pro illa quicquam abs te preti. *Eun.* IV. 6. 11. *Repeton* quem dedi? *Adelph.* I. 2. 56. Cum argentum *repetent.* *Phorm.* IV. 4. 14.

REPOSCO.

Curare ambos, propemodum *repoſcere* illum eſt, quem dediſti. *Adelph.* I. 2. 51.

REPREHENDO.

Locum *reprehenſum*, qui praeteritus neglegentiaſt. *Adelph.* Prol. 14. Me *reprehendi.* *Adelph.* IV. 4. 15. Haec *reprehendere* & corrigere quem. *Adelph.* V. 9. 37. vide Notas.

REPRIMO.

Neque illum miſericordia *repreſſit.* *Adelph.* III. 2. 9. *Reprime* iracundiam, atque ad te redi. D. *Repreſſi*, redii. *Adelph.* V. 3. 8. & 9. *Repprimam* me, ne aegre quicquam ex me audias. *Hec.* V. 1. 39.

REPUDIO.

Repudiatus repetor. *And.* I. 5. 14. *Repudio* quod conſilium primum intenderam. *And.* IV. 3. 18. Quae

tibi putaris prima, in experlundo ut *repudies*. *Adelph.* V. 4. 4.

REPUDIUM.

Illis *repudium* renuntiet. *Phorm.* IV. 3. 72. Cum ego veſtri honoris cauſa *repudium* alterae remiſerim. *Phorm.* V. 8. 36.

REPUTO.

Ipſus eam rem recta *reputavit* via. *And.* II. 6. 11. Dum haec mecum *reputo*. *Eun.* III. 5. 44.

REQUIESCO.

Requieſcere ubi volebat. *Eun.* III. 1. 15.

REQUIRO.

Ibo, ac *requiram* fratrem. *Adelph.* III. 4. 65. Abi, Phaedria, eum *require*. *Phorm.* II. 2. 79.

RES.

Ad pudicitiam & ad *rem* tutandam. *And.* I. 5. 53. Certa *res* eſt. *And.* II. 2. 31. Sic *res* eſt. *And.* III. 4. 9. Si in *rem* eſt utrique. *And.* III. 3. 14. Abhorrenti ab *re* uxoria. *And.* V. 1. 10. Relictis *rebus* omnibus. *Eun.* I. 2. 86. Alias *res* agis. *Eun.* II. 3. 56. Aliam *rem* ex alia cogitare. *Eun.* IV. 2. 3. Quid iſtuc eſt *rei*? *Eun.* IV. 3. 10. Quid cum illa *rei* tibi eſt? *Eun.* IV. 7. 34. Ita *res* eſt, fateor. *Heaut.* I. 1. 106. Pergin iſtuc prius diiudicare, quam ſcius quid *rei* ſiet? *Heaut.* II. 2. 8. vide Notas. Quid eſt *rei*? *Heaut.* IV. 4. 21. Quibus nunc ſollicitor *rebus*? *Adelph.* I. 1. 11. Quibus *res* ſunt minus ſecundae. *Adelph.* IV. 3. 14. Tuam *rem* conſtabiliſſes. Quaſi *re* bene geſta. *Adelph.* V. 1. 9. & 13. *Rem* ipſam putemus. Adtentiores ſumus ad *rem* omnes, quam ſat eſt. *Adelph.* V. 3. 10. & 48. *Rei* ſerviens. *Hec.* II. 1. 27. Magis *rem* in voſtram & noſtram id eſſet. *Hec.* II. 2. 7. Si cum illo habuerit *rem* poſtea. *Hec.* IV. 4. 95. Ad te ſumma ſolum, Phormio, *rerum* redit. *Phorm.* II. 2. 3. *Res* magna eſt. *Phorm.* II. 4. 18. *Rem* ipſam putaſti. *Phorm.* IV. 5. 6. Non hercle ex *re* iſtius me inſtigaſti. *Phorm.* V. 8. 76.

RESARCIO.

Diſcidit veſtem, *reſa*
Adelph. I. 2. 41.

RESCINDO.

Mihi non videtur, quod ſi
legibus, *reſcindi* poſſe. *Ph*
4. 16.

RESCISCO.

Certe ſi *reſciverim*. *An*
14. Ubi rem *reſcivi*. *Hea*
47. Dum id *reſcitum* ir
tantiſper cavet. *Adelph.*
Qua *reſciſcerem*? *Adelph.*
Poſtmodo *reſciſces*. *Hec.*
Priusquam id *reſcitum* ſt.
1. 7. Ne uxor aliqua hec
mea. *Phorm.* IV. 1. 19. Q
aut unde haec hic *reſcivit*
V. 8. 59.

RESCRIBO.

Illud mihi argentum ru
reſcribi. *Phorm.* V. 8. 29.

RESIPISCO.

Reſipiſce. *And.* IV. 2.
Intellego *reſipiſſe*. *Heaut.* I

RESISTO.

Ades: *reſiſte*. *And.* II.
reſtiterim. Heus, heus,
inquit. *Reſtiti*. *Eun.* II. 3.
Niſi *reſiſtis*, verbero. *P*
6. 10.

RESPECTO.

Quid *reſpectas*? *Adelph*

RESPICIO.

Quaſi de inproviſo *r*
eum. *And.* II. 5. 6. Niſi
reſpiciunt. *And.* IV. 1. 18.
tuis ſecundis *reſpice*. *And.*
Cum huc *reſpicio* ad virgin
II. 3. 51. Neque te *reſpici*
I. 1. 18. Nemo hercle al
cit nos. *Adelph.* III. 2.
qui eam *reſpiciat*, quisc
Adelph. V. 8. 9. Neque
cere Deos opinor. *Hec.* V.
ſpice aetatem tuam. *Pho*
87.

RESPIRO.

Timeo, CLIT. *Reſpir*
II. 2. 12.

RESPONDEO.

Etiam tu hoc *reſponde*.

… 8. vide Notas. Quaere qui *re-ſpondeat*. *Eun.* IV. 7. 40. Pro Menedemo nunc tibi ego *reſpondeo*. *Heaut.* III. 3. 49. Quid mihi *reſpondes*? *Adelph.* III. 4. 53. Nec quicquam certi *reſpondes* mihi. *Hec.* IV. 4. 84. Hic *reſpondere* voluit, non laceſſere. *Phorm.* Prol. 19. *Reſponde* hoc mihi. *Phorm.* II. 1. 25. vide Notas. Aliud mihi *reſpondes* ac rogo? *Phorm.* IV. 4. 3.

Responsum.

Non Apollinis magis verum atque hoc *reſponſum* eſt. *And.* IV. 2. 15. Is ſibi *reſponſum* hoc habeat. *Phorm.* Prol. 16.

Restinguo.

Haec verba una mehercle falſa lacrimula *reſtinguet*. *Eun.* I. 1. 24. Hiſce ego illam dictis ita tibi incenſam dabo, ut ne *reſtinguas*, lacrumis ſi extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

Restis.

Tu inter eas *reſtim* ductans ſaltabis. *Adelph.* IV. 7. 34. Ad *reſtim* mi quidem res redit planiſſume. *Phorm.* IV. 4. 5.

Restito.

At etiam *reſtitas* fugitive? *Eun.* IV. 4. 1.

Restituo.

Amico filium *reſtitueris*. *And.* III. 3. 38. Tu rem inpeditam ac perditam *reſtituas*? *And.* III. 5. 13. *Reſtitue* quem a me accepiſti locum. *And.* IV. 1. 57. vide Notas. Ut ſuis *reſtituam* ac reddam. *Eun.* I. 2. 67. Fores effregit, *reſtituentur*. *Adelph.* I. 2. 40. Poetam *reſtitui* in locum. *Hec.* Alt. Prol. 13. Rurſum in gratiam *reſtitues*. *Hec.* III. 1. 11. Actoris virtus nobis *reſtituit* locum. *Phorm.* Prol. 33. *Reſtitui* in integrum. *Phorm.* II. 4. 11.

Resto.

Reſtat Chremes, qui mi exorandus eſt. *And.* I. 1. 139. At mi unus ſcrupulus etiam *reſtat*. *And.* V. 4. 37. In qua re nunc tam confidenter *reſtas* ſtulta. *Heaut.* V. 3. 7. Id miſero *reſtat* mihi mali. *Adelph.* III. 3. 3. Quid *reſtat*, niſi porro ut fiam miſer? *Hec.* III. 1. 20. Nunc una mihi res etiam *reſtat*. *Phorm.* V. 5. 3.

Resupino.

Pone adprehendit pallio, *reſupinat*. *Phorm.* V. 6. 23.

Rete.

Non *rete* accipitri tenditur neque milüo. *Phorm.* II. 2. 16.

Reticeo.

Fac me ut ſciam. Ne *retice*. *Heaut.* I. 1. 33. Enimvero *reticere* nequeo. *Heaut.* II. 3. 79. Nil *reticuit*. *Adelph.* III. 3. 51.

Retineo.

Id faciebat *retinendi* illius cauſa. *Eun.* IV. 1. 6. Ah, *retine* me, obſecro. *Heaut.* II. 4. 23. Pudore & liberalitate liberos *retinere*. *Adelph.* I. 1. 33. Ut neque mi ius ſit amittendi, nec *retinendi* copia. *Phorm.* I. 3. 24. Neque quo pacto a me remittam, neque uti *retineam*, ſcio. *Phorm.* III. 2. 22. vide Notas.

Retraho.

Retraham hercle opinor ad me idem illud fugitivum argentum tamen. *Heaut.* IV. 2. 11. *Retrahere* ab ſtudio. *Phorm.* Prol. 2.

Retro.

Eſt mihi ultimis conclave in aedibus quoddam *retro*. *Heaut.* V. 1. 29.

Retundo.

Ut eius animum, qui nunc luxuria & laſcivia diffluit, *retundam*. *Heaut.* V. 1. 73.

Revereor.

Adventum tuum ambas ſcio *reverituras*. *Hec.* III. 1. 10. Ne *vereatur*, minus iam quo redeat domum. *Hec.* IV. 4. 8. Non ſimultatem meam *revereri* ſaltem? *Phorm.* II. 1. 3.

Revertor.

Mox ego huc *revertor*. *And.* III. 2. 5. Iam *revertere*. *Eun.* II. 1. 13. Numquam tam mane egredior, neque tam veſperi domum *revortor*. *Heaut.* I. 1. 16. Prius nox oppreſſiſſet illic, quam huc *reverti* poſſet iterum. *Adelph.* IV. 1. 9.

SATRAPA.

Satrapa ſi ſiet amator, numquam ſufferre eius ſumptus queat. *Heaut.* III. 1. 43.

SATUR.

Omnium rerum *ſatur.* *Adelph.* V. 1. 3. Cum tu *ſatura* atque ebria es, & puer ut *ſatur* ſit facito. *Hec.* V. 2. 3. vide Notas.

SAXUM.

Satis diu iam hoc *ſaxum* volvo. *Eun.* V. 8. 55.

SCAENICUS.

Dubiam fortunam eſſe *ſcaenicam.* Ludos *ſcaenicos.* *Hec.* Alt. Prol. 8. & 37.

SCAPULA.

Senibus fidelis dum ſum, *ſcapulas* perdidi. *Phorm.* I. 2. 26. vide Notas.

SCELERATUS.

Sceleratus Davos. *And.* I. 1. 132. Eccum *ſceleratum* Syrum. *Adelph.* IV. 2. 14.

SCELEROSUS.

Ubi ego illum *ſceleroſum* inveniam? *Eun.* IV. 3. 1.

SCELESTUS.

Ne me attigas *ſceleſte.* *And.* IV. 4. 51. vide Notas. O *ſceleſtum* atque audacem hominem. *Eun.* IV. 4. 41. *Sceleſta*, ovem lupo commiſi. *Eun.* V. 1. 16. vide Notas. Eho *ſceleſte*, quo illam ducis? *Heaut.* II. 3. 71.

SCELUS.

Ubi illic eſt, *ſcelus*, qui me hodie. Perii. *And.* III. 5. 1. vide Notas. Quid hoc eſt *ſceleris*? *Eun.* II. 3. 35. Quid ego tantum *ſceleris* admiſi miſer? *Heaut.* V. 2. 3. O *ſcelera*, o genera ſacrilega. *Adelph.* III. 2. 6.

SCILICET.

Id populus curat *ſcilicet.* *And.* I. 2. 5. *Scilicet* faciundumſt quod vis. *Eun.* I. 2. 105. *Scilicet* facturum me eſſe. *Heaut.* II. 3. 117. *Scilicet* ita tempus fert. *Adelph.* V. 3. 53. Huic ſuum reddas *ſcilicet.* *Hec.* IV. 4. 47. Cum tu horum nil refelles, vincam *ſcilicet.* *Phorm.* I. 2. 82.

SCIO.

Quod ſi ego *ſciſſem* id prius. *And.* I. 5. 23. vide Notas. Etſi *ſcio*? *And.* II. 2. 11. vide Notas. Iam *ſcio*, ah vix tandem ſenſi ſtolidus. *And.* III. 1. 11. Unde id *ſcis*? *And.* III. 2. 31. Qui *ſciam*? *And.* IV. 4. 52. Nec quid agam *ſcio.* *Eun.* I. 1. 28. Neque *ſcio* quid dicam, aut quid conlectem. *Eun.* III. 4. 5. Tam *ſcio* quam me vivere. *Eun.* IV. 4. 50. Si ſapis, quod *ſcis* neſcis. *Eun.* IV. 4. 54. Satis certo *ſcio.* *Heaut.* I. 1. 19. Experiundo *ſcis.* *Heaut.* II. 3. 90. Te *ſcientem* faciam, quicquid egero. *Heaut.* IV. 8. 32. Age, *ſcis* quid loquar? *Adelph.* II. 2. 7. Non *ſcis* ineſcare homines. *Adelph.* II. 2. 12. vide Notas. Non equidem iſtas, quod *ſciam.* *Adelph.* IV. 5. 7. *Scire* eſt liberum ingenium atque animum. *Adelph.* V. 3. 42. Ut illam quae te *ſcire* credas, neſcias. *Adelph.* V. 4. 3. Omnem rem *ſcio*, ut ſit geſta. *Hec.* III. 5. 18. Hinc iam *ſcibo* quid ſit *Hec.* II. 2. 4. vide Notas. *Sciſti* uti foro. *Phorm.* I. 2. 29. Ut ſaltem *ſciam*, quid de hac re dicat. *Phorm.* II. 4. 3. *Scite* huic opuſt. *Phorm.* V. 9. 14. Ut meam iam *ſcias* ſententiam. *Phorm.* V. 9. 54.

SCIRPUS.

Nodum in *ſcirpo* quaeris. *And.* V. 4. 38.

SCIRTUS.

Audin quid dicam, *Scirte*? *Hec.* I. 2. 3.

SCISCITOR.

Procul hinc lubet prius quid ſit *ſciſcitari.* *Eun.* III. 4. 10.

SCITE.

Satis *ſcite* promittit tibi. *Heaut.* IV. 4. 7. Si ſcias quam *ſcite* in mentem venerit. *Scite* poterat fieri. *Heaut.* IV. 5. 16. & 57.

SCITUS.

Per ecaſtor *ſcitus* puer eſt natus Pamphilo. *And.* III. 2. 6. *Scitum* hercle hominem. *Eun.* II. 2. 23. Hoc *ſcitum*ſt. *Heaut.* I. 2. 36. Satis,

ıvoll. *Heaut.* Prol. 16. *Rumor* ı. *Hec.* Alt. Prol. 31. Qui erit *r* populi? *Phorm.* V. 8. 18.

RUMPO.

rrne *rumpere* hoc mihi licet? III. 5. 2. vide Notas. Ut me ılando *rumperet.* *Hec.* III. 4. 21.

RUO.

de ſis, nequid inprudens *ruas.* *t.* II. 3. 128. Quid ſi nunc ım *ruat?* *Heaut.* IV. 3. 41. Ce- *ruerim.* *Adelph.* III. 2. 21.

RURSUM.

llum, pax *rurſum.* *Eun.* I. 1. Quicquid dicunt, laudo: id *ſum* ſi negant, laudo id quoque. II. 2. 20. Redeo *rurſum.* *Eun.* ı. 6. Dic dum hoc *rurſum.* IV. 4. 39. Optabit *rurſum* ıeat abs ſe filius. *Heaut.* IV. *Rurſum* ad ingenium redit. *ph.* I. 1. 46. *Rurſum* in gra- reſtitues. Curſari *rurſum* pror- *Hec.* III. 1. 11. & 35. Illud argentum *rurſum* iube reſcri- Nolo, volo: volo, nolo *rur- Phorm.* V. 8. 29. & 57.

RUS.

ıs ibo. *Eun.* I. 2. 107. Video redeuntem ſenem. *Eun.* V. 4. Ex meo propinquo *rure* hoc commodi. *Eun.* V. 5. 1. *Ruri* vitam. *Adelph.* I. 1. 20. Se- *rus* abdit ſeſe. *Hec.* I. 2. 100. ıabitatum abii. *Hec.* II. 1. 27. ſere ſe continebat. *Phorm.* II. ı.

RUSTICUS.

ti opere *ruſtico* faciundo facile tum exſercirent ſuum. *Heaut.* 90. vide Notas.

S.

SACELLUM.

: ad hanc manum *ſacellum.* *ph.* IV. 2. 37.

SACRIFICO.

atium *ſacrificandi* dabitur pau- ı. *Phorm.* IV. 4. 20.

SACRILEGUS.

id ais, *ſacrilega?* *Eun.* V. 1. Hunc perterrebo *ſacrilegum.* *Eun.* V. 3. 13. O ſcelera, o genera *ſacrilega.* *Adelph.* III. 2. 6.

SAECLUM.

Olim quondam apud *ſaeclum* prius. *Eun.* II. 2. 15. Hocine *ſaeclum,* *Adelph.* III. 2. 6.

SAEPE.

Saepe iam me ſpes haec fruſtrataſt. *And.* II. 2. 37. Scis te mihi *ſaepe* pollicitum eſſe. *Eun.* II. 3. 17. Adulescentulus *ſaepe* eadem & graviter audiendo victus eſt. *Heaut.* I. 1. 62. Venit ad me *ſaepe* clamans. *Adelph.* I. 1. 35. vide Notas. Hunc videre *ſaepe* optabamus diem. *Hec.* IV. 4. 29. *Saepe* interea mihi ſenex narrabat. *Phorm.* II. 3. 18.

SAEPIUS.

Ne me obtundas de hac re *ſaepius.* *Adelph.* I. 2. 33. Poſtquam accerſit *ſaepius.* *Hec.* I. 2. 112. Quo magis novi, tanto *ſaepius.* *Phorm.* II. 2. 14.

SAEVIDICUS.

Ne te iratus ſuis *ſaevidicis* dictis protelet. *Phorm.* I. 4. 35.

SAEVIO.

Ah ne *ſaevi* tantopere. *And.* V. 2. 27.

SAEVITIA.

Num meam *ſaevitiam* veritu's? *Eun.* V. 2. 15.

SAEVOS.

Ego ille agreſtis, *ſaevos*, triſtis, parcus, truculentus, tenax. *Adelph.* V. 4. 12. Concluſam hic habeo uxorem *ſaevam.* *Phorm.* V. 1. 17.

SAL.

Qui habet *ſal*, quod in te eſt. *Eun.* III. 1. 10. vide Notas.

SALSAMENTUM.

Salſamenta haec fac macerentur pulchre. *Adelph.* III. 3. 26.

SALSUS.

Hoc *ſalſumſt*, hoc aduſtumſt, hoc lautumſt parum. *Adelph.* III. 3. 71.

SALTEM.

Saltem aliquot dies profer. *And.* II. 1. 28. Si illud non licet, *ſaltem* hoc licebit. *Eun.* IV. 2. 12. *Saltem* ſalutare. *Heaut.* II. 3. 138 *Saltem* quanti emptaſt. *Adelph.* II. 2. 41.

Ut *ſaltem* ſciam, quid de hac re dicat. *Phorm.* II. 4. 3.

SALTO.

Tu inter eas reſtim ductans *ſaltabis.* *Adelph.* IV. 7. 34.

SALVE.

Satine *ſalve?* dic mihi. *Eun.* V. 5. 8.

SALVE.

Quis hic loquitur? Myſis? *Salve.* M. O *ſalve*, Pamphile. *And.* I. 5. 32. O *ſalve*, bone vir. *And.* V. 2. 5. O feſtus dies! o meus amicus! *ſalve. Eun.* III. 5. 12. vide Notas. Menedeme, *ſalve. Heaut.* III. 1. 18. *Salve*, Demea. *Adelph.* III. 4. 15. Philotis, *ſalve* multum. PH. O *ſalve*, Parmeno. SY. *Salve*, mecaſtor, Parmeno. *Hec.* I. 2. 6. & 7. Mi patrue, *ſalve.* D. *Salve. Phorm.* II. 1. 24.

SALVERE.

Salvere Hegionem plurimum iubeo. *Adelph.* III. 4. 14.

SALVETE.

Set quos perconter video. *Salvete.* *And.* IV. 5. 5.

SALUS. *Dea Salutis.*

Ipſa ſi cupiat *Salus*, ſervare prorſus non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 43. Quod te, Aeſculapi, & te, *Salus*, ne quid ſit huius, oro. *Hec.* III. 2. 3.

SALUS.

Ad te advenio, ſpem, *ſalutem*, conſilium, auxilium expetens. *And.* II. 1. 19. Quae adſolent quaeque oportet ſigna eſſe ad *ſalutem*, omnia huic eſſe video. *And.* III. 2. 2. Non iam ad *ſalutem* poſſe converti hoc malum. *And.* IV. 1. 48. Plurima *ſalute* Parmenonem ſummum ſuum impertit Gnatho. *Eun.* II. 2. 39. Noſſe omnia haec *ſaluti* eſt adoleſcentulis. *Eun.* V. 4. 18. Quod cum *ſalute* eius fiat. *Adelph.* IV. 1. 3.

SALUTO.

Salutant: ad cenam vocant. *Eun.* II. 2. 28. Saltem *ſalutare. Heaut.* II. 3. 138. Opperiar hominem hic, ut *ſalutem* & conloquar. *Adelph.* III. 3. 92. Ego Deos Penatis hinc *ſalutatum* domum devortar. *Phorm.* II. 1. 81.

SALVOS.

Salvos ſis Crito. *And.* IV. 5. 7. *Salvos* ſum, ſi haec vera ſunt. *Eun.* V. 6. 9. Et re *ſalva* & perdita. *Eun.* II. 2. 27. Ehem, *ſalvom* te adveniſſe gaudeo. *Eun.* V. 5. 6. vide Notas. Si me vis *ſalvom* eſſe & rem & filium. *Heaut.* V. 2. 68. *Salvos* nobis, Deos quaeſo, ut ſiet. *Adelph.* III. 1. 11. Erubuit: *ſalva* res eſt. *Adelph.* IV. 5. 9. Gaudeo natum illum, & illam *ſalvam*. *Hec.* IV. 4. 21. vide Notas. Venire *ſalvom* volupeſt. *Phorm.* IV. 3. 5.

SAMIUS.

Samia mihi mater fuit: ea habitabat Rhodi. *Eun.* I. 2. 27.

SANCTE.

Vel hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi, quam *ſancte*. *Hec.* I. 1. 3. *Sancte* adiurat. *Hec.* II. 2. 26.

SANCTUS.

Nimis *ſanctas* nuptias ſtudent facere. *Adelph.* V. 7. 1. *Sanctius* quam iusiurandum. *Hec.* V. 1. 25.

SANDALIUM.

Utinam tibi commitigari videam *ſandalio* caput. *Eun.* V. 7. 4.

SANE.

Sane quidem. *And.* I. 2. 24. *Sane* pol. *And.* I. 4. 2. Bene *ſane*. *And.* V. 2. 7. *Sane* hercle ut dicis. *Eun.* III. 5. 59. Recte *ſane* interrogaſti. *Eun.* V. 5. 11. Ita non ut olim, ſed uti nunc, *ſane* bona. *Heaut.* III. 2. 13. *Sane* volo. *Heaut.* IV. 8. 31. *Sane* nollem huc exitum. *Adelph.* V. 1. 13. *Sane* hercle homo voluptati obſequens fuit, dum vixit. *Hec.* III. 5. 9. Redeat *ſane* in gratiam. *Phorm.* V. 9. 40.

SANGA.

Eunuchi perſona eſt.

SANGUIS.

Sine *ſanguine* hoc non poſſe fieri. *Eun.* IV. 7. 9.

SANNIO.

Eunuchi & Adelphorum perſona ſt.

SANUS.

Satin *ſanu's*, qui me id rogites? *And.* IV. 4. 10. *Sanus* ſim an ne inſaniam? *Eun.* III. 5. 8. Au au, mi homo, *ſanun* es? *Adelph.* III. 3. 38. *Sanumne* te credis eſſe? *Adelph.* IV. 7. 30. Si *ſanus* ſies, ſine illam redire. *Hec.* III. 5. 43.

SAPIENS.

Omnia prius experiri, quam arma, *ſapientem* decet. *Eun.* IV. 7. 19. vide Notas. Tu verba fundis hic *ſapientia*? *Adelph.* V. 1. 7. At tu qui *ſapiens* es, magiſtratus adi. *Phorm.* II. 3. 56. Dictum *ſapienti* ſat eſt. *Phorm.* III. 3. 8. Mulier *ſapiens* es. *Phorm.* V. 9. 57.

SAPIENTER.

Sapienter vitam inſtituit. *And.* I. 1. 40. Pulchre mehercle dictum, & *ſapienter*. *Eun.* III. 1. 26. Bene & *ſapienter* dixti dudum. *Adelph.* V. 8. 30.

SAPIENTIA.

Tu, quantus quantus, nil niſi *ſapientia* es. Pro mea *ſapientia*. *Adelph.* III. 3. 40. & 73.

SAPIO.

Tu pol, ſi *ſapis*, quod ſcis neſcis. *Eun.* IV. 4. 53. Illuc eſt *ſapere*. Quanti eſt *ſapere*? *Eun.* IV. 7. 12. & 21. Foris *ſapere*. *Heaut.* V. 1. 50. Ad omnia alia aetate *ſapimus* rectius. *Adelph.* V. 3. 46. *Sapimus* mea ſententia. *Phorm.* II. 2. 22. vide Notas.

SAT.

Sat eſt. *And.* I. 1. 143. *Sat* habeo. *And.* II. 1. 35. *Sat* habet, tum ſi recipitur. *Sat* ſcio. *Eun.* III. 2. 32. & 34. Eho, nonne id *ſat* erat? *Eun.* IV. 4. 10. Etſi is quoque rerum ſuarum *ſat* agitat. *Heaut.* II. 1. 13. vide Notas. Tantum *ſat* habes? *Heaut.* IV. 3. 40. *Sat* recte hoc mihi in mentem venit. *Heaut.* V. 2. 43. *Sat* adhuc tua nos adhuc fruſtrataſt fides. *Adelph.* IV. 4. 13. Adtentiores ſumus ad rem omnes, quam *ſat* eſt. Quod illos *ſat* aetas acuet. *Adelph.* V. 3. 48. & 49. Non ſigni hoc *ſat* eſt? *Hec.* II. 1. 39. Dictum ſapienti *ſat* eſt. *Phorm.* III. 3. 8. Paene plus quam *ſat* erat. *Phorm.* V. 3. 14.

SATIAS.

Ubi *ſatias* coepit fieri, commuto locum. *Eun.* V. 5. 3. *Satias* iam tenet ſtudiorum iſtorum. *Hec.* IV. 2. 18.

SATIETAS.

Sicubi eum *ſatietas* hominum, aut negoti ſiquando odium ceperat. *Eun.* III. 1. 13. Quo pacto *ſatietatem* amoris ait ſe velle abſumere? *Phorm.* V. 4. 6. vide Notas.

SATIN, SATINE.

Satin ſanu's, qui me id rogites? *And.* IV. 4. 10. *Satine* hoc mandatumſt tibi? *Eun.* II. 1. 2. *Satin* ſanus es aut ſobrius? *Heaut.* IV. 3. 29. *Satin* hoc certumſt? *Adelph.* III. 2. 31. *Satin* omnia ex ſententia? *Phorm.* II. 1. 26.

SATIS.

Satis cum periclo. *And.* I. 1. 104. *Satis* iam, *ſatis*, Simo, ſpectata erga te amicitiaſt mea: *ſatis* pericli incepi adire. *And.* V. 1. 1. & 2. Plus *ſatis*. *Eun.* I. 2. 5. Nequeo *ſatis* mirari. *Eun.* III. 4. 9. *Satis* certo ſcio. *Heaut.* I. 1. 19. *Satis* iam, *ſatis* pater durus fui. *Heaut.* III. 1. 30. Si *ſatis* cerno. *Adelph.* III. 3. 85. Quod *ſatis* ſit, faciet ipſa. *Hec.* V. 2. 17. *Satis* iam verborumſt. *Phorm.* II. 3. 89. Si *ſatis* commemini. *Phorm.* III. 2. 58.

SATIUS.

Quanto *ſatiuſt* te id dare operam. *And.* II. 1. 7. Mori me *ſatiuſt*. *Eun.* IV. 7. 2. *Satius* eſt, quam te ipſo herede haec poſſidere Bacchidem. *Heaut.* V. 2. 16. Pudore & liberalitate liberos retinere *ſatius* eſſe credo quam metu. *Adelph.* I. 1. 33. Ne quid faciam plus, quod poſt me minus feciſſe *ſatius* ſit. *Hec.* V. 1. 4. Emori hercle *ſatius* eſt. *Phorm.* V. 8. 63.

pit. *Eun.* IV. 1. 8. Interea dum *ſermones* caedimus. *Heaut.* II. 3. 1. Haut invito ad aures *ſermo* mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. Quem cum iſtoc *ſermonem* habueris, procul hic aſtans accepi. *Hec.* V. 3. 1. Ut voluptati obitus, *ſermo*, adſatus tuus, quocumque adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas. Animum coepi attendere, hoc modo *ſermonem* captans. *Phorm.* V. 6. 29.

Sero.

Hodie *ſero* ac nequicquam voles. *Heaut.* II. 3. 103. Hoc mihi dolet, nos paene *ſero* ſciſſe. *Adelph.* II. 4. 8.

Servatrix.

O Bacchis, o mea Bacchis, *ſervatrix* mea. *Hec.* V. 4. 16.

Servio.

Servibas liberaliter. *And.* I. 1. 11. Qui minus quam Hercules *ſervivit* Omphalae? *Eun.* V. 7. 3. Cur inſano *ſerviat?* Quam maxume *ſervire* voſtris commodis. *Heaut.* Prol. 32. & 50. Laborans, quaerens, parcens, illi *ſerviens.* *Heaut.* I. 1. 87. Rei *ſerviens.* *Hec.* II. 1. 27. Matris *ſervibo* commodis. *Hec.* III. 5. 45. Ea *ſerviebat* lenoni inpuriſſimo. *Phorm.* I. 2. 33.

Servitium.

Hoc tibi pro *ſervitio* debeo. *And.* IV. 1. 52.

Servitus.

A parvolo ut ſemper tibi aput me iuſta & clemens fuerit *ſervitus.* *And.* I. 1. 9. In *ſervitutem* pauperem ad ditem dari. *Phorm.* IV. 3. 48.

Servo.

Me inſenſus *ſervat.* *And.* I. 3. 7. Ut *ſervem* fidem. Accepi: acceptam *ſervabo.* *And.* I. 5. 45. & 63. Hem, *ſerva.* *And.* II. 5. 5. Iuno Lucina, fer opem, *ſerva* me, obſecro. *And.* III. 1. 15. Cuius tibi poteſtas ſumma *ſervandi* datur. *And.* III. 3. 9. Neque pol *ſervandum* tibi quicquam dare auſim, neque te *ſervare.* *Eun.* V. 2. 64. & 65. O Iupiter, *ſerva* obſecro haec bona nobis. *Eun.* V. 8. 19. Hunc difficilem invitum *ſervaret* ſenem. *Heaut.* III. 2. 24. *Servas*, caſtigas, mones. *Heaut.* III. 3. 31. *Serva*, quod in te eſt, filium & me & familiam. *Heaut* IV. 8. 4. *Serves* quod labore invenerit. *Heaut.* V. 4. 17. *Servesne* an perdas totum, dividuum face. *Adelph.* II. 2. 33. Ipſa ſi cupiat Salus, *ſervare* prorſus non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 44. *Servare* in eo certumſt, quod dixi, fidem. *Hec.* III. 3. 42. Quod mihi es pollicita, tute ut *ſerves.* *Hec.* V. 2. 20. Solus *ſervare* hunc potes. *Phorm.* III. 3. 6. Ita me *ſervet* Iuppiter. *Phorm.* V. 3. 24

Servolus.

Obſervabam mane illorum *ſervolos* venientis aut abeuntis. *And.* I. 1. 56. *Servolum* ad eam in urbem miſit. *Heaut.* I. 2. 17. Falli te ſinas technis per *ſervolum.* *Heaut.* III. 1. 62. Ut captus *ſervolorum* eſt. *Adelph.* III. 4. 34. vide Notas. Miſeram mulierem & me *ſervolum*, qui referire non audebam, vicit. *Adelph.* IV. 2. 27.

Servos.

Feci ex *ſervo* ut eſſes libertus mihi. *And.* I. 1. 10. Volgus *ſervorum.* *And.* III. 4. 4. *Servon* fortunas meas me commiſiſſe futili? *And.* III. 5. 3. Currentis *ſervos* ſcribere. *Eun.* Prol. 36. Apparet *ſervom* hunc eſſe domini pauperis miſerique. *Eun.* III. 2. 33. *Servos* currens. *Heaut.* Prol. 37. *Servos* non pluris. *Heaut.* I. 1. 14. vide Notas. *Servos* tardiuſculus. *Heaut.* III. 2. 4. *Servi* calliditates. *Heaut.* V. 1. 13. *Servom* haut inliberalem praebes te. *Adelph.* V. 5. 5. *Servos* ſpectatus ſatis. *Adelph.* V. 6. 5. *Servom* hominem cauſam orare leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62.

Sescenti.

Seſcentas proinde ſcribito iam mihi dicas. *Phorm.* IV. 3. 63. vide Notas.

inquit, *ſcitaſt*. *Phorm*. I. 2. 16. Quam *ſcitumſt*. *Phorm*. V. 4. 8.

SCOPULUS.

Qui te ad *ſcopulum* e tranquillo auferat. *Phorm*. IV. 4. 8.

SCORTOR.

Scortari crebro nolunt. *Heaut*. I. 2. 32. Non eſt flagitium, crede mihi, adoleſcentulum *ſcortari*. *Adelph*. I. 2. 22.

SCORTUM.

Forte habui *ſcortum*. *Eun*. III. 1. 34. Obſonare cum fide, *ſcortum* adducere. *Adelph*. V. 9. 8.

SCREATUS.

Gemitus, *ſcreatus*, tuſſis, riſus abſtine. *Heaut*. II. 3. 132.

SCRIBO.

In prologis *ſcribundis* operam abutitur. *And*. Prol. 5. Etiam nunc mihi *ſcripta* illa ſunt in animo dicta Chryſidis. *And*. I. 5. 48. *Scribendo* male. *Eun*. Prol. 7. vide Notas. In Theſauro *ſcripſit*. *Eun*. Prol. 10. Qui orationem hanc *ſcripſit*, quam dicturus ſum. *Heaut*. Prol. 15. Nunc novas qui *ſcribunt*, nil parcunt ſeni. *Heaut*. Prol. 43. Homines nobilis eum adiutare, adſidueque una *ſcribere*. *Adelph*. Prol. 16. Ut lubeat *ſcribere* alias, mihique ut diſcere alias expediat. *Hec*. Alt. Prol. 48. Ego te cognatum dicam, & tibi *ſcribam* dicam. *Phorm*. I. 2. 77. En unquam iniuriarum audiſti mihi *ſcriptam* dicam? *Phorm*. II. 2. 15. Seſcentas proinde *ſcribito* iam mihi dicas. *Phorm*. IV. 3. 63.

SCRIPTOR.

Quod ſi *ſcriptorem* ſpreviſſem in praeſentia. *Hec*. Alt. Prol. 16. vide Notas.

SCRIPTURA.

Poſtquam poeta ſenſit *ſcripturam* ſuam ab iniquis obſervari. *Adelph*. Prol. 1. Ne cum Poeta *ſcriptura* evaneſceret. *Hec*. Alt. Prol. 5. Tenui eſſe oratione & *ſcriptura* levi. *Phorm*. Prol. 5.

SCRUPULUS.

Mi unus *ſcrupulus* etiam reſtat. *And*. V. 4. 37. Inieci *ſcrupulum* homini. *Adelph*. II. 2. 20. Qui fuit in hac re *ſcrupulus*. *Phorm*. V. 9. 30.

SECIUS.

Nihilo *ſecius* mox puerum huc deferent ante oſtium. *And*. III. 2. 27.

SECTOR.

Sectari iuſſi. *Eun*. II. 2. 31. Cervam videre fugere, & *ſectari* canes. *Phorm*. Prol. 7. *Sectari*, in ludum ducere, & redducere. *Phorm*. I. 2. 36. Potius quam lites *ſecter*. *Phorm*. II. 3. 61.

SECUNDUM.

Conlaudavi *ſecundum* facta & virtutes tuas. *Eun*. V. 8. 60.

SECUNDUS.

Age, me in tuis *ſecundis* reſpice. *And*. V. 6. 11. Si mihi *ſecundae* res de amore meo eſſent. *Heaut*. II. 2. 1. Quae *ſecunda* ei dos erat, periit. *Adelph*. III. 2. 47. Quibus res ſunt minus *ſecundae*. *Adelph*. IV. 3. 14. Cum *ſecundae* res ſunt maxume. *Phorm*. II. 1. 11.

SECUS.

Numquam *ſecus* habui illam, ac ſi ex me eſſet nata. *Hec*. II. 3. 5. Si tu illam attigeris *ſecus* quam dignum eſt liberam. *Phorm*. II. 3. 91.

SEDECIM.

Anni? *ſedecim*. *Eun*. II. 3. 27. vide Notas. Ea ſi vivit, annos nata ſt *ſedecim*. *Eun*. III. 3. 20. Ille alter venit natus annos *ſedecim*. *Eun*. IV. 4. 26.

SEDEO.

Virgo in conclavi *ſedet*. *Eun*. III. 5. 35. An *ſedere* oportuit domi virginem tam grandem? *Adelph*. IV. 5. 38.

SEDITIO.

Filiam darem in *ſeditionem*, atque in incertas nuptias. *And*. V. 1. 12. vide Notas.

SEDO.

In peccato maxumo, quod vix *ſedatum* ſatis eſt. *Adelph*. V. 1. 18.

pit. *Eun.* IV. 1. 8. Interea dum *ſermones* caedimus. *Heaut.* II. 3. 1. Haut invito ad aures *ſermo* mi acceſſit tuus. *Hec.* III. 5. 32. Quem cum iſtoc *ſermonem* habueris, procul hic aſtans accepi. *Hec.* V. 3. 1. Ut voluptati obitus, *ſermo*, adfatus tuus, quocumque adveneris, ſemper ſit. *Hec.* V. 4. 19. vide Notas. Animum coepi attendere, hoc modo *ſermonem* captans. *Phorm.* V. 6. 29.

SERO.

Hodie *ſero* ac nequicquam voles. *Heaut.* II. 3. 105. Hoc mihi dolet, nos paene *ſero* ſciſſe. *Adelph.* II. 4. 8.

SERVATRIX.

O Bacchis, o mea Bacchis, *ſervatrix* mea. *Hec.* V. 4. 16.

SERVIO.

Servibas liberaliter. *And.* I. 1. 11. Qui minus quam Hercules *ſervivit* Omphalae? *Eun.* V. 7. 3. Cur inſano *ſerviat?* Quam maxume *ſervire* voſtris commodis. *Heaut.* Prol. 32. & 50. Laborans, quaerens, parcens, illi *ſerviens.* *Heaut.* I. 1. 87. Rei *ſerviens.* *Hec.* II. 1. 27. Matris *ſervibo* commodis. *Hec.* III. 5. 45. Ea *ſerviebat* lenoni inpuriſſimo. *Phorm.* I. 2. 33.

SERVITIUM.

Hoc tibi pro *ſervitio* debeo. *And.* IV. 1. 52.

SERVITUS.

A parvolo ut ſemper tibi aput me iuſta & clemens fuerit *ſervitus.* *And.* I. 1. 9. In *ſervitutem* pauperem ad ditem dari. *Phorm.* IV. 3. 48.

SERVO.

Me inſenſus *ſervat.* *And.* I. 3. 7. Ut *ſervem* fidem. Accepi: acceptam *ſervabo.* *And.* I. 5. 45. & 63. Hem, *ſerva.* *And.* II. 5. 5. Iuno Lucina, fer opem, *ſerva* me, obſecro. *And.* III. 1. 15. Cuius tibi poteſtas ſumma *ſervandi* datur. *And.* III. 3. 9. Neque pol *ſervandum* tibi quicquam dare auſim, neque te *ſervare.* *Eun.* V. 2. 64. & 65. O Iupiter, *ſerva* obſecro haec bona nobis. *Eun.* V. 8. 19. Hunc difficilem invitum *ſervarit* ſenem. *Heaut.* III. 2. 24. *Servas*, caſtigas, mones. *Heaut.* III. 3. 31. *Serva*, quod in te eſt, filium & me & familiam. *Heaut* IV. 8. 4. *Serves* quod labore invenerit. *Heaut.* V. 4. 17. *Servesne* an perdas totum, dividuom face. *Adelph.* II. 2. 33. Ipſa ſi cupiat Salus, *ſervare* prorſus non poteſt hanc familiam. *Adelph.* IV. 7. 44. *Servare* in eo certumſt, quod dixi, fidem. *Hec.* III. 3. 42. Quod mihi es pollicita, tute ut *ſerves.* *Hec.* V. 2. 20. Solus *ſervare* hunc potes. *Phorm.* III. 3. 6. Ita me *ſervet* Iuppiter. *Phorm.* V. 3. 24

SERVOLUS.

Obſervabam mane illorum *ſervolos* venientis aut abeuntis. *And.* I. 1. 56. *Servolum* ad eam in urbem miſit. *Heaut.* I. 2. 17. Falli te ſinas technis per *ſervolum.* *Heaut.* III. 1. 62. Ut captus *ſervolorum* eſt. *Adelph.* III. 4. 34. vide Notas. Miſeram mulierem & me *ſervolum*, qui referire non audebam, vicit. *Adelph.* IV. 2. 27.

SERVOS.

Feci ex *ſervo* ut eſſes libertus mihi. *And.* I. 1. 10. Volgus *ſervorum.* *And.* III. 4. 4. *Servon* fortunas meas me commiſiſſe futili? *And.* III. 5. 3. Currentis *ſervos* ſcribere. *Eun.* Prol. 36. Apparet *ſervom* hunc eſſe domini pauperis miſerique. *Eun.* III. 2. 33. *Servos* currens. *Heaut.* Prol. 37. *Servos* non pluris. *Heaut.* I. 1. 14. vide Notas. *Servos* tardiuſculus. *Heaut.* III. 2. 4. *Servi* calliditates. *Heaut.* V. 1. 13. *Servom* haut inliberalem praebes te. *Adelph.* V. 5. 5. *Servos* ſpectatus ſatis. *Adelph.* V. 6. 5. *Servom* hominem cauſam orare leges non ſinunt. *Phorm.* II. 1. 62.

SESCENTI.

Seſcentas proinde ſcribito iam mihi dicas. *Phorm.* IV. 3. 63. vide Notas.

ſitus iracundiam. *Phorm.* I. 4. 12. In me omnem iram derivem *ſenis.* *Phorm.* II. 2. 9.

SENIUM.

Ut illum Di Deae omnes *ſenium* perdant. *Eun.* II. 3. 11.

SENSUS.

Ego illius *ſenſum* pulchre calleo. *Adelph.* IV. 1. 17.

SENTENTIA.

Quantum intellexi modo ſenis ſententiam. *And.* I. 3. 2. Ne is mutet ſuam *ſententiam.* *And.* II. 3. 19. Stat *ſententia.* *Eun.* II. 1. 18. Siccine eſt *ſententia*? *Heaut.* I. 1. 114. Hunc tibi ex *ſententia* tua obtigiſſe laetor. *Heaut.* IV. 3. 5. Errat longe, mea quidem *ſententia.* *Adelph.* I. 1. 40. Piſcis ex *ſententia* nactus ſum. *Adelph.* III. 3. 66. Sin aliter de hac re eſt eius *ſententia.* *Adelph.* III. 5. 5. Itidem illae mulieres ſunt, ferme ut pueri, levi *ſententia.* *Hec.* III. 1. 32. Sin eſt, ut aliter tua fiet *ſententia.* *Hec.* IV. 4. 15. Quid de hac re dicat, quidve ſit *ſententiae.* Quot homines, tot *ſententiae.* *Phorm.* II. 4. 4. & 14. Viſum eſt mi, ut eius temptarem prius *ſententiam.* *Phorm.* IV. 3. 14. Veſtra puerili *ſententia.* *Phorm.* V. 8. 56.

SENTIO.

Quem quidem ego ſi *ſenſero.* *And.* I. 1. 137. Vix tandem *ſenſi* ſtolidus. D. Quid hic *ſenſiſſe* ait? *And.* III. 1. 12. *Sentiet*, qui vir ſiem. Nunc ego & illam ſceleſtam eſſe, & me miſerum *ſentio.* *Eun.* I. 1. 21. & 26. Heſce aliquot dies non *ſentiet.* *Heaut.* IV. 5. 4. Ne *ſentiat* me *ſenſiſſe.* *Heaut.* IV. 8. 20. Mores cave in te eſſe iſtos *ſentiam.* *Heaut.* V. 4. 9. Iſte tuus ipſa *ſentiet* poſterius. *Adelph.* I. 2. 59. Idem quod ego *ſenſit.* *Adelph.* IV. 2. 29. vide Notas. Ego *ſentio.* *Adelph.* V. 3. 67. Quod ſi tibi res ſit cum eo lenone, quocum mihi eſt, tum *ſentias.* *Phorm.* I. 3. 19.

SENTUS.

Video *ſentum*, ſqualidum, aegrum, pannis annisque obſitum. *Eun.* II. 2. 5.

SEORSUM.

Omnibus gratiam habeo: & *ſeorſum* tibi praeterea. *Adelph.* 5. 9. 14.

SEPELIO.

Sepultus ſum. *Phorm.* V. 8. 50.

SEPTEM.

His menſibus ſex *ſeptem* prorſus non vidiſſe proxumis. *Eun.* II. 3. 41.

SEPTIMUS.

Menſis agitur hic iam *ſeptimus.* *Hec.* III. 3. 34.

SEPULCRUM.

Ad *ſepulcrum* venimus. *And.* I. 1. 101.

SEQUOR.

Funus interim procedit: *ſequimur.* I prae, *ſequor.* *And.* I. 1. 101. & 144. Lites *ſequi.* *And.* IV. 5. 16. Comites *ſecuti* ſcilicet ſunt virginem. *Eun.* II. 3. 55. Simalio, Donax, Syriſce, *ſequimini.* *Eun.* IV. 7. 2. *Sequere* me intro hac. *Heaut.* IV. 1. 51. *Sequere* hac me ocius. *Heaut.* IV. 7. 4. Ego hanc clementem vitam urbanam, atque otium *ſecutus* ſum. *Adelph.* I. 1. 18. Potius quam litis *ſequar.* *Adelph.* II. 2. 40. Is, quod mihi de hac re dederit conſilium, id *ſequar.* *Adelph.* III. 4. 54. Pietas matris potius commodum ſuadet *ſequi.* *Hec.* III. 5. 31. Cum eam *ſequitur* alienus puer. *Hec.* IV. 4. 27. vide Notas.

SERIA.

Relevi dolia omnia, omnis *ſerias.* *Heaut.* III. 1. 51.

SERIO.

Id vero *ſerio* triumphat. *Eun.* III. 1. 3. Miſit porro orare, ut venirem, *ſerio.* *Eun.* III. 3. 22. Iocon an *ſerio* ille haec dicat neſcio. *Heaut.* III. 2. 30. Non ego dicebam *ſerio.* *Heaut.* IV. 5. 33. vide Notas. Hercle vero *ſerio.* *Adelph.* V. 9. 18.

SERIUS.

Rem *ſeriam* velle agere mecum. *Eun.* III. 3. 7.

SERMO.

Sermonem quaerere. *Eun.* III. 3. 10. Ibi illa cum illo *ſermonem* occi-

Adeſte aequo animo per *ſilentium.* *Phorm.* Prol. 30.

SILESCO.

Dum hae *ſileſcunt* turbae. *Adelph.* V. 2. 10.

SILETUR.

De iurgio *ſiletur.* *Phorm.* V. 8. 13.

SILICERNIUM.

Ego te exercebo hodie, ut dignus es, *ſilicernium.* *Adelph.* IV. 2. 48.

SIMALIO.

Muta Eunuchi perſona eſt.

SIMIA.

Domini *ſimia* es. *Eun.* III. 2. 42. vide Notas.

SIMILIS.

Nonne hoc monſtri *ſimileſt*? *Eun.* II. 3. 43. Perpulchra credo dona, aut noſtris *ſimilia.* *Eun.* III. 2. 15. vide Notas. Si quid huius *ſimile* forte aliquando evenerit. *Heaut.* III. 2. 40. Tui *ſimilis* eſt probe. *Heaut.* V. 3. 18. Nullum huius factum *ſimile.* *Adelph.* I. 2. 16. Spero erit *ſimilis* maiorum ſuum. *Adelph.* III. 3. 57. vide Notas. Viris advorſari aeque ſtudium eſt, *ſimilis* pertinaciaſt. *Hec.* II. 1. 5. Ne *ſimili* utamus fortuna atque uſi ſumus. *Phorm.* Prol. 31. Ecce autem *ſimilia* omnia. *Phorm.* II. 1. 34. Quam uterque eſt *ſimilis* ſui. *Phorm.* III. 2. 16.

SIMO.

Andriae perſona eſt.

SIMPLEX.

Simplex quae ex argumento facta eſt duplici. *Heaut.* Prol. 6. vide Notas.

SIMUL.

Hi tres tum *ſimul* amabant. *And.* I. 1. 6. *Simul* conſilium cum re amiſti? *Eun.* II. 2. 10. *Simul* rem & gloriam armis belli repperi. *Heaut.* I. 1. 60. Omnes *ſimul* laetae exclamant. *Hec* III. 3. 7. *Simul* argentum repperit, cura ſe expedivit. *Phorm.* V. 4. 4.

SIMULATIO.

Non meumſt *ſimulatio.* *Heaut.* IV. 5. 34. vide Notas.

SIMULO.

Ea gratia *ſimulavi*, vos ut pertemptarem. *And.* III. 4. 9. *Simulare* mortem verbis, reipſa ſpem vitae dare. *Heaut.* IV. 1. 23. Quid eſt quod amplius *ſimuletur*? *Heaut.* V. 1. 28. Si non ipſa re tibi iſtuc dolet, *ſimulare* certe eſt hominis. *Adelph.* IV. 7. 16. Ille alias res agere ſe *ſimulare.* *Hec.* V. 3. 28.

SIMULTAS.

Non *ſimultatem* meam revereri ſaltem? *Phorm.* II. 1. 2.

SIMULUS.

Is noſtro *Simulo* fuit ſummus. *Adelph.* III. 2. 54. Noſtrum amicum noras *Simulum*, atque aequalem? *Adelph.* III. 4. 19.

SIN.

Si illum relinquo, eius vitae timeo: *ſin* opitulor, huius minae. *And.* I. 3. 5. *Sin* falſum audierim ac fictum, continuo palamſt. *Eun.* I. 2. 24. vide Notas. *Sin* aliter animus veſter eſt. *Adelph.* III. 4. 46. *Sin* item eſt ob eam rem iratus. *Hec.* V. 2. 14. vide Notas. Si uxorem velit, lege id licere facere: *ſin* aliter, negat. *Phorm.* I. 2. 66.

SINCERE.

Si iſtuc crederem *ſincere* dici. *Eun.* I. 2. 97.

SINE.

Sine omni periclo. *And.* II. 3. 17. Non poteſt *ſine* malo fateri. *Eun.* IV. 4. 46. *Sine* auro: tum ornatam, ita uti quae ornantur ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. vide Notas. Uxor *ſine* dote veniet. *Adelph.* IV. 7. 41. *Sine* comite. *Hec.* V. 3. 25. *Sine* noſtra cura maxima. *Phorm.* V. 1. 34. vide Notas.

SINGULATIM.

Quid ego nunc commemorem *ſingulatim*? *Phorm.* V. 9. 43.

SINISTER.

Tu, Simalio, in *ſiniſtrum* cornu; tu, Syriſce, in dexterum. *Eun.* IV. 7. 5. Hem ad *ſiniſteram.* *Eun.* V. 1. 19. Ad *ſiniſtram* hac recta platea. *Adelph.* IV. 2. 43.

Set.
quidnam Pamphilum exani-
video? *And.* I. 4. 7. *Set*
puit hinc a Glycerio oſtium.
V. 1. 58. vide Notas. Con-
ne me non feciſſe cauſa, *ſet*
. *Eun.* V. 2. 39. Dum quod
iumſt, facies: *ſet* ſi id non
Heaut. I. 1. 65. *Set* me re-
idi tamen. *Adelph.* IV. 4. 15.
primam me. *Hec.* V. 1. 39.
cauſa nihilo magis defeci-
Phorm. III. 1. 8.

Seu.
tibi morigera fuit in rebus
us. *And.* I. 5. 59.

Severitas.
ſtis *ſeveritas* ineſt in voltu.
I. 2. 16.

Severus.
nemo fuit minus ineptus,
ſeverus quiſquam. *Eun.* II.
pſe egreditur: quam *ſeverus.*
V. 3. 21.

Sex.
ego te totos, Parmeno, hos
s quietum reddam. *Eun.* II.
His menſibus *ſex* ſeptem.
I. 3. 41. An non *ſex* totis
us prius olfeciſſem? *Adelph.*
42.

Sexagesimus.
ro demum quinto & *ſexageſi-*
delph. V. 8. 15.

Sexaginta.
ios *ſexaginta* natus es, aut
ut conicio. *Heaut.* I. 1. 10.

Si.
d eſt, *ſi* hoc non contume-
And. I. 5. 2. vide Notas. *Si*
er tantum poterit a facundia.
, Prol. 13. vide Notas. *Si* vi-
raut. V. 1. 77. Niſi *ſi* me in
edidiſti eſſe hominum numero.
h. IV. 3. 3. *Si* quando ad eam
rat confabulatum. *Hec.* I. 2.
Mirabar *ſi* tu mihi quicquam
s novi. *Phorm.* II. 2. 5.

Si. *Etiamſi.*
eam? nen *ſi* me obſecret.
. 2. 4. Id quidem ego, *ſi* tu
neges, certo ſcio. *Heaut.* IV. 1. 19.
Non, *ſi* ex capite ſis meo natus.
Heaut. V. 4. 12. *Si* multumſt, ta-
men faciundum eſt. *Adelph.* V. 8.
27. Ut ne reſtinguas, lacrumis *ſi*
extillaveris. *Phorm.* V. 8. 82.

Si. *An.*
Viſam, *ſi* domiſt. *Eun.* III. 4. 7.
Sto exſpectans, *ſi* quid mi impe-
rent. *Eun.* III. 5. 46. Illa *ſi* iam la-
verit, mihi nuntia. *Heaut.* IV. 1.
5. *Si* forte frater redierit, viſo.
Adelph. IV. 2. Id *ſi* forte eſt, ne-
ſcio. *Hec.* III. 1. 41. Vide opis *ſi*
quid potes adferre huic. *Phorm.* III.
3. 20.

Sic.
Sic vita erat. *And.* I. 1. 35. *Sic*
ſoleo amicos. *Eun.* II. 2. 48. *Sic*
hoc. *Heaut.* III. 1. 49. Mea *ſic* eſt
ratio, & *ſic* animum induco meum.
Adelph. I. 1. 43. Qui *ſic* ſunt, haut
multum heredem iuvant. *Hec.* III.
5. 10. *Sic* ſum: ſi placeo, utere.
Phorm. III. 2. 42.

Sicine.
Sicine me atque illam opera tua
nunc miſeros ſollicitari? *And.* IV.
2. 6. *Sicine* agis, Parmeno? *Eun.*
I. 2. 19. vide Notas. *Sicine* eſt ſen-
tentia? *Heaut.* I. 1. 114. *Sicine* mi
interloquere? *Heaut.* IV. 3. 13. *Si-*
cine hunc decipis? *Phorm.* III. 2. 43.

Sicubi.
Sicubi eum ſatietas hominum, aut
negoti ſi quando odium ceperat.
Eun. III. 1. 13.

Signum.
Magnum *ſignum.* *And.* II. 2. 29.
Signa ad ſalutem. *And.* III. 2. 2.
Pudoris *ſignum.* *And.* V. 3. 7.
Hoc eſt *ſigni.* *Eun.* IV. 1. 14. Ani-
mi eſt pudentis *ſignum* & non inſtre-
nui. *Heaut.* I. 1. 68. Multa in ho-
mine *ſigna* inſunt. *Adelph.* V. 3. 36.
Non *ſigni* hoc ſat eſt? *Hec.* II. 1. 39.

Silentium.
Cum *ſilentio* animum attendite.
Eun. Prol. 44. Statariam agere ut
liceat per *ſilentium.* *Heaut.* Prol.
36. Otium & *ſilentium* eſt. Date
ſilentium. *Hec.* Alt. Prol. 35. & 47.

Hec. III. 2. 23. Manedum *ſodes.* *Hec.* V. 4. 4. Parce *ſodes.* *Phorm.* V. 3. 10.

SOL.

Lectulos in *ſole* ilignis pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

SOLEO.

Volgo quod dici *ſolet.* *And.* II. 5. 15. Sic *ſoleo* amicos. *Eun.* II. 2. 48. Quo pacto id fieri *ſoleat*, calleo. *Heaut.* III. 2. 37. Credo iam, ut *ſolet*, iurgabit. *Adelph.* I. 1. 54. Quia ruri eſſe crebro *ſoleo.* *Hec.* II. 1. 18. Agedum, ut *ſoles*, Nauſiſtrata. *Phorm.* V. 3. 1.

SOLERS.

Quae liberum ſcire aequom eſt adoleſcentem, *ſollertem* dabo. *Eun.* III. 2. 24.

SOLIDE.

Hunc ſcio mea *ſolide* ſolum gaviſurum gaudia. *And.* V. 5. 8.

SOLIDUS.

Non ſatis tibi eſſe hoc *ſolidum* viſumſt gaudium? *And.* IV. 1. 23. Corpus *ſolidum* & ſucci plenum. *Eun.* II. 3. 27. Ut *ſolidum* parerem hoc mi beneficium. *Eun.* V. 2. 32.

SOLITUDO.

Per tuam fidem, perque huius *ſolitudinem*, te obteſtor. *And.* I. 5. 55. *Solitudo* ante oſtium. *And.* II. 2. 25. Vis, egeſtas, iniuſtitia, *ſolitudo*, infamia. *Adelph.* III. 2. 5. Ubicumque datum erat ſpatium *ſolitudinis.* *Hec.* I. 2. 55.

SOLLICITATIO.

Nuptiarum *ſollicitatio.* *And.* I. 3. 26.

SOLLICITO.

Sicine me atque illam opera tua nunc miſeros *ſollicitari?* *And.* IV. 2. 6. vide Notas. Cur meam ſenectutem huius *ſollicito* amentia? *And.* V. 3. 16. In fraudem *ſollicitando.* *And.* V. 4. 9. vide Notas. Quid te ergo aliud *ſollicitat?* *Eun.* I. 2. 82. Quae res te *ſollicitat* autem? *Heaut.* II. 3. 10. Quibus nunc *ſollicitor* rebus? *Adelph.* I. 1. 11. Quid ſit hoc, quod *ſollicitere* ad hunc modum. *Hec.* IV. 4. 54.

SOLLICITUDO.

Bidui eſt aut tridui haec *ſollicitudo.* *And.* II. 4. 10. Quantaſque hic ſuis conſiliis confecit *ſollicitudines.* *And.* IV. 1. 26. *Sollicitudinem* iſtam falſam, quae te excruciat, mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Quanta me cura & *ſollicitudine* adficit gnatus. *Phorm.* II. 4. 2. Alia cum occupatus eſſet *ſollicitudine.* *Phorm.* III. 2. 17. Iſtaec mihi res *ſollicitudini*ſt. *Phorm.* IV. 1. 22.

SOLLICITUS.

Ex hoc miſera *ſollicita* eſt. *And.* I. 5. 33. Hem, tot mea ſolius *ſolliciti* ſint cauſa. *Heaut.* I. 1. 77. Omnis *ſollicitos* habuit. *Heaut.* III. 1. 52. vide Notas.

SOLUM.

Id ſibi negoti credidit *ſolum* dari. *And.* Prol. 2.

SOLVO.

Solviſti fidem. *And.* IV. 1. 19. Neque tu verbis *ſolves* umquam, quod mihi re malefeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Ipſe egomet *ſolvi* argentum. *Adelph.* IV. 4. 20. Ego vos curis *ſolvi* ceteris. *Hec.* II. 1. 33. Vorſura *ſolvis.* *Phorm.* V. 5. 15. vide Notas.

SOLUS.

Vos ſemotae: nos *ſoli.* *And.* I. 5. 50. Venit meditatus alicunde ex *ſolo* loco. *And.* II. 4. 3. *Solus* es quem diligunt Di. *And.* V. 6. 9. vide Notas. *Sola* ſum: habeo hic neminem, neque notum, neque cognatum. *Eun.* I. 2. 67. *Solus* cum *ſola.* *Eun.* III. 5. 31. Sumptus domi tantos ego *ſolus* faciam? *Heaut.* I. 1. 79. Tibi bene eſſe *ſoli*, ſibi cum ſit male. *Adelph.* I. 1. 9. *Solus* mearum eſt miſeriarum remedium. *Adelph.* III. 1. 7. *Solum* unum hoc vitium ſenectus adfert hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Omnem rem narrabit ſcio, continuo *ſola ſoli.* *Hec.* III. 2. 15. *Solum ſolus* conveni. *Hec.* IV. 1. 42. *Solus* eſt homo amico amicus. *Phorm.* III. 3. 29. *Solae* triginta minae. *Phorm.* III. 3. 24. Non hoc publi-

SINO.

Sine nunc meo me vivere interea modo. *And.* I. 1 126. *Sine* paululum ad me redeam. *And.* III. 5. 16. *Sine* modo. *Eun.* I. 1. 20. *Sine* vetat. *Eun.* IV. 6. 1. Si *ſinis*, dico. *Heaut.* II. 3. 76. vide Notas. Falli te *ſinas* technis per ſervolum. *Heaut.* III. 1. 61. Tu illum corrumpi *ſinis*. *Adelph.* I. 2. 17. At enim non *ſinam*. *Adelph.* II. 1. 14. *Sinite* exorator ut ſim. *Hec.* Alt. Prol. 2. *Sine* me obſecro hoc effugere. *Hec.* IV. 2. 24. Servom hominem caufam orare leges non *ſinunt*. *Phorm.* II. 1. 62. Exoret *ſine*. *Phorm.* III. 2. 30.

SINUS.

Vidin ego te modo manum in *ſinum* huic meretrici inſerere? *Heaut.* III. 3. 2. Hicine non geſtandus in *ſinu* eſt? *Adelph.* IV. 5. 75.

SIQUANDO.

Negoti *ſiquando* odium ceperat. *Siquando* illa mentionem Phaedriae facit. *Siquando* illa dicet. *Eun.* III. 1. 14. 47. & 51. *Siquando* ad eam acceſſerat. *Hec.* I. 2. 106.

SIQUIDEM.

Aſtumſt, *ſiquidem* haec vera praedicat. *And.* III. 1. 7. *Siquidem* me amaret, tum iſtuc prodeſſet. *Eun.* III. 1. 56. *Siquidem* id ſapereſt. *Heaut.* II. 3. 83. *Siquidem* porro tu tuum officium facies. *Adelph.* V. 9. 22. *Siquidem* ille ipſe non volt. *Hec.* IV. 1. 45. *Siquidem* quiſquam crederet. *Phorm.* II. 1. 72.

SIS. *Si vis*.

Fac *ſis* nunc promiſſa appareant. *Eun.* II. 3 20. Cave *ſis*. *Eun.* IV. 7. 29. Vide *ſis*. *Heaut.* I. 2. 38. Illuc *ſis* vide. *Adelph.* V. 1. 4.

SITUS.

Quas ſemper in te intellexi *ſitas*, fide & taciturnitate. *And.* I. 1. 6. Si in te ſit ſolo *ſitum*. *And.* I. 5. 41. Adoleſcens quam in minima ſpe *ſitus* erit. *Heaut.* V. 2. 44. In quo noſtrae ſpes opeſque omnes *ſitae*. Peiore res loco non potis eſt eſſe, quam in quo nunc *ſitaſt*. *Adelph.* III. 2. 33. & 46.

SIVE.

Si iſta uxor *ſive* amicaſt. *And.* I. 3. 11. vide Notas. *Sive* adeo digna res eſt, ubi tu nervos intendas tuos. *Eun.* II. 3. 21.

SOBRINUS.

Eſtne hic Crito *ſobrinus* Chryſidis? *And.* IV. 5. 6. Eho tu *ſobrinum* tuum non noras? *Phorm.* II. 3. 37.

SOBRIUS.

Tu pol homo non es *ſobrius*. *And.* IV. 4. 39. Dum accubabam, quam videbar mihi eſſe pulchre *ſobrius*! *Eun.* IV. 5. 2. Satin ſanus es, aut *ſobrius*? *Heaut.* IV. 3. 29. Rure eſſe parcum ac *ſobrium*. *Adelph.* I. 2. 15.

SOCCUS.

Adcurrunt ſervi: *ſoccos* detrahunt. *Heaut.* I. 1. 72.

SOCER.

Hic *ſocer* eſt. *And.* IV. 5. 53. Noſter *ſocer*, video, venit. *Hec.* V. 2. 4.

SOCIUS.

Socium eſſe in negotiis. *Heaut.* III. 1. 9.

SOCORDIA.

Nil locist ſegnitiae neque *ſocordiae*. *And.* I. 3. 1.

SOCORS.

Nolim ceterarum rerum te *ſocordem* eodem modo. *Adelph.* IV. 5. 61.

SOCRUS.

Uno animo omnes *ſocrus* oderunt nurus. *Hec.* II. 1. 4. vide Notas. Ita animum induxerunt, *ſocrus* omnis eſſe iniquas. *Hec.* II. 3. 4.

SODALIS.

Si frater aut *ſodalis* eſſet, qui magis morem gereret? *Adelph.* IV. 5. 74.

SODES.

Dic *ſodes*. *And.* I. 1. 58. Tace *ſodes*. *Heaut.* III. 3. 19. I *ſodes* intro.

Hec. III. 2. 23. Manedum *ſodes.* *Hec.* V. 4. 4. Parce *ſodes.* *Phorm.* V. 3. 10.

SOL.

Lectulos in *ſole* ilignis pedibus faciundos dedit. *Adelph.* IV. 2. 46.

SOLEO.

Volgo quod dici *ſolet.* *And.* II. 5. 15. Sic *ſoleo* amicos. *Eun.* II. 2. 48. Quo pacto id fieri *ſoleat*, calleo. *Heaut.* III. 2. 37. Credo iam, ut *ſolet*, iurgabit. *Adelph.* I. 1. 54. Quia ruri eſſe crebro *ſoleo.* *Hec.* II. 1. 18. Agedum, ut *ſoles*, Nauſiſtrata. *Phorm.* V. 3. 1.

SOLERS.

Quae liberum ſcire aequom eſt adulefcentem, *ſollertem* dabo. *Eun.* III. 2. 24.

SOLIDE.

Hunc ſcio mea *ſolide* ſolum gaviſurum gaudia. *And.* V. 5. 8.

SOLIDUS.

Non ſatis tibi eſſe hoc *ſolidum* viſumſt gaudium? *And.* IV. 1. 23. Corpus *ſolidum* & ſucci plenum. *Eun.* II. 3. 27. Ut *ſolidum* parerem hoc mi beneficium. *Eun.* V. 2. 32.

SOLITUDO.

Per tuam fidem, perque huius *ſolitudinem*, te obteſtor. *And.* I. 5. 55. *Solitudo* ante oſtium. *And.* II. 2. 25. Vis, egeſtas, iniuſtitia, *ſolitudo*, infamia. *Adelph.* III. 2. 5. Ubicumque datum erat ſpatium *ſolitudinis.* *Hec.* I. 2. 55.

SOLLICITATIO.

Nuptiarum *ſollicitatio.* *And.* I. 5. 26.

SOLLICITO.

Sicine me atque illam opera tua nunc miſeros *ſollicitari*? *And.* IV. 2. 6. vide Notas. Cur meam ſenectutem huius *ſollicito* amentia? *And.* V. 3. 16. In fraudem *ſollicitando.* *And.* V. 4. 9. vide Notas. Quid te ergo aliud *ſollicitat*? *Eun.* I. 2. 82. Quae res te *ſollicitat* autem? *Heaut.* II. 3. 10. Quibus nunc *ſollicitor* rebus? *Adelph.* I. 1. 11. Quid fit hoc, quod *ſollicitere* ad hunc modum. *Hec.* IV. 4. 54.

SOLLICITUDO.

Bidui eſt aut tridui haec *ſollicitudo.* *And.* II. 4. 10. Quantaſque hic ſuis conſiliis confecit *ſollicitudines.* *And.* IV. 1. 26. *Sollicitudinem* iſtam falſam, quae te excruciat, mittas. *Heaut.* I. 2. 3. Quanta me cura & *ſollicitudine* adficit gnatus. *Phorm.* II. 4. 2. Alia cum occupatus eſſet *ſollicitudine.* *Phorm.* III. 2. 17. Iſtaec mihi res *ſollicitudini* ſt. *Phorm.* IV. 1. 22.

SOLLICITUS.

Ex hoc miſera *ſollicita* eſt. *And.* I. 5. 33. Hem, tot mea ſolius *ſolliciti* ſint cauſa. *Heaut.* I. 1. 77. Omnis *ſollicitos* habuit. *Heaut.* III. 1. 52. vide Notas.

SOLUM.

Id ſibi negoti credidit *ſolum* dari. *And.* Prol. 2.

SOLVO.

Solviſti fidem. *And.* IV. 1. 19. Neque tu verbis *ſolves* umquam, quod mihi re malefeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Ipſe egomet *ſolvi* argentum. *Adelph.* IV. 4. 20. Ego vos curis *ſolvi* ceteris. *Hec.* II. 2. 33. Verſura *ſolvis.* *Phorm.* V. 5. 15. vide Notas.

SOLUS.

Vos ſemotae: nos *ſoli.* *And.* I. 5. 50. Venit meditatus alicunde ex *ſolo* loco. *And.* II. 4. 3. *Solus* es quem diligunt Di. *And.* V. 6. 9. vide Notas. *Sola* ſum: habeo hic neminem, neque notum, neque cognatum. *Eun.* I. 2. 67. *Solus* cum *ſola.* *Eun.* III. 5. 31. Sumptus domi tantos ego *ſolus* faciam? *Heaut.* I. 1. 79. Tibi bene eſſe *ſoli*, ſibi cum ſit male. *Adelph.* I. 1. 9. *Solus* mearum eſt miſeriarum remedium. *Adelph.* III. 1. 7. *Solum* unum hoc vitium ſenectus adfert hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Omnem rem narrabit ſcio, continuo *ſola ſoli.* *Hec.* III. 2. 15. *Solum ſolus* conveni. *Hec.* IV. 1. 42. *Solus* eſt homo amico amicus. *Phorm.* III. 3. 29. *Solae* triginta minae. *Phorm.* III. 3. 24. Non hoc publi-

itus ſcelus hinc deportarier in *ſolas* terras? *Phorm*. V. 8. 26.

SOMNIO.

Num ille *ſomniat* ea, quae vigilans voluit? *And.* V. 6. 7. Me *ſomnies*. *Eun.* I. 2. 114. Tu de pſaltria me *ſomnias* agere. *Adelph.* IV. . 6.

SOMNIUM.

De argento *ſomnium*. *Adelph.* II. . 50. Tu, quantus quantus, nil niſi ſapientia es: ille, *ſomnium*. *Adelph.* III. 3. 41. *Somnia*. *Phorm.* III. 2. 9. *Somnium*. *Phorm.* V. . 34.

SOMNUS.

Se illam in *ſomnis*, quam illum, amplecti maluit. *And.* II. 5. 19. Interea *ſomnus* virginem opprimit. *Eun.* III. 5. 53. *Somnum* hercle ego hac nocte oculis non vidi meis. *Heaut.* III. 1. 82.

SONITUS.

Qui templa caeli ſumma *ſonitu* concutit. *Eun.* III. 5. 42.

SONTICUS.

Cauſa eſt *ſontica*. *Phorm.* IV. 4. 9. vide Notas.

SOPHRONA.

Nutricis nomen in Eunucho & Phormione.

SORBILO.

Cyathos *ſorbilans* paulatim hunc producam diem. *Adelph.* IV. 2. 52. vide Notas.

SORDES.

Harum videre inluviem, *ſordes*, inopiam. *Eun.* V. 4. 15.

SORDIDATUS. SORDIDUS.

Scin hanc, quam dicit *ſordidatam* & *ſordidam*? *Heaut.* II. 3. 56.

SOREX.

Egomet meo indicio miſer, quaſi *ſorex*, hodie perii. *Eun.* V. 6. 23.

SOROR.

Semper ei dicta eſt eſſe haec atque habita eſt *ſoror*. *And.* IV. 5. 4. *Sororem* plerique eſſe credebant meam. *Eun.* I. 2. 38. Parva *ſoror*. Parvola. *Eun.* III. 3. 15. & 19. ubi vide Notas. Tibi iam eſſe ad *ſororem* intellego. *Heaut.* V. 2. 26.

SORS.

Etiam de *ſorte* nunc venio in dubium miſer? *Adelph.* II. 2. 35.

SOSIA.

Andriae & Hecyrae perſona eſt.

SOSTRATA.

Heautontimorumeni, Adelphorum & Hecyrae perſona.

SPARSUS.

Capillus *ſparſus*. *Heaut.* II. 3. 49. vide Notas. Caeſiam, *ſparſo* ore, adunco naſo. *Heaut.* V. 5. 20.

SPATIUM.

Ut ne eſſet *ſpatium* cogitandi ad diſturbandas nuptias. *And.* I. 2. 11. Non habeo *ſpatium*, ut de te ſumam ſupplicium. *And.* III. 5. 17. Tam in brevi *ſpatio*. *Heaut.* V. 2. 2. Prope decurſo *ſpatio*. *Adelph.* V. 4. 6. Quam longum *ſpatium* amandi amicam tibi dedi? *Hec.* IV. 4. 62. Ubicumque datum erat *ſpatium* ſolitudinis. *Hec.* I. 2. 55. Neque, ut celare poſſet, tempus *ſpatium* ullum dabat. *Hec.* III. 3. 14.

SPECTATOR.

Elegans formarum *ſpectator*. *Eun.* III. 5. 18.

SPECTATUS.

Spectatum ſatis putabam, & magnum exemplum continentiae. *And.* I. 1. 64. Satis iam ſatis *ſpectata* erga te amicitia'ſt mea. *And.* V. 1. 1. Is mihi profecto eſt ſervos *ſpectatus* ſatis. *Adelph.* V. 6. 5.

SPECTO.

Spectandae an exigendae ſint vobis prius. *And.* Prol. 27. Inportunitatem *ſpectate* aniculae. *And.* I. 4. 4. Tuum animum ex animo *ſpectavi* meo. *And.* IV. 1. 22. Ego limis *ſpecto*. *Eun.* III. 5. 53. Ere, ne me *ſpectes*. Audaciam meretricum *ſpecta*. *Eun.* V. 5. 18. & 24. Nunc aliud *ſpecta*. *Heaut.* V. 2. 38. Ut neque *ſpectari* neque cognoſci potuerit. *Hec.* Prol. 3.

SPECULUM.

Inſpicere, tanquam in *ſpeculum*, in vitas omnium iubeo. Tanquam in *ſpeculum*, in patinas inſpicere iubeo. *Adelph.* III. 3. 61. & 74.

SPERNO.

Quot modis contemptus, *ſpretus*? *And.* I. 5. 13. Ob haec facta abs te *ſpernor*. *Eun.* I. 2. 91. Quae ſolet quos *ſpernere*. *Heaut.* II. 3. 122. Sin *ſpreverit* me. *Phorm.* IV. 1. 18.

SPERO.

Ita *ſpero* quidem. *And.* I. 5. 63. Nam quod tu *ſperes*, propulſabo facile. *And.* II. 3. 21. Utinam id ſit, quod *ſpero*. *And.* V. 4. 26. *Spero* aeternam inter nos gratiam fore. *Eun.* V. 2. 33. Porro recte *ſpera*. *Heaut.* I. 1. 107. Quod de argento *ſperem*, nihil eſt. *Heaut.* IV. 2. 4. *Spero* erit ſimilis maiorum ſuum. *Adelph.* III. 3. 57. vide Notas. *Spero* ecaſtor. *Hec.* IV. 3. 5. Sed quid *ſperem*? *Phorm.* V. 9. 33.

SPES.

Ecquid *ſpes* ſit reliquum. *And.* Prol. 25. Adempta *ſpes* eſt. *And.* II. 1. 4. Me *ſpes* haec fruſtrataſt. *And.* II. 2. 37. Praeter *ſpem* evenit. *And.* II. 6. 5. Animus in *ſpe* atque in timore uſque antehac adtentus fuit. *And.* II. 1. 3. Niſi me lactaſſes amantem, & falſa *ſpe* produceres. *And.* IV. 1. 24. Itan paraſti te, ut *ſpes* nulla reliqua in te ſit tibi? *Eun.* II. 2. 9. Una haec *ſpes* eſt. *Eun.* II. 3. 4. Quanto minus *ſpei* eſt, tanto magis amo. In te *ſpes* eſt. *Eun.* V. 8. 23. & 24. Quanta de *ſpe* decidi. *Heaut.* II. 3. 9. *Spem* nuptiarum omnem eripis. *Heaut.* IV. 3. 35. In *ſpe* pendebit animi. *Heaut.* IV. 5. 5. vide Notas. Ego *ſpem* pretio non emo. *Adelph.* II. 2. 11. In te *ſpes* omnis nobis ſita eſt. *Adelph.* III. 4. 9. Hac illi *ſpe* hoc inceperunt. *Adelph.* II. 2. 19. In quo noſtrae *ſpes* opeſque omnes ſitae. *Adelph.* III. 2. 34. *Spe* incerta, certum mihi laborem ſuſtuli. *Hec.* Alt. Prol. 9. In me omnis *ſpes* mihi eſt. *Phorm.* I. 2. 89. Non multum habet quod det fortaſſe. G. Immo nihil, niſi *ſpem* meram. *Phorm.* I. 2. 96. Commodius eſſe opinor, duplici *ſpe* utier. *Phorm.* IV. 2. 13.

SPOLIO.

Spolies, mutiles, laceres, quemquem nacta ſis. *Hec.* I. 1. 8.

SPONSA.

Sponſam hic tuam amat. *And.* II. 1. 24. Scis *ſponſam* mihi? *Eun.* V. 8. 6. *Sponſae* aurum, veſtem, ancillas, opus eſſe. *Heaut.* V. 1. 20. vide Notas. Quantum ab hac accipio, quae *ſponſaſt* mihi. *Phorm.* IV. 3. 52.

SPONTE.

Age, ſi hic non inſanit ſatis ſua *ſponte*, inſtiga. *And.* IV. 2. 9. Sua *ſponte* recte facere. *And.* I. 1. 50.

SQUALIDUS.

Video ſentum, *ſqualidum*, aegrum, pannis annisque obſitum. *Eun.* II. 2. 5.

ST.

De fallacia dicis? St: Inveni nuper quandam. *Heaut.* III. 3. 36. Non obſecro es quem ſemper te eſſe dictitaſti? c. *St.* *Phorm.* V. 1. 16.

STABILIS.

Qui imperium credat gravius eſſe aut *ſtabilius*. *Adelph.* I. 1. 41.

STATARIUS.

Statariam agere ut liceat per ſilentium. *Heaut.* Prol. 36.

STATIM.

Ex iis praediis talenta argenti bina capiebat *ſtatim*. *Phorm.* V. 3. 7.

STATUO.

Si numquam avare pretium *ſtatui* arti meae. Exemplum *ſtatuite* in me. *Heaut.* Prol. 48. & 51. Capite pronum in terram *ſtatuerem*. *Adelph.* III. 2. 18. vide Notas. Haut opinor commode finem *ſtatuiſſe* orationi militem. *Hec.* I. 2. 21.

STATUS.

Qui eſſet *ſtatus*. *Eun.* III. 5. 50.

STEPHANIO.

Servi nomen. *Adelph.* III. 3. 26.

STERCULINUM.
n pudet vanitatis? D. Minidum ob rem. G. *Sterculinum*. *n*. III. 2. 41. vide Notas.

STERNO.
ſtinare, lectos *ſternere*, cenam are. *Heaut*. I. 1. 73. Eſt intro lectus, veſtimentis *ſtratus* eſt. . V. 1. 30. Lectulos iube *ſterni* . *Adelph*. II. 4. 21.

STERTO.
rtis noctes & dies. *Eun*. V.

STILPHO.
; vero nomine Chremes eſt. *n*. II. 3. 42. & 43.

STILUS.
tamen diſſimili oratione ſunt ac *ſtilo*. *And*. Prol. 12. vide

STIMULO.
gis nunc me amicae dicta *ſti*-*t*. *Heaut*. II. 1. 11.

STIMULUS.
:ltiaſt, advorſum *ſtimulum* cal-*Phorm*. I. 2. 29.

STIPES.
idex, *ſtipes*, aſinus, plum-*Heaut*. V. 1. 4.

STIPULA.
ridie ipſo faciam ut *ſtipulam* it. *Adelph*. V. 3. 62.

STO.
poterit fieri, ut ne pater per *tiſſe* credat, quo minus hae : nuptiae, volo. Set ſi id non t, id faciam, in proclivi quod er me *ſtetiſſe* ut credat. *And*. 16. & 18. Quid *ſtas*? quid ? *And*. V. 6. 15. *Stat* ſen-. *Eun*. II. 1. 18. Quid agitur? *atur*. *Eun*. II. 2. 40. I; quid lapis? *Heaut*. V. 7. 3. vide . Olim cum *ſtetit*, actoris magis *ſtetiſſe* quam ſua. . Prol. 10. *Sta* ilico. *Phorm*. 7.

STOLIDUS.
tandem ſenſi *ſtolidus*. *And*. 12. *Stolidus* eſt. *Heaut*. III.

STOMACHOR.
Id equidem adveniens mecum *ſtomachabar* modo. *Eun*. II. 3. 32.

STRATO.
Quaeſo, inquam, *Strato*, eone es ferox, quia habes imperium in beluas? *Eun*. III. 1. 24.

STRENUE.
Abi prae, *ſtrenue*. *Adelph*. II. 1. 13.

STRENUUS.
Strenuum hominem praebuit. *Phorm*. III. 1. 12.

STREPITUS.
Comitum conventus, *ſtrepitus*. *Hec*. Alt. Prol. 27.

STRUO.
Num me feſellit hoſce id *ſtruere*? *Heaut*. III. 2. 3.

STUDEO.
Horum ille nihil egregie praeter cetera *ſtudebat*. *And*. I. 1. 32. Si quiſquam eſt, qui placere ſe *ſtudeant* bonis quam plurimis. *Eun*. Prol. 1. vide Notas. Id cum *ſtuduiſti*, iſti formae ut mores conſimiles forent. *Heaut*. II. 4. 2. Utin' omnes mulieres eadem aeque *ſtudeant*, nolintque omnia? *Hec*. II. 1. 2.

STUDIOSE.
Coepit *ſtudioſe* omnia docere. *Eun*. I. 2. 36. Texentem telam *ſtudioſe* ipſam offendimus. *Heaut*. II. 3. 44.

STUDIUM.
Ut animum ad aliquod *ſtudium* adiungant. *And*. I. 1. 29. Eorum obſequi *ſtudiis*. *And*. I. 1. 37. Vide quam iniquos ſis prae *ſtudio*. *And*. V. 1. 6. Repente ad *ſtudium* ſe applicaſſe hunc muſicum. *Heaut*. Prol. 23. Quo *ſtudio* vitam tuam te abſente exegerit. *Heaut*. II. 3. 39. Is adeo diſſimilis *ſtudio* eſt. *Adelph*. I. 1. 16. vide Notas. Populus *ſtudio* ſtupidus. *Hec*. Prol. 4. Ne illum ab *ſtudio* abducerem. Prope iam remotum iniuria adverſarium ab *ſtudio*. *Hec*. Alt. Prol. 11. & 15. Viris advorſari aeque *ſtudium* eſt. *Hec*. II. 1. 5. Satias iam tenet *ſtudiorum* iſtorum.

Hec. IV. 2. 19. Poſtam non poteſt retrahere ab *ſtudio*. *Phorm.* Prol. 2.

STULTA.

Quid illo faciemus, *ſtulta?* *Eun.* V. 1. 21. Ut *ſtultae* & miſerae omnes ſumus religioſae. *Heaut.* IV. 1. 36. In qua re nunc tam confidenter reſtas *ſtulta*. *Heaut.* V. 3. 7.

STULTE.

Factum a nobis *ſtulte* eſt. Haut *ſtulte* ſapis. *Heaut.* II. 3. 8. & 82. Bis facere *ſtulte*. *Hec.* III. 2. 8.

STULTISSIME.

Ut *ſtultiſſime* quidem illi rem geſſerimus. *Phorm.* V. 2. 7.

STULTITIA.

Ego pretium ob *ſtultitiam* fero. *And.* III. 5. 4. Ut meae *ſtultitiae* iuſtitia tua ſit aliquid praeſidi. *Heaut.* IV. 1. 33. vide Notas. Exſuperat eius *ſtultitia* haec omnia. *Heaut.* V. 1. 5. Tibi proſpexi & *ſtultitiae* tuae. Ibi tuae *ſtultitiae* ſemper erit praeſidium. *Heaut.* V. 2. 8. & 14. *Stultitia*ſt iſtaec, non pudor. *Adelph.* II. 4. 10. Pro Iuppiter, hominis *ſtultitiam*. *Adelph.* III. 3. 13. Illius *ſtultitia* victa, ex urbe tu rus habitatum migres? *Hec.* IV. 2. 13. Cuius de *ſtultitia* dici, ut dignumſt, non poteſt. *Phorm.* II. 3. 55. Utrum *ſtultitia* facere ego hunc an malitia dicam. *Phorm.* IV. 3. 54.

STULTITIA.

Homini homo quid praeſtat? *ſtulto* intellegens quid intereſt? *Eun.* II. 2. 1. Hic homines prorſum ex *ſtultis* inſanos facit. *Eun.* II. 2. 23. Tu quod cavere poſſis, *ſtultum* admittereſt. *Eun.* IV. 6. 23. Numquam pol hominem *ſtultiorem* vidi, nec videbo. *Eun.* V. 6. 8. Tu iam pendebis, *ſtulte*. *Eun.* IV. 6. 20. vide Notas. Vin tu homini *ſtulto* mi auſcultare? *Heaut.* III. 3. 24. Quae ſunt dicta in *ſtultum*. *Heaut.* V. 1. 4. O *ſtulte*, tu de pſaltria me ſomnias agere. *Adelph.* IV. 7. 6. vide Notas. Hominum homo *ſtultiſſime*. *Adelph.* II. 2. 10.

STUPEO.

Laſſus, cura confectus *ſtupet*. *And.* II. 1. 4. Quid *ſtupes?* *Heaut.* II. 4. 24.

STUPIDUS.

Populus ſtudio *ſtupidus*. *Hec.* Prol. 4.

SUADEO.

Suadere noli. *And.* II. 3. 11. Numquam deſtitit inſtare, *ſuadere*, orare, uſque adeo donec perpulit. *And.* IV. 1. 38. Itane *ſuades?* *Eun.* I. 1. 31. Recte *ſuades*. *Heaut.* V. 2. 43. Pietas matris potius commodum *ſuadet* ſequi. *Hec.* III. 5. 31. Sane hercle pulchre *ſuades*. *Phorm.* III. 3. 9.

SUASUS.

Ne ob meum *ſuaſum* indigne iniuria adficiatur. *Phorm.* V. 1. 3.

SUAVIS.

Tibi autem porro ut non ſit *ſuave* vivere. *Heaut.* III. 1. 73. *Suavia* in praeſentia quae eſſent, prima habere. *Heaut.* V. 2. 9. Nil *ſuave* meritaſt. *Phorm.* II. 1. 75. vide Notas. Quam ſint *ſuavia* & quam cara ſint. *Phorm.* II. 2. 30. Ha, ha, hae, homo *ſuavis*. *Phorm.* II. 3. 64.

SUAVIUM.

Meum *ſuavium*, quid agitur? *Eun.* III. 2. 3.

SUB.

Mater, cuius *ſub* imperioſt, mala. *Heaut.* II. 2. 4. Agelli eſt hic *ſub* urbe paulum. *Adelph.* V. 8. 26.

SUBDITUS.

Subditum ſe ſuſpicatur. *Heaut.* V. 3. 12. vide Notas.

SUBDUCO.

Se illinc *ſubducet*. *Eun.* IV. 1. 14. Cum eo clam te *ſubduxti* mihi. *Eun.* IV. 7. 25. Numquam ita quiſquam bene *ſubducta* ratione ad vitam fuit. *Adelph.* V. 4. 1.

SUBIGITO.

Amicam *ſubigitare*. *Heaut.* III. 3. 6. vide Notas.

SUBIICIO.

Si meminiſti id quod olim dictumſt, *ſubiice*. *Phorm.* II. 3. 40.

SUBITO.

Cui tam *ſubito* tot contigerint commoda. *Eun.* V. 8. 3. Unde ego nunc tam *ſubito* huic argentum inveniam miſer? *Phorm.* III. 3. 1.

SUBITUS.

Quae iſtaec *ſubita* eſt largitas? *Adelph.* V. 9. 28. Nam quod ego huic nunc *ſubito* exitio remedium inveniam miſer? *Phorm.* I. 4. 22.

SUBLATUS.

Quia paulum vobis acceſſit pecuniae, *ſublati* animi ſunt. *Hec.* III. 5. 57.

SUBLIMIS.

Sublimem hunc intro rape. *And.* V. 2. 20. *Sublimem* medium arriperem. *Adelph.* III. 2. 18.

SUBOLET.

Ut ne paululum quidem *ſuboleat* eſſe amicam hanc Cliniae. *Heaut.* V. 1. 26. vide Notas. Num patri quid *ſubolet?* *Phorm.* III 1. 10. vide Notas.

SUBSENTIO.

Etſi *ſubſenſi* id quoque, illos ibi eſſe. *Heaut.* III. 1. 62.

SUBSERVIO.

Tu, ut *ſubſervias* orationi, utcumque opus ſit, verbis vide. *And.* IV. 3. 20.

SUBSIDIUM.

Ego in *ſubſidiis* hic ero ſuccenturiatus. *And.* I. 4. 51.

SUBSTERNO.

Ex ara hinc ſume verbenas tibi, atque eas *ſubſterne.* *And.* IV. 3. 12.

SUBSTO.

Metuo, ut *ſubſtet* hoſpes. *And.* V. 4. 11.

SUBTEMEN.

Anus *ſubtemen* nebat. *Heaut.* II. 3. 52.

SUBTRISTIS.

Subtriſtis viſus eſſe aliquantillum mihi. *And.* II. 6. 16. vide Notas.

SUBVENIO.

Huic ut *ſubveniat.* *Eun.* V. 4. 47. *Subvenite* inopi. *Adelph.* II. 1. 2. Orare ut *ſubveniat* ſibi. *Phorm.* Prol. 8. *Subveni.* *Phorm.* II. 2. 6.

SUBVORTO.

Ne nimium modo nos tuus iſte animus aequos *ſubvortat.* *Adelph.* V. 3. 51.

SUCCEDO.

Hac non *ſucceſſit*, alia adgrediamur via. *And.* IV. 1. 46. Parum *ſuccedit* quod ago. *And.* IV. 1. 55. Quando hoc bene *ſucceſſit*, hilare hunc ſumamus diem. *Adelph.* II. 4. 23. vide Notas.

SUSCENSEO.

Si id *ſuſcenſeat.* *And.* II. 3. 2. Eſt, quod *ſuſcenſet* tibi. *And.* II. 7. 17. Ut mihi nunc ego ſuſcenſeo. *Heaut.* V. 1. 42. vide Notas. Nil *ſuſcenſeo.* *Heaut.* V. 2. 23. An id *ſuſcenſes* nunc illi? Nil fecit quod *ſuſcenſeas.* *Phorm.* II. 1. 29. & 33.

SUCCENTURIATUS.

Ego in ſubſidiis hic ero *ſuccenturiatus.* *And.* I. 4. 51.

SUCCURRO.

Succurrendumſt. *Adelph.* V. 3. 6.

SUCCUS.

Corpus ſolidum & *ſucci* plenum. *Eun.* II. 3. 27.

SUDO.

Heia *ſudabis* ſatis, ſi cum illo inceptas homine. *Phorm.* IV. 3. 23.

SUFFARCINATUS.

Vidi Cantharam *ſuffarcinatam.* *And.* IV. 4. 31.

SUFFERO.

An ut pro huius peccatis ego ſupplicium *ſufferam?* *And.* IV. 3. 17. Vix *ſuffero.* *Heaut.* II. 4. 10. Satrapa ſi fiet amator, numquam *ſufferre* eius ſumptus queat. *Heaut.* III. 1. 44.

SUGGERO.

Cur tu his rebus ſumptum *ſuggeris?* *Adelph.* I. 1. 37.

SUI.

Unum hoc ſcio, eſſe meritam, ut memor eſſes *ſui.* *And.* I. 5. 46. Qui ſcis eos nunc diſcordare inter *ſe?* *And.* III. 3. 43. Quid *ſibi* hic veſtitus quaerit? *Eun.* III. 5. 10. Ita ut res *ſeſe* habet. *Heaut.* IV. 3. 24. Parce ac duriter *ſe* habere. *Adelph.* I. 1. 21. Si ex me illa liberos vel-

let *ſibi*. *Hec.* IV. 4. 33. Is *ſibi* reſponſum hoc habeat. *Phorm.* Prol. 15. Sic habent principia *ſeſe*. *Phorm.* III. 1. 15. Quam uterque eſt ſimilis *ſui*. *Phorm.* III. 2. 16.

Sum.

Nullus *ſum*. *And.* III. 4. 20. Quis tu homo *es*? quis mihi *es*? *And.* IV. 1. 11. Ea res *eſt*. *And.* IV. 2. 16. Sentiet, qui vir *ſiem*. *Eun.* I. 1. 21. Videt me *eſſe* tanto honore. *Eun.* II. 2. 29. Fortaſſe tu profectus alio *fueras*. *Eun.* II. 2. 49. Non *eſt* mentiri meum. *Heaut.* III. 2. 38. *Eſto*. *Heaut.* III. 3. 11. Ne iſtuc in animum inducas tuum, alienum *eſſe* te. CL. *Sum*. *Heaut.* V. 4. 6. Pater eſſe diſce ab illis, qui veri *ſient*. *Adelph.* I. 2. 45. vide Notas. Sit ita *eſt*, facturus ut *ſit* officium ſuum. *Adelph.* III. 5. 4. vide Notas. A me argentum, quanti *eſt*, ſumito. *Adelph.* V. 9. 20. *Eſt* quod me tranſire ad forum iam oportet. *Hec.* II. 2. 31. Cui tanta *erat* res, & ſupererat? *Phorm.* I. 2. 19. *Eſt* ubi vos ulciſcar probe. *Phorm.* V. 8. 96.

Summa.

De *ſumma* nil decedet. *Adelph.* V. 5. 30. Ad te *ſumma* ſolum, Phormio, rerum redit. *Phorm.* II. 2. 3.

Summoneo.

Summonuit me Parmeno ibi ſervus, quod ego arripui. *Eun.* III. 5. 22.

Summus.

Quod habui *ſummum*, pretium perſolvi tibi. *And.* I. 1. 12. Unicam gnatam ſuam cum dote *ſumma* filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 74. Cuius tibi poteſtas *ſumma* ſervandi datur. *And.* III. 3. 9. *Summum* bonum eſſe erae deputabam hunc Pamphilum. *And.* IV. 3. 2. vide Notas. *Summo* cum probro. *And.* V. 3. 10. Pater amicus *ſummus* nobis. *And.* V. 6. 6. *Summa* forma ſemper conſervam domi videbit. *Eun.* II. 3. 75. Qui templa caeli *ſumma* ſonitu concutit. *Eun.* III. 5. 42. Clamore *ſummo*. *Heaut.* Prol. 40. Propter quam in *ſumma* infamia ſum. *Heaut.* II. 3. 18. Ius *ſummum* ſaepe *ſumma* eſt malitia. *Heaut.* IV. 5. 48. Is noſtro Simulo fuit *ſummus*. *Adelph.* III. 2. 54. *Summa* vi defendam has. *Adelph.* III. 4. 47. vide Notas. Amicus *ſummus* meus. *Phorm.* I. 1. 1. Pro maleficio ſi beneficium *ſummum* nolunt reddere. *Phorm.* II. 2. 22.

Sumo.

Cum non habeo ſpatium, ut de te *ſumam* ſupplicium. *And.* III. 5. 17. Ex ara hinc *ſume* verbenas tibi. *And.* IV. 3. 11. Quod in opere faciundo operae conſumis tuae, ſi *ſumas* in illis exercendis, plus agas. *Heaut.* I. 1. 22. *Sumat*, conſumat, perdat. *Heaut.* III. 1. 56. Fruſtra operam opinor *ſumo*. *Heaut.* IV. 3. 15. Eum hic locum *ſumpſit* ſibi in Adelphos. *Adelph.* Prol. 10. Hilare hunc *ſumamus* diem. *Adelph.* II. 4. 23. Ex aliis *ſumere* exemplum ſibi. *Adelph.* III. 3. 62. A me argentum quanti eſt *ſumito*. *Adelph.* V. 9. 20. In deterrendo voluiſſem operam *ſumere*. *Hec.* Alt. Prol. 17. Cena dubia apponitur. G. Quid iſtuc verbi eſt? P. Ubi tu dubites quid *ſumas* potiſſimum. *Phorm.* II. 3. 29.

Sumptuosus.

Mea eſt petax, procax, magnifica, *ſumptuoſa*, nobilis. *Heaut.* II. 1. 15. Domus *ſumptuoſa*. *Adelph.* IV. 7. 42.

Sumptus.

Nimium parce facere *ſumptum*. *And.* II. 6. 19. Ut tuo amori ſuppeditare poſſint ſine *ſumptu* tuo omnia haec. *Eun.* V. 8. 46. vide Notas. *Sumptus* domi tantos ego ſolus faciam? *Heaut.* I. 1. 78. Opere ruſtico faciundo facile *ſumptum* exercirent ſuum. *Heaut.* I. 1. 91. Numquam ſufferre eius *ſumptus* queat. *Heaut.* III. 1. 44. Praebent exigue *ſumptum*. *Heaut.* I. 2. 33. Sperabit *ſumptum* ſibi levatum eſſe. *Heaut.* IV. 4. 24. Cum tolerare illius

ſumptus non queat. *Heaut.* III. 2. 33. Ubi videbit tantos ſibi *ſumptus* domi cotidiano fieri. *Heaut.* IV. 5. 6. vide Notas. Si illius pergo ſuppeditare *ſumptibus*. *Heaut.* V. 1. 57. vide Notas. Cur tu his rebus *ſumptum* ſuggeris? *Adelph.* I. 1. 37. Dedit praeterea in *ſumptum*, dimidium minae. *Adelph.* III. 3. 16. Sibi *ſumptum* fecit. *Adelph.* V. 4. 11. Paulo *ſumptu*. *Adelph.* V. 4. 22. *Sumptum* admittet. *Adelph.* V. 7. 15. *Sumptum* filii quem faciunt. *Adelph.* V. 3. 21. *Sumptus* veſtros otiumque ut noſtra res poſſet pati. *Hec.* II. 1. 28. *Sumptus* quos feciſti in eam. *Hec.* IV. 4. 63. Sine *ſumptu*. *Phorm.* I. 3. 16. Et cura & *ſumptu* abſumitur. *Phorm.* II. 2. 26. Opus eſt *ſumptu* ad nuptias. *Phorm.* IV. 3. 61.

SUNIUM.

Abreptam e *Sunio*. *Eun.* I. 2. 35. Rus *Sunio* ecquod habeam. *Eun.* III. 5. 13. vide Notas. Ego me ire ſenibus *Sunium* dicam. *Phorm.* V. 5. 9.

SUPELLEX.

Supellectile opus eſt. *Phorm.* IV. 3. 61.

SUPERBE.

Satis pol *ſuperbe* inluditis me. *Phorm.* V. 8. 22.

SUPERBIA.

Quorum opera in bello, in otio, in negotio, ſuo quiſque tempore uſuſt ſine *ſuperbia*. *Adelph.* Prol. 21.

SUPERBUS.

Non cognoſco veſtrum tam *ſuperbum*. *Eun.* V. 8. 36. Reddi patri autem, cui tu nil dicas viti, *ſuperbum* eſt. *Hec.* I. 2. 80.

SUPERI.

Ut te quidem omnes, Di Deae, *Superi* Inferi, malis exemplis perdant. *Phorm.* IV. 4. 6.

SUPERO.

Haec *ſuperat* ipſam Thaidem. *Eun.* II. 1. 25. Numquam ita magnifice quicquam dicam, id virtus quin *ſuperet* tua. *Adelph.* II. 3. 4.

SUPERSTES.

Deos quaeſo, ut ſit *ſuperſtes*. *And.* III. 2. 7. Ita mihi atque huic ſis *ſuperſtes*. *Heaut.* V. 4. 7.

SUPERSUM.

Sed porro auſculta, quid *ſuper* fallaciae *eſt*. *Heaut.* IV. 5. 23. vide Notas. Cui tanta erat res, & *ſupererat*? *Phorm.* I. 2. 19. Tibi, quia *ſupereſt*, dolet. *Phorm.* I. 3. 10.

SUPPEDITO.

Ut tuo amori *ſuppeditare* poſſint ſine ſumptu tuo. *Eun.* V. 8. 46. vide Notas. Si illius pergo *ſuppeditare* ſumptibus. *Heaut.* V. 1. 57. vide Notas.

SUPPLEX.

Ne cuiquam ſuorum aequalium *ſupplex* ſiet. *Phorm.* V. 7. 4.

SUPPLICIUM.

Cur non habeo ſpatium, ut de te ſumam *ſupplicium*? *And.* III. 5. 17. An ut pro huius peccatis ego *ſupplicium* ſufferam? *And.* V. 3. 17. Pro peccato magno paulum *ſupplici* ſatis eſt patri. *And.* V. 3. 32. Dabis ultro ei *ſupplicium*. *Eun.* I. 1. 25. Uſque illi de me *ſupplicium* dabo. *Heaut.* I. 1. 86. Satis mi id habeam *ſupplici*. *Adelph.* III. 2. 15. Iam *ſupplici* ſatis eſt mihi. *Phorm.* V. 9. 40.

SUPPLICO.

Huic *ſupplicabo*. *And.* II. 1. 12. Haec tibi aderit *ſupplicans* ultro. *Eun.* IV. 7. 41. Itan is nunc ſibi me *ſupplicaturum* putat? *Hec.* III. 5. 50.

SUPPONO.

Puerum *ſupponi*. *Eun.* Prol. 39. Qui hunc *ſuppoſivit* nobis. *Eun.* V. 3. 3. vide Notas.

SUPRA.

Adeo modeſto, adeo venuſto, ut nil *ſupra*. *And.* I. 1. 93. Facete, lepide, laute, nil *ſupra*. *Eun.* III. 1. 37. Nil *ſupra* pote. *Adelph.* II. 3. 11. vide Notas.

SUPREMUS.

Pro *ſupreme* Iuppiter. *Adelph.* II. 1. 42.

SURDUS.

Utinam aut hic *ſurdus*, aut haec muta facta ſit. *And.* III. 1. 5. Ne ille haut ſcit, quam mihi nunc *ſurdo* narret fabulam. *Heaut.* II. 1. 10. Orando *ſurdas* iam auris reddideras mihi. *Heaut.* II. 3. 89.

SURGO.

Poſtquam *ſurrexi*, neque pes, neque mens ſatis ſuum officium facit. *Eun.* IV. 5. 3. Ut triduo hoc perpetuo prorſum e lecto nequeat *ſurgere*. *Adelph.* IV. 1. 4.

SURSUM.

Ne *ſurſum* deorſum curſites. *Eun.* II. 2. 47.

SURSUS.

Praeterito hac recta platea *ſurſus*. *Adelph.* IV. 2. 35. vide Notas.

SUSCIPIO.

Pollicitus ſum *ſuſcepturum*. *And.* II. 3. 27. Cum puella anum *ſuſcepiſſe* inimicitias non pudet? *Hec.* II. 1. 34. Parvi rettulit non *ſuſcepiſſe*. *Phorm.* IV. 3. 42. Ex qua filiam *ſuſcepit*. E medio exceſſit unde haec *ſuſcepta*ſt tibi. *Phorm.* V. 8. 50. & 74. Inde filiam *ſuſcepit* iam unam. *Phorm.* V. 9. 18.

SUSPECTO.

Virgo in conclavi ſedet, *ſuſpectans* tabulam quandam pictam. *Eun.* III. 5. 36.

SUSPECTOR.

Poſtquam video neſcio quid *ſuſpectarier*. *Hec.* V. 3. 29. vide Notas.

SUSPECTUS.

Scio nemini aliter *ſuſpectum* fore. *Hec.* III. 3. 38. Non clam me eſt, gnate mi, tibi me eſſe *ſuſpectam*. *Hec.* IV. 2. 1. Nolo eſſe falſa fama gnatum *ſuſpectum* tuum. *Hec.* V. 1. 22. Noſtras mulieres *ſuſpectas* fuiſſe falſo nobis. *Hec.* V. 2. 11. Qua re *ſuſpectus* ſuo patri & Phidippo fuit, exſolvi. *Hec.* V. 3. 22.

SUSPENDO.

Id mihi viſuſt dicere, abi cito & *ſuſpende* te. *And.* I. 5. 20.

SUSPENSUS.

Suſpenſo gradu placide ire perrexi. *Phorm.* V. 6. 27.

SUSPICIO.

Qui tibi iſtaec incidit *ſuſpicio*? *And.* III. 2. 21. In amore haec omnia inſunt vitia: iniuriae, *ſuſpiciones*, inimicitiae, indutiae, bellum, pax rurſum. *Eun.* I. 1. 20. Iam erat tum *ſuſpicio*. *Eun.* III. 3. 8. In hunc *ſuſpicio*ſt translata amoris. *Heaut.* IV. 5. 52. *Suſpicionem* iſtanc ex illis quaere. *Heaut.* V. 2. 41. Tanta nunc *ſuſpicio* de me incidit. *Adelph.* IV. 4. 7. Illas errore & te ſimul *ſuſpicione* exſolves. *Hec.* V. 2. 26.

SUSPICIOSUS.

Omnes, quibus res ſunt minus ſecundae, magis ſunt neſcio quo modo *ſuſpicioſi*. *Adelph.* IV. 3. 15.

SUSPICOR.

Nil *ſuſpicans* etiam mali. *And.* I. 1. 89. Quantum *ſuſpicor*. *Eun.* I. 2. 62. Mihi nunc nil rerum omnium eſt quod malim, quam me hoc falſo *ſuſpicarier*. *Heaut.* II. 3. 27. Senſi illico id illas *ſuſpicari*. *Adelph.* IV. 4. 15. Nec pol me multum fallit: quin quod *ſuſpicor* ſit quod velit. *Hec.* V. 1. 2.

SUSTENTO.

Solus omnem familiam *ſuſtentat*. *Adelph.* III. 4. 36.

SUSTINEO.

Prima coitio'ſt acerrima: ſi eam *ſuſtinueris*, poſt illa iam, ut lubet, ludas licet. *Phorm.* II. 2. 33.

SUSURRO.

Iam *ſuſurrari* audio, civem Atticam eſſe hanc. *And.* IV. 4. 20.

SUUS.

Fatetur tranſtuliſſe, atque uſum pro *ſuis*. *And.* Prol. 14. Deſinant maledicere, malefacta ne noſcant *ſua*. *And.* Prol. 23. Eduxit mater pro *ſua*. *Eun.* I. 2. 75. Etſi is quoque *ſuarum* rerum ſat agitat. *Heaut.* II. 1. 13. vide Notas. Aliena ut melius videant & diiudicent quam *ſua*. *Heaut.* III. 1. 96. Patris pacem in leges conficiet *ſuas*. *Heaut.* V. 2.

45. *Suum* ius poſtulat. *Adelph.* II. I. 47. *Suo* ſibi gladio hunc iugulo. *Adelph.* V. 8. 35. Actoris opera magis ſtetiſſe quam *ſua*. *Phorm.* Prol. 10. Te *ſuas* rogavit rurſum ut ageres. *Phorm.* V. 5. 8. vide Notas.

SYCOPHANTA.

Clamitent, me *ſycophantam*. *And.* IV. 5. 20. *Sycophanta* inpudens. *Heaut.* Prol. 38.

SYMBOLA.

Symbolam dedit, cenavit. *And.* I. 1. 61. In hunc diem ut de *ſymbolis* eſſemus. *Eun.* III. 4. 2. Set interim de *ſymbolis* quid actumſt? *Eun.* III. 5. 59.

SYNAPOTHNESCONTES.

Synapothneſcontes Diphili Comoediaſt. *Adelph.* Prol. 6.

SYRA.

Hecyrae perſona eſt.

SYRISCUS.

Simalio, Donax, *Syriſce*, ſequimini. *Eun.* IV. 7. 2. Edepol, *Syriſce*, te curaſti molliter. *Adelph.* V. 1. 1.

SYRUS.

Heautontimorumeni & Adelphorum perſona.

T.

TABESCO.

Dolore ac miſeria *tabeſcit*. *Adelph.* IV. 3. 12.

TABULA.

Suſpectans *tabulam* quandam pictam. *Eun.* III. 5. 36.

TACEO.

Quin *taces*. *And.* II. 3. 25. Quid *taces?* *And.* III. 2. 18. *Taceri* ſi vis, vera dicito. *Eun.* I. 2. 26. Era mea *tace*, *tace* obſecro. *Eun.* V. 1. 18. *Tace* ſodes. *Heaut.* III. 3. 19. Iniquos es, qui me *tacere* de re tanta poſtules. *Heaut.* V. 3. 9. *Tace* modo. *Adelph.* II. 4. 16. Ignotumſt, *tacitumſt*. *Adelph.* III. 4. 28. Quoquo pacto *tacitoſt* opus. *Adelph.* III. 2. 44. Enimvero prorſus iam *tacere* non queo. *Hec.* IV. 4. 51. Quid nunc *taces?* *Phorm.* II. 3. 38.

TACITURNITAS.

Fide & *taciturnitate*. *And.* I. 1. 7.

TACITUS.

Tacitus citius audies. *Eun.* III. 5. 23. Uti *tacita* mecum gaudeam. *Hec.* I. 2. 32. Uti advorſa eius per te tecta *tacita*que aput omnis fiet. *Hec.* III. 3. 28. Corripuit derepente *tacitus* ſeſe ad filiam. *Hec.* IV. 1. 3.

TAEDET.

Et *taedet*: & amore ardeo. *Eun.* I. 1. 27. *Taedet* cotidianarum harum formarum. *Eun.* II. 3. 6. Video, & me *taedet*. *Eun.* III. 2. 11. Credo iam omnium *taedebat*. *Adelph.* I. 2. 71. *Taedet* iam audire eadem milies. *Phorm.* III. 2. 2.

TALENTUM.

Dos, Pamphile, eſt decem *talenta*. *And.* V. 4. 48. Quasi *talenta* ad quindecim coegi. *Heaut.* I. 1. 93. Tibi perdere *talentum* hoc pacto ſatius eſt, quam illo minam. *Heaut.* III. 1. 66. Horro haec *talenta* dotis adpoſcet duo. *Heaut.* IV. 7. 10. vide Notas. Duo *talenta* pro re noſtra ego eſſe decrevi ſatis. *Heaut.* V. 1. 67. Si *talentum* rem reliquiſſet decem. *Phorm.* II. 3. 46. Siquis daret *talentum* magnum. *Phorm.* IV. 3. 39. Ex iis praediis *talenta* argenti bina capiebat ſtatim. *Phorm.* V. 3. 6.

TALIS.

Qui gnatum haberem *tali* ingenio praeditum. *And.* I. 1. 71. Tantum laborem capere ob *talem* filium? *And.* V. 2. 29. Ne illum *talem* praeripiat tibi. *Eun.* I. 2. 81. *Talem*, niſi tu, nulla pareret filium. *Heaut.* V. 5. 20. *Talem*, *tali* ingenio atque animo. *Adelph.* III. 1. 10. Hanc matrem habens *talem*. *Hec.* IV. 2. 26. Ut de *tali* cauſa nuptae mulieri ſe oſtenderet. *Hec.* V. 1. 31. Faxo eum *tali* mactatum atque hic eſt infortunio. *Phorm.* V. 9. 29.

TAM.

Tantam rem *tam* neclegenter agere? Qui me *tam* leni paſſus eſt animo usque adhuc. *And.* I. 5. 18. & 27. Utinam *tam* aliquid invenire facile poſſis. Ne iſtuc *tam* iniquo patiare animo. *Eun.* II. 1. 4. & 6. *Tam* mane, qui heri tantum biberis. *Heaut.* III. 2. 8. *Tam* ob parvolam rem paene e patria? *Adelph.* II. 4. 10. Quid es *tam* triſtis? *Hec.* III. 2. 20. *Tam*, quam te. *Phorm.* I. 2. 15. vide Notas. Non pol temereſt, quod tu *tam* times. *Phorm.* V. 9. 9.

TAMEN.

Non ita diſſimili ſunt argumento, & *tamen* diſſimili oratione ſunt factae ac ſtilo. *And.* Prol. 11. vide Notas. Nil cum eſt, nil deſit *tamen*. *Eun.* II. 2. 12. Nihilo minus ego hoc faciam *tamen*. *Heaut.* V. 3. 10. Ubi illinc ſpero redieris *tamen*, hoc ages. *Adelph.* II. 2. 18. Quod potero faciam, *tamen* ut pietatem colam. *Hec.* III. 4. 33. Ain *tamen*, carcer? *Phorm.* II. 3. 26. vide Notas. Set ut ut haec ſunt, *tamen* hoc faciam. *Phorm.* III. 2. 46.

TAMENETSI.

Tamenetſi bona natura eſt, reddunt curatura iunceas. *Eun.* II. 3. 25. vide Notas.

TAMETSI.

Optundis, *tametſi* intellego? *And.* II. 2. 11. Memini, *tametſi* nullus moneas. *Eun.* II. 1. 10. Metuit hic nos, *tametſi* ſedulo diſſimulat. *Phorm.* II. 3. 81.

TANDEM.

Vix *tandem* ſenſi ſtolidus. *And.* III. 1. 12. *Tandem* non ego illa caream, ſi ſit opus, vel totum triduum? *Eun.* II. 1. 17. Quaeſo *tandem* aliquantulum tibi parce. *Heaut.* I. 1. 11. In qua civitate *tandem* te arbitrare vivere? *Adelph.* IV. 5. 51. Aliquando *tandem* huc animum ut adducas tuum. *Hec.* IV. 4. 61. Itan *tandem* quaeſo? *Phorm.* II. 4. 66.

TANGO.

Quo pacto Rhodium *tetigerim* in convivio. *Eun.* III. 1. 30. Si non *tangendi* copia eſt, eho ne videndi quidem erit? *Eun.* IV. 2. 10. Amicam adduxti, quam non liceat *tangere*. *Heaut.* IV. 5. 15. Virginem vitiaſti, quam te non ius fuerat *tangere*. *Adelph.* IV. 5. 52. Quid minus utibile fuit, quam hoc ulcus *tangere*? *Phorm.* IV. 4. 9.

TANQUAM.

Inſpicere, *tanquam* in ſpeculum, in vitas omnium iubeo. *Adelph.* III. 3. 61.

TANTI.

Ubi me dixero dare *tanti*. *Adelph.* II. 1. 49.

TANTIDEM.

Tantidem emptam, poſtulat ſibi tradier. *Adelph.* II. 1. 46.

TANTILLUS.

Quem ego puerum modo *tantillum* in manibus geſtavi meis. *Adelph.* IV. 2. 24.

TANTISPER.

Ego te meum eſſe dici *tantiſper* volo, dum quod te dignumſt, facies. Decrevi *tantiſper* me minus iniuriae, Chreme, meo gnato facere, dum fiam miſer. *Heaut.* I. 1. 54. & 95. Dum id reſcitum iri credit, *tantiſper* cavet. *Adelph.* I. 1. 45.

TANTO.

Tanto hercle magis dabit. *And.* I. 1. 35. Quanto minus ſpei eſt, *tanto* magis amo. *Eun.* V. 8. 23. Quanto diutius abeſt, magis cupio *tanto*, & magis deſidero. *Heaut.* III. 1. 16. *Tanto* nequior. *Adelph.* IV. 1. 12. Quo magis novi, *tanto* ſaepius. *Phorm.* II. 2. 14.

TANTOPERE.

Ah ne ſaevi *tantopere*. *And.* V. 2. 27. Quia dudum tu *tantopere* iuſſeras. *Heaut.* IV. 5. 36. Si vos *tantopere* iſtuc voltis, fiat. *Adelph.* V. 8. 22. Hacine cauſa eram ego *tantopere* cupidus redeundi domum? *Hec.* III. 1. 3.

Tantum.
ntum eſt. *Eun.* V. 5. 26. Hic *tantum* poterit a facundia. *t.* Prol. 13. Qui heri *tantum* is. *Heaut.* III. 2. 8.

Tantumdem.
ntumdem ago. *Heaut.* IV. 2. 9. Notas. Quae dotis *tantum*-dabat. *Phorm.* V. 8. 36.

Tantummodo.
ntummodo ſatis, inquit, ſcitaſt. *mmodo* non addit. *Phorm.* I.). & 92. vide Notas.

Tantus.
ntam rem tam neclegenter ?? *And.* I. 5. 8. vide Notas. *a* vecordia innata cuiquam ut *And.* IV. 1. 2. *Tantum* labo-cagere ob talem filium? *And.* 29. Mirando hoc *tanto* tam itino bono. *And.* V. 4. 35. Quis am potens cum *tanto* munere *Eun.* II. 3. 62. Flabellum e te aſinum *tantum*. *Eun.* III. . Qui hunc *tantum* hominem s inimicum tibi. *Eun.* IV. 7. 32. m mihi *tantum* ereptum tam lto e faucibus. *Heaut.* IV. 2. *Tanta* haec laetitia oborta eſt. *t.* IV. 3. 2. Natum ex *tanta* ia. *Adelph.* III. 1. 10. Non s dici poteſt *tantum*, quam re navigare incommodumſt. *Hec.* . 3. *Tanta* in me inpendent . *Phorm.* I. 4. 2. vide Notas. *um* hoc argenti. *Phorm.* V. 8. ide Notas.

Tardiusculus.
e Cliniai ſervos *tardiusculuſt*. *t.* III. 2. 4. vide Notas.

Tardus.
h, *tardus* es. *Heaut.* IV. 5. 28.

Techna.
rmenonis tam ſcio eſſe hanc *am*, quam me vivere. *Eun.* . 50. Falli te ſinas *technis* per lum. *Heaut.* III. 1. 62.

Tectum.
o in *tectum* te receptes. *Heaut.* 15.

Tecum.
Numquam hodie *tecum* commutaturum patrem unum eſſe verbum. *And.* II. 4. 7. Aiunt *tecum* poſt duobus concubuiſſe eam menſibus. *Hec.* III. 3. 33. Una tecum bona, mala, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23

Tego.
Triumpho, ſi licet me latere *tecto* abſcedere. *Heaut.* IV. 2. 5. *Tegere* contumelias. *Hec.* I. 2. 91. Advorſa eius per te *tecta* tacitaque aput omnis fient. *Hec.* III. 3. 28.

Tegula.
Per alienas *tegulas* veniſſe clanculum. *Eun.* III 5. 40. Anguis in inpluvium decidit de *tegulis*. *Phorm.* IV. 4. 26.

Tela.
Lana ac *tela* victum quaeritans. *And.* I. 1. 48. Texentem *telam* ſtudioſe ipſam offendimus. Mulier *telam* deſinit continuo. *Heaut.* II. 3. 44. & 64. vide Notas.

Temerarius.
Sane pol illa temulentaſt mulier & *temeraria*. *And.* I. 4. 2.

Temere.
Edico tibi, ne *temere* facias. *And.* I. 2. 34. Non *temere* eſt. *Eun.* II. 2. 60. An *temere* quicquam Parmeno praetereat quod facto uſus ſit? *Hec.* V. 4. 38. Priusquam huic reſpondes *temere*, audi. *Phorm.* V. 9. 48.

Temperans.
Hominis frugi & *temperantis* functu's officium. *Heaut.* III. 3. 19. Ex qua re minus rei foret aut famae *temperans*. *Phorm.* II. 1. 41.

Tempestas.
Usque adverſa *tempeſtate* uſi ſumus. *Hec.* III. 4. 9.

Templum.
Qui *templa* caeli ſumma ſonitu concutit. *Eun.* III. 5. 42.

Tempto.
Quaſi non noris, *temptatum* advenis. D. Egone autem *tempto?* *Phorm.* II. 3. 41. & 42. Viſum eſt mi, ut eius *temptarem* prius ſententiam. *Phorm.* IV. 3. 14.

TEMPUS.

Dum *tempus* ad eam rem tulit. *And.* I. 2. 17. Dum *tempus* datur. *And.* III. 3. 24. Per *tempus* advenis. *And.* IV. 4. 44. Non ſat commode diviſa ſunt *temporibus* tibi haec. *And.* III. 1. 18. In *tempore* ipſo mi advenis. *And.* V. 6. 10. Praeteriit *tempus*. *Eun.* III. 4. 4. Ad eam rem *tempus* non erat. *Eun.* IV. 1. 7. Ut diei *tempus* eſt. *And.* I. 1. 116. In *tempore* ad eam veni, quod rerum omniumſt primum. *Heaut.* II. 3. 123. Nullum remittis *tempus*. Vacivom *tempus* ne quod dem mihi laboris. *Heaut.* I. 1. 18. & 38. Ita *tempus* fert. *Adelph.* V. 3. 53. Dum aetatis *tempus* tulit. *Hec.* IV. 2. 18. Non eſt nunc *tempus*. *Hec.* IV. 4. 77. *Temporis* mihi punctum ad hanc rem eſt. *Phorm.* I. 4. 7.

TEMULENTUS.

*Temulenta*ſt mulier & temeraria. *And.* I. 4. 2.

TENAX.

Ego ille agreſtis, ſaevos, triſtis, parcus, truculentus, *tenax* duxi uxorem. *Adelph.* V. 4. 12.

TENDO.

Miles *tendere* inde ad iurgium. *Eun.* IV. 1. 12. Non rete accipitri *tenditur* neque miluo. *Phorm.* II. 2. 16.

TENEBRAE.

Forma in *tenebris* noſci non quita eſt. *Hec.* IV. 1. 57.

TENEO.

Andriae illi id erat nomen. so. *Teneo.* *And.* I. 1. 59. *Teneo*, quid erret. *And.* III. 2. 18. Rem *tenes*. *And.* II. 2. 12. Flabellum *tenere* te aſinum tantum. *Eun.* III. 5. 50. *Teneone* te, Antiphila, maxume animo exoptatam meo? *Heaut.* II. 4. 27. *Tenes*, quid dicam? *Heaut.* IV. 3. 22. Neque legem putat *tenere* ſe ullam. *Adelph.* I. 2. 6. Amor me graviter conſuetudoque eius *tenet*. *Hec.* III. 3. 44. Satias iam *tenet* ſtudiorum iſtorum. *Hec.* IV. 2.

18. Auribus *teneo* lupum. III. 2. 21.

TENUIS.

Quas ante hic fecit fabu eſſe oratione, & ſcripti *Phorm.* Prol. 5. vide Nota

TENUITER.

Quid rei gerit? *a.* Sic, *Phorm.* I. 2. 95.

TERGUM.

Syrus mihi *tergo* poenas *Heaut.* IV. 4. 6. Numquam ces commode, ut *tergum* tuam in fidem commiſtam. 2. 33.

TERO.

Oculos *terendo*. *Eun.* I.

TERRA.

Terram intuens modeſt III. 5. 32. O caelum, o maria Neptuni. *Adelph.* Quoquo hinc aſportabitur *t* *Phorm.* III. 3. 18. Non h citus ſcelus hinc deportari las *terras*? *Phorm.* V. 8. 9

TERRITO.

Ita me miſeram *territas*. 4. 22.

TERTIO.

Non hercle veniam *tert* III. 3. 24.

TESSERA.

Ita vitaſt hominum, qu das *tefferis*. *Adelph.* IV. 7.

TESTIMONIUM.

Neque *teſtimoni* dictio eſt. II. 1. 63.

TESTIS.

Teſtis faciet illico, vendid *Adelph.* II. 1. 49. *Teſtis* m anulus. *Adelph.* III. 2. 49. illa vivas, *teſtem* hanc cu amoveris. *Hec.* IV. 4. 72. C hi *teſtis* adhibeam. *Phorm.*

TESTOR.

Neque mea culpa id d evenifſe, id *teſtor* Deos. 5. 26.

TEXO.

Texentem telam ſtudioſe i ſendimus. Praeterea una

erat; ea *texebat* una. *Heaut.* II. 3. 44. & 53.

Thais.

Eunuchi perſona eſt.

Thesaurus.

In *Theſauro* ſcripſit, cauſam dicere prius unde petitur, aurum quare ſit ſuum, quam illic qui petit, unde is ſit *theſaurus* ſibi. *Eun.* Prol. 10. & 12.

Thraso.

Perſona eſt Eunuchi.

Tibicina.

Hoc mihi moraeſt, *tibicina*, & hymenaeum qui cantent. Hymenaeum, turbas, lampadas, *tibicinas*. *Adelph.* V. 7. 7. & 9.

Timeo.

Eius vitae *timeo*. *And.* I. 3. 5. Nunc noſtrae *timeo* parti. *And.* II. 5. 8. Non nil *timeo* miſera. *Eun.* IV. 1. 1. *Timet* omnia. *Heaut.* I. 2. 25. Tibi *timui* male. *Heaut.* III. 2. 20. Ne *time*. *Adelph.* II. 4. 15. Egon *timeo*? *Phorm.* V. 9. 10.

Timidus.

Set quid hoc, quod *timida* ſubito egreditur Pythias? *Eun.* IV. 2. 14. Video *timidum* & properantem Getam. *Adelph.* III. 2. 7. Eum tum *timidum* ibi obſtupefecit pudor. *Phorm.* II. 1. 54.

Timor.

Animus in ſpe atque in *timore* uſque antehac adtentus fuit. *And.* II. 1. 3. Animus prae *timore* obſtipuit. *Adelph.* IV. 4. 4. vide Notas. Delirat miſer *timore*. *Phorm.* V. 9. 9.

Titubo.

Verum illa nequid *titubet*. *Heaut.* II. 3. 120.

Tolerabilis.

Paulo qui eſt homo *tolerabilis*. *Heaut.* I. 2. 31.

Tolero.

Cum *tolerare* illius ſumptus non queat. *Heaut.* III. 2. 33. Speraſſe, eas *tolerare* poſſe nuptias. *Hec.* I. 2. 72. Quaeque eius mores *toleret* ſua modeſtia. *Hec.* III. 5. 28. Una tecum bona, mala, *tolerabimus*. *Phorm.* III. 3. 23. Patrem adoleſcentis facta haec *tolerare* audio violenter. *Phorm.* V. 1. 4.

Tollo.

Quicquid peperiſſet, decreverunt *tollere*. *And.* I. 3. 14. Propera adeo puerum *tollere* hinc ab ianua. *And.* IV. 4. 20. Si puellam pareſem, nolle *tolli*. CH. Scio quid feceris. *Suſtuliſti*. *Heaut.* IV. 1. 14. & 15. Tu illos duo olim pro re *tollebas* tua. *Adelph.* V. 3. 23. Spe incerta certum mihi laborem *ſuſtuli*. *Hec.* Alt. Prol. 9. Cum ſciet alienum puerum *tolli* pro ſuo. *Hec.* IV. 1. 61. Puerum iniuſſu credo non *tollent* meo. *Hec.* IV. 4. 82.

Tonstrina.

Ex adverſo ilico *tonſtrina* erat. *Phorm.* I. 2. 39. vide Notas.

Tot.

Tot me inpediunt curae. *And.* I. 5. 25. Cui tam ſubito *tot* contigerint commoda. *Eun.* V. 8. 3. *Tot* peccata in hac re oſtendis. *Heaut.* IV. 1. 2. *Tot* concurrunt veriſimilia. *And.* IV. 4. 19. Quacum *tot* conſueſſet annos. *Hec.* IV. 1. 40. Quot homines, *tot* ſententiae. *Phorm.* II. 4. 14.

Totiens.

An ego *totiens* de eadem re audiam? *Adelph.* I. 2. 48.

Totus.

Totus tremo horreoque. *Eun.* I. 2. 3. Lacrumis opplet os *totum* ſibi. *Heaut.* II. 3. 65. Quam ego nunc *totus* diſpliceo mihi. *Heaut.* V. 4. 20. Sex *totis* menſibus. *Adelph.* III. 3. 42. *Totam* hanc odiſſet domum. *Hec.* II. 1. 24. Fruſtra ubi *totum* deſedi diem. Curſando atque ambulando *totum* hunc contrivi diem. *Hec.* V. 4. 2. & 17. Abi, tange: ſi non *totus* friget, me enica. *Phorm.* V. 9. 5.

Tracto.

Si aſtu rem *tractavit*. *Eun.* V. 4. 2. Siquis recte aut commode *tractaret*. *Heaut.* I. 1. 101. Haec arte *tractabat* virum. *Heaut.* II. 3. 125. Ego te, ſi uſus veniat, magnifice

tractare poſſim. *Heaut.* III. 2. 46. Qui artem *tractant* muſicam. *Phorm.* Prol. 17.

TRADO.

Huic noſtro *tradita*ſt provincia. *Heaut.* III. 2. 4. Cauſam *tradere* adverſariis. *Phorm.* II. 1. 7. *Tradunt* operas mutuas. *Phorm.* II. 1. 37.

TRADUCO.

Tranſeundum nunc tibi ad Menedemum eſt, & tua pompa *eo traducenda* eſt. Ancillas omnes Bacchidis *traduce* huc ad vos propere. *Heaut.* IV. 4. 18. & 22. *Traduce* & matrem & familiam omnem ad nos. Tu illas abi & *traduce*. *Adelph.* V. 7. 12. & 19.

TRANQUILLUS.

Qui me hodie ex *tranquilliſſima* re conieciſti in nuptias. *And.* III. 5. 14. Meo fratri gaudeo amorem omnem eſſe in *tranquillo*. *Eun.* V. 8. 3. Adhuc *tranquilla* res eſt. *Phorm.* III. 1. 15.

TRANSCURRO.

Dum ego hinc *tranſcurro* ad forum. *Eun.* IV. 6. 25.

TRANSDO.

Retrahere ab ſtudio, & *tranſdere* hominem in otium. *Phorm.* Prol. 2.

TRANSEO.

Amabo, ut illuc *transeas*, ubi illaſt. *Eun.* III. 3. 31. *Tranſeundum* nunc tibi ad Menedemum eſt. *Heaut.* IV. 4. 17. Eſt quod me *tranſire* ad forum iam oportet. *Hec.* II. 2. 31. *Tranſito* ad uxorem meam. *Phorm.* IV. 5. 7. *Tranſi* fodes ad forum. *Phorm.* V. 8. 28.

TRANSFERO.

In Andriam ex Perinthia hic fatetur *transtuliſſe*. *And.* Prol. 14. vide Notas. Culpam in te *transferet*. *And.* II. 3. 5. Quia enim in hunc ſuſpicioſt *translata* amoris. *Heaut.* IV. 5. 53. Maledicta, famam, meum amorem, & peccatum in ſeſe *tranſtulit*. *Adelph.* II. 3. 10.

TRANSIGO.

Facta, *tranſacta* omnia. *And.* I. 5. 13. Intus *tranſigetur*, ſi quid eſt, quod reſtet. *And.* V. 6. 17. *Tranſacta* re. *Adelph.* II. 4. 12. Inter ſe *tranſigant* ipſi. *Hec.* III. 5. 61.

TRANSMOVEO.

Labore alieno magno partam gloriam verbis ſaepe in ſe *transmovet*. *Eun.* III. 1. 10.

TREMO.

Totus *tremo* horreoque. *Eun.* I. 2. 4.

TREMULUS.

Incurvus, *tremulus*, labiis demiſſis, gemens. *Eun.* II. 3. 45.

TREPIDO.

Quid eſt quod tu *trepidas*? *Eun.* V. 5. 8. vide Notas. *Trepidari* ſentio, & curſari rurſum prorſum. *Hec.* III. 1. 35.

TRES.

Hi *tres* tum ſimul amabant. *And.* I. 1. 60. Hic ſunt *tres* minae. *Eun.* III. 2. 18. Menſis *tris* abeſt. *Heaut.* I. 1. 66. Haec *tria* primum addidi. *Adelph.* V. 5. 3. *Tria* non commutabitis verba hodie inter vos. *Phorm.* IV. 3. 33.

TRIBULIS.

Eſtne Hegio *tribulis* noſter? *Adelph.* III. 3. 85.

TRIDUUM.

Bidui eſt aut *tridui* haec ſollicitudo. *And.* II. 6. 9. Tandem non ego illa caream, ſi ſit opus, vel totum *triduum*? *Eun.* II. 1. 17. *Triduo* hoc perpetuo. *Adelph.* IV. 1. 4. Nequeo te exorare, ut maneas *triduum* hoc? *Phorm.* III. 2. 4. Quod ſi li‑ poto fuiſſet exorarier *triduum* h‑ *Phorm.* III. 3. 3.

TRIENNIUM.

Abhinc *triennium*. *And.* I. 1. 4‑

TRIGINTA.

Dies *triginta* aut plus eo in n‑ fui. *Hec.* III. 4. 7. Solae *trigi*‑ minae. *Phorm.* III. 3. 24. Pri‑ quam dilapidat noſtras *triginta* ‑ nas. *Phorm.* V. 8. 4.

RISTIS.
m nonnumquam con- 'nd. I. 1. 81. *Triſtis* in voltu. *And.* V. 2. s *triſtis*, quidve es II. 3. 13. Neſcio quid *it.* IV. 1. 7. Ego ille os, *triſtis*, parcus, tenax. *Adelph.* V.

ISTITIA.
numquidnam haec adferat. *And.* I. 4. 8.

STITIES.
o *triſtitiem* tuam. 3.

IUMPHO.
o *triumphat.* *Eun.* *mpho*, ſi licet me tedere. *Heaut.* IV. 2. *pho*, ex nuptiis tuis mali? *Phorm.* III.

CULENTUS.
ſtis, ſaevos, triſtis, *ntus*, tenax. *Adelph.*

RUDO.
aliam *trudit.* *And.* o *trudis*? perculeris *n.* II. 3. 88.

TU.
gere ego iſtas malo, cier. *And.* II. 1. 32. *p* ducas *tu* illam: ucas. *And.* II. 2. 12. quidem dono, quam ſſe. *Eun.* III. 1. 3. *Tui* be. *Heaut.* V. 3. 18. ortum. *Adelph.* V. 3. *tu* me feres. *Hec.* IV. , *tibi* quod placeat, *u* rideas. *Phorm.* II. as.

TUTE.
s rebus finem prae- I. 1. 124. Quamob- i facis? *And.* IV. 3. *e* es, & pulmentum . III. 1. 36. vide Notas. Ita *tute* attente illorum officia fungere. *Heaut.* I. 1. 14. Numquid *tute* proſpexti tibi quid fieret? *Adelph.* IV. 5. 55. Et *tute* nobiſcum una. *Adelph.* IV. 7. 35. vide Notas. *Tute* loqueris, me vetas. *Hec.* III. 1. 37. Ubi *tute* verbum non reſpondeas. *Phorm.* II. 1. 50.

TUTEMET.
Tutemet mirabere. *Heaut.* II. 3. 133.

TUBER.
Colaphis *tuber* eſt totum caput. *Adelph.* II. 2. 37.

TUM.
Tum autem hoc timet. *And.* I. 5. 34. Quid *tum*? *Eun.* II. 3. 47. *Tum* praeterea. *Heaut.* V. 3. 20. Amabat, ut cum maxume, *tum* Pamphilus. *Hec.* I. 2. 4. Non iam *tum* erat ſenex? *Phorm.* V. 9. 34. vide Notas.

TUMULTUOR.
Tumultuantur, clamant, pugnant de loco. *Hec.* Alt. Prol. 33. Neſcio quid iam dudum audio hic *tumultuari*. *Hec.* III. 2. 1.

TUMULTUS.
Nil ornati, nil *tumulti*. *And.* II. 2. 28. Quid fuit *tumulti*? *Hec.* III. 2. 21. Per *tumultum* noſter grex motus locoſt. *Phorm.* Prol. 32.

TUNDO.
Tundendo atque odio denique effecit ſenex. *Hec.* I. 2. 48.

TURBA.
Numquidnam haec *turbae* triſtitia adferat. *And.* I. 4. 8. vide Notas. Tum illae *turbae* fient. *And.* II. 3. 6. Quid *turbae* aput ſorumſt? *And.* IV. 4. 6. Te omni *turba* evolves. Iam tum inceperat *turba* inter eos. *Eun.* IV. 4. 56. & 58. Quas *turbas* dedit? *Eun.* IV. 3. 11. Quantas *turbas* concivi inſciens? *Heaut.* V. 2. 17. Quomodo me ex hac expediam *turba*, neſcio. *Adelph.* IV. 4. 6. Dum hae ſileſcunt *turbae*. *Adelph.* V. 2. 10. Nunc *turba* non eſt: otium & ſilentium eſt. *Hec.* Alt. Prol. 35. Ego nullo poſſum remedio me evolvere ex his *turbis*.

Phorm. V. 4. 5. Quid iſtuc *turbaeſt?* *Phorm.* V. 9. 1.

TURBO.

Neſcio quid profecto abſente nobis *turbatum*ſt domi. *Eun.* IV. 3. 7. *Turbet* porro, quam velit. *Hec.* IV. 4. 12. vide Notas.

TURPIS.

Pudet dicere hac praeſente verbum *turpe.* *Heaut.* V. 4. 19. *Turpe* dictu. *Adelph.* II. 4. 10. Veſtitus *turpis.* *Phorm.* I. 2. 57. Ut ne quid civis *turpe* in ſeſe admitteret. *Phorm.* II. 3. 68. *Turpe* incepta eſt. *Phorm.* II. 4. 16. Viduam extrudi *turpeſt.* *Phorm.* V. 8. 20.

TURPITER.

Mirum, ni ego me *turpiter* hodie hic dabo. *Eun.* II. 1. 24. Hercle abs te eſt factum *turpiter.* *Hec.* IV. 4. 2.

TUSSIS.

Gemitus, ſcreatus, *tuſſis*, riſus abſtine. *Heaut.* II. 3. 132.

TUTELA.

Qui in *tutelam* meam ſtudium ſuum, & ſe in voſtram commiſit fidem. *Hec.* Alt. Prol. 44.

TUTO.

Satis *tuto* tamen. *Eun.* III. 5. 29. Loquere. SY. At *tuto.* *Heaut.* V. 2. 20.

TUTOR.

Te iſti virum do, amicum, *tutorem*, patrem. *And.* I. 5. 60. Amicum, *tutorem.* *And.* IV. 3. 5. vid. Not.

TUTOR.

Et ad pudicitiam & ad rem *tutandam.* *And.* I. 5. 3. Ego interea meum non potui *tutari* locum. *Hec.* Alt. Prol. 34. Mores facile *tutor.* *Hec.* V. 1. 8. Vitam tuam *tutandam* aliis dediſſe. *Phorm.* III. 1. 2. Mei patris bene parta indiligenter *tutatur.* *Phorm.* V. 3. 6.

TUTUS.

Conſilium hoc, quod cepi, rectum eſſe & *tutum* ſcio. *Heaut.* II. 3. 86. Amici quoque res, eſt videndum, in *tuto* ut collocetur. Qui ille poterit eſſe in *tuto?* *Heaut.* IV. 3. 11. & 30. In *tuto* eſt omnis res. *Adelph.* II. 4. 3. Id *tutiſſimum*ſt. *Adelph.* IV. 2. 13. Vita ut in *tuto* foret. *Phorm.* V. 1. 7. Non ſatis *tutus* eſt ad narrandum hic locus. *Phorm.* V. 3. 35.

TUUS.

Tuus eſt nunc Chremes. *And.* V. 6. 12. Ego non tangam meam? CH. *Tuam* autem, furcifer? *Eun.* IV. 7. 26. Ita tu iſtaec *tua* miſceto, ne me admiſceas. *Heaut.* IV. 5. 35. Quando ego *tuum* non curo, ne cura meum. *Adelph.* V. 3. 16. *Tua* quod nil refert, percontari deſinas. *Hec.* V. 3. 12. *Tuus* eſt damnatus gnatus, non tu. *Phorm.* II. 3. 75.

V.

VACIVOS.

Sine me, *vacivom* tempus ne quod dem mihi laboris. *Heaut.* I. 1. 38.

VACUUS.

Ne *vacuum* eſſe me nunc ad narrandum credas. *And.* IV. 2. 23.

VADUM.

Omnis res eſt iam in *vado.* *And.* V. 2. 4.

VAE.

Vae miſero mihi. *And.* II. 1. 2. *Vae* mihi. *Eun.* IV. 4. 42. *Vae* miſerae mihi. *Adelph.* III. 2. 29.

VAGIO.

Audiviſſe vocem pueri viſuſt *vagientis.* *Hec.* IV. 1. 2.

VAH.

Vah conſilium callidum. *And.* III. 4. 10. *Vah*, quanto nunc formoſior videre mihi quam dudum? *Eun.* IV. 5. 5. *Vah*, nunc demum intellego. *Heaut.* II. 3. 12. *Vah*, quibus illum lacerarem modis? *Adelph.* III. 2. 17.

VALEO.

Facile omnes, cum *valemus*, recta conſilia aegrotis damus. *And.* II. 1. 9. *Valeant*, qui inter nos diſcidium volunt. *And.* IV. 2. 13. Habeat, *valeat*, vivat cum illa. *And.* V. 3. 18. Vos *valete* & plaudite. *Eun.* V. 8. 64. Bene *vale.* *Heaut.* I. 1. 115. Ut *vales?* *Heaut.* II. 4. 26. *Valeas*, habeas illam quae placet.

. 4. 14. Et tu bene *vale.*
2. Inpurum vide, quan-
Phorm. V. 8. 94.
VALIDUS.
tque *validum.* *Hec.* III,

VANITAS.
et *vanitatis?* *Phorm.* III.

VAPULO.
m ſint; verum ſi ad rem
, *vapulabit.* *Eun.* IV.
i committet hodie um-
um ut *vapulet.* *Adelph.*
o *vapulando*, ille ver-
que ambo deſeſſi ſumus.
. 5. Molendumſt in pi-
ulandum: habendumſt
Phorm. II. 1. 19. *Vapu-*
V. 6. 10. vide Notas.
VARIUS.
ia veſte exornatus fuit.
16.
VAS.
uo in aedibus, nec *vas*,
itum. *Heaut.* I. 1. 89.
UBI.
iam Pamphilum? *And.*
quaeram? *ubi* inveſti-
II. 3. 3. Hoc quod fit,
e vivitur. *Heaut.* I. 1.
otas. Si abſis uſpiam,
eſſes. *Adelph.* I. 1. 4.
aſti tamdiu? *Hec.* I. 2.
llas nunc iam reperire
ito. *Phorm.* IV. 5. 15.
r. *Relativum.*
quandam pictam, *ubi*
a haec. *Eun.* III. 5. 36.
dere, *ubi* poſſem per-
Heaut. V. 1. 43. In co-
nnia omnes *ubi* reſci-
V. 4. 27.
. *Si, quando.*
adcerſe. *And.* V. 2. 7.
ubi volebat. *Eun.* III.
it *ubi* velis: *ubi* nolis
. *Eun.* IV. 7. 43. *Ubi*
videbit. *Adelph.* IV.
voltis, uxorem date.
14.

UBI. *Poſtquam.*
Ubi ea cauſa, quamobrem haec faciunt, erit adempta his. *And.* V. 1. 18. Eludet, *ubi* te victum ſenſerit. *Eun.* I. 1. 10. Quid ait, *ubi* me nominas? *Heaut.* II. 3. 62. *Ubi* illinc rediero. *Adelph.* II. 2. 24. Hoc *ubi* ex te audiverit. *Hec.* V. 3. 15. *Ubi* era pepererit: *ubi* erit puero natalis dies: *ubi* initiabunt. *Phorm.* I. 1. 13. 14. & 15.
UBI UBI.
Ubi ubi erit, inventum tibi curabo. *And.* IV. 2. 1. *Ubi ubi* eſt, diu celari non poteſt. *Eun.* II. 3. 3. Tu frater *ubi ubi* eſt, fac quam primum haec audiat. *Eun.* V. 8. 12. vide Notas.
UBICUMQUE.
Utcumque, *ubicumque* opus eſt, obſequi. *Heaut.* III. 3. 17. *Ubicumque* datum erat ſpatium ſolitudinis. *Hec.* I. 2. 55. *Ubicumque* opus ſit. *Hec.* IV. 3. 2.
UBINAM.
Pamphilus *ubinam*ſt? *And.* V. 6. 1. vide Notas. O Iuppiter, *ubinam* eſt fides? *Heaut.* II. 3. 15. *Ubinam* Getam invenire poſſim? *Phorm.* V. 4. 8.
UBIVIS.
Ubivis facilius paſſus ſim, quam in hac re, me deludier. *And.* I. 2. 32. *Ubivis* gentium. *Hec.* III. 1. 4.
VE.
Quid tu es triſtis? quid*ve* es alacris? *Eun.* II. 3. 13. Si id nunc facis facturave es. *Hec.* V. 1. 13. Nequid plus minus*ve* faxit. *Phorm.* III. 3. 21.
VECORDIA.
Tanta *vecordia* innata cuiquam ut ſiet? *And.* IV. 1. 2.
VECTIS.
In medium huc agmen cum *vecti*. *Eun.* IV. 7. 4.
VEHEMENS.
Ne haec quidem ſatis *vehemens* cauſa ad obiurgandum. *And.* I. 1. 123. *Vehemens* utramque in partem es nimis. *Heaut.* III. 1. 31. Quod

Illi maledictum *vehemens* eſſe exiſtumant. *Adelph.* Prol. 17.

VEHEMENTER.

Ego vos credere ambos hoc mi *vehementer* volo. *Eun.* V. 8. 39. Id mihi *vehementer* dolet. *Adelph.* IV. 5. 48. *Vehementer* deſidero. *Hec.* III. 5. 38.

VEHO.

Coemiſſe hinc quae illuc *veheres* multa. *Adelph.* II. 2. 17. Qui mecum una *vectuſt*. *Hec.* III. 4. 19. vide Notas. Audivi ex nauta, qui illas *vexerat*. *Phorm.* IV. 1. 10.

VEL.

Vel hoc quis non credat, qui te norit, abs te eſſe ortum? *And.* III. 2. 9. Tandem non ego illa caream, ſi ſit opus, *vel* totum triduum? *Eun.* II. 1. 7. *Vel* me monere hoc *vel* percontari puta. *Heaut.* I. 1. 26. *Vel* hic Pamphilus iurabat quotiens Bacchidi, quam ſancte. *Hec.* I. 1. 3. Ubi ego hinc abiero, *vel* occidito. *Phorm.* I. 2. 93.

VENDO.

Pretium ſperans ilico producit; *vendit*. *Eun.* I. 2. 54. Omnis produxi ac *vendidi*. *Heaut.* I. 1. 92. Neque *vendundam* cenſeo, quae liberaſt. *Adelph.* II. 1. 39. Ob eam rem noluit iterum referre, ut iterum poſſet *vendere*. *Hec.* Prol. 7.

VENEFICA.

Quid ais *venefica*? *Eun.* V. 1. 9.

VENEFICUS.

Ut ego unguibus facile illi in oculos involem *venefico*? *Eun.* IV. 3. 6.

VENEO.

Vel uti quaeſtum faceret, vel uti *veniret* palam. *Heaut.* IV. 1. 27.

VENIA.

Da *veniam*. *And.* V. 3. 30. Da mi hanc *veniam*. *Hec.* IV. 2. 39. Non, ſi rediſſet, ei pater *veniam* daret? *Phorm.* I. 2. 69. Primum abs te hoc bona *venia* expeto. *Phorm.* II. 3. 31.

VENIO.

Huc face ad me *venias*, ſiquid poteris. *And.* IV. 2. 29. *Veni* in tempore. *And.* IV. 4. 19. Mihi iſtuc non in mentem *venerat*. *Eun.* III. 1. 61. An in aſtu *venit*? *Eun.* V. 5. 17. Hoc quod coepi, primum enarrem: poſt iſtuc *veniam*. *Heaut.* II. 3. 33. Miror, quomodo tam ineptum quicquam tibi *venire* in mentem potuerit. *Heaut.* V. 3. 3. Nunc demum *venis*? *Adelph.* II. 2. 23. Uxor ſine dote *veniet*. *Adelph.* IV. 7. 41. Ut *veni*, itidem incertum amiſi. *Hec.* II. 2. 9. Imus, *venimus*: videmus. *Phorm.* I. 2. 53. Poſtquam ad iudices *ventumſt*, *Phorm.* II. 1. 53. Mihi *veniebat* in mentem eius incommodi. *Phorm.* IV. 3. 47. Ubi ad uxores *ventumſt*, tum ſiunt ſenes. *Phorm.* V. 9. 21.

VENOR.

Canes ad *venandum*. *And.* I. 1. 30.

VENTER.

Pugnos in *ventrem* ingen. *Phorm.* V. 8. 95.

VENTULUS.

Cape hoc flabellum, & *ventulum* huic ſic facito. *Eun.* III. 5. 47.

VENUS.

Sine Cerere & Libero friget *Venus*. *Eun.* IV. 5. 6.

VENUSTAS.

Quis me eſt fortunatior? *venuſtatis*que adeo plenior? Antiquamque adeo tuam *venuſtatem* obtines. *Hec.* V. 4. 8. & 18.

VENUSTE.

Quam *venuſte*: quod dedit principium adveniens. *Eun.* III. 2. 4.

VENUSTUS.

Voltu adeo modeſto, adeo *venuſto*, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93.

VERBENA.

Ex ara hinc ſume *verbenas* tibi *And.* IV. 3. 11.

VERBERA.

Verberibus caeſum te in piſtrinum, Dave, dedam uſque ad necem. *And.* I. 2. 28. Tibi erunt pi rata verba, huic homini *verberi* *Heaut.* II. 3. 115.

Verbero. *Nomen.*
:ho, *verbero*, aliud mihi reſpon- ac rogo? *Phorm.* IV. 4. 3. Id dem tibi iam fiet, niſi reſiſtis, *vero*. *Phorm.* V. 6. 10.

Verbero. *Verbum.*
omo me eripuit, *verberavit.* *lph.* II. 1. 44. Ego vapulando, *verberando*, uſque ambo defeſſi us. *Adelph.* II. 2. 5. Non pu- ſe *verberare* hominem ſenem? *lph.* IV. 2. 23.

Verbum.
uid *verbis* opus eſt? *And.* I. 1. Verum illud *verbum* eſt, volgo l dici ſolet. *And.* II. 5. 15. nquam cuiquam noſtrum *verbum* . *And.* I. 2. 7. *Verbum* unum de nuptiis *And.* I. 5. 65. *Ver-* unum mihi, praetereaquam l te rogo, ſaxis cave. *And.* 4. 13. vide Notas. Bona *verba*, ſo. *And.* I. 1. 33. Dari tibi *ver-* nſes falſo. *And.* III. 2. 25. vi- Notas. Numquam hodie tecum mutaturum patrem unum eſſe *um*. *And.* II. 4. 8. *Verbum* ſi deris. *And.* V. 1. 19. Tute adeo eius *verba* audies. *And.* III. 3. Triſtis ſeveritas ineſt in voltu, e in *verbis* fides. *And.* V. 2. 16. eneficium *verbis* initum dudum, re comprobes. *And.* V. 1. 5. *verbum* vere in te accidit. . V. 3. 14. Munus noſtrum or- *verbis*. *Eun.* II. 1. 8. Quid ta *verba*? *Eun.* III. 5. 20. Uſ- adeo illius ferre poſſum ine- m & magnifica *verba*, *verba* ſint. *Eun.* IV. 6. 3. & 4. La- it, viſtuſt, uno *verbo*. *Eun.* I. l. vide Notas. Tibi ſunt pa- *verba*, huic homini verbera. *ut.* II. 3. 115. Inverſa *verba*. *ut.* II. 3. 131. Quantum audio s *verba*. *Heaut.* IV. 3. 4. Pu- dicere hac praeſente *verbum* e. *Heaut.* V. 4. 19. Neque tu *is* ſolves umquam, quod mi re efeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Tu *a* fundis hic ſapientia? *Adelph.* V. 1. 7. *Verbum* de *verbo* expreſ- ſum extulit. *Adelph.* Prol. 11. Iam ſi *verbum* ullum poſthac. *Adelph.* II. 1. 55. Fortaſſe unum aliquod *ver- bum* inter eas iram hanc conciviſſe. *Hec.* III. 1. 33. vide Notas. Iſtoc *verbo* animus mi rediit. *Hec.* III. 1. 12. Si vis veram *verba* ad ratio- nem exigi. *Hec.* III. 1. 26. vide No- tas. Non hercle *verbis* dici poteſt tantum, quam re ipſa navigare in- commodumſt. *Hec.* III. 4. 2. Huc evoca meis *verbis*. *Hec.* IV. 4. 98. Quid iſtuc *verbi* eſt? *Phorm.* II. 2. 29. *Verbum verbo*, par pari ut re- ſpondeas. *Phorm.* I. 4. 35. Ubi tu- te *verbum* non reſpondeas. *Phorm.* II. 1. 50. Satis iam *verborum*ſt. *Phorm.* II. 3. 89. *Verba* iſtaec ſunt. *Phorm.* III. 2. 32. Ego curabo ne quid *verborum* duit. *Phorm.* IV. 5. 1. *Verba* fiunt mortuo. *Phorm.* V. 9. 26.

Vere.
Iſtuc verbum *vere* in te accidit. *And.* V. 3. 14. Utinam iſtuc ver- bum ex animo ac *vere* diceres. *Eun.* I. 2. 95. Hoc quod fit, ubi non *ve- re* vivitur. *Heaut.* I. 1. 102. vide Notas. Profecto hoc *vere* dicunt. *Adelph.* I. 1. 3. Idque ſi nunc me- morare velim, quam fideli animo & benigno in illam & clementi fui, *vere* poſſum. *Hec.* III. 5. 23.

Verecundus.
Non iam tum erat ſenex, ſene- ctus ſi *verecundos* facit? *Phorm.* V. 9. 34. vide Notas.

Vereor.
Vereor quid fiet. *And.* I. 4. 7. Hoc quid fit *vereor*. *Eun.* IV. 3. 2. Nil magis *vereor*. *Heaut.* I. 2. 24. *Ve- reor* ne indiligens nimium fies. *Adelph.* IV. 5. 50. Firmae haec *vereor* ut ſint nuptiae. *Hec.* I. 2. 26. Nihil eſt quod *verear*. *Phorm.* V. 1. 11.

Veriſimilis.
Mi quidem non fit *veriſimile*. *And.* I. 3. 20. Videbitur magis *veriſimile* id eſſe. *Heaut.* IV. 5. 54. Tot con-

currunt *veriſimilia*. *Adelph.* IV. 4. 19. Non *veriſimile* dicis: neque verum arbitror. *Hec.* I. 2. 65.

VERISSIME.

Iis nunc praemium eſt, qui recta prava faciunt. o. *Veriſſime*, *Phorm.* V. 2. 7.

VERITAS.

Obſequium amicos, *veritas* odium parit. *And.* I. 1. 41.

VERO.

Itane *vero* obturbat? *And.* V. 4. 23. Redeo rurſum, male me *vero* habens. *Eun.* IV. 2. 6. Quam bene *vero* abs te proſpectum eſt. *Heaut.* IV. 1. 25. Ain *vero*. *Hec.* I. 2. 8. Minue *vero* iram. *Phorm.* II. 3. 88.

VERSOR.

Neſcis quantis in malis *verſer* miſer. *And.* IV. 1. 25.

VERUM.

Verum aliter evenire multo intellegit. *And.* Prol. 4. Siquidem biduum. *Verum* ne fiant iſti viginti dies. *Eun.* I. 2. 103. Dicam; *verum* ut aliud ex alio incidit. *Heaut.* III. 3. 37. *Verum* enim quando bene promeruit, fiat. *Adelph.* II. 1. 47. *Verum* hoc te moneo unum. *Hec.* V. 1. 40. *Verum* enim metuo malum. *Phorm.* III. 3. 22.

VERUMTAMEN.

Verumtamen, potius quam te inimicum habeam, faciam ut iuſſeris. *Eun.* I. 2. 94. *Verum tamen* potius quam lites ſecter. *Phorm.* II. 3. 60.

VERUS.

Sum *verus*? *And.* II. 5. 12. *Vero* voltu, *And.* V. 1. 20. Quae *vera* audivi. *Vera* dicito. *Eun.* I. 2. 23. & 26. Poſſumne ego hodie ex te exſculpere *verum*? *Eun.* IV. 4. 45. *Vera* cauſa eſt. *Heaut.* II. 3. 95. Pater eſſe diſce ab illis, qui *veri* ſient. *Adelph.* I. 2. 45. vide Notas. Et recte & *verum* dicis. *Adelph.* IV. 5. 18. Si vis *verum* verba ad rationem exigi. *Hec.* III. 1. 26. vide Notas. *Vera* haec praedicas. *Hec.* I. 2. 36. *Veris* vincor. *Phorm.* III. 2. 16.

VESTER. VOSTER.

Voſtrum ſudicium fecit. Arbitrium *veſtrum*, *veſtra* exiſtimatio valebit. *Heaut.* Prol. 12. & 25. Quam maxume ſervire *veſtris* commodis. *Heaut.* Prol. 50. Cum narret ſenex *veſter* noſtro, *Heaut.* IV. 3. 34. Novi ego *veſtra* haec. *Adelph.* II. 1. 11. Sumptus *veſtros* otiumque ut noſtra res poſſet pati. Ubi duxere inpulſu *veſtro*, *veſtro* inpulſu eaſdem exigunt. *Hec.* II. 1. 28. & 45. Cum ego *veſtri* honoris cauſa repudium alterae remiſerim, *Phorm.* V. 8. 35.

VESTIMENTUM.

Nec vas, nec *veſtimentum*. *Heaut.* I. 1. 89. Huc eſt intro latus lectus: *veſtimentis* ſtratus eſt. *Heaut.* V. 1. 30.

VESTIO.

Ancillae tot me *veſtiant*? *Heaut.* I. 1. 78. Mediocriter *veſtitam* veſte lugubri. *Heaut.* II. 3. 45.

VESTIS.

Capias tu illius *veſtem*. *Eun.* II. 3. 79. *Veſtis* quid mutatioſt? *Eun.* IV. 4. 4. vide Notas. Ut *veſtem* cum illo mutem. *Eun.* III. 5. 24. Varia *veſte* exornatus fuit. Tuam *veſtem* detraxit tibi? *Eun.* IV. 4. 16. & 39. Virgo conſciſſa *veſte* lacrumans opticet. *Eun.* V. 1. 4. Nolo me in via cum hac *veſte* videat, *Eun.* V. 2. 68. Ubi veſtem vidit illam eſſe eum indutum. *Eun.* V. 6. 15. Aurum, *veſtem*. *Heaut.* II. 3. 7. Mediocriter veſtitam *veſte* lugubri. *Heaut.* II. 3. 45. Ancillas ſecum adduxit plus decem, oneratas *veſte* atque auro. *Heaut.* III. 1. 43. Diſcidit *veſtem*, reſarcietur. *Adelph.* I. 2. 41.

VESTITUS.

Qui color, qui nitor *veſtitus*; quae habitudo eſt corporis? *Eun.* II. 2. 11. vide Notas. Ubi ſiem *veſtitus* hunc nactus. Quid ſibi hic *veſtitus* quaerit? *Eun.* III. 5. 8. & 10. Victus, *veſtitus*, quo in tectum

te receptes, *Heaut.* V. 2. 15. *Veſtitu* nimio indulges. *Adelph.* I. 1. 38. *Veſtitus* turpis. *Phorm.* I. 2. 57.

VETERATOR.

Quid hic volt *veterator* ſibi? *And.* II. 6. 26. *Veterator.* *Heaut.* V. 2. 16.

VETERNOSUS.

Hic eſt vietus, vetus, *veternoſus*, ſenex. *Eun.* IV. 4. 21.

VETO.

Quaeſo pauliſper. SY. *Veto.* *Heaut.* II. 3. 137. Tute loqueris, me *vetas.* *Hec.* III. 1. 37. Aruſpex *vetuit.* *Phorm.* IV. 4. 28. Ait eſſe *vetitum* intro ad eram accedere. *Phorm.* V. 6. 24.

VETUS.

Malevoli *veteris* Poetae maledictis reſpondeat. *And.* Prol. 7. Plauti *veterem* fabulam. Quae *veteres* factitarunt ſi faciunt novi. *Eun.* Prol. 25. & 43. Vietus, *vetus*, veternoſus, ſenex. *Eun.* IV. 4. 21. *Vetus* verbum hoc quidemſt. *Adelph.* V. 3. 17. *Vetere* in nova coepi uti conſuetudine. *Hec.* Prol. 29.

VIA.

Ut redeat iam in *viam.* *And.* I. 1. 19. Ipſus eam rem recta reputavit *via.* *And.* II. 6. 11. In piſtrinum recta proficiſcar *via.* *And.* III. 4. 21. Hac non ſucceſſit, alia adgrediemur *via.* *And.* IV. 1. 46. Illis quae ſunt intus clamat de *via.* *And.* III. 2. 11. Tota erras *via.* Ego adeo hanc primus inveni *viam.* *Eun.* II. 2. 14. & 16. Qua inſiſtam *via.* *Eun.* II. 3. 3. Inter *vias.* *Eun.* IV. 2. 1. Non noverunt *viam.* *Heaut.* II. 3. 7. Ad Dominas qui adfectant *viam.* *Heaut.* II. 3. 60. Vi & *via* pervolgata patrum. *Heaut.* I. 1. 49. Servo currenti in *via* deceſſe populum. *Heaut.* Prol. 31. Ut recta *via* rem narret ordine omnem. *Heaut.* IV. 3. 28. Capite pronum in terram ſtatuerem, ut cerebro diſpergat *viam.* *Adelph.* III. 2. 19. vide Notas. Puerperam hac nunc duci per *viam.* *Adelph.* V. 7. 23. Qua *via* captent te iſti, eadem ipſos capi. *Hec.* I. 1. 16. Certum offirmare eſt *viam* me, quam decrevi perſequi. *Hec.* III. 5. 4. In *via.* *Hec.* V. 3. 30. Hi gladiatorio animo ad me adfectant *viam.* *Phorm.* V. 8. 71.

VICINIA.

Commigravit huc *viciniae.* *And.* I. 1. 43. Vidi virginem hic *viciniae.* *Phorm.* I. 2. 45.

VICINITAS.

Vicinitas, quod ego eſſe in aliqua parte amicitiae puto. *Heaut.* I. 1. 5. vide Notas.

VICINUS.

Sat iſtam Thaidem non ſcivi nobis *vicinam.* *Eun.* II. 3. 68. Hunc Menedemum noſtin noſtrum *vicinum*? *Heaut.* I. 2. 6. Huius *vicini* proxumi. *Hec.* I. 2. 49.

VICIS.

Ita me Di amabunt, ut nunc Menedemi *vicem* miſeret me. *Heaut.* IV. 5. 1.

VICISSIM.

Domi ſocique fac *viciſſim* ut memineris. *Eun.* IV. 7. 45. Agedum *viciſſim*, Syre, dic quae illaſt altera. *Heaut.* II. 3. 69. Da te mihi *viciſſim.* *Heaut.* IV. 3. 10. *Viciſſim* partis tuas acturuſt. *Phorm.* V. 5. 7.

VICISSITUDO.

Omnium rerum heus *viciſſitudo* eſt. *Eun.* II. 2. 45.

VICTITO.

Et enim bene libenter *victitas.* *Eun.* V. 8. 44.

VICTUS.

Lana ac tela *victum* quaeritans. *And.* I. 1. 48. Tam facile *victum* quaerere. *Eun.* II. 2. 30. *Victum* volgo quaerere. *Heaut.* III. 1. 38. *Victus*, veſtitus, quo in tectum te receptes. *Heaut.* V. 2. 15.

VIDELICET.

Hic de noſtris verbis errat *videlicet.* *Heaut.* II. 3. 22. *Videlicet* de pſaltria hoc audivit. *Adelph.* III. 4. 5.

VIDEO.

Davom optume *video.* *And.* II. 1. 36. Si id facis, hodie poſtremum

ret illi? *Phorm.* I. 2. 70. Ut potui, nuptum *virginem* locavi huic aduleſcenti. *Phorm.* V. 1. 25.

VIRILIS.

Animo *virili* praeſentique ſis, para. *Phorm.* V. 8. 64.

VIRTUS.

Imperatoris *virtutem* noveram, & vim militum. *Eun.* IV. 7. 8. Conlaudavi ſecundum facta & *virtutes* tuas. *Eun.* V. 8. 60. Haec ſunt tamen ad *virtutem* omnia. *Heaut.* I. 2. 33. Ornatus eſſes ex tuis *virtutibus.* *Adelph.* II. 1. 22. Numquam ita magnifice quicquam dicam, id *virtus* quin ſuperet tua. *Adelph.* II. 3. 4. Antiqua *virtute* ac fide. *Adelph.* III. 3. 88. Facio te aput illum Deum: *virtutes* narro. *Adelph.* IV. 2. 88. Quem actoris *virtus* nobis reſtituit locum. *Phorm.* Prol. 33.

VIS.

Haut verear, ſi in te ſolo ſit ſitum: ſet ut *vim* queas ferre. *And.* I. 5. 42. vide Notas. Una falſa lacrimula, quam oculos terendo miſera vix *vi* expreſſerit. *Eun.* I. 1. 33. Vel *vi*, vel clam, vel precario. *Eun.* II. 3. 28. Sine *vi.* *Eun.* IV. 7. 20. Huc redde, niſi *vi* mavis eripi. *Eun.* IV. 7. 26. Si *vim* faciet, in ius ducito hominem. *Eun.* IV. 7. 30. Ne quam in illum Thais *vim* fieri ſinat. *Eun.* V. 4. 41. *Vi* & via pervolgata patrum. *Heaut.* I. 1. 49. Hic me magnifice ecfero, qui *vim* tantam in me & poteſtatem habeam tantae aſtutiae. *Heaut.* IV. 3. 32. Errat longe, mea quidem ſententia, qui imperium credat gravius eſſe aut ſtabilius, *vi* quod fit, quam illud quod amicitia adiungitur. *Adelph.* I. 1. 42. Cui miserae indigne per *vim* vitium obtulerat. *Adelph.* III. 2. 10. Summa *vi* defendam has. Quod vos *vis* cogit, id voluntate impetret. *Adelph.* III. 4. 45. & 47. vide Notas. *Vis* eſt haec quidem. *Adelph.* V. 8. 20. *Vi* coepi cogere. *Hec.* II. 2. 26. Ipſe eripuit *vi*, in digito quem habuit, virgini abiens anulum. *Hec.* IV. 1. 59. Homo ſe fatetur *vi* in via neſcio quam compreſſiſſe. *Hec.* V. 3. 30. Ni *vis* boni in ipſa ineſſet forma, haec formam extinguerent. *Phorm.* I. 2. 57. *Vi* coactum te eſſe. *Phorm.* I. 4. 56.

VISO.

Id *viſo*, tun an illi inſaniant. *And.* III. 3. 3. Ego hanc *viſam.* *And.* IV. 2. 25. Idque adeo *viſam*, ſi domi eſt. *Eun.* III. 4. 7. Si forte frater redierit *viſe.* *Adelph.* IV. 2. 10. Noſtra ilico it *viſere* ad eam. *Hec.* I. 2. 114. Quod heri nemo voluit *viſentem* ad eam te intro admittere. *Hec.* II. 1. 40. Nunc ad eam *viſam.* Ne mittas quidem *viſendi* cauſa quemquam. *Hec.* III. 2. 4. & 7. Voltiſne eamus *viſere?* *Phorm.* I. 2. 52. Demiphónem, ſi domi eſt, *viſam.* *Phorm.* V. 8. 6.

VITA.

Id ego arbitror, adprime in *vita* eſſe utile. *And.* I. 1. 34. Habere ſuae *vitae* modum. *And.* I. 1. 68. *Vitae* qui auxilium tulit. *And.* I. 1. 115. Sapienter *vitam* inſtituit. Pudice *vitam* parce ac duriter agebat. *And.* I. 1. 40. & 47. Hic dies aliam *vitam* defert. *And.* I. 2. 18. vide Notas. Quae mihi ſuum animum atque omnem *vitam* credidit. *And.* I. 5. 37. Paene inluſi *vitam* filiae. *And.* V. 1. 3. Mea quidem hercle certe in dubio *vitaſt.* *And.* II. 2. 10. Ego Deorum *vitam* eapropter ſempiternam eſſe arbitror. *And.* V. 5. 3. Ne hoc gaudium contaminet *vita* aegritudine aliqua. *Eun.* III. 5. 4. Uſquedum ille *vitam* illam colet inopem. *Heaut.* I. 1. 84. *Vitaſt* eadem. *Heaut.* II. 3. 24. Quo ſtudio *vitam* ſuam te abſente exegerit. *Heaut.* II. 3. 39. Cotidianae *vitae* conſuetudinem. *Heaut.* II. 3. 42. Spem *vitae* dare. *Heaut.* IV. 1. 23. Deorum *vitam* apti ſumus. *Heaut.* IV. 3. 15. Ullamne ego rem umquam in *vita* mea volui? *Heaut.* V. 3. 4. Ego hanc clementem *vi-*

vitam urbanam, atque otium ſecutus ſum. Ruri agere *vitam.* *Adelph.* I. 1. 17. & 20. Noſtram omnium *vitam.* *Adelph.* III. 2. 93. vide Notas. Gnatae *vita* in dubium veniet. *Adelph.* III. 2. 42. Non tu hoc argentum perdis, ſet *vitam* tuam. *Adelph.* III. 3. 56. Hancine *vitam?* hoſcine mores? *Adelph.* IV. 7. 40. Inſpicere, tanquam in ſpeculum, in *vitas* omnium iubeo. *Adelph.* III. 3. 61. Numquam ita quiſquam bene ſubducta ratione ad *vitam* fuat. Ego *vitam* duram, quam vixi uſque adhuc, prope decurſo ſpatio omitto. Ille ſuam ſemper egit *vitam* in otio, in conviviis. Contrivi in quaerundo *vitam* atque aetatem meam. *Adelph.* V. 4. 1. 5. 9. & 15. Alienum a *vita* mea videtur. *Adelph.* V. 8. 21. Id non fieri ex vera *vita.* *Adelph.* V. 9. 30. Quo quiſque pacto hic *vitam* veſtrorum exigat. *Hec.* II. 1. 19. vide Notas. Hancine ego *vitam* parſi perdere? *Hec.* III. 1. 2. In eandem *vitam* te revolutum denuo video eſſe. *Hec.* IV. 4. 69. Tua quidem hercle certo *vita* haec expetenda optandaque eſt. *Phorm.* I. 3. 12. Nullaſt mihi *vita* expetenda. *Phorm.* II. 1. 24. Cui in opere *vita* erat. *Phorm.* II. 3. 16. vide Notas. At quem virum? quem ego viderim in *vita* optumum. *Phorm.* II. 3. 20. *Vita* ut in tuto foret. *Phorm.* V. 1. 7.

Vitio.

Virginem, quam erae dono dederat miles, *vitiavit.* *Eun.* IV. 3. 12. Filiam eius virginem *vitiavit.* *Adelph.* III. 4. 21. Virginem *vitiaſti*, quam te non ius fuerat tangere. *Adelph.* IV. 5. 52.

Vitium.

Quam rem *vitio* dent. *And.* Prol. 8. Neque de *vitio* virginis. *Eun.* IV. 4. 54. In amore haec omnia inſunt *vitia.* *Eun.* I. 1. 14. Date creſcendi copiam; novarum qui ſpectandi faciunt copiam *vitiis.* *Heaut.* Prol. 30. Illi nil *viti* eſt relictum, quin id itidem ſit tibi. *Heaut.* V. 3. 19. Laudin an *vitio* duci factum id oporteat. *Adelph.* Prol. 5. Cui miſerae indigne per vim *vitium* obtulerat. *Adelph.* III. 2. 10. Hoc *vitio* datur. *Adelph.* III. 3. 65. Solum unum hoc *vitium* ſenectus adfert hominibus. *Adelph.* V. 3. 47. Ei novum intervenit *vitium* & calamitas. *Hec.* Prol. 2. Illud mihi *vitium*ſt maxumum. *Hec.* I. 2. 37. *Vitium* eſt oblatum virgini. *Hec.* III. 3. 23.

Vitupero.

Id iſti *vituperant* factum. *And.* Prol. 15. Multimodis cum iſtoc animo es *vituperandus.* *Phorm.* III. 1. 1.

Vivo.

Libera *vivendi* fuit poteſtas. *And.* I. 1. 26. vide Notas. Prope adeſt, cum alieno more *vivendum*ſt mihi: ſine nunc meo me *vivere* interea modo. *And.* I. 1. 125. & 126. Potius quam honeſte in patria pauper *viveret.* *Eun.* IV. 5. 3. vide Notas. Ego pol hodie, ſi *vivo*, tibi oſtendam. *And.* V. 2. 25. Habeat, valeat, *vivat* cum illa. *And.* V. 3. 18. Si tecum *vivit.* *Eun.* III. 1. 20. Egon formidoloſus? nemoſt hominum qui *vivat*, minus. *Eun.* IV. 6. 19. Non ſibi ſoli poſtulat te *vivere.* *Eun.* III. 2. 28. Ecquis me hodie *vivit* fortunatior? *Eun.* V. 8. 1. Hoc quod fit, ubi non vere *vivitur.* *Heaut.* I. 1. 102. vide Notas. Huncine erat aequom ex illius more, an illum ex huius *vivere?* *Heaut.* I. 2. 29. Tibi autem porro ut non ſit ſuave *vivere.* *Heaut.* III. 1. 73. Deſertae *vivimus.* *Heaut.* II. 4. 11. Et *vivo* & valeo. *Heaut.* II. 3. 3. vide Notas. Valet atque *vivit.* *Heaut.* III. 1. 21. Modo liceat *vivere*, eſt ſpes. *Heaut.* V. 2. 28. Qui ſe ſine hac iurabat unum numquam *victurum* diem. *Adelph.* III. 2. 34. *Vivere* etiam nunc lubet. *Adelph.* III. 3. 91. Vitam duram quam vixi

[redacted]

uſque adhuc. *Adelph.* V. 4. 5. Sibi *vixit:* ſibi ſumptum fecit. *Adelph.* V. 4. 11. *Vixit*, dum *vixit*, bene. *Hec.* III. 5. 11. O omnium, quantum eſt qui *vivunt*, hominum homo ornatiſſume. *Phorm.* V. 6. 13. Ut ſit qui *vivat.* *Phorm.* V. 2. 5.

VIVUS.

Vivus videnſque pereo. *Eun.* I. 1. 28. Me *vivo.* *Heaut.* I. 1. 51. Si me *vivom* vis, pater, ignoſce. *Heaut.* V. 5. 7. Illum *vivum* & ſalvom vellem. *Hec.* III. 5. 14.

VIX.

Vix tandem ſenſi ſtolidus. *And.* III. 1. 12. *Vix* me contineo. *Eun.* V. 2. 20. *Vix* ſuffero. *Heaut.* II. 4. 20. *Vix* humane patitur. *Adelph.* I. 2. 65. Cupio, & *vix* contineor. *Hec.* IV. 3. 9. *Vix* tandem. *Phorm.* II. 1. 4.

ULCISCOR.

Hoc tempus, praecavere mihi me, haut te *ulciſci*, monet. *And.* III. 5. 18. vide Notas. Malo ego nos proſpicere, quam hunc *ulciſci*, accepta iniuria. *Eun.* IV. 6. 24. Iniurium autem eſt *ulciſci* adverſarios? *Hec.* I. 1. 15. Hunc inpuratum poterimus noſtro modo *ulciſci.* *Phorm.* V. 8. 69.

ULCUS.

Quid minus utibile fuit, quam hoc *ulcus* tangere? *Phorm.* IV. 4. 9.

ULLUS.

Cenſen me verbum potuiſſe *ullum* proloqui? aut *ullam* cauſam? *And.* I. 5. 21. Nolo tibi *ullum* commodum intercludier. *And.* III. 3. 41. vide Notas. Nec mora *ulla* eſt, quin iam uxorem ducam. *And.* V. 6. 7. Quae res in ſe neque conſilium, neque modum habet *ullum.* *Eun.* I. 1. 13. Ne vim facias *ullam* in illam. *Eun.* IV. 7. 37. Ut numquam *ulla* amori veſtro incidere poſſit calamitas. *Heaut.* II. 4. 15. Neque legem putat tenere ſe *ullam.* *Adelph.* I. 2. 6. Si facere poſſum *ulla* modo. *Hec.* II. 2. 24.

ULTERIOR.

Sed eccum ipſum. Qui eſt *ulterior*? *Phorm.* IV. 2. 10.

ULTIMUS.

Eſt mihi *ultimis* conclave in aedibus quoddam retro. *Heaut.* V. 1. 29. Quis hic eſt ſenex, quem video in *ultima* platea? *Phorm.* I. 4. 37.

ULTRO.

Ultro ad me venit. *And.* I. 1. 73. Te *ultro* accuſabit: & dabis *ultro* ei ſupplicium. *Eun.* I. 1. 24. & 25. vide Notas. Novi ingenium mulierum: nolunt ubi velis: ubi nolis cupiunt *ultro.* *Eun.* IV. 7. 43. Sibi fieri iniuriam *ultro.* *Adelph.* IV. 3. 4. vide Notas. Etiamne *ultro* accuſatum advenit? *Phorm.* II. 3. 13.

UNQUAM.

Cavit, ne *umquam* infamiae ea res ſibi eſſet. *And.* II. 6. 13. Neque agri neque urbis odium me *umquam* percipit. *Eun.* V. 5. 2. Mihi ſi *umquam* filius erit. *Heaut.* II. 1. 5. Neque tu verbis ſolves *umquam*, quod mi re maleſeceris. *Adelph.* II. 1. 10. Si ſalvos domum rediſſet *umquam.* *Hec.* III. 4. 21. En *umquam* cuiquam contumelioſius audiſtis factam iniuriam? *Phorm.* II. 3. 1.

UNA.

Cum quibus erat cumque *una*, iis ſeſe dedere. *And.* I. 1. 36. Haut convenit *una* ire cum amica imperatorem in via. *Eun.* III. 2. 42. Eccum Dromonem cum Syro *una.* *Heaut.* II. 2. 12. vide Notas. Quaeſo ut *una* mecum ad matrem virginis eas. *Adelph.* IV. 3. 7. Cum virgine *una* adoleſcens cubuerit. *Hec.* I. 2. 63. *Una* tecum bona, mala, tolerabimus. *Phorm.* III. 3. 23.

UNCIATIM.

Unciatim vix de demenſo ſuo, ſuum defrudans genium, comperſit miſer. *Phorm.* I. 1. 9.

UNCTUS.

Ten aſymbolum venire, *unctum* atque lautum e balneis? *Phorm.* II. 2. 25.

UNDE.

Unde id ſcis? *And.* III. 2. 30. E praedonibus, *unde* emerat. *Eun.* I. 2. 35. Iſtam quam habes, *unde* habes veſtem? *Eun.* IV. 4. 28. *Unde* illi ſunt ancillae? *Heaut.* II. 3. 5. Si eſſet, *unde* id fieret, faceremus. *Adelph.* I. 2. 26. *Unde* exordiar narrare. *Hec.* III. 3. 2. Quo pacto aut *unde* haec hic reſcivit? *Phorm.* V. 8. 59.

UNGUENTUM.

Obſonat, potat, olet *unguenta*; de meo. *Adelph.* I. 2. 41.

UNGUIS.

Ut ego *unguibus* facile illi in oculos involem venefico? *Eun.* IV. 3. 6.

UNICUS.

Unicam gnatam ſuam cum dote ſumma filio uxorem ut daret. *And.* I. 1. 73. Huic iam manſiſſet *unicus* gnatus domi. *Heaut.* III. 2. 29. Senem ſeſe eſſe dicere, illum autem eſſe *unicum*. *Hec.* I. 2. 43. Quid ſi filiam ſuam *unicam* locaret? *Phorm.* V. 3. 41.

UNIVERSUS. UNIVORSUS.

Hui, *univorſum* triduum? *Eun.* II. 1. 18. Qui vobis *univerſis* & populo placent. *Adelph.* Prol. 19. Id illa *univerſum* abripiet. *Phorm.* I. 1. 11.

UNIUSMODI.

Parentum iniuriae *uniuſmodi* ſunt ferme. *Heaut.* I. 2. 31.

UNUS.

Unus & item alter. *And.* I. 1. 50. At mi *unus* ſcrupulus etiam reſtat. *And.* V. 4. 37. Qui mihi nunc *uno* digitulo forem aperis. *Eun.* II. 2. 53. *Unum* hoc ſcito. *Eun.* V. 2. 38. *Unus* eſt dies dum argentum eripio. *Heaut.* IV. 3. 39. Numquam *unum* intermittit diem, quin ſemper veniat. *Adelph.* III. 1. 6. Meretrix & mater familias *una* in domo? *Adelph.* IV. 7. 29. *Uno* animo omnes ſocrus oderunt nurus. *Hec.* II. 1. 4. vide Notas. Fortaſſe *unum* aliquod verbum inter eas iram hanc concivisse. *Hec.* III. 1. 33. vide Notas. Beatus, ni *unum* hoc deſit. *Phorm.* I. 3. 18. vide Notas. *Una* iniuriaſt tecum; altera eſt tecum. *Phorm.* V. 8. 90.

UNUSQUISQUIS.

Unum quidquid, quod quidem erit belliſſimum, carpam. *Adelph.* IV. 2. 51.

UNUSQUISVIS.

Una harum *quaevis* cauſa ut faciam monet. *And.* V. 4. 1.

VOCABULUM.

Tanquam Philoſophorum habent diſcipuli ex ipſis *vocabula*. *Eun.* II. 2. 32. vide Notas.

VOCO.

Iam ferme moriens me *vocat*. *And.* I. 5. 49. Ad cenam *vocant*. *Eun.* II. 2. 28. Qui *vocare*? *Adelph.* V. 6. 3.

VOLGO.

Volgo quod dici ſolet. *And.* II. 5. 15. *Volgo* audio dici. Victum *volgo* quaerere. *Heaut.* III. 1. 12. & 38. *Volgo* faciunt. *Heaut.* V. 2. 4.

VOLGUS.

Volgus ſervorum. *And.* III. 4. 4. *Volgus* quae ab ſe ſegregant. *Heaut.* II. 4. 6. *Volgus* quod male audit mulierum. *Hec.* IV. 2. 24.

VOLNUS.

Qui abſtergerem *volnera*? *Eun.* IV. 7. 9.

VOLO.

Quid ceſſas? *vola*. *Hec.* III. 4. 24.

VOLO.

Paucis te *volo*. *And.* I. 1. 2. Ita *volo*, itaque poſtulo ut fiat. *And.* III. 3. 18. Quis me *volt*? *And.* V. 3. 1. Sine me pervenire quo *volo*. *Eun.* I. 2. 44. Nolunt, ubi *velis*; ubi nolis cupiunt ultro. *Eun.* IV. 7. 43. Omnis vos oratos *volo*. *Heaut.* Prol. 26. Quid *vis* tibi? *Heaut.* I. 1. 9. Numquid *vis*? *Adelph.* III. 3. 78. Quam *vellem*. *Adelph.* IV. 2. 16. Quae numquam quicquam erga me commeritaſt, pater, quod nollem, & ſaepe meritam quod *vellem*

ſcio. *Hec.* III. 5. 37. Numquid aliud me *vis?* *Phorm.* I. 2. 101.

VOLTUS.

Voltu adeo modeſto, adeo venuſto, ut nil ſupra. *And.* I. 1. 93. Vero *voltu.* *And.* V. 1. 20. Triſtis ſeveritas ineſt in *voltu.* *And.* V. 2. 16. *Voltus* quoque hominum fingit ſcelus *Heaut.* V. 1. 14. *Voltum* contemplamini. *Phorm.* I. 4. 32. Nunc geſtus mihi *voltus*que eſt capiendus novos. *Phorm.* V. 7. 7.

VOLUNTAS.

Tu coactus tua *voluntate* es. *And.* IV. 1. 34. Praeter civium morem atque legem, & ſui *voluntatem* patris. *And.* V. 3. 9. Dictus filius tuus tua *voluntate.* *Heaut.* V. 4. 2. Quod vos vis cogit, id *voluntate* impetret. *Adelph.* III. 4. 45. vide Notas. Ut ſua *voluntate* id quod eſt faciundum faciat. *Phorm.* V. 3. 2.

VOLVO.

Satis diu iam hoc ſaxum *volvo.* *Eun.* V. 8. 55.

VOLUPE.

Bene factum; & *volupe*ſt. *Hec.* V. 4. 17. Venire ſalvom *volupe*ſt. *Phorm.* IV. 3. 5.

VOLUPTAS.

Egon huius memoriam patiar meae *voluptati* obſtare? *And.* V. 4. 41. *Voluptates* eorum propriae ſunt. *And.* V. 5. 4. O mearum *voluptatum* omnium inventor, inceptor, perfector. *And.* V. 8. 4. *Voluptatem* magnam nuntias. *Heaut.* I. 2. 10. Haec non *voluptati* tibi eſſe, ſatis certo ſcio. *Heaut.* I. 1. 19. Nec fas eſſe ulla me *voluptate* hic frui. *Heaut.* I. 1. 97. Abs te ut blanditiis ſuis quam minimo pretio ſuam *voluptatem* expleat. *Hec.* I. 1. 12.

VORO.

Quo pacto ex iure heſterno panem atrum *vorent.* *Eun.* V. 4. 17.

VORSUM.

Clivos deorſum *vorſum* eſt. *Adelph.* IV. 2. 36.

VORSURA.

Vorſura ſolvis. *Phorm.* V. 2 vide Notas.

VORTO. VERTO.

Bene *vertendo.* *Eun.* Prol. 7. I gam, ut quo ſe *vortat,* ne *Heaut.* V. 1. 73. Di bene *vor* *Adelph.* III. 4. 10. Quae res *vortat* male. *Adelph.* III. 1 Quo me *vortam?* *Hec.* IV. 1. 1 *vortant* bene quod agas. *Hec.* 121. Quae quidem illi res *v* male. *Phorm.* IV. 3. 73.

VOVEO.

Voviſſe hunc dicam, ſi ſalvo mum rediſſet umquam, ut me bulando rumperet. *Hec.* III.

VOX.

Audire *vocem* viſa ſum modo tis. *Eun.* III. 2. 1. Matris *v* ſaſt Philumenae. *Hec.* III. Neque *voce* alia, ac res mo ipſa, poterat conqueri. *Hec.* I 15. vide Notas. Enimvero opus. *Phorm.* V. 8. 92.

URBANUS.

Clementem vitam *urb* *Adelph.* I. 1. 17.

URBS.

Neque agri neque *urbis* me umquam percipit. *Eun.* V Servolum ad eam in *urbem* *Heaut.* I. 2. 17. Agelli eſt *urbe* paulum. *Adelph.* V. Huc raro in *urbem* commeat I. 2. 100. Ex *urbe* tu rus tum migres? *Hec.* IV. 2. 13. philamne hac *urbe* privari *Phorm.* III. 2. 32.

URO.

Uro hominem. *Eun.* II. Te ut male *urat.* *Eun.* III.

USPIAM.

Si abſis *uſpiam.* *Uſpiam* c *Adelph.* I. 1. 3. & 12.

USQUAM.

Neque iſtic, neque alibi *uſquam* in me mora. *And.* Numnam eius color pudoris *uſquam* indicat? *And.* V. 3. que virgo eſt *uſquam*: neq *Eun.* II. 3. 2. Numquam e

ila me omnes amarint *Eun.* V. 8. 62. Ita, ut fide quiſquam optima. 1. 7. Quaſi iam *uſquam* nti minae. *Adelph.* II. roferendum hoc tibi vi. *m? Adelph.* III. 2. 39. ıeſt opus *uſquam* efferri. . 4. 16. An quiſquam ntiumſt aeque miſer? :3.

Usque.

necem. *And.* I. 2. 28. :. *And.* I. 5. 27. *Uſque* perpulit. *And.* IV. 1. iget *uſque.* *Eun.* II. 1. ad lucem vigiles. *Eun.* Ex Aethiopia eſt *uſque* II. 2. 18. *Uſque* illi de me dabo. *Heaut.* I. 1. 86. cem. *Adelph.* II. 1. 28. defeſſi ſumus. Ei *uſ*-ſui. *Adelph* II. 2. 5. & ıvorſa tempeſtate uſi ſu. II. 4. 9. Progeniem ve. ab avo atque atavo pro. *orm.* II. 3. 48.

Usus.

ls ex *uſu* tuo. *Eun.* V. i ſic eſt *uſus. Heaut.* I. quod ex *uſu* fiet. *He*- Non *uſus* veniet, ſpe- III. 2. 42. Quid facto *lelph.* III. 3. 75. Siquid . *Adelph.* V. 6. 7. Non ſt mihi. *Hec.* III. 1. 47. ro ex *uſu. Hec.* IV. 1. 33. l eſt, id perſequar. *Hec.* ſi *uſus* venit. *Phorm.*

Ut.

poſſim. *And.* II. 4. 6. lluc tranſeas. *Eun.* III. eſt, facturus *ut* ſit offi- *Adelph.* III. 5. 4. vide :ine *ut* tibi reſpondeat? 9. 3.

Quemadmodum.

ut iubet. *And.* II. 1. plus vides. *And.* IV. 3. otas. *Ut* fit. *Eun.* I. 2. res ſeſe habet. *Heaut.* IV. 3. 24. *Ut* quiſque ſuum volt eſſe, itaſt. *Adelph.* III. 3. 45. Faciam *ut* mones. *Hec.* IV. 4. 97. *Ut* homoſt. *Phorm.* V. 2. 9.

Ut. *Poſtquam.*

Ut hinc te introire iuſſi. *And.* III. 4. 11. *Ut* hoſce inſtruxit. *Eun.* IV. 7. 12. *Ut* hinc forte ea ad obſtetricem erat miſſa. *Adelph.* IV. 4. 10. Uxorem *ut* duxit. *Hec.* V. 1. 26. *Ut* abii abs te. *Phorm.* IV. 3. 12.

Ut. *Quomodo. Quam valde.*

Ut falſus animi es. *Eun.* II. 2. 43. vide Notas. *Ut* errat. *Heaut.* IV. 8. 3. O Fortuna, *ut* numquam perpetua es data. *Hec.* III. 3. 46. vide Notas. *Ut* ludos facit. *Phorm.* V. 8. 52.

Ut Ut.

Ut ut erat. *Heaut.* I. 1. 26. Haec *ut ut* ſunt. *Heaut.* IV. 8. 29. vide Notas. *Ut ut* haec ſunt acta. *Adelph.* II. 2. 40. *Ut ut* haec ſunt. *Phorm.* III. 2. 46.

Utcumque.

Utcumque opuſt. *And.* IV. 3. 21. *Utcumque*, ubicumque opus eſt. *Heaut.* III. 3. 17.

Uter.

Harum duarum conditionum nunc *utram* malis, vide. *Heaut.* II. 3. 85. *Utrum* volt. *Heaut.* V. 5. 14. *Utrum* malis ſcio. *Hec.* III. 5. 15.

Uterque.

Utraeque res. *And.* I. 5. 52. *Uterque*, mater & pater. *Eun.* V. 2. 1. *Utrique* ab *utriſque* devincimini. *Heaut.* II. 4. 14. Vehemens *utramque* in partem es nimis. *Heaut.* III. 1. 31. vide Notas. Curemus aequam *uterque* partem. *Adelph.* I. 2. 50. Quam *uterque* eſt ſimilis ſui. *Phorm.* III. 2. 16. *Uterque utrique* eſt cordi. *Phorm.* V. 3. 17.

Utervis.

Qui *utramvis* recte norit, ambas noverit. *And.* Prol. 10. In aurem *utramvis* otioſe ut dormias. *Heaut.* II. 3. 101. Si *utrumvis* horum, mu-

lier, umquam tibi viſus forem. *Hec.* IV. 1. 10.

UTI.

Ita *uti* ſi eſſet filia. *Eun.* I. 2. 37. Ita *uti* quae ornantur ſibi. *Heaut.* II. 3. 47. Ita *uti* decet. *Adelph.* IV. 7. 37. Si quaeret me, *uti* tum dicas. *Hec.* I. 2. Ita *uti* par fuit. *Phorm.* V. 8. 15.

UTIBILIS.

Quid minus *utibile* fuit? *Phorm.* IV. 4. 9.

UTILIS.

Id ego arbitror adprime in vita eſſe *utile.* *And.* I. 1. 34. Quibus illud maxume *utile*ſt. *And.* V. 1. 16. In metu, eſſe hunc, illi eſt *utile.* *Heaut.* I. 2. 25. Non eſt *utile* huic. *Adelph.* III. 2. 43. vide Notas. Neque honeſtum mihi, neque *utile* ipſi virgini eſt. *Hec.* I. 2. 76.

UTILITAS.

Utilitatem in ea re faciam ut cognoſcas meam. *Eun.* II. 3. 18.

UTINAM.

Utinam id fit quod ſpero. *And.* V. 4. 28. *Utinam* eſſet mihi pars aequa amoris tecum. *Eun.* I. 2. 11. *Utinam* ita Di faxint. *Heaut.* I. 1. 109. *Utinam* hoc perpetuum fiat gaudium. *Adelph.* V. 9. 15. *Utinam* ſciam ita eſſe iſtuc. *Hec.* IV. 1. 21. Quod *utinam* ne Phormioni id ſuadere in mentem incidiſſet. *Phorm.* I. 3. 5.

UTIQUAM.

Uſque illud viſum eſt Pamphilo ne *utiquam* grave. *Hec.* I. 2. 50. vide Notas. Id vero ne *utiquam* honeſtum eſſe arbitror. *Hec.* III. 3. 43. vide Notas.

UTOR.

Uſum pro ſuis. *And.* Prol. 14. Nihil circumitione *uſus* es. *And.* I. 2. 31. vide Notas. Solae *utuntur* his Reginae. *Eun.* I. 2. 88. Facili me *utetur* patre. *Heaut.* II. 1. 5. Scio te non eſſe *uſum* antehac amicitia mea. *Adelph.* II. 3. 42. Mea, quae praeter ſpem evenere, *utantur* ſine. *Adelph.* V. 5. 29. Huic aliquid paullum prae manu dederis, unde *utatur.* *Adelph.* V. 9. 24. Eodem ut iure *uti* ſenem liceat. quo iure ſum *uſus* adoleſcentior. Vetere in nova coepi *uti* conſuetudine. *Hec.* Alt. Prol. 2.-3. & 29. Alias ut *uti* poſſim cauſa hac integra. *Hec.* I. 2. 5. Ne ſimili *utamur* fortuna atque *uſi* ſumus. *Phorm.* Prol. 32. Sciſti *uti* foro. *Phorm.* I. 2. 29. Sic ſum: ſi placeo, *utere.* *Phorm.* III. 2. 42. Duplici ſpe *utier.* *Phorm.* IV. 2. 13.

UTRUM.

Utrum praedicemne an taceam? *Eun.* IV. 4. 53. *Utrum* ſtudione id ſibi habet, an laudi putat fore? *Adelph.* III. 3. 28. *Utrum* ſtultitia facere ego hunc an malitia dicam. *Phorm.* IV. 3. 54.

UXOR.

Sive iſta *uxor* ſive amica ſt, gravida e Pamphilo eſt. *And.* I. 3. 11. *Uxor* tibi ducenda ſt. *And.* I. 5. 19. Quam ego animo egregie caram pro *uxore* habuerim. *And.* I. 5. 38. Erus, quantum audio, *uxore* excidit. *And.* II. 5. 12. Domus, *uxor*, liberi inventi. *And.* V. 3. 20. Amicam ut habeas prope iam in *uxoris* loco. *Heaut.* I. 1. 52. Prope iam ut pro *uxore* haberet. *Heaut.* I. 1. 46. *Uxorem* numquam habui. *Uxorem* duxit. *Adelph.* I. 1. 19. & 21. *Uxor* ſine dote veniet. *Adelph.* IV. 7. 21. Cur non domum *uxorem* accerſis? *Adelph.* V. 7. 6. *Uxorem* deducit domum. *Hec.* I. 2. 60. Quid mulieris *uxorem* habes? Reduc *uxorem.* *Hec.* IV. 4. 24. & 34. Quod habes, ita ut voluiſti, *uxorem* ſine mala fama palam. *Phorm.* I. 3. 17. vide Notas. Nullam mihi malim, quam iſtanc *uxorem* dari. *Phorm.* IV. 3. 53. Duasne is *uxores*? *Phorm.* V. 2. 27. vide Notas.

UXORIUS.

Abhorrenti ab re *uxoria.* *And.* V. 1. 10.